СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на српском, босанском и хрватском језику

SLUŽBENI GLASNIK BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku

Година XXIX
Петак, 28. фебруара 2025. године

Број/Broj
12

Godina XXIX
Petak, 28. februara/veljače 2025. godine

ISSN 1512-7508 - српски језик
ISSN 1512-7486 - босански језик
ISSN 1512-7494 - хрватски језик

ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

170

На основу члана IV 4. а) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на 16. хитној сједници Представничког дома, одржаној 23. јануара 2025. године, и на 8. хитној сједници Дома народа, одржаној 30. јануара 2025. године, усвојила је

ЗАКОН
О ЗАШТИТИ ЛИЧНИХ ПОДАТАКА

ДИО ПРВИ – ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.
(Предмет)

(1) Овим законом прописују се:
   а) правила у вези са заштитом физичких лица у вези с обрадом личних података и правила повезана са слободним кретањем личних података;
   б) надлежности Агенције за заштиту личних података у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Агенција), организација и управљање, као и друга питања значајна за њен рад и законито функционисање;
   ц) заштита физичких лица у вези с обрадом личних података од надлежних органа у сврхе спречавања, истраге и откривања кривичних дјела или гоњења починилаца кривичних дјела, извршавање кривичних санкција, укључујући заштиту од пријетњи јавној безбједности и њихово спречавање.

(2) Овим законом врши се усклађивање с одредбама Уредбе (ЕУ) 2016/679 Европског парламента и Савјета од 27. априла 2016. године о заштити појединаца у вези с обрадом личних података и о слободном кретању таквих података, те о стављању ван снаге Директиве 95/46/ЕЗ (Општа уредба о заштити података) и одредбама Директиве (ЕУ) 2016/680 Европског парламента и Савјета о заштити појединаца у вези с обрадом личних података од надлежних органа с циљем спречавања, истраге и откривања кривичних дијела или гоњења починилаца кривичних дјела или извршавање кривичних санкција и о слободном кретању таквих података, те о стављању ван снаге Оквирне одлуке Савјета 2008/977/ПУП.

(3) Навођење одредаба Уредбе и Директиве из става (2) овог члана обавља се искључиво с циљем праћења и информисања о преузимању правне тековине Европске уније у законодавству Босне и Херцеговине.

Члан 2.
(Циљ Закона)

Овим законом штите се основна права и слободе физичких лица у Босни и Херцеговини без обзира на њихово држављанство и пребивалиште, а посебно њихово право на заштиту личних података.

Члан 3.
(Употреба мушког или женског рода)

Изрази који су ради прегледности дати у само једном граматичком роду у овом закону без дискриминације се односе и на мушки и женски род.

Члан 4.
(Дефиниције)

Поједини изрази употријебљени у овом закону имају сљедећа значења:

а) "лични податак" је сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет утврђен или се може утврдити;
б) "носилац података" је физичко лице чији је идентитет утврђен или чији се идентитет може

утврдити, посредно или непосредно, посебно помоћу идентификатора као што су име, идентификациони број, подаци о локацији, мрежни идентификатор или помоћу једног или више фактора својствених за физички, физиолошки, генетски, ментални, економски, културни или друштвени идентитет тог лица;

ц) "обрада" је сваки поступак или скуп поступака који се обавља на личним подацима или на скуповима личних података, аутоматизованим или неаутоматизованим средствима, као што су прикупљање, евидентирање, организација, структурирање, чување, прилагођавање или измјена, проналажење, остваривање увида, употреба, откривање преносом, ширењем или стављањем на располагање на други начин, усклађивање или комбиновање, ограничење, брисање или уништавање;

д) "ограничење обраде" је обиљежавање чуваног личног податка с циљем ограничења његове обраде у будућности;

е) "израда профила" је сваки облик аутоматске обраде личног податка који се састоји од коришћења личног податка за процјену одређених личних аспеката у вези са физичким лицем, посебно за анализу или предвиђање аспеката у вези са радним резултатом, економским стањем, здрављем, личним склоностима, интересима, поузданошћу, понашањем, локацијом или кретањем тог физичког лица;

ф) "псеудонимизација" је обрада личног податка тако да се лични податак више не може приписати одређеном носиоцу података без коришћења додатних информација, уз услов да се такве додатне информације држе одвојено те да подлијежу техничким и организационим мјерама како би се обезбиједило да се лични податак не може приписати појединцу чији је идентитет утврђен или се може утврдити;

г) "збирка личних података" је сваки структурирани скуп личних података који су доступни у складу са посебним критеријумима, без обзира на то да ли су централизовани, децентрализовани или распрострањени на функционалној или географској основи;

х) "контролор података" је физичко или правно лице, јавни орган или надлежни орган који самостално или са другим одређује сврхе и средства обраде личних података. Када су сврхе и средства такве обраде утврђени законом, контролор података или посебни критеријуми за његово именовање прописују се законом;

и) "јавни орган" је сваки законодавни, извршни и судски орган на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини;

ј) "надлежни орган" је орган који је надлежан за спречавање, истрагу и откривање кривичних дјела, гоњење починилаца кривичних дјела или извршење кривичних санкција, укључујући и заштиту и спречавање пријетњи јавној безбједности, као и правна лица ако су законом овлашћена за обављање тих послова, као посебна категорија контролора података;

к) "обрађивач" је физичко или правно лице, јавни орган који обрађује личне податке у име контролора података;

л) "прималац" је физичко или правно лице, јавни орган којем се откривају лични подаци, независно од тога да ли је у питању трећа страна. Јавни органи који могу примити личне податке у оквиру одређене истраге у складу са законом не сматрају се примаоцима, али обрада тих података мора бити у складу са важећим правилима о заштити података према сврхама обраде;

м) "трећа страна" значи физичко или правно лице, јавни орган, Агенција или други орган који није носилац података, контролор података, обрађивач ни лица која су овлашћена за обраду личних података под непосредном надлежношћу контролора података или обрађивача;

н) "сагласност" носиоца података је свако добровољно, посебно, информисано и недвосмислено изражавање воље носиоца података када он изјавом или јасном потврдном радњом даје пристанак за обраду личних података који се на њега односе;

о) "повреда личног податка" је кршење безбједности које доводи до случајног или незаконитог уништења, губитка, измјене, неовлашћеног откривања или приступа личним подацима који су пренесени, чувани или на други начин обрађивани;

п) "генетски податак" је лични податак који се односи на наслијеђена или стечена генетска обиљежја физичког лица која дају јединствене информације о физиологији или здрављу тог физичког лица и који су добијени посебном анализом биолошког узорка тог физичког лица;

р) "биометријски податак" је лични податак добијен посебном техничком обрадом у вези са физичким особинама, физиолошким обиљежјима или обиљежјима понашања физичког лица која омогућавају или потврђују јединствену идентификацију тог физичког лица, као што су фотографије лица или дактилоскопски подаци;

с) "податак који се односи на здравље" је лични податак у вези са физичким или менталним здрављем физичког лица, укључујући пружање здравствених услуга, који даје информације о његовом здравственом стању;

т) "представник" је физичко или правно лице са пребивалиштем или боравиштем, односно сједиштем или пословним настаном у Босни и Херцеговини које је контролор података или обрађивач писаним путем именовао у складу са чланом 29. овог закона;

у) "привредни субјекат" је физичко или правно лице које обавља привредну дјелатност, без обзира на правни облик те дјелатности;

в) "група привредних субјеката" је привредни субјекат који остварује контролу и привредни субјекти који су под његовом контролом;

з) "обавезујуће пословно правило" су политике заштите личних података којих се контролор података и обрађивач са сједиштем или пословним настаном у Босни и Херцеговини придржава приликом преноса или скупова преноса личних података контролору података или обрађивачу у једној или више других држава

у оквиру групе привредних субјеката или групе привредних субјеката који се баве заједничком привредном дјелатношћу;

аа) "услуга информационог друштва" јесте свака услуга која се обично пружа уз накнаду, на даљину, електронским средствима те на лични захтјев примаоца услуга, гдје:
1) "на даљину" значи да се услуга пружа а да при томе стране нису истовремено присутне;
2) "електронским средствима" значи да се услуга на почетку шаље и прима на одредишту помоћу електронске опреме за обраду (укључујући дигиталну компресију) и похрану података те у потпуности шаље, преноси и прима телеграфски, радио-везом, оптичким средствима или осталим електромагнетним средствима;
3) "на лични захтјев примаоца услуга" значи да се услуга пружа преносом података на лични захтјев.

бб) "међународна организација" је организација са својим органима уређена међународним јавним правом или било који други орган који су споразумом или на основу споразума основале двије земље или више земаља;

цц) "пословни настан" је дјелотворно и стварно обављање дјелатности путем стабилних аранжмана;

дд) "видео-надзор" је информационо-комуникациони систем који има могућност прикупљања и даље обраде личних података, који обухвата стварање снимка који чини или је намијењен да чини дио система складиштења.

Члан 5.

(Главна област примјене)

(1) Овај закон се примјењује на обраду личног податка која се у потпуности обавља аутоматизовано те на неаутоматизовану обраду личног податка који чини дио збирке личних података или је намијењен да буде дио збирке личних података.

(2) Овај закон не примјењује се на обраду личног податка коју обавља физичко лице искључиво у сврху личних активности или активности домаћинства.

(3) На обраду личног податка од надлежног органа у сврху заштите физичких лица у вези с обрадом личних података у сврху спречавања, истраге и откривања кривичних дјела или гоњења починилаца кривичних дјела, извршења кривичних санкција, укључујући и заштиту од пријетњи јавној безбједности и њихово спречавање, не примјењује се ДИО ДРУГИ овог закона.

Члан 6.

(Територијално подручје примјене)

(1) Овај закон примјењује се на обраду личног податка коју обавља контролор података или обрађивач који има сједиште или пословни настан, пребивалиште или боравиште у Босни и Херцеговини, независно од тога обавља ли се обрада у Босни и Херцеговини или не.

(2) Овај закон примјењује се на обраду личног податка носиоца података у Босни и Херцеговини коју обавља контролор података или обрађивач који нема сједиште или пословни настан, пребивалиште или боравиште у Босни и Херцеговини, ако је активност обраде повезана са:
а) нуђењем робе или услуга тим носиоцима података у Босни и Херцеговини, независно од тога да ли носилац података треба да изврши плаћање, или
б) праћењем понашања носилаца података, уз услов да се њихово понашање одвија унутар Босне и Херцеговине.

(3) Овај закон примјењује се на обраду личног податка коју обавља контролор података или обрађивач који нема сједиште или пословни настан у Босни и Херцеговини већ у мјесту гдје се право Босне и Херцеговине примјењује на основу међународног права.

(4) На обраду личног податка од надлежног органа у сврху заштите физичког лица у вези с обрадом личног податка у сврху спречавања, истраге и откривања кривичних дјела или гоњења починилаца кривичних дјела, извршења кривичних санкција, укључујући и заштиту од пријетњи јавној безбједности и њихово спречавање, не примјењује се овај члан.

ДИО ДРУГИ – ОБРАДА ЛИЧНОГ ПОДАТКА ОД СТРАНЕ ФИЗИЧКОГ ЛИЦА, ПРАВНОГ ЛИЦА ИЛИ ЈАВНОГ ОРГАНА КАО КОНТРОЛОРА ПОДАТАКА

ГЛАВА I - ПРИНЦИПИ ОБРАДЕ ЛИЧНОГ ПОДАТКА

Члан 7.

(Принципи обраде личног податка)

(1) Принципи обраде личног податка су:
а) законитост, правичност и транспарентност, у односу на носиоца података;
б) ограничење сврхе – подаци морају бити прикупљени у посебне, изричите и законите сврхе те се даље не смију обрађивати на начин који није у складу с тим сврхама. Даља обрада у сврхе архивирања у јавном интересу, у сврхе научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе, у складу са чланом 56. ставом (1) овог закона, не сматра се неусклађеном са првобитним сврхама;
ц) смањење обима података – подаци морају бити примјерени, релевантни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврхе за које се обрађују;
д) тачност – подаци морају бити тачни и по потреби ажурирани. Морају се предузети све разумне мјере како би се обезбиједило да лични подаци који нису тачни, имајући у виду сврхе у које се обрађују, буду без одгађања избрисани или исправљени;
е) ограничење чувања – подаци морају бити чувани у форми која омогућава идентификацију носиоца података и то не дуже него што је потребно у сврхе у које се лични подаци обрађују.
Лични подаци се могу чувати на дужи период ако ће се лични подаци обрађивати искључиво у сврхе архивирања у јавном интересу, у сврхе научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе, у складу са чланом 56. ставом (1) овог закона, што подлијеже спровођењу примјерених техничких и организационих мјера прописаних овим законом ради заштите права и слобода носиоца података;
ф) цјеловитост и повјерљивост – подаци морају бити обрађивани тако да се осигура одговарајућа безбједност личних података, укључујући и заштиту од неовлашћене или незаконите обраде

и од случајног губитка, уништења или оштећења примјеном одговарајућих техничких или организационих мјера.

(2) Принцип поузданости – контролор података одговоран је за усклађеност обраде личног податка са ставом (1) овог члана и мора бити у могућности да докаже ту усклађеност.

Члан 8.

(Законитост обраде личног податка)

(1) Обрада личног податка је законита само ако је испуњен најмање један од сљедећих услова:
   а) ако је носилац података дао сагласност за обраду својих личних података у једну или више посебних сврха;
   б) ако је обрада неопходна ради извршења уговора у којем је носилац података уговорна страна или ради предузимања радњи на захтјев носиоца података прије закључења уговора;
   ц) ако је обрада неопходна ради поштовања правних обавеза контролора података;
   д) обрада је неопходна ради заштите кључних интереса носиоца података или другог физичког лица;
   е) ако је обрада неопходна за извршење задатка који се обавља у јавном интересу или у оквиру извршавања службених овлашћења контролора података;
   ф) ако је обрада неопходна због легитимних интереса контролора података или треће стране, осим када над тим интересима претежу интереси или основна права и слободе носиоца података, а који захтијевају заштиту личних података, посебно ако је носилац података дијете. Ова тачка се не примјењује на обраду коју врше јавни органи при обављању својих послова.

(2) Правни основ за обраду личног податка из става (1) тач. ц) и е) овог члана утврђује се законима институција БиХ, ентитета и кантона у складу са надлежностима, тако да се прецизније пропишу посебни услови за обраду те друге мјере за обезбјеђивање законите и правичне обраде, између осталог и за друге посебне обраде како је то предвиђено у Глави V овог закона.

(3) Посебним законом за обраду података из става (1) тач. ц) и е) овог члана институција БиХ, ентитета и кантона, у складу са надлежностима, прописује се сврха обраде, која у вези с обрадом из става (1) тачке е) овог члана мора бити неопходна за извршење задатка који се обавља у јавном интересу или у оквиру извршавања службених овлашћења контролора података. Тим законом прописују се: општи услови којима се уређује законитост обраде коју обавља контролор података, врсте података који се обрађују, категорије носилаца података, субјекти којима се лични подаци могу открити и сврхе у које се подаци могу открити, ограничење сврхе, рокови чувања те радње обраде и поступци обраде, укључујући и мјере за обезбјеђивање законите и правичне обраде, као и за друге посебне обраде како је наведено у Глави V овог закона. Тим законом мора се остварити циљ од јавног интереса и обрада мора да буде пропорционална законитом циљу којем се тежи.

(4) Ако се обрада обавља у сврху која је различита од сврхе у коју су лични подаци прикупљени и не заснива се на сагласности носилаца података или посебном закону који представља неопходну и пропорционалну мјеру у демократском друштву за заштиту циљева из члана 25. става (1) овог закона, контролор података, с циљем утврђивања да ли је обрада у другу сврху у складу са сврхом у коју су лични подаци првобитно прикупљени, узима у обзир, између осталог:
   а) сваку везу између сврха у које су лични подаци прикупљени и сврха намјераване даље обраде;
   б) контекст у којем су лични подаци прикупљени, посебно у вези с односом између носиоца података и контролора података;
   ц) природу личних података, посебно чињеницу да ли се обрађују посебне категорије личних података у складу са чланом 11. овог закона или лични подаци који се односе на кривичну осуђиваност и кривична дјела у складу са чланом 12. овог закона;
   д) могуће посљедице намјераване даље обраде за носиоце података;
   е) постојање одговарајућих мјера заштите, које могу укључивати енкрипцију или псеудонимизацију.

(5) Јавни и надлежни органи ентитета и Брчко Дистрикта БиХ дужни су да, уз поштовање одредаба овог закона, уступе личне податке из својих евиденција овлашћеном контролору података, у сврху претходног изјашњавања грађана који имају бирачко право о питањима за које је посебним прописима омогућено то право.

Члан 9.

(Сагласност)

(1) Када је обрада заснована на сагласности, контролор података мора да докаже да је носилац података дао сагласност за обраду својих личних података.

(2) Ако носилац података даје сагласност у писаној изјави која се односи и на друга питања, захтјев за сагласност мора да буде представљен тако да се јасно разликује од других питања, у разумљивој и лако доступној форми, уз употребу јасног и једноставног језика. Дио сагласности који представља кршење овог закона се не примјењује.

(3) Носилац података има право да у било којем тренутку повуче своју сагласност. Повлачење сагласности не утиче на законитост обраде података на основу сагласности прије њеног повлачења. Прије давања сагласности носилац података се о томе обавјештава. Повлачење сагласности мора да буде једнако једноставно као и њено давање.

(4) Када се процјењује да ли је сагласност дата добровољно, у највећој могућој мјери се узима у обзир да ли је, између осталог, извршење уговора, укључујући и пружање услуге, условљено сагласношћу за обраду личних података која није неопходна за извршење тог уговора.

Члан 10.

(Услови који се примјењују на сагласност дјетета у вези са услугом информационог друштва)

(1) Када се примјењује члан 8. став (1) тачка а) овог закона у вези са непосредним нуђењем услуге информационог друштва дјетету, обрада личног податка дјетета законита је ако дијете има најмање 16 година. Ако је дијете млађе од 16 година, таква обрада је законита само ако и у мјери у којој је сагласност дао или одобрио родитељ, усвојилац, старатељ дјетета или други заступник дјетета.

(2) Контролор података мора да уложи разумне напоре приликом провјере да ли је сагласност у тим случајевима дао или одобрио родитељ, усвојилац, односно старатељ дјетета, узимајући у обзир доступну технологију.

(3) Став (1) овог члана не утиче на општа правила облигационог права која се тичу важења, закључења или учинка уговора у вези са дјететом.

Члан 11.

(Обрада посебних категорија личних података)

(1) Обрада личних података који откривају расно или етничко поријекло, политичка мишљења, вјерска или филозофска увјерења или припадност синдикату, као и обрада генетских података, биометријских података у сврху јединствене идентификације лица, података о здрављу или података о полном животу или сексуалној оријентацији лица је забрањена.

(2) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, обрада посебне категорије личних података допуштена је ако је испуњен један од сљедећих услова:

а) ако је носилац података дао изричиту сагласност за обраду тих личних података за једну или више конкретних сврха, осим када је посебним законом прописано да се обрада тих података не може обављати на основу сагласности;

б) ако је обрада неопходна ради извршавања обавеза и остваривања посебних права контролора података или носиоца података у области радног права и права социјалног осигурања и социјалне заштите, у мјери у којој је то прописано законом или колективним уговором у складу са посебним законом којим се прописују одговарајуће мјере заштите основних права и интереса носиоца података;

ц) ако је обрада неопходна ради заштите кључних интереса носиоца података или другог физичког лица ако носилац података физички или правно не може дати сагласност;

д) ако се обрада обавља у оквиру легитимних активности, уз одговарајуће заштитне мјере, фондације, удружења или било које друге непрофитне организације са политичким, филозофским, вјерским или синдикалним циљем, и то уз услов да се обрада односи искључиво на чланове или бивше чланове те организације или на физичка лица која имају редован контакт с њом, а у вези с њеним сврхама, и да се лични подаци не откривају ван те организације без сагласности носиоца података;

е) ако се обрада односи на личне податке за које је очигледно да их је објавио носилац података;

ф) ако је обрада неопходна за успостављање, остваривање или одбрану правних захтјева или кад судови поступају у судском својству;

г) ако је обрада неопходна за потребе значајног јавног интереса, на основу закона који је пропорционалан легитимном циљу и којим се поштује суштина права на заштиту личних података и обезбјеђују примјерене и посебне мјере за заштиту основних права и интереса носиоца података;

х) ако је обрада неопходна за потребе превентивне медицине или медицине рада због процјене радне способности запослених, медицинске дијагнозе, пружања здравствене или социјалне заштите или третмана или управљања системима и услугама здравствене или социјалне заштите на основу посебног закона или у складу с уговором са здравственим радником и уз услове и мјере заштите из става (3) овог члана;

и) ако је обрада неопходна из разлога јавног интереса у области јавног здравља, као што је заштита од озбиљних прекограничних пријетњи за здравље или обезбјеђивање високих стандарда квалитета и безбједности здравствене заштите и лијекова и медицинских средстава, на основу посебног закона којим се прописују одговарајуће и посебне мјере за заштиту права и слобода носиоца података, а посебно чување професионалне тајне;

ј) ако је обрада неопходна за потребе архивирања у јавном интересу, потребе научног или историјског истраживања или статистичке потребе у складу са чланом 56. ставом (1) овог закона, а на основу посебног закона, који је пропорционалан легитимном циљу и којим се поштује суштина права на заштиту података и обезбјеђују примјерене и посебне мјере за заштиту основних права и интереса носиоца података.

(3) Лични подаци из става (1) овог члана могу се обрађивати у сврхе наведене у ставу (2) тачки х) овог члана када те податке обрађује стручно лице или се подаци обрађују под одговорношћу стручног лица на које се примјењује обавеза чувања професионалне тајне у складу са посебним законом или правилима која су утврдили надлежни јавни органи или друга лица на које се примјењује обавеза чувања тајне у складу са посебним законом или правилима која су утврдили надлежни јавни органи.

(4) Посебним законима могу се задржати или увести додатни услови, укључујући и ограничења у односу на обраду генетских података, биометријских података или података о здрављу.

Члан 12.

(Обрада личних података који се односе на кривичну осуђиваност и кривична дјела)

Обрада личних података који се односе на кривичну осуђиваност и кривична дјела или повезане мјере безбједности на основу члана 8. става (1) овог закона може се обављати само под надзором јавног органа или када је обрада прописана посебним законом којим се прописују одговарајуће заштитне мјере за права и слободе носиоца података. Регистар кривичних пресуда води се искључиво под надзором јавног органа.

Члан 13.

(Обрада за коју није потребна идентификација)

(1) Ако контролор података обрађује личне податке за чију сврху обраде не захтијева или више не захтијева идентификовање носиоца података, контролор података није дужан да чува, прибавља или обрађује додатне информације ради идентификације носиоца података само за потребе поштовања овог закона.

(2) Ако у случајевима из става (1) овог члана контролор података може да докаже да не може да идентификује носиоца података, контролор података о томе, на одговарајући начин, обавјештава носиоца података, ако је могуће. У тим случајевима се не примјењују чл. од 17. до 22. овог закона, осим у случају да носилац података у сврху остваривања својих права из тих

чланова пружи додатне информације које омогућавају његову идентификацију.

ГЛАВА II - ПРАВА НОСИОЦА ПОДАТАКА

Члан 14.

(Транспарентна информација, комуникација и начин остваривања права носиоца података)

(1) Контролор података предузима одговарајуће мјере како би се носиоцу података пружиле све информације из чл. 15. и 16. овог закона и сви видови комуникације за остваривање права из чл. од 17. до 24. овог закона и члана 36. овог закона у вези с обрадом података, и то у сажетој, транспарентној, разумљивој и лако доступној форми, уз употребу јасног и једноставног језика, што се посебно односи на све информације које су изричито намијењене дјетету. Информације се пружају у писаној форми или на друге начине, укључујући и електронску форму када је примјерено. Ако носилац података захтијева, информације се могу пружити усмено, уз услов да је идентитет носиоца података утврђен другим средствима.

(2) Контролор података олакшава остваривање права носиоца података из чл. од 17. до 24. овог закона. У случајевима из члана 13. става (1) овог закона контролор података не смије да одбије да поступи по захтјеву носиоца података за остваривање његових права из чл. од 17. до 24. овог закона, осим ако контролор података докаже да не може да утврди идентитет носиоца података.

(3) Контролор података носиоцу података на његов захтјев пружа информације о предузетим радњама из чл. од 17. до 24. овог закона без непотребног одгађања и у сваком случају у року од 30 дана од дана запримања захтјева. Тај се рок може, према потреби, продужити за 60 дана, узимајући у обзир сложеност и број запримљених захтјева. Контролор података обавјештава носиоца података о сваком таквом продужењу у року од 30 дана од дана запримања захтјева, при чему наводи разлоге за одгађање. Ако носилац података поднесе захтјев електронским путем, информације се пружају електронским путем ако је то могуће, осим у случају када носилац података захтијева другачије.

(4) Ако контролор података не поступи по захтјеву носиоца података, дужан је да без одгађања, а најкасније 30 дана од дана запримања захтјева, обавијести носиоца података о разлозима због којих није поступио по захтјеву и о могућности подношења приговора Агенцији или тужбе надлежном суду и другим правним средствима.

(5) Информације пружене у складу са чл. 15. и 16. овог закона и сва комуникација и дјеловања из чл. од 17. до 24. овог закона и члана 36. овог закона пружају се без накнаде. Ако су захтјеви носиоца података очигледно неосновани или претјерани, посебно због учесталог понављања, контролор података може:

а) наплатити накнаду стварних административних трошкова, као што су трошкови умножавања скенирања или трошкови носача података, као и накнаду трошкова достављања или поступања по захтјеву, или

б) одбити да поступи по захтјеву.

(6) Терет доказивања очигледне неоснованости или претјераности захтјева је на контролору података.

(7) Ако контролор података има оправдане сумње у вези с идентитетом физичког лица које подноси захтјев из чл. од 17. до 23. овог закона, он може, не доводећи у питање члан 13. овог закона, затражити додатне информације неопходне за потврђивање идентитета носиоца података.

(8) Информације које морају да буду пружене носиоцима података, у складу са чл. 15. и 16. овог закона, могу се пружити у комбинацији са стандардизованим симболима, како би се на лако видљив, разумљив и јасно читљив начин пружио логичан преглед намјераване обраде. Ако су симболи приказани електронски, морају да буду машински читљиви.

(9) Агенција је овлашћена да донесе прописе у сврху одређивања информација које се приказују симболима и поступке за утврђивање стандардизованих симбола.

Члан 15.

(Информације које треба доставити ако се лични податак прикупља од носиоца података)

(1) Ако се лични податак прикупља од носиоца података, контролор података у тренутку прикупљања личног податка носиоцу података пружа сљедеће информације:

а) идентитет и контактне податке контролора података и контактне податке представника контролора података, ако је примјењиво;

б) контактне податке службеника за заштиту података, ако је примјењиво;

ц) правни основ за обраду, те сврху обраде личног податка;

д) легитимни интерес контролора података или трећег лица, ако је обрада заснована на члану 8. ставу (1) тачки ф) овог закона;

е) о примаоцу или категорији примаоца личних података, ако их има;

ф) чињеницу да контролор података намјерава да пренесе личне податке у другу државу или међународну организацију и постојању или непостојању одлуке Савјета министара Босне и Херцеговине о адекватности, односно, у случају преношења из члана 48. или 49. овог закона или члана 51. става (2) овог закона, упућивање на примјерене или одговарајуће заштитне мјере и начине добијања њихове копије или мјесто на којем су стављене на располагање, ако је примјењиво.

(2) Осим информација из става (1) овог члана, контролор података у тренутку прикупљања личног податка пружа носиоцу података сљедеће додатне информације, ако је то неопходно да би се обезбиједила правична и транспарентна обрада:

а) о року у којем ће се лични податак чувати или, ако то није могуће, критеријумима који се користе за одређивање тог рока;

б) о праву да се од контролора података затражи приступ личном податку, исправка или брисање личног податка или ограничење обраде у вези са носиоцем података или права на улагање приговора на обраду таквог податка те права на преносивост податка;

ц) о праву да се сагласност повуче у било којем тренутку, без утицаја на законитост обраде која се заснивала на сагласности прије њеног повлачења, ако је обрада заснована на члану 8. ставу (1) тачки а) овог закона или члану 11. ставу (2) тачки а) овог закона;

д) о праву на подношење приговора Агенцији или тужбе надлежном суду;
е) информације о томе да ли је давање личног податка законска или уговорна обавеза или неопходан услов за закључење уговора, као и има ли носилац података обавезу да дâ лични податак и које су могуће посљедице ако се такав податак не пружи;
ф) о постојању аутоматизованог доношења одлука, укључујући и израду профила из чл. 24. ст. (1) и (4) овог закона, при чему је минимално дужан да дâ информације о начину рада, као и значају и предвиђеним посљедицама такве обраде за носиоца података.

(3) Ако контролор података намјерава додатно да обрађује личне податке у сврху која се разликује од сврхе за коју су подаци прикупљени, он прије те додатне обраде носиоцу података пружа информације о тој другој сврси и све додатне релевантне информације из става (2) овог члана.

(4) Контролор података није дужан да пружи информације носиоцу података из ст. (1), (2) и (3) овог члана у оној мјери у којој носилац података већ располаже тим информацијама.

Члан 16.

(Информације које се пружају ако лични податак није добијен од носиоца података)

(1) Ако лични податак није добијен од носиоца података, контролор података пружа носиоцу података сљедеће информације о:
а) идентитету и контактним подацима контролора података и представника контролора података, ако је примјењиво;
б) контактним подацима службеника за заштиту података, ако је примјењиво;
ц) правном основу за обраду и за сврхе обраде којој су намијењени лични подаци;
д) категоријама личних података који се обрађују;
е) примаоцу или категоријама прималаца личних података, према потреби;
ф) чињеницама да контролор података намјерава да пренесе личне податке примаоцу у другој држави или међународној организацији и постојању или непостојању одлуке Савјета министара Босне и Херцеговине о адекватности из члана 47. става (3) овог закона или у случају преношења личних података из члана 48. или 49. овог закона или члана 51. става (2) овог закона, упућивање на примјерене или одговарајуће заштитне мјере и начине добијања њихове копије или мјеста на којем су стављене на располагање, ако је примјењиво.

(2) Осим информација из става (1) овог члана, контролор података пружа носиоцу података сљедеће информације ако је то неопходно да би се обезбиједила правична и транспарентна обрада у односу на носиоца података:
а) о року у којем ће се лични податак чувати или, ако то није могуће, критеријуме који се користе за одређивање тог рока;
б) о легитимним интересима контролора података или трећег лица ако је обрада заснована на члану 8. ставу (1) тачки ф) овог закона;
ц) о праву да се од контролора података затражи приступ личним подацима, исправка или брисање личних података или ограничење обраде у вези са носиоцем података и праву на приговор на обраду, као и праву на преносивост података;
д) о праву да се сагласност повуче у било којем тренутку, без утицаја на законитост обраде засноване на сагласности прије повлачења, ако је обрада заснована на члану 8. ставу (1) тачки а) овог закона или члану 11. ставу (2) тачки а) овог закона;
е) о праву на подношење приговора Агенцији или тужбе надлежном суду;
ф) о извору личних података и, према потреби, да ли долазе из јавно доступних извора;
г) о постојању аутоматизованог доношења одлука, укључујући и израду профила из члана 24. ст. (1) и (4) овог закона те, најмање у тим случајевима, разумне информације о критеријуму који се користи, као и значају и предвиђеним посљедицама такве обраде за носиоца података.

(3) Контролор података пружа информације из ст. (1) и (2) овог члана:
а) у разумном року након добијања личних података, а најкасније у року од 30 дана, узимајући у обзир посебне околности обраде личног податка;
б) ако се лични податак користи за комуникацију са носиоцем података, најкасније приликом прве комуникације, или
ц) ако је предвиђено откривање података другом примаоцу, најкасније у тренутку када је лични податак први пут откривен.

(4) Ако контролор података намјерава додатно да обрађује лични податак у сврху која се разликује од сврхе за коју су подаци прикупљени, он прије те додатне обраде пружа носиоцу података информације о тој другој сврси и све додатне релевантне информације из става (2) овог члана.

(5) Ставови од (1) до (4) овог члана не примјењују се ако и у мјери у којој:
а) носилац података већ посједује информације;
б) пружање таквих информација је немогуће или би захтијевало непропорционалне напоре, посебно за обраде у сврхе архивирања у јавном интересу, у сврхе научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе, у складу са условима и мјерама заштите из члана 56. става (1) овог закона или у мјери у којој је вјероватно да се обавезом из става (1) овог члана може онемогућити или озбиљно угрозити остваривање циљева те обраде. У таквим случајевима, контролор података предузима одговарајуће мјере за заштиту права и слобода и легитимних интереса носиоца података, између осталог и стављањем информација на располагање јавности;
ц) добијање или откривање података је изричито прописано посебним законом који се примјењује на носиоца података, а који предвиђа одговарајуће мјере за заштиту легитимних интереса носиоца података, или
д) лични податак мора да остане повјерљив у складу с обавезом чувања професионалне тајне коју прописује посебни закон, укључујући и друге законске обавезе чувања тајне.

Члан 17.

(Право носиоца података на приступ личном податку)

(1) Носилац података има право да добије потврду од контролора података о томе обрађују ли се његови лични подаци и, ако се обрађују, приступ личним подацима и сљедећим информацијама:
   а) сврси обраде;
   б) категорији личног податка који се обрађује;
   ц) примаоцу или категоријама прималаца којима је лични податак откривен или ће им бити откривен, а посебно примаоцу у другој држави или међународној организацији;
   д) предвиђеном року у којем се лични подаци чувају или, ако то није могуће, критеријумима коришћеним за одређивање тог рока;
   е) право да се од контролора података затражи исправка или брисање личног податка или ограничавање обраде личног податка који се односи на носиоца података или право на приговор на такву обраду;
   ф) право на подношење приговора Агенцији или тужбе надлежном суду;
   г) ако се лични податак не прикупља од носиоца података, свакој доступној информацији о његовом извору;
   х) постојању аутоматизованог доношења одлука, укључујући и профилисање из члана 24. ст. (1) и (4) овог закона те, најмање у тим случајевима, разумне информације о критеријуму који се користи, као и значају и предвиђеним посљедицама такве обраде за носиоца података.

(2) Ако се лични податак преноси у другу државу или међународну организацију, носилац података има право да буде информисан о одговарајућим мјерама заштите у складу са чланом 48. овог закона које се односе на преношење података.

(3) Контролор података обезбјеђује копију личног податка који се обрађује. За све додатне копије које затражи носилац података, контролор података може наплатити оправдану накнаду на основу административних трошкова. Ако носилац података поднесе захтјев електронским путем, осим ако носилац података не захтијева другачије, информације се пружају у уобичајеној електронској форми.

(4) Право на добијање копије из става (3) овог члана не смије негативно утицати на права и слободе других.

Члан 18.

(Право на исправку)

(1) Носилац података има право да му контролор података омогући исправку нетачног личног податка, без непотребног одгађања.

(2) Узимајући у обзир сврху обраде, носилац података има право да допуни непотпун лични податак, између осталог и давањем додатне изјаве.

Члан 19.

(Право на брисање)

(1) Носилац података има право да му контролор података омогући брисање личног податка који се на њега односи, а контролор података има обавезу да обрише лични податак, без непотребног одгађања, ако је испуњен један од сљедећих услова:
   а) лични податак више није неопходан за сврхе у које је прикупљен или на други начин обрађен;
   б) носилац података повукао је сагласност на којој је обрада заснована у складу са чланом 8. ставом (1) тачком а) овог закона или чланом 11. ставом (2) тачком а) овог закона и ако не постоји други правни основ за обраду;
   ц) носилац података уложио је приговор на обраду у складу са чланом 23. ставом (1) овог закона и не постоје законски разлози за обраду или је носилац података уложио приговор на обраду у складу са чланом 23. ставом (2) овог закона;
   д) лични податак је незаконито обрађен;
   е) лични податак мора бити обрисан ради поступања у складу са законском обавезом којој подлијеже контролор података;
   ф) лични податак је прикупљен у вези са понудом услуга информационог друштва из члана 10. става (1) овог закона.

(2) Ако је контролор података јавно објавио лични податак, а дужан је да у складу са ставом (1) овог члана тај лични податак брише, узимајући у обзир доступну технологију и трошкове спровођења, контролор података предузима разумне мјере, укључујући и техничке мјере, да би обавијестио контролоре података који обрађују лични податак да је носилац података затражио од тих контролора података да бришу све повезнице до њега или копију или реконструкцију тог личног податка.

(3) Ставови (1) и (2) овог члана не примјењују се у мјери у којој је обрада неопходна:
   а) ради остваривања права на слободу изражавања и информисања;
   б) ради поштовања законске обавезе којом се захтијева обрада прописана посебним законом, а која се примјењује на контролора података или ради извршења задатка који се обавља у јавном интересу или у оквиру извршавања службених овлашћења додијељених контролору података;
   ц) ради јавног интереса у области јавног здравља у складу са чланом 11. ставом (2) тач. х) и и) овог члана, као и чланом 11. ставом (3) овог закона;
   д) у сврхе архивирања у јавном интересу, у сврхе научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе у складу са чланом 56. ставом (1) овог закона у мјери у којој је вјероватно да се правом из става (1) овог члана може онемогућити или озбиљно угрозити остваривање циљева те обраде или
   е) ради постављања, остваривања или одбране правних захтјева.

Члан 20.

(Право на ограничење обраде)

(1) Носилац података има право на ограничење обраде података ако је испуњен један од сљедећих услова:
   а) носилац података оспорава тачност личног податка, у року у којем се контролору података омогућава да провјери тачност личног податка;
   б) обрада је незаконита, а носилац података се противи брисању личног податка и умјесто тога тражи ограничење његове обраде;
   ц) контролору података више није потребан лични податак за потребе обраде, али га носилац података захтијева ради постављања, остваривања или одбране правних захтјева;
   д) носилац података уложио је приговор на обраду у складу са чланом 23. ставом (1) овог закона и очекује потврду о томе да ли превладавају његови разлози над легитимним разлозима контролора података.

(2) Ако је обрада ограничена у складу са ставом (1) овог члана, тај лични податак смије се обрађивати само уз сагласност носиоца података, изузев чувања, или за постављање, остваривање или одбрану правних захтјева или заштиту права другог физичког или правног лица или због важног јавног интереса.

(3) Носиоца података који је остварио право на ограничење обраде, у складу са ставом (1) овог члана, контролор података обавјештава прије укидања ограничења обраде.

Члан 21.

(Обавеза обавјештавања о исправци или брисању личног података или ограничењу обраде)

(1) Контролор података обавјештава све примаоце којима су лични подаци откривени о свакој исправци или брисању личног података или ограничењу обраде извршеном у складу са чланом 18, чланом 19. ставом (1) и чланом 20. овог закона, осим у случају када је то немогуће или ако то захтијева непропорционалан напор.

(2) Контролор података обавјештава носиоца података о тим примаоцима, ако носилац података то захтијева.

Члан 22.

(Право на преносивост личног података)

(1) Носилац података има право да преузме лични податак, који се односи на њега а који је дао контролору података, у структурираном, уобичајено употребљаваном и машински читљивом формату, те има право да преноси тај податак другом контролору података без ометања од контролора података којем је лични податак дат, ако се:
   а) обрада обавља у складу са чланом 8. ставом (1) тачком а) овог закона или чланом 11. ставом (2) тачком а) овог закона или на основу уговора у складу са чланом 8. ставом (1) тачком б) овог закона;
   б) обрада обавља аутоматски.

(2) При остваривању свог права на преносивост података, у складу са ставом (1) овог члана, носилац података има право на непосредни пренос од једног контролора података другом контролору података, ако је то технички изводљиво.

(3) Остваривањем права на преносивост података из става (1) овог члана не доводи се у питање члан 19. овог закона. То право се не примјењује на обраду неопходну за извршење задатка који се обавља у јавном интересу или у оквиру службених овлашћења додијељених контролору података.

(4) Право на преносивост података из става (1) овог члана не смије негативно утицати на права и слободе других.

Члан 23.

(Право на приговор)

(1) Носилац података има право да на основу своје посебне ситуације у сваком тренутку контролору података поднесе приговор на обраду његовог личног података, у складу са чланом 8. ставом (1) тач. е) или ф) овог закона, укључујући профилисање засновано на тим одредбама. Контролор података не смије даље обрађивати лични податак, осим у случају да докаже да постоје увјерљиви легитимни разлози за обраду који превладавају над интересима, правима и слободама носиоца података или ради постављања, остваривања или одбране правних захтјева.

(2) Ако се лични податак обрађује за потребе директног маркетинга, носилац података има право да у било којем тренутку уложи приговор на обраду личног података који се односи на њега, за потребе таквог маркетинга, што укључује израду профила у мјери у којој је повезано са таквим директним маркетингом.

(3) Ако се носилац података противи обради за потребе директног маркетинга, лични податак се више не смије обрађивати у те сврхе.

(4) Најкасније у тренутку прве комуникације са носиоцем података, носилац података се изричито мора упутити на права из ст. (1) и (2) овог члана те се то мора учинити на јасан начин и одвојено од било које друге информације.

(5) У контексту коришћења услуга информационог друштва и не узимајући у обзир прописе из области електронских комуникација, носилац података може остварити своје право на приговор аутоматизованим путем помоћу техничких спецификација.

(6) Ако се лични податак обрађује у сврхе научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе на основу члана 56. става (1) овог закона, носилац података на основу своје посебне ситуације има право да уложи приговор на обраду личног података који се на њега односи, осим ако је обрада неопходна за извршење задатка који се обавља у јавном интересу.

Члан 24.

(Аутоматизовано појединачно доношење одлуке, укључујући и профилисање)

(1) Носилац података има право да се на њега не примјењује одлука заснована искључиво на аутоматизованој обради, укључујући и профилисање, која производи правни учинак који се на њега односи или на сличан начин значајно на њега утиче.

(2) Став (1) овог члана не примјењује се ако је одлука:
   а) потребна за закључивање или извршење уговора између носиоца података и контролора података;
   б) допуштена законом који се примјењује на контролора података и којим се прописују одговарајуће заштитне мјере за права и слободе те легитимне интересе носиоца података, или
   ц) заснована на изричитој сагласности носиоца података.

(3) У случајевима из става (2) тач. а) и ц) овог члана, контролор података предузима одговарајуће мјере за заштиту права и слобода те легитимних интереса носиоца података, најмање права на учествовање физичког лица у доношењу одлуке, права изражавања властитог става и права на оспоравање одлуке.

(4) Одлука из става (2) овог члана не смије бити заснована на посебним категоријама личних података из члана 11. става (1) овог закона, осим ако се примјењује члан 11. став (2) тачка а) или г) овог закона те ако су успостављене одговарајуће мјере за заштиту права и слобода и легитимних интереса носиоца података.

Члан 25.

(Ограничења)

(1) На основу посебног закона који се примјењује на контролора података и обрађивача може се ограничити опсег права и обавеза из члана 7, чл. од 14. до 24. овог закона и члана 36. овог закона, ако одредбе тог закона одговарају правима и обавезама прописаним у чл. од 14. до 24. овог закона, ако се таквим ограничењем поштује суштина основних

права и слобода и ако оно представља неопходну и пропорционалну мјеру у демократском друштву за заштиту:
а) државне безбједности;
б) одбране;
ц) јавне безбједности;
д) спречавања, истраге, откривања или гоњења кривичних дјела или извршења кривичних санкција, укључујући заштиту од пријетњи јавној безбједности и њихово спречавање;
е) других важних циљева од општег јавног интереса у Босни и Херцеговини, а посебно важног привредног или финансијског интереса, што укључује монетарна, буџетска и пореска питања, јавно здравство и социјалну заштиту;
ф) независности правосуђа и судских поступака;
г) спречавања, истраге, откривања и гоњења повреде етике у законски регулисаним професијама;
х) надзорне, инспекцијске или регулаторне функције која је, најмање повремено, повезана с извршавањем службених овлашћења у случајевима из тач. од а) до е) и тачке г) овог става;
и) носиоца података или права и слобода других;
ј) остваривања потраживања у грађанским споровима.

(2) Посебни закон из става (1) овог члана садржи, по потреби, посебне одредбе, које садрже најмање сљедеће:
а) сврху обраде или категорију обраде;
б) категорију личног податка;
ц) обим уведених ограничења;
д) мјере заштите за спречавање злоупотребе или незаконитог приступа или преношења;
е) одређивање контролора података или категорију контролора података;
ф) рок чувања и мјере заштите које се могу примијенити узимајући у обзир природу, обим и сврхе обраде или категорије обраде;
г) ризик за права и слободе носиоца података;
х) право носиоца података да буде обавијештен о ограничењу, осим ако то може бити штетно за сврху тог ограничења.

ГЛАВА III - КОНТРОЛОР ПОДАТАКА И ОБРАЂИВАЧ

Члан 26.
(Обавеза контролора података)

(1) Контролор података дужан је да примијени одговарајуће техничке и организационе мјере имајући у виду природу, обим, околности и сврхе обраде, као и ризике различитих нивоа вјероватноће и озбиљности за права и слободе физичких лица, како би обезбиједио да се обрада обавља у складу с овим законом и како би то могао доказати. Те мјере се према потреби преиспитују и ажурирају.
(2) Мјере из става (1) овог члана, ако су пропорционалне у односу на активности обраде, укључују спровођење одговарајућих политика заштите података од контролора података.
(3) Поштовање одобрених кодекса понашања из члана 42. овог закона или одобрених механизама сертификације из члана 44. овог закона може служити као елеменат за доказивање усклађености с обавезама контролора података.

Члан 27.
(Техничка и интегрисана заштита података)

(1) Узимајући у обзир најновија достигнућа, трошкове спровођења и природу, обим, контекст и сврхе обраде, као и ризике различитих нивоа вјероватноће и озбиљности за права и слободе физичких лица који произлазе из обраде података, контролор података, приликом одређивања средстава обраде и при самој обради, примјењује одговарајуће техничке и организационе мјере, попут псеудонимизације, за омогућавање дјелотворне примјене принципа заштите података, као што је смањење количине података те укључивање заштитних мјера у обраду како би се испунили захтјеви из овог закона и заштитила права носиоца података.
(2) Контролор података примјењује одговарајуће техничке и организационе мјере којима се обезбјеђује да интегрисаним начином буду обрађени само лични подаци који су неопходни за сваку посебну сврху обраде. Та обавеза се примјењује на све прикупљене личне податке, обим њихове обраде, рок њиховог чувања и њихову доступност. Тим се мјерама обезбјеђује да лични подаци нису аутоматски, без интервенције физичког лица, доступни неограниченом броју других физичких лица.
(3) Одобрени механизам сертификације из члана 44. овог закона може служити као елеменат за доказивање усклађености са захтјевима из ст. (1) и (2) овог члана.

Члан 28.
(Заједнички контролори података)

(1) Ако два или више контролора података заједнички одреде сврхе и начине обраде, сматрају се заједничким контролорима података. Они на транспарентан начин, међусобним споразумом, одређују одговорности сваког од њих с циљем извршавања обавеза из овог закона, посебно у вези са остваривањем права носиоца података и дужностима сваког од њих у вези са пружањем информација из чл. 15. и 16. овог закона, осим у случају да су одговорности сваког од контролора података утврђене законом који се примјењује на контролоре података. Споразумом се може одредити контактна тачка за носиоца података.
(2) Споразум из става (1) овог члана мора на одговарајући начин одражавати појединачне улоге и односе заједничких контролора података у односу на носиоце података. Суштина споразума мора бити доступна носиоцу података.
(3) Независно од услова споразума из става (1) овог члана, носилац података може остваривати своја права из овог закона у вези са сваким контролором података и против сваког од њих.

Члан 29.
(Представник контролора података или обрађивача који нема сједиште или пословни настан у Босни и Херцеговини)

(1) Ако се примјењује члан 6. став (2) овог закона, контролор података или обрађивач има обавезу да писаним путем именује свог представника у Босни и Херцеговини.
(2) Обавеза из става (1) овог члана не примјењује се на:
а) обраду која је повремена, не подразумијева у већој мјери обраду посебних категорија података из члана 11. става (1) овог закона или обраду личних података који се односе на кривичну

осуђиваност и кривична дјела из члана 12. овог закона и за коју није вјероватно да ће проузроковати ризик за права и слободе физичких лица, узимајући у обзир природу, околности, обим и сврхе обраде или

б) јавне органе.

(3) Контролор података или обрађивач овлашћује представника како би се, уз обраћање контролору података или обрађивачу или умјесто обраћања њима, њему обраћали посебно Агенција и носилац података у вези са свим питањима која се односе на обраду личног податка ради обезбјеђивања усклађености обраде личног податка с овим законом.

(4) Именовање представника контролора података или обрађивача не утиче на правне захтјеве који могу бити усмјерени против самог контролора података или обрађивача.

Члан 30.

(Обрађивач)

(1) Ако се обрада личног податка обавља у име контролора података, контролор података користи искључиво обрађивача који у довољној мјери гарантује примјену одговарајућих техничких и организационих мјера тако да обрада буде у складу са захтјевима из овог закона и да се обрадом обезбјеђује заштита права носиоца података.

(2) Обрађивач не смије ангажовати другог обрађивача без претходног посебног или општег писаног одобрења контролора података. У случају општег писаног одобрења, обрађивач обавјештава контролора података о свим планираним измјенама у вези са додавањем или замјеном других обрађивача како би тиме контролору података омогућио да уложи приговор на те измјене.

(3) Обрада коју обавља обрађивач уређује се уговором или другим правним актом у складу са законом који обавезује обрађивача према контролору података, у којем се наводе предмет и трајање обраде, природа и сврха обраде, врста личних података и категорија носиоца података, као и обавезе и права контролора података.

(4) Уговором или другим правним актом из става (3) овог члана прописује се да је обрађивач дужан да:

а) обрађује лични податак само према документованим упутствима контролора података, између осталог и у вези са преносом личног податка у другу државу или међународну организацију, осим ако је то прописано посебним законом који се примјењује на обрађивача, а у том случају, обрађивач обавјештава контролора података о том правном захтјеву прије обраде, осим ако се тим законом забрањује такво обавјештавање због важних разлога од јавног интереса;

б) обезбјеђује да су се лица овлашћена за обраду личног податка обавезала на поштовање повјерљивости или да их на поштовање повјерљивости обавезује одговарајући закон;

ц) предузима све потребне мјере у складу са чланом 34. овог закона;

д) поштује услове из ст. (2) и (5) овог члана за ангажовање другог обрађивача;

е) узимајући у обзир природу обраде, помаже контролору података путем одговарајућих техничких и организационих мјера, колико је то могуће, да испуни обавезу контролора података да одговори на захтјеве за остваривање права носиоца података из Главе II овог закона;

ф) помаже контролору података у обезбјеђивању усклађености с обавезама из чл. 34. до 38. овог закона, узимајући у обзир природу обраде и информације које су доступне обрађивачу;

г) по избору контролора података, брише или враћа контролору података све личне податке након завршетка пружања услуга у вези с обрадом и брише постојеће копије, осим у случају да је посебним законом прописана обавеза чувања личних података;

х) контролору података ставља на располагање све информације које су неопходне за доказивање поштовања обавеза из овог члана и контролору података или другом ревизору којег је овластио контролор података омогућава обављање ревизије, укључујући и инспекције, и помаже у њиховом обављању;

и) у случају из тачке х) овог става обрађивач одмах обавјештава контролора података ако, према његовом мишљењу, одређено упутство крши овај закон или друга правила о заштити података.

(5) Ако обрађивач ангажује другог обрађивача за обављање посебних активности обраде у име контролора података, исте обавезе за заштиту података као оне које су наведене у уговору или другом правном акту између контролора података и обрађивача из става (4) овог члана намећу се том другом обрађивачу уговором или другим правним актом у складу са посебним законом, а посебно обавеза давања довољно гаранција за примјену одговарајућих техничких и организационих мјера на начин којим се обезбјеђује да обрада задовољава захтјеве из овог закона. Ако тај други обрађивач не испуњава обавезе заштите података, први обрађивач остаје у потпуности одговоран контролору података за извршавање обавеза тог другог обрађивача.

(6) Поштовање одобрених кодекса понашања од обрађивача, из члана 42. овог закона, или одобреног механизма сертификације, из члана 44. овог закона, може служити као елеменат за доказивање пружања довољно гаранција из ст. (1) и (5) овог члана.

(7) Не доводећи у питање појединачни уговор између контролора података и обрађивача, уговор или други правни акт из ст. (3), (4) и (5) овог члана може се у цјелини или дјелимично заснивати на стандардним уговорним клаузулама из ст. (8) и (9) овог члана, укључујући између осталог и клаузуле које су дио сертификата додијељеног контролору података или обрађивачу у складу са чл. 44. и 45. овог закона.

(8) Агенција може донијети стандардне уговорне клаузуле за питања из ст. (3), (4) и (5) овог члана с циљем досљедне примјене овог закона.

(9) Уговор или други правни акт из ст. (3), (4) и (5) овог члана мора бити у писаној форми, што укључује и електронску форму.

(10) Не доводећи у питање чл. 112, 113, 114. и 115. овог закона, ако обрађивач крши овај закон тиме што одређује сврху и начине обраде података, обрађивач се сматра контролором података у вези с том обрадом.

Члан 31.

(Обрада личног податка под контролом контролора података или обрађивача)

Обрађивач и лице које ради под контролом контролора података или обрађивача, а има приступ

личном податку, не смије обрађивати тај податак без налога контролора података, осим када је то прописано посебним законом.

Члан 32.

(Евиденција о обради личног податка)

(1) Сваки контролор података и представник контролора података, ако је примјењиво, води евиденцију активности обраде за које је одговоран. Евиденција садржи сљедеће информације:
   а) име и контакт податке контролора података и, ако је примјењиво, заједничког контролора података, представника контролора података и службеника за заштиту података;
   б) сврхе обраде;
   ц) опис категорија носилаца података и категорија личних података;
   д) категорије прималаца којима су лични подаци откривени или ће им бити откривени, укључујући и примаоце у другим државама или међународним организацијама;
   е) ако је примјењиво, о преносу личних података у другу државу или међународну организацију, укључујући идентификацију друге државе или међународне организације и, у случају преноса из члана 51. става (2) овог закона, документацију о одговарајућим заштитним мјерама;
   ф) ако је могуће, предвиђене рокове за брисање различитих категорија података;
   г) ако је могуће, општи опис техничких и организационих безбједносних мјера из члана 34. става (1) овог закона.

(2) Сваки обрађивач и представник обрађивача, ако је примјењиво, води евиденцију о свим активностима обраде које се обављају у име контролора података, која садржи:
   а) име и контакт податке једног или више обрађивача и сваког контролора података у чије име обрађивач дјелује те, ако је примјењиво, представника контролора података или обрађивача, као и службеника за заштиту података;
   б) врсте обраде које се обављају у име сваког контролора података;
   ц) ако је примјењиво, информације о преносу личних података у другу државу или међународну организацију, с идентификацијом те друге државе или међународне организације и у случају преноса из члана 51. става (2) овог закона, документацију о одговарајућим заштитним мјерама;
   д) ако је могуће, општи опис техничких и организационих безбједносних мјера из члана 34. става (1) овог закона.

(3) Евиденција из ст. (1) и (2) овог члана мора бити у писаној форми, што укључује и електронску форму.

(4) Контролор података или обрађивач те представник контролора података или обрађивача, ако је примјењиво, на захтјев Агенције омогућавају увид у евиденцију.

(5) Обавезе из ст. (1) и (2) овог члана не примјењују се на привредни субјекат или организацију у којој је запослено мање од 250 лица, осим када постоји вјероватноћа да ће обрада коју обавља представљати висок ризик за права и слободе носиоца података, ако обрада није повремена или ако обрада обухвата посебне категорије података из члана 11. става (1) овог закона, или су у питању лични подаци који се односе на кривичну осуђиваност и кривична дјела.

Члан 33.

(Сарадња с Агенцијом)

Контролор података и обрађивач, те ако су одређени њихови представници, дужни су, на образложен и на основу закона оправдан захтјев, да сарађују с Агенцијом у обављању њених задатака.

Члан 34.

(Безбједност обраде личног податка)

(1) Узимајући у обзир најновија достигнућа, трошкове спровођења и природу, обим, контекст и сврхе обраде, као и ризике различитих нивоа вјероватноће и озбиљности за права и слободе физичких лица, спроводећи поступак из члана 37. овог закона, контролор података и обрађивач примјењују одговарајуће техничке и организационе мјере како би постигли одговарајући ниво безбједности с обзиром на ризик, што према потреби подразумијева:
   а) псеудонимизацију и енкрипцију личног податка;
   б) могућност обезбјеђивања трајне повјерљивости, цјеловитости, доступности и отпорности система и услуга обраде;
   ц) способност благовременог поновног успостављања доступности личног податка и приступа њему у случају физичког или техничког инцидента;
   д) поступак редовног тестирања, оцјењивања и процјене дјелотворности техничких и организационих мјера за постизање безбједности обраде.

(2) Приликом процјене одговарајућег нивоа безбједности, у обзир се узимају прије свега ризици које представља обрада, а посебно ризици од случајног или незаконитог уништења, губитка, измјене, неовлашћеног откривања личног податка или неовлашћеног приступа личном податку који је пренесен, чуван или на други начин обрађиван.

(3) Примјена одобреног кодекса понашања из члана 42. овог закона или одобреног механизма сертификације из члана 44. овог закона може се користити као елеменат за доказивање усклађености са захтјевима из става (1) овог члана.

(4) Контролор података и обрађивач предузимају мјере како би обезбиједили да свако физичко лице које дјелује под надлежношћу контролора података или обрађивача, а које има приступ личном податку, не обрађује тај податак ако то није према упутствима контролора података, осим у случајевима када је то прописано посебним законом.

Члан 35.

(Извјештавање Агенције о повреди личног податка)

(1) Контролор података дужан је да о повреди личног податка без непотребног одгађања и, ако је могуће, најкасније у року од 72 сата након сазнања за ту повреду обавијести Агенцију о повреди личног податка, осим у случају ако је вјероватно да та повреда неће угрозити права и слободе физичког лица. Ако извјештавање није извршено у року од 72 сата, контролор података дужан је да Агенцији наведе разлоге за кашњење.

(2) Обрађивач је дужан да, по сазнању за повреду личног податка, без непотребног одгађања о томе обавијести контролора података.

(3) Извјештај из става (1) овог члана садржи најмање сљедеће:
   а) опис природе повреде личних података и, ако је могуће, са наведеним категоријама и приближним бројем носилаца података, као и категоријама и приближним бројем евиденција личних података;
   б) име и презиме те контакт податке службеника за заштиту података или друге контакт тачке од које се може добити још информација;
   ц) опис могуће посљедице повреде личног податка;
   д) опис мјера које је контролор података предузео или чије је предузимање предложио ради рјешавања проблема повреде личног податка, укључујући према потреби и мјере за ублажавање њених могућих штетних посљедица.

(4) Ако и у мјери у којој није могуће истовремено доставити информације, информације се могу достављати у дијеловима, без непотребног даљег одгађања.

(5) Контролор података документује сваку повреду личног податка, укључујући и чињенице у вези са повредом личног податка, њене посљедице и мјере предузете за отклањање штете. Документација из овог става омогућава Агенцији поступање по овом члану.

Члан 36.

(Обавјештавање носиоца података о повреди личног податка)

(1) Контролор података дужан је да без одгађања писаним путем обавијести носиоца података о повреди личног податка, ако је вјероватно да ће повреда личног податка проузроковати висок ризик за права и слободе физичког лица.

(2) Контролор података у обавјештењу из става (1) овог члана, јасним и једноставним језиком, описује природу повреде личног податка те се најмање наводе информације и мјере из члана 35. става (3) тач. б), ц) и д) овог закона.

(3) Обавјештавање носиоца података из става (1) овог члана није обавезно ако је испуњен један од сљедећих услова:
   а) ако је контролор података предузео одговарајуће техничке и организационе заштитне мјере и те мјере су примијењене на лични податак у вези с којим је дошло до повреде личног податка, а прије свега мјере које лични податак чине неразумљивим лицу које није овлашћено да му приступи, као што је енкрипција;
   б) ако је контролор података предузео накнадне мјере којима се обезбјеђује да више није могуће да ће доћи до високог ризика за права и слободе носиоца података из става (1) овог члана;
   ц) ако би то захтијевало непропорционалан напор, мора се објавити јавно саопштење или се предузима слична мјера којом се носиоци података обавјештавају на једнако дјелотворан начин.

(4) Ако контролор података није обавијестио носиоца података о повреди личног податка, Агенција, након разматрања степена вјероватноће да ће повреда личног податка проузроковати висок ризик за права и слободе физичких лица, може од контролора података захтијевати да то учини, ако није испуњен неки од услова из става (3) овог члана.

Члан 37.

(Процјена утицаја обраде на заштиту личног податка)

(1) Ако је вјероватно да ће нека врста обраде, посебно посредством нових технологија и узимајући у обзир природу, обим, контекст и сврхе обраде, проузроковати висок ризик за права и слободе физичких лица, контролор података прије обраде спроводи процјену утицаја предвиђених обрада на заштиту личног податка.

(2) Приликом спровођења процјене утицаја обраде на заштиту личног податка, контролор података тражи савјет службеника за заштиту личних података, ако је именован.

(3) Процјена утицаја обраде на заштиту личног податка из става (1) овог члана обавезна је посебно у случају:
   а) системске и обимне процјене личних аспеката у вези са физичким лицима која се заснива на аутоматизованој обради, укључујући профилисање, и која је основа за доношење одлука које производе правни учинак у односу на физичко лице или на сличан начин значајно утичу на физичко лице;
   б) обимне обраде посебних категорија личних података из члана 11. става (1) овог закона или података који се односе на кривичну осуђиваност и кривична дјела из члана 12. овог закона, или
   ц) системског праћења јавно доступног подручја у великој мјери.

(4) Агенција утврђује и јавно објављује листу врста поступака обраде на које се примјењује обавеза спровођења процјене утицаја на заштиту личних података, у складу са ставом (1) овог члана.

(5) Агенција може да утврди и јавно објави листу врста поступака обраде за које није потребна процјена утицаја на заштиту личног податка.

(6) Процјена утицаја обухвата најмање:
   а) системски опис предвиђених обрада и сврха обраде, укључујући, ако је примјењиво, легитиман интерес контролора података;
   б) процјену нужности и пропорционалности обрада повезаних с њиховим сврхама;
   ц) процјену ризика за права и слободе носиоца података;
   д) предвиђене мјере за рјешавање ризика, што укључује заштитне мјере, безбједносне мјере и механизме за безбједност заштите личних података и доказивање усклађености с овим законом, узимајући у обзир права и легитимне интересе носиоца података и других укључених лица.

(7) Усклађеност кодекса понашања из члана 42. овог закона одобрених од контролора података или обрађивача узима се у обзир приликом процјене утицаја обраде које примјењују ти контролори података или обрађивачи, посебно у сврхе процјене утицаја на заштиту личних података.

(8) Контролор података, по потреби, од носиоца података или његовог представника тражи мишљење о намјераваној обради, не доводећи у питање комерцијалне или јавне интересе или безбједност поступка обраде.

(9) Ако обрада у складу са чланом 8. ставом (1) тач. ц) или е) овог закона има правну основу у посебном закону који се примјењује на контролора података, ако су тим законом уређене посебне обраде или скуп предметних радњи и ако је процјена утицаја на

заштиту личних података већ спроведена као дио опште процјене утицаја у контексту доношења правног основа, ст. од (1) до (6) овог члана се не примјењују, осим ако је посебним прописом утврђено да је потребно спровести такву процјену прије обраде.

(10) Контролор података, по потреби, преиспитује да ли је обрада извршена у складу са процјеном утицаја на заштиту личних података и то најмање када дође до промјене у нивоу ризика који представљају поступци обраде.

Члан 38.

(Претходно савјетовање контролора података с Агенцијом)

(1) Контролор обраде савјетује се с Агенцијом прије обраде ако је процјена утицаја на заштиту личних података из члана 37. овог закона показала да би обрада података проузроковала висок ризик за права и слободе појединаца, у случају да контролор података не донесе мјере за ублажавање ризика.

(2) Ако Агенција утврди да би се намјераваном обрадом из става (1) овог члана кршио овај закон, посебно ако контролор података није у довољној мјери утврдио или умањио ризик за права и слободе појединаца, Агенција у року од највише 56 дана од запримања захтјева за савјетовање писаним путем савјетује контролора података, а по потреби и обрађивача, и при томе може користити овлашћења из члана 103. овог закона.

(3) Рок из става (2) овог члана, по потреби, може се продужити за 42 дана, у зависности од сложености намјераване обраде.

(4) Агенција у року од 30 дана од запримања захтјева обавјештава контролора података, а по потреби и обрађивача, о продужењу рока из става (3) овог члана и о разлозима одгађања.

(5) Протицање рокова из ст. (2) и (3) овог члана може бити привремено обустављено док Агенција не добије информације које је захтијевала за потребе савјетовања.

(6) При савјетовању контролор података Агенцији доставља:
   а) ако је примјењиво, одговарајуће одговорности контролора података, заједничких контролора података и обрађивача који учествују у обради, посебно у случају обраде унутар групе привредних субјеката;
   б) сврху и средства намјераване обраде;
   ц) заштитне мјере и друге мјере за заштиту права и слобода носиоца података на основу овог закона;
   д) контактне податке службеника за заштиту података, ако је примјењиво;
   е) процјену утицаја на заштиту података како је прописано чланом 37. овог закона;
   ф) све друге информације које Агенција затражи.

(7) О приједлогу закона којим се регулише обрада личних података, прије његовог упућивања у парламентарну процедуру, предлагач се може претходно савјетовати с Агенцијом.

(8) Независно од става (1) овог члана, посебним законом се може прописати обавеза контролору података да се савјетује с Агенцијом и да од ње прибави претходно одобрење у вези с обрадом коју обавља за извршење задатака у јавном интересу, укључујући и обраду у вези са социјалном и здравственом заштитом.

Члан 39.

(Именовање службеника за заштиту личних података)

(1) Контролор података и обрађивач дужни су да именују службеника за заштиту личних података у случајевима:
   а) ако обраду обавља јавни орган, осим судова који поступају у оквиру судске надлежности;
   б) ако се основне дјелатности контролора података или обрађивача састоје од поступака обраде које због своје природе, обима и/или сврхе захтијевају редовно и системско праћење носиоца података у великом броју, или
   ц) ако се основне дјелатности контролора података или обрађивача састоје од обимне обраде посебних категорија података на основу члана 11. овог закона и личних података у вези са кривичном осуђиваношћу и кривичним дјелима из члана 12. овог закона.

(2) Група привредних субјеката може именовати једног службеника за заштиту личних података уз услов да је службеник за заштиту личних података лако доступан из сваког сједишта или пословног настана.

(3) Ако је контролор података или обрађивач јавни орган, за више таквих органа може се именовати један службеник за заштиту личних података, узимајући у обзир њихову организациону структуру и величину.

(4) У случајевима који нису наведени у ставу (1) овог члана, контролор података или обрађивач или удружење и други орган који представља категорију контролора података или обрађивача могу, односно у случајевима када је то прописано посебним законом, морају именовати службеника за заштиту личних података. Службеник за заштиту личних података може да обавља послове у име тих удружења и других органа који представљају контролоре података или обрађиваче.

(5) Службеник за заштиту личних података именује се на основу његових стручних квалификација, а посебно стручног знања о праву и пракси у области заштите личних података и способности обављања задатака из члана 41. овог закона.

(6) Службеник за заштиту личних података може бити запослен код контролора података или обрађивача или може обављати послове на основу уговора о дјелу.

(7) Контролор података или обрађивач објављује контактне податке службеника за заштиту личних података и доставља их Агенцији.

Члан 40.

(Статус службеника за заштиту личних података)

(1) Контролор података и обрађивач обезбјеђују да службеник за заштиту личних података буде на одговарајући начин и благовремено укључен у сва питања која се тичу заштите личних података.

(2) Контролор података и обрађивач подржавају службеника за заштиту личних података у обављању задатака из члана 41. овог закона, пружајући му потребна средства за извршавање тих задатака и остваривање приступа личним подацима и поступцима обраде, као и за одржавање његовог стручног знања.

(3) Контролор података и обрађивач обезбјеђују да службеник за заштиту личних података не прима никакве инструкције при обављању тих задатака. Контролор података или обрађивач не може га разријешити дужности или казнити због тога што обавља своје задатке. Службеник за заштиту личних

података одговара непосредно највишем нивоу руководства контролора података или обрађивача.

(4) Носилац података може се обратити службенику за заштиту личних података за сва питања која се тичу обраде његових личних података и остваривања његових права из овог закона.

(5) Службеник за заштиту личних података, у вези с обављањем својих задатака, дужан је да све податке до којих дође у поступку обраде података чува као службену тајну у складу са законом.

(6) Службеник за заштиту личних података може обављати друге задатке и дужности. Контролор података или обрађивач обезбјеђује да ти задаци и дужности не доведу до сукоба интереса.

Члан 41.

(Задатак службеника за заштиту личних података)

(1) Службеник за заштиту личних података обавља сљедеће задатке:
   а) информисање и савјетовање контролора података или обрађивача и запослених који обављају обраду о њиховим обавезама из овог закона и других закона којима се прописује заштита личних података;
   б) праћење поштовања овог закона и других закона којима се прописује заштита личних података, као и политика контролора података или обрађивача у вези са заштитом личних података, укључујући и подјелу одговорности, подизање свијести и оспособљавање запослених који учествују у радњама обраде, као и с тим повезаним ревизијама;
   ц) пружање савјета, када је то затражено, у вези са процјеном утицаја на заштиту личних података и праћење њеног извршавања у складу са чланом 37. овог закона;
   д) сарадња с Агенцијом;
   е) дјеловање као контакт тачка за Агенцију о питањима која се тичу обраде, што укључује и претходно савјетовање из члана 38. овог закона, те савјетовање, по потреби, о свим другим питањима.

(2) Службеник за заштиту личних података приликом обављања својих задатака води рачуна о ризику повезаним са радњом обраде и узима у обзир природу, обим, контекст и сврхе обраде.

Члан 42.

(Кодекс понашања)

(1) Агенција издаје препоруку за израду кодекса понашања с циљем правилне примјене овог закона, узимајући у обзир специфичност различитих сектора обраде и посебне потребе микро, малих и средњих привредних субјеката.

(2) Удружење и други субјекат који представља категорије контролора података или обрађивача могу израдити кодексе понашања, односно измијенити и проширити такве кодексе понашања, ради прецизирања примјене овог закона, који се односе на:
   а) правичну и транспарентну обраду;
   б) легитимне интересе контролора података у посебним контекстима;
   ц) прикупљање личних података;
   д) псеудонимизацију личних података;
   е) информисаност јавности и носиоца података;
   ф) остваривање права носиоца података;
   г) информисаност и заштиту дјеце и начин прибављања сагласности носиоца родитељског права над дјететом;
   х) мјере и поступке из чл. 26. и 27. овог закона, као и мјере за постизање безбједности обраде из члана 34. овог закона;
   и) извјештавање Агенције о повредама личних података и обавјештавање носиоца података о таквим повредама;
   ј) пренос личних података другим земљама или међународним организацијама, или
   к) вансудске поступке и друге поступке за рјешавање спорова између контролора података и носиоца података у вези с обрадом, не доводећи у питање права носиоца података на основу чл. 108. и 110. овог закона.

(3) Кодекс понашања из става (2) овог члана обавезно садржи одредбе које правном лицу из члана 43. става (1) овог закона омогућавају да спроводи обавезно праћење усклађености контролора података или обрађивача који су се обавезали на његову примјену, не доводећи у питање надлежности Агенције.

(4) Удружења и субјекат из става (2) овог члана који намјеравају да израде кодекс понашања или измијене и прошире постојећи кодекс понашања, нацрт кодекса понашања, односно измјене или проширење кодекса понашања достављају Агенцији.

(5) Агенција даје мишљење о томе да ли је нацрт кодекса у складу с овим законом те одобрава нацрт кодекса ако оцијени да обезбјеђује довољно адекватне заштитне мјере.

(6) Ако Агенција одобри нацрт кодекса понашања, односно измјене или допуне кодекса понашања, у складу са ставом (5) овог члана, Агенција региструје и објављује кодекс понашања.

(7) Контролор података или обрађивач, на које се овај закон не примјењује у складу с чланом 6. овог закона, могу примјењивати кодекс понашања који је одобрен, у складу са ставом (5) овог члана, како би обезбиједили одговарајуће заштитне мјере у оквиру преношења личних података другој држави или међународној организацији, уз услове из члана 48. става (2), тачке д) овог закона.

(8) Контролор података или обрађивач из става (7) овог члана, путем уговорних или других правно обавезујућих инструмената, преузима обавезујуће и извршне обавезе за примјену заштитних мјера, укључујући и мјере у вези са правима носиоца података.

Члан 43.

(Праћење одобреног кодекса понашања)

(1) Правно лице с одговарајућим степеном стручности за предмет кодекса понашања може обављати праћење усклађености са кодексом понашања, ако га је у ту сврху акредитовала Агенција.

(2) Правно лице из става (1) овог члана може бити акредитовано за праћење усклађености са кодексом понашања ако је:
   а) Агенцији доказало своју независност и стручност за предмет кодекса понашања;
   б) успоставило поступке који му омогућавају да оцјењује квалификованост контролора података и обрађивача за примјену кодекса понашања, да прати њихове примјене одредаба кодекса понашања и да периодично преиспитује његово функционисање;

ц) успоставило поступке и структуре за рјешавање приговора на кршења кодекса понашања или на начин на који контролор података или обрађивач примјењује или је примијенио кодекс понашања и учинио те поступке и структуре транспарентним носиоцима података и јавности, и

д) Агенцији доказало да његови задаци и дужности не доводе до сукоба интереса.

(3) Правно лице из става (1) овог члана, уз примјену одговарајућих заштитних мјера, предузима одговарајуће радње у случајевима кршења кодекса понашања од контролора података или обрађивача, што укључује суспендовање или искључење из кодекса понашања.

(4) Правно лице из става (1) овог члана дужно је да обавијести Агенцију о радњама и разлозима из става (3) овог члана.

(5) Агенција одузима акредитацију правном лицу које више не испуњава услове за акредитацију или ако правно лице крши одредбе овог закона.

(6) Овај члан се не примјењује на обраду личних података коју обавља јавни орган.

Члан 44.

(Сертификација)

(1) Агенција препоручује успостављање поступка сертификације заштите личних података, печата и ознака за заштиту података с циљем доказивања поштовања одредаба овог закона, посебно узимајући у обзир потребе микро, малих и средњих правних лица.

(2) Поступак сертификације заштите личних података, печата и ознака може бити успостављен и ради доказивања постојања одговарајућих заштитних мјера које обезбјеђују контролор података и обрађивач на које се овај закон у складу са чланом 6. овог закона не односи, у оквиру преноса личних података другој држави или међународној организацији, уз услове из члана 48. става (2) тачке д) овог закона.

(3) Контролори података или обрађивачи, из става (2) овог члана, путем уговорних или других правно обавезујућих инструмената прихватају примјену одговарајућих заштитних мјера, укључујући и мјере у вези са носиоцем података.

(4) Сертификација је добровољна и доступна путем процеса који је транспарентан.

(5) Сертификација, у складу с овим чланом, не умањује одговорност контролора података или обрађивача за поштовање овог закона и не доводи у питање надлежности Агенције.

(6) Сертификацију, у складу с овим чланом, издаје сертификациони орган из члана 45. овог закона на основу критеријума које је одобрила Агенција.

(7) Контролор података или обрађивач, у поступку сертификације, сертификационом органу пружа све информације и омогућава приступ активностима обраде које су потребне за поступак сертификације.

(8) Сертификат се контролору података или обрађивачу издаје на највише три године и може се обновити уз исте услове.

(9) Сертификациони орган одузима сертификат контролору или обрађивачу ако више не испуњава услове за издавање сертификата.

(10) Агенција поступак сертификације заштите личних података, печата и ознаке уноси у евиденцију и јавно објављује.

Члан 45.

(Сертификациони орган)

(1) Акредитацију сертификационог органа, с одговарајућим степеном стручности из области заштите личних података, обавља Агенција.

(2) Сертификациони орган обавјештава Агенцију о одлуци о издавању и обнављању сертификата како би Агенција могла обављати овлашћења из члана 103. става (2) тачке х) овог закона.

(3) Сертификациони орган може бити акредитован само ако:

а) Агенцији на задовољавајући начин докаже своју независност и стручност у предмету сертификације;

б) се обавеже да ће поштовати критеријуме из члана 44. става (6) овог закона;

ц) успостави поступке за издавање, периодично преиспитивање и повлачење сертификације, печата и ознака за заштиту података;

д) успостави поступке и структуре за рјешавање приговора на кршења сертификације или начин на који контролор података или обрађивач примјењује или је примијенио сертификацију и учини те поступке и структуре транспарентним носиоцима података и јавности;

е) Агенцији докаже да његови задаци и дужности не доводе до сукоба интереса.

(4) Акредитација сертификационог органа спроводи се на основу критеријума које је прописала Агенција.

(5) Акредитација се издаје на највише пет година и може се обновити уз исте услове ако сертификациони орган и даље испуњава захтјеве из овог члана.

(6) Не доводећи у питање ДИО ЧЕТВРТИ овог закона, Агенција повлачи акредитацију сертификационог органа ако се услови из става (3) овог члана не испуне или више нису испуњени, или ако се радњама које предузима сертификациони орган крши овај закон.

(7) Сертификациони орган одговоран је за правилну процјену која доводи до сертификације или одузимања сертификата, не доводећи у питање одговорност контролора података или обрађивача за поштовање овог закона.

(8) Сертификациони орган у писаној форми обавјештава Агенцију о разлозима за издавање или одузимање сертификата.

(9) Агенција јавно објављује критеријуме из члана 44. става (6) овог закона.

ГЛАВА IV - ПРЕНОС ЛИЧНОГ ПОДАТКА У ДРУГУ ДРЖАВУ ИЛИ МЕЂУНАРОДНУ ОРГАНИЗАЦИЈУ

Члан 46.

(Општи принципи преноса)

Сваки пренос личног податка чија је обрада у току или је намијењен даљој обради послије његовог преношења у другу државу или међународну организацију може се обављати само ако је такав пренос у складу с одредбама овог закона, што обухвата и даљи пренос личног податка из друге државе или међународне организације у још једну другу државу или међународну организацију.

Члан 47.

(Пренос на основу адекватности нивоа заштите личног податка)

(1) Пренос личног податка у другу државу, на дио њене територије или у један или више сектора у тој држави или међународну организацију може се обављати ако је утврђено да та друга држава, дио њене територије

или један или више сектора у тој држави или та међународна организација обезбјеђује адекватан ниво заштите личног податка.

(2) Сматра се да је адекватан ниво заштите из става (1) овог члана обезбијеђен у држави, дијеловима њене територије или једном или више сектора у тој држави или међународној организацији, за које је од Европске уније утврђено да обезбјеђују адекватан ниво заштите личног податка.

(3) Одлуку о адекватности нивоа заштите личног податка из става (1) овог члана доноси Савјет министара Босне и Херцеговине на приједлог Агенције.

(4) Агенција припрема приједлог одлуке из става (3) овог члана, узимајући у обзир:

а) принцип владавине права, поштовање људских права и основних слобода, секторско законодавство, укључујући законодавство о јавној безбједности, одбрани, државној безбједности, кривичном праву и приступу јавних органа личним подацима, као и примјену тих прописа, правила о заштити личних података, правила струке и мјере обезбјеђивања заштите личних података, укључујући правила о даљем преносу личних података у другу државу или међународну организацију, која се примјењују у пракси судова и других органа власти у другој држави или међународној организацији, као и дјелотворност остваривања права носиоца личног податка, а посебно дјелотворност управних и судских поступака заштите права носиоца личног податка;

б) постојање и ефикасност рада надзорног органа у другој држави или органа који је надлежан за међународну организацију у овој области, с овлашћењем да обезбиједи примјену правила о заштити личног податка и покрене поступке заштите личног податка у случају њиховог непоштовања, пружи помоћ и савјетује носиоце личних података у остваривању њихових права, као и да сарађује са надзорним органима других држава;

ц) међународне обавезе које је друга држава или међународна организација преузела, или друге обавезе које произлазе из правно обавезујућих међународних уговора или других правних инструмената, као и из чланства у мултилатералним или регионалним организацијама, а посебно у вези са заштитом личних података.

(5) Агенција континуирано прати стање у области заштите личних података у другој држави, дијелу њене територије, једном или више сектора унутар те државе или међународној организацији и о томе по потреби извјештава Савјет министара Босне и Херцеговине.

(6) Извјештај из става (5) овог члана укључује доступне информације и информације прикупљене од међународних организација, које су од значаја за преиспитивање постојања адекватног нивоа заштите личног податка, на основу чега Савјет министара Босне и Херцеговине доноси одлуку из става (3) овог члана.

(7) Одлука донесена на основу става (3) овог члана не доводи у питање пренос личног податка у другу државу, на територију или у један или више одређених сектора унутар те друге државе или међународну организацију у складу са чл. 48. до 51. овог закона.

(8) Листа држава, дио њихових територија, један или више сектора унутар државе и међународних организација, у вези с којим је Савјет министара Босне и Херцеговине донио одлуку да не обезбјеђују или да више не обезбјеђују адекватан ниво заштите личних података, објављују се у "Службеном гласнику БиХ" и на службеној интернет страници Агенције.

Члан 48.

(Пренос на који се примјењују одговарајуће заштитне мјере)

(1) Контролор података или обрађивач може пренијети личне податке у другу државу, на дио њене територије, један или више сектора унутар те државе или у међународну организацију за коју листом из члана 47. става (8) овог закона није утврђено постојање адекватног нивоа заштите личних података само ако је контролор података или обрађивач обезбиједио одговарајуће заштитне мјере тих података и ако су носиоцу личних података обезбијеђени остварива права и дјелотворна судска заштита.

(2) Одговарајуће заштитне мјере из става (1) овог члана могу се, без посебног одобрења Агенције, обезбиједити:

а) правно обавезујућим актом сачињеним између јавних органа;

б) обавезујућим пословним правилима у складу са чланом 49. овог закона;

ц) одобреним кодексом понашања у складу са чланом 42. овог закона с обавезујућим и извршним обавезама контролора података или обрађивача у другој држави за примјену одговарајућих заштитних мјера, између осталог и у вези са правом носиоца података, или

д) одобреним поступком сертификације у складу са чланом 44. овог закона с обавезујућим и извршним обавезама контролора података или обрађивача у другој држави за примјену одговарајућих заштитних мјера, између осталог и у вези са правима носиоца података.

(3) Одговарајуће заштитне мјере из става (1) овог члана могу се обезбиједити стандардним уговорним клаузулама о заштити података које доноси Агенција.

(4) Уз услов да то одобри Агенција, одговарајуће заштитне мјере из става (1) овог члана такође могу бити обезбијеђене посебно:

а) уговором између контролора података или обрађивача и контролора података, обрађивача или примаоца личних података у другој држави или међународној организацији, или

б) одредбама које се уносе у споразуме између јавних органа и које садрже остварива и дјелотворна права носиоца података.

Члан 49.

(Обавезујућа пословна правила)

(1) Обавезујућа пословна правила одређују најмање:

а) структуру и податке за контакт групе привредних субјеката који обављају заједничку привредну дјелатност и сваког од њихових чланова;

б) преносе података или скупове преноса, уз навођење категорије личних података, врсте

обраде и њене сврхе, категорије носилаца података и одређења друге државе или држава о којима се ради;

ц) њихову правно обавезујућу природу;

д) примјену принципа заштите података, а посебно ограничења сврхе, смањења количине података, ограничења рока чувања, квалитета података, техничке и интегрисане заштите података, правног основа обраде, обраде посебних категорија личних података, мјера за постизање безбједности података и услова у вези са даљим преносом органима који нису обавезани обавезујућим пословним правилима;

е) права носилаца података у вези с обрадом и начине за остварење тих права, укључујући и право да се на њих не примјењују одлуке које се заснивају искључиво на аутоматској обради, што укључује и израду профила у складу са чланом 24. овог закона, право на приговор Агенцији и право на судску заштиту, у складу са чланом 110. овог закона, а у одговарајућим случајевима и право на накнаду штете за кршење обавезујућих пословних правила;

ф) да контролор података или обрађивач са сједиштем или пословним настаном на територији Босне и Херцеговине прихвата одговорност за сва кршења обавезујућих пословних правила од било којег члана који нема сједиште или пословни настан у Босни и Херцеговини или је контролор података или обрађивач у цјелини или дјелимично изузет од одговорности ако докаже да тај члан групе привредних субјеката није одговоран за догађај који је проузроковао штету;

г) на који начин се носиоцима података, осим информација из чл. 15. и 16. овог закона, пружају информације о обавезујућим пословним правилима, посебно о одредбама из тач. д), е) и ф) овог става;

х) задатке сваког службеника за заштиту података именованог у складу са чланом 39. овог закона или било којег другог лица или субјекта одговорног за праћење усклађености с обавезујућим пословним правилима у групи привредних субјеката који обављају заједничку привредну дјелатност, као и праћење оспособљености и рјешавање приговора;

и) поступке поводом приговора;

ј) механизме унутар групе привредних субјеката који обављају заједничку привредну дјелатност, којима се обезбјеђује провјера поштовања обавезујућих пословних правила, који укључују ревизију заштите података и методе за обезбјеђивање корективних мјера за заштиту права носиоца података. Резултате такве провјере потребно је саопштити лицу или субјекту из тачке х) овог става и управљачком органу групе привредних субјеката који обављају заједничку привредну дјелатност, а на захтјев их је потребно ставити на располагање Агенцији;

к) механизме за извјештавање и вођење евиденције о промјенама правила и извјештавање Агенције о тим промјенама;

л) механизам сарадње са Агенцијом ради обезбјеђивања усклађености сваког члана групе привредних субјеката који обављају заједничку привредну дјелатност, прије свега тако што се Агенцији ставе на располагање резултати провјера мјера из тачке ј) овог става;

м) механизме за извјештавање Агенцији о било каквим правним обавезама које се односе на члана групе привредних субјеката који обављају заједничку привредну дјелатност и примјењују се у другој држави, а које би могле имати значајан негативан утицај на гаранције садржане у обавезујућим пословним правилима;

н) одговарајуће оспособљавање из области заштите личних података за особље које има сталан или редовни приступ личним подацима.

(2) Агенција одобрава обавезујућа пословна правила уз услов да:

а) су правно обавезујућа и да се примјењују на сваког заинтересованог члана одређене групе привредних субјеката који обављају заједничку привредну дјелатност, што укључује и њихове запослене, те да их они извршавају;

б) носиоцима података изричито дају остварива права у вези с обрадом њихових личних података;

ц) испуњавају услове из става (1) овог члана.

(3) Агенција може да одреди формат и поступке размјене информација између контролора података, обрађивача и Агенције за обавезујућа пословна правила у смислу овог члана.

Члан 50.

(Пренос или откривање података који нису допуштени)

Свака пресуда суда, трибунала или одлука управног органа друге државе којом се од контролора података или обрађивача захтијева пренос или откривање личних података може бити призната или извршена само ако се заснива на међународном споразуму, као што је споразум о узајамној правној помоћи, између друге државе која је поднијела захтјев и Босне и Херцеговине, не доводећи у питање друге разлоге за преношење у складу с овом главом.

Члан 51.

(Одступање у посебним случајевима)

(1) Пренос или скуп преноса личних података у другу државу или међународну организацију, ако не постоји одлука о адекватности, у складу са чланом 47. ставом (3) овог закона или одговарајуће заштитне мјере у складу са чланом 48. овог закона, укључујући и обавезујућа пословна правила из члана 49. овог закона, обавља се само уз један од сљедећих услова:

а) носилац података је изричито сагласан са предложеним преносом, након што је упознат са могућим ризицима таквих преноса због непостојања одлуке о адекватности и одговарајућих заштитних мјера из члана 48. овог закона;

б) пренос је неопходан за извршење уговора између носиоца података и контролора података или спровођење предуговорних мјера на захтјев носиоца података;

ц) пренос је неопходан ради склапања или извршења уговора склопљеног у интересу носиоца података између контролора података и другог физичког или правног лица;

д) пренос је неопходан из важних разлога јавног интереса;

е) пренос је неопходан за постављање, остваривање или одбрану правних захтјева;
ф) пренос је неопходан за заштиту кључних интереса носиоца података или других лица ако носилац података физички или правно није способан да дâ сагласност;
г) пренос се врши из регистра, који према правним прописима у Босни и Херцеговини служи за пружање информација јавности и који је доступан на увид јавности или било којем лицу које може доказати постојање легитимног интереса, али само у мјери у којој су испуњени услови прописани посебним законом за увид у том посебном случају.

(2) Пренос или скуп преноса личних података у другу државу или међународну организацију, у случају када основ за пренос не може бити чл. 47. или 48. овог закона, укључујући и обавезујућа пословна правила из члана 49. овог закона, и када се не примјењује ниједно одступање у посебним случајевима из става (1) овог члана, може се обавити само ако се пренос не понавља, ако се односи само на ограничен број носилаца података и ако је неопходан за потребе важних, легитимних интереса контролора података над којима не превладавају интереси или права и слободе носиоца података, а контролор података је проценио све околности преноса података и на основу те процјене је предвидио одговарајуће заштитне мјере у вези са заштитом личних података. Контролор података о преносу обавјештава Агенцију. Уз информације из чл. 15. и 16. овог закона, контролор података обавјештава носиоца података о преносу и о важним легитимним интересима.

(3) Пренос на основу става (1) тачке г) овог члана не укључује личне податке у цјелини ни цијеле категорије личних података садржаних у регистру. Када је регистар намијењен за увид лицима која имају легитиман интерес, пренос се обавља само ако то захтијевају та лица или ако су они примаоци.

(4) На активности које обављају јавни органи приликом извршавања својих јавних овлашћења не примјењују се став (1) тач. а), б) и ц) и став (2) овог члана.

(5) Јавни интерес из става (1) тачке д) овог члана мора бити прописан законом који се примјењује на контролора података.

(6) Ако није донесена одлука о адекватности, из важних разлога јавног интереса посебним прописом могу бити изричито прописана ограничења преноса одређених категорија личних података другој држави или међународној организацији.

(7) Контролор података или обрађивач документује процјену, као и одговарајуће заштитне мјере из ст. (1) и (2) овог члана, у евиденцијама из члана 32. овог закона.

ГЛАВА V - ПОСЕБНИ СЛУЧАЈЕВИ ОБРАДЕ

Члан 52.

(Обрада личног податка и слобода изражавања и информисања)

(1) Обрада личних података приликом коришћења права на слободу изражавања и информисања, што укључује обраду искључиво у новинарске сврхе, у сврхе академског, умјетничког или књижевног изражавања, обавља се у складу са посебним прописима.

(2) Посебним прописима из става (1) овог члана утврђују се изузеци или одступања од примјене Главе I, Главе II, Главе III, Главе IV, Главе V овог дијела и ДИЈЕЛА ЧЕТВРТОГ овог закона, ако су такви изузеци или одступања потребни да се усклади право на заштиту личних података са слободом изражавања и информисања.

Члан 53.

(Обрада личног податка и јавни приступ службеним документима)

(1) Јавни орган и надлежни орган, у складу са законом који се примјењује на тај орган, могу у јавном интересу открити личне податке из службених докумената којима располажу, како би се јавни приступ службеним документима ускладио са правом на заштиту личних података у складу с овим законом.

(2) Овај закон примјењује се приликом примјене прописа о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини.

Члан 54.

(Обрада јединственог матичног броја физичког лица)

(1) Посебни услови за обраду јединственог матичног броја физичког лица или било којег другог идентификатора опште примјене прописују се посебним законом.

(2) Јединствени матични број физичког лица или било који други идентификатор опште примјене из става (1) овог члана обрађује се само уз примјену одговарајућих заштитних мјера у вези са правима и слободама носиоца података у складу с овим законом.

Члан 55.

(Обрада личних података у контексту запослења)

(1) Посебним законом или колективним уговором прецизирају се правила с циљем обезбјеђивања заштите права и слобода у вези с обрадом личних података у контексту запослења, посебно за потребе запошљавања, извршења уговора о раду, укључујући и извршавање обавеза прописаних законом или колективним уговорима, за потребе управљања, планирања и организације рада, једнакости и различитости на радном мјесту, здравства и безбједности на раду, заштите имовине послодавца или клијента и за потребе индивидуалног или колективног остваривања и уживања права и погодности из радног односа, као и за потребе престанка радног односа.

(2) Правила из става (1) овог члана укључују прикладне и посебне мјере за заштиту људског достојанства носиоца података, његових легитимних интереса и основних права, посебно у вези са транспарентношћу обраде, преносом личних података унутар групе привредних субјеката или групе привредних субјеката који обављају заједничку привредну дјелатност, као и системом праћења на радном мјесту.

Члан 56.

(Заштитне мјере и одступања у вези с обрадом личног податка у сврху архивирања у јавном интересу, у сврху научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе)

(1) На обраду личних података у сврху архивирања у јавном интересу, у сврху научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе примјењују се одговарајуће заштитне мјере у складу с овим законом у погледу права и слобода носиоца података.

(2) Заштитним мјерама из става (1) овог члана обезбјеђује се примјена техничких и организационих мјера, посебно оних којима се гарантује примјена принципа

смањења обима података, које могу укључивати псеудонимизацију, ако се сврхе могу остварити тако.

(3) Ако се сврхе из става (1) овог члана могу постићи даљом обрадом која не омогућава или више не омогућава идентификацију носиоца података, те сврхе се остварују на тај начин.

(4) Ако се лични подаци обрађују у сврху научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе, само се посебним законом могу предвидјети одступања од права наведених у чл. 17, 18, 20. и 23. овог закона, уз примјену услова и мјера заштите из става (1) овог члана, ако је вјероватно да би та права могла спријечити или озбиљно угрозити остваривање тих посебних сврха, па су таква одступања неопходна за њихово постизање.

(5) Ако се лични подаци обрађују у сврху архивирања у јавном интересу, само се посебним законом могу предвидјети одступања од права наведених у чл. 17, 18, 20, 21, 22. и 23. овог закона, уз примјену услова и мјера заштите из става (1) овог члана, ако је вјероватно да би та права могла спријечити или озбиљно угрозити остваривање те посебне сврхе, па су таква одступања неопходна за њено постизање.

(6) Ако обрада из ст. (2) и (3) овог члана истовремено служи и другој сврси, одступања се примјењују само за обраду у сврхе које су наведене у тим ставовима.

Члан 57.

(Видео-надзор)

(1) Праћење одређеног простора путем видео-надзора допуштено је само ако је то нужно за заштиту лица и имовине и ако не превладају интереси носиоца података.

(2) Видео-надзором могу бити обухваћени само простори или дијелови простора чији је надзор нужан ради постизања сврхе из става (1) овог члана.

(3) Успостављање видео-надзора јавно доступних објеката великих површина, као што су спортски објекти, забавни центри, тржни центри или паркиралишта, или возила јавног превоза, допуштено је искључиво с циљем заштите живота, здравља и слободе лица те имовине.

(4) Контролор података који обавља видео-надзор дужан је да донесе одлуку која ће садржавати правила обраде с циљем поштовања права на заштиту приватности и личног живота носиоца података, ако видео-надзор није прописан законом.

(5) Контролор података или обрађивач дужан је да на видном мјесту истакне ознаку о видео-надзору. Ознака о видео-надзору садржи сљедеће информације: да је простор под видео-надзором, податке о контролору података, односно обрађивачу и контактне податке путем којих носилац података може остварити своја права. Ознака треба бити видљива најкасније приликом уласка у видокруг снимања.

(6) Контролор података или обрађивач дужан је да, код система видео-надзора јавно доступних објеката из става (3) овог члана, биљежи записе о употреби система и да их чува најмање 12 мјесеци. Записи омогућавају да се утврди датум и вријеме те идентитет лица које је остварило увид у систем видео-надзора.

(7) За успостављање видео-надзора у стамбеним, односно пословно-стамбеним зградама потребна је сагласност сувласника који чине најмање 2/3 сувласничких дијелова. Видео-надзором може се обухватити само приступ уласку и изласку из стамбене зграде, те заједничке просторије у стамбеним зградама.

(8) Праћење јавних простора путем видео-надзора у сврхе из члана 1. става (1) тачке ц) овог закона допуштено је само ако је то прописано посебним законом.

Члан 57а.

(Обрада биометријских података у сврху сигурне идентификације)

(1) Обрада биометријских података може се спроводити само ако је прописана законом или ако је нужна за заштиту лица, имовине, класификованих података, пословних тајни или за појединачну и сигурну идентификацију корисника услуга, узимајући у обзир да не превладају интереси носиоца података који су у супротности с обрадом биометријских података из овог члана.

(2) Правни основ за обраду биометријских података носиоца података ради сигурне идентификације корисника услуга изричита је сагласност таквог носиоца података дата у складу с одредбама овог закона.

Члан 57б.

(Обрада биометријских података у службеним просторијама)

Допуштена је обрада биометријских података запосленика у сврху евидентирања радног времена и ради уласка и изласка из службених просторија, ако је прописано законом или ако се таква обрада спроводи као алтернатива другом рјешењу за евидентирање радног времена или уласка и изласка из службених просторија, уз услов да је запосленик дао изричиту сагласност за такву обраду биометријских података у складу са одредбама овог закона.

Члан 58.

(Постојећа правила о заштити личних података цркава и вјерских заједница)

(1) Ако цркве и вјерске заједнице примјењују свеобухватна правила у вези с обрадом личних података, та постојећа правила могу се и даље примјењивати уз услов да се ускладе с овим законом.

(2) Цркве и вјерске заједнице које примјењују свеобухватна правила надзире Агенција, осим ако црква или вјерска заједница не образује посебан независни надзорни орган, уз услов да испуњава услове утврђене у ДИЈЕЛУ ЧЕТВРТОМ овог закона.

Члан 59.

(Обавеза чувања професионалне тајне)

(1) Посебним прописом може се утврдити ограничење Агенције из члана 103. става (1) тач. ф) и г) у вези са контролором података или обрађивачем који, на основу посебног прописа који је донио надлежни орган, подлијежу обавези професионалне тајне и другим једнаковриједним обавезама тајности, ако је то нужно и размјерно како би се ускладило право на заштиту личних података с обавезом тајности.

(2) Посебни пропис из става (1) овог члана примјењује се само на личне податке које је контролор података или обрађивач добио као резултат или примио током активности која је обухваћена обавезом тајности.

ДИО ТРЕЋИ – ОБРАДА ЛИЧНОГ ПОДАТКА ОД НАДЛЕЖНОГ ОРГАНА КАО КОНТРОЛОРА ПОДАТАКА У СВРХУ СПРЕЧАВАЊА, ИСТРАГЕ И ОТКРИВАЊА КРИВИЧНИХ ДЈЕЛА ИЛИ ГОЊЕЊА ПОЧИНИЛАЦА КРИВИЧНИХ ДЈЕЛА, ИЗВРШАВАЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА, УКЉУЧУЈУЋИ ЗАШТИТУ ОД ПРИЈЕТЊИ ЈАВНОЈ БЕЗБЈЕДНОСТИ И ЊИХОВО СПРЕЧАВАЊЕ

Члан 60.

(Принципи обраде личних података од надлежног органа)

(1) Принципи обраде личних података од надлежног органа су:
   а) законитост и правичност;
   б) ограничење сврхе – подаци морају бити прикупљени у посебне, изричите и законите сврхе те се даље не смију обрађивати на начин који није у складу с тим сврхама;
   ц) смањење опсега података – подаци морају бити примјерени, релевантни и ограничени на оно што је неопходно у сврхе у које се обрађују;
   д) тачност – подаци морају бити тачни и према потреби ажурирани, морају се предузети све разумне мјере како би се обезбиједило да лични подаци који нису тачни, имајући у виду сврхе у које се обрађују, буду без одгађања избрисани или исправљени;
   е) ограничење чувања – подаци морају бити чувани у форми која омогућава идентификацију носиоца података, и то не дуже него што је потребно у сврхе у које се подаци обрађују;
   ф) цјеловитост и повјерљивост – подаци морају бити обрађивани тако да се осигура одговарајућа безбједност личних података, укључујући и заштиту од неовлашћене или незаконите обраде и од случајног губитка, уништења или оштећења примјеном одговарајућих техничких или организационих мјера.

(2) Обрада коју обавља исти или неки други надлежни орган у сврху из члана 1. става (1) тачке ц) овог закона различиту од оне за коју су лични подаци прикупљени допуштена је:
   а) ако је надлежни орган овлашћен за обраду таквих личних података у такву сврху у складу са посебним прописом, или
   б) ако је обрада неопходна и пропорционална другој законитој сврси.

(3) Обрада коју обавља исти или неки други надлежни орган може укључивати архивирање у јавном интересу, у научне, статистичке или историјске сврхе, за сврхе из члана 1. става (1) тачке ц) овог закона, уз предузимање одговарајућих заштитних мјера у вези са правима и слободама носиоца података.

(4) Надлежни орган одговоран је за усклађеност са ст. (1), (2) и (3) овог члана и мора бити у могућности да докаже ту усклађеност.

Члан 61.

(Рок за чување и брисање личног податка)

(1) Рок за брисање личних података или за периодично преиспитивање потребе њиховог чувања прописује се посебним законом.

(2) Надлежни органи дужни су да успоставе правила и процедуре којима се обезбјеђује поштовање рока из става (1) овог члана.

Члан 62.

(Разлика између различитих категорија носилаца података)

Надлежни орган дужан је да, према потреби и ако је то могуће, направи јасну разлику између личних података различитих категорија носилаца података, као што је:
   а) лице за које постоји основ сумње да је извршило или намјерава да изврши кривично дјело;
   б) лице осуђено за кривична дјела;
   ц) лице које је жртва кривичног дјела или лице у погледу којег постоје одређене чињенице које дају основу за сумњу да би то лице могло бити жртва кривичног дјела;
   д) лице које се доводи у везу са кривичним дјелом, као што је лице које се може позвати да свједочи у истрагама или накнадном кривичном поступку, лице које може дати информације о кривичним дјелима или лице за контакт или сарадници лица из тач. а) и б) овог става.

Члан 63.

(Разлика између личних података и провјера квалитета личних података)

(1) Надлежни орган дужан је да утврди механизам којим ће се обезбиједити да се лични подаци засновани на чињеницама разликују, што је више могуће, од личних података заснованих на личним процјенама.

(2) Надлежни орган дужан је да предузме све разумне мјере како би обезбиједио да се лични подаци који су нетачни, непотпуни или неажурирани не преносе нити стављају на располагање. Надлежни орган, ако је то могуће, провјерава квалитет личних података прије њиховог преношења или стављања на располагање. Приликом сваког преношења личних података, што је више могуће, достављају се неопходне информације надлежном органу, који је податке добио, омогућава се оцјена степена тачности, потпуности и поузданости личних података, као и у којој су мјери ажурирани.

(3) Ако се утврди да су пренесени нетачни лични подаци или да су лични подаци пренесени незаконито, надлежни орган мора без одгађања о томе обавијестити примаоца. У том случају лични подаци морају се исправити или брисати или обрада ограничити у складу са чланом 72. овог закона.

Члан 64.

(Законитост обраде личног податка од надлежног органа)

(1) Обрада личних података коју обавља надлежни орган законита је само ако је нужна и само у оној мјери у којој је нужна за обављање послова надлежног органа у сврхе из члана 1. става (1) тачке ц) овог закона и ако је прописана посебним законом.

(2) Посебни закон из става (1) овог члана прописује најмање циљеве обраде, личне податке који се обрађују и сврхе обраде.

Члан 65.

(Посебни услови обраде)

(1) Лични подаци које надлежни органи прикупљају за сврхе утврђене у члану 1. ставу (1) тачки ц) овог закона не смију се обрађивати у друге сврхе, осим ако је таква обрада прописана посебним законом и у том случају не примјењују се одредбе овог дијела закона.

(2) Ако је посебним законом надлежном органу повјерено обављање послова другачијих од оних које обављају у сврхе из члана 1. става (1) тачке ц) овог закона, у том случају не примјењују се одредбе овог дијела закона, између осталог и за сврху архивирања у јавном

интересу, или у сврху научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе.

(3) Ако су посебним законом, који се односи на надлежни орган који преноси податке, прописани посебни услови за обраду, надлежни орган који преноси те личне податке примаоцу дужан је да га обавијести о тим условима и о захтјевима за поштовање тих услова.

Члан 66.

(Обрада посебних категорија личних података од надлежног органа)

(1) Забрањена је обрада личних података који откривају расно или етничко поријекло, политичка мишљења, вјерска или филозофска увјерења или припадност синдикату, као и обрада генетских података, биометријских података у сврху јединствене идентификације лица или података о здрављу или података о полном животу или сексуалној оријентацији лица.

(2) Изузетно од става (1) овог члана, обрада посебних категорија личних података је допуштена искључиво ако је то нужно, придржавајући се одговарајућих заштитних мјера у вези са правима и слободама носиоца података:
   а) ако је прописана посебним законом;
   б) ради заштите виталних интереса носиоца података или другог појединца, или
   ц) ако се таква обрада односи на податке за које је очигледно да их је објавио носилац података.

Члан 67.

(Аутоматизовано појединачно доношење одлуке од надлежног органа)

(1) Надлежном органу забрањено је доношење одлуке искључиво на основу аутоматизоване обраде, укључујући и израду профила, која производи негативне правне ефекте за носиоца података или на њега значајно утиче, осим ако је одобрено посебним законом којим се прописују одговарајуће заштитне мјере за права и слободе носиоца података, најмање права на учествовање физичког лица у доношењу одлуке.

(2) Одлука из става (1) овог члана не смије бити заснована на посебним категоријама личних података из члана 66. овог закона, осим ако су успостављене одговарајуће мјере заштите права и слобода и легитимних интереса носиоца података.

(3) Надлежном органу забрањена је израда профила који доводи до дискриминације лица на основу посебних категорија личних података из члана 66. овог закона.

Члан 68.

(Обавјештавање и начин остваривања права носилаца података)

(1) Надлежни орган дужан је да предузме све одговарајуће мјере како би се носиоцу података пружиле све информације из члана 69. овог закона те дала сва обавјештења у вези са чланом 67, чл. од 70. до 74. и члана 87. овог закона у вези с обрадом.

(2) Информације из става (1) овог члана дају се у сажетој, разумљивој и лако доступној форми, уз употребу јасног и једноставног језика.

(3) Информације из става (1) овог члана пружају се носиоцу података у облику у којем је захтјев поднесен или на начин који је истакнут у захтјеву, у року од 30 дана од дана подношења захтјева.

(4) Надлежни орган дужан је да олакша остваривање права носиоца података из члана 67. и чл. 70. до 74. овог закона.

(5) Надлежни орган дужан је да носиоца података писаним путем обавијести о даљим радњама у вези с његовим захтјевом, без одгађања.

(6) Надлежни орган дужан је да, без накнаде, пружи информације, односно предузме мјере на основу члана 69. овог закона, те сва обавјештења пружена или мјере предузете на основу члана 67, чл. од 70. до 74. овог закона и члана 87. овог закона.

(7) Ако је захтјев носиоца података очигледно неоснован или претјеран, посебно због његовог учесталог понављања, надлежни орган може:
   а) наплатити накнаду стварних административних трошкова, као што су трошкови умножавања, скенирања или трошкови носача података, као и накнаду трошкова достављања или предузимања тражених мјера, или
   б) одбити да поступи по захтјеву.

(8) Терет доказивања очигледне неоснованости или претјераности захтјева из става (7) овог члана је на надлежном органу.

(9) Ако надлежни орган има оправдану сумњу у вези с идентитетом физичког лица које подноси захтјев из чл. 70. или 72. овог закона, надлежни орган може да затражи додатне информације неопходне за потврђивање идентитета носиоца података.

Члан 69.

(Информације које се стављају на располагање или уступају носиоцу података)

(1) Надлежни орган дужан је да носиоцу података стави на располагање као минимум сљедеће информације:
   а) идентитет и контакт податке надлежног органа;
   б) контакт податке службеника за заштиту личних података, ако је примјењиво;
   ц) сврху обраде личних података;
   д) о праву на подношење приговора Агенцији и контакт подацима Агенције или тужбе надлежном суду;
   е) о постојању права да од надлежног органа затражи приступ својим личним подацима, њихову исправку или брисање, или ограничење обраде личних података.

(2) Осим информација из става (1) овог члана, ради остваривања његових права, надлежни орган носиоцу података даје сљедеће додатне информације:
   а) правни основ обраде личних података;
   б) рок у којем ће се лични подаци чувати или, ако то није могуће, о критеријумима коришћеним за утврђивање тог рока;
   ц) о категоријама прималаца личних података, укључујући друге државе или међународне организације, ако је примјењиво;
   д) према потреби и додатне информације ако се лични подаци прикупљају без знања носиоца података.

(3) Посебним законом могу се прописати мјере за одгађање, ограничење или ускраћивање пружања информација из става (2) овог члана носиоцу података у оној мјери и у оном трајању у којем таква мјера представља потребну и пропорционалну мјеру у демократском друштву, уз поштовање основних права и легитимних интереса носиоца података, с циљем да се:

а) спријечи ометање службеног и законом уређеног прикупљања информација, истрага или поступака;
б) избјегне ометање, спречавање истраге и откривања кривичних дјела или гоњења починилаца кривичних дјела или извршавања кривичних санкција;
ц) заштити јавна безбједност;
д) заштити државна безбједност;
е) заштите права и слободе других.

(4) Посебним законом могу се прописати категорије обраде које могу у цјелини или дјелимично бити обухваћене било којом од тачака из става (3) овог члана.

Члан 70.

(Право носиоца података на приступ личном податку код надлежног органа)

(1) Надлежни орган дужан је да у року од 30 дана од дана запримања захтјева за приступ личним подацима носиоцу података изда потврду о томе да ли обрађује његове личне податке те ако се такви лични подаци обрађују, приступ личним подацима и информацијама о:
а) сврси обраде и правном основу обраде;
б) категорији личних података који се обрађују;
ц) примаоцу или категорији примаоца којем су лични подаци откривени, посебно примаоцу у другој држави или међународној организацији;
д) предвиђеном року у којем ће се лични подаци чувати, ако је то могуће, или, ако то није могуће, критеријумима коришћеним за утврђивање тог рока;
е) постојању права да од надлежног органа затражи исправку или брисање својих личних података или ограничење обраде личних података;
ф) праву на подношење приговора Агенцији и контактним подацима Агенције или тужбе надлежном суду;
г) личним подацима који се обрађују и о свим доступним информацијама о извору личних података.

(2) Потврда из става (1) овог члана издаје се у складу с одредбама члана 71. овог закона.

Члан 71.

(Ограничења права приступа личном податку)

(1) Посебним законом који се односи на надлежни орган може се носиоцу података у цјелини или дјелимично ограничити право приступа личном податку у оној мјери и у оном трајању у којем такво дјелимично или потпуно ограничење чини неопходну и пропорционалну мјеру у демократском друштву, уз поштовање основних права и легитимних интереса носиоца података, како би се:
а) спријечило ометање службеног или законом уређеног прикупљања информација, истрага или поступака;
б) избјегло ометање, спречавање истраге и откривања кривичних дјела или гоњења починиоца кривичних дјела или извршавања кривичних санкција;
ц) заштитила јавна безбједност;
д) заштитила државна безбједност;
е) заштитила права и слободе других.

(2) Посебним законом могу се одредити категорије обраде које могу у цјелини или дјелимично бити обухваћене било којом тачком из става (1) овог члана.

(3) У случајевима из ст. (1) и (2) овог члана, надлежни орган дужан је да, без одгађања, писаним путем обавијести носиоца података о сваком одбијању или ограничењу приступа личним подацима те о разлозима одбијања или ограничења, осим ако би пружање таквих информација довело у питање неку од сврха из става (1) овог члана.

(4) Надлежни орган дужан је да обавијести носиоца података о могућности подношења приговора Агенцији или тужбе надлежном суду.

(5) Надлежни орган дужан је да документује чињеничне или правне разлоге на којима се заснива одлука.

(6) Документација из става (5) овог члана ставља се Агенцији на располагање.

Члан 72.

(Право на исправку или брисање личног податка и ограничење обраде од надлежног органа)

(1) Надлежни орган дужан је да:
а) без непотребног одгађања, носиоцу података омогући исправку нетачних личних података који се на њега односе. Узимајући у обзир сврхе обраде података, носилац података има право да допуни непотпуне личне податке, између осталог и давањем додатне изјаве;
б) носиоцу података омогући брисање личних података, без непотребног одгађања, ако се обрадом крше одредбе чл. 60, 64. или 66. овог закона, или ако се лични подаци морају брисати ради поштовања правне обавезе из посебног закона;
ц) ограничи обраду ако:
1) носилац података оспорава тачност личних података, а њихову тачност или нетачност није могуће утврдити, или
2) лични подаци морају бити сачувани као доказ;
д) обавијести носиоца података прије уклањања ограничења обраде ако је обрада ограничена на основу тачке ц) алинеје 1) овог става;
е) писаним путем обавијести носиоца података о сваком одбијању исправке или брисања личних података или ограничења обраде те о разлозима одбијања. Посебним законом који се односи на надлежни орган може се носиоцу података потпуно или дјелимично ограничити право приступа у оној мјери и у оном трајању у којем такво потпуно или дјелимично ограничење чини неопходну и пропорционалну мјеру у демократском друштву, уз поштовање основних права и легитимних интереса носиоца података, како би се:
1) избјегло ометање службеног или законом уређеног прикупљања информација, истрага или поступака;
2) избјегло ометање, спречавање истраге и откривања кривичних дјела, или гоњења починиоца кривичних дјела или извршавања кривичних санкција;
3) заштитила јавна безбједност;
4) заштитила државна безбједност, и
5) заштитила права и слободе других;

ф) обавијести носиоца података о могућности подношења приговора Агенцији или тужбе надлежном суду;
г) о исправци нетачних личних података обавијести надлежни орган од којег потичу нетачни подаци.

(2) Ако су лични подаци исправљени или брисани, или је обрада била ограничена на основу става (1) тач. а), б) или ц) овог члана, надлежни орган дужан је да обавијести примаоца, а примаоци су дужни да исправе или обришу личне податке или ограниче обраду личних података у оквиру своје одговорности.

Члан 73.

(Остваривање права носилаца података и провјера Агенције)

(1) Надлежни орган дужан је да обавијести носиоца података о могућности остваривања права путем приговора Агенцији или тужбе надлежном суду.
(2) Ако је носилац података незадовољан поступком надлежног органа, може да поднесе приговор Агенцији или тужбу надлежном суду, у случајевима из члана 69. става (3), члана 71. става (3) и члана 72. става (1) тачке д) овог закона.
(3) У случају из става (1) овог члана, Агенција је дужна да обавијести носиоца података о томе да су спроведене провјере и надзор, као и о праву на правни лијек.

Члан 74.

(Права носиоца података у кривичним истрагама и поступцима)

Носилац података остварује права из чл. 69, 70. и 72. овог закона у складу са законима о кривичним поступцима, ако су лични подаци садржани у судској одлуци или евиденцији или спису предмета обрађени током кривичних истрага и поступака.

Члан 75.

(Обавеза надлежног органа)

(1) Надлежни орган дужан је да примијени одговарајуће техничке и организационе мјере имајући у виду природу, обим, околности и сврхе обраде, као и ризике различитих нивоа вјероватноће и озбиљности за права и слободе физичких лица, како би обезбиједио да се обрада обавља у складу с овим законом и како би то могао доказати. Те мјере се по потреби преиспитују и ажурирају.
(2) Мјере из става (1) овог члана, ако су пропорционалне у односу на активности обраде, укључују спровођење одговарајућих политика заштите података од надлежног органа.

Члан 76.

(Техничка и интегрисана заштита личног податка од надлежног органа)

(1) Надлежни орган дужан је да, узимајући у обзир најновија достигнућа и трошак спровођења, као и природу, обим, контекст и сврхе обраде, као и ризике различитих нивоа вјероватноће и озбиљности за права и слободе лица који произлазе из обраде података, и у вријеме одређивања средстава обраде и у вријеме саме обраде, примијени одговарајуће техничке и организационе мјере, попут псеудонимизације, за омогућавање дјелотворне примјене принципа заштите података, као што је смањење количине података те укључење заштитних мјера у обраду, како би се испунили захтјеви из овог закона и заштитила права носиоца података.
(2) Мјере из става (1) овог члана односе се на количину прикупљених личних података, опсег њихове обраде, рок њиховог чувања и њихову доступност, чиме се обезбјеђује да лични подаци нису аутоматски, без интервенције физичког лица, доступни неограниченом броју лица.

Члан 77.

(Надлежни орган као заједнички контролор података)

(1) Ако два или више надлежних органа одреде сврхе и начине обраде личних података, сматра се да су заједнички контролори података. Они на транспарентан начин међусобним споразумом одређују одговорности свакога од њих с циљем извршавања обавеза из овог закона, посебно у вези са остваривањем права носилаца података и дужностима свакога од њих у вези са пружањем информација из члана 69. овог закона, осим ако су одговорности надлежних органа утврђене законом који се примјењује на те надлежне органе. Споразумом се одређује контакт тачка за носиоца података. Законом се може одредити који од заједничких контролора података може дјеловати као јединствена контакт тачка за остваривање права носиоца података.
(2) Независно од услова споразума из става (1) овог члана, носилац података може остваривати своја права из овог закона у односу на сваки надлежни орган и против сваког од њих.

Члан 78.

(Коришћење услуге обрађивача од надлежног органа)

(1) Надлежни орган користи услугу само оног обрађивача који може у довољној мјери обезбиједити спровођење одговарајућих техничких и организационих мјера прописаних овим законом.
(2) Коришћење услуге обрађивача од надлежног органа уређује се уговором или другим правним актом којим се уређују предмет, техничке и организационе мјере прописане овим законом, трајање обраде, обим, садржај и сврха обраде, врста личних података, категорије носилаца података те обавезе и права надлежног органа, као и да обрађивач:
а) дјелује само према упутствима надлежног органа;
б) обезбјеђује да су се лица овлашћена за обраду личних података обавезала на поштовање повјерљивости или да подлијежу законским одредбама о повјерљивости;
ц) било којим одговарајућим средством помаже надлежном органу да обезбиједи усклађеност с одредбама о правима носиоца података;
д) према избору надлежног органа, брише или враћа надлежном органу све личне податке након завршетка пружања услуге обраде података те брише постојеће копије, осим ако према некој законској одредби не постоји обавеза чувања личних података;
е) надлежном органу ставља на располагање све информације потребне за придржавање одредаба овог члана;
ф) поштује одредбе става (3) овог члана за ангажовање другог обрађивача.
(3) Обрађивач не може користити услугу другог обрађивача без претходног писаног одобрења надлежног органа.
(4) По запримању одобрења обрађивач је дужан да обавијести надлежни орган о свим планираним

измјенама у вези са коришћењем услуге других обрађивача.

(5) Надлежни орган може ускратити сагласност обрађивачу за коришћење услуге другог обрађивача.

(6) Ако обрађивач утврђује сврхе и начине обраде кршећи одредбе овог закона, тај обрађивач се сматра надлежним органом у вези с обрадом која му је повјерена.

Члан 79.

(Обрада под контролом надлежног органа)

Лице које дјелује под контролом надлежног органа или обрађивача, а има приступ личним подацима, не смије обрађивати те податке без налога контролора података, осим када је то прописано посебним законом.

Члан 80.

(Евиденција о обради од надлежног органа)

(1) Надлежни орган води евиденцију обраде за коју је одговоран. Та евиденција садржи сљедеће информације:
   а) назив и контакт податке надлежног органа, заједничког надлежног органа и службеника за заштиту личних података;
   б) сврху обраде;
   ц) категорију примаоца којем су лични подаци откривени или ће му бити откривени, укључујући примаоца у другој држави или међународној организацији;
   д) опис категорије носиоца података и категорије личних података;
   е) употребу израде профила, ако је примјењиво;
   ф) категорију преноса личних података у другу државу или међународну организацију, ако је примјењиво;
   г) правни основ за поступак обраде, укључујући преносе, којем су лични подаци намијењени;
   х) предвиђени рокови за брисање различитих категорија личних података, ако је могуће;
   и) општи опис техничких и организационо-безбједносних мјера из члана 85. става (1) овог закона, ако је могуће.

(2) Надлежни орган обезбјеђује да сваки обрађивач води евиденцију свих категорија активности обраде које се обављају у име контролора података, а која садржи:
   а) име и контакт податке једног или више обрађивача и сваког контролора података у чије име обрађивач дјелује, те службеника за заштиту података, ако је примјењиво;
   б) категорију обраде која се спроводи за сваког контролора података;
   ц) ако је примјењиво, податке о преносу личних података у другу државу или међународну организацију, ако за то постоји изричито упутство контролора података, укључујући идентификацију те друге државе или међународне организације;
   д) ако је могуће, општи опис техничких и организационо-безбједносних мјера из члана 85. става (1) овог закона.

(3) Евиденција из става (1) овог члана мора бити у писаној форми, што укључује електронску форму.

(4) Надлежни орган на захтјев Агенције, приликом надзора, ставља евиденцију на увид.

Члан 81.

(Записивање)

(1) Надлежни орган дужан је да, код аутоматизованог система обраде личних података, успостави приступ систему који аутоматски биљежи најмање сљедеће информације о: прикупљању, измјени, оствареном увиду, откривању, укључујући преносе, те комбиновању и брисању. Записи о оствареном увиду и откривању омогућавају да се утврде образложење, датум и вријеме таквих поступака те, ако је то могуће, идентитет лица које је остварило увид или открило личне податке и идентитет примаоца таквих личних података.

(2) Запис се употребљава само у сврхе провјере законитости обраде, самопраћења и обезбјеђивања цјеловитости и безбједности личних података те за кривичне поступке.

(3) Надлежни орган на захтјев Агенције, приликом надзора, ставља записе на увид.

Члан 82.

(Сарадња надлежног органа и обрађивача с Агенцијом)

Надлежни орган и обрађивач дужни су да сарађују с Агенцијом, на образложен и на основу закона оправдан захтјев, приликом извршавања њене надлежности.

Члан 83.

(Процјена утицаја на заштиту личног податка од надлежног органа)

(1) Надлежни орган прије обраде обавља процјену утицаја предвиђених поступака обраде на заштиту личних података, ако је вјероватно да ће нека врста обраде, посебно примјеном нових технологија и узимајући у обзир природу, обим, контекст и сврхе те обраде, проузроковати високи ризик за права и слободе лица.

(2) Процјена из става (1) овог члана мора да садржава најмање општи опис предвиђених поступака обраде, процјену ризика за права и слободе носиоца података, предвиђене мјере за ризике, заштитне и безбједносне мјере и механизме како би се обезбиједила заштита личних података и доказала усклађеност с овим законом, узимајући у обзир права и легитимне интересе носиоца података и других укључених лица.

Члан 84.

(Претходно савјетовање надлежног органа с Агенцијом)

(1) Надлежни орган или обрађивач дужан је да се савјетује с Агенцијом прије обраде личних података који ће бити укључени у нову збирку личних података, ако:
   а) процјена утицаја на заштиту података, како је предвиђено чланом 83. овог закона, упућује на то да би обрада могла проузроковати висок ризик ако надлежни орган не предузме мјере како би умањио ризик, или
   б) врста обраде, посебно ако се употребљавају нове технологије, механизми или поступци, представља висок ризик за права и слободе носиоца података.

(2) Агенција може да утврди листу поступака обраде за које је потребно обавити претходно савјетовање у складу са ставом (1) овог члана.

(3) Надлежни орган дужан је да Агенцији достави процјену утицаја на заштиту података на основу члана 83. овог закона и да на њен захтјев пружи све остале информације помоћу којих ће Агенција моћи процијенити усклађеност обраде те посебно ризике за

заштиту личних података носиоца података и повезане заштитне мјере.

(4) Агенција ће у року од 42 дана од запримања писаног захтјева из става (1) овог члана писаним путем дати савјет надлежном органу те може искористити било које од својих овлашћења ако сматра да би се намјераваном обрадом из става (1) овог члана кршиле одредбе овог закона, посебно ако надлежни орган није у довољној мјери утврдио или умањио ризик.

(5) Рок из става (4) овог члана може се, по потреби, продужити за 30 дана, узимајући у обзир сложеност намјераване обраде.

(6) Агенција у року од 30 дана од запримања захтјева обавјештава надлежни орган и, по потреби, обрађивача о сваком продужењу и разлозима одгађања.

(7) О приједлогу закона којим се регулише обрада личних података, а прије његовог упућивања у парламентарну процедуру, предлагач се може претходно савјетовати са Агенцијом.

Члан 85.

(Безбједност обраде од надлежног органа и обрађивача)

(1) Надлежни орган и обрађивач дужни су да, узимајући у обзир најновија достигнућа, трошкове спровођења, природу, обим, контекст и сврхе обраде, као и ризике различитих нивоа вјероватноће и озбиљности за права и слободе физичких лица, примијене одговарајуће техничке и организационе мјере како би се постигао одговарајући ниво безбједности сходно ризику, посебно у вези с обрадом посебних категорија личних података.

(2) У вези са аутоматизованом обрадом, надлежни орган или обрађивач, након процјене ризика, дужан је да успостави мјере које обезбјеђују да се:
   а) онемогући неовлашћеним лицима приступ опреми која се користи за обраду;
   б) спријечи неовлашћено читање, умножавање, мијењање или уклањање носача података;
   ц) спријечи неовлашћено уношење личних података те неовлашћено прегледање, мијењање или брисање чуваних личних података;
   д) спријечи коришћење система за аутоматску обраду од неовлашћеног лица употребом опреме за пренос података;
   е) лице које је овлашћено за коришћење система за аутоматску обраду има приступ само оним личним подацима на које се односи његово одобрење за приступ;
   ф) може провјерити и утврдити коме су лични подаци пренесени, односно би могли бити пренесени или учињени доступним употребом опреме за пренос података;
   г) може накнадно провјерити, односно утврдити који су лични подаци унесени у систем аутоматске обраде те ко их је и када унио;
   х) спријечи неовлашћено читање, умножавање, мијењање или брисање личних података током преноса личних података или преноса носача података;
   и) омогући поновно успостављање инсталираних система у случају прекида њиховог рада;
   ј) одржава исправна функција система, да се појава грешака у функционисању система пријави те да чувани лични подаци не могу бити угрожени због недостатака у функционисању система.

Члан 86.

(Обавјештавање Агенције о повреди личног податка од надлежног органа)

(1) Надлежни орган дужан је да у случају повреде личних података, без одгађања, а најкасније 72 сата након сазнања за повреду, обавијести Агенцију о повреди личних података, осим ако повреда личних података не угрожава права и слободе физичког лица.

(2) Обрађивач је дужан да у случају повреде личних података без одгађања обавијести надлежни орган након што сазна за повреду личних података.

(3) Ако обавјештавање Агенције из става (1) овог члана није обављено у року од 72 сата, мора се сачинити писано образложење са навођењем разлога за кашњење.

(4) Обавјештење из става (1) овог члана садржи најмање сљедеће информације:
   а) опис повреде личних података, укључујући, ако је могуће, категорије и приближан број носилаца података, као и категорије и приближан број евиденција личних података о којима је ријеч;
   б) име и презиме и контакт податке службеника за заштиту података или друге контакт тачке од које се може добити још информација;
   ц) опис вјероватне посљедице повреде личних података;
   д) опис мјера које је надлежни орган предузео или чије је предузимање предложио ради рјешавања проблема повреде личних података, укључујући према потреби и мјере за ублажавање могућих штетних посљедица.

(5) Информације се могу достављати у дијеловима, без одгађања, ако и у мјери у којој није могуће истовремено доставити све информације.

(6) Надлежни орган документује сваку повреду личних података из става (1) овог члана, укључујући и чињенице у вези са повредом личних података, њене посљедице и мјере предузете за поправљање ситуације.

(7) Документација из става (4) овог члана мора бити доступна Агенцији с циљем провјере примјене овог члана.

(8) Надлежни орган обезбјеђује да се, у случају повреде личних података која укључује личне податке које је пренио контролор података друге државе или који су пренесени њему, информације из става (4) овог члана преносе контролору података те државе без непотребног одгађања.

Члан 87.

(Обавјештавање носиоца податка о повреди личног податка)

(1) Ако је вјероватно да ће повреда личних података проузроковати висок ризик за права и слободе физичког лица, надлежни орган, без одгађања, обавјештава носиоца података о повреди личних података.

(2) У обавјештењу из става (1) овог члана јасним и једноставним језиком се описује природа повреде личних података те се наводе најмање информације и мјере из члана 86. става (4) тач. б), ц) и д) овог закона.

(3) Обавјештавање носиоца података није обавезно ако је испуњен један од сљедећих услова:
   а) ако је надлежни орган предузео одговарајуће техничке и организационе мјере заштите и те мјере су примијењене на личне податке у вези с којима је дошло до повреде личних података, а

прије свега мјере које личне податке чине неразумљивим лицу које није овлашћено да им приступи, као што је енкрипција;

б) ако је контролор података предузео накнадне мјере којима се обезбјеђује да више није вјероватно да ће доћи до високог ризика за права и слободе носиоца података;

ц) ако би то захтијевало непропорционалан напор. У том случају се објављује јавно обавјештење или се предузима слична мјера којом се носиоци података обавјештавају на једнако дјелотворан начин.

(4) Ако надлежни орган до тог тренутка није обавијестио носиоца података о повреди личних података, Агенција, након разматрања степена вјероватноће да ће повреда личних података проузроковати висок ризик, може од њега захтијевати да то учини или може закључити да је испуњен неки од услова из става (3) овог члана.

(5) Обавјештавање носиоца података може се одгодити, ограничити или ускратити у складу са условима и на основу разлога из члана 69. став (3) овог закона.

Члан 88.

(Именовање службеника за заштиту личних података од надлежног органа)

(1) Надлежни орган дужан је да именује службеника за заштиту личних података.

(2) Судови и други независни правосудни органи, када поступају у оквиру своје правосудне надлежности, нису дужни да именују службеника за заштиту личних података.

(3) Службеник за заштиту личних података именује се на основу његових стручних квалификација, а посебно стручног знања о праву и пракси из области заштите личних података и способности обављања задатака из члана 90. овог закона.

(4) Више надлежних органа може именовати једног службеника за заштиту личних података, узимајући у обзир њихову организациону структуру и величину.

(5) Надлежни орган дужан је да објави контактне податке службеника за заштиту личних података и да их саопшти Агенцији.

Члан 89.

(Радно мјесто службеника за заштиту личних података надлежног органа)

(1) Надлежни орган дужан је да обезбиједи да службеник за заштиту личних података буде на одговарајући начин и благовремено укључен у сва питања која се тичу заштите личних података.

(2) Надлежни орган дужан је да подржава службеника за заштиту личних података у извршавању задатака пружајући му потребна средства за извршавање тих задатака и приступ личним подацима и поступцима обраде, као и за одржавање његовог стручног знања.

Члан 90.

(Задаци службеника за заштиту личних података надлежног органа)

Надлежни орган службенику за заштиту личних података повјерава најмање сљедеће задатке:

а) информисаност и савјетовање надлежног органа и запослених који обављају обраду о њиховим обавезама из овог закона и других закона којима се прописује заштита личних података;

б) праћење примјене овог закона и других закона којима се прописује заштита личних података, као и политика надлежног органа у вези са заштитом личних података, укључујући и подјелу одговорности, подизање свијести и оспособљавање запослених који учествују у радњама обраде, као и с тим повезаним ревизијама;

ц) пружање савјета, када је то захтијевано, у вези са процјеном утицаја на заштиту личних података и праћење њеног извршавања у складу са чланом 83. овог закона;

д) сарадњу с Агенцијом;

е) дјеловање као контактна тачка за Агенцију о питањима која се тичу обраде, што укључује и претходно савјетовање из члана 84. овог закона те савјетовање, по потреби, о свим другим питањима.

Члан 91.

(Општи принципи преноса личног податка у другу државу или међународну организацију од надлежног органа)

(1) Надлежни орган дужан је да сваки пренос личних података који се обрађују или су намијењени за обраду након преноса у другу државу или међународну организацију, укључујући даљи пренос у још једну другу државу или међународну организацију, обавља придржавајући се одредаба овог дијела закона, само ако су испуњени сљедећи услови, и то:

а) пренос је неопходан у сврхе утврђене у члану 1. ставу (1) тачки ц) овог закона;

б) лични подаци преносе се надлежном органу у другој држави или међународној организацији, који представља јавни орган надлежан за потребе из члана 1. става (1) тачке ц) овог закона;

ц) ако су лични подаци пренесени или стављени на располагање из друге државе, та је држава дала претходно одобрење за пренос у складу са својим правом;

д) ако је Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Агенције, донио одлуку о адекватности из члана 92. става (3) овог закона или ако Савјет министара Босне и Херцеговине није донио одлуку о адекватности из члана 92. става (3) овог закона, морају бити обезбијеђене или постоје одговарајуће заштитне мјере из члана 93. овог закона или ако Савјет министара Босне и Херцеговине није донио одлуку о адекватности из члана 92. става (3) овог закона и нису обезбијеђене или не постоје одговарајуће заштитне мјере из члана 93. овог закона, примјењују се одступања за посебне ситуације из члана 94. овог закона;

е) у случају даљег преноса у још једну другу државу или међународну организацију, надлежни орган који је обавио први пренос или други надлежни орган у Босни и Херцеговини може, након што је узео у обзир све релевантне чињенице, укључујући озбиљност кривичног дјела, сврху у коју су лични подаци прво пренесени и ниво заштите личних података у другој држави или међународној организацији, одобрити даљи пренос.

(2) Надлежном органу допуштен је пренос, без претходног одобрења друге државе, у складу са ставом (1) тачком ц) овог члана, изузетно, ако је пренос личних података потребан за спречавање непосредне и озбиљне пријетње јавној безбједности

Босне и Херцеговине или друге државе или битним интересима Босне и Херцеговине, а претходно одобрење се не може благовремено добити.

(3) Надлежни орган дужан је да обавијести орган у другој држави, одговоран за издавање претходног одобрења, о случају из става (2) овог члана.

(4) Све одредбе у вези са преносом личних података у другу државу или међународну организацију примјењују се како би се обезбиједило да се не угрози ниво заштите физичких лица који је загарантован овим дијелом закона.

Члан 92.

(Пренос од надлежног органа на основу одлуке о адекватности)

(1) Пренос личних података у другу државу или међународну организацију може се обављати ако Савјет министара Босне и Херцеговине одлучи да друга држава, територија или један или више конкретних сектора унутар те друге државе, или међународна организација обезбјеђује адекватан ниво заштите, и у том случају такав пренос не захтијева посебно одобрење.

(2) Сматра се да је адекватан ниво заштите из става (1) овог члана обезбијеђен у држави, дијеловима њене територије или једном или више сектора у тој држави, међународној организацији, за које је од Европске уније утврђено да обезбјеђују адекватан ниво заштите личних података.

(3) Одлуку о адекватности нивоа заштите личних података из става (1) овог члана доноси Савјет министара Босне и Херцеговине на приједлог Агенције.

(4) Агенција припрема приједлог одлуке из става (3) овог члана узимајући у обзир:

а) владавину права, поштовање људских права и основних слобода, релевантно опште и секторско законодавство, што укључује законодавство о јавној безбједности, одбрани, државној безбједности, кривично право и приступ јавних органа личним подацима, као и примјену тог законодавства, правила о заштити личних података, правила струке и мјере безбједности, што укључује правила за даљи пренос личних података у још једну другу државу или међународну организацију, која се поштују у тој другој држави или међународној организацији, судску праксу, као и постојање дјелотворних и остваривих права носилаца података и ефикасну управну и судску заштиту носилаца података;

б) постојање и ефикасно функционисање једног или више независних надзорних органа у другој држави или органа којем подлијеже међународна организација, одговорних за обезбјеђивање и спровођење правила о заштити података, што укључује адекватна извршна овлашћења за пружање помоћи носиоцима података у остваривању њихових права, као и за сарадњу са Агенцијом;

ц) међународне обавезе које је друга држава или међународна организација преузела или друге обавезе које произлазе из правно обавезујућих конвенција или инструмената, као и из њеног учествовања у мултилатералним или регионалним организацијама, посебно у вези са заштитом личних података.

(5) Агенција континуирано прати стање у области заштите личних података у другој држави, дијелу њене територије, једном или више сектора унутар те државе или међународној организацији и о томе по потреби извјештава Савјет министара Босне и Херцеговине.

(6) Извјештај из става (5) овог члана укључује доступне информације и информације прикупљене од међународних организација, које су од значаја за преиспитивање постојања адекватног нивоа заштите личних података, на основу чега Савјет министара Босне и Херцеговине доноси одлуку из става (3) овог члана.

(7) Одлука донесена на основу става (3) овог члана не доводи у питање пренос личних података у другу државу, на територији или у један или више одређених сектора унутар те друге државе или међународну организацију, у складу са чл. 93. и 94. овог закона.

(8) Листа држава, дијела њихових територија, један или више сектора унутар тих држава и међународних организација у вези с којим је Савјет министара Босне и Херцеговине донио одлуку да не обезбјеђују или да више не обезбјеђују адекватан ниво заштите личних података објављује се у "Службеном гласнику БиХ" и на службеној интернет страници Агенције.

Члан 93.

(Пренос од надлежног органа на који се примјењују одговарајуће заштитне мјере)

(1) Надлежни орган може да обави пренос личних података у другу државу или међународну организацију ако није донесена одлука на основу члана 92. става (3) овог закона, уз сљедеће услове:

а) ако су одговарајуће заштитне мјере у вези са заштитом личних података предвиђене у правно обавезујућем инструменту, или

б) ако је надлежни орган проценио све околности у вези са преносом личних података и закључио да постоје одговарајуће заштитне мјере у вези са заштитом личних података.

(2) Надлежни орган дужан је да обавијести Агенцију о категоријама преноса у складу са ставом (1) тачком б) овог члана.

(3) Када се пренос личних података заснива на ставу (1) тачки б) овог члана, надлежни орган дужан је да такав пренос документује, а документацију, на захтјев, стави на располагање Агенцији, укључујући датум и вријеме преноса, информације о надлежном органу који је добио податке, образложење преноса и који су лични подаци пренесени.

Члан 94.

(Одступање у посебним случајевима преноса личног податка од надлежног органа)

(1) Ако не постоји одлука о адекватности из члана 92. става (3) овог закона или одговарајуће заштитне мјере из члана 93. овог закона, пренос или скуп преноса личних података у другу државу или међународну организацију обавља се само ако је пренос неопходан и ако испуњава један од сљедећих услова:

а) како би се заштитили кључни интереси носиоца података или другог лица;

б) како би се заштитили легитимни интереси носиоца података, ако је то предвиђено посебним законом;

ц) како би се спријечила непосредна и озбиљна пријетња јавној безбједности на територији Босне и Херцеговине или друге државе;
д) у појединачним случајевима у сврхе наведене у члану 1. ставу (1) тачки ц) овог закона или
е) у појединачном случају ради постављања, остваривања или одбране правних захтјева у вези са сврхама наведеним у члану 1. ставу (1) тачки ц) овог закона.

(2) Лични подаци не смију се преносити ако надлежни орган који обавља пренос утврди да основна права и слободе односног носиоца података имају предност пред јавним интересом у вези са преносом из става (1) тач. д) и е) овог члана.

(3) Ако се пренос обавља на основу става (1) овог члана, надлежни орган дужан је да такав пренос документује и документацију, на захтјев, стави на располагање Агенцији, укључујући датум и вријеме преноса, информације о надлежном органу који је добио податке, образложење преноса и који су лични подаци пренесени.

Члан 95.

(Пренос личног податка примаоцу са сједиштем или пословним настаном у другој држави)

(1) Надлежни орган може у складу са посебним законом, одступајући од члана 91. става (1) тачке б) овог закона и не доводећи у питање ниједан међународни споразум из става (2) овог члана, у појединачним и посебним случајевима, пренијети личне податке директно примаоцима са сједиштем или пословним настаном у другој држави само ако се придржавају одредаба овог дијела закона и ако су испуњени сљедећи услови:
а) ако је пренос искључиво неопходан за обављање задатка надлежног органа који обавља пренос како је предвиђено посебним законом у сврхе наведене у члану 1. ставу (1) тачки ц) овог закона;
б) ако надлежни орган који обавља пренос утврди да основна права и слободе дотичног носиоца података немају предност над јавним интересом који изискује пренос у предметном случају;
ц) ако надлежни орган који обавља пренос сматра да је пренос органу надлежном за поступање у сврху из члана 1. става (1) тачке ц) овог закона у другу државу недјелотворан или непримјерен, посебно зато што се пренос не може благовремено остварити;
д) ако орган који је у другој држави надлежан за поступање у сврху из члана 1. става (1) тачке ц) овог закона обавијештен је без одгађања, осим ако је то недјелотворно или непримјерено;
е) ако надлежни орган који обавља пренос обавијести примаоца о одређеној сврси или сврхама у које тај прималац искључиво може обрађивати личне податке, само ако је таква обрада неопходна.

(2) Међународни споразум из става (1) овог члана је сваки билатерални или мултилатерални међународни споразум на снази између Босне и Херцеговине и друге државе у области правосудне сарадње у кривичним стварима и полицијске сарадње.

(3) Надлежни орган који обавља пренос дужан је да обавијести Агенцију о преносима у складу с овим чланом.

(4) Надлежни орган који обавља пренос личних података на основу става (1) овог члана дужан је да такав пренос документује.

ДИО ЧЕТВРТИ – АГЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ЛИЧНИХ ПОДАТАКА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 96.

(Агенција)

(1) Агенција је независан надзорни орган за праћење примјене овог закона, с циљем заштите основних права и слобода физичких лица у вези с обрадом личних података у Босни и Херцеговини.

(2) Сједиште Агенције је у Сарајеву.

(3) На сва питања организације и управљања те друга питања значајна за функционисање Агенције примјењују се прописи којима се регулише организација рада органа управе, осим ако није другачије прописано овим законом.

Члан 97.

(Независност Агенције)

(1) Агенција дјелује потпуно независно при обављању својих надлежности у складу с овим законом.

(2) Директор, замјеник директора и запослени у Агенцији, при обављању својих дужности и овлашћења у складу с овим законом, не смију бити изложени непосредном или посредном спољном утицају и не смију ни од кога тражити или примати инструкције.

(3) Директор, замјеник директора и запослени у Агенцији морају се уздржавати од свих радњи које нису у складу са њиховим дужностима и током свог мандата и запослења не смију се бавити неспојивом дјелатношћу, без обзира на то да ли је она плаћена или не.

(4) Агенција мора имати људске, техничке и финансијске ресурсе, просторије и инфраструктуру потребне за ефикасно обављање својих надлежности, укључујући и овлашћења која се односе на међународну узајамну помоћ и сарадњу.

(5) Запослени у Агенцији су државни службеници и запосленици и на њих се примјењују Закон о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине и Закон о раду у институцијама Босне и Херцеговине.

(6) Правилник о унутрашњој организацији Агенције, на приједлог директора Агенције, одобрава Парламентарна скупштина Босне и Хереговине.

(7) Агенција, у складу са одредбама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине, припрема нацрт годишњег буџета и доставља га парламентарној комисији на одобравање. Агенција, након добијања одобрења парламентарне комисије, у складу са роковима прописаним одредбама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине, доставља Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине нацрт буџета ради уврштавања у буџет институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине. Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине и Предсједништво Босне и Херцеговине могу дати мишљење о нацрту буџета Агенције, без могућности измјене нацрта буџета који је претходно одобрила парламентарна комисија.

(8) Агенција подлијеже финансијској контроли у складу са прописима о финансијској контроли.

Члан 98.
(Руковођење Агенцијом)

(1) Агенцијом руководи директор.
(2) Директор има једног замјеника.
(3) Замјеник директора замјењује директора у обављању послова ако директор није у могућности да обавља послове у складу са својим овлашћењима и обавезама.
(4) Директор је одговоран за законит рад Агенције.

Члан 99.
(Услови за именовање, привремена суспензија и разрјешење директора и замјеника директора)

(1) Директора и замјеника директора именује Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Парламентарна скупштина) на основу јавног конкурса.
(2) Директор и замјеник директора именују се на период од шест година уз могућност још једног поновног именовања.
(3) Услови за именовање директора и замјеника директора су:
   а) да је старији од 18 година;
   б) да је држављанин Босне и Херцеговине (сви држављани Федерације БиХ, Републике Српске и Брчко Дистрикта БиХ су држављани БиХ);
   ц) да није осуђиван и да се против њега не води кривични поступак;
   д) да није обухваћен одредбом члана IX1. Устава Босне и Херцеговине;
   е) да је здравствено способан:
   ф) да има завршен факултет друштвеног смјера, BCC/VII степен, или високо образовање болоњског система студирања са најмање 240 ECTS бодова;
   г) да има најмање 10 година радног искуства у струци, од чега најмање пет година радног искуства на пословима руковођења;
   х) да има стручна знања и искуства из области заштите личних података;
   и) да није члан политичке странке.
(4) Парламентарна скупштина може привремено суспендовати директора и замјеника директора ако се открије тешка повреда службене дужности. Привремена суспензија траје док се тешка повреда службене дужности не утврди коначном одлуком.
(5) Парламентарна скупштина може да разријеши директора и замјеника директора прије истека мандата:
   а) на његов захтјев;
   б) ако се утврди тешка повреда службене дужности;
   ц) када наврши 65 година живота и најмање 20 година стажа осигурања или 40 година стажа осигурања, независно од година живота;
   д) ако више не испуњава услове потребне за именовање.

Члан 100.
(Неспојивост функције и обавеза чувања професионалне тајне)

(1) Директору и замјенику директора, као и запосленима у Агенцији, забрањени су дјеловање, пословање и погодности који нису у складу са принципима независности и непристраности за вријеме трајања мандата, односно радног односа, и једну годину након његовог престанка.
(2) Директор, замјеник директора и запослени у Агенцији, за вријеме трајања мандата односно радног односа и након престанка мандата односно радног односа, дужни су да чувају професионалну тајну која се односи на све повјерљиве информације које сазнају приликом обављања својих дужности или овлашћења, у складу са прописима у Босни и Херцеговини. Током трајања њиховог мандата, дужност чувања професионалне тајне се посебно односи на пријаве физичких лица о кршењима овог закона.

Члан 101.
(Надлежности Агенције)

(1) Агенција је надлежна за:
   а) обављање задатака и овлашћења додијељених овим законом;
   б) надзор над поступцима обраде личних података које обављају контролори података и обрађивачи.
(2) Агенција није надлежна за надзор над поступцима обраде личних података које спроводе судови када обављају судску функцију.

Члан 102.
(Задаци Агенције)

(1) Агенција обавља сљедеће задатке:
   а) прати и примјењује овај закон;
   б) промовише јавну свијест о ризицима, правилима, заштитним мјерама и правима у вези с обрадом личних података те њихово разумијевање, а посебну пажњу посвећује активностима које су изричито намијењене дјеци;
   ц) савјетује, у складу с овим законом, јавне органе и друге институције и органе о законодавним и управним мјерама у вези са заштитом права и слобода физичких лица у вези с обрадом;
   д) подиже свијест контролора података и обрађивача о њиховим обавезама из овог закона;
   е) на захтјев сваког носиоца података пружа информације у вези са остваривањем његових права из овог закона;
   ф) разматра приговор носиоца података или органа, организације или удружења у складу са чланом 111. овог закона и у року од 90 дана доноси рјешење по приговору, о чему обавјештава подносиоца притужбе;
   г) спроводи провјере у вези са примјеном овог закона, између осталог, и на основу информација примљених од јавних органа;
   х) прати битна кретања, у мјери у којој утичу на заштиту личних података, а посебно развој информационих и комуникационих технологија и комерцијалних пракси;
   и) доноси стандардне уговорне клаузуле из члана 30. става (8) и члана 48. става (3) овог закона;
   ј) утврђује и води списак обрада у вези с обавезом обављања процјене утицаја на заштиту података у складу са чланом 37. ставом (4) овог закона;
   к) даје савјете о поступку обраде личних података из члана 38. става (2) овог закона и члана 84. става (4) овог закона;
   л) подстиче израду кодекса понашања и даје мишљење и одобрава такве кодексе понашања који пружају довољне заштитне мјере у складу са чланом 42. ставом (5) овог закона;
   м) подстиче успостављање механизама сертификације заштите података, као и печата и ознака за заштиту података у складу са чланом 44. ставом (1) овог закона и одобрава

критеријуме сертификације у складу са чланом 44. ставом (6) овог закона;

н) у одређеним случајевима врши периодично преиспитивање издатих сертификата у складу са чланом 44. ст. (8) и (9) овог закона;

о) сачињава и објављује критеријуме за акредитацију органа за праћење кодекса понашања у складу са чланом 43. овог закона и акредитацију сертификационог органа у складу са чланом 45. овог закона;

п) акредитује органе за праћење кодекса понашања у складу са чланом 43. овог закона и акредитује сертификациони орган у складу са чланом 45. овог закона;

р) одобрава одговарајуће заштитне мјере из члана 48. став (4) овог закона;

с) одобрава обавезујућа пословна правила у складу са чланом 49. овог закона;

т) води интерну евиденцију о кршењима овог закона и мјерама које су предузете у складу са чланом 103. ставом (2) овог закона;

у) даје мишљење на приједлог закона институцијама на нивоу Босне и Херцеговине који се односи на обраду личних података;

в) извршава све остале задатке у вези са заштитом личних података.

(2) Агенција прописује изглед и садржај обрасца за подношење приговора.

(3) Агенција обавља задатке бесплатно за носиоце података и, ако је то примјењиво, и за службенике за заштиту личних података.

(4) Агенција обавља задатке бесплатно за носиоце података и за службенике за заштиту личних података из ДИЈЕЛА ТРЕЋЕГ овог закона.

(5) Ако су захтјеви носилаца података очигледно неосновани или претјерани, посебно због учесталог понављања, Агенција може да наплати накнаду стварних административних трошкова или да одбије да поступи по захтјеву, при чему Агенција сноси терет доказивања очигледне неоснованости или претјераности захтјева.

(6) Агенција наплаћује накнаду за издавање акредитације сертификационом органу.

(7) Агенција наплаћује накнаду за давање мишљења и других услуга пословним субјектима у сврху обављања њихове редовне дјелатности.

(8) Критеријуме за одређивање висине накнаде из ст. (5), (6) и (7) овог члана утврђује Агенција уз претходну сагласност Савјета министара Босне и Херцеговине и они се објављују у "Службеном гласнику БиХ".

(9) Накнада се уплаћује на Јединствени рачун трезора институција Босне и Херцеговине.

Члан 103.

(Овлашћења Агенције)

(1) Агенција има сљедећа овлашћења:

а) да обавља преиспитивање сертификата издатих у складу са чланом 44. ст. (8) и (9) овог закона;

б) да обавља инспекцијске надзоре;

ц) да обавља ревизију заштите података;

д) да наложи контролору података и обрађивачу, а према потреби и представнику контролора података или обрађивача, достављање свих информација потребних за обављање њених задатака;

е) да обавијести контролора података или обрађивача о наводном кршењу овог закона;

ф) да оствари приступ свим личним подацима и свим информацијама у посједу контролора података и обрађивача, које су потребне за обављање њених задатака;

г) да оствари приступ свим просторијама контролора података и обрађивача у којима се обрађују лични подаци, укључујући сву опрему и средства за обраду података.

(2) Агенција има сљедећа корективна овлашћења:

а) да изрекне упозорење контролору података или обрађивачу да би намјераване обраде могле лако представљати кршење овог закона;

б) да изрекне опомену контролору података или обрађивачу ако се обрадом крши овај закон;

ц) да наложи контролору података или обрађивачу да поступи по захтјеву носиоца података за остваривање његових права у складу с овим законом;

д) да наложи контролору података или обрађивачу да обраде, ако је потребно, усклади с одредбама овог закона на тачно одређен начин и у тачно задатом року;

е) да наложи контролору података да носиоца података обавијести о повреди личних података;

ф) да привремено или трајно ограничи или забрани обраду;

г) да наложи исправљање или брисање личних података или ограничење обраде и обавјештавање о таквим радњама прималаца којима су лични подаци откривени;

х) да одузме сертификат издат у складу са чл. 44. и 45. овог закона или да сертификационом органу наложи да не изда сертификат ако захтјеви за сертификацију нису испуњени или да повуче сертификат ако захтјеви више нису испуњени;

и) да изда прекршајни налог у оквиру прекршајног поступка или поднесе захтјев за покретање прекршајног поступка у складу са овим законом;

ј) да наложи привремено обустављање преноса података примаоцу у другој држави или међународној организацији.

(3) Агенција има сљедећа овлашћења у вези с одобравањем и савјетовањем:

а) да савјетује контролора података у складу са поступком претходног савјетовања из чл. 38. и 84. овог закона;

б) да даје мишљења о свим питањима која се тичу заштите личних података, на сопствену иницијативу или на захтјев законодавних органа, влада или, у случајевима када је то посебним законом прописано, другим институцијама и органима, као и јавности;

ц) да одобри обраду из члана 38. става (8) овог закона ако је посебним законом прописано такво претходно одобрење;

д) да даје мишљења и одобрава нацрте кодекса понашања у складу са чланом 42. ставом (5) овог закона;

е) да акредитује сертификационе органе у складу са чланом 45. овог закона;

ф) да одобрава критеријуме сертификације у складу са чланом 44. ставом (6) овог закона;

г) да усваја стандардне клаузуле о заштити података из члана 30. става (8) и члана 48. става (3) овог закона;

х) да одобри одговарајуће заштитне мјере из члана 48. става (4) тачке а) овог закона;
и) да одобри одговарајуће заштитне мјере из члана 48. става (4) тачке б) овог закона;
ј) да одобри обавезујућа пословна правила у складу са чланом 49. овог закона.

(4) Одлука Агенције је коначна у управном поступку и против ње није допуштена жалба, али се може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине.
(5) Агенција у поступку одлучивања примјењује правила управног поступка, осим ако овим законом није другачије прописано.
(6) Агенција је овлашћена да по потреби обавијести надлежне истражне органе о повредама овог закона или покрене правне поступке, или у тим поступцима на други начин учествује како би се примијенио овај закон.
(7) Свака обрада личних података који имају одређен степен тајности на основу посебног закона спроводи се у складу са законом којим се уређује заштита тајних података.
(8) Обраду личних података из става (7) овог члана спроводе службеници Агенције који имају дозволу за приступ тајним подацима, у складу са законом којим се уређује заштита тајних података.

Члан 104.
(Међународна сарадња ради заштите личних података)

Агенција предузима одговарајуће мјере у вези са другим државама и међународним организацијама ради:

а) развоја механизама међународне сарадње за олакшавање ефикасне примјене законодавства о заштити личних података;
б) обезбјеђивања узајамне међународне помоћи у примјени законодавства о заштити личних података, што подразумијева обавјештавање, упућивање приговора, пружање помоћи у истрагама и размјену информација, у складу с одговарајућим мјерама за заштиту личних података и другим основним правима и слободама;
ц) укључивања релевантних интересних група у расправу и активности чији је циљ унапређење међународне сарадње у примјени законодавства о заштити личних података;
д) промовисања размјене и документовања законодавства и праксе у вези са заштитом личних података, укључујући и спорове око надлежности са другим државама.

Члан 105.
(Повјерљиво пријављивање повреда закона)

(1) Надлежни орган који обрађује личне податке у сврхе из члана 1. става (1) тачке ц) овог закона дужан је да обезбиједи примјену ефикасних механизама за повјерљиво пријављивање случајева повреде овог закона.
(2) Механизми који се примјењују у складу са ставом (1) овог члана морају да обезбиједе да се повреда може пријавити надлежном органу или Агенцији.
(3) Ови механизми укључују подизање свијести о заштити личних података и мјере о заштити лица која пријављују повреде.

Члан 106.
(Извјештаји Агенције)

(1) Агенција подноси Парламентарној скупштини годишњи извјештај о заштити личних података за протеклу годину најкасније до краја јуна текуће године и чини га доступним јавности.
(2) Годишњи извјештај о заштити личних података из става (1) овог члана садржи податке о:
а) свим активностима Агенције, а посебно о врстама повреда личних података и мјерама које су предузете;
б) стању заштите личних података у Босни и Херцеговини;
ц) кључним питањима из области заштите личних података;
д) капацитетима Агенције.

Члан 107.
(Инспекцијски надзор)

(1) Инспекцијски надзор над спровођењем овог закона обавља инспектор Агенције.
(2) Инспектор свој идентитет, својство и овлашћење доказује легитимацијом инспектора.
(3) Инспекцијским надзором остварује се непосредан увид у законитост рада и поступање контролора података и обрађивача с циљем провјере усклађености његовог рада са овим законом и другим прописима који се односе на заштиту личних података.
(4) Инспекцијски надзор може бити редовни, ванредни и ревизијски.
(5) Редовни инспекцијски надзор се спроводи на основу годишњег и мјесечног плана инспекцијског надзора, који се доноси на нивоу Агенције.
(6) Рјешење из редовног инспекцијског надзора доноси инспектор, против којег је дозвољена жалба директору Агенције у року од 15 дана од дана пријема рјешења.
(7) Ванредни инспекцијски надзор се спроводи на основу приговора или поступања по службеној дужности када је, у односу на конкретни случај, потребно извршити инспекцијски надзор.
(8) Записник из ванредног инспекцијског надзора је доказно средство у поступку по приговору или по службеној дужности, који спроводи и рјешава Агенција.
(9) Ревизијски инспекцијски надзор се спроводи након редовног или ванредног инспекцијског надзора с циљем провјере извршења наложених управних мјера.
(10) Рјешење у поступку након извршеног ванредног и ревизијског инспекцијског надзора доноси директор Агенције и оно је коначно у управном поступку.
(11) Након спроведеног инспекцијског надзора, инспектор саставља записник о утврђеном чињеничном стању, који потписују инспектор и овлашћено лице контролора података или обрађивача.
(12) Инспектор има право да прегледа све пословне просторије и објекте у којима се обрађују лични подаци, процес рада, уређаје, исправе и документацију, као и да обавља друге радње у вези са сврхом инспекцијског надзора, у складу са чланом 103. ставом (1) тач. ф) и г) и чланом 103. ст. (7) и (8) овог закона.
(13) Контролор података и обрађивач дужни су да инспектору омогуће несметано спровођење инспекцијског надзора.
(14) Ако се инспектору у току инспекцијског надзора онемогућава обављање надзора или пружи физички

отпор или ако се тај отпор основано очекује, инспектор може затражити помоћ полиције.

(15) О обављеном инспекцијском надзору инспектор води евиденцију.

ДИО ПЕТИ – ПРАВНА СРЕДСТВА, ОДГОВОРНОСТ И КАЗНЕ

Члан 108.

(Право на приговор Агенцији)

(1) Носилац података има право да поднесе приговор Агенцији ако сматра да се обрадом личних података у вези с њим крши овај закон, не доводећи у питање друга управна или судска правна средства.

(2) Агенција обавјештава подносиоца приговора о напретку и исходу поступка, укључујући и могућност примјене правног средства на основу члана 109. овог закона и пружа додатну помоћ на захтјев подносиоца приговора.

Члан 109.

(Право на дјелотворно правно средство против одлука Агенције)

(1) Физичко лице, контролор података или обрађивач има право да покрене управни спор против одлуке Агенције пред Судом Босне и Херцеговине у року од 60 дана од дана пријема одлуке, не доводећи у питање друга управна или вансудска правна средства.

(2) Носилац података има право да покрене управни спор пред Судом Босне и Херцеговине ако Агенција, у року од 90 дана, не ријеши приговор или не обавијести носиоца података о напретку или исходу поступка по приговору не доводећи у питање друга управна или вансудска правна средства.

Члан 110.

(Право на дјелотворно правно средство против контролора података или обрађивача)

(1) Носилац података има право на судску заштиту против контролора података или обрађивача ако сматра да су због обраде личних података прекршена његова права из овог закона, не доводећи у питање друга управна или вансудска правна средства, укључујући право на подношење приговора Агенцији из члана 108. став (1) овог закона.

(2) Поступак судске заштите из става (1) овог члана води се у складу са законима којима се уређује парнични поступак.

Члан 111.

(Заступање носилаца података)

Носилац података има право да дâ овлашћење непрофитном органу, организацији или удружењу основаном у складу са законом, чија сврха оснивања је остваривање циљева од јавног интереса и које је активно у области заштите права и слобода носиоца података у вези са заштитом личних података, да у његово име остварују права из чл. 108, 109. и 110. овог закона, као и да у његово име и за његов рачун остварују право на накнаду штете.

Члан 112.

(Право на накнаду штете и одговорност)

(1) Свако лице које је претрпјело материјалну или нематеријалну штету због кршења овог закона има право на накнаду за претрпљену штету од контролора података или обрађивача.

(2) Сваки контролор података одговоран је за штету проузроковану обрадом којом се крши овај закон. Обрађивач је одговоран за штету проузроковану обрадом само ако није поштовао обавезе из овог закона које су посебно прописане за обрађиваче или ако је прекорачио законите инструкције контролора података или је поступио противно њима.

(3) Контролор података или обрађивач изузет је од одговорности ако докаже да није ни на који начин одговоран за догађај који је проузроковао штету.

(4) Ако је у исту обраду укључено више од једног контролора података или обрађивача или су у исту обраду укључени и контролор података и обрађивач и ако су одговорни за штету проузроковану обрадом, сваки контролор података или обрађивач одговоран је за цјелокупну штету.

(5) Ако је контролор података или обрађивач платио пуну одштету у складу са ставом (4) овог члана, тај контролор података или обрађивач има право од других контролора података или обрађивача који су укључени у исту обраду да захтијева поврат дијела одштете који одговара њиховом удјелу у одговорности за штету.

(6) Право на накнаду штете остварује се у судском поступку, а мјесна надлежност утврђује се у складу са чланом 110. ставом (2) овог закона.

Члан 113.

(Општи услови за изрицање новчане казни)

(1) Агенција обезбјеђује да је изрицање новчане казне, у складу с овим чланом и у вези са повредама овог закона, у сваком појединачном случају дјелотворно, размјерно и одвраћајуће.

(2) Агенција издаје прекршајни налог или подноси захтјев за покретање прекршајног поступка надлежном суду, поред мјера из члана 103. става (2) тач. од а) до х) и тачке ј) овог закона, у зависности од околности сваког појединачног случаја. Приликом одлучивања о новчаној казни и износу казне у сваком појединачном случају у обзир се узима посебно:

а) природа, тежина и трајање повреде, имајући у виду природу, обим и сврху предметне обраде, као и број носилаца података и степен штете коју су претрпјели;

б) да ли повреда има обиљежје намјере или непажње;

ц) свака радња коју је контролор података или обрађивач предузео како би ублажио штету коју су претрпјели носиоци података;

д) степен одговорности контролора података или обрађивача, при чему се узимају у обзир техничке и организационе мјере које су примијенили, у складу са чл. 27. и 34. овог закона;

е) све утврђене претходне повреде од контролора података или обрађивача;

ф) степен сарадње са Агенцијом на отклањању повреде и ублажавању могућих штетних посљедица повреде;

г) категорија личних података на које повреда утиче;

х) начин на који је Агенција сазнала за повреду, а посебно да ли је и у којем обиму контролор података или обрађивач обавијестио о повреди;

и) ако су против контролора података или обрађивача у вези са истим предметом претходно изречене мјере из члана 103. става (2) овог закона и поштовање тих мјера;

ј) поштовање одобрених кодекса понашања, у складу са чланом 42. овог закона или одобрених

механизама сертификације, у складу са чланом 44. овог закона;

к) све остале отежавајуће или олакшавајуће околности, као што су финансијска добит остварена кршењем или избјегнути губици, директно или индиректно, тим кршењем.

(3) Ако контролор података или обрађивач за исту или повезане обраде намјерно или из непажње прекрши више одредаба овог закона, укупан износ новчане казне не смије бити већи од износа утврђеног за најтежу повреду.

(4) Новчаном казном у износу од 10.000 КМ до 20.000.000 КМ, или у случају предузетника до 2% укупног годишњег промета на свјетском нивоу за претходну финансијску годину, зависно од тога који је износ виши, кажњава се:

а) контролор података и обрађивач за обраду личних података извршену супротно чл. 10. и 13, чл. од 27. до 41, те чл. 44. и 45. овог закона;

б) сертификациони орган који поступи супротно чл. 44. и 45. овог закона;

ц) орган за праћење одобрених кодекса понашања ако поступи супротно члану 43. ставу (3) овог закона.

(5) Новчаном казном у износу од 20.000 КМ до 40.000.000 КМ, или у случају предузетника до 4% укупног годишњег промета на свјетском нивоу за претходну финансијску годину, зависно од тога који је износ виши казниће се:

а) ко обрађује личне податке супротно чл. 7, 8, 9. и 11. овог закона;

б) ко крши права носилаца података из чл. од 14. до 24. овог закона;

ц) ко пренесе личне податке примаоцу у другу државу или међународну организацију супротно чл. од 46. до 51. овог закона;

д) ко поступи супротно обавезама из посебних закона донесених на основу ДИЈЕЛА ДРУГОГ Главе V овог закона;

е) ко не поступи по налогу Агенције или привременом или трајном ограничењу обраде или привременом обустављању преноса података у складу са чланом 103. ставом (2) овог закона или ускрати приступ супротно члану 103. ставу (1) овог закона.

(6) За непоступање по налогу Агенције из члана 103. става (2) овог закона, у складу са ставом (2) овог члана, изриче се новчана казна у износу од 20.000 КМ до 40.000.000 КМ, или у случају предузетника до 4% укупног годишњег промета на свјетском нивоу за претходну финансијску годину, зависно од тога који је износ виши.

(7) За повреду из ст. (4), (5) и (6) овог члана новчаном казном у износу од 5.000 КМ до 70.000 КМ казниће се одговорно лице, а новчаном казном у износу од 500 КМ до 5.000 КМ казниће се запослено лице код контролора података или обрађивача.

(8) Новчаном казном у износу од 5.000 КМ до 70.000 КМ казниће се одговорно лице, а новчаном казном у износу од 500 КМ до 5.000 КМ казниће се запослено лице у јавном и надлежном органу за прекршај:

а) из чл. од 7. до 11, члана 13, чл. од 14. до 24, чл. од 27. до 41, чл. 44. и 45, чл. од 52. до 59, члана 60, члана 64, члана 66, чл. од 67. до 73, чл. 76. и 77. и чл. од 79. до 90. овог закона;

б) ко пренесе личне податке примаоцу у другу државу или међународну организацију супротно чл. од 46. до 51, те чл. од 91. до 95. овог закона;

ц) ко не поступи по налогу Агенције или привременом или трајном ограничењу обраде или привременом обустављању преноса података у складу са чланом 103. ставом (2) овог закона или ускрати приступ супротно члану 103. ставу (1) овог закона.

(9) Застаријевање изрицања новчане казне наступа након протека периода од пет година од дана када је повреда извршена.

(10) Не доводећи у питање надлежности и овлашћења Агенције, новчане казне не могу се изрећи јавном и надлежном органу за повреде овог закона, осим одговорном и запосленом лицу из става (8) овог члана.

(11) На поступак изрицања новчане казне из овог члана примјењују се одредбе Закона о прекршајима Босне и Херцеговине, а износи новчаних казни прописани су овим законом.

(12) Изузетно од одредбе става (11) овог члана, приход остварен на основу наплате новчаних казни дијели се на начин прописан чланом 114. овог закона.

Члан 114.

(Извршење и наплата новчане казне)

Новчана казна уплаћује се на Јединствени рачун трезора институција Босне и Херцеговине и дијели се како слиједи:

а) ако је сједиште или пословни настан правног лица или пребивалиште физичког лица у Босни и Херцеговини, средства са Јединственог рачуна трезора институција Босне и Херцеговине уплаћују се на рачун ентитета или Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, зависно од сједишта или пословног настана правног лица или пребивалишта физичког лица;

б) ако је сједиште или пословни настан правног лица или пребивалиште физичког лица ван Босне и Херцеговине, средства са Јединственог рачуна трезора институција Босне и Херцеговине распоређују се према одлуци о утврђивању привремених коефицијената за расподјелу средстава са Јединственог рачуна. У Федерацији Босне и Херцеговине средства се распоређују између кантона и општина у складу са законом о припадности јавних прихода у Федерацији Босне и Херцеговине.

Члан 115.

(Казне)

Кривичним законима прописују се казне за кривично дјело противзаконите обраде личних података, у случају грубог кршења одредаба овог закона.

ДИО ШЕСТИ – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 116.

(Мјере у прелазном периоду)

(1) Одредбе других закона које се односе на обраду личних података ускладиће се с овим законом у року од двије године од његовог ступања на снагу.

(2) Контролори података и обрађивачи који су започели обраде личних података дужни су да те обраде ускладе с овим законом у року од двије године од његовог ступања на снагу.

(3) Одлуке донесене на основу члана 18. става (4) Закона о заштити личних података ("Службени гласник БиХ",

бр. 49/06, 76/11 и 89/11) остају на снази док се не измијене, замијене или ставе ван снаге одлуком Агенције.

(4) Директор и замјеник директора Агенције који су именовани у складу са Законом о заштити личних података ("Службени гласник БиХ", бр. 49/06, 76/11 и 89/11), настављају да обављају дужност до истека мандата на који су именовани.

(5) Агенција наставља свој рад у прелазном периоду.

Члан 117.

(Подзаконски акти)

Сви подзаконски акти прописани овим законом биће донесени у року од 210 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 118.

(Однос са претходно склопљеним споразумима)

Међународни споразуми који укључују пренос личних података другим државама или међународним организацијама које је Босна и Херцеговина склопила прије доношења овог закона, а који су у складу са Законом о заштити личних података ("Службени гласник БиХ", бр. 49/06, 76/11 и 89/11), остају на снази док се не измијене, замијене или ставе ван снаге.

Члан 119.

(Престанак важења)

(1) Почетком примјене овог закона престаје да важи Закон о заштити личних података ("Службени гласник БиХ", бр. 49/06, 76/11 и 89/11).

(2) Почетком примјене овог закона престају да важе подзаконски акти донесени на основу закона из става (1) овог члана: Правилник о поступку по приговору носиоца личних података у Агенцији за заштиту личних података у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 51/09), Правилник о инспекцијском надзору у области заштите личних података ("Службени гласник БиХ", број 51/09), Инструкција о начину провјере обраде личних података прије успостављања збирке личних података ("Службени гласник БиХ", број 51/09), Правилник о начину вођења и обрасцу евиденције о збиркама личних података ("Службени гласник БиХ", број 52/09) и Правилник о начину чувања и посебним мјерама техничке заштите личних података ("Службени гласник БиХ", број 67/09).

Члан 120.

(Ступање на снагу)

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а примјењује се након истека 210 дана од дана ступања на снагу.

Број 01,02-02-1-2548/24
30. јануара 2025. године
Сарајево

Предсједавајући	Предсједавајући
Представничког дома	Дома народа
Парламентарне скупштине	Парламентарне скупштине
БиХ	БиХ
Др **Денис Звиздић**, с. р.	Др **Драган Човић**, с. р.

Na osnovu člana IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 16. hitnoj sjednici Predstavničkog doma, održanoj 23. januara 2025. godine, i na 8. hitnoj sjednici Doma naroda, održanoj 30. januara 2025. godine, usvojila je

ZAKON
O ZAŠTITI LIČNIH PODATAKA

DIO PRVI – OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet)

(1) Ovim zakonom propisuju se:
   a) pravila u vezi sa zaštitom fizičkih lica u vezi s obradom ličnih podataka i pravila povezana sa slobodnim kretanjem ličnih podataka;
   b) nadležnosti Agencije za zaštitu ličnih podataka u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Agencija), organizacija i upravljanje, kao i druga pitanja značajna za njen rad i zakonito funkcioniranje;
   c) zaštita fizičkih lica u vezi s obradom ličnih podataka od nadležnih organa u svrhe sprečavanja, istrage i otkrivanja krivičnih djela ili gonjenja počinilaca krivičnih djela, izvršavanje krivičnih sankcija, uključujući zaštitu od prijetnji javnoj sigurnosti i njihovo sprečavanje.

(2) Ovim zakonom vrši se usklađivanje s odredbama Uredbe (EU) 2016/679 Evropskog parlamenta i Vijeća od 27. aprila 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom ličnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka, te o stavljanju van snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) i odredbama Direktive (EU) 2016/680 Evropskog parlamenta i Vijeća o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom ličnih podataka od nadležnih organa s ciljem sprečavanja, istrage i otkrivanja krivičnih djela ili gonjenja počinilaca krivičnih djela ili izvršavanje krivičnih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka, te o stavljanju van snage Okvirne odluke Vijeća 2008/977/PUP.

(3) Navođenje odredbi Uredbe i Direktive iz stava (2) ovog člana obavlja se isključivo s ciljem praćenja i informiranja o preuzimanju pravne tečevine Evropske unije u zakonodavstvu Bosne i Hercegovine.

Član 2.

(Cilj zakona)

Ovim zakonom štite se osnovna prava i slobode fizičkih lica u Bosni i Hercegovini bez obzira na njihovo državljanstvo i prebivalište, a posebno njihovo pravo na zaštitu ličnih podataka.

Član 3.

(Upotreba muškog ili ženskog roda)

Izrazi koji su radi preglednosti dati samo u jednom gramatičkom rodu u ovom zakonu bez diskriminacije se odnose i na muški i ženski rod.

Član 4.

(Definicije)

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

   a) "lični podatak" je svaki podatak koji se odnosi na fizičko lice čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi;
   b) "nosilac podataka" je fizičko lice čiji je identitet utvrđen ili čiji se identitet može utvrditi, posredno ili neposredno, posebno pomoću identifikatora kao što su ime, identifikacioni broj, podaci o lokaciji, mrežni identifikator ili pomoću jednog ili više faktora svojstvenih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili društveni identitet tog lica;
   c) "obrada" je svaki postupak ili skup postupaka koji se obavlja na ličnim podacima ili na skupovima ličnih

podataka, automatiziranim ili neautomatiziranim sredstvima, kao što su: prikupljanje, evidentiranje, organizacija, strukturiranje, čuvanje, prilagođavanje ili izmjena, pronalaženje, ostvarivanje uvida, upotreba, otkrivanje prijenosom, širenjem ili stavljanjem na raspolaganje na drugi način, usklađivanje ili kombiniranje, ograničenje, brisanje ili uništavanje;

d) "ograničenje obrade" je obilježavanje čuvanog ličnog podatka s ciljem ograničenja njegove obrade u budućnosti;

e) "izrada profila" je svaki oblik automatske obrade ličnog podatka koji se sastoji od korištenja ličnog podatka za procjenu određenih ličnih aspekata u vezi s fizičkim licem, posebno za analizu ili predviđanje aspekata u vezi s radnim rezultatom, ekonomskim stanjem, zdravljem, ličnim sklonostima, interesima, pouzdanošću, ponašanjem, lokacijom ili kretanjem tog fizičkog lica;

f) "pseudonimizacija" je obrada ličnog podatka tako da se lični podatak više ne može pripisati određenom nosiocu podataka bez korištenja dodatnih informacija, uz uslov da se takve dodatne informacije drže odvojeno te da podliježu tehničkim i organizacionim mjerama kako bi se osiguralo da se lični podatak ne može pripisati pojedincu čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi;

g) "zbirka ličnih podataka" je svaki strukturirani skup ličnih podataka koji su dostupni u skladu s posebnim kriterijima, bez obzira na to da li su centralizirani, decentralizirani ili rasprostranjeni na funkcionalnoj ili geografskoj osnovi;

h) "kontrolor podataka" je fizičko ili pravno lice, javni organ ili nadležni organ koji samostalno ili s drugim određuje svrhe i sredstva obrade ličnih podataka. Kada su svrhe i sredstva takve obrade utvrđeni zakonom, kontrolor podataka ili posebni kriteriji za njegovo imenovanje propisuju se zakonom;

i) "javni organ" je svaki zakonodavni, izvršni i sudski organ na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini;

j) "nadležni organ" je organ koji je nadležan za sprečavanje, istragu i otkrivanje krivičnih djela, gonjenje učinilaca krivičnih djela ili izvršenje krivičnih sankcija, uključujući i zaštitu i sprečavanje prijetnji javnoj sigurnosti, kao i pravna lica ako su zakonom ovlaštena za obavljanje tih poslova, kao posebna kategorija kontrolora podataka;

k) "obrađivač" je fizičko ili pravno lice, javni organ koji obrađuje lične podatke uime kontrolora podataka;

l) "primalac" je fizičko ili pravno lice, javni organ kome se otkrivaju lični podaci, nezavisno od toga da li je u pitanju treća strana. Javni organi koji mogu primiti lične podatke u okviru određene istrage u skladu sa zakonom ne smatraju se primaocima, ali obrada tih podataka mora biti u skladu s važećim pravilima o zaštiti podataka prema svrhama obrade;

m) "treća strana" znači fizičko ili pravno lice, javni organ, Agencija ili drugo tijelo koje nije nosilac podataka, kontrolor podataka, obrađivač ni lica koja su ovlaštena za obradu ličnih podataka pod neposrednom nadležnošću kontrolora podataka ili obrađivača;

n) "saglasnost" nosioca podataka je svako dobrovoljno, posebno, informirano i nedvosmisleno izražavanje volje nosioca podataka kada on izjavom ili jasnom potvrdnom radnjom daje pristanak za obradu ličnih podataka koji se na njega odnose;

o) "povreda ličnog podatka" je kršenje sigurnosti koje dovodi do slučajnog ili nezakonitog uništenja, gubitka, izmjene, neovlaštenog otkrivanja ili pristupa ličnim podacima koji su preneseni, čuvani ili na drugi način obrađivani;

p) "genetski podatak" je lični podatak koji se odnosi na naslijeđena ili stečena genetska obilježja fizičkog lica koja daju jedinstvene informacije o fiziologiji ili zdravlju tog fizičkog lica i koji su dobiveni posebnom analizom biološkog uzorka tog fizičkog lica;

r) "biometrijski podatak" je lični podatak dobiven posebnom tehničkom obradom u vezi s fizičkim osobinama, fiziološkim obilježjima ili obilježjima ponašanja fizičkog lica koja omogućavaju ili potvrđuju jedinstvenu identifikaciju tog fizičkog lica, kao što su fotografije lica ili daktiloskopski podaci;

s) "podatak koji se odnosi na zdravlje" je lični podatak u vezi s fizičkim ili mentalnim zdravljem fizičkog lica, uključujući pružanje zdravstvenih usluga, koji daje informacije o njegovom zdravstvenom stanju;

t) "predstavnik" je fizičko ili pravno lice s prebivalištem ili boravištem, odnosno sjedištem ili poslovnim nastanom u Bosni i Hercegovini koje je kontrolor podataka ili obrađivač pisanim putem imenovao u skladu s članom 29. ovog zakona;

u) "privredni subjekat" je fizičko ili pravno lice koje obavlja privrednu djelatnost, bez obzira na pravni oblik te djelatnosti;

v) "grupa privrednih subjekata" je privredni subjekat koji ostvaruje kontrolu i privredni subjekti koji su pod njegovom kontrolom;

z) "obavezujuće poslovno pravilo" su politike zaštite ličnih podataka kojih se kontrolor podataka i obrađivač sa sjedištem ili poslovnim nastanom u Bosni i Hercegovini pridržava prilikom prijenosa ili skupova prijenosa ličnih podataka kontroloru podataka ili obrađivaču u jednoj ili više drugih država u okviru grupe privrednih subjekata ili grupe privrednih subjekata koji se bave zajedničkom privrednom djelatnošću;

aa) "usluga informacionog društva" jeste svaka usluga koja se obično pruža uz naknadu, na daljinu, elektronskim sredstvima te na lični zahtjev primaoca usluga, gdje:

1) "na daljinu" znači da se usluga pruža a da pri tome strane nisu istovremeno prisutne;

2) "elektronskim sredstvima" znači da se usluga na početku šalje i prima na odredištu pomoću elektronske opreme za obradu (uključujući digitalnu kompresiju) i pohranu podataka te u potpunosti šalje, prenosi i prima telegrafski, radiovezom, optičkim sredstvima ili ostalim elektromagnetnim sredstvima;

3) "na lični zahtjev primaoca usluga" znači da se usluga pruža prijenosom podataka na lični zahtjev";

bb) "međunarodna organizacija" je organizacija sa svojim organima uređena međunarodnim javnim pravom ili bilo koji drugi organ koji su sporazumom ili na osnovu sporazuma osnovale dvije zemlje ili više zemalja;

cc) "poslovni nastan" je djelotvorno i stvarno obavljanje djelatnosti putem stabilnih aranžmana;
dd) "videonadzor" je informaciono-komunikacioni sistem koji ima mogućnost prikupljanja i daljnje obrade ličnih podataka, koji obuhvata stvaranje snimka koji čini ili je namijenjen da čini dio sistema skladištenja.

Član 5.
(Glavna oblast primjene)

(1) Ovaj zakon primjenjuje se na obradu ličnog podatka koja se u potpunosti obavlja automatizirano te na neautomatiziranu obradu ličnog podatka koji čini dio zbirke ličnih podataka ili je namijenjen da bude dio zbirke ličnih podataka.
(2) Ovaj zakon ne primjenjuje se na obradu ličnog podatka koju obavlja fizičko lice isključivo u svrhu ličnih aktivnosti ili aktivnosti domaćinstva.
(3) Na obradu ličnog podatka od nadležnog organa u svrhu zaštite fizičkih lica u vezi s obradom ličnih podataka u svrhu sprečavanja, istrage i otkrivanja krivičnih djela ili gonjenja počinilaca krivičnih djela, izvršenja krivičnih sankcija, uključujući i zaštitu od prijetnji javnoj sigurnosti i njihovo sprečavanje, ne primjenjuje se DIO DRUGI ovog zakona.

Član 6.
(Teritorijalno područje primjene)

(1) Ovaj zakon primjenjuje se na obradu ličnog podatka koju obavlja kontrolor podataka ili obrađivač koji ima sjedište ili poslovni nastan, prebivalište ili boravište u Bosni i Hercegovini, nezavisno od toga obavlja li se obrada u Bosni i Hercegovini ili ne.
(2) Ovaj zakon primjenjuje se na obradu ličnog podatka nosioca podataka u Bosni i Hercegovini koju obavlja kontrolor podataka ili obrađivač koji nema sjedište ili poslovni nastan, prebivalište ili boravište u Bosni i Hercegovini, ako je aktivnost obrade povezana s:
   a) nuđenjem roba ili usluga tim nosiocima podataka u Bosni i Hercegovini, nezavisno od toga treba li nosilac podataka izvršiti plaćanje ili
   b) praćenjem ponašanja nosilaca podataka, uz uslov da se njihovo ponašanje očituje unutar Bosne i Hercegovine.
(3) Ovaj zakon primjenjuje se na obradu ličnog podatka koju obavlja kontrolor podataka ili obrađivač koji nema sjedište ili poslovni nastan u Bosni i Hercegovini, već u mjestu gdje se pravo Bosne i Hercegovine primjenjuje na osnovu međunarodnog prava.
(4) Na obradu ličnog podatka od nadležnog organa u svrhu zaštite fizičkog lica u vezi s obradom ličnog podatka u svrhu sprečavanja, istrage i otkrivanja krivičnih djela ili gonjenja učinilaca krivičnih djela, izvršenja krivičnih sankcija, uključujući i zaštitu od prijetnji javnoj sigurnosti i njihovo sprečavanje, ne primjenjuje se ovaj član.

DIO DRUGI – OBRADA LIČNOG PODATKA OD STRANE FIZIČKOG LICA, PRAVNOG LICA ILI JAVNOG ORGANA KAO KONTROLORA PODATAKA

POGLAVLJE I. PRINCIPI OBRADE LIČNOG PODATKA

Član 7.
(Principi obrade ličnog podatka)

(1) Principi obrade ličnog podatka su:
   a) zakonitost, pravičnost i transparentnost u odnosu na nosioca podataka;
   b) ograničenje svrhe – podaci moraju biti prikupljeni u posebne, izričite i zakonite svrhe te se dalje ne smiju obrađivati na način koji nije u skladu s tim svrhama. Daljnja obrada u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe naučnog ili historijskog istraživanja ili u statističke svrhe, u skladu s članom 56. stav (1) ovog zakona ne smatra se neusklađenom s prvobitnim svrhama;
   c) smanjenje obima podataka – podaci moraju biti primjereni, relevantni i ograničeni na ono što je neophodno u odnosu na svrhe za koje se obrađuju;
   d) tačnost – podaci moraju biti tačni i prema potrebi ažurirani. Moraju se preduzeti sve razumne mjere kako bi se osiguralo da lični podaci, koji nisu tačni, imajući u vidu svrhe u koje se obrađuju, budu bez odgađanja izbrisani ili ispravljeni;
   e) ograničenje čuvanja – podaci moraju biti čuvani u formi koja omogućava identifikaciju nosioca podataka i to ne duže nego što je potrebno u svrhe u koje se lični podaci obrađuju.
   Lični podaci mogu se čuvati na duži period ako će se obrađivati isključivo u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhu naučnog ili historijskog istraživanja ili u statističke svrhe, u skladu s članom 56. stav (1) ovog zakona, što podliježe provođenju primjerenih tehničkih i organizacionih mjera propisanih ovim zakonom radi zaštite prava i sloboda nosioca podataka;
   f) cjelovitost i povjerljivost – podaci moraju biti obrađivani tako da se osigurava odgovarajuća sigurnost ličnih podataka, uključujući i zaštitu od neovlaštene ili nezakonite obrade i od slučajnog gubitka, uništenja ili oštećenja primjenom odgovarajućih tehničkih ili organizacionih mjera.
(2) Princip pouzdanosti – kontrolor podataka odgovoran je za usklađenost obrade ličnog podatka sa stavom (1) ovog člana i mora biti u mogućnosti dokazati tu usklađenost.

Član 8.
(Zakonitost obrade ličnog podatka)

(1) Obrada ličnog podatka je zakonita samo ako je ispunjen najmanje jedan od sljedećih uslova:
   a) ako je nosilac podataka dao saglasnost za obradu svojih ličnih podataka u jednu ili više posebnih svrha;
   b) ako je obrada neophodna radi izvršenja ugovora u kojem je nosilac podataka ugovorna strana ili radi preduzimanja radnji na zahtjev nosioca podataka prije zaključenja ugovora;
   c) ako je obrada neophodna radi poštovanja pravnih obaveza kontrolora podataka;
   d) ako je obrada neophodna radi zaštite ključnih interesa nosioca podataka ili drugog fizičkog lica;
   e) ako je obrada neophodna za izvršenje zadatka koji se obavlja u javnom interesu ili u okviru izvršavanja službenih ovlaštenja kontrolora podataka;
   f) ako je obrada neophodna zbog legitimnih interesa kontrolora podataka ili treće strane, osim kada nad tim interesima pretežu interesi ili osnovna prava i slobode nosioca podataka, a koji zahtijevaju zaštitu ličnih podataka, posebno ako je nosilac podataka dijete. Ova tačka se ne primjenjuje na obradu koju rade javni organi pri obavljanju svojih poslova.
(2) Pravni osnov za obradu ličnog podatka iz stava (1) tač. c) i e) ovog člana utvrđuje se zakonima institucija BiH, entiteta i kantona u skladu s nadležnostima, tako da se preciznije propišu posebni uslovi za obradu te druge mjere za osiguravanje zakonite i pravične obrade, između

ostalog i za druge posebne obrade kako je to predviđeno u Poglavlju V. ovog zakona.

(3) Posebnim zakonom, za obradu podatka iz stava (1) tač. c) i e) ovog člana institucija BiH, entiteta i kantona u skladu s nadležnostima propisuje se svrha obrade, koja u vezi s obradom iz stava (1) tačke e) ovog člana mora biti neophodna za izvršenje zadatka koji se obavlja u javnom interesu ili u okviru izvršavanja službenih ovlaštenja kontrolora podataka. Tim zakonom propisuju se: opći uslovi kojima se uređuje zakonitost obrade koju obavlja kontrolor podataka, vrste podataka koji se obrađuju, kategorije nosilaca podataka, subjekti kojima se lični podaci mogu otkriti i svrhe u koje se podaci mogu otkriti, ograničenje svrhe, rokovi čuvanja te radnje obrade i postupci obrade, uključujući i mjere za osiguranje zakonite i pravične obrade, kao i za druge posebne obrade kako je navedeno u Poglavlju V. ovog zakona. Tim zakonom mora se ostvariti cilj od javnog interesa i obrada mora biti proporcionalna zakonitom cilju kojem se teži.

(4) Ako se obrada vrši u svrhu koja je različita od svrhe u koju su lični podaci prikupljeni i ne zasniva se na saglasnosti nosilaca podataka ili posebnom zakonu koji predstavlja neophodnu i proporcionalnu mjeru u demokratskom društvu za zaštitu ciljeva iz člana 25. stav (1) ovog zakona, kontrolor podataka, s ciljem utvrđivanja da li je obrada u drugu svrhu u skladu sa svrhom u koju su lični podaci prvobitno prikupljeni, uzima u obzir, između ostalog:
   a) svaku vezu između svrha u koje su lični podaci prikupljeni i svrha namjeravane daljnje obrade;
   b) kontekst u kojem su lični podaci prikupljeni, posebno u vezi s odnosom između nosioca podataka i kontrolora podataka;
   c) prirodu ličnih podataka, posebno činjenicu da li se obrađuju posebne kategorije ličnih podataka u skladu s članom 11. ovog zakona ili lični podaci koji se odnose na krivičnu osuđivanost i krivična djela u skladu s članom 12. ovog zakona;
   d) moguće posljedice namjeravane daljnje obrade za nosioce podataka;
   e) postojanje odgovarajućih mjera zaštite, koje mogu uključivati enkripciju ili pseudonimizaciju.

(5) Javni i nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH dužni su, uz poštivanje odredbi ovog zakona, ustupiti lične podatke iz svojih evidencija ovlaštenom kontroloru podataka, u svrhu prethodnog izjašnjavanja građana koji imaju biračko pravo o pitanjima za koje je posebnim propisima omogućeno to pravo.

Član 9.

(Saglasnost)

(1) Kada je obrada zasnovana na saglasnosti, kontrolor podataka mora dokazati da je nosilac podataka dao saglasnost za obradu svojih ličnih podataka.

(2) Ako nosilac podataka daje saglasnost u pisanoj izjavi koja se odnosi i na druga pitanja, zahtjev za saglasnost mora biti predstavljen tako da se jasno razlikuje od drugih pitanja, u razumljivom i lako dostupnom obliku, uz upotrebu jasnog i jednostavnog jezika. Dio saglasnosti koji predstavlja kršenje ovog zakona se ne primjenjuje.

(3) Nosilac podataka ima pravo u bilo kojem trenutku povući svoju saglasnost. Povlačenje saglasnosti ne utiče na zakonitost obrade podataka na osnovu saglasnosti prije njenog povlačenja. Prije davanja saglasnosti nosilac podataka se o tome obavještava. Povlačenje saglasnosti mora biti jednako jednostavno kao i njeno davanje.

(4) Kada se procjenjuje da li je saglasnost data dobrovoljno, u najvećoj mogućoj mjeri se uzima u obzir da li je, između ostalog, izvršenje ugovora, uključujući i pružanje usluge, uslovljeno saglasnošću za obradu ličnih podataka koja nije neophodna za izvršenje tog ugovora.

Član 10.

(Uslovi koji se primjenjuju na saglasnost djeteta u vezi sa uslugom informacionog društva)

(1) Kada se primjenjuje član 8. stav (1) tačka a) ovog zakona u vezi s neposrednim nuđenjem usluge informacionog društva djetetu, obrada ličnog podatka djeteta zakonita je ako dijete ima najmanje 16 godina. Ako je dijete mlađe od 16 godina, takva obrada je zakonita samo ako i u mjeri u kojoj je saglasnost dao ili odobrio roditelj, usvojilac, staratelj djeteta ili drugi zastupnik djeteta.

(2) Kontrolor podataka mora uložiti razumne napore prilikom provjere da li je saglasnost u tim slučajevima dao ili odobrio roditelj, usvojilac, odnosno staratelj djeteta, uzimajući u obzir dostupnu tehnologiju.

(3) Stav (1) ovog člana ne utiče na opća pravila obligacionog prava koja se tiču važenja, zaključenja ili učinka ugovora u vezi s djetetom.

Član 11.

(Obrada posebnih kategorija ličnih podataka)

(1) Obrada ličnih podataka koji otkrivaju rasno ili etničko porijeklo, politička mišljenja, vjerska ili filozofska uvjerenja ili pripadnost sindikatu, kao i obrada genetskih podataka, biometrijskih podataka u svrhu jedinstvene identifikacije lica, podataka o zdravlju ili podataka o spolnom životu ili seksualnoj orijentaciji lica je zabranjena.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, obrada posebne kategorije ličnih podataka dopuštena je ako je ispunjen jedan od sljedećih uslova:
   a) ako je nosilac podataka dao izričitu saglasnost za obradu tih ličnih podataka za jednu ili više konkretnih svrha, osim kada je posebnim zakonom propisano da se obrada tih podataka ne može obavljati na osnovu saglasnosti;
   b) ako je obrada neophodna radi izvršavanja obaveza i ostvarivanja posebnih prava kontrolora podataka ili nosioca podataka u oblasti radnog prava i prava socijalnog osiguranja i socijalne zaštite, u mjeri u kojoj je to propisano zakonom ili kolektivnim ugovorom u skladu s posebnim zakonom kojim se propisuju odgovarajuće mjere zaštite osnovnih prava i interesa nosioca podataka;
   c) ako je obrada neophodna radi zaštite ključnih interesa nosioca podataka ili drugog fizičkog lica ako nosilac podataka fizički ili pravno ne može dati saglasnost;
   d) ako se obrada obavlja u okviru legitimnih aktivnosti, uz odgovarajuće zaštitne mjere, fondacije, udruženja ili bilo koje druge neprofitne organizacije s političkim, filozofskim, vjerskim ili sindikalnim ciljem i to uz uslov da se obrada odnosi isključivo na članove ili bivše članove te organizacije ili na fizička lica koja imaju redovan kontakt s njom, a u vezi s njenim svrhama i da se lični podaci ne otkrivaju van te organizacije bez saglasnosti nosioca podataka;
   e) ako se obrada odnosi na lične podatke za koje je očito da ih je objavio nosilac podataka;

f) ako je obrada neophodna za uspostavljanje, ostvarivanje ili odbranu pravnih zahtjeva ili kad sudovi postupaju u sudskom svojstvu;
g) ako je obrada neophodna za potrebe značajnog javnog interesa, na osnovu zakona koji je proporcionalan legitimnom cilju i kojim se poštuje suština prava na zaštitu ličnih podataka i osiguravaju primjerene i posebne mjere za zaštitu osnovnih prava i interesa nosioca podataka;
h) ako je obrada neophodna za potrebe preventivne medicine ili medicine rada zbog procjene radne sposobnosti zaposlenih, medicinske dijagnoze, pružanja zdravstvene ili socijalne zaštite ili tretmana ili upravljanja sistemima i uslugama zdravstvene ili socijalne zaštite na osnovu posebnog zakona ili u skladu s ugovorom sa zdravstvenim radnikom i uz uslove i mjere zaštite iz stava (3) ovog člana;
i) ako je obrada neophodna iz razloga javnog interesa u oblasti javnog zdravlja, kao što je zaštita od ozbiljnih prekograničnih prijetnji za zdravlje ili osiguranje visokih standarda kvaliteta i sigurnosti zdravstvene zaštite i lijekova i medicinskih sredstava, na osnovu posebnog zakona kojim se propisuju odgovarajuće i posebne mjere za zaštitu prava i sloboda nosioca podataka, a posebno čuvanje profesionalne tajne;
j) ako je obrada neophodna za potrebe arhiviranja u javnom interesu, potrebe naučnog ili historijskog istraživanja ili statističke potrebe u skladu s članom 56. stav (1) ovog zakona, a na osnovu posebnog zakona, koji je proporcionalan legitimnom cilju i kojim se poštuje suština prava na zaštitu podataka i osiguravaju primjerene i posebne mjere za zaštitu osnovnih prava i interesa nosioca podataka.

(3) Lični podaci iz stava (1) ovog člana mogu se obrađivati u svrhe navedene u stavu (2) tačka h) ovog člana kada te podatke obrađuje stručno lice ili se podaci obrađuju pod odgovornošću stručnog lica na koje se primjenjuje obaveza čuvanja profesionalne tajne u skladu s posebnim zakonom ili pravilima koja su utvrdili nadležni javni organi ili druga lica na koje se primjenjuje obaveza čuvanja tajne u skladu s posebnim zakonom ili pravilima koja su utvrdili nadležni javni organi.
(4) Posebnim zakonima mogu se zadržati ili uvesti dodatni uslovi, uključujući i ograničenja u odnosu na obradu genetskih podataka, biometrijskih podataka ili podataka o zdravlju.

Član 12.
(Obrada ličnih podataka koji se odnose na krivičnu osuđivanost i krivična djela)

Obrada ličnih podataka koji se odnose na krivičnu osuđivanost i krivična djela ili povezane mjere sigurnosti na osnovu člana 8. stav (1) ovog zakona može se obavljati samo pod nadzorom javnog organa ili kada je obrada propisana posebnim zakonom kojim se propisuju odgovarajuće zaštitne mjere za prava i slobode nosioca podataka. Registar krivičnih presuda vodi se isključivo pod nadzorom javnog organa.

Član 13.
(Obrada za koju nije potrebna identifikacija)

(1) Ako kontrolor podataka obrađuje lične podatke za čiju svrhu obrade ne zahtijeva ili više ne zahtijeva identificiranje nosioca podataka, kontrolor podataka nije dužan čuvati, pribavljati ili obrađivati dodatne informacije radi identifikacije nosioca podataka samo za potrebe poštivanja ovog zakona.
(2) Ako u slučajevima iz stava (1) ovog člana kontrolor podataka može dokazati da ne može identificirati nosioca podataka, kontrolor podataka o tome, na odgovarajući način, obavještava nosioca podataka, ako je moguće. U tim slučajevima se ne primjenjuju čl. 17. do 22. ovog zakona, osim u slučaju da nosilac podataka u svrhu ostvarivanja svojih prava iz tih članova pruži dodatne informacije koje omogućavaju njegovu identifikaciju.

POGLAVLJE II. PRAVA NOSIOCA PODATAKA

Član 14.
(Transparentna informacija, komunikacija i način ostvarivanja prava nosioca podataka)

(1) Kontrolor podataka preduzima odgovarajuće mjere kako bi se nosiocu podataka pružile sve informacije iz čl. 15. i 16. ovog zakona i svi vidovi komunikacije za ostvarivanje prava iz čl. 17. do 24. ovog zakona i člana 36. ovog zakona u vezi s obradom podataka, i to u sažetoj, transparentnoj, razumljivoj i lako dostupnoj formi, uz upotrebu jasnog i jednostavnog jezika, što se posebno odnosi na sve informacije koje su izričito namijenjene djetetu. Informacije se pružaju u pisanoj formi ili na druge načine, uključujući i elektronsku formu kada je primjereno. Ako nosilac podataka zahtijeva, informacije se mogu pružiti usmeno, uz uslov da je identitet nosioca podataka utvrđen drugim sredstvima.
(2) Kontrolor podataka olakšava ostvarivanje prava nosioca podataka iz čl. 17. do 24. ovog zakona. U slučajevima iz člana 13. stav (1) ovog zakona kontrolor podataka ne smije odbiti da postupi po zahtjevu nosioca podataka za ostvarivanje njegovih prava iz čl. 17. do 24. ovog zakona, osim ako kontrolor podataka dokaže da ne može utvrditi identitet nosioca podataka.
(3) Kontrolor podataka nosiocu podataka na njegov zahtjev pruža informacije o preduzetim radnjama iz čl. 17. do 24. ovog zakona bez nepotrebnog odgađanja i u svakom slučaju u roku od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva. Taj se rok može, prema potrebi, produžiti za 60 dana, uzimajući u obzir složenost i broj zaprimljenih zahtjeva. Kontrolor podataka obavještava nosioca podataka o svakom takvom produženju u roku od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva, pri čemu navodi razloge za odgađanje. Ako nosilac podataka podnese zahtjev elektronskim putem, informacije se pružaju elektronskim putem ako je to moguće, osim u slučaju kada nosilac podataka zahtijeva drugačije.
(4) Ako kontrolor podataka ne postupi po zahtjevu nosioca podataka, dužan je bez odgađanja, a najkasnije 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva, obavijestiti nosioca podataka o razlozima zbog kojih nije postupio po zahtjevu i o mogućnosti podnošenja prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu i drugim pravnim sredstvima.
(5) Informacije pružene u skladu s čl. 15. i 16. ovog zakona i sva komunikacija i djelovanja iz čl. 17. do 24. ovog zakona i člana 36. ovog zakona pružaju se bez naknade. Ako su zahtjevi nosioca podataka očito neosnovani ili pretjerani, posebno zbog učestalog ponavljanja, kontrolor podataka može:
a) naplatiti naknadu stvarnih administrativnih troškova, kao što su troškovi umnožavanja, skeniranja ili troškovi nosača podataka, kao i naknadu troškova dostave ili postupanja po zahtjevu, ili
b) odbiti postupiti po zahtjevu.
(6) Teret dokazivanja očite neosnovanosti ili pretjeranosti zahtjeva je na kontroloru podataka.

(7) Ako kontrolor podataka ima opravdane sumnje u vezi s identitetom fizičkog lica koje podnosi zahtjev iz čl. 17. do 23. ovog zakona, on može, ne dovodeći u pitanje član 13. ovog zakona, zatražiti dodatne informacije neophodne za potvrđivanje identiteta nosioca podataka.

(8) Informacije koje moraju biti pružene nosiocima podataka, u skladu s čl. 15. i 16. ovog zakona, mogu se pružiti u kombinaciji sa standardiziranim simbolima, kako bi se na lako vidljiv, razumljiv i jasno čitljiv način pružio logičan pregled namjeravane obrade. Ako su simboli prikazani elektronski, moraju biti mašinski čitljivi.

(9) Agencija je ovlaštena da donese propise u svrhu određivanja informacija koje se prikazuju simbolima i postupke za utvrđivanje standardiziranih simbola.

Član 15.

(Informacije koje treba dostaviti ako se lični podatak prikuplja od nosioca podataka)

(1) Ako se lični podatak prikuplja od nosioca podataka, kontrolor podataka u trenutku prikupljanja ličnog podatka nosiocu podataka pruža sljedeće informacije:
   a) identitet i kontaktne podatke kontrolora podataka i kontaktne podatke predstavnika kontrolora podataka, ako je primjenjivo;
   b) kontaktne podatke službenika za zaštitu podataka, ako je primjenjivo;
   c) pravni osnov za obradu, te svrhu obrade ličnog podatka;
   d) legitimni interes kontrolora podataka ili trećeg lica, ako je obrada zasnovana na članu 8. stav (1) tačka f) ovog zakona;
   e) o primaocu ili kategoriji primaoca ličnih podataka, ako ih ima;
   f) činjenicu da kontrolor podataka namjerava prenijeti lične podatke u drugu državu ili međunarodnu organizaciju i postojanju ili nepostojanju odluke Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o adekvatnosti, odnosno u slučaju prijenosa iz čl. 48. ili 49. ovog zakona ili člana 51. stav (2) ovog zakona, upućivanje na primjerene ili odgovarajuće zaštitne mjere i načine dobivanja njihove kopije ili mjesto na kojem su stavljene na raspolaganje, ako je primjenjivo.

(2) Osim informacija iz stava (1) ovog člana, kontrolor podataka u trenutku prikupljanja ličnog podatka pruža nosiocu podataka sljedeće dodatne informacije, ako je to neophodno da bi se osigurala pravična i transparentna obrada:
   a) o roku u kojem će se lični podatak čuvati ili, ako to nije moguće, kriterije koji se koriste za određivanje tog roka;
   b) o pravu da se od kontrolora podataka zatraži pristup ličnom podatku, ispravka ili brisanje ličnog podatka ili ograničenje obrade u vezi s nosiocem podataka ili prava na ulaganje prigovora na obradu takvog podatka te prava na prenosivost podatka;
   c) o pravu da se saglasnost povuče u bilo kojem trenutku, bez uticaja na zakonitost obrade koja se zasnivala na saglasnosti prije njenog povlačenja, ako je obrada zasnovana na članu 8. stav (1) tačka a) ovog zakona ili članu 11. stav (2) tačka a) ovog zakona;
   d) o pravu na podnošenje prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu;
   e) informacije o tome da li je davanje ličnog podatka zakonska ili ugovorna obaveza ili neophodan uslov za zaključenje ugovora, kao i ima li nosilac podataka obavezu dati lični podatak i koje su moguće posljedice ako se takav podatak ne pruži;
   f) o postojanju automatiziranog donošenja odluka, uključujući i izradu profila iz člana 24. st. (1) i (4) ovog zakona, pri čemu je minimalno dužan dati informacije o načinu rada, kao i značaju i predviđenim posljedicama takve obrade za nosioca podataka.

(3) Ako kontrolor podataka namjerava dodatno obrađivati lične podatke u svrhu koja se razlikuje od svrhe za koju su podaci prikupljeni, on prije te dodatne obrade nosiocu podataka pruža informacije o toj drugoj svrsi i sve dodatne relevantne informacije iz stava (2) ovog člana.

(4) Kontrolor podataka nije dužan pružiti informacije nosiocu podataka iz st. (1), (2) i (3) ovog člana u onoj mjeri u kojoj nosilac podataka već raspolaže tim informacijama.

Član 16.

(Informacije koje se pružaju ako lični podatak nije dobiven od nosioca podataka)

(1) Ako lični podatak nije dobiven od nosioca podataka, kontrolor podataka pruža nosiocu podataka sljedeće informacije:
   a) o identitetu i kontaktnim podacima kontrolora podataka i predstavnika kontrolora podataka, ako je primjenjivo;
   b) o kontaktnim podacima službenika za zaštitu podataka, ako je primjenjivo;
   c) o pravnom osnovu za obradu i za svrhe obrade kojoj su namijenjeni lični podaci;
   d) o kategorijama ličnih podataka koji se obrađuju;
   e) o primaocu ili kategorijama primalaca ličnih podataka, prema potrebi;
   f) o činjenicama da kontrolor podataka namjerava lične podatke prenijeti primaocu u drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji i postojanju ili nepostojanju odluke Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o adekvatnosti iz člana 47. stav (3) ovog zakona ili u slučaju prijenosa ličnih podataka iz čl. 48. ili 49. ovog zakona ili člana 51. stav (2) ovog zakona, upućivanje na primjerene ili odgovarajuće zaštitne mjere i načine dobivanja njihove kopije ili mjesta na kojem su stavljene na raspolaganje, ako je primjenjivo.

(2) Osim informacija iz stava (1) ovog člana, kontrolor podataka pruža nosiocu podataka sljedeće informacije ako je to neophodno da bi se osigurala pravična i transparentna obrada u odnosu na nosioca podataka:
   a) o roku u kojem će se lični podatak čuvati ili, ako to nije moguće, kriterije koji se koriste za određivanje tog roka;
   b) o legitimnim interesima kontrolora podataka ili trećeg lica ako je obrada zasnovana na članu 8. stav (1) tačka f) ovog zakona;
   c) o pravu da se od kontrolora podataka zatraži pristup ličnim podacima, ispravka ili brisanje ličnih podataka ili ograničenje obrade u vezi s nosiocem podataka i pravu na prigovor na obradu, kao i pravu na prenosivost podataka;
   d) o pravu da se saglasnost povuče u bilo kojem trenutku, bez uticaja na zakonitost obrade zasnovane na saglasnosti prije povlačenja, ako je obrada zasnovana na članu 8. stav (1) tačka a) ovog zakona ili članu 11. stav (2) tačka a) ovog zakona;
   e) o pravu na podnošenje prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu;

f) o izvoru ličnih podataka i, prema potrebi, da li dolaze iz javno dostupnih izvora;
g) o postojanju automatiziranog donošenja odluka, uključujući i izradu profila iz člana 24. st. (1) i (4) ovog zakona te, najmanje u tim slučajevima, razumne informacije o kriteriju koji se koristi, kao i značaju i predviđenim posljedicama takve obrade za nosioca podataka.

(3) Kontrolor podataka pruža informacije iz st. (1) i (2) ovog člana:
a) u razumnom roku nakon dobivanja ličnih podataka, a najkasnije u roku od 30 dana i uzimajući u obzir posebne okolnosti obrade ličnog podatka;
b) ako se lični podatak koristi za komunikaciju s nosiocem podataka, najkasnije prilikom prve komunikacije ili
c) ako je predviđeno otkrivanje podataka drugom primaocu, najkasnije u trenutku kada je lični podatak prvi put otkriven.

(4) Ako kontrolor podataka namjerava dodatno obrađivati lični podatak u svrhu koja se razlikuje od svrhe za koju su podaci prikupljeni, on prije te dodatne obrade pruža nosiocu podataka informacije o toj drugoj svrsi i sve dodatne relevantne informacije iz stava (2) ovog člana.

(5) St. (1) do (4) ovog člana ne primjenjuju se ako i u mjeri u kojoj:
a) nosilac podataka već posjeduje informacije;
b) pružanje takvih informacija je nemoguće ili bi zahtijevalo neproporcionalne napore, posebno za obrade u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe naučnog ili historijskog istraživanja ili u statističke svrhe, u skladu sa uslovima i mjerama zaštite iz člana 56. stav (1) ovog zakona ili u mjeri u kojoj je vjerovatno da se obavezom iz stava (1) ovog člana može onemogućiti ili ozbiljno ugroziti ostvarivanje ciljeva te obrade. U takvim slučajevima, kontrolor podataka preduzima odgovarajuće mjere za zaštitu prava i sloboda i legitimnih interesa nosioca podataka, između ostalog i stavljanjem informacija na raspolaganje javnosti;
c) dobivanje ili otkrivanje podataka je izričito propisano posebnim zakonom koji se primjenjuje na nosioca podataka, a kojim se predviđaju odgovarajuće mjere za zaštitu legitimnih interesa nosioca podataka ili
d) lični podatak mora ostati povjerljiv u skladu s obavezom čuvanja profesionalne tajne koja je propisana posebnim zakonom, uključujući i druge zakonske obaveze čuvanja tajne.

Član 17.
(Pravo nosioca podataka na pristup ličnom podatku)

(1) Nosilac podataka ima pravo da dobije potvrdu od kontrolora podataka o tome da li se obrađuju njegovi lični podaci i, ako se obrađuju, pristup ličnim podacima i sljedećim informacijama:
a) svrsi obrade;
b) kategoriji ličnog podatka koji se obrađuje;
c) primaocu ili kategorijama primalaca kojima je lični podatak otkriven ili će im biti otkriven, a posebno primaocu u drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji;
d) predviđenom roku u kojem se lični podaci čuvaju, ili ako to nije moguće, kriterijima korištenim za određivanje tog roka;
e) pravo da se od kontrolora podataka zatraži ispravka ili brisanje ličnog podatka ili ograničavanje obrade ličnog podatka koji se odnosi na nosioca podataka ili pravo na prigovor na takvu obradu;
f) pravo na podnošenje prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu;
g) ako se lični podatak ne prikuplja od nosioca podataka, svakoj dostupnoj informaciji o njegovom izvoru;
h) postojanju automatiziranog donošenja odluka, uključujući i profiliranje iz člana 24. st. (1) i (4) ovog zakona te, najmanje u tim slučajevima, razumne informacije o kriteriju koji se koristi, kao i značaju i predviđenim posljedicama takve obrade za nosioca podataka.

(2) Ako se lični podatak prenosi u drugu državu ili međunarodnu organizaciju, nosilac podataka ima pravo da bude informiran o odgovarajućim mjerama zaštite u skladu s članom 48. ovog zakona koje se odnose na prijenos podataka.

(3) Kontrolor podataka osigurava kopiju ličnog podatka koji se obrađuje. Za sve dodatne kopije koje zatraži nosilac podataka, kontrolor podataka može naplatiti opravdanu naknadu na osnovu administrativnih troškova. Ako nosilac podataka podnese zahtjev elektronskim putem, osim ako nosilac podataka ne zahtijeva drugačije, informacije se pružaju u uobičajenoj elektronskoj formi.

(4) Pravo na dobivanje kopije iz stava (3) ovog člana ne smije negativno uticati na prava i slobode drugih.

Član 18.
(Pravo na ispravku)

(1) Nosilac podataka ima pravo da mu kontrolor podataka omogući ispravku netačnog ličnog podatka, bez nepotrebnog odgađanja.

(2) Uzimajući u obzir svrhu obrade, nosilac podataka ima pravo dopuniti nepotpun lični podatak, između ostalog i davanjem dodatne izjave.

Član 19.
(Pravo na brisanje)

(1) Nosilac podataka ima pravo da mu kontrolor podataka omogući brisanje ličnog podatka koji se na njega odnosi, a kontrolor podataka ima obavezu obrisati lični podatak, bez nepotrebnog odgađanja, ako je ispunjen jedan od sljedećih uslova:
a) lični podatak više nije neophodan za svrhe u koje je prikupljen ili na drugi način obrađen;
b) nosilac podataka povukao je saglasnost na kojoj je obrada zasnovana u skladu s članom 8. stav (1) tačka a) ovog zakona ili članom 11. stav (2) tačka a) ovog zakona i ako ne postoji drugi pravni osnov za obradu;
c) nosilac podataka uložio je prigovor na obradu u skladu s članom 23. stav (1) ovog zakona i ne postoje zakonski razlozi za obradu ili je nosilac podataka uložio prigovor na obradu u skladu s članom 23. stav (2) ovog zakona;
d) lični podatak je nezakonito obrađen;
e) lični podatak mora biti obrisan radi postupanja u skladu sa zakonskom obavezom kojoj podliježe kontrolor podataka;
f) lični podatak je prikupljen u vezi s ponudom usluga informacionog društva iz člana 10. stav (1) ovog zakona.

(2) Ako je kontrolor podataka javno objavio lični podatak, a dužan je u skladu sa stavom (1) ovog člana taj lični podatak brisati, uzimajući u obzir dostupnu tehnologiju i troškove provođenja, kontrolor podataka preduzima

razumne mjere, uključujući i tehničke mjere, da bi obavijestio kontrolore podataka koji obrađuju lični podatak da je nosilac podataka zatražio od tih kontrolora podataka da brišu sve poveznice do njega ili kopiju ili rekonstrukciju tog ličnog podatka.

(3) St. (1) i (2) ovog člana ne primjenjuju se u mjeri u kojoj je obrada neophodna:
   a) radi ostvarivanja prava na slobodu izražavanja i informiranja;
   b) radi poštivanja zakonske obaveze kojom se zahtijeva obrada propisana posebnim zakonom, a koja se primjenjuje na kontrolora podataka ili radi izvršenja zadatka koji se obavlja u javnom interesu ili u okviru izvršavanja službenih ovlaštenja dodijeljenih kontroloru podataka;
   c) radi javnog interesa u oblasti javnog zdravlja u skladu s članom 11. stav (2) tač. h) i i) ovog člana, kao i članom 11. stav (3) ovog zakona;
   d) u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe naučnog ili historijskog istraživanja ili u statističke svrhe u skladu s članom 56. stav (1) ovog zakona u mjeri u kojoj je vjerovatno da se pravom iz stava (1) ovog člana može onemogućiti ili ozbiljno ugroziti ostvarivanje ciljeva te obrade ili
   e) radi postavljanja, ostvarivanja ili odbrane pravnih zahtjeva.

Član 20.

(Pravo na ograničenje obrade)

(1) Nosilac podataka ima pravo na ograničenje obrade podataka ako je ispunjen jedan od sljedećih uslova:
   a) nosilac podataka osporava tačnost ličnog podatka, u roku u kojem se kontroloru podataka omogućava da provjeri tačnost ličnog podatka;
   b) obrada je nezakonita, a nosilac podataka se protivi brisanju ličnog podatka i umjesto toga traži ograničenje njegove obrade;
   c) kontroloru podataka više nije potreban lični podatak za potrebe obrade, ali ga nosilac podataka zahtijeva radi postavljanja, ostvarivanja ili odbrane pravnih zahtjeva;
   d) nosilac podataka uložio je prigovor na obradu u skladu s članom 23. stav (1) ovog zakona i očekuje potvrdu da li njegovi razlozi prevladavaju nad legitimnim razlozima kontrolora podataka.

(2) Ako je obrada ograničena u skladu sa stavom (1) ovog člana, taj lični podatak smije se obrađivati samo uz saglasnost nosioca podataka, izuzev čuvanja, ili za postavljanje, ostvarivanje ili odbranu pravnih zahtjeva ili zaštitu prava drugog fizičkog ili pravnog lica ili zbog važnog javnog interesa.

(3) Nosioca podataka koji je ostvario pravo na ograničenje obrade, u skladu sa stavom (1) ovog člana, kontrolor podataka obavještava prije ukidanja ograničenja obrade.

Član 21.

(Obaveza obavještavanja o ispravci ili brisanju ličnog podatka ili ograničenju obrade)

(1) Kontrolor podataka obavještava sve primaoce kojima su lični podaci otkriveni o svakoj ispravci ili brisanju ličnog podatka ili ograničenju obrade izvršenom u skladu s članom 18, članom 19. stav (1) i članom 20. ovog zakona, osim u slučaju kada je to nemoguće ili ako to zahtijeva neproporcionalan napor.

(2) Kontrolor podataka obavještava nosioca podataka o tim primaocima ako nosilac podataka to zahtijeva.

Član 22.

(Pravo na prenosivost ličnog podatka)

(1) Nosilac podataka ima pravo preuzeti lični podatak, koji se odnosi na njega a koji je dao kontroloru podataka, u strukturiranom, uobičajeno upotrebljavanom i mašinski čitljivom formatu, te ima pravo prenositi taj podatak drugom kontroloru podataka bez ometanja od kontrolora podataka kojem je lični podatak dat, ako se:
   a) obrada obavlja u skladu s članom 8. stav (1) tačka a) ovog zakona ili članom 11. stav (2) tačka a) ovog zakona ili na osnovu ugovora u skladu s članom 8. stav (1) tačka b) ovog zakona;
   b) obrada obavlja automatski.

(2) Pri ostvarivanju svog prava na prenosivost podatka, u skladu sa stavom (1) ovog člana, nosilac podataka ima pravo na neposredni prijenos od jednog kontrolora podataka drugom kontroloru podataka, ako je to tehnički izvodljivo.

(3) Ostvarivanjem prava na prenosivost podataka iz stava (1) ovog člana ne dovodi se u pitanje član 19. ovog zakona. To pravo se ne primjenjuje na obradu neophodnu za izvršenje zadatka koji se obavlja u javnom interesu ili u okviru službenih ovlaštenja dodijeljenih kontroloru podataka.

(4) Pravo na prenosivost podatka iz stava (1) ovog člana ne smije negativno uticati na prava i slobode drugih.

Član 23.

(Pravo na prigovor)

(1) Nosilac podataka ima pravo na osnovu svoje posebne situacije u svakom trenutku kontroloru podataka podnijeti prigovor na obradu njegovog ličnog podatka, u skladu s članom 8. stav (1) tač. e) ili f) ovog zakona, uključujući profiliranje zasnovano na tim odredbama. Kontrolor podataka ne smije dalje obrađivati lični podatak, osim u slučaju da dokaže da postoje uvjerljivi legitimni razlozi za obradu koji prevladavaju nad interesima, pravima i slobodama nosioca podataka ili radi postavljanja, ostvarivanja ili odbrane pravnih zahtjeva.

(2) Ako se lični podatak obrađuje za potrebe direktnog marketinga, nosilac podataka ima pravo u bilo kojem trenutku uložiti prigovor na obradu ličnog podatka koji se odnosi na njega, za potrebe takvog marketinga, što uključuje izradu profila u mjeri u kojoj je povezano s takvim direktnim marketingom.

(3) Ako se nosilac podataka protivi obradi za potrebe direktnog marketinga, lični podatak više se ne smije obrađivati u te svrhe.

(4) Najkasnije u trenutku prve komunikacije s nosiocem podataka, nosilac podataka se izričito mora uputiti na prava iz st. (1) i (2) ovog člana te se to mora učiniti na jasan način i odvojeno od bilo koje druge informacije.

(5) U kontekstu korištenja usluga informacionog društva i ne uzimajući u obzir propise iz oblasti elektronskih komunikacija, nosilac podataka može ostvariti svoje pravo na prigovor automatiziranim putem pomoću tehničkih specifikacija.

(6) Ako se lični podatak obrađuje u svrhe naučnog ili historijskog istraživanja ili u statističke svrhe na osnovu člana 56. stav (1) ovog zakona, nosilac podataka na osnovu svoje posebne situacije ima pravo uložiti prigovor na obradu ličnog podatka koji se na njega odnosi, osim ako je obrada neophodna za izvršenje zadatka koji se obavlja u javnom interesu.

Član 24.
(Automatizirano pojedinačno donošenje odluke, uključujući i profiliranje)

(1) Nosilac podataka ima pravo da se na njega ne primjenjuje odluka zasnovana isključivo na automatiziranoj obradi, uključujući i profiliranje, koja proizvodi pravni učinak koji se na njega odnosi ili na sličan način značajno na njega utiče.
(2) Stav (1) ovog člana ne primjenjuje se ako je odluka:
   a) potrebna za zaključivanje ili izvršenje ugovora između nosioca podataka i kontrolora podataka;
   b) dopuštena zakonom koji se primjenjuje na kontrolora podataka i kojim se propisuju odgovarajuće zaštitne mjere za prava i slobode te legitimne interese nosioca podataka ili
   c) zasnovana na izričitoj saglasnosti nosioca podataka.
(3) U slučajevima iz stava (2) tač. a) i c) ovog člana, kontrolor podataka preduzima odgovarajuće mjere za zaštitu prava i sloboda te legitimnih interesa nosioca podataka, najmanje prava na učešće fizičkog lica u donošenju odluke, prava izražavanja vlastitog stava i prava na osporavanje odluke.
(4) Odluka iz stava (2) ovog člana ne smije biti zasnovana na posebnim kategorijama ličnih podataka iz člana 11. stav (1) ovog zakona, osim ako se primjenjuje član 11. stav (2) tač. a) ili g) ovog zakona te ako su uspostavljene odgovarajuće mjere za zaštitu prava i sloboda i legitimnih interesa nosioca podataka.

Član 25.
(Ograničenja)

(1) Na osnovu posebnog zakona koji se primjenjuje na kontrolora podataka i obrađivača, može se ograničiti obim prava i obaveza iz člana 7, čl. 14. do 24. ovog zakona i člana 36. ovog zakona, ako odredbe tog zakona odgovaraju pravima i obavezama propisanim u čl. 14. do 24. ovog zakona, ako se takvim ograničenjem poštuje suština osnovnih prava i sloboda i ako ono predstavlja neophodnu i proporcionalnu mjeru u demokratskom društvu za zaštitu:
   a) državne sigurnosti;
   b) odbrane;
   c) javne sigurnosti;
   d) sprečavanja, istrage, otkrivanja ili gonjenja krivičnih djela ili izvršenja krivičnih sankcija, uključujući zaštitu od prijetnji javnoj sigurnosti i njihovo sprečavanje;
   e) drugih važnih ciljeva od općeg javnog interesa u Bosni i Hercegovini, a posebno važnog privrednog ili finansijskog interesa, što uključuje monetarna, budžetska i poreska pitanja, javno zdravstvo i socijalnu zaštitu;
   f) nezavisnosti pravosuđa i sudskih postupaka;
   g) sprečavanja, istrage, otkrivanja i gonjenja povrede etike u zakonski reguliranim profesijama;
   h) nadzorne, inspekcijske ili regulatorne funkcije koja je, najmanje povremeno, povezana sa izvršavanjem službenih ovlaštenja u slučajevima iz tač. a) do e) i tačke g) ovog stava;
   i) nosioca podataka ili prava i sloboda drugih;
   j) ostvarivanja potraživanja u građanskim sporovima.
(2) Posebni zakon iz stava (1) ovog člana sadrži, po potrebi, posebne odredbe, koje sadrže najmanje sljedeće:
   a) svrhu obrade ili kategoriju obrade;
   b) kategoriju ličnog podatka;
   c) obim uvedenih ograničenja;
   d) mjere zaštite za sprečavanje zloupotrebe ili nezakonitog pristupa ili prijenosa;
   e) određivanje kontrolora podataka ili kategoriju kontrolora podataka;
   f) rok čuvanja i mjere zaštite koje se mogu primijeniti uzimajući u obzir prirodu, obim i svrhe obrade ili kategorije obrade;
   g) rizik za prava i slobode nosioca podataka;
   h) pravo nosioca podataka da bude obaviješten o ograničenju, osim ako to može biti štetno za svrhu tog ograničenja.

POGLAVLJE III. KONTROLOR PODATAKA I OBRAĐIVAČ

Član 26.
(Obaveza kontrolora podataka)

(1) Kontrolor podataka dužan je primijeniti odgovarajuće tehničke i organizacione mjere imajući u vidu prirodu, obim, okolnosti i svrhe obrade, kao i rizike različitih nivoa vjerovatnoće i ozbiljnosti za prava i slobode fizičkih lica, kako bi osigurao da se obrada obavlja u skladu s ovim zakonom i kako bi to mogao dokazati. Te mjere se prema potrebi preispituju i ažuriraju.
(2) Mjere iz stava (1) ovog člana, ako su proporcionalne u odnosu na aktivnosti obrade, uključuju provođenje odgovarajućih politika zaštite podataka od kontrolora podataka.
(3) Poštivanje odobrenih kodeksa ponašanja iz člana 42. ovog zakona ili odobrenih mehanizama certifikacije iz člana 44. ovog zakona može služiti kao elemenat za dokazivanje usklađenosti s obavezama kontrolora podataka.

Član 27.
(Tehnička i integrirana zaštita podataka)

(1) Uzimajući u obzir najnovija dostignuća, troškove provođenja i prirodu, obim, kontekst i svrhe obrade, kao i rizike različitih nivoa vjerovatnoće i ozbiljnosti za prava i slobode fizičkih lica koji proizlaze iz obrade podataka, kontrolor podataka, prilikom određivanja sredstava obrade i pri samoj obradi, primjenjuje odgovarajuće tehničke i organizacione mjere, poput pseudonimizacije, za omogućavanje djelotvorne primjene principa zaštite podataka, kao što je smanjenje količine podataka te uključivanje zaštitnih mjera u obradu kako bi se ispunili zahtjevi iz ovog zakona i zaštitila prava nosioca podataka.
(2) Kontrolor podataka primjenjuje odgovarajuće tehničke i organizacione mjere kojima se osigurava da integriranim načinom budu obrađeni samo lični podaci koji su neophodni za svaku posebnu svrhu obrade. Ta obaveza primjenjuje se na sve prikupljene lične podatke, obim njihove obrade, rok njihovog čuvanja i njihovu dostupnost. Tim mjerama osigurava se da lični podaci nisu automatski, bez intervencije fizičkog lica, dostupni neograničenom broju drugih fizičkih lica.
(3) Odobreni mehanizam certifikacije iz člana 44. ovog zakona može služiti kao elemenat za dokazivanje usklađenosti sa zahtjevima iz st. (1) i (2) ovog člana.

Član 28.
(Zajednički kontrolori podataka)

(1) Ako dva ili više kontrolora podataka zajednički odrede svrhe i načine obrade, smatraju se zajedničkim kontrolorima podataka. Oni na transparentan način, međusobnim sporazumom, određuju odgovornosti svakoga od njih s ciljem izvršavanja obaveza iz ovog zakona, posebno u vezi sa ostvarivanjem prava nosioca podataka i dužnostima svakoga od njih u vezi s pružanjem informacija iz čl. 15. i 16. ovog zakona, osim u slučaju da

su odgovornosti svakog od kontrolora podataka utvrđene zakonom koji se primjenjuje na kontrolore podataka. Sporazumom se može odrediti kontakt-tačka za nosioca podataka.

(2) Sporazum iz stava (1) ovog člana mora na odgovarajući način odražavati pojedinačne uloge i odnose zajedničkih kontrolora podataka u odnosu na nosioce podataka. Suština sporazuma mora biti dostupna nosiocu podataka.

(3) Nezavisno od uslova sporazuma iz stava (1) ovog člana, nosilac podataka može ostvarivati svoja prava iz ovog zakona u vezi sa svakim kontrolorom podataka i protiv svakog od njih.

Član 29.

(Predstavnik kontrolora podataka ili obrađivača koji nema sjedište ili poslovni nastan u Bosni i Hercegovini)

(1) Ako se primjenjuje član 6. stav (2) ovog zakona, kontrolor podataka ili obrađivač ima obavezu pisanim putem imenovati svog predstavnika u Bosni i Hercegovini.

(2) Obaveza iz stava (1) ovog člana ne primjenjuje se na:
   a) obradu koja je povremena, ne podrazumijeva u većoj mjeri obradu posebnih kategorija podataka iz člana 11. stav (1) ovog zakona ili obradu ličnih podataka koji se odnose na krivičnu osuđivanost i krivična djela iz člana 12. ovog zakona i za koju nije vjerovatno da će uzrokovati rizik za prava i slobode fizičkih lica, uzimajući u obzir prirodu, okolnosti, obim i svrhe obrade ili
   b) javne organe.

(3) Kontrolor podataka ili obrađivač ovlašćuje predstavnika kako bi se, uz obraćanje kontroloru podataka ili obrađivaču ili umjesto obraćanja njima, njemu obraćali posebno Agencija i nosilac podataka u vezi sa svim pitanjima koja se odnose na obradu ličnog podatka radi osiguranja usklađenosti obrade ličnog podatka s ovim zakonom.

(4) Imenovanje predstavnika kontrolora podataka ili obrađivača ne utiče na pravne zahtjeve koji mogu biti usmjereni protiv samog kontrolora podataka ili obrađivača.

Član 30.

(Obrađivač)

(1) Ako se obrada ličnog podatka obavlja uime kontrolora podataka, kontrolor podataka koristi isključivo obrađivača koji u dovoljnoj mjeri garantira primjenu odgovarajućih tehničkih i organizacionih mjera tako da obrada bude u skladu sa zahtjevima iz ovog zakona i da se obradom osigurava zaštita prava nosioca podataka.

(2) Obrađivač ne smije angažirati drugog obrađivača bez prethodnog posebnog ili općeg pisanog odobrenja kontrolora podataka. U slučaju općeg pisanog odobrenja, obrađivač obavještava kontrolora podataka o svim planiranim izmjenama u vezi s dodavanjem ili zamjenom drugih obrađivača kako bi time kontroloru podataka omogućio da uloži prigovor na te izmjene.

(3) Obrada koju obavlja obrađivač uređuje se ugovorom ili drugim pravnim aktom u skladu sa zakonom koji obavezuje obrađivača prema kontroloru podataka, u kojem se navode predmet i trajanje obrade, priroda i svrha obrade, vrsta ličnih podataka i kategorija nosioca podataka, kao i obaveze i prava kontrolora podataka.

(4) Ugovorom ili drugim pravnim aktom iz stava (3) ovog člana propisuje se da je obrađivač dužan da:
   a) obrađuje lični podatak samo prema dokumentiranim uputstvima kontrolora podataka, između ostalog i u vezi s prijenosom ličnog podatka u drugu državu ili međunarodnu organizaciju, osim ako je to propisano posebnim zakonom koji se primjenjuje na obrađivača, a u tom slučaju obrađivač obavještava kontrolora podataka o tom pravnom zahtjevu prije obrade, osim ako se tim zakonom zabranjuje takvo obavještavanje zbog važnih razloga od javnog interesa;
   b) osigurava da su se lica ovlaštena za obradu ličnog podatka obavezala na poštivanje povjerljivosti ili da ih na poštivanje povjerljivosti obavezuje odgovarajući zakon;
   c) preduzima sve potrebne mjere u skladu s članom 34. ovog zakona;
   d) poštuje uslove iz st. (2) i (5) ovog člana za angažiranje drugog obrađivača;
   e) uzimajući u obzir prirodu obrade, pomaže kontroloru podataka putem odgovarajućih tehničkih i organizacionih mjera, koliko je to moguće, da ispuni obavezu kontrolora podataka da odgovori na zahtjeve za ostvarivanje prava nosioca podataka iz Poglavlja II. ovog zakona;
   f) pomaže kontroloru podataka u osiguravanju usklađenosti s obavezama iz čl. 34. do 38. ovog zakona, uzimajući u obzir prirodu obrade i informacije koje su dostupne obrađivaču;
   g) po izboru kontrolora podataka, briše ili vraća kontroloru podataka sve lične podatke nakon završetka pružanja usluga u vezi s obradom i briše postojeće kopije, osim u slučaju da je posebnim zakonom propisana obaveza čuvanja ličnih podataka;
   h) kontroloru podataka stavlja na raspolaganje sve informacije koje su neophodne za dokazivanje poštivanja obaveza iz ovog člana i kontroloru podataka ili drugom revizoru kojeg je ovlastio kontrolor podataka omogućava obavljanje revizije, uključujući i inspekcije, i pomaže u njihovom obavljanju;
   i) u slučaju iz tačke h) ovog stava obrađivač odmah obavještava kontrolora podataka ako se, prema njegovom mišljenju, određenim uputstvom krši ovaj zakon ili druga pravila o zaštiti podataka.

(5) Ako obrađivač angažira drugog obrađivača za obavljanje posebnih aktivnosti obrade uime kontrolora podataka, iste obaveze za zaštitu podataka kao one koje su navedene u ugovoru ili drugom pravnom aktu između kontrolora podataka i obrađivača iz stava (4) ovog člana nameću se tom drugom obrađivaču ugovorom ili drugim pravnim aktom u skladu s posebnim zakonom, a posebno obaveza davanja dovoljno garancija za primjenu odgovarajućih tehničkih i organizacionih mjera na način kojim se osigurava da obrada zadovoljava zahtjeve iz ovog zakona. Ako taj drugi obrađivač ne ispunjava obaveze zaštite podataka, prvi obrađivač ostaje u potpunosti odgovoran kontroloru podataka za izvršavanje obaveza tog drugog obrađivača.

(6) Poštivanje odobrenih kodeksa ponašanja od obrađivača, iz člana 42. ovog zakona, ili odobrenog mehanizma certifikacije, iz člana 44. ovog zakona, može služiti kao elemenat za dokazivanje pružanja dovoljno garancija iz st. (1) i (5) ovog člana.

(7) Ne dovodeći u pitanje pojedinačni ugovor između kontrolora podataka i obrađivača, ugovor ili drugi pravni akt iz st. (3), (4) i (5) ovog člana može se u cjelini ili djelimično zasnivati na standardnim ugovornim klauzulama iz st. (8) i (9) ovog člana, uključujući između

ostalog i klauzule koje su dio certifikata dodijeljenog kontroloru podataka ili obrađivaču u skladu s čl. 44. i 45. ovog zakona.

(8) Agencija može donijeti standardne ugovorne klauzule za pitanja iz st. (3), (4) i (5) ovog člana s ciljem dosljedne primjene ovog zakona.

(9) Ugovor ili drugi pravni akt iz st. (3), (4) i (5) ovog člana mora biti u pisanoj formi, što uključuje i elektronsku formu.

(10) Ne dovodeći u pitanje čl. 112, 113, 114. i 115. ovog zakona, ako obrađivač krši ovaj zakon time što određuje svrhu i načine obrade podataka, obrađivač se smatra kontrolorom podataka u vezi s tom obradom.

Član 31.

(Obrada ličnog podatka pod kontrolom kontrolora podataka ili obrađivača)

Obrađivač i lice koje radi pod kontrolom kontrolora podataka ili obrađivača, a ima pristup ličnom podatku, ne smije obrađivati taj podatak bez naloga kontrolora podataka, osim kada je to propisano posebnim zakonom.

Član 32.

(Evidencija o obradi ličnog podatka)

(1) Svaki kontrolor podataka i predstavnik kontrolora podataka, ako je primjenjivo, vodi evidenciju aktivnosti obrade za koje je odgovoran. Evidencija sadrži sljedeće informacije:
   a) ime i kontakt-podatke kontrolora podataka i, ako je primjenjivo, zajedničkog kontrolora podataka, predstavnika kontrolora podataka i službenika za zaštitu podataka;
   b) svrhe obrade;
   c) opis kategorija nosilaca podataka i kategorija ličnih podataka;
   d) kategorije primalaca kojima su lični podaci otkriveni ili će im biti otkriveni, uključujući i primaoce u drugim državama ili međunarodnim organizacijama;
   e) ako je primjenjivo, o prijenosu ličnih podataka u drugu državu ili međunarodnu organizaciju, uključujući identifikaciju druge države ili međunarodne organizacije i, u slučaju prijenosa iz člana 51. stav (2) ovog zakona, dokumentaciju o odgovarajućim zaštitnim mjerama;
   f) ako je moguće, predviđene rokove za brisanje različitih kategorija podataka;
   g) ako je moguće, opći opis tehničkih i organizacionih sigurnosnih mjera iz člana 34. stav (1) ovog zakona.

(2) Svaki obrađivač i predstavnik obrađivača, ako je primjenjivo, vodi evidenciju o svim aktivnostima obrade koje se obavljaju uime kontrolora podataka, koja sadrži:
   a) ime i kontaktne podatke jednog ili više obrađivača i svakog kontrolora podataka u čije ime obrađivač djeluje te ako je primjenjivo, predstavnika kontrolora podataka ili obrađivača kao i službenika za zaštitu podataka;
   b) vrste obrade koje se vrše uime svakog kontrolora podataka;
   c) ako je primjenjivo, informacije o prijenosu ličnih podataka u drugu državu ili međunarodnu organizaciju, s identifikacijom te druge države ili međunarodne organizacije i u slučaju prijenosa iz člana 51. stav (2) ovog zakona, dokumentaciju o odgovarajućim zaštitnim mjerama;
   d) ako je moguće, opći opis tehničkih i organizacionih sigurnosnih mjera iz člana 34. stav (1) ovog zakona.

(3) Evidencija iz st. (1) i (2) ovog člana mora biti u pisanoj formi, što uključuje i elektronsku formu.

(4) Kontrolor podataka ili obrađivač te predstavnik kontrolora podataka ili obrađivača, ako je primjenjivo, na zahtjev Agencije omogućavaju uvid u evidenciju.

(5) Obaveze iz st. (1) i (2) ovog člana ne primjenjuju se na privredni subjekat ili organizaciju u kojoj je zaposleno manje od 250 lica, osim kada postoji vjerovatnoća da će obrada koju obavlja predstavljati visok rizik za prava i slobode nosioca podataka, ako obrada nije povremena ili ako obrada obuhvata posebne kategorije podataka iz člana 11. stav (1) ovog zakona, ili su u pitanju lični podaci koji se odnose na krivičnu osuđivanost i krivična djela.

Član 33.

(Saradnja s Agencijom)

Kontrolor podataka i obrađivač, te ako su određeni njihovi predstavnici, dužni su, na obrazložen i na osnovu zakona opravdan zahtjev, sarađivati s Agencijom u obavljanju njenih zadataka.

Član 34.

(Sigurnost obrade ličnog podatka)

(1) Uzimajući u obzir najnovija dostignuća, troškove provođenja i prirodu, obim, kontekst i svrhe obrade, kao i rizike različitih nivoa vjerovatnoće i ozbiljnosti za prava i slobode fizičkih lica, provodeći postupak iz člana 37. ovog zakona, kontrolor podataka i obrađivač primjenjuju odgovarajuće tehničke i organizacione mjere kako bi postigli odgovarajući nivo sigurnosti s obzirom na rizik, što prema potrebi podrazumijeva:
   a) pseudonimizaciju i enkripciju ličnog podatka;
   b) mogućnost osiguravanja trajne povjerljivosti, cjelovitosti, dostupnosti i otpornosti sistema i usluga obrade;
   c) sposobnost pravovremenog ponovnog uspostavljanja dostupnosti ličnog podatka i pristupa njemu u slučaju fizičkog ili tehničkog incidenta;
   d) postupak redovnog testiranja, ocjenjivanja i procjene djelotvornosti tehničkih i organizacionih mjera za postizanje sigurnosti obrade.

(2) Pri procjeni odgovarajućeg nivoa sigurnosti, u obzir se uzimaju prije svega rizici koje predstavlja obrada, a posebno rizici od slučajnog ili nezakonitog uništenja, gubitka, izmjene, neovlaštenog otkrivanja ličnog podatka ili neovlaštenog pristupa ličnom podatku koji je prenesen, čuvan ili na drugi način obrađivan.

(3) Primjena odobrenog kodeksa ponašanja iz člana 42. ovog zakona ili odobrenog mehanizma certifikacije iz člana 44. ovog zakona može se koristiti kao elemenat za dokazivanje usklađenosti sa zahtjevima iz stava (1) ovog člana.

(4) Kontrolor podataka i obrađivač preduzimaju mjere kako bi osigurali da svako fizičko lice koje djeluje pod nadležnošću kontrolora podataka ili obrađivača, a koje ima pristup ličnom podatku, ne obrađuje taj podatak ako to nije prema uputstvima kontrolora podataka, osim u slučajevima kada je to propisano posebnim zakonom.

Član 35.

(Izvještavanje Agencije o povredi ličnog podatka)

(1) Kontrolor podataka dužan je o povredi ličnog podatka bez nepotrebnog odgađanja i, ako je moguće, a najkasnije u roku od 72 sata nakon saznanja za tu povredu, obavijestiti Agenciju o povredi ličnog podatka, osim u slučaju ako je vjerovatno da ta povreda neće ugroziti prava i slobode fizičkog lica. Ako izvještavanje nije izvršeno u roku od 72

sata, kontrolor podataka dužan je Agenciji navesti razloge za kašnjenje.

(2) Obrađivač je dužan, po saznanju za povredu ličnog podatka, bez nepotrebnog odgađanja o tome obavijestiti kontrolora podataka.

(3) Izvještaj iz stava (1) ovog člana sadrži najmanje sljedeće:
   a) opis prirode povrede ličnih podataka, i ako je moguće, s navedenim kategorijama i približnim brojem nosilaca podataka, kao i kategorijama i približnim brojem evidencija ličnih podataka;
   b) ime i prezime te kontakt-podatke službenika za zaštitu podataka ili druge kontaktne tačke od koje se može dobiti još informacija;
   c) opis moguće posljedice povrede ličnog podatka;
   d) opis mjera koje je kontrolor podataka preduzeo ili čije je preduzimanje predložio radi rješavanja problema povrede ličnog podatka, uključujući prema potrebi i mjere za ublažavanje njenih mogućih štetnih posljedica.

(4) Ako i u mjeri u kojoj ih nije moguće istovremeno dostaviti, informacije se mogu dostavljati u dijelovima, bez nepotrebnog daljnjeg odgađanja.

(5) Kontrolor podataka dokumentira svaku povredu ličnog podatka, uključujući i činjenice u vezi s povredom ličnog podatka, njene posljedice i mjere preduzete za otklanjanje štete. Dokumentacija iz ovog stava omogućava Agenciji postupanje po ovom članu.

Član 36.

(Obavještavanje nosioca podataka o povredi ličnog podatka)

(1) Kontrolor podataka dužan je bez odgađanja pisanim putem obavijestiti nosioca podataka o povredi ličnog podatka, ako je vjerovatno da će povreda ličnog podatka uzrokovati visok rizik za prava i slobode fizičkog lica.

(2) Kontrolor podataka u obavještenju iz stava (1) ovog člana, jasnim i jednostavnim jezikom, opisuje prirodu povrede ličnog podatka te se najmanje navode informacije i mjere iz člana 35. stav (3) tač. b), c) i d) ovog zakona.

(3) Obavještavanje nosioca podataka iz stava (1) ovog člana nije obavezno ako je ispunjen jedan od sljedećih uslova:
   a) ako je kontrolor podataka preduzeo odgovarajuće tehničke i organizacione zaštitne mjere i te mjere su primijenjene na lični podatak u vezi s kojim je došlo do povrede ličnog podatka, a prije svega mjere koje lični podatak čine nerazumljivim licu koje nije ovlašteno da mu pristupi, kao što je enkripcija;
   b) ako je kontrolor podataka preduzeo naknadne mjere kojima se osigurava da više nije moguće da će doći do visokog rizika za prava i slobode nosioca podataka iz stava (1) ovog člana;
   c) ako bi to zahtijevalo neproporcionalan napor, mora se objaviti javno saopćenje ili se preduzima slična mjera kojom se nosioci podataka obavještavaju na jednako djelotvoran način.

(4) Ako kontrolor podataka nije obavijestio nosioca podataka o povredi ličnog podatka, Agencija, nakon razmatranja stepena vjerovatnoće da će povreda ličnog podatka uzrokovati visok rizik za prava i slobode fizičkih lica, može od kontrolora podataka zahtijevati da to učini, ako nije ispunjen neki od uslova iz stava (3) ovog člana.

Član 37.

(Procjena uticaja obrade na zaštitu ličnog podatka)

(1) Ako je vjerovatno da će neka vrsta obrade, posebno posredstvom novih tehnologija i uzimajući u obzir prirodu, obim, kontekst i svrhe obrade, uzrokovati visok rizik za prava i slobode fizičkih lica, kontrolor podataka prije obrade provodi procjenu uticaja predviđenih obrada na zaštitu ličnog podatka.

(2) Pri provođenju procjene uticaja obrade na zaštitu ličnog podatka, kontrolor podataka traži savjet od službenika za zaštitu ličnih podataka, ako je imenovan.

(3) Procjena uticaja obrade na zaštitu ličnog podatka iz stava (1) ovog člana obavezna je posebno u slučaju:
   a) sistemske i obimne procjene ličnih aspekata u vezi s fizičkim licima koja se zasniva na automatiziranoj obradi, uključujući profiliranje, i koja je osnov za donošenje odluka koje proizvode pravni učinak u odnosu na fizičko lice ili na sličan način značajno utiču na fizičko lice;
   b) obimne obrade posebnih kategorija ličnih podataka iz člana 11. stav (1) ovog zakona ili podataka koji se odnose na krivičnu osuđivanost i krivična djela iz člana 12. ovog zakona ili
   c) sistemskog praćenja javno dostupnog područja u velikoj mjeri.

(4) Agencija utvrđuje i javno objavljuje listu vrsta postupaka obrade na koje se primjenjuje obaveza obavljanja procjene uticaja na zaštitu ličnih podataka, u skladu sa stavom (1) ovog člana.

(5) Agencija može da utvrdi i javno objavi listu vrsta postupaka obrade za koje nije potrebna procjena uticaja na zaštitu ličnog podatka.

(6) Procjena uticaja obuhvata najmanje:
   a) sistemski opis predviđenih obrada i svrha obrade, uključujući, ako je primjenjivo, legitiman interes kontrolora podataka;
   b) procjenu nužnosti i proporcionalnosti obrada povezanih s njihovim svrhama;
   c) procjenu rizika za prava i slobode nosioca podataka;
   d) predviđene mjere za rješavanje rizika, što uključuje zaštitne mjere, sigurnosne mjere i mehanizme za osiguranje zaštite ličnih podataka i dokazivanje usklađenosti s ovim zakonom, uzimajući u obzir prava i legitimne interese nosioca podataka i drugih uključenih lica.

(7) Usklađenost kodeksa ponašanja iz člana 42. ovog zakona odobrenih od kontrolora podataka ili obrađivača uzima se u obzir prilikom procjene uticaja obrade koje primjenjuju ti kontrolori podataka ili obrađivači, posebno u svrhe procjene uticaja na zaštitu ličnih podataka.

(8) Kontrolor podataka, prema potrebi, od nosioca podataka ili njegovog predstavnika traži mišljenje o namjeravanoj obradi, ne dovodeći u pitanje komercijalne ili javne interese ili sigurnost postupka obrade.

(9) Ako obrada u skladu s članom 8. stav (1) tač. c) ili e) ovog zakona ima pravni osnov u posebnom zakonu koji se primjenjuje na kontrolora podataka, ako su tim zakonom uređene posebne obrade ili skup predmetnih radnji i ako je procjena uticaja na zaštitu ličnih podataka već provedena kao dio opće procjene uticaja u kontekstu donošenja pravnog osnova, st. (1) do (6) ovog člana se ne primjenjuju, osim ako je posebnim propisom utvrđeno da je potrebno provesti takvu procjenu prije obrade.

(10) Kontrolor podataka, prema potrebi, preispituje da li je obrada izvršena u skladu s procjenom uticaja na zaštitu ličnih podataka, i to najmanje kada dođe do promjene u nivou rizika koji predstavljaju postupci obrade.

Član 38.

(Prethodno savjetovanje kontrolora podataka s Agencijom)

(1) Kontrolor obrade savjetuje se s Agencijom prije obrade ako je procjena uticaja na zaštitu ličnih podataka iz člana 37. ovog zakona pokazala da bi obrada podataka

uzrokovala visok rizik za prava i slobode pojedinaca, u slučaju da kontrolor podataka ne donese mjere za ublažavanje rizika.

(2) Ako Agencija utvrdi da bi se namjeravanom obradom iz stava (1) ovog člana kršio ovaj zakon, posebno ako kontrolor podataka nije u dovoljnoj mjeri utvrdio ili umanjio rizik za prava i slobode pojedinaca, Agencija u roku od najduže 56 dana od zaprimanja zahtjeva za savjetovanje pisanim putem savjetuje kontrolora podataka, a prema potrebi i obrađivača, i pritom može koristiti ovlaštenja iz člana 103. ovog zakona.

(3) Rok iz stava (2) ovog člana, po potrebi, može se produžiti za 42 dana, u zavisnosti od složenosti namjeravane obrade.

(4) Agencija, u roku od 30 dana od zaprimanja zahtjeva, obavještava kontrolora podataka, a prema potrebi i obrađivača, o produženju roka iz stava (3) ovog člana i o razlozima odgađanja.

(5) Proticanje rokova iz st. (2) i (3) ovog člana može biti privremeno obustavljeno dok Agencija ne dobije informacije koje je zahtijevala za potrebe savjetovanja.

(6) Pri savjetovanju kontrolor podataka Agenciji dostavlja:
   a) ako je primjenjivo, odgovarajuće odgovornosti kontrolora podataka, zajedničkih kontrolora podataka i obrađivača koji učestvuju u obradi, posebno u slučaju obrade unutar grupe privrednih subjekata;
   b) svrhu i sredstva namjeravane obrade;
   c) zaštitne mjere i druge mjere za zaštitu prava i sloboda nosioca podataka na osnovu ovog zakona;
   d) kontakt-podatke službenika za zaštitu podataka, ako je primjenjivo;
   e) procjenu uticaja na zaštitu podataka kako je propisano članom 37. ovog zakona;
   f) sve druge informacije koje Agencija zatraži.

(7) O prijedlogu zakona kojim se regulira obrada ličnih podataka, prije njegovog upućivanja u parlamentarnu proceduru, predlagač se može prethodno savjetovati s Agencijom.

(8) Nezavisno od stava (1) ovog člana, posebnim zakonom može se propisati obaveza kontroloru podataka da se savjetuje s Agencijom i da od nje pribavi prethodno odobrenje u vezi s obradom koju obavlja za izvršenje zadataka u javnom interesu, uključujući i obradu u vezi sa socijalnom i zdravstvenom zaštitom.

Član 39.

(Imenovanje službenika za zaštitu ličnih podataka)

(1) Kontrolor podataka i obrađivač dužni su imenovati službenika za zaštitu ličnih podataka u slučajevima:
   a) ako obradu vrši javni organ, osim sudova koji postupaju u okviru sudske nadležnosti;
   b) ako se osnovne djelatnosti kontrolora podataka ili obrađivača sastoje od postupaka obrade koje zbog svoje prirode, obima i/ili svrhe zahtijevaju redovno i sistemsko praćenje nosioca podataka u velikom broju ili
   c) ako se osnovne djelatnosti kontrolora podataka ili obrađivača sastoje od opsežne obrade posebnih kategorija podataka na osnovu člana 11. ovog zakona i ličnih podataka u vezi s krivičnom osuđivanosti i krivičnim djelima iz člana 12. ovog zakona.

(2) Grupa privrednih subjekata može imenovati jednog službenika za zaštitu ličnih podataka uz uslov da je službenik za zaštitu ličnih podataka lako dostupan iz svakog sjedišta ili poslovnog nastana.

(3) Ako je kontrolor podataka ili obrađivač javni organ, za više takvih organa može se imenovati jedan službenik za zaštitu ličnih podataka, uzimajući u obzir njihovu organizacionu strukturu i veličinu.

(4) U slučajevima koji nisu navedeni u stavu (1) ovog člana, kontrolor podataka ili obrađivač ili udruženje i drugi organ koji predstavlja kategoriju kontrolora podataka ili obrađivača mogu, odnosno u slučajevima kada je to propisano posebnim zakonom moraju imenovati službenika za zaštitu ličnih podataka. Službenik za zaštitu ličnih podataka može obavljati poslove uime tih udruženja i drugih organa koji predstavljaju kontrolore podataka ili obrađivače.

(5) Službenik za zaštitu ličnih podataka imenuje se na osnovu njegovih stručnih kvalifikacija, a posebno stručnog znanja o pravu i praksi u oblasti zaštite ličnih podataka i sposobnosti obavljanja zadataka iz člana 41. ovog zakona.

(6) Službenik za zaštitu ličnih podataka može biti zaposlen kod kontrolora podataka ili obrađivača ili može obavljati poslove na osnovu ugovora o djelu.

(7) Kontrolor podataka ili obrađivač objavljuje kontakt-podatke službenika za zaštitu ličnih podataka i dostavlja ih Agenciji.

Član 40.

(Status službenika za zaštitu ličnih podataka)

(1) Kontrolor podataka i obrađivač osiguravaju da službenik za zaštitu ličnih podataka bude na odgovarajući način i blagovremeno uključen u sva pitanja koja se tiču zaštite ličnih podataka.

(2) Kontrolor podataka i obrađivač podržavaju službenika za zaštitu ličnih podataka u izvršavanju zadataka iz člana 41. ovog zakona, pružajući mu potrebna sredstva za izvršavanje tih zadataka i ostvarivanje pristupa ličnim podacima i postupcima obrade, kao i za održavanje njegovog stručnog znanja.

(3) Kontrolor podataka i obrađivač osiguravaju da službenik za zaštitu ličnih podataka ne prima nikakve instrukcije pri obavljanju tih zadataka. Kontrolor podataka ili obrađivač ne može ga razriješiti dužnosti ili kazniti zbog toga što obavlja svoje zadatke. Službenik za zaštitu ličnih podataka odgovara neposredno najvišem nivou rukovodstva kontrolora podataka ili obrađivača.

(4) Nosilac podataka može se obratiti službeniku za zaštitu ličnih podataka za sva pitanja koja se tiču obrade njegovih ličnih podataka i ostvarivanja njegovih prava iz ovog zakona.

(5) Službenik za zaštitu ličnih podataka, u vezi s obavljanjem svojih zadataka, dužan je sve podatke do kojih dođe u postupku obrade podataka čuvati kao službenu tajnu u skladu sa zakonom.

(6) Službenik za zaštitu ličnih podataka može obavljati i druge zadatke i dužnosti. Kontrolor podataka ili obrađivač osigurava da ti zadaci i dužnosti ne dovedu do sukoba interesa.

Član 41.

(Zadatak službenika za zaštitu ličnih podataka)

(1) Službenik za zaštitu ličnih podataka obavlja sljedeće zadatke:
   a) informiranje i savjetovanje kontrolora podataka ili obrađivača i zaposlenih koji obavljaju obradu o njihovim obavezama iz ovog zakona i drugih zakona kojima se propisuje zaštita ličnih podataka;
   b) praćenje poštivanja ovog zakona i drugih zakona kojima se propisuje zaštita ličnih podataka, kao i politika kontrolora podataka ili obrađivača u vezi sa

zaštitom ličnih podataka, uključujući i podjelu odgovornosti, podizanje svijesti i osposobljavanje zaposlenih koji učestvuju u radnjama obrade, kao i s tim povezanim revizijama;
c) pružanje savjeta, kada je to zatraženo, u vezi s procjenom uticaja na zaštitu ličnih podataka i praćenje njenog izvršavanja u skladu s članom 37. ovog zakona;
d) saradnja s Agencijom;
e) djelovanje kao kontakt-tačka za Agenciju o pitanjima koja se tiču obrade, što uključuje i prethodno savjetovanje iz člana 38. ovog zakona, te savjetovanje, po potrebi, o svim drugim pitanjima.

(2) Službenik za zaštitu ličnih podataka prilikom obavljanja svojih zadataka vodi računa o riziku povezanim s radnjom obrade i uzima u obzir prirodu, obim, kontekst i svrhe obrade.

Član 42.
(Kodeks ponašanja)

(1) Agencija izdaje preporuku za izradu kodeksa ponašanja s ciljem pravilne primjene ovog zakona, uzimajući u obzir specifičnost različitih sektora obrade i posebne potrebe mikro, malih i srednjih privrednih subjekata.
(2) Udruženje i drugi subjekat koji predstavlja kategorije kontrolora podataka ili obrađivača mogu izraditi kodekse ponašanja, odnosno izmijeniti i proširiti takve kodekse ponašanja, radi preciziranja primjene ovog zakona, koji se odnose na:
a) pravičnu i transparentnu obradu;
b) legitimne interese kontrolora podataka u posebnim kontekstima;
c) prikupljanje ličnih podataka;
d) pseudonimizaciju ličnih podataka;
e) informiranost javnosti i nosioca podataka;
f) ostvarivanje prava nosioca podataka;
g) informiranost i zaštitu djece i način pribavljanja saglasnosti nosioca roditeljskog prava nad djetetom;
h) mjere i postupke iz čl. 26. i 27. ovog zakona kao i mjere za postizanje sigurnosti obrade iz člana 34. ovog zakona;
i) izvještavanje Agencije o povredama ličnih podataka i obavještavanje nosioca podataka o takvim povredama;
j) prijenos ličnih podataka drugim zemljama ili međunarodnim organizacijama ili
k) vansudske postupke i druge postupke za rješavanje sporova između kontrolora podataka i nosioca podataka u vezi s obradom, ne dovodeći u pitanje prava nosioca podataka na osnovu čl. 108. i 110. ovog zakona.

(3) Kodeks ponašanja iz stava (2) ovog člana obavezno sadrži odredbe koje pravnom licu iz člana 43. stav (1) ovog zakona omogućavaju da provodi obavezno praćenje usklađenosti kontrolora podataka ili obrađivača koji su se obavezali na njegovu primjenu, ne dovodeći u pitanje nadležnosti Agencije.
(4) Udruženja i subjekat iz stava (2) ovog člana koji namjeravaju izraditi kodeks ponašanja ili izmijeniti i proširiti postojeći kodeks ponašanja, nacrt kodeksa ponašanja, odnosno izmjene ili proširenje kodeksa ponašanja dostavljaju Agenciji.
(5) Agencija daje mišljenje o tome da li je nacrt kodeksa u skladu s ovim zakonom te odobrava nacrt kodeksa ako ocijeni da osigurava dovoljno adekvatne zaštitne mjere.
(6) Ako Agencija odobri nacrt kodeksa ponašanja, odnosno izmjene ili dopune kodeksa ponašanja, u skladu sa stavom (5) ovog člana, Agencija registrira i objavljuje kodeks ponašanja.
(7) Kontrolor podataka ili obrađivač, na koje se ovaj zakon ne primjenjuje u skladu s članom 6. ovog zakona, mogu primjenjivati kodeks ponašanja koji je odobren, u skladu sa stavom (5) ovog člana, kako bi osigurali odgovarajuće zaštitne mjere u okviru prijenosa ličnih podataka drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji, uz uslove iz člana 48. stav (2) tačke d) ovog zakona.
(8) Kontrolor podataka ili obrađivač iz stava (7) ovog člana, putem ugovornih ili drugih pravnoobavezujućih instrumenata, preuzima obavezujuće i izvršne obaveze za primjenu zaštitnih mjera, uključujući i mjere u vezi s pravima nosioca podataka.

Član 43.
(Praćenje odobrenog kodeksa ponašanja)

(1) Pravno lice s odgovarajućim stepenom stručnosti za predmet kodeksa ponašanja može obavljati praćenje usklađenosti s kodeksom ponašanja, ako ga je u tu svrhu akreditirala Agencija.
(2) Pravno lice iz stava (1) ovog člana može biti akreditirano za praćenje usklađenosti s kodeksom ponašanja ako je:
a) Agenciji dokazalo svoju nezavisnost i stručnost za predmet kodeksa ponašanja;
b) uspostavilo postupke koji mu omogućavaju da ocjenjuje kvalificiranost kontrolora podataka i obrađivača za primjenu kodeksa ponašanja, da prati njihove primjene odredbi kodeksa ponašanja i da periodično preispituje njegovo funkcioniranje;
c) uspostavilo postupke i strukture za rješavanje prigovora na kršenja kodeksa ponašanja ili na način na koji kontrolor podataka ili obrađivač primjenjuje ili je primijenio kodeks ponašanja i učinio te postupke i strukture transparentnim nosiocima podataka i javnosti i
d) Agenciji dokazalo da njegovi zadaci i dužnosti ne dovode do sukoba interesa.

(3) Pravno lice iz stava (1) ovog člana, uz primjenu odgovarajućih zaštitnih mjera, preduzima odgovarajuće radnje u slučajevima kršenja kodeksa ponašanja od kontrolora podataka ili obrađivača, što uključuje suspendiranje ili isključenje iz kodeksa ponašanja.
(4) Pravno lice iz stava (1) ovog člana dužno je obavijestiti Agenciju o radnjama i razlozima iz stava (3) ovog člana.
(5) Agencija oduzima akreditaciju pravnom licu koje više ne ispunjava uslove za akreditaciju ili ako pravno lice krši odredbe ovog zakona.
(6) Ovaj član se ne primjenjuje na obradu ličnih podataka koju obavlja javni organ.

Član 44.
(Certifikacija)

(1) Agencija preporučuje uspostavljanje postupka certifikacije zaštite ličnih podataka, pečata i oznaka za zaštitu podataka s ciljem dokazivanja poštivanja odredbi ovog zakona, posebno uzimajući u obzir potrebe mikro, malih i srednjih pravnih lica.
(2) Postupak certifikacije zaštite ličnih podataka, pečata i oznaka može biti uspostavljen i radi dokazivanja postojanja odgovarajućih zaštitnih mjera koje osiguravaju kontrolor podataka i obrađivač na koje se ovaj zakon u skladu s članom 6. ovog zakona ne odnosi, u okviru prijenosa ličnih podataka drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji, uz uslove iz člana 48. stav (2) tačka d) ovog zakona.

(3) Kontrolori podataka ili obrađivači, iz stava (2) ovog člana, putem ugovornih ili drugih pravnoobavezujućih instrumenata prihvataju primjenu odgovarajućih zaštitnih mjera, uključujući i mjere u vezi s nosiocem podataka.
(4) Certifikacija je dobrovoljna i dostupna putem procesa koji je transparentan.
(5) Certifikacija, u skladu s ovim članom, ne umanjuje odgovornost kontrolora podataka ili obrađivača za poštivanje ovog zakona i ne dovodi u pitanje nadležnosti Agencije.
(6) Certifikaciju, u skladu s ovim članom, izdaje certifikacioni organ iz člana 45. ovog zakona na osnovu kriterija koje je odobrila Agencija.
(7) Kontrolor podataka ili obrađivač, u postupku certifikacije, certifikacionom organu pruža sve informacije i omogućava pristup aktivnostima obrade koje su potrebne za postupak certifikacije.
(8) Certifikat se kontroloru podataka ili obrađivaču izdaje najduže na tri godine i može se obnoviti uz iste uslove.
(9) Certifikacioni organ oduzima certifikat kontroloru ili obrađivaču ako više ne ispunjava uslove za izdavanje certifikata.
(10) Agencija postupak certifikacije zaštite ličnih podataka, pečata i oznake unosi u evidenciju i javno objavljuje.

Član 45.
(Certifikacioni organ)

(1) Akreditaciju certifikacionog organa, s odgovarajućim stepenom stručnosti iz oblasti zaštite ličnih podataka, radi Agencija.
(2) Certifikacioni organ obavještava Agenciju o odluci o izdavanju i obnavljanju certifikata kako bi Agencija mogla obavljati ovlaštenja iz člana 103. stav (2) tačka h) ovog zakona.
(3) Certifikacioni organ može biti akreditiran samo ako:
   a) Agenciji na zadovoljavajući način dokaže svoju nezavisnost i stručnost u predmetu certifikacije;
   b) se obaveže da će poštivati kriterije iz člana 44. stav (6) ovog zakona;
   c) uspostavi postupke za izdavanje, periodično preispitivanje i povlačenje certifikacije, pečata i oznaka za zaštitu podataka;
   d) uspostavi postupke i strukture za rješavanje prigovora na kršenja certifikacije ili način na koji kontrolor podataka ili obrađivač primjenjuje ili je primijenio certifikaciju i učini te postupke i strukture transparentnim nosiocima podataka i javnosti;
   e) Agenciji dokaže da njegovi zadaci i dužnosti ne dovode do sukoba interesa.
(4) Akreditacija certifikacionog organa provodi se na osnovu kriterija koje je propisala Agencija.
(5) Akreditacija se izdaje najduže na pet godina i može se obnoviti uz iste uslove ako certifikacioni organ i dalje ispunjava zahtjeve iz ovog člana.
(6) Ne dovodeći u pitanje DIO ČETVRTI ovog zakona, Agencija povlači akreditaciju certifikacionog organa ako se uslovi iz stava (3) ovog člana ne ispune ili više nisu ispunjeni, ili ako se radnjama koje preduzima certifikacioni organ krši ovaj zakon.
(7) Certifikacioni organ odgovoran je za pravilnu procjenu koja dovodi do certifikacije ili oduzimanja certifikata, ne dovodeći u pitanje odgovornost kontrolora podataka ili obrađivača za poštivanje ovog zakona.
(8) Certifikacioni organ u pisanoj formi obavještava Agenciju o razlozima za izdavanje ili oduzimanje certifikata.
(9) Agencija javno objavljuje kriterije iz člana 44. stav (6) ovog zakona.

POGLAVLJE IV. PRIJENOS LIČNOG PODATKA U DRUGU DRŽAVU ILI MEĐUNARODNU ORGANIZACIJU

Član 46.
(Opći principi prijenosa)

Svaki prijenos ličnog podatka čija je obrada u toku ili je namijenjen daljnjoj obradi poslije njegovog prenošenja u drugu državu ili međunarodnu organizaciju može se obavljati samo ako je takav prijenos u skladu s odredbama ovog zakona, što obuhvata i daljnji prijenos ličnog podatka iz druge države ili međunarodne organizacije u još jednu drugu državu ili međunarodnu organizaciju.

Član 47.
(Prijenos na osnovu adekvatnosti nivoa zaštite ličnog podatka)

(1) Prijenos ličnog podatka u drugu državu, na dio njene teritorije, ili u jedan ili više sektora u toj državi ili međunarodnu organizaciju može se obavljati ako je utvrđeno da ta druga država, dio njene teritorije, ili jedan ili više sektora u toj državi ili ta međunarodna organizacija osigurava adekvatan nivo zaštite ličnog podatka.
(2) Smatra se da je adekvatan nivo zaštite iz stava (1) ovog člana osiguran u državi, dijelovima njene teritorije, ili jednom ili više sektora u toj državi ili međunarodnoj organizaciji, za koje je od Evropske unije utvrđeno da osiguravaju adekvatan nivo zaštite ličnog podatka.
(3) Odluku o adekvatnosti nivoa zaštite ličnog podatka iz stava (1) ovog člana donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Agencije.
(4) Agencija priprema prijedlog odluke iz stava (3) ovog člana, uzimajući u obzir:
   a) princip vladavine prava, poštivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, sektorsko zakonodavstvo, uključujući zakonodavstvo o javnoj sigurnosti, odbrani, državnoj sigurnosti, krivičnom pravu i pristupu javnih organa ličnim podacima, kao i primjenu tih propisa, pravila o zaštiti ličnih podataka, pravila struke i mjere osiguranja zaštite ličnih podataka, uključujući pravila o daljnjem prijenosu ličnih podataka u drugu državu ili međunarodnu organizaciju, koja se primjenjuju u praksi sudova i drugih organa vlasti u drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji, kao i djelotvornost ostvarivanja prava nosioca ličnog podatka, a posebno djelotvornost upravnih i sudskih postupaka zaštite prava nosioca ličnog podatka;
   b) postojanje i efikasnost rada nadzornog organa u drugoj državi ili organa koji je nadležan za međunarodnu organizaciju u ovoj oblasti, s ovlaštenjem da osigura primjenu pravila o zaštiti ličnog podatka i pokrene postupke zaštite ličnog podatka u slučaju njihovog nepoštivanja, pruži pomoć i savjetuje nosioce ličnih podataka u ostvarivanju njihovih prava, kao i da sarađuje s nadzornim organima drugih država;
   c) međunarodne obaveze koje je druga država ili međunarodna organizacija preuzela, ili druge obaveze koje proizlaze iz pravnoobavezujućih međunarodnih ugovora ili drugih pravnih instrumenata, kao i iz članstva u multilateralnim ili regionalnim organizacijama, a posebno u vezi sa zaštitom ličnih podataka.
(5) Agencija kontinuirano prati stanje u oblasti zaštite ličnih podataka u drugoj državi, dijelu njene teritorije, jednom ili više sektora unutar te države ili međunarodnoj

organizaciji i o tome po potrebi izvještava Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

(6) Izvještaj iz stava (5) ovog člana uključuje dostupne informacije i informacije prikupljene od međunarodnih organizacija, koje su značajne za preispitivanje postojanja adekvatnog nivoa zaštite ličnog podatka, na osnovu čega Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donosi odluku iz stava (3) ovog člana.

(7) Odluka donesena na osnovu stava (3) ovog člana ne dovodi u pitanje prijenos ličnog podatka u drugu državu, na teritoriju ili u jedan ili više određenih sektora unutar te druge države ili međunarodnu organizaciju u skladu s čl. 48. do 51. ovog zakona.

(8) Lista država, dio njihovih teritorija, jedan ili više sektora unutar države i međunarodnih organizacija, u vezi s kojim je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo odluku da ne osiguravaju ili da više ne osiguravaju adekvatan nivo zaštite ličnih podataka, objavljuju se u "Službenom glasniku BiH" i na službenoj internetskoj stranici Agencije.

Član 48.

(Prijenos na koji se primjenjuju odgovarajuće zaštitne mjere)

(1) Kontrolor podataka ili obrađivač može prenijeti lične podatke u drugu državu, na dio njene teritorije, jedan ili više sektora unutar te države ili u međunarodnu organizaciju za koju listom iz člana 47. stav (8) ovog zakona nije utvrđeno postojanje adekvatnog nivoa zaštite ličnih podataka samo ako je kontrolor podataka ili obrađivač osigurao odgovarajuće zaštitne mjere tih podataka i ako su nosiocu ličnih podataka osigurana ostvariva prava i djelotvorna sudska zaštita.

(2) Odgovarajuće zaštitne mjere iz stava (1) ovog člana mogu se, bez posebnog odobrenja Agencije, osigurati:
   a) pravnoobavezujućim aktom sačinjenim između javnih organa;
   b) obavezujućim poslovnim pravilima u skladu s članom 49. ovog zakona;
   c) odobrenim kodeksom ponašanja u skladu s članom 42. ovog zakona s obavezujućim i izvršnim obavezama kontrolora podataka ili obrađivača u drugoj državi za primjenu odgovarajućih zaštitnih mjera, između ostalog i u vezi s pravom nosioca podataka ili
   d) odobrenim postupkom certifikacije u skladu s članom 44. ovog zakona s obavezujućim i izvršnim obavezama kontrolora podataka ili obrađivača u drugoj državi za primjenu odgovarajućih zaštitnih mjera, između ostalog i u vezi s pravima nosioca podataka.

(3) Odgovarajuće zaštitne mjere iz stava (1) ovog člana mogu se osigurati standardnim ugovornim klauzulama o zaštiti podataka koje donosi Agencija.

(4) Uz uslov da to odobri Agencija, odgovarajuće zaštitne mjere iz stava (1) ovog člana također mogu biti osigurane posebno:
   a) ugovorom između kontrolora podataka ili obrađivača i kontrolora podataka, obrađivača ili primaoca ličnih podataka u drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji ili
   b) odredbama koje se unose u sporazume između javnih organa i koje sadrže provediva i djelotvorna prava nosioca podataka.

Član 49.

(Obavezujuća poslovna pravila)

(1) Obavezujuća poslovna pravila određuju najmanje:
   a) strukturu i podatke za kontakt-grupe privrednih subjekata koji obavljaju zajedničku privrednu djelatnost i svakog od njihovih članova;
   b) prijenose podataka ili skupove prijenosa, uz navođenje kategorije ličnih podataka, vrste obrade i njene svrhe, kategorije nosilaca podataka i određenja druge države ili država o kojima se radi;
   c) njihovu pravnoobavezujuću prirodu;
   d) primjenu principa zaštite podataka, a posebno ograničenja svrhe, smanjenja količine podataka, ograničenja roka čuvanja, kvaliteta podataka, tehničke i integrirane zaštite podataka, pravnog osnova obrade, obrade posebnih kategorija ličnih podataka, mjera za postizanje sigurnosti podataka i uslova u vezi s daljnjim prijenosom organima koji nisu obavezani obavezujućim poslovnim pravilima;
   e) prava nosilaca podataka u vezi s obradom i načine za ostvarenje tih prava, uključujući i pravo da se na njih ne primjenjuju odluke koje se zasnivaju isključivo na automatskoj obradi, što uključuje i izradu profila u skladu s članom 24. ovog zakona, pravo na prigovor Agenciji i pravo na sudsku zaštitu, u skladu s članom 110. ovog zakona, a u odgovarajućim slučajevima i pravo na naknadu štete za kršenje obavezujućih poslovnih pravila;
   f) da kontrolor podataka ili obrađivač sa sjedištem ili poslovnim nastanom na teritoriji Bosne i Hercegovine prihvata odgovornost za sva kršenja obavezujućih poslovnih pravila od bilo kojeg člana koji nema sjedište ili poslovni nastan u Bosni i Hercegovini ili je kontrolor podataka ili obrađivač u cjelini ili djelimično izuzet od odgovornosti ako dokaže da taj član grupe privrednih subjekata nije odgovoran za događaj koji je uzrokovao štetu;
   g) na koji način se nosiocima podataka, osim informacija iz čl. 15. i 16. ovog zakona, pružaju informacije o obavezujućim poslovnim pravilima, posebno o odredbama iz tač. d), e) i f) ovog stava;
   h) zadatke svakog službenika za zaštitu podataka imenovanog u skladu s članom 39. ovog zakona ili bilo kojeg drugog lica ili subjekta odgovornog za praćenje usklađenosti s obavezujućim poslovnim pravilima u grupi privrednih subjekata koji obavljaju zajedničku privrednu djelatnost, kao i praćenje osposobljenosti i rješavanje prigovora;
   i) postupke povodom prigovora;
   j) mehanizme unutar grupe privrednih subjekata koji obavljaju zajedničku privrednu djelatnost, kojima se osigurava provjera poštivanja obavezujućih poslovnih pravila, koji uključuju reviziju zaštite podataka i metode za osiguravanje korektivnih mjera za zaštitu prava nosioca podataka. Rezultate takve provjere potrebno je saopćiti licu ili subjektu iz tačke h) ovog stava i upravljačkom organu grupe privrednih subjekata koji obavljaju zajedničku privrednu djelatnost, a na zahtjev ih je potrebno staviti na raspolaganje Agenciji;
   k) mehanizme za izvještavanje i vođenje evidencije o promjenama pravila i izvještavanje Agencije o tim promjenama;
   l) mehanizam saradnje s Agencijom radi osiguravanja usklađenosti svakog člana grupe privrednih subjekata koji obavljaju zajedničku privrednu djelatnost, prije svega tako što se Agenciji stave na raspolaganje rezultati provjera mjera iz tačke j) ovog stava;

m) mehanizme za izvještavanje Agenciji o bilo kakvim pravnim obavezama koje se odnose na člana grupe privrednih subjekata koji obavljaju zajedničku privrednu djelatnost i primjenjuju se u drugoj državi, a koje bi mogle značajno negativno uticati na garancije sadržane u obavezujućim poslovnim pravilima;

n) odgovarajuće osposobljavanje iz oblasti zaštite ličnih podataka za osoblje koje ima stalan ili redovan pristup ličnim podacima.

(2) Agencija odobrava obavezujuća poslovna pravila uz uslov da:

a) su pravnoobavezujuća i da se primjenjuju na svakog zainteresiranog člana određene grupe privrednih subjekata koji obavljaju zajedničku privrednu djelatnost, što uključuje i njihove zaposlene, te da ih oni izvršavaju;

b) nosiocima podataka izričito daju provediva prava u vezi s obradom njihovih ličnih podataka;

c) ispunjavaju uslove iz stava (1) ovog člana.

(3) Agencija može odrediti format i postupke razmjene informacija između kontrolora podataka, obrađivača i Agencije za obavezujuća poslovna pravila u smislu ovog člana.

Član 50.

(Prijenos ili otkrivanje podataka koji nisu dopušteni)

Svaka presuda suda, tribunala ili odluka upravnog organa druge države kojom se od kontrolora podataka ili obrađivača zahtijeva prijenos ili otkrivanje ličnih podataka može biti priznata ili izvršena samo ako se zasniva na međunarodnom sporazumu, kao što je sporazum o uzajamnoj pravnoj pomoći, između druge države koja je podnijela zahtjev i Bosne i Hercegovine, ne dovodeći u pitanje druge razloge za prijenos u skladu s ovim poglavljem.

Član 51.

(Odstupanje u posebnim slučajevima)

(1) Prijenos ili skup prijenosa ličnih podataka u drugu državu ili međunarodnu organizaciju, ako ne postoji odluka o adekvatnosti, u skladu s članom 47. stav (3) ovog zakona ili odgovarajuće zaštitne mjere u skladu s članom 48. ovog zakona, uključujući i obavezujuća poslovna pravila iz člana 49. ovog zakona, obavlja se samo uz jedan od sljedećih uslova:

a) nosilac podataka je izričito saglasan s predloženim prijenosom, nakon što je upoznat s mogućim rizicima takvih prijenosa zbog nepostojanja odluke o adekvatnosti i odgovarajućih zaštitnih mjera iz člana 48. ovog zakona;

b) prijenos je neophodan za izvršenje ugovora između nosioca podataka i kontrolora podataka ili provođenje predugovornih mjera na zahtjev nosioca podataka;

c) prijenos je neophodan radi sklapanja ili izvršenja ugovora sklopljenog u interesu nosioca podataka između kontrolora podataka i drugog fizičkog ili pravnog lica;

d) prijenos je neophodan iz važnih razloga javnog interesa;

e) prijenos je neophodan za postavljanje, ostvarivanje ili odbranu pravnih zahtjeva;

f) prijenos je neophodan za zaštitu ključnih interesa nosioca podataka ili drugih lica ako nosilac podataka fizički ili pravno nije sposoban dati saglasnost;

g) prijenos se vrši iz registra, koji prema pravnim propisima u Bosni i Hercegovini služi za pružanje informacija javnosti i koji je dostupan na uvid javnosti ili bilo kojem licu koje može dokazati postojanje legitimnog interesa, ali samo u mjeri u kojoj su ispunjeni uslovi propisani posebnim zakonom za uvid u tom posebnom slučaju.

(2) Prijenos ili skup prijenosa ličnih podataka u drugu državu ili međunarodnu organizaciju, u slučaju kada osnov za prijenos ne mogu biti čl. 47. ili 48. ovog zakona, uključujući i obavezujuća poslovna pravila iz člana 49. ovog zakona, i kada se ne primjenjuje nijedno odstupanje u posebnim slučajevima iz stava (1) ovog člana, može se izvršiti samo ako se prijenos ne ponavlja, ako se odnosi samo na ograničen broj nosilaca podataka i ako je neophodan za potrebe važnih, legitimnih interesa kontrolora podataka nad kojima ne prevladavaju interesi ili prava i slobode nosioca podataka, a kontrolor podataka je procijenio sve okolnosti prijenosa podataka i na osnovu te procjene je predvidio odgovarajuće zaštitne mjere u vezi sa zaštitom ličnih podataka. Kontrolor podataka o prijenosu obavještava Agenciju. Uz informacije iz čl. 15. i 16. ovog zakona, kontrolor podataka obavještava nosioca podataka o prijenosu i o važnim legitimnim interesima.

(3) Prijenos na osnovu stava (1) tačke g) ovog člana ne uključuje lične podatke u cjelini ni cijele kategorije ličnih podataka sadržanih u registru. Kada je registar namijenjen za uvid licima koja imaju legitiman interes, prijenos se obavlja samo ako to zahtijevaju ta lica ili ako su oni primaoci.

(4) Na aktivnosti koje obavljaju javni organi prilikom izvršavanja svojih javnih ovlaštenja ne primjenjuju se stav (1) tač. a), b) i c) i stav (2) ovog člana.

(5) Javni interes iz stava (1) tačke d) ovog člana mora biti propisan zakonom koji se primjenjuje na kontrolora podataka.

(6) Ako nije donesena odluka o adekvatnosti, iz važnih razloga javnog interesa posebnim propisom mogu biti izričito propisana ograničenja prijenosa određenih kategorija ličnih podataka drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji.

(7) Kontrolor podataka ili obrađivač dokumentira procjenu, kao i odgovarajuće zaštitne mjere iz st. (1) i (2) ovog člana, u evidencijama iz člana 32. ovog zakona.

POGLAVLJE V. POSEBNI SLUČAJEVI OBRADE

Član 52.

(Obrada ličnog podatka i sloboda izražavanja i informiranja)

(1) Obrada ličnih podataka prilikom korištenja prava na slobodu izražavanja i informiranja, što uključuje obradu isključivo u novinarske svrhe, u svrhe akademskog, umjetničkog ili književnog izražavanja, obavlja se u skladu s posebnim propisima.

(2) Posebnim propisima iz stava (1) ovog člana utvrđuju se izuzeci ili odstupanja od primjene Poglavlja I, Poglavlja II, Poglavlja III, Poglavlja IV, Poglavlja V. ovog dijela i DIJELA ČETVRTOG ovog zakona, ako su takvi izuzeci ili odstupanja potrebni da se uskladi pravo na zaštitu ličnih podataka sa slobodom izražavanja i informiranja.

Član 53.

(Obrada ličnog podatka i javni pristup službenim dokumentima)

(1) Javni organ i nadležni organ, u skladu sa zakonom koji se primjenjuje na taj organ, mogu u javnom interesu otkriti lične podatke iz službenih dokumenata kojima raspolažu, kako bi se javni pristup službenim dokumentima uskladio s pravom na zaštitu ličnih podataka u skladu s ovim zakonom.

(2) Ovaj zakona primjenjuje se prilikom primjene propisa o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.

Član 54.

(Obrada jedinstvenog matičnog broja fizičkog lica)

(1) Posebni uslovi za obradu jedinstvenog matičnog broja fizičkog lica ili bilo kojeg drugog identifikatora opće primjene propisuju se posebnim zakonom.

(2) Jedinstveni matični broj fizičkog lica ili bilo koji drugi identifikator opće primjene iz stava (1) ovog člana obrađuje se samo uz primjenu odgovarajućih zaštitnih mjera u vezi s pravima i slobodama nosioca podataka u skladu s ovim zakonom.

Član 55.

(Obrada ličnih podataka u kontekstu zaposlenja)

(1) Posebnim zakonom ili kolektivnim ugovorom preciziraju se pravila s ciljem osiguravanja zaštite prava i sloboda u vezi s obradom ličnih podataka u kontekstu zaposlenja, posebno za potrebe zapošljavanja, izvršenja ugovora o radu, uključujući i izvršavanje obaveza propisanih zakonom ili kolektivnim ugovorima, za potrebe upravljanja, planiranja i organizacije rada, jednakosti i različitosti na radnom mjestu, zdravstva i sigurnosti na radu, zaštite imovine poslodavca ili klijenta i za potrebe individualnog ili kolektivnog ostvarivanja i uživanja prava i pogodnosti iz radnog odnosa, kao i za potrebe prestanka radnog odnosa.

(2) Pravila iz stava (1) ovog člana uključuju prikladne i posebne mjere za zaštitu ljudskog dostojanstva nosioca podataka, njegovih legitimnih interesa i osnovnih prava, posebno u vezi s transparentnošću obrade, prijenosom ličnih podataka unutar grupe privrednih subjekata ili grupe privrednih subjekata koji obavljaju zajedničku privrednu djelatnost, kao i sistemom praćenja na radnom mjestu.

Član 56.

(Zaštitne mjere i odstupanja u vezi s obradom ličnog podatka u svrhu arhiviranja u javnom interesu, u svrhu naučnog ili historijskog istraživanja ili u statističke svrhe)

(1) Na obradu ličnih podataka u svrhu arhiviranja u javnom interesu, u svrhu naučnog ili historijskog istraživanja ili u statističke svrhe primjenjuju se odgovarajuće zaštitne mjere u skladu s ovim zakonom u pogledu prava i sloboda nosioca podataka.

(2) Zaštitnim mjerama iz stava (1) ovog člana osigurava se primjena tehničkih i organizacionih mjera, posebno onih kojima se garantira primjena principa smanjenja opsega podataka, koje mogu uključivati pseudonimizaciju, ako se svrhe mogu ostvariti tako.

(3) Ako se svrhe iz stava (1) ovog člana mogu postići daljnjom obradom koja ne omogućava ili više ne omogućava identifikaciju nosioca podataka, te svrhe se ostvaruju na taj način.

(4) Ako se lični podaci obrađuju u svrhu naučnog ili historijskog istraživanja ili u statističke svrhe, samo se posebnim zakonom mogu predvidjeti odstupanja od prava navedenih iz čl. 17, 18, 20. i 23. ovog zakona, uz primjenu uslova i mjera zaštite iz stava (1) ovog člana, ako je vjerovatno da bi ta prava mogla spriječiti ili ozbiljno ugroziti ostvarivanje tih posebnih svrha, pa su takva odstupanja neophodna za njihovo postizanje.

(5) Ako se lični podaci obrađuju u svrhu arhiviranja u javnom interesu, samo se posebnim zakonom mogu predvidjeti odstupanja od prava navedenih u čl. 17, 18, 20, 21, 22. i 23. ovog zakona, uz primjenu uslova i mjera zaštite iz stava (1) ovog člana, ako je vjerovatno da bi ta prava mogla spriječiti ili ozbiljno ugroziti ostvarivanje te posebne svrhe, pa su takva odstupanja neophodna za njeno postizanje.

(6) Ako obrada iz st. (2) i (3) ovog člana istovremeno služi i drugoj svrsi, odstupanja se primjenjuju samo za obradu u svrhe koje su navedene u tim stavovima.

Član 57.

(Videonadzor)

(1) Praćenje određenog prostora putem videonadzora dopušteno je samo ako je to nužno za zaštitu lica i imovine i ako ne prevladaju interesi nosioca podataka.

(2) Videonadzorom mogu biti obuhvaćeni samo prostori ili dijelovi prostora čiji je nadzor nužan radi postizanja svrhe iz stava (1) ovog člana.

(3) Uspostavljanje videonadzora javno dostupnih objekata velikih površina, kao što su sportski objekti, zabavni centri, tržni centri ili parkirališta, ili vozila javnog prijevoza, dopušteno je isključivo s ciljem zaštite života, zdravlja i slobode lica te imovine.

(4) Kontrolor podataka koji obavlja videonadzor dužan je donijeti odluku koja će sadržavati pravila obrade s ciljem poštivanja prava na zaštitu privatnosti i ličnog života nosioca podataka, ako videonadzor nije propisan zakonom.

(5) Kontrolor podataka ili obrađivač dužan je na vidnom mjestu istaći oznaku o videonadzoru. Oznaka o videonadzoru sadrži sljedeće informacije: da je prostor pod videonadzorom, podatke o kontroloru podataka, odnosno obrađivaču i kontakt-podatke putem kojih nosilac podataka može ostvariti svoja prava. Oznaka treba biti vidljiva najkasnije prilikom ulaska u vidokrug snimanja.

(6) Kontrolor podataka ili obrađivač dužan je da, kod sistema videonadzora javno dostupnih objekata iz stava (3) ovog člana, bilježi zapise o upotrebi sistema i da ih čuva najmanje 12 mjeseci. Zapisi omogućavaju da se utvrdi datum i vrijeme te identitet lica koje je izvršilo uvid u sistem videonadzora.

(7) Za uspostavljanje videonadzora u stambenim, odnosno poslovno-stambenim zgradama potrebna je saglasnost suvlasnika koji čine najmanje 2/3 suvlasničkih dijelova. Videonadzorom se može obuhvatiti samo pristup ulasku i izlasku iz stambene zgrade, te zajedničke prostorije u stambenim zgradama.

(8) Praćenje javnih prostora putem videonadzora u svrhe iz člana 1. stav (1) tačka c) ovog zakona dopušteno je samo ako je to propisano posebnim zakonom.

Član 57a.

(Obrada biometrijskih podataka u svrhu sigurne identifikacije)

(1) Obrada biometrijskih podataka može se provoditi samo ako je propisana zakonom ili ako je nužna za zaštitu lica, imovine, klasificiranih podataka, poslovnih tajni ili za pojedinačnu i sigurnu identifikaciju korisnika usluga, uzimajući u obzir da ne prevladavaju interesi nosioca podataka koji su u suprotnosti s obradom biometrijskih podataka iz ovog člana.

(2) Pravni osnov za obradu biometrijskih podataka nosioca podataka radi sigurne identifikacije korisnika usluga izričita je saglasnost takvog nosioca podataka data u skladu s odredbama ovog zakona.

Član 57b.

(Obrada biometrijskih podataka u službenim prostorijama)

Dopuštena je obrada biometrijskih podataka zaposlenika u svrhu evidentiranja radnog vremena i radi ulaska i izlaska iz službenih prostorija, ako je propisano zakonom ili ako se takva

obrada provodi kao alternativa drugom rješenju za evidentiranje radnog vremena ili ulaska i izlaska iz službenih prostorija, uz uslov da je zaposlenik dao izričitu saglasnost za takvu obradu biometrijskih podataka u skladu s odredbama ovog zakona.

Član 58.

(Postojeća pravila o zaštiti ličnih podataka crkava i vjerskih zajednica)

(1) Ako crkve i vjerske zajednice primjenjuju sveobuhvatna pravila u vezi s obradom ličnih podataka, ta postojeća pravila mogu se i dalje primjenjivati uz uslov da se usklade s ovim zakonom.

(2) Crkve i vjerske zajednice koje primjenjuju sveobuhvatna pravila nadzire Agencija, osim ako crkva ili vjerska zajednica ne formira poseban nezavisan nadzorni organ, uz uslov da ispunjava uslove utvrđene u DIJELU ČETVRTOM ovog zakona.

Član 59.

(Obaveza čuvanja profesionalne tajne)

(1) Posebnim propisom može se utvrditi ograničenje Agencije iz člana 103. stav (1) tač. f) i g) u vezi s kontrolorom podataka ili obrađivačem koji, na osnovu posebnog propisa koji je donio nadležni organ, podliježu obavezi profesionalne tajne i drugim jednakovrijednim obavezama tajnosti, ako je to nužno i razmjerno kako bi se uskladilo pravo na zaštitu ličnih podataka s obavezom tajnosti.

(2) Poseban propis iz stava (1) ovog člana primjenjuje se samo na lične podatke koje je kontrolor podataka ili obrađivač dobio kao rezultat ili primio tokom aktivnosti koja je obuhvaćena obavezom tajnosti.

DIO TREĆI – OBRADA LIČNOG PODATKA OD NADLEŽNOG ORGANA KAO KONTROLORA PODATAKA U SVRHU SPREČAVANJA, ISTRAGE I OTKRIVANJA KRIVIČNIH DJELA ILI GONJENJA POČINILACA KRIVIČNIH DJELA, IZVRŠAVANJE KRIVIČNIH SANKCIJA, UKLJUČUJUĆI ZAŠTITU OD PRIJETNJI JAVNOJ SIGURNOSTI I NJIHOVO SPREČAVANJE

Član 60.

(Principi obrade ličnih podataka od nadležnog organa)

(1) Principi obrade ličnih podataka od nadležnog organa su:
   a) zakonitost i pravičnost;
   b) ograničenje svrhe – podaci moraju biti prikupljeni u posebne, izričite i zakonite svrhe te se dalje ne smiju obrađivati na način koji nije u skladu s tim svrhama;
   c) smanjenje obima podataka – podaci moraju biti primjereni, relevantni i ograničeni na ono što je neophodno u svrhe u koje se obrađuju;
   d) tačnost – podaci moraju biti tačni i prema potrebi ažurirani, moraju se preduzeti sve razumne mjere kako bi se osiguralo da lični podaci koji nisu tačni, imajući u vidu svrhe u koje se obrađuju, budu bez odgađanja izbrisani ili ispravljeni;
   e) ograničenje čuvanja – podaci moraju biti čuvani u formi koja omogućava identifikaciju nosioca podataka, i to ne duže nego što je potrebno u svrhe u koje se podaci obrađuju;
   f) cjelovitost i povjerljivost – podaci moraju biti obrađivani tako da se osigura odgovarajuća sigurnost ličnih podataka, uključujući i zaštitu od neovlaštene ili nezakonite obrade i od slučajnog gubitka, uništenja ili oštećenja primjenom odgovarajućih tehničkih ili organizacionih mjera.

(2) Obrada koju radi isti ili neki drugi nadležni organ u svrhu iz člana 1. stav (1) tačka c) ovog zakona različitu od one za koju su lični podaci prikupljeni dopuštena je ako je:
   a) nadležni organ ovlašten za obradu takvih ličnih podataka u takvu svrhu u skladu s posebnim propisom ili
   b) obrada neophodna i proporcionalna drugoj zakonitoj svrsi.

(3) Obrada koju radi isti ili neki drugi nadležni organ može uključivati arhiviranje u javnom interesu, u naučne, statističke ili historijske svrhe, za svrhe iz člana 1. stav (1) tačka c) ovog zakona, uz preduzimanje odgovarajućih zaštitnih mjera u vezi s pravima i slobodama nosioca podataka.

(4) Nadležni organ odgovoran je za usklađenost sa st. (1), (2) i (3) ovog člana i mora biti u mogućnosti dokazati tu usklađenost.

Član 61.

(Rok za čuvanje i brisanje ličnog podatka)

(1) Rok za brisanje ličnih podataka ili za periodično preispitivanje potrebe njihovog čuvanja propisuje se posebnim zakonom.

(2) Nadležni organi dužni su uspostaviti pravila i procedure kojima se osigurava poštivanje roka iz stava (1) ovog člana.

Član 62.

(Razlika između različitih kategorija nosilaca podataka)

Nadležni organ dužan je, prema potrebi i ako je to moguće, napraviti jasnu razliku između ličnih podataka različitih kategorija nosilaca podataka, kao što je:
   a) lice za koje postoji osnov sumnje da je izvršilo ili namjerava izvršiti krivično djelo;
   b) lice osuđeno za krivična djela;
   c) lice koje je žrtva krivičnog djela ili lice u pogledu kojeg postoje određene činjenice koje daju osnov za sumnju da bi to lice moglo biti žrtva krivičnog djela;
   d) lice koje se dovodi u vezu s krivičnim djelom, kao što je lice koje se može pozvati da svjedoči u istragama ili naknadnom krivičnom postupku, lice koje može dati informacije o krivičnim djelima ili lice za kontakt ili saradnici lica iz tač. a) i b) ovog stava.

Član 63.

(Razlika između ličnih podataka i provjera kvaliteta ličnih podataka)

(1) Nadležni organ dužan je utvrditi mehanizam kojim će se osigurati da se lični podaci zasnovani na činjenicama razlikuju, što je više moguće, od ličnih podataka zasnovanih na ličnim procjenama.

(2) Nadležni organ dužan je preduzeti sve razumne mjere kako bi osigurao da se lični podaci koji su netačni, nepotpuni ili neažurirani ne prenose niti stavljaju na raspolaganje. Nadležni organ, ako je to moguće, provjerava kvalitet ličnih podataka prije njihovog prenošenja ili stavljanja na raspolaganje. Prilikom svakog prenošenja ličnih podataka, što je više moguće, dostavljaju se neophodne informacije nadležnom organu, koji je podatke dobio, omogućava se ocjena stepena tačnosti, potpunosti i pouzdanosti ličnih podataka, kao i u kojoj su mjeri ažurirani.

(3) Ako se utvrdi da su preneseni netačni lični podaci ili da su lični podaci preneseni nezakonito, nadležni organ mora bez odgađanja o tome obavijestiti primaoca. U tom slučaju lični podaci moraju se ispraviti ili brisati ili obradu ograničiti u skladu s članom 72. ovog zakona.

Član 64.

(Zakonitost obrade ličnog podatka od nadležnog organa)

(1) Obrada ličnih podataka koju obavlja nadležni organ zakonita je samo ako je nužna i samo u onoj mjeri u kojoj je nužna za obavljanje poslova nadležnog organa u svrhe iz člana 1. stav (1) tačka c) ovog zakona i ako je propisana posebnim zakonom.

(2) Posebni zakon iz stava (1) ovog člana propisuje najmanje ciljeve obrade, lične podatke koji se obrađuju i svrhe obrade.

Član 65.

(Posebni uslovi obrade)

(1) Lični podaci koje nadležni organi prikupljaju za svrhe utvrđene u članu 1. stav (1) tačka c) ovog zakona ne smiju se obrađivati u druge svrhe, osim ako je takva obrada propisana posebnim zakonom i u tom slučaju ne primjenjuju se odredbe ovog dijela zakona.

(2) Ako je posebnim zakonom nadležnom organu povjereno obavljanje poslova drugačijih od onih koje obavljaju u svrhe iz člana 1. stav (1) tačka c) ovog zakona, u tom slučaju ne primjenjuju se odredbe ovog dijela zakona, između ostalog i za svrhu arhiviranja u javnom interesu, ili u svrhu naučnog ili historijskog istraživanja ili u statističke svrhe.

(3) Ako su posebnim zakonom, koji se odnosi na nadležni organ koji prenosi podatke, propisani posebni uslovi za obradu, nadležni organ koji prenosi te lične podatke primaocu dužan ga je obavijestiti o tim uslovima i o zahtjevima za njihovo poštivanje.

Član 66.

(Obrada posebnih kategorija ličnih podataka od nadležnog organa)

(1) Zabranjena je obrada ličnih podataka koji otkrivaju rasno ili etničko porijeklo, politička mišljenja, vjerska ili filozofska uvjerenja ili pripadnost sindikatu, kao i obrada genetskih podataka, biometrijskih podataka u svrhu jedinstvene identifikacije lica ili podataka o zdravlju ili podataka o spolnom životu ili seksualnoj orijentaciji lica.

(2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, obrada posebnih kategorija ličnih podataka je dopuštena isključivo ako je to nužno, pridržavajući se odgovarajućih zaštitnih mjera u vezi s pravima i slobodama nosioca podataka:
   a) ako je propisana posebnim zakonom;
   b) radi zaštite vitalnih interesa nosioca podataka ili drugog pojedinca ili
   c) ako se takva obrada odnosi na podatke za koje je očito da ih je objavio nosilac podataka.

Član 67.

(Automatizirano pojedinačno donošenje odluke od nadležnog organa)

(1) Nadležnom organu zabranjeno je donošenje odluke isključivo na osnovu automatizirane obrade, uključujući i izradu profila, koja proizvodi negativne pravne efekte za nosioca podataka ili na njega značajno utiče, osim ako je odobreno posebnim zakonom koji propisuje odgovarajuće zaštitne mjere za prava i slobode nosioca podataka, najmanje prava na učešće fizičkog lica u donošenju odluke.

(2) Odluka iz stava (1) ovog člana ne smije biti zasnovana na posebnim kategorijama ličnih podataka iz člana 66. ovog zakona, osim ako su uspostavljene odgovarajuće mjere zaštite prava i sloboda i legitimnih interesa nosioca podataka.

(3) Nadležnom organu zabranjena je izrada profila koji dovodi do diskriminacije lica na osnovu posebnih kategorija ličnih podataka iz člana 66. ovog zakona.

Član 68.

(Obavještavanje i način ostvarivanja prava nosilaca podataka)

(1) Nadležni organ dužan je preduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi se nosiocu podataka pružile sve informacije iz člana 69. ovog zakona te dala sva obavještenja u vezi s članom 67, čl. 70. do 74. i članom 87. ovog zakona u vezi s obradom.

(2) Informacije iz stava (1) ovog člana daju se u sažetoj, razumljivoj i lako dostupnoj formi, uz upotrebu jasnog i jednostavnog jezika.

(3) Informacije iz stava (1) ovog člana pružaju se nosiocu podataka u formi u kojoj je zahtjev podnesen ili na način koji je istaknut u zahtjevu, u roku od 30 dana od dana njegovog podnošenja.

(4) Nadležni organ dužan je olakšati ostvarivanje prava nosioca podataka iz člana 67, te čl. 70. do 74. ovog zakona.

(5) Nadležni organ dužan je nosioca podataka pisanim putem obavijestiti o daljnjim radnjama u vezi s njegovim zahtjevom, bez odgađanja.

(6) Nadležni organ dužan je, bez naknade, pružiti informacije, odnosno preduzeti mjere, na osnovu člana 69. ovog zakona, te sva obavještenja pružena ili mjere preduzete na osnovu člana 67, čl. 70. do 74. ovog zakona i člana 87. ovog zakona.

(7) Ako je zahtjev nosioca podataka očito neosnovan ili pretjeran, posebno zbog njegovog učestalog ponavljanja, nadležni organ može:
   a) naplatiti naknadu stvarnih administrativnih troškova, kao što su troškovi umnožavanja, skeniranja ili troškovi nosača podataka, kao i naknadu troškova dostave ili preduzimanja traženih mjera ili
   b) odbiti postupiti po zahtjevu.

(8) Teret dokazivanja očite neosnovanosti ili pretjeranosti zahtjeva iz stava (7) ovog člana je na nadležnom organu.

(9) Ako nadležni organ ima opravdanu sumnju u vezi s identitetom fizičkog lica koje podnosi zahtjev iz čl. 70. ili 72. ovog zakona, nadležni organ može zatražiti dodatne informacije neophodne za potvrđivanje identiteta nosioca podataka.

Član 69.

(Informacije koje se stavljaju na raspolaganje ili ustupaju nosiocu podataka)

(1) Nadležni organ dužan je nosiocu podataka staviti na raspolaganje kao minimum sljedeće informacije:
   a) identitet i kontakt-podatke nadležnog organa;
   b) kontakt-podatke službenika za zaštitu ličnih podataka, ako je primjenjivo;
   c) svrhu obrade ličnih podataka;
   d) o pravu na podnošenje prigovora Agenciji i kontakt-podacima Agencije ili tužbe nadležnom sudu;
   e) o postojanju prava da od nadležnog organa zatraži pristup svojim ličnim podacima, njihovu ispravku ili brisanje, ili ograničenje obrade ličnih podataka.

(2) Osim informacija iz stava (1) ovog člana, radi ostvarivanja njegovih prava, nadležni organ nosiocu podataka daje sljedeće dodatne informacije:
   a) pravni osnov obrade ličnih podataka;
   b) rok u kojem će se lični podaci čuvati ili, ako to nije moguće, o kriterijima korištenim za utvrđivanje tog roka;

c) o kategorijama primalaca ličnih podataka, uključujući druge države ili međunarodne organizacije, ako je primjenjivo;
d) prema potrebi i dodatne informacije ako se lični podaci prikupljaju bez znanja nosioca podataka.

(3) Posebnim zakonom mogu se propisati mjere za odgađanje, ograničenje ili uskraćivanje pružanja informacija iz stava (2) ovog člana nosiocu podataka u onoj mjeri i u onom trajanju u kojem takva mjera predstavlja potrebnu i proporcionalnu mjeru u demokratskom društvu, uz poštivanje osnovnih prava i legitimnih interesa nosioca podataka, s ciljem da se:
a) spriječi ometanje službenog i zakonom uređenog prikupljanja informacija, istraga ili postupaka;
b) izbjegne ometanje sprečavanja, istrage i otkrivanja krivičnih djela ili gonjenja počinilaca krivičnih djela ili izvršavanja krivičnih sankcija;
c) zaštiti javna sigurnost;
d) zaštiti državna sigurnost;
e) zaštite prava i slobode drugih.

(4) Posebnim zakonom mogu se propisati kategorije obrade koje mogu u cjelini ili djelimično biti obuhvaćene bilo kojom od tačaka iz stava (3) ovog člana.

Član 70.

(Pravo nosioca podataka na pristup ličnom podatku kod nadležnog organa)

(1) Nadležni organ dužan je, u roku od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva za pristup ličnim podacima, nosiocu podataka izdati potvrdu o tome obrađuje li njegove lične podatke te ako se takvi lični podaci obrađuju, pristup ličnim podacima i informacijama o:
a) svrsi obrade i pravnom osnovu obrade;
b) kategoriji ličnih podataka koji se obrađuju;
c) primaocu ili kategoriji primaoca kojem su lični podaci otkriveni, posebno primaocu u drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji;
d) predviđenom roku u kojem će se lični podaci čuvati, ako je to moguće, ili, ako to nije moguće, kriterijima korištenim za utvrđivanje tog roka;
e) postojanju prava da od nadležnog organa zatraži ispravku ili brisanje svojih ličnih podataka ili ograničenje obrade ličnih podataka;
f) pravu na podnošenje prigovora Agenciji i kontakt-podacima Agencije ili tužbe nadležnom sudu;
g) ličnim podacima koji se obrađuju i o svim dostupnim informacijama o izvoru ličnih podataka.

(2) Potvrda iz stava (1) ovog člana izdaje se u skladu s odredbama člana 71. ovog zakona.

Član 71.

(Ograničenja prava pristupa ličnom podatku)

(1) Posebnim zakonom koji se odnosi na nadležni organ može se nosiocu podataka u cjelini ili djelimično ograničiti pravo pristupa ličnom podatku u onoj mjeri i u onom trajanju u kojem takvo djelimično ili potpuno ograničenje čini neophodnu i proporcionalnu mjeru u demokratskom društvu, uz poštivanje osnovnih prava i legitimnih interesa nosioca podataka, kako bi se:
a) spriječilo ometanje službenog ili zakonom uređenog prikupljanja informacija, istraga ili postupaka;
b) izbjeglo ometanje sprečavanja, istrage i otkrivanja krivičnih djela ili gonjenja počinioca krivičnih djela ili izvršavanja krivičnih sankcija;
c) zaštitila javna sigurnost;
d) zaštitila državna sigurnost;
e) zaštitila prava i slobode drugih.

(2) Posebnim zakonom mogu se odrediti kategorije obrade koje mogu u cjelini ili djelimično biti obuhvaćene bilo kojom tačkom iz stava (1) ovog člana.

(3) U slučajevima iz st. (1) i (2) ovog člana, nadležni organ dužan je, bez odgađanja, pisanim putem obavijestiti nosioca podataka o svakom odbijanju ili ograničenju pristupa ličnim podacima te o razlozima odbijanja ili ograničenja, osim ako bi pružanje takvih informacija dovelo u pitanje neku od svrha iz stava (1) ovog člana.

(4) Nadležni organ dužan je obavijestiti nosioca podataka o mogućnosti podnošenja prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu.

(5) Nadležni organ dužan je dokumentirati činjenične ili pravne razloge na kojima se zasniva odluka.

(6) Dokumentacija iz stava (5) ovog člana stavlja se Agenciji na raspolaganje.

Član 72.

(Pravo na ispravku ili brisanje ličnog podatka i ograničenje obrade od nadležnog organa)

(1) Nadležni organ dužan je:
a) bez nepotrebnog odgađanja, nosiocu podataka omogućiti ispravku netačnih ličnih podataka koji se na njega odnose. Uzimajući u obzir svrhe obrade podataka, nosilac podataka ima pravo dopuniti nepotpune lične podatke, između ostalog i davanjem dodatne izjave;
b) nosiocu podataka omogućiti brisanje ličnih podataka, bez nepotrebnog odgađanja, ako se obradom krše odredbe čl. 60, 64. ili 66. ovog zakona, ili ako se lični podaci moraju brisati radi poštivanja pravne obaveze iz posebnog zakona;
c) ograničiti obradu ako:
1) nosilac podataka osporava tačnost ličnih podataka, a njihovu tačnost ili netačnost nije moguće utvrditi ili
2) lični podaci moraju biti sačuvani kao dokaz;
d) obavijestiti nosioca podataka prije uklanjanja ograničenja obrade ako je obrada ograničena na osnovu tačke c) alineje 1) ovog stava;
e) pisanim putem obavijestiti nosioca podataka o svakom odbijanju ispravke ili brisanja ličnih podataka ili ograničenja obrade te o razlozima odbijanja. Posebnim zakonom koji se odnosi na nadležni organ može se nosiocu podataka potpuno ili djelimično ograničiti pravo pristupa u onoj mjeri i u onom trajanju u kojem takvo potpuno ili djelimično ograničenje čini neophodnu i proporcionalnu mjeru u demokratskom društvu, uz poštivanje osnovnih prava i legitimnih interesa nosioca podataka, kako bi se:
1) izbjeglo ometanje službenog ili zakonom uređenog prikupljanja informacija, istraga ili postupaka,
2) izbjeglo ometanje sprečavanja, istrage i otkrivanja krivičnih djela ili gonjenja počinioca djela ili izvršavanja krivičnih sankcija,
3) zaštitila javna sigurnost,
4) zaštitila državna sigurnost i
5) zaštitila prava i slobode drugih;
f) obavijestiti nosioca podataka o mogućnosti podnošenja prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu;
g) o ispravci netačnih ličnih podataka obavijestiti nadležni organ od kojeg potiču netačni podaci.

(2) Nadležni organ dužan je, ako su lični podaci ispravljeni ili brisani, ili je obrada bila ograničena na osnovu stava (1)

tač. a), b) ili c) ovog člana, obavijestiti primaoca, a primaoci su dužni ispraviti ili obrisati lične podatke ili ograničiti obradu ličnih podataka u okviru svoje odgovornosti.

Član 73.

(Ostvarivanje prava nosilaca podataka i provjera Agencije)

(1) Nadležni organ dužan je obavijestiti nosioca podataka o mogućnosti ostvarivanja prava putem prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu.
(2) Ako je nosilac podataka nezadovoljan postupkom nadležnog organa, može podnijeti prigovor Agenciji ili tužbu nadležnom sudu, u slučajevima iz člana 69. stav (3), člana 71. stav (3) i člana 72. stav (1) tačka d) ovog zakona.
(3) U slučaju iz stava (1) ovog člana, Agencija je dužna obavijestiti nosioca podataka o tome da su izvršene provjere i nadzor kao i o pravu na pravni lijek.

Član 74.

(Prava nosioca podataka u krivičnim istragama i postupcima)

Nosilac podataka ostvaruje prava iz čl. 69, 70. i 72. ovog zakona u skladu sa zakonima o krivičnim postupcima, ako su lični podaci sadržani u sudskoj odluci ili evidenciji ili spisu predmeta obrađeni tokom krivičnih istraga i postupaka.

Član 75.

(Obaveza nadležnog organa)

(1) Nadležni organ dužan je da primijeni odgovarajuće tehničke i organizacione mjere imajući u vidu prirodu, obim, okolnosti i svrhe obrade, kao i rizike različitih nivoa vjerovatnoće i ozbiljnosti za prava i slobode fizičkih lica, kako bi osigurao da se obrada obavlja u skladu s ovim zakonom i kako bi to mogao dokazati. Te mjere se prema potrebi preispituju i ažuriraju.
(2) Mjere iz stava (1) ovog člana, ako su proporcionalne u odnosu na aktivnosti obrade, uključuju provođenje odgovarajućih politika zaštite podataka od nadležnog organa.

Član 76.

(Tehnička i integrirana zaštita ličnog podatka od nadležnog organa)

(1) Nadležni organ dužan je, uzimajući u obzir najnovija dostignuća i trošak provođenja kao i prirodu, obim, kontekst i svrhe obrade, kao i rizike različitih nivoa vjerovatnoće i ozbiljnosti za prava i slobode lica koji proizlaze iz obrade podataka, i u vrijeme određivanja sredstava obrade i u vrijeme same obrade, primijeniti odgovarajuće tehničke i organizacione mjere, poput pseudonimizacije, za omogućavanje djelotvorne primjene principa zaštite podataka, kao što su smanjenje količine podataka te uključivanje zaštitnih mjera u obradu, kako bi se ispunili zahtjevi iz ovog zakona i zaštitila prava nosioca podataka.
(2) Mjere iz stava (1) ovog člana odnose se na količinu prikupljenih ličnih podataka, obim njihove obrade, rok njihovog čuvanja i njihovu dostupnost, čime se osigurava da lični podaci nisu automatski, bez intervencije fizičkog lica, dostupni neograničenom broju lica.

Član 77.

(Nadležni organ kao zajednički kontrolor podataka)

(1) Ako dva ili više nadležnih organa odrede svrhe i načine obrade ličnih podataka, smatra se da su zajednički kontrolori podataka. Oni na transparentan način međusobnim sporazumom određuju odgovornosti svakoga od njih s ciljem izvršavanja obaveza iz ovog zakona, posebno u vezi sa ostvarivanjem prava nosilaca podataka i dužnostima svakoga od njih u vezi s pružanjem informacija iz člana 69. ovog zakona, osim ako su odgovornosti nadležnih organa utvrđene zakonom koji se primjenjuje na te nadležne organe. Sporazumom se određuje kontakt-tačka za nosioca podataka. Zakonom se može odrediti koji od zajedničkih kontrolora podataka može djelovati kao jedinstvena kontakt-tačka za ostvarivanje prava nosioca podataka.
(2) Nezavisno od uslova sporazuma iz stava (1) ovog člana, nosilac podataka može ostvarivati svoja prava iz ovog zakona u odnosu sa svakim nadležnim organom i protiv svakog od njih.

Član 78.

(Korištenje usluge obrađivača od nadležnog organa)

(1) Nadležni organ koristi uslugu samo onog obrađivača koji može u dovoljnoj mjeri osigurati provođenje odgovarajućih tehničkih i organizacionih mjera propisanih ovim zakonom.
(2) Korištenje usluge obrađivača od nadležnog organa uređuje se ugovorom ili drugim pravnim aktom kojim se uređuju: predmet, tehničke i organizacione mjere propisane ovim zakonom, trajanje obrade, obim, sadržaj i svrha obrade, vrsta ličnih podataka, kategorije nosilaca podataka te obaveze i prava nadležnog organa, kao i da obrađivač:
   a) djeluje samo prema uputstvima nadležnog organa;
   b) osigurava da su se lica ovlaštena za obradu ličnih podataka obavezala na poštivanje povjerljivosti ili da podliježu zakonskim odredbama o povjerljivosti;
   c) bilo kojim odgovarajućim sredstvom pomaže nadležnom organu osigurati usklađenost s odredbama o pravima nosioca podataka;
   d) prema izboru nadležnog organa, briše ili vraća nadležnom organu sve lične podatke nakon završetka pružanja usluge obrade podataka te briše postojeće kopije, osim ako prema nekoj zakonskoj odredbi ne postoji obaveza čuvanja ličnih podataka;
   e) nadležnom organu stavlja na raspolaganje sve informacije potrebne za pridržavanje odredbi ovoga člana;
   f) poštuje odredbe stava (3) ovog člana za angažiranje drugog obrađivača.
(3) Obrađivač ne može koristiti uslugu drugog obrađivača bez prethodnog pisanog odobrenja nadležnog organa.
(4) Po zaprimanju odobrenja obrađivač je dužan obavijestiti nadležni organ o svim planiranim izmjenama u vezi s korištenjem usluge drugih obrađivača.
(5) Nadležni organ može uskratiti saglasnost obrađivaču za korištenje usluge drugog obrađivača.
(6) Ako obrađivač utvrđuje svrhe i načine obrade kršeći odredbe ovog zakona, taj obrađivač smatra se nadležnim organom u vezi s obradom koja mu je povjerena.

Član 79.

(Obrada pod kontrolom nadležnog organa)

Lice koje djeluje pod kontrolom nadležnog organa ili obrađivača, a ima pristup ličnim podacima, ne smije obrađivati te podatke bez naloga kontrolora podataka, osim kada je to propisano posebnim zakonom.

Član 80.

(Evidencija o obradi od nadležnog organa)

(1) Nadležni organ vodi evidenciju obrade za koju je odgovoran. Ta evidencija sadrži sljedeće informacije:
   a) naziv i kontakt-podatke nadležnog organa, zajedničkog nadležnog organa i službenika za zaštitu ličnih podataka;

b) svrhu obrade;
c) kategoriju primaoca kome su lični podaci otkriveni ili će mu biti otkriveni, uključujući primaoca u drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji;
d) opis kategorije nosioca podataka i kategorije ličnih podataka;
e) upotrebu izrade profila, ako je primjenjivo;
f) kategoriju prijenosa ličnih podataka u drugu državu ili međunarodnu organizaciju, ako je primjenjivo;
g) pravni osnov za postupak obrade, uključujući prijenose, kojem su lični podaci namijenjeni;
h) predviđene rokove za brisanje različitih kategorija ličnih podataka, ako je moguće;
i) opći opis tehničkih i organizaciono-sigurnosnih mjera iz člana 85. stava (1) ovog zakona, ako je moguće.

(2) Nadležni organ osigurava da svaki obrađivač vodi evidenciju svih kategorija aktivnosti obrade koje se obavljaju uime kontrolora podataka, a koja sadrži:
a) ime i kontakt-podatke jednog ili više obrađivača i svakog kontrolora podataka u čije ime obrađivač djeluje te službenika za zaštitu podataka, ako je primjenjivo;
b) kategoriju obrade koja se provodi za svakog kontrolora podataka;
c) ako je primjenjivo, podatke o prijenosu ličnih podataka u drugu državu ili međunarodnu organizaciju, ako za to postoji izričito uputstvo kontrolora podataka, uključujući identifikaciju te druge države ili međunarodne organizacije;
d) ako je moguće, opći opis tehničkih i organizaciono-sigurnosnih mjera iz člana 85. stav (1) ovog zakona.

(3) Evidencija iz stava (1) ovog člana mora biti u pisanoj formi, što uključuje elektronsku formu.

(4) Nadležni organ na zahtjev Agencije, prilikom nadzora, stavlja evidenciju na uvid.

Član 81.
(Zapisivanje)

(1) Nadležni organ dužan je, kod automatiziranog sistema obrade ličnih podataka, uspostaviti pristup sistemu koji automatski bilježi najmanje sljedeće informacije o: prikupljanju, izmjeni, izvršenom uvidu, otkrivanju, uključujući prijenose te kombiniranju i brisanju. Zapisi o izvršenom uvidu i otkrivanju omogućavaju da se utvrde obrazloženje, datum i vrijeme takvih postupaka te, ako je to moguće, identitet lica koje je izvršilo uvid ili otkrilo lične podatke i identitet primaoca takvih ličnih podataka.

(2) Zapis se upotrebljava samo u svrhe provjere zakonitosti obrade, samopraćenja i osiguranja cjelovitosti i sigurnosti ličnih podataka te za krivične postupke.

(3) Nadležni organ na zahtjev Agencije, prilikom nadzora, stavlja zapise na uvid.

Član 82.
(Saradnja nadležnog organa i obrađivača s Agencijom)

Nadležni organ i obrađivač dužni su sarađivati s Agencijom, na obrazložen i na osnovu zakona opravdan zahtjev, pri izvršavanju njene nadležnosti.

Član 83.
(Procjena uticaja na zaštitu ličnog podatka od nadležnog organa)

(1) Nadležni organ prije obrade radi procjenu uticaja predviđenih postupaka obrade na zaštitu ličnih podataka ako je vjerovatno da će neka vrsta obrade, posebno primjenom novih tehnologija i uzimajući u obzir prirodu, obim, kontekst i svrhe te obrade, uzrokovati visoki rizik za prava i slobode lica.

(2) Procjena iz stava (1) ovog člana mora sadržavati najmanje opći opis predviđenih postupaka obrade, procjenu rizika za prava i slobode nosioca podataka, predviđene mjere za rizike, zaštitne i sigurnosne mjere i mehanizme kako bi se osigurala zaštita ličnih podataka i dokazala usklađenost s ovim zakonom, uzimajući u obzir prava i legitimne interese nosioca podataka i drugih uključenih lica.

Član 84.
(Prethodno savjetovanje nadležnog organa s Agencijom)

(1) Nadležni organ ili obrađivač dužan je da se savjetuje s Agencijom prije obrade ličnih podataka koji će biti uključeni u novu zbirku ličnih podataka ako:
a) procjena uticaja na zaštitu podataka, kako je predviđeno članom 83. ovog zakona, upućuje na to da bi obrada mogla uzrokovati visok rizik ako nadležni organ ne preduzme mjere kako bi umanjio rizik ili
b) vrsta obrade, posebno ako se upotrebljavaju nove tehnologije, mehanizmi ili postupci, predstavlja visok rizik za prava i slobode nosioca podataka.

(2) Agencija može utvrditi listu postupaka obrade za koje je potrebno obaviti prethodno savjetovanje u skladu sa stavom (1) ovog člana.

(3) Nadležni organ dužan je Agenciji dostaviti procjenu uticaja na zaštitu podataka na osnovu člana 83. ovog zakona i na njen zahtjev pružiti sve ostale informacije pomoću kojih će Agencija moći procijeniti usklađenost obrade te posebno rizike za zaštitu ličnih podataka nosioca podataka i povezane zaštitne mjere.

(4) Agencija će u roku od 42 dana od zaprimanja pisanog zahtjeva iz stava (1) ovog člana pisanim putem dati savjet nadležnom organu te može iskoristiti bilo koje od svojih ovlaštenja, ako smatra da bi se namjeravanom obradom iz stava (1) ovog člana kršile odredbe ovog zakona, posebno ako nadležni organ nije u dovoljnoj mjeri utvrdio ili umanjio rizik.

(5) Rok iz stava (4) ovog člana može se, prema potrebi, produžiti za 30 dana, uzimajući u obzir složenost namjeravane obrade.

(6) Agencija u roku od 30 dana od zaprimanja zahtjeva obavještava nadležni organ i, prema potrebi, obrađivača o svakom produženju i razlozima odgađanja.

(7) O prijedlogu zakona kojim se regulira obrada ličnih podataka, a prije njegovog upućivanja u parlamentarnu proceduru, predlagač se može prethodno savjetovati s Agencijom.

Član 85.
(Sigurnost obrade od nadležnog organa i obrađivača)

(1) Nadležni organ i obrađivač dužni su, uzimajući u obzir najnovija dostignuća, troškove provođenja, prirodu, obim, kontekst i svrhe obrade, kao i rizike različitih nivoa vjerovatnoće i ozbiljnosti za prava i slobode fizičkih lica, primijeniti odgovarajuće tehničke i organizacione mjere kako bi se postigao odgovarajući nivo sigurnosti shodno riziku, posebno u vezi s obradom posebnih kategorija ličnih podataka.

(2) U vezi s automatiziranom obradom, nadležni organ ili obrađivač, nakon procjene rizika, dužan je uspostaviti mjere koje osiguravaju da se:
a) onemogući neovlaštenim licima pristup opremi koja se koristi za obradu;
b) spriječi neovlašteno čitanje, umnožavanje, mijenjanje ili uklanjanje nosača podataka;

c) spriječi neovlašteno unošenje ličnih podataka te neovlašteno pregledanje, mijenjanje ili brisanje čuvanih ličnih podataka;
d) spriječi korištenje sistema za automatsku obradu od neovlaštenog lica upotrebom opreme za prijenos podataka;
e) lice koje je ovlašteno za korištenje sistema za automatsku obradu ima pristup samo onim ličnim podacima na koje se odnosi njegovo odobrenje za pristup;
f) može provjeriti i utvrditi kome su lični podaci preneseni, odnosno bi mogli biti preneseni ili učinjeni dostupnim upotrebom opreme za prijenos podataka;
g) može naknadno provjeriti, odnosno utvrditi koji su lični podaci uneseni u sistem automatske obrade te ko ih je i kada unio;
h) spriječi neovlašteno čitanje, umnožavanje, mijenjanje ili brisanje ličnih podataka tokom prijenosa ličnih podataka ili prijenosa nosača podataka;
i) omogući ponovno uspostavljanje instaliranih sistema u slučaju prekida njihovog rada;
j) održava ispravna funkcija sistema, da se pojava grešaka u funkcioniranju sistema prijavi te da čuvani lični podaci ne mogu biti ugroženi zbog nedostataka u funkcioniranju sistema.

Član 86.

(Obavještavanje Agencije o povredi ličnog podatka od nadležnog organa)

(1) Nadležni organ dužan je u slučaju povrede ličnih podataka, bez odgađanja, a najkasnije 72 sata nakon saznanja za povredu, obavijestiti Agenciju o povredi ličnih podataka, osim ako povreda ličnih podataka ne ugrožava prava i slobode fizičkog lica.
(2) Obrađivač je dužan u slučaju povrede ličnih podataka, bez odgađanja, obavijestiti nadležni organ, nakon što sazna za povredu ličnih podataka.
(3) Ako obavještavanje Agencije iz stava (1) ovog člana nije izvršeno u roku od 72 sata, mora se sačiniti pisano obrazloženje s navođenjem razloga za kašnjenje.
(4) Obavještenje iz stava (1) ovog člana sadrži najmanje sljedeće informacije:
   a) opis povrede ličnih podataka, uključujući, ako je moguće, kategorije i približan broj nosilaca podataka, kao i kategorije i približan broj evidencija ličnih podataka o kojima je riječ;
   b) ime i prezime i kontakt-podatke službenika za zaštitu podataka ili druge kontakt-tačke od koje se može dobiti još informacija;
   c) opis vjerovatne posljedice povrede ličnih podataka;
   d) opis mjera koje je nadležni organ preduzeo ili čije je preduzimanje predložio radi rješavanja problema povrede ličnih podataka, uključujući prema potrebi i mjere za ublažavanje mogućih štetnih posljedica.
(5) Informacije se mogu dostavljati u dijelovima, bez odgađanja, ako i u mjeri u kojoj nije moguće istovremeno dostaviti sve informacije.
(6) Nadležni organ dokumentira svaku povredu ličnih podataka iz stava (1) ovog člana, uključujući i činjenice u vezi s povredom ličnih podataka, njene posljedice i mjere preduzete za popravljanje situacije.
(7) Dokumentacija iz stava (4) ovog člana mora biti dostupna Agenciji s ciljem provjere primjene ovog člana.
(8) Nadležni organ osigurava da se, u slučaju povrede ličnih podataka koja uključuje lične podatke koje je prenio kontrolor podataka druge države ili koji su preneseni njemu, informacije iz stava (4) ovog člana prenose kontroloru podataka te države bez nepotrebnog odgađanja.

Član 87.

(Obavještavanje nosioca podatka o povredi ličnog podatka)

(1) Ako je vjerovatno da će povreda ličnih podataka uzrokovati visok rizik za prava i slobode fizičkog lica, nadležni organ, bez odgađanja, obavještava nosioca podataka o povredi ličnih podataka.
(2) U obavještenju iz stava (1) ovog člana se jasnim i jednostavnim jezikom opisuje priroda povrede ličnih podataka te se navode najmanje informacije i mjere iz člana 86. stav (4) tač. b), c) i d) ovog zakona.
(3) Obavještavanje nosioca podataka nije obavezno ako je ispunjen jedan od sljedećih uslova:
   a) ako je nadležni organ preduzeo odgovarajuće tehničke i organizacione mjere zaštite i te mjere su primijenjene na lične podatke u vezi s kojima je došlo do povrede ličnih podataka, a prije svega mjere koje lične podatke čine nerazumljivim licu koje nije ovlašteno pristupiti im, kao što je enkripcija;
   b) ako je kontrolor podataka preduzeo naknadne mjere kojima se osigurava da više nije vjerovatno da će doći do visokog rizika za prava i slobode nosioca podataka;
   c) ako bi to zahtijevalo neproporcionalan napor. U tom slučaju se objavljuje javno obavještenje ili se preduzima slična mjera kojom se nosioci podataka obavještavaju na jednako djelotvoran način.
(4) Ako nadležni organ do tog trenutka nije obavijestio nosioca podataka o povredi ličnih podataka, Agencija, nakon razmatranja stepena vjerovatnoće da će povreda ličnih podataka uzrokovati visok rizik, može od njega zahtijevati da to učini ili može zaključiti da je ispunjen neki od uslova iz stava (3) ovog člana.
(5) Obavještavanje nosioca podataka može se odgoditi, ograničiti ili uskratiti u skladu sa uslovima i na osnovu razloga iz člana 69. stav (3) ovog zakona.

Član 88.

(Imenovanje službenika za zaštitu ličnih podataka od nadležnog organa)

(1) Nadležni organ dužan je imenovati službenika za zaštitu ličnih podataka.
(2) Sudovi i drugi nezavisni pravosudni organi kada postupaju u okviru svoje pravosudne nadležnosti nisu dužni imenovati službenika za zaštitu ličnih podataka.
(3) Službenik za zaštitu ličnih podataka imenuje se na osnovu njegovih stručnih kvalifikacija, a posebno stručnog znanja o pravu i praksi iz oblasti zaštite ličnih podataka i sposobnosti obavljanja zadataka iz člana 90. ovog zakona.
(4) Više nadležnih organa može imenovati jednog službenika za zaštitu ličnih podataka, uzimajući u obzir njihovu organizacionu strukturu i veličinu.
(5) Nadležni organ dužan je objaviti kontakt-podatke službenika za zaštitu ličnih podataka i saopćiti ih Agenciji.

Član 89.

(Radno mjesto službenika za zaštitu ličnih podataka nadležnog organa)

(1) Nadležni organ dužan je osigurati da službenik za zaštitu ličnih podataka bude na odgovarajući način i blagovremeno uključen u sva pitanja koja se tiču zaštite ličnih podataka.

(2) Nadležni organ dužan je podržavati službenika za zaštitu ličnih podataka u izvršavanju zadataka pružajući mu potrebna sredstva za izvršavanje tih zadataka i pristup ličnim podacima i postupcima obrade, kao i za održavanje njegovog stručnog znanja.

Član 90.

(Zadaci službenika za zaštitu ličnih podataka nadležnog organa)

Nadležni organ službeniku za zaštitu ličnih podataka povjerava najmanje sljedeće zadatke:

a) informiranost i savjetovanje nadležnog organa i zaposlenih koji rade obradu o njihovim obavezama iz ovog zakona i drugih zakona kojima se propisuje zaštita ličnih podataka;
b) praćenje primjene ovog zakona i drugih zakona kojima se propisuje zaštita ličnih podataka, kao i politika nadležnog organa u vezi sa zaštitom ličnih podataka, uključujući i podjelu odgovornosti, podizanje svijesti i osposobljavanje zaposlenih koji učestvuju u radnjama obrade, kao i s tim povezanim revizijama;
c) pružanje savjeta, kada je to zahtijevano, u vezi s procjenom uticaja na zaštitu ličnih podataka i praćenje njenog izvršavanja u skladu s članom 83. ovog zakona;
d) saradnju s Agencijom;
e) djelovanje kao kontakt-tačka za Agenciju o pitanjima koja se tiču obrade, što uključuje i prethodno savjetovanje iz člana 84. ovog zakona te savjetovanje, po potrebi, o svim drugim pitanjima.

Član 91.

(Opći principi prijenosa ličnog podatka u drugu državu ili međunarodnu organizaciju od nadležnog organa)

(1) Nadležni organ dužan je svaki prijenos ličnih podataka koji se obrađuju ili su namijenjeni za obradu nakon prijenosa u drugu državu ili međunarodnu organizaciju, uključujući daljnji prijenos u još jednu drugu državu ili međunarodnu organizaciju, izvršavati pridržavajući se odredbi ovog dijela zakona, samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi, i to:
   a) prijenos je neophodan u svrhe utvrđene u članu 1. stav (1) tačka c) ovog zakona;
   b) lični podaci prenose se nadležnom organu u drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji, koji predstavlja javni organ nadležan za potrebe iz člana 1. stav (1) tačka c) ovog zakona;
   c) ako su lični podaci preneseni ili stavljeni na raspolaganje iz druge države, ta je država dala prethodno odobrenje za prijenos u skladu sa svojim pravom;
   d) ako je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije, donijelo odluku o adekvatnosti iz člana 92. stav (3) ovog zakona ili ako Vijeće ministara Bosne i Hercegovine nije donijelo odluku o adekvatnosti iz člana 92. stav (3) ovog zakona, moraju biti osigurane ili postoje odgovarajuće zaštitne mjere iz člana 93. ovog zakona ili ako Vijeće ministara Bosne i Hercegovine nije donijelo odluku o adekvatnosti iz člana 92. stav (3) ovog zakona i nisu osigurane ili ne postoje odgovarajuće zaštitne mjere iz člana 93. ovog zakona, primjenjuju se odstupanja za posebne situacije iz člana 94. ovog zakona;
   e) u slučaju daljnjeg prijenosa u još jednu drugu državu ili međunarodnu organizaciju, nadležni organ koji je izvršio prvi prijenos ili drugi nadležni organ u Bosni i Hercegovini može, nakon što je uzeo u obzir sve relevantne činjenice, uključujući ozbiljnost krivičnog djela, svrhu u koju su lični podaci prvo preneseni i nivo zaštite ličnih podataka u drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji, odobriti daljnji prijenos.

(2) Nadležnom organu dopušten je prijenos, bez prethodnog odobrenja druge države, u skladu sa stavom (1) tačka c) ovog člana, izuzetno, ako je prijenos ličnih podataka potreban za sprečavanje neposredne i ozbiljne prijetnje javnoj sigurnosti Bosne i Hercegovine ili druge države ili bitnim interesima Bosne i Hercegovine, a prethodno odobrenje se ne može blagovremeno dobiti.

(3) Nadležni organ dužan je obavijestiti organ u drugoj državi, odgovoran za izdavanje prethodnog odobrenja, o slučaju iz stava (2) ovog člana.

(4) Sve odredbe u vezi s prijenosom ličnih podataka u drugu državu ili međunarodnu organizaciju primjenjuju se kako bi se osiguralo da se ne ugrozi nivo zaštite fizičkih lica koji je zagarantiran ovim dijelom zakona.

Član 92.

(Prijenos od nadležnog organa na osnovu odluke o adekvatnosti)

(1) Prijenos ličnih podataka u drugu državu ili međunarodnu organizaciju može se vršiti ako Vijeće ministara Bosne i Hercegovine odluči da druga država, teritorija, ili jedan ili više konkretnih sektora unutar te druge države, ili međunarodna organizacija osigurava adekvatan nivo zaštite, i u tom slučaju takav prijenos ne zahtijeva posebno odobrenje.

(2) Smatra se da je adekvatan nivo zaštite iz stava (1) ovog člana osiguran u državi, dijelovima njene teritorije, ili jednom ili više sektora u toj državi, međunarodnoj organizaciji, za koje je od Evropske unije utvrđeno da osiguravaju adekvatan nivo zaštite ličnih podataka.

(3) Odluku o adekvatnosti nivoa zaštite ličnih podataka iz stava (1) ovog člana donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Agencije.

(4) Agencija priprema prijedlog odluke iz stava (3) ovog člana uzimajući u obzir:
   a) vladavinu prava, poštivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, relevantno opće i sektorsko zakonodavstvo, što uključuje zakonodavstvo o javnoj sigurnosti, odbrani, državnoj sigurnosti, krivično pravo i pristup javnih organa ličnim podacima, kao i primjenu tog zakonodavstva, pravila o zaštiti ličnih podataka, pravila struke i mjere sigurnosti, što uključuje pravila za daljnji prijenos ličnih podataka u još jednu drugu državu ili međunarodnu organizaciju, koja se poštuju u toj drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji, sudsku praksu, kao i postojanje djelotvornih i provedivih prava nosilaca podataka i efikasnu upravnu i sudsku zaštitu nosilaca podataka;
   b) postojanje i efikasno funkcioniranje jednog ili više nezavisnih nadzornih organa u drugoj državi ili organa kojem podliježe međunarodna organizacija, odgovornih za osiguravanje i provođenje pravila o zaštiti podataka, što uključuje adekvatna izvršna ovlaštenja za pružanje pomoći nosiocima podataka u ostvarivanju njihovih prava, kao i za saradnju s Agencijom;
   c) međunarodne obaveze koje je druga država ili međunarodna organizacija preuzela ili druge obaveze koje proizlaze iz pravnoobavezujućih konvencija ili instrumenata, kao i iz njenog učešća u

multilateralnim ili regionalnim organizacijama, posebno u vezi sa zaštitom ličnih podataka.

(5) Agencija kontinuirano prati stanje u oblasti zaštite ličnih podataka u drugoj državi, dijelu njene teritorije, jednom ili više sektora unutar te države ili međunarodnoj organizaciji i o tome po potrebi izvještava Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

(6) Izvještaj iz stava (5) ovog člana uključuje dostupne informacije i informacije prikupljene od međunarodnih organizacija, koje su značajne za preispitivanje postojanja adekvatnog nivoa zaštite ličnih podataka, na osnovu čega Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donosi odluku iz stava (3) ovog člana.

(7) Odluka donesena na osnovu stava (3) ovog člana ne dovodi u pitanje prijenos ličnih podataka u drugu državu, na teritoriji ili u jedan ili više određenih sektora unutar te druge države ili međunarodnu organizaciju, u skladu s čl. 93. i 94. ovog zakona.

(8) Lista država, dijela njihovih teritorija, jedan ili više sektora unutar tih država i međunarodnih organizacija, u vezi s kojim je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo odluku da ne osiguravaju ili da više ne osiguravaju adekvatan nivo zaštite ličnih podataka objavljuje se u "Službenom glasniku BiH" i na službenoj internetskoj stranici Agencije.

Član 93.

(Prijenos od nadležnog organa na koji se primjenjuju odgovarajuće zaštitne mjere)

(1) Nadležni organ može izvršiti prijenos ličnih podataka u drugu državu ili međunarodnu organizaciju, ako nije donesena odluka na osnovu člana 92. stav (3) ovog zakona, uz sljedeće uslove:
   a) ako su odgovarajuće zaštitne mjere u vezi sa zaštitom ličnih podataka predviđene u pravnoobavezujućem instrumentu ili
   b) ako je nadležni organ procijenio sve okolnosti u vezi s prijenosom ličnih podataka i zaključio da postoje odgovarajuće zaštitne mjere u vezi sa zaštitom ličnih podataka.

(2) Nadležni organ dužan je obavijestiti Agenciju o kategorijama prijenosa u skladu sa stavom (1) tačka b) ovog člana.

(3) Kada se prijenos ličnih podataka zasniva na stavu (1) tačka b) ovog člana, nadležni organ dužan je takav prijenos dokumentirati, a dokumentaciju, po zahtjevu, staviti na raspolaganje Agenciji, uključujući datum i vrijeme prijenosa, informacije o nadležnom organu koji je dobio podatke, obrazloženje prijenosa i koji su lični podaci preneseni.

Član 94.

(Odstupanje u posebnim slučajevima prijenosa ličnog podatka od nadležnog organa)

(1) Ako ne postoji odluka o adekvatnosti iz člana 92. stav (3) ovog zakona ili odgovarajuće zaštitne mjere iz člana 93. ovog zakona, prijenos ili skup prijenosa ličnih podataka u drugu državu ili međunarodnu organizaciju vrši se samo ako je prijenos neophodan i ako ispunjava jedan od sljedećih uslova:
   a) kako bi se zaštitili ključni interesi nosioca podataka ili drugog lica;
   b) kako bi se zaštitili legitimni interesi nosioca podataka, ako je to predviđeno posebnim zakonom;
   c) kako bi se spriječila neposredna i ozbiljna prijetnja javnoj sigurnosti na teritoriji Bosne i Hercegovine ili druge države;
   d) u pojedinačnim slučajevima u svrhe navedene u članu 1. stavu (1) tački c) ovog zakona ili
   e) u pojedinačnom slučaju radi postavljanja, ostvarivanja ili odbrane pravnih zahtjeva u vezi sa svrhama navedenim u članu 1. stavu (1) tački c) ovog zakona.

(2) Lični podaci ne smiju se prenositi ako nadležni organ koji obavlja prijenos utvrdi da osnovna prava i slobode odnosnog nosioca podataka imaju prednost pred javnim interesom u vezi s prijenosom iz stava (1) tač. d) i e) ovog člana.

(3) Ako se prijenos obavlja na osnovu stava (1) ovog člana, nadležni organ dužan je takav prijenos dokumentirati i dokumentaciju, po zahtjevu, staviti na raspolaganje Agenciji, uključujući datum i vrijeme prijenosa, informacije o nadležnom organu koji je dobio podatke, obrazloženje prijenosa i koji su lični podaci preneseni.

Član 95.

(Prijenos ličnog podatka primaocu sa sjedištem ili poslovnim nastanom u drugoj državi)

(1) Nadležni organ može, u skladu s posebnim zakonom, odstupajući od člana 91. stav (1) tačka b) ovog zakona i ne dovodeći u pitanje nijedan međunarodni sporazum iz stava (2) ovog člana, u pojedinačnim i posebnim slučajevima, prenijeti lične podatke direktno primaocima sa sjedištem ili poslovnim nastanom u drugoj državi samo ako se pridržavaju odredbi ovog dijela zakona i ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
   a) ako je prijenos isključivo neophodan za obavljanje zadatka nadležnog organa koji obavlja prijenos kako je predviđeno posebnim zakonom u svrhe navedene u članu 1. stav (1) tačka c) ovog zakona;
   b) ako nadležni organ koji obavlja prijenos utvrdi da osnovna prava i slobode dotičnog nosioca podataka nemaju prednost nad javnim interesom koji iziskuje prijenos u predmetnom slučaju;
   c) ako nadležni organ koji obavlja prijenos smatra da je prijenos organu nadležnom za postupanje u svrhu iz člana 1. stav (1) tačka c) ovog zakona u drugu državu nedjelotvoran ili neprimjeren, posebno zato što se prijenos ne može pravovremeno ostvariti;
   d) ako je organ koji je u drugoj državi nadležan za postupanje u svrhu iz člana 1. stav (1) tačka c) ovog zakona obaviješten bez odgađanja, osim ako je to nedjelotvorno ili neprimjereno;
   e) ako nadležni organ koji obavlja prijenos obavijesti primaoca o određenoj svrsi ili svrhama u koje taj primalac isključivo može obrađivati lične podatke, samo ako je takva obrada neophodna.

(2) Međunarodni sporazum iz stava (1) ovog člana je svaki bilateralni ili multilateralni međunarodni sporazum na snazi između Bosne i Hercegovine i druge države u oblasti pravosudne saradnje u krivičnim stvarima i policijske saradnje.

(3) Nadležni organ koji obavlja prijenos dužan je obavijestiti Agenciju o prijenosima u skladu s ovim članom.

(4) Nadležni organ koji obavlja prijenos ličnih podataka na osnovu stava (1) ovog člana dužan je takav prijenos dokumentirati.

DIO ČETVRTI – AGENCIJA ZA ZAŠTITU LIČNIH PODATAKA U BOSNI I HERCEGOVINI

Član 96.

(Agencija)

(1) Agencija je nezavisan nadzorni organ za praćenje primjene ovog zakona, s ciljem zaštite osnovnih prava i

sloboda fizičkih lica u vezi s obradom ličnih podataka u Bosni i Hercegovini.

(2) Sjedište Agencije je u Sarajevu.

(3) Na sva pitanja organizacije i upravljanja te druga pitanja značajna za funkcioniranje Agencije primjenjuju se propisi kojima se regulira organizacija rada organa uprave, osim ako nije drugačije propisano ovim zakonom.

Član 97.

(Nezavisnost Agencije)

(1) Agencija djeluje potpuno nezavisno pri obavljanju svojih nadležnosti u skladu s ovim zakonom.

(2) Direktor, zamjenik direktora i zaposleni u Agenciji, pri obavljanju svojih dužnosti i ovlaštenja u skladu s ovim zakonom, ne smiju biti izloženi neposrednom ili posrednom vanjskom uticaju i ne smiju ni od koga tražiti ili primati instrukcije.

(3) Direktor, zamjenik direktora i zaposleni u Agenciji moraju se suzdržavati od svih radnji koje nisu u skladu s njihovim dužnostima i tokom svog mandata i zaposlenja ne smiju se baviti nespojivom djelatnošću, bez obzira na to da li je ona plaćena ili ne.

(4) Agencija mora imati ljudske, tehničke i finansijske resurse, prostorije i infrastrukturu potrebne za efikasno obavljanje svojih nadležnosti, uključujući i ovlaštenja koja se odnose na međunarodnu uzajamnu pomoć i saradnju.

(5) Zaposleni u Agenciji su državni službenici i zaposlenici i na njih se primjenjuju Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine i Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine.

(6) Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Agencije, na prijedlog direktora Agencije, odobrava Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

(7) Agencija, u skladu s odredbama Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, priprema nacrt godišnjeg budžeta i dostavlja ga parlamentarnoj komisiji na odobravanje. Agencija, nakon dobivanja odobrenja parlamentarne komisije, u skladu s rokovima propisanim odredbama Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, dostavlja Ministarstvu finansija i trezora Bosne i Hercegovine nacrt budžeta radi uvrštavanja u budžet institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine. Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Predsjedništvo Bosne i Hercegovine mogu dati mišljenje o nacrtu budžeta Agencije, bez mogućnosti izmjene nacrta budžeta koji je prethodno odobrila parlamentarna komisija.

(8) Agencija podliježe finansijskoj kontroli u skladu s propisima o finansijskoj kontroli.

Član 98.

(Rukovođenje Agencijom)

(1) Agencijom rukovodi direktor.

(2) Direktor ima jednog zamjenika.

(3) Zamjenik direktora zamjenjuje direktora u obavljanju poslova, ako direktor nije u mogućnosti obavljati poslove u skladu sa svojim ovlaštenjima i obavezama.

(4) Direktor je odgovoran za zakonit rad Agencije.

Član 99.

(Uslovi za imenovanje, privremena suspenzija i razrješenje direktora i zamjenika direktora)

(1) Direktora i zamjenika direktora imenuje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlamentarna skupština) na osnovu javnog konkursa.

(2) Direktor i zamjenik direktora imenuju se na period od šest godina uz mogućnost još jednog ponovnog imenovanja.

(3) Uslovi za imenovanje direktora i zamjenika direktora su:
   a) da je stariji od 18 godina;
   b) da je državljanin Bosne i Hercegovine (svi državljani Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH su državljani Bosne i Hercegovine);
   c) da nije osuđivan i da se protiv njega ne vodi krivični postupak;
   d) da nije obuhvaćen odredbom člana IX.1. Ustava Bosne i Hercegovine;
   e) da je zdravstveno sposoban;
   f) da ima završen fakultet društvenog smjera, VSS/VII stepen ili visoko obrazovanje bolonjskog sistema studiranja s najmanje 240 ECTS bodova;
   g) da ima najmanje 10 godina radnog iskustva u struci, od čega najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima rukovođenja;
   h) da ima stručna znanja i iskustva iz oblasti zaštite ličnih podataka;
   i) da nije član političke stranke;

(4) Parlamentarna skupština može privremeno suspendirati direktora i zamjenika direktora ako se otkrije teška povreda službene dužnosti. Privremena suspenzija traje dok se teška povreda službene dužnosti ne utvrdi konačnom odlukom.

(5) Parlamentarna skupština može razriješiti direktora i zamjenika direktora prije isteka mandata:
   a) na njegov zahtjev;
   b) ako se utvrdi teška povreda službene dužnosti;
   c) kada navrši 65 godina života i najmanje 20 godina staža osiguranja ili 40 godina staža osiguranja, nezavisno od godina života;
   d) ako više ne ispunjava uslove potrebne za imenovanje.

Član 100.

(Nespojivost funkcije i obaveza čuvanja profesionalne tajne)

(1) Direktoru i zamjeniku direktora kao i zaposlenima u Agenciji zabranjeni su djelovanje, poslovanje i pogodnosti koje nisu u skladu s principom nezavisnosti i nepristranosti, za vrijeme trajanja mandata, odnosno radnog odnosa i jednu godinu nakon njegovog prestanka.

(2) Direktor, zamjenik direktora i zaposleni u Agenciji, za vrijeme trajanja mandata, odnosno radnog odnosa, i nakon prestanka mandata, odnosno radnog odnosa, dužni su čuvati profesionalnu tajnu koja se odnosi na sve povjerljive informacije koje saznaju prilikom obavljanja svojih dužnosti ili ovlaštenja, u skladu s propisima u Bosni i Hercegovini. Tokom trajanja njihovog mandata, dužnost čuvanja profesionalne tajne posebno se odnosi na prijave fizičkih lica o kršenjima ovog zakona.

Član 101.

(Nadležnosti Agencije)

(1) Agencija je nadležna za:
   a) obavljanje zadataka i ovlaštenja dodijeljenih ovim zakonom;
   b) nadzor postupaka obrade ličnih podataka koje obavljaju kontrolori podataka i obrađivači.

(2) Agencija nije nadležna za nadzor postupaka obrade ličnih podataka koje obavljaju sudovi kada obavljaju sudsku funkciju.

Član 102.

(Zadaci Agencije)

(1) Agencija obavlja sljedeće zadatke:
   a) prati i primjenjuje ovaj zakon;
   b) promovira javnu svijest o rizicima, pravilima, zaštitnim mjerama i pravima u vezi s obradom ličnih

podataka te njihovo razumijevanje, a posebnu pažnju posvećuje aktivnostima koje su izričito namijenjene djeci;

c) savjetuje, u skladu s ovim zakonom, javne organe i druge institucije i organe o zakonodavnim i upravnim mjerama u vezi sa zaštitom prava i sloboda fizičkih lica u vezi s obradom;

d) podiže svijest kontrolora podataka i obrađivača o njihovim obavezama iz ovog zakona;

e) na zahtjev svakog nosioca podataka pruža informacije u vezi sa ostvarivanjem njegovih prava iz ovog zakona;

f) razmatra prigovor nosioca podataka ili organa, organizacije ili udruženja u skladu s članom 111. ovog zakona i u roku od 90 dana donosi rješenje po prigovoru, o čemu obavještava podnosioca prigovora;

g) provodi provjere u vezi s primjenom ovog zakona, između ostalog i na osnovu informacija primljenih od javnih organa;

h) prati bitna kretanja, u mjeri u kojoj utiču na zaštitu ličnih podataka, a posebno razvoj informacionih i komunikacionih tehnologija i komercijalnih praksi;

i) donosi standardne ugovorne klauzule iz člana 30. stav (8) i člana 48. stav (3) ovog zakona;

j) utvrđuje i vodi spisak obrada u vezi s obavezom obavljanja procjene uticaja na zaštitu podataka u skladu s članom 37. stav (4) ovog zakona;

k) daje savjete o postupku obrade ličnih podataka iz člana 38. stav (2) ovog zakona i člana 84. stav (4) ovog zakona;

l) podstiče izradu kodeksa ponašanja i daje mišljenje i odobrava takve kodekse ponašanja koji pružaju dovoljne zaštitne mjere u skladu s članom 42. stav (5) ovog zakona;

m) podstiče uspostavljanje mehanizama certifikacije zaštite podataka, kao i pečata i oznaka za zaštitu podataka u skladu s članom 44. stav (1) ovog zakona i odobrava kriterije certifikacije u skladu s članom 44. stav (6) ovog zakona;

n) u određenim slučajevima periodično preispituje izdate certifikate u skladu s članom 44. st. (8) i (9) ovog zakona;

o) sačinjava i objavljuje kriterije za akreditaciju organa za praćenje kodeksa ponašanja u skladu s članom 43. ovog zakona i akreditaciju certifikacionog organa u skladu s članom 45. ovog zakona;

p) akreditira organe za praćenje kodeksa ponašanja u skladu s članom 43. ovog zakona te akreditira certifikacioni organ u skladu s članom 45. ovog zakona;

r) odobrava odgovarajuće zaštitne mjere iz člana 48. stav (4) ovog zakona;

s) odobrava obavezujuća poslovna pravila u skladu s članom 49. ovog zakona;

t) vodi internu evidenciju o kršenjima ovog zakona i mjerama koje su preduzete u skladu s članom 103. stav (2) ovog zakona;

u) daje mišljenje na prijedlog zakona institucijama na nivou Bosne i Hercegovine, koji se odnosi na obradu ličnih podataka;

v) izvršava sve ostale zadatke u vezi sa zaštitom ličnih podataka.

(2) Agencija propisuje izgled i sadržaj obrasca za podnošenje prigovora.

(3) Agencija obavlja zadatke besplatno za nosioce podataka i, ako je to primjenjivo, i za službenike za zaštitu ličnih podataka.

(4) Agencija obavlja zadatke besplatno za nosioce podataka i za službenike za zaštitu ličnih podataka iz DIJELA TREĆEG ovog zakona.

(5) Ako su zahtjevi nosilaca podataka očito neosnovani ili pretjerani, posebno zbog učestalog ponavljanja, Agencija može da naplati naknadu stvarnih administrativnih troškova ili da odbije da postupi po zahtjevu, pri čemu Agencija snosi teret dokazivanja očite neosnovanosti ili pretjeranosti zahtjeva.

(6) Agencija naplaćuje naknadu za izdavanje akreditacije certifikacionom organu.

(7) Agencija naplaćuje naknadu za davanje mišljenja i drugih usluga, poslovnim subjektima u svrhu obavljanja njihove redovne djelatnosti.

(8) Kriterije za određivanje visine naknade iz st. (5), (6) i (7) ovog člana utvrđuje Agencija uz prethodnu saglasnost Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i oni se objavljuju u "Službenom glasniku BiH".

(9) Naknada se uplaćuje na Jedinstveni račun trezora institucija Bosne i Hercegovine.

Član 103.
(Ovlaštenja Agencije)

(1) Agencija ima sljedeća ovlaštenja:

a) preispituje certifikate izdate u skladu s članom 44. st. (8) i (9) ovog zakona;

b) provodi inspekcijske nadzore;

c) obavlja reviziju zaštite podataka;

d) nalaže kontroloru podataka i obrađivaču, a prema potrebi i predstavniku kontrolora podataka ili obrađivača, dostavljanje svih informacija potrebnih za obavljanje njenih zadataka;

e) obavještava kontrolora podataka ili obrađivača o navodnom kršenju ovog zakona;

f) ostvaruje pristup svim ličnim podacima i svim informacijama u posjedu kontrolora podataka i obrađivača, koji su potrebni za obavljanje njenih zadataka;

g) ostvaruje pristup svim prostorijama kontrolora podataka i obrađivača, u kojima se obavlja obrada ličnih podataka, uključujući svu opremu i sredstva za obradu podataka.

(2) Agencija ima sljedeća korektivna ovlaštenja:

a) izriče upozorenja kontroloru podataka ili obrađivaču da bi namjeravane obrade mogle lako predstavljati kršenje ovog zakona;

b) izriče opomenu kontroloru podataka ili obrađivaču ako se obradom krši ovaj zakon;

c) nalaže kontroloru podataka ili obrađivaču da postupi po zahtjevu nosioca podataka za ostvarivanje njegovih prava u skladu s ovim zakonom;

d) nalaže kontroloru podataka ili obrađivaču da obrade, ako je potrebno, uskladi s odredbama ovog zakona na tačno određen način i u tačno zadatom roku;

e) nalaže kontroloru podataka da nosioca podataka obavijesti o povredi ličnih podataka;

f) privremeno ili trajno ograničava ili zabranjuje obradu;

g) nalaže ispravljanje ili brisanje ličnih podataka ili ograničenje obrade i obavještavanje o takvim radnjama primalaca kojima su lični podaci otkriveni;

h) oduzima certifikat izdat u skladu s čl. 44. i 45. ovog zakona ili nalaže certifikacionom organu da ne izda certifikat ako zahtjevi za certifikaciju nisu ispunjeni

ili da povuče certifikat ako zahtjevi više nisu ispunjeni;

i) izdaje prekršajni nalog u okviru prekršajnog postupka ili podnosi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka u skladu s ovim zakonom;

j) nalaže privremeno obustavljanje prijenosa podataka primaocu u drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji.

(3) Agencija ima sljedeća ovlaštenja u vezi s odobravanjem i savjetovanjem:

a) savjetuje kontrolora podataka u skladu s postupkom prethodnog savjetovanja iz čl. 38. i 84. ovog zakona;

b) daje mišljenja o svim pitanjima koja se tiču zaštite ličnih podataka, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev zakonodavnih organa, vlada ili, u slučajevima kada je to posebnim zakonom propisano, drugim institucijama i organima, kao i javnosti;

c) odobrava obradu iz člana 38. stav (8) ovog zakona ako je posebnim zakonom propisano takvo prethodno odobrenje;

d) daje mišljenja i odobrava nacrte kodeksa ponašanja u skladu s članom 42. stav (5) ovog zakona;

e) akreditira certifikacione organe u skladu s članom 45. ovog zakona;

f) odobrava kriterije certifikacije u skladu s članom 44. stav (6) ovog zakona;

g) usvaja standardne klauzule o zaštiti podataka iz člana 30. stav (8) i člana 48. stav (3) ovog zakona;

h) odobrava odgovarajuće zaštitne mjere iz člana 48. stav (4) tačka a) ovog zakona;

i) odobrava odgovarajuće zaštitne mjere iz člana 48. stav (4) tačka b) ovog zakona;

j) odobrava obavezujuća poslovna pravila u skladu s članom 49. ovog zakona.

(4) Odluka Agencije je konačna u upravnom postupku i protiv nje nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine.

(5) Agencija u postupku odlučivanja primjenjuje pravila upravnog postupka, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

(6) Agencija je ovlaštena da po potrebi obavijesti nadležne istražne organe o povredama ovog zakona ili pokrene pravne postupke, ili u tim postupcima na drugi način učestvuje kako bi se proveo ovaj zakon.

(7) Svaka obrada ličnih podataka koji imaju određen stepen tajnosti na osnovu posebnog zakona provodi se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita tajnih podataka.

(8) Obradu ličnih podataka iz stava (7) ovog člana provode službenici Agencije koji imaju dozvolu za pristup tajnim podacima, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita tajnih podataka.

Član 104.

(Međunarodna saradnja radi zaštite ličnih podataka)

Agencija preduzima odgovarajuće mjere u vezi s drugim državama i međunarodnim organizacijama radi:

a) razvoja mehanizama međunarodne saradnje za olakšavanje efikasne primjene zakonodavstva o zaštiti ličnih podataka;

b) osiguravanja uzajamne međunarodne pomoći u primjeni zakonodavstva o zaštiti ličnih podataka, što podrazumijeva obavještavanje, upućivanje prigovora, pružanje pomoći u istragama i razmjenu informacija, u skladu s odgovarajućim mjerama za zaštitu ličnih podataka i drugim osnovnim pravima i slobodama;

c) uključivanja relevantnih interesnih grupa u raspravu i aktivnosti čiji je cilj unapređenje međunarodne saradnje na provođenju zakonodavstva o zaštiti ličnih podataka;

d) promoviranje razmjene i dokumentiranja zakonodavstva i prakse u vezi sa zaštitom ličnih podataka, uključujući i sporove u vezi s nadležnošću s drugim državama.

Član 105.

(Povjerljivo prijavljivanje povreda zakona)

(1) Nadležni organ koji obrađuje lične podatke u svrhe iz člana 1. stav (1) tačka c) ovog zakona dužan je osigurati primjenu efikasnih mehanizama za povjerljivo prijavljivanje slučajeva povrede ovog zakona.

(2) Mehanizmi koji se primjenjuju u skladu sa stavom (1) ovog člana moraju osigurati da se povreda može prijaviti nadležnom organu ili Agenciji.

(3) Ovi mehanizmi uključuju podizanje svijesti o zaštiti ličnih podataka i mjere o zaštiti lica koja prijavljuju povrede.

Član 106.

(Izvještaji Agencije)

(1) Agencija podnosi Parlamentarnoj skupštini godišnji izvještaj o zaštiti ličnih podataka za proteklu godinu najkasnije do kraja juna tekuće godine i čini ga dostupnim javnosti.

(2) Godišnji izvještaj o zaštiti ličnih podataka iz stava (1) ovog člana sadrži podatke o:

a) svim aktivnostima Agencije a posebno o vrstama povreda ličnih podataka i mjerama koje su preduzete;

b) stanju zaštite ličnih podataka u Bosni i Hercegovini;

c) ključnim pitanjima iz oblasti zaštite ličnih podataka;

d) kapacitetima Agencije.

Član 107.

(Inspekcijski nadzor)

(1) Inspekcijski nadzor nad provođenjem ovog zakona obavlja inspektor Agencije.

(2) Inspektor svoj identitet, svojstvo i ovlaštenje dokazuje legitimacijom inspektora.

(3) Inspekcijskim nadzorom ostvaruje se neposredan uvid u zakonitost rada i postupanje kontrolora podataka i obrađivača s ciljem provjere usklađenosti njegovog rada s ovim zakonom i drugim propisima koji se odnose na zaštitu ličnih podatka.

(4) Inspekcijski nadzor može biti redovni, vanredni i revizijski.

(5) Redovni inspekcijski nadzor provodi se na osnovu godišnjeg i mjesečnog plana inspekcijskog nadzora, koji se donosi na nivou Agencije.

(6) Rješenje iz redovnog inspekcijskog nadzora donosi inspektor, protiv kojeg je dozvoljena žalba direktoru Agencije u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

(7) Vanredni inspekcijski nadzor provodi se na osnovu prigovora ili postupanja po službenoj dužnosti kada je, u odnosu na konkretni slučaj, potrebno izvršiti inspekcijski nadzor.

(8) Zapisnik iz vanrednog inspekcijskog nadzora je dokazno sredstvo u postupku po prigovoru ili po službenoj dužnosti, koji provodi i rješava Agencija.

(9) Revizijski inspekcijski nadzor provodi se nakon redovnog ili vanrednog inspekcijskog nadzora s ciljem provjere izvršenja naloženih upravnih mjera.

(10) Rješenje u postupku nakon izvršenog vanrednog i revizijskog inspekcijskog nadzora donosi direktor Agencije i ono je konačno u upravnom postupku.

(11) Nakon provedenog inspekcijskog nadzora, inspektor sastavlja zapisnik o utvrđenom činjeničnom stanju, koji potpisuju inspektor i ovlašteno lice kontrolora podataka ili obrađivača.
(12) Inspektor ima pravo pregledati sve poslovne prostorije i objekte u kojima se obrađuju lični podaci, proces rada, uređaje, isprave i dokumentaciju, kao i obavljati druge radnje u vezi sa svrhom inspekcijskog nadzora, u skladu s članom 103. stav (1) tač. f) i g) i članom 103. st. (7) i (8) ovog zakona.
(13) Kontrolor podataka i obrađivač dužni su inspektoru omogućiti nesmetano provođenje inspekcijskog nadzora.
(14) Ako se inspektoru u toku inspekcijskog nadzora onemogućava provođenje nadzora ili pruži fizički otpor, ili ako se taj otpor osnovano očekuje, inspektor može zatražiti pomoć policije.
(15) O izvršenom inspekcijskom nadzoru inspektor vodi evidenciju.

DIO PETI – PRAVNA SREDSTVA, ODGOVORNOST I KAZNE

Član 108.
(Pravo na prigovor Agenciji)

(1) Nosilac podataka ima pravo podnijeti prigovor Agenciji ako smatra da se obradom ličnih podataka u vezi s njim krši ovaj zakon, ne dovodeći u pitanje druga upravna ili sudska pravna sredstva.
(2) Agencija obavještava podnosioca prigovora o napretku i ishodu postupka, uključujući i mogućnost primjene pravnog sredstva na osnovu člana 109. ovog zakona i pruža dodatnu pomoć na zahtjev podnosioca prigovora.

Član 109.
(Pravo na djelotvorno pravno sredstvo protiv odluka Agencije)

(1) Fizičko lice, kontrolor podataka ili obrađivač ima pravo pokrenuti upravni spor protiv odluke Agencije pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 60 dana od dana prijema odluke, ne dovodeći u pitanje druga upravna ili vansudska pravna sredstva.
(2) Nosilac podataka ima pravo pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine ako Agencija, u roku od 90 dana, ne riješi prigovor ili ne obavijesti nosioca podataka o napretku ili ishodu postupka po prigovoru, ne dovodeći u pitanje druga upravna ili vansudska pravna sredstva.

Član 110.
(Pravo na djelotvorno pravno sredstvo protiv kontrolora podataka ili obrađivača)

(1) Nosilac podataka ima pravo na sudsku zaštitu protiv kontrolora podataka ili obrađivača ako smatra da su zbog obrade ličnih podataka prekršena njegova prava iz ovog zakona, ne dovodeći u pitanje druga upravna ili vansudska pravna sredstva, uključujući pravo na podnošenje prigovora Agenciji iz člana 108. stav (1) ovog zakona.
(2) Postupak sudske zaštite iz stava (1) ovog člana vodi se u skladu sa zakonima kojima se uređuje parnični postupak.

Član 111.
(Zastupanje nosilaca podataka)

Nosilac podataka ima pravo dati ovlaštenje neprofitnom organu, organizaciji ili udruženju osnovanom u skladu sa zakonom, čija je svrha osnivanja ostvarivanje ciljeva od javnog interesa i koje je aktivno u oblasti zaštite prava i sloboda nosioca podataka u vezi sa zaštitom ličnih podataka, da u njegovo ime ostvaruju prava iz čl. 108, 109. i 110. ovog zakona, kao i da u njegovo ime i za njegov račun ostvaruju pravo na naknadu štete.

Član 112.
(Pravo na naknadu štete i odgovornost)

(1) Svako lice koje je pretrpjelo materijalnu ili nematerijalnu štetu zbog kršenja ovog zakona ima pravo na naknadu za pretrpljenu štetu od kontrolora podataka ili obrađivača.
(2) Svaki kontrolor podataka odgovoran je za štetu uzrokovanu obradom kojom se krši ovaj zakon. Obrađivač je odgovoran za štetu uzrokovanu obradom samo ako nije poštovao obaveze iz ovog zakona koje su posebno propisane za obrađivače ili ako je prekoračio zakonite instrukcije kontrolora podataka ili je postupio protivno njima.
(3) Kontrolor podataka ili obrađivač izuzet je od odgovornosti ako dokaže da nije ni na koji način odgovoran za događaj koji je uzrokovao štetu.
(4) Ako je u istu obradu uključeno više od jednog kontrolora podataka ili obrađivača ili su u istu obradu uključeni i kontrolor podataka i obrađivač i ako su odgovorni za štetu uzrokovanu obradom, svaki kontrolor podataka ili obrađivač odgovoran je za cjelokupnu štetu.
(5) Ako je kontrolor podataka ili obrađivač platio punu odštetu u skladu sa stavom (4) ovog člana, taj kontrolor podataka ili obrađivač ima pravo od drugih kontrolora podataka ili obrađivača, koji su uključeni u istu obradu, zahtijevati povrat dijela odštete koji odgovara njihovom udjelu u odgovornosti za štetu.
(6) Pravo na naknadu štete ostvaruje se u sudskom postupku, a mjesna nadležnost utvrđuje se u skladu s članom 110. stav (2) ovog zakona.

Član 113.
(Opći uslovi za izricanje novčane kazne)

(1) Agencija osigurava da je izricanje novčane kazne, u skladu s ovim članom i u vezi s povredama ovog zakona, u svakom pojedinačnom slučaju djelotvorno, razmjerno i odvraćajuće.
(2) Agencija izdaje prekršajni nalog ili podnosi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom sudu, pored mjera iz člana 103. stav (2) tač. a) do h) i tačke j) ovog zakona, u zavisnosti od okolnosti svakog pojedinačnog slučaja. Prilikom odlučivanja o novčanoj kazni i iznosu kazne u svakom pojedinačnom slučaju u obzir se uzima posebno:
   a) priroda, težina i trajanje povrede, imajući u vidu prirodu, obim i svrhu predmetne obrade, kao i broj nosilaca podataka i stepen štete koju su pretrpjeli;
   b) da li povreda ima obilježje namjere ili nepažnje;
   c) svaka radnja koju je kontrolor podataka ili obrađivač preduzeo kako bi ublažio štetu koju su pretrpjeli nosioci podataka;
   d) stepen odgovornosti kontrolora podataka ili obrađivača, pri čemu se uzimaju u obzir tehničke i organizacione mjere koje su primijenili, u skladu s čl. 27. i 34. ovog zakona;
   e) sve utvrđene prethodne povrede od kontrolora podataka ili obrađivača;
   f) stepen saradnje s Agencijom na otklanjanju povrede i ublažavanju mogućih štetnih posljedica povrede;
   g) kategorija ličnih podataka na koje povreda utiče;
   h) način na koji je Agencija saznala za povredu, a posebno da li je i u kojem opsegu kontrolor podataka ili obrađivač obavijestio o povredi;
   i) ako su protiv kontrolora podataka ili obrađivača u vezi sa istim predmetom prethodno izrečene mjere iz člana 103. stav (2) ovog zakona, i poštivanje tih mjera;

j) poštivanje odobrenih kodeksa ponašanja, u skladu s članom 42. ovog zakona ili odobrenih mehanizama certifikacije, u skladu s članom 44. ovog zakona;
k) sve ostale otežavajuće ili olakšavajuće okolnosti, kao što su finansijska dobit ostvarena kršenjem ili gubici izbjegnuti, direktno ili indirektno, tim kršenjem.

(3) Ako kontrolor podataka ili obrađivač za istu ili povezane obrade namjerno ili iz nepažnje prekrši više odredbi ovog zakona, ukupan iznos novčane kazne ne smije biti veći od iznosa utvrđenog za najtežu povredu.

(4) Novčanom kaznom u iznosu od 10.000 KM do 20.000.000 KM, ili u slučaju preduzetnika do 2% ukupnog godišnjeg prometa na svjetskom nivou za prethodnu finansijsku godinu, zavisno od toga koji je iznos viši kažnjava se:
a) kontrolor podataka i obrađivač za obradu ličnih podataka izvršenu suprotno čl. 10. i 13, čl. 27. do 41, te čl. 44. i 45. ovog zakona;
b) certifikacioni organ koji postupi suprotno čl. 44. i 45. ovog zakona;
c) organ za praćenje odobrenih kodeksa ponašanja ako postupi suprotno članu 43. stav (3) ovog zakona.

(5) Novčanom kaznom u iznosu od 20.000 KM do 40.000.000 KM, ili u slučaju preduzetnika do 4% ukupnog godišnjeg prometa na svjetskom nivou za prethodnu finansijsku godinu, zavisno od toga koji je iznos viši kaznit će se:
a) ko obavlja obradu ličnih podataka suprotno čl. 7, 8, 9. i 11. ovog zakona;
b) ko krši prava nosilaca podataka iz čl. 14. do 24. ovog zakona;
c) ko prenese lične podatke primaocu u drugu državu ili međunarodnu organizaciju suprotno čl. 46. do 51. ovog zakona;
d) ko postupi suprotno obavezama iz posebnih zakona donesenih na osnovu DIJELA DRUGOG Poglavlja V. ovog zakona.
e) ko ne postupi po nalogu Agencije ili privremenom ili trajnom ograničenju obrade ili privremenom obustavljanju prijenosa podataka u skladu s članom 103. stav (2) ovog zakona ili uskrati pristup suprotno članu 103. stav (1) ovog zakona.

(6) Za nepostupanje po nalogu Agencije iz člana 103. stav (2) ovog zakona u skladu sa stavom (2) ovog člana izriče se novčana kazna u iznosu od 20.000 KM do 40.000.000 KM, ili u slučaju preduzetnika do 4% ukupnog godišnjeg prometa na svjetskom nivou za prethodnu finansijsku godinu, zavisno od toga koji je iznos viši.

(7) Za povredu iz st. (4), (5) i (6) ovog člana novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 70.000 KM kaznit će se odgovorno lice, a novčanom kaznom od 500 KM do 5.000 KM kaznit će se zaposleno lice kod kontrolora podataka ili obrađivača.

(8) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 70.000 KM kaznit će se odgovorno lice, a novčanom kaznom u iznosu od 500 KM do 5.000 KM kaznit će se zaposleno lice u javnom i nadležnom organu za prekršaj:
a) iz čl. 7. do 11, člana 13, čl. 14. do 24, čl. 27. do 41, čl. 44. i 45, čl. 52. do 59, člana 60, člana 64, člana 66, čl. 67. do 73, čl. 76. i 77. i čl. 79. do 90. ovog zakona;
b) ko prenese lične podatke primaocu u drugu državu ili međunarodnu organizaciju suprotno čl. 46. do 51, te čl. 91. do 95. ovog zakona;
c) ko ne postupi po nalogu Agencije ili privremenom ili trajnom ograničenju obrade ili privremenom obustavljanju prijenosa podataka u skladu s članom 103. stav (2) ovog zakona ili uskrati pristup suprotno članu 103. stav (1) ovog zakona;

(9) Zastarijevanje izricanja novčane kazne nastupa nakon proteka perioda od pet godina od dana kada je povreda izvršena.

(10) Ne dovodeći u pitanje nadležnosti i ovlaštenja Agencije, novčane kazne ne mogu se izreći javnom i nadležnom organu za povrede ovog zakona, osim odgovornom i zaposlenom licu iz stava (8) ovog člana.

(11) Na postupak izricanja novčane kazne iz ovog člana primjenjuju se odredbe Zakona o prekršajima Bosne i Hercegovine, a iznosi novčanih kazni propisani su ovim zakonom.

(12) Izuzetno od odredbe stava (11) ovog člana, prihod ostvaren na osnovu naplate novčanih kazni dijeli se na način propisan članom 114. ovog zakona.

Član 114.
(Izvršenje i naplata novčane kazne)

Novčana kazna uplaćuje se na Jedinstveni račun trezora institucija Bosne i Hercegovine i dijeli se kako slijedi:
a) ako je sjedište ili poslovni nastan pravnog lica ili prebivalište fizičkog lica u Bosni i Hercegovini, sredstva s Jedinstvenog računa trezora institucija Bosne i Hercegovine se uplaćuju na račun entiteta ili Brčko Distrikta BiH, zavisno od sjedišta ili poslovnog nastana pravnog lica ili prebivališta fizičkog lica;
b) ako je sjedište ili poslovni nastan pravnog lica ili prebivalište fizičkog lica izvan Bosne i Hercegovine, sredstva s Jedinstvenog računa trezora institucija Bosne i Hercegovine raspoređuju se prema odluci o utvrđivanju privremenih koeficijenata za raspodjelu sredstava s Jedinstvenog računa. U Federaciji Bosne i Hercegovine sredstva se raspoređuju između kantona i općina u skladu sa zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Član 115.
(Kazne)

Krivičnim zakonima propisuju se kazne za krivično djelo protuzakonite obrade ličnih podataka, u slučaju grubog kršenja odredbi ovog zakona.

DIO ŠESTI – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 116.
(Mjere u prijelaznom periodu)

(1) Odredbe drugih zakona koje se odnose na obradu ličnih podataka uskladit će se s ovim zakonom u roku od dvije godine od njegovog stupanja na snagu.

(2) Kontrolori podataka i obrađivači koji su započeli obrade ličnih podataka dužni su te obrade uskladiti s ovim zakonom u roku od dvije godine od njegovog stupanja na snagu.

(3) Odluke donesene na osnovu člana 18. stav (4) Zakona o zaštiti ličnih podataka ("Službeni glasnik BiH", br. 49/06, 76/11 i 89/11) ostaju na snazi dok se ne izmijene, zamijene ili stave van snage odlukom Agencije.

(4) Direktor i zamjenik direktora Agencije, koji su imenovani u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka ("Službeni glasnik BiH", br. 49/06, 76/11 i 89/11), nastavljaju obavljati dužnost do isteka mandata na koji su imenovani.

(5) Agencija nastavlja svoj rad u prijelaznom periodu.

Član 117.
(Podzakonski akti)

Svi podzakonski akti propisani ovim zakonom bit će doneseni u roku od 210 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 118.
(Odnos s prethodno sklopljenim sporazumima)

Međunarodni sporazumi koji uključuju prijenos ličnih podataka drugim državama ili međunarodnim organizacijama koje je Bosna i Hercegovina sklopila prije donošenja ovog zakona, a koji su u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka ("Službeni glasnik BiH", br. 49/06, 76/11 i 89/11), ostaju na snazi dok se ne izmijene, zamijene ili stave van snage.

Član 119.
(Prestanak važenja)

(1) Početkom primjene ovog zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti ličnih podataka ("Službeni glasnik BiH", br. 49/06, 76/11 i 89/11).
(2) Početkom primjene ovog zakona prestaju važiti podzakonski akti doneseni na osnovu zakona iz stava (1) ovog člana: Pravilnik o postupku po prigovoru nosioca ličnih podataka u Agenciji za zaštitu ličnih podataka u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), Pravilnik o inspekcijskom nadzoru u oblasti zaštite ličnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), Instrukcija o načinu provjere obrade ličnih podataka prije uspostavljanja zbirke ličnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), Pravilnik o načinu vođenja i obrascu evidencije o zbirkama ličnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 52/09) i Pravilnik o načinu čuvanja i posebnim mjerama tehničke zaštite ličnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 67/09).

Član 120.
(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjuje se nakon isteka 210 dana od dana stupanja na snagu.

Broj 01,02-02-1-2548/24
30. januara 2025. godine
Sarajevo

Predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.	Predsjedavajući Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Dr. **Dragan Čović**, s. r.

Na temelju članka IV.4.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 16. hitnoj sjednici Zastupničkog doma, održanoj 23. siječnja 2025. godine, i na 8. hitnoj sjednici Doma naroda, održanoj 30. siječnja 2025. godine, usvojila je

ZAKON
O ZAŠTITI OSOBNIH PODATAKA

DIO PRVI – OPĆE ODREDBE

Članak 1.
(Predmet)

(1) Ovim Zakonom propisuju se:
   a) pravila u vezi sa zaštitom fizičkih osoba u pogledu obrade osobnih podataka i pravila povezana sa slobodnim kretanjem osobnih podataka;
   b) nadležnosti Agencije za zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Agencija), organizacija i upravljanje, kao i druga pitanja značajna za njezin rad i zakonito funkcioniranje;
   c) zaštita fizičkih osoba u vezi s obradom osobnih podataka od nadležnih tijela u svrhe sprječavanja, istrage i otkrivanja kaznenih djela ili progona počinitelja kaznenih djela, izvršenje kaznenih sankcija, uključujući zaštitu od prijetnji javnoj sigurnosti i njihovo sprječavanje.
(2) Ovim Zakonom obavlja se usklađivanje s odredbama Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. godine o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka, te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) i odredbama Direktive (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka od nadležnih tijela s ciljem sprječavanja, istrage i otkrivanja kaznenih dijela ili progona počinitelja kaznenih djela ili izvršenja kaznenih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka, te o stavljanju izvan snage Okvirne odluke Vijeća 2008/977/PUP.
(3) Navođenje odredaba Uredbe i Direktive iz stavka (2) ovog članka obavlja se isključivo s ciljem praćenja i informiranja o preuzimanju pravne stečevine Europske unije u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine.

Članak 2.
(Cilj Zakona)

Ovim Zakonom štite se temeljna prava i slobode fizičkih osoba u Bosni i Hercegovini bez obzira na njihovo državljanstvo i prebivalište, a posebice njihovo pravo na zaštitu osobnih podataka.

Članak 3.
(Uporaba muškog ili ženskog roda)

Izrazi koji su radi preglednosti dani u samo jednom gramatičkom rodu u ovom Zakonu se bez diskriminacije odnose i na muški i ženski rod.

Članak 4.
(Definicije)

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom Zakonu imaju sljedeća značenja:
   a) "osobni podatak" je svaki podatak koji se odnosi na fizičku osobu čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi;
   b) "nositelj podataka" je fizička osoba čiji je identitet utvrđen ili čiji se identitet može utvrditi, neizravno ili izravno, posebno s pomoću identifikatora kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, mrežni identifikator ili s pomoću jednog ili više čimbenika svojstvenih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili društveni identitet te osobe;
   c) "obrada" je svaki postupak ili skup postupaka koji se provodi na osobnim podacima ili na skupovima osobnih podataka, automatiziranim ili neautomatiziranim sredstvima, kao što su prikupljanje, evidentiranje, organiziranje, strukturiranje, čuvanje, prilagođavanje ili izmjena, pronalaženje, ostvarivanje uvida, uporaba, otkrivanje prijenosom, širenjem ili stavljanjem na raspolaganje na drugi način, usklađivanje ili kombiniranje, ograničenje, brisanje ili uništavanje;
   d) "ograničenje obrade" je obilježavanje čuvanog osobnog podatka s ciljem ograničenja njegove obrade u budućnosti;

e) "izrada profila" je svaki oblik automatske obrade osobnog podatka koji se sastoji od korištenja osobnog podatka za procjenu određenih osobnih aspekata u vezi s fizičkom osobom, posebno za analizu ili predviđanje aspekata u vezi s radnim rezultatom, ekonomskim stanjem, zdravljem, osobnim sklonostima, interesima, pouzdanošću, ponašanjem, lokacijom ili kretanjem te fizičke osobe;

f) "pseudonimizacija" je obrada osobnog podatka tako da se osobni podatak više ne može pripisati određenom nositelju podataka bez korištenja dodatnih informacija, uz uvjet da se takve dodatne informacije drže odvojeno te da podliježu tehničkim i organizacijskim mjerama kako bi se osiguralo da se osobni podatak ne može pripisati pojedincu čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi;

g) "zbirka osobnih podataka" je svaki strukturirani skup osobnih podataka koji su dostupni u skladu s posebnim kriterijima, bez obzira na to jesu li centralizirani, decentralizirani ili rasprostranjeni na funkcionalnoj ili zemljopisnoj osnovi;

h) "kontrolor podataka" je fizička ili pravna osoba, javno tijelo ili nadležno tijelo koje samostalno ili s drugim određuje svrhe i sredstva obrade osobnih podataka. Kada su svrhe i sredstva takve obrade utvrđeni zakonom, kontrolor podataka ili posebni kriteriji za njegovo imenovanje propisuju se zakonom;

i) "javno tijelo" je svako zakonodavno, izvršno i sudbeno tijelo na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini;

j) "nadležno tijelo" je tijelo koje je nadležno za sprječavanje, istragu i otkrivanje kaznenih djela, progon počinitelja kaznenih djela ili izvršenje kaznenih sankcija, uključujući i zaštitu i sprječavanje prijetnji javnoj sigurnosti, kao i pravne osobe ako su zakonom ovlaštene za obavljanje tih poslova kao posebna kategorija kontrolora podataka;

k) "obrađivač" je fizička ili pravna osoba, javno tijelo koje obrađuje osobne podatke uime kontrolora podataka;

l) "primatelj" je fizička ili pravna osoba, javno tijelo kojem se otkrivaju osobni podaci, neovisno o tome je li u pitanju treća strana. Javna tijela koja mogu primiti osobne podatke unutar određene istrage u skladu sa zakonom ne smatraju se primateljima, ali obrada tih podataka mora biti sukladna s važećim pravilima o zaštiti podataka prema svrhama obrade;

m) "treća strana" označuje fizičku ili pravnu osobu, javno tijelo, Agenciju ili drugo tijelo koje nije nositelj podataka, kontrolora podataka, obrađivača i osobe ovlaštene za obradu osobnih podataka pod izravnom nadležnošću kontrolora podataka ili obrađivača;

n) "suglasnost" nositelja podataka je svako dobrovoljno, posebno, informirano i nedvosmisleno izražavanje volje nositelja podataka kada on izjavom ili jasnom potvrdnom radnjom daje pristanak za obradu osobnih podataka koji se na njega odnose;

o) "povreda osobnog podatka" je kršenje sigurnosti koje dovodi do slučajnog ili nezakonitog uništenja, gubitka, izmjene, neovlaštenog otkrivanja ili pristupa osobnim podacima koji su preneseni, čuvani ili na drugi način obrađivani;

p) "genetski podatak" je osobni podatak koji se odnosi na naslijeđena ili stečena genetska obilježja fizičke osobe koja daju jedinstvene informacije o fiziologiji ili zdravlju te fizičke osobe i koji su dobiveni posebnom analizom biološkog uzorka te fizičke osobe;

r) "biometrijski podatak" je osobni podatak dobiven posebnom tehničkom obradom u vezi s fizičkim osobinama, fiziološkim obilježjima ili obilježjima ponašanja fizičke osobe koja omogućavaju ili potvrđuju jedinstvenu identifikaciju te fizičke osobe, kao što su fotografije osoba ili daktiloskopski podaci;

s) "podatak koji se odnosi na zdravlje" je osobni podatak u vezi s fizičkim ili mentalnim zdravljem fizičke osobe, uključujući pružanje zdravstvenih usluga, koji daje informacije o njegovom zdravstvenom stanju;

t) "predstavnik" je fizička ili pravna osoba s prebivalištem ili boravištem, odnosno sjedištem ili poslovnim nastanom u Bosni i Hercegovini, koju je kontrolor podataka ili obrađivač pisanim putem imenovao u skladu s člankom 29. ovog Zakona;

u) "gospodarski subjekt" je fizička ili pravna osoba koja obavlja gospodarsku djelatnost, bez obzira na pravni oblik te djelatnosti;

v) "skupina gospodarskih subjekata" je gospodarski subjekt koji ostvaruje nadzor i gospodarski subjekti koji su pod njegovim nadzorom;

z) "obvezujuće poslovno pravilo" su politike zaštite osobnih podataka kojih se kontrolor podataka i obrađivač sa sjedištem ili poslovnim nastanom u Bosni i Hercegovini pridržava prilikom prijenosa ili skupova prijenosa osobnih podataka kontroloru podataka ili obrađivaču u jednoj ili više drugih zemalja unutar skupine gospodarskih subjekata ili skupine gospodarskih subjekata koji se bave zajedničkom gospodarskom djelatnošću;

aa) "usluga informacijskog društva" je svaka usluga koja se obično pruža uz naknadu, na daljinu, elektroničkim sredstvima te na osobni zahtjev primatelja usluga, gdje:
   1) "na daljinu" znači da se usluga pruža, a pritom stranke nisu istodobno prisutne,
   2) "elektroničkim sredstvima" znači da se usluga na početku šalje i prima na odredištu s pomoću elektroničke opreme za obradu (uključujući digitalnu kompresiju) i pohranu podataka te u potpunosti šalje, prenosi i prima telegrafski, radiovezom, optičkim sredstvima ili ostalim elektromagnetnim sredstvima,
   3) "na osobni zahtjev primatelja usluga" znači da se usluga pruža prijenosom podataka na osobni zahtjev;

bb) "međunarodna organizacija" je organizacija sa svojim tijelima uređena međunarodnim javnim pravom ili bilo koje drugo tijelo koje su sporazumom ili na temelju sporazuma osnovale dvije ili više zemalja;

cc) "poslovni nastan" je djelotvorno i stvarno obavljanje djelatnosti putem stabilnih aranžmana;

dd) "videonadzor" je informacijsko-komunikacijski sustav koji ima mogućnost prikupljanja i daljnje obrade osobnih podataka, koji obuhvaća stvaranje snimke koja čini ili je namijenjena da čini dio sustava skladištenja.

Članak 5.
(Glavno područje primjene)

(1) Ovaj se Zakon primjenjuje na obradu osobnog podatka koja se u potpunosti obavlja automatizirano te na neautomatiziranu obradu osobnog podatka koji čini dio zbirke osobnih podataka ili je namijenjen da bude dio zbirke osobnih podataka.
(2) Ovaj se Zakon ne primjenjuje na obradu osobnog podatka koju obavlja fizička osoba isključivo u svrhu osobnih aktivnosti ili aktivnosti kućanstva.
(3) Na obradu osobnog podatka od nadležnog tijela u svrhu zaštite fizičkih osoba u vezi s obradom osobnih podataka u svrhu sprječavanja, istrage i otkrivanja kaznenih djela ili progona počinitelja kaznenih djela, izvršenja kaznenih sankcija, uključujući i zaštitu od prijetnji javnoj sigurnosti i njihovo sprječavanje, ne primjenjuje se Dio drugi ovog Zakona.

Članak 6.
(Teritorijalno područje primjene)

(1) Ovaj Zakon primjenjuje se na obradu osobnog podatka koju obavlja kontrolor podataka ili obrađivač koji ima sjedište ili poslovni nastan, prebivalište ili boravište u Bosni i Hercegovini, neovisno o tome obavlja li se obrada u Bosni i Hercegovini ili ne.
(2) Ovaj Zakon primjenjuje se na obradu osobnog podatka nositelja podataka u Bosni i Hercegovini koju obavlja kontrolor podataka ili obrađivač koji nema sjedište ili poslovni nastan, prebivalište ili boravište u Bosni i Hercegovini, ako je aktivnost obrade povezana s:
   a) nuđenjem roba ili usluga tim nositeljima podataka u Bosni i Hercegovini, neovisno o tome treba li nositelj podataka izvršiti plaćanje ili
   b) praćenjem ponašanja nositelja podataka, uz uvjet da se njihovo ponašanje očituje unutar Bosne i Hercegovine.
(3) Ovaj Zakon primjenjuje se na obradu osobnog podatka koju obavlja kontrolor podataka ili obrađivač koji nema sjedište ili poslovni nastan u Bosni i Hercegovini nego u mjestu na kojem se pravo Bosne i Hercegovine primjenjuje na temelju međunarodnog prava.
(4) Na obradu osobnog podatka od nadležnog tijela u svrhu zaštite fizičke osobe u vezi s obradom osobnog podatka u svrhu sprječavanja, istrage i otkrivanja kaznenih djela ili progona počinitelja kaznenih djela, izvršenja kaznenih sankcija, uključujući i zaštitu od prijetnji javnoj sigurnosti i njihovo sprječavanje, ne primjenjuje se ovaj članak.

DIO DRUGI – OBRADA OSOBNOG PODATKA OD STRANE FIZIČKE OSOBE, PRAVNE OSOBE ILI JAVNOG TIJELA KAO KONTROLORA PODATAKA

POGLAVLJE I. NAČELA OBRADE OSOBNOG PODATKA

Članak 7.
(Načela obrade osobnog podatka)

(1) Načela obrade osobnog podatka su:
   a) zakonitost, pravednost i transparentnost u odnosu na nositelja podataka;
   b) ograničenje svrhe – podaci moraju biti prikupljeni u posebne, izričite i zakonite svrhe te se dalje ne smiju obrađivati na način koji nije sukladan s tim svrhama. Daljnja obrada u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe, u skladu s člankom 56. stavkom (1) ovog Zakona ne smatra se neusklađenom s prvobitnim svrhama;
   c) smanjenje opsega podataka – podaci moraju biti primjereni, relevantni i ograničeni na ono što je nužno u odnosu na svrhe u koje se obrađuju;
   d) točnost – podaci moraju biti točni i po potrebi ažurirani. Moraju se poduzeti sve razumne mjere kako bi se osiguralo da osobni podaci koji nisu točni, imajući u vidu svrhe u koje se obrađuju, budu bez odgode izbrisani ili ispravljeni;
   e) ograničenje čuvanja – podaci moraju biti čuvani u obliku koji omogućava identifikaciju nositelja podataka, i to ne duže nego što je potrebno u svrhe u koje se osobni podaci obrađuju. Osobni podaci mogu se čuvati na duže razdoblje ako će se osobni podaci obrađivati isključivo u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe, u skladu s člankom 56. stavkom (1) ovog Zakona, što podliježe provođenju primjerenih tehničkih i organizacijskih mjera propisanih ovim Zakonom radi zaštite prava i sloboda nositelja podataka;
   f) cjelovitost i povjerljivost – podaci moraju biti obrađivani tako da se osigurava odgovarajuća sigurnost osobnih podataka, uključujući i zaštitu od neovlaštene ili nezakonite obrade i od slučajnog gubitka, uništenja ili oštećenja primjenom odgovarajućih tehničkih ili organizacijskih mjera.
(2) Načelo pouzdanosti – kontrolor podataka odgovoran je za usklađenost obrade osobnog podatka sa stavkom (1) ovog članka i mora biti u mogućnosti dokazati tu usklađenost.

Članak 8.
(Zakonitost obrade osobnog podatka)

(1) Obrada osobnog podatka zakonita je samo ako je ispunjen najmanje jedan od sljedećih uvjeta:
   a) ako je nositelj podataka dao suglasnost za obradu svojih osobnih podataka za jednu ili više posebnih svrha;
   b) ako je obrada potrebna radi izvršenja ugovora u kojem je nositelj podataka ugovorna stranka ili radi poduzimanja radnji na zahtjev nositelja podataka prije sklapanja ugovora;
   c) ako je obrada potrebna radi poštivanja pravnih obveza kontrolora podataka;
   d) ako je obrada potrebna radi zaštite ključnih interesa nositelja podataka ili druge fizičke osobe;
   e) ako je obrada potrebna za izvršenje zadatka koji se obavlja u javnom interesu ili u sklopu izvršenje službenih ovlasti kontrolora podataka;
   f) ako je obrada potrebna zbog legitimnih interesa kontrolora podataka ili treće strane, osim kada nad tim interesima pretežu interesi ili temeljna prava i slobode nositelja podataka, a koji zahtijevaju zaštitu osobnih podataka, posebno ako je nositelj podataka dijete. Ova se točka ne primjenjuje na obradu koju obavljaju javna tijela pri izvršenju svojih poslova.
(2) Pravni temelj za obradu osobnog podatka iz stavka (1) toč. c) i e) ovog članka utvrđuje se zakonima institucija BiH, entiteta i kantona u skladu s nadležnostima, tako da se preciznije propišu posebni uvjeti za obradu te druge mjere za osiguranje zakonite i pravedne obrade, među ostalim i za druge posebne obrade, kako je to propisano u Poglavlju V. ovog Zakona.
(3) Posebnim zakonom o obradi podatka iz stavka (1) toč. c) i e) ovog članka institucija BiH, entiteta i kantona, u skladu s nadležnostima, propisuje se svrha obrade, koja u pogledu obrade iz stavka (1) točke e) ovog članka mora biti potrebna za izvršenje zadatka koji se obavlja u javnom

interesu ili u sklopu izvršenja službenih ovlasti kontrolora podataka. Tim zakonom propisuju se: opći uvjeti kojima se uređuje zakonitost obrade koju obavlja kontrolor podataka, vrste podataka koji se obrađuju, kategorije nositelja podataka, subjekti kojima se osobni podaci mogu otkriti i svrhe u koje se podaci mogu otkriti, ograničenje svrhe, rokovi čuvanja te radnje obrade i postupci obrade, uključujući i mjere za osiguranje zakonite i pravedne obrade, kao i za druge posebne obrade, kako je to navedeno u Poglavlju V. ovog Zakona. Tim zakonom mora se ostvariti cilj od javnog interesa i obrada mora biti razmjerna zakonitom cilju kojem se teži.

(4) Ako se obrada obavlja u svrhu koja se razlikuje od svrhe za koju su osobni podaci prikupljeni i ne temelji se na suglasnosti nositelja podataka ili posebnom zakonu koji predstavlja potrebnu i razmjernu mjeru u demokratskom društvu za zaštitu ciljeva iz članka 25. stavka (1) ovog Zakona, kontrolor podataka, s ciljem utvrđivanja je li obrada u drugu svrhu sukladna sa svrhom za koju su osobni podaci prvotno prikupljeni, uzima u obzir, među ostalim:
   a) svaku vezu između svrha za koje su osobni podaci prikupljeni i svrha namjeravane daljnje obrade;
   b) kontekst u kojem su osobni podaci prikupljeni, posebno u pogledu odnosa između nositelja podataka i kontrolora podataka;
   c) prirodu osobnih podataka, posebno činjenicu obrađuju li se posebne kategorije osobnih podataka u skladu s člankom 11. ovog Zakona ili osobni podaci koji se odnose na kaznenu osuđivanost i kaznena djela u skladu s člankom 12. ovog Zakona;
   d) moguće posljedice namjeravane daljnje obrade za nositelje podataka;
   e) postojanje odgovarajućih mjera zaštite, koje mogu uključivati enkripciju ili pseudonimizaciju.

(5) Javna i nadležna tijela entiteta i Brčko distrikta BiH dužna su, uz poštivanje odredaba ovog Zakona, ustupiti osobne podatke iz svojih evidencija ovlaštenom kontroloru podataka, u svrhu prethodnog izjašnjavanja građana koji imaju biračko pravo o pitanjima za koje je posebnim propisima omogućeno to pravo.

Članak 9.

(Suglasnost)

(1) Kada je obrada utemeljena na suglasnosti, kontrolor podataka mora dokazati da je nositelj podataka dao suglasnost za obradu svojih osobnih podataka.

(2) Ako nositelj podataka daje suglasnost u pisanoj izjavi koja se odnosi i na druga pitanja, zahtjev za suglasnost mora biti predočen tako da se jasno razlikuje od drugih pitanja, u razumljivom i lako dostupnom obliku, uz uporabu jasnog i jednostavnog jezika. Dio suglasnosti koji predstavlja kršenje ovog Zakona se ne primjenjuje.

(3) Nositelj podataka ima pravo u bilo kojem trenutku povući svoju suglasnost. Povlačenje suglasnosti ne utječe na zakonitost obrade podataka na temelju suglasnosti prije njezinog povlačenja. Prije davanja suglasnosti o tome se obavještava nositelj podataka. Povlačenje suglasnosti mora biti jednako jednostavno kao i njezino davanje.

(4) Kada se procjenjuje je li suglasnost dana dobrovoljno, u najvećoj mogućoj mjeri uzima se u obzir je li, među ostalim, probedba ugovora, uključujući i obavljanje usluge, uvjetovana suglasnošću za obradu osobnih podataka koja nije nužna za provedbu tog ugovora.

Članak 10.

(Uvjeti koji se primjenjuju na suglasnost djeteta u vezi s uslugom informacijskog društva)

(1) Kada se primjenjuje članak 8. stavak (1) točka a) ovog Zakona u pogledu izravnog nuđenja usluge informacijskog društva djetetu, obrada osobnog podatka djeteta zakonita je ako dijete ima najmanje 16 godina. Ako je dijete mlađe od 16 godina, takva obrada je zakonita samo ako i u mjeri u kojoj je suglasnost dao ili odobrio roditelj, posvojitelj, skrbnik djeteta ili drugi zastupnik djeteta.

(2) Kontrolor podataka mora uložiti razumne napore prilikom provjere je li suglasnost u tim slučajevima dao ili odobrio roditelj, posvojitelj odnosno skrbnik djeteta, uzimajući u obzir dostupnu tehnologiju.

(3) Stavak (1) ovog članka ne utječe na opća pravila obveznog prava koja se tiču važenja, sklapanja ili učinka ugovora u vezi s djetetom.

Članak 11.

(Obrada posebnih kategorija osobnih podataka)

(1) Obrada osobnih podataka koji otkrivaju rasno ili etničko podrijetlo, politička mišljenja, vjerska ili filozofska uvjerenja ili pripadnost sindikatu, kao i obrada genetskih podataka, biometrijskih podataka u svrhu jedinstvene identifikacije osobe, podataka o zdravlju ili podataka o spolnom životu ili seksualnoj orijentaciji osobe je zabranjena.

(2) Iznimno od odredbe stavka (1) ovog članka, obrada posebne kategorije osobnih podataka dopuštena je ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:
   a) ako je nositelj podataka dao izričitu suglasnost za obradu tih osobnih podataka za jednu ili više konkretnih svrha, osim kada je posebnim zakonom propisano da se obrada tih podataka ne može obavljati na temelju suglasnosti;
   b) ako je obrada potrebna radi ispunjavanja obveza i ostvarivanja posebnih prava kontrolora podataka ili nositelja podataka iz područja radnog prava i prava socijalnog osiguranja i socijalne skrbi, u mjeri u kojoj je to propisano zakonom ili kolektivnim ugovorom, u skladu s posebnim zakonom kojim se propisuju odgovarajuće mjere zaštite temeljnih prava i interesa nositelja podataka;
   c) ako je obrada potrebna radi zaštite ključnih interesa nositelja podataka ili druge fizičke osobe, ukoliko nositelj podataka fizički ili pravno ne može dati suglasnost;
   d) ako se obrada obavlja u sklopu legitimnih aktivnosti, uz odgovarajuće zaštitne mjere, zaklade, udruge ili bilo koje druge neprofitne organizacije s političkim, filozofskim, vjerskim ili sindikalnim ciljem, i to uz uvjet da se obrada odnosi isključivo na članove ili bivše članove te organizacije ili na fizičke osobe koje imaju redovit kontakt s njom, a u vezi s njezinim svrhama, te da se osobni podaci ne otkrivaju izvan te organizacije bez suglasnosti nositelja podataka;
   e) ako se obrada odnosi na osobne podatke za koje je očito da ih je objavio nositelj podataka;
   f) ako je obrada potrebna za uspostavljanje, ostvarivanje ili obranu pravnih zahtjeva ili kad sudovi postupaju u sudskom svojstvu;
   g) ako je obrada potrebna za potrebe bitnog javnog interesa, na temelju zakona koji je razmjeran legitimnom cilju i kojim se poštuje bit prava na zaštitu osobnih podataka i osiguravaju primjerene i

posebne mjere za zaštitu temeljnih prava i interesa nositelja podataka;

h) ako je obrada potrebna za potrebe preventivne medicine ili medicine rada zbog procjene radne sposobnosti zaposlenika, medicinske dijagnoze, pružanja zdravstvene ili socijalne skrbi ili tretmana ili upravljanja sustavima i uslugama zdravstvene ili socijalne skrbi na temelju posebnog zakona ili u skladu s ugovorom sa zdravstvenim radnikom i uz uvjete i mjere zaštite iz stavka (3) ovog članka;

i) ako je obrada potrebna iz razloga javnog interesa u području javnog zdravlja, poput zaštite od ozbiljnih prekograničnih prijetnji po zdravlje ili osiguranja visokih standarda kvalitete i sigurnosti zdravstvene zaštite i lijekova i medicinskih sredstava, na temelju posebnog zakona kojim se propisuju odgovarajuće i posebne mjere za zaštitu prava i sloboda nositelja podataka, a posebno čuvanje profesionalne tajne;

j) ako je obrada potrebna za potrebe arhiviranja u javnom interesu, potrebe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili statističke potrebe u skladu s člankom 56. stavak (1) ovog Zakona, a na temelju posebnog zakona, koji je razmjeran legitimnom cilju i kojim se poštuje bit prava na zaštitu podataka i osiguravaju primjerene i posebne mjere za zaštitu temeljnih prava i interesa nositelja podataka.

(3) Osobni podaci iz stavka (1) ovog članka mogu se obrađivati u svrhe navedene u stavku (2) točki h) ovog članka kada te podatke obrađuje stručna osoba ili se podaci obrađuju pod odgovornošću stručne osobe na koju se primjenjuje obveza čuvanja profesionalne tajne u skladu s posebnim zakonom ili pravilima koja su utvrdila nadležna javna tijela ili druge osobe na koju se primjenjuje obveza čuvanja tajne u skladu s posebnim zakonom ili pravilima koja su utvrdila nadležna javna tijela.

(4) Posebnim zakonima mogu se zadržati ili uvesti dodatni uvjeti, uključujući i ograničenja u odnosu na obradu genetskih podataka, biometrijskih podataka ili podataka o zdravlju.

Članak 12.

(Obrada osobnih podataka koji se odnose na kaznenu osuđivanost i kaznena djela)

Obrada osobnih podataka koji se odnose na kaznenu osuđivanost i kaznena djela ili povezane mjere sigurnosti na temelju članka 8. stavka (1) ovog Zakona može se obavljati samo pod nadzorom javnog tijela ili kada je obrada propisana posebnim zakonom kojim se propisuju odgovarajuće zaštitne mjere za prava i slobode nositelja podataka. Registar kaznenih presuda vodi se isključivo pod nadzorom javnog tijela.

Članak 13.

(Obrada za koju nije potrebna identifikacija)

(1) Ako kontrolor podataka obrađuje osobne podatke za čiju se svrhu obrade ne zahtijeva ili više ne zahtijeva identificiranje nositelja podataka, kontrolor podataka nije dužan čuvati, pribavljati ili obrađivati dodatne informacije radi identifikacije nositelja podataka samo zbog poštivanja ovog Zakona.

(2) Ako u slučajevima iz stavka (1) ovog članka kontrolor podataka može dokazati da ne može identificirati nositelja podataka, kontrolor podataka o tome na odgovarajući način obavještava nositelja podataka, ako je moguće. U tim slučajevima se ne primjenjuju čl. 17. – 22. ovog Zakona, osim u slučaju kada nositelj podataka, u svrhu ostvarivanja svojih prava iz tih članaka, pruži dodatne informacije koje omogućavaju njegovu identifikaciju.

POGLAVLJE II. PRAVA NOSITELJA PODATAKA

Članak 14.

(Transparentna informacija, komunikacija i način ostvarivanja prava nositelja podataka)

(1) Kontrolor podataka poduzima odgovarajuće mjere kako bi se nositelju podataka pružile sve informacije iz čl. 15. i 16. ovog Zakona i svi oblici komunikacije za ostvarivanje prava iz čl. 17. – 24. ovog Zakona i članka 36. ovog Zakona u vezi s obradom podataka, i to u sažetom, transparentnom, razumljivom i lako dostupnom obliku, uz uporabu jasnog i jednostavnog jezika, što se posebno odnosi na sve informacije koje su izričito namijenjene djetetu. Informacije se pružaju u pisanom obliku ili na druge načine, uključujući i elektronički oblik kada je to primjereno. Ako nositelj podataka zahtijeva, informacije se mogu pružiti usmeno, uz uvjet da je identitet nositelja podataka utvrđen drugim sredstvima.

(2) Kontrolor podataka olakšava ostvarivanje prava nositelja podataka iz čl. 17. – 24. ovog Zakona. U slučajevima iz članka 13. stavka (1) ovog Zakona, kontrolor podataka ne smije odbiti postupiti po zahtjevu nositelja podataka za ostvarivanje njegovih prava iz čl. 17. – 24. ovog Zakona, osim ako kontrolor podataka dokaže da ne može utvrditi identitet nositelja podataka.

(3) Kontrolor podataka nositelju podataka, na njegov zahtjev, pruža informacije o poduzetim radnjama iz čl. 17. – 24. ovog Zakona bez nepotrebne odgode i u svakom slučaju u roku od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva. Taj rok se može, po potrebi, produžiti za 60 dana, uzimajući u obzir složenost i broj zaprimljenih zahtjeva. Kontrolor podataka obavještava nositelja podataka o svakom takvom produženju u roku od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva, pri čemu navodi razloge za odgodu. Ako nositelj podataka podnese zahtjev elektroničkim putem, informacije se pružaju elektroničkim putem ako je to moguće, osim u slučaju kada nositelj podataka zahtijeva drukčije.

(4) Ako kontrolor podataka ne postupi po zahtjevu nositelja podataka, dužan je bez odgode, a najkasnije 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva, obavijestiti nositelja podataka o razlozima zbog kojih nije postupio po zahtjevu i o mogućnosti podnošenja prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu i drugim pravnim sredstvima.

(5) Informacije pružene u skladu s čl. 15. i 16. ovog Zakona i sva komunikacija i djelovanja iz čl. 17. – 24. ovog Zakona i članka 36. ovog Zakona pružaju se bez naknade. Ako su zahtjevi nositelja podataka očito neutemeljeni ili pretjerani, posebice zbog učestalog ponavljanja, kontrolor podataka može:

a) naplatiti naknadu stvarnih administrativnih troškova, kao što su troškovi umnožanja, skeniranja ili troškovi nosača podataka, kao i naknadu troškova dostave ili postupanja po zahtjevu, ili

b) odbiti postupiti po zahtjevu.

(6) Teret dokazivanja očite neutemeljenosti ili pretjeranosti zahtjeva je na kontroloru podataka.

(7) Ako kontrolor podataka ima opravdane sumnje u pogledu identiteta fizičke osobe koja podnosi zahtjev iz čl. 17. – 23. ovog Zakona, on može, ne dovodeći u pitanje članak 13. ovog Zakona, zatražiti dodatne informacije potrebne za potvrdu identiteta nositelja podataka.

(8) Informacije koje moraju biti pružene nositeljima podataka, u skladu s čl. 15. i 16. ovog Zakona, mogu se

pružiti u kombinaciji sa standardiziranim simbolima, kako bi se na lako vidljiv, razumljiv i jasno čitljiv način pružio logičan pregled namjeravane obrade. Ako su simboli prikazani elektronički, moraju biti strojno čitljivi.

(9) Agencija je ovlaštena donijeti propise u svrhu određivanja informacija koje se prikazuju simbolima i postupke za utvrđivanje standardiziranih simbola.

Članak 15.

(Informacije koje treba dostaviti ako se osobni podatak prikuplja od nositelja podataka)

(1) Ako se osobni podatak prikuplja od nositelja podataka, kontrolor podataka u trenutku prikupljanja osobnog podatka nositelju podataka pruža sljedeće informacije:
   a) identitet i kontaktne podatke kontrolora podataka i kontaktne podatke predstavnika kontrolora podataka, ako je primjenjivo;
   b) kontaktne podatke službenika za zaštitu podataka, ako je primjenjivo;
   c) pravni temelj za obradu te svrhu obrade osobnog podatka;
   d) legitimni interes kontrolora podataka ili treće osobe, ako je obrada utemeljena na članku 8. stavku (1) točki f) ovog Zakona;
   e) o primatelju ili kategoriji primatelja osobnih podataka, ako ih ima;
   f) činjenicu da kontrolor podataka namjerava prenijeti osobne podatke u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju i o postojanju ili nepostojanju odluke Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o primjerenosti, odnosno u slučaju prijenosa iz čl. 48. ili 49. ovog Zakona ili članka 51. stavka (2) ovog Zakona upućivanja na primjerene ili odgovarajuće zaštitne mjere i načine dobivanja njihove preslike ili mjesto na kojem su stavljene na raspolaganje, ako je to primjenjivo.

(2) Osim informacija iz stavka (1) ovog članka, kontrolor podataka u trenutku prikupljanja osobnog podatka pruža nositelju podataka sljedeće dodatne informacije, ako je to potrebno da bi se osigurala pravedna i transparentna obrada:
   a) o roku u kojem će se osobni podatak čuvati ili, ako to nije moguće, kriterije koji se koriste za određivanje tog roka;
   b) o pravu na traženje od kontrolora podataka pristupa osobnom podatku, ispravak ili brisanje osobnog podatka ili ograničenje obrade u vezi s nositeljem podataka ili pravu na ulaganje prigovora na obradu takvog podatka te pravu na prenosivost podatka;
   c) o pravu na povlačenje suglasnosti u bilo kojem trenutku, bez utjecaja na zakonitost obrade koja se temeljila na suglasnosti prije njezinog povlačenja, ako je obrada utemeljena na članku 8. stavku (1) točki a) ovog Zakona ili članku 11. stavku (2) točki a) ovog Zakona;
   d) o pravu na podnošenje prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu;
   e) informacije o tome je li davanje osobnog podatka zakonska ili ugovorna obveza ili potreban uvjet za sklapanje ugovora, kao i ima li nositelj podataka obvezu dati osobni podatak i koje su moguće posljedice ako se takav podatak ne pruži;
   f) o postojanju automatiziranog donošenja odluka, uključujući i izradu profila iz članka 24. st. (1) i (4) ovog Zakona, pri čemu je najmanje dužan dati informacije o načinu rada, kao i značaju i predviđenim posljedicama takve obrade za nositelja podataka.

(3) Ako kontrolor podataka namjerava dodatno obrađivati osobne podatke u svrhu koja se razlikuje od svrhe za koju su podaci prikupljeni, on prije te dodatne obrade pruža nositelju podataka informacije o toj drugoj svrsi i sve dodatne relevantne informacije iz stavka (2) ovog članka.

(4) Kontrolor podataka nije dužan pružiti informacije nositelju podataka iz st. (1), (2) i (3) ovog članka u onoj mjeri u kojoj nositelj podataka već raspolaže tim informacijama.

Članak 16.

(Informacije koje se pružaju ako osobni podatak nije dobiven od nositelja podataka)

(1) Ako osobni podatak nije dobiven od nositelja podataka, kontrolor podataka pruža nositelju podataka sljedeće informacije:
   a) o identitetu i kontaktnim podacima kontrolora podataka i predstavnika kontrolora podataka, ako je primjenjivo;
   b) o kontaktnim podacima službenika za zaštitu podataka, ako je primjenjivo;
   c) o pravnom temelju za obradu i svrsi obrade kojoj su namijenjeni osobni podaci;
   d) o kategorijama osobnih podataka koji se obrađuju;
   e) o primatelju ili kategorijama primatelja osobnih podataka, po potrebi;
   f) o činjenicama da kontrolor podataka namjerava prenijeti osobne podatke primatelju u drugoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji i o postojanju ili nepostojanju odluke Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o primjerenosti iz članka 47. stavka (3) ovog Zakona ili u slučaju prijenosa osobnih podataka iz čl. 48. ili 49. ovog Zakona ili članka 51. stavka (2) ovog Zakona uz upućivanje na primjerene ili odgovarajuće zaštitne mjere i načine dobivanja njihove preslike ili mjesta na kojem su stavljene na raspolaganje, ako je primjenjivo.

(2) Osim informacija iz stavka (1) ovog članka, kontrolor podataka pruža nositelju podataka sljedeće informacije ako je to potrebno da bi se osigurala pravedna i transparentna obrada u odnosu na nositelja podataka:
   a) o roku u kojem će se osobni podatak čuvati ili, ako to nije moguće, kriterije koji se koriste za određivanje tog roka;
   b) o legitimnim interesima kontrolora podataka ili treće osobe ako je obrada utemeljena na članku 8. stavku (1) točki f) ovog Zakona;
   c) o pravu na traženje od kontrolora podataka pristupa osobnim podacima, ispravak ili brisanje osobnih podataka ili ograničenja obrade u vezi s nositeljem podataka i pravu na prigovor na obradu, kao i pravu na prenosivost podataka;
   d) o pravu na povlačenje suglasnosti u bilo kojem trenutku, bez utjecaja na zakonitost obrade utemeljene na suglasnosti prije povlačenja, ako je obrada utemeljena na članku 8. stavku (1) točki a) ovog Zakona ili članku 11. stavku (2) točki a) ovog Zakona;
   e) o pravu na podnošenje prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu;
   f) o izvoru osobnih podataka i, po potrebi, dolaze li iz javno dostupnih izvora;
   g) o postojanju automatiziranog donošenja odluka, uključujući i izradu profila iz članka 24. st. (1) i (4) ovog Zakona te, najmanje u tim slučajevima,

razumne informacije o kriteriju koji se koristi, kao i značaju i predviđenim posljedicama takve obrade za nositelja podataka.

(3) Kontrolor podataka pruža informacije iz st. (1) i (2) ovog članka:
   a) u razumnom roku nakon dobivanja osobnih podataka, a najkasnije u roku od 30 dana, uzimajući u obzir posebne okolnosti obrade osobnog podatka;
   b) ako se osobni podatak koristi za komunikaciju s nositeljem podataka, najkasnije prilikom prve komunikacije ili
   c) ako je predviđeno otkrivanje podataka drugom primatelju, najkasnije u trenutku kada je osobni podatak prvi put otkriven.

(4) Ako kontrolor podataka namjerava dodatno obrađivati osobni podatak u svrhu koja se razlikuje od svrhe za koju su podaci prikupljeni, on prije te dodatne obrade pruža nositelju podataka informacije o toj drugoj svrsi i sve dodatne relevantne informacije iz stavka (2) ovog članka.

(5) Stavci (1) - (4) ovog članka ne primjenjuju se ako i u mjeri u kojoj:
   a) nositelj podataka već posjeduje informacije;
   b) je pružanje takvih informacija nemoguće ili bi zahtijevalo nesrazmjerne napore, posebno za obrade u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe, u skladu s uvjetima i mjerama zaštite iz članka 56. stavka (1) ovog Zakona ili u mjeri u kojoj je vjerojatno da se obvezom iz stavka (1) ovog članka može onemogućiti ili ozbiljno ugroziti ostvarivanje ciljeva te obrade. U takvim slučajevima, kontrolor podataka poduzima odgovarajuće mjere za zaštitu prava i sloboda i legitimnih interesa nositelja podataka, među ostalim i stavljanjem informacija na raspolaganje javnosti;
   c) je dobivanje ili otkrivanje podataka izričito propisano posebnim zakonom koji se primjenjuje na nositelja podataka, a kojim su predviđene odgovarajuće mjere za zaštitu legitimnih interesa nositelja podataka ili
   d) osobni podatak mora ostati povjerljiv u skladu s obvezom čuvanja profesionalne tajne koja je propisana posebnim zakon, uključujući i druge zakonske obveze čuvanja tajne.

Članak 17.

(Pravo nositelja podataka na pristup osobnom podatku)

(1) Nositelj podataka ima pravo dobiti potvrdu od kontrolora podataka o tome obrađuju li se njegovi osobni podaci i ako se obrađuju, pristup osobnim podacima i sljedećim informacijama o:
   a) svrsi obrade;
   b) kategoriji osobnog podatka koji se obrađuje;
   c) primatelju ili kategorijama primatelja kojima je osobni podatak otkriven ili će im biti otkriven, a posebno primatelju u drugoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji;
   d) predviđenom roku u kojem se osobni podaci čuvaju, ako je to moguće ili ako to nije moguće, kriterijima korištenim za određivanje tog roka;
   e) pravu na traženje od kontrolora podataka ispravka ili brisanja osobnog podatka ili ograničenja obrade osobnog podatka koji se odnosi na nositelja podataka ili pravo na prigovor na takvu obradu;
   f) pravu na podnošenje prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu;
   g) ako se osobni podatak ne prikuplja od nositelja podataka, svakoj dostupnoj informaciji o njegovom izvoru;
   h) postojanju automatiziranog donošenja odluka, uključujući i profiliranje iz članka 24. st. (1) i (4) ovog Zakona te, najmanje u tim slučajevima, razumne informacije o kriteriju koji se koristi, kao i značaju i predviđenim posljedicama takve obrade za nositelja podataka.

(2) Ako se osobni podatak prenosi u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju, nositelj podataka ima pravo biti obaviješten o odgovarajućim mjerama zaštite u skladu s člankom 48. ovog Zakona koje se odnose na prijenos podataka.

(3) Kontrolor podataka osigurava presliku osobnog podatka koji se obrađuje. Za sve dodatne preslike koje zatraži nositelj podataka, kontrolor podataka može naplatiti opravdanu naknadu na temelju administrativnih troškova. Ako nositelj podataka podnese zahtjev elektroničkim putem, osim ako nositelj podataka ne zahtijeva drukčije, informacije se pružaju u uobičajenom elektroničkom obliku.

(4) Pravo na dobivanje preslike iz stavka (3) ovog članka ne smije negativno utjecati na prava i slobode drugih.

Članak 18.

(Pravo na ispravak)

(1) Nositelj podataka ima pravo da mu kontrolor podataka omogući ispravak netočnog osobnog podatka, bez nepotrebne odgode.

(2) Uzimajući u obzir svrhu obrade, nositelj podataka ima pravo dopuniti nepotpun osobni podatak, među ostalim i davanjem dodatne izjave.

Članak 19.

(Pravo na brisanje)

(1) Nositelj podataka ima pravo da mu kontrolor podataka omogući brisanje osobnog podatka koji se na njega odnosi, a kontrolor podataka ima obvezu obrisati osobni podatak, bez nepotrebne odgode, ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:
   a) osobni podatak više nije potreban za svrhe za koje je prikupljen ili na drugi način obrađen;
   b) nositelj podataka povukao je suglasnost na kojoj je obrada utemeljena u skladu s člankom 8. stavkom (1) točkom a) ovog Zakona ili člankom 11. stavkom (2) točkom a) ovog Zakona i ako ne postoji drugi pravni temelj za obradu;
   c) nositelj podataka uložio je prigovor na obradu u skladu s člankom 23. stavkom (1) ovog Zakona i ne postoje zakonski razlozi za obradu ili je nositelj podataka uložio prigovor na obradu u skladu s člankom 23. stavkom (2) ovog Zakona;
   d) osobni podatak je nezakonito obrađen;
   e) osobni podatak mora biti obrisan radi postupanja sukladno sa zakonskom obvezom kojoj podliježe kontrolor podataka;
   f) osobni podatak je prikupljen u vezi s ponudom usluga informacijskog društva iz članka 10. stavka (1) ovog Zakona.

(2) Ako je kontrolor podataka javno objavio osobni podatak, a dužan je u skladu sa stavkom (1) ovog članka taj osobni podatak brisati, uzimajući u obzir dostupnu tehnologiju i troškove provođenja, kontrolor podataka poduzima razumne mjere, uključujući i tehničke mjere, da bi obavijestio kontrolore podataka koji obrađuju osobni podatak da je nositelj podataka zatražio od tih kontrolora

podataka da brišu sve poveznice do njega ili presliku ili rekonstrukciju tog osobnog podatka.

(3) Stavci (1) i (2) ovog članka ne primjenjuju se u mjeri u kojoj je obrada potrebna:
   a) radi ostvarivanja prava na slobodu izražavanja i informiranja;
   b) radi poštivanja zakonske obveze kojom se zahtijeva obrada propisana posebnim zakonom, a koja se primjenjuje na kontrolora podataka ili radi izvršenja zadatka koji se obavlja u javnom interesu ili u izvršenju službenih ovlasti dodijeljenih kontroloru podataka;
   c) radi javnog interesa u području javnog zdravlja u skladu s člankom 11. stavkom (2) toč. h) i i) ovog članka, kao i člankom 11. stavkom (3) ovog Zakona;
   d) u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe u skladu s člankom 56. stavkom (1) ovog Zakona u mjeri u kojoj je vjerojatno da se pravom iz stavka (1) ovog članka može onemogućiti ili ozbiljno ugroziti ostvarivanje ciljeva te obrade ili
   e) radi postavljanja, ostvarivanja ili obrane pravnih zahtjeva.

Članak 20.

(Pravo na ograničenje obrade)

(1) Nositelj podataka ima pravo na ograničenje obrade podatka ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:
   a) nositelj podataka osporava točnost osobnog podatka u roku u kojem se kontroloru podataka omogućava da provjeri točnost osobnog podatka;
   b) obrada je nezakonita, a nositelj podataka se protivi brisanju osobnog podatka i umjesto toga traži ograničenje njegove obrade;
   c) kontroloru podataka više nije potreban osobni podatak za potrebe obrade, ali ga nositelj podataka zahtijeva radi postavljanja, ostvarivanja ili obrane pravnih zahtjeva;
   d) nositelj podataka uložio je prigovor na obradu u skladu s člankom 23. stavkom (1) ovog Zakona i očekuje potvrdu prevladavaju li njegovi razlozi nad legitimnim razlozima kontrolora podataka.

(2) Ako je obrada ograničena u skladu sa stavkom (1) ovog članka, taj osobni podatak smije se obrađivati samo uz suglasnost nositelja podataka, izuzev čuvanja, ili za postavljanje, ostvarivanje ili obranu pravnih zahtjeva ili zaštitu prava druge fizičke ili pravne osobe ili zbog bitnog javnog interesa.

(3) Nositelja podataka koji je ostvario pravo na ograničenje obrade u skladu sa stavkom (1) ovog članka kontrolor podataka obavještava prije ukidanja ograničenja obrade.

Članak 21.

(Obveza obavještavanja o ispravku ili brisanju osobnog podatka ili ograničenju obrade)

(1) Kontrolor podataka obavještava sve primatelje kojima su osobni podaci otkriveni o svakom ispravku ili brisanju osobnog podatka ili ograničenju obrade izvršenom u skladu s člankom 18., člankom 19. stavkom (1) i člankom 20. ovog Zakona, osim u slučaju kada je to nemoguće ili ako to zahtijeva nesrazmjeran napor.

(2) Kontrolor podataka obavještava nositelja podataka o tim primateljima ako nositelj podataka to zahtijeva.

Članak 22.

(Pravo na prenosivost osobnog podatka)

(1) Nositelj podataka ima pravo preuzeti osobni podatak koji se odnosi na njega, a koji je dao kontroloru podataka u strukturiranom, uobičajeno upotrebljavanom i strojno čitljivom formatu, te ima pravo prenositi taj podatak drugom kontroloru podataka, bez ometanja od kontrolora podataka kojem je osobni podatak dan, ako:
   a) se obrada obavlja u skladu s člankom 8. stavkom (1) točkom a) ovog Zakona ili člankom 11. stavkom (2) točkom a) ovog Zakona ili na temelju ugovora u skladu s člankom 8. stavkom (1) točkom b) ovog Zakona,
   b) se obrada obavlja automatski.

(2) Prilikom ostvarivanja svojeg prava na prenosivost podatka u skladu sa stavkom (1) ovog članka, nositelj podatka ima pravo na neposredni prijenos od jednog kontrolora podataka drugom kontroloru podataka, ako je to tehnički izvedivo.

(3) Ostvarivanjem prava na prenosivost podataka iz stavka (1) ovog članka ne dovodi se u pitanje članak 19. ovog Zakona. To se pravo ne primjenjuje na obradu potrebnu za izvršenje zadatka koji se obavlja u javnom interesu ili u sklopu službenih ovlasti dodijeljenih kontroloru podataka.

(4) Pravo na prenosivost podatka iz stavka (1) ovog članka ne smije negativno utjecati na prava i slobode drugih.

Članak 23.

(Pravo na prigovor)

(1) Nositelj podataka ima pravo na temelju svoje posebne situacije u svakom trenutku kontroloru podataka podnijeti prigovor na obradu njegovog osobnog podatka u skladu s člankom 8. stavkom (1) toč. e) ili f) ovog Zakona, uključujući profiliranje utemeljeno na tim odredbama. Kontrolor podataka ne smije daljnje obrađivati osobni podatak, osim u slučaju kada dokaže da postoje uvjerljivi legitimni razlozi za obradu koji prevladavaju nad interesima, pravima i slobodama nositelja podataka ili radi postavljanja, ostvarivanja ili obrane pravnih zahtjeva.

(2) Ako se osobni podatak obrađuje za potrebe izravnog marketinga, nositelj podataka ima pravo u bilo kojem trenutku uložiti prigovor na obradu osobnog podatka koji se odnosi na njega za potrebe takvog marketinga, što uključuje izradu profila u mjeri u kojoj je povezano s takvim izravnim marketingom.

(3) Ako se nositelj podataka protivi obradi za potrebe izravnog marketinga, osobni podatak više se ne smije obrađivati u te svrhe.

(4) Najkasnije u trenutku prve komunikacije s nositeljem podataka, nositelj podataka izričito se mora uputiti na prava iz st. (1) i (2) ovog članka te se to mora učiniti na jasan način i odvojeno od bilo koje druge informacije.

(5) U kontekstu korištenja usluga informacijskog društva i ne uzimajući u obzir propise iz područja elektroničkih komunikacija, nositelj podataka može ostvariti svoje pravo na prigovor automatiziranim putem s pomoću tehničkih specifikacija.

(6) Ako se osobni podatak obrađuje u svrhe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe na temelju članka 56. stavka (1) ovog Zakona, nositelj podataka na temelju svoje posebne situacije ima pravo uložiti prigovor na obradu osobnog podatka koji se na njega odnosi, osim ako je obrada potrebna za izvršenje zadatka koji se obavlja u javnom interesu.

Članak 24.

(Automatizirano pojedinačno donošenje odluke, uključujući i profiliranje)

(1) Nositelj podataka ima pravo da se na njega ne primjenjuje odluka utemeljena isključivo na automatiziranoj obradi, uključujući i profiliranje, koja proizvodi pravni učinak

koji se na njega odnosi ili na sličan način značajno na njega utječe.

(2) Stavak (1) ovog članka ne primjenjuje se ako je odluka:
   a) potrebna za sklapanje ili provedbu ugovora između nositelja podataka i kontrolora podataka,
   b) dopuštena zakonom koji se primjenjuje na kontrolora podataka i kojim se propisuju odgovarajuće zaštitne mjere za prava i slobode te legitimne interese nositelja podataka ili
   c) utemeljena na izričitoj suglasnosti nositelja podataka.

(3) U slučajevima iz stavka (2) toč. a) i c) ovog članka, kontrolor podataka poduzima odgovarajuće mjere za zaštitu prava i sloboda te legitimnih interesa nositelja podataka, najmanje prava na sudjelovanje fizičke osobe u donošenju odluke, prava na izražavanje vlastitog stajališta i prava na osporavanje odluke.

(4) Odluka iz stavka (2) ovog članka ne smije biti utemeljena na posebnim kategorijama osobnih podataka iz članka 11. stavka (1) ovog Zakona, osim ako se primjenjuje članak 11. stavak (2) toč. a) ili g) ovog Zakona te ako su uspostavljene odgovarajuće mjere za zaštitu prava i sloboda i legitimnih interesa nositelja podataka.

Članak 25.
(Ograničenja)

(1) Na temelju posebnog zakona koji se primjenjuje na kontrolora podataka i obrađivača, može se ograničiti opseg prava i obveza iz članka 7., čl. 14. – 24. ovog Zakona i članka 36. ovog Zakona ako odredbe tog zakona odgovaraju pravima i obvezama propisanim u čl. 14. – 24. ovog Zakona, ako se takvim ograničenjem poštuje bit temeljnih prava i sloboda i ako ono predstavlja potrebnu i razmjernu mjeru u demokratskom društvu za zaštitu:
   a) državne sigurnosti;
   b) obrane;
   c) javne sigurnosti;
   d) sprječavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršenja kaznenih sankcija, uključujući zaštitu od prijetnji javnoj sigurnosti i njihovo sprječavanje;
   e) drugih bitnih ciljeva od općeg javnog interesa u Bosni i Hercegovini, a posebice bitnog gospodarskog ili financijskog interesa, što uključuje monetarna, proračunska i porezna pitanja, javno zdravstvo i socijalnu skrb;
   f) neovisnosti pravosuđa i sudskih postupaka;
   g) sprječavanja, istrage, otkrivanja i progona povrede etike u zakonski reguliranim profesijama;
   h) nadzorne, inspekcijske ili regulatorne funkcije koja je, najmanje povremeno, povezana s izvršenjem službenih ovlasti u slučajevima iz toč. a) – e) i točke g) ovog stavka;
   i) nositelja podataka ili prava i sloboda drugih;
   j) ostvarivanja potraživanja u građanskim sporovima.

(2) Posebni zakon iz stavka (1) ovog članka sadrži, po potrebi, posebne odredbe koje sadrže najmanje sljedeće:
   a) svrhu obrade ili kategoriju obrade;
   b) kategoriju osobnog podatka;
   c) opseg uvedenih ograničenja;
   d) mjere zaštite za sprječavanje zlouporabe ili nezakonitog pristupa ili prijenosa;
   e) određivanje kontrolora podataka ili kategoriju kontrolora podataka;
   f) rok čuvanja i mjere zaštite koje se mogu primijeniti uzimajući u obzir prirodu, opseg i svrhe obrade ili kategorije obrade;
   g) rizik za prava i slobode nositelja podataka;
   h) pravo nositelja podataka da bude obaviješten o ograničenju, osim ako to može biti štetno za svrhu tog ograničenja.

POGLAVLJE III. KONTROLOR PODATAKA I OBRAĐIVAČ

Članak 26.
(Obveza kontrolora podataka)

(1) Kontrolor podataka dužan je primijeniti odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere imajući u vidu prirodu, opseg, okolnosti i svrhe obrade, kao i rizike različitih razina vjerojatnoće i ozbiljnosti za prava i slobode fizičkih osoba, kako bi osigurao obavljanje obrade u skladu s ovim Zakonom i kako bi to mogao dokazati. Te mjere se po potrebi preispituju i ažuriraju.

(2) Ako su mjere iz stavka (1) ovog članka razmjerne u odnosu na aktivnosti obrade, uključuju provedbu odgovarajućih politika zaštite podataka od kontrolora podataka.

(3) Poštivanje odobrenih kodeksa ponašanja iz članka 42. ovog Zakona ili odobrenih mehanizama certifikacije iz članka 44. ovog Zakona može služiti kao element za dokazivanje usklađenosti s obvezama kontrolora podataka.

Članak 27.
(Tehnička i integrirana zaštita podataka)

(1) Uzimajući u obzir najnovija postignuća, troškove provođenja i prirodu, opseg, kontekst i svrhe obrade, kao i rizike različitih razina vjerojatnoće i ozbiljnosti za prava i slobode fizičkih osoba koje proizlaze iz obrade podataka, kontrolor podataka, prilikom određivanja sredstava obrade i pri samoj obradi, primjenjuje odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere, poput pseudonimizacije, za omogućavanje djelotvorne primjene načela zaštite podataka, kao što je smanjenje količine podataka te uključivanje zaštitnih mjera u obradu kako bi se ispunili zahtjevi iz ovog Zakona i zaštitila prava nositelja podataka.

(2) Kontrolor podataka primjenjuje odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere kojima se osigurava da integriranim načinom budu obrađeni samo osobni podaci koji su potrebni za svaku posebnu svrhu obrade. Ta se obveza primjenjuje na sve prikupljene osobne podatke, opseg njihove obrade, rok njihovog čuvanja i njihovu dostupnost. Tim se mjerama osigurava da osobni podaci nisu automatski, bez intervencije fizičke osobe, dostupni neograničenom broju drugih fizičkih osoba.

(3) Odobreni mehanizam certifikacije iz članka 44. ovog Zakona može služiti kao element za dokazivanje usklađenosti sa zahtjevima iz st. (1) i (2) ovog članka.

Članak 28.
(Zajednički kontrolori podataka)

(1) Ako dva ili više kontrolora podataka zajednički odrede svrhe i načine obrade, smatraju se zajedničkim kontrolorima podataka. Oni na transparentan način, međusobnim sporazumom, određuju odgovornosti svakoga od njih s ciljem ispunjavanja obveza iz ovog Zakona, posebno u vezi s ostvarivanjem prava nositelja podataka i dužnostima svakoga od njih u pogledu pružanja informacija iz čl. 15. i 16. ovog Zakona, osim u slučaju kada su odgovornosti svakog od kontrolora podataka utvrđene zakonom koji se primjenjuje na kontrolore podataka. Sporazumom se može odrediti kontaktna točka za nositelje podataka.

(2) Sporazum iz stavka (1) ovog članka mora na odgovarajući način odražavati pojedinačne uloge i odnose zajedničkih kontrolora podataka u odnosu na nositelje podataka. Bit sporazuma mora biti dostupna nositelju podataka.

(3) Neovisno o uvjetima sporazuma iz stavka (1) ovog članka, nositelj podataka može ostvarivati svoja prava iz ovog Zakona u odnosu sa svakim kontrolorom podataka i protiv svakog od njih.

Članak 29.

(Predstavnik kontrolora podataka ili obrađivača koji nema sjedište ili poslovni nastan u Bosni i Hercegovini)

(1) Ako se primjenjuje članak 6. stavak (2) ovog Zakona, kontrolor podataka ili obrađivač obvezan je pisanim putem imenovati svojeg predstavnika u Bosni i Hercegovini.

(2) Obveza iz stavka (1) ovog članka ne primjenjuje se na:
   a) obradu koja je povremena, ne podrazumijeva u većoj mjeri obradu posebnih kategorija podataka iz članka 11. stavka (1) ovog Zakona ili obradu osobnih podataka koji se odnose na kaznenu osuđivanost i kaznena djela iz članka 12. ovog Zakona i za koju nije vjerojatno da će prouzročiti rizik za prava i slobode fizičkih osoba, uzimajući u obzir prirodu, okolnosti, opseg i svrhe obrade ili
   b) javna tijela.

(3) Kontrolor podataka ili obrađivač ovlašćuje predstavnika kako bi se, uz obraćanje kontroloru podataka ili obrađivaču ili umjesto obraćanja njima, njemu obraćali posebno Agencija i nositelj podataka u vezi sa svim pitanjima koja se odnose na obradu osobnog podatka radi osiguranja usklađenosti obrade osobnog podatka s ovim Zakonom.

(4) Imenovanje predstavnika kontrolora podataka ili obrađivača ne utječe na pravne zahtjeve koji mogu biti postavljeni protiv samog kontrolora podataka ili obrađivača.

Članak 30.

(Obrađivač)

(1) Ako se obrada osobnog podatka obavlja uime kontrolora podataka, kontrolor podataka koristi isključivo obrađivača koji u dovoljnoj mjeri jamči primjenu odgovarajućih tehničkih i organizacijskih mjera tako da obrada bude sukladna sa zahtjevima iz ovog Zakona i da se obradom osigurava zaštita prava nositelja podataka.

(2) Obrađivač ne smije angažirati drugog obrađivača bez prethodnog posebnog ili općeg pisanog odobrenja kontrolora podataka. U slučaju općeg pisanog odobrenja, obrađivač obavještava kontrolora podataka o svim planiranim izmjenama u vezi s dodavanjem ili zamjenom drugih obrađivača kako bi time kontroloru podataka omogućio da uloži prigovor na te izmjene.

(3) Obrada koju obavlja obrađivač uređuje se ugovorom ili drugim pravnim aktom u skladu sa zakonom kojim je obvezan obrađivač prema kontroloru podataka, u kojem se navode predmet i trajanje obrade, priroda i svrha obrade, vrsta osobnih podataka i kategorija nositelja podataka, kao i obveze i prava kontrolora podataka.

(4) Ugovorom ili drugim pravnim aktom iz stavka (3) ovog članka propisuje se da je obrađivač dužan:
   a) obrađivati osobni podatak samo prema dokumentiranim uputama kontrolora podataka, među ostalim i u pogledu prijenosa osobnog podatka u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju, osim ako je to propisano posebnim zakonom koji se primjenjuje na obrađivača, a u tom slučaju obrađivač obavještava kontrolora podataka o tom pravnom zahtjevu prije obrade, osim ako se tim zakonom zabranjuje takvo obavještavanje zbog bitnih razloga od javnog interesa;
   b) osiguravati da su se osobe ovlaštene za obradu osobnog podatka obvezale na poštivanje povjerljivosti ili da ih na poštivanje povjerljivosti obvezuje odgovarajući zakon;
   c) poduzimati sve potrebne mjere u skladu s člankom 34. ovog Zakona;
   d) poštivati uvjete iz st. (2) i (5) ovog članka za angažiranje drugog obrađivača;
   e) uzimajući u obzir prirodu obrade, pomagati kontroloru podataka putem odgovarajućih tehničkih i organizacijskih mjera, koliko je to moguće, da ispuni obvezu kontrolora podataka da odgovori na zahtjeve za ostvarivanje prava nositelja podataka iz Poglavlja II. ovog Zakona;
   f) pomagati kontroloru podataka u osiguravanju usklađenosti s obvezama iz čl. 34. – 38. ovog Zakona, uzimajući u obzir prirodu obrade i informacije koje su dostupne obrađivaču;
   g) po izboru kontrolora podataka, brisati ili vraćati kontroloru podataka sve osobne podatke nakon završetka pružanja usluga vezanih uz obradu i brisati postojeće preslike, osim u slučaju kada je posebnim zakonom propisana obveza čuvanja osobnih podataka;
   h) kontroloru podataka stavljati na raspolaganje sve informacije koje su potrebne za dokazivanje poštivanja obveza iz ovog članka i kontroloru podataka ili drugom revizoru kojeg ovlasti kontrolor podataka omogućavati provođenje revizije, uključujući i inspekcije, i pomagati u njihovom provođenju;
   i) u slučaju iz točke h) ovog stavka, obrađivač odmah obavještava kontrolora podataka ako, po njegovom mišljenju, određena uputa krši ovaj Zakon ili druga pravila o zaštiti podataka.

(5) Ako obrađivač angažira drugog obrađivača za provođenje posebnih aktivnosti obrade uime kontrolora podataka, iste obveze za zaštitu podataka kao one koje su navedene u ugovoru ili drugom pravnom aktu između kontrolora podataka i obrađivača iz stavka (4) ovog članka nameću se tom drugom obrađivaču ugovorom ili drugim pravnim aktom u skladu s posebnim zakonom, a posebno obveza davanja dovoljno jamstava za primjenu odgovarajućih tehničkih i organizacijskih mjera na način kojim se osigurava da obrada udovoljava zahtjevima iz ovog Zakona. Ako taj drugi obrađivač ne ispunjava obveze zaštite podataka, prvi obrađivač ostaje u potpunosti odgovoran kontroloru podataka za ispunjavanje obveza tog drugog obrađivača.

(6) Poštivanje odobrenih kodeksa ponašanja od obrađivača iz članka 42. ovog Zakona ili odobrenog mehanizma certifikacije iz članka 44. ovog Zakona može služiti kao element za dokazivanje pružanja dovoljno jamstava iz st. (1) i (5) ovog članka.

(7) Ne dovodeći u pitanje pojedinačni ugovor između kontrolora podataka i obrađivača, ugovor ili drugi pravni akt iz st. (3), (4) i (5) ovog članka može se u cjelini ili djelomično temeljiti na standardnim ugovornim klauzulama iz st. (8) i (9) ovog članka, uključujući, među ostalima, i klauzule koje su dio certifikata dodijeljenog kontroloru podataka ili obrađivaču u skladu s čl. 44. i 45. ovog Zakona.

(8) Agencija može donijeti standardne ugovorne klauzule za pitanja iz st. (3), (4) i (5) ovog članka s ciljem dosljedne primjene ovog Zakona.
(9) Ugovor ili drugi pravni akt iz st. (3), (4) i (5) ovog članka mora biti u pisanom obliku, što uključuje i elektronički oblik.
(10) Ne dovodeći u pitanje čl. 112., 113., 114. i 115. ovog Zakona, ako obrađivač krši ovaj Zakon time što određuje svrhu i načine obrade podataka, obrađivač se smatra kontrolorom podataka u vezi s tom obradom.

Članak 31.
(Obrada osobnog podatka pod nadzorom kontrolora podataka ili obrađivača)

Obrađivač i osoba koja radi pod nadzorom kontrolora podataka ili obrađivača, a ima pristup osobnom podatku, ne smije obrađivati taj podatak bez naloga kontrolora podataka, osim kada je to posebnim zakonom propisano.

Članak 32.
(Evidencija o obradi osobnog podatka)

(1) Svaki kontrolor podataka i predstavnik kontrolora podataka, ako je primjenjivo, vodi evidenciju o aktivnostima obrade za koje je odgovoran. Evidencija sadrži sljedeće informacije:
   a) ime i kontaktne podatke kontrolora podataka i, ako je primjenjivo, zajedničkog kontrolora podataka, predstavnika kontrolora podataka i službenika za zaštitu podataka;
   b) svrhe obrade;
   c) opis kategorija nositelja podataka i kategorija osobnih podataka;
   d) kategorije primatelja kojima su osobni podaci otkriveni ili će im biti otkriveni, uključujući i primatelje u drugim zemljama ili međunarodnim organizacijama;
   e) ako je primjenjivo, o prijenosu osobnih podataka u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju, uključujući identifikaciju druge zemlje ili međunarodne organizacije i, u slučaju prijenosa iz članka 51. stavka (2) ovog Zakona, dokumentaciju o odgovarajućim zaštitnim mjerama;
   f) ako je moguće, predviđene rokove za brisanje različitih kategorija podataka;
   g) ako je moguće, opći opis tehničkih i organizacijskih sigurnosnih mjera iz članka 34. stavka (1) ovog Zakona.
(2) Svaki obrađivač i predstavnik obrađivača, ako je primjenjivo, vodi evidenciju o svim aktivnostima obrade koje se provode uime kontrolora podataka, koja sadrži:
   a) ime i kontaktne podatke jednog ili više obrađivača i svakog kontrolora podataka u čije ime obrađivač djeluje te, ako je primjenjivo, predstavnika kontrolora podataka ili obrađivača kao i službenika za zaštitu podataka;
   b) vrste obrade koje se obavljaju uime svakog kontrolora podataka;
   c) ako je primjenjivo, informacije o prijenosu osobnih podataka u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju, s identifikacijom te druge zemlje ili međunarodne organizacije i u slučaju prijenosa iz članka 51. stavka (2) ovog Zakona, dokumentaciju o odgovarajućim zaštitnim mjerama;
   d) ako je moguće, opći opis tehničkih i organizacijskih sigurnosnih mjera iz članka 34. stavka (1) ovog Zakona.
(3) Evidencija iz st. (1) i (2) ovog članka mora biti u pisanom obliku, što uključuje i elektronički oblik.
(4) Kontrolor podataka ili obrađivač te predstavnik kontrolora podataka ili obrađivača, ako je primjenjivo, na zahtjev Agencije omogućavaju uvid u evidenciju.
(5) Obveze iz st. (1) i (2) ovog članka ne primjenjuju se na gospodarski subjekt ili organizaciju u kojoj je zaposleno manje od 250 osoba, osim kada je vjerojatno da će obrada koju obavlja predstavljati visok rizik za prava i slobode nositelja podataka ako obrada nije povremena ili ako obrada obuhvaća posebne kategorije podataka iz članka 11. stavka (1) ovog Zakona ili su u pitanju osobni podaci koji se odnose na kaznenu osuđivanost i kaznena djela.

Članak 33.
(Suradnja s Agencijom)

Kontrolor podataka i obrađivač te ako su određeni njihovi predstavnici dužni su, na obrazložen i na temelju zakona opravdan zahtjev, surađivati s Agencijom u obavljanju njezinih zadataka.

Članak 34.
(Sigurnost obrade osobnog podatka)

(1) Uzimajući u obzir najnovija postignuća, troškove provođenja i prirodu, opseg, kontekst i svrhe obrade, kao i rizike različitih razina vjerojatnoće i ozbiljnosti za prava i slobode fizičkih osoba, provodeći postupak iz članka 37. ovog Zakona kontrolor podataka i obrađivač primjenjuju odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere kako bi postigli odgovarajuću razinu sigurnosti s obzirom na rizik, što po potrebi podrazumijeva:
   a) pseudonimizaciju i enkripciju osobnog podatka;
   b) mogućnost osiguravanja trajne povjerljivosti, cjelovitosti, dostupnosti i otpornosti sustava i usluga obrade;
   c) sposobnost pravodobne ponovne uspostave dostupnosti osobnog podatka i pristupa njemu u slučaju fizičkog ili tehničkog incidenta;
   d) postupak redovitog testiranja, ocjenjivanja i procjene djelotvornosti tehničkih i organizacijskih mjera za postizanje sigurnosti obrade.
(2) Pri procjeni odgovarajuće razine sigurnosti u obzir se uzimaju, prije svega, rizici koje predstavlja obrada, a posebno rizici od slučajnog ili nezakonitog uništenja, gubitka, izmjene, neovlaštenog otkrivanja osobnog podatka ili neovlaštenog pristupa osobnom podatku koji je prenesen, čuvan ili na drugi način obrađivan.
(3) Primjena odobrenog kodeksa ponašanja iz članka 42. ovog Zakona ili odobrenog mehanizma certifikacije iz članka 44. ovog Zakona može se koristiti kao element za dokazivanje usklađenosti sa zahtjevima iz stavka (1) ovog članka.
(4) Kontrolor podataka i obrađivač poduzimaju mjere kako bi osigurali da svaka fizička osoba koja djeluje pod nadležnošću kontrolora podataka ili obrađivača, a koja ima pristup osobnom podatku, ne obrađuje taj podatak ako to nije po uputama kontrolora podataka, osim u slučajevima kada je to propisano posebnim zakonom.

Članak 35.
(Izvješćivanje Agencije o povredi osobnog podatka)

(1) Kontrolor podataka dužan je o povredi osobnog podatka, bez nepotrebne odgode i ako je moguće, najkasnije u roku od 72 sata nakon saznanja za tu povredu izvijestiti Agenciju o povredi osobnog podatka, osim u slučaju ako je vjerojatno da ta povreda neće ugroziti prava i slobode fizičke osobe. Ako izvješćivanje nije učinjeno u roku od

72 sata, kontrolor podataka dužan je Agenciji navesti razloge za kašnjenje.

(2) Obrađivač je dužan, nakon saznanja za povredu osobnog podatka, bez nepotrebne odgode o tome izvijestiti kontrolora podataka.

(3) Izvješće iz stavka (1) ovog članka sadrži najmanje sljedeće:
   a) opis prirode povrede osobnih podataka, i ako je moguće, s navedenim kategorijama i približnim brojem nositelja podataka, kao i kategorijama i približnim brojem evidencija osobnih podataka;
   b) ime i prezime i kontaktne podatke službenika za zaštitu podataka ili druge kontaktne točke od koje se može dobiti još informacija;
   c) opis vjerojatne posljedice povrede osobnog podatka;
   d) opis mjera koje je kontrolor podataka poduzeo ili čije je poduzimanje predložio radi rješavanja problema povrede osobnog podatka, uključujući, po potrebi, i mjere za ublažavanje njezinih mogućih štetnih posljedica.

(4) Ako i u mjeri u kojoj nije moguće istodobno dostaviti informacije, informacije se mogu dostavljati u dijelovima, bez nepotrebne daljnje odgode.

(5) Kontrolor podataka dokumentira svaku povredu osobnog podatka, uključujući i činjenice u vezi s povredom osobnog podatka, njezine posljedice i mjere poduzete za otklanjanje štete. Dokumentacija iz ovog stavka omogućava Agenciji postupanje po ovom članku.

Članak 36.

(Obavještavanje nositelja podataka o povredi osobnog podatka)

(1) Kontrolor podataka dužan je, bez odgode, pisanim putem obavijestiti nositelja podataka o povredi osobnog podatka ako je vjerojatno da će povreda osobnog podatka prouzročiti visok rizik za prava i slobode fizičke osobe.

(2) Kontrolor podataka u obavijesti iz stavka (1) ovog članka jasnim i jednostavnim jezikom opisuje prirodu povrede osobnog podatka te se najmanje navode informacije i mjere iz članka 35. stavka (3) toč. b), c) i d) ovog Zakona.

(3) Obavještavanje nositelja podataka iz stavka (1) ovog članka nije obvezno ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:
   a) ako je kontrolor podataka poduzeo odgovarajuće tehničke i organizacijske zaštitne mjere i te mjere su primijenjene na osobni podatak u vezi s kojim je došlo do povrede osobnog podatka, a prije svega mjere koje osobni podatak čine nerazumljivim osobi koja nije ovlaštena pristupiti mu, kao što je enkripcija;
   b) ako je kontrolor podataka poduzeo naknadne mjere kojima se osigurava da više nije moguće da će doći do visokog rizika za prava i slobode nositelja podataka iz stavka (1) ovog članka;
   c) ako bi to zahtijevalo nerazmjeran napor, mora se objaviti javna obavijest ili se poduzima slična mjera kojom se nositelji podataka obavještavaju na jednako djelotvoran način.

(4) Ako kontrolor podataka nije obavijestio nositelja podataka o povredi osobnog podatka, Agencija, nakon razmatranja stupnja vjerojatnoće da će povreda osobnog podatka prouzročiti visok rizik za prava i slobode fizičkih osoba, može zahtijevati od kontrolora podataka da to učini ako nije ispunjen neki od uvjeta iz stavka (3) ovog članka.

Članak 37.

(Procjena utjecaja obrade na zaštitu osobnog podatka)

(1) Ako je vjerojatno da će neka vrsta obrade, osobito putem novih tehnologija i uzimajući u obzir prirodu, opseg, kontekst i svrhe obrade, prouzročiti visok rizik za prava i slobode fizičkih osoba, kontrolor podataka prije obrade obavlja procjenu utjecaja predviđenih obrada na zaštitu osobnog podatka.

(2) Prilikom obavljanja procjene utjecaja obrade na zaštitu osobnog podatka, kontrolor podataka traži savjet službenika za zaštitu osobnog podatka, ako je imenovan.

(3) Procjena utjecaja obrade na zaštitu osobnog podatka iz stavka (1) ovog članka obvezna je posebno u slučaju:
   a) sustavne i opsežne procjene osobnih aspekata u vezi s fizičkim osobama koja se temelji na automatiziranoj obradi, uključujući i profiliranje, a koja je temelj za donošenje odluka koje proizvode pravni učinak u odnosu na fizičku osobu ili na sličan način bitno utječu na fizičku osobu;
   b) opsežne obrade posebnih kategorija osobnog podatka iz članka 11. stavka (1) ovog Zakona ili podataka koji se odnose na kaznenu osuđivanost i kaznena djela iz članka 12. ovog Zakona ili
   c) sustavnog praćenja javno dostupnog područja u velikoj mjeri.

(4) Agencija utvrđuje i javno objavljuje popis vrsta postupaka obrade na koje se primjenjuje obveza obavljanja procjene utjecaja na zaštitu osobnog podatka, u skladu sa stavkom (1) ovog članka.

(5) Agencija može utvrditi i javno objaviti popis vrsta postupaka obrade za koje nije potrebna procjena utjecaja na zaštitu osobnog podatka.

(6) Procjena utjecaja obuhvaća najmanje:
   a) sustavni opis predviđenih obrada i svrha obrade, uključujući, ako je primjenjivo, legitiman interes kontrolora podataka;
   b) procjenu nužnosti i proporcionalnosti obrada povezanih s njihovim svrhama;
   c) procjenu rizika za prava i slobode nositelja podataka;
   d) predviđene mjere za rješavanje rizika, što uključuje zaštitne mjere, sigurnosne mjere i mehanizme za osiguravanje zaštite osobnih podataka i dokazivanje usklađenosti s ovim Zakonom, uzimajući u obzir prava i legitimne interese nositelja podataka i drugih uključenih osoba.

(7) Usklađenost kodeksa ponašanja iz članka 42. ovog Zakona odobrenih od kontrolora podataka ili obrađivača uzima se u obzir prilikom procjene utjecaja obrade koje primjenjuju ti kontrolori podataka ili obrađivači, posebno u svrhe procjene utjecaja na zaštitu osobnih podataka.

(8) Kontrolor podataka, po potrebi, od nositelja podataka ili njegovog predstavnika traži mišljenje o namjeravanoj obradi, ne dovodeći u pitanje komercijalne ili javne interese ili sigurnost postupka obrade.

(9) Ako obrada u skladu s člankom 8. stavkom (1) toč. c) ili e) ovog Zakona ima pravni temelj u posebnom zakonu koji se primjenjuje na kontrolora podataka, ukoliko su tim zakonom uređene posebne obrade ili skup predmetnih radnji i ukoliko je procjena utjecaja na zaštitu osobnih podataka već provedena kao dio opće procjene utjecaja u kontekstu donošenja pravnog temelja, st. (1) do (6) ovog članka se ne primjenjuju, osim ako je posebnim propisom utvrđeno da je potrebno provesti takvu procjenu prije obrade.

(10) Kontrolor podataka, po potrebi, preispituje je li obrada obavljena u skladu s procjenom utjecaja na zaštitu osobnih podataka, i to najmanje kada dođe do promjene u razini rizika koji predstavljaju postupci obrade.

Članak 38.

(Prethodno savjetovanje kontrolora podataka s Agencijom)

(1) Kontrolor obrade savjetuje se s Agencijom prije obrade ako je procjena utjecaja na zaštitu osobnih podataka iz članka 37. ovog Zakona pokazala da bi obrada podataka prouzročila visok rizik za prava i slobode pojedinaca u slučaju da kontrolor podataka ne donese mjere za ublažavanje rizika.
(2) Ako Agencija ustvrdi da bi se namjeravanom obradom iz stavka (1) ovog članka kršio ovaj Zakon, posebice ako kontrolor podataka nije u dovoljnoj mjeri utvrdio ili umanjio rizik za prava i slobode pojedinaca, Agencija u roku od najviše 56 dana od zaprimanja zahtjeva za savjetovanje pisanim putem savjetuje kontrolora podataka, a po potrebi i obrađivača, i pritom može primijeniti ovlasti iz članka 103. ovog Zakona.
(3) Rok iz stavka (2) ovog članka, po potrebi, može se produžiti za 42 dana, ovisno o složenosti namjeravane obrade.
(4) Agencija, u roku od 30 dana od zaprimanja zahtjeva, obavještava kontrolora podataka, a po potrebi i obrađivača, o produženju roka iz stavka (3) ovog članka i razlozima odgode.
(5) Protjecanje rokova iz st. (2) i (3) ovog članka može biti privremeno obustavljeno dok Agencija ne dobije informacije koje je zahtijevala za potrebe savjetovanja.
(6) Pri savjetovanju kontrolor podataka Agenciji dostavlja:
   a) ako je primjenjivo, odgovarajuće odgovornosti kontrolora podataka, zajedničkih kontrolora podataka i obrađivača koji sudjeluju u obradi, posebno u slučaju obrade unutar skupine gospodarskih subjekata;
   b) svrhu i sredstva namjeravane obrade;
   c) zaštitne mjere i druge mjere za zaštitu prava i sloboda nositelja podataka na temelju ovog Zakona;
   d) kontaktne podatke službenika za zaštitu podataka, ako je primjenjivo;
   e) procjenu utjecaja na zaštitu podataka kako je to propisano člankom 37. ovog Zakona;
   f) sve druge informacije koje Agencija zatraži.
(7) O prijedlogu zakona kojim se uređuje obrada osobnih podataka, prije njegovog upućivanja u parlamentarnu proceduru, predlagatelj se može prethodno savjetovati s Agencijom.
(8) Neovisno o stavku (1) ovog članka, posebnim zakonom može se propisati obveza kontroloru podataka da se savjetuje s Agencijom i da od nje pribavi prethodno odobrenje u vezi s obradom koju obavlja za izvršenje zadataka u javnom interesu, uključujući i obradu u vezi sa socijalnom i zdravstvenom zaštitom.

Članak 39.

(Imenovanje službenika za zaštitu osobnih podataka)

(1) Kontrolor podataka i obrađivač dužni su imenovati službenika za zaštitu osobnih podataka u slučajevima:
   a) ako obradu obavlja javno tijelo, osim sudova koji postupaju u granicama sudske nadležnosti;
   b) ako se osnovne djelatnosti kontrolora podataka ili obrađivača sastoje od postupaka obrade koje zbog svoje prirode, opsega i/ili svrhe zahtijevaju redovito i sustavno praćenje nositelja podataka u velikom broju ili
   c) ako se osnovne djelatnosti kontrolora podataka ili obrađivača sastoje od opsežne obrade posebnih kategorija podataka na temelju članka 11. ovog Zakona i osobnih podataka u vezi s kaznenom osuđivanosti i kaznenim djelima iz članka 12. ovog Zakona.
(2) Skupina gospodarskih subjekata može imenovati jednog službenika za zaštitu osobnih podataka, uz uvjet da je službenik za zaštitu osobnih podataka lako dostupan iz svakog sjedišta ili poslovnog nastana.
(3) Ako je kontrolor podataka ili obrađivač javno tijelo, za više takvih tijela može se imenovati jedan službenik za zaštitu osobnih podataka uzimajući u obzir njihovu organizacijsku strukturu i veličinu.
(4) U slučajevima koji nisu navedeni u stavku (1) ovog članka, kontrolor podataka ili obrađivač ili udruga i drugo tijelo koje predstavlja kategoriju kontrolora podataka ili obrađivača mogu, odnosno moraju u slučajevima kada je to propisano posebnim zakonom, imenovati službenika za zaštitu osobnih podataka. Službenik za zaštitu osobnih podataka može obavljati poslove uime tih udruga i drugih tijela koja predstavljaju kontrolore podataka ili obrađivače.
(5) Službenik za zaštitu osobnih podataka imenuje se na temelju njegovih stručnih kvalifikacija, a posebno stručnog znanja o pravu i praksi u području zaštite osobnih podataka i sposobnosti obavljanja zadataka iz članka 41. ovog Zakona.
(6) Službenik za zaštitu osobnih podataka može biti zaposlen kod kontrolora podataka ili obrađivača ili može obavljati poslove na temelju ugovora o djelu.
(7) Kontrolor podataka ili obrađivač objavljuje kontaktne podatke službenika za zaštitu osobnih podataka i dostavlja ih Agenciji.

Članak 40.

(Status službenika za zaštitu osobnih podataka)

(1) Kontrolor podataka i obrađivač osiguravaju da službenik za zaštitu osobnih podataka bude na odgovarajući način i pravodobno uključen u sva pitanja koja se tiču zaštite osobnih podataka.
(2) Kontrolor podataka i obrađivač podržavaju službenika za zaštitu osobnih podataka u obavljanju zadataka iz članka 41. ovog Zakona, pružajući mu potrebna sredstva za obavljanje tih zadataka i ostvarivanje pristupa osobnim podacima i postupcima obrade, kao i za održavanje njegovog stručnog znanja.
(3) Kontrolor podataka i obrađivač osiguravaju da službenik za zaštitu osobnih podataka ne prima nikakve instrukcije pri obavljanju tih zadataka. Kontrolor podataka ili obrađivač ne može ga razriješiti dužnosti ili kazniti zbog toga što vrši svoje zadatke. Službenik za zaštitu osobnih podataka odgovara izravno najvišoj razini rukovodstva kontrolora podataka ili obrađivača.
(4) Nositelj podataka može se obratiti službeniku za zaštitu osobnih podataka za sva pitanja koja se tiču obrade njegovih osobnih podataka i ostvarivanja njegovih prava iz ovog Zakona.
(5) Službenik za zaštitu osobnih podataka, u vezi s obavljanjem svojih zadataka, dužan je sve podatke do kojih dođe u postupku obrade podataka čuvati kao službenu tajnu u skladu sa zakonom.
(6) Službenik za zaštitu osobnih podataka može izvršavati i druge zadatke i dužnosti. Kontrolor podataka ili obrađivač osigurava da ti zadaci i dužnosti ne dovedu do sukoba interesa.

Članak 41.
(Zadatak službenika za zaštitu osobnih podataka)

(1) Službenik za zaštitu osobnih podataka obavlja sljedeće zadatke:
   a) informiranje i savjetovanje kontrolora podataka ili obrađivača i zaposlenih koji obavljaju obradu podataka njihovih obveza iz ovog Zakona i drugih zakona kojima se propisuje zaštita osobnih podataka;
   b) praćenje poštivanja ovog Zakona i drugih zakona kojima se propisuje zaštita osobnih podataka, kao i politika kontrolora podataka ili obrađivača u vezi sa zaštitom osobnih podataka, uključujući i podjelu odgovornosti, podizanje svijesti i osposobljavanje zaposlenih koji sudjeluju u radnjama obrade, kao i s tim povezanim revizijama;
   c) pružanje savjeta, kada je to zatraženo, u pogledu procjene utjecaja na zaštitu osobnih podataka i praćenje njezinog izvršenja u skladu s člankom 37. ovog Zakona;
   d) suradnja s Agencijom;
   e) djelovanje kao kontaktna točka za Agenciju o pitanjima koja se tiču obrade, što uključuje i prethodno savjetovanje iz članka 38. ovog Zakona, te savjetovanje, po potrebi, o svim drugim pitanjima.
(2) Službenik za zaštitu osobnih podataka pri obavljanju svojih zadataka vodi računa o riziku povezanim s radnjom obrade i uzima u obzir prirodu, opseg, kontekst i svrhe obrade.

Članak 42.
(Kodeks ponašanja)

(1) Agencija izdaje preporuku za izradu kodeksa ponašanja s ciljem pravilne primjene ovog Zakona, uzimajući u obzir specifičnost različitih sektora obrade i posebne potrebe mikro, malih i srednjih gospodarskih subjekata.
(2) Udruga i drugi subjekt koji predstavlja kategorije kontrolora podataka ili obrađivača mogu izraditi kodekse ponašanja, odnosno izmijeniti i proširiti takve kodekse ponašanja, radi preciziranja primjene ovog Zakona, a koji se odnose na:
   a) pravednu i transparentnu obradu;
   b) legitimne interese kontrolora podataka u posebnim kontekstima;
   c) prikupljanje osobnih podataka;
   d) pseudonimizaciju osobnih podataka;
   e) informiranje javnosti i nositelja podataka;
   f) ostvarivanje prava nositelja podataka;
   g) informiranje i zaštitu djece i način pribavljanja suglasnosti nositelja roditeljskog prava nad djetetom;
   h) mjere i postupke iz čl. 26. i 27. ovog Zakona, kao i mjere za postizanje sigurnosti obrade iz članka 34. ovog Zakona;
   i) izvješćivanje Agencije o povredama osobnih podataka i obavještavanje nositelja podataka o takvim povredama;
   j) prijenos osobnih podataka drugim zemljama ili međunarodnim organizacijama ili
   k) izvansudske postupke i druge postupke za rješavanje sporova između kontrolora podataka i nositelja podataka u vezi s obradom, ne dovodeći u pitanje prava nositelja podataka na temelju čl. 108. i 110. ovog Zakona.
(3) Kodeks ponašanja iz stavka (2) ovog članka obvezno sadrži odredbe koje pravnoj osobi iz članka 43. stavka (1) ovog Zakona omogućavaju da provodi obvezno praćenje usklađenosti kontrolora podataka ili obrađivača koji su se obvezali na njegovu primjenu, ne dovodeći u pitanje nadležnosti Agencije.
(4) Udruga i subjekt iz stavka (2) ovog članka koji namjeravaju izraditi kodeks ponašanja ili izmijeniti i proširiti postojeći kodeks ponašanja dostavljaju Agenciji nacrt kodeksa ponašanja, odnosno izmjene ili proširenje kodeksa ponašanja.
(5) Agencija daje mišljenje o tome je li nacrt kodeksa sukladan s ovim Zakonom te odobrava nacrt kodeksa ako ocijeni da osigurava dovoljno odgovarajuće zaštitne mjere.
(6) Ako Agencija odobri nacrt kodeksa ponašanja, odnosno izmjene ili dopune kodeksa ponašanja, u skladu sa stavkom (5) ovog članka, Agencija registrira i objavljuje kodeks ponašanja.
(7) Kontrolor podataka ili obrađivač na koje se ovaj Zakon ne primjenjuje, u skladu s člankom 6. ovog Zakona, mogu primjenjivati kodeks ponašanja koji je odobren u skladu sa stavkom (5) ovog članka, kako bi osigurali odgovarajuće zaštitne mjere u sklopu prijenosa osobnih podataka drugoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji, uz uvjete iz članka 48. stavka (2) točke d) ovog Zakona.
(8) Kontrolor podataka ili obrađivač iz stavka (7) ovog članka, putem ugovornih ili drugih pravno obvezujućih instrumenata, preuzima obvezujuće i provedive obveze za primjenu zaštitnih mjera, uključujući i mjere vezane za prava nositelja podataka.

Članak 43.
(Praćenje odobrenog kodeksa ponašanja)

(1) Pravna osoba s odgovarajućim stupnjem stručnosti za predmet kodeksa ponašanja može pratiti usklađenost s kodeksom ponašanja, ako ju je u tu svrhu akreditirala agencija.
(2) Pravna osoba iz stavka (1) ovog članka može biti akreditirana za praćenje usklađenosti s kodeksom ponašanja ako je:
   a) Agenciji dokazala svoju neovisnost i stručnost za predmet kodeksa ponašanja;
   b) uspostavila postupke koji joj omogućavaju da ocjenjuje kvalificiranost kontrolora podataka i obrađivača za primjenu kodeksa ponašanja, da prati njihovu primjenu odredaba kodeksa ponašanja te da periodično preispituje njezino funkcioniranje;
   c) uspostavila postupke i strukture za rješavanje prigovora na kršenja kodeksa ponašanja ili na način na koji kontrolor podataka ili obrađivač primjenjuju ili je primijenio kodeks ponašanja i učinio te postupke i strukture transparentnim nositeljima podataka i javnosti i
   d) Agenciji dokazala da njezini zadaci i dužnosti ne dovode do sukoba interesa.
(3) Pravna osoba iz stavka (1) ovog članka, uz primjenu odgovarajućih zaštitnih mjera, poduzima odgovarajuće radnje u slučajevima kršenja kodeksa ponašanja od kontrolora podataka ili obrađivača, što uključuje suspendiranje ili isključenje iz kodeksa ponašanja.
(4) Pravna osoba iz stavka (1) ovog članka dužna je obavijestiti Agenciju o radnjama i razlozima iz stavka (3) ovog članka.
(5) Agencija oduzima akreditaciju pravnoj osobi koja više ne ispunjava uvjete za akreditaciju ili ako pravna osoba krši odredbe ovog Zakona.
(6) Ovaj se članak ne primjenjuje na obradu osobnih podataka koju obavlja javno tijelo.

Članak 44.
(Certifikacija)

(1) Agencija preporučuje uspostavu postupka certifikacije zaštite osobnih podataka, pečata i oznaka za zaštitu podataka s ciljem dokazivanja poštivanja odredaba ovog Zakona, posebno uzimajući u obzir potrebe mikro, malih i srednjih pravnih osoba.
(2) Postupak certifikacije zaštite osobnih podataka, pečata i oznaka može biti uspostavljen i radi dokazivanja postojanja odgovarajućih zaštitnih mjera koje osiguravaju kontrolor podataka i obrađivač na koje se ovaj Zakon, u skladu s člankom 6. ovog Zakona, ne odnosi u sklopu prijenosa osobnih podataka drugoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji, uz uvjete iz članka 48. stavka (2) točke d) ovog Zakona.
(3) Kontrolori podataka ili obrađivači iz stavka (2) ovog članka, putem ugovornih ili drugih pravno obvezujućih instrumenata, prihvaćaju primjenu odgovarajućih zaštitnih mjera, uključujući i mjere u vezi s nositeljem podataka.
(4) Certifikacija je dobrovoljna i dostupna putem postupka koji je transparentan.
(5) Certifikacija, u skladu s ovim člankom, ne umanjuje odgovornost kontrolora podataka ili obrađivača za poštivanje ovog Zakona i ne dovodi u pitanje nadležnosti Agencije.
(6) Certifikaciju, u skladu s ovim člankom, izdaje certifikacijsko tijelo iz članka 45. ovog Zakona na temelju kriterija koje je odobrila Agencija.
(7) Kontrolor podataka ili obrađivač, u postupku certifikacije, certifikacijskom tijelu pruža sve informacije i omogućava pristup aktivnostima obrade koje su potrebne za postupak certifikacije.
(8) Certifikat se izdaje kontroloru podataka ili obrađivaču najduže na tri godine i može se obnoviti pod istim uvjetima.
(9) Certifikacijsko tijelo oduzima certifikat kontroloru ili obrađivaču ako više ne ispunjava uvjete za izdavanje certifikata.
(10) Agencija postupak certifikacije zaštite osobnih podataka, pečata i oznake unosi u evidenciju i javno objavljuje.

Članak 45.
(Certifikacijsko tijelo)

(1) Agencija provodi akreditiranje certifikacijskog tijela, s odgovarajućim stupnjem stručnosti iz područja zaštite osobnih podataka.
(2) Certifikacijsko tijelo obavještava Agenciju o odluci o izdavanju i obnavljanju certifikata kako bi Agencija mogla primijeniti ovlasti iz članka 103. stavka (2) točke h) ovog Zakona.
(3) Certifikacijsko tijelo može biti akreditirano samo ako:
   a) Agenciji na zadovoljavajući način dokaže svoju neovisnost i stručnost u predmetu certifikacije;
   b) se obveže da će poštivati kriterije iz članka 44. stavka (6) ovog Zakona;
   c) uspostavi postupke za izdavanje, periodično preispitivanje i povlačenje certifikacije, pečata i oznaka za zaštitu podataka;
   d) uspostavi postupke i strukture za rješavanje prigovora na kršenja certifikacije ili način na koji kontrolor podataka ili obrađivač primjenjuje ili je primijenio certifikaciju i učini te postupke i strukture transparentnim nositeljima podataka i javnosti;
   e) Agenciji dokaže da njegovi zadaci i dužnosti ne dovode do sukoba interesa.
(4) Akreditiranje certifikacijskog tijela provodi se na temelju kriterija koje je propisala Agencija.
(5) Akreditiranje se izdaje na najviše pet godina i može se obnoviti pod istim uvjetima ako certifikacijsko tijelo i dalje ispunjava zahtjeve iz ovog članka.
(6) Ne dovodeći u pitanje Dio četvrti ovog Zakona, Agencija povlači akreditaciju certifikacijskog tijela ako se uvjeti iz stavka (3) ovog članka ne ispune ili više nisu ispunjeni, ili ako se radnjama koje poduzima certifikacijsko tijelo krši ovaj Zakon.
(7) Certifikacijsko tijelo odgovorno je za pravilnu procjenu koja dovodi do certifikacije ili oduzimanja certifikata, ne dovodeći u pitanje odgovornost kontrolora podataka ili obrađivača za poštivanje ovog Zakona.
(8) Certifikacijsko tijelo u pisanom obliku obavještava Agenciju o razlozima za izdavanje ili oduzimanje certifikata.
(9) Agencija javno objavljuje kriterije iz članka 44. stavka (6) ovog Zakona.

POGLAVLJE IV. PRIJENOS OSOBNOG PODATKA U DRUGU ZEMLJU ILI MEĐUNARODNU ORGANIZACIJU

Članak 46.
(Opća načela prijenosa)

Svaki prijenos osobnog podatka čija je obrada u tijeku ili je namijenjen daljnjoj obradi nakon njegovog prenošenja u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju može se izvršiti samo ako je takav prijenos sukladan s odredbama ovog Zakona, što obuhvaća i daljnji prijenos osobnog podatka iz druge zemlje ili međunarodne organizacije u još jednu drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju.

Članak 47.
(Prijenos na temelju prikladnosti razine zaštite osobnog podatka)

(1) Prijenos osobnog podatka u drugu zemlju, na dio njezina teritorija ili u jedan ili više sektora u toj zemlji ili međunarodnu organizaciju može se obaviti ako je utvrđeno da ta druga zemlja, dio njezina teritorija ili jedan ili više sektora u toj zemlji ili ta međunarodna organizacija osiguravaju prikladnu razinu zaštite osobnog podatka.
(2) Smatra se da je prikladna razina zaštite iz stavka (1) ovog članka osigurana u zemlji, dijelovima njezina teritorija ili jednom ili više sektora u toj zemlji ili međunarodnoj organizaciji za koju je Europska unija utvrdila da osigurava prikladnu razinu zaštite osobnog podatka.
(3) Odluku o prikladnosti razine zaštite osobnog podatka iz stavka (1) ovog članka donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Agencije.
(4) Agencija priprema prijedlog odluke iz stavka (3) ovog članka uzimajući u obzir:
   a) načelo vladavine prava, poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda, sektorsko zakonodavstvo, uključujući zakonodavstvo o javnoj sigurnosti, obrani, državnoj sigurnosti, kaznenom pravu i pristupu javnih tijela osobnim podacima, kao i primjenu tih propisa, pravila o zaštiti osobnih podataka, pravila struke i mjere osiguranja zaštite osobnog podatka, uključujući pravila o daljnjem prijenosu osobnog podatka u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju koja se primjenjuju u praksi sudova i drugih tijela vlasti u drugoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji, kao i djelotvornost ostvarivanja prava nositelja osobnih podataka, a posebno djelotvornost upravnih i sudskih postupaka zaštite prava nositelja osobnih podataka;

b) postojanje i učinkovitost rada nadzornog tijela u drugoj zemlji ili tijela koje je nadležno za međunarodnu organizaciju u ovom području, s ovlašću da osigura primjenu pravila o zaštiti osobnih podataka i pokrene postupke zaštite osobnih podataka u slučaju njihovog nepoštivanja, pruži pomoć i savjetuje nositelje osobnih podataka u ostvarivanju njihovih prava, kao i da surađuje s nadzornim tijelima drugih zemalja;

c) međunarodne obveze koje je druga zemlja ili međunarodna organizacija preuzela ili druge obveze koje proizlaze iz pravno obvezujućih međunarodnih ugovora ili drugih pravnih instrumenata, kao i iz članstva u multilateralnim ili regionalnim organizacijama, a posebno u vezi sa zaštitom osobnih podataka.

(5) Agencija kontinuirano prati stanje u području zaštite osobnog podatka u drugoj zemlji, dijelu njezina teritorija, jednom ili više sektora unutar te zemlje ili međunarodnoj organizaciji i o tome po potrebi izvješćuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

(6) Izvješće iz stavka (5) ovog članka uključuje dostupne informacije i informacije prikupljene od međunarodnih organizacija koje su od značaja za preispitivanje postojanja prikladne razine zaštite osobnih podataka, na temelju čega Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donosi odluku iz stavka (3) ovog članka.

(7) Odluka donesena na temelju stavka (3) ovog članka ne dovodi u pitanje prijenos osobnih podataka u drugu zemlju, na teritorij ili u jedan ili više određenih sektora unutar te druge zemlje ili međunarodnu organizaciju u skladu s čl. 48. – 51. ovog Zakona.

(8) Popis zemalja, dio njihovih teritorija, jedan ili više sektora unutar zemlje i međunarodnih organizacija, za koje je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo odluku da ne osiguravaju ili da više ne osiguravaju prikladnu razinu zaštite osobnih podataka, objavljuje se u "Službenom glasniku BiH" i na službenoj internetskoj stranici Agencije.

Članak 48.

(Prijenos na koji se primjenjuju odgovarajuće zaštitne mjere)

(1) Kontrolor podataka ili obrađivač može prenijeti osobne podatke u drugu zemlju, na dio njezina teritorija, u jedan ili više sektora unutar te zemlje ili u međunarodnu organizaciju za koju popisom iz članka 47. stavka (8) ovog Zakona nije utvrđeno postojanje prikladne razine zaštite osobnih podataka samo ako je kontrolor podataka ili obrađivač osigurao odgovarajuće zaštitne mjere tih podataka i ako su nositelju osobnih podataka osigurana provediva prava i djelotvorna sudska zaštita.

(2) Odgovarajuće zaštitne mjere iz stavka (1) ovog članka mogu se, bez posebnog odobrenja Agencije, osigurati:

a) pravno obvezujućim aktom sačinjenim između javnih tijela;

b) obvezujućim poslovnim pravilima u skladu s člankom 49. ovog Zakona;

c) odobrenim kodeksom ponašanja u skladu s člankom 42. ovog Zakona s obvezujućim i izvršnim obvezama kontrolora podataka ili obrađivača u drugoj zemlji za primjenu odgovarajućih zaštitnih mjera, među ostalim i u pogledu prava nositelja podataka ili

d) odobrenim postupkom certifikacije u skladu s člankom 44. ovog Zakona s obvezujućim i izvršnim obvezama kontrolora podataka ili obrađivača u drugoj zemlji za primjenu odgovarajućih zaštitnih mjera, među ostalim i u pogledu prava nositelja podataka.

(3) Odgovarajuće zaštitne mjere iz stavka (1) ovog članka mogu se osigurati standardnim ugovornim klauzulama o zaštiti podataka koje donosi Agencija.

(4) Uz uvjet da to odobri Agencija, odgovarajuće zaštitne mjere iz stavka (1) ovog članka također mogu biti posebno osigurane:

a) ugovorom između kontrolora podataka ili obrađivača i kontrolora podataka, obrađivača ili primatelja osobnih podataka u drugoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji ili

b) odredbama koje se unose u sporazume između javnih tijela i koji sadrže provediva i djelotvorna prava nositelja podataka.

Članak 49.

(Obvezujuća poslovna pravila)

(1) Obvezujuća poslovna pravila određuju najmanje:

a) strukturu i podatke za kontakt skupine gospodarskih subjekata koji obavljaju zajedničku gospodarsku djelatnost i svakog od njihovih članova;

b) prijenose podataka ili skupove prijenosa, uz navođenje kategorije osobnih podataka, vrste obrade i njezine svrhe, kategorije nositelja podataka i određenja druge zemlje ili zemalja o kojima se radi;

c) njihovu pravno obvezujuću prirodu;

d) primjenu načela zaštite podataka, a posebice ograničenja svrhe, smanjenja količine podataka, ograničenja roka čuvanja, kvalitete podataka, tehničke i integrirane zaštite podataka, pravnog temelja obrade, obrade posebnih kategorija osobnih podataka, mjera za postizanje sigurnosti podataka i uvjeta u vezi s daljnjim prijenosom tijelima koja nisu obvezana obvezujućim poslovnim pravilima;

e) prava nositelja podataka u vezi s obradom i načine ostvarivanja tih prava, uključujući i pravo da se na njih ne primjenjuju odluke koje se temelje isključivo na automatskoj obradi, što uključuje i izradu profila u skladu s člankom 24. ovog Zakona, pravo na prigovor Agenciji i pravo na sudsku zaštitu, u skladu s člankom 110. ovog Zakona, a u odgovarajućim slučajevima i pravo na naknadu štete za kršenje obvezujućih poslovnih pravila;

f) da kontrolor podataka ili obrađivač sa sjedištem ili poslovnim nastanom na teritoriju Bosne i Hercegovine prihvaća odgovornost za sva kršenja obvezujućih poslovnih pravila od bilo kojeg člana koji nema sjedište ili poslovni nastan u Bosni i Hercegovini ili je kontrolor podataka ili obrađivač u cjelini ili djelomično izuzet od odgovornosti ako dokaže da taj član skupine gospodarskih subjekata nije odgovoran za događaj koji je prouzročio štetu;

g) na koji način se nositeljima podataka, osim informacija iz čl. 15. i 16. ovog Zakona, pružaju informacije o obvezujućim poslovnim pravilima, posebice o odredbama iz toč. d), e) i f) ovog stavka;

h) zadatke svakog službenika za zaštitu podataka imenovanog u skladu s člankom 39. ovog Zakona ili bilo koje druge osobe ili subjekta odgovornog za praćenje usklađenosti s obvezujućim poslovnim pravilima u skupini gospodarskih subjekata koji obavljaju zajedničku gospodarsku djelatnost, kao i praćenje osposobljenosti i rješavanje prigovora;

i) postupke povodom prigovora;

j) mehanizme unutar skupine gospodarskih subjekata koji obavljaju zajedničku gospodarsku djelatnost

kojima se osigurava provjera poštivanja obvezujućih poslovnih pravila, što uključuje reviziju zaštite podataka i metode za osiguravanje korektivnih mjera za zaštitu prava nositelja podataka. Rezultate takve provjere potrebno je priopćiti osobi ili subjektu iz točke h) ovog stavka i upravljačkom tijelu skupine gospodarskih subjekata koji obavljaju zajedničku gospodarsku djelatnost, a na zahtjev ih je potrebno staviti na raspolaganje Agenciji;

k) mehanizme za izvješćivanje i vođenje evidencije o promjenama pravila i izvješćivanje Agencije o tim promjenama;

l) mehanizam suradnje s Agencijom radi osiguravanja usklađenosti svakog člana skupine gospodarskih subjekata koji obavljaju zajedničku gospodarsku djelatnost, prije svega tako što se Agenciji stave na raspolaganje rezultati provjera mjera iz točke j) ovog stavka;

m) mehanizme za izvješćivanje Agencije o bilo kakvim pravnim obvezama koje se odnose na člana skupine gospodarskih subjekata koji obavljaju zajedničku gospodarsku djelatnost i primjenjuju se u drugoj zemlji, a koji bi mogli imati značajan negativan utjecaj na jamstva sadržana u obvezujućim poslovnim pravilima;

n) odgovarajuće osposobljavanje iz područja zaštite osobnih podataka za osoblje koje ima stalan ili redovit pristup osobnim podacima.

(2) Agencija odobrava obvezujuća poslovna pravila uz uvjet da:

a) su pravno obvezujuća i da se primjenjuju na svakog zainteresiranog člana određene skupine gospodarskih subjekata koji obavljaju zajedničku gospodarsku djelatnost, što uključuje i njihove zaposlenike, te da ih oni primjenjuju;

b) nositeljima podataka izričito daju provediva prava u vezi s obradom njihovih osobnih podataka;

c) ispunjavaju uvjete iz stavka (1) ovog članka.

(3) Agencija može odrediti format i postupke razmjene informacija između kontrolora podataka, obrađivača i Agencije za obvezujuća poslovna pravila u smislu ovog članka.

Članak 50.

(Prijenos ili otkrivanje podataka koji nisu dopušteni)

Svaka presuda suda, tribunala ili odluka upravnog tijela druge zemlje kojom se od kontrolora podataka ili obrađivača zahtijeva prijenos ili otkrivanje osobnih podataka može biti priznata ili provedena samo ako se temelji na međunarodnom sporazumu, poput sporazuma o uzajamnoj pravnoj pomoći, između druge zemlje koja je podnijela zahtjev i Bosne i Hercegovine, ne dovodeći u pitanje druge razloge za prijenos u skladu s ovim poglavljem.

Članak 51.

(Odstupanje u posebnim slučajevima)

(1) Prijenos ili skup prijenosa osobnih podataka u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju, ako ne postoji odluka o prikladnosti u skladu s člankom 47. stavkom (3) ovog Zakona ili odgovarajuće zaštitne mjere u skladu s člankom 48. ovog Zakona, uključujući i obvezujuća poslovna pravila iz članka 49. ovog Zakona, obavlja se samo uz jedan od sljedećih uvjeta:

a) nositelj podataka je izričito suglasan s predloženim prijenosom, nakon što je upoznat s mogućim rizicima takvih prijenosa zbog nepostojanja odluke o prikladnosti i odgovarajućih zaštitnih mjera iz članka 48. ovog Zakona;

b) prijenos je potreban za provedbu ugovora između nositelja podataka i kontrolora podataka ili provođenje predugovornih mjera na zahtjev nositelja podataka;

c) prijenos je potreban radi sklapanja ili provedbe ugovora sklopljenog u interesu nositelja podataka između kontrolora podataka i druge fizičke ili pravne osobe;

d) prijenos je potreban iz bitnih razloga javnog interesa;

e) prijenos je potreban za postavljanje, ostvarivanje ili obranu pravnih zahtjeva;

f) prijenos je potreban za zaštitu ključnih interesa nositelja podataka ili drugih osoba ako nositelj podataka fizički ili pravno nije sposoban dati suglasnost;

g) prijenos se obavlja iz registra koji, prema pravnim propisima u Bosni i Hercegovini, služi za pružanje informacija javnosti i koji je dostupan na uvid javnosti ili bilo kojoj osobi koja može dokazati postojanje legitimnog interesa, ali samo u mjeri u kojoj su ispunjeni uvjeti propisani posebnim zakonom za uvid u tom posebnom slučaju.

(2) Prijenos ili skup prijenosa osobnih podataka u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju u slučaju kada temelj za prijenos ne može biti čl. 47. ili 48. ovog Zakona, uključujući i obvezujuća poslovna pravila iz članka 49. ovog Zakona, i kada se ne primjenjuje nijedno odstupanje u posebnim slučajevima iz stavka (1) ovog članka, može se obaviti samo ako se prijenos ne ponavlja, ako se odnosi samo na ograničeni broj nositelja podataka i ako je potreban za potrebe bitnih, legitimnih interesa kontrolora podataka nad kojima ne prevladavaju interesi ili prava i slobode nositelja podataka, a kontrolor podataka je procijenio sve okolnosti prijenosa podataka i na temelju te procjene predvidio je odgovarajuće zaštitne mjere u pogledu zaštite osobnih podataka. Kontrolor podataka o prijenosu obavještava Agenciju. Uz informacije iz čl. 15. i 16. ovog Zakona, kontrolor podataka obavještava nositelja podataka o prijenosu i o važnim legitimnim interesima.

(3) Prijenos na temelju stavka (1) točke g) ovog članka ne uključuje osobne podatke u cjelini ni cijele kategorije osobnih podataka sadržanih u registru. Kada je registar namijenjen za uvid osobama koje imaju legitiman interes, prijenos se obavlja samo ako to zahtijevaju te osobe ili ako su one primatelji.

(4) Na aktivnosti koje obavljaju javna tijela prilikom izvršenja svojih javnih ovlasti ne primjenjuju se stavak (1) toč. a), b) i c) i stavak (2) ovog članka.

(5) Javni interes iz stavka (1) točke d) ovog članka mora biti propisan zakonom koji se primjenjuje na kontrolora podataka.

(6) Ako nije donesena odluka o prikladnosti, iz bitnih razloga javnog interesa posebnim propisom mogu biti izričito propisana ograničenja prijenosa određenih kategorija osobnih podataka drugoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji.

(7) Kontrolor podataka ili obrađivač dokumentira procjenu, kao i odgovarajuće zaštitne mjere iz st. (1) i (2) ovog članka, u evidencije iz članka 32. ovog Zakona.

POGLAVLJE V. POSEBNI SLUČAJEVI OBRADE

Članak 52.

(Obrada osobnog podatka i sloboda izražavanja i informiranja)

(1) Obrada osobnih podataka prilikom korištenja prava na slobodu izražavanja i informiranja, što uključuje obradu isključivo u novinarske svrhe, u svrhe akademskog, umjetničkog ili književnog izričaja, obavlja se u skladu s posebnim propisima.

(2) Posebnim propisima iz stavka (1) ovog članka utvrđuju se iznimke ili odstupanja od primjene Poglavlja I., Poglavlja II., Poglavlja III., Poglavlja IV., Poglavlja V. ovog dijela i Dijela četvrtog ovog Zakona, ako su takve iznimke ili odstupanja potrebni za usklađivanje prava na zaštitu osobnih podataka sa slobodom izražavanja i informiranja.

Članak 53.

(Obrada osobnog podatka i javni pristup službenim dokumentima)

(1) Javno tijelo i nadležno tijelo, u skladu sa zakonom koji se primjenjuje na to tijelo, mogu u javnom interesu otkriti osobne podatke iz službenih dokumenata kojima raspolažu kako bi se javni pristup službenim dokumentima uskladio s pravom na zaštitu osobnih podataka u skladu s ovim Zakonom.

(2) Ovaj Zakon primjenjuje se prilikom primjene propisa o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.

Članak 54.

(Obrada jedinstvenog matičnog broja fizičke osobe)

(1) Posebni uvjeti za obradu jedinstvenog matičnog broja fizičke osobe ili bilo kojeg drugog identifikatora opće primjene propisuju se posebnim zakonom.

(2) Jedinstveni matični broj fizičke osobe ili bilo koji drugi identifikator opće primjene iz stavka (1) ovog članka obrađuje se samo uz primjenu odgovarajućih zaštitnih mjera u pogledu prava i sloboda nositelja podataka u skladu s ovim Zakonom.

Članak 55.

(Obrada osobnih podataka u kontekstu zaposlenja)

(1) Posebnim zakonom ili kolektivnim ugovorom preciziraju se pravila s ciljem osiguravanja zaštite prava i sloboda u vezi s obradom osobnih podataka u kontekstu zaposlenja, posebice za potrebe zapošljavanja, provedbe ugovora o radu, uključujući i ispunjavanje obveza propisanih zakonom ili kolektivnim ugovorima, za potrebe upravljanja, planiranja i organiziranja rada, jednakosti i različitosti na radnom mjestu, zdravstva i sigurnosti na radu, zaštite imovine poslodavca ili klijenta i za potrebe individualnog ili kolektivnog ostvarivanja i uživanja prava i pogodnosti iz radnog odnosa, kao i za potrebe prestanka radnog odnosa.

(2) Pravila iz stavka (1) ovog članka uključuju prikladne i posebne mjere za zaštitu ljudskog dostojanstva nositelja podataka, njegovih legitimnih interesa i temeljnih prava, posebice u vezi s transparentnošću obrade, prijenosom osobnih podataka unutar skupine gospodarskih subjekata ili skupine gospodarskih subjekata koji obavljaju zajedničku gospodarsku djelatnost, kao i sustavima praćenja na radnom mjestu.

Članak 56.

(Zaštitne mjere i odstupanja u vezi s obradom osobnog podatka u svrhu arhiviranja u javnom interesu, u svrhe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe)

(1) Na obradu osobnih podataka u svrhu arhiviranja u javnom interesu, u svrhu znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe primjenjuju se odgovarajuće zaštitne mjere u skladu s ovim Zakonom glede prava i sloboda nositelja podataka.

(2) Zaštitnim mjerama iz stavka (1) ovog članka osigurava se primjena tehničkih i organizacijskih mjera, posebice onih kojima se jamči primjena načela smanjenja opsega podataka, koje mogu uključivati pseudonimizaciju, ako se svrhe mogu ostvariti tako.

(3) Ako se svrhe iz stavka (1) ovog članka mogu postići daljnjom obradom koja ne omogućava ili više ne omogućava identifikaciju nositelja podataka, te svrhe se ostvaruju na taj način.

(4) Ako se osobni podaci obrađuju u svrhu znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističku svrhu, samo se posebnim zakonom mogu predvidjeti odstupanja od prava navedenih u čl. 17., 18., 20. i 23. ovog Zakona, uz primjenu uvjeta i mjera zaštite iz stavka (1) ovog članka, ako je vjerojatno da bi ta prava mogla spriječiti ili ozbiljno ugroziti ostvarivanje tih posebnih svrha pa su takva odstupanja nužna za postizanje tih svrha.

(5) Ako se osobni podaci obrađuju u svrhu arhiviranja u javnom interesu, samo se posebnim zakonom mogu predvidjeti odstupanja od prava navedenih u čl. 17., 18., 20., 21., 22. i 23. ovog Zakona, uz primjenu uvjeta i mjera zaštite iz stavka (1) ovog članka, ako je vjerojatno da bi ta prava mogla spriječiti ili ozbiljno ugroziti ostvarivanje te posebne svrhe pa su takva odstupanja nužna za postizanje te svrhe.

(6) Ako obrada iz st. (2) i (3) ovog članka istodobno služi i drugoj svrsi, odstupanja se primjenjuju samo za obradu u svrhe koje su navedene u tim stavcima.

Članak 57.

(Videonadzor)

(1) Praćenje određenog prostora putem videonadzora dopušteno je samo ako je to nužno za zaštitu osoba i imovine i ako ne prevladaju interesi nositelja podataka.

(2) Videonadzorom mogu biti obuhvaćeni samo prostori ili dijelovi prostora čiji je nadzor nužan radi postizanja svrhe iz stavka (1) ovog članka.

(3) Uspostavljanje videonadzora nad javno dostupnim objektima velikih površina, kao što su sportski objekti, zabavni centri, trgovački centri ili parkirališta ili vozila javnog prijevoza, dopušteno je isključivo u cilju zaštite života, zdravlja i slobode osobe te imovine.

(4) Kontrolor podataka koji se služi videonadzorom dužan je donijeti odluku koja će sadržavati pravila obrade s ciljem poštivanja prava na zaštitu privatnosti i osobnog života nositelja podataka, ako videonadzor nije propisan zakonom.

(5) Kontrolor podataka ili obrađivač dužan je na vidnom mjestu istaknuti oznaku o videonadzoru. Oznaka o videonadzoru sadrži sljedeće informacije: da je prostor pod videonadzorom, podatke o kontroloru podataka odnosno obrađivaču i kontaktne podatke putem kojih nositelj podataka može ostvariti svoja prava. Oznaka treba biti vidljiva najkasnije prilikom ulaska u vidokrug snimanja.

(6) Kontrolor podataka ili obrađivač dužan je, u sustavu videonadzora javno dostupnih objekata iz stavka (3) ovog članka, bilježiti zapise o uporabi sustava i čuvati ih najmanje 12 mjeseci. Zapisi omogućavaju utvrđivanje datuma i vremena te identiteta osobe koja je ostvarila uvid u sustav videonadzora.

(7) Za uspostavu videonadzora u stambenim odnosno poslovno-stambenim zgradama potrebna je suglasnost suvlasnika koji čine najmanje 2/3 suvlasničkih dijelova. Videonadzorom se može obuhvatiti samo pristup ulasku i

izlasku iz stambene zgrade te zajedničke prostorije u stambenim zgradama.

(8) Praćenje javnih prostora putem videonadzora u svrhe iz članka 1. stavka (1) točke c) ovog Zakona dopušteno je samo ako je to propisano posebnim zakonom.

Članak 57a.

(Obrada biometrijskih podataka u svrhu sigurne identifikacije)

(1) Obrada biometrijskih podataka može se provoditi samo ako je propisana zakonom ili ako je nužna za zaštitu osobe, imovine, klasificiranih podataka, poslovnih tajni ili za pojedinačnu i sigurnu identifikaciju korisnika usluga, uzimajući u obzir da ne prevladavaju interesi nositelja podataka koji su u suprotnosti s obradom biometrijskih podataka iz ovog članka.

(2) Pravni temelj za obradu biometrijskih podataka nositelja podataka, radi sigurne identifikacije korisnika usluga, izričita je suglasnost takvog nositelja podataka dana u skladu s odredbama ovog Zakona.

Članak 57b.

(Obrada biometrijskih podataka u službenim prostorijama)

Dopuštena je obrada biometrijskih podataka zaposlenika u svrhu evidentiranja radnog vremena i radi ulaska i izlaska iz službenih prostorija, ako je to propisano zakonom ili ako se takva obrada provodi kao alternativa drugom rješenju za evidentiranje radnog vremena ili ulaska i izlaska iz službenih prostorija, uz uvjet da je zaposlenik dao izričitu suglasnost za takvu obradu biometrijskih podataka u skladu s odredbama ovog Zakona.

Članak 58.

(Postojeća pravila o zaštiti osobnih podataka crkava i vjerskih zajednica)

(1) Ako crkve i vjerske zajednice primjenjuju sveobuhvatna pravila u pogledu obrade osobnih podataka, ta postojeća pravila mogu se i dalje primjenjivati uz uvjet da se usklade s ovim Zakonom.

(2) Crkve i vjerske zajednice koje primjenjuju sveobuhvatna pravila nadzire Agencija, osim ako crkva ili vjerska zajednica ne osnuje posebno neovisno nadzorno tijelo, pod uvjetom da ispunjava uvjete utvrđene u Dijelu četvrtom ovog Zakona.

Članak 59.

(Obveza čuvanja profesionalne tajne)

(1) Posebnim propisom može se utvrditi ograničenje Agencije iz članka 103. stavka (1) toč. f) i g) u pogledu kontrolora podataka ili obrađivača koji, na temelju posebnog propisa koji je donijelo nadležno tijelo, podliježu obvezi profesionalne tajne i drugim jednakovrijednim obvezama tajnosti, ako je to nužno i razmjerno kako bi se uskladilo pravo na zaštitu osobnih podataka s obvezom tajnosti.

(2) Poseban propis iz stavka (1) ovog članka primjenjuje se samo na osobne podatke koje je kontrolor podataka ili obrađivač dobio kao rezultat ili primio tijekom aktivnosti koja je obuhvaćena obvezom tajnosti.

DIO TREĆI – OBRADA OSOBNOG PODATKA OD NADLEŽNOG TIJELA KAO KONTROLORA PODATAKA U SVRHU SPRJEČAVANJA, ISTRAGE I OTKRIVANJA KAZNENIH DJELA ILI PROGONA POČINITELJA KAZNENIH DJELA, IZVRŠENJE KAZNENIH SANKCIJA, UKLJUČUJUĆI ZAŠTITU OD PRIJETNJI JAVNOJ SIGURNOSTI I NJIHOVO SPRJEČAVANJE

Članak 60.

(Načela obrade osobnih podataka od nadležnog tijela)

(1) Načela obrade osobnih podataka od nadležnog tijela su:

a) zakonitost i pravednost;
b) ograničenje svrhe – podaci moraju biti prikupljeni u posebne, izričite i zakonite svrhe te se daljnje ne smiju obrađivati na način koji nije sukladan s tim svrhama;
c) smanjenje opsega podataka – podaci moraju biti primjereni, relevantni i ograničeni na ono što je potrebno za svrhe za koje se obrađuju;
d) točnost – podaci moraju biti točni i po potrebi ažurirani, moraju se poduzeti sve razumne mjere kako bi se osiguralo da osobni podaci koji nisu točni, imajući u vidu svrhe za koje se obrađuju, budu bez odgode izbrisani ili ispravljeni;
e) ograničenje čuvanja – podaci moraju biti čuvani u obliku koji omogućava identifikaciju nositelja podataka, i to ne duže no što je potrebno za svrhe za koje se podaci obrađuju;
f) cjelovitost i povjerljivost – podaci moraju biti obrađivani tako da se osigura odgovarajuća sigurnost osobnih podataka, uključujući i zaštitu od neovlaštene ili nezakonite obrade i od slučajnog gubitka, uništenja ili oštećenja primjenom odgovarajućih tehničkih ili organizacijskih mjera.

(2) Obrada koju obavlja isto ili neko drugo nadležno tijelo u svrhu iz članka 1. stavka (1) točke c) ovog Zakona različitu od one za koju su osobni podaci prikupljeni dopuštena je:

a) ako je nadležno tijelo ovlašteno za obradu takvih osobnih podataka u takvu svrhu u skladu s posebnim propisom ili
b) ako je obrada potrebna i srazmjerna drugoj zakonitoj svrsi.

(3) Obrada koju obavlja isto ili neko drugo nadležno tijelo može uključivati arhiviranje u javnom interesu, u znanstvene, statističke ili povijesne svrhe, za svrhe iz članka 1. stavka (1) točke c) ovog Zakona, uz poduzimanje odgovarajućih zaštitnih mjera u pogledu prava i sloboda nositelja podataka.

(4) Nadležno tijelo odgovorno je za usklađenost sa st. (1), (2) i (3) ovog članka i mora biti u mogućnosti dokazati tu usklađenost.

Članak 61.

(Rok za čuvanje i brisanje osobnog podatka)

(1) Rok za brisanje osobnih podataka ili za periodično preispitivanje potrebe njihovog čuvanja propisuje se posebnim zakonom.

(2) Nadležna tijela dužna su uspostaviti pravila i procedure kojima se osigurava poštivanje roka iz stavka (1) ovog članka.

Članak 62.

(Razlika između različitih kategorija nositelja podataka)

Nadležno tijelo dužno je, po potrebi i ako je to moguće, napraviti jasnu razliku između osobnih podataka različitih kategorija nositelja podataka, kao što je:

a) osoba za koju postoji osnova sumnje da je počinila ili namjerava počiniti kazneno djelo;
b) osoba osuđena za kaznena djela;
c) osoba koja je žrtva kaznenog djela ili osoba glede koje postoje određene činjenice koje daju osnovu za sumnju da bi ta osoba mogla biti žrtva kaznenog djela;
d) osoba koja se dovodi u vezu s kaznenim djelom, kao što je osoba koju se može pozvati da svjedoči u istragama ili naknadnom kaznenom postupku, osoba koja može dati informacije o kaznenim djelima ili

osoba za kontaktiranje ili suradnici osoba iz toč. a) i b) ovog stavka.

Članak 63.

(Razlika između osobnih podataka i provjera kvalitete osobnih podataka)

(1) Nadležno tijelo dužno je utvrditi mehanizam kojim će se osigurati razlikovanje osobnih podataka temeljenih na činjenicama, što je više moguće, od osobnih podataka temeljenih na osobnim procjenama.

(2) Nadležno tijelo dužno je poduzeti sve razumne mjere kako bi osiguralo da se osobni podaci koji su netočni, nepotpuni ili neažurirani ne prenose niti stavljaju na raspolaganje. Nadležno tijelo, ako je to moguće, provjerava kvalitetu osobnih podataka prije njihova prenošenja ili stavljanja na raspolaganje. Prilikom svakog prenošenja osobnih podataka, što je više moguće, dostavljaju se potrebne informacije nadležnom tijelu koje je podatke dobilo, omogućava se ocjena stupnja točnosti, potpunosti i pouzdanosti osobnih podataka, kao i u kojoj su mjeri ažurirani.

(3) Ako se utvrdi da su preneseni netočni osobni podaci ili da su osobni podaci preneseni nezakonito, nadležno tijelo mora bez odgode o tome obavijestiti primatelja. U tom slučaju osobni podaci moraju se ispraviti ili brisati ili obradu ograničiti u skladu s člankom 72. ovog Zakona.

Članak 64.

(Zakonitost obrade osobnog podatka od nadležnog tijela)

(1) Obrada osobnih podataka koju obavlja nadležno tijelo zakonita je samo ako je nužna i samo u onoj mjeri u kojoj je nužna za obavljanje poslova nadležnog tijela u svrhe iz članka 1. stavka (1) točke c) ovog Zakona i ako je propisana posebnim zakonom.

(2) Posebnim zakonom iz stavka (1) ovog članka propisuju se najmanje ciljevi obrade, osobni podaci koji se obrađuju i svrhe obrade.

Članak 65.

(Posebni uvjeti obrade)

(1) Osobni podaci koje nadležno tijelo prikuplja za svrhe utvrđene u članku 1. stavku (1) točki c) ovog Zakona ne smiju se obrađivati u druge svrhe, osim ako je takva obrada propisana posebnim zakonom i u tom slučaju ne primjenjuju se odredbe ovog dijela Zakona.

(2) Ako je posebnim zakonom nadležnom tijelu povjereno obavljanje poslova drukčijih od onih koje obavljaju u svrhe iz članka 1. stavka (1) točke c) ovog Zakona, u tom slučaju ne primjenjuju se odredbe ovog dijela Zakona, među ostalim i za svrhu arhiviranja u javnom interesu ili u svrhu znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe.

(3) Ako su posebnim zakonom koji se odnosi na nadležno tijelo koje prenosi podatke propisani posebni uvjeti za obradu, nadležno tijelo koje prenosi te osobne podatke primatelju dužno ga je obavijestiti o tim uvjetima i o zahtjevima za poštivanje tih uvjeta.

Članak 66.

(Obrada posebnih kategorija osobnih podataka od nadležnog tijela)

(1) Zabranjena je obrada osobnih podataka koji otkrivaju rasno ili etničko podrijetlo, politička mišljenja, vjerska ili filozofska uvjerenja ili pripadnost sindikatu, kao i obrada genetskih podataka, biometrijskih podataka u svrhu jedinstvene identifikacije osobe ili podataka o zdravlju ili podataka o spolnom životu ili seksualnoj orijentaciji osobe.

(2) Iznimno od stavka (1) ovog članka, obrada posebnih kategorija osobnih podataka dopuštena je isključivo ako je to nužno, pridržavajući se odgovarajućih zaštitnih mjera u pogledu prava i sloboda nositelja podataka:

a) ako je propisana posebnim zakonom;
b) radi zaštite vitalnih interesa nositelja podataka ili drugog pojedinca ili
c) ako se takva obrada odnosi na podatke za koje je očito da ih je objavio nositelj podataka.

Članak 67.

(Automatizirano pojedinačno donošenje odluke od nadležnog tijela)

(1) Nadležnom tijelu zabranjeno je donositi odluke isključivo na temelju automatizirane obrade, uključujući i izradu profila, koja proizvodi negativne pravne učinke za nositelja podataka ili na njega bitno utječe, osim ako je odobreno posebnim zakonom kojim se propisuju odgovarajuće zaštitne mjere za prava i slobode nositelja podataka, najmanje prava na sudjelovanje fizičke osobe u donošenju odluke.

(2) Odluka iz stavka (1) ovog članka ne smije biti utemeljena na posebnim kategorijama osobnih podataka iz članka 66. ovog Zakona, osim ako su uspostavljene odgovarajuće mjere zaštite prava i sloboda i legitimnih interesa nositelja podataka.

(3) Nadležnom tijelu zabranjena je izrada profila koji dovodi do diskriminacije osoba na temelju posebnih kategorija osobnih podataka iz članka 66. ovog Zakona.

Članak 68.

(Obavještavanje i način ostvarivanja prava nositelja podataka)

(1) Nadležno tijelo dužno je poduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi se nositelju podataka pružile sve informacije iz članka 69. ovog Zakona te dale sve obavijesti u pogledu članka 67., čl. 70. – 74. i članka 87. ovog Zakona u vezi s obradom.

(2) Informacije iz stavka (1) ovog članka daju se u sažetom, razumljivom i lako dostupnom obliku, uz uporabu jasnog i jednostavnog jezika.

(3) Informacije iz stavka (1) ovog članka pružaju se nositelju podataka u obliku u kojem je zahtjev podnesen ili na način koji je istaknut u zahtjevu, u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(4) Nadležno tijelo dužno je olakšati ostvarivanje prava nositelja podataka iz članka 67. i čl. 70. – 74. ovog Zakona.

(5) Nadležno tijelo dužno je nositelja podataka pisanim putem obavijestiti o daljnjim radnjama u vezi s njegovim zahtjevom, bez odgode.

(6) Nadležno tijelo dužno je, bez naknade, pružiti informacije, odnosno poduzeti mjere na temelju članka 69. ovog Zakona, te sve pružene obavijesti ili poduzete mjere na temelju članka 67., čl. 70. – 74. ovog Zakona i članka 87. ovog Zakona.

(7) Ako je zahtjev nositelja podataka očito neutemeljen ili pretjeran, posebice zbog njegovog učestalog ponavljanja, nadležno tijelo može:

a) naplatiti naknadu stvarnih administrativnih troškova, kao što su troškovi umnažanja, skeniranja ili troškovi nosača podataka, kao i naknadu troškova dostave ili poduzimanja traženih mjera ili
b) odbiti postupiti po zahtjevu.

(8) Teret dokazivanja očite neutemeljenosti ili pretjeranosti zahtjeva iz stavka (7) ovog članka je na nadležnom tijelu.

(9) Ako nadležno tijelo ima opravdanu sumnju u pogledu identiteta fizičke osobe koja podnosi zahtjev iz čl. 70.

ili 72. ovog Zakona, nadležno tijelo može zatražiti dodatne informacije potrebne za potvrdu identiteta nositelja podataka.

Članak 69.

(Informacije koje se stavljaju na raspolaganje ili ustupaju nositelju podataka)

(1) Nadležno tijelo dužno je nositelju podataka staviti na raspolaganje kao minimum sljedeće informacije:
   a) identitet i kontaktne podatke nadležnog tijela;
   b) kontaktne podatke službenika za zaštitu osobnih podataka, ako je primjenjivo;
   c) svrhu obrade osobnih podataka;
   d) o pravu na podnošenje prigovora Agenciji i kontaktnim podacima Agencije ili tužbe nadležnom sudu;
   e) o postojanju prava da se od nadležnog tijela zatraži pristup svojim osobnim podacima, njihov ispravak ili brisanje ili ograničenje obrade osobnih podataka.

(2) Osim informacija iz stavka (1) ovog članka, radi ostvarivanja njegovih prava, nadležno tijelo daje nositelju podataka sljedeće dodatne informacije:
   a) pravni temelj obrade osobnih podataka;
   b) rok u kojem će se osobni podaci čuvati ili ako to nije moguće, o kriterijima korištenim za utvrđivanje tog roka;
   c) o kategorijama primatelja osobnih podataka, uključujući druge zemlje ili međunarodne organizacije, ako je primjenjivo;
   d) po potrebi i dodatne informacije ako se osobni podaci prikupljaju bez znanja nositelja podataka.

(3) Posebnim zakonom mogu se propisati mjere za odgodu, ograničenje ili uskraćivanje pružanja informacija iz stavka (2) ovog članka nositelju podataka u onoj mjeri i onom trajanju u kojem takva mjera predstavlja potrebnu i proporcionalnu mjeru u demokratskom društvu, uz poštivanje temeljnih prava i legitimnih interesa nositelja podataka, s ciljem:
   a) sprječavanja ometanja službenog i zakonom uređenog prikupljanja informacija, istraga ili postupaka;
   b) izbjegavanja ometanja sprječavanja, istrage i otkrivanja kaznenih djela ili progona počinitelja kaznenih djela ili izvršenja kaznenih sankcija;
   c) zaštite javne sigurnosti;
   d) zaštite državne sigurnosti;
   e) zaštite prava i slobode drugih.

(4) Posebnim zakonom mogu se propisati kategorije obrade koje mogu, u cjelini ili djelomično, biti obuhvaćene bilo kojom od točaka iz stavka (3) ovog članka.

Članak 70.

(Pravo nositelja podataka na pristup osobnom podatku kod nadležnog tijela)

(1) Nadležno tijelo dužno je, u roku od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva za pristup osobnim podacima, nositelju podataka izdati potvrdu o tome obrađuje li njegove osobne podatke te ako se takvi osobni podaci obrađuju, pristup osobnim podacima i informacijama o:
   a) svrsi obrade i pravnom temelju obrade;
   b) kategoriji osobnih podataka koji se obrađuju;
   c) primatelju ili kategoriji primatelja kojemu su osobni podaci otkriveni, posebno primatelju u drugoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji;
   d) predviđenom roku u kojem će se osobni podaci čuvati ako je to moguće ili ako to nije moguće, kriterijima korištenima za utvrđivanje tog roka;
   e) postojanju prava da se od nadležnog tijela zatraži ispravak ili brisanje svojih osobnih podataka ili ograničenje obrade osobnih podataka;
   f) pravu na podnošenje prigovora Agenciji i kontaktnim podacima Agencije ili tužbe nadležnom sudu;
   g) osobnim podacima koji se obrađuju i o svim dostupnim informacijama o izvoru osobnih podataka.

(2) Potvrda iz stavka (1) ovog članka izdaje se u skladu s odredbama članka 71. ovog Zakona.

Članak 71.

(Ograničenje prava pristupa osobnom podatku)

(1) Posebnim zakonom koji se odnosi na nadležno tijelo može se nositelju podataka u cjelini ili djelomično ograničiti pravo pristupa osobnom podatku u onoj mjeri i onom trajanju u kojem takvo djelomično ili potpuno ograničenje čini potrebnu i razmjernu mjeru u demokratskom društvu, uz poštivanje temeljnih prava i legitimnih interesa nositelja podataka, kako bi se:
   a) spriječilo ometanje službenog ili zakonom uređenog prikupljanja informacija, istraga ili postupaka;
   b) izbjeglo ometanje sprječavanja istrage i otkrivanja kaznenih djela ili progona počinitelja kaznenih djela ili izvršenja kaznenih sankcija;
   c) zaštitila javna sigurnost;
   d) zaštitila državna sigurnost;
   e) zaštitila prava i slobode drugih.

(2) Posebnim zakonom mogu se odrediti kategorije obrade koje mogu u cjelini ili djelomično biti obuhvaćene bilo kojom točkom iz stavka (1) ovog članka.

(3) U slučajevima iz st. (1) i (2) ovog članka, nadležno tijelo dužno je, bez odgode, pisanim putem obavijestiti nositelja podataka o svakom odbijanju ili ograničenju pristupa osobnim podacima te o razlozima odbijanja ili ograničenja, osim ako bi pružanje takvih informacija dovelo u pitanje neku od svrha iz stavka (1) ovog članka.

(4) Nadležno tijelo dužno je obavijestiti nositelja podataka o mogućnosti podnošenja prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu.

(5) Nadležno tijelo dužno je dokumentirati činjenične ili pravne razloge na kojima se temelji odluka.

(6) Dokumentacija iz stavka (5) ovog članka stavlja se Agenciji na raspolaganje.

Članak 72.

(Pravo na ispravak ili brisanje osobnog podatka i ograničenje obrade od nadležnog tijela)

(1) Nadležno tijelo dužno je:
   a) bez nepotrebne odgode, nositelju podataka omogućiti ispravak netočnih osobnih podataka koji se na njega odnose. Uzimajući u obzir svrhe obrade podataka, nositelj podataka ima pravo dopuniti nepotpune osobne podatke, među ostalim i davanjem dodatne izjave;
   b) nositelju podataka omogućiti brisanje osobnih podataka, bez nepotrebe odgode, ako se obradom krše odredbe čl. 60., 64. ili 66. ovog Zakona ili ako se osobni podaci moraju brisati radi poštivanja pravne obveze iz posebnog zakona;
   c) ograničiti obradu ako:
      1) nositelj podataka osporava točnost osobnih podataka, a njihovu točnost ili netočnost nije moguće utvrditi ili
      2) osobni podaci moraju biti sačuvani kao dokaz;

d) obavijestiti nositelja podataka prije uklanjanja ograničenja obrade ako je obrada ograničena na temelju točke c) alineje 1) ovog stavka;
e) pisanim putem obavijestiti nositelja podataka o svakom odbijanju ispravka ili brisanja osobnih podataka ili ograničenja obrade te o razlozima odbijanja. Posebnim zakonom koji se odnosi na nadležno tijelo može se nositelju podataka potpuno ili djelomično ograničiti pravo pristupa u onoj mjeri i u onom trajanju u kojem takvo potpuno ili djelomično ograničenje čini potrebnu i srazmjernu mjeru u demokratskom društvu, uz poštivanje temeljnih prava i legitimnih interesa nositelja podataka, kako bi se:
   1) izbjeglo ometanje službenog ili zakonom uređenog prikupljanja informacija, istraga ili postupaka,
   2) izbjeglo ometanje sprječavanja, istrage i otkrivanja kaznenih djela ili progona počinitelja kaznenih djela ili izvršenje kaznenih sankcija,
   3) zaštitila javna sigurnost,
   4) zaštitila državna sigurnost,
   5) zaštitila prava i slobode drugih;
f) obavijestiti nositelja podataka o mogućnosti podnošenja prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu;
g) obavijestiti nadležno tijelo od kojeg potječu netočni podaci o ispravku netočnih osobnih podataka.

(2) Nadležno tijelo dužno je, ako su osobni podaci ispravljeni ili brisani ili je obrada bila ograničena na temelju stavka (1) toč. a), b) ili c) ovog članka, obavijestiti primatelje, a primatelji su dužni ispraviti ili obrisati osobne podatke ili ograničiti obradu osobnih podataka u granicama svoje odgovornosti.

Članak 73.
(Ostvarivanje prava nositelja podataka i provjera Agencije)

(1) Nadležno tijelo dužno je obavijestiti nositelja podataka o mogućnosti ostvarivanja prava putem prigovora Agenciji ili tužbe nadležnom sudu.
(2) Ako je nositelj podataka nezadovoljan postupkom nadležnog tijela, može podnijeti prigovor Agenciji ili tužbu nadležnom sudu u slučajevima iz članka 69. stavka (3), članka 71. stavka (3) i članka 72. stavak (1) točke d) ovog Zakona.
(3) U slučaju iz stavka (1) ovog članka, Agencija je dužna obavijestiti nositelja podataka o tome da su obavljene provjere i nadzor te o pravu na pravni lijek.

Članak 74.
(Prava nositelja podataka u kaznenim istragama i postupcima)

Nositelj podataka ostvaruje prava iz čl. 69., 70. i 72. ovog Zakona u skladu sa zakonima o kaznenim postupcima ako su osobni podaci, sadržani u sudskoj odluci ili evidenciji ili spisu predmeta, obrađeni tijekom kaznenih istraga i postupaka.

Članak 75.
(Obveza nadležnog tijela)

(1) Nadležno tijelo dužno je primijeniti odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere imajući u vidu prirodu, opseg, okolnosti i svrhe obrade, kao i rizike različitih razina vjerojatnoće i ozbiljnosti za prava i slobode fizičkih osoba, kako bi osiguralo obavljanje obrade u skladu s ovim Zakonom i kako bi to moglo dokazati. Te mjere se po potrebi preispituju i ažuriraju.
(2) Ako su mjere iz stavka (1) ovog članka razmjerne u odnosu na aktivnosti obrade, uključuju provedbu odgovarajućih politika zaštite podataka od nadležnog tijela.

Članak 76.
(Tehnička i integrirana zaštita osobnog podatka od nadležnog tijela)

(1) Nadležno tijelo dužno je, uzimajući u obzir najnovija postignuća i trošak provođenja te prirodu, opseg, kontekst i svrhe obrade, te i rizike različitih razina vjerojatnoće i ozbiljnosti za prava i slobode osobe koji proizlaze iz obrade podataka, i u vrijeme određivanja sredstava obrade i u vrijeme same obrade, primijeniti odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere, poput pseudonimizacije, za omogućavanje djelotvorne primjene načela zaštite podataka, kao što je smanjenje količine podataka te uključenje zaštitnih mjera u obradu, kako bi se ispunili zahtjevi iz ovog Zakona i zaštitila prava nositelja podataka.
(2) Mjere iz stavka (1) ovog članka odnose se na količinu prikupljenih osobnih podataka, opseg njihove obrade, rok njihovog čuvanja i njihovu dostupnost, čime se osigurava da osobni podaci nisu automatski, bez intervencije fizičke osobe, dostupni neograničenom broju osoba.

Članak 77.
(Nadležno tijelo kao zajednički kontrolor podataka)

(1) Ako dva ili više nadležnih tijela odrede svrhe i načine obrade osobnih podataka, smatra se da su zajednički kontrolori podataka. Oni na transparentan način međusobnim sporazumom određuju odgovornosti svakoga od njih u cilju ispunjenja obveza iz ovog Zakona, posebice u vezi s ostvarivanjem prava nositelja podataka i dužnostima svakoga od njih u pogledu pružanja informacija iz članka 69. ovog Zakona, osim ako su odgovornosti nadležnih tijela utvrđene zakonom koji se primjenjuje na ta nadležna tijela. Sporazumom se određuje kontaktna točka za nositelje podataka. Zakonom se može odrediti koji od zajedničkih kontrolora podataka može djelovati kao jedinstvena kontaktna točka za ostvarivanje prava nositelja podataka.
(2) Neovisno o uvjetima sporazuma iz stavka (1) ovog članka, nositelj podataka može ostvarivati svoja prava iz ovog Zakona u odnosu sa svakim nadležnim tijelom i protiv svakog od njih.

Članak 78.
(Korištenje usluge obrađivača od nadležnog tijela)

(1) Nadležno tijelo koristi uslugu samo onog obrađivača koji može u dovoljnoj mjeri osigurati provođenje odgovarajućih tehničkih i organizacijskih mjera propisanih ovim Zakonom.
(2) Korištenje usluge obrađivača od nadležnog tijela uređuje se ugovorom ili drugim pravnim aktom kojim se uređuju predmet, tehničke i organizacijske mjere propisane ovim Zakonom, trajanje obrade, opseg, sadržaj i svrha obrade, vrsta osobnih podataka, kategorije nositelja podataka te obveze i prava nadležnog tijela, kao i da obrađivač:
   a) djeluje samo prema uputama nadležnog tijela;
   b) osigurava da su se osobe ovlaštene za obradu osobnih podataka obvezale na poštivanje povjerljivosti ili da podliježu zakonskim odredbama o povjerljivosti;
   c) bilo kojim odgovarajućim sredstvom pomaže nadležnom tijelu osigurati usklađenost s odredbama o pravima nositelja podataka;
   d) prema izboru nadležnog tijela, briše ili vraća nadležnom tijelu sve osobne podatke nakon završetka pružanja usluge obrade podataka te briše

postojeće preslike, osim ako prema nekoj zakonskoj odredbi ne postoji obveza čuvanja osobnih podataka;

e) nadležnom tijelu stavlja na raspolaganje sve informacije potrebne za pridržavanje odredaba ovog članka;

f) poštuje odredbe stavka (3) ovog članka za angažiranje drugog obrađivača.

(3) Obrađivač ne može koristiti uslugu drugog obrađivača bez prethodnog pisanog odobrenja nadležnog tijela.

(4) Po zaprimanju odobrenja obrađivač je dužan obavijestiti nadležno tijelo o svim planiranim izmjenama u vezi s korištenjem usluge drugih obrađivača.

(5) Nadležno tijelo može uskratiti obrađivaču suglasnost za korištenje usluge drugog obrađivača.

(6) Ako obrađivač utvrđuje svrhe i načine obrade kršeći odredbe ovog Zakona, taj se obrađivač smatra nadležnim tijelom glede obrade koja mu je povjerena.

Članak 79.

(Obrada pod nadzorom nadležnog tijela)

Osoba koja djeluje pod nadzorom nadležnog tijela ili obrađivača, a ima pristup osobnim podacima, ne smije obrađivati te podatke bez naloga kontrolora podataka, osim kada je to propisano posebnim zakonom.

Članak 80.

(Evidencija o obradi od nadležnog tijela)

(1) Nadležno tijelo vodi evidenciju o obradi za koju je odgovorno. Ta evidencija sadrži sljedeće informacije:

a) naziv i kontaktne podatke nadležnog tijela, zajedničkog nadležnog tijela i službenika za zaštitu osobnih podataka;

b) svrhu obrade;

c) kategoriju primatelja kojem su osobni podaci otkriveni ili će mu biti otkriveni, uključujući primatelja u drugoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji;

d) opis kategorije nositelja podataka i kategorije osobnih podataka;

e) uporabu izrade profila, ako je primjenjivo;

f) kategoriju prijenosa osobnih podataka u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju, ako je primjenjivo;

g) pravni temelj za postupak obrade, uključujući prijenose, za koji su osobni podaci namijenjeni;

h) predviđene rokove za brisanje različitih kategorija osobnih podataka, ako je moguće;

i) opći opis tehničkih i organizacijsko-sigurnosnih mjera iz članka 85. stavka (1) ovog Zakona, ako je moguće.

(2) Nadležno tijelo osigurava da svaki obrađivač vodi evidenciju o svim kategorijama aktivnosti obrade koje se obavljaju uime kontrolora podataka, a koja sadrži:

a) ime i kontaktne podatke jednog ili više obrađivača i svakog kontrolora podataka u čije ime obrađivač djeluje te službenika za zaštitu podataka, ako je primjenjivo;

b) kategoriju obrade koja se provodi za svakog kontrolora podataka;

c) ako je primjenjivo, podatke o prijenosu osobnih podataka u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju, ako za to postoji izričita uputa kontrolora podataka, uključujući identifikaciju te druge zemlje ili međunarodne organizacije;

d) ako je moguće, opći opis tehničkih i organizacijskih sigurnosnih mjera iz članka 85. stavka (1) ovog Zakona.

(3) Evidencija iz stavka (1) ovog članka mora biti u pisanom obliku, što uključuje elektronički oblik.

(4) Nadležno tijelo na zahtjev Agencije, prilikom nadzora, stavlja evidenciju na uvid.

Članak 81.

(Zapis)

(1) Nadležno tijelo dužno je, u slučaju automatiziranog sustava obrade osobnih podataka, uspostaviti pristup sustavu koji automatski bilježi najmanje sljedeće informacije o: prikupljanju, izmjeni, ostvarenom uvidu, otkrivanju, uključujući prijenose, te kombiniranju i brisanju. Zapisi o ostvarenom uvidu i otkrivanju omogućavaju da se utvrde obrazloženje, datum i vrijeme takvih postupaka te, ako je to moguće, identitet osobe koja je ostvarila uvid ili otkrila osobne podatke i identitet primatelja takvih osobnih podataka.

(2) Zapis se koristi samo u svrhe provjere zakonitosti obrade, samopraćenja i osiguranja cjelovitosti i sigurnosti osobnih podataka te za kaznene postupke.

(3) Nadležno tijelo na zahtjev Agencije, prilikom nadzora, stavlja zapise na uvid.

Članak 82.

(Suradnja nadležnog tijela i obrađivača s Agencijom)

Nadležno tijelo i obrađivač dužni su surađivati s Agencijom, na obrazložen i na temelju zakona opravdan zahtjev, pri izvršenju njezine nadležnosti.

Članak 83.

(Procjena utjecaja na zaštitu osobnog podatka od nadležnog tijela)

(1) Nadležno tijelo prije obrade procjenjuje utjecaj predviđenih postupaka obrade na zaštitu osobnih podataka ako je vjerojatno da će neka vrsta obrade, posebno primjenom novih tehnologija i uzimajući u obzir prirodu, opseg, kontekst i svrhe te obrade, prouzročiti visoki rizik za prava i slobode osoba.

(2) Procjena iz stavka (1) ovog članka mora sadržavati najmanje opći opis predviđenih postupaka obrade, procjenu rizika za prava i slobode nositelja podataka, predviđene mjere za rizike, zaštitne i sigurnosne mjere i mehanizme kako bi se osigurala zaštita osobnih podataka i dokazala usklađenost s ovim Zakonom, uzimajući u obzir prava i legitimne interese nositelja podataka i drugih uključenih osoba.

Članak 84.

(Prethodno savjetovanje nadležnog tijela s Agencijom)

(1) Nadležno tijelo ili obrađivač dužno je savjetovati se s Agencijom prije obrade osobnih podataka koji će biti uključeni u novu zbirku osobnih podataka ako:

a) procjena utjecaja na zaštitu podataka, kako je propisano člankom 83. ovog Zakona, upućuje na to da bi obrada mogla prouzročiti visok rizik ukoliko nadležno tijelo ne poduzme mjere kako bi umanjilo rizik ili

b) vrsta obrade, posebice ako se primjenjuju nove tehnologije, mehanizmi ili postupci, predstavlja visok rizik za prava i slobode nositelja podataka.

(2) Agencija može utvrditi popis postupaka obrade za koje je potrebno obaviti prethodno savjetovanje u skladu sa stavkom (1) ovog članka.

(3) Nadležno tijelo dužno je Agenciji dostaviti procjenu utjecaja na zaštitu podataka na temelju članka 83. ovog Zakona i na njen zahtjev pružiti sve ostale informacije s pomoću kojih će Agencija moći procijeniti usklađenost obrade, a posebice rizike za zaštitu osobnih podataka nositelja podataka i povezane zaštitne mjere.

(4) Agencija će, u roku od 42 dana od zaprimanja pisanog zahtjeva iz stavka (1) ovog članka, pisanim putem dati savjet nadležnom tijelu te može iskoristiti bilo koju od svojih ovlasti ako smatra da bi se namjeravanom obradom iz stavka (1) ovog članka kršile odredbe ovog Zakona, posebice ako nadležno tijelo nije u dovoljnoj mjeri utvrdilo ili umanjilo rizik.
(5) Rok iz stavka (4) ovog članka može se po potrebi produžiti za 30 dana, uzimajući u obzir složenost namjeravane obrade.
(6) Agencija u roku od 30 dana od zaprimanja zahtjeva obavještava nadležno tijelo i, po potrebi, obrađivača o svakom produženju i razlozima odgode.
(7) O prijedlogu zakona kojim se uređuje obrada osobnih podataka, a prije njegovog upućivanja u parlamentarnu proceduru, predlagatelj se može prethodno savjetovati s Agencijom.

Članak 85.

(Sigurnost obrade od nadležnog tijela i obrađivača)

(1) Nadležno tijelo i obrađivač dužni su, uzimajući u obzir najnovija postignuća, troškove provođenja, prirodu, opseg, kontekst i svrhe obrade, kao i rizike različitih razina vjerojatnoće i ozbiljnosti za prava i slobode fizičkih osoba, primijeniti odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere kako bi se postigla odgovarajuća razina sigurnosti shodno riziku, posebno glede obrade posebnih kategorija osobnih podataka.
(2) Glede automatizirane obrade, nadležno tijelo ili obrađivač, nakon procjene rizika, dužno je uspostaviti mjere kojima se osigurava da se:
   a) onemogući neovlaštenim osobama pristup opremi koja se koristi za obradu;
   b) spriječi neovlašteno čitanje, umnažanje, mijenjanje ili uklanjanje nosača podataka;
   c) spriječi neovlašteni unos osobnih podataka te neovlašteno pregledanje, mijenjanje ili brisanje čuvanih osobnih podataka;
   d) spriječi korištenje sustava za automatsku obradu od neovlaštene osobe korištenjem opreme za prijenos podataka;
   e) osoba koja je ovlaštena za korištenje sustava za automatsku obradu ima pristup samo onim osobnim podacima na koje se odnosi njezino odobrenje za pristup;
   f) može provjeriti i utvrditi kome su osobni podaci preneseni, odnosno kome bi mogli biti preneseni ili učinjeni dostupnim korištenjem opreme za prijenos podataka;
   g) može naknadno provjeriti, odnosno utvrditi, koji su osobni podaci uneseni u sustav automatske obrade te tko ih je i kada unio;
   h) spriječi neovlašteno čitanje, umnažanje, mijenjanje ili brisanje osobnih podataka tijekom prijenosa osobnih podataka ili prijenosa nosača podataka;
   i) omogući ponovno uspostavljanje instaliranih sustava u slučaju prekida njihovog rada;
   j) održava ispravna funkcija sustava, da se pojava grešaka u funkcioniranju sustava prijavi i da čuvani osobni podaci ne mogu ugroziti zbog nedostataka u funkcioniranju sustava.

Članak 86.

(Obavještavanje Agencije o povredi osobnog podatka od nadležnog tijela)

(1) Nadležno tijelo dužno je u slučaju povrede osobnih podataka, bez odgode, a najkasnije 72 sata nakon saznanja za povredu, obavijestiti Agenciju o povredi osobnih podataka, osim ako povreda osobnih podataka ne ugrožava prava i slobode fizičke osobe.
(2) Obrađivač je dužan u slučaju povrede osobnih podataka, bez odgode, obavijestiti nadležno tijelo, nakon što dozna za povredu osobnih podataka.
(3) Ako obavještavanje Agencije iz stavka (1) ovog članka nije učinjeno u roku od 72 sata, mora se sastaviti pisano obrazloženje s navođenjem razloga za kašnjenje.
(4) Obavijest iz stavka (1) ovog članka sadrži najmanje sljedeće informacije:
   a) opis povrede osobnih podataka, uključujući, ako je moguće, kategorije i približan broj nositelja podataka, kao i kategorije i približan broj evidencija osobnih podataka o kojima je riječ;
   b) ime i prezime te kontaktne podatke službenika za zaštitu podataka ili druge kontaktne točke od koje se može dobiti još informacija;
   c) opis vjerojatne posljedice povrede osobnih podataka;
   d) opis mjera koje je nadležno tijelo poduzelo ili čije je poduzimanje predložilo radi rješavanja problema povrede osobnih podataka, uključujući, po potrebi, i mjere za ublažavanje mogućih štetnih posljedica.
(5) Informacije se mogu dostavljati u dijelovima, bez odgode, ako i u mjeri u kojoj nije moguće istovremeno dostaviti sve informacije.
(6) Nadležno tijelo dokumentira svaku povredu osobnih podataka iz stavka (1) ovog članka, uključujući i činjenice u vezi s povredom osobnih podataka, njezine posljedice i mjere poduzete za popravljanje situacije.
(7) Dokumentacija iz stavka (4) ovog članka mora biti dostupna Agenciji s ciljem provjere primjene ovog članka.
(8) U slučaju povrede osobnih podataka koja uključuje osobne podatke koje je prenio kontrolor podataka druge zemlje ili koji su preneseni njemu, nadležno tijelo osigurava prijenos informacija iz stavka (4) ovog članka kontroloru podataka te zemlje bez nepotrebne odgode.

Članak 87.

(Obavještavanje nositelja podatka o povredi osobnog podatka)

(1) Ako je vjerojatno da će povreda osobnih podataka prouzročiti visok rizik za prava i slobode fizičke osobe, nadležno tijelo bez odgode obavještava nositelja podataka o povredi osobnih podataka.
(2) U obavijesti iz stavka (1) ovog članka jasnim i jednostavnim jezikom opisuje se priroda povrede osobnih podataka te se navode najmanje informacije i mjere iz članka 86. stavka (4) toč. b), c) i d) ovog Zakona.
(3) Obavještavanje nositelja podataka nije obvezno ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:
   a) ako je nadležno tijelo poduzelo odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere zaštite i te su mjere primijenjene na osobne podatke u vezi s kojima je došlo do povrede osobnih podataka, a prije svega mjere koje osobne podatke čine nerazumljivim osobi koja nije ovlaštena pristupiti im, kao što je enkripcija;
   b) ako je kontrolor podataka poduzeo naknadne mjere kojima se osigurava da više nije vjerojatno da će doći do visokog rizika za prava i slobode nositelja podataka;
   c) ako bi to zahtijevalo nesrazmjeran napor. U tom slučaju objavljuje se javna obavijest ili se poduzima slična mjera kojom se nositelji podataka obavještavaju na jednako djelotvoran način.
(4) Ako nadležno tijelo do tog trenutka nije obavijestilo nositelja podataka o povredi osobnih podataka, Agencija,

nakon razmatranja stupnja vjerojatnoće da će povreda osobnih podataka prouzročiti visok rizik, može od njega zahtijevati da to učini ili može zaključiti da je ispunjen neki od uvjeta iz stavka (3) ovog članka.

(5) Obavještavanje nositelja podataka može se odgoditi, ograničiti ili uskratiti u skladu s uvjetima i na temelju razloga iz članka 69. stavka (3) ovog Zakona.

Članak 88.

(Imenovanje službenika za zaštitu osobnih podataka od nadležnog tijela)

(1) Nadležno tijelo dužno je imenovati službenika za zaštitu osobnih podataka.

(2) Kada sudovi i druga neovisna pravosudna tijela postupaju u granicama svoje pravosudne nadležnosti, nisu dužni imenovati službenika za zaštitu osobnih podataka.

(3) Službenik za zaštitu osobnih podataka imenuje se na temelju njegovih stručnih kvalifikacija, a posebno stručnog znanja o pravu i praksi iz područja zaštite osobnih podataka te sposobnosti izvršenja zadataka iz članka 90. ovog Zakona.

(4) Više nadležnih tijela može imenovati jednog službenika za zaštitu osobnih podataka, uzimajući u obzir njihovu organizacijsku strukturu i veličinu.

(5) Nadležno tijelo dužno je objaviti kontaktne podatke službenika za zaštitu osobnih podataka i priopćiti ih Agenciji.

Članak 89.

(Radno mjesto službenika za zaštitu osobnih podataka nadležnog tijela)

(1) Nadležno tijelo dužno je osigurati da službenik za zaštitu osobnih podataka bude na odgovarajući način i pravodobno uključen u sva pitanja koja se tiču zaštite osobnih podataka.

(2) Nadležno tijelo dužno je podržavati službenika za zaštitu osobnih podataka u izvršavanju zadataka pružajući mu potrebna sredstva za izvršenje tih zadataka i pristup osobnim podacima te postupcima obrade, kao i za održavanje njegova stručnog znanja.

Članak 90.

(Zadaci službenika za zaštitu osobnih podataka nadležnog tijela)

Nadležno tijelo povjerava službeniku za zaštitu osobnih podataka najmanje sljedeće zadatke:

a) informiranje i savjetovanje nadležnog tijela i zaposlenih koji obavljaju obradu o njihovim obvezama iz ovog Zakona i drugih zakona kojima se propisuje zaštita osobnih podataka;

b) praćenje primjene ovog Zakona i drugih zakona kojima se propisuje zaštita osobnih podataka, kao i politika nadležnog tijela u vezi sa zaštitom osobnih podataka, uključujući i podjelu odgovornosti, podizanje svijesti i osposobljavanje zaposlenih koji sudjeluju u radnjama obrade, kao i s tim povezanim revizijama;

c) pružanje savjeta, kada je to zahtijevano, glede procjene utjecaja na zaštitu osobnih podataka i praćenje njezinog izvršavanja u skladu s člankom 83. ovog Zakona;

d) suradnju s Agencijom;

e) djelovanje kao kontaktna točka za Agenciju o pitanjima koja se tiču obrade, što uključuje i prethodno savjetovanje iz članka 84. ovog Zakona te savjetovanje, po potrebi, o svim drugim pitanjima.

Članak 91.

(Opća načela prijenosa osobnog podatka u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju od nadležnog tijela)

(1) Nadležno tijelo dužno je svaki prijenos osobnih podataka koji se obrađuju ili su namijenjeni za obradu nakon prijenosa u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju, uključujući daljnji prijenos u još jednu drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju, obavljati pridržavajući se odredaba ovog dijela Zakona samo ako su ispunjeni sljedeći uvjeti, i to:

a) prijenos je potreban za svrhe utvrđene u članku 1. stavku (1) točki c) ovog Zakona;

b) osobni podaci prenose se nadležnom tijelu u drugoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji koji je javno tijelo nadležno za potrebe iz članka 1. stavka (1) točka c) ovog Zakona;

c) ako su osobni podaci preneseni ili stavljeni na raspolaganje iz druge zemlje, ta je zemlja dala prethodno odobrenje za prijenos u skladu sa svojim pravom;

d) ako je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije, donijelo odluku o prikladnosti iz članka 92. stavka (3) ovog Zakona ili ako Vijeće ministara Bosne i Hercegovine nije donijelo odluku o prikladnosti iz članka 92. stavka (3) ovog Zakona, moraju biti osigurane ili postoje odgovarajuće zaštitne mjere iz članka 93. ovog Zakona ili ako Vijeće ministara Bosne i Hercegovine nije donijelo odluku o prikladnosti iz članka 92. stavka (3) ovog Zakona i nisu osigurane ili ne postoje odgovarajuće zaštitne mjere iz članka 93. ovog Zakona, primjenjuju se odstupanja za posebne situacije iz članka 94. ovog Zakona;

e) u slučaju daljnjeg prijenosa u još jednu drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju, nadležno tijelo koje je izvršilo prvi prijenos ili drugo nadležno tijelo u Bosni i Hercegovini može, nakon što je uzelo u obzir sve relevantne činjenice, uključujući ozbiljnost kaznenog djela, svrhu u koju su osobni podaci prvo preneseni i razinu zaštite osobnih podataka u drugoj državi ili međunarodnoj organizaciji, odobriti daljnji prijenos.

(2) Nadležnom tijelu dopušten je prijenos, bez prethodnog odobrenja druge zemlje, u skladu sa stavkom (1) točkom c) ovog članka, iznimno ako je prijenos osobnih podataka potreban za sprječavanje neposredne i ozbiljne prijetnje javnoj sigurnosti Bosne i Hercegovine ili druge zemlje ili bitnim interesima Bosne i Hercegovine, a prethodno odobrenje se ne može pravodobno dobiti.

(3) Nadležno tijelo dužno je obavijestiti tijelo u drugoj zemlji odgovorno za izdavanje prethodnog odobrenja o slučaju iz stavka (2) ovog članka.

(4) Sve odredbe u vezi s prijenosom osobnih podataka u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju primjenjuju se kako bi se osiguralo da se ne ugrozi razina zaštite fizičkih osoba koja je zajamčena ovim dijelom Zakona.

Članak 92.

(Prijenos od nadležnog tijela na temelju odluke o prikladnosti)

(1) Prijenos osobnih podataka u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju može se obaviti ako Vijeće ministara Bosne i Hercegovine odluči da druga zemlja, teritorij ili jedan ili više konkretnih sektora unutar te druge zemlje ili međunarodna organizacija osigurava prikladnu razinu zaštite, a u tom slučaju takav prijenos ne zahtijeva posebno odobrenje.

(2) Smatra se da je prikladna razina zaštite iz stavka (1) ovog članka osigurana u zemlji, dijelovima njezina teritorija ili jednom ili više sektora u toj zemlji ili u međunarodnoj organizaciji za koje je Europska unija utvrdila da osiguravaju prikladnu razinu zaštite osobnih podataka.

(3) Odluku o prikladnosti razine zaštite osobnih podataka iz stavka (1) ovog članka donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Agencije.

(4) Agencija priprema prijedlog odluke iz stavka (3) ovog članka uzimajući u obzir:
   a) vladavinu prava, poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda, relevantno opće i sektorsko zakonodavstvo, što uključuje zakonodavstvo o javnoj sigurnosti, obrani, državnoj sigurnosti, kazneno pravo i pristup javnih tijela osobnim podacima, kao i primjenu tog zakonodavstva, pravila o zaštiti osobnih podataka, pravila struke i mjere sigurnosti, što uključuje pravila za daljnji prijenos osobnih podataka u još jednu drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju, koja se poštuju u toj drugoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji, sudsku praksu, kao i postojanje djelotvornih i provedivih prava nositelja podataka i učinkovitu upravnu i sudsku zaštitu nositelja podataka;
   b) postojanje i učinkovito funkcioniranje jednog ili više neovisnih nadzornih tijela u drugoj zemlji ili tijela kojemu podliježe međunarodna organizacija, odgovornih za osiguravanje i provođenje pravila o zaštiti podataka, što uključuje odgovarajuće izvršne ovlasti za pružanje pomoći nositeljima podataka u ostvarivanju njihovih prava, kao i za suradnju s Agencijom;
   c) međunarodne obveze koje je preuzela druga zemlja ili međunarodna organizacija ili druge obveze koje proizlaze iz pravno obvezujućih konvencija ili instrumenata, kao i iz njezinog sudjelovanja u multilateralnim ili regionalnim organizacijama, posebice u vezi sa zaštitom osobnih podataka.

(5) Agencija kontinuirano prati stanje u području zaštite osobnih podataka u drugoj zemlji, dijelu njezinog teritorija, jednom ili više sektora unutar te zemlje ili u međunarodnoj organizaciji i o tome po potrebi izvješćuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

(6) Izvješće iz stavka (5) ovog članka uključuje dostupne informacije i informacije prikupljene od međunarodnih organizacija koje su od značaja za preispitivanje postojanja prikladne razine zaštite osobnih podataka, na temelju čega Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donosi odluku iz stavka (3) ovog članka.

(7) Odluka donesena na temelju stavka (3) ovog članka ne dovodi u pitanje prijenos osobnih podataka u drugu zemlju, na teritorij ili u jedan ili više određenih sektora unutar te druge zemlje ili u međunarodnu organizaciju, u skladu s čl. 93. i 94. ovog Zakona.

(8) Popis zemalja, dijela njihovih teritorija, jedan ili više sektora unutar tih zemalja i međunarodnih organizacija glede kojih je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo odluku da ne osiguravaju ili da više ne osiguravaju prikladnu razinu zaštite osobnih podataka objavljuje se u "Službenom glasniku BiH" i na službenoj internetskoj stranici Agencije.

Članak 93.

(Prijenos od nadležnog tijela na koje se primjenjuju odgovarajuće zaštitne mjere)

(1) Nadležno tijelo može izvršiti prijenos osobnih podataka u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju ako nije donesena odluka na temelju članka 92. stavka (3) ovog Zakona pod sljedećima uvjetima:
   a) ako su odgovarajuće zaštitne mjere u pogledu zaštite osobnih podataka predviđene u pravno obvezujućem instrumentu ili
   b) ako je nadležno tijelo procijenilo sve okolnosti u vezi s prijenosom osobnih podataka i zaključilo da postoje odgovarajuće zaštitne mjere u pogledu zaštite osobnih podataka.

(2) Nadležno tijelo dužno je obavijestiti Agenciju o kategorijama prijenosa u skladu sa stavkom (1) točkom b) ovog članka.

(3) Kada se prijenos osobnih podataka temelji na stavku (1) točki b) ovog članka, nadležno tijelo dužno je takav prijenos dokumentirati, a dokumentaciju, po zahtjevu, staviti na raspolaganje Agenciji, uključujući datum i vrijeme prijenosa, informacije o nadležnom tijelu koje je dobilo podatke, obrazloženje prijenosa i koji su osobni podaci preneseni.

Članak 94.

(Odstupanje u posebnim slučajevima prijenosa osobnog podatka od nadležnog tijela)

(1) Ako ne postoji odluka o prikladnosti iz članka 92. stavka (3) ovog Zakona ili odgovarajuće zaštitne mjere iz članka 93. ovog Zakona, prijenos ili skup prijenosa osobnih podataka u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju obavlja se samo ako je prijenos nužan i ako ispunjava jedan od sljedećih uvjeta:
   a) kako bi se zaštitili ključni interesi nositelja podataka ili druge osobe;
   b) kako bi se zaštitili legitimni interesi nositelja podataka, ako je to propisano posebnim zakonom;
   c) kako bi se spriječila neposredna i ozbiljna prijetnja javnoj sigurnosti na teritoriju Bosne i Hercegovine ili druge zemlje;
   d) u pojedinačnim slučajevima za svrhe navedene u članku 1. stavku (1) točki c) ovog Zakona ili
   e) u pojedinačnom slučaju radi postavljanja, ostvarivanja ili obrane pravnih zahtjeva u vezi sa svrhama navedenim u članku 1. stavku (1) točki c) ovog Zakona.

(2) Osobni podaci ne smiju se prenositi ako nadležno tijelo koje obalja prijenos utvrdi da temeljna prava i slobode dotičnog nositelja podataka imaju prednost pred javnim interesom glede prijenosa iz stavka (1) toč. d) i e) ovog članka.

(3) Ako se prijenos obavlja na temelju stavka (1) ovog članka, nadležno tijelo dužno je takav prijenos dokumentirati i dokumentaciju, po zahtjevu, staviti na raspolaganje Agenciji, uključujući datum i vrijeme prijenosa, informacije o nadležnom tijelu koje je dobilo podatke, obrazloženje prijenosa i koji su osobni podaci preneseni.

Članak 95.

(Prijenos osobnog podatka primatelju sa sjedištem ili poslovnim nastanom u drugoj zemlji)

(1) Nadležno tijelo može, u skladu s posebnim zakonom, odstupajući od članka 91. stavka (1) točke b) ovog Zakona i ne dovodeći u pitanje nijedan međunarodni sporazum iz stavka (2) ovog članka, u pojedinačnim i posebnim slučajevima prenijeti osobne podatke izravno primateljima sa sjedištem ili poslovnim nastanom u drugoj zemlji samo ako se pridržavaju odredaba ovog dijela Zakona i ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

a) ako je prijenos isključivo potreban za obavljanje zadatka nadležnog tijela koje obavlja prijenos kako je to propisano posebnim zakonom za svrhe navedene u članku 1. stavku (1) točki c) ovog Zakona;
b) ako nadležno tijelo koje obavlja prijenos utvrdi da temeljna prava i slobode dotičnog nositelja podataka nemaju prednost nad javnim interesom koji iziskuje prijenos u predmetnom slučaju;
c) ako nadležno tijelo koje obavlja prijenos smatra da je prijenos tijelu nadležnom za postupanje u svrhu iz članka 1. stavka (1) točke c) ovog Zakona u drugu zemlju nedjelotvoran ili neprimjeren, posebno zato što se prijenos ne može pravodobno ostvariti;
d) ako tijelo koje je u drugoj zemlji nadležno za postupanje u svrhu iz članka 1. stavka (1) točke c) ovog Zakona obaviješteno je bez odgode, osim ako je to nedjelotvorno ili neprimjereno;
e) ako nadležno tijelo koje obavlja prijenos obavijesti primatelja o određenoj svrsi ili svrhama u koje taj primatelj isključivo može obrađivati osobne podatke, samo ako je takva obrada nužna.

(2) Međunarodni sporazum iz stavka (1) ovog članka je svaki bilateralni ili multilateralni međunarodni sporazum na snazi između Bosne i Hercegovine i druge zemlje u području pravosudne suradnje u kaznenim stvarima i policijske suradnje.
(3) Nadležno tijelo koje obavlja prijenos dužno je obavijestiti Agenciju o prijenosima u skladu s ovim člankom.
(4) Nadležno tijelo koje obavlja prijenos osobnih podataka na temelju stavka (1) ovog članka dužno je dokumentirati takav prijenos.

DIO ČETVRTI – AGENCIJA ZA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA U BOSNI I HERCEGOVINI

Članak 96.
(Agencija)

(1) Agencija je neovisno nadzorno tijelo za praćenje primjene ovog Zakona, s ciljem zaštite temeljnih prava i sloboda fizičkih osoba u vezi s obradom osobnih podataka u Bosni i Hercegovini.
(2) Sjedište Agencije je u Sarajevu.
(3) Na sva pitanja organizacije i upravljanja te druga pitanja značajna za funkcioniranje Agencije primjenjuju se propisi kojima se uređuje organizacija rada tijela uprave, osim ako nije drukčije propisano ovim Zakonom.

Članak 97.
(Neovisnost Agencije)

(1) Agencija djeluje potpuno neovisno u obavljanju svojih nadležnosti u skladu s ovim Zakonom.
(2) Ravnatelj, zamjenik ravnatelja i zaposleni u Agenciji pri obavljanju svojih dužnosti i ovlasti u skladu s ovim Zakonom ne smiju biti izloženi izravnom ili neizravnom vanjskom utjecaju i ne smiju ni od koga tražiti ili primati instrukcije.
(3) Ravnatelj, zamjenik ravnatelja i zaposleni u Agenciji moraju se suzdržavati od svih radnji koje nisu u skladu s njihovim dužnostima i tijekom svog mandata i zaposlenja ne smiju se baviti nespojivom djelatnošću, bez obzira na to je li ona plaćena ili ne.
(4) Agencija mora imati ljudske, tehničke i financijske resurse, prostorije i infrastrukturu potrebne za učinkovito izvršenje svojih nadležnosti, uključujući i ovlasti koje se odnose na međunarodnu uzajamnu pomoć i suradnju.
(5) Zaposleni u Agenciji su državni službenici i zaposlenici i na njih se primjenjuju Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine i Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine.
(6) Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu Agencije, na prijedlog ravnatelja Agencije, odobrava Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.
(7) Agencija, u skladu s odredbama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, priprema nacrt godišnjeg proračuna i dostavlja ga parlamentarnom povjerenstvu na odobravanje. Agencija, nakon dobivanja odobrenja parlamentarnog povjerenstva, u skladu s rokovima propisanim odredbama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, dostavlja Ministarstvu financija i trezora Bosne i Hercegovine nacrt proračuna radi uvrštavanja u proračun institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine. Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Predsjedništvo Bosne i Hercegovine mogu dati mišljenje o nacrtu proračuna Agencije, bez mogućnosti izmjene nacrta proračuna koji je prethodno odobrilo parlamentarno povjerenstvo.
(8) Agencija podliježe financijskoj kontroli u skladu s propisima o financijskoj kontroli.

Članak 98.
(Rukovođenje Agencijom)

(1) Agencijom rukovodi ravnatelj.
(2) Ravnatelj ima jednog zamjenika.
(3) Zamjenik ravnatelja zamjenjuje ravnatelja u obavljanju poslova, ako ravnatelj nije u mogućnosti obavljati poslove u skladu sa svojim ovlastima i obvezama.
(4) Ravnatelj je odgovoran za zakonit rad Agencije.

Članak 99.
(Uvjeti za imenovanje, privremena suspenzija i razrješenje ravnatelja i zamjenika ravnatelja)

(1) Ravnatelja i zamjenika ravnatelja imenuje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlamentarna skupština) na temelju javnog natječaja.
(2) Ravnatelj i zamjenik ravnatelja imenuju se na razdoblje od šest godina uz mogućnost još jednog ponovnog imenovanja.
(3) Uvjeti za imenovanje ravnatelja i zamjenika ravnatelja su:
a) da je stariji od 18 godina;
b) da je državljanin Bosne i Hercegovine (svi državljani Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH su državljani BiH);
c) da nije osuđivan i da se protiv njega ne vodi kazneni postupak;
d) da nije obuhvaćen odredbom članka IX.1. Ustava Bosne i Hercegovine;
e) da je zdravstveno sposoban;
f) da ima završen fakultet društvenog smjera, VSS/VII stupanj ili visoko obrazovanje bolonjskog sustava studiranja s najmanje 240 ECTS bodova;
g) da ima najmanje deset godina radnog iskustva u struci, od čega najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima rukovođenja;
h) da ima stručna znanja i iskustva iz područja zaštite osobnih podataka;
i) da nije član političke stranke.

(4) Parlamentarna skupština može privremeno suspendirati ravnatelja i zamjenika ravnatelja ako se otkrije teška povreda službene dužnosti. Privremena suspenzija traje dok se konačnom odlukom ne utvrdi teška povreda službene dužnosti.
(5) Parlamentarna skupština može razriješiti ravnatelja i zamjenika ravnatelja prije isteka mandata:

a) na njegov zahtjev,
b) ako se utvrdi teška povreda službene dužnosti;
c) kada navrši 65 godina života i najmanje 20 godina staža osiguranja ili 40 godina staža osiguranja, neovisno o godinama života;
d) ako više ne ispunjava uvjete potrebne za imenovanje.

Članak 100.

(Nespojivost funkcije i obveza čuvanja profesionalne tajne)

(1) Ravnatelju i zamjeniku ravnatelja te zaposlenima u Agenciji zabranjeni su djelovanje, poslovanje i pogodnosti koji nisu sukladni s načelom neovisnosti i nepristranosti, za vrijeme trajanja mandata odnosno radnog odnosa i jednu godinu nakon njegovog prestanka.

(2) Ravnatelj, zamjenik ravnatelja i zaposleni u Agenciji za vrijeme trajanja mandata odnosno radnog odnosa i nakon prestanka mandata odnosno radnog odnosa dužni su čuvati profesionalnu tajnu koja se odnosi na sve povjerljive informacije koje doznaju prilikom obavljanja svojih dužnosti ili ovlasti, u skladu s propisima u Bosni i Hercegovini. Tijekom trajanja njihova mandata, dužnost čuvanja profesionalne tajne posebno se odnosi na prijave fizičkih osoba o kršenjima ovog Zakona.

Članak 101.

(Nadležnosti Agencije)

(1) Agencija je nadležna za:
a) obavljanje zadataka i ovlasti dodijeljenih ovim Zakonom,
b) nadzor postupaka obrade osobnih podataka koje obavljaju kontrolori podataka i obrađivači.

(2) Agencija nije nadležna za nadzor postupaka obrade osobnih podataka koje provode sudovi kada obavljaju sudsku funkciju.

Članak 102.

(Zadaci Agencije)

(1) Agencija obavlja sljedeće zadatke:
a) prati i primjenjuje ovaj Zakon;
b) promiče javnu svijest o rizicima, pravilima, zaštitnim mjerama i pravima u vezi s obradom osobnih podataka te njihovo razumijevanje, a posebnu pozornost posvećuje aktivnostima koje su izričito namijenjene djeci;
c) savjetuje, u skladu s ovim Zakonom, javna tijela i druge institucije i tijela o zakonodavnim i upravnim mjerama u vezi sa zaštitom prava i sloboda fizičkih osoba u vezi s obradom;
d) podiže svijest kontrolora podataka i obrađivača o njihovim obvezama iz ovog Zakona;
e) na zahtjev svakog nositelja podataka, pruža informacije u vezi s ostvarivanjem njegovih prava iz ovog Zakona;
f) razmatra prigovor nositelja podataka ili tijela, organizacije ili udruge u skladu s člankom 111. ovog Zakona i u roku od 90 dana donosi rješenje po prigovoru, o čemu obavještava podnositelja prigovora;
g) provodi provjere u vezi s primjenom ovog Zakona, među ostalim i na temelju informacija primljenih od javnih tijela;
h) prati bitna kretanja, u mjeri u kojoj utječu na zaštitu osobnih podataka, a posebno razvoj informacijskih i komunikacijskih tehnologija i komercijalnih praksi;
i) donosi standardne ugovorne klauzule iz članka 30. stavka (8) i članka 48. stavka (3) ovog Zakona;
j) utvrđuje i vodi popis obrada u vezi s obvezom obavljanja procjene utjecaja na zaštitu podataka u skladu s člankom 37. stavkom (4) ovog Zakona;
k) daje savjete o postupku obrade osobnih podataka iz članka 38. stavka (2) ovog Zakona i članka 84. stavka (4) ovog Zakona;
l) potiče izradu kodeksa ponašanja i daje mišljenje i odobrava takve kodekse ponašanja koji pružaju dovoljne zaštitne mjere u skladu s člankom 42. stavkom (5) ovog Zakona;
m) potiče uspostavu mehanizama certifikacije zaštite podataka, kao i pečata i oznaka za zaštitu podataka u skladu s člankom 44. stavkom (1) ovog Zakona, i odobrava kriterije za certifikaciju u skladu s člankom 44. stavkom (6) ovog Zakona;
n) u određenim slučajevima periodično preispituje izdane certifikate u skladu s člankom 44. st. (8) i (9) ovog Zakona;
o) sastavlja i objavljuje kriterije za akreditiranje tijela za praćenje kodeksa ponašanja u skladu s člankom 43. ovog Zakona i akreditiranje certifikacijskog tijela u skladu s člankom 45. ovog Zakona;
p) akreditira tijela za praćenje kodeksa ponašanja u skladu s člankom 43. ovog Zakona i akreditira certifikacijsko tijelo u skladu s člankom 45. ovog Zakona;
r) odobrava odgovarajuće zaštitne mjere iz članka 48. stavka (4) ovog Zakona;
s) odobrava obvezujuća poslovna pravila u skladu s člankom 49. ovog Zakona;
t) vodi internu evidenciju o kršenjima ovog Zakona i mjerama koje su poduzete u skladu s člankom 103. stavkom (2) ovog Zakona;
u) daje mišljenje o prijedlogu zakona institucijama na razini Bosne i Hercegovine koji se odnosi na obradu osobnih podataka;
v) obavlja sve ostale zadatke u vezi sa zaštitom osobnih podataka.

(2) Agencija propisuje izgled i sadržaj obrasca za podnošenje prigovora.

(3) Agencija obavlja zadatke besplatno za nositelje podataka i ako je to primjenjivo, i za službenike za zaštitu osobnih podataka.

(4) Agencija obavlja zadatke besplatno za nositelje podataka i za službenike za zaštitu osobnih podataka iz Dijela trećeg ovog Zakona.

(5) Ako su zahtjevi nositelja podataka očito neutemeljeni ili pretjerani, posebice zbog učestalog ponavljanja, Agencija može naplatiti naknadu stvarnih administrativnih troškova ili odbiti postupiti po zahtjevu, pri čemu Agencija snosi teret dokazivanja očite neutemeljenosti ili pretjeranosti zahtjeva.

(6) Agencija naplaćuje naknadu za izdavanje akreditacije certifikacijskom tijelu.

(7) Agencija naplaćuje naknadu za davanje mišljenja i drugih usluga poslovnim subjektima u svrhu obavljanja njihove redovite djelatnosti.

(8) Kriterije za određivanje visine naknade iz st. (5), (6) i (7) ovog članka utvrđuje Agencija uz prethodnu suglasnost Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i oni se objavljuju u "Službenom glasniku BiH".

(9) Naknada se uplaćuje na Jedinstveni račun trezora institucija Bosne i Hercegovine.

Članak 103.

(Ovlasti Agencije)

(1) Agencija ima sljedeće ovlasti:

a) preispitivati certifikate izdane u skladu s člankom 44. st. (8) i (9) ovog Zakona;
b) provoditi inspekcijske nadzore;
c) provoditi reviziju zaštite podataka;
d) naložiti kontroloru podataka i obrađivaču, a po potrebi i predstavniku kontrolora podataka ili obrađivača, dostavu svih informacija potrebnih za obavljanje njezinih zadataka;
e) obavijestiti kontrolora podataka ili obrađivača o navodnom kršenju ovog Zakona;
f) ostvariti pristup svim osobnim podacima i svim informacijama u posjedu kontrolora podataka i obrađivača koje su potrebne za obavljanje njezinih zadataka;
g) ostvariti pristup svim prostorijama kontrolora podataka i obrađivača u kojima se obavlja obrada osobnih podataka, uključujući svu opremu i sredstva za obradu podataka.

(2) Agencija ima sljedeće korektivne ovlasti:
a) izreći upozorenje kontroloru podataka ili obrađivaču da bi namjeravane obrade mogle lako predstavljati kršenje ovog Zakona;
b) izreći opomenu kontroloru podataka ili obrađivaču ako se obradom krši ovaj Zakon;
c) naložiti kontroloru podataka ili obrađivaču da postupi po zahtjevu nositelja podataka za ostvarivanje njegovih prava u skladu s ovim Zakonom;
d) naložiti kontroloru podataka ili obrađivaču da uskladi obrade, ako je potrebno, s odredbama ovog Zakona na točno određen način i u točno zadanom roku;
e) naložiti kontroloru podataka da nositelja podataka obavijesti o povredi osobnih podataka;
f) privremeno ili trajno ograničiti ili zabraniti obradu;
g) naložiti ispravak ili brisanje osobnih podataka ili ograničenje obrade i obavještavanje o takvim radnjama primatelja kojima su osobni podaci otkriveni;
h) oduzeti certifikat izdan u skladu s čl. 44. i 45. ovog Zakona ili certifikacijskom tijelu naložiti da ne izda certifikat ako zahtjevi za certifikaciju nisu ispunjeni ili da povuče certifikat ako zahtjevi više nisu ispunjeni;
i) izdati prekršajni nalog u prekršajnom postupku ili podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka u skladu sa ovim Zakonom;
j) naložiti privremenu obustavu prijenosa podataka primatelju u drugoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji.

(3) Agencija ima sljedeće ovlasti u vezi s odobravanjem i savjetovanjem:
a) savjetovati kontrolora podataka u skladu s postupkom prethodnog savjetovanja iz čl. 38. i 84. ovog Zakona;
b) davati mišljenja o svim pitanjima koja se tiču zaštite osobnih podataka, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev zakonodavnih tijela, vlada ili, u slučajevima kada je to posebnim zakonom propisano, drugim institucijama i tijelima, kao i javnosti;
c) odobriti obradu iz članka 38. stavka (8) ovog Zakona ako je posebnim zakonom propisano takvo prethodno odobrenje;
d) davati mišljenja i odobravati nacrte kodeksa ponašanja u skladu s člankom 42. stavkom (5) ovog Zakona;
e) akreditirati certifikacijska tijela u skladu s člankom 45. ovog Zakona;
f) odobravati kriterije certifikacije u skladu s člankom 44. stavkom (6) ovog Zakona;
g) usvajati standardne klauzule o zaštiti podataka iz članka 30. stavka (8) i članka 48. stavka (3) ovog Zakona;
h) odobriti odgovarajuće zaštitne mjere iz članka 48. stavka (4) točke a) ovog Zakona;
i) odobriti odgovarajuće zaštitne mjere iz članka 48. stavka (4) točke b) ovog Zakona;
j) odobriti obvezujuća poslovna pravila u skladu s člankom 49. ovog Zakona.

(4) Odluka Agencije je konačna u upravnom postupku i protiv nje nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine.

(5) Agencija u postupku odlučivanja primjenjuje pravila upravnog postupka, osim ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

(6) Agencija je ovlaštena po potrebi obavijestiti nadležna istražna tijela o povredama ovog Zakona ili pokrenuti pravne postupke ili na drugi način sudjelovati u tim postupcima radi provedbe ovog Zakona.

(7) Svaka obrada osobnih podataka koji imaju određen stupanj tajnosti na temelju posebnog zakona provodi se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita tajnih podataka.

(8) Obradu osobnih podataka iz stavka (7) ovog članka provode službenici Agencije koji imaju dozvolu za pristup tajnim podacima, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita tajnih podataka.

Članak 104.

(Međunarodna suradnja radi zaštite osobnih podataka)

Agencija poduzima odgovarajuće mjere u vezi s drugim zemljama i međunarodnim organizacijama radi:
a) razvoja mehanizama međunarodne suradnje za olakšavanje učinkovite primjene zakonodavstva o zaštiti osobnih podataka;
b) osiguravanja uzajamne međunarodne pomoći u primjeni zakonodavstva o zaštiti osobnih podataka, što podrazumijeva obavještavanje, upućivanje prigovora, pružanje pomoći u istragama i razmjenu informacija, u skladu s odgovarajućim mjerama za zaštitu osobnih podataka i drugim temeljnim pravima i slobodama;
c) uključivanja relevantnih interesnih skupina u raspravu i aktivnosti čiji je cilj unaprijediti međunarodnu suradnju u primjeni zakonodavstva o zaštiti osobnih podataka;
d) promicanja razmjene i dokumentiranja zakonodavstva i prakse u vezi sa zaštitom osobnih podataka, uključujući i sporove oko nadležnosti s drugim zemljama.

Članak 105.

(Povjerljiva prijava povreda Zakona)

(1) Nadležno tijelo koje obrađuje osobne podatke u svrhe iz članka 1. stavka (1) točke c) ovog Zakona dužno je osigurati primjenu učinkovitih mehanizama za povjerljivu prijavu slučajeva povrede ovog Zakona.

(2) Mehanizmi koji se primjenjuju u skladu sa stavkom (1) ovog članka moraju osigurati da se povreda može prijaviti nadležnom tijelu ili Agenciji.

(3) Ti mehanizmi uključuju podizanje svijesti o zaštiti osobnih podataka i mjere o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede.

Članak 106.
(Izvješća Agencije)

(1) Agencija podnosi Parlamentarnoj skupštini godišnje izvješće o zaštiti osobnih podataka za proteklu godinu najkasnije do kraja lipnja tekuće godine i čini ga dostupnim javnosti.
(2) Godišnje izvješće o zaštiti osobnih podataka iz stavka (1) ovog članka sadrži podatke o:
   a) svim aktivnostima Agencije, a posebno o vrstama povreda osobnih podataka i poduzetim mjerama;
   b) stanju zaštite osobnih podataka u Bosni i Hercegovini;
   c) ključnim pitanjima iz područja zaštite osobnih podataka;
   d) kapacitetima Agencije.

Članak 107.
(Inspekcijski nadzor)

(1) Inspekcijski nadzor nad provedbom ovog Zakona obavlja inspektor Agencije.
(2) Inspektor svoj identitet, svojstvo i ovlasti dokazuje iskaznicom inspektora.
(3) Inspekcijskim nadzorom ostvaruje se neposredan uvid u zakonitost rada i postupanje kontrolora podataka i obrađivača s ciljem provjere usklađenosti njegova rada s ovim Zakonom i drugim propisima koji se odnose na zaštitu osobnih podatka.
(4) Inspekcijski nadzor može biti redovit, izvanredan i revizijski.
(5) Redoviti inspekcijski nadzor provodi se na temelju godišnjeg i mjesečnog plana inspekcijskog nadzora, koji se donosi na razini Agencije.
(6) Rješenje iz redovitog inspekcijskog nadzora donosi inspektor, a protiv rješenja je dozvoljena žalba ravnatelju Agencije u roku od 15 dana od dana njegovog primitka.
(7) Izvanredni inspekcijski nadzor provodi se na temelju prigovora ili postupanja po službenoj dužnosti kada je, u odnosu na konkretni slučaj, potrebno obaviti inspekcijski nadzor.
(8) Zapisnik iz izvanrednog inspekcijskog nadzora je dokazno sredstvo u postupku po prigovoru ili po službenoj dužnosti, koji provodi i rješava Agencija.
(9) Revizijski inspekcijski nadzor provodi se nakon redovitog ili izvanrednog inspekcijskog nadzora s ciljem provjere izvršenja naloženih upravnih mjera.
(10) Rješenje u postupku nakon provođenja izvanrednog i revizijskog inspekcijskog nadzora donosi ravnatelj Agencije i ono je konačno u upravnom postupku.
(11) Nakon provođenja inspekcijskog nadzora inspektor sastavlja zapisnik o utvrđenom činjeničnom stanju, koji potpisuju inspektor i ovlaštena osoba kontrolora podataka ili obrađivača.
(12) Inspektor ima pravo pregledati sve poslovne prostorije i objekte u kojima se obrađuju osobni podaci, proces rada, uređaje, isprave i dokumentaciju, kao i obavljati druge radnje u vezi sa svrhom inspekcijskog nadzora, u skladu s člankom 103. stavkom (1) toč. f) i g) i člankom 103. st. (7) i (8) ovog Zakona.
(13) Kontrolor podataka i obrađivač dužni su omogućiti inspektoru nesmetano obavljanje inspekcijskog nadzora.
(14) Ako se inspektoru tijekom inspekcijskog nadzora onemogućava obavljanje nadzora ili pruži fizički otpor ili ako se taj otpor osnovano očekuje, inspektor može zatražiti pomoć policije.
(15) O obavljenom inspekcijskom nadzoru inspektor vodi evidenciju.

DIO PETI – PRAVNA SREDSTVA, ODGOVORNOST I KAZNE

Članak 108.
(Pravo na prigovor Agenciji)

(1) Nositelj podataka ima pravo podnijeti prigovor Agenciji ako smatra da se obradom osobnih podataka u vezi s njim krši ovaj Zakon, ne dovodeći u pitanje druga upravna ili sudska pravna sredstva.
(2) Agencija obavještava podnositelja prigovora o napretku i ishodu postupka, uključujući i mogućnost primjene pravnog sredstva na temelju članka 109. ovog Zakona, i pruža dodatnu pomoć na zahtjev podnositelja prigovora.

Članak 109.
(Pravo na djelotvorno pravno sredstvo protiv odluka Agencije)

(1) Fizička osoba, kontrolor podataka ili obrađivač ima pravo pokrenuti upravni spor protiv odluke Agencije pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 60 dana od dana primitka odluke, ne dovodeći u pitanje druga upravna ili izvansudska pravna sredstva.
(2) Nositelj podataka ima pravo pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine ako Agencija u roku od 90 dana ne riješi prigovor ili ne obavijesti nositelja podataka o napretku ili ishodu postupka povodom prigovora, ne dovodeći u pitanje druga upravna ili izvansudska pravna sredstva.

Članak 110.
(Pravo na djelotvorno pravno sredstvo protiv kontrolora podataka ili obrađivača)

(1) Nositelj podataka ima pravo na sudsku zaštitu protiv kontrolora podataka ili obrađivača ako smatra da su zbog obrade osobnih podataka prekršena njegova prava iz ovog Zakona, ne dovodeći u pitanje druga upravna ili izvansudska pravna sredstva, uključujući i pravo na podnošenje prigovora Agenciji iz članka 108. stavka (1) ovog Zakona.
(2) Postupak sudske zaštite iz stavka (1) ovog članka vodi se u skladu sa zakonima kojima se uređuje parnični postupak.

Članak 111.
(Zastupanje nositelja podataka)

Nositelj podataka ima pravo dati ovlast neprofitnom tijelu, organizaciji ili udruzi osnovanoj u skladu sa zakonom, čija je svrha osnivanja ostvarivanje ciljeva od javnog interesa i koja je aktivna u području zaštite prava i sloboda nositelja podataka u vezi sa zaštitom osobnih podataka, da u njegovo ime ostvaruju prava iz čl. 108., 109. i 110. ovog Zakona, kao i da u njegovo ime i za njegov račun ostvaruju pravo na naknadu štete.

Članak 112.
(Pravo na naknadu štete i odgovornost)

(1) Svaka osoba koja je pretrpjela materijalnu ili nematerijalnu štetu zbog kršenja ovog Zakona ima pravo na naknadu za pretrpljenu štetu od kontrolora podataka ili obrađivača.
(2) Svaki kontrolor podataka odgovoran je za štetu prouzročenu obradom kojom se krši ovaj Zakon. Obrađivač je odgovoran za štetu prouzročenu obradom samo ako nije poštivao obveze iz ovog Zakona koje su posebno propisane za obrađivače ili ako je prekoračio zakonite instrukcije kontrolora podataka ili je postupio protivno njima.
(3) Kontrolor podataka ili obrađivač izuzet je od odgovornosti ako dokaže da ni na koji način nije odgovoran za događaj koji je prouzročio štetu.

(4) Ako je u istu obradu uključeno više od jednog kontrolora podataka ili obrađivača ili su u istu obradu uključeni i kontrolor podataka i obrađivač i ako su odgovorni za štetu prouzročenu obradom, svaki kontrolor podataka ili obrađivač odgovoran je za cjelokupnu štetu.

(5) Ako je kontrolor podataka ili obrađivač platio punu odštetu u skladu sa stavkom (4) ovog članka, taj kontrolor podataka ili obrađivač ima pravo od drugih kontrolora podataka ili obrađivača uključenih u istu obradu zahtijevati povrat dijela odštete koji odgovara njihovom udjelu u odgovornosti za štetu.

(6) Pravo na naknadu štete ostvaruje se u sudskom postupku, a mjesna nadležnost utvrđuje se u skladu s člankom 110. stavkom (2) ovog Zakona.

Članak 113.

(Opći uvjeti za izricanje novčane kazne)

(1) Agencija osigurava da je izricanje novčane kazne, u skladu s ovim člankom i u vezi s povredama ovog Zakona, u svakom pojedinačnom slučaju djelotvorno, razmjerno i odvraćajuće.

(2) Agencija izdaje prekršajni nalog ili podnosi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom sudu, pored mjera iz članka 103. stavka (2) toč. a) do h) i točke j) ovog Zakona, ovisno o okolnostima svakog pojedinačnog slučaja. Prilikom odlučivanja o novčanoj kazni i iznosu kazne u svakom pojedinačnom slučaju u obzir se uzima posebno:
   a) priroda, težina i trajanje povrede, imajući u vidu prirodu, opseg i svrhu predmetne obrade, kao i broj nositelja podataka i stupanj štete koju su pretrpjeli;
   b) ima li povreda obilježje namjere ili nepažnje;
   c) svaka radnja koju je kontrolor podataka ili obrađivač poduzeo kako bi ublažio štetu koju su pretrpjeli nositelji podataka;
   d) stupanj odgovornosti kontrolora podataka ili obrađivača, pri čemu se uzimaju u obzir tehničke i organizacijske mjere koje su primijenili, u skladu s čl. 27. i 34. ovog Zakona;
   e) sve utvrđene prethodne povrede kontrolora podataka ili obrađivača;
   f) stupanj suradnje s Agencijom na otklanjanju povrede i ublažavanju mogućih štetnih posljedica povrede;
   g) kategorija osobnih podataka na koje povreda utječe;
   h) način na koji je Agencija doznala za povredu, a posebno je li i u kojem opsegu kontrolor podataka ili obrađivač izvijestio o povredi;
   i) ako su protiv kontrolora podataka ili obrađivača u vezi s istim predmetom prethodno izrečene mjere iz članka 103. stavka (2) ovog Zakona, i poštivanje tih mjera;
   j) poštivanje odobrenih kodeksa ponašanja u skladu sa člankom 42. ovog Zakona ili odobrenih mehanizama certifikacije u skladu sa člankom 44. ovog Zakona;
   k) sve ostale otegotne ili olakotne okolnosti, kao što su financijska dobit ostvarena kršenjem ili izbjegnuti gubici, izravno ili neizravno, tim kršenjem.

(3) Ako kontrolor podataka ili obrađivač za istu ili povezane obrade namjerno ili iz nepažnje prekrši više odredaba ovog Zakona, ukupan iznos novčane kazne ne smije biti viši od iznosa utvrđenog za najtežu povredu.

(4) Novčanom kaznom u iznosu od 10.000 KM do 20.000.000 KM ili u slučaju poduzetnika do 2 % ukupnog godišnjeg prometa na svjetskoj razini za prethodnu financijsku godinu, ovisno o tome koji je iznos viši, kažnjava se:
   a) kontrolor podataka i obrađivač za obradu osobnih podataka obavljenu suprotno čl. 10. i 13., čl. 27. – 41., te čl. 44. i 45. ovog Zakona;
   b) certifikacijsko tijelo koje postupi suprotno čl. 44. i 45. ovog Zakona;
   c) tijelo za praćenje odobrenih kodeksa ponašanja ako postupi suprotno članku 43. stavku (3) ovog Zakona.

(5) Novčanom kaznom u iznosu od 20.000 KM do 40.000.000 KM ili u slučaju poduzetnika do 4 % ukupnog godišnjeg prometa na svjetskoj razini za prethodnu financijsku godinu, ovisno o tome koji je iznos viši, kaznit će se:
   a) tko obrađuje osobne podatke suprotno čl. 7., 8., 9. i 11. ovog Zakona;
   b) tko krši prava nositelja podataka iz čl. 14. do 24. ovog Zakona;
   c) tko prenese osobne podatke primatelju u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju suprotno čl. 46. – 51. ovog Zakona;
   d) tko postupi suprotno obvezama iz posebnih zakona donesenih na temelju Dijela drugog Poglavlja V. ovog Zakona;
   e) tko ne postupi po nalogu Agencije ili privremenom ili trajnom ograničenju obrade ili privremenoj obustavi prijenosa podataka u skladu s člankom 103. stavkom (2) ovog Zakona ili uskrati pristup suprotno članku 103. stavku (1) ovog Zakona.

(6) Za nepostupanje po nalogu Agencije iz članka 103. stavka (2) ovog Zakona u skladu sa stavkom (2) ovog članka izriče se novčana kazna u iznosu od 20.000 KM do 40.000.000 KM ili u slučaju poduzetnika do 4 % ukupnog godišnjeg prometa na svjetskoj razini za prethodnu financijsku godinu, ovisno o tome koji je iznos viši.

(7) Za povredu iz st. (4), (5) i (6) ovog članka novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 70.000 KM kaznit će se odgovorna osoba, a novčanom kaznom u iznosu od 500 KM do 5.000 KM kaznit će se zaposlena osoba kod kontrolora podataka ili obrađivača.

(8) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 70.000 KM kaznit će se odgovorna osoba, a novčanom kaznom u iznosu od 500 KM do 5.000 KM kaznit će se zaposlena osoba u javnom i nadležnom tijelu za prekršaj:
   a) iz čl. 7. – 11., članka 13., čl. 14. – 24., čl. 27. – 41., čl. 44. i 45., čl. 52. – 59., članka 60., članka 64., članka 66., čl. 67. – 73., čl. 76. i 77. i čl. 79. – 90. ovog Zakona;
   b) tko prenese osobne podatke primatelju u drugu zemlju ili međunarodnu organizaciju suprotno čl. 46. – 51. te čl. 91. – 95. ovog Zakona;
   c) tko ne postupi po nalogu Agencije ili privremenom ili trajnom ograničenju obrade ili privremenoj obustavi prijenosa podataka u skladu s člankom 103. stavkom (2) ovog Zakona ili uskrati pristup suprotno članku 103. stavku (1) ovog Zakona.

(9) Zastara izricanja novčane kazne nastupa nakon proteka razdoblja od pet godina od dana kada je povreda učinjena.

(10) Ne dovodeći u pitanje nadležnosti i ovlasti Agencije, novčane kazne ne mogu se izreći javnom tijelu i nadležnom tijelu za povrede ovog Zakona, osim odgovornoj i zaposlenoj osobi iz stavka (8) ovog članka.

(11) Na postupak izricanja novčane kazne iz ovog članka primjenjuju se odredbe Zakona o prekršajima Bosne i Hercegovine, a iznosi novčanih kazni propisani su ovim Zakonom.

(12) Iznimno od odredbe stavka (11) ovog članka, prihod ostvaren na temelju naplate novčanih kazni dijeli se na način propisan člankom 114. ovog Zakona.

Članak 114.
(Izvršenje i naplata novčane kazne)

Novčana kazna uplaćuje se na Jedinstveni račun trezora institucija Bosne i Hercegovine i dijeli se kako slijedi:

a) ako je sjedište ili poslovni nastan pravne osobe ili prebivalište fizičke osobe u Bosni i Hercegovini, sredstva s Jedinstvenog računa trezora institucija Bosne i Hercegovine uplaćuju se na račun entiteta ili Brčko distrikta BiH, ovisno o sjedištu ili poslovnom nastanu pravne osobe ili prebivalištu fizičke osobe;
b) ako je sjedište ili poslovni nastan pravne osobe ili prebivalište fizičke osobe izvan Bosne i Hercegovine, sredstva s Jedinstvenog računa trezora institucija Bosne i Hercegovine raspoređuju se prema Odluci o utvrđivanju privremenih koeficijenata za raspodjelu sredstava s Jedinstvenog računa. U Federaciji Bosne i Hercegovine sredstva se raspoređuju između kantona i općina u skladu sa Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Članak 115.
(Kazne)

Kaznenim zakonima propisuju se kazne za kazneno djelo protuzakonite obrade osobnih podataka, u slučaju grubog kršenja odredaba ovog Zakona.

DIO ŠESTI – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 116.
(Mjere u prijelaznom razdoblju)

(1) Odredbe drugih zakona koje se odnose na obradu osobnih podataka uskladit će se s ovim Zakonom u roku od dvije godine od njegovog stupanja na snagu.
(2) Kontrolori podataka i obrađivači koji su započeli obrade osobnih podataka dužni su te obrade uskladiti s ovim Zakonom u roku od dvije godine od njegovog stupanja na snagu.
(3) Odluke donesene na temelju članka 18. stavka (4) Zakona o zaštiti osobnih podataka ("Službeni glasnik BiH", br. 49/06, 76/11 i 89/11) ostaju na snazi dok se ne izmijene, zamijene ili stave izvan snage odlukom Agencije.
(4) Ravnatelj i zamjenik ravnatelja Agencije koji su imenovani u skladu sa Zakonom o zaštiti osobnih podataka ("Službeni glasnik BiH", br. 49/06, 76/11 i 89/11) nastavljaju obavljati dužnost do isteka mandata na koji su imenovani.
(5) Agencija nastavlja svoj rad u prijelaznom razdoblju.

Članak 117.
(Podzakonski akti)

Svi podzakonski akti propisani ovim Zakonom bit će doneseni u roku od 210 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 118.
(Odnos s prethodno sklopljenim sporazumima)

Međunarodni sporazumi koji uključuju prijenos osobnih podataka drugim zemljama ili međunarodnim organizacijama koje je Bosna i Hercegovina sklopila prije donošenja ovog Zakona, a koji su sukladni sa Zakonom o zaštiti osobnih podataka ("Službeni glasnik BiH", br. 49/06, 76/11 i 89/11), ostaju na snazi dok ih se ne izmijeni, zamijeni ili stavi izvan snage.

Članak 119.
(Prestanak važenja)

(1) Početkom primjene ovog Zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti osobnih podataka ("Službeni glasnik BiH", br. 49/06, 76/11 i 89/11).
(2) Početkom primjene ovog Zakona prestaju važiti podzakonski akti doneseni na temelju Zakona iz stavka (1) ovog članka: Pravilnik o postupku po prigovoru nositelja osobnih podataka u Agenciji za zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), Pravilnik o inspekcijskom nadzoru u području zaštite osobnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), Instrukcija o načinu provjere obrade osobnih podataka prije uspostave zbirke osobnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), Pravilnik o načinu vođenja i obrascu evidencije o zbirkama osobnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 52/09) i Pravilnik o načinu čuvanja i posebnim mjerama tehničke zaštite osobnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 67/09).

Članak 120.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH", a primjenjuje se nakon isteka 210 dana od dana stupanja na snagu.

Broj 01,02-02-1-2548/24
30. siječnja 2025. godine
Sarajevo

Predsjedatelj	Predsjedatelj
Zastupničkog doma	Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH	Parlamentarne skupštine BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.	Dr. **Dragan Čović**, v. r.

171

На основу члана 28. став (2) Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12, 93/17 и 18/24), члана 20. тачка х) Пословника Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19, 26/20 53/22, 59/23, 87/23, 50/24 и 73/24), члана 18. тачка х) Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 58/14, 88/15, 96/15, 53/16 и 71/24), Мишљења Агенције за државну службу Босне и Херцеговине, број 03-34-2-837-7/24 од 24. 01. 2025. године, члана 9. Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 и 59/22) и Главе III тачка 10. Одлуке о организацији Секретаријата Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 92/05 и 63/08), Колегијум Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине на 56. сједници, одржаној 24.02.2025. године, и Колегијум Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине на 30. сједници, одржаној 20.02.2025. године, донијели су

РЈЕШЕЊЕ
О ИМЕНОВАЊУ

1. Аида Османовић именује се на радно мјесто руководиоца Истраживачког сектора у Заједничкој служби Секретаријата Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

2. Именованој припада плата државног службеника из платног разреда Б5.
3. Именована ступа на дужност 03.03.2025. године.
4. Ово рјешење бит ће објављено у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01,02-34-1-493-1/25
24. фебруара 2025. године
Сарајево

Предсједавајући	Предсједавајући
Представничког дома	Дома народа
Др **Денис Звиздић**, с. р.	Др **Никола Шпирић**, с. р.

Na osnovu člana 28. stav (2) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12, 93/17 i 18/24), člana 20. tačka h) Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19, 26/20 53/22, 59/23, 87/23, 50/24 i 73/24), člana 18. tačka h) Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 58/14, 88/15, 96/15, 53/16 i 71/24), Mišljenja Agencije za državnu službu Bosne i Hercegovine, broj 03-34-2-837-7/24 od 24.1.2025., člana 9. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 i 59/22) i Poglavlja III. tačka 10. Odluke o organizaciji Sekretarijata Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 92/05 i 63/08), Kolegij Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 56. sjednici, održanoj 24.2.2025. godine, i Kolegij Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 30. sjednici, održanoj 20.2.2025. godine, donijeli su

RJEŠENJE
O IMENOVANJU

1. Aida Osmanović, imenuje se na radno mjesto rukovodioca Istraživačkog sektora u Zajedničkoj službi Sekretarijata Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.
2. Imenovanoj pripada plaća državnog službenika iz platnog razreda B5.
3. Imenovana stupa na dužnost 3.3.2025. godine.
4. Ovo rješenje bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01,02-34-1-493-1/25
24. februara 2025. godine
Sarajevo

Predsjedavajući	Predsjedavajući
Predstavničkog doma	Doma naroda
Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.	Dr. **Nikola Špirić**, s. r.

Na temelju članka 28. stavka (2) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12, 93/17 i 18/24), članka 20. točke h) Poslovnika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19, 26/20 53/22, 59/23, 87/23, 50/24 i 73/24), članka 18. točke h) Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 58/14, 88/15, 96/15, 53/16 i 71/24), Mišljenja Agencije za državnu službu Bosne i Hercegovine broj 03-34-2-837-7/24 od 24.1.2025., članka 9. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 i 59/22) i Poglavlja III. točke 10. Odluke o ustroju Tajništva Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 92/05 i 63/08), Kolegij Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 56. sjednici, održanoj 24.2.2025. godine, i Kolegij Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 30. sjednici, održanoj 20.2.2025. godine, donijeli su

RJEŠENJE
O IMENOVANJU

1. Aida Osmanović imenuje se na radno mjesto voditelja Istraživačkog sektora u Zajedničkoj službi Tajništva Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.
2. Imenovanoj pripada plaća državnog službenika iz platnog razreda B5.
3. Imenovana stupa na dužnost 3.3.2025. godine.
4. Ovo rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01,02-34-1-493-1/25
24. veljače 2025. godine
Sarajevo

Predsjedatelj	Predsjedatelj
Zastupničkog doma	Doma naroda
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.	Dr. **Nikola Špirić**, v. r.

САВЈЕТ МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

172

На основу члана 17. и члана 22. став 1. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07, и 24/08) и члана 2. став (4) Одлуке о оснивању Одбора за Роме при Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 85/12 1 66/19), на приједлог Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 67. сједници, одржаној 20.1.2025. године, донио је

ОДЛУКУ
О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНОВА ОДБОРА ЗА РОМЕ ПРИ САВЈЕТУ МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

У Одлуци о именовању чланова Одбора за Роме ("Службени гласник БиХ", бр. 44/22 и 12/24), у члану 2. став (1) тачка ф) мијења се и гласи:

"ф) Лејла Спахић, замјенски члан".

Члан 2.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 5/25	Предсједавајућа
20. јануара 2025. године	Савјета министара БиХ
Сарајево	**Борјана Кришто**, с. р.

Na osnovu člana 17. i člana 22. stav 1. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i člana 2. stav (4) Odluke o osnivanju Odbora za Rome pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 85/12 i

66/19), na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 67. sjednici, održanoj 20.1.2025. godine, donijelo je

ODLUKU
O IZMJENI ODLUKE O IMENOVANJU ČLANOVA ODBORA ZA ROME PRI VIJEĆU MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

U Odluci o imenovanju članova Odbora za Rome ("Službeni glasnik BiH", br. 44/22 i 12/24), u članu 2. stav (1) tačka f), mijenja se i glasi:

"f) Lejla Spahić, zamjenski član".

Član 2.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 5/25
20. januara 2025. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

Na temelju članka 17. i članka 22. stavka 1. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i članka 2. stavka (4) Odluke o osnutku Odbora za Rome pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 85/12 i 66/19), na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 67. sjednici, održanoj 20.1.2025. godine, donijelo je

ODLUKU
O IZMJENI ODLUKE O IMENOVANJU ČLANOVA ODBORA ZA ROME PRI VIJEĆU MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U Odluci o imenovanju članova Odbora za Rome ("Službeni glasnik BiH", br. 44/22 i 12/24), u članku 2. stavak (1) točka f) mijenja se i glasi:

"f) Lejla Spahić, zamjenski član".

Članak 2.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 5/25
20. siječnja 2025. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

173

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланом 39. став (1) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 и 59/22), те члана 4. Одлуке о именовању Комисије за куповину објекта за смјештај дипломатско-конзуларног представништва Босне и Херцеговине у Подгорици ("Службени гласник БиХ", бр. 18/20 и 24/23), Савјет министара Босне и Херцеговине на 67. сједници, одржаној 20.1.2025. године, донио је

ОДЛУКУ
О УТВРЂИВАЊУ ЈЕДНОКРАТНЕ НАКНАДЕ ЗА РАД КОМИСИЈЕ ЗА КУПОВИНУ ОБЈЕКТА ЗА СМЈЕШТАЈ ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРНОГ ПРЕДСТАВНИШТВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У ПОДГОРИЦИ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком утврђује се висина једнократне накнаде за рад чланова и техничког секретара Комисије за куповину објекта за смјештај дипломатско-конзуларног представништва Босне и Херцеговине у Подгорици, те регулише питање на терет чијих средстава се врши исплата предметне накнаде.

Члан 2.

(Висина накнаде)

(1) Једнократна накнада за рад чланова и техничког секретара Комисије за куповину објекта за смјештај дипломатско-конзуларног представништва Босне и Херцеговине у Подгорици утврђује се у износу од по 500,00 КМ.

(2) Накнада из става (1) овог члана исплатиће се члановима и техничком секретару Комисије, како слиједи:
   а) Муамера Хамбо, Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине;
   б) Момир Брајић, Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине;
   ц) Ивана Марић Грујић, Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине;
   д) Теа Мрњавац Бркић, Правобранилаштво Босне и Херцеговине;
   е) Вања Божовић, Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине;
   ф) Нејра Сарић, Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине.

(3) Координатору Комисије Јосипу Бркићу и члану Комисије Амелу Ковачевићу, као именованим лицима, накнада из става (1) овог члана се неће исплатити.

(4) Накнада из става (1) овог члана исплаћује се уз примјену ограничења прописаних чланом 39. ст. (3), (4) и (5) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 и 59/22).

(5) Накнада из става (1) овог члана исплаћује се на терет буџета Министарства иностраних послова Босне и Херцеговине.

Члан 3.

(Реализација Одлуке)

За реализацију ове одлуке задужују се Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 7/25
20. јануара 2025. године
Сарајево

Предсједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa članom 39. stav (1) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 i 59/22), te člana 4. Odluke o imenovanju Komisije za kupovinu objekta za smještaj diplomatsko-konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine u Podgorici ("Službeni glasnik BiH", br. 18/20 i 24/23), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 67. sjednici, održanoj 20.1.2025. godine, donijelo je

ODLUKU
O UTVRĐIVANJU JEDNOKRATNE NAKNADE ZA RAD KOMISIJE ZA KUPOVINU OBJEKTA ZA SMJEŠTAJ DIPLOMATSKO-KONZULARNOG PREDSTAVNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE U PODGORICI

Član 1.
(Predmet Odluke)

Ovom odlukom utvrđuje se visina jednokratne naknade za rad članovima i tehničkom sekretaru Komisije za kupovinu objekta za smještaj diplomatsko-konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine u Podgorici, te reguliše pitanje na teret čijih sredstava se vrši isplata predmetne naknade.

Član 2.
(Visina naknade)

(1) Jednokratna naknada za rad članovima i tehničkom sekretaru Komisije za kupovinu objekta za smještaj diplomatsko-konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine u Podgorici utvrđuje se u iznosu od po 500,00 KM.
(2) Naknada iz stava (1) ovog člana isplatit će se članovima i tehničkom sekretaru Komisije, kako slijedi:
   a) Muamera Hambo, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine;
   b) Momir Brajić, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine;
   c) Ivana Marić-Grujić, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine;
   d) Tea Mrnjavac-Brkić, Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine;
   e) Vanja Božović, Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine;
   f) Nejra Sarić, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.
(3) Koordinatoru Komisije Josipu Brkiću i članu Komisije Amelu Kovačeviću, kao imenovanim licima, naknada iz stava (1) ovog člana se neće isplatiti.
(4) Naknada iz stava (1) ovog člana isplaćuje se uz primjenu ograničenja propisanih članom 39. st. (3), (4) i (5) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 i 59/22).
(5) Naknada iz stava (1) ovog člana isplaćuje se na teret Budžeta Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.

Član 3.
(Realizacija Odluke)

Za realizaciju ove odluke zadužuju se Ministarstvo vanjskih poslova Bosne Hercegovine i Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine.

Član 4.
(Stupanje na snagu)

Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 7/25
20. januara 2025. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

Temeljem članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u svezi sa člankom 39. stavak (1) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 i 59/22), te članka 4. Odluke o imenovanju Povjerenstva za kupovinu objekta za smještaj diplomatsko-konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine u Podgorici ("Službeni glasnik BiH", br. 18/20 i 24/23), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 67. sjednici, održanoj 20.1.2025. godine, donijelo je

ODLUKU
O UTVRĐIVANJU JEDNOKRATNE NAKNADE ZA RAD POVJERENSTVA ZA KUPOVINU OBJEKTA ZA SMJEŠTAJ DIPLOMATSKO-KONZULARNOG PREDSTAVNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE U PODGORICI

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom utvrđuje se visina jednokratne naknade za rad članovima i tehničkom tajniku Povjerenstva za kupovinu objekta za smještaj diplomatsko-konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine u Podgorici, te regulira pitanje na teret čijih sredstava se vrši isplata predmetne naknade.

Članak 2.
(Visina naknade)

(1) Jednokratna naknada za rad članovima i tehničkom tajniku Povjerenstva za kupovinu objekta za smještaj diplomatsko-konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine u Podgorici utvrđuje se u iznosu od po 500,00 KM.
(2) Naknada iz stavka (1) ovog članka isplatit će se članovima i tehničkom tajniku Povjerenstva, kako slijedi:
   a) Muamera Hambo, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine;
   b) Momir Brajić, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine;
   c) Ivana Marić-Grujić, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine;
   d) Tea Mrnjavac-Brkić, Pravobraniteljstvo Bosne i Hercegovine;
   e) Vanja Božović, Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine;
   f) Nejra Sarić, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.
(3) Koordinatoru Povjerenstva Josipu Brkiću i članu Povjerenstva Amelu Kovačeviću, kao imenovanim osobama, naknada iz stavka (1) ovog članka se neće isplatiti.
(4) Naknada iz stavka (1) ovog članka isplaćuje se uz primjenu ograničenja propisanih člankom 39. st. (3), (4) i (5) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09,

75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 i 59/22).

(5) Naknada iz stavka (1) ovog članka isplaćuje se na teret proračuna Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.

Članak 3.
(Provedba Odluke)

Za provedbu ove Odluke zaduženi su Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)

Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 7/25	Predsjedateljica
20. siječnja 2025. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	**Borjana Krišto**, v. r.

174

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 84. Закона о одбрани Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/05), на приједлог Министарства иностраних послова Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 68. сједници, одржаној 30.1.2025. године, донио је

ОДЛУКУ
О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О УСПОСТАВЉАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА САРАДЊУ СА НАТО-ом БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

У Одлуци о оснивању Комисије за сарадњу са НАТО-ом Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 16/21, 80/22, 47/23 и 10/24), у члану 2. тач. е), к), л) и с) мијењају се и гласе:

"е) Ивана Веселчић, помоћница министра у Сектору за борбу против тероризма, организованог криминала, ратних злочина и злоупотребе дрога Министарства безбједности Босне и Херцеговине, чланица;

к) Ана Савић, шефица Одсјека за европске интеграције и програмирање помоћи при Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине, чланица;

л) Маријана Милић, в.д. помоћница министра у Сектору за спољнотрговинску политику и страна улагања у Министарству спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, чланица;

с) Весна Томић, савјетница у Одсјеку за НАТО и ПфП Министарства иностраних послова Босне и Херцеговине, чланица и технички секретар."

Тачка т) се брише.

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 8/25	Предсједавајућа
30. јануара 2025. године	Савјета министара БиХ
Сарајево	**Борјана Кришто**, с. р.

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i člana 84. Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05), na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 68. sjednici, održanoj 30.1.2025. godine, donijelo je

ODLUKU
O IZMJENI ODLUKE O USPOSTAVLJANJU KOMISIJE ZA SARADNJU SA NATO-om BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

U Odluci o uspostavljanju Komisije za saradnju sa NATO-om Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 16/21, 80/22, 47/23 i 10/24), u članu 2. tač. e), k), l) i s) mijenjaju se i glase:

"e) Ivana Veselčić, pomoćnica ministra u Sektoru za borbu protiv terorizma, organiziranog kriminala, ratnih zločina i zloupotrebe narkotika Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, članica;

k) Ana Savić, šefica Odsjeka za evropske integracije i programiranje pomoći u Ministarstvu finansija i trezora Bosne i Hercegovine, članica;

l) Marijana Milić, v.d. pomoćnica ministra u Sektoru za vanjskotrgovinsku politiku i strana ulaganja u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, članica;

s) Vesna Tomić, savjetnica u Odsjeku za NATO i PfP u Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, članica i tehnički sekretar."

Tačka t) se briše.

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 8/25	Predsjedavajuća
30. januara 2025. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	**Borjana Krišto**, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i članka 84. Zakona o obrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05), na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 68. sjednici, održanoj 30.1.2025. godine, donijelo je

ODLUKU
O IZMJENI ODLUKE O USPOSTAVLJANJU POVJERENSTVA ZA SURADNJU S NATO-om BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U Odluci o uspostavljanju Povjerenstva za suradnju sa NATO-om Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 16/21, 80/22, 47/23 i 10/24), u članku 2. toč. e), k), l) i s) mijenjaju se i glase:

"e) Ivana Veselčić, pomoćnica ministra u Sektoru za borbu protiv terorizma, organiziranog kriminala, ratnih zločina i zlouporabe narkotika Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, članica;

k) Ana Savić, šefica Odsjeka za europske integracije i programiranje pomoći u Ministarstvu financija i trezora Bosne i Hercegovine, članica;

l) Marijana Milić, v.d. pomoćnica ministra u Sektoru za vanjskotrgovinsku politiku i inozemna ulaganja u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, članica;

s) Vesna Tomić, savjetnica u Odsjeku za NATO i PfP u Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, članica i tehnička tajnica."

Točka t) se briše.

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 8/25
30. siječnja 2025. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

175

На основу члана 40. став (2) и члана 141. став (2) Закона о странцима ("Службени гласник БиХ", бр. 88/15, 34/21 и 63/23) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Министарства безбједности Босне и Херцеговине, након прибављеног мишљења Министарства иностраних послова Босне и Херцеговине, на 69. сједници одржаној 5. фебруара 2025. године, донио је

ОДЛУКУ
О НАЈМАЊЕМ ИЗНОСУ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНОМ ЗА ИЗДРЖАВАЊЕ СТРАНЦА ЗА ВРИЈЕМЕ НАМЈЕРАВАНОГ БОРАВКА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА 2025. ГОДИНУ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком утврђује се најмањи износ средстава потребан за издржавање странца за вријеме намјераваног боравка у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: БиХ) и средстава за излазак из земље, укључујући и средства потребна за здравствену заштиту странца, за 2025. годину.

Члан 2.

(Употреба рода)

Изрази у овој одлуци који су ради прегледности дати у једном граматичком роду без дискриминације се односе и на мушкарце и на жене.

Члан 3.

(Износ средстава)

(1) Најмањи износ средстава из члана 1. ове одлуке којима странац мора располагати код уласка у БиХ за 2025. годину је 150,00 КМ или противвриједност у страној конвертибилној валути, за сваки дан намјераваног боравка у БиХ.

(2) Посједовање средстава из става (1) овог члана доказује се на начин прописан чланом 23. Закона о странцима ("Службени гласник БиХ", бр. 88/15, 34/21 и 63/23).

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 9/24
5. фебруара 2025. године
Сарајево

Предсједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

Na osnovu člana 40. stav (2) i člana 141. stav (2) Zakona o strancima ("Službeni glasnik BiH", br. 88/15, 34/21 i 63/23) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, nakon pribavljenog mišljenja Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, na 69. sjednici, održanoj 5. februara 2025. godine, donijelo je

ODLUKU
O NAJMANJEM IZNOSU SREDSTAVA POTREBNOM ZA IZDRŽAVANJE STRANCA ZA VRIJEME NAMJERAVANOG BORAVKA U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2025. GODINU

Član 1.

(Predmet Odluke)

Ovom odlukom utvrđuje se najmanji iznos sredstava potreban za izdržavanje stranca za vrijeme namjeravanog boravka u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH) i sredstava za izlazak iz zemlje, uključujući i sredstva potrebna za zdravstvenu zaštitu stranca, za 2025. godinu.

Član 2.

(Upotreba roda)

Izrazi u ovoj odluci koji su radi preglednosti dati u jednom gramatičkom rodu bez diskriminacije se odnose i na muškarce i na žene.

Član 3.

(Iznos sredstava)

(1) Najmanji iznos sredstava iz člana 1. ove odluke kojima stranac mora raspolagati kod ulaska u BiH za 2025. godinu je 150,00 KM ili protuvrijednost u stranoj konvertibilnoj valuti, za svaki dan namjeravanog boravka u BiH.

(2) Posjedovanje sredstava iz stava (1) ovog člana dokazuje se na način propisan članom 23. Zakona o strancima ("Službeni glasnik BiH", br. 88/15, 34/21 i 63/23).

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 9/24
5. februara 2025. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

Na temelju članka 40. stavka (2) i članka 141. stavka (2) Zakona o strancima ("Službeni glasnik BiH", br. 88/15, 34/21 i 63/23) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, nakon pribavljenog mišljenja Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, na 69. sjednici održanoj 5. veljače 2025. godine, donijelo je

ODLUKU
O NAJMANJEM IZNOSU SREDSTAVA POTREBNOM ZA IZDRŽAVANJE STRANCA ZA VRIJEME NAMJERAVANOG BORAVKA U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2025. GODINU

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Ovom odlukom utvrđuje se najmanji iznos sredstava potreban za izdržavanje stranca za vrijeme namjeravanog boravka u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH) i sredstava za izlazak iz zemlje, uključujući i sredstva potrebna za zdravstvenu zaštitu stranca, za 2025. godinu.

Članak 2.
(Uporaba roda)

Izrazi u ovoj odluci koji su radi preglednosti dati u jednom gramatičkom rodu bez diskriminacije se odnose i na muškarce i na žene.

Članak 3.
(Iznos sredstava)

(1) Najmanji iznos sredstava iz članka 1. ove odluke kojima stranac mora raspolagati kod ulaska u BiH za 2025. godinu je 150,00 KM ili protuvrijednost u stranoj konvertibilnoj valuti, za svaki dan namjeravanog boravka u BiH.
(2) Posjedovanje sredstava iz stavka (1) ovog članka dokazuje se na način propisan člankom 23. Zakona o strancima ("Službeni glasnik BiH", br. 88/15, 34/21 i 63/23).

Članak 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 9/24
5. veljače 2025. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

176

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 4. Споразума о сарадњи у области науке и технологије између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Републике Турске ("Службени гласник БиХ - Међународни уговори", број 9/15), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 69. сједници одржаној 5.2.2025. године, донио је

ОДЛУКУ
О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНОВА - ПРЕДСТАВНИКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У ЗАЈЕДНИЧКОМ КОМИТЕТУ ЗА САРАДЊУ У ОБЛАСТИ НАУКЕ И ТЕХНОЛОГИЈЕ ИЗМЕЂУ САВЈЕТА МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ ТУРСКЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Овом одлуком именују се чланови - представници Босне и Херцеговине у Заједничком комитету за сарадњу у области науке и технологије између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Републике Турске (у даљњем тексту: Заједнички комитет), одређују његов мандат, задатак, обавеза извјештавања и финансирање.

Члан 2.
(Састав Заједничког комитета)

(1) У Заједнички комитет, који чине четири члана - представника Босне и Херцеговине, именују се:
   а) Мирјана Николић, Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине,
   б) Сихана Чекић Чаушевић, Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине,
   ц) Бранка Савић, Министарство за научнотехнолошки развој и високо образовање Републике Српске,
   д) Вахида Крекић, Федерално министарство образовања и науке.
(2) За секретара Заједничког комитета именује се Драгана Мацан, Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине.

Члан 3.
(Мандат)

(1) Мандат чланова - представника Босне и Херцеговине у Заједничком комитету и секретара Заједничког комитета траје пет година.
(2) Чланови - представници Босне и Херцеговине у Заједничком комитету и секретар Заједничког комитета, након истека мандата, могу бити поново именовани у састав Заједничког комитета.

Члан 4.
(Задатак Заједничког комитета)

Задатак Заједничког комитета је да се, с члановима Заједничког комитета које је именовала Влада Републике Турске, стара о провођењу Споразума о сарадњи у области науке и технологије између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Републике Турске.

Члан 5.
(Извјештај о раду)

Чланови Заједничког комитета, представници Босне и Херцеговине, о свом раду подносе извјештај Савјету министара Босне и Херцеговине најмање једанпут у двије године, а по потреби и чешће.

Члан 6.
(Финансирање)

(1) Трошкови одржавања састанака Заједничког комитета у Босни и Херцеговини финансирају се из буџета Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине.
(2) Свака институција сноси трошкове рада својих представника у Заједничком комитету.

Члан 7.
(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 10/25
5. фебруара 2025. године
Сарајево

Предсједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i člana 4. Sporazuma o saradnji u oblasti nauke i tehnologije između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Turske ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 9/15), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 69. sjednici održanoj 5.2.2025. godine, donijelo je

ODLUKU
O IMENOVANJU ČLANOVA - PREDSTAVNIKA BOSNE I HERCEGOVINE U ZAJEDNIČKOM ODBORU ZA SARADNJU U OBLASTI NAUKE I TEHNOLOGIJE IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE TURSKE

Član 1.
(Predmet Odluke)

Ovom odlukom imenuju se članovi - predstavnici Bosne i Hercegovine u Zajedničkom odboru za saradnju u oblasti nauke i tehnologije između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Turske (u daljnjem tekstu: Zajednički odbor), određuje njegov mandat, zadatak, obaveza izvještavanja i finansiranje.

Član 2.
(Sastav Zajedničkog odbora)

(1) U Zajednički odbor, koji čine četiri člana - predstavnika Bosne i Hercegovine, imenuju se:
   a) Mirjana Nikolić, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine,
   b) Sihana Čekić Čaušević, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine,
   c) Branka Savić, Ministarstvo za naučnotehnološki razvoj i visoko obrazovanje Republike Srpske,
   d) Vahida Krekić, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke.
(2) Za sekretara Zajedničkog odbora imenuje se Dragana Macan, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine.

Član 3.
(Mandat)

(1) Mandat članova - predstavnika Bosne i Hercegovine u Zajedničkom odboru i sekretara Zajedničkog odbora traje pet godina.
(2) Članovi - predstavnici Bosne i Hercegovine u Zajedničkom odboru i sekretar Zajedničkog odbora, nakon isteka mandata, mogu biti ponovo imenovani u sastav Zajedničkog odbora.

Član 4.
(Zadatak Zajedničkog odbora)

Zadatak Zajedničkog odbora je da se, s članovima Zajedničkog odbora koje je imenovala Vlada Republike Turske, stara o provođenju Sporazuma o saradnji u oblasti nauke i tehnologije između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Turske.

Član 5.
(Izvještaj o radu)

Članovi Zajedničkog odbora, predstavnici Bosne i Hercegovine, o svom radu podnose izvještaj Vijeću ministara Bosne i Hercegovine najmanje jedanput u dvije godine, a po potrebi i češće.

Član 6.
(Finansiranje)

(1) Troškovi održavanja sastanaka Zajedničkog odbora u Bosni i Hercegovini finansiraju se iz budžeta Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine.
(2) Svaka institucija snosi troškove rada svojih predstavnika u Zajedničkom odboru.

Član 7.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 10/25
5. februara 2025. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i članka 4. Sporazuma o suradnji u području znanosti i tehnologije između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Turske ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 9/15), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 69. sjednici održanoj 5.2.2025. godine, donijelo je

ODLUKU
O IMENOVANJU ČLANOVA - PREDSTAVNIKA BOSNE I HERCEGOVINE U ZAJEDNIČKOM ODBORU ZA SURADNJU U PODRUČJU ZNANOSTI I TEHNOLOGIJE IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE TURSKE

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom imenuju se članovi - predstavnici Bosne i Hercegovine u Zajedničkom odboru za suradnju u području znanosti i tehnologije između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Turske (u daljnjem tekstu: Zajednički odbor), određuje njegov mandat, zadatak, obveza izvještavanja i financiranje.

Članak 2.
(Sastav Zajedničkog odbora)

(1) U Zajednički odbor, koji čine četiri člana - predstavnika Bosne i Hercegovine, imenuju se:
   a) Mirjana Nikolić, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine,
   b) Sihana Čekić Čaušević, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine,
   c) Branka Savić, Ministarstvo za znanstvenotehnološki razvoj i visoko obrazovanje Republike Srpske,
   d) Vahida Krekić, Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti.
(2) Za tajnika Zajedničkog odbora imenuje se Dragana Macan, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine.

Članak 3.
(Mandat)

(1) Mandat članova - predstavnika Bosne i Hercegovine u Zajedničkom odboru i tajnika Zajedničkog odbora traje pet godina.
(2) Članovi - predstavnici Bosne i Hercegovine u Zajedničkom odboru i tajnik Zajedničkog odbora, nakon isteka mandata, mogu biti ponovno imenovani u sastav Zajedničkog odbora.

Članak 4.
(Zadatak Zajedničkog odbora)

Zadatak Zajedničkog odbora je da se, s članovima Zajedničkog odbora koje je imenovala Vlada Republike Turske, skrbi o provedbi Sporazuma o suradnji u području znanosti i tehnologije između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Turske.

Članak 5.
(Izvješće o radu)

Članovi Zajedničkog odbora, predstavnici Bosne i Hercegovine, o svom radu podnose izvješće Vijeću ministara Bosne i Hercegovine najmanje jedanput u dvije godine, a po potrebi i češće.

Članak 6.
(Financiranje)

(1) Troškovi održavanja sastanaka Zajedničkog odbora u Bosni i Hercegovini financiraju se iz proračuna Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine.
(2) Svaka institucija snosi troškove rada svojih predstavnika u Zajedničkom odboru.

Članak 7.
(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 10/25
5. veljače 2025. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

177

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 27. став (2), члана 42. став (1), а у вези с чланом 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), у поступку покренутом по Закључку о покретању поступка по службеној дужности против привредних субјеката ПР "SMART COMPUTER" ул. Вождa Карађорђа бб, Приједор, ПР "МЕДИА МАРКЕТ" ул. Милоша Обилића бб, Приједор "Софтком С" д.о.о. ул. Вождa Карађорђа бб, Приједор, BISCOMMERCE д.о.о. ул. Мише Ступара 32, Бања Лука, ЕЛУР д.о.о Жртава домовинског рата 2, Кисељак, COPITRADE д.о.о. ул. Његошева 6, Бијељина, INTER-COM д.о.о ул. Врандучка 71б Зеница, АЛФ-ОМ д.о.о. ул. Младена Стојановића 43-45, Бања Лука, ZERICK д.о.о., ул. Мустафе Камерића 7, Сарајево, УНИВЕРЗАЛНО д.о.о ул. Хасана Бркића бб, Сарајево и ЕМАДО д.о.о. ул. Азизе Шаћирбеговић 112, Сарајево, ради утврђивања забрањеног конкурнцијског дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, на 16. (шеснаестој) сједници одржаној 07.11.2024. године, донио је сљедеће

РЈЕШЕЊЕ

1. Утврђује се да су привредни субјекти ПР Медиа Маркет Приједор, ПР SMART COMPUTER Приједор и Софтком С д.о.о. Приједор, директном или индиректном размјеном информација склопили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, којим су значајно ограничили и нарушили тржишну конкуренцију на тржишту јавне набавка рачунарске опреме у Граду Сарајеву у поступцима број: 432-7-1-14/23, број: 231-7-1-116/23 и број: 7909-7-1-27/23, на тржишту јавне набавке лаптопа у Граду Бијељина у поступку број: 1293-1-1-102/23, на тржишту јавне набавке уредске опреме-набавка компјутера у Граду Бихаћу у поступку број: 1092-7-1-12/23 и на тржишту јавне набавке компјутерске опреме у Општини Какањ у поступку број: 5359-7-1-22/23.
2. Утврђује се да су привредни субјекти ПР Медиа Маркет Приједор, ПР SMART COMPUTER Приједор и ZERICK д.о.о. Сарајево, директном или индиректном размјеном информација, склопили забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, којим су значајно ограничили и нарушили тржишну конкуренцију на тржишту јавне набавке лаптопа за потребе вијећника у Општини Јајце, у поступку број: 1190-7-1-76/23.
3. Утврђује се да су да су привредни субјекти ПР Медиа Маркет Приједор и ПР SMART COMPUTER Приједор, директном или индиректном размјеном информација, склопили забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, којим су значајно ограничили и нарушили тржишну конкуренцију на тржишту јавне набавке рачунарске опреме у Општини Мркоњић Град у поступку број: 261-7-1-48/23.
4. Утврђује се да су привредни субјекти ПР Медиа Маркет Приједор, INTER-COM д.о.о. Зеница, ПР SMART COMPUTER Приједор и Алф-ом д.о.о. Бања Лука директном или индиректном размјеном информација закључили забрањени споразум из члана 4. став (1) под б) и ц) Закона о конкуренцији којим су значајно ограничили и нарушили тржишну конкуренцију на тржишту јавне набваке рачунарске опреме у Козарској Дубици у поступку број: 13912-7-1-34/23.
5. Утврђује се да су привредни субјекти ПР Медиа Маркет Приједор, ПР SMART COMPUTER Приједор и Софтком С д.о.о. Приједор, директном или индиректном размјеном информација склопили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, којим су значајно ограничили и нарушили тржишну конкуренцију на тржишту јавне набавке рачунара, рачунарске и биро опреме у Граду Бијељина у поступку број: 417-7-1-2/23.
6. Утврђује се да су привредни субјекти ПР Медиа Маркет Приједор, ПР SMART COMPUTER, INTER-COM д.о.о. Зеница и Емадо д.о.о. Сарајево, директном или индиректном размјеном информација склопили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, којим су значајно ограничили и нарушили тржишну конкуренцију на тржишту јавне набавке компијутерске опреме у Општини Кључ у поступку број: 1115-7-1-28/23.
7. Утврђује се да су ПР Медиа Маркет Приједор, ПР SMART COMPUTER Приједор и Софтком С д.о.о. Приједор, директном или индиректном размјеном информација склопили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, којим су значајно ограничили и нарушили тржишну конкуренцију на тржишту јавне набавке рачунара и информатичке опреме у Граду Зворнику у поступку број: 23410-1-1-8/23.
8. Утврђује се да су привредни субјекти ПР Медиа Маркет Приједор, INTER-COM д.о.о. Зеница и Елур д.о.о. Кисељак, директном или индиректном размјеном информација склопили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, којим су значајно ограничили и нарушили тржишну конкуренцију на тржишту јавне набавке рачунара и рачунарске опреме у Граду Приједору у поступку број: 687-1-1-57/23 (Лот 1).
9. Утврђује се да су привредни субјекти ПР Медиа Маркет Приједор и Елур д.о.о. Кисељак, директном

или индиректном размјеном информација склопили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, којим су значајно ограничили и нарушили тржишну конкуренцију на тржишту јавне набавке рачунара и рачунарске опреме у Граду Приједору у поступку број: 687-1-1-57/23 (Лот 2).

10. Утврђује се да су привредни субјекти ПР Медиа Маркет Приједор, ПР Смарт Цопутер Приједор, Софтком С д.о.о. Приједор, INTER-COM д.о.о. Зеница и Универзално д.о.о. Сарајево директном или индиректном размјеном информација склопили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, којим су значајно ограничили и нарушили тржишну конкуренцију на тржишту јавне набавке рачунарске опреме у Граду Источно Сарајево у поступку број: 1349-1-1-83/23.
11. Утврђује се да привредни субјекти Медиа Маркет, SMART COMPUTER, Универзално и INTER-COM нису закључили забрањени споразум из члана 4. став (1) под б) и ц) Закона о конкуренцији, на тржишту јавне набавке рачунара и рачунарске опреме у Граду Приједору у поступку број: 16813-7-1-45/22.
12. Утврђује се да привредни субјект BISCOMMERCe д.о.о. Бања Лука, није закључио забрањени споразум из члана 4. став (1) под б) и ц) Закона о конкуренцији, на тржишту јавне набавке информатичке опреме у Општини Мркоњић Град у поступку број26-7-1-48/23, на тржишту јавне набавке рачунара и информатичке опреме у Граду Зворнику у поступку број: 23410-1-1-8/23 и на тржишту јавне набавке рачунара и рачунарске опреме у Граду Приједору у поступку број: 687-1-1-57/23 (Лот 1).
13. Утврђује се да привредни субјект COPITRADE д.о.о. Бијељина, није закључио забрањени споразум из члана 4. став (1) под б) и ц) Закона о конкуренцији, на тржишту јавне набавке рачунара, рачунарске и биро опреме у Граду Бијељина у поступку број: 417-7-1-2/23.
14. Утврђује се да привредни субјекта Емадо д.о.о. Сарајево, није закључио забрањени споразум из члана 4. став (1) под б) и ц) Закона о конкуренцији, на тржишту јавне набавке рачунара и информатичке опреме у Граду Зворнику у поступку број: 23410-1-1-8/23.
15. Изриче се новчана казна привредном субјекту ПР Медиа Маркет Приједор у висини од 66.093,12 КМ (словима: шездесетхиљададеведесеттри 12/100 КМ), због кршења одредби из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у складу са чланом 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 15 (петнаест) дана од пријема овог Рјешења.
16. Изриче се новчана казна привредном субјекту ПР SMART COMPUTER Приједор у висини од 30.411,68 КМ (словима: тридесетхиљадачетиристотинеједанаест 68/100 КМ), због кршења одредби из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у складу са чланом 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 15 (петнаест) дана од пријема овог Рјешења.
17. Изриче се новчана казна привредном субјекту Софтком С д.о.о. Приједор у висини од 2.924,00 КМ (словима: двијехиљадедеветстотинадвадесетчетири 00/100 КМ), због кршења одредби из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у складу са чланом 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 15 (петнаест) дана од пријема овог Рјешења.
18. Изриче се новчана казна привредном субјекту ZERICK д.о.о. Сарајево у висини од 2.902,54 КМ (словима: двијехиљадедеветстотинадва 54/100 КМ), због кршења одредби из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у складу са чланом 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 15 (петнаест) дана од пријема овог Рјешења.
19. Изриче се новчана казна привредном субјекту INTER-COM д.о.о. Зеница у висини од 80.409,96 КМ (словима: осамдесетхиљадачетиристотинедевет 96/100 КМ), због кршења одредби из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у складу са чланом 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 15 (петнаест) дана од пријема овог Рјешења.
20. Изриче се новчана казна привредном субјекту Алф-ом д.о.о. Бања Лука у висини од 41.772,91 КМ (словима: четрдесетједнахиљадаседамстотинаседамдесетседам 91/100 КМ), због кршења одредби из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у складу са чланом 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 15 (петнаест) дана од пријема овог Рјешења.
21. Изриче се новчана казна привредном субјекту Емадо д.о.о Сарајево у висини од 13.450,95 КМ (словима: тринаестхиљадачетиристотинепедесет 95/100 КМ), због кршења одредби из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у складу са чланом 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 15 (петнаест) дана од пријема овог Рјешења.
22. Изриче се новчана казна привредном субјекту Елур д.о.о. Кисељак у висини од 5.468,24 КМ (словима: петхиљадачетиристотинешездесетосам 24/100 КМ), због кршења одредби из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у складу са чланом 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 15 (петнаест) дана од пријема овог Рјешења.
23. Изриче се новчана казна привредном субјекту Универзално д.о.о. Сарајево у висини од 41.494,58 КМ (словима: четрдесетједнахиљадачетиристотинедеведесетчетири 58/100 КМ), због кршења одредби из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у складу са чланом 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 15 (петнаест) дана од пријема овог Рјешења.
24. Обавезује се Конкуренцијски савјет да надокнади трошкове поступка привредном субјекту COPITRADE д.о.о. Бијељина у износу од 438,75 КМ (четиристотинетридесетосам и 75/100 КМ), у року од 30 дана од дана достављања Рјешења.
25. Одбија се захтјев за накнаду трошкова привредним субјектим Алф-ом д.о.о. Бања Лука и ПР SMART COMPUTER Приједор, као неоснован.
26. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Привредни субјекат чији је идентитет познат Конкуренцијском савјету (у даљем тексту: Подносилац пријаве) је путем емаила дана 29.11.2023. године поднио пријаву о колузивном понашању учесника у поступку јавне набавке рачунарске опреме. Конкуренцијском савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренцијски

савјет) и Агенцији за јавне набавке Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Агенција за јавне набавке). Предметна пријава је поднесена против привредних субјеката ПР "SMART COMPUTER" ул. Вожда Карађорђа бб, ПР "МЕДИА МАРКЕТ" ул. Милоша Обилића бб, Приједор и "Софтком С" д.о.о. ул. Вожда Карађорђа бб Приједор, због како је наведено, манипулација на е-аукције у поступку јавне набавке рачунарске опреме.

Агенција за јавне набавке је актом запримљеним дана 01.12.2023. године под бројем 01-26-10-2005-3/23, и актом запримљним дана 07.12.2023. године под бројем: 01-26-10-205-4/23, обавијестила Конкуренцијски савјет да је дана 17.11.2023. године запримила маил од Подносиоца пријаве, о постојању сумње на договор понуђача ПР "SMART COMPUTER", ПР "МЕДИА МАРКЕТ" и "Софтком С" д.о.о. у поступку јавне набавке компијутерске опреме, који је проводило Конкуренцијски савјет у ком је према Одлуци о избору најповољнијег понуђача за набавку рачунарске опреме, као најповољнији понуђач изабран ПР "МЕДИА МАРКЕТ" Приједор, због чега Агенција за јавне набавке сматра да ова ситуација указује на могућу колузију понуђача и поступање из члана 4. Закона о конкуренцији.

Пријава поднесена против понуђача ПР "SMART COMPUTER", ПР "МЕДИА МАРКЕТ" и "Софтком С" д.о.о. допуњена је дана 29.12.2023. године, подацима за поступак јавне набавке рачунара коју је проводио уговорни орган Завод за здравствену заштиту радника у саобраћају Сарајево, ул. Колодворска бр.10, 71 000 Сарајево.

Агенција за јавне набавке је дана 04.01.2024. године актом запримљеним под бројем: 01-26-10-205-6/23 прослиједила податке које јој је доставио Подносилац пријаве, а тичу се поступка јавне набавке компијутерске опреме који је проводио уговорни орган ЈУ Средњошколски центар Петар Кочић, Зворник.

Поступајући по напријед наведеним пријавама, а у циљу прикупљања података везаних за поступање понуђача SMART COMPUTER Приједор, Софтком д.о.о. Приједор и Медиа Маркет Приједор у поступцима јавних набавки извршен је увид у поступак јавне набавке рачунарске опреме за Конкуренцијски савјет, као и у званичну страницу Агенције за јавне набавке www.ejн.гов.ба. на којој се налазе подаци о поступцима јавних набавки у којима су учествовали привредни субјекти као понуђачи.

Утврђено је да постоји основана сумња забрањеног договора/колузије из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, између понуђача/привредних субјеката ПР SMART COMPUTER Приједор, ПР МЕДИА МАРКЕТ Приједор, СОФТКОМ С д.о.о. Приједор, BISCOMMERC д.о.о. Бања Лука, ЕЛУР д.о.о. Кисељак., COPITRADE д.о.о. Бијељина, INTER-COM д.о.о. Зеница, АЛФ-ОМ д.о.о. Бања Лука, ZERICK д.о.о. Сарајево, УНИВЕРЗАЛНО д.о.о. Сарајево и ЕМАДО д.о.о. Сарајево, у поступцима јавне набавке рачунарске опреме. Наиме, након проведене е-аукције, у правилу уговор о предметној набавци се закључи са трећепласираним на коначној ранг листи понуђача који су учествовали на е-аукцији, који је мало или никако снизио своју цијену понуде на е-аукцији, јер су првопласирани и друго пласирани понуђачи који су се на тим позицијама нашли након окончања е-аукције, јер су цијену својих понуда на е-аукцији снижавали и више од 50% , одустали од предметне набавке, односно нису доставили документацију из члана 45. Закона о јавним набавкама коју су били обавезни доставити као изабрани најповољнији понуђач.

1. Странке у поступку

1.1. ПР "МЕДИА МАРКЕТ" Приједор

Предузетничка радња "МЕДИА МАРКЕТ, власника с.п. (...)* [1], са сједиштем у улици Милоша Обилића бб, регистрована у Одјељењу за привреду и предузетништво Градске управе Града Приједор, под регистарским бројем 11/о-149-10, претежна регистрована дјелатност Трговина на мало рачунарима, периферим јединицама и софтвером у специјализованим продавницама (шифра претежне дјелатности: 47.41)

1.2. ПР "SMART COMPUTER" Приједор

Предузетничка радња "SMART COMPUTER" власник с.п. (...)*, са сједиштем у улици Вожда Карађорђа бб, Приједор, регистрована у Одјељењу за привреду и предузетништво Градске управе Града Приједор, под бројем 02/о-393-03, претежна регистрована дјелатност Трговина на мало рачунарима, периферим јединицама и софтвером у специјализованим продавницама (шифра претежне дјелатности: 47.41).

1.3. Софтком С д.о.о. Приједор

"Софтком С" друштво са ограниченом одговорношћу за промет и услуге, са сједиштем у улици Вожда Карађорђа бб, Приједор, регистрован код Окружног привредног суда у Приједору, са матичним бројем субјекта: 67-01-0027-22, оснивач и власник (...)*% капитала, физичко лице (...)*. Основна дјелатност субјекта уписа је под шифром: 58.29 издавање осталог софтвера.

1.4. INTER-COM д.о.о Зеница

Производно, услужно и трговачко друштво INTER-COM д.о.о Зеница, са сједиштем у ул. Врандучка 71/б, Зеница, регистрован код Општинско суда у Зеници под матичним бројем субјекта уписа: 43-01-0534-09, оснивач и власник (...)*% капитала физичко лице (...)*.

1.5 BISCOMMERCE д.о.о. Бања Лука

BISCOMMERCE д.о.о. компијутери и комуникације Бања Лука, са сједиштем у улици Мише Ступара 32, Бања Лука, регистрован код Окружног привредног суда у Бања Луци под матичним бројем субјекта уписа: 1-2194-00, оснивач и власник капитала субјекта уписа су (...)*% физичко лице (...)* и (...)*% физичко лице (...)*.

1.6 COPITRADE д.о.о. Бијељина

Друштво са ограниченом одговорношћу за трговину и услуге COPITRADE Бијељина, са сједиштем у улици Његошева 6, Бијељина, регистрован код Окружног привредног суда у Бијељини под матичним бројем субјекта уписа 59-01-002-14, оснивач и власник (...)*% удјела у капиталу субјекта уписа је физичко лице (...)*.

1.7 ЕЛУР д.о.о. Кисељак

ЕЛУР производња и промет услуге друштво са ограниченом одговорношћу, са сједиштем у улици Жртава домовинског рта 2, Кисељак, регистрован у Општинском суду у Травнику, под матичним бројем субјекта уписа 51-01-009-09, оснивач и власник (...)*% капитала субјекта уписа је физичко лице (...)*

1.8. АЛФ-ОМ д.о.о. Бања Лука

Друштво за сервисирање и промет бироопреме АЛФ-ОМ д.о.о. Бања Лука, са сједиштем у улици Младена Стојановића 43-45, Бања Лука, регистрован код Окружног привредног суда у Бања Луци под матичним бројем

[1] (...)*- podaci predstavljaju poslovnu tajnu

субјекта уписа 1-1898-00, оснивач и власник каптла субјекта уписа су физичко лице (...)* са (...)*% и (...)* са (...)*% удјела.

1.9 УНИВЕРЗАЛНО д.о.о Сарајево

УНИВЕРЗАЛНО друштво за трговину, промет и услуге д.о.о. Сарајево, са сједиштем у улици Хасана Бркића бб, Сарајево, регистровано у Општинском суду у Сарајеву под матичним бројем субјекта уписа 065-01-0829-11, оснивачи и власници капитала субјекта уписа су физичка лица (...)* са (...)*% и (...)* са (...)*%.

1.10 ZERICK д.о.о. Сарајево

ZERICK д.о.о. Сарајево са сједиштен на адреси Мустафе Камерића 7, Сатрајево, регистрова у Општинском суду у Сарајеву под матичним бројем субјекта уписа 65-01-0437-17, оснивачи и власници капитала субјекта уписа су физичка лица (...)* са (...)*% и (...)* са (...)*%.

1.11 ЕМАДО д.о.о. Сарајево

ЕМАДО друштво за посредништво, консалтин, трговину и услуге д.о.о. Сарајево, са сједиштем на адреси Азизе Шаћирвеговић 112, Сарајево, регистрован код Општинског суда у Сарајеву под матичним бројем субјекта уписа 65-01-0824-13, оснивач и власник (...)*% капитала субјекта уписа је физичко лице (...)*

2. Правни основ предметног поступка

Конкуренцијски савјет је у току поступка примијенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о споразумима мале вриједности ("Службени гласник БиХ", бр 86/05 и 34/10), и одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), у смислу члана 26. Закона о конкуренцији.

Такође, Конкуренцијски савјет је користио и одредбе Закона о јавним набавкама ("Службени гласник БиХ", бр 39/14) и Правилник о условима и начину кориштења е-аукције ("Службени гласник БиХ", бр 66/16), те у складу са чланом 43. став (7) Закона, у сврху оцјене предметног питања, може користити судску праксу Европског суда правде и Одлуке Европске комисије.

3. Поступак по Закључку о покретању поступка по службеној дужности

Конкуренцијски савјет је у складу са чланом 32. став (1) Закона, донио Закључак о покретању поступка по службеној дужности број: УП 01-26-3-004-1/24 од 07.03.2024. године (у даљем тексту: Закључак), ради утврђивања постојања забрањеног споразума у поступцим јавних набавки, у смислу члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији против привредних субјеката:

ПР "SMART COMPUTER" ул. Вождa Карађорђа бб, ПР "МЕДИА МАРКЕТ" ул. Милоша Обилића бб, Приједор и "Софтком С" д.о.о. ул. Вождa Карађорђа бб Приједор, поступак јавне набавке број:432-7-1-14/23, поступак јавне набаваке број:1293-1-1-102/23, поступак јавне набавке број: 1092-7-1-12/23, поступак јавне набавке број: 231-7-1-116/23 (Дирекција за европске интеграције БиХ), поступак јавне набавке број: 7909-7-1-27/23, поступак јавне набавке број: 5359-7-1-22/23.

ПР "SMART COMPUTER" ул. Вождa Карађорђа бб, ПР "МЕДИА МАРКЕТ" ул. Милоша Обилића бб, Приједор, УНИВЕРЗАЛНО д.о.о ул. Хасана Бркића бб, 71 000 Сарајево и INTER-COM д.о.о ул. Врандучка 71б, 72 000 Зеница, поступак јавне набавке број: 16813-7-1-45/22.

ПР "SMART COMPUTER" ул. Вождa Карађорђа бб, ПР "МЕДИА МАРКЕТ" ул. Милоша Обилића бб, Приједор и ZERICK д.о.о. ул. Мустафе Камерића 7, 71 000 Сарајево поступак јавне набавке број: 1190-7-1-76/23.

ПР "SMART COMPUTER" ул. Вождa Карађорђа бб, ПР "МЕДИА МАРКЕТ" ул. Милоша Обилића бб, Приједор и BISCOMMERCE д.о.о. ул. Мише Ступара 32, 78 000 Бања Лука, поступак јавне набавке 261-7-1-48/23.

ПР "SMART COMPUTER" ул. Вождa Карађорђа бб, ПР "МЕДИА МАРКЕТ" ул. Милоша Обилића бб, Приједор, INTER-COM д.о.о. ул. Врандучка 71б, 72 000 Зеница и АЛФ-ОМ д.о.о. ул. Младена Стојановића 43-45, 78 000 Бања Лука, поступак јавне набавке број: 13912-7-1-34/23.

ПР "SMART COMPUTER" ул. Вождa Карађорђа бб, ПР "МЕДИА МАРКЕТ" ул. Милоша Обилића бб, Приједор и "Софтком С" д.о.о. ул. Вождa Карађорђа бб Приједор и COPITRADE д.о.о. ул. Његошева 6, 76 300 Бијељина, поступак јавне набавке број: 417-7-1-2/23.

ПР "МЕДИА МАРКЕТ" ул. Милоша Обилића бб, Приједор и "Софтком С" д.о.о. ул. Вождa Карађорђа бб Приједор, ЕМАДО д.о.о. ул. Азизе Шаћирбеговић 112, 71 000 Сарајево и INTER-COM д.о.о ул. Врандучка 71б, 72 000 Зеница поступак јавне набавке број: 1115-7-1-28/23.

ПР "SMART COMPUTER" ул. Вождa Карађорђа бб, ПР "МЕДИА МАРКЕТ" ул. Милоша Обилића бб, Приједор и "Софтком С" д.о.о. ул. Вождa Карађорђа бб Приједор, BISCOMMERCE д.о.о. ул. Мише Ступара 32, 78 000 Бања Лука и ЕМАДО д.о.о. ул. Азизе Шаћирбеговић 112, 71 000 Сарајево поступак јавне набавке број: 23410-1-1-8/23.

ПР "МЕДИА МАРКЕТ" ул. Милоша Обилића бб, Приједор, INTER-COM д.о.о ул. Врандучка 71б 72 000 Зеница, BISCOMMERC ул. Мише Ступара 32, 78 000 Бања Лука и ЕЛУР д.о.о Жртава домовинског рата 2, 71 250 Кисељак, поступак јавне набавке број: 687-1-1-57/23 (Лот 1).

ПР "МЕДИА МАРКЕТ" ул. Милоша Обилића бб, Приједор, и ЕЛУР д.о.о Жртава домовинског рата 2, 71 250 Кисељак, поступак јавне набавке број: 687-1-1-57/23 (Лот 2).

ПР "SMART COMPUTER" ул. Вождa Карађорђа бб, ПР "МЕДИА МАРКЕТ" ул. Милоша Обилића бб, Приједор и "Софтком С" д.о.о. ул. Вождa Карађорђа бб Приједор, УНИВЕРЗАЛНО д.о.о ул. Хасана Бркића бб, 71 000 Сарајево и INTER-COM д.о.о ул. Врандучка 71б, 72 000 Зеница, поступак јавне набавке број: 1349-1-1-83/23.

У складу са чланом 33. став (1) Закона, Конкуренцијски савјет је дана 07.03.2024. године доставио предметни Закључак на очитовање привредним субјектима како слиједи Софтком С (акт број: УП 01-26-3-004-5/24), АЛФ-ОМ (акт број: УП 0126-3-004-6/24), ЕМАДО (акт број: УП 01-26-3-004-7/24), BISCOMMERCE (акт број: УП 01-26-3-004-8/24), INTER-COM (акт број: УП 01-26-3-004-9/24), МЕДИА МАРКЕТ (акт број: УП 01-26-3-004-10), ЕЛУР (акт број: УП 01-26-3-004-11/24), ZERICK (акт број: УП 01-26-3-004-12/24), SMART COMPUTER (акт број: УП 01-26-3-004-13/24), COPITRADE (акт број: УП 01-26-3-004-14/24), УНИВЕРЗАЛНО (акт број: УП 01-26-3-004-15/24), те истим актом од привредних субјеката затражио документацију релевантну за предметни поступак.

Привредни субјекат ЕМАДО је у остављеном року дана 19.03.2024. године доставио Конкуренцијском савјету Одговор на Закључак (поднесак број: УП 01-26-3-004-17/24), и у битном навео слиједеће:

"Одбијамо било какву неосновану сумњу о постојању забрањеног договора/колузије из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији.

ЕМАДО д.о.о. Сарајево је одговорно друштво које послује по легалним законским прописима Федерације БиХ и Босне и Херцеговине. Поред тога понашамо се као друштво које има искључиво добре пословне намјере што потврђује досадашња пракса нашег пословања. Референс листа наших клијената са којима послујемо директно потврђује наведено.

У наредном тексту ћемо јасно и аргументовано образложити наше поступке из вашег Закључка, те јасно одбацити и демантовати било какве сумње по истом.

Наводи које сте Ви навели на крају Вашег закључка управо потврђују наведено, а навели сте сљедеће: "Привредни субјекти су користили е-аукцију као алат за намјештање понуда, односно за стварање услова да један од наведених понудача буде изабран као најповољнији понуђач након проведеног поступка е-аукције. У правилу, уговор о предметној набавци се закључи са трећепласираним на коначној ранг листи понуђача који су учествовали на е-аукцији, јер су првопласирани и другопласирани понуђачи који су у појединим поступцима цијене својих понуда снижавали и више од 50% одустали од предметне набавке."

Наше друштво је у Вашем закључку наведено у тачкама 1. г) и 1. х).

Поступак у тачки Закључак л.х) (Образложење редни број 11.) набавка рачунара и информатичке опреме број: 23410-1-1-8/23 ЈУ СЦ Петар Кочић Зворник, гдје сте табеларно приказали и евидентно је да нити смо учествовали у интеракцијама смањивања цијена на предметној е-аукцији већ смо остали на основној - понуђеној цијени. Приликом отварања понуда смо били рангирани као другопласирани, а на крају е-аукције као петопласирани са истом цијеновном вриједношћу. Код ове набавке, прву грешку је направио Уговорни орган који није, а морао је сукладно Закону о ЈН БиХ, прворангираном понуђачу упутити упит за објашњење неприродно ниске цијене. Током е-аукције нисмо вршили никакву промјену цијене, (...)*. Исте Вам можемо доставити, наравно након обостраног потписивања Изјава о повјерљивим информацијама -тајност пословних података.

Из наведеног је евидентно да нити смо учествовали у снижавању цијена, као и то да нисмо били трећерангирани!!!

Друга тачка гдје је наведено наше друштво јесте Закључак л.г) (Образложење редни број 8) Набавка компјутерске опреме, број.1115-7-1-28/23 уговорни орган Општина Кључ из Извјештаја о току и завршетку (исти посједујете, јер је јавно доступан на Порталу).

Евидентно је да смо били прворангирани, да нисмо вршили никакво смањење цијена те да смо завршили као другорангирани, јер је неки други понуђач смањењем цијене (1,29%) имао повољнију цијену. На предметној е-акуцији нисмо нити учествовали усљед лоше планираног буџета од стране Уговорног органа, а због чега је цијена била јако непрофитабилна и није била предметом било какве могућег снижавања на е-аукцији.

Такође смо наведени у Образложење редном броју 13 (није наведено у Закључку?!) набавка компјутерске опреме број: 5359-7-1-22/23 уговорни орган Општински суд Какањ.Увидом у Извјештај о току и завршетку е-аукције видљиво је да нисмо вршили никакву промјену цијене (снижавање) као и то да смо били трећерангирани, а након е-аукције завршили као посљедње пласирани (шесто мјесто). И овдје је јасно да нема никакве основе за сумњу по наведеном члану, јер нити смо учествовали у предметној е-аукцији, нити смо добили предметни Уговор.

Из свега наведеног јасно је да у потпуности одбацујемо ваш Закључак у дијелу који се односи на наше друштво, те да не постоји нити једна основана сумња на повреду члана 4. став (1) тачка б) и ц)"

Привредни субјекат ZERICK је у остављеном року дана 19.03.2024. године доставио Конкуренцијском савјету Одговор на Закључак (поднесак број: УП 01-26-3-004-18/24), и у битном навео слиједеће:

"У "Закључку о покретању поступка по службеној дужности против привредних субјеката..." у ставу 1 се наводи: " Покреће се поступак по службеној дужности ради утврђивања постојања забрањеног споразума у поступцима јавних набавки, у смислу члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији против привредних субјеката:

ц) ПР "SMART COMPUTER" ул Вожда Карађорда бб, ПР " Медиа Маркет" ул Милоша Обилића бб, Приједор, и ZERICK д.о.о. ул. Мустафе Камерића 7, 71 000 Сарајево поступак јавне набавке број : 1190-7-1-76/23"

1. Изјашњавамо се да се у овом случају ради о случајевима који потпадају под чланак 8. (Споразуми мале вриједности) Закона о конкуренцији БиХ (сл. лист БиХ бр. 48/2005, 76/2007 и 80/2009), и да се због тога одредбе чланка 4. ставка (1) Закона о конкуренцији БиХ не примјењују на овај поступак. Зато предлажемо да Овај орган донесе РЈЕШЕЊЕ о непостојању повреде овог Закона у поступку јавне набавке 1190-7-1-76/23. Темељ покретања овог поступка је члан 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији БиХ.

У "Закону о конкуренцији БиХ", сл. лист БиХ бр. 48/2005, 76/2007 и 80/2009), чланак 8 (Споразуми мале вриједности):

Став (1) гласи: " Одредбе чланка 4. ставка (1) овог Закона не примјењују се на споразуме мале вриједности.

Став (3) гласи: Споразуми мале вриједности у смислу овог Закона су:

а) Када укупни тржишни удјел судионика споразума на мјеродавном тржишту не премашује 10%, у случају када је споразум закључен између госсподарских субјеката који су стварни или потенцијални конкуренти, односно када дјелују на истој разини производње или трговине.

А) Утврђивање мјеродавног тржишта

Процјена мјеродавног тржишта износи око 1.000.000.000,00 КМ у 2022. години. Овај износ мјеродавног тржишта је објављен у излагању Потпредсједника ВТК БиХ госп. Ахмета Егрлића на догађају "Дигитализација, Иновативна прилика за Ваш посао" одржаном у Сарајеву у организацији Верлаб Института и ВТК БиХ, уз подршку ЕУ делегације и Владе СР Њемачке кроз пројект " Иновације и дигитализације малих и средних предузећа у Босни и Херцеговини - EU4DigitalSME. Овај догађај је организиран унутар Међународне конференције о медицинском и биолошком инжињерингу (CMBEBIH'23) и Медитеранске конференције за медицински и биолошки инжињеринг и рачунарство (MEDICON'23). Принтани извјештај о наведеним подацима је у прилогу овог Изјашњења. Такође, овај износ мјеродавног тржишта од 1.000.000.000,00 КМ је објављен и у излагању гђе. Елме Љубчић 2.3.2023. на порталу балканс.аљазеера.нет, а према подацима и процјенама којим располаже "Бит Алијанса" (Асоцијација која окупља највеће ИТ компаније у БиХ). Принтани извјештај о наведеним подацима је у прилогу овог Изјашњења.

Б) Тржишни удјели судионика у 2022. години.

Према подацима са web странице www.цомпанywалл.ба приходи фирми у КМ у овом поступку су слиједећи:

ZERICK д.о.о. (...)*
КОДЕКС д.о.о. (...)*
SMART COMPUTER (...)*
ПР МЕДИАМАРКЕТ (...)*
УКУПНО (...)*

Дакле, укупан тржишни удјел свих судионика у поступку износи (...)* КМ или око (...)* % мјеродавног тржишта. Овај тржишни удјел је далеко мањи од 10% и сматра се незнатним у смислу чланка 8 Закона о конкуренцији БиХ."

Привредни субјекат УНИВЕРЗАЛНО је у остављеном року дана 20.03.2024. године доставио Конкуренцијском савјету Одговор на Закључак (поднесак број: УП 01-26-3-004-19/24), и у битном навео слиједеће:

Достављамо доказе да нисмо учествовали нит имали забрањен договор/колузију из члана 4. став (л) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији између било којих наведених привредних субјеката (ПР SMART COMPUTER Приједор, ПР МЕДИА МАРКЕТ Приједор, СОФТКОМ С д.о.о. Приједор, BISCOMMERC д.о.о. Бања Лука, ЕЛУР д.о.о. Кисељак, COPITRADE д.о.о. Бијељина, INTER-COM д.о.о. Зеница, АЛФ-ОМ д.о.о. Бања лука, ZERICK д.о.о. Сарајево, ЕМАДО д.о.о. Сарајево),на основу тачке 1. став б) и к) Закључка о покретању поступка по службеној дужности против привредних субјеката ПР SMART COMPUTER Приједор, ПР МЕДИА МАРКЕТ Приједор, СОФТОМ С д.о.о. Приједор, BISCOMMERC д.о.о. Бања Лука, ЕЛУР д.о.о. Кисељак, COPITRADE д.о.о. Бијељина, INTER-COM д.о.о. Зеница, АЛФ-ОМ д.о.о. Бања лука, ZERICK д.о.о. Сарајево, УНИВЕРЗАЛНО д.о.о. Сарајево, и ЕМАДО д.о.о. Сарајево, број УП 01-26-3-004-1/24 од 07.03.2024. године, (у даљем тексту Закључак).

За тачку 1. став б) из Закључка, достављамо документе/доказе да у поступку 16813-7-1-45/22, нисмо учествовали нити имали забрањен договор/колузију из члана 4. став(л) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији између наведених привредних субјеката (ПР SMART COMPUTER Приједор, INTER-COM д.о.о. Зеница и ПР МЕДИА МАРКЕТ Приједор). Дана 26.12.2022. године смо скинули тендерску документацију са портала ејн.гов.ба, и почели са радом на припреми понуде за тендер у поступку бр. 16813-7-1-45/22. Измјену тендерске документације смо скинули 29.12.2022. године. Дана 06.01.2023. године, смо предали понуду путем брзе поште како би стигла на вријеме за отварање понуде. Дана 10.01.2023. године, добили смо упит на емаил од (...)*. У упиту су нас питали да дамо изјаву у вези техничке спецификације, што смо и урадили исти дан, те смо оригинал изјаве послали путем поште дана 10.01.2023. године. Дана 12.01.2023. године смо добили Обавијест о одржавању е-аукције путем е-маила Агенције за јавне набавке БиХ.

На е-аукцији одржаној дана 17.01.2023. године, наша понуда је била другорангирана. Дана 24.01.2023. године, путем поште смо запримили Обавијест о резултатима поступка конкурентског захтјева за достављање понуда за набавку рачунара, број 067-0-Су-23-000-46 од 20.01.2023. године, Одлуку о избору најповољнијег понуђача број 067-0-Су-23-000-43 од 19.01.2023. године, и Записник о прегледу и оцјени понуда. Дана 06.02.2023. године, путем поште смо запримили Обавијест о резултатима поступка конкурентског захтјева за достављање понуда за набавку рачунара, број 067-0-Су-23-000-081 од 31.01.2023. године, и Одлуку о избору најповољнијег понуђача број 067-0-Су-23-000-080 од 31.01.2023. године. Истог дана смо контактирали добављача у вези наше понуде, како би провјерили је ли сва понуђена роба још увијек резервисана и да ли се могу испоштовати сви услови из тендерске документације. Дана 06.02.2023. године, добављач нам је дао ревидирану понуду, са роком испоруке до 45 дана, што није било у складу са тендерском документацијом, па смо тражили од другог добављача да нам достави понуду. Такође, послали смо упит на емаил господина (...)* у вези промјене или измјене рока испоруке, те смо га обавијестили да не можемо испоштовати рок испоруке од 8 дана који је наведен у тендерској документацији, Одговор на овај емаил нисмо никада добили. Због промјене стања на тржишту, дана 08.02.2023. године, други добављач нам је дао дјелимичну понуду, што нас је довело у ситуацију да не можемо испоштовати тендерске услове и то је био разлог због чега смо ми одустали од потписивања уговора са Уговорним органом. Дана 20.02.2023. године, смо добили Одлуку о избору најповољнијег понуђача број 067-0-Су-23-000-146 од 15.02.2023. године и Обавијест о резултатима поступка конкурентског захтјева за достављање понуда за набавку рачунара број 067-0-Су-23-000-148 од 15.02.22023. године.

За тачку 1. став к) из Закључка, достављамо документе/доказе да у поступку 1349-1-1-83/23 нисмо учествовали нити имали забрањен договор/колузију из члана 4. став(л) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији између наведених привредних субјеката (ПР SMART COMPUTER Приједор, СОФТКОМ С д.о.о. Приједор, INTER-COM д.о.о. Зеница и ПР МЕДИА МАРКЕТ Приједор). Дана 12.05.2023. године смо скинули тендерску документацију са портала ејн.гов.ба, и почели са радом на припреми понуде за тендер у поступку бр. 1349-1-1-83/23. Дана 31.05.2023. године, смо предали понуду путем брзе поште како би стигла на вријеме за отварање понуде. Дана 02.06.2023. године, добили смо Записник са отварања понуда на е-маил од гђе (...)*. Дана 02.05.2023. године смо добили Обавијест о одржавању е-аукције путем е-маила Агенције за јавне набавке БиХ.

На е-аукцији одржаној дана 05.06.2023. године, наша понуда је била другорангирарм. Обзиром да наша компанија првобитно није добила повољну понуду од добављача, нисмо били у могучности да спуштамо цијену на е-аукцији јер би довели компанију да послује у минус односно испод набавне цијене. (...)* Дана 08.06.2023. године, путем е-маил поште од гђе (...)* запримили смо Одлуку о избору најповољнијег понуђача број 00-5-390-11/23 од 05.06.2023. год и записник о прегледу и оцјени понуда бр. 00-5-390-10/23 од 05.06.2023"

Привредни субјекат АЛФ-ОМ је у остављеном року дана 20.03.2024. године доставио Конкуренцијском савјету Одговор на Закључак (поднесак број: УП 01-26-3-004-20/24), и у битном навео слиједеће:

АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА истиче да је Захтјев за покретање посупка поднесен против истог од стране трећег правног лица неоснован, те исти у цјелости побија наводе подносиоца захтјева који се односе на самог пријављеног АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА како слиједи.

На основу чињеница из поднесеног Захтјева и приложених материјалних доказа евидентно је да подносилац захтјева није доказао чињенице на темељу којих би могло бити утврђено да је као један од учесника у предметном поступку јавне набавке АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА на темељу било каквих усмених договора нити закључених уговора починио било какву врству забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачке б)

Закона о конкуренцији у поступку јавне набавке који је вођен пред уговорним органом Основни суд у Козарској Дубици, поступак јавне набавке рачунарске опреме, број: 13912-7-1-34/23.

Пријављени АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА има правни интерес да се у наведном поступку такође утврди да ли је постојао забрањени споразум јер је и сам АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА као један од конкурената суштински незадовољан исходом поступка јавне набавке у којем је и сам учествовао и чија понуда није одабрана као најповољнија због понуђене цијене од 12.000,00 КМ испод којег износа исти више и није снижавао властиту понуду искључиво из разлога економске неоправданости према властитој калкулацији и процјени, док су друга два учесника исту снизили за 35,71 % односно 41,18%.

Оваквим чином се на непримјерен начин подноси апсолутно неоснована пријава нелојалне конкуренције на тржишту а у вези са наводним поступцима јавних набавки које је провео уговоми орган Основни суд у Козарској Дубици, чинећи неспорном чињеницу да је сам уговорни орган провео законит поступак јавне набавке у којем је једино и учествовао активно на е-аукцији пријављени АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА али чија понуда је била знатно скупља од друга два учесника у поступку, те који посао искључиво из тог разлога властите процјене неекономичности даљњег спуштања властите понуде исти није више снижавао цијену на е-аукцији увидјевши да је и онако превише снизио властиту понуду испод економске одрживости због чега је и одустао од исте.

Темељити закључак о постојању забрањеног споразума у којем је учесник и пријављени АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА искључиво из разлога јер је понуда понудача АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА била прихватљива у конкретном поступку јавне набавке и то за робе из регистроване дјелатности пријављеног, у којем једино поступку је исти узео активно учешће на е-аукцији и није хтио да прихвати посао по цијени коју је снизио испод границе рентабилности и исплативости по властитом вићењу и калкулацији, евидентно је да нема мјеста нити за индиције против пријављеног о учешћу у таквим радњама уколико су исте и остариле обиљежје забрањеног споразума, а посебно и из разлога јер је и сам АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА као трећерангирани понуђач у конкретном предмету са којим није закључен уговор због наводне "шеме" која је по индицијама пријавитеља постојала фактички оштећена страна јер нити он није закључио уговор о јавној набавци.

Имајући у виду наведено, паушалне и нерагументоване су тврдње:

У складу са напријед наведеним, утврђено јц да постоји основана сумња забрањеног договора/колузије из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији измцђу понудача/привредних субјеката ПР SMART COMPUTER Приједор, ПР МЕДИА МАРКЕТ Приједор, СОФТКОМ С д.о.о. Прицдор, BISCOMMERC д.о.о. Бања Лука, ЕЛУР д.о.о. Кисељак., COPITRADE д.о.о. Бијељина, INTER-COM д.о.о. Зеница, АЛФ-ОМ д.о.о. Вапја Лука, ZERICK д.о.о. Сарајево, УНИВЕРЗАЛНО д.о.о. Сарајево и ЕМАДО д.о.о. Сарајево, у напријед наведеним поступцима јавне набавке рачунарске опреме. Привредни субјект су користили е-аукцију као алат за намјештање пануда, односно за стварање услова да један од наведених понуђача буде изабран као најповољнији понуђач након проведеног поступка е-аукције. У правилу, уговор о предметној набавци се закључи са трећепласираним на коначној ранг листи понуђача који су учествовали на е-аукцији, јег су првопласирани и друго пласирани понуђачи који су у појединим поступцима цијену својих понуда снижавали и више од 50% одустали од продметно набавке.

У конкретном поступку у којем се као пријављени терети и АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА исти апсолутно није користио е-аукцију као "алат за намјештање понуда", него је исти користио једини могући законит начин права на учешће у поступку јавне набавке достављањем понуде по понуђеној цијени која је у коначници била неприхватљива.

Такође, пријављени АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА апсолутно није стварао услове "да један од наведених свих пријављених понудача буде изабран као најповољнији понуђач" јер истом и нису дата таква овлаштења која јасно припадају искључиво уговорним органима који расписују тендер, а једино право које по закону припада понуђачу АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА и које је свакако искористио јесте право да достави понуду за робу из асортимана регистроване дјелатности.

Чак и правило на којем се инсинуира стварајући привидну слику о пријављеном АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА као једном од наводних чланова групе у конкретном случају није примјењиво на истог. Наиме, према наводима се истиче: "У правилу, уговор о предметној набавци се закључи са трећепласираним на коначној ранг листи понуђача..."

У поступку у којем је пријављен и АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА исти јесте трећепласирани али са њим у коначници није закључен уговор, него је исти закључен са четвртопласираним понуђачем SMART COMPUTER, па се закључује да је фактички таквим радњама уколико се утврде тачним од стране прворангирана два понуђача који су наставили снижавати своје понуде фактички једино оштећен АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА. Овакве инсинуације о наводном постојању било каквих спорзаума или договора међу учесницима у поступку јавне набавке у којем је учествовао и АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА су паушалне и ничим доказане инсинуације које подносилац захтјева жели ставити на терет понуђача АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА који нити у једном од наведених случајева није одабран као најповољнији понуђач.

Уосталом, поставља се питање у чему се огледа повреда Закона о конкуренцији на страни понуђача АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА који се у предметном поступку јавне набавке понашао једнако као и сваки други понуђач, а то је да је исти доставио у затвореној коверти понуду једнако као и сви други понуђачи са иницијално понуђеном цијеном која је и иницијално била прихватљива и као таква уврштена у систем е-аукције, те на једнак начин као и сви други снижавао своју иницијалну понуду, а која у коначници и није одабрана као најповољнија јер је за истог била неприхватљива.

У смислу члана 25. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), истичемо да подносилац захтјева није доказао Конкуренцијском савјету постојање било каквог споразума нити договора меду пријављеним којим би били нарушени било који принципи закона, нити је дјеловање понуђача АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА у било којем смислу незаконито и у супротности са одредбама Закона о конкуренцији.

У коначници, АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА предлаже да Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на темељу Члана 25. ставак (1) тачка е) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), донесе Рјешење којим се одбија Захтјев правног лица поднесен против правног лица АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА, ради

постојања забрањеног споразума у смислу Чланка 4. ставалц 1. тачка б) и д) Закона о конкуренцији, као неоснован, уз обавезу да се правном лицу АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА надокнаде сви трошкове овог поступка.

Како се у конкретном случају ради о странкама са супротним интересима, то у складу са чланом 39. Закона о конкуренцији, АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА сматра корисним и предлаже да се у овој правној ствари одржи усмена расправа. Молимо да се позив за одржавање усмене расправе за АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА пошаље на адресу пуномоћника Златан Алагић, Мусала бб, 71300 Високо."

Привредни субјекат ЕЛУР је у остављеном року дана 20.03.2024. године доставио Конкуренцијском савјету Одговор на Закључак (поднесак број: УП 01-26-3-004-21/24), и у битном навео слиједеће:

"Изјашњавамо се да у поступку јавне набавке 687-1-1-57/23 (Лот 1) и (Лот 2) нисмо склопили забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији нити са једним наведеним конкурентом у поступку.

Изјашњавамо се да се у оба случаја ради о случајевима који потпадају под чланак 8. (Споразуми мале вриједности) Закона о конкуренцији БиХ (сл. лист БиХ бр. 48/2005, 76/2007 и 80/2009), и да се због тога одредбе чланка 4. ставка (1) Закона о конкуренцији БиХ не примјењују на овај поступак. Зато предлажемо да Овај орган донесе РЈЕШЕЊЕ о непостојању повреде овог Закона у поступцима јавних набавки 687-1-1-57/23 (Лот 1) и 687-1-1-57/23 (Лот 2).

У поступку јавне набавке 687-1-1-57/23 (Лот 1) радило се о 33 ком ХП Лаптопа и 1 ком Леново лаптопа са буџетом 29.538,00 КМ. Фирма ЕЛУР је била јако заинтересирана да добије овај посао јер се на тај начин остварује значајан промет са ХП лаптопима. Разлог за то је што званични дистрибутер ове опреме фирма "Com Trade distribution BH" д.о.о. Сарајево у више протеклих година у сурадњи са произвођачем ХП објављивао тзв. "NRINCENTIVE" тј. наградно натјецање којим се могу остварити награде у виду атрактивних путовања. Било је за очекивати да ће се ово објавити и за 2023. годину и циљ фирме ЕЛУР је био да оствари што већи промет како би се задовољили критеријуми натјецања. У прилогу достављамо, као примјер, Натјечајну информацију из 2018.

Из наведеног разлога на е-аукцији проведеној 8.5.2023. ЕЛУР је у првом наврату снизио цијену своје понуде са почетних 29.537,00 на 23.900,00 или 19,08%. Ова цијена је за ЕЛУР била разумни минимум јер је набавна цијена опреме била (...)* КМ (33 ком ХП лаптопа по понуди (...)* те би ту било губитка (...)* КМ, што је прихватљиво у односу на потенцијални добитак атрактивног наградног путовања (потенцијалне вриједности 5.000,00- 10.000,00 КМ). Међутим INTER-COM је понудио износ знатно испод своје вјеројатне набавне цијене, на 21.550,00 КМ. Овакво неразумно нуђење је разљутило Елур-овог судионика на е-аукцији и он је из револта снизио цијену на 19.400,00 КМ. ("Ево, радит ћу на губитак само да ти не добијеш овај посао!"). Како је INTER-COM још једном снизио своју цијену на 17.500,00 ЕЛУР је одустао од даљег снижавања цијене.

Након аукције Уговор је понуђен INTER-COM-у као прворангираном понуђачу који није доставио документе по чл. 45 ЗЈН.

Након тога Уговор је понуђен ЕЛУР-у као другопласираном понуђачу. Пошто је понуђена цијена ЕЛУР-а била 19.400,00 КМ ЕЛУР је покушао добити снижење цијена од дистрибутера да би могао прихватити Уговор. Како дистрибутери ЦОМТРАДЕ и УНИ-ЕХПЕРТ нису могли снизити цијену, у случају прихватања Уговора нето губитак ЕЛУР-а би био (...)*. Ово је ЕЛУР процијенио као неприхватљив губитак који би био већи од потенцијалног добитка наградног путовања на ХП ИНЦЕНТИВЕ, те је одустао од уговора неслањем докумената по чл. 45 ЗЈН. Након овога Уговор је понуђен МЕДИА-МАРКЕТу-у као трећепласираном понуђачу који је прихватио уговор.

Закључујемо да до ситуације да трећепласирани МЕДИА-МАРКЕТ добије уговор није дошло због забрањеног споразума у поступку јавних набавки него због "инаџа" у надметању између ЕЛУР-а и INTER-COM-а који, на крају, ипак нису могли прихватити уговор због неприхватљиво снижених цијена на е-аукцији.

У поступку јавне набавке 687-1-1-57/23 (Лот 2) радило се о 5 ком великих црно-бијелих принтера формата А3 и 2 велика колор принтера формата А3 са буџетом 38.462,00 КМ, ЕЛУР је понудио почетну цијену 28.535,00 КМ. Након што је дошао Записник о отварању понуда ЕЛУР је утврдио да је направио рачунску грешку. Наиме набавна цијена према понуди ЕА-СЕРВИС д.о.о. Сарајево износи (...)* КМ, што значи да је понуђена цијена нижа од буџета за (...)* КМ. На е-аукцији 8.5.2023. није било никаквог помјерања цијена, те је Уговорни орган понудио Уговор ЕЛУР-у као првопласираном понуђачу. Како би се прихватање уговора показало као чист губитак од (...)* КМ, Елур није доставио документе по чл. 45 те је на тај начин одустао од уговора. Након овога Уговор је понуђен МЕДИА-МАРКЕТ-у као другопласираном понуђачу који је прихватио уговор. Закључујемо да до ситуације да другопласирани МЕДИА-МАРКЕТ добије уговор није дошло због забрањеног споразума у поступку јавних набавки, него због тога што је ЕЛУР направио грешку у понуди, и зато није могао прихватити уговор са прениском цијеном.

Темељ покретања овог поступка је члан 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији БиХ. У "Закону о конкуренцији БиХ", сл. лист БиХ бр. 48/2005, 76/2007 и 80/2009), чланак 8 (Споразуми мале вриједности): Став (1) гласи: " Одредбе чланка 4. ставка (1) овог Закона не примјењују се на споразуме мале вриједности.

Став (3) гласи: Споразуми мале вриједности у смислу овог Закона су:

а) Када укупни тржишни удјел судионика споразума на мјеродавном тржишту не премашује 10%, у случају када је споразум закључен између господарских субјеката који су стварни или потенцијални конкуренти, односно када дјелују на истој разини производње или трговине.

А) Утврђивање мјеродавног тржишта

Процјена мјеродавног тржишта износи око 1.000.000.000,00 КМ у 2022. години. Овај износ мјеродавног тржишта је објављен у излагању потпредсједника ВТК БиХ госп. Ахмета Егрлића на догађају "Дигитализација, Иновативна прилика за Ваш посао" одржаном у Сарајеву у организацији Верлаб Института и ВТК БиХ, уз подршку ЕУ делегације и Владе СР Њемачке кроз пројект " Иновације и дигитализације малих и средних предузећа у Босни и Херцеговини - ЕУ4ДигиталСМЕ. Овај догађај је организиран унутар Међународне конференције о медицинском и биолошком инжињерингу (СМВЕВІН'23) и Медитеранске конференције за медицински и биолошки инжињеринг и рачунарство (MEDICON'23). Принтани извјештај о наведеним подацима је у прилогу овог Изјашњења.

Такође, овај износ мјеродавног тржишта од 1.000.000.000,00 КМ је објављен и у излагању гђе. Елме Љубчић 2.3.2023. на порталу балканс.аљазеера.нет, а према подацима и процјенама којим располаже "Бит Алијанса" (Асоцијација која окупља највеће ИТ компаније у БиХ). Принтани извјештај о наведеним подацима је у прилогу овог Изјашњења.

В) Тржишни удјели судионика у 2022. години.

Према подацима са web странице www.цомпанywалл.ба приходи фирми у КМ у овом поступку су слиједећи:

ЕЛУР д.о.о. (...)*
BISCOMMERCE д.о.о. (...)*
INTER-COM д.о.о. (...)*
ПР МЕДИАМАРКЕТ (...)*
УКУПНО (...)*

Дакле, укупан тржишни удјел свих судионика у поступку износи (...)* КМ или око (...)*% мјеродавног тржишта.Овај тржишни удјел је далеко мањи од 10% и сматра се незнатним у смислу чланка 8 Закона конкуренцији БиХ."

Привредни субјекат COPITRADE је у остављеном року дана 21.03.2024. године доставио Конкуренцијском савјету Одговор на Закључак (поднесак број: УП 01-26-3-004-22/24), и у битном навео слиједеће:

"Адвокатска канцеларија Матић Милана из Бијељине, заступа "COPITRADE" д.о.о. Бијељина, по пуномоћи у прилогу и пуномоћник ће представљати "COPITRADE" пред Конкуренцијским савјетом.

Дана 11.03.2024. године је "COPITRADE" д.о.о. Бијељина (у даљем тексту: COPITRADE) запримио Закључак о покретању поступка по службеној дужности број УП 01-26-3-004-1/24 од 07.03.2024. године и акт број УП 01-26-3-004-14/24 од 07.03.2024. године, без било каквих прилога, поводом чега треба да се изјасни о покретању поступка по службеној дужности "ради утврђивања постојања забрањог споразума у поступцима јавних набавки, у смислу одредби члана 4. став 1. тачка б) и ц) Закона о конкуренцији" против више привредних субјеката, укључујући и COPITRADE.

Прије свега сматрамо да је сам закључак у односу на COPITRADE потпуно нејасан, поред чињенице да је неоснован. Из Закључка од 07.03.2024. године је видљио да се на COPITRADE односи само тачка ф) члана 1. Закључка у односу на један поступак набавке 417-7-1-2/23 код Окружног јавног тужилаштва у Бијељини. Осталих 15 поступака се на било какав начин не односи на COPITRADE, нити је из изреке Закључка видљиво да су поступци против COPITRADE покренути у односу на ове процедуре јавне набавке. COPITRADE је био учесник на само 2 од 16 поступака јавне набавке, па није јасно како и на који начин је овај понудач могао бити учесник било каквих забрањених споразума у наведеним процедурама.

У вези са поступком код ОЈТ Бијељина није ни спорно да је COPITRADE био учесник поступка, медутим понуда коју је дао од 10.400,00 КМ је посљедица немогућности да исти у систем е- набавке упише понуду прије рапидних и секундарски снижавања цијене понуђача Софтком доо Приједор и SMART COMPUTER Приједор.

Наиме, наведена 2 понудача су у свега неколико секунди у тој мјери и брзини снижавали цијену да COPITRADE није би у прилици да откуца-кликне у Порталу јавних набавки цијену јер је већ сљедећа цијена била у мањем распону и опсегу од оне која је укуцана, па је на крају једина цијена која је могла бити откуцана она од 10.400,00 КМ. Дакле, ради се о системској грешци на Порталу јавних набавки и чињеници која је била изван контроле COPITRADE, али и сналажљивости два понуђача којима је систем јавне набавке омогућио да усљед узмјена на Порталу јавних набавки могу за свега неколико секунди снизити своју цијену на начин да сви остали понудачи буду "паралисани" и у немогућности да "кликну" понуду коју дају.

Парадокс цјелокупне ситуације у поступању наведена два понудача је да је исто допуштена радња као посљедица одредби члана 10. Правилника правилника о условима и начину коришћења е-аукције којим је предвиђено да: "(1) Свако снижавање цијене понуде је могуће у распону од 0,1% до 10% од понуђене цијене. (2) Када се укупна цијена односи на техничку спецификацију која се састоји од више позиција, тада се свака од позиција умањује за исти проценат колико износи коначно процентуално умањење укупне цијене постигнуте након е-Аукције, те се на тако умањене цијене нуди закључење уговора најповољнијем понудачу у складу са чланом 72. Закона. "

Након проведеног поступка јавне набавке најповољнијем понуђачу се доставља уговор ради потписивања, али Закон о јавним набавкама оставља понуђачима закониту могућност да одустану од своје понуде у било којој фази активном радњом, према одредбама члана 57. став 2. ЗЈН којим је предвиђено да: "Понуђач може прије истека рока за доставу понуда своју понуду измијенити, допунити или од ње одустати или пасивном радњом-пропуштањем, у складу са одредбама члана 72. став 3, ЗЈН, којим је предвиђено да: " (3) Уговорни орган доставља приједлог уговора оном понудачу чија је понуда по ранг- листи одмах након понуде најуспјешнијегпонудача, у случају да најуспјешнијипонуђач: а) пропусти доставити оригинале или овјерене копије документације из чл 45. и. 47. овог закона, не старије од три мјесеца од дана достављања понуде или захтјева за учешће, у року који одреди уговорни орган; или б) пропусти доставити документацију која је била услов запотписивање уговора, а коју је био дужан прибавити и складу с прописима у Босни и Херцеговини; или ц) у писаној форми одбије додјелу уговора; или д) пропусти доставити гаранцију за извршење уговора у складу са условима из тендерске документације и у року који му је одредио уговорни орган; или е) пропусти потписати уговор о набавци у року који му је одредио уговорни орган; или ј) одбије закључити уговор под условима наведеним у тендерској документацији и понуди коју је доставио."

Дакле, сваки од наведених разлога је на закону заснован начин одустанка од понуде и није забрањен, како прије, током тако, али и након е-аукције. Ово није неуобичајена и ријетка појава. COPITRADE истиче да из цјелокупне садржине Закључка произилази да су предмет анализе биле активности SMART COMPUTER Прииедор, Медиа Маркет Приједор и Софтком Приједор на свих 16 поступака, те да су докази прикупљани са Портала јавних набавки, па из садржине не произилази на било какав начин да је колузија наступила и у односу на COPITRADE, нити зашто је у односу на овај субјект поступак покренут.

Осим чињенице да је COPITRADE био учесник 1 од 16 поступака који је предмет контроле, не произилази било каква друга веза COPITRADE и/и било којег другог субјекта против којих су поступци покренути. Не може се а приори прихватити као доказ колузивног понашања (да одустајање од понуде субјекта који је литицитирао представља постојање забрањеног споразума у поступку јавне набавке јер би такав приступ имао за посљедицу

директно кршење одредби члана 57. став 2. и 72. став 3. ЗЈН, те права учесника поступка да у било којој фази поступка активним или пасивним понашањем одустану од својих понуда, што свакако није забрањена радња.

Остаје нејасно како и на који начин у поступку прикупљања доказа је Конкуренцијском савјету промакло да утврди да је COPITRADE фирма која већ преко 25 година послује на подручју Босне и Херцеговине са преко 30 запослених радника-претежно информатичке струке и да је до сада учествовала на неколико хиљада поступака јавних набавки, те има закључених преко 2000 уговора са разним органима у Босни и Херцеговини на свим нивоима. Такође, претежан број фирми према којима је повезан уопште COPITRADE нису познати, нити са њима имају пословну сарадњу.

Све ово указује да и односу на COPITRADE у наведених 16 (или само једном) поступку не постоји било какво забрањени поступање или забрањени споразум, слиједом чега је крајње неосновано покретања поступка у односу на овај субјект, јер нема предуслова из члана 4. став 1. тачка б) и ц) Закона о конкуренцији."

Привредни субјекат МЕДИА МАРКЕТ је у остављеном року дана 22.03.2024. године доставио Конкуренцијском савјету Одговор на Закључак (поднесак број: УП 01-26-3-004-23/24), и у битном навео слиједеће:

"Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине је дана 07.03.2024 године донио закључак о покретању поступка по службеној дужности број: УП 01-26-3-004-1/24 против ПР "Медиа Маркет ради утврђивања постојања забрањеног споразума у поступцима јавних набавки у смислу члана 4. став 1. тачке б) и ц) Закона о конкуренцији. Закључак је донесен по пријави предметног субјекта (идентитет познат Конкуренцијском савјету) против привредних субјеката ПР "SMART COMPUTER" Приједор, ПР " Медиа МагкеГ Приједор, "Софтком С" д.о.о. Приједор, "BISCOMMERC" д.о.о. Бања Лука, "Елур" д.о.о. Кисељак, "COPITRADE" д.о.о. Бијељина, "INTER-COM" д.о.о. Зеница, "Алф-ом" д.о.о. Бања Лука, "Zerick " д.о.о. Сарајево, "Универзално" д.о.о. Сарајево и "Емадо" д.о.о. Сарајево.

Наведени закључак је донесен због наводних манипулација у поступку е-аукције на начин да један привредни субјекат спусти цијену да би друга два по раније договореним цијенама у неколико секунди спустили цијене испод тржишних, након чега два понуђача која су најбоље рангирана у току е-аукције, не доставе квалификациону документацију да би трећепласирани био изабран и да би уговорни орган с њим закључио уговор о предметној набавци. Сматрамо да је наведени закључак неоснован.

Питање провођења е-аукције у периоду за који се теретимо, било је регулисано Правилником о условима и начину провођења е-аукције ("Службени гласник БиХ", број: 66/16- у даљем тексту: Правилник), а питање снижавања цијена конкретно чланом 8. овог Правилника. У складу са истим је функционисао и сам портал јавних набавки, односно систем провођења е-аукција. У конкретном, понашање учесника е-аукције није било ни могуће мимо наведеног, тј.успуштање цијена" никако није "ствар" којом су "манипулисали" привредни субјекти, већ је то механизам који је функционисао у складу са законском регулативом која је била на снази, па се поменуто више може квалификовати као мањкавост прописа, него као њихово кршење. Дакле, понашање ПР "Медиа Маркет" није садржавало елементе противзаконитог понашања, нити је имало за циљ кршење позитивних прописа из области јавних набавки.

Битно је напоменути и то да је Правилником јасно прописано да сви понуђачи имају увид у остале понуде током трајања е-аукције и истовремено је свима дата могућност да изврше корекције својих цијена уколико желе. Дакле, нико никога не може спријечити да се такмичи са осталима и ни један понуђач нема чак ни техничку могућност да спријечи иии онемогући другог да учествује или се такмичи. С друге стране, сваки уговорни орган је имао право да прекине е-аукције, уколико би сматрао да постоје одређене неправилности. Код свих наведених е-аукција у закључку о покретању поступка је главни критериј за прихват понуде била најнижа цијена. Сматрамо да су сви учесници могли да лицитирају и да достављају понуде, у складу са начелом слободе уговарања.

Такође, квалификација која се ставља на терет "спуштање цијена испод тржишних" је више паушална и више претпоставка, него провјерено доказана и потврђена чињеница. Шта се у овом тренутку има сматрати тржишном цијеном, имајући у виду свакодневне флуктуације тржишта или прецизније стални раст цијена на тржишту у свим могућим привредним областима?. За већину јавних набавки за коју се теретимо, нисмо чак имали ни понуде за робу, јер су често уговорни органи тражили робу која је тешко доступна и добављива, односно робу која се углавном наручује из Кине. Неријетко се дешавало да тек након е-аукције (под условом да смо добро пласирани) имамо могућност да дођемо до цијена робе која би била прихватљива за нас, па је и наше понашање на аукцијама и спуштање цијена неријетко било "на слијепо" (а што вјерујемо и за остале понуђаче). У случајевима нама неприхватљиве цијене или немогућности набавке одређене робе за предметне набавке, били смо принуђени да одустанемо од потписивања уговора са уговорним органима.

У дијелу закључка о покретању поступка пред Конкуренцијским савјетом наводи се и то да неки од понуђача нису достављали одговоре/образложења о неприродно ниским цијенама, а што су по Закону о јавним набавкама били дужни учинити.

Чланом 66. Закона о јавним набавкама је прописано да "Уколико уговорни орган оцијени да је понуђена цијена неприродно ниска, писмено ће од понуђача захтијевати да образложи понуђену цијену. Ако понуђач уговорном органу не понуди основано образложење, које може између осталог садржавати и поређење са цијенама на тржишту, уговорни орган ће одбацити понуду."

Сматрамо да у конкретном случају није повријеђен Закон о јавним набавкама, јер привредни субјекат је имао могућност да не достави образложење, а као посљедица је то да уговорни орган одбаци понуду. Дакле, није било никакве повреде закона.

Забрањени споразуми као недозвољени облик конкуренцијског дјеловања у праву конкуренције у нашој држави је регулисан Законом о конкуренцији Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09- у даљем тексту: Закон о конкуренцији БиХ), те је истим регулисано питање појавних облика ових споразума, допуштени изузеци, посљедице забрањених споразума, процедуре покретања и провођења поступка, те утврђивања постојања забрањених споразума као и санкције за исте.

Једно од основних начела које важи на пољу облигационог права јесте начело аутономије воље странака које подразумијева, између осталог и слободу уговарања. Ово начело је ограничено тиме да уговорни партнери не могу закључивати уговоре противне јавном поретку и

принудним прописима друштва. У том смислу, држава у области конкуренције доноси прописе о правилима понашања тржишних учесника која имају за циљ да осигурају приступ тржишту што већем броју тржишних учесника и осигурање истих, или бар приближно истих услова за све.

Уколико се вратимо на сами диспозитив закључка о покретању поступка по службеној дужности, уочавамо да је исти покренут у смисиу члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији који прописује да су забрањени споразуми,уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања, изричити и прешутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, а који се односе на директно или индиректно утврђивање куповних и продајних цијена или било којих других трговинских услова, ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања, подјелу тржишта или извора снабдијевања, примјену различитих услова за идентичне трансакције с другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију и закључивање таквих споразума којима се друга страна условљава да прихвати додатне обавезе које по својој природи или обичајима у трговини нису у вези с предметом споразума. Међутим, у ставу 3 члана 4. остављa се могућност да такав споразум не буде забрањен ако доприносе унапређењу производње или дистрибуције робе и/или услуга унутар БиХ, или промоцији техничког и економског развоја, али под условом да потрошачима омогућава правичан удио користи која из њих произилази. Да би се радило о допуштеном изузетку, Закон прописује да такви споразуми могу наметати само ограничења неопходна за постизање циљева и при томе не омогућавају искључивање конкуренције у битном дијелу предметних производа или услуга.

У конкретном случају није било искључења конкуренције. Сви су имали право да лицитирају. У закључку се наводи да постоји основана сумња на постојање забрањеног договора између ПР "Медиа Маркет" и осталих привредних субјеката, али Закон о конкуренцији не пружа стварни ниво заштите конкуренције која постоји у развијеним земљама ЕУ. Закон заиста пружа могућност свим привредним субјектима да траже заштиту у случају када сумњају на постојање недозвољеног конкуренцијског понашања, но поставља се питање стварне равноправности субјеката у контексту тренутног стања тржишта у БиХ, имајући у виду државну помоћ и пропадање многих фирми у поступку стечаја. Сматрамо да у конкретном случају није нарушено тржишно такмичење, да не постоји пређутни, нити било какав споразум између привредних субјеката против којих је покренут поступак по службеној дужности. Смтарамо да ничим није нарушена конкуренција, те да сви привредни субјекти имају једнаке услове за учешће на е-аукцијама, а страна која је поднијела пријаву има терет доказивања било какве повреде закона.

Како је горе наведено, основ покретања поступка пред Конкуренцијским савјетом садржан је у члану 4. Закона о конкуренцији. Чланом 8. истог закона је прописано да се одредбе члана 4. став (1) овог закона не примјењују на споразуме мале вриједности, те да се споразумом мале вриједности сматра споразум ако је заједничко учешће учесника споразума и привредних субјеката под њиховом контролом на релевантном тржишту незнатно, изузев тешких ограничења. Чланом (3) је прописано да су споразуми мале вриједности у смислу овог закона:

а) укупни тржишни удио учесника споразума на релевантном тржишту не премашује 10% у случају када је споразум закључен између привредних субјеката који су стварни или потенцијални конкуренти, односно када дјелују на истом нивоу производње или трговине;

б) кад тржишни удио сваке од страна на релевантном тржишту не премашује 15%, у случају када је привредни споразум закључен између привредних субјеката који нису стварни или потенцијални конкуренти, односно када дјелују на различитим нивоима производње или трговине;

ц) споразуми у којима је тешко одредити да ли се ради о споразуму између конкурентних или привредних субјеката који нису конкурентни код којих ће се примјенити праг до 10% удјела на релевантном тржишту.

Процјена мјеродавног тржишта у БиХ је јавно доступан податак, као и подаци о приходима привредних субјеката против којих је овај поступак покренут (исти ће Вам бити такође достављени уз овај одговор). Уколико упоредимо једне и друге, утврдићемо да су тржишни удјели учесника овог поступка далеко испод 10% укупног тржишног удјела, па се поставља питање оправданости и основаности покретања овог поступка.

Такође, сматрамо да прописи у БиХ из области конкуренције и забрањених споразума иако су усклађени са већином европских прописа, не значе стварни степен заштите конкуренције, као и забрану рестриктивних споразума, те у том смислу треба вршити ширу едукацију привредних субјеката на том подручју, посебно организовати едукације привредних субјеката на тему забрањених споразума, а не дјеловати репресивно.

Слиједом наведеног предлажемо да се поступак против наведених привредних субјеката обустави."

Привредни субјекат BISCOMMERCE је у остављеном року дана 25.03.2024. године доставио Конкуренцијском савјету Одговор на Закључак (поднесак број: УП 01-26-3-004-24/24), и у битном навео слиједеће:

"Закључком Конкуренцијског савјета БиХ, број и датум везе, против привредних субјеката ПР "SMART COMPUTER" из Приједора, ПР "МЕДИА МАРКЕТ" из Приједора, "Софтком С" д.о.о. Приједор, "УНИВЕРЗАЛНО" д.о.о. Сарајево, "INTER-COM" д.о.о. Зеница, "ZERICK " д.о.о. Сарајево, "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука, "АЛФ-ОМ" д.о.о. Бања Лука, "COPITRADE" д.о.о. Бијељина, "ЕМАДО" д.о.о. Сарајево и "ЕЛУР" д.о.о. Кисељак, покренут је поступак по службеној дужности ради утврђивања постојања забрањеног споразума у поступцима јавних набавки, у смислу члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији.

С обзиром да је у диспозитиву наведеног закључка наведено да се поступак, између осталог, покреће и против "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука у смислу члана 4. став (1) тачке б) и ц) у тачно назначеним поступцима јавних набавки, дајемо одговор како слиједи:

1.) BISCOMMERCE д.о.о. Бања Лука је учествовао у поступку јавне набавке информатичке опреме који је проводио уговорни орган Општина Мркоњић Град, а за који је 11.04.2023. године на порталу јавних набавки објављено Обавјештење о набавци под бројем: 261-7-1-48-3-19/23.

У предметном поступку јавне набавке "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лукаје првобитно за тражену опрему у Обрасцу за цијену понуде понудио цијену од 15.900,00 КМ. С обзиром да је било предвиђено и провођење е-аукције, "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука је у истој, а цијенећи набавне цијене за тражену опрему и своју маржу, односно цијенећи финансијску исплативост евентуалног закључења уговора о јавној набавци, у поступку е-аукције, спустило првобитно понуђену цијену 13,84%, чиме је коначна цијена понуде износила 13.700,00 КМ слиједом чега је "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука заузело треће мјесто на ранг листи. Уговор о јавној набавци је закључен са другопласираним понуђачем. Из напријед описаног слиједа догађаја у предметном поступку јавне набавке несумњиво произлази да никаквог договора ни пређутног ни изричитог није било између "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука и било којег другог понуђача. Једини интерес "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука за учествовање у наведеном поступку јавне набавке је било закључење уговора о јавној набавци са Општином Мркоњић Град у поступку јавне набавке информатичке опреме по цијени која би за "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука била економски исплатива.

2.) BISCOMMERCE д.о.о. Бања Лука је учествовао у поступку јавне набавке рачунара и информатичке опреме који је проводио уговорни орган ЈУ Средњошколски центар "Петар Кочић" Зворник за који је 02.11.2023. године на порталу јавних набавки објављено Обавјештење о набавци под бројем: 23410-1-1-8-3-3/23. У предметном поступку јавне набавке "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука је првобитно за тражену опрему у Обрасцу за цијену понуде понудио цијену од 37.664,00 КМ. С обзиром да је било предвиђено и провођење е-аукције, "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука у истој није спустио првобитно понуђену цијену и у коначном је био четврти на ранг листи са првобитно понуђеном цијеном. С обзиром да понуђачи који су били на ранг листи испред "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука нису закључили уговор са уговорним органом, уговор је додијељен "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука. Међутим, имајући у виду протек времена од достављања понуде до одлуке о додјеии уговора "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука, исти није био у могућности да прихвати закључење таквог уговора јер је валидност понуде добављача од којег је "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука добио понуду за тражену опреме увелико истекла, а добављач касније није имао на стању робу карактеристика какве су тражене од стране Уговорног органа у тендерској документацији, о чему посједујемо ваљану документацију коју ћемо доставити Конкуренцијском савјету у даљем току поступка, уколико то буде потребно. Из напријед описаног слиједа догађаја у предметном поступку јавне набавке несумњиво произлази да никаквог договора ни пређутног ни изричитог није било између "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука и било којег другог понуђача. Једини интерес "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука за учествовање у наведеном поступку јавне набавке је било закључење уговора о јавној набавци са ЈУ Средњошкотски центар "Петар Кочић" Зворник у поступку јавне набавке информатичке опреме по цијени која би за "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука била економски исплатива до којег закључења није дошло из напријед наведених разлога које "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука није могао предвидјети у моменту достављања понуде. "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука није имао на стању нити је могао у предвиђеном року набавити рачунаре и информатичку опрему какви су тражени од стране уговорног органа.

3.) BISCOMMERCE д.о.о. Бања Лука је учествовао у поступку јавне набавке рачунара и рачунарске опреме који је проводио уговорни орган Град Прњавор, а за који је 30.03.2023. године на порталу јавних набавки објављено Обавјештење о набавци под бројем: 687-1- 1-57-3-56/23. У предметном поступку јавне набавке "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука је првобитно за тражену опрему за Лот 1 у Обрасцу за цијену понуде понудио цијену од 29.538,00 КМ. С обзиром да је било предвиђено и провођење е-аукције, "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука је у истој, а цијенећи набавне цијене за тражену опрему и своју маржу, односно цијенећи финансијску исплативост евентуалног закључења уговора о јавној набавци, у поступку е-аукције, није спустило првобитно понуђену цијену чиме је коначна цијена понуде износила 29.538,00 КМ слиједом чега је "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука заузело четврто (посљедње) мјесто на ранг листи. Уговор о јавној набавци је закључен са трећепласираним понуђачем. Из напријед описаног слиједа догађаја у предметном поступку јавне набавке несумњиво произлази да никаквог договора ни пређутног ни изричитог није било између "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука и било којег другог понуђача. Једини интерес "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука за учествовање у наведеном поступку јавне набавке је било закључење уговора о јавној набавци са Градом Прњавор у поступку јавне набавке рачунара и рачунарске опреме по цијени која би за "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука била економски исплатива.

Из свега напријед наведеног несумњиво произлази да нема нити основа сумње да је "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука на било који начин заједнички дјеловао са неким од других привредних субјеката, са некима од њих постигао изричити или пређутни договор који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције, а који се односе на ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања као ни подјелу тржишта или извора снабдијевања, а како то прописују одредбе члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији.

"BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука је озбиљан привредни субјекат који послује на тржишту Босне и Херцеговине дуги низ година обављајући као основну дјелатност трговину на велико рачунарима, периферном опремом и софтвером и као таквом му је у интересу и поздравља спречавање колузије међу понуђачима у поступцима јавних набавки како би се обезбиједила здрава конкуренција и сви привредни субјекти остварили управо сврху за коју су и основани и због које послују.

Управо и из самог Закључка произлази да је поступак покренут по службеној дужности, због постојања основа

сумње да су поједини привредни субјекти користили е-аукцију као алат за намјештање понуда, односно за стварање услова да један од понуђача буде изабран као најповољнији понуђач након проведеног поступка е-аукције у којима је, у правилу, закључиван уговор са трећепласираним понуђачем јер су првопласирани и другопласирани поуђачи који су у појединим поступцима цијену својих понуда снижавали и више од 50%, одустали од предметне набавке. Нелојална конкуренција која се ствара, између осталог, и на начин манипулисања цијенама у е-аукцији у поступцима јавних набавки је велики проблем свим озбиљним привредним субјектима па тако и нама (BISCOMMERCe доо) а који учествују у поступцима јавних набавки јер неријетко немају прилику да закључе уговор са уговорним органима а све с циљем остварења финансијског интереса.

Слиједом наведеног, предлажемо да Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, у односу на "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука обустави покренути поступак.

У прилогу акта достављамо и тражену документацију, а по позиву Конкуренцијског савјета БиХ, спремни смо доставити цјелокупну документацију из наведених поступака јавних набавки у којима смо учествовали, као и другу документацију релевантну за оцјену наших навода из овог акта."

Привредни субјекат INTER-COM је у остављеном року дана 25.03.2024. године доставио Конкуренцијском савјету Одговор на Закључак (поднесак број: УП 01-26-3-004-25/24), и у битном навео слиједеће:

"На основу Закључка о покретању поступка по службеној дужности број УП 01-26-3-004-9/24 од 07.03.2024.године који смо запримили путем поште дана 11.03.2024.године којим сте нам оставили простор за одговор и доставу релевантне документације за предметни поступак, дајемо сљедећи одговор:

Из достављеног закључка видимо да смо се нашли у овом предмету из разлога што смо учествовали у јавним набавкама. Наиме, ради приближавања слике, појаснит ћемо наш систем рада, који се састоји из трговине на велико и мало, производња плочастог намјештаја, производња радне одјеће, ситни грађевински радови, уградња клима уредаја,... - дакле, широк спектар пословања. Самим тиме, што имамо различита поља рада, имамо и тимове који су задужени за реализацију (набавку и продају) по асортиманима. Већина обављених послова је пријављивање на тендере по различитим асортиманима - групама робе, да не кажемо да нам је то као нека врста дјелатности. По питању Закључка о покретању поступка, видимо да се ради о компјутерској опреми, и да смо под тачком 14. за набавку рачунара и рачунарске опреме ЛОТ 1, набавка број 687-1-1-57/23, уговорни орган Град Прњавор, одустали од потписивања Уговора. Како сазнајемо од тима компјутераша, у овом случају се десио пропуст, уступио се рад е-аукције једном приправнику, који се такмичарски понио и снизио цијену за 40,75%, каснијом анализом смо утврдили да се уопће не исплати ићи у реализацију предметног Уговора, закључили смо одустати од достављене понуде, како не бисмо радили у губитку, ни сви рабати, цасас конто, бонуси не би могли извући позитиван исход Уговора. Такођер, бисмо напоменули да смо у том периоду имали већи број закључених уговора са другим добављачима, па нам то и није био неки интерес реализовати. Сматрамо да нисмо извшили поврду Закона о јавним набавкама БиХ, јер провјером нас као понуђача на Порталу јавних набавки можете закључити да нам није у интересу да обарамо тендере или да развлачимо поступке Уговорним органима, а све у циљу јавног интереса."

Привредни субјекат СОФТКОМ С је у остављеном року дана 27.03.2024. године доставио Конкуренцијском савјету Одговор на Закључак (поднесак број: УП 01-26-3-004-26/24), и у битном навео слиједеће:

"Софтком С д.о.о. Приједор (у даљем тексту: Понуђач) је дана 13.03.2024. године запримио закључак број горњи од 07.03.2024. године, којим Конкуренцијски савјет БиХ (у даљем тексту: Савјет) покреће поступак по службеној дужности ради утврђивања постојања забрањеног споразума у поступцима јавних набавки, у смислу члана 4. став (1), тачка б) и ц) Закона о конкуренцији против Понуђача и осталих лица, у поступцима јавних набавки број: 432-7-1-14/23, број: 1293-1-1-10223, број: 1092-7-1-12/23, број: 231-7-1-116/23, број: 7909-7-1-27/23, број: 5359-7-1-22/23, број: 417-7-1-2/23, број: 1115-7-1-28/23, број: 23410-1-1-8/23 те број: 1349-1-1-83/23.

Понуђач сматра да је предметни закључак неоснован, те да не постоји законом прописани основи за покретање овог поступка, ни услови на основу којих би се утврдило постојање забрањених споразума.

Обзиром да је закључак покренут против 11 привредних субјеката, Понуђач пре свега жели да истакне да није учествовао у свим јавним набавкама које су побројане у закључку, те у том смислу из формалних разлога приговара оваквом закључку, јер је против Понуђача покренут поступак за јавне набавке у којима није учествовао из којег разлога није и не може бити странка у овом поступку који се односи на наведене поступке.

Понуђач ће у наставку образложити тврдње о неоснованости за сваки поступак јавне набавке појединачно, а у којима је учествовао и за које се директно терети овим закључком:

1. Конкуренцијски савјет, број поступка 432-7-1-14/23 Из образложења предметног закључка Савјета може се закључити да се Понуђач сумњичи да је са ПР Медиа Маркет и SMART COMPUTER "намјестио" понуде у овом поступку које закључке изводи из "знакова" Комисије за јавне набавке, а који се огледају у чињеници да су сва три понуђача из Приједора, да су сва три понуђача преузела тендерску документацију у временском интервалу од пола сата, да су ова три понуђача преузела исправку тендерске документације у року од неколико минута, да су понуде сва три понуђача увезане на исти начин у идентичним плавим фасциклама, као и да су на е-акцијама снижавали цијене да би "касније одустајали" због чега би треће пласирани био изабран као најповољнији понуђач. На овакве наводе, Понуђач пре свега истиче да се преузимање документације вршило он лине, да је свако од учесника/понуђача преузимао документацију са своје локације, што ни на који начин не указује на повезаност. Увезивање тендерске документације је прописано самом тендерском процедуром и логично је да све понуде буду увезане на исти начин а не само ова три понуђача, у супротном би то, у складу са Законом о јавним набавкама, било услов да се понуда не узме у разматрање због не испуњености техничких услова. Чињеница да су понуде достављене у истим плавим фасциклама, такође не може да

представља основ за утврђивање повезаности, бар не озбиљан, јер плаве фасцикле се могу купити у, дословно, свакој књижари у Босни и Херцеговини, а према подацима са гоогле претраживача, у Приједору постоје свега 3 књижаре, па претпостављамо да сви овде поменути учесници канцеларијски материјал набављају у ове три књижаре! Дакле овакви закључци Комисије су у најмању руку апсурдни.

Такође, у закључку су наведене табеле кад су ова три понуђача преузела тендерску документацију, али нису наведена времена преузимања осталих понуђача. Надаље, из достављених листа понуђача је видљиво да је Сустем Оне д.о.о. Сарајево управо био тај чије је умањење цијене било највеће, дакле веће од свих осталих понуђача. Надаље, понуђач са којим је закључен уговор је своју цијену спустио за 4,28 % што је у складу са Правилником о условима и начину кориштења е-аукције, објављен у "Сл. гласнику БиХ", бр. 66 од 06 септембра 2016 (у даљем тексту: Правилник). Ко је, у којем времену, кориговао цијену је ирелевантно у овом поступку, нарочито имајући у виду следеће чињенице. Правилник о условима и начину кориштења е-аукције децидно прописује да сви понуђачи током е-аукције имају увид у све остале понуде, сви учествују истовремено и свима је дата могућност да коригују своју цијене уколико сматрају то оправданим у датом моменту. Правилник прописује да е-аукција траје од 10 до 30 минута, ова аукција, конкретно је трајала 15 минута, па је нејасно шта се, у смислу примједби Комисије као и Савјета, ставља на терет понуђачу/има, у ком периоду су понуђачи требали да коригују своје понуде осим ако не у тих 15 минута. Надасве, аукција је по својој дефиницији јавно надметање понуђача око цијене предмета аукције, о по свој природи представља управо такмичење присутних понуђача ко ће пре и ко боље услове понудити продавцу. У односу на закључак Савјета да Понуђач није поступио у складу са законом о јавним набавкама, а да је исто био дужан учинити, односно изјаснити се на позив уговорног органа о давању неприродно ниске понуде, Понуђач истиче да је такав став Савјета нетачан. Наиме, неспорно је да закон о јавним набавкама прописује да ће уговорни орган, ако оцијени да је понуђена цијена неприродно ниска, писмено од понуђача захтијевати да образложи понуђену цијену, Међутим, даље је прописано да, ако понуђач уговорном органу не понуди основано образложење, које може, између осталог, садржавати и поређење с цијенама на тржишту, уговорни орган ће одбацити такву понуду. Дакле, Понуђач није био у обавези да да одговор уговорном органу, из којег разлога је трпио посљедицу која се огледа у одбацивању његове понуде.

Даље, наводи из закључка да су 3 понудача за првих 12 секунди трајања е-акције поставили шест понуда, и тиме онемогућили остале понуђаче да учествују услијед неприродно ниске понуде су неосновани и неутемељени у релевантним прописима, као и у догађајима и активностима у самој е-аукцији. Наиме, уколико су остали понуђачи сматрали да су понуде неприродно ниске, уколико познају прописе, знају да ће као такве бити одбачене, уколико Комисија на основу њихових накнадних образложења такве понуде не прихвати. Уколико би таква понуда од стране Комисије била прихваћена, понуде осталих понуђача би биле неприродно високе, што би могло да указује на сумњу на корупцију између тих понуђача са високим цијенама и уговорног органа. Такође, немогуће је, технички, да један понуђач онемогући или спријечи другог понуђача да даје понуде и коригује их у било којем проценту, на горе или на доле, нарочито имајући у виду да сви учесници е-аукције у сваком моменту имају увиду у сваку понуду свих других понуђача у датој е-аукцији.

Дакле, из понашања Понуђача у поступку самог пријављивања на тендер, у поступку учествовања у тендеру и учествовања у е-аукцији нема ни једног противзаконитог акта, нити противзаконитог понашања. Напротив, из понашања осталих учесника се може закључити да нису били заинтересовани ни за надметање, па самим тим ни за добијање предметног посла. Да је Уговорни орган имао намјеру да од првобитно достављених понуда изабере понуђача са најнижом цијеном он не би имао потребе да заказује е-аукцију на којој се очекује да ће понуде бити додатно снижене.

2. ЈЗУ Дом здравља Приједор, број поступка 1092-7-1-12/23

У овом поступку 5 понуђача је вршило смањење цијене у току е-аукције, која је трајала 10 минута. Три понуђача су се кретала у распону од 4% умањења цијене, понуде прва два понуђача су одбачене. Зашто остала два понуђача нису даље лицитирали заједно са понуђачем са којим је закључен уговор није познато Понуђачу, нити му може бити познато. Неспорно је да су имали прилику за јавно надметање, те да их нико није у томе спречавао нити им на било који начин ограничавао право да учествују на аукцији, нити је то могао.

Из података који се налазе на званичној интернет страници Агенције за јавне набавке, не постоје никакве сумње у регуларност е-аукције, а да су предузете од стране Понуђача. У прилог овоме говори и чињеница да организатор е-аукције није предузео током поступка никакве мјере према било којем понуђачу, па тако и Понуђачу.

3. Град Бијељина, број поступка 1293-1-1-10223

У поступку јавне набавке лаптопа за канцеларије мјесних заједница, поступак е-аукције је трајао 30 минута. У овом поступку 5 понуђача је вршило смањење цијене у току е-аукције. Три понуђача су се кретала у распону од 23 до 27,39 % умањења цијене, дакле у 4%. Понуђачима COPITRADE и Дигитарија су имали могућност да у 20 преосталих минута коригују своје цијене у овом распону од 4% и да буду повољнији од трећег понуђача. Нејасно је како Понуђач може бити одговоран за пасивно понашање трећих лица која учествују у аукцији. Понуђач посебно напомиње да је у случају ове јавне набавке уговор закључен са понуђачем који је своју цијену снизио за 27.39 %, за коју Понуђач нема сазнања да ли је тражено објашњење од Уговорног органа имајући у виду одредбу члана 8. Правилника.

Из података који се налазе на званичној интернет страници Агенције за јавне набавке, не постоје никакве сумње у регуларност е-аукције, а да су предузете од стране Понуђача. У прилог овоме говори и чињеница да организатор е-аукције није предузео током поступка никакве мјере према било којем понуђачу, па тако и Понуђачу.

4. Окружно тужилаштво Бијељина, брои поступка 417-7-1-2/23

У поступку набавке рачунара и рачунарске опреме аукција је трајала 22 минуте. Учествовало је 5 понуђача, с тим да понуђач Пимапром није уопште кориговао цијену током аукције, тако да је понуђач који је умањио своју цијену за 0,65% био најбољи понуђач. Из ових података не произилази да је Понуђач на било који начин погодовао другом тли другим понуђачима. Остали понуђачи нису

жељели да коригују своје цијене па је логично да и такво понашање носи посљедице, које се у овом случају огледају у изостанку избора тог понуђача од стране уговорног органа.

5. Општина Кључ, број поступка 1115-7-1-28/23

У поступку набавке компјутерске опреме, е-аукција је трајала 10 минута. На исту су се пријавила 4 понуђача. Понуђач је кориговао своју цијену за 1,29%, што је његово легитимно право и у складу је са прописима којима се уређују и поступци јавних набавки а и правила тржишног натјецања. Дакле, Понуђач ни на који начин није утицао на додјелу овог посла, нити је то могао.

6. Кантонално тужилаштво УСК Бихаћ, брои поступка 1092-7-1-12/23

У овом поступку набавке компјутера, е-аукција је трајала 14 минута, у којој је учествовало 5 понуђача, у којој су две понуде одбачене због неприродно ниске понуде, уговор је закључен са понуђачем који је своју цијену спустио за 3,93%, а која је била нижа цијена у односу на Телнет који је цијену спустио за 4,04%, при чему Емадо није кориговао своју цијену. Дакле, свим понуђачима је била дата иста могућност учествовања у надметању, при чему ни један понуђач, нема начин да онемогући другог понуђача да учествује, а додатно Понуђач нема ни мотива ни разлога а ни основа, да на било који начин погодује трећим лицима.

7. Дирекција за европске интеграције, број поступка 231-7-1-116/23

У овом поступку набавке рачунара, учествовало је 12 понуђача. Е-аукција је трајала 10 минута, у којем периоду су сви учесници могли да користе своје право дато релевантним прописима. У е- аукцији је учествовало 12 понуђача, од којих су 2 понуде одбачене, а уговор је закључен са понуђачем који је своју цијену снизио за 4,65 %, што је у складу са Правилником. Дакле, сви остали понуђачи, њих 9 није кориговало своје цијене током е-аукције, из чега се може закључити да нису били заинтересовани за добијање овог посла, те самим тим се њихова неактивност или пасивност не може приписати као кривица Понуђачу.

8. Општински суд Какањ, број поступка 5359-7-1-22/23

У поступку јавне набавке компјутерске опреме, поступак е-аукције је трајао 10 минута. У овом поступку је учествовало 6 понуђача, од којих је 3 вршило корекције цијена, при чему су 2 понуде одбачене, а уговор је закључен са привредним субјектом који је своју првобитну понуду умањио за 20,29%. Остали понуђачи нису активно учестовали у аукцији, па је нејасно чиме је Понуђач и на који начин погодовао привредном субјекту чија је цијена била најнижа. Понуђач чија је цијена прихваћена као најнижа је и након смањена од 20% имао цијену нижу од следећег по рангирању за 500 КМ, дакле разлика у цијени изрнеђу одабраног понуђача и следећег рангираног је 2%.

Из података који се налазе на званичној интернет страници Агенције за јавне набавке, не постоје никакве сумње у регуларност е-аукције, а да су предузете од стране Понуђача. У прилог овоме говори и чињеница да организатор е-аукције није предузео током поступка никакве мјере према било којем понуђачу, па тако и Понуђачу. А неспорно је да су сви понуђачи имали прилику да се надмећу, па су неки од понуђача изабрали да се не надмећу, у којој ситуацији се не може ни очекивати на аукцијама да се посао закључи.

9. ЈУ Завод за уџбенике и наставна средства, брои поступка 1349-1-1-83/23

У поступку набавке рачунара и рачунарске опреме, пријављено је 5 учесника на е-аукцију која је трајала 10 минута. Из извјештаја о току и завршетку е-аукције неспорним произилази да је привредни субјекат који је закључио посао једини кориговао своју цијену и то за 0,37%, довољно да има нижу цијену од конкурента, који није, као ни остали понуђачи на ранг листи, кориговао своју цијену. Дакле, Понуђач ни на који начин није утицао на додјелу овог посла, нити је то објективно могао.

10. Завод за здравствену заштиту радника 7909-7-1-27/23

У поступку набавке рачунарске опреме учествовало је 9 понуђача. Е-аукција је трајала 12 минута. Из извјештаја је видљиво да 6 понуђача није активно учествовало у е-аукцији, из којег разлога је посао додјељен понуђачу који је своју понуду кориговао за 6,45% у односу на првобитно понуђену те је тиме његова цијена била нижа од следећег конкурента 400 КМ, односно мање од 3,5%. Дакле, конкурент који није имао најповољнију понуду није желио да се надмеће на овој аукцији, јер да је своју цијену умањио за 3,5% имао би понуду нижу од понуђача чија је цијена прихваћена као најнижа. За такво поступање, односно пасивно држање и не учествовање у надметању не може да буде нико други одговоран, до њега самог. Дакле, Понуђач ни на који начин није утицао на додјелу овог посла, нити је то објективно могао.

11. Средњошколски центар Петар Кочић. број поступка 23410-1-1-8/23

У поступку набавке рачунарске опреме учествовало је 9 понуђача. Е-аукција је трајала 20 минута. Из извјештаја је видљиво да 6 понуђача није активно учествовало у е-аукцији, те да је посао додјељен друштву Емадо који такође није учестовао у е-акцији, као ни BISCOMMERCe, а чија је понуда била нижа, али из разлога познатих комисији Емаду је са већом цијеном додијељен предметни посао. Дакле, Понуђач ни на који нацин није утицао на додјелу овог посла, нити је то могао.

Како се у овом поступцима ради о набавци рачунара и рачунарске опреме, треба додатно имати у виду да сви привредни субјекти имају своје начине набавка ове опреме, дакле они не продају услуге нити продају свој производ, него производ који увозе па га продају у БиХ. Начин увоза, цијена ове опреме на свјетском тржишту у моменту наруџбе, транспорт, количина опреме која се наручи, купи да ли се наручује за познатог купца или-се наручује и складишти до продаје, су фактори који утичу на формирање продајне цијене, па самим тим и на понашање учесника на аукцијама, од којих зависи понуда, у датом моменту кад се пријављују на тендере, односно у поступке јавних набавки.

Дакле ни у једном од побројаних поступака није учестовало мање од 4 учесника. У таквој ситуацији су сви услови за јавно надметање испуњени. Уговорни орган има право да прекине е- аукцију ако сматра да постоје неправилности. Уговорни орган има право да одбаци понуде у складу са законом и правилником, што је овде и чинио, да сваку понуду која је била неприродно ниска одбаци и да следеће конкуренте по цијени ;,остави у игри". Нетачно је, како се то наводи у закључку, да је Понуђач одустајао од учествовања да би на тај начин погодовао следећем, по висини цијене, понуђачу, што је видљиво из извјештаја о спроведеним е-аукцијама. Кад се погледају резултати предметних е-аукција, неспорно је да су понуђачи који су добили послове у незнатном проценту умањивали своје понуде или их нису умањивали, да они који нису умањивали своје цијене су били "лошији" за пар процената у цијени, тако да понуђачи чије су понуде

одбачене због неприродно ниске понуде ни на који начин нити су могли нити су утицали на одлуку о цијени других понуђача, које су они уносили у систем, кориговали или одлучили да их не коригују.

Стога, закључивати да три привредна субјекта, зато што су преузела тендерску документацију у кратком временском периоду, доставила понуде у истим плавим фасциклама, и кориговала цијене на е-аукцији у 15 секунди у ситуацији у којој е-аукција траје 10, 12 или 20 минута, на тај начин нарушавају конкуренцију из одредбе члана 4. став 2. Закона о конкуренцији је у најмању руку, паушално. Надаље, како је наведено у претходном пасусу, та три привредна субјекта нису ни на који начин могла утицати на понуђаче и њихове понуђене цијене током аукције, обзиром да су њихове понуде одбачене, а аукција односно надметања су се фактички водила између осталих учесника, од којих су неки активно учествовали, а неки се нису ни укључивали у процес надметања, што само по себи производи посљедице, и на које нико не може утицати нити се може ставити на терет било којем трећем лицу, јер је воља и одлука самог понуђача, да се понаша пасивно у оваквом начину провођења јавне набавке. Само пасивно понашање на аукцијама по дефиницији саме аукције, значи да тај понуђач није ни заинтересован за надметање па самим тим ни за исход самог поступка.

Имајући у виду све наведено, сматрамо да је поступак покренут неосновано.

У прилогу достављамо тражену документацију из пратећег дописа уз закључак, број УП 01-26-3-004-5/24 од 07.03.2024. године, извјештаје са е-аукција које су побројане у овом изјашњењу, те достављамо пуномоћ за заступање по адвокату."

Привредни субјекат SMART COMPUTER је у остављеном року дана 27.03.2024. године доставио Конкуренцијском савјету Одговор на Закључак (поднесак број: УП 01-26-3-004-27/24), и у битном навео слиједеће:

"...Када је у питању предмет број: 432-7-1-14/23 на почетку сматрамо да поступак није покренут у складу са чланом 32. Закона. Наиме, у складу са Законом, закључак се покреће на основу пријаве или по службеној дужности. У конкретном случају, поступак је покренут на основу пријаве субјекта чији је идентите познат Конкуренцијском савјету.

Напомињемо да Конкуренцијски савјет, иако је надлежан за покретање поступка по службеној дужности, исти није покренуо све док није запримио пријаву од стране, нама анонимног пријавитеља. Привредни субјекат који пријављује незаконито понашање у складу са чланом 28. Закона, у свом захтјеву мора да назначи свој назив и сједиште, односно име и презиме и пребивалиште овлашћеног физичкоглица подносиоца захтјева.

По наводима из закључка, нама анонимни, подносилац пријаве је 29.11.2023. године поднио пријаву, исту је допунио актом од 30.11.2023. године (у којој је доставио Одлуку о избору), да би допунио пријаву са још два акта од 29.12.2023. године и 04.01.2024. године.

Даље, у свом Закључку Конкуренцијски савјет истиче: "Поступајући по напријед наведеним пријавама, извршен је увид у поступак јавне набавне рачунарске опреме за Конкуренцијски савјет, који је покренут, на основу Одлуне о набавци рачунарске опреме број: 01-50-3-150-1/23 од 07.09.2022. године, као и Обавјештење о набавци број: 432-7-1-14-3-1/23 о<3 11.09.2023. године".

Апсурдно је да Конкуренцијски савјет у својим властитим поступцима јавне набавке поступи тек по пријави одређеног субјекта, што и сами признајете. Самим тим, овај поступак није покренут по службеној дужности него по захтјеву привредног субјекта за који ми и дан данас незаконито не знамо ко је.

У складу са чланом 27. став (2) Закона, Конкуренцијски савјет по службеној дужности покреће поступак ако постоји основана сумња да се значајно спречава, ограничава и нарушава тржишна конкуренција. Конкуренцијски савјет очигледно није имао основану сумњу да покрене поступак и то за поступање понуђача у властитом поступку јавне набавке, те сте поступили тек по пријави, нама непознатог, субјекта.

У питању је незаконито покренут захтјев са злоупотребама службених овлашћења од стране Конкуренцијског савјета. Наиме, поступак јавне набавке који је предмет изјашњења је вођен пред Конкуренцијским савјетом као надлежним тијелом за питање конкуренције у Босни и Херцеговини и Конкуренцијски савјет признаје да је овај поступак покренуо "поступајући по напријед наведеним пријавама".

У складу са Законом о конкуренцији, не постоји пријава него Захтјев за покретање поступка. Конкуренцијски савјет је био дужан да поступи у наведеном случају у складу са чланом 28. и 32. Закона и да наведени поднесак третира као Захтјев за покретање поступка из члана 28. Закона, нарочито јер је по истом поступао. Напомињемо да у складу са члановима 56. и 60. Закона о управном поступку {у даљем тексту: ЗУП), Конкуренцијски савјет је био дужан да заприми тај поднесак (пријаву) и да јетретира као захтјев за покретање поступка из члана 28. Закона. питање административне таксе за поступање пред Конкуренцијским савјетом у смислу Одлуке о висини административне таксе у вези са процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06, 18/11 и 75/18). У складу са правилима ЗУП-а, нама као странци не смије да остане непознато име друге странке почијемзахтјеву је поступак очигледно покренут.

У складу са чланом 115. став (1) ЗУП-а, 1) Надлежни орган покренуће поступак по службеној дужности кадто одређује закон или на закону заснован пропис или кад утврди или сазна да, с обзиром на постојеће чињенично стање, треба ради заштите јавног интереса, покренути управни поступак. На исто упућује и ропе поменути члан 27. став (2) Закона. Очигледно је да Конкуренцијски савјету свом властитом поступку није самосталнозакључио да постоји основана сумња на злоупотребу и да би требало покренути поступак у конкретном случају, него је поступак покренуо послије пријаве тј. захтјева нама непознате странке, како и сами наводите у захтјеву "Поступајући по напријед наведеним пријавама...". Оваквим поступањем, стиче се утисак да је Конкурецијски савјет већ унапријед донио одлуку у конкретном предмету, фаворизовањем покретача захјтева, и да сада само има намјеру формално провести процедуру ради кажњавања одређених привредних субјеката.

Стога захтјевамо од Конкуренцијског савјета да у сам поступак укључи пријавитеља односно подносиоца захтјева у складу са одредбама овог Закона, ЗУП-а и везаних подзаконских аката и проведе поступак у складу са Законом.

Исто важи и за пријаве односно захтјев за покретања поступка у поступку јавне набавке број: 23410-1-1-8/23 у поступку јавне набавке код уговорног органа ЈУ Средњошколски центар "Петар Кочић"Зворник, и у поступку јавне набавке број: 7909-7-1-27/23 код уговорног

органа Завода за здравствену заштиту радника у саобраћају Сарајево.

Даље, у конкретном поступку категорички одбијамо инсинуације да смо били у каквом виду договора са другим привредним субјектима у "намјештању понуда између привредник субјиената из Приједора" у поступку јавне набавке број: 432-7-1-14/23 код уговорног органа Конкуренцијски савјет.

Овдје постављамо основано питање зашто се привредно друштво Систем Оне д.о.о. Сарајево није у конкретном случају нашло на "оптуженичкој клупи" са привредним друштвима из Приједора иако је тај привредни субјект изабран као најповољнији понуђач након завршене е- Аукције!? Да ли је по Конкуренцијском савјету у реду и законито да привредна друштва из Сарајева не појасне своју цијену понуде, а за привредна друштва из мањих градова та правила не важе и на њих се баца сумња.

Зашто остала привредна друштва из Сарајева, Дигитариа д.о.о. Сарајево, ZERICK д.о.о. Сарајево, Телнет д.о.о. Сарајево, Ребус д.о.о. Сарајево, це несумњиче ако је видно да исти нису ни покушали да се такмиче? Да ли су они ишли у корист привредном друштву Систем Оне д.о.о.!?

Када је у питању захтјев за неприродно ниску понуђену цијену у складу са чланом 66. Закона, Конкуренцијски савјет и није имао право у конкретном случају да тражи појашњење из два разлога. Прво, захтјев за појашњење неприродно ниске цијене се тражи прије заказане е- Аукције јер у складу са чланом 3. став (1) Правилника о е-Аукцији, прије заказивања е-аукције уговорни орган у систем е-Набавке уноси све прихватљиве понуде. Дакле, питање

Покретање поступка по захтјеву привредног субјекта је овдје кључно из различитих питања као што су: правни интерес за покретање поступка из члана 27. став (3) тачка а) Закона, терет доказивања из члана 36. Закона, усмене расправе из члана 39. Закона, трошкова поступка у складу са чланом 108. ЗУП-а, рок за покретање поступка у смислу члана 32. став (2) Закона, прихватљивости понуђене цијене, односно неприродно ниске понуђене цијене је потребно утврдити прије него се понуда оцијени као прихватљива и укључи у е-Аукцију.

Друго, нису испуњени услови за захтјевање појашњења у смислу члана 17. став (7) Упутства за припрему модела тендерске документације и понуда ("Службени гласник БиХ", бр. 39/14 и 20/15) који прописује да уговорни орган обавезно од понуђача тражи објашњење цијене понуде коју сматра неприродно ниском ако су испуњени слиједећи услови:

а) цијена понуде је за више од 50% нижа од просјечне цијене преосталих прихватљивих понуда, уколико су примљене најмање три прихватљиве понуде, или
б) цијена лонуде је за више од 20% нижа од цијене другорангиране прихватљиве понуде.

Дакле, уговорни орган може тражити од другорангираног понуђача, а то смо у конкретном случају били ми, појашњење неприродно ниске понуђене цијене само у случају да је нама додјељен уговор као прворангираном, па да се наша цијена понуди са цијеном тада другорангираног понуђача Софтокм д.о.о, Приједор, иако наша понуда није за 20% нижа од понуде понуђача Софтокм д.о.о, Приједор, нити је за 50% нижа од просијека цијена осталих понуђача.

Нисмо доставили појашњење неприродно ниске цијене понуде јер као другорангирани понуђач у конкретном поступку нисмо сматрали ни да је то потребно, нити да је такав захтјев уговорног органа, тј. Конкуренцијског савјета законит у смислу напријед наведених одредаба ЗЈН-а и Упутства.

Такође, нетачни су наводи Конкуренцијског савјета да су понуђачи дужни у складу са Законом о јавним набавкама да доставе образложење цијене. Наиме, јасно је прописано чланом 66. став (1) Закона да ако понуђач уговорном органу не понуди основано образложење, да ће уговорни орган одбацити понуду. Дакле, понуђач и није обавезан законом да достави образложење али ако не достави трпи посљедицу одбацивања понуде.

Када смо запримили на крају Одлуку о избору најповољнијег лонуђача, увидјели смо да смо незаконито оцијењени као неприхватљиви након окончања е-Аукције и да је уговор додјељен четврторангираном након одржане е-Аукције, али ништа по том питању нисмо преузели у смислу жалбе на Одлукујер, иако нисте могли да тражите појашњење неприродно ниске цијене од другорангираног понуђача, нисмо били сигурни какав би исход пред КРЖ-ом био те смо сматрали да је за нас превише ризично да се упуштамо у скупи жалбени поступак.

Самим тим, сваки вид инсинуације да смо учествовали у неким незаконитим радњама пред Конкуренцијским савјетом са циљем намјештања понуда сматрамо неозбиљним инсинуацијама без упоришта узакону и чињеничном стању,

Кроз овај захтјев у конкретном предмету се упорно инсистира да су сва три привредна субјекта из Приједора. Као да је забрањено привредним субјектима из Приједора да учествују у истом поступку јавне набавке и да један од њих на крају и добије уговор. Зашто се против Систем Оне д.о.о. Сарајево који је једини признао да је доставио неприродно ниску цијену није покренуо поступаку конкретном случају, остаје нам мистерија.

Даље, шта о договору понуђача треба да укаже тренутак преузимања тендерске документације и њених измјена и допуна!? Да ли је то неки доказ договорног "закључавања тендера" за друге понуђаче!? Од преузимања тендерске документације и њених измјена, па до тренутка учешћа у е-аукцији треба да прође неколико фаза поступка, тако да време преузимања понуда није ништа друго него коинциденција.

Што се тиче увезивања, ми заиста не знамо на који други начин се понуда треба увезати него према захтјевима из тендерске документације- јемствеником, на начин да онемогућава накнадно вађење или уметање листова понуде. Наравно да су сви понуђачи усталили начин таквог увезивања и претоставка је да су и осталих 9 понуђача мање-више на исти начин увезали понуде. Што се тиче плавих фасцикала, заиста је неозбиљно тумачити што су три понуђача доставили понуде у плавим фасциклама, и да то буди сумњу у било какав њихов договор!?

Већина понуђача користе плаве, црвене или жуте фасцикле, те смо сигурни да бар још један понуђач мимо нас означених као сумњивим је доставио понуду у плавој фасцикли увезану на сличан или идентичан начин.

Логично је да понуђачи из града који није у сједишту уговорног органа достављају понуде путем брзе поште јер се достављањем обичном или пак препорученом пошиљком ризикује да ће понуда бити неблаговремена, а лична достава би била прескупа. Логично је такође да сви понуђачи цијене задњи тренутак кад ће да пошаљу понуду, водећи рачуна да иста благовремено дође на адресу уговорног органа. Када ово повежемо, логично је да ће брза пошта три пакета послана дан прије из истог града са

назнаком истог примаоца, истог крајњег датума и сата запримања- истовремено доставити на адресу примаоца.

На крају, Конкуренцијски савјет наводи: "На е-аукцији су сва три понуђача спустила цијену и то први Медиа маркет како би дошао на прво мјесто на е-ауцкији, а одмах иза њега у неколико секунди друга два понуђача из Приједора су спуштала цијену испод разумне цијене, те тако онемогућили све остале да се такмиче на е-Аукцији".

Овом изјавом Конкуренцијски савјет наводи неколико навода који једноставно нису тачни или су тенденциозни са циљем да укажу на неко незаконито поступање. Наиме, у складу са Правилником, циљ е-Аукције и јесте снижавања цијене. У складу са чланом 8. став (1) Правилника о е-Аукцији свако снижавање цијене понуде у случају најниже цијене, као критеријума за додјелу уговора, је могуће у распону од 0,1 %до 10% најниже почетне цијенесвих понуда. Дакле, Медиа маркет и није могао да спушта цијену него на начин да дође до првог мјеста на ранг листи. Исто смо радили и ми до оног момента до кад смо имали за то економску оправданост. Оног момента кад је привредно друштво Систем Оне д.о.о. Сарајево, спустило цијену испод нашег интереса ми смо одустали од даљег снижавања цијена. Управо ту и леже чињенице из којих је видљиво да навод "тако онемогућили све остале да се такмиче на е- аукцији"једноставно нијетачан. Након окончане е-Аукције, најповољнији понуђач јеуправо био Систем Оне д.о.о. Сарајево, па це поставља питање како смо ми то "онемогућили остале да се такмиче на е-Аукцији"\?

Конкуренцијски савјет свјесно занемарује ову кључну чињеницу, и како смо нагласили напријед, стиче се утисак да је Конкурецијски савјет већ унапријед донио одлуку у конкретном предмету занемарујући очигледне чињенице. У конкретном случају, није пружен ни један једини доказ да смо ми са привредним субјектима СОФТКОМ С. ДОО и "МЕДИА МАРКЕТ" учествовали у било каквом договору или споразуму који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту. Овдје нам се ставља на терет што смо као привредни субјекти из малог града одлучили да учествујемо у поступку јавне набавке, а што према Конкурецијском савјету буди сумњу у наше законито поступање. Опет напомињемо да је у поступкуучествовало пет привредних субјеката из Сарајева од којих је само један активно учествовао у е-Аукцији и на крају и побједио у истој али да то не буди сумњу код Конкуренцијског савјета.

У питању су дакле чисте инсинуације без и једног релевантног доказа и чињеница које упућују на повреде члана 4. Закона. Снижавање цијене у кратком временском периоду представља ствар техничке могућности у систему е-Набавке који свака страна може да искористи, и као такав није привилегија појединим учесницима у поступку е-Аукције. Кључна чињеница је да се није десило оно за шта нас Конкуренцијски савјет терети, односно да смо ми својом нераумно ниском цијеном и онемогућили све остале да се такмиче у е-Аукцији. Ми нисмо били понуђач са најнижом цијеном, а чак 6 од 10 прихватљивих понуђача уопште нису ни активно учествовали у е-Аукцији.

Исто је битно истаћи да између лица против којих је покренут поступак, нису ни у каквим пословним или било каквим другим везама. Оно што им је заједничко јесте да су из Приједора, два субјекта имају сједиште у истој улици, сви су регистровани за обављање дјелатности трговине на мало рачунарима, периферним јединицама и софтвером у специјализованим продавницама (шифра дјелатности 47.41), а што је и логично јер је та дјелатност и предмет конкретног поступка јавне набавке. Власник привредног субјеката "SMART COMPUTER" и власник капитала привредног субјекта "СОФТКОМ С" д.о.о. имају исто презиме Станар али нису ни у каквим родбинским односима. Станар је често презиме у Приједору без родбинских веза.

Стога, захјтев у конкретном поступку треба одбити као неоснован.

2. Поступак јавне набавке број: 16813-7-1-45/22 код уговорног органа Окружни привредни суду Приједору

Категорички одбијамо било какве тврдње у конкретном поступку. Гледајући достављену табеле видљиво је да су сва четири прихватљива понуђача активно учествовала у е-Аукцији, а да је против сва четири у конкретном поступку јавне набавке покренут поступак ради утврђивања постојања забрањеног споразума тачком 1.6) Закључка.

На ову тачку захтјева се немогуће изјаснити јер се из исте не види шта се нама или било којем од других субјеката ставља на терет, какав је чињенични опис и који су предложени докази који указују на постојање наведених чињеница и забрањеног споразума.

Опреза ради, овдје бисмо само поставили логично питање да ако су сва четири понуђача учествовала у намјештању понуда за трећепласираног, зашто су уопште и обарали цијену, зашто једноставно ми нисмо спустили цијену за Правилником о е-Аукцији предвиђених минималних 0,1% од почетне цијене најповољнијег понуђача и пустили да вријеме трајања е-Аукције истекне!? Зашто смо сви уопште и активно учествовали у е-Аукцији и спуштали цијене, кад смо на начин какото описује Конкуренцијски савјет, могли сви да пустимо да прође вријеметрајања е-Ауцкије, те да прворангирани и другорангирани одустану од саме понуде и уговор се додјели нама!?Зашто једноставно сви нису одустали од својих понуда у користчетвртораниграног, па да се закључи уговор на највишу понуђену цијену!?

У конкретном случају, није пружен ни један једини доказ нити чињенични опис који би и у најмањој мјери могао указивати да смо ми са привредним субјектима "УНИВЕРЗАЛНО" Сарајево, "INTER-COM" Зеница и "МЕДИА МАРКЕТ" ПРИЈЕДОР учествовали у било каквом договору или споразуму којиза циљ и посљедицу имајуспречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту.

3. Поступак јавне набавке број: 1190-7-1-76/23 код уговорног органа Општина Јајце

Као што смо навели и у претходном случају. Категорички одбијамо било какве тврдње у конкретном поступку. На ову тачку захтјева се немогуће изјаснити јер се из исте не види шта се нама или било којем од других субјеката ставља на терет, какав је чињенични опис и који су предложени докази који указују на постојање наведених чињеница и забрањеног споразума.

Опреза ради, истичемо даје овдје битно нагласити да једини понуђач против којегу конкретном поступку није покренут поступак, "КОДЕКС" Д.О.О., јер је наводно "оштећен" на начин да смо намјештали понуде, био трећерангирани у почетној оцијени понуда, а да су прворангирани и другорангирани били "ZERICK " Д.О.О. и "SMART COMPUTER" ПРИЈЕДОР.

Да је тачно да смо ми са остала два понуђача против којих је покренут поступак заиста користили е-Аукцију као алат за намјештање поступка, зашто бисмо то радили у корист нас, кад је "ZERICK " Д.О.О. већ био

прворангирани, а "КОДЕКС" Д.О.О. као наводно оштећени није ни покушао да дође на прво мјесто!? Зар не би било логичније да онда тако уигран тим за намјештање, каквим нас Конкуренцијски савјет представља, пусти да тече вријеме и прати реакцију понуђача који је "жртва" нашег "система", па тек по његовој реакцији да реагујемо и "закључајемо" е-Аукцију.

У конкретном случају, није пружен ни један једини доказ нити чињенични опис који би и у најмањој мјери могао указивати да смо ми са привредним субјектима "ZERICK " Д.О.О. и "МЕДИА МАРКЕТ" учествовали у било каквом договору или споразуму који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантномтржишту.

4. Поступак јавне набавке број: 261-7-1-48/23 код уговорног органа Општина Мркоњић Град

Категорички одбијамо било какве тврдње у конкретном поступку, На ову тачку захтјева се немогуће изјаснити јер се из исте не види шта се нама или било којем од других субјеката ставља на терет, какав је чињенични опис и који су предложени докази који указују на постојање наведених чињеница и забрањеногспоразума.

Међутим, опреза ради, овдје истичемо да су сви учесници е-Аукције активно учествовали, спуштали цијене, па чак и наводни оштећени понуђач ЗТР МЕДИА ПОРТАЛ. Поставља се питање како је он оштећен када је своју почетну цијену спустио за 16,98%, а био је последњерангирани на почетној оцијени понуда, и на крају је био последњерангирани. Ни једна од понуђених понуда није задовољила критеријуме за оцијену неприродно ниске понуђене цијене у смислу члана 17. Упутства,

Такође, ако смо имали у конкретном случају забрањени споразум са друга два субјекта против којих је покренут поступак, BISCOMMERCE Д.О.О. и ПР МЕДИА МАРКЕТ, зар не би било логично да уговор препустимо трећерангираном BISCOMMERCE-у који је имао вишу цијену!?

Дакле, нити је онемогућен наводно оштећени да се такмичи јер је исти активно учествовао у е- Аукцији, и спустио цијену своје понуде за 16,98%, био је задњи на ранг листи и остао је задњи. Самим тим нема говора о томе да је спријечен да учествује нашим наводним удруженим дјеловањем. Цијене нису спуштане на ниво неприродно ниске понуђене цијене, а уговор није додјељен трећерангираном за којег такође тврдите да је дио уиграног тима. Разлика између цијене изабраног понуђача и четврторангираног је мања од 13%.

У конкретном случају, није пружен ни један једини доказ нити чињенични опис који би и у најмањој мјери могао указивати да смо ми са привредним субјектима BISCOMMERCE Д.О.О. и ПР МЕДИА МАРКЕТучествовали у било каквом договору или споразуму који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту.

Овдје бисмо посебно нагласили да је у конкретном поступку процјењена вриједност јавне набавке била 15.900,КМ, а да је почетна цијена понуде понуђача ПР МЕДИА ПОРТАЛ износила 1б.728,00КМ што је изнад планираних и обезбјеђених средстава, тј. процијењене вриједности набавке, те је уговорни орган био дужан одбацити такву понуду као неприхватљиву у складу са чланом 2. тачка л) подтачка 2) ЗЈН-а, те иста није могла уопште да учествује у е-Аукцији у складу са чланом 3. став (1) Правилника о е-Аукцији.

Доказ:- Обавјештење о набавци број: 261-7-1-48-3-19/23

5. Поступак јавне набавке број: 1029-7-1-31/23 код уговорног органа ЈЗУ Дом здравља Приједор

С обзиром да се у диспозитиву закључка о покретању поступка против нас овај поступак не налази као један од поступака јавних набавки који нам се ставља на терет, о овој јавној набавци се нећемо изјашњавати, те не схватамо разлог зашто се овај поступак налази у образложењу.

6. Поступак јавне набавке број: 13912-7-1-34/23 код уговорног органа Основни суд у Козарској Дубици

Категорички одбијамо било какве тврдње у конкретном поступку. На ову тачку захтјева се немогуће изјаснити јер се из исте не види шта се нама или било којем од других субјеката ставља на терет, какав је чињенични опис и који су предложени докази који указују на постојање наведених чињеница и забрањеног споразума.

Опреза ради, претпостављамо да се у конкретном случају ставља на терет да су четири учесника е-Аукције, укључујући и нас, учествовали у намјештању резултатима. Ставља нам се на терет да смо учествовали заједно са привредним субјектима и из Зенице, и из Бањалуке. Овдје Конкуренцијски савјет губи на конзистентности сценарија о заједничком учешћу у намјештању е-Аукције.

Наиме, у поступку јавне набавке број: 432-7-1-14/23 код уговорног органа Конкуренцијски савјет, привредна друштa АЛФ-ОМ и INTER-COM ДОО ЗЕНИЦА су међу "оштећенима" нашим и "поступањима" привредног друштва "МЕДИАМАРКЕТ", а у овом поступку су наши саучесници. Е- Аукција пред Основним судом у Козарској Дубици је одржана 12.10.2023. године, а код Конкуренцијског савјета 09.11.2023. године. По сценарију Конкуренцијског савјета, привредна друштва "SMART COMPUTER" и "МЕДИА МАРКЕТ" у периоду од мање од мјесец дана "раде" заједно са привредним друштвима АЛФ-ОМ и INTER-COM ДОО ЗЕНИЦА, на намјештању понуда, а већ у сљедећем раде на намјештању понуда на штету тих привредних друштава. Ова неконзистенција сценарија указује на то да Конкуренцијски савјет нема ни индиције да је у конкретнилл поступцима дошло до намјештања резултата е-Аукције, а камо ли ма каквих чињеница и доказа. Такође, сви приведни субјекти којима се ставља на терет колузивно понашање у конкретном поступку су били боље рангирани од наводно оштећених понуђача. Да су заиста сви дио уиграног намјештања е-Аукције, зашто би обарали цијену у е-Аукцији, ако су већ били позиционирани на начин да осумњичени понуђачи свакако добијају уговор!? У конкретном случају, није пружен ни један једини доказ нити чињенични опис који би и у најмањој мјери могао указивати да смо ми са привредним субјектима АЛФ-ОМ, INTER-COM ДОО ЗЕНИЦА и ПР МЕДИА МАРКЕТ учествовали у било каквом договору или споразуму који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту.

7. Поступак јавне набавке број: 1293-1-1-1-102/23 код уговорног органа Град Бијељина

Категорички одбијамо било какве тврдње у конкретном поступку. На ову тачку захтјева се немогуће изјаснити јер се из исте не види шта се нама или било којем оддругих субјеката ставља на терет, какав је чињенични опис и који су предложени докази који указују на постојање наведених чињеница и забрањеног споразума. Опреза ради, у конкретном случају, истичемо да је видљиво да је на е-Аукцији учествовало седам понуђача. Да су од седам понуђача, четири узела активно учешће у е-

Аукцији, а да су за колузивно понашање осумњичени само ми, СОФТКОМ С. ДОО и "МЕДИА МАРКЕТ". Оно што је такође очигледно јесте неконзистентност Конкуренцијског савјета јер нпр. иако су били увршћени у е-Аукцији, привредни субјекти АЛФ-ОМ и УНИВЕРЗАЛНО нису осумњичени иако им је у другим случајевима из овог поступка стављено на терет да намјештају резултате е-Аукције заједно са нама. Оба понуђача су се пасивно држала, тј. нису обарали цијене, а нама се на терет ставља нпр. пасивно држање у поступку 13912-7-1-34/23, па се поставља питање конзистентности критеријума Конкуренцијскогсавјета по којима се неко сматра осумњиченим. У сваком случају, у конкретном поступку нисмо доставили доказе из члана 45. Закона јер у кратком року за достављање истих од момента пријема одлуке о избору најповољнијег понуђача нисмо успјели од наших добављача да добијемо гаранцију да ћемо добити робу по спецификацијама из тендерске документације, по цијени која би оправдала наш економски интерес за закључење уговора, узевши у обзир да се роба мора и доставити до сједишта уговорног органа. У конкретном случају, није пружен ни један једини доказ нити чињенични опис који би и у најмањој мјери могао указивати да смо ми са привредним субјектима СОФТКОМ С. ДОО и "МЕДИА МАРКЕТ" учествовали у било каквом договору или споразуму који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту.

8. Поступак јавне набавке број: 417-7-1-2/23 код уговорног органа Окружно тужилаштво у Бијељини

Категорички одбијамо било какве тврдње у конкретном поступку. На ову тачку захтјева се немогуће изјаснити јер се из исте не види шта се нама или било којем од других субјеката ставља на терет, какав је чињенични опис и који су предложени докази који указују на постојање наведених чињеница и забрањеног споразума. Опреза ради, овдје бисмо опетуказали на неконзистентност Конкуренцијског савјета када суу питању понуђачи за које се сматра да су у колузивним договорима и који намјештају резултате е-Аукције. Наиме, У поступку број: 1293-1-1-1-102/23 код уговорног органа Град Бијељина, предузеће COPITRADE ДОО је наводно оштећен док у овом поступку је заједно са нама и осталима осумњичен за колузивно понашање. Све то указује да Конкуренцијски савјет нема ни најмање индиције у погледу колузивног понашања, а камо ли да постоје чињенице и одговарајући докази којима би се те чињенице потврдиле. Опет се поставља логично питање, ако само понуђач ПРИМАПРОМ ДОО није био у колузивном договору са осталим понуђачима у конкретној е-Аукцији, из којег разлога би остала четири понуђача спуштала цијену када је на почетној оцијени понуда осумњичени СОФТКОМ С ДОО већ био прворангирани са вишом цијеном од цијене на коју је закључен уговор ца другоосумњиченим ПР МЕДИА МАРКЕТ-ом!? ПРИМАПРОМ није активно учествовао, а што је видљиво из тога да није ни једном промјенио цијену своје почетне понуде. Разлози других субјеката зашто нису закључили уговор не знамо и не можемо говорити у њихово име. Међутим, ми нисмо благовремено прикупили документацију из члана 45. Закона јер нисмо ни очекивали да ће се нама као трећерангираном понудити уговор у конкретном поступку, те нас је одлука о нашем избору од стране уговорног органа поприлично изненадила. У конкретном случају, није пружен ни један једини доказ нити чињенични опис који би и у најмањој мјери могао указивати да смо ми са привредним субјектима COPITRADE ДОО, СОФТКОМ С. ДОО и "МЕДИА МАРКЕТ"учествовали у било каквом договору или споразуму који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту.

9. Поступак јавне набавке број: 1092-7-1-12/23 код уговорног органа Кантонално тужилаштво УСК Бихаћ

Категорички одбијамо било какве тврдње у конкретном поступку. На ову тачку захтјева се немогуће изјаснити јер се из исте не види шта се нама или било којемоддругих субјеката ставља на терет, какав је чињенични опис и који су предложени докази који указују на постојање наведених чињеница и забрањеног споразума. Опреза ради, истичемо да је у конкретном поступку видљиво да је било пет понуђача, да су три осумњичена и то ми, СОФТКОМ С. ДОО и "МЕДИА МАРКЕТ". Хе знамо како смо спријечили друге да учествују у е-Аукцији кад је видљиво да је ТЕЛНЕТ ДОО активно учествовао у е-Аукцији. У конкретном поступку ми смо настојали да добијемо уговор и активно смо се такмичили против понуђача СОФТКОМ С. ДОО. Нама је добијања уговора у конкретном поступку било веома важно због близине уговорног органа коме се треба испоручити роба нашем сједишту. Међутим, на нашу жалост, изгубили смо од конкурента СОФТКОМ С. ДОО. Разлози због којих СОФТКОМ С. ДОО као побједник тендера није закључио уговор не знамо и не можемо говорити у њихово име. Што се нас тиче, нисмо доставили документацију из члана 45. Закона јер нам је пословна одлука била да се сконцентришемо на предстојеће поступке до краја године које смо очекивали, а од наших добављача у кратком року од када смо обавјештени од уговорног органа да нам се нуди уговор, нисмо могли добити квалитетну понуду за робу по спецификацијама уговорног органа те закључење уговора у конкретном поступку за нас не би било најисплативије и вредно уложених ресурса и времена. У конкретном случају, није пружен ни један једини доказ нити чињенични опис који би и у најмањој мјери могао указивати да смо ми са привредним субјектима СОФТКОМ С. ДОО и "МЕДИА МАРКЕТ" учествовали у било каквом договору или споразуму који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту.

10. Поступак јавне набавке број: 231-7-1-116/23 код уговорног органа Дирекција за европске интеграције

Категорички одбијамо било какве тврдње у конкретном поступку, На ову тачку захтјева се немогуће изјаснити јер се из исте не види шта се нама или било којем од других субјеката ставља на терет, какав је чињенични опис и који су предложени докази који указују на постојање наведенихчињеница и забрањеног споразума. Опреза ради, истичемо да смо у конкретном поступку настојали да добијемо уговор и активно смо се такмичили против понуђача СОФТКОМ С. ДОО. Међутим, на нашу жалост, изгубили смо од конкурента СОФТКОМ С. ДОО. Разлози због којих СОФТКОМ С, ДОО као побједник тендера није закључио уговор не знамо и не можемо говорити у њихово име. Што се настиче, нисмо доставили документацију из члана 45. Закона јер нам је пословна одлука била да не закључујемо уговор јер од добављача нисмо добили компоненте задовољавајућег квалитета по цијени која би оправдала наше закључење уговора. У конкретном случају, није пружен ни један једини доказ нити чињенични опис који би и у најмањој мјери могао указивати да смо ми са привредним субјектима СОФТКОМ С. ДОО и "МЕДИА МАРКЕТ" учествовали у било каквом

договору или споразуму који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту.

11. Поступак јавне набааке број: 23410-1-1-/23 код уговорног органа ЈУ Средњошколски центар "Петар Кочић" Зворник

На почетку, овдје истичемо да уговорни орган није могао покретнути поступак по службеној дужности него искључиво према пријави, нама анонимногсубјекта, и који сте запримили по акту Агенције за јавне набавке број: 01-26-10-205-6/23. Наведена пријава се морала третирати као захтјев за покретања поступка из члана 28. Закона и Конкуренцијски савјет је морао поступити по њој у складу са Законом и везаним подзаконским актима, а све из разлога како смо навели на почетку овог одговора. Даље, категорички одбијамо било какве тврдње у конкретном поступку. На ову тачку захтјева се немогуће изјаснити јер се из исте не види шта се нама или било којем од других субјеката стављa на терет, какав је чињенични опис и који су предложени докази који указују на постојање наведених чињеница и забрањеног споразума. Опреза ради, овдје поново морамо да доведемо у питање конзистентност сценарија који намеће Конкуренцијски савјет. Наиме, у поступку број: 1092-7-1-12/23 код уговорног органа Кантонално тужилаштво УСК Бихаћ, привредно друштво ЕМАДО ДОО је оштећен нашим наводним колузивним понашањем, а у овом поступку је он наш саучесник у наводном колузивном понашању. Временска разлика између двије е-Аукције је мања од два мјесеца тј. код УО Кантонално тужилаштво УСК Бихаћ је одржана 26.10.2023. године, а 18.12.2023. године код УО Средњошколски центар. Конкуренцијски савјет изгледа да нам стављa на терет свако учешће у е-Аукцији гдје активно учествујемо ако уговор не буде закључен са прворангираним. А како смо напријед навели, одлука да не закључи уговор је уобичајена и легитимна одлука сваког понуђача понаособ. Иако у конкретном случају, ни ми, ни СОФТКОМ С ДОО ни МЕДИА МАРКЕТ, као осумњичени за највећи број случајева у овом поступку пред Конкуренцијским савјетом нисмо закључили уговор, Конкуренцијски савјет проширује број осумњичених до момента док не нађе онога са којм је уговор закључен, па макар он био и наводно оштећени у неком ранијем поступку е-набавке који се нама стављa на терет. У овом случају се проширује и на BISCOMMERCE ДОО и на ЕМАДО ДОО. У конкретном случају, није пружен ни један једини доказ нити чињенични опис који би и у најмањој мјери могао указивати да смо ми са привредним субјектима СОФТКОМ С. ДОО, "МЕДИА МАРКЕТ", BISCOMMERCE ДОО и на ЕМАДО ДОО учествовали у било каквом договору или споразуму који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту.

12. Поступак јавне набавке број: 7909-7-1-27/23 код уговорног органа Завод за здравствену заштиту радника у саобраћају Сарајево

Као и у изјашњењу из претходне тачке, овдје истичемо да уговорни орган није могао покретнути поступак по службеној дужности него искључиво према пријави, нама анонимног субјекта, и који сте запримили по акту Агенције за јавне набавке број: 01-26-10-205-6/23. Наведена пријава се морала третирати као захтјев за покретања поступка из члана 28. Закона и Конкуренцијски савјет је морао поступити по њој у складу са Законом и везаним подзаконским актима, а све из разлога како смо навели на почетку овог одговора.

Даље, категорички одбијамо било какве тврдње у конкретном поступку. На ову тачку захтјева се немогуће изјаснити јер се из исте не види шта се нама или било којем од других субјеката стављa на терет, какав је чињенични опис и који су предложени докази који указују на постојање наведених чињеница и забрањеног споразума. Опреза ради, истичемо да смо у конкретном поступку настојали да добијемо уговор и активно смо се такмичили против понуђача СОФТКОМ С. ДОО. На нашу радост, завршили смо као побједници е-Аукције. Међутим, одлуку о избору којом смо изабрани као најповољнији понуђач смо добили 28.12.2023. године, дакле у четвртак последње радне седмице у години. Доказе из члана 45. смо требали доставити до 02.01.2024. године. Први радни дан у Републици Српској јебио 03.01.2024. године, тако да нисмо били у могућности да од надлежних органа прикупимо сву потребну документацију и шаљемо уговорном органу. Зашто је уговорни орган пожурио са доношењем Одлуке о избору и исту нам доставио у тако незгодном периоду, знајући да је немогуће да доказе доставимо до уторка 02.01.2024. године, је питање за уговорни орган, не за нас. У конкретном случају, није пружен ни један једини доказ нити чињенични опис који би и у најмањој мјери могао указивати да смо ми са привредним субјектима СОФТКОМ С. ДОО и "МЕДИА МАРКЕТ" учествовали у било каквом договору или споразуму који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту.

13. Поступак јавне набавке број: 5359-7-1-22/23 код уговорног органа Општински суд у Какњу

Категорички одбијамо било какве тврдње у конкретном поступку. На ову тачку захтјева се немогуће изјаснити јер се из исте не види шта се нама или било којем од других субјеката стављa на терет, какав је чињенични опис и који су предложени докази који указују на постојање наведених чињеница и забрањеног споразума. Опреза ради, истичемо да смо у конкретном поступку настојали да добијемо уговор и активно смо се такмичили против понуђача СОФТКОМ С. ДОО. Међутим, на нашу жалост, изгубили смо од конкурента СОФТКОМ С. ДОО. Разлози због којих СОФТКОМ С. ДОО као побједник тендера није закључио уговор не знамо и не можемо говорити у њихово име. Што се настиче, нисмо доставили документацију из члана 45. Закона јер од наших добављача у кратком року од када смо обавјештени од уговорног органа да нам се нуди уговор, нисмо могли добити квалитетну понуду за робу по спецификацијама уговорног органа те закључење уговора у конкретном поступку за нас не би било најисплативије и вредно уложених ресурса и времена. У конкретном случају, није пружен ни један једини доказ нити чињенични опис који би и у најмањој мјери могао указивати да смо ми са привредним субјектима СОФТКОМ С. ДОО и "МЕДИА МАРКЕТ" учествовали у било каквом договору или споразуму који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту.

14. Поступак јавне набавке број: 1349-1-1-83/23 код уговорног органа ЈП Завод за уџбенике и наставна средства а.д.

На почетку, морамо истаћи да је од свих поступака који нам се стављају на терет као предмет колузивног понашања, поступак пред ЈП Завод за уџбенике и наставна средства а.д. је највише апсурдан. Наиме, у овом поступку, сви учесници е-Аукције се сматрају да су у забрањеном

договору, па и ми који смо једини спустили цијену и на крају закључили уговор. Постављамо сљедећа питања:

1. како смо то користили е-Аукцију за намјештање понуда у овом случају?
2. Којег субјекта смо спријечили да учествује у е-Аукцији и на који начин?
3. Како треба да се поступа у е-Аукцији, а да Конкуренцијском савјету не буде сумњиво да се ради о незаконитом поступању?

У конкретном случају, није пружен ни један једини доказ нити чињенични опис који би и у најмањој мјери могао указивати да смо ми са осталим привредним субјектима учествовали у било каквом договору или споразуму који за циљи посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту. На крају, морамо истаћи да је цјелокупан поступак који је покренут против нас тенденциозан и злонамјеран. Конкуренцијски савјет није пружио ни један релевантан доказ, опис чињеничне радње и слично, који би уопште довело до индиција, а не до основане сумње за покретање поступка. Посебно истичемо да не постоји конзистентност око чињеничног описа начина извршења и у погледу субјеката који су учесници у колузивном понашању и оштећени истим. Тако да имамо ситуације гдје су једне те исти привредни субјекти у појединим поступцима набавки означени као наши саучесници у намјештању резултата е-Аукције, а у другим означени каооштећени. Такође, у појединим предметима смо осумњичени ако мјењамо цијену, у другим ако не мјењамо, у појединим поступцима се нама ставља на терет ако наводно оштећени активно учествује у е-Аукцији, а у другим не, у појединим ако закључимо уговор, а у појединим ако не закључимо

Еклатантан примјер и доказ чисте апсурдности и неконзистентности покренутог поступка су свакако е-Аукције у поступцима број: 16813-7-1-45/22 код уговорног органа Окружни привредни суд у Приједору и поступак јавне набавке број: 1349-1-1-83/23 код уговорног органа ЈП Завод за уџбенике и наставна средства а.д. Наиме, у оба случаја је на терету свих учесника е-Аукције да су у забрањеном договору. У случају пред Окружним привредним судом сумњу у колузивно понашање је утоме што су сви учесници активно учествовали и снижавали цијене својих понуда, те је уговор додјељен трећерангираном. Са друге стране, у поступку е-Аукције пред Заводом, такође су сви учесници означени да су у забрањеном договору, а само је један понуђач спустио своју цијену и на крају закључио уговор, Према томе, из свега изнесеног, није јасно како у суштини требају понуђачи да се понашају у е-Аукцији, а да не буду осумњичени за незаконито понашање!? По овом закључку, није дозвољено снижавати понуду, остати при својој понуди, закључити уговор, одбити додјелу уговора.

Из свега изнесеног сматрамо да није наведена ни једна чињеница која упућује на забрањено понашање, да није достављен ни један доказ који би указао на забрањено понашање, да је изнесен низ паушалних навода, са приложеним резултатима е-Аукције који сами по себи и заједно са осталим не наводе на закључак о забрањеном понашању. Наиме, ради се о великом низу приложених резултата е-Аукције код којих се не може закључити да постоји било какав конзистетан начин понашања субјеката против којих је поступак покренут, нити конзистентност субјеката против којих је поступак покренут, па су тако једни те исти субјекти истоврено и учесници и оштећени наводиним забрањеним дјеловањем.

"SMART COMPUTER" тврди да није извршио повреду било којег члана Закона о конкуренцији. Те овим путем предлажемо Конкуренцијском савјету да у складу са чланом 25. Закона и члана 125. ЗУП-а обустави поступак по свим тачкама које нам се стављају на терет."

У даљем току поступка, у циљу утврђивања материјалне истине, као и упознавање странака у поступку са подацима који су прикупљени од трећих страна које нису странке у поступку, а који би могли бити одлучујући у предметном поступку, Конкуренцијски савјет је дана 03.06.2024. године упутило захтјев за достављање података привредним субјектима како слиједи: ПР Медиа Маркет акт број: УП 01-26-3-004-69/24, Софтком С д.о.о. Приједор акт број: УП 01-26-3-004-70/24, ПР SMART COMPUTER акт број: УП 01-26-3-004-71/24, COPITRADE д.о.о. Бијељина акт број: УП 01-26-3-004-72/24, ZERICK д.о.о Сарајево акт број: УП 01-26-3-004-73/24, BISCOMMERCe д.о.о Бања Лука акт број: УП 01-26-3-004-74/24, Елур д.о.о. Кисељак акт број: УП 01-26-3-004-75/24, Емадо д.о.о. Сарајево акт број: УП 01-26-3-004-76/24, INTER-COM д.о.о Зеница акт број: УП 01-26-3-004-77/24, Алф-ом д.о.о Бања Лука акт број: УП 01-26-3-004-79/24.

Привредни субјекти су поступили по захтјеву Конкуренцијског савјета и у остављеном року доставили тражено како слиједи: дана 11.06.2024. године Алф-ом д.о.о Бања Лука поднесак број: УП 01-26-3-004-80/24, Емадо д.о.о Сарајево поднесак број: УП 01-26-3-004-81/24, дана 12.06.2024. године Универзално д.о.о. Сарајево поднесак број: УП 01-26-3-004-83/24, дана 13.06.2024. године Елур д.о.о. Кисељак поднесак број: УП 01-26-3-004-84/24, BISCOMMERCe д.о.о. Бања Лука поднесак број: УП 01-26-3-004-85/24, ZERICK д.о.о Сарајево поднесак број: УП 01-26-3-004-86/24, INTER-COM д.о.о. Зеница поднесак број: УП 01-26-3-004-87/24, дана 14.06.2024. године ПР Медиа Маркет Приједор поднесак број: УП 01-26-3-004-88/24, дана 18.06.2024. године COPITRADE д.о.о Бијељина поднесак број: УП01-26-3-004-89/24, ПР SMART COMPUTER Приједор поднесак број: УП 01-26-3-004-90/24, Софтком С д.о.о. Приједор поднесак број: УП 01-26-3-004-91/24

4. Прикупљање података од трећих лица

Конкуренцијски савјет је у току предметног поступка утврђивања забрањеног конкуренцијског дјеловања у складу са чланом 35. Закона о конкуренцији у циљу утврђивања материјалне истине у поступку прикупљало податке и од других правних лица која нису странке у поступку.

Конкуренцијски савјет је дана 18.03.2024. године, актом број: УП 01-26-3-004-16/24 обавијестило Агенцију за јавне набавке да је покренут поступак по службеној дужности ради утврђивања забрањеног конкуренцијског дјеловања из члана 4. став 1) тачке б) и ц) Закона, те истим актом затражило да, уколико су на порталу ејн.гов.ба примијетили неко неуобичајено поступање у поступцима јавних набавки које указује на договарање привредних субјекат против којих је покренут поступка, доставе све релевантне податке са којима располажу. Конкуренцијски савјет је од Агенције за јавне набавке Актом број: УП 01-26-3-004-29/24, дана 12.04.2024. године затражило податке са које ИП адресе су преузете тендерске документације и са које ИП адресе су учествовали у е-аукцији привредни субјекти против којих се води поступак пред Конкуренцијским савјетом, као и име особе задужене да преузима/похрањује податке у систему е-набавки за сваког од наведених привредних субјеката.

Агенција за јавне набавке је дана 09.04.2024. године актом запримљеним под бројем: УП 01-26-3-004-28/24 и дана 09.05.2024. године актом запримљеним под бројем: УП 01-26-3-004-55/24, доставила обавјешетење о додјели уговора и извјештај са е-аукције за предметне поступке, као и податке са које ИП адресе су преузете тендерске документације и са које ИП адресе су учествовали у е-аукцији привредни субјекти против којих се води поступак пред Конкуренцијским савјетом, као и име особе која је приступала систему е-набавки за сваког од наведених привредних субјеката.

Конкуренцијски савјет је дана 26.09.2024. године, актом број: УП 01-26-3-004-106/24 затражило од Агенције за јавне набавке Босне и Херцеговине да појасни како слиједи: "Да ли се у систему електронских јавних набавки у коме се проводи е-аукција, дешавало да систем аутоматски унесе цијену понуде која је једина могућу у односу на већ унесену најнижу цијену, без обзира што је понуђач укуцао другу цијену? Уколико сте до сада имали такве случајеве да ли је било притужби од стране понуђача. Може ли понуђач избрисати/повући понуду ако систем спусти цијену више него што је понуђач желио уписати?".

У складу са траженим, Агенција за јавне набавке је Конкуренцијском савјету дана 24.10.2024. године доставила одговор (акт број: УП 01-26-3-004-115/24).

Конкуренцијски савјет је дана 26.04.2024. године затражио од уговорних органа који су проводили поступке јавних набаваке који су предмет поступка пред Конкуренцисјким савјетом, да доставе копије тендерске документације свих понуђача који су учествовали у поступку, као и сву докуметацију коју сматрају релевантном за поступак јавне набавке, како слиједи: Кантоналног тужилаштва УСК Бихаћ (акт број: УП 01-26-3-004-30/24), ДЕИ (акт број: УП 01-26-3-004-31), Окружни привредни суд у Приједору (акт број: УП 01-26-3-004-32/24), Општина Јајаце (акт број: УП 01-26-3-004-33/24), ЈЗУ Дом здравља Приједор (акт број:УП 01-26-3-004-34/24), Окружно јавно тужилаштво Бијељина (акт број: УП 01-26-3-004-35/24), Основни суд Козарска Дубица (акт број: УП 01-26-3-004-36/24), Општина Кључ (акт број: УП 01-26-3-004-37/24) Општина Мркоњић Град (акт број: УП 01-26-3-004-38/24), Град Бијељина (акт број: УП 01-26-3-004-39/24), Општински суд Какањ (акт број: УП 01-26-3-004-40/24), Завод за здравствену заштиту радника у саобраћају Сарајево (акт број: УП 01-26-3-004-41/24), ЈУ СШЦ "Петар Кочић" Зворник (акт број: УП 01-26-3-004-42/24, Град Прњавор (акт број: УП 01-26-3-004-43/24), ЈП Завод за уџбенике и наставна средства а.д. Источно Сарајево (акт број: УП 01-26-3-004-44/24).

Уговорни органу су у остављеном року доставли тражену документацију и то: Завод за здравствену заштити радника у саобраћају Сарајево (поднесак број: УП 01-26-3-004-45/24 од 03.05.2024. године), Завод за уџебенике и наставна средства а.д. И.Сарајево (поднесак број: УП 01-26-3-004-46/24 од 06.05.2024. године, поднесак број: УП 01-26-3-004-66/24 од 28.05.2024.год.)), ЈУ СШЦ "Петар Кочић" Зворник (поднесак број: УП 01-26-3-004-47/24 од 06.05.2024. год, поднесак број: УП 01-26-3-004-48/24 од 06.05.2024.год, поднесак број: УП 01-26-3-004-56/24 од 06.05.2024.го и поднесак број: УП 01-26-3-004-65/24 од 30.05.2024. године) Кантонално тужилаштво УСК Бихаћ поднесак број: УП 01-26-3-004-49/24 од 06.05.2024. год), Град Прњавор (поднесак број: УП 01-26-3-004-50/24 од 06.05.2024.год) ДЕИ (поднесак број: УП 01-26-3-004-51/24 од 07.05.2024. год) Општински суд у Какњу (поднесак број: УП 01-26-3-004-52/24 од 08.05.2024. год), Окружни привредни суд у Приједору (поднесак број: УП 01-26-3004-53/24 од 08.05.2024.год) Општина Кључ (поднесак број: УП: 01-26-3-004-54/24 од 08.05.2024. год), Општина Мркоњић Град (поднесак број: УП 01-26-3-004-57/24 од 09.05.2024. год), ЈЗУ Дом здравља Приједор (поднесак број: УП 01-26-3-004-58/24 од 09.05.2024. год), Општина Јајце (поднесак број: УП 01-26-3-004-59/24 од 10.05.2024. год) Основни суд у Козарској Дубици (поднесак број: УП 01-26-3-004-60/24 од 13.05.2024. год.) Окружно јавно тужилаштво у Бијељини (поднесак број: УП 01-26-3-004-62/24 од 17.05.2024. год.).

Конкуренцијски савјет је дана 03.06.2024. године затражио мишљење у вези појашњења појма ИП адреса од Министарсва комуникација и транспорта Босне и Херцеговине (акт број: УП 01-26-3-004-67/24) и привредног субјекта Мтела а.д. Бања Лука (акт број: УП 01-26-3-004-68/24).

Министартсво Комуникација и транспорта Босне и Херцеговине је актом запримљеним под бројем: УП 01-26-3-004-82/24 од 12.06.2024. године доставило мишљење о траженом.

Дана 19.06.2024. године актом запримљеним под бројем: УП 01-26-3-004-92/24 привредни субјекат Мтел а.д. Бања Лука је доставио Одговор на захтјев за стручно мишљење и доставу података.

Конкуренцијски савјет је актом број: УП 01-26-3-004-105/24 дана 25.09.2024. године од привредног субјекта Блицнет д.о.о. Бања Лука затражило да достави податаке о правном/физичком лицу који користи двије циљне ИП адресе наведене у предметном акт.

Привредни субејкат Блицнет д.о.о. Бања Лука је дана 07.10.2023. године поднеском број: УП 01-26-3-004-110/24, доставио податак о кориснику циљних ИП адреса, према коме је привредни субјекат Медиа Маркет, био корисник обје циљне ИП адреса, односно био конектован на једну ИП адресу од 08.12.2021. године до 13.12.2023. године, те се од 13.12.2023. године конектовао на другу ИП адресу коју је користио до 30.08.2024. године.

5. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјењивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно географско тржиште обухваћа цјелокупан или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантне услуге под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Приликом дефинисања релевантног тржишта у предметном поступку Конкуренцијски савјет је узео у обзир све специфичности поступака јавних набавки.

Конкуренцијски савјет је приликом одређивања релевантног тржишта узело у обзир сам предмет поступка који се односи на утврђивање забрањеног конкуренцијског дјеловања у проведеним поступцима јавних набавки у 2023. години и то:

- У поступку јавне набавке рачунарске опреме број: 432-7-1-14-3-1/23 уговорног органа Конкуренцијски савјет, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке рачунарске опреме.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Града Сарајево, јер се предметна набавка односи на набавку рачунарске опреме за потребе Конкуренцијског савјета чије је сједиште у Граду Сарајеву.

Слиједом наведенога, релевантно тржиште је набавка рачунарске опреме у поступку јавне набавке број: 432-7-1-14-3-1/23 у Граду Сарајеву".

- У поступку јавне набавке лаптопа за канцеларије мјесних заједница у склопу пројекта "Јачање улоге мјесних заједница у БиХ", број: 1293-1-1-102/23, уговорног органа Град Бијељина, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке лаптопа.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Града Бијељина, јер се предметна набавка односи на набавку лаптопа за канцеларије мјесних заједница у Граду Бијељина.

Слиједом наведенога, релевантно тржиште је набавка лаптопа у поступку јавне набавке број: 1293-1-1-102/23 у Граду Бијељина.

- У поступку јавне набавке уредске опреме-набавка компјутера, број: 1092-7-1-12/23, који је проводио уговорни орган Кантонално тужилаштво УСК Бихаћ, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке уредске опреме-набавка компјутера.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Града Бихаћа, јер се предметна набавка односи на набавку уредске опреме-набавка компјутера за потребе Кантоналног тужилаштва УСК Бихаћ чије је сједиште у Граду Бихаћу.

Слиједом наведенога, релевантно тржиште је набавка уредске опреме-набавка компјутера у поступку јавне набавке број: 1092-7-1-12/23 у Граду Бихаћу.

- У поступку јавне набавке рачунара 20 комада, број: 231-7-1-116/23, уговорног органа Дирекција за европске интеграције, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке рачунара.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Града Сарајево, јер се предметна набавка односи на набавку рачунара за потребе Дирекције за европске интеграције чије је сједиште у Граду Сарајеву.

Слиједом наведенога, релевантно тржиште је набавка рачунара у поступку јавне набавке број: 231-7-1-116/23 у Граду Сарајеву.

- У поступку набавке рачунара број: 7909-7-1-27/23, уговорног органа Завод за здравствену заштиту радника у саобраћају Сарајево, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак набавке рачунара.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Града Сарајева, јер се предметна набавка односи на набавку рачунара за потребе Завод за здравствену заштиту радника у саобраћају Сарајево чије је сједиште у Граду Сарајеву.

Слиједом наведенога, релевантно тржиште је набавка рачунара у поступку јавне набавке број: 7909-7-1-27/23 у Граду Сарајеву.

- У поступку набавке компјутерске опреме број: 5359-7-1-22/23, уговорног органа Општински суд Какањ, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак набавке компјутерске опреме.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Општине Какањ, јер се предметна набавка односи на набавку компјутерске опреме за потребе Општине Какањ.

Слиједом наведенога, релевантно тржиште је набавка компјутерске опреме у поступку јавне набавке број: 5359-7-1-22/23 у Општини Какањ.

- У поступку јавне набавке рачуна и рачунарске опреме, број: 16813-7-1-45/22 који је проводио уговорни орган Окружни привредни суд у Приједору, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке рачуна и рачунарске опреме.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Град Приједор, јер се предметна набавка односи на потребе Окружног привредног суда у Граду Приједору.

Слиједом наведенога, релевантно тржиште је набавка рачуна и рачунарске опреме у поступку јавне набавке број: 16813-7-1-45/22 у Граду Приједору.

- У поступаку јавне набавке лаптопа за потребе вијећника Општине Јајце, број: 1190-7-1-76/23, уговорног органа Општина Јајце Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке лаптопа.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Општина Јајце, јер се предметна набавка односи на набавку лаптопа за потребе вијећника у Општинском вијећу Општине Јајце.

Слиједом наведенога, релевантно тржиште је набавка лаптопа у поступку јавне набавке број: 1190-7-1-76/23 у Општини Јајце.

- У поступаку јавне набавке информатичке опреме, број: 261-7-1-48/23, уговорног органа Општина Мркоњић Град Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке информатичке опреме.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Општине Мркоњић Град, јер се предметна набавка односи на потребе информатичке опреме у овој Општини.

Слиједом наведенога, релевантно тржиште је набавка информатичке опреме у поступку јавне набавке број: 261-7-1-48/23 у Општини Мркоњић Град.

- У поступку јавне набавке рачунарске опреме, број: 13912-7-1-34/23, који је проводио уговорни органи Основни суд у Козарској Дубици, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке рачунарске опреме.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Општине Козарска Дубица, јер се предметна

набавка односи на потребе рачунарске опреме у Основном суду у Козарској Дубици.

Слиједом наведеног, релевантно тржиште је набавка рачунарске опреме у поступку јавне набавке број:13912-7-1-34/23 у Општини Козарска Дубица.

- У поступку јавне набавке рачунара, рачунарске и биро опреме, број: 417-7-1-2/23, уговорног органа Окружно тужилаштво у Бијељини, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке рачунара, рачунарске и биро опреме.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Града Бијељина, јер се предметна набавка односи на набавку рачунара, рачунарске и биро опреме за потребе Окружног тужилаштва у Бијељини.

Слиједом наведеног, релевантно тржиште је набавка рачунара, рачунарске и биро опреме у поступку јавне набавке број: 417-7-1-2/23 у Граду Бијељина.

- У поступак јавне набавке компјутерске опреме, број: 1115-7-1-28/23, који је проводио уговорни орган Општина Кључ, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке компјутерске опреме.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Општине Кључ, јер се предметна набавка односи на набавку компјутерске опреме за потребе Општине Кључ.

Слиједом наведеног, релевантно тржиште је набавка компјутерске опреме у поступку јавне набавке број: 1115-7-1-28/23 у Општини Кључ.

- У поступку набавке рачунара и информатичке опреме, број: 23410-1-1-8/23, уговорног органа ЈУ Средњошколски центар "Петар Кочић" Зворник, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке рачунара и информатичке опреме.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Града Зворник, јер се предметна набавка односи на набавку рачунара и рачунарске опреме за потребе ЈУ Средњошколски центар "Петар Кочић" Зворник чије је сједиште у Граду Зворнику.

Слиједом наведеног, релевантно тржиште је набавка рачунара и рачунарске опреме у поступку јавне набавке број: 23410-1-1-8/23 у Граду Зворнику.

- У поступку јавне набавке рачунара и рачунарске опреме број: 687-1-1-57/23 Лот1 и 687-1-1-57/23 Лот2, уговорног органа Град Прњавор, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак набавке рачунара и рачунарске опреме.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Града Прњавора, јер се предметна набавка односи на набавку рачунара и рачунарске опреме за потребе Града Прњавор.

Слиједом наведеног, релевантно тржиште је набавка рачунара и рачунарске опреме у поступку јавне набавке број: 687-1-1-57/23 Лот1 и 687-1-1-57/23 Лот2 у Граду Прњавор.

- У поступку јавне набавке рачунарске опреме број: 1349-1-1-83/23, уговорног органа ЈП Завод за уџбенике и наставна средства а.д. Источно Сарајево, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак набавке рачунарске опреме.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Града Источно Сарајево, јер се предметна набавка односи на набавку рачунарске опреме за потребе ЈП Завода за уџбенике и наставна средства а.д. чије је сједиште у Источном Сарајеву.

Слиједом наведеног, релевантно тржиште је набавка рачунарске опреме у поступку јавне набавке број: 1349-1-1-83/23 у Граду Источно Сарајево.

- У поступак јавне набавке канцеларијског материјала и тонера за ласерске штампаче и копир апарат, број: 1029-7-1-31/23, уговорног органа ЈЗУ Дом здравља Приједор, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке канцеларијског материјала и тонера за ласерске штампаче и копир апарат.

У овом случају релевантно географско тржиште је тржиште Града Приједора, јер се предметна набавка односи на потребе канцеларијског материјала и тонера за ласерске штампаче и копир апарат информатичке опреме у ЈЗУ Дом здравља Приједор.

Слиједом наведеног, релевантно тржиште је набавка канцеларијског материјала и тонера за ласерске штампаче и копир апарат упоступку јавне набавке број: 1029-7-1-31/23 у Граду Приједору.

Узевшу у обзир да је у предметном поступку утврђено постојање забрањеног споразума између два или више привредних субјеката који дјелују на истом нивоу продаје/дистрибуције (хоризонтални споразуми), који је за циљ имао ограничити тржишну конкуренцију у предметним поступцима јавих набавки, претходним договором ради утицаја на крајњи исход наведених поступака јавних набавки, с циљем да се унапријед утврђеном привредном субјекту омогући склапање уговора о набавци, Конкуренцијски савјет истиче како прецизно дефинисање релевантног тржишта и тржишне снаге привредних субјеката није потребно када је циљ забрањеног споразума сам по себи противтржишан као у овом случају.

Споразуми о подјели тржишта сами по себи имају за циљ ограничити тржишту конкуренцију те су забрањени чланом 4. Закона о конкуренцији и чланом 101.ставом 1 Уговора о функционисању Европске уније (УФЕУ).

Ако је сам циљ споразума ограничити тржишну конкуренцију "подјелом тржишта", због тога није потребно тачно дефинисати предметна тржишта јер је стварно или потенцијално натјецање засигурно ограничено (пресуда Маннесманнрохрен-Werke).

6. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

Конкуренцијски савјет је током провођења овог поступка из Закона о јавним набавка Босне и Херцеговине утврдио сљедеће:

У складу са чланом 3. став 1) Закона о јавним набавкама уговорни органи дужан је да поступа транспарентно, да се у поступку јавне набавке према кандидатима/понуђачима поноша једнако и недискриминирајуће, на начин да осигура правичну и активну конкуренцију, с циљем најефикаснијег кориштења јавних средстава у вези с предметом набавке и његовом сврхом. Члан 4. став 1) тачка а) Закона о јавним набавкама

прописује да је уговорни орган у смислу овог закона свака институција власти у БиХ, ентитетима, Брчко дистрикту БиХ, на нивоу кантона, града или општине (институција власти на државном нивоу, ентитетском или локалном нивоу).

Кандидат/Понуђач коме је достављен приједлог уговор у поступку јавне набавке од стране уговорног органа у сврху доказа о испуњавању услова из члана 45. (лична способност) и члана 47. (економска и финансијска способност) Закона о јавним набавкама дужан је доставити оргинал или овјерену копију документације којом доказује тражено из наведених чланова закона.

Члан 52. став (12) Закона о јавним набавкама прописује да су понуђачи у поступку јавне набавке, дужни да поднесу своју понуду без нарушавања тржишне конкуренције у смислу забрањених договора са понуђачима, те да је за поступке заштите тржишне конкуренције надлежно Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине.

Члан 72. став (3) закона о јавим набавкам је прописао :

"уговорни орган доставља приједлог уговора оном понуђачу чија је понуда по ранг листи одмах након најуспјешнијег понуђача, у случају да најуспјешнији понуђач:

a) Пропусти доставити оригинал или овјерену копију документације из чл. 45. и 47. овог закона, не старију од три мјесеца од дана достављања понуде или захтјева за учешћ, у року који одреди уговорни орган; или
b) Пропусти доставити документцију која је била услов за потписивање уговора, а коју је био дужан прибавити у складу са прописима у Босни и Херцеговини: или
c) У писаној форми одбије уговор; или
d) Пропусти доставити гаранције за извршење уговора у складу са условима из тендерске документације и у року који му је одредио уговорни орган: или
e) Одбије закључење уговора под условима наведеним у тендреској документацији и понуди коју је доставио."

Према Правилнику о условима и начину кориштења е-аукције уговорни органи су од 01.01.2020. године дужни за све поступке јавне набавке из члана 1. став (1) овог правилника, код којих се користи најнижа цијена као критериј за додјелу уговора, предвидјети провођење е-аукције у систему е-Набавке.

Члан 1. став 3) Правилника о условима и начину кориштења е-аукције прописује да је е-аукција начин провођења дијела поступка јавне набавке, који укључује подношење нових цијена, измијењених наниже, или цијена и нових (побољшаних) вриједности које се односе на одређене елементе понуда, а одвија се након почетне оцјене понуда и омогућава њихово рангирање помоћу аутоматских метода оцјењивања у информационом систему е-Набавке (у даљем тексту: систем е-Набавке).

Свако снижавање цијене понуде у случају најниже цијене, као критерија за додјелу уговора, је могуће у распону од 0,1 % до 10 % најниже почетне цијене свих понуда.

Утврђено је да су привредни субјекти Медиа Маркет, SMART COMPUTER и Софтком С, са двије исте ИП адресе, преузимали тендерску документацију са портала јавних набавки, као и учествовали на е-Аукцији и то за следеће поступке јавних набвки: Поступак број: 231-7-1-116/23 Уговорног органа ДЕИ; Поступак број: 1092-7-1-12/23 Уговорног органа Кантонално тужилаштво УСК Бихаћ; Поступак број: 5359-7-1-22/23, уговорног органа Општински суд Какањ; Поступак број: 7909-7-1-27/23, уговорног органа Завод за здравствену заштиту радника у саобраћају Сарајево; Поступак број: 432-7-1-14-3-1/23, уговорног органа Конкуренцијски савјет; Поступак број: 1190-7-1-76/23, уговорног органа Општина Јајце: Поступак број: 417-7-1-2/23, уговорног органа Окружно тужилаштво у Бијељини; Поступак број: 23410-1-1-8/23, уговорног органа ЈУ Средњошколски центар "Петар Кочић" Зворник; Поступак број: 1349-1-1-83/23, уговорног органа ЈП Завод за уџбенике и наставна средства а.д. Источно Сарајево; Поступак број: 1115-7-1-28/23, уговорног органа Општина Кључ.

На основу податак које је доставио привредни субјекат Блицнет д.о.о. Бања Лука, утврђено је да је корисник обје ИП адресе привредни субјекат Медиа Маркет, тачније да је био конектован на наведен ИП адресе, на једну ИП адресу од 08.12.2021. године до 13.12.2023. године, а на другу се конектовао од 13.12.2023. године до 30.08.2024. године.

6.1. Забрањени споразум

Чланом 4. став (1) тачке б) и ц) Закона је утврђено да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања, изричити и прећутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката који за циљ и посљедицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на тржишту, а који се односе на: Ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања; и Подјелу тржишта или извора снабдијевања. Споразуми забрањени у складу са чланом 4. став (1) Закона о конкуренцији су ништавни.

У складу са праксом Суда ЕУ, да би постојао "споразум" у смислу члана 101. став (1) УФЕУ, који садржајно одговара члану 4. став (1) Закона, довољно је да су предметни привредни субјекти изразили заједничку вољу да се на тржишту понашају на одређени начин (пресуда АЦФЦхемиефарм, тачка 112), док облик у којем се та усклађеност испољава није сам по себи од одлучујућег значаја (пресуда Волксwаген, тачка 37)

Европска комисија у Обавијештењу о алатима за борбу против тајних споразума у подручју јавних набавки, наводи како се појам тајни споразум у подручју јавне набавке односи на забрањене споразуме између привредних субјеката с циљем нарушавања тржишне конкуренције у поступцима додјеле уговора. Такви споразуми могу имати различите облике, као што су претходно утврђивање садржаја понуда (нарочито цијена) како би се утицало на исход поступка, суздржавање од подношења понуда, подјела тржишта према географским подручјима, јавном наручитељу или предмету набавке или успостављање система наизмјеничног добијања уговора за неке поступке. Циљ је свих тих пракси да се унапријед утврђеном понуђачу омогући склапање уговора уз стварање утиска да у поступка набавке постоји конкуренција међу учесницима. Тржишта јавне набавке имају посебне карактеристике, што их чини подложнијима тајним споразумима у односу на друга тржишта. Уговорни органи обично слиједе релативно стабилне обрасце набавке, при чему се поступци додјеле често понављају, количине су сличне, а спецификације производа или услуга стандардне и без већих промјена у поређењу са претходним поступцима.

У складу с устаљеном праксом Суда ЕУ, Европска комисија мора доказати повреду коју утврђује те понудити доказе који могу, с довољним степеном извјесности, доказати постојање чињеница које чине повреду. (пресуде Баустахлгewебе, точка 58. и Дресднер Банк, точка 59.) Како би се доказало постојање повреде члана 101. став 1. УФЕУ-а, Европска комисија треба понудити озбиљне, прецизне и усклађене доказе. Међутим, сваки од доказа које је Европска комисија поднијела не мора нужно задовољити те критерије у односу на сваки елемент повреде. Довољно је да скуп индиција на које се позива институција, оцијењених заједно, одговара том захтјеву. (пресуда Кнауф Гипс, точка 47.)

Уобичајено је да се радње обухваћене таквим забрањеним конкуренцијским дјеловањима и споразумима одвијају потајно, да се састанци одржавају далеко од очију јавности и да је документација с тим у вези сведена на минимум, због санкција и казни за учеснике у тим споразумима. Стога се не може захтијевати од Европске комисије да достави документе који изричито доказују успостављање контакта привредних субјеката о којима је ријеч. Чак и ако Европска комисија пронађе такве документе, они су непотпуни и малобројни, због чега је често потребно одређене детаље реконструирати дедукцијом. О постојању забрањеног конкуренцијског дјеловања или споразума може се стога закључити из одређеног броја подударности и индиција које, посматране као цјелина и у недостатку другог досљедног објашњења, могу чинити доказ повреде правила тржишног натјецања. (пресуде Аалборг Портланд, точке 55. до 57. и Дресднер Банк, точке 64. и 65.

Политика тржишне конкуренције је кључно средство за постизање слободног, динамичног и ефикасног унутрашњег тржишта и промовисање општег економског благостања. Тржишна конкуренција омогућава привредним субјектима да се равноправно такмиче, истовремено их охрабрујући да настоје понудити најбоље производе по најнижим цијенама за потрошаче. Захваљујући томе подстичу се иновације и дугорочни економски раст.

Како би се утврдило постојање забрањеног споразума потребно је да се ради о споразуму више привредних субјеката при чему споразум не мора имати посебну форму, може бити писани или неписани, прећутни или јасно договорени, може бити у било којој форми, и да тај споразум за циљ има спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, што је случај у овом поступку.

Европска комисија има истовјетан став око напријед наведеног, тако је у предмету број Т41/96 од 26.10.2000. године комисија закључила да се концепт споразума у смислу члана 85. став 1. УФЕУ, како га тумачи судска пракса, фокусира у постојање подударности воља између најмање двије стране, при чему је облик у коме се она испољава неважан, све док представља вјеродостојан израз намјере странака.

Такође Европска комисија се с обзиром на праксу да споразуми у већини случајева нису писани, бавила и анализом "усклађеног понашања" у више предмета разматрајући ову синтагму у односу на чињеницу да споразум воља не мора имати одређену форму. Појам усклађеног понашања обухвата такву сарадњу између привредних субјеката гдје међусобна сарадња није формализована, попут ситуација размјењивања података о цијенама, продаји и других података који се односе на услове и начин продаје, а у суштини врши усклађивање међусобног понашања. Ријеч је о понашањима који одступају од нормалних околности и самим тим представљају ризик по тржишну утакмицу.

Појам усклађеног понашања обухвата такву сурадњу међу привредним субјектима гдје међусобна сарадња није формализирана. Школски примјер представља ситуација међусобног размјењивања цијена, попуста, података о продаји и других података који се односе на услове и начин продаје чиме се олакшава усклађивање међусобнога понашања. Ријеч је о понашању које ствара такве услове на тржишту који одступају од нормалних околности и самим тиме представљају ризик за тржишну конкуренцију. Тиме се штети слободи кретања робе на заједничком тржишту и избору потрошача у одабиру својих добављача. Не постоји никакав доказ међусобних контаката, али је ријеч о понашању које одступа од уобичајених услова на тржишту. Заједничка намјера је елемент који постоји у усклађеном понашању.

Конкуренцијски савјет је током поступка цијенио наводе, доказе и материјалну документацију, сумњу да је почињен забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона, те је након сагледавања свих релевантних чињеница и доказа странака у поступку, појединачно и заједно, утврдило да:

а) У поступцима јавних набавки број:432-7-1-14/23 уговорног органа Конкуренцијски савјет, број:1293-1-1-101/23 уговорног органа Град Бијељина, број:1092-7-1-12/23 уговорног органа Кантонално тужилаштво УСК Бихаћ, број:231-7-1-116/23 уговорног органа Дирекција за Европске интеграције, број:7909-7-1-27/23 уговорног органа Завод за здравствену заштиту радника у саобраћају Сарајево и број: 5359-7-1-22/23 уговорног органа Општински суд у Какњу, Конкуренцијски савјет је утврдио слиједеће:

1. У поступак јавне набавке рачунарске опреме за Конкуренцијски савјет, чија је процијењена вриједност набавке 17.000,00 КМ са урачунатим ПДВ-ом, покренут на основу Одлуке о набавци рачунарске опреме број: 01-50-3-150-1/23 од 07.09.2023. године, као и Обавјештења о набавци број: 432-7-1-14-3-1/23 од 11.09.2023. године. Рок за пријем понуда је био 06.11.2023.године до 10:00 сати.

На осову податак које је Агенције за јавне набавке доставила Конкуренцијском савјету, утврђено је да су понуђачи Медиа Маркет, SMART COMPUTER и Софтком С, преузели тендерску документацију за предметну набаваку са исте ИП адресе у три наврата и то: дана 15.09.2023. године према коме је Медиа Маркет преузео тендерску документацију у 19:26х, Софтком С у 19:54х и SMART COMPUTER у 20:00х; дана 22.10.2023. године Медиа Маркет преузео у 14:46х, Софтком С у 14:49х и SMART COMPUTER у 14:50х; и дана 02.11.2023. године Медиа Маркет преузео тендерску документацију у 16:49х, Софтком С у 16:54х и SMART COMPUTER у 16:55х.

Комисија за јавне набавке је на сједници одржаној 06.11.2023 године, извршила анализу пристиглих понуда и сачинила ранг листу понуђача како слиједи: INTER-COM д.о.о. Зеница (14.200,00КМ), Систем Оне д.о.о. Сарајево (14.222,00 КМ), SMART COMPUTER (14.410,00 КМ), Дигитариа д.о.о. Сарајево (14.426,00 КМ), Софтком д.о.о. (14.460,00КМ), ZERICK д.о.о. Сарајево (14.500,00 КМ), Алф-ом Бања Лука (14.510,00 КМ), Ребус д.о.о. (14.518,00 КМ), Медиа Маркет Приједор (14.521,00 КМ), Телнет д.о.о. Сарајево (14.526,00 КМ).

Према Извјештају о току и завршетку е-Аукције, е-Аукције је одржана дана 09.11.2023.године са почетком у 12:00:00 сати и завршена у 12:15:00 сати.

Понуђачи Софтком С, SMART COMPUTER и Медиа Маркет су на е-аукцији учествовали са исте ИП адресе.

У току е-Аукције су понуђачи Систем Оне д.о.о. Сарајево, SMART COMPUTER Приједор, Софтком д.о.о. Приједор и Медиа Маркет Приједор подносили нове цијене понуде. У 12:00:03 сати је понуђач Медиа Маркет први поднио нову цијену понуде умањену за 4,28%, након чега је у трајању од 8 секунди понуђач SMART COMPUTER три пута поднио нову цијену понуде и своју понуду снизио укупно за 38,24%, а понуђач је Софтком д.о.о. Приједор је у трајању од четири секунде два пута подносио нову цијену, укупно снизивши своју понуду за 35,68%. Наведена три понуђача су у трајању од укупно 12 секунди снижавали своје понуде. Подношење нових цијена понуда у току е-Аукције је трајало укупно 27 секунди. Понуђач Систем Оне д.о.о. је 15 секунди послије напријед наведених понуђача, поднио нову цијену понуде укупно умањену за 38,83%.

Због сумње да су доставили неприродно ниску понуду, Комисија је упутила захтјев за образложењем неприродне ниске понуде у складу са чланом 66. Закона о јавним набавкама, понуђачима Систем Оне д.о.о. Сарајево, SMART COMPUTER Приједор, Софтком д.о.о. Ниједан од наведена три понуђача није образложио неприродно ниску понуду. Понуђач Систем Оне д.о.о. Сарајево је обавијестио Конкуренцијски савјет да признаје да је његова понуда неприродно ниска, те да је не може испоштовати, док остала два понуђача нису доставила никакав одговор нити образложење, што су били дужни у складу са Законом о јавним набавкама. У складу са наведеним понуде понуђача, Систем Оне д.о.о. Сарајево, SMART COMPUTER Приједор и Софтком д.о.о. Приједор, су одбачене као неправилне, у складу са чланом 2. тачка л) под 3) Закона о јавним набавкама и **уговор о предметној набавци је закључен са понуђачем Медиа Маркет, вриједност уговора 13.900,00 КМ.**

2. Уговорни орган Град Бијељина је покренуо поступак јавне набавке лаптопа за канцеларије мјесних заједница у склопу пројекта "Јачање улоге мјесних заједница у БиХ", број поступка: 1293-1-1-101/23.

Према Извјештају о току и завршетку е-Аукције, е-Аукције је одржана дана 14.08.2023. године са почетком у 9:00:00 и завршена у 9:30:00 сати.

Понуђачи који су позвани да учествују на е-Акцију, били су рангирани како слиједи: Дигитрија д.о.о. (6.644,00 КМ), Алф-ом д.о.о. (6.700,00 КМ), SMART COMPUTER (6.720,00 КМ) COPITRADE д.о.о. (6.720,00 КМ), Софтком С д.о.о. (6.744,00 КМ), ПР Медиа Маркет (6.748,00 КМ) и Универзално д.о.о. (6.750,00 КМ).

У току трајања е-Аукције, су учествовали сви понуђачи осим понуђача Алфо-ма и Унивезално. Понуђач COPITRADE је први поднио нову цијену и у току трајања е-Аукције је подносио укупно три пута снизивши своју првобитну понуду за 25,6%, понуђач Медиа Маркет је три пута поднио нову цијену у току е-Аукције и тако снизио своју понуду за укупно 27,39%, SMART COMPUTER је укупно пет пута снижавао своју цијену понуде, односно 55,36%, понуђач Дигитрија д.о.о. је једном поднио нову цијену умањену за 23,01%, и понуђач Софтком С је два пута снижавао своју цијену понуде за укупно 49,58%.

Подношење нових цијена понуда у току е-Аукције је завршено у трајању од 1 минуте и 3 сецунде.

Након окончања е-Аукције, првопласирани понуђач је био SMART COMPUTER са цијеном понуде од 3.000,00 КМ, другопласирани Софтком С са цијеном понуде од 3.400,00 КМ и трећепласирани Медиа Маркет са цијеном понуде од 4.900,00 КМ, док су друга два понуђача која су подносили нове цијене у току трајања е-Аукције, била четвртоопласирани, односно петопласирани.

Уговорни орган је Одлуком о избору најповољнијег понуђача од 21.08.2023. године, изабрао понуђача SMART COMPUTER уз обавезу да достави оригинал или овјерене копије докумената којима потврђује вјеродостојност достављених изјава из члана 45. и 47. Закона о јавним набвакама. Понуђач SMART COMPUTER није доставио тражену документацију, па је уговорни орган у складу са чланом 72. став 3 тачка ц) Закона о јавним набавка, дана 13.09.2023. године Одлуком о избору најповољније понуђача изабарао Софтком С, као понуђача чија је понуда по ранг листи одмах након понуде најуспјешнијег понуђача. Како ни понуђач Софтком С није доставио документацију из чл. 45. и 47. Закона о јавним набвакама, Одлуком од 04.10.2023. године је као следећи најповољнији са ранг листе, **изабран понуђач Медиа Маркет са којим је и закључен уговор о предметној набавци, вриједност уговора 4.900,00 КМ без ПДВ-а.**

Агенција за јавне набавке није доставила податке са којих су ИП адреса понуђачи преузели тендерску документацију и учествовали на е-Аукцији, јер наведени поступак не постоји у систему е-набавки.

3. Уговорни орган Кантонално тужилаштво УСК Бихаћ је провео поступак јавне набавке уредске опрема-набавка компијутера, број: 1092-7-1-12/23, процјењена вриједност набавке 49.000,00 КМ.

Дана 15.09.2023. године и су са исте ИП адресе преузели тендерску документацију понуђачи ПР Медиа Маркет у 19:33х , SMART COMPUTER у 20:01 х и Софтком С у 19:52х, као и дана 10.10.2023. године ПР Медиа Маркет у 15:53х , SMART COMPUTER у 15:56 х и Софтком С у 15:55х.

Према Извјештају о току и трајању е-Аукције, е-Аукција је одржана дана 26.10.2023. године са почетком у 11:00:00 сати и завршена у 11:14:00 сати.

Почетна ранг листа понуђача који су позвани да учествују на е-Аукцији била је рангирана како слиједи: Емадо д.о.о. Сарајево (47.790,00 КМ), SMART COMPUTER (48.465,00 КМ), Софтком С (48.600,00 КМ), Медиа Маркет (48.870,00 КМ), Телнет д.о.о. (48.978,00 КМ).

У току трајања е-Аукције, прво подношење нове цијене је дао понуђач Телнет умањивши своју понуд за 4,04%, затим понуђач Медиа Маркет са умањењем цијене понуде од 3,93%. Понуђачи SMART COMPUTER и Софтком С су у трајању од 39 секунди по четири пута поднијели нове цијене понуда, па је тако SMART COMPUTER укупно снизио своју понуду за 42,23% и Софтком С за 46,5%.

Према подацима достављеним од Агенције за јавне набавке, понуђачи Софтком и SMART COMPUTER су учествовали у е-аукцији са исте ИП адресе.

Према Коначној ранг листи понуђача који су учествовали у е-Аукцијом, првопласирани понуђач је Софтком С са коначном цијеном понуде од 26.000,00 КМ, другопласирани SMART COMPUTER са коначном цијеном понуде од 28.000,00 КМ, Медиа Маркет као трећепласирани понуђач са цијеном понуде од 46.950,00 КМ, док је четврти понуђач Телнет д.о.о. са цијеном од 46.999,00 КМ и као пети на ранг листи понуђач Емадо са цијеном од 47.790,00 КМ.

Одлука о избору најповољнијег понуђача од 03.11.2023. године, изабран је понуђач Софтком С, који

није доставио доказе о испуњавању услова из тендерске документације, због чега је у складу са чланом 72. став 3) тачка а) Закона о јавним набавкама уговор додијељен другорангираном понуђачу SMART COMPUTER. Како ни понуђач SMART COMPUTER, није доставио тражену документацију, дана 29.11.2023. године донесена је Одлука о избору **трећерангираног понуђач Медиа Маркет са којим је и закључен уговор о набваци у вриједности од 46.950,00 КМ без ПДВ-а.**

4. У поступку јавне набавке рачунара (20 комада) број: 231-7-1-116/23, уговорног органа Дирекција за европске интеграције БиХ чија је процијења вриједност 38.800,00 КМ, дванаест понуђача је доставило своје понуде у остављеном року за достављање поунда.

Тендерску документацију за предметну јавну набавку су дана 24.09.2023. год са исте ИП адресе преузели понуђачи ПР Медиа Маркет у 18:07х , SMART COMPUTER у 18:19х и Софтком С у 18:15х.

Према Извјештају о току и завршетку е-Аукције, е-Аукције је одржана дана 23.11.2023. године у 12.00 сати и завршена у 12.10.сати.

Понуђачи који су након отварања понуда и оцјене истих позвани да учествују на е-Акцију, били су рангирани како слиједи: Инер-цом д.о.о. Зеница (37.600,00 КМ); СТЗР SMART COMPUTER Приједор (38.200,00 КМ); Софтком С д.о.о. Приједор (38.400,00 КМ); Аспо Раил д.о.о. Сарајево (38.500,00КМ); Кинг д.о.о. Добој (38.600,00 КМ); ПР Медиа Маркет Приједор (38.700,00 КМ); Ребус д.о.о. Сарајево (38.760,00 КМ); Елур д.о.о. Киселјак (38.780,00 КМ); Тиме Цоде д.о.о. Сарајево (38.780,00 КМ); Нетворк И д.о.о. Бијељина (38.798,60 КМ); BISCOMMERCe д.о.о. Бања Лука (38.800,00 КМ); Принтех д.о.о. Сарајево (38.800,00 КМ).

У току е-Акције су само понуђачи ПР Медиа Маркет Приједор, SMART COMPUTER Приједор и Софтком С подносили нове цијене. Понуђач ПР Медиа Маркет Приједор је у 12:00:02 сати први поднио нову цијену, умањену за 4,65%, понуђач SMART COMPUTER је у року од 47 секунди четири пута подносио нову цијену понуде умањивши своју понуду за 43,72%, док је понуђач Софтком С у трајању од 54 секунде такође четири пута поднио нову цијену понуде, чиме је цијну понуде умањио за 44,79%.

Према подацима Агенције за јавне набавке, понуђачи Софтком С и Медиа Маркет су у е-Ауцкији учествовали са исте ИП адресе.

Коначна ранг листа понуђача који су учествовали на е-аукције, била је како слиједи: првопласирани понуђач Софтком С са коначном цијеном понуде у износу од 21.200,00 КМ, другопласирани понуђач SMART COMPUTER са коначном цијеном понуде у износу од 21.500,00 КМ и трећепласирани понуђач Медиа Маркет са коначном цијеном понуде у износу од 36.900,00 КМ, рангиравши остале понуђаче на позицију од четвртог до дванаестог мјеста.

Уговорни орган је према Одлуци о избору најповољнијег понуђача од 03.11.2023. године, изабрао понуђача Софтком С. Наведена одлука је стављена ван снаге због тога што изабрани понуђач није у законском року доставио документацију из члана 45. Закона о јавним набавкама, те је новом Одлуком о избору најповољнијег понуђача од 11.12.2023. године, изабран понуђач Самрт Цомпутер која је такође стављена ван снаге због непоступања изабраног понуђача у сладу са чланом 45 Закона о јавним набавкама. Одлуком о избору наповољнијег понуђача од 15.12.2023. године **изабран је понуђач ПР Медиа Маркет са којим је уговорнио орган Дирекција за европске интеграције и закључила уговор о предметној набаваци, вриједност уговора од 36.900,00 КМ без ПДВ-а.**

5. Уговорни орган Завод за здравствену заштиту радника у саобраћају Сарајево, провео је поступак јавне набавке рачунара број: 7909-7-1-27/23.

Тендерску документацију за наведени поступак јавне набавке су дана 22.11.2023. године са исте ИП адресе преузели понуђачи Медиа Маркет у 10:20х, SMART COMPUTER у 12:07х и Софтком С у 11:34х, као и дана 24.11.2023. године SMART COMPUTER и Софтком С у 12:28х и Медиа Маркет у 11:32х.

Према Извјештају о току и завршетку е-Аукције, е-Аукције је одржана дана 27.12.2023. године са почетком у 9:00:00 сати и завршена у 9:12:00 сати.

Понуђачи који су позвани да учествују на е-Аукцији, према почетној ранг листи били су рангирани како слиједи: INTER-COM д.о.о. (12.000,00 КМ), Софтком С (12.165,00 КМ), Телнет (12.210,00 КМ), SMART COMPUTER (12.240,00 КМ), ПР Медиа Маркет (12.240,00 КМ), Аспо Раил д.о.о. (12.445,00 КМ), Принтех (12.450,00 КМ), Универзално д.о.о. (12.450,00 КМ), Фихит д.о.о. (12.450,00 КМ).

На е-Аукцији је понуђач ПР Медиа Маркет први поднио нову цијену понуде умањену за 6,45%, након чега су понуђачи Софтком С и SMART COMPUTER у првих 60 секунди по пет пута поднијели нове цијене понуда, да би након пет минута од почетка е-Аукције поднијели још по једну нову цијену понуде што је било укупно умањење цијене 53,27% понуђача SMART COMPUTER, односо 52,4% понуђача Софтком С.

Понуђачи Софтком С и Медиа Маркет су на е-аукцији одржаној дана 27.12.2023. учествовали са исте ИП адрсе.

Након окончане е-Аукције, на коначној ранг листи понуђача који су учествовали на е-Аукцији наведена три понуђача су заузела прве три позиције, па је тако првопласирани био SMART COMPUTER са коначном цијеном понуде 5.720,00 КМ, другопласирани Софтком С са коначном цијеном понуде од 5.790,00КМ, трећепласиран ПР Медиа Маркет са коначном цијеном понуде од 11.600,00 КМ.

Одлуком о избору најповољнијег понуђача од 28.12.2023. године, изабран је понуђач SMART COMPUTER, уз обавезу да достави оригинал или овјерене копије докумената којима потврђује вјеродостојност достављених изјава из члана 45. Закона о јавним набвакама. Понуђач SMART COMPUTER није доставио тражену документацију, па је уговорни орган у складу са чланом 72. став 3) тачка ц) Закона о јавним набавка, изабрао понуђача Софтком С. Понуђач Софтком С такође није доставио документацију у складу са чланом 45. Закона о јавним набавкама, због чега је у складу са Одлуком о избору најповољнијег понуђача, изабран **трећерангираног понуђача ПР Медиа Маркет са којим је и закључен уговор о набавци и испоруци рачунара, вриједност уговора 11.600,00 КМ без урачунатог ПДВ-а.**

6. Уговорни орган Општински суд Какањ је провео поступак јавне набавке компијутерске опреме број: 5359-7-1-22/23.

Тендерску документацију за наведену набавку су са исте ИП адресе, преузели понуђач Медиа Маркет дана 26.05.2023. године у 11:42х, дана 30.05.2023 17.09х и дана 01.06.2023. у 11:40х; понуђач SMART COMPUTER дана 31.05.2023. године у 10:24х, дана 01.06.2023. године у

20:23х; и понуђач Софтком С дана 3л .05.2023. године у 10:03х, дана 01.06.2023.године у 20:24х.

Према Извјештају о току и завршетку е-аукције, е-Аукција је одржана дана 17.07.2023. године са почетком у 10:00 сати и завршена у 10:10 сати.

Почетна ранг листа понуђача који су позвани да учествују на е-Аукцији је: Принтех (22.025,00 КМ), Имтец д.о.о. (25.084,00 КМ), Емадо (26.385,00 КМ), SMART COMPUTER (26.921,00 КМ), Софтком С д.о.о. (26.960,00 КМ), ПР Медиа Маркет (26.973,00 КМ).

У е-Аукцији су понуђачи Медиа Маркет, SMART COMPUTER и Софтком С учествовали са исте ИП адресе, и то на начин да је понуђач Медиа Маркет први поднио нову цијену понуде умањену за 20,29%, понуђачи SMART COMPUTER и Софтком С су четири пута подносили нову цијену понуде, што је на крају било умањење цијене понуде понуђача Софтком С од 62,91%, а понуђача Самарт Цомпутер од 59,14%. Понуђача су у укупном трајању од 27 секунди од почетка е-Аукције, снизили цијене понуда како је наведено.

На коначној ранг листи понуђача који су учествовали на е- Аукцији, првопласирани је био понуђач Софтком С са коначном цијеном понуде од 10.000,00 КМ, другопласирани SMART COMPUTER са коначном цијеном понуде од 11.000,00 КМ и трећепласирани Медиа Маркет са коначном цијеном понуде од 21.500,00 КМ.

Према Обавјештењу о додјели уговора које је Конкуренцијском савјету доставила Агенција за јавне набавке, уговорни орган Општински суд Какањ је уговор за набавку компијутерске опреме **закључио са понуђачем ПР Медиа Маркет, вриједност уговора 21.500,00 КМ без ПДВ-а.**

Конкуренцијски савјет је у предметном поступку испитивао у оквиру Закона о конкуренцији, а у складу са прописаним надлежностима, да ли је дошло до забрањеног конкуренцијског дјеловања из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, те је на темељу утврђеног чињеничног стања, достављених доказа, као и аргументације странака изнесених током поступка, неоспорно утврдило да су привредни субјекти Медиа Маркет, SMART COMPUTER и Софтком С прекршили одредбе члана 4. став (1) под б) и ц) Закона о конкуренцији, односно ограничили и подијелили тржиште у поступцима јавних набавки како слиједи: поступак број: 432-7-1-14/23 уговорног органа Конкуренцијски савјет, поступак број: 1293-1-1-101/23 уговорног органа Град Бијељина, поступак број: 1092-7-1-12/23 уговорног органа Кантонално тужилаштво УСК Бихаћ, поступак број: 231-7-1-116/23 уговорног органа Дирекција за Европске интеграције, поступак број: 7909-7-1-27/23 уговорног органа Завод за здравствену заштиту радника у саобраћају Сарајево и поступак број: 5359-7-1-22/23 уговорног органа Општински суд у Какњу.

У одговору на Закључак о покретању поступка, привредни субјекти Медиа Маркет (акт број: УП 01-26-3-004-23/24) и SMART COMPUTER (број акта: УП 01-26-3-004-26/24) и привредни субјекат Софтком С у поднеску број: УП 01-26-3-004-91/23 истичу да је њихово тржно учешће, уколико се узме у обзир њихов приход, занемариво, те да Конкуренцијски савјет није имао основа за вођење поступка јер се ради о споразумима мале вриједности из члан 8. Закона о конкуренцији.

Споразумом мале вриједности у смисли одредби члана 8. став 2) Закона о конкуренцији се сматра споразум ако је заједничко тржишно учешће учесника споразума и привредних субјеката под њиховом контролом на релевантном тржишту незнатно, изузев тешких ограничења.

У ставу 3) тачка а) истог члана Закона је прописано да су споразуми мале вриједности ако укупно тржишно учешће учесника споразума на релевантном тржишту не премашује 10% у случају када је споразум закључен између привредних субјекта који су стварни или потенцијални конкуренти, односно када дјелују на истом нивоу производње или трговине.

У складу са чланом 6. Одлуке о споразумима мале вриједности ("Службени гласник БиХ", бр 86/05 и 34/10), споразумима учесника и њихових повезаних привредних субјеката који иако имају незнатно тржишно учешће у смислу члана 3. и 4. ове Одлуке, а који за циљ имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције, у складу са чл. 7 и 8. ове Одлуке, не сматрају се споразумима мале вриједности.

Према члану 7. Одлуке, тешка ограничења у споразумима између конкурентних привредних субјеката, сматрају се ограничења која директно индиректно, самостално или заједно са осталим учесницима имају за циљ утврђивање цијена код продаје производа трећим лицима, ограничавању производње или продаје и подјелу тржишта или купаца.

Колузија у поступку јавне набавке, односно забрањени споразум склопљен између независних привредних субјеката садржи тешка ограничења тржишне конкуренције из члана 7. Одлуке, јер овакви споразуми сами по себи имају за циљ огранчавање тржишне конкуренције и подјелу тржишта. Они представљају најтежи облик повреде правила тржишне конкуренције нарочито из разлога, што су јавне набавке један од најконкретнијих облика јавне потрошње, јер им је сврха осигурати извођење радова, набавку робе или услуга које грађани директно користе. Циљ свих тајних споразума тј. забрањених споразума у подручју јавних набавки је да се унапријед утврђеном понуђачу омогући склапање уговора, а такав споразум умањује корисне учинке поштеног, транспарентног, конкурентног тржишта јавне набавке усмјереног на улагање, јер привредним субјектима ограничавају приступ том тржишту, а јавним наручитељима, уговорним органима, смањују могућност избора. Присутност тајних (забрањених) споразума на тржишту јавне набавке "одвраћа" привредне субјекте који поштују закон о јавним набавкама, од учествовања у поступцима додјеле или улагања у пројекте јавног сектора. Тиме су нарочито погођени привредни субјекти који покушавају или требају развити своје пословање, посебно мала и средња предузећа. Једнако су погођени и привредни субјекти који су жељни развити иновативна рјешења за потребе јавног сектора (Обавијест о алатима за борбу против тајних споразума у подручју јавних набавки и смјернице за примјену с тим повезане основе за искључење бр. 2021/Ц/91/01). Због чега су неосновани наводи да се забрањени споразум између привредних субјеката Медиа Маркет, SMART COMPUTER и Софтком С, може сматрати споразумом мале вриједности на који се не примјењују одредбе члана 4. став (1) Закона о конкуренцији.

Конкуренцијски савјет је са циљем утврђивања материјалне истине, као и упознавање странака у поступку са подацима који су прикупљени од трећих страна које нису странке у поступку, а који би могли бити одлучујући, дана 03.06.2024. године упутило захтјев за достављање података привредним субјектима Медиа Маркет (акт број:УП 01-26-3-004-69/24), Софтком С (акт број:УП 01-26-3-004-70/24) и SMART COMPUTER (акт број:УП 01-26-3-

004-71/24) којим је затражно да се очитују на поступања у наведеним поступцима јавних набавки, као и на околности да су са исте ИП адресе преузимали документацију са портала Агенције за јавне набавке и учествовали на е-Аукцији.

Привредни субјекат Медиа Маркет је дана 14.06.2024. године у поднеску запримљеном под бројем: УП 01-26-3-004-88/24, поред осталог дао одговор на питање око ИП адреса како слиједи: " Наиме, што се тиче преузимања тендерске документације са исте ИП адресе, истичемо да нисмо прекршили ниједну законску одредбу, те да ниједним законским нити подзаконским актом то није забрањено, па је самим тим то ирелевантно за овај поступак. Неспорно је да је Приједор мање мјесто и да се сви међусобно познајемо, те да учествујемо на различитим тендерима широм БиХ. То што су горе наведени понуђачи тендерску документацију преузимали са исте ИП адресе, не значи да су исти имали било какав договор, нити да су заједно учествовали на е-аукцијама. Разлога за то може бити више. Имајућу у виду да на подручју БиХ постоји неколико привредних друштава као што су веће групације и које у свом саставу имају више привредних субјеката из исте области привреде који учествују као засебни понуђачи у поступцима јавних набавки, а који заједно прикупљају ТД или је преузимају са истих ИП адреса и све то у складу са позитивним прописима, сматрамо да у конкретном случајну нема ништа спорно и незаконито. Важно је нагласити и то да сам систем јавних набавки на свом порталу дозвољава да се више корисника пријави путем исте ИП адресе, те се наведено не може искључиво приписивати на терет понуђача. Дакле, сматрамо да то не доказује било какав скривени договор."

Дана 18.06.2024. године привредни субјекат Софтком С је доставио поднесак запримљен под бројем: УП 01-26-3-004-91/23 у ком је навео: "Наводи Савјета да је тендерска документација преузета са исте ИП адресе је ирелевантна за овај поступак, обзиром да то није забрањено ни једним актом ни законским ни подзаконским. Ово нарочито имајући у виду да смањење трошкова у смислу да се користе исти извори за прикупљање података, тендерске документације може бити легална и легитимна одлука пословних субјеката, па тако и Понуђача и осталих учесника овог поступка. Такође, за такву одлуку основ може бити основ и одлука да више пословних субјеката заједнички учествује у истој јавној набавци као конзорцијум или у сличном, опет дозвољеном формату....Што се тиче захтјева за доставом понуда које су биле основ за одређивање цијене у предметним е-аукцијама, Понуђач истиче да су се исте тренутне одлуке Понуђача, да се понуде, кретање цијена на тржишту прате он лине, да се већина опреме такође и наручује он лине... Дакле, понуђач ни на који начин није могао утицати на остале понуђаче и њихове понуђене цијене током аукције. Ово из неколико разлога, а пре свега јер су у предметним поступцима њихове понуде одбачене, а аукција односно надметања су се фактички водила између осталих учесника, од којих су неки активно учествовали, а неки се нису ни укључивали у процес надметања, што само по себи производи посљедице, и на које нико не може утицати нити се може ставити на терет било којем трећем лицу, па тако ни Понуђачу, јер је воља и одлука самог понуђача, да се понаша пасивно у оваквом начину провођења јавне набавке. Само пасивно понашање на аукцијама по дефиницији саме аукције, значи да тај понуђач није ни заинтересован за надметање па самим тим ни за исход самог поступка, а за шта никако ни по здравој логици ни принудним прописима не може бити стављено на терет или обавезу било којем трећем лицу. Дакле, из понашања Понуђача у поступку самог пријављивања на тендер, у поступку учествовања у тендеру и учествовања у е-аукцији нема ни једног противзаконитог акта, нити противзаконитог понашања. С друге стране, из понашања дијела учесника се може закључити да нису били заинтересовани ни за надметање, па самим тим ни за добијање предметног посла. Да је Уговорни орган имао намјеру да од првобитно достављених понуда изабере понуђача са најнижом цијеном он не би имао потребе да заказује е-аукцију на којој се очекује да ће понуде бити додатно снижене. Одустајање од закључења уговора није противзаконито, као што није незаконито ни пасивно држање на аукцији. Такође, немогуће је, технички, да један понуђач онемогући или спријечи другог понуђача да даје понуде и коригује их у било којем проценту, на горе или на доле, нарочито имајући у виду да сви учесници е-аукције у сваком моменту имају у виду у сваку понуду свих других понуђача у датој е-аукцији..."

Привредни субјекат SMART COMPUTER у одговору достављеном дана 18.06.2024. године (број: УП01-26-3-004-90/24, навео: " Што се тиче материјалних доказа којима потврђујемо образложење, а који према наводима Конкуренцијског савјета треба да се састоје од понуде дистрибутера, мејл кореспондеције, понуде добављача на основу којих смо сачинили понуде за предметне набавке прије е-аукције, као и калкулацију на основу којих смо утврдили да нам је економски исплативо да на е-аукцији снизимо цијену понуде у износу на који су снижене истичемо сљедеће: Када су у питању велики дистрибутери, по ранијем искуству нама су се дешавале ситуације да исти одбију да нам дају понуду за поједине тендере, односно поступке јавних набавки, јер наводно имају заштићене партнере које подржавају у тим поступцима за који смо и ми заинтересовани. Стога, наша пословна одлука, које се и дан данас придржавамо, је да од великих диструбутера као наших добављача не тражимо званичне понуде за појединачне поступке јавних набавки и тиме откривамо нашу намјеру да учествујемо у појединим поступцима. Нашу припрему понуда и почетно формирање цијена правимо у складу са цијенама рачунара и пратеће опреме које се могу провјерити на званичним онлајн страницама дистрибутера, других трговаца наведеном опремом и осталих онлајн извора као што су онлајн трговине (АлиЕхпресс, е-Вау, ОЛХ и сл), те директом телефонском комуникацијом са нашим добављачима. Наравно, приликом формирања цијена смо увијек узимали у обзир и друге факторе као што је процијењена вриједност набавке, које рачунаре и рачунарску опрему уговорни орган "типује" односно фаворзију техничком спецификацијом, очекивану конкуренцију, тражену количину, удаљеност уговорног органа од нашег сједишта и сл. Даље, е-Аукције у правилу кратко трају, од 10 до 30 минута, све у складу са Правилником о условима и начину кориштења е-Аукције. У неким случајевима се дешава да одлука о снижавању цијена буде исхитрена, испод претходно планираних прагова цијене, као реакција на тренутна понашања других учесника исте, те долази до тога да се цијене понуде спусте испод нивоа економске оправданости која се тек каснијом калкулацијом цијена утврди. Е-аукција и не оставља времена за детаљнију калкулацију цијена током њеног трајања јер као таква захтјева брзо реакционо дјеловање. У другим ситуацијама, дешава се да једноставно нема више на тржишту доступне робе по цијенама које би биле економски исплативе."

Конкуренцијски савјет овакву аргументацију везану за кориштење исте ИП адресе, не може уважити нити сматрати оправданом из разлога јер се ради о привредним субјектима који послују на хоризонатлном тржишту и учествују у поступцима јавних набавки рачунарске опреме као конкуренти, гдје би се требали такмичити и надметати, јер се тржишна конкуренција и огледа у томе односу између конкурената и неизвјесности у вези са намјераваним поступцима стварних и потенцијалних конкурената. Сваки облик сарадње и размјене информација, који има за циљ и/или посљедицу да спречава, нарушава или ограничава тржишну конкуренцију је забрање. У предметном поступку је доказано да је понашања привредних субјеката у свих шест поступака у којима је са исте ИП адресе преузимана тендерска документација и учествовало на е-Аукцији имало за посљедицу ограничавање тржишне конкуренције и подјелу тржишта.

Привредни субјекти Медиа Маркет, SMART COMPUTER и Софтком С су у одговору на закључак о покретању поступка, као и поднесцима достављеним у току поступка, дали уопштене одговоре који нису поткријепљени никаквим материјалним доказима који би се могли сматрати релевантним за отклањање сумње на постојање забрањеног споразума у поступцима јавних набавки због којих се овај поступак пред Конкуренцијским савјетом води. Наиме, привредни субјекти су прије свега, са исте ИП адреса, преузимали тендерску документацију и са исте ИП адресе учествовали у е-Аукцији. Наведено је несумњив доказ да су размјеном информација договорили и поступање у току е-Ауцкији, према коме су привредни субјекти SMART COMPUTER и Софтком С у трајању од неколико секунди, као што је и наведено у утврђеном чињеничном стању, снижавали цијену своје понуде за скоро 50%, некада и више и тиме онемогућили остале учеснике да се надмећу и подносе нове економски исплативе цијене понуде на е-Аукцији, а све са циљем да привредни субјекат Медиа Маркет буде трећепласирани на ранг листи након окончане е-аукције. Зашто трећепласирани, зато што у складу са чланом 72. став 3) Закона о јавним набавкама, уговорни орган доставља приједлог уговора оном понуђачу чија је понуда по ранг листи одмах након најуспјешнијег понуђача, у случају да најуспјешнији понуђач између осталог, одбије закључење уговора или не достави тражену документацију у смислу одредби члана 45. Закона о јавним набавкама. Па тако привредни субјекти SMART COMPUTER и Софтком С, као првопласирани, односно другопласирани, нису достављали тражену документацију из члана 45. Закона о јавним набавкама и тиме омогућили да на крају, привредни субјекат Медиа Маркет као трећепласирани понуђач, у складу са чланом 72. став 3) Закона о јавним набвакама, буде изабран и закључи уговор о предметној јавној набавци са уговорним органом.

Конкуренцијски савјет је утврдио да су привредни субјекти Медиа Маркет, SMART COMPUTER и Софтком С на тржишту набавке рачунарске опреме у поступцима број: 432-7-1-14/23 уговорног органа Конкуренцијски савјет, број: 1293-1-1-101/23 уговорног органа Град Бијељина, број: 1092-7-1-12/23 уговорног органа Кантонално тужилаштво УСК Бихаћ), број: 231-7-1-116/23 уговорног органа Дирекција за Европске интеграције, број: 7909-7-1-27/23 уговорног органа Завод за здравствену заштиту радника у саобраћају Сарајево и број: 5359-7-1-22/23 уговорног органа Општински суд у Какњу, директном или индиректном размјеном информација, склопили забрањени споразум којим су ограничили и подијелили тржиште у смислу одредби члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији.

Слиједом чега је утврђено као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

b) У поступку јавне набавке број: 16813-7-1-45/22 уговорног органа Окружни привредни суд у Приједору, Конкуренцијски савјет је утврдио сљедеће:

Уговорни орган Окружни суд у Приједору је покренуо поступак јавне набавке рачунара и рачунарске опреме број: 16813-7-1-45/22, процијењена вриједност набавке 10.200,00 КМ.

Према Извјештају о току и завршетку е-Аукције, е-Аукција је одржана 17.01.2023. године са почетком у 12:00:00 и завршена у 12:36:00.

Почетна ранг листа понуђача који су позвани да учествују на е-Аукцији, била је како слиједи: Универзално д.о.о. (9.124,00 КМ), INTER-COM д.о.о. (10.200,00), SMART COMPUTER (10.200,00 КМ) и Медиа Маркет (10.200,00 КМ).

У току е-Аукције, понуђач INTER-COM је у првих четири минуте два пута поднио нову цијену понуде са укупним умањењем цијене од 11,27%, понуђач SMART COMPUTER је једанаест пута у првих девет минута трајања е-Аукције поднио нову цијену понуде са укупним умањењем од 13,04%, понуђач Медиа Маркет је 23 пута снижавао цијену своје понуде што је укупно износило 26,27%, док је понуђач Универзално 33 пута у току трајања цијеле е-Аукције снижавао цијену своје понуде што је на крају укупно износило 17,47%.

Према коначној ранг листи након окончане е-Аукције, првопласирани је био понуђач Медиа Маркет са коначном цијеном од 7.520,00 КМ, другопласирани Универзално са коначном цијеном понуде од 7.530,00 КМ, трећепласирани SMART COMPUTER са коначном цијеном понуде од 8.870,00 КМ и четвртопласирани INTER-COM са коначном цијеном понуде од 9.050,00 КМ

Одлуком о избору најповољнијег понуђача од 19.01.2023. године, је изабран понуђач Медиа Маркет, који је дописом од 24.01.2023. године информисао уговорни орган да није у могућности да испоруче робу која је предмет уговора, због чега је принуђен да одбије додјелу уговора у предметном поступку јавне набавке. Уговорни орган је одлуком о избору најповољнијег понуђача од 31.01.2023. године, изабарао Универзално, који није поступио по одредбама члан 45. Закона о јавним набавкама, због чега је уговорни орган дана 15.02.2023. године донио нову одлуку којом је изабран **трећепласирани понуђач SMART COMPUTER са којим је и закључен уговор о предметној набавци, вриједност уговора 8.870,00 КМ.**

Конкуренцијски савјет је у предметном поступку испитивао у оквиру Закона о конкуренцији, а у складу са прописаним надлежностима, да ли је дошло до забрањеног конкуренцијског дјеловања из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, те је на темељу утврђеног чињеничног стања, достављених доказа, као и аргументације странака изнесених током поступка, утврдило да привредни субјекти Медиа Маркет, SMART COMPUTER, Универзално и INTER-COM нису прекршили одредбе члана 4. став (1) под б) и ц) Закона о конкуренцији, у поступку рачунара и рачунарске опреме број: 16813-7-1-45/22 уговорног органа Окружни суд у Приједору.

У циљу утврђивања материјалне истине, као и упознавање странака у поступку са подацима који су прикупљени од трећих страна које нису странке у

поступку, а који би могли бити одлучујуће, Конкуренцијски савјет је дана 03.06.2024. године упутило захтјев за достављање података привредном субјекту Медиа Маркет (акт број: УП01-26-3-004-69/24), привредном субјекту INTER-COM (акт број:УП01-26-3-004-77/24) и привредном субјекту Универзално (акт број: УП 01-26-3-004-78/24).

Привредни субјекат Медиа Маркет је у одговору запримљеном 14.06.2024. године (број акта: УП 01-26-3-004-88/24) навео: "Поступак јавне набавке број: 16813-7-1-45/22 Уговорног органа Окружни привредни суд у Приједору и општина Мркоњић Град, потписивање уговора смо одбили из разлога што нисмо могли да испоручимо робу и што од добављача нисмо ни добили понуду.", односно дао је исто образложење као и уговрном органу када је одустао од закључења уговора о предметној набавци.

Како није доставио материјалне доказе за наведено, постојала је основана сумња да се ради о колузивном понашању између понуђача Медиа Маркет, Универзално и SMART COMPUTER, односно патерну понашања утврђеном у напријед наведеним поступцима јавних набавки. Међутим, привредни субјеката Универзално, поступајући по захтјеву Конкуренцијског савјета, поднеском запримљеним под броје: УП 01-26-3-004-83/24 од 12.06.2024. године, доставио је материјалне доказе којима су потврђени наводи из Одговора на закључак о покретању поступа (акт број: УП 01-26-3-00419/24) у вези рока за испоруку робе за предметну набавку, као и то да се обраћао уговорном органу за помјерање рока испоруке робе, чиме је отклонио сумњу на постојање договор са понуђачима Медиа Маркет и SMART COMPUTER. У току свих тридесет минута колико је трајала е-Аукција, понуђачи су подносили нове цијене понуде, које су по завршетку е-Аукције износиле од 11,27% до 26.27% умањење цијене понуде. У току трајања е-Аукције, није утврђен досадашњи образац колузивног понашања према коме два понуђача на самом почетку е-Аукције неколико пута поднесу нову цијену понуде и смање цијену својих понуда и око 50%, а трећи за ког се намјешта закључење уговора не подноси нову цијену уопште или је поднесе са незнатним умањењем како би омогућио да буде трећепласирани након окончања е-Аукције. Конкуренцијски савјет је против привредног субјекта INTER-COM покренуо поступак за предметну набавку због идентичне цијене достављене понуде као код понуђача Медиа Маркет и SMART COMPUTER, због чега је постојала сумња да је привредни субјекат дио колузије. Увидом у Образац за цијену понуде из понуда наведених понуђача које је на захтјев Конкуренцијског савјета доставио уговорни орган Окружни привредни суд у Приједору, утврђено је да су јединичне цијене робе по ставкама различите, односно иако је укупна цијена понуде иста, рачунари, оперативни систем, мицрососфт оффице хоме анд буисинесс 2019 имају појединачне цијене различите код свих понуђача, због чега је одклоњена сумња на постојање колузивног понашања.

Имајући у виду напријед наведено, Конкуренцијски савјет је утврдио да привредни субјекти Медиа Маркет, SMART COMPUTER, Универзално и INTER-COM нису закључили забрањени споразум из члана 4. став (1) под б) и ц) Закона о конкуренцији, у поступку набавке рачунара и рачунарске опреме број: 16813-7-1-45/22 уговорног органа Окружни суд у Приједору.

Слиједом чега је одлучено у тачки 11. диспозитива овог Рјешења.

с) У поступку јавне набавке број:1190-7-1-76/23, уговорног органа Општина Јајце, Конкуренцијски савјет је утврдио сљедеће:

Уговорни орган Општина Јајце је провео поступак јавне набавке лаптопа за потребе вијећника Општине Јајце, број: 1190-7-1-76/23, процијења вриједност набавке 21.000,00 КМ.

Почетна ранг листа понуђача који су позвани да учествују на е-Аукцији је била како слиједи: ZERICK (20.930,00 КМ), SMART COMPUTER (20.977,00 КМ), Кодекс (20.982,00 КМ) и Меда Маркет (21.000,00 КМ).

Према Извјештају о току и завршетку е-Аукције, е-Аукција је одржана 07.07.2023. године са почетком у 12:00:00 сати и завршена у 12:10:00 сати, на којој су учествовали понуђачи Медиа Маркет, SMART COMPUTER и Zerick . Понуђачи су у првих 31 секунду подносили нове цијене понуда и то понуђач SMART COMPUTER је први поднио нову цијену понуде умањену за 0,61%, послије чега више није снижавао своју понуду, док су у 26 секунди, понуђачи Медиа Маркет и ZERICK подносили нове цијене понуде, па је Медиа Маркет своју цијену снизио за 42,86%, а понуђач ZERICK за укупно 33,11%.

Према подацима добијеним од Агенције за јавне набавке, понуђачи Медиа Маркет и SMART COMPUTER су на е-аукцији учествовали са исте ИП адресе.

Према коначној ранг листи понуђача који су учествовали на е-Аукциј, првопласирани је био понуђач Медиа Маркет са коначном цијеном понуде од 12.000,00 КМ, другопласирани ZERICK са коначном цијеном понуде од 14.000,00 КМ, трећепласирани SMART COMPUTER 20.850,00 КМ и четвропласирани Кодекс са коначном цијеном понуде од 20.982,00 КМ.

Одлуком о избору најповољнијег понуђача од 31.07.2023. године као најповољнији понуђача изабран је Медиа Маркет, који је дописом обавијестио уговорни орган да није у могућности испоручити робу која је предмет набавке. Уговорни орган је дана 04.08.2023. године донио Одлука о избору најповољнијег понуђача којом је у складу са Законом о јавним набвакам, закључење уговора понуђено сљедећем понуђачу са ранг листе и то понуђачу ZERICK д.о.о. Сарајево. Добављач ZERICK је е-маилом од 10.08.2023 обавијестио уговорни орган да није добио подршку дистрибутера, за испоруку опреме у вези цијене опреме, рока добављања и осталог, због чега мора одустати од даљег поступка. Дана 16.08.2023. године, уговорни орган је изабрао **трећерангираног понуђача SMART COMPUTER са којим је и закључен уговор о предметној набваци, вриједност уговора 20.850,00 КМ без урачунатог ПДВ-а.**

У циљу утврђивања материјалне истине, као и упознавање странака у поступку са подацима који су прикупљени од трећих страна које нису странке у поступку, а који би могли бити одлучујуће, Конкуренцијски савјет је дана 03.06.2024. године упутио захтјев за достављање података привредном субјекту Медиа Маркет

Поступајући по захтјеву Конкуренцијског савјета (акт број: УП 01-26-3-004-69/24), Медиа Маркет је дана 14.06.2024. године доставио одговор на околности утврђене у предметном поступку набавке (акта број: УП 01-26-3-004-88/24): " Од нашег добављача КимТец д.о.о. тражили смо понуду за предметну робу, али исту никад нисмо добили. Накнадно, послије е-аукције сами смо покушали направити понуду на основу јединичних цијена које су у том тренутку

биле на web-схоповима наших добављача. Међутим, та количина нама није била добављива у догледном року."

Конкуренцијски савјет наведено није узео као аргумент за одустајаје од закључења уговора за предметну набавку, него само још један показатељи озбиљне намјере да се по сваку цијену погодује привредном субјекту SMART COMPUTER. Постојање размјене информација и комуникације међу привредним субјектима, је доказано и кроз чињеница да су са исте ИП адресе учествовали у е-Аукцији.

Конкуренцијски савјет је дана 03.06.2024. године актом број: УП 01-26-3-004-73/24 од привредног субјекта ZERICK затражио да достави додатне податке у вези поступка јавне набавке. Привредни субјекат ZERICK је дана 13.06.2024. године (акт број: УП 01-26-3-004-86/24) доставио одговор како слиједи:

"Ми смо као што видите у приложеним маиловима (...)* добили акцијску цијену за лаптоп Ацер модел НХ.АДДЕХ.00А по цијени од (...)* КМ нетто, и са цијеном увећаном за нашу маржу учествовали на тендеру за Општину Јајце, с обзиром да цијена која је добивена након е-аукције (ми смо били на 14.000,00 КМ нетто) била испод набавне цијене (...)* КМ ми нисмо били у стању прихватити понуду Уговорног органа као другопласирани са понуђеном цијеном од 14.000,00 КМ и због тог разлога смо одустали од даљег учествовања за набавку лаптопа за потребе вијећника Општине Јајце."

Привредни субјекта је уз одговор доставио понуду дистрибутера од 08.05.2023. године са акцијском цијеном лаптопа Ацер модел НХ.АДДЕХ.00А, као и емаил коресподенцију закључно са 11.07.2023. године гдје је потврђено да и даље стоји наведена цијене лаптопа из понуде од 08.05.2023. године, без достављања доказа да је дистрибутер промијенио цијену лаптопа, као и то да је уопште питан о цијени лаптопа након што је привредни субјекат ZERICK изабран као најповољнији понуђач.

Конкуренцијски савјет је цијенио напријед наведену аргументацију привредног субјекта ZERICK и утврдило да се иста не може уважити као релевантан доказ и оправдан разлог због ког је снижена цијене понуде на е-Аукцији испод граница економске исплативости за реализацију ове набавке. Наиме, материјални докази не иду у прилогу наводима, ако посматрамо правила тржишне економије. Понуђачу је дистрибутер понудио акцијску цијена лаптопа у мају мјесецу, и резервисао роба за предметну набавку по понуђеној цијени, и онда понуђач на е-Аукцији која је одржана у јулу мјесецу, поднесе нову цијену којом је умањио своју понуду за 33,11% и свјесно оде испод набавне **акцијске цијене** понуде дистрибутера. Овакво поступање привредног субјекта је показатељ не поштовања правила тржишта у погледу понуде и потражње, а као најважније одсуство стварне намјере да се посао за предметну набавку и добије. Надаље, привредни субјект се у одговору достављеном на закључак о покретању поступка, исто као и привредни субјекти Медиа Маркет и SMART COMPUTER, реферише на одредбе члана 8. Закона о конкуренцији. Сличне или исте изјаве су први од показатеља могућег договора, размјене информација између привредних субјеката према ОЕЦД-овим Смјерницама за борбу против намјештања понуда у поступцима јавних набавки.

У предметном поступку јавне набавке, привредни субјекти Медиа Маркет и SMART COMPUTER, колузивним понашањем са привредним субјектом Zerick , су омогућили привредном субјекту SMART COMPUTER закључење уговора, тако што су привредни субјекти Медиа Маркет и Zerick , по већ утврђеном обрасцу који је Медиа Маркет, заједно са привредним субјектима SMART COMPUTER и Софтком С, користио у току е-Аукције, снизили цијене својих понуда за 33,11%, односно 42,86%, и тиме омогућили привредном субјекту SMART COMPUTER да буде трећерангирани. Након што су привредни субјекти Медиа Маркет и Zerick , са скоро истим образложењем одустали од закључења уговора, у складу са чланом 72. став 3) Закона о јавним набавкама, уговор је додијељен трећерангираном понуђачи SMART COMPUTER, са којим је и закључен.

Конкуренцијски савјет је утврдио да су привредни субјекти Медиа Маркет, SMART COMPUTER и Zerick , закључили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији у поступку јавне набавке број: 1190-7-1-76/23, уговорног органа Општина Јајце.

Слиједом чега је одлучено као у тачки 2. диспозитива овог Рјешења.

d) У поступку јавне набавке број: 261-7-1-48/23, уговорни орган Општина Мркоњић Град, Конкуренцијски савјет је утврдио сљедеће:

Уговорни орган Општина Мркоњић Град је провео поступак јавне набавке информатичке опреме, број: 261-7-1-48/23, процијењена вриједност набавке 15.900,00 КМ.

Увидом у Извјештај о току и завршетку е-Аукције, утврђено је да је почетна ранг листа понуђача који су позвани на е-Аукцију била како слиједи: Бисцомерце (15.900,00 КМ), SMART COMPUTER (15.900,00 КМ), Медиа Маркет (15.900,00 КМ), Медиа Портал (16.728,00 КМ).

У предметном поступку јавне набавке, е-Аукција је одржана 27.04.2023. године са почетком у 10:15:00 сати и завршена у 10:27:00 сати.

У току трајања е-Аукције, у првих девет минута су нову цијену понуде подносили понуђачи Медиа Портал укупно умањивши своју цијену понуде за 16,91%, BISCOMMERCe са умањењем цијене од 13,84%, и SMART COMPUTER који је своју цијену понуде умањио за 13,96%, након чега је понуђач Медиа Марке једним подношењем нове цијене, своју понуде умањенио за 23,9%.

Према коначној ранг листи понуђача који су учествовали на е-Аукцији прворангирани је био понуђач Медиа Маркет са коначном цијеном понуде од 12.100,00 КМ, другорангирани SMART COMPUTER са коначном цијеном понуде од 13.680,00 КМ, трећерангирани BISCOMMERCe 13.700,00 КМ и на четвртој позицији понуђач Медиа Портал са коначном цијеном понуде од 13.900,00 КМ.

Уговорни орган је Одлуком о избору најповољнијег понуђача од 28.04.2023. године изабрао понуђача Медиа Маркет, који је одустао од закључења уговора из разлога што није у могућности испоручити робу која је предмет уговора. У складу са члано 72. став (3) Закона о јавним набавкам, уговорни орган је закључење уговора понудио другорангираном понуђачу SMART COMPUTER са којим је закључен уговор о предметној набавци, вриједност уговора 13.680,00 КМ без урачунатог ПДВ-а.

Конкуренцијски савјет је приликом анализе Извјештаја о току и завршетку е-Аукције уочио да понуђачи врло често, уколико је у поступку јавне набавке предвиђена е-Аукција, достављају цијену понуде идентичну као процијењена вриједност јавне набавке коју је утврдио уговорни орган, што је створило сумње на постојање договора међу понуђачима. Привредни субјекат BISCOMMERCe је у поступку јавне набавке број: 261-7-1-48/23, имао исту цијену понуде за предметну набавку

информатичке опреме у износу од 15.900,00 КМ као понуђачи Медиа Марке и SMART COMPUTER. Увидом у Образац за цијену понуде из понуда наведених понуђача које је на захтјев Конкуренцијског савјета доставио уговорни орган Општина Мркоњић Град, утврђено је да су јединичне цијене робе по ставкама битно различите у понуди BISCOMMERCe, у односу на јединичне цијене робе из понуда Медиа Маркет и SMART COMPUTER, што отклања сумњу на договор између понуђача у том дијелу.

У погледу снижавања цијене у току е-Аукције, према подацима из Извјештаја о току и завршетку е-Аукције утврђено је да је надметање на е-Аукцији између понуђача SMART COMPUTER, BISCOMMERCe и Медиа Портал, за понуђача BISCOMMERCe било надметање са стварном намјером да буде изабран као најповољнији понуђач, као и да одустане у тренутку када подношење нове цијене за њега више није економски исплативо. Привредни субјекат BISCOMMERCe је у току поступка пред Конкуренцијским савјетом доставио понуде дистрибутера, као и друге релевантне доказе (поднесак број: УП 01-26-3-004-85/24) из којих је утврђено да је цијену своје понуде у току е-Аукције, умањио у границама економске исплативости, те од даљег подношења нове цијене одустао када му је постало финансијски неисплативо. Тачније, није утврђен принцип понашања у току е-Ауцкији који су до сада практиковали привредни субјекти SMART COMPUTER и Медиа Маркет, чиме је отклоњена сумња на постојање договора између наведених привредних субјекта и привредног субјекта BISCOMMERCe.

Имајући у виду напријед наведено, Конкуренцијски савјет је утврдио да привредни субјекат BISCOMMERCe, није закључио забрањени споразум из члана 4. став (1) под б) и ц) Закона о конкуренцији, у поступку набавке информатичке опреме број: 261-7-1-48/23, уговорног орган Општина Мркоњић Град.

Слиједом чега је одлучено као у тачки 12. диспозитива овог Рјешења.

У дијелу поступка који се односи на забрањено конкуренцијско дјеловање, односно колузију у поступку јавне набавке број: 261-7-1-48/23, уговорног органа Општина Мркоњић Град, увидом у копије понуда које је доставио уговорни орган, Конкуренцијски савјет је утврдио да понуде привредних субјеката SMART COMPUTER и Медиа Маркет, осим идентична цијена понуде од 15.90,00 КМ прије е-Аукције, из Образца за цијену понуде утврђено је да су јединичне цијене од шест ставки, за четири ставке идентичне, док се јединичне цијене за двије ставке незнатно разликују. На основу понашања привредног субјекта Медиа Маркет у току трајања е-Аукције, утврђено је да је привредни субјекат Медиа Маркет поднио нову цијену понуде оног тренутка када је привредни субјекат SMART COMPUTER завршио надметање у току е-Аукције са понуђачима Медиа Портал и BISCOMMERCe и био првопласирани у том надметању. Умањењем цијене понуде од 23,9%, привредни субјекат Медиа Маркет је избио на прву позицију, те онемогућио друге понуђаче да се надмећу због економске неисплативости, чиме је привредном субјекту SMART COMPUTER обезбиједио закључење уговора за предметну набавку.

Привредни субјекат Медиа Маркет је у одговору запримљеном 14.06.2024. године (број акта: УП 01-26-3-004-88/24) навео: "Поступак јавне набавке број: 16813-7-1-45/22 Уговорног органа Окружни привредни суд у Приједору и општина Мркоњић Град, потписивање уговора смо одбили из разлога што нисмо могли да испоручимо робу и што од добављача нисмо ни добили понуду."

Ако се узме у обзир шта је привредни субјекта Медиа Маркет навео у свом одговору достављеном Конкуренцијском савјету (поднесак број: УП 01-26-3-004-88/24), снижавањем цијене понуде у износу од 23,9%, у случају када немате понуду дистрибутер, указује на одсуство стварне намјере понуђача да надметање на е-Аукцији исходује закључењем угвора за предметну набавку. Узевши у обзир понашање привредних субјеката Медиа Маркет и SMART COMPUTER у поступцима у којима је Конкуренцијски савјет утврдио повреду, овим је само доказано одсуство трећег понуђача са којим имају договор, али су договореним понашањем показаним у е-Аукцији, омогућили да SMART COMPUTER буде изабран као најповољнији понуђач. Постојање забрањеног конкуренцијског дјеловања или споразума може се закључити из одређеног броја подударности и индиција које, посматране као цјелина могу чинити доказ повреде правила тржишне конкуренције (пресуде Аалборг Портланд, тачке 55. до 57. и Дресднер Банк, тачке 64. и 65.), што је у овом случају несумњиво и утврђено.

Конкуренцијски савјет је утврдио да су привредни субјекти Медиа Маркет и SMART COMPUTER, закључили забрањени споразум из члана 4. став (1) под б) и ц) Закона о конкуренцији у поступку јавне набваке број: 261-7-1-48/23, уговорног органа Општина Мркоњић Град

Слиједом чега је одлучено у тачки 3. диспозитива овог Рјешења.

е) Конкуренцијски савјет је у поступку јавне набавке број: 13912-7-1-34/23 уговорног органа Основни суд у Козарској Дубицу, утврдио сљедеће:

Уговорни орган Основни суд у Козарској Дубици је провео поступак јавне набавке рачунарске опреме број: 13912-7-1-34/23, процијењена вриједност набавке 17.000,00 КМ. Почетна ранг листа понуђача који су позвани на е-Аукцију била је рангирана како слиједи: Медиа Маркет (14.000,00 КМ), Алф-ом (17.000,00 КМ), INTER-COM (17.000,00 КМ), Смарт Цопутер (17.000,00 КМ), Кинг (17.075,00 КМ), Проинтер (17.080,00 КМ) и Елур (17.09,00 КМ).

За предметну јавну набавку, е-Аукција је одржана дана 12.10.2023. године са почетком у 9:00:00 сати и завршена у 09:15:00 сати. На е-Аукцији у року од 1:30 минута је понуђач INTER-COM поднио нову сијену понуде 2 пута, укупно снизивши цијену за 41,18%, понуђач Медиа Маркет је два пута поднио нову цијену понуде што је било укупно умањење од 35,71% и понуђач Алф-ом је једном поднио нову цијену, умањиви своју цијену понуде за 29,14%.

Према Извјештају о току и завршетку е-Аукције, на коначној ранг листи понуђача који су учествовали у е-Аукцији, првопласирани је био понуђач Медиа Маркет с коначном цијеном понуде од 9.000,00 КМ, другопласирани понуђач INTER-COM са коначном цијеном понуде од 10.000,00 КМ, терећепласирани понуђач Алф-ом са коначном цијеном понуде од 12.000,00 КМ, четвeропласирано понуђач SMART COMPUTER са коначном цијеном понуде од 17.000,00 КМ, док су их слиједили понуђачи Кинг, Проинтер и Елур, са цијенама као на почетној ранг листи прије одржане е-Аукције.

Понуђачи Медиа Маркет, Алф-ом и INTER-COM су одустали од потписивања уговора, прије ног је уговорни орган и донио одлуку о избору најповољнијег понуђача. Па су тако дан након окочане е-Аукције 13.10.2023. године понуђачи Медиа Маркет и Алфом сачинили допис којим су одустали од потписивања уговора. Понуђач Медиа Маркет је у допису од 13.10.2023. године навео да није у

могућности да испоручи робу која је предмет уговора, па је принуђен да одбије додијељени уговор у предметном поступку јавне набавке. Привредни субјекат Алф-ом дана дописом од 13.10.2023. године доставио обавјештење да мора повући понуду за набавку рачунарске опреме због промјена на тржишту нису у могућности да испоруче понуђену опрему.

Привредни субјекат Интерцом је такође дописом, чији датум израде није видљив из самог акта, информисао уговорни орган да није у могућности потписати уговор због промјењених околности које нису биле познате у вријеме припремања понуде и е-аукције, а односе се на калкулацију цијена, те знатно повећање тржишних цијена као и због личне процјене ризичности испоруке предметне набавке.

Одлуком о избору најповољнијег понуђача од 17.10.2023. године, уговорног органа Основни суд у Козарској Дубици је као најповољнији понуђач **изабран SMART COMPUTER**, са којим је закључен уговор за предметну набавку, вриједност уговора 17.000,00 КМ без урачунатог ПДВ-а.

Увидом у копије понуде понуђача Алф-ом и SMART COMPUTER, утврђено је да осим што им је иста коначна цијена понуде 17.000,00 КМ, у Обрасци за цијену понуде, идентичне су им цијене робе која је предмет набавке по свим ставкама, за разлику од понуђача INTER-COM чије се цијене робе по ставкама разликују.

У циљу утврђивања материјалне истине, као и упознавање странака у поступку са подацима који су прикупљени од трећих страна које нису странке у поступку, а који би могли бити одлучујуће, Конкуренцијски савјет је дана 03.06.2024. године, привредном субјекту Медиа Маркет (акт број: УП 01-26-3-004-69/24), привредном субјекту INTER-COM (акт број:УП 01-26-3-004-77/24) и привредном субјекту Алф-ом (акт број: УП 01-26-3-004-79/24) затражило да се очитују на околности које се тичу предметног поступка, те да доставе материјалне доказе који потврђују наведено.

Приведни субјекат АЛФ-ОМ је у одговору достављеном дана 11.06.2024. године (акт број: УП 01-26-3-004-80/24), навео како слиједи:

"У моменту покретања предметног посптупка, ради потреба припреме понуде приликом тражења предмета набавке, рачунари и штампачи који су задовољавали тражене спецификације из услова у ТД нису били доступни, али су били у каталогу једног од добављача АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА јер су имали исте у својој понуди и раније. Истиче се да је калкулација од добављача АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА рађена према обрачуну по старијим цијенама, очекујући да ће се предметна роба поново појавити док дође до реализације уговора рачунајући на временски протек од момента преузимања тендерске документације, припреме понуде, евентуалног потписа уговора па до коначне испоруке. Након окончане Е-аукције добављач АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА је извршио провјеру стања и констатовао да истих још није било код свог добављача на стању. Како је рок испоруке према условима из ТД опредјељен на 5 дана, те како је вјероватноћа да се исти испоштује сведена на минимум, једина исправна и законом дозвољена опција је била да понуђач АЛФ- ОМ ДОО БАЊА ЛУКА одустане од понуде. Истиче се да предметни поступак фактички и није био компликован поступак, јер су истим условима из ТД захтијеване само 2 ставке, па је понуђач калкулацију са понудом правио уз претпоставку покушаја учешћа на тендеру очекујући да ће се роба у међувремену од момента сазнања за набавку до момента испоруке код добављача и појавити, што се у коначници и није десило, тако да исту АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА није фактички нити могао да испоручи. У коначници, фактички разлог одустанка од понуде је тај што је предметна роба након окончања Е-аукције за понуђача АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА била недоступна па исту именовани и није могао испоручити уговорном органу чак и да је остао при својој понуди.

У прилог наведеним тврдњама указује се на податке са Б2Б портала добављача гдје је евидентно да и даље нема мобилних принтера, док је ситуација приликом спремања понуде била сљедећа: Истиче се да је приложена калкулација са старим стандардним цијенама. Рачунајући да ће бити још и количинског попуста и да ће нове цијене вјероватно бити у старту ниже, са спуштањем на 12.000,00 КМ понуђач АЛФ-ОМ ДОО БАЊА ЛУКА је мого према слободној процјени очекивати минимално (...)*% зараде. Истиче се да у конкретном случају с обзиром на вриједност и предмет набавке не би било по обиму знатно посла, па је у коначници остао само ризик од кашњења испоруке који ризик се на крају и остварио јер предметне робе није било на тржишту са таквим карактеристикама. Такође, истиче се да је понуда припремљена и прилагођена вриједности набавке према процијењеној вриједности набавке од стране самог УО тј. до предвиђеног буџета за тражену робу, а која процијењена вриједност из табеле је само оквирна цијена. Такође, очитујући се на захтјев истичемо да је предметна набавка из јако широког асортимана предмета набавке, у питању су рачунари и рачунарска опрема која се код других продаваца може наћи и за мање новца, према слободној процјени и за 930,00 КМ по комаду, а ваља споменути и чињеницу да се у неким случајевима купопродајне активности раде само због приказивања промета, и то са минималним маржама или чак и без марже и то нарочито пред крај године како би се достигле квоте и били одобрени поврати од добављача."

Привредни субјекат INTER-COM је у свом одговору од дана 13.06.2024. године (акт број: УП 01-26-3-004-87/24)истакао:

"За поступак Основни суд у Козарској Дубици 13912-7-1-34/23 нудили смо модел ХП Про Мини 400 Г9.

За вријеме комплетирања понуде нисмо увидјели да нам је дистрибутер дао понуду без оперативног система те смо рачунали на цијену коју нам је првобито дао те нас није обавјестио о истом. Када смо додали цијену оперативног система која по комаду износи (...)* КМ нисмо уопће били конкурентни нити у могућности потписати уговор јер нам није било исплативо те у циљу уштеде морали смо одустати од уговора . Што се тиче Вашег захтјева зашто смо имали исту цијену као остали понуђачи општепознато је да када се ради о поступку који има еАукцију већина понуђача иде до процјењење цијене набавке тако да немамо никакве везе са тим што и остали понуђачи иду до процјењене вриједности набавке у својим понудама."

Привредни субјекат Медиа Маркет је дана 14.06.2024. године у поднеску у запримљеном под бројем: УП 01-26-3-004-88/24, навели:

"Истичемо да је то наша законска могућност и ствар наше личне процјене, да ли ћемо одустати од закључења уговора или не. Није неуобичајно у поступцима јавних набавки у БиХ, као и у Европској унији да изабрани понуђач не закључи додијељени уговор због одређених фактора. Управо из тог разлога, Закон о јавним набавкама је предвидио могућност додјеле уговора сљедећем на ранг листи у складу са чланом 72 ст.3. ЗЈН који предвиђа више

могућности за то од недостављања документације, па до изричитог одбијања закључења уговора. Разлога за незакључивање уговора може бити више, Као што смо већ у претходном изјашњењу навели, одлуке понуђача су тренутне и зависе од кретања цијена на тржишту, рокова испоруке добављача, одлуке добављача да не испоручи робу понуђачу јер понуђач нема у том тренутку довољно финанцијских средстава за авансну уплату, роба која је у теренутку понуде била добављива али на закавивању е-аукције више није и сл. Све су то ствари које утичу на то да понуђач не може да испоштује своју обавезу и у том случају одустане од закључења уговора..."

Конкуренцијски савјет напријед наведена образложења привредних субјеката, без достављања било каквих материјалних доказа, не може узети као оправдање за одустајање од закључивања уговора са уговорним органом за набавку рачунарске опреме у поступку јавне набвке број: 13912-7-1-34/23. Појам "усклађеног дјеловања" разликује се од појма "споразума" с искључивом намјером да обухвати различите облике сарадње међу привредним субјектима који, са субјективног гледишта, имају исту нарав те се разликују само по свом интензитету и облицима у којима се очитују. (пресуде Аниц, тачка 112. и Т-Мобиле Нетхерландс, тачка 23.) Усклађено понашања привредних субјеката обухвата такву сарадњу међу привредним субјектима која није формализована, али директном или индиректном размјеном информација, врши се усклађивање међусобног понашања. Усклађеним међусобним понашањем, изостаје такмичења привредних субјеката као конкурената на релевантном тржишту, којим се подстиче развој, иновација, као и настојање да се понуди најбољи производи/или услуга по најнижим цијенама за потрошаче, него се истим нарушава, спречава или ограничава тржишна конкуренција.

Наиме, утврђено је да су привредни субјекти Медиа Маркет, INTER-COM и Алф-ом у току е-Аукције у кратком временском периоду снизили цијену својих понуда, утврђено је да су Алфом и SMART COMPUTER имали исте јединичне цијене робе за предметну набавку, да су Медиа Маркет, INTER-COM и Алфом, дан након е-Аукције написали допис којим обавјештавају уговорног органа о одустајању од могућег закључења уговора, са скоро идентичним разлогом и образложењем одустајања. Овакво поступање привредних субјеката је несумњиво усклађено дјеловања у наведеном поступку јавне набавке и погодовања привредном субјекту SMART COMPUTER да закључи уговор за предметну набавку, што представља забрањени споразум између конкурената на хоризонталном тржишту у смислу члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији.

Конкуренцијски савјет је утврдио да су привредни субјекти Медиа Маркет, INTER-COM, SMART COMPUTER и Алф-ом закључили забрањени споразум из члана 4. став (1) под б) и ц) Закона о конкуренцији у поступку јавне набавке број: 13912-7-1-34/23, уговорног органа Основни суд у Козарској Дубици.

Слиједом наведеног је одлучило као у тачки 4. диспозитива овог Рјешења.

f) Конкуренцијски савјет је у поступку јавне набавке број:417-7-1-2/23, уговорног органа Окружно јавно тужилаштво у Бијељини, утврдио сљедеће:

Уговорни орган Окружно тужилаштво Бијељина је провео поступак рачунара, рачунарске и биро опреме, број: 417-7-1-2/23, процијењена вриједност набавке 20.000,00 КМ.

Понуђачи Медиа Маркет и Софтком С су тендерску документацију за наведени поступак јавне набавке преузели са исте ИП адресе и то понуђач Медиа Маркет дана 10.04.2023. године у 9:24х, Софтком С дана 15.04.2023. године у 10:33х.

Према Извјештају о току и завршетку е-Аукције, почетна ранг листа понуђача који су позвани да учествују у е-Аукцији је: Софтком С (19.832,00 КМ), Примапром (19.852,00 КМ), SMART COMPUTER (19.870,00 КМ), Медиа Маркет (19.929,00 КМ) и COPITRADE (19.929,70 КМ).

е-Аукција је одржана дана 24.04.2023. године са почетком у 12:00:00 и завршена у 12:22:00 сати, на којој су понуђачи Медиа Маркет, Софтком С и SMART COMPUTER учествовала са исте ИП адресе. Прво снижење цијене је поднио понуђач Медиа Маркет, снизивши своју цијену понуде за укупно 0,65%, након њега су у року од минут и седам секунди, понуђачи SMART COMPUTER и Софтком С по пет пута подносили нову цијену понуде, укупно снизивши цијену понуде за 47,16% SMART COMPUTER, односно 47,46% Софтком С. Понуђач COPITRADE је након 17 минута и 8 секунди, и то први пут, поднио нову цијену понуде која је била умањена за 47,82%.

Коначна ранг листа понуђача који су учествовали у е-Аукције је била таква да је прворангирани понуђач био COPITRADE са коначном цијеном понуде од 10.400,00 КМ, другорангирани Софтком С са коначном цијеном понуде од 10.420,00 КМ, трећерангирани SMART COMPUTER са коначном цијеном понуде од 10.500,00 КМ, четврторангирани Медиа Маркет са коначном цијеном понуде од 19.800,00 КМ и и последњи на ранг листи понуђач Примапром са коначном цијеном понуде од 19.852,20 КМ.

Одлуком о избору најповољнијег понуђача од 03.05.2023. године, изабран је понуђач COPITRADE д.о.о. Бијељина. Изабрани понуђач није доставио документацију из члана 45. ЗЈН у року од 5 дана. Одлуком о избору наповољнијег понуђача од 11.05.2023. године је изабран понуђач Софтком С, који је дана 15.05.2023. године обавијестио уговорни орган да одустаје од закључења уговора због немогућности добављача да му испоручи робу. Одлуком о избору најповољнијег понуђача од 16.05.2023. године је изабран понуђач SMART COMPUTER, који је 18.05.2023. године емаилом обавијестио уговорни орган да због пропуста добављача и немогућности да испоручи робу по понуђеним цијенама мора да одустане од закључења уговора. Дана 22.05.2023. године, Одуком о избору најповољнијег понуђача, **изабран је понуђач Медиа Маркет са којим је закључен уговор о предметној набавци, вриједност уговора 19.800,00 КМ.**

Привредни субјекта COPITRADE је у Одговору на Закључак о покретању поступка од 21.03.2024. године (поднесак број: УП 01-26-3-004-22/24) и Одговору на Захтјев од 03.06.2024. године (поднесак број: УП 01-26-3-004-89 од 18.06.2024. године), у битном навео да су привредни субјекти SMART COMPUTER и Софтком С у тој мјери и таквом брзином снижавали цијене својих понуда да понуђач COPITRADE није био у прилици да откуца-кликне на Порталу јавних набавки било коју цијену. Оног тренутка када је у систему потврдио понуђену цијену која је била већа од прихваћене, систем је аутоматски понуду смањио на једину могућу цијену у том тренутку, која је била далеко нижа од оне која је укуцана.

Конкуренцијски савјет је од Агенције за јавне набавке затражио појашњење навода привредног субјекта COPITRADE, на шта је дана 24.10.2024. године Агенција за

јавне набавке доставила одговор (поднесак број: УП 01-26-3-004-115/24) како слиједи: предметна е-Аукције је одржана у 2023. години што значи да се одвијала по правилима старог правилника о условима и начину кориштења е-Аукције. По наведеном Правилнику систем је рачунао опсег од 0,1% до 10% од почетне цијене свих понуда и онда ту апсолутну вриједност (вриједност израчунату у првом кругу) одбија у сваком кругу од најниже цијене у том кругу. Понуђач уколико жели унијети нову кориговану понуду, иста мора бити у израчунатом опсегу. Понуђач COPITRADE је покушао поднијети понуду два пута, једном је поднио цијену која није у дозвољеном опсегу и коју сиситем није прихватио, док је други пут поднио исправну цијену коју је систем прхватио.

Конкуренцијски савјет је цијенећи наведено, утврдио да привредни субјекта COPITRADE, није закључио забрањени споразума из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона у поступку јавне набавке рачунара, рачунарске и биро опреме, број: 417-7-1-2/23 уговорног органа Окружно тужилаштво у Бијељини.

Слиједом наведеног је одлучено као у тачки 13. диспозитива овог Рјешења.

Дана 18.06.2024. године привредни субјекат Софтком С је доставио поднесак запримљен под бројем: УП 01-26-3-004-91/23 у ком је навео: "У поступку набавке рачунара и рачунарске опреме аукција је трајала 22 минуте. Учествовало је 5 понуђача, с тим да понуђач Пимапром није уопште кориговао цијену током аукције, тако да је понуђач који је умањио своју цијену за 0,65% био најбољи понуђач. Из ових података не произилази да је Понуђач на било који начин погодовао другом или другим понуђачима. Остали понуђачи нису жељели да коригују своје цијене па је логично да и такво понашање носи посљедице, које се у овом случају огледају у изостанку избора тог понуђача од стране уговорног органа."

У поступку јавне набавке рачунара, рачунарске и биро опреме, број: 417-7-1-2/23 уговорног органа Окружно тужилаштво у Бијељини, утврђено ја да су привредни субјекти Медиа Маркет, SMART COMPUTER и Софтком С преузели тендерску документацију са исте ИП адресе, те са исте ИП адресе учествовалу у е-Аукцији. Што је доказ о постојању договора да понуђачи SMART COMPUTER и Софткома С, у кратком временском року снизе цијену својих понуда како би понуђачу Медиа Маркет омогућили да буде трећепласирани на ранг листи након окончане е-аукције, са циљем да након што понуђачи SMART COMPUTER и Софтком С не доставе тражену документацију у смислу одредби члана 45. Закона о јавним набавкама, понуђач Медиа Маркет у складу са чланом 72. став 3) Закона о јавним набавкама, буде изабран као најповољнији понуђач и са уговорним органом закључи уговор за предметну набавку. У наведеном их је "омео" понуђач COPITRADE који је исто тако снизио своју понуду у току е-Аукције и то пред сами крај е-Аукције. Привредни субјекат COPITRADE није доставио документацију из члана 45. Закона о јавним набавкама, из напријед утврђених разлогу, због чега је уговорни орган понудио закључење уговора привредним субјектима Софтком С и SMART COMPUTER. Привредни субјекти Софтком С и SMART COMPUTER су суштиниски дали исто образложење разлога за одустајање од закључења уговора, због чега је уговорни орган закључење уговора понудио привредном субјекту Медиа Маркет и са истим и закључио уговор о предметној набавци. Како се из утврђеног понашања у овом поступку дало и закључити, након одустајања привредног субјекта COPITRADE, привредни субјекти су несметано реализовали првобитни план.

Конкуренцијски савјет је утврдио да су привредни субјекти Медиа Маркет, SMART COMPUTER и Софтком С на тржишту набавке рачунара, рачунарске и биро опреме, број: 417-7-1-2/23 коју је проводио уговорни орган Окружно тужилаштво у Бијељини у Граду Бијељина закључили забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, којим су значајно ограничили и нарушили тржишну конкуренцију.

Слиједом наведеног, одлучено је као у тачки 5. диспозитива овог Рјешења.

g) Конкуренцијски савјет је у поступку јавне набавке број: 1115-7-1-28/23 уговорног органа Општина Кључ, утрвдио сљедеће:

Уговорни орган Општина Кључ је провео поступак јавне набавке компијутерске опреме број: 1115-7-1-28/23, процијењена вриједност набавке 11.112,00 КМ.

Тендерску документацију за поступак јавне набавке компијутерске опреме је са исте ИП адресе дана 02.05.2023. године у 14:17 преузео понуђач Медиа Маркет, а дана 11.05.2023. године преузели понуђачи Софтком С (19:33х) и SMART COMPUTER (19:35х). Привредни субјекат Самрт Цомпутер није учествовао у поступку јавне набавке, односно није доставио понуду уговорном органу.

Према Извјештају о току и завршетку е-Аукције почетна ранг листа понуђача који су позвани да учествују на е-Аукцији је била како слиједи: Емадо (10.980,00 КМ), Медиа Маркет (11.100,00 КМ), INTER-COM (11.112,00 КМ) и Софтком С (11.112,00 КМ).

Дана 17.05.2023. године је одржана е-Аукција са почетком у 14:20:00 сати и завршена у 14:30:00 сати, на којој је само понуђач Софтком С поднио нову цијену понуде умањивши своју понуду укупно 1,29%.

Према коначној ранг листи понуђача који су учествовали у е-Аукцији, прворангирани је Софтком С са коначном цијеном понуде од 10.969,00 КМ, другорангирани Емадо са коначном цијеном понуде од 10.980,00 КМ, трћерангирани Медиа Маркет са коначном цијеном понуде од 11.100,00 КМ и INTER-COM са коначном цијеном понуде од 11.112,00 КМ.

Конкуренцијски савјет је дана 03.06.2024. године акт број: УП 01-26-3-004-76/24, упутио захтјев за достављање података привредном субјекту Емадо, којим је затражено да достави понуду добављача са свим спецификацијама, појединачним цијенама и роком испоруке робе на основу које је сачинио понуду коју је доставио уговорном органу Општина Кључ у поступку јавне набавке компијутерске опреме број: 1115-7-1-28/23, те да образложи на чему темељи изјаву да је цијена уговорног органа Општина Кључ за предметну набваку била лоше процијењена односно непрофитабилна и није било могуће снижавање цијене на е-аукцији.

Привредни субјекат Емадо је у одговору достављеном дана 11.06.2024. године, поднесак број: УП 01-26-3-004-81/24 и дана 04.10.2024. године поднесак број: УП 01-26-3-004-109/24, прије свега се позива на споразуме мале вриједности у смислу одредби члана 8. Закона, као привредни субјекти Медиа Маркет и SMART COMPUTER, те истиче сљедеће:

"Можемо остати при нашој изјави да је цијена уговорног органа била лоше процијењена тј. за наше пословне принципе непрофитабилна. Само ако анализирамо транспортне трошкове на релацији Сарајево-Кијуч као и обавезу гаранције и подршке у року од дванаест мјесеци јасно да понуђачу који се налази 4х ближе

од наше локације ово може много исплативије реализирати.Уједно напомињем да немамо потребу, као нити обавезу било коме па ни вама — Конкуренцијском савјету БиХ образлагати наше пословне калкулације. Имамо потпуну пословну-тржишну слободу да дефинирамо наше цијене као и одлуку да ли ћемо на некој е-Аукцији учествовати или не.", као и сљедеће: " У циљу коректности и поштивање ваше (наше) институције у пар реченица ћу објаснити зашто смо "уопће учествовали" често се деси да будемо једини понуђач и тада добијемо јавну набавку са цијеном коју смо понудили, што нам је финансијски прихватљиво; учествовањем пратимо понуђаче и уговорне органе те стичемо информације које су нам битне за даљње натјечаје; истини за вољу, овдје смо можда и заборавили на еАукцију па је тако и протекла без нас (често се деси од једноставне заборавности до тога када видимо колико је понуђача у записнику одустанемо од еАукције јер је само губљење времена) и још низ маркетиншких преопознатљивости, континуираност пословања и сличних пословних бонуитета....(...)*"

Конкуренцијски савјет је у циљу утврђивања материјалне истине, дана 03.06.2024. године, упутио захтјев (акт број: УП 01-26-3-004-69/24), привредном субјекту Медиа Маркет да се очитује зашто није учествова у е-аукције у поступку јавне набавке компијутерске опреме, број: 1115-7-1-28/23, уговорног орган Општина Кључ.

Привредни субјекат Медиа Маркет је у поднеску број: УП 01-26-3-004-88/24 од 14.06.2024. године навео да на е-Аукцији у поступку број:1115-7-1-28/23 уговорног органа Општина Кључ, није учествовао, јер је на исту заборавио.

Актом број: УП 01-26-3-004-77/24 од 03.06.2024. године, упућен је захтјев привредном субјекту INTER-COM да се очитују на околност да је у поступку јавне набавке компијутерске опреме, број: 1115-7-1-28/23, уговорног органа Општина Кључ имао идентичну цијену понуде као понуђач Софтком С прије е-Аукције, и зашто није учествовао на е-Аукцији, када је на е-Аукцији само понуђач Софтком С једном поднио нову цијену понуде умањену за 1,29%.

Привредни субјекта INTER-COM је у свом одговору достављеном дана 13.06.2024. године, поднесак број:УП 01-26-3-004-87/24, навео: "Што се тиче Вашег захтјева зашто смо имали исту цијену као остали понуђачи опћепознато је да када се ради о поступку који има еАукцију већина понуђача иде до процјењење цијене набавке тако да немамо никакве везе са тим што и остали понуђачи иду до процјењене вриједности набавке у својим понудама. На еАукцији нисмо учествовали јер смо непосредно прије е-аукције од добављача из Кине добили информацију да ће пошиљка каснити 90 дана што по аутоматизму значи да нисмо конкурентни на поступку гдје смо нудили робу која је на тојх пошиљци те смо били приморани да не учествујемо јер не бисмо могли извршити уговор".

Конкуренцијски савјет очитовање привредног субјекта Емадо, не може узети као доказ за непостојање колузивног понашања, ако је процијењена вриједност предметне набавке била непрофитабилна привредном субјекту, нарочито када се анализирају сви наведени разлози, који се тичу трошкова транспорта робе, обавезне гаранције и подршке у року од дванаест мјесеци. Конкуренцијски савјет поставља питање, зашто би било који понуђач учествовао у поступку јавне набавке, ако му није финансијски исплатива. Шта је сврха учешћа у поступку јавне набваке, ако није да ваша понуда буде изабрана и да добијете посао. Из напријед наведеног недвосмислено произилази да привредни субјекат Емадо није имао намјеру да у овом поступку буде изабран као најповољнији понуђа. Овдје је очигледна намјера да се погодију привредном субјекту SMART COMPUTER, што привредни субјекта Емадо својом изјавом да понуђач који се налази четири пута ближе од њихове локације може исплативије реализовати уговор, врло отворено и показује. Привредни субјекти Медиа Маркет, SMART COMPUTER и Емадо ни након покретања поступка пред Конкуренцијским савјетом нису престали са забрањеним дјеловањима, јер у својим одговорима Конкуренцијском савјету дају идентичне изјаве (изјаве којима се позива на споразуме мале вриједности из члана 8. Закона о конкуренцији или на то да су можда заборавили на е-аукцију). Аргументација привредног субјекта INTER-COM увијек садржи потенцијално могуће оправдање за одређена поступања у поступцима јавних набавки, али никада није поткријепљена материјалним доказима, а исход поступања у поступку јавне набавке је увијек такав да се погодује привредним субјектима Медиа Маркет, SMART COMPUTER и Софтком С, у добијања посла.

Оваково поступање привредних субјеката је примјер када се забрањени споразум методом дедукције може утврдити из одређеног броја подударности и индиција које, посматране као цјелина могу бити доказ повреде правила тржишне конкуренције (пресуде Аалборг Портланд, тачке 55. до 57. и Дресднер Банк, тачке 64. и 65.).

Конкуренцијски савјет је утврдио да су привредни субјекти Медиа Маркет, SMART COMPUTER, INTER-COM и Емадо, усклађеним дјеловањем, ограничили и подијелили тржиште у складу са чланом 4. став (1), тачке б) и ц) Закона о јавним набавкама у поступку јавне набавке компијутерске опреме у Општини Кључ у поступку број: 1115-7-1-28/23 уговорног органа Општина Кључ.

Слиједом чега је одлучено као у тачки 6. диспозитива овог Рјешења.

h) Конкуренцијски савјет је у поступку јавне набавке број: 23410-1-1-8/23 уговорног органа ЈУСШЦ "Петар Кочић" Зворник, утврдио сљедеће:

Уговорни орган ЈУСШЦ "Петар Кочић" Зворник, је провео поступак јавне набавке рачунара и информатичке опреме број: 23410-1-1-8/23, процијењена вриједност набавке 51.248,00 КМ.

Дана 06.11.2023. године су са исте ИП адресе преузели тендерску документацију понуђачи Медиа Маркет у 15:15х, Софтом С у 16:10х, SMART COMPUTER у 16:24х.

Према Извјештају о току и завршетку е-Аукције, почетна ранг листа понуђача који су позвани да учествују у е-Аукције је била: BISCOMMERCe (37.664,00 КМ), Емадо (50.300,00 КМ), Сустем Оне (50.680.00 КМ), SMART COMPUTER (50.950,00), Алф-ом (51.000,00 КМ), Софтком С (51.125,00 КМ), Медиа Маркет 51.220,00 КМ, Елур (51.243,00 КМ), БМГ Електроник (51.247,00 КМ).

За јавну набавку рачунара и информатичке опреме број: 23410-1-1-8/23, е-Аукција је одржана дана 18.12.2023. године са почетком у 10:00:00 сати и завршена у 10:20:00 сати. Понуђачи Медиа Маркет и SMART COMPUTER су на е-аукцији учествовали са исте ИП адресе. На е-Аукцији су учествовали само понуђачи Медиа Маркет, Софтком С и SMART COMPUTER, и то су у трајању од 4 секунде поднијели нове цијене умањивши своју цијену понуде за 35,62% понуђач SMART COMPUTER, 30,37% Софтком С и 26,79% понуђач Медиа Маркет.

Према коначној ранг листи понуђача који су учествовали на е-Аукцији, понуђачи Медиа Маркет, Софтком С и SMART COMPUTER су након е-аукције потиснули првопласираног понуђача BISCOMMERCe, па је првопласирани био SMART COMPUTER са коначном цијеном од 32.800,00 КМ, другопласирани Софтком С са коначном цијеном од 35.600,00 КМ, трећепласирани Медиа Маркет са коначном цијеном 37.500,00 КМ, четвртопласирани BISCOMMERCe са коначном цијеном 37.664,00 КМ, петопласирани Емадо са коначном цијеном понуде од 50.300,00 КМ, и остали понуђачи на позицијама од шестог до деветог мјеста.

Према подацима које је доставио уговорни орган ЈУСШЦ "Петар Кочић" Зворник поднесаком запримљеним дана 30.05.2024. године, број: УП 01-26-3-004-65/24, утврђено је да је Одлуком о избору најповољнијег понуђача од 18.12.2023. године изабран понуђач SMART COMPUTER, односно одлуком од 29.12.2023. године, је изабран Софтком С као најповољнији. Изабрани понуђачи SMART COMPUTER и Софтком С нису доставили документацију из члана 45. Закона о јавним набавкама, због чега је Одлуком о избору најповољнијег понуђача од 15.01.2024. године изабран понуђач Медиа Маркет, који је актом од 17.01.2024. године, обавијестио уговорни орган да није у могућности да испоручи робу која је предмет угвора, па је принуђен да одбије додјелу уговора у предметном поступку јавне набавке. Дана 17.01.2024. године је донесена Одлука о избору четвртопласираног понуђача BISCOMMERCe, који није доставио документацију у складу са чланом 45. Закона о јавним набавкама, због чега је уговорни орган морао донијете нову одлуку дана 29.01.2024. године којом је изабран петопласирани понуђач Емадо, са којим је и закључен уговор за предметну набавку, вриједност уговора 50.300,00 КМ без урачунатог ПДВ-а.

Поступајући по захтјеву Конкуренцијског савјета на околности утврђене у поступку јавне набавке рачунара и информатичке опреме број: 23410-1-1-8/23, привредни субјекат BISCOMMERCe је дана13.06.2024. године, поднеском запримљеним под бројем: УП 01-26-3-004-85/24 и дана 10.10.2024. године поднеском запримљеним под бројем: УП 01-26-3-004-112/24, доставио сљедећи одговор: "У прилогу достављамо понуду добављача Цомтраде Дистрибутион доо Сарајево на којој се јасно види цијена, рок испоруке и валидност понуде као и остале спецификације наведене у нашој понуди. У понуди је наведено да је валидност понуде (...)* дана од дана отварања тендера односно (...)* дана од 11.12.2023.год сто знаци до 31.12.2023. године, одлуку о избору "нас" као четвртопласираног понудјача добили смо 18.01.2024. године. Након тога смо контактирали добављача и добили смо одговор немају опрему на стању и нису у могучности испоручити по условима из комерцијалне понуде коју смо добили за наведени поступак. Из напријед описаног слиједа догађаја у предметном поступку јавне набавке несумњиво произлази да никаквог договора ни пређутног ни изричитог није било између "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука и било којег другог понуђача. Једини интерес "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука за учествовање у наведеном поступку јавне набавке је било закључење уговора о јавној набавци са ЈУ Средњошколски центар "Петар Кочић" Зворник у поступку јавне набавке информатичке опреме по цијени која би за "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука била економски исплатива до којег закључења није дошло из напријед наведених разлога које "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука није могао предвидјети у моменту достављања понуде, "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука није имао на стању нити је могао у предвиђеном року набавити рачунаре и информатичку опрему какви су тражени од стране уговорног органа."

Поступајући по захтјеву Конкуренцијског савјета, привредни субјекат Емадо је у одговору достављеном дана 04.10.2024. године поднесак број: УП 01-26-3-004-109/24, се прије свега осврнуо на споразуме мале вриједности из члан 8. Закона о конкуренцији и истакао да му није прихватљиво да овакве набавке чија је вриједност 10.000,00 КМ као и вриједности 50.000,00КМ могу битније утицати на тржишну конкурентност БиХ, нагласивши да са учесницима (понуђачима) предметних набавки није имао било какве контакте који би имали за циљ нарушавања било којег члана Закона о конкуренцији, те истакао како слиједи: "Нашу цијену нисмо нити дирали из разлога што је по записнику Уговорни орган дозволио наступ понуђачу који је био цца 30% јефтинији од наше цијене те није (свјесно или не, се оглушио од законом предвиђене одредбе Закона о јавним набавкама БиХ члан 66. - Неприродно понуђена цијена) а био је дужан затражити писмено очитање од таквог понуђача. Друга три понуђаћа су из себи познатог разлога се такмичили на еАукцији гдје цијена прворангираног из записника већ била испод цијеновне вриједности набавне цијене опреме. Послије дуго времена (више од два мјесеца) нама је дошла одлука о додјели уговора, пошто су претходно четворица прворангираних одустали а што је и било јасно по цијенама које су биле понуђене. Не видимо никакав разлог због којег би Конкуренцијском савјету ова набавка била сумњива. Такође је потребно истаћи да, (...)*. Такав начин пословања нити је у супротности са било којим позитивним Законом наше државе нити на било који начин деструктивно дијелује на тржишну конкурентност на подручју БиХ. То нам омогућавају уговорни органи са формама ТД које објављују. Нама је циљ аплицирања на што већем броју јавних набавки па изналазимо разна ријешења да бисмо повећали број апликација, тако да вријеме користимо на јако рационалан начин."

Привредни субјекат Медиа Маркет је у одговору достављеном 14.06.2024. године (број акта: УП 01-26-3-004-88/24), навео како слиједи: "На ову јавну набавку смо конкурисали јер уговорни орган није захтијевао да се упише модел или достави технички лист за понуђену робу, па смо се надали да ћемо накнадно набавити тражену робу. Од потписивања Уговора одустали смо због тога што смо од добављача накнадно, усменим путем, добили информацију да на лагеру немају количину од 51 рачунара."

У одговору достављеном на захтјев Конкуренцијског савјета дана 18.06.2024. године (акт број: УП 01-26-3-004-90/23), привредни субјекат SMART COMPUTER је навео како слиједи: "У конкретном случају наша аутономна одлука у складу са законом је била да не закључујемо уговор са овим уговорним органом на оволики износ јер би нам добит у овом послу, по овој цијени била изузетно мала или практично непостојећа, нарочито ако се узме у обзир удаљеност уговорног органа од нашег сједишта, а ризик испоруке те количине робе без јасних података о солвентности и бонитету уговорног органа превелика. Стога, легитимна пословна одлука је била да не ризикујемо и не закључујемо уговор."

Дана 18.06.2024. године привредни субјекат Софтком С је доставио поднесак запримљен под бројем: УП 01-26-3-004-91/23 у ком је навео: "У поступку набавке рачунарске

опреме учествовало је 9 понуђача. Е-аукција је трајала 20 минута. Из извјештаја је видљиво да 6 понуђача није активно учествовало у е-аукцији, те да је посао додјељен друштву Емадо који такође није учестовао у е-акцији, као ни BISCOMMERCe, а чија је понуда била нижа, али из разлога познатих комисији Емаду је са већом цијеном додијељен предметни посао. Дакле, Понуђач ни на који начин није утицао на додјелу овог посла, нити је то могао."

Увидом у достављену документације привредног субјекта BISCOMMERCe утврђено је да је понуда важила (...)* дана од дана отварања тендера, те увидом у Записник са отварања понуда који је доставио уговорни орган ЈУСШЦ "Петар Кочић" Зворник утврђено је да је отварање понуда било 11.12.203. године, што значи да је рок важења понуде за предметну набавку истекао 31.12.2023. године. Одлука о избору четвртопласираног понуђача донесена 17.01.2024. године, односно након истека понуде коју је имао од дистрибутера, слиједом чега Конкуренцијски савјет наведене доказе и аргументацију привредног субјекта BISCOMMERCe цијени као релевантан доказ о непостојању колузивног понашања у предметном поступку јавне набавке.

Надаље, привредни субјекти SMART COMPUTER, Медиа Маркет и Софтком С су у овом поступку јавне набавке још једном у пракси, показали усклађено дјеловање и примјеном већ утврђеног патерна, омогућили себи да након окончања е-Аукције, заузму прве три позиције, што је доказано и кроз податке о преузимању тендерске документације са исте ИП адресе, као и учествовање на е-Аукцији. Међутим, разлика од осталих поступака јавних набавки за које је утврђено забрањено конкуренцијско дјеловање у којима је био јасан циљ да један од њих тројице добије посао, односно закључи уговор, и онемогуће остале да подносе нове цијене економски исплативе понуда у е-Аукцији, како их не би осујетили у њиховим намјерама. У овом поступку јавне набавке није јасан циљ, јасна је само посљедица која је наступила за привредни субјекат BISCOMMERCe и да је на крају изабран петопласирани понуђа Емадо са којим је и закључен уговор.

Чињеница је да је у поступку јавне набавке рачунарске опреме уговорног органа Општина Кључ, утврђена колузија са привредним субјектом Емадо, али у овом поступку се то не може са сигурношћу утврдити, без обзира што је привредни субјекта Емадо на крају закључио уговор за предметну набавку. Наиме, Конкуренцијски савјет не располаже доказом да су привредни субјекти SMART COMPUTER, Медиа Маркет и Софтком С, знали, имали информацију да ће истећи понуда привредном субјекту Босцоммерце и да ће га тиме онемогућити да буде изабран као четверопласирани понуђач, чиме ће омогућити у складу са чланом 72. став 3) Закона о јавним набавкама, да привредни субјекат Емадо, буде изабран као петопласирани понуђач.

Конкуренцијски савјет је утврдио да привредни субјекти BISCOMMERCe и Емадо нису закључили забрањени споразум из члана 4. став 1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, у поступку јавне набавке број: 23410-1-1-8/23 уговорног органа ЈУСШЦ "Петар Кочић" Зворник.

Слиједом чега је утврђено као у тачки 12. и 14. диспозитива овог Рјешења.

Конкуренцијски савјет је утврдио да су привредни субјекти SMART COMPUTER, Медиа Маркет и Софтком С закључили забрањени споразум из члана 4. став 1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, у поступку јавне набавке број: 23410-1-1-8/23 уговорног органа ЈУСШЦ "Петар Кочић" Зворник.

Слиједом чега је утврђено као у тачки 7. диспозитива овог Рјешења.

i) Конкуренцијски савјет је у поступку јавне набавке број: 687-1-1-57/23 (Лот1), уговорног органа Град Прњавор, утврдио како слиједи:

Уговорни орган Град Прњавор је провео поступак јавне набавке рачунара и рачунарске опреме број: 687-1-1-57/23 (Лот1) чија је процијењена вриједност набавке била 29.538,00 КМ

Према Извјештају о току и завршетку е-Аукције, почетна ранг листа понуђача који су позвани да учествују у е-Аукцији је била како слиједи: Елур (29.537,00 КМ), BISCOMMERCe (29.538,00 КМ), INTER-COM (29.538,00 КМ) и Медиа Маркет (29.538,00 КМ).

Дана 10.05.2023. године је одржана е-Аукција са почетком у 13:00:00 сати и завршена у 13:10:00 сати, понуђач Медиа Маркет је први поднио нову цијену понуде умањену од своје цијене понуде за 0,13%, након чега су у трајању од 19 секунди понуђачи INTER-COM и Елур, подносили нове цијене понуде укупно умањивши своју првобитну понуду понуђач INTER-COM за 40,75% и Елур за 34,32%.

Према коначној ранг листи понуђача који су учествовали у е-Аукцији, првопласирани је био INTER-COM са коначном цијеном понуде од 17.500,00 КМ, другопласирани Елур са коначном цијеном понуде од 19.400,00 КМ, трећепласирани Медиа Маркет са коначном цијеном понуде од 29.500,00 КМ и четвртопласирани Бисццомерце са коначном цијеном понуде од 29.538,00 КМ

Уговорни орган је дана 11.05.2023. године донио Одлуку о избору најповољнијег понуђача којом је изабран понуђач INTER-COM, како наведен понуђач није доставио документацију у складу са чланом 45. Закона о јавнима набавка, према члану 72. став (3) истог закона, Одлуком од 02.06.2023. године је био изабран сљедећи рангирани понуђач на листи понуђач Елур, који такође није доставио тражену документацију из члана 45. Закона о јавним набакама. Одлуком о избору најповољнијег понуђача од 13.06.2023. године, изабаран **трећепласирани понуђа Медиа Маркет са којим је и закључен уговор о јавној набавци рачунара и рачунарске опреме број: 687-1-1-57/23 (Лот1), вриједност уговора 29.500,00 КМ**.

Поступајући по захтјеву Конкуренцијског савјета на околности утврђене у поступку јавне набавке рачунара и рачунарске опреме број: 687-1-1-57/23 (Лот1), привредни субјекат BISCOMMERCe је дана 13.06.2024. године, поднеском запримљеним под бројем: УП 01-26-3-004-85/24, дао је сљедеће образложење: "BISCOMMERCE д.о.о. Бања Лука је учествовао у поступку јавне набавке рачунара и рачунарске опреме који је проводио уговорни орган Град Прњавор, а за који је 30.03.2023. године на порталу јавних набавки објављено Обавјештење о набавци под бројем: 687-1-1-57-3-56/23. У предметном поступку јавне набавке "BISCOMMERCE" д.о.о. Бања Лука је првобитно за тражену опрему за Лот 1 у Обрасцу за цијену понуде понудио цијену од 29.538,00 КМ, која је И била процјењена вриједност набавке. У већини случајева код јавних набавки цијена наше понуде иде до процјењене вриједности уговорног органа. И сами се можете увјерити да је то пракса већине понудјача на различитим поступцима , У току трајања е-аукције (у прилогу извјештај о току И завршетку е-аукције) можете видјети да су одредјени понудјачи у само пар секунди након почетка е-аукције спустили своје понуде далеко испод наше набавне цијене и

из тог разлога нисмо ни кориговали цијену у самој е-аукцији".

Конкуренцијски савјет је уважио наводе и образложење привредног субјекта BISCOMMERCe, који су поткријепљени достављеним материјалним доказима. Како ни у осталим поступцима јавних набавки због којих је покренут предметни поступак против привредниг субјекта BISCOMMERCe, ни за наведени поступак јавне набавке рачунара и рачунарске опреме број: 687-1-1-57/23 (Лот1) уговорног органа Град Прњавор није утврђено постојање договора са понуђачима Медиа Маркет, Интерцом и Елур, са циљем забрањеног конкуренцијског дјеловања

Конкуренцијски савјет је утврдио да привредни субјекат BISCOMMERCe у поступку јавне набавке рачунара и рачунарске опреме број: 687-1-1-57/23 (Лот1) уговорног органа Град Прњавор, није прекршио одредбе члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији.

Слиједом чега је утврђено као у тачки 12. диспозитива овог Рјешења.

Привредни субјекта INTER-COM поступајући по захтјеву Конкуренцијског савјета од 03.06.2024. године, у остављеном року дана 13.06.2024. године, доставио одговор (поднесак број:УП 01-26-3-004-87/24), у ком је навео: "Што се тиче Вашег захтјева зашто смо имали исту цијену као остали понуђачи опћепознато је да када се ради о поступку који има еАукцију већина понуђача иде до процјењење цијене набавке тако да немамо никакве везе са тим што и остали понуђачи иду до процјењене вриједности набавке у својим понудама.Дистрибутер нам је за овај поступак нудио модел Хп 15с-фq3023нм.За вријеме комплетирања понуде нисмо увидјели да нам је дистрибутер дао понуду без оперативног система који је морао ићи на иаптопе те смо рачухали на цијену коју нарн је првобито дао те нас није обавјестио о истом. Када смо додали цијену оперативног система која по комаду износи (...)*КМ нисмо уопће били конкурентни нити у могућности потписати уговор јер нам није било исплативо те у циљу уштеде морали смо одустати од уговора .Већина наших понуда од дистрибутера заснива се телефонским путем тако да немамо писани траг о истој, такођер информације о измјени цијена, пада и пораста долара те трошкова авионским превозом, прено се нам телефонским путем."

Привредни субјекат INTER-COM, као и у предходним одговорима, своје наводе не поткрепљује материјалним доказима, иако увијек даје разлоге за наведено поступање у поступку јавне набавке, због чега их Конкуренцијски савјет не може узети као материјални доказ којим је отклоњена сумња на постојање договора.

Привредни субјекат Елур, поступајући по захтјеву Конкуренцијског савјета од 03.06.2023. године, акт број: УП 01-26-3-004-75/24, на околности из поступка јавне набавке рачунара и рачунарске опреме број: 687-1-1-57/23 (Лот1), у остављеном року дана доставио одговор, поднесак запримљен под бројм: УП 01-26-3-004-84/24, како слиједи: " На е-аукцији проведеној 8.5.2023. ЕЛУР је у првом наврату снизио цијену своје понуде са почетних 29.537,00 на 23.900,00 или 19,08%. Ова цијена је за ЕЛУР била разумни минимум јер је набавна цијена опреме била (...)* КМ те би ту било губитка (...)* КМ, што је прихватљиво у односу на потенцијални добитак атрактивног наградног путовања (потенцијалне вриједности 5.000,00 до 10.000,00 КМ) организираног од стране Цомтраде-а који је дистрибутер ХП у БиХ. Међутим, INTER-COM је затим снизио цијену знатно испод набавне цијене, на 21.550,00 КМ. Овакво неразумно нуђење је разљутило Елур-овог судионика на е-аукцији и он је из револта снизио цијену на 19.400,00 КМ. ("Ево, радит ћу на губитак само да ти не добијеш овај посао!"). Дакле, снижење цијене није вођено економском калкулацијом него емоционалним афектом. Како је INTER-COM још једном снизио своју цијену на 17.500,00 ЕЛУР је одустао од даљег снижавања цијене. Када је уговор понуђен ЕЛУР-у као другопласираном понуђачу са понуђеном цијеном 19.400,00 КМ, у случају прихватања Уговора нето губитак ЕЛУР-а би био (...)* КМ. Ово је ЕЛУР процијенио као неприхватљив губитак који би био већи од потенцијалног добитка наградног путовања на ХП ИНЦЕНТИВЕ (вриједности 5.000,00 до 10.000,00 КМ) те је одустао од уговора неслањем докумената по чл. 45 ЗЈН. Фирма ЕЛУР је била јако заинтересирана да добије овај посао јер се на тај начин остварује значајан промет са ХП лаптопима. Разлог за то је што званични дистрибутер ове опреме фирма "Com Trade distribution BH" д.о.о. Сарајево у више протеклих година у сурадњи са произвођачем ХП објављивао тзв. "HP ИНЦЕНТИВЕ" тј. наградно натјецање којим се могу остварити награде у виду атрактивних путовања за купце који остваре захтијевани промет. Овај оглас се објављује обично у ВИИ или ВИИИ мјесецу текуће године. Било је за очекивати да ће се ово објавити и за 2023. годину и циљ фирме ЕЛУР је био да оствари што већи промет како би се задовољили критеријуми натјецања. У прилогу достављамо, као примјер, Натјечајну информацију из 2018. Да би се добила ова информација потребно је већ у првој половини године остварити одређени промет, јер у противном се не добива овај оглас.Снижење цијена смо затражили телефонским путем од продавача ЦомТраде-а. Како смо добили информацију да се цијена не може снижавати тако нисмо нити упутили писмени захтјев за новом понудом са сниженим цијенама."

Конкуренцијски савјет овакву аргументацију не може узети као прихватљиву и легитиман пословни разлог, нарочито када се узме у обзир да се базира на неким будућим неизвјесним догађајима. Такође, доказ о постојању и наставку сарадње са привредним субјектом Медиа Маркет се огледа и кроз позивања на члан 8. Закона о конкуренцији. Наиме, привредни субјекат Елур је у одговору на закључак (поднесак број: УП 01-26-3-004-21/24) навео како слиједи: "Изјашњавамо се да у поступку јавне набавке 687-1-1-57/23 (Лот 1) и (Лот 2) нисмо склопили забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији нити са једним наведеним конкурентом у поступку. Изјашњавамо се да се у оба случаја ради о случајевима које потпадају под чланак 8 (Споразуми мале вриједности) Закона о конкуренцији БиХ (сл. лист БиХ бр. 48/2005, 76/2007 и 80/2009), и да се због тога одредбе чланка 4. ставка (1) Закона о конкуренцији БиХ не примјењују на овај поступак."

У погледу споразума малих вриједности, Конкуренцијски савјет ће и у овом дијелу рјешења истаћи да су овакви наводи неосновани јер се ради о споразумима који садрже тешка ограничења, односно сами по себи имају за циљ ограничавање тржишне конкуренције и подјелу тржишта.

Према тачкама 64. и 65. из пресуде Аалборг Портланд, тачке 55. до 57. и Дресднер Банк, одређени броја подударности и индиција посматран као цјелина може чинити доказ повреде правила тржишне конкуренције. Постојање колузије у наведеном поступку јавне набавке уговорног органа Град Прњавор између привредних субјеката Медиа Маркет, INTER-COM и Елур, утврђено је кроз образац понашања које је привредни субјекат Медиа

Маркет практиковао са понуђачима SMART COMPUTER и Софтком С у поступцима јавне набавке које је у тачки 1. диспозитива овог Рјешења утврђено. Наиме, након што је привредни субјекта Медиа Маркет на е-Аукцији снизио своју понуду 0,13%, тек толико да буде првопласирани, понуђачи INTER-COM и Елур су у трајању од 19 секунди, снизили цијену своје понуде за 40,75%, односно 34,32%, чиме су понуђачу Медиа Маркет омогућили да буде трећепласирани на ранг листи након окончане е-аукције. Циљ оваквог поступања понуђачи INTER-COM и Елур на е-Аукцији у предметном поступку јавне набавке, да понуђач Медиа Маркет у складу са чланом 72. став 3) Закона о јавним набвакама, као трећерангирани буде изабран и да закључи уговор за предметну набавку.

Конкуренцијски савјет је утврдио да су привредни субјекти Медиа Маркет, INTER-COM и Елур на тржишту јавне набавке рачунара и рачунарске опреме у Граду Пријавор у поступку број: 687-1-1-57/23 (Лот 1) уговорног органа Град Прњавор, нарушили и ограничили тржишну конкуренцију из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији.

Слиједом наведеног је одлучено као у тачки 8. диспозитива овог Рјешења.

ј) Конкуренцијски савјет је у поступку јавне набавке број: 687-1-1-57/23 (Лот2), уговорног органа Град Прњавор, утврдио како слиједи:

Уговорни орган Град Прњавор је провео поступак јавне набавке рачунара и рачунарске опреме број: 687-1-1-57/23 (Лот2) чија је процијењена вриједност набавке била 38.462,00 КМ.

Почетна ранг листа понуђача који су позвани да учествују у е-Аукције је била какао слиједи: Елур (28.535,00 КМ) и Медиа Маркет (38.400,00 КМ). Према Извјештају о току и завршетку е-Аукције, е-Аукција је одржана дана 10.05.2023. године са почетком у 13:30:00 сати и завршена у 13:40:00 сати, на којој ни један понуђа није подносио нову цијену понуде, због чега је ранг листа након одржане е-Аукције идентична као и листа понуђача који су позвани да учествују на е-Аукцији.

Одлуком о избору најповољнијег понуђача је изабран Елур, који није доставио документацију у складу са чланом 45. Закона о јавним набвакама, због чега је изабран понуђач Медиа Маркет и са њим је уговорни орган и закључио уговор о предменој јавној набавци, вриједност уговор 38.400,00 КМ.

Поступајући по захтјеву Конкуренцијског савјета од 03.06.2023. године, акт број: УП 01-26-3-004-75/24, на околности из поступка јавне набавке рачунара и рачунарске опреме број: 687-1-1-57/23 (Лот1), привредни субјекат Елур је у остављеном року доставио одговор, поднесак запримљен под бројм: УП 01-26-3-004-84/24, како слиједи: "У поступку јавне набавке Лот 2 радило се о 5 ком црно-бијелих принтера формата А3 и 2 колор принтера формата А3 са буџетом 38.462,00 КМ. За ову робу ЕЛУР је добио само понуду од ЕА-СЕРВИС д.о.о. Сарајево. Након што је дошао Записник о отварању понуда ЕЛУР је утврдио да је направио рачунску грешку. Наиме набавна цијена према понуди ЕА-СЕРВИС д.о.о. Сарајево износи (...)* КМ, а ЕЛУР је грешком понудио цијену 28.535,00 КМ, што је ниже од набавне цијене за (...)* КМ. Уговорни орган је понудио Уговор ЕЛУР-у као првопласираном понуђачу. Како би се прихватање уговора показало као чист губитак од (...)* КМ, Елур није доставио документе по чл. 45. те је на тај начин одустао од уговора."

Конкуренцијски савјет, напријед наведено образложење, не може уважити, прије свега јер привредни субјекат Елур није обавијестио уговорни орган да одустаје од поступка јавне набавке одмах по добијању Записника о отварању понуда, него је оставио уговорни орган цијело вријеме у заблуди, без иједног акта чињења којим би дао дознања уговорном органу да не може испоштовати цијену понуде која је како сам наводи грешком уписана као таква. Такође, привредни субјекат Елур је заједно са привредним субјектом INTER-COM, у истом поступку јавне набавке број: 687-1-1-57/23 уговорног органа Град Прњавор али за (Лот1), омогућио привредном субјекту Медиа Маркет закључење уговора, због чега је основана сумња Конкуренцијског савјета да су разлози које привредни субјекат наводи, неутемељени и да се не ради о ненамјерној грешки. Због утврђене колузије привредних субјеката Медиа Маркет и Елур, Конкуренцијски савјет сматра да се и у поступку јавне набавке број: 687-1-1-57/23 за (Лот 2), ради о колузији која има исти циљ, а то је да се привредном субјекту Медиа Маркет омогући закључење уговора и за Лот 2 предметне јавне набавке. Несумњиви доказ постојања размјене информација и сарадње привредних субјеката је и чињеница да се оба привредна субјекта позивају на одредбе члана 8. Закона о конкуренцији, односно указују на то да се њихово понашање у поступцима јавних набавки у складу са наведеним чланом закона, не може сматрати забрањеним споразумом.

Конкуренцијски савјет је утврдио да су привредни субјекти Медиа Маркет и Елур на тржишту јавне набавке рачунара и рачунарске опреме Лот 2, закључили забрањени споразум у смислу одредби члана 4. став (1) тачке б) и ц) закона о конкуренцији.

Слиједом наведеног је одлучено као у тачки 9. диспозитива овог Рјешења.

к) У поступку јавне набавке рачунарске опреме број: 1349-1-1-83/23, уговорног органа ЈП Завод за уџбенике и наставна средства а.д. Источно Сарајево, Конкуренцијски савјет је утврдио сљедеће:

Уговорни орган ЈП Завод за уџбенике и наставна средства а.д. Источно Сарајево, је провео поступак јавне набавке рачунарске опреме број: 1349-1-1-83/23, процијења вриједност набавке 40.000,00 КМ.

Тендерску документацију су са исте ИП адресе дана 11.05.2023. године, преузели привредни субјекти SMART COMPUTER (14:55х) и Софтком С (15:13х).

Према Извјештају о току и завршетку е-Аукције, почетна ранг листа понуђача који су позвани да учествују у е-Аукцији је била како слиједи: Универзално (39.884,00 КМ), SMART COMPUTER (39.990,00 КМ), INTER-COM (40.000,00 КМ), Медиа Маркет (40.000,00 КМ) и Софтком С (40.000,00 КМ).

Дана 05.06.2023. године је одржана е-Аукција са почетком у 09:00:00 сати и завршена у 09:10:00 сати. Од позваних понуђача, у е-Аукцији је учествовао понуђач SMART COMPUTER, који је једном поднио нову цијену понуде умањену за 0,37%.

Према коначној ранг листи понуђача који су учествовали на е-Аукцији, првопласирани је био SMART COMPUTER са коначном цијеном 39.844,00 КМ, другопласирани Универзално 39.884,00 КМ, трећепласирани INTER-COM 40.000,00 КМ, четверопласирани Медиа Маркет 40.000,00 КМ, и петопласирани Софтком С са коначном цијеном од 40.000,00 КМ.

Уговорни орган је дана 05.06.2023. године, донио Одлуку о избору најповољнијег понуђача којом је изабран привредни субјект SMART COMPUTER, са којим је и

закључен уговор о предметној набавци, вриједност уговора 39.844,00 КМ.

Привредни субјекат Универзално је на захтјев Конкуренцијског савјета да се очитује на околности у наведеном поступку јавне набавке, поднеском број: УП 01-26-3-004-83/24 од 12.06.2024. године, доставио сљедећи одговор: "Достављамо вам додатне податке, за став 2 из Захтјева у вези поступка јавне набавке рачунарске опреме број: 1349-1-1-83/23 , уговорног органа ЈП Завод за уџбенике и наставна средства а.д. 1. Дана 12.05.2023. године смо скинули тендерску документацију са портала ејн.гов.ба, и почели са радом на припреми понуде за тендер у поступку бр. 1349-1-1-83/23. Дана 31.05.2023. године, смо предали понуду путем брзе поште како би стигла на вријеме за отварање понуде. Дана 02.06.2023. године, добили смо Записник са отварања понуда на е-маил од гђе Данијеле Штака, виши стручни сарадник за правне послове јавних набавки. Дана 02.05.2023. године смо добили Обавијест о одржавању е-аукције путем е-маила Агенције за јавне набавке БиХ. На е-аукцији одржаној дана 05.06.2023. године, наша понуда је била другорангирана. Нисмо учествовали на е-аукцији, јер наш колега који је радио на позицији менаџера набавке за ИТ опрему, (...)* није нашао повољну понуду од добављача. Односно, колега је узимао цијене са странице добављача и те накнадно тражио потврду од добављача Кимтец доо (...)* да потврди цијене. Представник добављача је телефонским путем потврдио цијене са њихове web странце- схоп-а. Наша компанија првобитно није добила повољну понуду од добављача, нисмо били у могучности да спуштамо цијену на е-аукцији јер би довели компанију да послује у минус односно испод набавне цијене. Такођер, неки од производа су се налазили на нашем лагеру. У прилогу вам шаљемо конверзацију између добављача и нашег колеге, те калкулацију и Образац за цијену понуде на којој је колега доставио цијене за ову понуду. Колега (...)* није у своју понуду није био урачунао трошак транспорта и дневницу, због тога ми нисмо били у могућности спустити цијену наше понуде на е-аукцији, јер би онда пословали у минус са понудом. Дана 08.06.2023. године, путем е-маил поште од (...)*, запримили смо Одлуку о избору најповољнијег понуђача број 00-5-390-11/23 од 05.06.2023.год, и Записник о прегледу и оцјени понуда бр. 00-5-390-10/23 од 05.06.2023.год."

Привредни субјекат INTER-COM је на захтјев Конкуренцијског савјета да се очитује на околности у наведеном поступку јавне набвке, поднесаком број: УП 01-26-3-004-87/24 од 13.06.2024. године, доставио следећи одговор: "Што се тиче поступка 1349-1-1-83/23 ЈП Завод за уџбенике и наставна средства, комерцијалиста који је радио на реферату рачунарске опреме ниј-2 учествовао пз еАукцији јер је заборавио на исту те није био свјестан да је еАукција уопће заказана. Што се тиче Вашег захтјева зашто смо имали исту цијену као остали понуђачи општепознато је да када се ради о поступку који има еАукцију већина понуђача иде до процјењење цијене набавке тако да немамо никакве везе са тим што и остали понуђачи иду до процјеријене вриједности набавке у својим понудама."

Привредни субјекат Медиа Маркет је у одговор на захтјев Конкуренцијског савјета који је запримљен 14.06.2024. године, (поднесак број: УП 01-26-3-004-88/24) истакао: "На е-аукцији смо били пријављени, али нисмо учествовали из разлога што је понуда од нашег добављача стигла пред сам крај рока за доставу понуда, нисмо могли предвидјети предуг рок испоруке робе који се не би уклапао са роком испоруке који је тражио уговорни орган. Дакле, овдје се поставља питање када радимо исправно: када спуштамо цијену иии када не спуштамо исту? Изгледа да је проблем и једно и друго. ПРИЛОГ: Понуда од добављача"

Привредни субјекат Софтком С је у поднесаку запримљено дана 18.06.2024. године, под бројем: УП 01-26-3-004-91/23 дао уопштен одговор, не реферишући се посебно на предметни поступак јавне набвке.

Увидом у доказе и аргументацију привредног субјекта Универзално, утврђено је да исти не доказују ништа осим хронологије планирања и прављења понуде у одсјецима унутар привредног субјекта Универзално. Привредни субјекат није достави никакав материјални доказ који би оправдао зашто није учествовао у е-Аукцији. Емаил који је привредни субјекат Универзално упутио добављачу Кимтец, садржи само податаке о уговорном органу, о предмету набавке, процијењеној вриједности и року испоруке за предметну набавку. Према подацима јавно доступним на страници Агенције за јавне набавке, привредни субјекат Универзално је у 2023. години учествовао у 19 е-Аукција, у којима је своју цијену понуде снижавао у распону од 0,5% до 35,4% и као првопласирани понуђач закључио уговор за предметну набавку. У предметном поступку јавне набавке на е-Аукцији је учествовао само првредни субјекта SMART COMPUTER и само једном снизио своју понуду, која је била за 40,00 КМ мања од цијене понуде привредног субјекта Универзално, што јасно и недвосмислено показује непостојање стварне намјере да се у предметном поступку јавне набавке учествује са циљем добијања посла, него да је циљ учествовања да се привредном субјекту SMART COMPUTER, погодује да буде изабран као најповољнији понуђач.

Конкуренцијски савјет је цијенио напријед наведену аргументацију привредних субјеката Медиа Маркет, Софтком С и INTER-COM и утврдило да исти нису доказали, односно отклонили сумњу на постојање колузије у поступку јавне набавке рачунарске опреме број: 1349-1-1-83/23, уговорног органа ЈП Завод за уџбенике и наставна средства а.д. Источно Сарајево. Прије свега, привредни субјекат Софтком С се није ни очитовао, нити дао било какав аргумент да је у предметном поступку јавне набавке учествовао са циљем да добије посао. Утврђено је да су са исте ИП адресе, он и привредни субјекта SMART COMPUTER преузели тендерску документацију, што је несумњив доказ сарадње између привредних субјеката која се манифестовала кроз пасивно држање на е-Аукцији, односно не учествовање у истој од стране привредног субјекта Софтком С. Привредни субјекта INTER-COM је у свом одговору навео да је "заборавио на е-Аукцију", што Конкуренцијски савјет не може узети као прихватљив аргумент. У погледу образложења које је дао привредни субјекат Медиа Маркет, поставља се питање, зашто је уопште подносио понуду, односно учествовао у поступку јавне набавке, када је унапријед знао, да према понуди коју је добио од дистрибутера, неће моћи испоштовани уговорни орган у погледу рока испоруке робе.

Конкуренцијски савјет је утврдио постојање забрањеног конкуренцијског дјеловања из члан 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији између привредних субјекта Универзално, Медиа Маркет, Софтком С и INTER-COM на тржишту јавне набавке рачунарске опреме уговорног органа ЈП Завод за уџбенике и наставна средства а.д. Источно Сарајево.

Слиједом наведеног, одлучено је као у тачки 10. диспозитива овог Рјешења.

Из свега напријед наведеног јасно је да су привредни субјекти за које је утврђено да су кршили одредбе Закона из члана 4. става (1) тачке б) и ц) поступали мимо правила тржишне конкуренције, доводећи својим усклађеним понашањем свјесно и с намјером, како уговорне органе, тако и друге конкуренте на тржишту, у заблуду који су њихове понуде сматрали озбиљним са циљем закључења уговора. Својим усклађеним понашањем нарушили су тржишну конкуренцију на релевантним тржиштима.

7. Новчана казна

У смислу члана 48. став (1) тачка б) Закона, новчаном казном у износу највише до 10% вриједности укупног годишњег прихода привредног субјекта, из године која је претходила години у којој је наступила повреда закона, казнит ће се привредни субјект, ако закључи забрањени споразум на начин прописан одредбама члана 4. Закона о конкуренцији.

Усклађено понашање привредних субјеката због кршења одредби члана 4. став 2) тачке б) и ц) Закона у овом поступку је врло јасно. Анализом 16 поступака јавних набавки, ПР Медиа Маркет је закључио уговоре са уговорним органима у 9 поступака, ПР SMART COMPUTER у 5, Софтком д.о.о. у 1 и Емадо д.о.о. у 1 поступку. Наиме у поступцима јавних набавки који су наведени у тачки 1. диспозитива овог Рјешења, очито је усклађено понашање три привредна субјекта гдје су два (Софтком и SMART COMPUTER) током е аукција снижавали своје понуде и преко 50% од почетне цијене, док Медиа Маркет то није радио него је снижавао цијене у пуно мањем проценту. Све то су радили свјесно и с намјером да друге конкуренте истисну са тржишта. У свих 6 ових поступака, Медиа Маркет је закључио уговор о набавци са уговорним органом, док су Софтком и SMART COMPUTER у свим тим поступцима одустали од закључења уговора из разлога које нису доказали у овом поступку. Значи свјесно и с намјером су доводили у заблуду уговорне органе нудећи током е-Аукција неприродно ниске цијене, како би ограничили и подијелили тржиште.

У осталим поступцима јавних набавки од тачке 2. до тачке 10. диспозитива Рјешења, Медиа Маркет је закључио 3 уговора, SMART COMPUTER 5, Софтком 1 и Емадо 1.

Конкуренцијски савјет је приликом изрицања висине новчане казне узео у обзир напријед наведено, намјеру те дужину трајања повреде Закона о конкуренцији, као и посљедице које је иста имала на тржишну конкуренцију, у смислу члана 52. Закона о конкуренцији.

Привредни субјекти Медиа Маркет је починио забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији у 15 поступака јавних набавки, у смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, те је изречена јединствена новчана казна у износу од 66.093,12 КМ (словима: шездесетхиљададеведесеттри 12/100 КМ), што представља (...)* % прихода привредног субјекта Медиа Маркет из 2022. године, који је износио (...)* КМ.

Привредни субјекта SMART COMPUTER је починио забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у 13 поступака јавних набавки, у смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, те је изречена јединствена новчана казна у износу од 30.411,68 КМ (словима: тридесетхиљадачетиристотине-једанаест 68/100 КМ), што представља (...)*% прихода привредног субјекта Смарт Цомпутр из 2022. године, који је износио (...)* КМ.

Привредни субјект Софтком С је починио забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у 9 поступака јавних набавки у смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, те је изречена јединствена новчана казна у износу од 2.924,00 КМ (словима: двијехиљадедеветстотинадвадесетчетири 00/100 КМ), што представља (...)*% прихода привредног субјекта Софтком С из 2022. године, који је износио (...)* КМ.

Привредни субјекат ZERICK је починио забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у 1 поступку јавне набавке у смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, те је изречена новчана казна у износу од 2.902,54 КМ (словима: двијехиљадедеветстотинадва 54/100 КМ), што представља (...)*% прихода привредног субјекта ZERICK из 2022. године, који је износио (...)* КМ.

Привредни субјекат INTER-COM је починио забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у 4 поступка јавних набавки у смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, те је изречена јединствена новчана казна у износу од 80.409,96 КМ (словима: осамдесетхиљадачетиристотине-девет 96/100 КМ), што представља (...)* прихода привредног субјекта INTER-COM из 2022. године, који је износио (...)* КМ

Привредни субјекта Алф-ом је починио забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у 1 поступку јавне набавке у смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, те је изречена новчана казна у износу од 41.772,91 КМ (словима: четрдесетједнахиљадаседамстотинаседамдесетседам 91/100 КМ), што представља (...)*% прихода привредног субјекта Алф-ом из 2022. године, који је износио (...)* КМ.

Привредни субјекат Емадо је починио забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у 1 поступку јавне набавке у смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, те је изречена новчана казна у износу од 13.450,95 КМ (словима: тринаестхиљадачетиристотинепедесет 95/100 КМ), што представља (...)*% прихода привредног субјекта Емадо из 2022. године, који је износио (...)* КМ.

Привредни субјекат Елур је починио забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у 2 поступка јавних набавки у смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, те је изречена јединствена новчана казна у износу од 5.468,24 КМ (словима: петхиљадачетиристотинешездесетосам 24/100 КМ), што представља (...)*% прихода привредног субјекта Елур из 2022. године, који је износио (...)* КМ.

Привредни субјекта Универзално је починио забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, у 1 поступку јавне набавке, у смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, те је изречена новчана казна у износу од 41.494,58 КМ (словима:
четрдесетједнахиљадачетиристотинедеведестчетири 58/100 КМ), што представља (...)*% прихода привредног субјекта Универзално из 2022. године, који је износио (...)* КМ.

У случају да се изречена новчана казна не уплати у утврђеном року иста ће се наплатити присилним путем, у смислу члана 47. Закона о конкуренцији, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока, према важећим прописима Босне и Херцеговине.

Конкуренцијски савјет сматра, да је са овако изреченим новчаним казнама, остварен циљ изрицања казни у смислу одвраћања од повреда Закона о конкуренцији, не само привредних субјеката против којих се водио поступак, већи и у односу на остале привредне субјекте на које се примјењује Закон о конкуренцији.

Слиједом наведеног је одлучено као у тачкама од 15. закључно са тачком 23. диспозитива овог Рјешења.

8. Трошкови поступка

Пуномоћник привредног субјекта COPITRADE, адвокат Милан Матић, је дана 21.03.2024. године, поднио захтјев за накнаду трошкова у поступку (поднесак број: УП 01-26-3-004-22/24) који се састоји од слиједећих трошкова: 1) саства одговора 2.700,00 КМ сходно Тар.бр.2 АТ РС; 2) паушална награда 675,00 КМ сходно Тар.бр.12 АТ РС (прикупљање података, копирање документације, преглед списа, предаја поднеска), што укупно износи 3.948,75 КМ са урачунатим ПДВ-ом.

Пуномоћник привредног субјекта SMART COMPUTER, адвокат Дражен Видаковић, је дана 27.03.2024. године поднио захтјев за наканду трошкова (поднесак број: УП 01-26-3-004-27/24) којим је тражена накнада нужних и оправданих трошкова састава одговора у износу од 375,00 КМ у складу са тарифом Адвокатске коморе Републике Српске (у складу са АТ 150 бодова, паушал 25%), као поднеском број: УП 01-26-3-004-90/24 ос 18.06.2024. године за састав одговра на захтјев износ од 375, КМ у складу са тарифом Адвокатске коморе Републике Српске (у складу са АТ 150 бодова, паушал 25%), што укупно износи 750 КМ.

Пуномоћник привредног субјекта Алф-ом д.о.о Бања Лука, адвокат Златан Алагић, је дана 20.03.2024. године поднио захтјев за наканду трошкова (поднесак број: УП 01-26-3-004-20/24) којим тражена накнада трошкова на име састава одговора на захтјев од 19.03.2024. године у износу од 1.338,00 КМ без ПДВ-а и дана 06.11.2024. године (поднесак број: УП 01-26-3-004-80/24) тражена накнада за састављање одговора на захтјев од 10.06.2024. године у износу од 1.338,00 КМ без ПДВ-а, што укупно износи 2.676,00 КМ без ПДВ-а.

Остале странке у поступку нису поднијеле захтјев за наканаду трошкова.

Чланом 108. став 1) Закона о управном поступку је прописано да у рјешењу којим се поступак завршава орган који доноси рјешење одређује ко сноси трошкове поступка, њихов износ и коме се и у ком року имају исплатити, а чланом 105. став 6) истог Закона је прописано да трошкове странке и друге особе у поступку проузроковане поступком покренутим по службеној дужности или у јавном интересу, а које странка, односно друга осба у поступку није изазавал својим понашањем, сноси орган који је покренуо поступак.

Конкуренцијски савјет је пуномоћнику привредног субјекта COPITRADE д.о.о Бијељина, адвокату Милану Матићу, признао само трошкове заступања који су били нужни и оправдани у овом поступку, па је у складу Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката у РС, утврдило и признало слиједеће трошкове: 1) састав одговора у износу од 300,00 КМ и 2) паушална награда у износу од 75,00 КМ, укупно 375,00 КМ, што са урачунатим ПДВ-ом износи 438,75 КМ, а који ће бити уплаћени у року од 30 дана од дана достављања Рјешења.

Слиједом чега је одлучено као у тачки 24. диспозитива.

Конкуренцијски савјет је у складу са одредбим члана 105. став 6) Закона о управном поступку, одбио захтјев за накнаду трошкова пуномоћницима привредних субјеката ПР SMART COMPUTER Приједор и Алф-ом д.о.о Бања Лука, као неоснован.

Слиједом чега је одлучено као у тачки 25. диспозитива.

9. Поука о правном лијеку

Против овога Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна странка може покренути Управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овога Рјешења.

Број УП 01-26-3-004-118/24
07. новембра 2024. године
Сарајево

Предсједник
Иво Јеркић, с. р.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 27. stav (2), člana 42. stav (1), a u vezi s članom 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), u postupku pokrenutom po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti protiv privrednih subjekata PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, Prijedor, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor "Softkom S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb, Prijedor, BISCOMMERCE d.o.o. ul. Miše Stupara 32, Banja Luka, ELUR d.o.o Žrtava domovinskog rata 2, Kiseljak, COPITRADE d.o.o. ul. Njegoševa 6, Bijeljina, INTER-COM d.o.o ul. Vrandučka 71b Zenica, ALF-OM d.o.o. ul. Mladena Stojanovića 43-45, Banja Luka, ZERICK d.o.o., ul. Mustafe Kamerića 7, Sarajevo, UNIVERZALNO d.o.o ul. Hasana Brkića bb, Sarajevo i EMADO d.o.o. ul. Azize Šaćirbegović 112, Sarajevo, radi utvrđivanja zabranjenog konkurncijskog djelovanja u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, na 16. (šesnaestoj) sjednici održanoj 07.11.2024. godine, donijelo je slijedeće

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da su privredni subjekti PR Media Market Prijedor, PR Smart Computer Prijedor i Softkom S d.o.o. Prijedor, direktnom ili indirektnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabavka računarske opreme u Gradu Sarajevu u postupcima broj: 432-7-1-14/23, broj: 231-7-1-116/23 i broj: 7909-7-1-27/23, na tržištu javne nabavke laptopa u Gradu Bijeljina u postupku broj: 1293-1-1-102/23, na tržištu javne nabavke uredske opreme-nabavka kompjutera u Gradu Bihaću u postupku broj: 1092-7-1-12/23 i na tržištu javne nabavke kompjuterske opreme u Općini Kakanj u postupku broj: 5359-7-1-22/23.
2. Utvrđuje se da su privredni subjekti PR Media Market Prijedor, PR Smart Computer Prijedor i Zerick d.o.o. Sarajevo, direknom ili indirektnom razmjenom informacija, sklopili zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabavke laptopa za potrebe vijećnika u Općini Jajce, u postupku broj: 1190-7-1-76/23.
3. Utvrđuje se da su da su privredni subjekti PR Media Market Prijedor i PR Smart Computer Prijedor, direknom ili indirektnom razmjenom informacija, sklopili zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabavke

računarske opreme u Općini Mrkonjić Grad u postupku broj: 261-7-1-48/23.

4. Utvrđuje se da su privredni subjekti PR Media Market Prijedor, Inter-com d.o.o. Zenica, PR Smart Computer Prijedor i Alf-om d.o.o. Banja Luka direktnom ili indirektnom razmjenom informacija zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabavke računarske opreme u Kozarskoj Dubici u postupku broj: 13912-7-1-34/23.
5. Utvrđuje se da su privredni subjekti PR Media Market Prijedor, PR Smart Computer Prijedor i Softkom S d.o.o. Prijedor, direktnom ili indirektnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabavke računara, računarske i biro opreme u Gradu Bijeljina u postupku broj: 417-7-1-2/23.
6. Utvrđuje se da su privredni subjekti PR Media Market Prijedor, PR Smart Computer, Inter-com d.o.o. Zenica i Emado d.o.o. Sarajevo, direktnom ili indirektnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabavke kompjuterske opreme u Općini Ključ u postupku broj: 1115-7-1-28/23.
7. Utvrđuje se da su PR Media Market Prijedor, PR Smart Computer Prijedor i Softkom S d.o.o. Prijedor, direktnom ili indirektnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabavke računara i informatičke opreme u Gradu Zvorniku u postupku broj: 23410-1-1-8/23.
8. Utvrđuje se da su privredni subjekti PR Media Market Prijedor, Inter-com d.o.o. Zenica i Elur d.o.o. Kiseljak, direktnom ili indirektnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabavke računara i računarske opreme u Gradu Prijedoru u postupku broj: 687-1-1-57/23 (Lot 1).
9. Utvrđuje se da su privredni subjekti PR Media Market Prijedor i Elur d.o.o. Kiseljak, direktnom ili indirektnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabavke računara i računarske opreme u Gradu Prijedoru u postupku broj: 687-1-1-57/23 (Lot 2).
10. Utvrđuje se da su privredni subjekti PR Media Market Prijedor, PR Smart Computer Prijedor, Softkom S d.o.o. Prijedor, Inter-com d.o.o. Zenica i Univerzalno d.o.o. Sarajevo direktnom ili indirektnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabavke računarske opreme u Gradu Istočno Sarajevo u postupku broj: 1349-1-1-83/23.
11. Utvrđuje se da privredni subjekti Media Market, Smart Computer, Univerzalno i Inter-com nisu zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, na tržištu javne nabavke računara i računarske opreme u Gradu Prijedoru u postupku broj: 16813-7-1-45/22.
12. Utvrđuje se da privredni subjekt Biscommerce d.o.o. Banja Luka, nije zaključio zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, na tržištu javne nabavke informatičke opreme u Općini Mrkonjić Grad u postupku broj26-7-1-48/23, na tržištu javne nabavke računara i informatičke opreme u Gradu Zvorniku u postupku broj: 23410-1-1-8/23 i na tržištu javne nabavke računara i računarske opreme u Gradu Prijedoru u postupku broj: 687-1-1-57/23 (Lot 1).
13. Utvrđuje se da privredni subjekt Copitrade d.o.o. Bijeljina, nije zaključio zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, na tržištu javne nabavke računara, računarske i biro opreme u Gradu Bijeljina u postupku broj: 417-7-1-2/23.
14. Utvrđuje se da privredni subjekta Emado d.o.o. Sarajevo, nije zaključio zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, na tržištu javne nabavke računara i informatičke opreme u Gradu Zvorniku u postupku broj: 23410-1-1-8/23.
15. Izriče se novčana kazna privrednom subjektu PR Media Market Prijedor u visini od 66.093,12 KM (slovima: šezdesethiljadadevedesettri 12/100 KM), zbog kršenja odredbi iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u skladu sa članom 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.
16. Izriče se novčana kazna privrednom subjektu PR Smart Computer Prijedor u visini od 30.411,68 KM (slovima: tridesethiljadačetiristotinejedanaest 68/100 KM), zbog kršenja odredbi iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u skladu sa članom 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.
17. Izriče se novčana kazna privrednom subjektu Softkom S d.o.o. Prijedor u visini od 2.924,00 KM (slovima: dvijehiljadedevetstotinadvadesetčetiri 00/100 KM), zbog kršenja odredbi iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u skladu sa članom 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.
18. Izriče se novčana kazna privrednom subjektu Zerick d.o.o. Sarajevo u visini od 2.902,54 KM (slovima: dvijehiljadedevetstotinadva 54/100 KM), zbog kršenja odredbi iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u skladu sa članom 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.
19. Izriče se novčana kazna privrednom subjektu Inter-com d.o.o. Zenica u visini od 80.409,96 KM (slovima: osamdesethiljadačetiristotinedevet 96/100 KM), zbog kršenja odredbi iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u skladu sa članom 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.
20. Izriče se novčana kazna privrednom subjektu Alf-om d.o.o. Banja Luka u visini od 41.772,91 KM (slovima: četrdesetjednahiljadasedamstotinasedamdesetsedam 91/100 KM), zbog kršenja odredbi iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u skladu sa članom 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.
21. Izriče se novčana kazna privrednom subjektu Emado d.o.o Sarajevo u visini od 13.450,95 KM (slovima: trinaesthiljadačetiristotinepedeset 95/100 KM), zbog kršenja odredbi iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o

konkurenciji, u skladu sa članom 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.

22. Izriče se novčana kazna privrednom subjektu Elur d.o.o. Kiseljak u visini od 5.468,24 KM (slovima: pethiljadačetiristotinešezdesetosam 24/100 KM), zbog kršenja odredbi iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u skladu sa članom 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.
23. Izriče se novčana kazna privrednom subjektu Univerzalno d.o.o. Sarajevo u visini od 41.494,58 KM (slovima: četrdesetjednahiljadačetiristotinedevedestčetiri 58/100 KM), zbog kršenja odredbi iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u skladu sa članom 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.
24. Obavezuje se Konkurencijsko vijeće da nadoknadi troškove postupka privrednom subjektu Copitrade d.o.o. Bijeljina u iznosu od 438,75 KM (četiristotinetridesetosam i 75/100 KM), u roku od 30 dana od dana dostavljanja Rješenja.
25. Odbija se zahtjev za naknadu troškova privrednim subjektim Alf-om d.o.o. Banja Luka i PR Smart Computer Prijedor, kao neosnovan.
26. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Privredni subjekat čiji je identitet poznat Konkurencijskom vijeću (u daljem tekstu: Podnosilac prijave) je putem emaila dana 29.11.2023. godine podnio prijavu o koluzivnom ponašanju učesnika u postupku javne nabavke računarske opreme. Konkurencijskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) i Agenciji za javne nabavke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija za javne nabavke). Predmetna prijava je podnesena protiv privrednih subjekata PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i "Softkom S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb Prijedor, zbog kako je navedeno, manipulacija na e-aukcije u postupku javne nabavke računarske opreme.

Agencija za javne nabavke je aktom zaprimljenim dana 01.12.2023. godine pod brojem 01-26-10-2005-3/23, i aktom zaprimljnim dana 07.12.2023. godine pod brojem: 01-26-10-205-4/23, obavijestila Konkurencijsko vijeće da je dana 17.11.2023. godine zaprimila mail od Podnosioca prijave, o postojanju sumnje na dogovor ponuđača PR "SMART COMPUTER", PR "MEDIA MARKET" i "Softkom S" d.o.o. u postupku javne nabavke kompjuterske opreme, koji je provodilo Konkurencijsko vijeće u kom je prema Odluci o izboru najpovoljnijeg ponuđača za nabavku računarske opreme, kao najpovoljniji ponuđač izabran PR "MEDIA MARKET" Prijedor, zbog čega Agencija za javne nabavke smatra da ova situacija ukazuje na moguću koluziju ponuđača i postupanje iz člana 4. Zakona o konkurenciji.

Prijava podnesena protiv ponuđača PR "SMART COMPUTER", PR "MEDIA MARKET" i "Softkom S" d.o.o. dopunjena je dana 29.12.2023. godine, podacima za postupak javne nabavke računara koju je provodio ugovorni organ Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo, ul. Kolodvorska br. 10, 71 000 Sarajevo.

Agencija za javne nabavke je dana 04.01.2024. godine aktom zaprimljenim pod brojem: 01-26-10-205-6/23 proslijedila podatke koje joj je dostavio Podnosilac prijave, a tiču se postupka javne nabavke kompjuterske opreme koji je provodio ugovorni organ JU Srednjoškolski centar Petar Kočić, Zvornik.

Postupajući po naprijed navedenim prijavama, a u cilju prikupljanja podataka vezanih za postupanje ponuđača Smart Computer Prijedor, Softkom d.o.o. Prijedor i Media Market Prijedor u postupcima javnih nabavki izvršen je uvid u postupak javne nabavke računarske opreme za Konkurencijsko vijeće, kao i u zvaničnu stranicu Agencije za javne nabavke www.ejn.gov.ba. na kojoj se nalaze podaci o postupcima javnih nabavki u kojima su učestvovali privredni subjekti kao ponuđači.

Utvrđeno je da postoji osnovana sumnja zabranjenog dogovora/koluzije iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, između ponuđača/privrednih subjekata PR SMART COMPUTER Prijedor, PR MEDIA MARKET Prijedor, SOFTKOM S d.o.o. Prijedor, BISCOMMERC d.o.o. Banja Luka, ELUR d.o.o. Kiseljak., COPITRADE d.o.o. Bijeljina, INTER-COM d.o.o. Zenica, ALF-OM d.o.o. Banja Luka, ZERICK d.o.o. Sarajevo, UNIVERZALNO d.o.o. Sarajevo i EMADO d.o.o. Sarajevo, u postupcima javne nabavke računarske opreme. Naime, nakon provedene e-aukcije, u pravilu ugovor o predmetnoj nabavci se zaključi sa trećeplasiranim na konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali na e-aukciji, koji je malo ili nikako snizio svoju cijenu ponude na e-aukciji, jer su prvoplasirani i drugo plasirani ponuđači koji su se na tim pozicijama našli nakon okončanja e-aukcije, jer su cijenu svojih ponuda na e-aukciji snižavali i više od 50% , odustali od predmetne nabavke, odnosno nisu dostavili dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama koju su bili obavezni dostaviti kao izabrani najpovoljniji ponuđač.

1. Stranke u postupku

1.1. PR "MEDIA MARKET" Prijedor

Preduzetnička radnja "MEDIA MARKET, vlasnika s.p. (...)* [1], sa sjedištem u ulici Miloša Obilića bb, registrovana u Odjeljenju za privredu i preduzetništvo Gradske uprave Grada Prijedor, pod registarskim brojem 11/o-149-10, pretežna registrovana djelatnost Trgovina na malo računarima, perifernim jedinicama i softverom u specijalizovanim prodavnicama (šifra pretežne djelatnosti: 47.41)

1.2. PR "SMART COMPUTER" Prijedor

Preduzetnička radnja "SMART COMPUTER" vlasnik s.p. (...)*, sa sjedištem u ulici Vožda Karađorđa bb, Prijedor, registrovana u Odjeljenju za privredu i preduzetništvo Gradske uprave Grada Prijedor, pod brojem 02/o-393-03, pretežna registrovana djelatnost Trgovina na malo računarima, perifernim jedinicama i softverom u specijalizovanim prodavnicama (šifra pretežne djelatnosti: 47.41).

1.3. Softkom S d.o.o. Prijedor

"Softkom S" društvo sa ograničenom odgovornošću za promet i usluge, sa sjedištem u ulici Vožda Karađorđa bb, Prijedor, registrovan kod Okružnog privrednog suda u Prijedoru, sa matičnim brojem subjekta: 67-01-0027-22, osnivač i vlasnik (...)*% kapitala, fizičko lice (...)*. Osnovna djelatnost subjekta upisa je pod šifrom: 58.29 izdavanje ostalog softvera.

1.4. INTER-COM d.o.o Zenica

Proizvodno, uslužno i trgovačko društvo INTER-COM d.o.o Zenica, sa sjedištem u ul. Vrandučka 71/b, Zenica, registrovan kod Općinsko suda u Zenici pod matičnim brojem

[1] (...)*- podaci predstavljaju poslovnu tajnu

subjekta upisa: 43-01-0534-09, osnivač i vlasnik (...)*% kapitala fizičko lice (...)*.

1.5 BISCOMMERCE d.o.o. Banja Luka

Biscommerc d.o.o. kompjuteri i komunikacije Banja Luka, sa sjedištem u ulici Miše Stupara 32, Banja Luka, registrovan kod Okružnog privrednog suda u Banja Luci pod matičnim brojem subjekta upisa: 1-2194-00, osnivač i vlasnik kapitala subjekta upisa su (...)*% fizičko lice (...)* i (...)*% fizičko lice (...)*.

1.6 Copitrade d.o.o. Bijeljina

Društvo sa ograničenom odgovornošću za trgovinu i usluge COPITRADE Bijeljina, sa sjedištem u ulici Njegoševa 6, Bijeljina, registrovan kod Okružnog privrednog suda u Bijeljini pod matičnim brojem subjekta upisa 59-01-002-14, osnivač i vlasnik (...)*% udjela u kapitalu subjekta upisa je fizičko lice (...)*.

1.7 ELUR d.o.o. Kiseljak

ELUR proizvodnja i promet usluge društvo sa ograničenom odgovornošću, sa sjedištem u ulici Žrtava domovinskog rta 2, Kiseljak, registrovan u Općinskom sudu u Travniku, pod matičnim brojem subjekta upisa 51-01-009-09, osnivač i vlasnik (...)*% kapitala subjekta upisa je fizičko lice (...)*

1.8. ALF-OM d.o.o. Banja Luka

Društvo za servisiranje i promet biroopreme ALF-OM d.o.o. Banja Luka, sa sjedištem u ulici Mladena Stojanovića 43-45, Banja Luka, registrovan kod Okružnog privrednog suda u Banja Luci pod matičnim brojem subjekta upisa 1-1898-00, osnivač i vlasnik kaptla subjekta upisa su fizičko lice (...)* sa (...)*% i (...)* sa (...)*% udjela.

1.9 UNIVERZALNO d.o.o Sarajevo

UNIVERZALNO društvo za trgovinu, promet i usluge d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem u ulici Hasana Brkića bb, Sarajevo, registrovano u Općinskom sudu u Sarajevu pod matičnim brojem subjekta upisa 065-01-0829-11, osnivači i vlasnici kapitala subjekta upisa su fizička lica (...)* sa (...)*% i (...)* sa (...)*%.

1.10 ZERICK d.o.o. Sarajevo

ZERICK d.o.o. Sarajevo sa sjedišten na adresi Mustafe Kamerića 7, Satrajevo, registrovan u Općinskom sudu u Sarajevu pod matičnim brojem subjekta upisa 65-01-0437-17, osnivači i vlasnici kapitala subjekta upisa su fizička lica (...)* sa (...)*% i (...)* sa (...)*%.

1.11 EMADO d.o.o. Sarajevo

EMADO društvo za posredništvo, konsaltin, trgovinu i usluge d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem na adresi Azize Šaćirvegović 112, Sarajevo, registrovan kod Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem subjekta upisa 65-01-0824-13, osnivač i vlasnik (...)*% kapitala subjekta upisa je fizičko lice (...)*.

2. Pravni osnov predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o sporazumima male vrijednosti ("Službeni glasnik BiH", br 86/05 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), u smislu člana 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće je koristilo i odredbe Zakona o javnim nabavkama ("Službeni glasnik BiH", br 39/14) i Pravilnik o uslovima i načinu korištenja e-aukcije ("Službeni glasnik BiH", br. 66/16), te u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona, u svrhu ocjene predmetnog pitanja, može koristiti sudsku praksu Evropskog suda pravde i Odluke Evropske komisije.

3. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti

Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 32. stav (1) Zakona, donijelo Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj: UP 01-26-3-004-1/24 od 07.03.2024. godine (u daljem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u postupcim javnih nabavki, u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji protiv privrednih subjekata:

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i "Softkom S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb Prijedor, postupak javne nabavke broj:432-7-1-14/23, postupak javne nabavke broj:1293-1-1-102/23, postupak javne nabavke broj: 1092-7-1-12/23, postupak javne nabavke broj: 231-7-1-116/23 (Direkcija za evropske integracije BiH), postupak javne nabavke broj: 7909-7-1-27/23, postupak javne nabavke broj: 5359-7-1-22/23.

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor, UNIVERZALNO d.o.o ul. Hasana Brkića bb, 71 000 Sarajevo i INTER-COM d.o.o ul. Vrandučka 71b, 72 000 Zenica, postupak javne nabavke broj: 16813-7-1-45/22.

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i ZERICK d.o.o. ul. Mustafe Kamerića 7, 71 000 Sarajevo postupak javne nabavke broj: 1190-7-1-76/23.

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i BISCOMMERCE d.o.o. ul. Miše Stupara 32, 78 000 Banja Luka, postupak javne nabavke 261-7-1-48/23.

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor, INTER-COM d.o.o. ul. Vrandučka 71b, 72 000 Zenica i ALF-OM d.o.o. ul. Mladena Stojanovića 43-45, 78 000 Banja Luka, postupak javne nabavke broj: 13912-7-1-34/23.

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i "Softkom S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb Prijedor i COPITRADE d.o.o. ul. Njegoševa 6, 76 300 Bijeljina, postupak javne nabavke broj: 417-7-1-2/23.

PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i "Softkom S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb Prijedor, EMADO d.o.o. ul. Azize Šaćirbegović 112, 71 000 Sarajevo i INTER-COM d.o.o ul. Vrandučka 71b, 72 000 Zenica postupak javne nabavke broj: 1115-7-1-28/23.

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i "Softkom S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb Prijedor, BISCOMMERCE d.o.o. ul. Miše Stupara 32, 78 000 Banja Luka i EMADO d.o.o. ul. Azize Šaćirbegović 112, 71 000 Sarajevo postupak javne nabavke broj: 23410-1-1-8/23.

PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor, INTER-COM d.o.o ul. Vrandučka 71b 72 000 Zenica, BISCOMMERC ul. Miše Stupara 32, 78 000 Banja Luka i ELUR d.o.o Žrtava domovinskog rata 2, 71 250 Kiseljak, postupak javne nabavke broj: 687-1-1-57/23 (Lot 1).

PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor, i ELUR d.o.o Žrtava domovinskog rata 2, 71 250 Kiseljak, postupak javne nabavke broj: 687-1-1-57/23 (Lot 2).

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i "Softkom

S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb Prijedor, UNIVERZALNO d.o.o ul. Hasana Brkića bb, 71 000 Sarajevo i INTER-COM d.o.o ul. Vrandučka 71b, 72 000 Zenica, postupak javne nabavke broj: 1349-1-1-83/23.

U skladu sa članom 33. stav (1) Zakona, Konkurencijsko vijeće je dana 07.03.2024. godine dostavilo predmetni Zaključak na očitovanje privrednim subjektima kako slijedi Softkom S (akt broj: UP 01-26-3-004-5/24), ALF-OM (akt broj: UP 0126-3-004-6/24), EMADO (akt broj: UP 01-26-3-004-7/24), BISCOMMERCE (akt broj: UP 01-26-3-004-8/24), INTER-COM (akt broj: UP 01-26-3-004-9/24), MEDIA MARKET (akt broj: UP 01-26-3-004-10), ELUR (akt broj: UP 01-26-3-004-11/24), ZERICK (akt broj: UP 01-26-3-004-12/24), SMART COMPUTER (akt broj: UP 01-26-3-004-13/24), COPITRADE (akt broj: UP 01-26-3-004-14/24), UNIVERZALNO (akt broj: UP 01-26-3-004-15/24), te istim aktom od privrednih subjekata zatražilo dokumentaciju relevantnu za predmetni postupak.

Privredni subjekat EMADO je u ostavljenom roku dana 19.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-17/24), i u bitnom naveo sljedeće:

"Odbijamo bilo kakvu neosnovanu sumnju o postojanju zabranjenog dogovora/koluzije iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji.

EMADO d.o.o. Sarajevo je odgovorno društvo koje posluje po legalnim zakonskim propisima Federacije BiH i Bosne i Hercegovine. Pored toga ponašamo se kao društvo koje ima isključivo dobre poslovne namjere što potvrđuje dosadašnja praksa našeg poslovanja. Referens lista naših klijenata sa kojima poslujemo direktno potvrđuje navedeno. U narednom tekstu ćemo jasno i argumentovano obrazložiti naše postupke iz vašeg Zaključka, te jasno odbaciti i demantovati bilo kakve sumnje po istom. Navodi koje ste Vi naveli na kraju Vašeg zaključka upravo potvrđuju navedeno, a naveli ste sljedeće: "Privredni subjekti su koristili e-aukciju kao alat za namještanje ponuda, odnosno za stvaranje uslova da jedan od navedenih ponuđača bude izabran kao najpovoljniji ponuđač nakon provedenog postupka e-aukcije. U pravilu, ugovor o predmetnoj nabavci se zaključi sa trećeplasiranim na konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali na e-aukciji, jer su prvoplasirani i drugoplasirani ponuđači koji su u pojedinim postupcima cijene svojih ponuda snižavali i više od 50% odustali od predmetne nabavke."

Naše društvo je u Vašem zaključku navedeno u tačkama 1. g) i 1. h).

Postupak u tački Zaključak l.h) (Obrazloženje redni broj 11.) nabavka računara i informatičke opreme broj: 23410-1-1-8/23 JU SC Petar Kočić Zvornik, gdje ste tabelarno prikazali i evidentno je da niti smo učestvovali u interakcijama smanjivanja cijena na predmetnoj e-aukciji već smo ostali na osnovnoj - ponuđenoj cijeni. Prilikom otvaranja ponuda smo bili rangirani kao drugoplasirani, a na kraju e-aukcije kao petoplasirani sa istom cijenovnom vrijednošću. Kod ove nabavke, prvu grešku je napravio Ugovorni organ koji nije, a morao je sukladno Zakonu o JN BiH, prvorangiranom ponuđaču uputiti upit za objašnjenje neprirodno niske cijene. Tokom e-aukcije nismo vršili nikakvu promjenu cijene, (...)*. Iste Vam možemo dostaviti, naravno nakon obostranog potpisivanja Izjava o povjerljivim informacijama - tajnost poslovnih podataka.

Iz navedenog je evidentno da niti smo učestvovali u snižavanju cijena, kao i to da nismo bili trećerangirani!!!

Druga tačka gdje je navedeno naše društvo jeste Zaključak l. g) (Obrazloženje redni broj 8) Nabavka kompjuterske opreme, broj.1115-7-1-28/23 ugovorni organ Općina Ključ iz Izvještaja o toku i završetku (isti posjedujete, jer je javno dostupan na Portalu).

Evidentno je da smo bili prvorangirani, da nismo vršili nikakvo smanjenje cijena te da smo završili kao drugorangirani, jer je neki drugi ponuđač smanjenjem cijene (1,29%) imao povoljniju cijenu. Na predmetnoj e-aukciji nismo niti učestvovali usljed loše planiranog budžeta od strane Ugovornog organa, a zbog čega je cijena bila jako neprofitabilna i nije bila predmetom bilo kakve mogućeg snižavanja na e-aukciji.

Također smo navedeni u Obrazloženje rednom broju 13 (nije navedeno u Zaključku?!) nabavka kompjuterske opreme broj: 5359-7-1-22/23 ugovorni organ Općinski sud Kakanj.Uvidom u Izvještaj o toku i završetku e-aukcije vidljivo je da nismo vršili nikakvu promjenu cijene (snižavanje) kao i to da smo bili trećerangirani, a nakon e-aukcije završili kao posljednje plasirani (šesto mjesto). I ovdje je jasno da nema nikakve osnove za sumnju po navedenom članu, jer niti smo učestvovali u predmetnoj e-aukciji, niti smo dobili predmetni Ugovor.

Iz svega navedenog jasno je da u potpunosti odbacujemo vaš Zaključak u dijelu koji se odnosi na naše društvo, te da ne postoji niti jedna osnovana sumnja na povredu člana 4. stav (1) tačka b) i c)".

Privredni subjekat ZERICK je u ostavljenom roku dana 19.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-18/24), i u bitnom naveo slijedeće:

"U "Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti protiv privrednih subjekata..." u stavu (1) se navodi: "Pokreće se postupak po službenoj dužnosti radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u postupcima javnih nabavki, u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji protiv privrednih subjekata:

c) PR "SMART COMPUTER " ul. Vožda Karađorda bb, PR "Media Market" ul Miloša Obilića bb, Prijedor, i ZERICK d.o.o. ul. Mustafe Kamerića 7, 71 000 Sarajevo postupak javne nabavke broj: 1190-7-1-76/23"

1. Izjašnjavamo se da se u ovom slučaju radi o slučajevima koji potpadaju pod član 8. (Sporazumi male vrijednosti) Zakona o konkurenciji BiH (sl. list BiH br. 48/2005, 76/2007 i 80/2009), i da se zbog toga odredbe člana 4. stavka (1) Zakona o konkurenciji BiH ne primjenjuju na ovaj postupak. Zato predlažemo da Ovaj organ donese RJEŠENJE o nepostojanju povrede ovog Zakona u postupku javne nabavke 1190-7-1-76/23. Temelj pokretanja ovog postupka je član 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji BiH.

U "Zakonu o konkurenciji BiH", sl. list BiH br. 48/2005, 76/2007 i 80/2009), članak 8 (Sporazumi male vrijednosti):

Stav (1) glasi: "Odredbe člana 4. stav (1) ovog Zakona ne primjenjuju se na sporazume male vrijednosti.

Stav (3) glasi: Sporazumi male vrijednosti u smislu ovog Zakona su:

a) Kada ukupni tržišni udjel sudionika sporazuma na mjerodavnom tržištu ne premašuje 10%, u slučaju kada je sporazum zaključen između gospodarskih subjekata koji su stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na istoj razini proizvodnje ili trgovine.

A) Utvrđivanje mjerodavnog tržišta

Procjena mjerodavnog tržišta iznosi oko 1.000.000.000,00 KM u 2022. godini. Ovaj iznos mjerodavnog tržišta je objavljen u izlaganju potpredsjednika VTK BiH gosp. Ahmeta Egrlića na događaju "Digitalizacija, Inovativna prilika za Vaš posao" održanom u Sarajevu u organizaciji Verlab Instituta i VTK BiH, uz podršku EU delegacije i Vlade SR Njemačke kroz projekt " Inovacije i digitalizacije malih i srednih preduzeća u

Bosni i Hercegovini - EU4DigitalSME. Ovaj događaj je organiziran unutar Međunarodne konferencije o medicinskom i biološkom inžinjeringu (CMBEBIH'23) i Mediteranske konferencije za medicinski i biološki inžinjering i računarstvo (MEDICON'23).Printani izvještaj o navedenim podacima je u prilogu ovog Izjašnjenja. Također, ovaj iznos mjerodavnog tržišta od 1.000.000.000,00 KM je objavljen i u izlaganju gđe. Elme Ljubčić 2.3.2023. na portalu balkans.aljazeera.net, a prema podacima i procjenama kojim raspolaže "Bit Alijansa" (Asocijacija koja okuplja najveće IT kompanije u BiH). Printani izvještaj o navedenim podacima je u prilogu ovog Izjašnjenja.

B) Tržišni udjeli sudionika u 2022. godini.

Prema podacima sa web stranice www.companywall.ba prihodi firmi u KM u ovom postupku su slijedeći:

ZERICK d.o.o. (...)*
KODEKS d.o.o. (...)*
SMART COMPUTER (...)*
PR MEDIAMARKET (...)*
UKUPNO (...)*

Dakle, ukupan tržišni udjel svih učesnika u postupku iznosi (...)* KM ili oko (...)* % mjerodavnog tržišta. Ovaj tržišni udjel je daleko manji od 10% i smatra se neznatnim u smislu člana 8. Zakona o konkurenciji BiH."

Privredni subjekat UNIVERZALNO je u ostavljenom roku dana 20.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-19/24), i u bitnom naveo slijedeće:

Dostavljamo dokaze da nismo učestvovali nit imali zabranjen dogovor/koluziju iz člana 4. stav (l) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji između bilo kojih navedenih privrednih subjekata (PR SMART COMPUTER Prijedor, PR MEDIA MARKET Prijedor, SOFTKOM S d.o.o. Prijedor, BISCOMMERC d.o.o. Banja Luka, ELUR d.o.o. Kiseljak, COPITRADE d.o.o. Bijeljina, INTER-COM d.o.o. Zenica, ALF-OM d.o.o. Banja luka, ZERICK d.o.o. Sarajevo, EMADO d.o.o. Sarajevo),na osnovu tačke 1. stav b) i k) Zaključka o pokretanju postupka po službenoj dužnosti protiv privrednih subjekata PR SMART COMPUTER Prijedor, PR MEDIA MARKET Prijedor, SOFTOM S d.o.o. Prijedor, BISCOMMERC d.o.o. Banja Luka, ELUR d.o.o. Kiseljak, COPITRADE d.o.o. Bijeljina, INTER-COM d.o.o. Zenica, ALF-OM d.o.o. Banja luka, ZERICK d.o.o. Sarajevo, UNIVERZALNO d.o.o. Sarajevo, i EMADO d.o.o. Sarajevo, broj UP 01-26-3-004-1/24 od 07.03.2024. godine, (u daljem tekstu Zaključak).

Za tačku 1. stav b) iz Zaključka, dostavljamo dokumente/dokaze da u postupku 16813-7-1-45/22, nismo učestvovali niti imali zabranjen dogovor/koluziju iz člana 4. stav(l) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji izmedu navedenih privrednih subjekata (PR SMART COMPUTER Prijedor, INTER-COM d.o.o. Zenica i PR MEDIA MARKET Prijedor). Dana 26.12.2022. godine smo skinuli tendersku dokumentaciju sa portala ejn.gov.ba, i počeli sa radom na pripremi ponude za tender u postupku br. 16813-7-1-45/22. Izmjenu tenderske dokumentacije smo skinuli 29.12.2022. godine. Dana 06.01.2023. godine, smo predali ponudu putem brze pošte kako bi stigla na vrijeme za otvaranje ponude. Dana 10.01.2023. godine, dobili smo upit na email od (...)*. U upitu su nas pitali da damo izjavu u vezi tehničke specifikacije, što smo i uradili isti dan, te smo original izjave poslali putem pošte dana 10.01.2023. godine. Dana 12.01.2023. godine smo dobili Obavijest o održavanju e-aukcije putem e-maila Agencije za javne nabavke BiH.

Na e-aukciji održanoj dana 17.01.2023. godine, naša ponuda je bila drugorangirana. Dana 24.01.2023. godine, putem pošte smo zaprimili Obavijest o rezultatima postupka konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda za nabavku računara, broj 067-0-Su-23-000-46 od 20.01.2023. godine, Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj 067-0-Su-23-000-43 od 19.01.2023. godine, i Zapisnik o pregledu i ocjeni ponuda. Dana 06.02.2023. godine, putem pošte smo zaprimili Obavijest o rezultatima postupka konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda za nabavku računara, broj 067-0-Su-23-000-081 od 31.01.2023. godine, i Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj 067-0-Su-23-000-080 od 31.01.2023. godine. Istog dana smo kontaktirali dobavljača u vezi naše ponude, kako bi provjerili je li sva ponuđena roba još uvijek rezervisana i da li se mogu ispoštovati svi uslovi iz tenderske dokumentacije. Dana 06.02.2023. godine, dobavljač nam je dao revidiranu ponudu, sa rokom isporuke do 45 dana, što nije bilo u skladu sa tenderskom dokumentacijom, pa smo tražili od drugog dobavljača da nam dostavi ponudu. Također, poslali smo upit na e-mail gospodina (...)* u vezi promjene ili izmjene roka isporuke, te smo ga obavijestili da ne možemo ispoštovati rok isporuke od 8 dana koji je naveden u tenderskoj dokumentaciji, odgovor na ovaj email nismo nikada dobili. Zbog promjene stanja na tržištu, dana 08.02.2023. godine, drugi dobavljač nam je dao djelimičnu ponudu, što nas je dovelo u situaciju da ne možemo ispoštovati tenderske uslove i to je bio razlog zbog čega smo mi odustali od potpisivanja ugovora sa Ugovornim organom. Dana 20.02.2023. godine, smo dobili Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj 067-0-Su-23-000-146 od 15.02.2023. godine i Obavijest o rezultatima postupka konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda za nabavku računara broj 067-0-Su-23-000-148 od 15.02.22023. godine.

Za tačku 1. stav k) iz Zaključka, dostavljamo dokumente/dokaze da u postupku 1349-1-1-83/23 nismo učestvovali niti imali zabranjen dogovor/koluziju iz člana 4. stav(l) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji između navedenih privrednih subjekata (PR SMART COMPUTER Prijedor, SOFTKOM S d.o.o. Prijedor, INTER-COM d.o.o. Zenica i PR MEDIA MARKET Prijedor). Dana 12.05.2023. godine smo skinuli tendersku dokumentaciju sa portala ejn.gov.ba, i počeli sa radom na pripremi ponude za tender u postupku br. 1349-1-1-83/23. Dana 31.05.2023. godine, smo predali ponudu putem brze pošte kako bi stigla na vrijeme za otvaranje ponude. Dana 02.06.2023. godine, dobili smo Zapisnik sa otvaranja ponuda na e-mail od gđe (...)*. Dana 02.05.2023. godine smo dobili Obavijest o održavanju e-aukcije putem e-maila Agencije za javne nabavke BiH.

Na e-aukciji održanoj dana 05.06.2023. godine, naša ponuda je bila drugorangirana. Obzirom da naša kompanija prvobitno nije dobila povoljnu ponudu od dobavljača, nismo bili u mogućnosti da spuštamo cijenu na e-aukciji jer bi doveli kompaniju da posluje u minus odnosno ispod nabavne cijene. (...)* Dana 08.06.2023. godine, putem e-mail pošte od gđe (...)* zaprimili smo Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj 00-5-390-11/23 od 05.06.2023. god i zapisnik o pregledu i ocjeni ponuda br. 00-5-390-10/23 od 05.06.2023".

Privredni subjekat ALF-OM je u ostavljenom roku dana 20.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-20/24), i u bitnom naveo sljedeće:

ALF-OM DOO BANJA LUKA ističe da je Zahtjev za pokretanje posupka podnesen protiv istog od strane trećeg pravnog lica neosnovan, te isti u cjelosti pobija navode podnosioca zahtjeva koji se odnose na samog prijavljenog ALF-OM DOO BANJA LUKA kako slijedi.

Na osnovu činjenica iz podnesenog Zahtjeva i priloženih materijalnih dokaza evidentno je da podnosilac zahtjeva nije

dokazao činjenice na temelju kojih bi moglo biti utvrđeno da je kao jedan od učesnika u predmetnom postupku javne nabavke ALF-OM DOO BANJA LUKA na temelju bilo kakvih usmenih dogovora niti zaključenih ugovora počinio bilo kakvu vrstvu zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačke b) Zakona o konkurenciji u postupku javne nabavke koji je vođen pred ugovornim organom Osnovni sud u Kozarskoj Dubici, postupak javne nabavke računarske opreme, broj: 13912-7-1-34/23.

Prijavljeni ALF-OM DOO BANJA LUKA ima pravni interes da se u navednom postupku takođe utvrdi da li je postojao zabranjeni sporazum jer je i sam ALF-OM DOO BANJA LUKA kao jedan od konkurenata suštinski nezadovoljan ishodom postupka javne nabavke u kojem je i sam učestvovao i čija ponuda nije odabrana kao najpovoljnija zbog ponuđene cijene od 12.000,00 KM ispod kojeg iznosa isti više i nije snižavao vlastitu ponudu isključivo iz razloga ekonomske neopravdanosti prema vlastitoj kalkulaciji i procjeni, dok su druga dva učesnika istu snizili za 35,71 % odnosno 41,18%.

Ovakvim činom se na neprimjeren način podnosi apsolutno neosnovana prijava nelojalne konkurencije na tržištu a u vezi sa navodnim postupcima javnih nabavki koje je proveo ugovomi organ Osnovni sud u Kozarskoj Dubici, čineći nespornom činjenicu da je sam ugovorni organ proveo zakonit postupak javne nabavke u kojem je jedino i učestvovao aktivno na e-aukciji prijavljeni ALF-OM DOO BANJA LUKA ali čija ponuda je bila znatno skuplja od druga dva učesnika u postupku, te koji posao isključivo iz tog razloga vlastite procjene neekonomičnosti daljnjeg spuštanja vlastite ponude isti nije više snižavao cijenu na e-aukciji uvidjevši da je i onako previše snizio vlastitu ponudu ispod ekonomske održivosti zbog čega je i odustao od iste.

Temeljiti zaključak o postojanju zabranjenog sporazuma u kojem je učesnik i prijavljeni ALF-OM DOO BANJA LUKA isključivo iz razloga jer je ponuda ponuđača ALF-OM DOO BANJA LUKA bila prihvatljiva u konkretnom postupku javne nabavke i to za robe iz registrovane djelatnosti prijavljenog, u kojem jedino postupku je isti uzeo aktivno učešće na e-aukciji i nije htio da prihvati posao po cijeni koju je snizio ispod granice rentabilnosti i isplativosti po vlastitom viđenju i kalkulaciji, evidentno je da nema mjesta niti za indicije protiv prijavljenog o učešću u takvim radnjama ukoliko su iste i ostvarile obilježje zabranjenog sporazuma, a posebno i iz razloga jer je i sam ALF-OM DOO BANJA LUKA kao trećerangirani ponuđač u konkretnom predmetu sa kojim nije zaključen ugovor zbog navodne "šeme" koja je po indicijama prijavitelja postojala faktički oštećena strana jer niti on nije zaključio ugovor o javnoj nabavci.

Imajući u vidu navedeno, paušalne i neragumentovane su tvrdnje:

U skladu sa naprijcd navedenim, utvrđeno jc da posloji osnovana sumnja zabranjenog dogovora/koluzije iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji izmcđu ponudača/privrednih subjekata PR SMART COMPUTER Prijedor, PR MEDIA MARKET Prijedor, SOFTKOM S d.o.o. Prijcdor, BISCOMMERC d.o.o. Banja Luka, ELUR d.o.o. Kiseljak., COPITRADE d.o.o. Bijeljina, INTER-COM d.o.o. Zenica, ALF-OM d.o.o. Banja Luka, ZERICK d.o.o. Sarajevo, UNIVERZALNO d.o.o. Sarajevo i EMADO d.o.o. Sarajevo, u naprijed navedenim postupcima javne nabavke računarske opreme. Privredni subjekt su koristili e-aukciju kao alat za namještanje panuda, odnosno za stvaranje uslova da jedan od navedenih ponuđača bude izabran kao najpovoljniji ponuđač nakon provedenog postupka e-aukcije. U pravilu, ugovor o predmetnoj nabavci se zaključi sa trećeplasiranim na konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali na e-aukciji, jer su prvoplasirani i drugo plasirani ponuđači koji su u pojedinim postupcima cijenu svojih ponuda snižavali i više od 50% odustali od predmetno nabavke.

U konkretnom postupku u kojem se kao prijavljeni tereti i ALF-OM DOO BANJA LUKA isti apsolutno nije koristio e-aukciju kao "alat za namještanje ponuda", nego je isti koristio jedini mogući zakonit način prava na učešće u postupku javne nabavke dostavljanjem ponude po ponuđenoj cijeni koja je u konačnici bila neprihvatljiva.

Također, prijavljeni ALF-OM DOO BANJA LUKA apsolutno nije stvarao uslove "da jedan od navedenih svih prijavljenih ponudača bude izabran kao najpovoljniji ponuđač" jer istom i nisu data takva ovlaštenja koja jasno pripadaju isključivo ugovornim organima koji raspisuju tender, a jedino pravo koje po zakonu pripada ponuđaču ALF-OM DOO BANJA LUKA i koje je svakako iskoristio jeste pravo da dostavi ponudu za robu iz asortimana registrovane djelatnosti.

Čak i pravilo na kojem se insinuira stvarajući prividnu sliku o prijavljenom ALF-OM DOO BANJA LUKA kao jednom od navodnih članova grupe u konkretnom slučaju nije primjenjivo na istog. Naime, prema navodima se ističe: "U pravilu, ugovor o predmetnoj nabavci se zaključi sa trećeplasiranim na konačnoj rang listi ponuđača..."

U postupku u kojem je prijavljen i ALF-OM DOO BANJA LUKA isti jeste trećeplasirani ali sa njim u konačnici nije zaključen ugovor, nego je isti zaključen sa četvrtoplasiranim ponuđačem SMART COMPUTER, pa se zaključuje da je faktički takvim radnjama ukoliko se utvrde tačnim od strane prvorangirana dva ponuđača koji su nastavili snižavati svoje ponude faktički jedino oštećen ALF-OM DOO BANJA LUKA. Ovakve insinuacije o navodnom postojanju bilo kakvih sporzauma ili dogovora među učesnicima u postupku javne nabavke u kojem je učestvovao i ALF-OM DOO BANJA LUKA su paušalne i ničim dokazane insinuacije koje podnosilac zahtjeva želi staviti na teret ponuđača ALF-OM DOO BANJA LUKA koji niti u jednom od navedenih slučajeva nije odabran kao najpovoljniji ponuđač.

Uostalom, postavlja se pitanje u čemu se ogleda povreda Zakona o konkurenciji na strani ponuđača ALF-OM DOO BANJA LUKA koji se u predmetnom postupku javne nabavke ponašao jednako kao i svaki drugi ponuđač, a to je da je isti dostavio u zatvorenoj koverti ponudu jednako kao i svi drugi ponuđači sa inicijalno ponuđenom cijenom koja je i inicijalno bila prihvatljiva i kao takva uvrštena u sistem e-aukcije, te na jednak način kao i svi drugi snižavao svoju inicijalnu ponudu, a koja u konačnici i nije odabrana kao najpovoljnija jer je za istog bila neprihvatljiva.

U smislu člana 25. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), ističemo da podnosilac zahtjeva nije dokazao Konkurencijskom vijeću postojanje bilo kakvog sporazuma niti dogovora medu prijavljenim kojim bi bili narušeni bilo koji principi zakona, niti je djelovanje ponuđača ALF-OM DOO BANJA LUKA u bilo kojem smislu nezakonito i u suprotnosti sa odredbama Zakona o konkurenciji.

U konačnici, ALF-OM DOO BANJA LUKA predlaže da Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju člana 25. stav (1) tačka e) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), donese Rješenje kojim se odbija Zahtjev pravnog lica podnesen protiv pravnog lica ALF-OM DOO BANJA LUKA, radi postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stavalc 1. tačka b) i d) Zakona o konkurenciji, kao neosnovan, uz obavezu da se pravnom licu ALF-OM DOO BANJA LUKA nadoknade svi troškove ovog postupka.

Kako se u konkretnom slučaju radi o strankama sa suprotnim interesima, to u skladu sa članom 39. Zakona o konkurenciji, ALF-OM DOO BANJA LUKA smatra korisnim i predlaže da se u ovoj pravnoj stvari održi usmena rasprava. Molimo da se poziv za održavanje usmene rasprave za ALF-OM DOO BANJA LUKA pošalje na adresu punomoćnika Zlatan Alagić, Musala bb, 71300 Visoko."

Privredni subjekat ELUR je u ostavljenom roku dana 20.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-21/24), i u bitnom naveo slijedeće:

"Izjašnjavamo se da u postupku javne nabavke 687-1-1-57/23 (Lot 1) i (Lot 2) nismo sklopili zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji niti sa jednim navedenim u konkurentom u postupku.

Izjašnjavamo se da se u oba slučaja radi o slučajevima koji potpadaju pod član 8. (Sporazumi male vrijednosti) Zakona o konkurenciji BiH (sl. list BiH br. 48/2005, 76/2007 i 80/2009), i da se zbog toga odredbe član 4. stav (1) Zakona o konkurenciji BiH ne primjenjuju na ovaj postupak. Zato predlažemo da Ovaj organ donese RJEŠENJE o nepostojanju povrede ovog Zakona u postupcima javnih nabavki 687-1-1-57/23 (Lot 1) i 687-1-1-57/23 (Lot 2).

U postupku javne nabavke 687-1-1-57/23 (Lot 1) radilo se o 33 kom HP Laptopa i 1 kom Lenovo laptopa sa budžetom 29.538,00 KM. Firma ELUR je bila jako zainteresirana da dobije ovaj posao jer se na taj način ostvaruje značajan promet sa HP laptopima. Razlog za to je što zvanični distributer ove opreme firma "Com Trade distribution BH" d.o.o. Sarajevo u više proteklih godina u suradnji sa proizvođačem HP objavljivao tzv. "HPINCENTIVE" tj. nagradno natjecanje kojim se mogu ostvariti nagrade u vidu atraktivnih putovanja. Bilo je za očekivati da će se ovo objaviti i za 2023. godinu i cilj firme ELUR je bio da ostvari što veći promet kako bi se zadovoljili kriterijumi natjecanja. U prilogu dostavljamo, kao primjer, Natječajnu informaciju iz 2018.

Iz navedenog razloga na e-aukciji provedenoj 8.5.2023. godine ELUR je u prvom navratu snizio cijenu svoje ponude sa početnih 29.537,00 na 23.900,00 ili 19,08%. Ova cijena je za ELUR bila razumni minimum jer je nabavna cijena opreme bila (...)* KM (33 kom HP laptopa po ponudi (...)* te bi tu bilo gubitka (...)* KM, što je prihvatljivo u odnosu na potencijalni dobitak atraktivnog nagradnog putovanja (potencijalne vrijednosti 5.000,00- 10.000,00 KM). Međutim INTER-COM je ponudio iznos znatno ispod svoje vjerojatne nabavne cijene, na 21.550,00 KM. Ovakvo nerazumno nuđenje je razljutilo Elur-ovog sudionika na e-aukciji i on je iz revolta snizio cijenu na 19.400,00 KM. ("Evo, radit ću na gubitak samo da ti ne dobiješ ovaj posao!"). Kako je INTER-COM još jednom snizio svoju cijenu na 17.500,00 ELUR je odustao od daljeg snižavanja cijene.

Nakon aukcije Ugovor je ponuđen INTER-COM-u kao prvorangiranom ponuđaču koji nije dostavio dokumente po čl. 45 ZJN.

Nakon toga Ugovor je ponuđen ELUR-u kao drugoplasiranom ponuđaču. Pošto je ponuđena cijena ELUR-a bila 19.400,00 KM ELUR je pokušao dobiti sniženje cijena od distributera da bi mogao prihvatiti Ugovor. Kako distributeri COMTRADE i UNI-EXPERT nisu mogli sniziti cijenu, u slučaju prihvatanja Ugovora neto gubitak ELUR-a bi bio (...)*. Ovo je ELUR procijenio kao neprihvatljiv gubitak koji bi bio veći od potencijalnog dobitka nagradnog putovanja na HP INCENTIVE, te je odustao od ugovora neslanjem dokumenata po čl. 45 ZJN. Nakon ovoga Ugovor je ponuđen MEDIA-MARKETu-u kao trećeplasiranom ponuđaču koji je prihvatio ugovor.

Zaključujemo da do situacije da trećeplasirani MEDIA-MARKET dobije ugovor nije došlo zbog zabranjenog sporazuma u postupku javnih nabavki nego zbog "inata" u nadmetanju između ELUR-a i INTER-COM-a koji, na kraju, ipak nisu mogli prihvatiti ugovor zbog neprihvatljivo sniženih cijena na e-aukciji.

U postupku javne nabavke 687-1-1-57/23 (Lot 2) radilo se o 5 kom velikih crno-bijelih printera formata A3 i 2 velika kolor printera formata A3 sa budžetom 38.462,00 KM, ELUR je ponudio početnu cijenu 28.535,00 KM. Nakon što je došao Zapisnik o otvaranju ponuda ELUR je utvrdio da je napravio računsku grešku. Naime nabavna cijena prema ponudi EA-SERVIS d.o.o. Sarajevo iznosi (...)* KM, što znači da je ponuđena cijena niža od budžeta za (...)* KM. Na e-aukciji 8.5.2023. godine nije bilo nikakvog pomjeranja cijena, te je Ugovorni organ ponudio Ugovor ELUR-u kao prvoplasiranom ponuđaču. Kako bi se prihvatanje ugovora pokazalo kao čist gubitak od (...)* KM, Elur nije dostavio dokumente po čl. 45 te je na taj način odustao od ugovora. Nakon ovoga Ugovor je ponuđen MEDIA-MARKET-u kao drugoplasiranom ponuđaču koji je prihvatio ugovor. Zaključujemo da do situacije da drugoplasirani MEDIA-MARKET dobije ugovor nije došlo zbog zabranjenog sporazuma u postupku javnih nabavki, nego zbog toga što je ELUR napravio grešku u ponudi, i zato nije mogao prihvatiti ugovor sa preniskom cijenom.

Osnov pokretanja ovog postupka je član 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji BiH. U "Zakonu o konkurenciji BiH", sl. list BiH br. 48/2005, 76/2007 i 80/2009), član 8. (Sporazumi male vrijednosti): Stav (1) glasi: " Odredbe član 4. stav (1) ovog Zakona ne primjenjuju se na sporazume male vrijednosti.

Stav (3) glasi: Sporazumi male vrijednosti u smislu ovog Zakona su:

a) Kada ukupni tržišni udjel učesnika sporazuma na mjerodavnom tržištu ne premašuje 10%, u slučaju kada je sporazum zaključen izmedu gospodarskih subjekata koji su stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na istoj razini proizvodnje ili trgovine.

A) Utvrđivanje relevantnog tržišta

Procjena relevantnog tržišta iznosi oko 1.000.000.000,00 KM u 2022. godini. Ovaj iznos relevantnog tržišta je objavljen u izlaganju potpredsjednika VTK BiH gosp. Ahmeta Egrlića na događaju "Digitalizacija, Inovativna prilika za Vaš posao" održanom u Sarajevu u organizaciji Verlab Instituta i VTK BiH, uz podršku EU delegacije i Vlade SR Njemačke kroz projekt " Inovacije i digitalizacije malih i srednih preduzeća u Bosni i Hercegovini - EU4DigitalSME. Ovaj događaj je organiziran unutar Međunarodne konferencije o medicinskom i biološkom inžinjeringu (CMBEBIH'23) i Mediteranske konferencije za medicinski i biološki inžinjering i računarstvo (MEDICON'23). Printani izvještaj o navedenim podacima je u prilogu ovog Izjašnjenja. Također, ovaj iznos mjerodavnog tržišta od 1.000.000.000,00 KM je objavljen i u izlaganju gđe. Elme Ljubčić 2.3.2023. na portalu balkans.aljazeera.net, a prema podacima i procjenama kojim raspolaže "Bit Alijansa" (Asocijacija koja okuplja najveće IT kompanije u BiH). Printani izvještaj o navedenim podacima je u prilogu ovog Izjašnjenja.

B) Tržišni udjeli učesnika u 2022. godini.

Prema podacima sa web stranice www.companywall.ba prihodi firmi u KM u ovom postupku su sljedeći:

ELUR d.o.o. (...)*
BISCOMMERCE d.o.o. (...)*
INTER-COM d.o.o. (...)*
PR MEDIAMARKET (...)*

UKUPNO (...)*

Dakle, ukupan tržišni udjel svih učesnika u postupku iznosi (...)* KM ili oko (...)*% relevantnog tržišta. Ovaj tržišni udjel je daleko manji od 10% i smatra se neznatnim u smislu člana 8. Zakona konkurenciji BiH."

Privredni subjekat COPITRADE je u ostavljenom roku dana 21.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-22/24), i u bitnom naveo slijedeće:

"Advokatska kancelarija Matić Milana iz Bijeljine, zastupa "Copitrade" d.o.o. Bijeljina, po punomoći u prilogu i punomoćnik će predstavljati "Copitrade" pred Konkurencijskim vijećem.

Dana 11.03.2024. godine je "Copitrade" d.o.o. Bijeljina (u daljem tekstu: Copitrade) zaprimio Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj UP 01-26-3-004-1/24 od 07.03.2024. godine i akt broj UP 01-26-3-004-14/24 od 07.03.2024. godine, bez bilo kakvih priloga, povodom čega treba da se izjasni o pokretanju postupka po službenoj dužnosti "radi utvrđivanja postojanja zabranjog sporazuma u postupcima javnih nabavki, u smislu odredbi člana 4. stav 1. tačka b) i c) Zakona o konkurenciji" protiv više privrednih subjekata, uključujući i Copitrade.

Prije svega smatramo da je sam Zaključak u odnosu na Copitrade potpuno nejasan, pored činjenice da je neosnovan. Iz Zaključka od 07.03.2024. godine je vidljio da se na Copitrade odnosi samo tačka f) člana 1. Zaključka u odnosu na jedan postupak nabavke 417-7-1-2/23 kod Okružnog javnog tužilaštva u Bijeljini. Ostalih 15 postupaka se na bilo kakav način ne odnosi na Copitrade, niti je iz izreke Zaključka vidljivo da su postupci protiv Copitrade pokrenuti u odnosu na ove procedure javne nabavke. Copitrade je bio učesnik na samo 2 od 16 postupaka javne nabavke, pa nije jasno kako i na koji način je ovaj ponudač mogao biti učesnik bilo kakvih zabranjenih sporazuma u navedenim procedurama.

U vezi sa postupkom kod OJT Bijeljina nije ni sporno da je Copitrade bio učesnik postupka, međutim ponuda koju je dao od 10.400,00 KM je posljedica nemogućnosti da isti u sistem e-nabavke upiše ponudu prije rapidnih i sekundarski snižavanja cijene ponuđača Softkom doo Prijedor i Smart Computer Prijedor.

Naime, navedena 2 ponudača su u svega nekoliko sekundi u toj mjeri i brzini snižavali cijenu da Copitrade nije bi u prilici da otkuca-klikne u Portalu javnih nabavki cijenu jer je već sljedeća cijena bila u manjem rasponu i opsegu od one koja je ukucana, pa je na kraju jedina cijena koja je mogla biti otkucana ona od 10.400,00 KM. Dakle, radi se o sistemskoj grešci na Portalu javnih nabavki i činjenici koja je bila izvan kontrole Copitrade, ali i snalažljivosti dva ponuđača kojima je sistem javne nabavke omogućio da usljed uzmjena na Portalu javnih nabavki mogu za svega nekoliko sekundi sniziti svoju cijenu na način da svi ostali ponudači budu "paralisani" i u nemogućnosti da "kliknu" ponudu koju daju.

Paradoks cjelokupne situacije u postupanju navedena dva ponudača je da je isto dopuštena radnja kao posljedica odredbi člana 10. Pravilnika pravilnika o uslovima i načinu korištenja e-aukcije kojim je predviđeno da: "(1) Svako snižavanje cijene ponude je moguće u rasponu od 0,1% do 10% od ponuđene cijene. (2) Kada se ukupna cijena odnosi na tehničku specifikaciju koja se sastoji od više pozicija, tada se svaka od pozicija umanjuje za isti procenat koliko iznosi konačno procentualno umanjenje ukupne cijene postignute nakon e-Aukcije, te se na tako umanjene cijene nudi zaključenje ugovora najpovoljnijem ponudaču u skladu sa članom 72. Zakona."

Nakon provedenog postupka javne nabavke najpovoljnijem ponuđaču se dostavlja ugovor radi potpisivanja, ali Zakon o javnim nabavkama ostavlja ponuđačima zakonitu mogućnost da odustanu od svoje ponude u bilo kojoj fazi aktivnom radnjom, prema odredbama člana 57. stav 2. ZJN kojim je predviđeno da: "Ponuđač može prije isteka roka za dostavu ponuda svoju ponudu izmijeniti, dopuniti ili od nje odustati ili pasivnom radnjom-propuštanjem, u skladu sa odredbama člana 72. stav 3, ZJN, kojim je predviđeno da: "(3) Ugovorni organ dostavlja prijedlog ugovora onom ponudaču čija je ponuda po rang- listi odmah nakon ponude najuspješnijegponudača, u slučaju da najuspješniji ponuđač:

a) propusti dostaviti originale ili ovjerene kopije dokumentacije iz čl 45. i. 47. ovog zakona, ne starije od tri mjeseca od dana dostavljanja ponude ili zahtjeva za učešće, u roku koji odredi ugovorni organ; ili
b) propusti dostaviti dokumentaciju koja je bila uslov zapotpisivanje ugovora, a koju je bio dužan pribaviti и skladu s propisima u Bosni i Hercegovini; ilиž
c) u pisanoj formi odbije dodjelu ugovora; ili
d) propusti dostaviti garanciju za izvršenje ugovora u skladu sa uslovima iz tenderske dokumentacije i u roku koji mu je odredio ugovorni organ; ili
e) propusti potpisati ugovor o nabavci u roku koji mu je odredio ugovorni organ; ili
j) odbije zaključiti ugovor pod uslovima navedenim u tenderskoj dokumentaciji i ponudi koju je dostavio."

Dakle, svaki od navedenih razloga je na zakonu zasnovan način odustanka od ponude i nije zabranjen, kako prije, tokom tako, ali i nakon e-aukcije. Ovo nije neuobičajena i rijetka pojava.Copitrade ističe da iz cjelokupne sadržine Zaključka proizilazi da su predmet analize bile aktivnosti Smart Computer Priiedor, Media Market Prijedor i Softkom Prijedor na svih 16 postupaka, te da su dokazi prikupljani sa Portala javnih nabavki, pa iz sadržine ne proizilazi na bilo kakav način da je koluzija nastupila i u odnosu na Copitrade, niti zašto je u odnosu na ovaj subjekt postupak pokrenut.

Osim činjenice da je Copitrade bio učesnik 1 od 16 postupaka koji je predmet kontrole, ne proizilazi bilo kakva druga veza Copitrade i/i bilo kojeg drugog subjekta protiv kojih su postupci pokrenuti. Ne može se a priori prihvatiti kao dokaz koluzivnog ponašanja (da odustajanje od ponude subjekta koji je liticitirao predstavlja postojanje zabranjenog sporazuma u postupku javne nabavke jer bi takav pristup imao za posljedicu direktno kršenje odredbi člana 57. stav 2. i 72. stav 3. ZJN, te prava učesnika postupka da u bito kojoj fazi postupka aktivnim iti pasivnim ponašanjem odustanu od svojih ponuda, što svakako nije zabranjena radnja.

Ostaje nejasno kako i na koji način u postupku prikupljanja dokaza je Konkurencijskom vijeću promaklo da utvrdi da je Copitrade firma koja već preko 25 godina posluje na području Bosne i Hercegovine sa preko 30 zaposlenih radnika-pretežno informatičke struke i da je do sada učestvovala na nekoliko hiljada postupaka javnih nabavki, te ima zaključenih preko 2000 ugovora sa raznim organima u Bosni i Hercegovini na svim nivoima. Takođe, pretežan broj firmi prema kojima je povezan uopšte Copitrade nisu poznati, niti sa njima imaju poslovnu saradnju.

Sve ovo ukazuje da i odnosu na Copitrade u navedenih 16 (ili samo jednom) postupku ne postoji bilo kakvo zabranjeni postupanje ili zabranjeni sporazum, slijedom čega je krajnje neosnovano pokretanja postupka u odnosu na ovaj subjekt, jer nema preduslova iz člana 4. stav 1. tačka b) i c) Zakona o konkurenciji."

Privredni subjekat MEDIA MARKET je u ostavljenom roku dana 22.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-23/24), i u bitnom naveo slijedeće:

"Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine je dana 07.03.2024 godine donijelo zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj: UP 01-26-3-004-1/24 protiv PR "Media Market radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u postupcima javnih nabavki u smislu člana 4. stav 1. tačke b) i c) Zakona o konkurenciji. Zaključak je donesen po prijavi predmetnog subjekta (identitet poznat Konkurencijskom vijeću) protiv privrednih subjekata PR " Smart Computer" Prijedor, PR "Media Market Prijedor, "Softkom S" d.o.o. Prijedor, "Biscommerc" d.o.o. Banja Luka, "Elur" d.o.o. Kiseljak, "Copitrade" d.o.o. Bijeljina, "Inter-Com" d.o.o. Zenica, "Alf-om" d.o.o. Banja Luka, "Zerick" d.o.o. Sarajevo, "Univerzalno" d.o.o. Sarajevo i "Emado" d.o.o. Sarajevo.

Navedeni zaključak je donesen zbog navodnih manipulacija u postupku e-aukcije na način da jedan privredni subjekat spusti cijenu da bi druga dva po ranije dogovorenim cijenama u nekoliko sekundi spustili cijene ispod tržišnih, nakon čega dva ponuđača koja su najbolje rangirana u toku e-aukcije, ne dostave kvalifikacionu dokumentaciju da bi trećeplasirani bio izabran i da bi ugovorni organ s njim zaključio ugovor o predmetnoj nabavci. Smatramo da je navedeni zaključak neosnovan.

Pitanje provođenja e-aukcije u periodu za koji se teretimo, bilo je regulisano Pravilnikom o uslovima i načinu provođenja e-aukcije ("Službeni glasnik BiH", broj 66/16- u daljem tekstu: Pravilnik), a pitanje snižavanja cijena konkretno članom 8. ovog Pravilnika. U skladu sa istim je funkcionisao i sam portal javnih nabavki, odnosno sistem provođenja e-aukcija. U konkretnom, ponašanje učesnika e-aukcije nije bilo ni moguće mimo navedenog, tj. spuštanje cijena nikako nije "stvar" kojom su "manipulisali" privredni subjekti, već je to mehanizam koji je funkcionisao u skladu sa zakonskom regulativom koja je bila na snazi, pa se pomenuto više može kvalifikovati kao manjkavost propisa, nego kao njihovo kršenje. Dakle, ponašanje PR "Media Market" nije sadržavalo elemente protivzakonitog ponašanja, niti je imalo za cilj kršenje pozitivnih propisa iz oblasti javnih nabavki.

Bitno je napomenuti i to da je Pravilnikom jasno propisano da svi ponuđači imaju uvid u ostale ponude tokom trajanja e-aukcije i istovremeno je svima data mogućnost da izvrše korekcije svojih cijena ukoliko žele. Dakle, niko nikoga ne može spriječiti da se takmiči sa ostalima i ni jedan ponuđač nema čak ni tehničku mogućnost da spriječi iii onemogući drugog da učestvuje ili se takmiči. S druge strane, svaki ugovorni organ je imao pravo da prekine e-aukcije, ukoliko bi smatrao da postoje određene nepravilnosti. Kod svih navedenih e-aukcija u zaključku o pokretanju postupka je glavni kriterij za prihvat ponude bila najniža cijena. Smatramo da su svi učesnici mogli da licitiraju i da dostavljaju ponude, u skladu sa načelom slobode ugovaranja.

Takođe, kvalifikacija koja se stavlja na teret "spuštanje cijena ispod tržišnih" je više paušalna i više pretpostavka, nego provjereno dokazana i potvrđena činjenica. Šta se u ovom trenutku ima smatrati tržišnom cijenom, imajući u vidu svakodnevne fluktuacije tržišta ili preciznije stalni rast cijena na tržištu u svim mogućim privrednim oblastima?. Za većinu javnih nabavki za koju se teretimo, nismo čak imali ni ponude za robu, jer su često ugovorni organi tražili robu koja je teško dostupna i dobavljiva, odnosno robu koja se uglavnom naručuje iz Kine. Nerijetko se dešavalo da tek nakon e-aukcije (pod uslovom da smo dobro plasirani) imamo mogućnost da dođemo do cijena robe koja bi bila prihvatljiva za nas, pa je i naše ponašanje na aukcijama i spuštanje cijena nerijetko bilo "na slijepo" (a što vjerujemo i za ostale ponuđače). U slučajevima nama neprihvatljive cijene ili nemogućnosti nabavke određene robe za predmetne nabavke, bili smo prinuđeni da odustanemo od potpisivanja ugovora sa ugovornim organima.

U dijelu zaključka o pokretanju postupka pred Konkurencijskim vijećem navodi se i to da neki od ponuđača nisu dostavljali odgovore/obrazloženja o neprirodno niskim cijenama, a što su po Zakonu o javnim nabavkama bili dužni učiniti.

Članom 66. Zakona o javnim nabavkama je propisano da "Ukoliko ugovorni organ ocijeni da je ponuđena cijena neprirodno niska, pismeno će od ponuđača zahtijevati da obrazloži ponuđenu cijenu. Ako ponuđač ugovornom organu ne ponudi osnovano obrazloženje, koje može između ostalog sadržavati i poređenje sa cijenama na tržištu, ugovorni organ će odbaciti ponudu."

Smatramo da u konkretnom slučaju nije povrijeđen Zakon o javnim nabavkama, jer privredni subjekat je imao mogućnost da ne dostavi obrazloženje, a kao posljedica je to da ugovorni organ odbaci ponudu. Dakle, nije bilo nikakve povrede zakona.

Zabranjeni sporazumi kao nedozvoljeni oblik konkurencijskog djelovanja u pravu konkurencije u našoj državi je regulisan Zakonom o konkurenciji Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09- u daljem tekstu: Zakon o konkurenciji BiH), te je istim regulisano pitanje pojavnih oblika ovih sporazuma, dopušteni izuzeci, posljedice zabranjenih sporazuma, procedure pokretanja i provođenja postupka, te utvrđivanja postojanja zabranjenih sporazuma kao i sankcije za iste.

Jedno od osnovnih načela koje važi na polju obligacionog prava jeste načelo autonomije volje stranaka koje podrazumijeva, između ostalog i slobodu ugovaranja. Ovo načelo je ograničeno time da ugovorni partneri ne mogu zaključivati ugovore protivne javnom poretku i prinudnim propisima društva. U tom smislu, država u oblasti konkurencije donosi propise o pravilima ponašanja tržišnih učesnika koja imaju za cilj da osigura pristup tržištu što većem broju tržišnih učesnika i osiguranje istih, ili bar približno istih uslova za sve.

Ukoliko se vratimo na sami dispozitiv zaključka o pokretanju postupka po službenoj dužnosti, uočavamo da je isti pokrenut u smisiu člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji koji propisuje da su zabranjeni sporazumi,ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, a koji se odnose na direktno ili indirektno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovinskih uslova, ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja, podjelu tržišta ili izvora snabdijevanja, primjenu različitih uslova za identične transakcije s drugim privrednim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju i zaključivanje takvih sporazuma kojima se druga strana uslovljava da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom sporazuma. Međutim, u stavu (3) člana 4. ostavlja se mogućnost da takav sporazum ne bude zabranjen ako doprinose unapređenju proizvodnje ili distribucije robe i/ili usluga unutar BiH, ili promociji tehničkog i ekonomskog razvoja, ali pod uslovom da potrošačima omogućava pravičan udio koristi koja iz njih proizilazi. Da bi se radilo o dopuštenom izuzetku, Zakon propisuje da takvi sporazumi mogu nametati samo ograničenja neophodna za postizanje ciljeva i pri tome ne omogućavaju

isključivanje konkurencije u bitnom dijelu predmetnih proizvoda ili usluga.

U konkretnom slučaju nije bilo isključenja konkurencije. Svi su imali pravo da licitiraju. U zaključku se navodi da postoji osnovana sumnja na postojanje zabranjenog dogovora između PR "Media Market" i ostalih privrednih subjekata, ali Zakon o konkurenciji ne pruža stvarni nivo zaštite konkurencije koja postoji u razvijenim zemljama EU. Zakon zaista pruža mogućnost svim privrednim subjektima da traže zaštitu u slučaju kada sumnjaju na postojanje nedozvoljenog konkurencijskog ponašanja, no postavlja se pitanje stvarne ravnopravnosti subjekata u kontekstu trenutnog stanja tržišta u BiH, imajući u vidu državnu pomoć i propadanje mnogih firmi u postupku stečaja. Smatramo da u konkretnom slučaju nije narušeno tržišno takmičenje, da ne postoji prećutni, niti bilo kakav sporazum između privrednih subjekata protiv kojih je pokrenut postupak po službenoj dužnosti. Smtaramo da ničim nije narušena konkurencija, te da svi privredni subjekti imaju jednake uslove za učešće na e-aukcijama, a strana koja je podnijela prijavu ima teret dokazivanja bilo kakve povrede zakona.

Kako je gore navedeno, osnov pokretanja postupka pred Konkurencijskim vijećem sadržan je u članu 4. Zakona o konkurenciji. Članom 8. istog zakona je propisano da se odredbe člana 4. stav (1) ovog zakona ne primjenjuju na sporazume male vrijednosti, te da se sporazumom male vrijednosti smatra sporazum ako je zajedničko učešće učesnika sporazuma i privrednih subjekata pod njihovom kontrolom na relevantnom tržištu neznatno, izuzev teških ograničenja. Članom 3. je propisano da su sporazumi male vrijednosti u smislu ovog zakona:

a) ukupni tržišni udio učesnika sporazuma na relevantnom tržištu ne premašuje 10% u slučaju kada je sporazum zaključen između privrednih subjekata koji su stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na istom nivou proizvodnje ili trgovine;

b) kad tržišni udio svake od strana na relevantnom tržištu ne premašuje 15%, u slučaju kada je privredni sporazum zaključen između privrednih subjekata koji nisu stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na različitim nivoima proizvodnje ili trgovine;

c) sporazumi u kojima je teško odrediti da li se radi o sporazumu između konkurentnih ili privrednih subjekata koji nisu konkurentni kod kojih će se primjeniti prag do 10% udjela na relevantnom tržištu.

Procjena mjerodavnog tržišta u BiH je javno dostupan podatak, kao i podaci o prihodima privrednih subjekata protiv kojih je ovaj postupak pokrenut (isti će Vam biti takođe dostavljeni uz ovaj odgovor). Ukoliko uporedimo jedne i druge, utvrdićemo da su tržišni udjeli učesnika ovog postupka daleko ispod 10% ukupnog tržišnog udjela, pa se postavlja pitanje opravdanosti i osnovanosti pokretanja ovog postupka.

Takođe, smatramo da propisi u BiH iz oblasti konkurencije i zabranjenih sporazuma iako su usklađeni sa većinom evropskih propisa, ne znače stvarni stepen zaštite konkurencije, kao i zabranu restriktivnih sporazuma, te u tom smislu treba vršiti širu edukaciju privrednih subjekata na tom području, posebno organizovati edukacije privrednih subjekata na temu zabranjenih sporazuma, a ne djelovati represivno.

Slijedom navedenog predlažemo da se postupak protiv navedenih privrednih subjekata obustavi."

Privredni subjekat BISCOMMERCE je u ostavljenom roku dana 25.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-24/24), i u bitnom naveo slijedeće:

"Zaključkom Konkurencijskog vijeća BiH, broj i datum veze, protiv privrednih subjekata PR "SMART COMPUTER" iz Prijedora, PR "MEDIA MARKET" iz Prijedora, "Softkom S" d.o.o. Prijedor, "UNIVERZALNO" d.o.o. Sarajevo, "INTER-COM" d.o.o. Zenica, "ZERICK" d.o.o. Sarajevo, "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka, "ALF-OM" d.o.o. Banja Luka, "COPITRADE" d.o.o. Bijeljina, "EMADO" d.o.o. Sarajevo i "ELUR" d.o.o. Kiseljak, pokrenut je postupak po službenoj dužnosti radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u postupcima javnih nabavki, u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji.

S obzirom da je u dispozitivu navedenog zaključka navedeno da se postupak, između ostalog, pokreće i protiv "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i c) u tačno naznačenim postupcima javnih nabavki, dajemo odgovor kako slijedi:

1.) BISCOMMERCE d.o.o. Banja Luka je učestvovao u postupku javne nabavke informatičke opreme koji je provodio ugovorni organ Općina Mrkonjić Grad, a za koji je 11.04.2023. godine na portalu javnih nabavki objavljeno Obavještenje o nabavci pod brojem: 261-7- 1-48-3-19/23.

U predmetnom postupku javne nabavke "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Lukaje prvobitno za traženu opremu u Obrascu za cijenu ponude ponudio cijenu od 15.900,00 KM. S obzirom da je bilo predviđeno i provođenje e-aukcije, "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka je u istoj, a cijeneći nabavne cijene za traženu opremu i svoju maržu, odnosno cijeneći finansijsku isplativost eventualnog zaključenja ugovora o javnoj nabavci, u postupku e-aukcije, spustilo prvobitno ponuđenu cijenu 13,84%, čime je konačna cijena ponude iznosila 13.700,00 KM slijedom čega je "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka zauzelo treće mjesto na rang listi. Ugovor o javnoj nabavci je zaključen sa drugoplasiranim ponuđačem. Iz naprijed opisanog slijeda događaja u predmetnom postupku javne nabavke nesumnjivo proizlazi da nikakvog dogovora ni prećutnog ni izričitog nije bilo između "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka i bilo kojeg drugog ponuđača. Jedini interes "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka za učestvovanje u navedenom postupku javne nabavke je bilo zaključenje ugovora o javnoj nabavci sa Općinom Mrkonjić Grad u postupku javne nabavke informatičke opreme po cijeni koja bi za "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka bila ekonomski isplativa.

2.) BISCOMMERCE d.o.o. Banja Luka je učestvovao u postupku javne nabavke računara i informatičke opreme koji je provodio ugovorni organ JU Srednjoškolski centar "Petar Kočić" Zvornik za koji je 02.11.2023. godine na portalu javnih nabavki objavljeno Obavještenje o nabavci pod brojem: 23410-1-1-8-3-3/23. U predmetnom postupku javne nabavke "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka je prvobitno za traženu opremu u Obrascu za cijenu ponude ponudio cijenu od 37.664,00 KM. S obzirom da je bilo predviđeno i provođenje e-aukcije, "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka u istoj nije spustio prvobitno ponuđenu cijenu i u konačnom je bio četvrti na rang listi sa prvobitno ponuđenom cijenom. S obzirom da ponuđači koji su bili na rang listi ispred "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka nisu zaključili ugovor sa ugovornim organom, ugovor je dodijeljen "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka. Međutim, imajući u vidu protek vremena od dostavljanja ponude do odluke o dodjeii ugovora "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka, isti nije bio u mogućnosti da prihvati zaključenje takvog ugovora jer je validnost ponude dobavljača od kojeg je "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka dobio ponudu za

traženu opreme uveliko istekla, a dobavljač kasnije nije imao na stanju robu karakteristika kakve su tražene od strane Ugovornog organa u tenderskoj dokumentaciji, o čemu posjedujemo valjanu dokumentaciju koju ćemo dostaviti Konkurencijskom vijeću u daljem toku postupka, ukoliko to bude potrebno. Iz naprijed opisanog slijeda događaja u predmetnom postupku javne nabavke nesumnjivo proizlazi da nikakvog dogovora ni prećutnog ni izričitog nije bilo između "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka i bilo kojeg drugog ponuđača. Jedini interes "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka za učestvovanje u navedenom postupku javne nabavke je bilo zaključenje ugovora o javnoj nabavci sa JU Srednjoškotski centar "Petar Koćić" Zvornik u postupku javne nabavke informatičke opreme po cijeni koja bi za "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka bila ekonomski isplativa do kojeg zaključenja nije došlo iz naprijed navedenih razloga koje "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka nije mogao predvidjeti u momentu dostavljanja ponude. "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka nije imao na stanju niti je mogao u predviđenom roku nabaviti računare i informatičku opremu kakvi su traženi od strane ugovornog organa.

3.) BISCOMMERCE d.o.o. Banja Luka je učestvovao u postupku javne nabavke računara i računarske opreme koji je provodio ugovorni organ Grad Prnjavor, a za koji je 30.03.2023. godine na portalu javnih nabavki objavljeno Obavještenje o nabavci pod brojem: 687-1- 1-57-3-56/23. U predmetnom postupku javne nabavke "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka je prvobitno za traženu opremu za Lot 1 u Obrascu za cijenu ponude ponudio cijenu od 29.538,00 KM. S obzirom da je bilo predviđeno i provođenje e-aukcije, "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka je u istoj, a cijeneći nabavne cijene za traženu opremu i svoju maržu, odnosno cijeneći finansijsku isplativost eventualnog zaključenja ugovora o javnoj nabavci, u postupku e-aukcije, nije spustilo prvobitno ponuđenu cijenu čime je konačna cijena ponude iznosila 29.538,00 KM slijedom čega je "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka zauzelo četvrto (posljednje) mjesto na rang listi. Ugovor o javnoj nabavci je zaključen sa trećeplasiranim ponuđačem. Iz naprijed opisanog slijeda događaja u predmetnom postupku javne nabavke nesumnjivo proizlazi da nikakvog dogovora ni prećutnog ni izričitog nije bilo između "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka i bilo kojeg drugog ponuđača. Jedini interes "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka za učestvovanje u navedenom postupku javne nabavke je bilo zaključenje ugovora o javnoj nabavci sa Gradom Prnjavor u postupku javne nabavke računara i računarske opreme po cijeni koja bi za "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka bila ekonomski isplativa.

Iz svega naprijed navedenog nesumnjivo proizlazi da nema niti osnova sumnje da je "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka na bilo koji način zajednički djelovao sa nekim od drugih privrednih subjekata, sa nekima od njih postigao izričiti ili prećutni dogovor koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije, a koji se odnose na ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja kao ni podjelu tržišta ili izvora snabdijevanja, a kako to propisuju odredbe člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji.

"BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka je ozbiljan privredni subjekat koji posluje na tržištu Bosne i Hercegovine dugi niz godina obavljajući kao osnovnu djelatnost trgovinu na veliko računarima, perifernom opremom i softverom i kao takvom mu je u interesu i pozdravlja sprečavanje koluzije među ponuđačima u postupcima javnih nabavki kako bi se obezbijedila zdrava konkurencija i svi privredni subjekti ostvarili upravo svrhu za koju su i osnovani i zbog koje posluju.

Upravo i iz samog Zaključka proizlazi da je postupak pokrenut po službenoj dužnosti, zbog postojanja osnova sumnje da su pojedini privredni subjekti koristili e-aukciju kao alat za namještanje ponuda, odnosno za stvaranje uslova da jedan od ponuđača bude izabran kao najpovoljniji ponuđač nakon provedenog postupka e-aukcije u kojima je, u pravilu, zaključivan ugovor sa trećeplasiranim ponuđačem jer su prvoplasirani i drugoplasirani poudači koji su u pojedinim postupcima cijenu svojih ponuda snižavali i više od 50%, odustali od predmetne nabavke. Nelojalna konkurencija koja se stvara, između ostalog, i na način manipulisanja cijenama u e-aukciji u postupcima javnih nabavki je veliki problem svim ozbiljnim privrednim subjektima pa tako i nama (Biscommerce doo) a koji učestvuju u postupcima javnih nabavki jer nerijetko nemaju priliku da zaključe ugovor sa ugovornim organima a sve s ciljem ostvarenja finansijskog interesa.

Slijedom navedenog, predlažemo da Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, u odnosu na "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka obustavi pokrenuti postupak.

U prilogu akta dostavljamo i traženu dokumentaciju, a po pozivu Konkurencijskog vijeća BiH, spremni smo dostaviti cjelokupnu dokumentaciju iz navedenih postupaka javnih nabavki u kojima smo učestvovali, kao i drugu dokumentaciju relevantnu za ocjenu naših navoda iz ovog akta."

Privredni subjekat INTER-COM je u ostavljenom roku dana 25.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-25/24), i u bitnom naveo slijedeće:

"Na osnovu Zaključka o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj UP 01-26-3-004-9/24 od 07.03.2024.godine koji smo zaprimili putem pošte dana 11.03.2024.godine kojim ste nam ostavili prostor za odgovor i dostavu relevantne dokumentacije za predmetni postupak, dajemo sljedeći odgovor:

Iz dostavljenog zaključka vidimo da smo se našli u ovom predmetu iz razloga što smo učestvovali u javnim nabavkama. Naime, radi približavanja slike, pojasnit ćemo naš sistem rada, koji se sastoji iz trgovine na veliko i malo, proizvodnja pločastog namještaja, proizvodnja radne odjeće, sitni građevinski radovi, ugradnja klima uredaja,... - dakle, širok spektar poslovanja. Samim time, što imamo različita polja rada, imamo i timove koji su zaduženi za realizaciju (nabavku i prodaju) po asortimanima. Većina obavljenih poslova je prijavljivanje na tendere po različitim asortimanima - grupama robe, da ne kažemo da nam je to kao neka vrsta djelatnosti. Po pitanju Zaključka o pokretanju postupka, vidimo da se radi o kompjuterskoj opremi, i da smo pod tačkom 14. za nabavku računara i računarske opreme LOT 1, nabavka broj 687-1-1-57/23, ugovorni organ Grad Prnjavor, odustali od potpisivanja Ugovora. Kako saznajemo od tima kompjuteraša, u ovom slučaju se desio propust, ustupio se rad e-aukcije jednom pripravniku, koji se takmičarski ponio i snizio cijenu za 40,75%, kasnijom analizom smo utvrdili da se uopće ne isplati ići u realizaciju predmetnog Ugovora, zaključili smo odustati od dostavljene ponude, kako ne bismo radili u gubitku, ni svi rabati, casas konto, bonusi ne bi mogli izvući pozitivan ishod Ugovora. Također, bismo napomenuli da smo u tom periodu imali veći broj zaključenih ugovora sa drugim dobavljačima, pa nam to i nije bio neki interes realizovati. Smatramo da nismo izvšili povrdu Zakona o javnim nabavkama BiH, jer provjerom nas kao ponuđača na Portalu javnih nabavki možete zaključiti

da nam nije u interesu da obaramo tendere ili da razvlačimo postupke Ugovornim organima, a sve u cilju javnog interesa."

Privredni subjekat SOFTKOM S je u ostavljenom roku dana 27.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-26/24), i u bitnom naveo slijedeće:

"Softkom S d.o.o. Prijedor (u daljem tekstu: Ponuđač) je dana 13.03.2024. godine zaprimio zaključak broj gornji od 07.03.2024. godine, kojim Konkurencijsko vijeće BiH (u daljem tekstu: Vijeće) pokreće postupak po službenoj dužnosti radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u postupcima javnih nabavki, u smislu člana 4. stav (1), tačka b) i c) Zakona o konkurenciji protiv Ponuđača i ostalih lica, u postupcima javnih nabavki broj: 432-7-1-14/23, broj: 1293-1-1-10223, broj: 1092-7-1-12/23, broj: 231-7-1-116/23, broj: 7909-7-1-27/23, broj: 5359-7-1-22/23, broj: 417-7-1-2/23, broj: 1115-7-1-28/23, broj: 23410-1-1-8/23 te broj: 1349-1- 1-83/23.

Ponuđač smatra da je predmetni zaključak neosnovan, te da ne postoji zakonom propisani osnovi za pokretanje ovog postupka, ni uslovi na osnovu kojih bi se utvrdilo postojanje zabranjenih sporazuma.

Obzirom da je zaključak pokrenut protiv 11 privrednih subjekata, Ponuđač prije svega želi da istakne da nije učestvovao u svim javnim nabavkama koje su pobrojane u zaključku, te u tom smislu iz formalnih razloga prigovara ovakvom zaključku, jer je protiv Ponuđača pokrenut postupak za javne nabavke u kojima nije učestvovao iz kojeg razloga nije i ne može biti stranka u ovom postupku koji se odnosi na navedene postupke.

Ponuđač će u nastavku obrazložiti tvrdnje o neosnovanosti za svaki postupak javne nabavke pojedinačno, a u kojima je učestvovao i za koje se direktno tereti ovim zaključkom:

1. Konkurencijsko vijeće, broj postupka 432-7-1-14/23 Iz obrazloženja predmetnog zaključka Vijeća može se zaključiti da se Ponuđač sumnjiči da je sa PR Media Market i Smart Computer "namjestio" ponude u ovom postupku koje zaključke izvodi iz "znakova" Komisije za javne nabavke, a koji se ogledaju u činjenici da su sva tri ponuđača iz Prijedora, da su sva tri ponuđača preuzela tendersku dokumentaciju u vremenskom intervalu od pola sata, da su ova tri ponuđača preuzela ispravku tenderske dokumentacije u roku od nekoliko minuta, da su ponude sva tri ponuđača uvezane na isti način u identičnim plavim fasciklama, kao i da su na e-aukcijama snižavali cijene da bi "kasnije odustajali" zbog čega bi treće plasirani bio izabran kao najpovoljniji ponuđač. Na ovakve navode, Ponuđač prije svega ističe da se preuzimanje dokumentacije vršilo on line, da je svako od učesnika/ponuđača preuzimao dokumentaciju sa svoje lokacije, što ni na koji način ne ukazuje na povezanost. Uvezivanje tenderske dokumentacije je propisano samom tenderskom procedurom i logično je da sve ponude budu uvezane na isti način a ne samo ova tri ponuđača, u suprotnom bi to, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, bilo uslov da se ponuda ne uzme u razmatranje zbog ne ispunjenosti tehničkih uslova. Činjenica da su ponude dostavljene u istim plavim fasciklama, takođe ne može da predstavlja osnov za utvrđivanje povezanosti, bar ne ozbiljan, jer plave fascikle se mogu kupiti u, doslovno, svakoj knjižari u Bosni i Hercegovini, a prema podacima sa google pretraživača, u Prijedoru postoje svega 3 knjižare, pa pretpostavljamo da svi ovde pomenuti učesnici kancelarijski materijal nabavljaju u ove tri knjižare! Dakle ovakvi zaključci Komisije su u najmanju ruku apsurdni.

Takođe, u zaključku su navedene tabele kad su ova tri ponuđača preuzela tendersku dokumentaciju, ali nisu navedena vremena preuzimanja ostalih ponuđača. Nadalje, iz dostavljenih lista ponuđača je vidljivo da je System One d.o.o. Sarajevo upravo bio taj čije je umanjenje cijene bilo najveće, dakle veće od svih ostalih ponuđača. Nadalje, ponuđač sa kojim je zaključen ugovor je svoju cijenu spustio za 4,28 % što je u skladu sa Pravilnikom o uslovima i načinu korištenja e-aukcije, objavljen u "Sl. glasniku BiH", br. 66 od 06 septembra 2016 (u daljem tekstu: Pravilnik). Ko je, u kojem vremenu, korigovao cijenu je irelevantno u ovom postupku, naročito imajući u vidu sljedeće činjenice. Pravilnik o uslovima i načinu korištenja e-aukcije decidno propisuje da svi ponuđači tokom e-aukcije imaju uvid u sve ostale ponude, svi učestvuju istovremeno i svima je data mogućnost da koriguju svoju cijene ukoliko smatraju to opravdanim u datom momentu. Pravilnik propisuje da e-aukcija traje od 10 do 30 minuta, ova aukcija, konkretno je trajala 15 minuta, pa je nejasno šta se, u smislu primjedbi Komisije kao i Vijeća, stavlja na teret ponuđaču/ima, u kom periodu su ponuđači trebali da koriguju svoje ponude osim ako ne u tih 15 minuta. Nadasve, aukcija je po svojoj definiciji javno nadmetanje ponuđača oko cijene predmeta aukcije, o po svoj prirodi predstavlja upravo takmičenje prisutnih ponuđača ko će prije i ko bolje uslove ponuditi prodavcu. U odnosu na zaključak Vijeća da Ponuđač nije postupio u skladu sa zakonom o javnim nabavkama, a da je isto bio dužan učiniti, odnosno izjasniti se na poziv ugovornog organa o davanju neprirodno niske ponude, Ponuđač ističe da je takav stav Vijeća netačan. Naime, nesporno je da Zakon o javnim nabavkama propisuje da će ugovorni organ, ako ocijeni da je ponuđena cijena neprirodno niska, pismeno od ponuđača zahtijevati da obrazloži ponuđenu cijenu, Međutim, dalje je propisano da, ako ponuđač ugovornom organu ne ponudi osnovano obrazloženje, koje može, između ostalog, sadržavati i poređenje s cijenama na tržištu, ugovorni organ će odbaciti takvu ponudu. Dakle, Ponuđač nije bio u obavezi da da odgovor ugovornom organu, iz kojeg razloga je trpio posljedicu koja se ogleda u odbacivanju njegove ponude.

Dalje, navodi iz zaključka da su 3 ponudača za prvih 12 sekundi trajanja e-aukcije postavili šest ponuda, i time onemogućili ostale ponuđače da učestvuju uslijed neprirodno niske ponude su neosnovani i neutemeljeni u relevantnim propisima, kao i u događajima i aktivnostima u samoj e-aukciji. Naime, ukoliko su ostali ponuđači smatrali da su ponude neprirodno niske, ukoliko poznaju propise, znaju da će kao takve biti odbačene, ukoliko Komisija na osnovu njihovih naknadnih obrazloženja takve ponude ne prihvati. Ukoliko bi takva ponuda od strane Komisije bila prihvaćena, ponude ostalih ponuđača bi bile neprirodno visoke, što bi moglo da ukazuje na sumnju na korupciju između tih ponuđača sa visokim cijenama i ugovornog organa. Takođe, nemoguće je, tehnički, da jedan ponuđač onemogući ili spriječi drugog ponuđača da daje ponude i koriguje ih u bilo kojem procentu, na gore ili na dole, naročito imajući u vidu da svi učesnici e-aukcije u svakom momentu imaju uvidu u svaku ponudu svih drugih ponuđača u datoj e-aukciji.

Dakle, iz ponašanja Ponuđača u postupku samog prijavljivanja na tender, u postupku učestvovanja u tenderu i učestvovanja u e-aukciji nema ni jednog protivzakonitog akta, niti protivzakonitog ponašanja. Naprotiv, iz ponašanja ostalih učesnika se može zaključiti da nisu bili zainteresovani ni za nadmetanje, pa samim tim ni za dobijanje predmetnog posla. Da je Ugovorni organ imao namjeru da od prvobitno dostavljenih ponuda izabere ponuđača sa najnižom cijenom on ne bi imao potrebe da zakazuje e-aukciju na kojoj se očekuje da će ponude biti dodatno snižene.

2. JZU Dom zdravlja Prijedor, broj postupka 1092-7-1-12/23

U ovom postupku 5 ponuđača je vršilo smanjenje cijene u toku e-aukcije, koja je trajala 10 minuta. Tri ponuđača su se kretala u rasponu od 4% umanjenja cijene, ponude prva dva ponuđača su odbačene. Zašto ostala dva ponuđača nisu dalje licitirali zajedno sa ponuđačem sa kojim je zaključen ugovor nije poznato Ponuđaču, niti mu može biti poznato. Nesporno je da su imali priliku za javno nadmetanje, te da ih niko nije u tome sprečavao niti im na bilo koji način ograničavao pravo da učestvuju na aukciji, niti je to mogao.

Iz podataka koji se nalaze na zvaničnoj internet stranici Agencije za javne nabavke, ne postoje nikakve sumnje u regularnost e-aukcije, a da su preduzete od strane Ponuđača. U prilog ovome govori i činjenica da organizator e-aukcije nije preduzeo tokom postupka nikakve mjere prema bilo kojem ponuđaču, pa tako i Ponuđaču.

3. Grad Bijeljina, broj postupka 1293-1-1-10223

U postupku javne nabavke laptopa za kancelarije mjesnih zajednica, postupak e-aukcije je trajao 30 minuta. U ovom postupku 5 ponuđača je vršilo smanjenje cijene u toku e-aukcije. Tri ponuđača su se kretala u rasponu od 23 do 27,39 % umanjenja cijene, dakle u 4%. Ponuđačima Copitrade i Digitarija su imali mogućnost da u 20 preostalih minuta koriguju svoje cijene u ovom rasponu od 4% i da budu povoljniji od trećeg ponuđača. Nejasno je kako Ponuđač može biti odgovoran za pasivno ponašanje trećih lica koja učestvuju u aukciji. Ponuđač posebno napominje da je u slučaju ove javne nabavke ugovor zaključen sa ponuđačem koji je svoju cijenu snizio za 27.39 %, za koju Ponuđač nema saznanja da li je traženo objašnjenje od Ugovornog organa imajući u vidu odredbu člana 8. Pravilnika.

Iz podataka koji se nalaze na zvaničnoj internet stranici Agencije za javne nabavke, ne postoje nikakve sumnje u regularnost e-aukcije, a da su preduzete od strane Ponuđača. U prilog ovome govori i činjenica da organizator e-aukcije nije preduzeo tokom postupka nikakve mjere prema bilo kojem ponuđaču, pa tako i Ponuđaču.

4. Okružno tužilaštvo Bijeljina, broj postupka 417-7-1-2/23

U postupku nabavke računara i računarske opreme aukcija je trajala 22 minute. Učestvovalo je 5 ponuđača, s tim da ponuđač Pimaprom nije uopšte korigovao cijenu tokom aukcije, tako da je ponuđač koji je umanjio svoju cijenu za 0,65% bio najbolji ponuđač. Iz ovih podataka ne proizilazi da je Ponuđač na bilo koji način pogodovao drugom tli drugim ponuđačima. Ostali ponuđači nisu željeli da koriguju svoje cijene pa je logično da i takvo ponašanje nosi posljedice, koje se u ovom slučaju ogledaju u izostanku izbora tog ponuđača od strane ugovornog organa.

5. Općina Ključ, broj postupka 1115-7-1-28/23

U postupku nabavke kompjuterske opreme, e-aukcija je trajala 10 minuta. Na istu su se prijavila 4 ponuđača. Ponuđač je korigovao svoju cijenu za 1,29%, što je njegovo legitimno pravo i u skladu je sa propisima kojima se uređuju i postupci javnih nabavki a i pravila tržišnog natjecanja. Dakle, Ponuđač ni na koji način nije uticao na dodjelu ovog posla, niti je to mogao.

6. Kantonalno tužilaštvo USK Bihać, broj postupka 1092-7-1-12/23

U ovom postupku nabavke kompjutera, e-aukcija je trajala 14 minuta, u kojoj je učestvovalo 5 ponuđača, u kojoj su dve ponude odbačene zbog neprirodno niske ponude, ugovor je zaključen sa ponuđačem koji je svoju cijenu spustio za 3,93%, a koja je bila niža cijena u odnosu na Telnet koji je cijenu spustio za 4,04%, pri čemu Emado nije korigovao svoju cijenu. Dakle, svim ponuđačima je bila data ista mogućnost učestvovanja u nadmetanju, pri čemu ni jedan ponuđač, nema način da onemogući drugog ponuđača da učestvuje, a dodatno Ponuđač nema ni motiva ni razloga a ni osnova, da na bilo koji način pogoduje trećim licima.

7. Direkcija za evropske integracije, broj postupka 231-7-1-116/23

U ovom postupku nabavke računara, učestvovalo je 12 ponuđača. E-aukcija je trajala 10 minuta, u kojem periodu su svi učesnici mogli da koriste svoje pravo dato relevantnim propisima. U e- aukciji je učestvovalo 12 ponuđača, od kojih su 2 ponude odbačene, a ugovor je zaključen sa ponuđačem koji je svoju cijenu snizio za 4,65 %, što je u skladu sa Pravilnikom. Dakle, svi ostali ponuđači, njih 9 nije korigovalo svoje cijene tokom e-aukcije, iz čega se može zaključiti da nisu bili zainteresovani za dobijanje ovog posla, te samim tim se njihova neaktivnost ili pasivnost ne može pripisati kao krivica Ponuđaču.

8. Općinski sud Kakanj, broj postupka 5359-7-1-22/23

U postupku javne nabavke kompjuterske opreme, postupak e-aukcije je trajao 10 minuta. U ovom postupku je učestvovalo 6 ponuđača, od kojih je 3 vršilo korekcije cijena, pri čemu su 2 ponude odbačene, a ugovor je zaključen sa privrednim subjektom koji je svoju prvobitnu ponudu umanjio za 20,29%. Ostali ponuđači nisu aktivno učestovali u aukciji, pa je nejasno čime je Ponuđač i na koji način pogodovao privrednom subjektu čija je cijena bila najniža. Ponuđač čija je cijena prihvaćena kao najniža je i nakon smanjena od 20% imao cijenu nižu od sljedećeg po rangiranju za 500 KM, dakle razlika u cijeni izrnađu odabranog ponuđača i sljedećeg rangiranog je 2%.

Iz podataka koji se nalaze na zvaničnoj internet stranici Agencije za javne nabavke, ne postoje nikakve sumnje u regularnost e-aukcije, a da su preduzete od strane Ponuđača. U prilog ovome govori i činjenica da organizator e-aukcije nije preduzeo tokom postupka nikakve mjere prema bilo kojem ponuđaču, pa tako i Ponuđaču. A nesporno je da su svi ponuđači imali priliku da se nadmeću, pa su neki od ponuđača izabrali da se ne nadmeću, u kojoj situaciji se ne može ni očekivati na aukcijama da se posao zaključi.

9. JU Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, broj postupka 1349-1-1-83/23

U postupku nabavke računara i računarske opreme, prijavljeno je 5 učesnika na e-aukciju koja je trajala 10 minuta. Iz izvještaja o toku i završetku e-aukcije nespornim proizilazi da je privredni subjekat koji je zaključio posao jedini korigovao svoju cijenu i to za 0,37%, dovoljno da ima nižu cijenu od konkurenta, koji nije, kao ni ostali ponuđači na rang listi, korigovao svoju cijenu. Dakle, Ponuđač ni na koji način nije uticao na dodjelu ovog posla, niti je to objektivno mogao.

10. Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika 7909-7-1-27/23

U postupku nabavke računarske opreme učestvovalo je 9 ponuđača. E-aukcija je trajala 12 minuta. Iz izvještaja je vidljivo da 6 ponuđača nije aktivno učestvovalo u e-aukciji, iz kojeg razloga je posao dodjeljen ponuđaču koji je svoju ponudu korigovao za 6,45% u odnosu na prvobitno ponuđenu te je time njegova cijena bila niža od sljedećeg konkurenta 400 KM, odnosno manje od 3,5%. Dakle, konkurent koji nije imao najpovoljniju ponudu nije želio da se nadmeće na ovoj aukciji, jer da je svoju cijenu umanjio za 3,5% imao bi ponudu nižu od ponuđača čija je cijena prihvaćena kao najniža. Za takvo postupanje, odnosno pasivno držanje i ne učestvovanje u nadmetanju ne može da bude niko drugi odgovoran, do njega samog. Dakle, Ponuđač ni na koji način nije uticao na dodjelu ovog posla, niti je to objektivno mogao.

11. Srednjoškolski centar Petar Kočić, broj postupka 23410-1-1-8/23

U postupku nabavke računarske opreme učestvovalo je 9 ponuđača. E-aukcija je trajala 20 minuta. Iz izvještaja je vidljivo da 6 ponuđača nije aktivno učestvovalo u e-aukciji, te da je posao dodijeljen društvu Emado koji takođe nije učestovao u e-akciji, kao ni Biscommerce, a čija je ponuda bila niža, ali iz razloga poznatih komisiji Emadu je sa većom cijenom dodijeljen predmetni posao. Dakle, Ponuđač ni na koji način nije utjecao na dodjelu ovog posla, niti je to mogao.

Kako se u ovom postupcima radi o nabavci računara i računarske opreme, treba dodatno imati u vidu da svi privredni subjekti imaju svoje načine nabavka ove opreme, dakle oni ne prodaju usluge niti prodaju svoj proizvod, nego proizvod koji uvoze pa ga prodaju u BiH. Način uvoza, cijena ove opreme na svjetskom tržištu u momentu narudžbe, transport, količina opreme koja se naruči, kupi da li se naručuje za poznatog kupca ili-se naručuje i skladišti do prodaje, su faktori koji utiču na formiranje prodajne cijene, pa samim tim i na ponašanje učesnika na aukcijama, od kojih zavisi ponuda, u datom momentu kad se prijavljuju na tendere, odnosno u postupke javnih nabavki.

Dakle ni u jednom od pobrojanih postupaka nije učestovalo manje od 4 učesnika. U takvoj situaciji su svi uslovi za javno nadmetanje ispunjeni. Ugovorni organ ima pravo da prekine e-aukciju ako smatra da postoje nepravilnosti. Ugovorni organ ima pravo da odbaci ponude u skladu sa zakonom i pravilnikom, što je ovde i činio, da svaku ponudu koja je bila neprirodno niska odbaci i da sljedeće konkurente po cijeni: "ostavi u igri". Netačno je, kako se to navodi u zaključku, da je Ponuđač odustajao od učestvovanja da bi na taj način pogodovao sljedećem, po visini cijene, ponuđaču, što je vidljivo iz izvještaja o sprovedenim e-aukcijama. Kad se pogledaju rezultati predmetnih e-aukcija, nesporno je da su ponuđači koji su dobili poslove u neznatnom procentu umanjivali svoje ponude ili ih nisu umanjivali, da oni koji nisu umanjivali svoje cijene su bili "lošiji" za par procenata u cijeni, tako da ponuđači čije su ponude odbačene zbog neprirodno niske ponude ni na koji način niti su mogli niti su uticali na odluku o cijeni drugih ponuđača, koje su oni unosili u sistem, korigovali ili odlučili da ih ne koriguju.

Stoga, zaključivati da tri privredna subjekta, zato što su preuzela tendersku dokumentaciju u kratkom vremenskom periodu, dostavila ponude u istim plavim fasciklama, i korigovala cijene na e-aukciji u 15 sekundi u situaciji u kojoj e-aukcija traje 10, 12 ili 20 minuta, na taj način narušavaju konkurenciju iz odredbe člana 4. stav 2. Zakona o konkurenciji je u najmanju ruku, paušalno. Nadalje, kako je navedeno u prethodnom pasusu, ta tri privredna subjekta nisu ni na koji način mogla uticati na ponuđače i njihove ponuđene cijene tokom aukcije, obzirom da su njihove ponude odbačene, a aukcija odnosno nadmetanja su se faktički vodila između ostalih učesnika, od kojih su neki aktivno učestvovali, a neki se nisu ni uključivali u proces nadmetanja, što samo po sebi proizvodi posljedice, i na koje niko ne može uticati niti se može staviti na teret bilo kojem trećem licu, jer je volja i odluka samog ponuđača, da se ponaša pasivno u ovakvom načinu provođenja javne nabavke. Samo pasivno ponašanje na aukcijama po definiciji same aukcije, znači da taj ponuđač nije ni zainteresovan za nadmetanje pa samim tim ni za ishod samog postupka.

Imajući u vidu sve navedeno, smatramo da je postupak pokrenut neosnovano.

U prilogu dostavljamo traženu dokumentaciju iz pratećeg dopisa uz zaključak, broj UP 01-26-3- 004-5/24 od 07.03.2024. godine, izvještaje sa e-aukcija koje su pobrojane u ovom izjašnjenju, te dostavljamo punomoć za zastupanje po advokatu."

Privredni subjekat SMART COMPUTER je u ostavljenom roku dana 27.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-27/24), i u bitnom naveo slijedeće:

"...Kada je u pitanju predmet broj: 432-7-1-14/23 na početku smatramo da postupak nije pokrenut u skladu sa članom 32. Zakona. Naime, u skladu sa Zakonom, zaključak se pokreće na osnovu prijave ili po službenoj dužnosti. U konkretnom slučaju, postupak je pokrenut na osnovu prijave subjekta čiji je identitet poznat Konkurencijskom vijeću.

Napominjemo da Konkurencijsko vijeće, iako je nadležno za pokretanje postupka po službenoj dužnosti, isti nije pokrenulo sve dok nije zaprimio prijavu od strane, nama anonimnog prijavitelja. Privredni subjekat koji prijavljuje nezakonito ponašanje u skladu sa članom 28. Zakona, u svom zahtjevu mora da naznači svoj naziv i sjedište, odnosno ime i prezime i prebivalište ovlaštenog fizičkog lica - podnosioca zahtjeva.

Po navodima iz zaključka, nama anonimni, podnosilac prijave je 29.11.2023. godine podnio prijavu, istu je dopunio aktom od 30.11.2023. godine (u kojoj je dostavio Odluku o izboru), da bi dopunio prijavu sa još dva akta od 29.12.2023. godine i 04.01.2024. godine.

Dalje, u svom Zaključku Konkurencijsko vijeće ističe: "Postupajući po naprijed navedenim prijavama, izvršen je uvid u postupak javne nabavne računarske opreme za Konkurencijsko vijeće, koji je pokrenut, na osnovu Odlune o nabavci računarske opreme broj: 01-50-3-150-1/23 od 07.09.2022. godine, kao i Obavještenje o nabavci broj: 432-7-1-14-3-1/23 o<3 11.09.2023. godine".

Apsurdno je da Konkurencijsko vijeće u svojim vlastitim postupcima javne nabavke postupi tek po prijavi određenog subjekta, što i sami priznajete. Samim tim, ovaj postupak nije pokrenut po službenoj dužnosti nego po zahtjevu privrednog subjekta za koji mi i dan danas nezakonito ne znamo ko je.

U skladu sa članom 27. stav (2) Zakona, Konkurencijsko vijeće po službenoj dužnosti pokreće postupak ako postoji osnovana sumnja da se značajno sprječava, ograničava i narušava tržišna konkurencija. Konkurencijski vijeće očigledno nije imalo osnovanu sumnju da pokrene postupak i to za postupanje ponuđača u vlastitiom postupku javne nabavke, te ste postupili tek po prijavi, nama nepoznatog, subjekta.

U pitanju je nezakonito pokrenut zahtjev sa zloupotrebama službenih ovlaštenja od strane Konkurencijskog vijeća. Naime, postupak javne nabavke koji je predmet izjašnjenja je vođen pred Konkurencijskim vijećem kao nadležnim tijelom za pitanje konkurencije u Bosni i Hercegovini i Konkurencijsko vijeće priznaje da je ovaj postupak pokrenuo "postupajući po naprijed navedenim prijavama".

U skladu sa Zakonom o konkurenciji, ne postoji prijava nego Zahtjev za pokretanje postupka. Konkurencijsko vijeće je bilo dužno da postupi u navedenom slučaju u skladu sa članom 28. i 32. Zakona i da navedeni podnesak tretira kao Zahtjev za pokretanje postupka iz člana 28. Zakona, naročito jer je po istom postupao. Napominjemo da u skladu sa članovima 56. i 60. Zakona o upravnom postupku {u daljem tekstu: ZUP), Konkurencijsko vijeće je bio dužno da zaprimi taj podnesak (prijavu) i da jetretira kao zahtjev za pokretanje postupka iz člana 28. Zakona. pitanje administrativne takse za postupanje pred Konkurencijskim vijećem u smislu Odluke o visini administrativne takse u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18). U skladu sa pravilima ZUP-a, nama kao stranci ne smije da ostane nepoznato ime druge stranke počijemzahtjevu je postupak očigledno pokrenut.

U skladu sa članom 115. stav (1) ZUP-a, 1) Nadležni organ pokrenuće postupak po službenoj dužnosti kadto određuje zakon ili na zakonu zasnovan propis ili kad utvrdi ili sazna da, s obzirom na postojeće činjenično stanje, treba radi zaštite javnog interesa, pokrenuti upravni postupak. Na isto upućuje i rope pomenuti član 27. stav (2) Zakona. Očigledno je da Konkurencijsko vijeće u svom vlastitom postupku nije samostalno zaključilo da postoji osnovana sumnja na zloupotrebu i da bi trebalo pokrenuti postupak u konkretnom slučaju, nego je postupak pokrenuo poslije prijave tj. zahtjeva nama nepoznate stranke, kako i sami navodite u zahtjevu "Postupajući po naprijed navedenim prijavama...". Ovakvim postupanjem, stiče se utisak da je Konkurecijsko vijeće već unaprijed donijelo odluku u konkretnom predmetu, favorizovanjem pokretača zahjteva, i da sada samo ima namjeru formalno provesti proceduru radi kažnjavanja određenih privrednih subjekata.

Stoga zahtijevamo od Konkurencijskog vijeća da u sam postupak uključi prijavitelja odnosno podnosioca zahtjeva u skladu sa odredbama ovog Zakona, ZUP-a i vezanih podzakonskih akata i provede postupak u skladu sa Zakonom.

Isto važi i za prijave odnosno zahtjev za pokretanja postupka u postupku javne nabavke broj: 23410-1-1-8/23 u postupku javne nabavke kod ugovornog organa JU Srednjoškolski centar "Petar Kočić" Zvornik, i u postupku javne nabavke broj: 7909-7-1-27/23 kod ugovornog organa Zavoda za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo.

Dalje, u konkretnom postupku kategorički odbijamo insinuacije da smo bili u kakvom vidu dogovora sa drugim privrednim subjektima u "namještanju ponuda između privrednik subjienata iz Prijedora" u postupku javne nabavke broj: 432-7-1-14/23 kod ugovornog organa Konkurencijskog vijeća.

Ovdje postavljamo osnovano pitanje zašto se privredno društvo System One d.o.o. Sarajevo nije u konkretnom slučaju našlo na "optuženičkoj klupi" sa privrednim društvima iz Prijedora iako je taj privredni subjekt izabran kao najpovoljniji ponuđač nakon završene e-aukcije!? Da li je po Konkurencijskom vijeću u redu i zakonito da privredna društva iz Sarajeva ne pojasne svoju cijenu ponude, a za privredna društva iz manjih gradova ta pravila ne važe i na njih se baca sumnja.

Zašto ostala privredna društva iz Sarajeva, Digitaria d.o.o. Sarajevo, Zerick d.o.o. Sarajevo, Telnet d.o.o. Sarajevo, Rebus d.o.o. Sarajevo, se ne sumnjiče ako je vidno da isti nisu ni pokušali da se takmiče? Da li su oni išli u korist privrednom društvu System One d.o.o.!?

Kada je u pitanju zahtjev za neprirodno nisku ponuđenu cijenu u skladu sa članom 66. Zakona, Konkurencijsko vijeće i nije imalo pravo u konkretnom slučaju da traži pojašnjenje iz dva razloga. Prvo, zahtjev za pojašnjenje neprirodno niske cijene se traži prije zakazane e-aukcije jer u skladu sa članom 3. stav (1) Pravilnika o e-aukciji, prije zakazivanja e-aukcije ugovorni organ u sistem e-Nabavke unosi sve prihvatljive ponude. Dakle, pitanje pokretanje postupka po zahtjevu privrednog subjekta je ovdje ključno iz različitih pitanja kao što su: pravni interes za pokretanje postupka iz člana 27. stav (3) tačka a) Zakona, teret dokazivanja iz člana 36. Zakona, usmene rasprave iz člana 39. Zakona, troškova postupka u skladu sa članom 108. ZUP-a, rok za pokretanje postupka u smislu člana 32. stav (2) Zakona, prihvatljivosti ponuđene cijene, odnosno neprirodno niske ponuđene cijene je potrebno utvrditi prije nego se ponuda ocijeni kao prihvatljiva i uključi u e-aukciju.

Drugo, nisu ispunjeni uslovi za zahtjevanje pojašnjenja u smislu člana 17. stav (7) Uputstva za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda ("Službeni glasnik BiH", br. 39/14 i 20/15) koji propisuje da ugovorni organ obavezno od ponuđača traži objašnjenje cijene ponude koju smatra neprirodno niskom ako su ispunjeni slijedeći uslovi:

a) cijena ponude je za više od 50% niža od prosječne cijene preostalih prihvatljivih ponuda, ukoliko su primljene najmanje tri prihvatljive ponude, ili
b) cijena lonude je za više od 20% niža od cijene drugorangirane prihvatljive ponude.

Dakle, ugovorni organ može tražiti od drugorangiranog ponuđača, a to smo u konkretnom slučaju bili mi, pojašnjenje neprirodno niske ponuđene cijene samo u slučaju da je nama dodjeljen ugovor kao prvorangiranom, pa da se naša cijena ponudi sa cijenom tada drugoranginog ponuđača Softokm d.o.o., Prijedor, iako naša ponuda nije za 20% niža od ponude ponuđača Softokm d.o.o, Prijedor, niti je za 50% niža od prosjeka cijena ostalih ponuđača.

Nismo dostavili pojašnjenje neprirodno niske cijene ponude jer kao drugorangirani ponuđač u konkretnom postupku nismo smatrali ni da je to potrebno, niti da je takav zahtjev ugovornog organa, tj. Konkurencijskog vijeća zakonit u smislu naprijed navedenih odredaba ZJN-a i Uputstva.

Takođe, netačni su navodi Konkurencijskog vijeća da su ponuđači dužni u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama da dostave obrazloženje cijene. Naime, jasno je propisano članom 66. stav (1) Zakona da ako ponuđač ugovornom organu ne ponudi osnovano obrazloženje, da će ugovorni organ odbaciti ponudu. Dakle, ponuđač i nije obavezan zakonom da dostavi obrazloženje, ali ako ne dostavi trpi posljedicu odbacivanja ponude.

Kada smo zaprimili na kraju Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača, uvidjeli smo da smo nezakonito ocijenjeni kao neprihvatljivi nakon okončanja e-aukcije i da je ugovor dodijeljen četvrtorangiranom nakon održane e-Aukcije, ali ništa po tom pitanju nismo preuzeli u smislu žalbe na Odluku jer, iako niste mogli da tražite pojašnjenje neprirodno niske cijene od drugorangiranog ponuđača, nismo bili sigurni kakav bi ishod pred KRŽ-om bio te smo smatrali da je za nas previše rizično da se upuštamo u skupi žalbeni postupak.

Samim tim, svaki vid insinuacije da smo učestvovali u nekim nezakonitim radnjama pred Konkurencijskim vijećem sa ciljem namještanja ponuda smatramo neozbiljnim insinuacijama bez uporišta uzakonu i činjeničnom stanju. Kroz ovaj zahtjev u konkretnom predmetu se uporno insistira da su sva tri privredna subjekta iz Prijedora. Kao da je zabranjeno privrednim subjektima iz Prijedora da učestvuju u istom postupku javne nabavke i da jedan od njih na kraju i dobije ugovor. Zašto se protiv System One d.o.o. Sarajevo koji je jedini priznao da je dostavio neprirodno nisku cijenu nije pokrenuo postupak konkretnom slučaju, ostaje nam misterija.

Dalje, šta u dogovoru ponuđača treba da ukaže trenutak preuzimanja tenderske dokumentacije i njenih izmjena i dopuna!? Da li je to neki dokaz dogovornog "zaključavanja tendera" za druge ponuđače!? Od preuzimanja tenderske dokumentacije i njenih izmjena, pa do trenutka učešća u e-aukciji treba da prođe nekoliko faza postupka, tako da vreme preuzimanja ponuda nije ništa drugo nego koincidencija.

Što se tiče uvezivanja, mi zaista ne znamo na koji drugi način se ponuda treba uvezati nego prema zahtjevima iz tenderske dokumentacije- jemstvenikom, na način da onemogućava naknadno vađenje ili umetanje listova ponude. Naravno da su svi ponuđači ustalili način takvog uvezivanja i pretostavka je da su i ostalih 9 ponuđača manje-više na isti način uvezali ponude. Što se tiče plavih fascikala, zaista je neozbiljno tumačiti što su tri ponuđača dostavili ponude u plavim fasciklama, i da to budi sumnju u bilo kakav njihov dogovor!?

Većina ponuđača koriste plave, crvene ili žute fascikle, te smo sigurni da bar još jedan ponuđač mimo nas označenih kao sumnjivim je dostavio ponudu u plavoj fascikli uvezanu na sličan ili identičan način.

Logično je da ponuđači iz grada koji nije u sjedištu ugovornog organa dostavljaju ponude putem brze pošte jer se dostavljanjem običnom ili pak preporučenom pošiljkom rizikuje da će ponuda biti neblagovremena, a lična dostava bi bila preskupa. Logično je takođe da svi ponuđači cijene zadnji trenutak kad će da pošalju ponudu, vodeći računa da ista blagovremeno dođe na adresu ugovornog organa. Kada ovo povežemo, logično je da će brza pošta tri paketa poslana dan prije iz istog grada sa naznakom istog primaoca, istog krajnjeg datuma i sata zaprimanja-istovremeno dostaviti na adresu primaoca.

Na kraju, Konkurencijsko vijeće navodi: "Na e-aukciji su sva tri ponuđača spustila cijenu i to prvi Media market kako bi došao na prvo mjesto na e-auckiji, a odmah iza njega u nekoliko sekundi druga dva ponuđača iz Prijedora su spuštala cijenu ispod razumne cijene, te tako onemogućili sve ostale da se takmiče na e-aukciji".

Ovom izjavom Konkurencijsko vijeće navodi nekoliko navoda koji jednostavno nisu tačni ili su tendenciozni sa ciljem da ukažu na neko nezakonito postupanje. Naime, u skladu sa Pravilnikom, cilj e-aukcije i jeste snižavanja cijene. U skladu sa članom 8. stav (1) Pravilnika o e-aukciji svako snižavanje cijene ponude u slučaju najniže cijene, kao kriterijuma za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 %do 10% najniže početne cijenesvih ponuda. Dakle, Media market i nije mogao da spušta cijenu nego na način da dođe do prvog mjesta na rang listi. Isto smo radili i mi do onog momenta do kad smo imali za to ekonomsku opravdanost. Onog momenta kad je privredno društvo System One d.o.o. Sarajevo, spustilo cijenu ispod našeg interesa mi smo odustali od daljeg snižavanja cijena. Upravo tu i leže činjenice iz kojih je vidljivo da navod "tako onemogućili sve ostale da se takmiče na e-aukciji" jednostavno nije tačan. Nakon okončane e-aukcije, najpovoljniji ponuđač jeupravo bio System One d.o.o. Sarajevo, pa ce postavlja pitanje kako smo mi to "onemogućili ostale da se takmiče na e-aukciji"?

Konkurencijsko vijeće svjesno zanemaruje ovu ključnu činjenicu, i kako smo naglasili naprijed, stiče se utisak da je Konkurecijski vijeće već unaprijed donio odluku u konkretnom predmetu zanemarujući očigledne činjenice. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz da smo mi sa privrednim subjektima SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu. Ovdje nam se stavlja na teret što smo kao privredni subjekti iz malog grada odlučili da učestvujemo u postupku javne nabavke, a što prema Konkurecijskom vijeću budi sumnju u naše zakonito postupanje. Opet napominjemo da je u postupkuučestvovalo pet privrednih subjekata iz Sarajeva od kojih je samo jedan aktivno učestvovao u e-aukciji i na kraju i pobjedio u istoj, ali da to ne budi sumnju kod Konkurencijskog vijeća.

U pitanju su dakle čiste insinuacije bez i jednog relevantnog dokaza i činjenica koje upućuju na povrede člana 4. Zakona. Snižavanje cijene u kratkom vremenskom periodu predstavlja stvar tehničke mogućnosti u sistemu e-Nabavke koji svaka strana može da iskoristi, i kao takav nije privilegija pojednim učesnicima u postupku e-aukcije. Ključna činjenica je da se nije desilo ono za šta nas Konkurencijsko vijeće tereti, odnosno da smo mi svojom nerazumno niskom cijenom i onemogućili sve ostale da se takmiče u e-aukciji. Mi nismo bili ponuđač sa najnižom cijenom, a čak 6 od 10 prihvatljivih ponuđača uopšte nisu ni aktivno učestvovali u e-aukciji.

Isto je bitno istaći da između lica protiv kojih je pokrenut postupak, nisu ni u kakvim poslovnim ili bilo kakvim drugim vezama. Ono što im je zajedničko jeste da su iz Prijedora, dva subjekta imaju sjedište u istoj ulici, svi su registrovani za obavljanje djelatnosti trgovine na malo računarima, perifernim jedinicama i softverom u specijalizovanim prodavnicama (šifra djelatnosti 47.41), a što je i logično jer je ta djelatnost i predmet konkretnog postupka javne nabavke. Vlasnik privrednog subjekata "SMART COMPUTER" i vlasnik kapitala privrednog subjekta "SOFTKOM S" d.o.o. imaju isto prezime Stanar ali nisu ni u kakvim rodbinskim odnosima. Stanar je često prezime u Prijedoru bez rodbinskih veza.

Stoga, zahjtev u konkretnom postupku treba odbiti kao neosnovan.

2. Postupak javne nabavke broj: 16813-7-1-45/22 kod ugovornog organa Okružni privredni sudu Prijedoru

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Gledajući dostavljenu tabele vidljivo je da su sva četiri prihvatljiva ponuđača aktivno učestvovala u e-Aukciji, a da je protiv sva četiri u konkretnom postupku javne nabavke pokrenut postupak radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma tačkom 1.6) Zaključka.

Na ovu tačku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma.

Opreza radi, ovdje bismo samo postavili logično pitanje da ako su sva četiri ponuđača učestvovala u namještanju ponuda za trećeplasiranog, zašto su uopće i obarali cijenu, zašto jednostavno mi nismo spustili cijenu za Pravilnikom o e-Aukciji predviđenih minimalnih 0,1% od početne cijene najpovoljnijeg ponuđača i pustili da vrijeme trajanja e-aukcije istekne!? Zašto smo svi uopće i aktivno učestvovali u e-Aukciji i spuštali cijene, kad smo na način kakoto opisuje Konkurencijsko vijeće, mogli svi da pustimo da prođe vrijeme trajanja e-auckije, te da prvorangirani i drugorangirani odustanu od same ponude i ugovor se dodjeli nama!? Zašto jednostavno svi nisu odustali od svojih ponuda u korist četvrtoranigranog, pa da se zaključi ugovor na najvišu ponuđenu cijenu!?

U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa privrednim subjektima "UNIVERZALNO" Sarajevo, "INTER-COM" Zenica i "MEDIA MARKET" PRIJEDOR učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu kojiza cilj i posljedicu imajusprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu.

3. Postupak javne nabavke broj: 1190-7-1-76/23 kod ugovornog organa Općina Jajce

Kao što smo naveli i u prethodnom slučaju. Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu tačku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma.

Opreza radi, ističemo daje ovdje bitno naglasiti da jedini ponuđač protiv kojegu konkretnom postupku nije pokrenut postupak, "KODEKS" D.O.O., jer je navodno "oštećen" na način da smo namještali ponude, bio trećerangirani u početnoj ocijeni ponuda, a da su prvorangirani i drugorangirani bili "ZERICK" D.O.O. i "SMART COMPUTER" PRIJEDOR.

Da je tačno da smo mi sa ostala dva ponuđača protiv kojih je pokrenut postupak zaista koristili e-aukciju kao alat za namještanje postupka, zašto bismo to radili u korist nas, kad je "ZERICK" D.O.O. već bio prvorangirani, a "KODEKS" D.O.O. kao navodno oštećeni nije ni pokušao da dođe na prvo

mjesto!? Zar ne bi bilo logičnije da onda tako uigran tim za namještanje, kakvim nas Konkurencijsko vijeće predstavlja, pusti da teče vrijeme i prati reakciju ponuđača koji je "žrtva" našeg "sistema", pa tek po njegovoj reakciji da reagujemo i "zaključajemo" e-aukciju.

U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa privrednim subjektima "ZERICK" D.O.O. i "MEDIA MARKET" učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu.

4. Postupak javne nabavke broj: 261-7-1-48/23 kod ugovornog organa Općina Mrkonjić Grad

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu tačku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma.

Međutim, opreza radi, ovdje ističemo da su svi učesnici e-aukcije aktivno učestvovali, spuštali cijene, pa čak i navodni oštećeni ponuđač ZTR MEDIA PORTAL. Postavlja se pitanje kako je on oštećen kada je svoju početnu cijenu spustio za 16,98%, a bio je poslednjerangirani na početnoj ocijeni ponuda, i na kraju je bio poslednje rangirani. Ni jedna od ponuđenih ponuda nije zadovoljila kriterijume za ocijenu neprirodno niske ponuđene cijene u smislu člana 17. uputstva.

Također, ako smo imali u konkretnom slučaju zabranjeni sporazum sa druga dva subjekta protiv kojih je pokrenut postupak, BISCOMMERCE D.O.O. i PR MEDIA MARKET, zar ne bi bilo logično da ugovor prepustimo trećerangiranom BISCOMMERCE-y koji je imao višu cijenu!?

Dakle, niti je onemogućen navodno oštećeni da se takmiči jer je isti aktivno učestvovao u e-aukciji, i spustio cijenu svoje ponude za 16,98%, bio je zadnji na rang listi i ostao je zadnji. Samim tim nema govora o tome da je spriječen da učestvuje našim navodnim udruženim djelovanjem. Cijene nisu spuštane na nivo neprirodno niske ponuđene cijene, a ugovor nije dodjeljen trećerangiranom za kojeg također tvrdite da je dio uigranog tima. Razlika između cijene izabranog ponuđača i četvrtorangiranog je manja od 13%.

U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa privrednim subjektima BISCOMMERCE D.O.O. i PR MEDIA MARKET učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu.

Ovdje bismo posebno naglasili da je u konkretnom postupku procjenjena vrijednost javne nabavke bila 15.900, KM, a da je početna cijena ponude ponuđača PR MEDIA PORTAL iznosila 1b.728,00KM što je iznad planiranih i obezbijeđenih sredstava, tj. procijenjene vrijednosti nabavke, te je ugovorni organ bio dužan odbaciti takvu ponudu kao neprihvatljivu u skladu sa članom 2. tačka l) podtačka 2) ZJN-a, te ista nije mogla uopšte da učestvuje u e-aukciji u skladu sa članom 3. stav (1) Pravilnika o e-aukciji.

Dokaz:- Obavještenje o nabavci broj: 261-7-1-48-3-19/23

5. Postupak javne nabavke broj: 1029-7-1-31/23 kod ugovornog organa JZU Dom zdravlja Prijedor

S obzirom da se u dispozitivu zaključka o pokretanju postupka protiv nas ovaj postupak ne nalazi kao jedan od postupaka javnih nabavki koji nam se stavlja na teret, o ovoj javnoj nabavci se nećemo izjašnjavati, te ne shvatamo razlog zašto se ovaj postupak nalazi u obrazloženju.

6. Postupak javne nabavke broj: 13912-7-1-34/23 kod ugovornog organa Osnovni sud u Kozarskoj Dubici

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu tačku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma.

Opreza radi, pretpostavljamo da se u konkretnom slučaju stavlja na teret da su četiri učesnika e-Aukcije, uključujući i nas, učestvovali u namještanju rezultatima. Stavlja nam se na teret da smo učestvovali zajedno sa privrednim subjektima i iz Zenice, i iz Banjaluke. Ovdje Konkurencijsko vijeće gubi na konzistentnosti scenarija o zajedničkom učešću u namještanju e-aukcije.

Naime, u postupku javne nabavke broj: 432-7-1-14/23 kod ugovornog organa, Konkurencijsko vijeće, privredna društa ALF-OM i INTER-COM DOO ZENICA su među "oštećenima" našim i "postupanjima" privrednog društva "MEDIAMARKET", a u ovom postupku su naši saučesnici. E-aukcija pred Osnovnim sudom u Kozarskoj Dubici je održana 12.10.2023. godine, a kod Konkurencijskog vijeća 09.11.2023. godine. Po scenariju Konkurencijskog vijeća, privredna društva "SMART COMPUTER" i "MEDIA MARKET" u periodu od manje od mjesec dana "rade" zajedno sa privrednim društvima ALF-OM i INTER-COM DOO ZENICA, na namještanju ponuda, a već u sljedećem rade na namještanju ponuda na štetu tih privrednih društava. Ova nekonzistencija scenarija ukazuje na to da Konkurencijsko vijeće nema ni indicije da je u konkretnim postupcima došlo do namještanja rezultata e-aukcije, a kamo li ma kakvih činjenica i dokaza. Takođe, svi privedni subjekti kojima se stavlja na teret koluzivno ponašanje u konkretnom postupku su bili bolje rangirani od navodno oštećenih ponuđača. Da su zaista svi dio uigranog namještanja e-aukcije, zašto bi obarali cijenu u e-aukciji, ako su već bili pozicionirani na način da osumnjičeni ponuđači svakako dobijaju ugovor!? U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa privrednim subjektima ALF-OM, INTER-COM DOO ZENICA i PR MEDIA MARKET učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu.

7. Postupak javne nabavke broj: 1293-1-1-1-102/23 kod ugovornog organa Grad Bijeljina

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu tačku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem oddrugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, u konkretnom slučaju, ističemo da je vidljivo da je na e-aukciji učestvovalo sedam ponuđača. Da su od sedam ponuđača, četiri uzela aktivno učešće u e-aukciji, a da su za koluzivno ponašanje osumnjičeni samo mi, SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET". Ono što je također očigledno jeste nekonzistentnost Konkurencijskog vijeća jer npr. iako su bili uvršteni u e-Aukciji, privredni subjekti ALF-OM i UNIVERZALNO nisu osumnjičeni iako im je u drugim slučajevima iz ovog postupka stavljeno na teret da namještaju rezultate e-Aukcije zajedno sa nama. Oba ponuđača su se pasivno držala, tj. nisu obarali cijene, a nama se na teret stavlja npr. pasivno držanje u postupku 13912-7-1-34/23, pa se postavlja pitanje konzistentnosti kriterijuma Konkurencijskog vijeća po kojima se neko smatra osumnjičenim. U svakom slučaju, u konkretnom postupku nismo dostavili dokaze iz člana 45. Zakona jer u kratkom roku za dostavljanje istih od momenta

prijema odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača nismo uspjeli od naših dobavljača da dobijemo garanciju da ćemo dobiti robu po specifikacijama iz tenderske dokumentacije, po cijeni koja bi opravdala naš ekonomski interes za zaključenje ugovora, uzevši u obzir da se roba mora i dostaviti do sjedišta ugovornog organa. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa privrednim subjektima SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu.

8. Postupak javne nabavke broj: 417-7-1-2/23 kod ugovornog organa Okružno tužilaštvo u Bijeljini

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu tačku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, ovdje bismo opet ukazali na nekonzistentnost Konkurencijskog vijeća kada su u pitanju ponuđači za koje se smatra da su u koluzivnim dogovorima i koji namještaju rezultate e-aukcije. Naime, U postupku broj: 1293-1-1-1-102/23 kod ugovornog organa Grad Bijeljina, preduzeće COPITRADE DOO je navodno oštećeno dok u ovom postupku je zajedno sa nama i ostalima osumnjičen za koluzivno ponašanje. Sve to ukazuje da Konkurencijsko vijeće nema ni najmanje indicije u pogledu koluzivnog ponašanja, a kamo li da postoje činjenice i odgovarajući dokazi kojima bi se te činjenice potvrdile. Opet se postavlja logično pitanje, ako samo ponuđač PRIMAPROM DOO nije bio u koluzivnom dogovoru sa ostalim ponuđačima u konkretnoj e-aukciji, iz kojeg razloga bi ostala četiri ponuđača spuštala cijenu kada je na početnoj ocijeni ponuda osumnjičeni SOFTKOM S DOO već bio prvorangirani sa višom cijenom od cijene na koju je zaključen ugovor ca drugoosumnjičenim PR MEDIA MARKET-om!? PRIMAPROM nije aktivno učestvovao, a što je vidljivo iz toga da nije ni jednom promjenio cijenu svoje početne ponude. Razlozi drugih subjekata zašto nisu zaključili ugovor ne znamo i ne možemo govoriti u njihovo ime. Međutim, mi nismo blagovremeno prikupili dokumentaciju iz člana 45. Zakona jer nismo ni očekivali da će se nama kao trećerangiranom ponuditi ugovor u konkretnom postupku, te nas je odluka o našem izboru od strane ugovornog organa poprilično iznenadila. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa privrednim subjektima COPITRADE DOO, SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu.

9. Postupak javne nabavke broj: 1092-7-1-12/23 kod ugovornog organa Kantonalno tužilaštvo USK Bihać

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu tačku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojemoddrugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, ističemo da je u konkretnom postupku vidljivo da je bilo pet ponuđača, da su tri osumnjičena i to mi, SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET". Ne znamo kako smo spriječili druge da učestvuju u e-aukciji kad je vidljivo da je TELNET DOO aktivno učestvovao u e-Aukciji. U konkretnom postupku mi smo nastojali da dobijemo ugovor i aktivno smo se takmičili protiv ponuđača SOFTKOM S. DOO. Nama je dobijanja ugovora u konkretnom postupku bilo veoma važno zbog blizine ugovornog organa kome se treba isporučiti roba našem sjedištu. Međutim, na našu žalost, izgubili smo od konkurenta SOFTKOM S. DOO. Razlozi zbog kojih SOFTKOM S. DOO kao pobjednik tendera nije zaključio ugovor ne znamo i ne možemo govoriti u njihovo ime. Što se nas tiče, nismo dostavili dokumentaciju iz člana 45. Zakona jer nam je poslovna odluka bila da se skoncentrišemo na predstojeće postupke do kraja godine koje smo očekivali, a od naših dobavljača u kratkom roku od kada smo obavješteni od ugovornog organa da nam se nudi ugovor, nismo mogli dobiti kvalitetnu ponudu za robu po specifikacijama ugovornog organa te zaključenje ugovora u konkretnom postupku za nas ne bi bilo najisplativije i vredno uloženih resursa i vremena. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa privrednim subjektima SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu.

10. Postupak javne nabavke broj: 231-7-1-116/23 kod ugovornog organa Direkcija za evropske integracije

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu tačku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenihčinjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, ističemo da smo u konkretnom postupku nastojali da dobijemo ugovor i aktivno smo se takmičili protiv ponuđača SOFTKOM S. DOO. Međutim, na našu žalost, izgubili smo od konkurenta SOFTKOM S. DOO. Razlozi zbog kojih SOFTKOM S, DOO kao pobjednik tendera nije zaključio ugovor ne znamo i ne možemo govoriti u njihovo ime. Što se nas tiče, nismo dostavili dokumentaciju iz člana 45. Zakona jer nam je poslovna odluka bila da ne zaključujemo ugovor jer od dobavljača nismo dobili komponente zadovoljavajućeg kvaliteta po cijeni koja bi opravdala naše zaključenje ugovora. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa privrednim subjektima SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu.

11. Postupak javne nabaake broj: 23410-1-1-/23 kod ugovornog organa JU Srednjoškolski centar "Petar Kočić" Zvornik

Na početku, ovdje ističemo da ugovorni organ nije mogao pokretnuti postupak po službenoj dužnosti nego isključivo prema prijavi, nama anonimnog subjekta, i koji ste zaprimili po aktu Agencije za javne nabavke broj: 01-26-10-205-6/23. Navedena prijava se morala tretirati kao zahtjev za pokretanja postupka iz člana 28. Zakona i Konkurencijsko vijeće je moralo postupiti po njoj u skladu sa Zakonom i vezanim podzakonskim aktima, a sve iz razloga kako smo naveli na početku ovog odgovora. Dalje, kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu tačku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, ovdje ponovo moramo da dovedemo u pitanje konzistentnost scenarija koji nameće Konkurencijsko vijeće. Naime, u postupku broj: 1092-7-1-12/23 kod ugovornog organa Kantonalno tužilaštvo USK Bihać, privredno društvo EMADO DOO je oštećen našim navodnim koluzivnim ponašanjem, a u ovom postupku je on

naš saučesnik u navodnom koluzivnom ponašanju. Vremenska razlika između dvije e-aukcije je manja od dva mjeseca tj. kod UO Kantonalno tužilaštvo USK Bihać je održana 26.10.2023. godine, a 18.12.2023. godine kod UO Srednjoškolski centar. Konkurencijsko vijeće izgleda da nam stavlja na teret svako učešće u e-aukciji gdje aktivno učestvujemo ako ugovor ne bude zaključen sa prvorangiranim. A kako smo naprijed naveli, odluka da ne zaključi ugovor je uobičajena i legitimna odluka svakog ponuđača ponaosob. Iako u konkretnom slučaju, ni mi, ni SOFTKOM S DOO ni MEDIA MARKET, kao osumnjičeni za najveći broj slučajeva u ovom postupku pred Konkurencijskim vijećem nismo zaključili ugovor, Konkurencijsko vijeće proširuje broj osumnjičenih do momenta dok ne nađe onoga sa kojm je ugovor zaključen, pa makar on bio i navodno oštećeni u nekom ranijem postupku e-nabavke koji se nama stavlja na teret. U ovom slučaju se proširuje i na BISCOMMERCE DOO i na EMADO DOO. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa privrednim subjektima SOFTKOM S. DOO, "MEDIA MARKET", BISCOMMERCE DOO i na EMADO DOO učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu.

12. Postupak javne nabavke broj: 7909-7-1-27/23 kod ugovornog organa Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo

Kao i u izjašnjenju iz prethodne tačke, ovdje ističemo da ugovorni organ nije mogao pokretnuti postupak po službenoj dužnosti nego isključivo prema prijavi, nama anonimnog subjekta, i koji ste zaprimili po aktu Agencije za javne nabavke broj: 01-26-10-205-6/23. Navedena prijava se morala tretirati kao zahtjev za pokretanja postupka iz člana 28. Zakona i Konkurencijsko vijeće je moralo postupiti po njoj u skladu sa Zakonom i vezanim podzakonskim aktima, a sve iz razloga kako smo naveli na početku ovog odgovora.

Dalje, kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu tačku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, ističemo da smo u konkretnom postupku nastojali da dobijemo ugovor i aktivno smo se takmičili protiv ponuđača SOFTKOM S. DOO. Na našu radost, završili smo kao pobjednici e-Aukcije. Međutim, odluku o izboru kojom smo izabrani kao najpovoljniji ponuđač smo dobili 28.12.2023. godine, dakle u četvrtak poslednje radne sedmice u godini. Dokaze iz člana 45. smo trebali dostaviti do 02.01.2024. godine. Prvi radni dan u Republici Srpskoj je bio 03.01.2024. godine, tako da nismo bili u mogućnosti da od nadležnih organa prikupimo svu potrebnu dokumentaciju i šaljemo ugovornom organu. Zašto je ugovorni organ požurio sa donošenjem Odluke o izboru i istu nam dostavio u tako nezgodnom periodu, znajući da je nemoguće da dokaze dostavimo do utorka 02.01.2024. godine, je pitanje za ugovorni organ, ne za nas. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa privrednim subjektima SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu.

13. Postupak javne nabavke broj: 5359-7-1-22/23 kod ugovornog organa Općinski sud u Kaknju

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu tačku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, ističemo da smo u konkretnom postupku nastojali da dobijemo ugovor i aktivno smo se takmičili protiv ponuđača SOFTKOM S. DOO. Međutim, na našu žalost, izgubili smo od konkurenta SOFTKOM S. DOO. Razlozi zbog kojih SOFTKOM S. DOO kao pobjednik tendera nije zaključio ugovor ne znamo i ne možemo govoriti u njihovo ime. Što se nas tiče, nismo dostavili dokumentaciju iz člana 45. Zakona jer od naših dobavljača u kratkom roku od kada smo obavješteni od ugovornog organa da nam se nudi ugovor, nismo mogli dobiti kvalitetnu ponudu za robu po specifikacijama ugovornog organa te zaključenje ugovora u konkretnom postupku za nas ne bi bilo najisplativije i vrijedno uloženih resursa i vremena. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa privrednim subjektima SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu.

14. Postupak javne nabavke broj: 1349-1-1-83/23 kod ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d.

Na početku, moramo istaći da je od svih postupaka koji nam se stavljaju na teret kao predmet koluzivnog ponašanja, postupak pred JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. je najviše apsurdan. Naime, u ovom postupku, svi učesnici e-aukcije se smatraju da su u zabranjenom dogovoru, pa i mi koji smo jedini spustili cijenu i na kraju zaključili ugovor. Postavljamo sljedeća pitanja:

1. kako smo to koristili e-aukciju za namještanje ponuda u ovom slučaju?
2. Kojeg subjekta smo spriječili da učestvuje u e-aukciji i na koji način?
3. Kako treba da se postupa u e-aukciji, a da Konkurencijskom vijeću ne bude sumnjivo da se radi o nezakonitom postupanju?

U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa ostalim privrednim subjektima učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilji posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu. Na kraju, moramo istaći da je cjelokupan postupak koji je pokrenut protiv nas tendenciozan i zlonamjeran. Konkurencijsko vijeće nije pružilo ni jedan relevantan dokaz, opis činjenične radnje i slično, koji bi uopće dovelo do indicija, a ne do osnovane sumnje za pokretanje postupka. Posebno ističemo da ne postoji konzistentnost oko činjeničnog opisa načina izvršenja i u pogledu subjekata koji su učesnici u koluzivnom ponašanju i oštećeni istim. Tako da imamo situacije gdje su jedne te isti privredni subjekti u pojedinim postupcima nabavki označeni kao naši saučesnici u namještanju rezultata e-aukcije, a u drugim označeni kaooštećeni. Također, u pojedinim predmetima smo osumnjičeni ako mjenjamo cijenu, u drugim ako ne mjenjamo, u pojedinim postupcima se nama stavlja na teret ako navodno oštećeni aktivno učestvuje u e-Aukciji, a u drugim ne, u pojedinim ako zaključimo ugovor, a u pojedinim ako ne zaključimo.

Eklatantan primjer i dokaz čiste apsurdnosti i nekonzistentnosti pokrenutog postupka su svakako e-aukcije u postupcima broj: 16813-7-1-45/22 kod ugovornog organa Okružni privredni sud u Prijedoru i postupak javne nabavke broj: 1349-1-1-83/23 kod ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Naime, u oba slučaja je na

teretu svih učesnika e-aukcije da su u zabranjenom dogovoru. U slučaju pred Okružnim privrednim sudom sumnju u koluzivno ponašanje je utome što su svi učesnici aktivno učestvovali i snižavali cijene svojih ponuda, te je ugovor dodjeljen trećerangiranom. Sa druge strane, u postupku e-aukcije pred Zavodom, takođe su svi učesnici označeni da su u zabranjenom dogovoru, a samo je jedan ponuđač spustio svoju cijenu i na kraju zaključio ugovor, Prema tome, iz svega iznesenog, nije jasno kako u suštini trebaju ponuđači da se ponašaju u e-aukciji, a da ne budu osumnjičeni za nezakonito ponašanje!? Po ovom zaključku, nije dozvoljeno snižavati ponudu, ostati pri svojoj ponudi, zaključiti ugovor, odbiti dodjelu ugovora.

Iz svega iznesenog smatramo da nije navedena ni jedna činjenica koja upućuje na zabranjeno ponašanje, da nije dostavljen ni jedan dokaz koji bi ukazao na zabranjeno ponašanje, da je iznesen niz paušalnih navoda, sa priloženim rezultatima e-aukcije koji sami po sebi i zajedno sa ostalim ne navode na zaključak o zabranjenom ponašanju. Naime, radi se o velikom nizu priloženih rezultata e-aukcije kod kojih se ne može zaključiti da lostoji bilo kakav konzistetan način ponašanja subjekata protiv kojih je postupak pokrenut, niti konzistentnost subjekata protiv kojih je postupak pokrenut, pa su tako jedni te isti subjekti istovreno i učesnici i oštećeni navodinim zabranjenim djelovanjem.

"SMART COMPUTER" tvrdi da nije izvršio povredu bilo kojeg člana Zakona o konkurenciji. Te ovim putem predlažemo Konkurencijskom vijeću da u skladu sa članom 25. Zakona i člana 125. ZUP-a obustavi postupak po svim tačkama koje nam se stavljaju na teret."

U daljem toku postupka, u cilju utvrđivanja materijalne istine, kao i upoznavanje stranaka u postupku sa podacima koji su prikupljeni od trećih strana koje nisu stranke u postupku, a koji bi mogli biti odlučujući u predmetnom postupku, Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine uputilo zahtjev za dostavljanje podataka privrednim subjektima kako slijedi: PR Media Market akt broj: UP 01-26-3-004-69/24, Softkom S d.o.o. Prijedor akt broj: UP 01-26-3-004-70/24, PR Smart Computer akt broj: UP 01-26-3-004-71/24, Copitrade d.o.o. Bijeljina akt broj: UP 01-26-3-004-72/24, Zerick d.o.o Sarajevo akt broj: UP 01-26-3-004-73/24, Biscommerce d.o.o Banja Luka akt broj: UP 01-26-3-004-74/24, Elur d.o.o. Kiseljak akt broj: UP 01-26-3-004-75/24, Emado d.o.o. Sarajevo akt broj: UP 01-26-3-004-76/24, Inter-com d.o.o Zenica akt broj: UP 01-26-3-004-77/24, Alf-om d.o.o Banja Luka akt broj: UP 01-26-3-004-79/24.

Privredni subjekti su postupili po zahtjevu Konkurncijskog vijeća i u ostavljenom roku dostavili traženo kako slijedi: dana 11.06.2024. godine Alf-om d.o.o Banja Luka podnesak broj: UP 01-26-3-004-80/24, Emado d.o.o Sarajevo podnesak broj: UP 01-26-3-004-81/24, dana 12.06.2024. godine Univerzalno d.o.o. Sarajevo podnesak broj: UP 01-26-3-004-83/24, dana 13.06.2024. godine Elur d.o.o. Kiseljak podnesak broj: UP 01-26-3-004-84/24, Biscommerce d.o.o. Banja Luka podnesak broj: UP 01-26-3-004-85/24, Zerick d.o.o Sarajevo podnesak broj: UP 01-26-3-004-86/24, Inter-com d.o.o. Zenica podnesak broj: UP 01-26-3-004-87/24, dana 14.06.2024. godine PR Media Market Prijedor podnesak broj: UP 01-26-3-004-88/24, dana 18.06.2024. godine Copitrade d.o.o Bijeljina podnesak broj: UP01-26-3-004-89/24, PR Smart Computer Prijedor podnesak broj: UP 01-26-3-004-90/24, Softkom S d.o.o. Prijedor podnesak broj: UP 01-26-3-004-91/24.

4. Prikupljanje podataka od trećih lica

Konkurencijsko vijeće je u toku predmetnog postupka utvrđivanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja u skladu sa članom 35. Zakona o konkurenciji u cilju utvrđivanja materijalne istine u postupku prikupljalo podatke i od drugih pravnih lica koja nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće je dana 18.03.2024. godine, aktom broj: UP 01-26-3-004-16/24 obavijestilo Agenciju za javne nabavke da je pokrenut postupak po službenoj dužnosti radi utvrđivanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja iz člana 4. stav 1) tačke b) i c) Zakona, te istim aktom zatražilo da, ukoliko su na portalu ejn.gov.ba primijetili neko neuobičajeno postupanje u postupcima javnih nabavki koje ukazuje na dogovaranje privrednih subjekat protiv kojih je pokrenut postupka, dostave sve relevantne podatke sa kojima raspolažu. Konkurencijsko vijeće je od Agencije za javne nabavke Aktom broj: UP 01-26-3-004-29/24, dana 12.04.2024. godine zatražilo podatke sa koje IP adrese su preuzete tenderske dokumentacije i sa koje IP adrese su učestvovali u e-aukciji privredni subjekti protiv kojih se vodi postupak pred Konkurencijskim vijeće, kao i ime osobe zadužene da preuzima/pohranjuje podatke u sistemu e-nabavki za svakog od navedenih privrednih subjekata.

Agencija za javne nabavke je dana 09.04.2024. godine aktom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-28/24 i dana 09.05.2024. godine aktom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-55/24, dostavila obavješetenje o dodjeli ugovora i izvještaj sa e-aukcije za predmetne postupke, kao i podatke sa koje IP adrese su preuzete tenderske dokumentacije i sa koje IP adrese su učestvovali u e-aukciji privredni subjekti protiv kojih se vodi postupak pred Konkurencijskim vijeće, kao i ime osobe koja je pristupala sistemu e-nabavki za svakog od navedenih privrednih subjekata.

Konkurencijsko vijeće je dana 26.09.2024. godine, aktom broj: UP 01-26-3-004-106/24 zatražilo od Agencije za javne nabavke Bosne i Hercegovine da pojasni kako slijedi: "Da li se u sistemu elektronskih javnih nabavki u kome se provodi e-aukcija, dešavalo da sistem automatski unese cijenu ponude koja je jedina moguću u odnosu na već unesenu najnižu cijenu, bez obzira što je ponuđač ukucao drugu cijenu? Ukoliko ste do sada imali takve slučajeve da li je bilo pritužbi od strane ponuđača. Može li ponuđač izbrisati/povući ponudu ako sistem spusti cijenu više nego što je ponuđač želio upisati?"

U skladu sa traženim, Agencija za javne nabavke je Konkurencijskom vijeću dana 24.10.2024. godine dostavila odgovor (akt broj: UP 01-26-3-004-115/24).

Konkurencijsko vijeće je dana 26.04.2024. godine zatražilo od ugovornih organa koji su provodili postupke javnih nabavake koji su predmet postupka pred Konkurencijskim vijećem, da dostave kopije tenderske dokumentacije svih ponuđača koji su učestvovali u postupku, kao i svu dokumetaciju koju smatraju relevantnom za postupak javne nabavke, kako slijedi: Kantonalnog tužilaštva USK Bihać (akt broj: UP 01-26-3-004-30/24), DEI (akt broj: UP 01-26-3-004-31), Okružni privredni sud u Prijedoru (akt broj: UP 01-26-3-004-32/24), Općina Jajace (akt broj: UP 01-26-3-004-33/24), JZU Dom zdravlja Prijedor (akt broj:UP 01-26-3-004-34/24), Okružno javno tužilaštvo Bijeljina (akt broj: UP 01-26-3-004-35/24), Osnovni sud Kozarska Dubica (akt broj: UP 01-26-3-004-36/24), Općina Ključ (akt broj: UP 01-26-3-004-37/24) Opština Mrkonjić Grad (akt broj: UP 01-26-3-004-38/24), Grad Bijeljina (akt broj: UP 01-26-3-004-39/24), Općinski sud Kakanj (akt broj: UP 01-26-3-004-40/24), Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo (akt broj: UP 01-26-3-004-41/24), JU SŠC "Petar Kočić" Zvornik (akt broj: UP 01-26-3-004-42/24, Grad Prnjavor (akt broj: UP 01-26-3-004-43/24), JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo (akt broj: UP 01-26-3-004-44/24).

Ugovorni organu su u ostavljenom roku dostavli traženu dokumentaciju i to: Zavod za zdravstvenu zaštiti radnika u

saobraćaju Sarajevo (podnesak broj: UP 01-26-3-004-45/24 od 03.05.2024. godine), Zavod za udžebenike i nastavna sredstva a.d. I. Sarajevo (podnesak broj: UP 01-26-3-004-46/24 od 06.05.2024. godine, podnesak broj: UP 01-26-3-004-66/24 od 28.05.2024.god.)), JU SŠC "Petar Kočić" Zvornik (podnesak broj: UP 01-26-3-004-47/24 od 06.05.2024. god, podnesak broj: UP 01-26-3-004-48/24 od 06.05.2024.god, podnesak broj: UP 01-26-3-004-56/24 od 06.05.2024.go i podnesak broj: UP 01-26-3-004-65/24 od 30.05.2024. godine) Kantonalno tužilaštvo USK Bihać podnesak broj: UP 01-26-3-004-49/24 od 06.05.2024. god), Grad Prnjavor (podnesak broj: UP 01-26-3-004-50/24 od 06.05.2024.god) DEI (podnesak broj: UP 01-26-3-004-51/24 od 07.05.2024. god) Općinski sud u Kaknju (podnesak broj: UP 01-26-3-004-52/24 od 08.05.2024. god), Okružni privredni sud u Prijedoru (podnesak broj: UP 01-26-3004-53/24 od 08.05.2024.god) Općina Ključ (podnesak broj: UP: 01-26-3-004-54/24 od 08.05.2024. god), Općina Mrkonjić Grad (podnesak broj: UP 01-26-3-004-57/24 od 09.05.2024. god), JZU Dom zdravlja Prijedor (podnesak broj: UP 01-26-3-004-58/24 od 09.05.2024. god), Općina Jajce (podnesak broj: UP 01-26-3-004-59/24 od 10.05.2024. god) Osnovni sud u Kozarskoj Dubici (podnesak broj: UP 01-26-3-004-60/24 od 13.05.2024. god.) Okružno javno tužilaštvo u Bijeljini (podnesak broj: UP 01-26-3-004-62/24 od 17.05.2024. god.).

Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine zatražilo mišljenje u vezi pojašnjenja pojma IP adresa od Ministarsva komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine (akt broj: UP 01-26-3-004-67/24) i privrednog subjekta Mtela a.d. Banja Luka (akt broj: UP 01-26-3-004-68/24).

Ministarstvo komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine je aktom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-82/24 od 12.06.2024. godine dostavilo mišljenje o traženom.

Dana 19.06.2024. godine aktom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-92/24 privredni subjekat Mtel a.d. Banja Luka je dostavio Odgovor na zahtjev za stručno mišljenje i dostavu podataka.

Konkurencijsko vijeće je aktom broj: UP 01-26-3-004-105/24 dana 25.09.2024. godine od privrednog subjekta Blicnet d.o.o. Banja Luka zatražilo da dostavi podatake o pravnom/fizičkom licu koji koristi dvije ciljne IP adrese navedene u predmetnom akt.

Privredni subejkat Blicnet d.o.o. Banja Luka je dana 07.10.2023. godine podneskom broj: UP 01-26-3-004-110/24, dostavio podatak o korisniku ciljnih IP adresa, prema kome je privredni subjekat Media Market, bio korisnik obje ciljne IP adresa, odnosno bio konektovan na jednu IP adresu od 08.12.2021. godine do 13.12.2023. godine, te se od 13.12.2023. godine konektovao na drugu IP adresu koju je koristio do 30.08.2024. godine.

5. Relevantno tržište

Relevantno tržište, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno geografsko tržište obuhvaća cjelokupan ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Prilikom definisanja relevantnog tržišta u predmetnom postupku Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir sve specifičnosti postupaka javnih nabavki.

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja relevantnog tržišta uzelo u obzir sam predmet postupka koji se odnosi na utvrđivanje zabranjenog konkurencijskog djelovanja u provedenim postupcima javnih nabavki u 2023. godini i to:

- U postupku javne nabavke računarske opreme broj: 432-7-1-14-3-1/23 ugovornog organa Konkurencijsko vijeće, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke računarske opreme.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Grada Sarajevo, jer se predmetna nabavka odnosi na nabavku računarske opreme za potrebe Konkurencijskog vijeća čije je sjedište u Gradu Sarajevu.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka računarske opreme u postupku javne nabavke broj: 432-7-1-14-3-1/23 u Gradu Sarajevu".

- U postupku javne nabavke laptopa za kancelarije mjesnih zajednica u sklopu projekta "Jačanje uloge mjesnih zajednica u BiH", broj: 1293-1-1-102/23, ugovornog organa Grad Bijeljina, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke laptopa.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Grada Bijeljina, jer se predmetna nabavka odnosi na nabavku laptopa za kancelarije mjesnih zajednica u Gradu Bijeljina.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka laptopa u postupku javne nabavke broj: 1293-1-1-102/23 u Gradu Bijeljina.

- U postupku javne nabavke uredske opreme-nabavka kompjutera, broj: 1092-7-1-12/23, koji je provodio ugovorni organ Kantonalno tužilaštvo USK Bihać, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke uredske opreme-nabavka kompjutera.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Grada Bihaća, jer se predmetna nabavka odnosi na nabavku uredske opreme-nabavka kompjutera za potrebe Kantonalnog tužilaštva USK Bihać čije je sjedište u Gradu Bihaću.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka uredske opreme-nabavka kompjutera u postupku javne nabavke broj: 1092-7-1-12/23 u Gradu Bihaću.

- U postupku javne nabavke računara 20 komada, broj: 231-7-1-116/23, ugovornog organa Direkcija za evropske integracije, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke računara.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Grada Sarajevo, jer se predmetna nabavka odnosi na nabavku računara za potrebe Direkcije za evropske integracije čije je sjedište u Gradu Sarajevu.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka računara u postupku javne nabavke broj: 231-7-1-116/23 u Gradu Sarajevu.

- U postupku nabavke računara broj: 7909-7-1-27/23, ugovornog organa Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili

usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak nabavke računara.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Grada Sarajeva, jer se predmetna nabavka odnosi na nabavku računara za potrebe Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo čije je sjedište u Gradu Sarajevu.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka računara u postupku javne nabavke broj: 7909-7-1-27/23 u Gradu Sarajevu.

- U postupku nabavke kompjuterske opreme broj: 5359-7-1-22/23, ugovornog organa Općinski sud Kakanj, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak nabavke kompjuterske opreme.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Općine Kakanj, jer se predmetna nabavka odnosi na nabavku kompjuterske opreme za potrebe Općine Kakanj.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka kompjuterske opreme u postupku javne nabavke broj: 5359-7-1-22/23 u Općini Kakanj.

- U postupku javne nabavke računa i računarske opreme, broj: 16813-7-1-45/22 koji je provodio ugovorni organ Okružni privredni sud u Prijedoru, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke računa i računarske opreme.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Grad Prijedor, jer se predmetna nabavka odnosi na potrebe Okružnog privrednog suda u Gradu Prijedoru.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka računa i računarske opreme u postupku javne nabavke broj: 16813-7-1-45/22 u Gradu Prijedoru.

- U postupaku javne nabavke laptopa za potrebe vijećnika Općine Jajce, broj: 1190-7-1-76/23, ugovornog organa Općina Jajce Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke laptopa.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Općina Jajce, jer se predmetna nabavka odnosi na nabavku laptopa za potrebe vijećnika u Općinskom vijeću Općine Jajce.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka laptopa u postupku javne nabavke broj: 1190-7-1-76/23 u Općini Jajce.

- U postupaku javne nabavke informatičke opreme, broj: 261-7-1-48/23, ugovornog organa Općina Mrkonjić Grad, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke informatičke opreme.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Općine Mrkonjić Grad, jer se predmetna nabavka odnosi na potrebe informatičke opreme u ovoj Općini.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka informatičke opreme u postupku javne nabavke broj: 261-7-1-48/23 u Općini Mrkonjić Grad.

- U postupku javne nabavke računarske opreme, broj:13912-7-1-34/23, koji je provodio ugovorni organi Osnovni sud u Kozarskoj Dubici, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke računarske opreme.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Općine Kozarska Dubica, jer se predmetna nabavka odnosi na potrebe računarske opreme u Osnovnom sudu u Kozarskoj Dubici.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka računarske opreme u postupku javne nabavke broj:13912-7-1-34/23 u Općini Kozarska Dubica.

- U postupku javne nabavke računara, računarske i biro opreme, broj: 417-7-1-2/23, ugovornog organa Okružno tužilaštvo u Bijeljini, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke računara, računarske i biro opreme.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Grada Bijeljina, jer se predmetna nabavka odnosi na nabavku računara, računarske i biro opreme za potrebe Okružnog tužilaštva u Bijeljini.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka računara, računarske i biro opreme u postupku javne nabavke broj: 417-7-1-2/23 u Gradu Bijeljina.

- U postupak javne nabavke kompjuterske opreme, broj: 1115-7-1-28/23, koji je provodio ugovorni organ Općina Ključ, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke kompjuterske opreme.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Općine Ključ, jer se predmetna nabavka odnosi na nabavku kompjuterske opreme za potrebe Općine Ključ.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka kompjuterske opreme u postupku javne nabavke broj: 1115-7-1-28/23 u Općini Ključ.

- U postupku nabavke računara i informatičke opreme, broj: 23410-1-1-8/23, ugovornog organa JU Srednjoškolski centar "Petar Kočić" Zvornik, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke računara i informatičke opreme.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Grada Zvornik, jer se predmetna nabavka odnosi na nabavku računara i računarske opreme za potrebe JU Srednjoškolski centar "Petar Kočić" Zvornik čije je sjdište u Gradu Zvorniku.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka računara i računarske opreme u postupku javne nabavke broj: 23410-1-1-8/23 u Gradu Zvorniku.

- U postupku javne nabavke računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 Lot1 i 687-1-1-57/23 Lot2, ugovornog organa Grad Prnjavor, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak nabavke računara i računarske opreme.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Grada Prnjavora, jer se predmetna nabavka odnosi na nabavku računara i računarske opreme za potrebe Grada Prnjavor.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka računara i računarske opreme u postupku javne nabavke broj: 687-1-1-57/23 Lot1 i 687-1-1-57/23 Lot2 u Gradu Prnjavor.

- U postupku javne nabavke računarske opreme broj: 1349-1-1-83/23, ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak nabavke računarske opreme.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Grada Istočno Sarajevo, jer se predmetna nabavka odnosi na nabavku računarske opreme za potrebe JP Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva a.d. čije je sjedište u Istočnom Sarajevu.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka računarske opreme u postupku javne nabavke broj: 1349-1-1-83/23 u Gradu Istočno Sarajevo.

- U postupak javne nabavke kancelarijskog materijala i tonera za laserske štampače i kopir aparat, broj: 1029-7-1-31/23, ugovornog organa JZU Dom zdravlja Prijedor, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke kancelarijskog materijala i tonera za laserske štampače i kopir aparat.

U ovom slučaju relevantno geografsko tržište je tržište Grada Prijedora, jer se predmetna nabavka odnosi na potrebe kancelarijskog materijala i tonera za laserske štampače i kopir aparat informatičke opreme u JZU Dom zdravlja Prijedor.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište je nabavka kancelarijskog materijala i tonera za laserske štampače i kopir aparat u postupku javne nabavke broj: 1029-7-1-31/23 u Gradu Prijedoru.

Uzevši u obzir da je u predmetnom postupku utvrđeno postojanje zabranjenog sporazuma između dva ili više privrednih subjekata koji djeluju na istom nivou prodaje/distribucije (horizontalni sporazumi), koji je za cilj imao ograničiti tržišnu konkurenciju u predmetnim postupcima javih nabavki, prethodnim dogovorom radi uticaja na krajnji ishod navedenih postupaka javnih nabavki, s ciljem da se unaprijed utvrđenom privrednom subjektu omogući sklapanje ugovora o nabavci, Konkurencijsko vijeće ističe kako precizno definisanje relevantnog tržišta i tržišne snage privrednih subjekata nije potrebno kada je cilj zabranjenog sporazuma sam po sebi protivtržišan kao u ovom slučaju.

Sporazumi o podjeli tržišta sami po sebi imaju za cilj ograničiti tržištu konkurenciju te su zabranjeni članom 4. Zakona o konkurenciji i članom 101.stavom 1 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU).

Ako je sam cilj sporazuma ograničiti tržišnu konkurenciju "podjelom tržišta", zbog toga nije potrebno tačno definisati predmetna tržišta jer je stvarno ili potencijalno natjecanje zasigurno ograničeno (presuda Mannesmannrohren-Werke).

6. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Konkurencijsko vijeće je tokom provođenja ovog postupka iz Zakona o javnim nabavka Bosne i Hercegovine utvrdilo sljedeće:

U skladu sa članom 3. stav 1) Zakona o javnim nabavkama ugovorni organi dužan je da postupa transparentno, da se u postupku javne nabavke prema kandidatima/ponuđačima ponaša jednako i nediskriminirajuće, na način da osigura pravičnu i aktivnu konkurenciju, s ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava u vezi s predmetom nabavke i njegovom svrhom. Član 4. stav 1) tačka a) Zakona o javnim nabavkama propisuje da je ugovorni organ u smislu ovog zakona svaka institucija vlasti u BiH, entitetima, Brčko distriktu BiH, na nivou kantona, grada ili općine (institucija vlasti na državnom nivou, entitetskom ili lokalnom nivou).

Kandidat/ponuđač kome je dostavljen prijedlog ugovor u postupku javne nabavke od strane ugovornog organa u svrhu dokaza o ispunjavanju uslova iz člana 45. (lična sposobnost) i člana 47. (ekonomska i finansijska sposobnost) Zakona o javnim nabavkama dužan je dostaviti orginal ili ovjerenu kopiju dokumentacije kojom dokazuje traženo iz navedenih članova zakona.

Član 52. stav (12) Zakona o javnim nabavkama propisuje da su ponuđači u postupku javne nabavke, dužni da podnesu svoju ponudu bez narušavanja tržišne konkurencije u smislu zabranjenih dogovora sa ponuđačima, te da je za postupke zaštite tržišne konkurencije nadležno Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine.

Član 72. stav (3) zakona o javim nabavkam je propisao :

"ugovorni organ dostavlja prijedlog ugovora onom ponuđaču čija je ponuda po rang listi odmah nakon najuspješnijeg ponuđača, u slučaju da najuspješniji ponuđač:

a) Propusti dostaviti original ili ovjerenu kopiju dokumentacije iz čl. 45. i 47. ovog zakona, ne stariju od tri mjeseca od dana dostavljanja ponude ili zahtjeva za učešć, u roku koji odredi ugovorni organ; ili
b) Propusti dostaviti dokumentciju koja je bila uslov za potpisivanje ugovora, a koju je bio dužan pribaviti u skladu sa propisima u Bosni i Hercegovini: ili
c) U pisanoj formi odbije ugovor; ili
d) Propusti dostaviti garancije za izvršenje ugovora u skladu sa uslovima iz tenderske dokumentacije i u roku koji mu je odredio ugovorni organ: ili
e) Odbije zaključenje ugovora pod uslovima navedenim u tenderskoj dokumentaciji i ponudi koju je dostavio."

Prema Pravilniku o uslovima i načinu korištenja e-aukcije ugovorni organi su od 01.01.2020. godine dužni za sve postupke javne nabavke iz člana 1. stav (1) ovog pravilnika, kod kojih se koristi najniža cijena kao kriterij za dodjelu ugovora, predvidjeti provođenje e-aukcije u sistemu e-Nabavke.

Član 1. stav 3) Pravilnika o uslovima i načinu korištenja e-aukcije propisuje da je e-aukcija način provođenja dijela postupka javne nabavke, koji uključuje podnošenje novih cijena, izmijenjenih naniže, ili cijena i novih (poboljšanih) vrijednosti koje se odnose na određene elemente ponuda, a odvija se nakon početne ocjene ponuda i omogućava njihovo rangiranje pomoću automatskih metoda ocjenjivanja u informacionom sistemu e-Nabavke (u daljem tekstu: sistem e-Nabavke).

Svako snižavanje cijene ponude u slučaju najniže cijene, kao kriterija za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 % do 10 % najniže početne cijene svih ponuda.

Utvrđeno je da su privredni subjekti Media Market, Smart Computer i Softkom S, sa dvije iste IP adrese, preuzimali tendersku dokumentaciju sa portala javnih nabavki, kao i učestvovali na e-Aukciji i to za sljedeće postupke javnih nabvki: Postupak broj: 231-7-1-116/23 Ugovornog organa DEI; Postupak broj: 1092-7-1-12/23 Ugovornog organa Kantonalno tužilaštvo USK Bihać; Postupak broj: 5359-7-1-22/23, ugovornog organa Općinski sud Kakanj; Postupak broj: 7909-7-1-27/23, ugovornog organa Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo; Postupak broj: 432-7-1-14-3-1/23, ugovornog organa Konkurencijsko vijeće; Postupak broj: 1190-7-1-76/23, ugovornog organa Općina Jajce: Postupak broj: 417-7-1-2/23, ugovornog organa Okružno tužilaštvo u Bijeljini; Postupak broj: 23410-1-1-8/23, ugovornog organa JU Srednjoškolski centar "Petar Kočić" Zvornik; Postupak broj: 1349-1-1-83/23, ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo; Postupak broj: 1115-7-1-28/23, ugovornog organa Općina Ključ.

Na osnovu podatak koje je dostavio privredni subjekat Blicnet d.o.o. Banja Luka, utvrđeno je da je korisnik obje IP adrese privredni subjekat Media Market, tačnije da je bio konektovan na naveden IP adrese, na jednu IP adresu od 08.12.2021. godine do 13.12.2023. godine, a na drugu se konektovao od 13.12.2023. godine do 30.08.2024. godine.

6.1. Zabranjeni sporazum

Članom 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona je utvrđeno da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prećutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu, a koji se odnose na: Ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja; i Podjelu tržišta ili izvora snabdijevanja. Sporazumi zabranjeni u skladu sa članom 4. stav (1) Zakona o konkurenciji su ništavni.

U skladu sa praksom Suda EU, da bi postojao "sporazum" u smislu člana 101. stav (1) UFEU, koji sadržajno odgovara članu 4. stav (1) Zakona, dovoljno je da su predmetni privredni subjekti izrazili zajedničku volju da se na tržištu ponašaju na određeni način (presuda ACFChemiefarm, tačka 112), dok oblik u kojem se ta usklađenost ispoljava nije sam po sebi od odlučujućeg značaja (presuda Volkswagen, tačka 37)

Evropska komisija u Obavještenju o alatima za borbu protiv tajnih sporazuma u području javnih nabavki, navodi kako se pojam tajni sporazum u području javne nabavke odnosi na zabranjene sporazume između privrednih subjekata s ciljem narušavanja tržišne konkurencije u postupcima dodjele ugovora. Takvi sporazumi mogu imati različite oblike, kao što su prethodno utvrđivanje sadržaja ponuda (naročito cijena) kako bi se uticalo na ishod postupka, suzdržavanje od podnošenja ponuda, podjela tržišta prema geografskim područjima, javnom naručitelju ili predmetu nabavke ili uspostavljanje sistema naizmjeničnog dobijanja ugovora za neke postupke. Cilj je svih tih praksi da se unaprijed utvrđenom ponuđaču omogući sklapanje ugovora uz stvaranje utiska da u postupka nabavke postoji konkurencija među učesnicima. Tržišta javne nabavke imaju posebne karakteristike, što ih čini podložnijima tajnim sporazumima u odnosu na druga tržišta. Ugovorni organi obično slijede relativno stabilne obrasce nabavke, pri čemu se postupci dodjele često ponavljaju, količine su slične, a specifikacije proizvoda ili usluga standardne i bez većih promjena u poređenju sa prethodnim postupcima.

U skladu s ustaljenom praksom Suda EU, Evropska komisija mora dokazati povredu koju utvrđuje te ponuditi dokaze koji mogu, s dovoljnim stepenom izvjesnosti, dokazati postojanje činjenica koje čine povredu. (presude Baustahlgewebe, točka 58. i Dresdner Bank, tačka 59.) Kako bi se dokazalo postojanje povrede člana 101. stav 1. UFEU-a, Evropska komisija treba ponuditi ozbiljne, precizne i usklađene dokaze. Međutim, svaki od dokaza koje je Evropska komisija podnijela ne mora nužno zadovoljiti te kriterije u odnosu na svaki element povrede. Dovoljno je da skup indicija na koje se poziva institucija, ocijenjenih zajedno, odgovara tom zahtjevu. (presuda Knauf Gips, tačka 47.)

Uobičajeno je da se radnje obuhvaćene takvim zabranjenim konkurencijskim djelovanjima i sporazumima odvijaju potajno, da se sastanci održavaju daleko od očiju javnosti i da je dokumentacija s tim u vezi svedena na minimum, zbog sankcija i kazni za učesnike u tim sporazumima. Stoga se ne može zahtijevati od Evropske komisije da dostavi dokumente koji izričito dokazuju uspostavljanje kontakta privrednih subjekata o kojima je riječ. Čak i ako Evropska komisija pronađe takve dokumente, oni su nepotpuni i malobrojni, zbog čega je često potrebno određene detalje rekonstruirati dedukcijom. O postojanju zabranjenog konkurencijskog djelovanja ili sporazuma može se stoga zaključiti iz određenog broja podudarnosti i indicija koje, posmatrane kao cjelina i u nedostatku drugog dosljednog objašnjenja, mogu činiti dokaz povrede pravila tržišnog natjecanja. (presude Aalborg Portland, točke 55. do 57. i Dresdner Bank, točke 64. i 65.

Politika tržišne konkurencije je ključno sredstvo za postizanje slobodnog, dinamičnog i efikasnog unutrašnjeg tržišta i promovisanje općeg ekonomskog blagostanja. Tržišna konkurencija omogućava privrednim subjektima da se ravnopravno takmiče, istovremeno ih ohrabrujući da nastoje ponuditi najbolje proizvode po najnižim cijenama za potrošače. Zahvaljujući tome podstiču se inovacije i dugoročni ekonomski rast.

Kako bi se utvrdilo postojanje zabranjenog sporazuma potrebno je da se radi o sporazumu više privrednih subjekata pri čemu sporazum ne mora imati posebnu formu, može biti pisani ili nepisani, prećutni ili jasno dogovoreni, može biti u bilo kojoj formi, i da taj sporazum za cilj ima sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, što je slučaj u ovom postupku.

Evropska komisija ima istovjetan stav oko naprijed navedenog, tako je u predmetu broj T41/96 od 26.10.2000. godine, Komisija je zaključila da se koncept sporazuma u smislu člana 85. stav 1. UFEU, kako ga tumači sudska praksa, fokusira u postojanje podudarnosti volja između najmanje dvije strane, pri čemu je oblik u kome se ona ispoljava nevažan, sve dok predstavlja vjerodostojan izraz namjere stranaka.

Takođe Evropska komisija se s obzirom na praksu da sporazumi u većini slučajeva nisu pisani, bavila i analizom "usklađenog ponašanja" u više predmeta razmatrajući ovu sintagmu u odnosu na činjenicu da sporazum volja ne mora imati određenu formu. Pojam usklađenog ponašanja obuhvata takvu saradnju između privrednih subjekata gdje međusobna saradnja nije formalizovana, poput situacija razmjenjivanja podataka o cijenama, prodaji i drugih podataka koji se odnose na uslove i način prodaje, a u suštini vrši usklađivanje međusobnog ponašanja. Riječ je o ponašanjima koji odstupaju od normalnih okolnosti i samim tim predstavljaju rizik po tržišnu utakmicu.

Pojam usklađenog ponašanja obuhvata takvu suradnju među privrednim subjektima gdje međusobna saradnja nije formalizirana. Školski primjer predstavlja situacija međusobnog razmjenjivanja cijena, popusta, podataka o prodaji i drugih podataka koji se odnose na uslove i način prodaje čime se olakšava usklađivanje međusobnoga ponašanja. Riječ je o ponašanju koje stvara takve uslove na tržištu koji odstupaju od normalnih okolnosti i samim time predstavljaju rizik za tržišnu konkurenciju. Time se šteti slobodi kretanja robe na zajedničkom tržištu i izboru potrošača u odabiru svojih dobavljača. Ne postoji nikakav dokaz međusobnih kontakata, ali je riječ o ponašanju koje odstupa od uobičajenih uslova na tržištu. Zajednička namjera je element koji postoji u usklađenom ponašanju.

Konkurencijsko vijeće je tokom postupka cijenilo navode, dokaze i materijalnu dokumentaciju, sumnju da je počinjen zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona, te je nakon sagledavanja svih relevantnih činjenica i dokaza stranaka u postupku, pojedinačno i zajedno, utvrdilo da:

a) U postupcima javnih nabavki broj:432-7-1-14/23 ugovornog organa Konkurencijsko vijeće, broj:1293-1-1-101/23 ugovornog organa Grad Bijeljina, broj:1092-7-1-12/23 ugovornog organa Kantonalno tužilaštvo USK Bihać, broj:231-7-1-116/23 ugovornog organa Direkcija za Evropske integracije, broj:7909-7-1-27/23 ugovornog organa Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo i broj: 5359-7-1-22/23 ugovornog organa Općinski sud u Kaknju, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

1. U postupak javne nabavke računarske opreme za Konkurencijsko vijeće, čija je procijenjena vrijednost nabavke 17.000,00 KM sa uračunatim PDV-om, pokrenut na osnovu Odluke o nabavci računarske opreme broj: 01-50-3-150-1/23 od 07.09.2023. godine, kao i Obavještenja o nabavci broj: 432-7-1-14-3-1/23 od 11.09.2023. godine. Rok za prijem ponuda je bio 06.11.2023.godine do 10:00 sati.

Na osnovu podataka koje je Agencije za javne nabavke dostavila Konkurencijskom vijeću, utvrđeno je da su ponuđači Media Market, Smart Computer i Softkom S, preuzeli tendersku dokumentaciju za predmetnu nabavaku sa iste IP adrese u tri navrata i to: dana 15.09.2023. godine prema kome je Media Market preuzeo tendersku dokumentaciju u 19:26h, Softkom S u 19:54h i Smart Computer u 20:00h; dana 22.10.2023. godine Media Market preuzeo u 14:46h, Softkom S u 14:49h i Smart Computer u 14:50h; i dana 02.11.2023. godine Media Market preuzeo tendersku dokumentaciju u 16:49h, Softkom S u 16:54h i Smart Computer u 16:55h.

Komisija za javne nabavke je na sjednici održanoj 06.11.2023 godine, izvršila analizu pristiglih ponuda i sačinila rang listu ponuđača kako slijedi: Inter-com d.o.o. Zenica (14.200,00KM), System One d.o.o. Sarajevo (14.222,00 KM), Smart Computer (14.410,00 KM), Digitaria d.o.o. Sarajevo (14.426,00 KM), Softkom d.o.o. (14.460,00KM), Zerick d.o.o. Sarajevo (14.500,00 KM), Alf-om Banja Luka (14.510,00 KM), Rebus d.o.o. (14.518,00 KM), Media Market Prijedor (14.521,00 KM), Telnet d.o.o. Sarajevo (14.526,00 KM).

Prema Izvještaju o toku i završetku e-aukcije, e-aukcija je održana dana 09.11.2023. godine sa početkom u 12:00:00 sati i završena u 12:15:00 sati.

Ponuđači Softkom S, Smart Computer i Media Market su na e-aukciji učestvovali sa iste IP adrese.

U toku e-Aukcije su ponuđači System One d.o.o. Sarajevo, Smart Computer Prijedor, Softkom d.o.o. Prijedor i Media Market Prijedor podnosili nove cijene ponude. U 12:00:03 sati je ponuđač Media Market prvi podnio novu cijenu ponude umanjenu za 4,28%, nakon čega je u trajanju od 8 sekundi ponuđač Smart Computer tri puta podnio novu cijenu ponude i svoju ponudu snizio ukupno za 38,24%, a ponuđač je Softkom d.o.o. Prijedor je u trajanju od četiri sekunde dva puta podnosio novu cijenu, ukupno snizivši svoju ponudu za 35,68%. Navedena tri ponuđača su u trajanju od ukupno 12 sekundi snižavali svoje ponude. Podnošenje novih cijena ponuda u toku e-aukcije je trajalo ukupno 27 sekundi. Ponuđač System One d.o.o. je 15 sekundi poslije naprijed navedenih ponuđača, podnio novu cijenu ponude ukupno umanjenu za 38,83%.

Zbog sumnje da su dostavili neprirodno nisku ponudu, Komisija je uputila zahtjev za obrazloženjem neprirodne niske ponude u skladu sa članom 66. Zakona o javnim nabavkama, ponuđačima System One d.o.o. Sarajevo, Smart Computer Prijedor, Softkom d.o.o. Nijedan od navedena tri ponuđača nije obrazložio neprirodno nisku ponudu. Ponuđač System One d.o.o. Sarajevo je obavijestio Konkurencijsko vijeće da priznaje da je njegova ponuda neprirodno niska, te da je ne može ispoštovati, dok ostala dva ponuđača nisu dostavila nikakav odgovor niti obrazloženje, što su bili dužni u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. U skladu sa navedenim ponude ponuđača, System One d.o.o. Sarajevo, Smart Computer Prijedor i Softkom d.o.o. Prijedor, su odbačene kao nepravilne, u skladu sa članom 2. tačka l) pod 3) Zakona o javnim nabavkama i **ugovor o predmetnoj nabavci je zaključen sa ponuđačem Media Market, vrijednost ugovora 13.900,00 KM.**

2. Ugovorni organ Grad Bijeljina je pokrenuo postupak javne nabavke laptopa za kancelarije mjesnih zajednica u sklopu projekta "Jačanje uloge mjesnih zajednica u BiH", broj postupka: 1293-1-1-101/23.

Prema Izvještaju o toku i završetku e-aukcije, e-aukcija je održana dana 14.08.2023. godine sa početkom u 9:00:00 i završena u 9:30:00 sati.

Ponuđači koji su pozvani da učestvuju na e-akciju, bili su rangirani kako slijedi: Digitrija d.o.o. (6.644,00 KM), Alf-om d.o.o. (6.700,00 KM), Smart Computer (6.720,00 KM) Copitrade d.o.o. (6.720,00 KM), Softkom S d.o.o. (6.744,00 KM), PR Media Market (6.748,00 KM) i Univerzalno d.o.o. (6.750,00 KM).

U toku trajanja e-aukcije, su učestvovali svi ponuđači osim ponuđača Alf-oma i Univezalno. Ponuđač Copitrade je prvi podnio novu cijenu i u toku trajanja e-Aukcije je podnosio ukupno tri puta snizivši svoju prvobitnu ponudu za 25,6%, ponuđač Media Market je tri puta podnio novu cijenu u toku e-Aukcije i tako snizio svoju ponudu za ukupno 27,39%, Smart Computer je ukupno pet puta snižavao svoju cijenu ponude, odnosno 55,36%, ponuđač Digitrija d.o.o. je jednom podnio novu cijenu umanjenu za 23,01%, i ponuđač Softkom S je dva puta snižavao svoju cijenu ponude za ukupno 49,58%.

Podnošenje novih cijena ponuda u toku e-aukcije je završeno u trajanju od 1 minute i 3 sekunde.

Nakon okončanja e-aukcije, prvoplasirani ponuđač je bio Smart Computer sa cijenom ponude od 3.000,00 KM, drugoplasirani Softkom S sa cijenom ponude od 3.400,00 KM i trećeplasirani Media Market sa cijenom ponude od 4.900,00 KM, dok su druga dva ponuđača koja su podnosili nove cijene u toku trajanja e-aukcije, bila četvrtooplasirani, odnosno petoplasirani.

Ugovorni organ je Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 21.08.2023. godine, izabrao ponuđača Smart Computer uz obavezu da dostavi original ili ovjerene kopije dokumenata kojima potvrđuje vjerodostojnost dostavljenih izjava iz člana 45. i 47. Zakona o javnim nabvakama. Ponuđač Smart Computer nije dostavio traženu dokumentaciju, pa je ugovorni organ u skladu sa članom 72. stav 3 tačka c) Zakona o javnim nabavka, dana 13.09.2023. godine Odlukom o izboru najpovoljnije ponuđača izabarao Softkom S, kao ponuđača čija je ponuda po rang listi odmah nakon ponude najuspješnijeg ponuđača. Kako ni ponuđač Softkom S nije dostavio dokumentaciju iz čl. 45. i 47. Zakona o javnim nabavkama, Odlukom od 04.10.2023. godine je kao sljedeći najpovoljniji sa rang liste, **izabran ponuđač Media Market sa kojim je i zaključen ugovor o predmetnoj nabavci, vrijednost ugovora 4.900,00 KM bez PDV-a.**

Agencija za javne nabavke nije dostavila podatke sa kojih su IP adresa ponuđači preuzeli tendersku dokumentaciju i učestvovali na e-Aukciji, jer navedeni postupak ne postoji u sistemu e-nabavki.

3. Ugovorni organ Kantonalno tužilaštvo USK Bihać je proveo postupak javne nabavke uredske oprema-nabavka kompjutera, broj: 1092-7-1-12/23, procijenjena vrijednost nabavke 49.000,00 KM.

Dana 15.09.2023. godine i su sa iste IP adrese preuzeli tendersku dokumentaciju ponuđači PR Media Market u 19:33h, Smart Computer u 20:01 h i Softkom S u 19:52h, kao i dana 10.10.2023. godine PR Media Market u 15:53h, Smart Computer u 15:56 h i Softkom S u 15:55h.

Prema Izvještaju o toku i trajanju e-aukcije, e-aukcija je održana dana 26.10.2023. godine sa početkom u 11:00:00 sati i završena u 11:14:00 sati.

Početna rang lista ponuđača koji su pozvani da učestvuju na e-aukciji bila je rangirana kako slijedi: Emado d.o.o.

Sarajevo (47.790,00 KM), Smart Computer (48.465,00 KM), Softkom S (48.600,00 KM), Media Market (48.870,00 KM), Telnet d.o.o. (48.978,00 KM).

U toku trajanja e-aukcije, prvo podnošenje nove cijene je dao ponuđač Telnet umanjivši svoju ponud za 4,04%, zatim ponuđač Media Market sa umanjenjem cijene ponude od 3,93%. Ponuđači Smart Computer i Softkom S su u trajanju od 39 sekundi po četiri puta podnijeli nove cijene ponuda, pa je tako Smart Computer ukupno snizio svoju ponudu za 42,23% i Softkom S za 46,5%.

Prema podacima dostavljenim od Agencije za javne nabavke, ponuđači Softkom i Smart Computer su učestvovali u e-aukciji sa iste IP adrese.

Prema Konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali u e-aukcijom, prvoplasirani ponuđač je Softkom S sa konačnom cijenom ponude od 26.000,00 KM, drugoplasirani Smart Computer sa konačnom cijenom ponude od 28.000,00 KM, Media Market kao trećeplasirani ponuđač sa cijenom ponude od 46.950,00 KM, dok je četvrti ponuđač Telnet d.o.o. sa cijenom od 46.999,00 KM i kao peti na rang listi ponuđač Emado sa cijenom od 47.790,00 KM.

Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 03.11.2023. godine, izabran je ponuđač Softkom S, koji nije dostavio dokaze o ispunjavanju uslova iz tenderske dokumentacije, zbog čega je u skladu sa članom 72. stav 3) tačka a) Zakona o javnim nabavkama ugovor dodijeljen drugorangiranom ponuđaču Smart Computer. Kako ni ponuđač Smart Computer, nije dostavio traženu dokumentaciju, dana 29.11.2023. godine donesena je Odluka o izboru **trećerangiranog ponuđač Media Market sa kojim je i zaključen ugovor o nabvaci u vrijednosti od 46.950,00 KM bez PDV-a.**

4. U postupku javne nabavke računara (20 komada) broj: 231-7-1-116/23, ugovornog organa Direkcija za evropske integracije BiH čija je procijenja vrijednost 38.800,00 KM, dvanaest ponuđača je dostavilo svoje ponude u ostavljenom roku za dostavljanje pounda.

Tendersku dokumentaciju za predmetnu javnu nabavku su dana 24.09.2023. god sa iste IP adrese preuzeli ponuđači PR Media Market u 18:07h, Smart Computer u 18:19h i Softkom S u 18:15h.

Prema Izvještaju o toku i završetku e-aukcije, e-aukcija je održana dana 23.11.2023. godine u 12.00 sati i završena u 12.10.

Ponuđači koji su nakon otvaranja ponuda i ocjene istih pozvani da učestvuju na e-Akciji, bili su rangirani kako slijedi: Iner-com d.o.o. Zenica (37.600,00 KM); STZR Smart Computer Prijedor (38.200,00 KM); Softkom S d.o.o. Prijedor (38.400,00 KM); Aspo Rail d.o.o. Sarajevo (38.500,00KM); King d.o.o. Doboj (38.600,00 KM); PR Media Market Prijedor (38.700,00 KM); Rebus d.o.o. Sarajevo (38.760,00 KM); Elur d.o.o. Kiseljak (38.780,00 KM); Time Code d.o.o. Sarajevo (38.780,00 KM); Network I d.o.o. Bijeljina (38.798,60 KM); Biscommerce d.o.o. Banja Luka (38.800,00 KM); Printex d.o.o. Sarajevo (38.800,00 KM).

U toku e-aukcije su samo ponuđači PR Media Market Prijedor, Smart Computer Prijedor i Softkom S podnosili nove cijene. Ponuđač PR Media Market Prijedor je u 12:00:02 sati prvi podnio novu cijenu, umanjenu za 4,65%, ponuđač Smart Computer je u roku od 47 sekundi četiri puta podnosio novu cijenu ponude umanjivši svoju ponudu za 43,72%, dok je ponuđač Softkom S u trajanju od 54 sekunde takođe četiri puta podnio novu cijenu ponude, čime je cijnu ponude umanjio za 44,79%.

Prema podacima Agencije za javne nabavke, ponuđači Softkom S i Media Market su u e-aukciji učestvovali sa iste IP adrese.

Konačna rang lista ponuđača koji su učestvovali na e-aukcije, bila je kako slijedi: prvoplasirani ponuđač Softkom S sa konačnom cijenom ponude u iznosu od 21.200,00 KM, drugoplasirani ponuđač Smart Computer sa konačnom cijenom ponude u iznosu od 21.500,00 KM i trećeplasirani ponuđač Media Market sa konačnom cijenom ponude u iznosu od 36.900,00 KM, rangiravši ostale ponuđače na poziciju od četvrtog do dvanaestog mjesta.

Ugovorni organ je prema Odluci o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 03.11.2023. godine, izabrao ponuđača Softkom S. Navedena odluka je stavljena van snage zbog toga što izabrani ponuđač nije u zakonskom roku dostavio dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama, te je novom Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 11.12.2023. godine, izabran ponuđač Smart Computer koja je takođe stavljena van snage zbog nepostupanja izabranog ponuđača u skladu sa članom 45. Zakona o javnim nabavkama. Odlukom o izboru napovoljnijeg ponuđača od 15.12.2023. godine **izabran je ponuđač PR Media Market sa kojim je ugovorni organ Direkcija za evropske integracije i zaključila ugovor o predmetnoj nabavaci, vrijednost ugovora od 36.900,00 KM bez PDV-a.**

5. Ugovorni organ Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo, proveo je postupak javne nabavke računara broj: 7909-7-1-27/23.

Tendersku dokumentaciju za navedeni postupak javne nabavke su dana 22.11.2023. godine sa iste IP adrese preuzeli ponuđači Media Market u 10:20h, Smart Computer u 12:07h i Softkom S u 11:34h, kao i dana 24.11.2023. godine Smart Computer i Softkom S u 12:28h i Media Market u 11:32h.

Prema Izvještaju o toku i završetku e-Aukcije, e-Aukcije je održana dana 27.12.2023. godine sa početkom u 9:00:00 sati i završena u 9:12:00 sati.

Ponuđači koji su pozvani da učestvuju na e-Aukciji, prema početnoj rang listi bili su rangirani kako slijedi: Inter-com d.o.o. (12.000,00 KM), Softkom S (12.165,00 KM), Telnet (12.210,00 KM), Smart Computer (12.240,00 KM), PR Media Market (12.240,00 KM), Aspo Rail d.o.o. (12.445,00 KM), Printex (12.450,00 KM), Univerzalno d.o.o. (12.450,00 KM), Fixit d.o.o. (12.450,00 KM).

Na e-Aukciji je ponuđač PR Media Market prvi podnio novu cijenu ponude umanjenu za 6,45%, nakon čega su ponuđači Softkom S i Smart Computer u prvih 60 sekundi po pet puta podnijeli nove cijene ponuda, da bi nakon pet minuta od početka e-aukcije podnijeli još po jednu novu cijenu ponude što je bilo ukupno umanjenje cijene 53,27% ponuđača Smart Computer, odnoso 52,4% ponuđača Softkom S.

Ponuđači Softkom S i Media Market su na e-aukciji održanoj dana 27.12.2023. učestvovali sa iste IP adrse.

Nakon okončane e-aukcije, na konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali na e-aukciji navedena tri ponuđača su zauzela prve tri pozicije, pa je tako prvoplasirani bio Smart Computer sa konačnom cijenom ponude 5.720,00 KM, drugoplasirani Softkom S sa konačnom cijenom ponude od 5.790,00KM, trećeplasirani PR Media Market sa konačnom cijenom ponude od 11.600,00 KM.

Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 28.12.2023. godine, izabran je ponuđač Smart Computer, uz obavezu da dostavi original ili ovjerene kopije dokumenata kojima potvrđuje vjerodostojnost dostavljenih izjava iz člana 45. Zakona o javnim nabvakama. Ponuđač Smart Computer nije dostavio traženu dokumentaciju, pa je ugovorni organ u skladu sa članom 72. stav 3) tačka c) Zakona o javnim nabavka, izabrao ponuđača Softkom S. Ponuđač Softkom S takođe nije dostavio dokumentaciju u skladu sa članom 45. Zakona o javnim nabavkama, zbog čega je u skladu sa Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača, izabran **trećerangirani ponuđač PR**

Media Market sa kojim je i zaključen ugovor o nabavci i isporuci računara, vrijednost ugovora 11.600,00 KM bez uračunatog PDV-a.

6. Ugovorni organ Općinski sud Kakanj je proveo postupak javne nabavke kompjuterske opreme broj: 5359-7-1-22/23.

Tendersku dokumentaciju za navedenu nabavku su sa iste IP adrese, preuzeli ponuđač Media Market dana 26.05.2023. godine u 11:42h, dana 30.05.2023 17.09h i dana 01.06.2023. u 11:40h; ponuđač Smart Computer dana 31.05.2023. godine u 10:24h, dana 01.06.2023. godine u 20:23h; i ponuđač Softkom S dana 3l .05.2023. godine u 10:03h, dana 01.06.2023.godine u 20:24h.

Prema Izvještaju o toku i završetku e-aukcije, e-aukcija je održana dana 17.07.2023. godine sa početkom u 10:00 sati i završena u 10:10 sati.

Početna rang lista ponuđača koji su pozvani da učestvuju na e-aukciji je: Printex (22.025,00 KM), Imtec d.o.o. (25.084,00 KM), Emado (26.385,00 KM), Smart Computer (26.921,00 KM), Softkom S d.o.o. (26.960,00 KM), PR Media Market (26.973,00 KM).

U e-aukciji su ponuđači Media Market, Smart Computer i Softkom S učestvovali sa iste IP adrese, i to na način da je ponuđač Media Market prvi podnio novu cijenu ponude umanjenu za 20,29%, ponuđači Smart Computer i Softkom S su četiri puta podnosili novu cijenu ponude, što je na kraju bilo umanjenje cijene ponude ponuđača Softkom S od 62,91%, a ponuđača Samart Computer od 59,14%. Ponuđača su u ukupnom trajanju od 27 sekundi od početka e-Aukcije, snizili cijene ponuda kako je navedeno.

Na konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali na e-Aukciji, prvoplasirani je bio ponuđač Softkom S sa konačnom cijenom ponude od 10.000,00 KM, drugoplasirani Smart Computer sa konačnom cijenom ponude od 11.000,00 KM i trećeplasirani Media Market sa konačnom cijenom ponude od 21.500,00 KM.

Prema Obavještenju o dodjeli ugovora koje je Konkurencijskom vijeću dostavila Agencija za javne nabavke, ugovorni organ Općinski sud Kakanj je ugovor za nabavku kompjuterske opreme **zaključio sa ponuđačem PR Media Market, vrijednost ugovora 21.500,00 KM bez PDV-a.**

Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku ispitivalo u okviru Zakona o konkurenciji, a u skladu sa propisanim nadležnostima, da li je došlo do zabranjenog konkurencijskog djelovanja iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, te je na temelju utvrđenog činjeničnog stanja, dostavljenih dokaza, kao i argumentacije stranaka iznesenih tokom postupka, neosporno utvrdilo da su privredni subjekti Media Market, Smart Computer i Softkom S prekršili odredbe člana 4. stav (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, odnosno ograničili i podijelili tržište u postupcima javnih nabavki kako slijedi: postupak broj:432-7-1-14/23 ugovornog organa Konkurencijsko vijeće, postupak broj:1293-1-1-101/23 ugovornog organa Grad Bijeljina, postupak broj:1092-7-1-12/23 ugovornog organa Kantonalno tužilaštvo USK Bihać, postupak broj:231-7-1-116/23 ugovornog organa Direkcija za evropske integracije, postupak broj:7909-7-1-27/23 ugovornog organa Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo i postupak broj: 5359-7-1-22/23 ugovornog organa Općinski sud u Kaknju.

U odgovoru na Zaključak o pokretanju postupka, privredni subjekti Media Market (akt broj: UP 01-26-3-004-23/24) i Smart Computer (broj akta: UP 01-26-3-004-26/24) i privredni subjekat Softkom S u podnesku broj: UP 01-26-3-004-91/23 ističu da je njihovo tržno učešće, ukoliko se uzme u obzir njihov prihod, zanemarivo, te da Konkurencijsko vijeće nije imalo osnova za vođenje postupka jer se radi o sporazumima male vrijednosti iz člana 8. Zakona o konkurenciji.

Sporazumom male vrijednosti u smisli odredbi člana 8. stav 2) Zakona o konkurenciji se smatra sporazum ako je zajedničko tržišno učešće učesnika sporazuma i privrednih subjekata pod njihovom kontrolom na relevantnom tržištu neznatno, izuzev teških ograničenja.

U stavu 3) tačka a) istog člana Zakona je propisano da su sporazumi male vrijednosti ako ukupno tržišno učešće učesnika sporazuma na relevantnom tržištu ne premašuje 10% u slučaju kada je sporazum zaključen između privrednih subjekta koji su stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na istom nivou proizvodnje ili trgovine.

U skladu sa članom 6. Odluke o sporazumima male vrijednosti ("Službeni glasnik BiH", br 86/05 i 34/10), sporazumima učesnika i njihovih povezanih privrednih subjekata koji iako imaju neznatno tržišno učešće u smislu člana 3. i 4. ove Odluke, a koji za cilj imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije, u skladu sa čl. 7 i 8. ove Odluke, ne smatraju se sporazumima male vrijednosti.

Prema članu 7. Odluke, teška ograničenja u sporazumima između konkurentnih privrednih subjekata, smatraju se ograničenja koja direktno indirektno, samostalno ili zajedno sa ostalim učesnicima imaju za cilj utvrđivanje cijena kod prodaje proizvoda trećim licima, ograničavanju proizvodnje ili prodaje i podjelu tržišta ili kupaca.

Koluzija u postupku javne nabavke, odnosno zabranjeni sporazum sklopljen između nezavisnih privrednih subjekata sadrži teška ograničenja tržišne konkurencije iz člana 7. Odluke, jer ovakvi sporazumi sami po sebi imaju za cilj ograničavanje tržišne konkurencije i podjelu tržišta. Oni predstavljaju najteži oblik povrede pravila tržišne konkurencije naročito iz razloga, što su javne nabavke jedan od najkonkretnijih oblika javne potrošnje, jer im je svrha osigurati izvođenje radova, nabavku robe ili usluga koje građani direktno koriste. Cilj svih tajnih sporazuma tj. zabranjenih sporazuma u području javnih nabavki je da se unaprijed utvrđenom ponuđaču omogući sklapanje ugovora, a takav sporazum umanjuje korisne učinke poštenog, transparentnog, konkurentnog tržišta javne nabavke usmjerenog na ulaganje, jer privrednim subjektima ograničavaju pristup tom tržištu, a javnim naručiteljima, ugovornim organima, smanjuju mogućnost izbora. Prisutnost tajnih (zabranjenih) sporazuma na tržištu javne nabavke "odvraća" privredne subjekte koji poštuju zakon o javnim nabavkama, od učestvovanja u postupcima dodjele ili ulaganja u projekte javnog sektora. Time su naročito pogođeni privredni subjekti koji pokušavaju ili trebaju razviti svoje poslovanje, posebno mala i srednja preduzeća. Jednako su pogođeni i privredni subjekti koji su željni razviti inovativna rješenja za potrebe javnog sektora (Obavijest o alatima za borbu protiv tajnih sporazuma u području javnih nabavki i smjernice za primjenu s tim povezane osnove za isključenje br. 2021/C/91/01). Zboge čega su neosnovani navodi da se zabranjeni sporazum između privrednih subjekata Media Market, Smart Computer i Softkom S, može smatrati sporazumom male vrijednosti na koji se ne primjenjuju odredbe člana 4. stav (1) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je sa ciljem utvđivanja materijalne istine, kao i upoznavanje stranaka u postupku sa podacima koji su prikupljeni od trećih strana koje nisu stranke u postupku, a koji bi mogli biti odlučujući, dana 03.06.2024. godine uputilo zahtjev za dostavljanje podataka privrednim subjektima Media Market (akt broj:UP 01-26-3-004-69/24), Softkom S (akt broj:UP 01-26-3-004-70/24) i Smart Computer (akt broj:UP 01-

26-3-004-71/24) kojim je zatražno da se očituju na postupanja u navedenim postupcima javnih nabavki, kao i na okolnosti da su sa iste IP adrese preuzimali dokumentaciju sa portala Agencije za javne nabavke i učestvovali na e-aukciji.

Privredni subjekat Media Market je dana 14.06.2024. godine u podnesku zaprimljenom pod brojem: UP 01-26-3-004-88/24, pored ostalog dao odgovor na pitanje oko IP adresa kako slijedi: " Naime, što se tiče preuzimanja tenderske dokumentacije sa iste IP adrese, ističemo da nismo prekršili nijednu zakonsku odredbu, te da nijednim zakonskim niti podzakonskim aktom to nije zabranjeno, pa je samim tim to irelevantno za ovaj postupak. Nesporno je da je Prijedor manje mjesto i da se svi međusobno poznajemo, te da učestvujemo na različitim tenderima širom BiH. To što su gore navedeni ponuđači tendersku dokumentaciju preuzimali sa iste IP adrese, ne znači da su isti imali bilo kakav dogovor, niti da su zajedno učestvovali na e-aukcijama. Razloga za to može biti više. Imajuću u vidu da na području BiH postoji nekoliko privrednih društava kao što su veće grupacije i koje u svom sastavu imaju više privrednih subjekata iz iste oblasti privrede koji učestvuju kao zasebni ponuđači u postupcima javnih nabavki, a koji zajedno prikupljaju TD ili je preuzimaju sa istih IP adresa i sve to u skladu sa pozitivnim propisima, smatramo da u konkretnom slučajnu nema ništa sporno i nezakonito. Važno je naglasiti i to da sam sistem javnih nabavki na svom portalu dozvoljava da se više korisnika prijavi putem iste IP adrese, te se navedeno ne može isključivo pripisivati na teret ponuđača. Dakle, smatramo da to ne dokazuje bilo kakav skriveni dogovor."

Dana 18.06.2024. godine privredni subjekat Softkom S je dostavio podnesak zaprimljen pod brojem: UP 01-26-3-004-91/23 u kom je naveo: "Navodi Vijeća da je tenderska dokumentacija preuzeta sa iste IP adrese je irelevantna za ovaj postupak, obzirom da to nije zabranjeno ni jednim aktom ni zakonskim ni podzakonskim. Ovo naročito imajući u vidu da smanjenje troškova u smislu da se koriste isti izvori za prikupljanje podataka, tenderske dokumentacije može biti legalna i legitimna odluka poslovnih subjekata, pa tako i Ponuđača i ostalih učesnika ovog postupka. Također, za takvu odluku osnov može biti osnov i odluka da više poslovnih subjekata zajednički učestvuje u istoj javnoj nabavci kao konzorcijum ili u sličnom, opet dozvoljenom formatu....Što se tiče zahtjeva za dostavom ponuda koje su bile osnov za određivanje cijene u predmetnim e-aukcijama, Ponuđač ističe da su se iste trenutne odluke Ponuđača, da se ponude, kretanje cijena na tržištu prate on line, da se većina opreme također i naručuje on line... Dakle, ponuđač ni na koji način nije mogao uticati na ostale ponuđače i njihove ponuđene cijene tokom aukcije. Ovo iz nekoliko razloga, a prije svega jer su u predmetnim postupcima njihove ponude odbačene, a aukcija odnosno nadmetanja su se faktički vodila između ostalih učesnika, od kojih su neki aktivno učestvovali, a neki se nisu ni uključivali u proces nadmetanja, što samo po sebi proizvodi posljedice, i na koje niko ne može uticati niti se može staviti na teret bilo kojem trećem licu, pa tako ni Ponuđaču, jer je volja i odluka samog ponuđača, da se ponaša pasivno u ovakvom načinu provođenja javne nabavke. Samo pasivno ponašanje na aukcijama po definiciji same aukcije, znači da taj ponuđač nije ni zainteresovan za nadmetanje pa samim tim ni za ishod samog postupka, a za šta nikako ni po zdravoj logici ni prinudnim propisima ne može biti stavljeno na teret ili obavezu bilo kojem trećem licu. Dakle, iz ponašanja Ponuđača u postupku samog prijavljivanja na tender, u postupku učestvovanja u tenderu i učestvovanja u e-aukciji nema ni jednog protivzakonitog akta, niti protivzakonitog ponašanja. S druge strane, iz ponašanja dijela učesnika se može zaključiti da nisu bili zainteresovani ni za nadmetanje, pa samim tim ni za dobijanje predmetnog posla. Da je Ugovorni organ imao namjeru da od prvobitno dostavljenih ponuda izabere ponuđača sa najnižom cijenom on ne bi imao potrebe da zakazuje e-aukciju na kojoj se očekuje da će ponude biti dodatno snižene. Odustajanje od zaključenja ugovora nije protivzakonito, kao što nije nezakonito ni pasivno držanje na aukciji. Također, nemoguće je, tehnički, da jedan ponuđač onemogući ili spriječi drugog ponuđača da daje ponude i koriguje ih u bilo kojem procentu, na gore ili na dole, naročito imajući u vidu da svi učesnici e-aukcije u svakom momentu imaju u vidu u svaku ponudu svih drugih ponuđača u datoj e-aukciji..."

Privredni subjekat Smart Computer u odgovoru dostavljenom dana 18.06.2024. godine (broj: UP01-26-3-004-90/24, naveo: "Što se tiče materijalnih dokaza kojima potvrđujemo obrazloženje, a koji prema navodima Konkurencijskog vijeća treba da se sastoje od ponude distributera, mejl korespondecije, ponude dobavljača na osnovu kojih smo sačinili ponude za predmetne nabavke prije e-aukcije, kao i kalkulaciju na osnovu kojih smo utvrdili da nam je ekonomski isplativo da na e-aukciji snizimo cijenu ponude u iznosu na koji su snižene ističemo sljedeće: Kada su u pitanju veliki distributeri, po ranijem iskustvu nama su se dešavale situacije da isti odbiju da nam daju ponudu za pojedine tendere, odnosno postupke javnih nabavki, jer navodno imaju zaštićene partnere koje podržavaju u tim postupcima za koji smo i mi zainteresovani. Stoga, naša poslovna odluka, koje se i dan danas pridržavamo, je da od velikih distrubutera kao naših dobavljača ne tražimo zvanične ponude za pojedinačne postupke javnih nabavki i time otkrivamo našu namjeru da učestvujemo u pojedinim postupcima. Našu pripremu ponuda i početno formiranje cijena pravimo u skladu sa cijenama računara i prateće opreme koje se mogu provjeriti na zvaničnim onlajn stranicama distributera, drugih trgovaca navedenom opremom i ostalih onlajn izvora kao što su onlajn trgovine (AliExpress, e-Vau, OLX i sl), te direktnom telefonskom komunikacijom sa našim dobavljačima. Naravno, prilikom formiranja cijena smo uvijek uzimali u obzir i druge faktore kao što je procijenjena vrijednost nabavke, koje računare i računarsku opremu ugovorni organ "tipuje" odnosno favorziju tehničkom specifikacijom, očekivanu konkurenciju, traženu količinu, udaljenost ugovornog organa od našeg sjedišta i sl. Dalje, e-Aukcije u pravilu kratko traju, od 10 do 30 minuta, sve u skladu sa Pravilnikom o uslovima i načinu korištenja e-aukcije. U nekim slučajevima se dešava da odluka o snižavanju cijena bude ishitrena, ispod prethodno planiranih pragova cijene, kao reakcija na trenutna ponašanja drugih učesnika iste, te dolazi do toga da se cijene ponude spuste ispod nivoa ekonomske opravdanosti koja se tek kasnijom kalkulacijom cijena utvrdi. E-aukcija i ne ostavlja vremena za detaljniju kalkulaciju cijena tokom njenog trajanja jer kao takva zahtjeva brzo reakciono djelovanje. U drugim situacijama, dešava se da jednostavno nema više na tržištu dostupne robe po cijenama koje bi bile ekonomski isplative."

Konkurencijsko vijeće ovakvu argumentaciju vezanu za korištenje iste IP adrese, ne može uvažiti niti smatrati opravdanom iz razloga jer se radi o privrednim subjektima koji posluju na horizonatlnom tržištu i učestvuju u postupcima javnih nabavki računarske opreme kao konkurenti, gdje bi se trebali takmičiti i nadmetati, jer se tržišna konkurencija i ogleda u tome odnosu između konkurenata i neizvjesnosti u vezi sa namjeravanim postupcima stvarnih i potencijalnih konkurenata. Svaki oblik saradnje i razmjene informacija, koji ima za cilj i/ili posljedicu da sprečava, narušava ili ograničava tržišnu konkurenciju je zabranje. U predmetnom postupku je dokazano da je ponašanja privrednih subjekata u svih šest postupaka u

kojima je sa iste IP adrese preuzimana tenderska dokumentacija i učestvovalo na e-Aukciji imalo za posljedicu ograničavanje tržišne konkurencije i podjelu tržišta.

Privredni subjekti Media Market, Smart Computer i Softkom S su u odgovoru na zaključak o pokretanju postupka, kao i podnescima dostavljenim u toku postupka, dali uopštene odgovore koji nisu potkrijepljeni nikakvim materijalnim dokazima koji bi se mogli smatrati relevantnim za otklanjanje sumnje na postojanje zabranjenog sporazuma u postupcima javnih nabavki zbog kojih se ovaj postupak pred Konkurencijskim vijećem vodi. Naime, privredni subjekti su prije svega, sa iste IP adresa, preuzimali tendersku dokumentaciju i sa iste IP adrese učestvovali u e-Aukciji. Navedeno je nesumnjiv dokaz da su razmjenom informacija dogovorili i postupanje u toku e-Auckiji, prema kome su privredni subjekti Smart Computer i Softkom S u trajanju od nekoliko sekundi, kao što je i navedeno u utvrđenom činjeničnom stanju, snižavali cijenu svoje ponude za skoro 50%, nekada i više i time onemogućili ostale učesnike da se nadmeću i podnose nove ekonomski isplative cijene ponude na e-Aukciji, a sve sa ciljem da privredni subjekat Media Market bude trećeplasirani na rang listi nakon okončane e-aukcije. Zašto trećeplasirani, zato što u skladu sa članom 72. stav 3) Zakona o javnim nabavkama, ugovorni organ dostavlja prijedlog ugovora onom ponuđaču čija je ponuda po rang listi odmah nakon najuspješnijeg ponuđača, u slučaju da najuspješniji ponuđač između ostalog, odbije zaključenje ugovora ili ne dostavi traženu dokumentaciju u smislu odredbi člana 45. Zakona o javnim nabavkama. Pa tako privredni subjekti Smart Computer i Softkom S, kao prvoplasirani, odnosno drugoplasirani, nisu dostavljali traženu dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama i time omogućili da na kraju, privredni subjekat Media Market kao trećeplasirani ponuđač, u skladu sa članom 72. stav 3) Zakona o javnim nabvakama, bude izabran i zaključi ugovor o predmetnoj javnoj nabavci sa ugovornim organom.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su privredni subjekti Media Market, Smart Computer i Softkom S na tržištu nabavke računarske opreme u postupcima broj: 432-7-1-14/23 ugovornog organa Konkurencijsko vijeće, broj: 1293-1-1-101/23 ugovornog organa Grad Bijeljina, broj: 1092-7-1-12/23 ugovornog organa Kantonalno tužilaštvo USK Bihać), broj: 231-7-1-116/23 ugovornog organa Direkcija za evropske integracije, broj: 7909-7-1-27/23 ugovornog organa Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo i broj: 5359-7-1-22/23 ugovornog organa Općinski sud u Kaknju, direktnom ili indirektnom razmjenom informacija, sklopili zabranjeni sporazum kojim su ograničili i podijelili tržište u smislu odredbi člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji.

Slijedom čega je utvrđeno kao u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja.

b) U postupku javne nabavke broj: 16813-7-1-45/22 ugovornog organa Okružni privredni sud u Prijedoru, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ Okružni sud u Prijedoru je pokrenuo postupak javne nabavke računara i računarske opreme broj: 16813-7-1-45/22, procijenjena vrijednost nabavke 10.200,00 KM.

Prema Izvještaju o toku i završetku e-aukcije, e-Aukcija je održana 17.01.2023. godine sa početkom u 12:00:00 i završena u 12:36:00.

Početna rang lista ponuđača koji su pozvani da učestvuju na e-aukciji, bila je kako slijedi: Univerzalno d.o.o. (9.124,00 KM), Inter-com d.o.o. (10.200,00), Smart Computer (10.200,00 KM) i Media Market (10.200,00 KM).

U toku e-aukcije, ponuđač Inter-com je u prvih četiri minute dva puta podnio novu cijenu ponude sa ukupnim umanjenjem cijene od 11,27%, ponuđač Smart Computer je jedanaest puta u prvih devet minuta trajanja e-aukcije podnio novu cijenu ponude sa ukupnim umanjenjem od 13,04%, ponuđač Media Market je 23 puta snižavao cijenu svoje ponude što je ukupno iznosilo 26,27%, dok je ponuđač Univerzalno 33 puta u toku trajanja cijele e-aukcije snižavao cijenu svoje ponude što je na kraju ukupno iznosilo 17,47%.

Prema konačnoj rang listi nakon okončane e-aukcije, prvoplasirani je bio ponuđač Media Market sa konačnom cijenom od 7.520,00 KM, drugoplasirani Univerzalno sa konačnom cijenom ponude od 7.530,00 KM, trećeplasirani Smart Computer sa konačnom cijenom ponude od 8.870,00 KM i četvrtoplasirani Inter-com sa konačnom cijenom ponude od 9.050,00 KM.

Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 19.01.2023. godine, je izabran ponuđač Media Market, koji je dopisom od 24.01.2023. godine informisao ugovorni organ da nije u mogućnosti da isporuče robu koja je predmet ugovora, zbog čega je prinuđen da odbije dodjelu ugovora u predmetnom postupku javne nabavke. Ugovorni organ je odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 31.01.2023. godine, izabarao Univerzalno, koji nije postupio po odredbama član 45. Zakona o javnim nabavkama, zbog čega je ugovorni organ dana 15.02.2023. godine donio novu odluku kojom je izabran **trećeplasirani ponuđač Smart Computer sa kojim je i zaključen ugovor o predmetnoj nabavci, vrijednost ugovora 8.870,00 KM.**

Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku ispitivalo u okviru Zakona o konkurenciji, a u skladu sa propisanim nadležnostima, da li je došlo do zabranjenog konkurencijskog djelovanja iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, te je na temelju utvrđenog činjeničnog stanja, dostavljenih dokaza, kao i argumentacije stranaka iznesenih tokom postupka, utvrdilo da privredni subjekti Media Market, Smart Computer, Univerzalno i Inter-com nisu prekršili odredbe člana 4. stav (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, u postupku računara i računarske opreme broj: 16813-7-1-45/22 ugovornog organa Okružni sud u Prijedoru.

U cilju utvđivanja materijalne istine, kao i upoznavanje stranaka u postupku sa podacima koji su prikupljeni od trećih strana koje nisu stranke u postupku, a koji bi mogli biti odlučujuće, Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine uputilo zahtjev za dostavljanje podataka privrednom subjektu Media Market (akt broj: UP01-26-3-004-69/24), privrednom subjektu Inter-Com (akt broj:UP01-26-3-004-77/24) i privrednom subjektu Univerzalno (akt broj: UP 01-26-3-004-78/24).

Privredni subjekat Media Market je u odgovoru zaprimljenom 14.06.2024. godine (broj akta: UP 01-26-3-004-88/24) naveo: "Postupak javne nabavke broj: 16813-7-1-45/22 Ugovornog organa Okružni privredni sud u Prijedoru i općina Mrkonjić Grad, potpisivanje ugovora smo odbili iz razloga što nismo mogli da isporučimo robu i što od dobavljača nismo ni dobili ponudu.", odnosno dao je isto obrazloženje kao i ugovrnom organu kada je odustao od zaključenja ugovora o predmetnoj nabavci.

Kako nije dostavio materijalne dokaze za navedeno, postojala je osnovana sumnja da se radi o koluzivnom ponašanju između ponuđača Media Market, Univerzalno i Smart Computer, odnosno paternu ponašanja utvrđenom u naprijed navedenim postupcima javnih nabavki. Međutim, privredni subjekata Univerzalno, postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća, podneskom zaprimljenim pod broje: UP 01-26-3-004-83/24 od 12.06.2024. godine, dostavio je

materijalne dokaze kojima su potvrđeni navodi iz Odgovora na zaključak o pokretanju postupa (akt broj: UP 01-26-3-00419/24) u vezi roka za isporuku robe za predmetnu nabavku, kao i to da se obraćao ugovornom organu za pomjeranje roka isporuke robe, čime je otklonio sumnju na postojanje dogovor sa ponuđačima Media Market i Smart Computer. U toku svih trideset minuta koliko je trajala e-aukcija, ponuđači su podnosili nove cijene ponude, koje su po završetku e-aukcije iznosile od 11,27% do 26.27% umanjenje cijene ponude. U toku trajanja e-aukcije, nije utvrđen dosadašnji obrazac koluzivnog ponašanja prema kome dva ponuđača na samom početku e-aukcije nekoliko puta podnesu novu cijenu ponude i smanje cijenu svojih ponuda i oko 50%, a treći za kog se namješta zaključenje ugovora ne podnosi novu cijenu uopšte ili je podnese sa neznatnim umanjenjem kako bi omogućio da bude trećeplasirani nakon okončanja e-aukcije. Konkurencijsko vijeće je protiv privrednog subjekta Inter-Com pokrenula postupak za predmetnu nabavku zbog identične cijene dostavljene ponude kao kod ponuđača Media Market i Smart Computer, zbog čega je postojala sumnja da je privredni subjekat dio koluzije. Uvidom u Obrazac za cijenu ponude iz ponuda navedenih ponuđača koje je na zahtjev Konkurencijskog vijeća dostavio ugovorni organ Okružni privredni sud u Prijedoru, utvrđeno je da su jedinične cijene robe po stavkama različite, odnosno iako je ukupna cijena ponude ista, računari, operativni sistem, micrososft office home and buisiness 2019 imaju pojedinačne cijene različite kod svih ponuđača, zbog čega je odklonjena sumnja na postojanje koluzivnog ponašanja.

Imajući u vidu naprijed navedeno, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da privredni subjekti Media Market, Smart Computer, Univerzalno i Inter-com nisu zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, u postupku nabavke računara i računarske opreme broj: 16813-7-1-45/22 ugovornog organa Okružni sud u Prijedoru.

Slijedom čega je odlučeno u tački 11. dispozitiva ovog Rješenja.

c) U postupku javne nabavke broj:1190-7-1-76/23, ugovornog organa Općina Jajce, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ Općina Jajce je proveo postupak javne nabavke laptopa za potrebe vijećnika Općine Jajce, broj: 1190-7-1-76/23, procijenja vrijednost nabavke 21.000,00 KM.

Početna rang lista ponuđača koji su pozvani da učestvuju na e-Aukciji je bila kako slijedi: Zerick (20.930,00 KM), Smart Computer (20.977,00 KM), Kodeks (20.982,00 KM) i Meda Market (21.000,00 KM).

Prema Izvještaju o toku i završetku e-Aukcije, e-Aukcija je održana 07.07.2023. godine sa početkom u 12:00:00 sati i završena u 12:10:00 sati, na kojoj su učestvovali ponuđači Media Market, Smart Computer i Zerick. Ponuđači su u prvih 31 sekundu podnosili nove cijene ponuda i to ponuđač Smart Computer je prvi podnio novu cijenu ponude umanjenu za 0,61%, poslije čega više nije snižavao svoju ponudu, dok su u 26 sekundi, ponuđači Media Market i Zerick podnosili nove cijene ponude, pa je Media Market svoju cijenu snizio za 42,86%, a ponuđač Zerick za ukupno 33,11%.

Prema podacima dobijenim od Agencije za javne nabavke, ponuđači Media Market i Smart Computer su na e-aukciji učestvovali sa iste IP adrese.

Prema konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali na e-Aukcij, prvoplasirani je bio ponuđač Media Market sa konačnom cijenom ponude od 12.000,00 KM, drugoplasirani Zerick sa konačnom cijenom ponude od 14.000,00 KM, trećeplasirani Smart Computer 20.850,00 KM i četveroplasirani Kodeks sa konačnom cijenom ponude od 20.982,00 KM.

Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 31.07.2023. godine kao najpovoljniji ponuđača izabran je Media Market, koji je dopisom obavijestio ugovorni organ da nije u mogućnosti isporučiti robu koja je predmet nabavke. Ugovorni organ je dana 04.08.2023. godine donio Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača kojom je u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, zaključenje ugovora ponuđeno sljedećem ponuđaču sa rang liste i to ponuđaču Zerick d.o.o. Sarajevo. Dobavljač Zerick je e-mailom od 10.08.2023 obavijestio ugovorni organ da nije dobio podršku distributera, za isporuku opreme u vezi cijene opreme, roka dobavljanja i ostalog, zbog čega mora odustati od daljeg postupka. Dana 16.08.2023. godine, ugovorni organ je izabrao **trećerangiranog ponuđača Smart Computer sa kojim je i zaključen ugovor o predmetnoj nabvaci, vrijednost ugovora 20.850,00 KM bez uračunatog PDV-a.**

U cilju utvđivanja materijalne istine, kao i upoznavanje stranaka u postupku sa podacima koji su prikupljeni od trećih strana koje nisu stranke u postupku, a koji bi mogli biti odlučujuće, Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine uputilo zahtjev za dostavljanje podataka privrednom subjektu Media Market.

Postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća (akt broj: UP 01-26-3-004-69/24), Media Market je dana 14.06.2024. godine dostavio odgovor na okolnosti utvrđene u predmetnom postupku nabavke (akta broj: UP 01-26-3-004-88/24): "Od našeg dobavljača KimTec d.o.o. tražili smo ponudu za predmetnu robu, ali istu nikad nismo dobili. Naknadno, poslije e-aukcije sami smo pokušali napraviti ponudu na osnovu jediničnih cijena koje su u tom trenutku bile na web-shopovima naših dobavljača. Međutim, ta količina nama nije bila dobavljiva u doglednom roku."

Konkurencijsko vijeće navedeno nije uzelo kao argument za odustajaje od zaključenja ugovora za predmetnu nabavku, nego samo još jedan pokazatelji ozbiljne namjere da se po svaku cijenu pogoduje privrednom subjektu Smart Computer. Postojanje razmjene informacija i komunikacije među privrednim subjektima, je dokazano i kroz činjenica da su sa iste IP adrese učestvovali u e-Aukciji.

Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine aktom broj: UP 01-26-3-004-73/24 od privrednog subjekta Zerick zatražilo da dostavi dodatne podatke u vezi postupka javne nabavke. Privredni subjekat Zerick je dana 13.06.2024. godine (akt broj: UP 01-26-3-004-86/24) dostavio odgovor kako slijedi:

"Mi smo kao što vidite u priloženim mailovima (...)* dobili akcijsku cijenu za laptop Acer model NX.ADDEX.00A po cijeni od (...)* KM netto, i sa cijenom uvećanom za našu maržu učestvovali na tenderu za Općinu Jajce, s obzirom da cijena koja je dobivena nakon e-aukcije (mi smo bili na 14.000,00 KM netto) bila ispod nabavne cijene (...)* KM mi nismo bili u stanju prihvatiti ponudu Ugovornog organa kao drugoplasirani sa ponuđenom cijenom od 14.000,00 KM i zbog tog razloga smo odustali od daljeg učestvovanja za nabavku laptopa za potrebe vijećnika Općine Jajce."

Privredni subjekat je uz odgovor dostavio ponudu distributera od 08.05.2023. godine sa akcijskom cijenom laptopa Acer model NX.ADDEX.00A, kao i email korespodenciju zaključno sa 11.07.2023. godine gdje je potvrđeno da i dalje stoji navedena cijene laptopa iz ponude od 08.05.2023. godine, bez dostavljanja dokaza da je distributer promijenio cijenu laptopa, kao i to da je uopšte pitan o cijeni laptopa nakon što je privredni subjekat Zerick izabran kao najpovoljniji ponuđač.

Konkurencijsko vijeće je cijenilo naprijed navedenu argumentaciju privrednog subjekta Zerick i utvrdilo da se ista

ne može uvažiti kao relevantan dokaz i opravdan razlog zbog kog je snižena cijene ponude na e-aukciji ispod granica ekonomske isplativosti za realizaciju ove nabavke. Naime, materijalni dokazi ne idu u prilogu navodima, ako posmatramo pravila tržišne ekonomije. Ponuđaču je distributer ponudio akcijsku cijena laptopa u maju mjesecu, i rezervisao roba za predmetnu nabavku po ponuđenoj cijeni, i onda ponuđač na e-aukciji koja je održana u julu mjesecu, podnese novu cijenu kojom je umanjio svoju ponudu za 33,11% i svjesno ode ispod nabavne **akcijske cijene** ponude distributera. Ovakvo postupanje privrednog subjekta je pokazatelj ne poštovanja pravila tržišta u pogledu ponude i potražnje, a kao najvažnije odsustvo stvarne namjere da se posao za predmetnu nabavku i dobije. Nadalje, privredni subjekt se u odgovoru dostavljenom na zaključak o pokretanju postupka, isto kao i privredni subjekti Media Market i Smart Computer, referiše na odredbe člana 8. Zakona o konkurenciji. Slične ili iste izjave su prvi od pokazatelja mogućeg dogovora, razmjene informacija između privrednih subjekata prema OECD-ovim Smjernicama za borbu protiv namještanja ponuda u postupcima javnih nabavki.

U predmetnom postupku javne nabavke, privredni subjekti Media Market i Smart Computer, koluzivnim ponašanjem sa privrednim subjektom Zerick, su omogućili privrednom subjektu Smart Computer zaključenje ugovora, tako što su privredni subjekti Media Market i Zerick, po već utvrđenom obrascu koji je Media Market, zajedno sa privrednim subjektima Smart Computer i Softkom S, koristio u toku e-aukcije, snizili cijene svojih ponuda za 33,11%, odnosno 42,86%, i time omogućili privrednom subjektu Smart Computer da bude trećerangirani. Nakon što su privredni subjekti Media Market i Zerick, sa skoro istim obrazloženjem odustali od zaključenja ugovora, u skladu sa članom 72. stav 3) Zakona o javnim nabavkama, ugovor je dodijeljen trećerangiranom ponuđaču Smart Computer, sa kojim je i zaključen.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su privredni subjekti Media Market, Smart Computer i Zerick, zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji u postupku javne nabavke broj: 1190-7-1-76/23, ugovornog organa Općina Jajce.

Slijedom čega je odlučeno kao u tački 2. dispozitiva ovog Rješenja.

d) U postupku javne nabavke broj: 261-7-1-48/23, ugovorni organ Općina Mrkonjić Grad, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ Općina Mrkonjić Grad je proveo postupak javne nabavke informatičke opreme, broj: 261-7-1-48/23, procijenjena vrijednost nabavke 15.900,00 KM.

Uvidom u Izvještaj o toku i završetku e-aukcije, utvrđeno je da je početna rang lista ponuđača koji su pozvani na e-Aukciju bila kako slijedi: Biscomerce (15.900,00 KM), Smart Computer (15.900,00 KM), Media Market (15.900,00 KM), Media Portal (16.728,00 KM).

U predmetnom postupku javne nabavke, e-Aukcija je održana 27.04.2023. godine sa početkom u 10:15:00 sati i završena u 10:27:00 sati.

U toku trajanja e-aukcije, u prvih devet minuta su novu cijenu ponude podnosili ponuđači Media Portal ukupno umanjivši svoju cijenu ponude za 16,91%, Biscommerce sa umanjenjem cijene od 13,84%, i Smart Computer koji je svoju cijenu ponude umanjio za 13,96%, nakon čega je ponuđač Media Market jednim podnošenjem nove cijene, svoju ponude umanjenio za 23,9%.

Prema konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali na e-Aukciji prvorangirani je bio ponuđač Media Market sa konačnom cijenom ponude od 12.100,00 KM, drugorangirani Smart Computer sa konačnom cijenom ponude od 13.680,00 KM, trećerangirani Biscommerce 13.700,00 KM i na četvrtoj poziciji ponuđač Media Portal sa konačnom cijenom ponude od 13.900,00 KM.

Ugovorni organ je Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 28.04.2023. godine izabrao ponuđača Media Market, koji je odustao od zaključenja ugovora iz razloga što nije u mogućnosti isporučiti robu koja je predmet ugovora. U skladu sa članom 72. stav (3) Zakona o javnim nabavkama, ugovorni organ je zaključenje ugovora ponudio drugorangiranom ponuđaču Smart Computer sa kojim je zaključen ugovor o predmetnoj nabavci, vrijednost ugovora 13.680,00 KM bez uračunatog PDV-a.

Konkurencijsko vijeće je prilikom analize Izvještaja o toku i završetku e-aukcije uočilo da ponuđači vrlo često, ukoliko je u postupku javne nabavke predviđena e-aukcija, dostavljaju cijenu ponude identičnu kao procijenjena vrijednost javne nabavke koju je utvrdio ugovorni organ, što je stvorilo sumnje na postojanje dogovora među ponuđačima. Privredni subjekat Biscommerce je u postupku javne nabavke broj: 261-7-1-48/23, imao istu cijenu ponude za predmetnu nabavku informatičke opreme u iznosu od 15.900,00 KM kao ponuđači Media Marke i Smart Computer. Uvidom u Obrazac za cijenu ponude iz ponuda navedenih ponuđača koje je na zahtjev Konkurencijskog vijeća dostavio ugovorni organ Općina Mrkonjić Grad, utvrđeno je da su jedinične cijene robe po stavkama bitno različite u ponudi Biscommerce, u odnosu na jedinične cijene robe iz ponuda Media Market i Smart Computer, što otklanja sumnju na dogovor između ponuđača u tom dijelu.

U pogledu snižavanja cijene u toku e-aukcije, prema podacima iz Izvještaja o toku i završetku e-Aukcije utvrđeno je da je nadmetanje na e-Aukciji između ponuđača Smart Computer, Biscommerce i Media Portal, za ponuđača Biscommerce bilo nadmetanje sa stvarnom namjerom da bude izabran kao najpovoljniji ponuđač, kao i da odustane u trenutku kada podnošenje nove cijene za njega više nije ekonomski isplativo. Privredni subjekat Biscommerce je u toku postupka pred Konkuencijskim vijeće dostavio ponude distributera, kao i druge relevantne dokaze (podnesak broj: UP 01-26-3-004-85/24) iz kojih je utvrđeno da je cijenu svoje ponude u toku e-Aukcije, umanjio u granicama ekonomske isplativosti, te od daljeg podnošenja nove cijene odustao kada mu je postalo finansijski neisplativo. Tačnije, nije utvrđen princip ponašanja u toku e-Auckiji koji su do sada praktikovali privredni subjekti Smart Computer i Media Market, čime je otklonjena sumnja na postojanje dogovora između navedenih privrednih subjekta i privrednog subjekta Biscommerce.

Imajući u vidu naprijed navedeno, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da privredni subjekat Biscommerce, nije zaključio zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, u postupku nabavke informatičke opreme broj: 261-7-1-48/23, ugovornog organ Općina Mrkonjić Grad.

Slijedom čega je odlučeno kao u tački 12. dispozitiva ovog Rješenja.

U dijelu postupka koji se odnosi na zabranjeno konkurencijsko djelovanje, odnosno koluziju u postupku javne nabavke broj: 261-7-1-48/23, ugovornog organa Općina Mrkonjić Grad, uvidom u kopije ponuda koje je dostavio ugovorni organ, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da ponude privrednih subjekata Smart Computer i Media Market, osim identična cijena ponude od 15.90,00 KM prije e-Aukcije, iz Obrazca za cijenu ponude utvrđeno je da su jedinične cijene od šest stavki, za četiri stavke identične, dok se jedinične cijene za dvije stavke neznatno razlikuju. Na osnovu ponašanja privrednog subjekta Media Market u toku trajanja e-Aukcije, utvrđeno je da je privredni subjekat Media Market podnio novu

cijenu ponude onog trenutka kada je privredni subjekat Smart Computer završio nadmetanje u toku e-Aukcije sa ponuđačima Media Portal i Biscommerce i bio prvoplasirani u tom nadmetanju. Umanjenjem cijene ponude od 23,9%, privredni subjekat Media Market je izbio na prvu poziciju, te onemogućio druge ponuđače da se nadmeću zbog ekonomske neisplativosti, čime je privrednom subjektu Smart Computer obezbijedio zaključenje ugovora za predmetnu nabavku.

Privredni subjekat Media Market je u odgovoru zaprimljenom 14.06.2024. godine (broj akta: UP 01-26-3-004-88/24) naveo: "Postupak javne nabavke broj: 16813-7-1-45/22 Ugovornog organa Okružni privredni sud u Prijedoru i opština Mrkonjić Grad, potpisivanje ugovora smo odbili iz razloga što nismo mogli da isporučimo robu i što od dobavljača nismo ni dobili ponudu."

Ako se uzme u obzir šta je privredni subjekta Media Market naveo u svom odgovoru dostavljenom Konkurencijskom vijeću (podnesak broj: UP 01-26-3-004-88/24), snižavanjem cijene ponude u iznosu od 23,9%, u slučaju kada nemate ponudu distributer, ukazuje na odsustvo stvarne namjere ponuđača da nadmetanje na e-Aukciji ishoduje zaključenjem ugvora za predmetnu nabavku. Uzevši u obzir ponašanje privrednih subjekata Media Market i Smart Computer u postupcima u kojima je Konkurencijsko vijeće utvrdilo povredu, ovim je samo dokazano odsustvo trećeg ponuđača sa kojim imaju dogovor, ali su dogovorenim ponašanjem pokazanim u e-aukciji, omogućili da Smart Computer bude izabran kao najpovoljniji ponuđač. Postojanje zabranjenog konkurencijskog djelovanja ili sporazuma može se zaključiti iz određenog broja podudarnosti i indicija koje, posmatrane kao cjelina mogu činiti dokaz povrede pravila tržišne konkurencije (presude Aalborg Portland, tačke 55. do 57. i Dresdner Bank, tačke 64. i 65.), što je u ovom slučaju nesumnjivo i utvrđeno.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su privredni subjekti Media Market i Smart Computer, zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji u postupku javne nabvake broj: 261-7-1-48/23, ugovornog organa Općina Mrkonjić Grad

Slijedom čega je odlučeno u tački 3. dispozitiva ovog Rješenja.

e) Konkurencijsko vijeće je u postupku javne nabavke broj: 13912-7-1-34/23 ugovornog organa Osnovni sud u Kozarskoj Dubicu, utvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ Osnovni sud u Kozarskoj Dubici je proveo postupak javne nabavke računarske opreme broj: 13912-7-1-34/23, procijenjena vrijednost nabavke 17.000,00 KM. Početna rang lista ponuđača koji su pozvani na e-aukciju bila je rangirana kako slijedi: Media Market (14.000,00 KM), Alf-om (17.000,00 KM), Inter-com (17.000,00 KM), Smart Coputer (17.000,00 KM), King (17.075,00 KM), Prointer (17.080,00 KM) i Elur (17.09,00 KM).

Za predmetnu javnu nabavku, e-aukcija je održana dana 12.10.2023. godine sa početkom u 9:00:00 sati i završena u 09:15:00 sati. Na e-aukciji u roku od 1:30 minuta je ponuđač Inter-com podnio novu sijenu ponude 2 puta, ukupno sniziši cijenu za 41,18%, ponuđač Media Market je dva puta podnio novu cijenu ponude što je bilo ukupno umanjenje od 35,71% i ponuđač Alf-om je jednom podnio novu cijenu, umanjivši svoju cijenu ponude za 29,14%.

Prema Izvještaju o toku i završetku e-aukcije, na konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali u e-Aukciji, prvoplasirani je bio ponuđač Media Market s konačnom cijenom ponude od 9.000,00 KM, drugoplasirani ponuđač Inter-com sa konačnom cijenom ponude od 10.000,00 KM, terećeplasirani ponuđač Alf-om sa konačnom cijenom ponude od 12.000,00 KM, četveroplasirano ponuđač Smart Computer sa konačnom cijenom ponude od 17.000,00 KM, dok su ih slijedili ponuđači King, Prointer i Elur, sa cijenama kao na početnoj rang listi prije održane e-aukcije.

Ponuđači Media Market, Alf-om i Inter-com su odustali od potpisivanja ugovora, prije nogo je ugovorni organ i donio odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača. Pa su tako dan nakon okočane e-aukcije 13.10.2023. godine ponuđači Media Market i Alfom sačinili dopis kojim su odustali od potpisivanja ugovora. Ponuđač Media Market je u dopisu od 13.10.2023. godine naveo da nije u mogućnosti da isporuči robu koja je predmet ugovora, pa je prinuđen da odbije dodijeljeni ugovor u predmetnom postupku javne nabavke. Privredni subjekat Alf-om dana dopisom od 13.10.2023. godine dostavio obavještenje da mora povući ponudu za nabavku računarske opreme zbog promjena na tržištu nisu u mogućnosti da isporuče ponuđenu opremu.

Privredni subjekat Intercom je takođe dopisom, čiji datum izrade nije vidljiv iz samog akta, informisao ugovorni organ da nije u mogućnosti potpisati ugovor zbog promjenjenih okolnosti koje nisu bile poznate u vrijeme pripremanja ponude i e-aukcije, a odnose se na kalkulaciju cijena, te znatno povećanje tržišnih cijena kao i zbog lične procjene rizičnosti isporuke predmetne nabavke.

Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 17.10.2023. godine, ugovornog organa Osnovni sud u Kozarskoj Dubici je kao najpovoljniji ponuđač **izabran Smart Computer**, sa kojim je zaključen ugovor za predmetnu nabavku, vrijednost ugovora 17.000,00 KM bez uračunatog PDV-a.

Uvidom u kopije ponude ponuđača Alf-om i Smart Computer, utvrđeno je da osim što im je ista konačna cijena ponude 17.000,00 KM, u Obrasci za cijenu ponude, identične su im cijene robe koja je predmet nabavke po svim stavkama, za razliku od ponuđača Inter-com čije se cijene robe po stavkama razlikuju.

U cilju utvđivanja materijalne istine, kao i upoznavanje stranaka u postupku sa podacima koji su prikupljeni od trećih strana koje nisu stranke u postupku, a koji bi mogli biti odlučujuće, Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine, privrednom subjektu Media Market (akt broj: UP 01-26-3-004-69/24), privrednom subjektu Inter-Com (akt broj:UP 01-26-3-004-77/24) i privrednom subjektu Alf-om (akt broj: UP 01-26-3-004-79/24) zatražilo da se očituju na okolnosti koje se tiču predmetnog postupka, te da dostave materijalne dokaze koji potvrđuju navedeno.

Privedni subjekat ALF-OM je u odgovoru dostavljenom dana 11.06.2024. godine (akt broj: UP 01-26-3-004-80/24), naveo kako slijedi:

"U momentu pokretanja predmetnog posptupka, radi potreba pripreme ponude prilikom traženja predmeta nabavke, računari i štampači koji su zadovoljavali tražene specifikacije iz uslova u TD nisu bili dostupni, ali su bili u katalogu jednog od dobavljača ALF-OM DOO BANJA LUKA jer su imali iste u svojoj ponudi i ranije. Ističe se da je kalkulacija od dobavljača ALF-OM DOO BANJA LUKA rađena prema obračunu po starijim cijenama, očekujući da će se predmetna roba ponovo pojaviti dok dođe do realizacije ugovora računajući na vremenski protok od momenta preuzimanja tenderske dokumentacije, pripreme ponude, eventualnog potpisa ugovora pa do konačne isporuke. Nakon okončane e-aukcije dobavljač ALF-OM DOO BANJA LUKA je izvršio provjeru stanja i konstatovao da istih još nije bilo kod svog dobavljača na stanju. Kako je rok isporuke prema uslovima iz TD opredjeljen na 5 dana, te kako je vjerovatnoća da se isti ispoštuje svedena na minimum, jedina ispravna i zakonom dozvoljena opcija je bila

da ponuđač ALF- OM DOO BANJA LUKA odustane od ponude. Ističe se da predmetni postupak faktički i nije bio komplikovan postupak, jer su istim uslovima iz TD zahtijevane samo 2 stavke, pa je ponuđač kalkulaciju sa ponudom pravio uz pretpostavku pokušaja učešća na tenderu očekujući da će se roba u međuvremenu od momenta saznanja za nabavku do momenta isporuke kod dobavljača i pojaviti, što se u konačnici i nije desilo, tako da istu ALF-OM DOO BANJA LUKA nije faktički niti mogao da isporuči. U konačnici, faktički razlog odustanka od ponude je taj što je predmetna roba nakon okončanja E-aukcije za ponuđača ALF-OM DOO BANJA LUKA bila nedostupna pa istu imenovani i nije mogao isporučiti ugovornom organu čak i da je ostao pri svojoj ponudi.

U prilog navedenim tvrdnjama ukazuje se na podatke sa B2B portala dobavljača gdje je evidentno da i dalje nema mobilnih printera, dok je situacija prilikom spremanja ponude bila sljedeća: Ističe se da je priložena kalkulacija sa starim standardnim cijenama. Računajući da će biti još i količinskog popusta i da će nove cijene vjerovatno biti u startu niže, sa spuštanjem na 12.000,00 KM ponuđač ALF-OM DOO BANJA LUKA je mogao prema slobodnoj procjeni očekivati minimalno (...)*% zarade. Ističe se da u konkretnom slučaju s obzirom na vrijednost i predmet nabavke ne bi bilo po obimu znatno posla, pa je u konačnici ostao samo rizik od kašnjenja isporuke koji rizik se na kraju i ostvario jer predmetne robe nije bilo na tržištu sa takvim karakteristikama. Takođe, ističe se da je ponuda pripremljena i prilagođena vrijednosti nabavke prema procijenjenoj vrijednosti nabavke od strane samog UO tj. do predviđenog budžeta za traženu robu, a koja procijenjena vrijednost iz tabele je samo okvirna cijena. Također, očitujući se na zahtjev ističemo da je predmetna nabavka iz jako širokog asortimana predmeta nabavke, u pitanju su računari i računarska oprema koja se kod drugih prodavaca može naći i za manje novca, prema slobodnoj procjeni i za 930,00 KM po komadu, a valja spomenuti i činjenicu da se u nekim slučajevima kupoprodajne aktivnosti rade samo zbog prikazivanja prometa, i to sa minimalnim maržama ili čak i bez marže i to naročito pred kraj godine kako bi se dostigle kvote i bili odobreni povrati od dobavljača."

Privredni subjekat Inter-com je u svom odgovoru od dana 13.06.2024. godine (akt broj: UP 01-26-3-004-87/24) istakao:

"Za postupak Osnovni sud u Kozarskoj Dubici 13912-7-1-34/23 nudili smo model HP Pro Mini 400 G9. Za vrijeme kompletiranja ponude nismo uvidjeli da nam je distributer dao ponudu bez operativnog sistema te smo računali na cijenu koju nam je prvobito dao te nas nije obavjestio o istom. Kada smo dodali cijenu operativnog sistema koja po komadu iznosi (...)* KM nismo uopće bili konkurentni niti u mogućnosti potpisati ugovor jer nam nije bilo isplativo te u cilju uštede morali smo odustati od ugovora . Što se tiče Vašeg zahtjeva zašto smo imali istu cijenu kao ostali ponuđači općepoznato je da kada se radi o postupku koji ima eAukciju većina ponuđača ide do procjenjenje cijene nabavke tako da nemamo nikakve veze sa tim što i ostali ponuđači idu do procjenjene vrijednosti nabavke u svojim ponudama."

Privredni subjekat Media Market je dana 14.06.2024. godine u podnesku u zaprimljenom pod brojem: UP 01-26-3-004-88/24, naveli:

"Ističemo da je to naša zakonska mogućnost i stvar naše lične procjene, da li ćemo odustati od zaključenja ugovora ili ne. Nije neuobičajno u postupcima javnih nabavki u BiH, kao i u Evropskoj uniji da izabrani ponuđač ne zaključi dodijeljeni ugovor zbog određenih faktora. Upravo iz tog razloga, Zakon o javnim nabavkama je predvidio mogućnost dodjele ugovora sljedećem na rang listi u skladu sa članom 72 st.3. ZJN koji predviđa više mogućnosti za to od nedostavljanja dokumentacije, pa do izričitog odbijanja zaključenja ugovora. Razloga za nezaključivanje ugovora može biti više. Kao što smo već u prethodnom izjašnjenju naveli, odluke ponuđača su trenutne i zavise od kretanja cijena na tržištu, rokova isporuke dobavljača, odluke dobavljača da ne isporuči robu ponuđaču jer ponuđač nema u tom trenutku dovoljno finanijskih sredstava za avansnu uplatu, roba koja je u terenutku ponude bila dobavljiva ali na zakavivanju e-aukcije više nije i sl. Sve su to stvari koje utiču na to da ponuđač ne može da ispoštuje svoju obavezu i u tom slučaju odustane od zaključenja ugovora..."

Konkurencijsko vijeće naprijed navedeno obrazloženja privrednih subjekata, bez dostavljanja bilo kakvih materijalnih dokaza, ne može uzeti kao opravdanje za odustajanje od zaključivanja ugovora sa ugovornim organom za nabavku računarske opreme u postupku javne nabvke broj: 13912-7-1-34/23. Pojam "usklađenog djelovanja" razlikuje se od pojma "sporazuma" s isključivom namjerom da obuhvati različite oblike saradnje među privrednim subjektima koji, sa subjektivnog gledišta, imaju istu narav te se razlikuju samo po svom intenzitetu i oblicima u kojima se očituju. (presude Anic, tačka 112. i T-Mobile Netherlands, tačka 23.) Usklađeno ponašanja privrednih subjekata obuhvata takvu saradnju među privrednim subjektima koja nije formalizovana, ali direktnom ili indirektnom razmjenom informacija, vrši se usklađivanje međusobnog ponašanja. Usklađenim međusobnim ponašanjem, izostaje takmičenja privrednih subjekata kao konkurenata na relevantnom tržištu, kojim se podstiče razvoj, inovacija, kao i nastojanje da se ponudi najbolji proizvodi/ili usluga po najnižim cijenama za potrošače, nego se istim narušava, sprječava ili ograničava tržišna konkurencija.

Naime, utvrđeno je da su privredni subjekti Media Market, Inter-com i Alf-om u toku e-aukcije u kratkom vremenskom periodu snizili cijenu svojih ponuda, utvrđeno je da su Alfom i Smart Computer imali iste jedinične cijene robe za predmetnu nabavku, da su Media Market, Inter-com i Alfom, dan nakon e-aukcije napisali dopis kojim obavještavaju ugovornog organa o odustajanju od mogućeg zaključenja ugovora, sa skoro identičnim razlogom i obrazloženjem odustajanja. Ovakvo postupanje privrednih subjekata je nesumnjivo usklađeno djelovanja u navedenom postupku javne nabavke i pogodovanja privrednom subjektu Smart Computer da zaključi ugovor za predmetnu nabavku, što predstavlja zabranjeni sporazum između konkurenata na horizontalnom tržištu u smislu člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su privredni subjekti Media Market, Inter-com, Smart Computer i Alf-om zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji u postupku javne nabavke broj: 13912-7-1-34/23, ugovornog organa Osnovni sud u Kozarskoj Dubici.

Slijedom navedenog je odlučilo kao u tački 4. dispozitiva ovog Rješenja.

f) Konkurencijsko vijeće je u postupku javne nabavke broj:417-7-1-2/23, ugovornog organa Okružno javno tužilaštvo u Bijeljini, utvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ Okružno tužilaštvo Bijeljina je proveo postupak računara, računarske i biro opreme, broj: 417-7-1-2/23, procijenjena vrijednost nabavke 20.000,00 KM.

Ponuđači Media Market i Softkom S su tendersku dokumentaciju za navedeni postupak javne nabavke preuzeli sa iste IP adrese i to ponuđač Media Market dana 10.04.2023. godine u 9:24h, Softkom S dana 15.04.2023. godine u 10:33h.

Prema Izvještaju o toku i završetku e-aukcije, početna rang lista ponuđača koji su pozvani da učestvuju u e-aukciji je: Softkom S (19.832,00 KM), Primaprom (19.852,00 KM),

Smart Computer (19.870,00 KM), Media Market (19.929,00 KM) i Copitrade (19.929,70 KM).

E-Aukcija je održana dana 24.04.2023. godine sa početkom u 12:00:00 i završena u 12:22:00 sati, na kojoj su ponuđači Media Market, Softkom S i Smart Computer učestvovala sa iste IP adrese. Prvo sniženje cijene je podnio ponuđač Media Market, snizivši svoju cijenu ponude za ukupno 0,65%, nakon njega su u roku od minut i sedam sekundi, ponuđači Smart Computer i Softkom S po pet puta podnosili novu cijenu ponude, ukupno snizivši cijenu ponude za 47,16% Smart Computer, odnosno 47,46% Softkom S. Ponuđač Copitrade je nakon 17 minuta i 8 sekundi, i to prvi put, podnio novu cijenu ponude koja je bila umanjena za 47,82%.

Konačna rang lista ponuđača koji su učestvovali u e-aukcije je bila takva da je prvorangirani ponuđač bio Copitrade sa konačnom cijenom ponude od 10.400,00 KM, drugorangirani Softkom S sa konačnom cijenom ponude od 10.420,00 KM, trećerangirani Smart Computer sa konačnom cijenom ponude od 10.500,00 KM, četvrtorangirani Media Market sa konačnom cijenom ponude od 19.800,00 KM i i posljednji na rang listi ponuđač Primaprom sa konačnom cijenom ponude od 19.852,20 KM.

Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 03.05.2023. godine, izabran je ponuđač Copitrade d.o.o. Bijeljina. Izabrani ponuđač nije dostavio dokumentaciju iz člana 45. ZJN u roku od 5 dana. Odlukom o izboru napovoljnijeg ponuđača od 11.05.2023. godine je izabran ponuđač Softkom S, koji je dana 15.05.2023. godine obavijestio ugovorni organ da odustaje od zaključenja ugovora zbog nemogućnosti dobavljača da mu isporuči robu. Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 16.05.2023. godine je izabran ponuđač Smart Computer, koji je 18.05.2023. godine emailom obavijestio ugovorni organ da zbog propusta dobavljača i nemogućnosti da isporuči robu po ponuđenim cijenama mora da odustane od zaključenja ugovora. Dana 22.05.2023. godine, Odukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača, **izabran je ponuđač Media Market sa kojim je zaključen ugovor o predmetnoj nabavci, vrijednost ugovora 19.800,00 KM**.

Privredni subjekat Copitrade je u Odgovoru na Zaključak o pokretanju postupka od 21.03.2024. godine (podnesak broj: UP 01-26-3-004-22/24) i Odgovoru na Zahtjev od 03.06.2024. godine (podnesak broj: UP 01-26-3-004-89 od 18.06.2024. godine), u bitnom naveo da su privredni subjekti Smart Computer i Softkom S u toj mjeri i takvom brzinom snižavali cijene svojih ponuda da ponuđač Copitrade nije bio u prilici da otkuca-klikne na Portalu javnih nabavki bilo koju cijenu. Onog trenutka kada je u sistemu potvrdio ponuđenu cijenu koja je bila veća od prihvaćene, sistem je automatski ponudu smanjio na jedinu moguću cijenu u tom trenutku, koja je bila daleko niža od one koja je ukucana.

Konkurencijsko vijeće je od Agencije za javne nabavke zatražilo pojašnjenje navoda privrednog subjekta Copitrade, na šta je dana 24.10.2024. godine Agencija za javne nabavke dostavila odgovor (podnesak broj: UP 01-26-3-004-115/24) kako slijedi: predmetna e-aukcije je održana u 2023. godini što znači da se odvijala po pravilima starog pravilnika o uslovima i načinu korištenja e-aukcije. Po navedenom Pravilniku sistem je računao opseg od 0,1% do 10% od početne cijene svih ponuda i onda tu apsolutnu vrijednost (vrijednost izračunatu u prvom krugu) odbija u svakom krugu od najniže cijene u tom krugu. Ponuđač ukoliko želi unijeti novu korigovanu ponudu, ista mora biti u izračunatom opsegu. Ponuđač Copitrade je pokušao podnijeti ponudu dva puta, jednom je podnio cijenu koja nije u dozvoljenom opsegu i koju sisitem nije prihvatio, dok je drugi put podnio ispravnu cijenu koju je sistem prihvatio.

Konkurencijsko vijeće je cijeneći navedeno, utvrdilo da privredni subjekta Copitrade, nije zaključio zabranjeni sporazuma iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona u postupku javne nabavke računara, računarske i biro opreme, broj: 417-7-1-2/23 ugovornog organa Okružno tužilaštvo u Bijeljini.

Slijedom navedenog je odlučeno kao u tački 13. dispozitiva ovog Rješenja.

Dana 18.06.2024. godine privredni subjekat Softkom S je dostavio podnesak zaprimljen pod brojem: UP 01-26-3-004-91/23 u kom je naveo: "U postupku nabavke računara i računarske opreme aukcija je trajala 22 minute. Učestvovalo je 5 ponuđača, s tim da ponuđač Pimaprom nije uopšte korigovao cijenu tokom aukcije, tako da je ponuđač koji je umanjio svoju cijenu za 0,65% bio najbolji ponuđač. Iz ovih podataka ne proizilazi da je Ponuđač na bilo koji način pogodovao drugom ili drugim ponuđačima. Ostali ponuđači nisu željeli da koriguju svoje cijene pa je logično da i takvo ponašanje nosi posljedice, koje se u ovom slučaju ogledaju u izostanku izbora tog ponuđača od strane ugovornog organa."

U postupku javne nabavke računara, računarske i biro opreme, broj: 417-7-1-2/23 ugovornog organa Okružno tužilaštvo u Bijeljini, utvrđeno ja da su privredni subjekti Media Market, Smart Computer i Softkom S preuzeli tendersku dokumentaciju sa iste IP adrese, te sa iste IP adrese učestvovalu u e-aukciji. Što je dokaz o postojanju dogovora da ponuđači Smart Computer i Softkoma S, u kratkom vremenskom roku snize cijenu svojih ponuda kako bi ponuđaču Media Market omogućili da bude trećeplasirani na rang listi nakon okončane e-aukcije, sa ciljem da nakon što ponuđači Smart Computer i Softkom S ne dostave traženu dokumentaciju u smislu odredbi člana 45. Zakona o javnim nabavkama, ponuđač Media Market u skladu sa članom 72. stav 3) Zakona o javnim nabavkama, bude izabran kao najpovoljniji ponuđač i sa ugovornim organom zaključi ugovor za predmetnu nabavku. U navedenom ih je "omeo" ponuđač Copitrade koji je isto tako snizio svoju ponudu u toku e-aukcije i to pred sami kraj e-aukcije. Privredni subjekat Copitrade nije dostavio dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama, iz naprijed utvrđenih razlogu, zbog čega je ugovorni organ ponudio zaključenje ugovora privrednim subjektima Softkom S i Smart Computer. Privredni subjekti Softkom S i Smart Computer su suštinski dali isto obrazloženje razloga za odustajanje od zaključenja ugovora, zbog čega je ugovorni organ zaključenje ugovora ponudio privrednom subjektu Media Market i sa istim i zaključio ugovor o predmetnoj nabavci. Kako se iz utvrđenog ponašanja u ovom postupku dalo i zaključiti, nakon odustajanja privrednog subjekta Copitrade, privredni subjekti su nesmetano realizovali prvobitni plan.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su privredni subjekti Media Market, Smart Computer i Softkom S na tržištu nabavke računara, računarske i biro opreme, broj: 417-7-1-2/23 koju je provodio ugovorni organ Okružno tužilaštvo u Bijeljini u Gradu Bijeljina zaključili zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u tački 5. dispozitiva ovog Rješenja.

g) Konkurencijsko vijeće je u postupku javne nabavke broj: 1115-7-1-28/23 ugovornog organa Općina Ključ, utvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ Općina Ključ je proveo postupak javne nabavke kompjuterske opreme broj: 1115-7-1-28/23, procijenjena vrijednost nabavke 11.112,00 KM.

Tendersku dokumentaciju za postupak javne nabavke kompjuterske opreme je sa iste IP adrese dana 02.05.2023. godine u 14:17 preuzeo ponuđač Media Market, a dana

11.05.2023. godine preuzeli ponuđači Softkom S (19:33h) i Smart Computer (19:35h). Privredni subjekat Samrt Computer nije učestvovao u postupku javne nabavke, odnosno nije dostavio ponudu ugovornom organu.

Prema Izvještaju o toku i završetku e-Aukcije početna rang lista ponuđača koji su pozvani da učestvuju na e-Aukciji je bila kako slijedi: Emado (10.980,00 KM), Media Market (11.100,00 KM), Inter-com (11.112,00 KM) i Softkom S (11.112,00 KM).

Dana 17.05.2023. godine je održana e-Aukcija sa početkom u 14:20:00 sati i završena u 14:30:00 sati, na kojoj je samo ponuđač Softkom S podnio novu cijenu ponude umanjivši svoju ponudu ukupno 1,29%.

Prema konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali u e-aukciji, prvorangirani je Softkom S sa konačnom cijenom ponude od 10.969,00 KM, drugorangirani Emado sa konačnom cijenom ponude od 10.980,00 KM, trćerangirani Media Market sa konačnom cijenom ponude od 11.100,00 KM i Inter-com sa konačnom cijenom ponude od 11.112,00 KM.

Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine akt broj: UP 01-26-3-004-76/24, uputilo zahtjev za dostavljanje podataka privrednom subjektu Emado, kojim je zatraženo da dostavi ponudu dobavljača sa svim specifikacijama, pojedinačnim cijenama i rokom isporuke robe na osnovu koje je sačinio ponudu koju je dostavio ugovornom organu Općina Ključ u postupku javne nabavke kompjuterske opreme broj: 1115-7-1-28/23, te da obrazloži na čemu temelji izjavu da je cijena ugovornog organa Općina Ključ za predmetnu nabvaku bila loše procijenjena odnosno neprofitabilna i nije bilo moguće snižavanje cijene na e-aukciji.

Privredni subjekat Emado je u odgovoru dostavljenom dana 11.06.2024. godine, podnesak broj: UP 01-26-3-004-81/24 i dana 04.10.2024. godine podnesak broj: UP 01-26-3-004-109/24, prije svega se poziva na sporazume male vrijednosti u smislu odredbi člana 8. Zakona, kao privredni subjekti Media Market i Smart Computer, te ističe sljedeće:

"Možemo ostati pri našoj izjavi da je cijena ugovornog organa bila loše procijenjena tj. za naše poslovne principe neprofitabilna. Samo ako analiziramo transportne troškove na relaciji Sarajevo-Kijuč kao i obavezu garancije i podrške u roku od dvanaest mjeseci jasno da ponuđaču koji se nalazi 4x bliže od naše lokacije ovo može mnogo isplativije realizirati.Ujedno napominjem da nemamo potrebu, kao niti obavezu bilo kome pa ni vama - Konkurencijskom vijeću BiH obrazlagati naše poslovne kalkulacije. Imamo potpunu poslovnu-tržišnu slobodu da definiramo naše cijene kao i odluku da li ćemo na nekoj e-Aukciji učestovati ili ne.", kao i sljedeće: "U cilju korektnosti i poštivanje vaše (naše) institucije u par rečenica ću objasniti zašto smo "uopće učestvovali" često se desi da budemo jedini ponuđač i tada dobijemo javnu nabavku sa cijenom koju smo ponudili, što nam je finansijski prihvatljivo; učestvovanjem pratimo ponuđače i ugovorne organe te stičemo informacije koje su nam bitne za daljnje natječaje; istini za volju, ovdje smo možda i zaboravili na e-aukciju pa je tako i protekla bez nas (često se desi od jednostavne zaboravnosti do toga kada vidimo koliko je ponuđaća u zapisniku odustanemo od e-aukcije jer je samo gubljenje vremena) i još niz marketinških preopoznatljivosti, kontinuiranost poslovanja i sličnih poslovnih bonuiteta....(...)*"

Konkurencijsko vijeće je u cilju utvđivanja materijalne istine, dana 03.06.2024. godine, uputilo zahtjev (akt broj: UP 01-26-3-004-69/24) privrednom subjektu Media Market da se očituje zašto nije učestvovao u e-aukciji u postupku javne nabavke kompjuterske opreme, broj: 1115-7-1-28/23, ugovornog organ Općina Ključ.

Privredni subjekat Media Market je u podnesku broj: UP 01-26-3-004-88/24 od 14.06.2024. godine naveo da na e-aukciji u postupku broj:1115-7-1-28/23 ugovornog organa općina Ključ, nije učestvovao, jer je na istu zaboravio.

Aktom broj: UP 01-26-3-004-77/24 od 03.06.2024. godine, upućen je zahtjev privrednom subjektu Inter-Com da se očituju na okolnost da je u postupku javne nabavke kompjuterske opreme, broj: 1115-7-1-28/23, ugovornog organa Općina Ključ imao identičnu cijenu ponude kao ponuđač Softkom S prije e-aukcije, i zašto nije učestvovao na e-aukciji, kada je na e-aukciji samo ponuđač Softkom S jednom podnio novu cijenu ponude umanjenu za 1,29%.

Privredni subjekta Inter-com je u svom odgovoru dostavljenom dana 13.06.2024. godine, podnesak broj:UP 01-26-3-004-87/24, naveo: "Što se tiče Vašeg zahtjeva zašto smo imali istu cijenu kao ostali ponuđači općepoznato je da kada se radi o postupku koji ima eAukciju većina ponuđača ide do procjenjenje cijene nabavke tako da nemamo nikakve veze sa tim što i ostali ponuđači idu do procjenjene vrijednosti nabavke u svojim ponudama. Na eAukciji nismo učestvovali jer smo neposredno prije e-aukcije od dobavljača iz Kine dobili informaciju da će pošiljka kasniti 90 dana što po automatizmu znači da nismo konkurentni na postupku gdje smo nudili robu koja je na toj pošiljci te smo bili primorani da ne učestvujemo jer ne bismo mogli izvršiti ugovor".

Konkurencijsko vijeće očitovanje privrednog subjekta Emado, ne može uzeti kao dokaz za nepostojanje koluzivnog ponašanja, ako je procijenjena vrijednost predmetne nabavke bila neprofitabilna privrednom subjektu, naročito kada se analiziraju svi navedeni razlozi, koji se tiču troškova transporta robe, obavezne garancije i podrške u roku od dvanaest mjeseci. Konkurencijsko vijeće postavlja pitanje, zašto bi bilo koji ponuđač učestvovao u postupku javne nabavke, ako mu nije finansijski isplativa. Šta je svrha učešća u postupku javne nabvake, ako nije da vaša ponuda bude izabrana i da dobijete posao. Iz naprijed navedenog nedvosmisleno proizilazi da privredni subjekat Emado nije imao namjeru da u ovom postupku bude izabran kao najpovoljniji ponuđa. Ovdje je očigledna namjera da se pogodiju privrednom subjektu Smart Computer, što privredni subjekta Emado svojom izjavom da ponuđač koji se nalazi četiri puta bliže od njihove lokacije može isplativije realizovati ugovor, vrlo otvoreno i pokazuje. Privredni subjekti Media Market, Smart Computer i Emado ni nakon pokretanja postupka pred Konkurencijskim vijećem nisu prestali sa zabranjenim djelovanjima, jer u svojim odgovorima Konkurencijskom vijeću daju identične izjave (izjave kojima se poziva na sporazume male vrijednosti iz člana 8. Zakona o konkurenciji ili na to da su možda zaboravili na e-aukciju). Argumentacija privrednog subjekta Inter-Com uvijek sadrži potencijalno moguće opravdanje za određena postupanja u postupcima javnih nabavki, ali nikada nije potkrijepljena materijalnim dokazima, a ishod postupanja u postupku javne nabavke je uvijek takav da se pogoduje privrednim subjektima Media Market, Smart Computer i Softkom S, u dobijanja posla.

Ovakovo postupanje privrednih subjekata je primjer kada se zabranjeni sporazum metodom dedukcije može utvrditi iz određenog broja podudarnosti i indicija koje, posmatrane kao cjelina mogu biti dokaz povrede pravila tržišne konkurencije (presude Aalborg Portland, tačke 55. do 57. i Dresdner Bank, tačke 64. i 65.).

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su privredni subjekti Media Market, Smart Computer, Inter-Com i Emado, usklađenim djelovanjem, ograničili i podijelili tržište u skladu sa članom 4. stav (1), tačke b) i c) Zakona o javnim nabavkama u postupku javne nabavke kompjuterske opreme u Općini Ključ

u postupku broj: 1115-7-1-28/23 ugovornog organa Općina Ključ.

Slijedom čega je odlučeno kao u tački 6. dispozitiva ovog Rješenja.

h) Konkurencijsko vijeće je u postupku javne nabavke broj: 23410-1-1-8/23 ugovornog organa JUSŠC "Petar Kočić" Zvornik, utvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ JUSŠC "Petar Kočić" Zvornik, je proveo postupak javne nabavke računara i informatičke opreme broj: 23410-1-1-8/23, procijenjena vrijednost nabavke 51.248,00 KM.

Dana 06.11.2023. godine su sa iste IP adrese preuzeli tendersku dokumentaciju ponuđači Media Market u 15:15h, Softom S u 16:10h, Smart Computer u 16:24h.

Prema Izvještaju o toku i završetku e-aukcije, početna rang lista ponuđača koji su pozvani da učestvuju u e-Aukcije je bila: Biscommerce (37.664,00 KM), Emado (50.300,00 KM), System One (50.680.00 KM), Smart Computer (50.950,00), Alf-om (51.000,00 KM), Softkom S (51.125,00 KM), Media Market 51.220,00 KM, Elur (51.243,00 KM), BMG Elektronik (51.247,00 KM).

Za javnu nabavku računara i informatičke opreme broj: 23410-1-1-8/23, e-aukcija je održana dana 18.12.2023. godine sa početkom u 10:00:00 sati i završena u 10:20:00 sati. Ponuđači Media Market i Smart Computer su na e-aukciji učestvovali sa iste IP adrese. Na e-aukciji su učestvovali samo ponuđači Media Market, Softkom S i Smart Computer, i to su u trajanju od 4 sekunde podnijeli nove cijene umanjivši svoju cijenu ponude za 35,62% ponuđač Smart Computer, 30,37% Softkom S i 26,79% ponuđač Media Market.

Prema konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali na e-aukciji, ponuđači Media Market, Softkom S i Smart Computer su nakon e-aukcije potisnuli prvoplasiranog ponuđača Biscommerce, pa je prvoplasirani bio Smart Computer sa konačnom cijenom od 32.800,00 KM, drugoplasirani Softkom S sa konačnom cijenom od 35.600,00 KM, trećeplasirani Media Market sa konačnom cijenom 37.500,00 KM, četvrtoplasirani Biscommerce sa konačnom cijenom 37.664,00 KM, petoplasirani Emado sa konačnom cijenom ponude od 50.300,00 KM, i ostali ponuđači na pozicijama od šestog do devetog mjesta.

Prema podacima koje je dostavio ugovorni organ JUSŠC "Petar Kočić" Zvornik podnesakom zaprimljenim dana 30.05.2024. godine, broj: UP 01-26-3-004-65/24, utvrđeno je da je Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 18.12.2023. godine izabran ponuđač Smart Computer, odnosno odlukom od 29.12.2023. godine, je izabran Softkom S kao najpovoljniji. Izabrani ponuđači Smart Computer i Softkom S nisu dostavili dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama, zbog čega je Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 15.01.2024. godine izabran ponuđač Media Market, koji je aktom od 17.01.2024. godine, obavijestio ugovorni organ da nije u mogućnosti da isporuči robu koja je predmet ugvora, pa je prinuđen da odbije dodjelu ugovora u predmetnom postupku javne nabavke. Dana 17.01.2024. godine je donesena Odluka o izboru četvrtoplasiranog ponuđača Biscommerce, koji nije dostavio dokumentaciju u skladu sa članom 45. Zakona o javnim nabavkama, zbog čega je ugovorni organ morao donijete novu odluku dana 29.01.2024. godine kojom je izabran petoplasirani ponuđač Emado, sa kojim je i zaključen ugovor za predmetnu nabavku, vrijednost ugovora 50.300,00 KM bez uračunatog PDV-a.

Postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća na okolnosti utvrđene u postupku javne nabavke računara i informatičke opreme broj: 23410-1-1-8/23, privredni subjekat Biscommerce je dana13.06.2024. godine, podneskom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-85/24 i dana 10.10.2024. godine podneskom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-112/24, dostavio sljedeći odgovor: "U prilogu dostavljamo ponudu dobavljača Comtrade Distribution doo Sarajevo na kojoj se jasno vidi cijena, rok isporuke i validnost ponude kao i ostale specifikacije navedene u našoj ponudi. U ponudi je navedeno da je validnost ponude (...)* dana od dana otvaranja tendera odnosno (...)* dana od 11.12.2023.god sto znaci do 31.12.2023. godine, odluku o izboru "nas" kao četvrtoplasiranog ponuđača dobili smo 18.01.2024. godine. Nakon toga smo kontaktirali dobavljača i dobili smo odgovor nemaju opremu na stanju i nisu u mogučnosti isporučiti po uslovima iz komercijalne ponude koju smo dobili za navedeni postupak. Iz naprijed opisanog slijeda događaja u predmetnom postupku javne nabavke nesumnjivo proizlazi da nikakvog dogovora ni prećutnog ni izričitog nije bilo između "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka i bilo kojeg drugog ponuđača. Jedini interes "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka za učestvovanje u navedenom postupku javne nabavke je bilo zaključenje ugovora o javnoj nabavci sa JU Srednjoškolski centar "Petar Kočić" Zvornik u postupku javne nabavke informatičke opreme po cijeni koja bi za "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka bila ekonomski isplativa do kojeg zaključenja nije došlo iz naprijed navedenih razloga koje "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka nije mogao predvidjeti u momentu dostavljanja ponude, "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka nije imao na stanju niti je mogao u predviđenom roku nabaviti računare i informatičku opremu kakvi su traženi od strane ugovornog organa."

Postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća, privredni subjekat Emado je u odgovoru dostavljenom dana 04.10.2024. godine podnesak broj: UP 01-26-3-004-109/24, se prije svega osvrnuo na sporazume male vrijednosti iz član 8. Zakona o konkurenciji i istakao da mu nije prihvatljivo da ovakve nabavke čija je vrijednost 10.000,00 KM kao i vrijednosti 50.000,00KM mogu bitnije uticati na tržišnu konkurentnost BiH, naglasivši da sa učesnicima (ponuđačima) predmetnih nabavki nije imao bilo kakve kontakte koji bi imali za cilj narušavanja bilo kojeg člana Zakona o konkurenciji, te istakao kako slijedi: "Našu cijenu nismo niti dirali iz razloga što je po zapisniku Ugovorni organ dozvolio nastup ponuđaču koji je bio cca 30% jeftiniji od naše cijene te nije (svjesno ili ne, se oglušio od zakonom predviđene odredbe Zakona o javnim nabavkama BiH član 66. - Neprirodno ponuđena cijena) a bio je dužan zatražiti pismeno očitanje od takvog ponuđača. Druga tri ponuđaća su iz sebi poznatog razloga se takmičili na eAukciji gdje cijena prvorangiranog iz zapisnika već bila ispod cijenovne vrijednosti nabavne cijene opreme. Poslije dugo vremena (više od dva mjeseca) nama je došla odluka o dodjeli ugovora, pošto su prethodno četvorica prvorangiranih odustali a što je i bilo jasno po cijenama koje su bile ponuđene. Ne vidimo nikakav razlog zbog kojeg bi Konkurencijskom vijeću ova nabavka bila sumnjiva. Također je potrebno istaći da, (...)*. Takav način poslovanja niti je u suprotnosti sa bilo kojim pozitivnim Zakonom naše države niti na bilo koji način destruktivno dijeluje na tržišnu konkurentnost na području BiH. To nam omogućavaju ugovorni organi sa formama TD koje objavljuju. Nama je cilj apliciranja na što većem broju javnih nabavki pa iznalazimo razna riješenja da bismo povećali broj aplikacija, tako da vrijeme koristimo na jako racionalan način."

Privredni subjekat Media Market je u odgovoru dostavljenom 14.06.2024. godine (broj akta: UP 01-26-3-004-88/24), naveo kako slijedi: "Na ovu javnu nabavku smo konkurisali jer ugovorni organ nije zahtijevao da se upiše model ili dostavi tehnički list za ponuđenu robu, pa smo se nadali da ćemo naknadno nabaviti traženu robu. Od

potpisivanja Ugovora odustali smo zbog toga što smo od dobavljača naknadno, usmenim putem, dobili informaciju da na lageru nemaju količinu od 51 računara."

U odgovoru dostavljenom na zahtjev Konkurencijskog vijeća dana 18.06.2024. godine (akt broj: UP 01-26-3-004-90/23), privredni subjekat Smart Computer je naveo kako slijedi: "U konkretnom slučaju naša autonomna odluka u skladu sa zakonom je bila da ne zaključujemo ugovor sa ovim ugovornim organom na ovoliki iznos jer bi nam dobit u ovom poslu, po ovoj cijeni bila izuzetno mala ili praktično nepostojeća, naročito ako se uzme u obzir udaljenost ugovornog organa od našeg sjedišta, a rizik isporuke te količine robe bez jasnih podataka o solventnosti i bonitetu ugovornog organa prevelika. Stoga, legitimna poslovna odluka je bila da ne rizikujemo i ne zaključujemo ugovor."

Dana 18.06.2024. godine privredni subjekat Softkom S je dostavio podnesak zaprimljen pod brojem: UP 01-26-3-004-91/23 u kom je naveo: "U postupku nabavke računarske opreme učestvovalo je 9 ponuđača. E-aukcija je trajala 20 minuta. Iz izvještaja je vidljivo da 6 ponuđača nije aktivno učestvovalo u e-aukciji, te da je posao dodjeljen društvu Emado koji takođe nije učestovao u e-akciji, kao ni Biscommerce, a čija je ponuda bila niža, ali iz razloga poznatih komisiji Emadu je sa većom cijenom dodijeljen predmetni posao. Dakle, Ponuđač ni na koji nacin nije uticao na dodjelu ovog posla, niti je to mogao."

Uvidom u dostavljenu dokumentacije privrednog subjekta Biscommerce utvrđeno je da je ponuda važila (...)* dana od dana otvaranja tendera, te uvidom u Zapisnik sa otvaranja ponuda koji je dostavio ugovorni organ JUSŠC "Petar Kočić" Zvornik utvrđeno je da je otvaranje ponuda bilo 11.12.203. godine, što znači da je rok važenja ponude za predmetnu nabavku istekao 31.12.2023. godine. Odluka o izboru četvrtoplasiranog ponuđača donesena 17.01.2024. godine, odnosno nakon isteka ponude koju je imao od distributera, slijedom čega Konkurencijsko vijeće navedene dokaze i argumentaciju privrednog subjekta Biscommerce cijeni kao relevantan dokaz o nepostojanju koluzivnog ponašanja u predmetnom postupku javne nabavke.

Nadalje, privredni subjekti Smart Computer, Media Market i Softkom S su u ovom postupku javne nabavke još jednom u praksi, pokazali usklađeno djelovanje i primjenom već utvrđenog paterna, omogućili sebi da nakon okončanja e-aukcije, zauzmu prve tri pozicije, što je dokazano i kroz podatke o preuzimanju tenderske dokumentacije sa iste IP adrese, kao i učestvovanje na e-aukciji. Međutim, razlika od ostalih postupaka javnih nabavki za koje je utvrđeno zabranjeno konkurencijsko djelovanje u kojima je bio jasan cilj da jedan od njih trojice dobije posao, odnosno zaključi ugovor, i onemoguće ostale da podnose nove cijene ekonomski isplative ponuda u e-aukciji, kako ih ne bi osujetili u njihovim namjerama. U ovom postupku javne nabavke nije jasan cilj, jasna je samo posljedica koja je nastupila za privredni subjekat Biscommerce i da je na kraju izabran petoplasirani ponuđa Emado sa kojim je i zaključen ugovor.

Činjenica je da je u postupku javne nabavke računarske opreme ugovornog organa Općina Ključ, utvrđena koluzija sa privrednim subjektom Emado, ali u ovom postupku se to ne može sa sigurnošću utvrditi, bez obzira što je privredni subjekta Emado na kraju zaključio ugovor za predmetnu nabavku. Naime, Konkurencijsko vijeće ne raspolaže dokazom da su privredni subjekti Smart Computer, Media Market i Softkom S, znali, imali informaciju da će isteći ponuda privrednom subjektu Boscommerce i da će ga time onemogućiti da bude izabran kao četveroplasirani ponuđač, čime će omogućiti u skladu sa članom 72. stav 3) Zakona o javnim nabavkama, da privredni subjekat Emado, bude izabran kao petoplasirani ponuđač.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da privredni subjekti Biscommerce i Emado nisu zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav 1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, u postupku javne nabavke broj: 23410-1-1-8/23 ugovornog organa JUSŠC "Petar Kočić" Zvornik.

Slijedom čega je utvrđeno kao u tački 12. i 14. dispozitiva ovog Rješenja.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su privredni subjekti Smart Computer, Media Market i Softkom S zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav 1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, u postupku javne nabavke broj: 23410-1-1-8/23 ugovornog organa JUSŠC "Petar Kočić" Zvornik.

Slijedom čega je utvrđeno kao u tački 7. dispozitiva ovog Rješenja.

i) Konkurencijsko vijeće je u postupku javne nabavke broj: 687-1-1-57/23 (Lot1), ugovornog organa Grad Prnjavor, utvrdilo kako slijedi:

Ugovorni organ Grad Prnjavor je proveo postupak javne nabavke računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1) čija je procijenjena vrijednost nabavke bila 29.538,00 KM.

Prema Izvještaju o toku i završetku e-aukcije, početna rang lista ponuđača koji su pozvani da učestvuju u e-Aukciji je bila kako slijedi: Elur (29.537,00 KM), Biscommerce (29.538,00 KM), Inter-Com (29.538,00 KM) i Media Market (29.538,00 KM).

Dana 10.05.2023. godine je održana e-aukcija sa početkom u 13:00:00 sati i završena u 13:10:00 sati, ponuđač Media Market je prvi podnio novu cijenu ponude umanjenu od svoje cijene ponude za 0,13%, nakon čega su u trajanju od 19 sekundi ponuđači Inter-Com i Elur, podnosili nove cijene ponude ukupno umanjivši svoju prvobitnu ponudu ponuđač Inter-Com za 40,75% i Elur za 34,32%.

Prema konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali u e-Aukciji, prvoplasirani je bio Inter-Com sa konačnom cijenom ponude od 17.500,00 KM, drugoplasirani Elur sa konačnom cijenom ponude od 19.400,00 KM, trećeplasirani Media Market sa konačnom cijenom ponude od 29.500,00 KM i četvrtoplasirani Bisccomerce sa konačnom cijenom ponude od 29.538,00 KM.

Ugovorni organ je dana 11.05.2023. godine donio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača kojom je izabran ponuđač Inter-com, kako naveden ponuđač nije dostavio dokumentaciju u skladu sa članom 45. Zakona o javnima nabavka, prema članu 72. stav (3) istog zakona, Odlukom od 02.06.2023. godine je bio izabran sljedeći rangirani ponuđač na listi ponuđač Elur, koji takođe nije dostavio traženu dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabakama. Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 13.06.2023. godine, izabaran **trećeplasirani ponuđa Media Market sa kojim je i zaključen ugovor o javnoj nabavci računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1), vrijednost ugovora 29.500,00 KM**.

Postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća na okolnosti utvrđene u postupku javne nabavke računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1), privredni subjekat Biscommerce je dana 13.06.2024. godine, podneskom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-85/24, dao je sljedeće obrazloženje: "BISCOMMERCE d.o.o. Banja Luka je učestvovao u postupku javne nabavke računara i računarske opreme koji je provodio ugovorni organ Grad Prnjavor, a za koji je 30.03.2023. godine na portalu javnih nabavki objavljeno Obavještenje o nabavci pod brojem: 687-1-1-57-3-56/23. U predmetnom postupku javne nabavke "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka je prvobitno za traženu opremu za Lot 1 u

Obrascu za cijenu ponude ponudio cijenu od 29.538,00 KM, koja je I bila procjenjena vrijednost nabavke. U većini slučajeva kod javnih nabavki cijena naše ponude ide do procjenjene vrijednosti ugovornog organa. I sami se možete uvjeriti da je to praksa većine ponudjača na različitim postupcima , U toku trajanja e-aukcije (u prilogu izvještaj o toku I završetku e-aukcije) možete vidjeti da su odredjeni ponudjači u samo par sekundi nakon početka e-aukcije spustili svoje ponude daleko ispod naše nabavne cijene i iz tog razloga nismo ni korigovali cijenu u samoj e-aukciji".

Konkurencijsko vijeće je uvažilo navode i obrazloženje privrednog subjekta Biscommerce, koji su potkrijepljeni dostavljenim materijalnim dokazima. Kako ni u ostalim postupcima javnih nabavki zbog kojih je pokrenut predmetni postupak protiv privrednig subjekta Biscommerce, ni za navedeni postupak javne nabavke računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1) ugovornog organa Grad Prnjavor nije utvrđeno postojanje dogovora sa ponuđačima Media Market, Intercom i Elur, sa ciljem zabranjenog konkurencijskog djelovanja

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da privredni subjekat Biscommerce u postupku javne nabavke računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1) ugovornog organa Grad Prnjavor, nije prekršio odredbe člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji.

Slijedom čega je utvrđeno kao u tački 12. dispozitiva ovog Rješenja.

Privredni subjekat Inter-com postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća od 03.06.2024. godine, u ostavljenom roku dana 13.06.2024. godine, dostavio odgovor (podnesak broj:UP 01-26-3-004-87/24), u kom je naveo: "Što se tiče Vašeg zahtjeva zašto smo imali istu cijenu kao ostali ponuđači općepoznato je da kada se radi o postupku koji ima eAukciju većina ponuđača ide do procjenjenje cijene nabavke tako da nemamo nikakve veze sa tim što i ostali ponuđači idu do procjenjene vrijednosti nabavke u svojim ponudama. Distributer nam je za ovaj postupak nudio model Hp 15s-fq3023nm. Za vrijeme kompletiranja ponude nismo uvidjeli da nam je distributer dao ponudu bez operativnog sistema koji je morao ići na iaptope te smo računali na cijenu koju narn je prvobito dao te nas nije obavjestio o istom. Kada smo dodali cijenu operativnog sistema koja po komadu iznosi (...)*KM nismo uopće bili konkurentni niti u mogućnosti potpisati ugovor jer nam nije bilo isplativo te u cilju uštede morali smo odustati od ugovora .Većina naših ponuda od distributera zasniva se telefonskim putem tako da nemamo pisani trag o istoj, također informacije o izmjeni cijena, pada i porasta dolara te troškova avionskim prevozom, preno se nam telefonskim putem."

Privredni subjekat Inter-com, kao i u predhodnim odgovorima, svoje navode ne potkrepljuje materijalnim dokazima, iako uvijek daje razloge za navedeno postupanje u postupku javne nabavke, zbog čega ih Konkurencijsko vijeće ne može uzeti kao materijalni dokaz kojim je otklonjena sumnja na postojanje dogovora.

Privredni subjekat Elur, postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća od 03.06.2023. godine, akt broj: UP 01-26-3-004-75/24, na okolnosti iz postupka javne nabavke računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1), u ostavljenom roku dana dostavio odgovor, podnesak zaprimljen pod brojm: UP 01-26-3-004-84/24, kako slijedi: "Na e-aukciji provedenoj 8.5.2023. ELUR je u prvom navratu snizio cijenu svoje ponude sa početnih 29.537,00 na 23.900,00 ili 19,08%. Ova cijena je za ELUR bila razumni minimum jer je nabavna cijena opreme bila (...)* KM te bi tu bilo gubitka (...)* KM, što je prihvatljivo u odnosu na potencijalni dobitak atraktivnog nagradnog putovanja (potencijalne vrijednosti 5.000,00 do 10.000,00 KM) organiziranog od strane Comtrade-a koji je distributer HP u BiH. Međutim, INTER-COM je zatim snizio cijenu znatno ispod nabavne cijene, na 21.550,00 KM. Ovakvo nerazumno nuđenje je razljutilo Elur-ovog sudionika na e-aukciji i on je iz revolta snizio cijenu na 19.400,00 KM. ("Evo, radit ću na gubitak samo da ti ne dobiješ ovaj posao!"). Dakle, sniženje cijene nije vođeno ekonomskom kalkulacijom nego emocionalnim afektom. Kako je INTER-COM još jednom snizio svoju cijenu na 17.500,00 ELUR je odustao od daljeg snižavanja cijene. Kada je ugovor ponuđen ELUR-u kao drugoplasiranom ponuđaču sa ponuđenom cijenom 19.400,00 KM, u slučaju prihvatanja Ugovora neto gubitak ELUR-a bi bio (...)* KM. Ovo je ELUR procijenio kao neprihvatljiv gubitak koji bi bio veći od potencijalnog dobitka nagradnog putovanja na HP INCENTIVE (vrijednosti 5.000,00 do 10.000,00 KM) te je odustao od ugovora neslanjem dokumenata po čl. 45 ZJN. Firma ELUR je bila jako zainteresirana da dobije ovaj posao jer se na taj način ostvaruje značajan promet sa HP laptopima. Razlog za to je što zvanični distributer ove opreme firma "Com Trade distribution BH" d.o.o. Sarajevo u više proteklih godina u suradnji sa proizvođačem HP objavljivao tzv. "HP INCENTIVE" tj. nagradno natjecanje kojim se mogu ostvariti nagrade u vidu atraktivnih putovanja za kupce koji ostvare zahtijevani promet. Ovaj oglas se objavljuje obično u VII ili VIII mjesecu tekuće godine. Bilo je za očekivati da će se ovo objaviti i za 2023. godinu i cilj firme ELUR je bio da ostvari što veći promet kako bi se zadovoljili kriterijumi natjecanja. U prilogu dostavljamo, kao primjer, Natječajnu informaciju iz 2018. Da bi se dobila ova informacija potrebno je već u prvoj polovini godine ostvariti određeni promet, jer u protivnom se ne dobiva ovaj oglas. Sniženje cijena smo zatražili telefonskim putem od prodavača ComTrade-a. Kako smo dobili informaciju da se cijena ne može snižavati tako nismo niti uputili pismeni zahtjev za novom ponudom sa sniženim cijenama."

Konkurencijsko vijeće ovakvu argumentaciju ne može uzeti kao prihvatljivu i legitiman poslovni razlog, naročito kada se uzme u obzir da se bazira na nekim budućim neizvjesnim događajima. Također, dokaz o postojanju i nastavku saradnje sa privrednim subjektom Media Market se ogleda i kroz pozivanja na član 8. Zakona o konkurenciji. Naime, privredni subjekat Elur je u odgovoru na zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-21/24) naveo kako slijedi: "Izjašnjavamo se da u postupku javne nabavke 687-1-1-57/23 (Lot 1) i (Lot 2) nismo sklopili zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji niti sa jednim navedenim konkurentom u postupku. Izjašnjavamo se da se u oba slučaja radi o slučajevima koje potpadaju pod član 8. (Sporazumi male vrijednosti) Zakona o konkurenciji BiH (sl. list BiH br. 48/2005, 76/2007 i 80/2009), i da se zbog toga odredbe člana 4. stav (1) Zakona o konkurenciji BiH ne primjenjuju na ovaj postupak."

U pogledu sporazuma malih vrijednosti, Konkurencijsko vijeće će i u ovom dijelu rješenja istaći da su ovakvi navodi neosnovani jer se radi o sporazumima koji sadrže teška ograničenja, odnosno sami po sebi imaju za cilj ograničavanje tržišne konkurencije i podjelu tržišta.

Prema tačkama 64. i 65. iz presude Aalborg Portland, tačke 55. do 57. i Dresdner Bank, određeni broja podudarnosti i indicija posmatran kao cjelina može činiti dokaz povrede pravila tržišne konkurencije. Postojanje koluzije u navedenom postupku javne nabavke ugovornog organa Grad Prnjavor između privrednih subjekata Media Market, Inter-com i Elur, utvrđeno je kroz obrazac ponašanja koje je privredni subjekat Media Market praktikovao sa ponuđačima Smart Computer i Softkom S u postupcima javne nabavke koje je u tački 1.

dispozitiva ovog Rješenja utvrđeno. Naime, nakon što je privredni subjekta Media Market na e-Aukciji snizio svoju ponudu 0,13%, tek toliko da bude prvoplasirani, ponuđači Inter-com i Elur su u trajanju od 19 sekundi, snizili cijenu svoje ponude za 40,75%, odnosno 34,32%, čime su ponuđaču Media Market omogućili da bude trećeplasirani na rang listi nakon okončane e-aukcije. Cilj ovakvog postupanja ponuđači Inter-com i Elur na e-Aukciji u predmetnom postupku javne nabavke, da ponuđač Media Market u skladu sa članom 72. stav 3) Zakona o javnim nabvakama, kao trećerangirani bude izabran i da zaključi ugovor za predmetnu nabavku.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su privredni subjekti Media Market, Inter-com i Elur na tržištu javne nabavke računara i računarske opreme u Gradu Prinjavor u postupku broj: 687-1-1-57/23 (Lot1) ugovornog organa Grad Prnjavor, narušili i ograničili tržišnu konkurenciju iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji.

Slijedom navedenog je odlučeno kao u tački 8. dispozitiva ovog Rješenja.

j) Konkurencijsko vijeće je u postupku javne nabavke broj: 687-1-1-57/23 (Lot2), ugovornog organa Grad Prnjavor, utvrdilo kako slijedi:

Ugovorni organ Grad Prnjavor je proveo postupak javne nabavke računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot2) čija je procijenjena vrijednost nabavke bila 38.462,00 KM.

Početna rang lista ponuđača koji su pozvani da učestvuju u e-aukcije je bila kakao slijedi: Elur (28.535,00 KM) i Media Market (38.400,00 KM). Prema Izvještaju o toku i završetku e-aukcije, e-aukcija je održana dana 10.05.2023. godine sa početkom u 13:30:00 sati i završena u 13:40:00 sati, na kojoj ni jedan ponuđač nije podnosio novu cijenu ponude, zbog čega je rang lista nakon održane e-aukcije identična kao i lista ponuđača koji su pozvani da učestvuju na e-aukciji.

Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača je izabran Elur, koji nije dostavio dokumentaciju u skladu sa članom 45. Zakona o javnim nabvakama, zbog čega je izabran ponuđač Media Market i sa njim je ugovorni organ i zaključio ugovor o predmenoj javnoj nabavci, vrijednost ugovor 38.400,00 KM.

Postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća od 03.06.2023. godine, akt broj: UP 01-26-3-004-75/24, na okolnosti iz postupka javne nabavke računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1), privredni subjekat Elur je u ostavljenom roku dostavio odgovor, podnesak zaprimljen pod brojm: UP 01-26-3-004-84/24, kako slijedi: "U postupku javne nabavke Lot 2 radilo se o 5 kom crno-bijelih printera formata A3 i 2 kolor printera formata A3 sa budžetom 38.462,00 KM. Za ovu robu ELUR je dobio samo ponudu od EA-SERVIS d.o.o. Sarajevo. Nakon što je došao Zapisnik o otvaranju ponuda ELUR je utvrdio da je napravio računsku grešku. Naime nabavna cijena prema ponudi EA-SERVIS d.o.o. Sarajevo iznosi (...)* KM, a ELUR je greškom ponudio cijenu 28.535,00 KM, što je niže od nabavne cijene za (...)* KM. Ugovorni organ je ponudio Ugovor ELUR-u kao prvoplasiranom ponuđaču. Kako bi se prihvatanje ugovora pokazalo kao čist gubitak od (...)* KM, Elur nije dostavio dokumente po čl. 45. te je na taj način odustao od ugovora."

Konkurencijsko vijeće, naprijed navedeno obrazloženje, ne može uvažiti, prije svega jer privredni subjekat Elur nije obavijestio ugovorni organ da odustaje od postupka javne nabavke odmah po dobijanju Zapisnika o otvaranju ponuda, nego je ostavio ugovorni organ cijelo vrijeme u zabludi, bez ijednog akta činjenja kojim bi dao doznanja ugovornom organu da ne može ispoštovati cijenu ponude koja je kako sam navodi greškom upisana kao takva. Također, privredni subjekat Elur je zajedno sa privrednim subjektom Inter-com, u istom postupku javne nabavke broj: 687-1-1-57/23 ugovornog organa Grad Prnjavor ali za (Lot1), omogućio privrednom subjektu Media Market zaključenje ugovora, zbog čega je osnovana sumnja Konkurencijskog vijeća da su razlozi koje privredni subjekat navodi, neutemeljeni i da se ne radi o nenamjernoj greški. Zbog utvrđene koluzije privrednih subjekata Media Market i Elur, Konkurencijsko vijeće smatra da se i u postupku javne nabavke broj: 687-1-1-57/23 za (Lot 2), radi o koluziji koja ima isti cilj, a to je da se privrednom subjektu Media Market omogući zaključenje ugovora i za Lot 2 predmetne javne nabavke. Nesumnjivi dokaz postojanja razmjene informacija i saradnje privrednih subjekata je i činjenica da se oba privredna subjekta pozivaju na odredbe člana 8. Zakona o konkurenciji, odnosno ukazuju na to da se njihovo ponašanje u postupcima javnih nabavki u skladu sa navedenim članom zakona, ne može smatrati zabranjenim sporazumom.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su privredni subjekti Media Market i Elur na tržištu javne nabavke računara i računarske opreme Lot 2, zaključili zabranjeni sporazum u smislu odredbi člana 4. stav (1) tačke b) i c) zakona o konkurenciji.

Slijedom navedenog je odlučeno kao u tački 9. dispozitiva ovog Rješenja.

k) U postupku javne nabavke računarske opreme broj: 1349-1-1-83/23, ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo, je proveo postupak javne nabavke računarske opreme broj: 1349-1-1-83/23, procijenjena vrijednost nabavke 40.000,00 KM.

Tendersku dokumentaciju su sa iste IP adrese dana 11.05.2023. godine, preuzeli privredni subjekti Smart Computer (14:55h) i Softkom S (15:13h).

Prema Izvještaju o toku i završetku e-aukcije, početna rang lista ponuđača koji su pozvani da učestvuju u e-aukciji je bila kako slijedi: Univerzalno (39.884,00 KM), Smart Computer (39.990,00 KM), Inter-Com (40.000,00 KM), Media Market (40.000,00 KM) i Softkom S (40.000,00 KM).

Dana 05.06.2023. godine je održana e-aukcija sa početkom u 09:00:00 sati i završena u 09:10:00 sati. Od pozvanih ponuđača, u e-aukciji je učestvovao ponuđač Smart Computer, koji je jednom podnio novu cijenu ponude umanjenu za 0,37%.

Prema konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali na e-aukciji, prvoplasirani je bio Smart Computer sa konačnom cijenom 39.844,00 KM, drugoplasirani Univerzalno 39.884,00 KM, trećeplasirani Inter-Com 40.000,00 KM, četveroplasirani Media Market 40.000,00 KM, i petoplasirani Softkom S sa konačnom cijenom od 40.000,00 KM.

Ugovorni organ je dana 05.06.2023. godine, donio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača kojom je izabran privredni subjekt Smart Computer, sa kojim je i zaključen ugovor o predmetnoj nabavci, vrijednost ugovora 39.844,00 KM.

Privredni subjekat Univerzalno je na zahtjev Konkurencijskog vijeća da se očituje na okolnosti u navedenom postupku javne nabavke, podneskom broj: UP 01-26-3-004-83/24 od 12.06.2024. godine, dostavio sljedeći odgovor: "Dostavljamo vam dodatne podatke, za stav (2) iz Zahtjeva u vezi postupka javne nabavke računarske opreme broj: 1349-1-1-83/23 , ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. 1. Dana 12.05.2023. godine smo skinuli tendersku dokumentaciju sa portala ejn.gov.ba, i počeli sa radom na pripremi ponude za tender u postupku br. 1349-1-1-83/23. Dana 31.05.2023. godine, smo predali ponudu putem brze pošte kako bi stigla na vrijeme za otvaranje ponude. Dana 02.06.2023.

godine, dobili smo Zapisnik sa otvaranja ponuda na e-mail od gđe Danijele Štaka, viši stručni saradnik za pravne poslove javnih nabavki. Dana 02.05.2023. godine smo dobili Obavijest o održavanju e-aukcije putem e-maila Agencije za javne nabavke BiH. Na e-aukciji održanoj dana 05.06.2023. godine, naša ponuda je bila drugorangirana. Nismo učestvovali na e-aukciji, jer naš kolega koji je radio na poziciji menadžera nabavke za IT opremu, (...)* nije našao povoljnu ponudu od dobavljača. Odnosno, kolega je uzimao cijene sa stranice dobavljača i te naknadno tražio potvrdu od dobavljača Kimtec doo (...)* da potvrdi cijene. Predstavnik dobavljača je telefonskim putem potvrdio cijene sa njihove web strance shop-a. Naša kompanija prvobitno nije dobila povoljnu ponudu od dobavljača, nismo bili u mogučnosti da spuštamo cijenu na e-aukciji jer bi doveli kompaniju da posluje u minus odnosno ispod nabavne cijene. Također, neki od proizvoda su se nalazili na našem lageru. U prilogu vam šaljemo konverzaciju između dobavljača i našeg kolege, te kalkulaciju i Obrazac za cijenu ponude na kojoj je kolega dostavio cijene za ovu ponudu. Kolega (...)* nije u svoju ponudu nije bio uračunao trošak transporta i dnevnicu, zbog toga mi nismo bili u mogućnosti spustiti cijenu naše ponude na e-aukciji, jer bi onda poslovali u minus sa ponudom. Dana 08.06.2023. godine, putem e-mail pošte od (...)*, zaprimili smo Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj 00-5-390-11/23 od 05.06.2023. god i Zapisnik o pregledu i ocjeni ponuda br. 00-5-390-10/23 od 05.06.2023.god."

Privredni subjekat Inter-Com je na zahtjev Konkurencijskog vijeća da se očituje na okolnosti u navedenom postupku javne nabvke, podnesakom broj: UP 01-26-3-004-87/24 od 13.06.2024. godine, dostavio sljedeći odgovor: "Što se tiče postupka 1349-1-1-83/23 JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, komercijalista koji je radio na referatu računarske opreme nij-2 učestvovao na eAukciji jer je zaboravio na istu te nije bio svjestan da je eAukcija uopće zakazana. Što se tiče Vašeg zahtjeva zašto smo imali istu cijenu kao ostali ponuđači općepoznato je da kada se radi o postupku koji ima eAukciju većina ponuđača ide do procjenjenje cijene nabavke tako da nemamo nikakve veze sa tim što i ostali ponuđači idu do procjerijene vrijednosti nabavke u svojim ponudama."

Privredni subjekat Media Market je u odgovor na zahtjev Konkurencijskog vijeća koji je zaprimljen 14.06.2024. godine, (podnesak broj: UP 01-26-3-004-88/24) istakao: "Na e-aukciji smo bili prijavljeni, ali nismo učestvovali iz razloga što je ponuda od našeg dobavljača stigla pred sam kraj roka za dostavu ponuda, nismo mogli predvidjeti predug rok isporuke robe koji se ne bi uklapao sa rokom isporuke koji je tražio ugovorni organ. Dakle, ovdje se postavlja pitanje kada radimo ispravno: kada spuštamo cijenu iii kada ne spuštamo istu? Izgleda da je problem i jedno i drugo. PRILOG: Ponuda od dobavljača".

Privredni subjekat Softkom S je u podnesku zaprimljenom dana 18.06.2024. godine, pod brojem: UP 01-26-3-004-91/23 dao uopćen odgovor, ne referišući se posebno na predmetni postupak javne nabavke.

Uvidom u dokaze i argumentaciju privrednog subjekta Univerzalno, utvrđeno je da isti ne dokazuju nista osim hronologije planiranja i pravljenja ponude u odsjecima unutar privrednog subjekta Univerzalno. Privredni subjekat nije dostavi nikakav materijalni dokaz koji bi opravdao zašto nije učestvovao u e-aukciji. Email koji je privredni subjekat Univerzalno uputio dobavljaču Kimtec, sadrži samo podatake o ugovornom organu, o predmetu nabavke, procijenjenoj vrijednosti i roku isporuke za predmetnu nabavku. Prema podacima javno dostupnim na stranici Agencije za javne nabavke, privredni subjekat Univerzalno je u 2023. godini učestvovao u 19 e-Aukcija, u kojima je svoju cijenu ponude snižavao u rasponu od 0,5% do 35,4% i kao prvoplasirani ponuđač zaključio ugovor za predmetnu nabavku. U predmetnom postupku javne nabavke na e-Aukciji je učestvovao samo prvredni subjekat Smart Computer i samo jednom snizio svoju ponudu, koja je bila za 40,00 KM manja od cijene ponude privrednog subjekta Univerzalno, što jasno i nedvosmisleno pokazuje nepostojanje stvarne namjere da se u predmetnom postupku javne nabavke učestvuje sa ciljem dobijanja posla, nego da je cilj učestvovanja da se privrednom subjektu Smart Computer, pogoduje da bude izabran kao najpovoljniji ponuđač.

Konkurencijsko vijeće je cijenilo naprijed navedenu argumentaciju privrednih subjekata Media Market, Softkom S i Inter-Com i utvrdilo da isti nisu dokazali, odnosno otklonili sumnju na postojanje koluzije u postupku javne nabavke računarske opreme broj: 1349-1-1-83/23, ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo. Prije svega, privredni subjekat Softkom S se nije ni očitovao, niti dao bilo kakav argument da je u predmetnom postupku javne nabavke učestvovao sa ciljem da dobije posao. Utvrđeno je da su sa iste IP adrese, on i privredni subjekat Smart Computer preuzeli tendersku dokumentaciju, što je nesumnjiv dokaz saradnje između privrednih subjekata koja se manifestovala kroz pasivno držanje na e-Aukciji, odnosno ne učestvovanje u istoj od strane privrednog subjekta Softkom S. Privredni subjekta Inter-com je u svom odgovoru naveo da je "zaboravio na e-Aukciju", što Konkurencijsko vijeće ne može uzeti kao prihvatljiv argument. U pogledu obrazloženja koje je dao privredni subjekat Media Market, postavlja se pitanje, zašto je uopće podnosio ponudu, odnosno učestvovao u postupku javne nabavke, kada je unaprijed znao, da prema ponudi koju je dobio od distributera, neće moći ispoštovani ugovorni organ u pogledu roka isporuke robe.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo postojanje zabranjenog konkurencijskog djelovanja iz član 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji između privrednih subjekata Univerzalno, Media Market, Softkom S i Inter-Com na tržištu javne nabavke računarske opreme ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u tački 10. dispozitiva ovog Rješenja.

Iz svega naprijed navedenog jasno je da su privredni subjekti za koje je utvrđeno da su kršili odredbe Zakona iz člana 4. stava (1) tačke b) i c) postupali mimo pravila tržišne konkurencije, dovodeći svojim usklađenim ponašanjem svjesno i s namjerom, kako ugovorne organe, tako i druge konkurente na tržištu, u zabludu koji su njihove ponude smatrali ozbiljnim sa ciljem zaključenja ugovora. Svojim usklađenim ponašanjem narušili su tržišnu konkurenciju na relevantnim tržištima.

7. Novčana kazna

U smislu člana 48. stav (1) tačka b) Zakona, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako zaključi zabranjeni sporazum na način propisan odredbama člana 4. Zakona o konkurenciji.

Usklađeno ponašanje privrednih subjekata zbog kršenja odredbi člana 4. stav 2) tačke b) i c) Zakona u ovom postupku je vrlo jasno. Analizom 16 postupaka javnih nabavki, PR Media Market je zaključio ugovore sa ugovornim organima u 9 postupaka, PR Smart Computer u 5, Softkom d.o.o. u 1 i Emado d.o.o. u 1 postupku. Naime u postupcima javnih nabavki koji su navedeni u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja, očito je usklađeno ponašanje tri privredna subjekta gdje su dva

(Softkom i Smart Computer) tokom e aukcija snižavali svoje ponude i preko 50% od početne cijene, dok Media Market to nije radio nego je snižavao cijene u puno manjem procentu. Sve to su radili svjesno i s namjerom da druge konkurente istisnu sa tržišta. U svih 6 ovih postupaka, Media Market je zaključio ugovor o nabavci sa ugovornim organom, dok su Softkom i Smart Computer u svim tim postupcima odustali od zaključenja ugovora iz razloga koje nisu dokazali u ovom postupku. Znači svjesno i s namjerom su dovodili u zabludu ugovorne organe nudeći tokom e-Aukcija neprirodno niske cijene, kako bi ograničili i podijelili tržište.

U ostalim postupcima javnih nabavki od tačke 2. do tačke 10. dispozitiva Rješenja, Media Market je zaključio 3 ugovora, Smart Computer 5, Softkom 1 i Emado 1.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir naprijed navedeno, namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona o konkurenciji, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu člana 52. Zakona o konkurenciji.

Privredni subjekti Media Market je počinio zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji u 15 postupaka javnih nabavki, u smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 66.093,12 KM (slovima: šezdesethiljadadevedesettri 12/100 KM), što predstavlja (...)* % prihoda privrednog subjekta Media Market iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Privredni subjekat Smart Computer je počinio zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 13 postupaka javnih nabavki, u smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 30.411,68 KM (slovima: tridesethiljadačetiristotinejedanaest 68/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda privrednog subjekta Smart Computr iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Privredni subjekt Softkom S je počinio zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 9 postupaka javnih nabavki u smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 2.924,00 KM (slovima: dvijehiljadedevetstotinadvadesetčetiri 00/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda privrednog subjekta Softkom S iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Privredni subjekat Zerick je počinio zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 1 postupku javne nabavke u smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena novčana kazna u iznosu od 2.902,54 KM (slovima: dvijehiljadedevetstotinadva 54/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda privrednog subjekta Zerick iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Privredni subjekat Inter-Com je počinio zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 4 postupka javnih nabavki u smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 80.409,96 KM (slovima: osamdesethiljadačetiristotinedevet 96/100 KM), što predstavlja (...)* prihoda privrednog subjekta Inter-Com iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Privredni subjekta Alf-om je počinio zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 1 postupku javne nabavke u smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena novčana kazna u iznosu od 41.772,91 KM (slovima: četrdesetjednahiljadasedam-stotinasedamdesetsedam 91/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda privrednog subjekta Alf-om iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Privredni subjekat Emado je počinio zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 1 postupku javne nabavke u smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena novčana kazna u iznosu od 13.450,95 KM (slovima: trinaesthiljadačetiristotinepedeset 95/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda privrednog subjekta Emado iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Privredni subjekat Elur je počinio zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 2 postupka javnih nabavki u smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 5.468,24 KM (slovima: pethiljadačetiristotinešezdesetosam 24/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda privrednog subjekta Elur iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Privredni subjekat Univerzalno je počinio zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 1 postupku javne nabavke, u smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena novčana kazna u iznosu od 41.494,58 KM (slovima: četrdesetjednahiljadačetiristotinedevedestčetiri 58/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda privrednog subjekta Univerzalno iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prisilnim putem, u smislu člana 47. Zakona o konkurenciji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Konkurencijsko vijeće smatra, da je sa ovako izrečenim novčanim kaznama, ostvaren cilj izricanja kazni u smislu odvraćanja od povreda Zakona o konkurenciji, ne samo privrednih subjekata protiv kojih se vodio postupak, veći i u odnosu na ostale privredne subjekte na koje se primjenjuje Zakon o konkurenciji.

Slijedom navedenog je odlučeno kao u tačkama od 15. zaključno sa tačkom 23. dispozitiva ovog Rješenja.

8. Troškovi postupka

Punomoćnik privrednog subjekta Copitrade, advokat Milan Matić, je dana 21.03.2024. godine, podnio zahtjev za naknadu troškova u postupku (podnesak broj: UP 01-26-3-004-22/24) koji se sastoji od slijedećih troškova: 1) sastav odgovora 2.700,00 KM shodno Tar.br.2 AT RS; 2) paušalna nagrada 675,00 KM shodno Tar.br.12 AT RS (prikupljanje podataka, kopiranje dokumentacije, pregled spisa, predaja podneska), što ukupno iznosi 3.948,75 KM sa uračunatim PDV-om.

Punomoćnik privrednog subjekta Smart Computer, advokat Dražen Vidaković, je dana 27.03.2024. godine podnio zahtjev za nakandu troškova (podnesak broj: UP 01-26-3-004-27/24) kojim je tražena naknada nužnih i opravdanih troškova sastava odgovora u iznosu od 375,00 KM u skladu sa tarifom Advokatske komore Republike Srpske (u skladu sa AT 150 bodova, paušal 25%), kao podneskom broj: UP 01-26-3-004-90/24 od 18.06.2024. godine za sastav odgovora na zahtjev iznos od 375, KM u skladu sa tarifom Advokatske komore Republike Srpske (u skladu sa AT 150 bodova, paušal 25%), što ukupno iznosi 750 KM.

Punomoćnik privrednog subjekta Alf-om d.o.o Banja Luka, advokat Zlatan Alagić, je dana 20.03.2024. godine podnio zahtjev za nakandu troškova (podnesak broj: UP 01-26-3-004-20/24) kojim tražena naknada troškova na ime sastava odgovora na zahtjev od 19.03.2024. godine u iznosu od 1.338,00 KM bez PDV-a i dana 06.11.2024. godine (podnesak broj: UP 01-26-3-004-80/24) tražena naknada za sastavljanje odgovora na zahtjev od 10.06.2024. godine u iznosu od

1.338,00 KM bez PDV-a, što ukupno iznosi 2.676,00 KM bez PDV-a.

Ostale stranke u postupku nisu podnijele zahtjev za nakanadu troškova.

Članom 108. stav 1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u rješenju kojim se postupak završava organ koji donosi rješenje određuje ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku imaju isplatiti, a članom 105. stav 6) istog Zakona je propisano da troškove stranke i druge osobe u postupku prouzrokovane postupkom pokrenutim po službenoj dužnosti ili u javnom interesu, a koje stranka, odnosno druga osoba u postupku nije izazvala svojim ponašanjem, snosi organ koji je pokrenuo postupak.

Konkurencijsko vijeće je punomoćniku privrednog subjekta Copitrade d.o.o Bijeljina, advokatu Milanu Matiću, priznalo samo troškove zastupanja koji su bili nužni i opravdani u ovom postupku, pa je u skladu Tarifom o nagradama i naknadama troškova za rad advokata u RS, utvrdilo i priznalo sljedeće troškove: 1) sastav odgovora u iznosu od 300,00 KM i 2) paušalna nagrada u iznosu od 75,00 KM, ukupno 375,00 KM, što sa uračunatim PDV-om iznosi 438,75 KM, a koji će biti uplaćeni u roku od 30 dana od dana dostavljanja Rješenja.

Slijedom čega je odlučeno kao u tački 24. dispozitiva.

Konkurencijsko vijeće je u skladu sa odredbama člana 105. stav 6) Zakona o upravnom postupku, odbilo zahtjev za naknadu troškova punomoćnicima privrednih subjekata PR Smart Computer Prijedor i Alf-om d.o.o Banja Luka, kao neosnovan.

Slijedom čega je odlučeno kao u tački 25. dispozitiva.

9. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP 01-26-3-004-118/24
07. novembra 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e), članka 27. stavak (2), članka 42. stavak (1), a u svezi s člankom 4. stavak (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), u postupku pokrenutom po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti protiv gospodarskih subjekata PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, Prijedor, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor "Softkom S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb, Prijedor, BISCOMMERCE d.o.o. ul. Miše Stupara 32, Banja Luka, ELUR d.o.o Žrtava domovinskog rata 2, Kiseljak, COPITRADE d.o.o. ul. Njegoševa 6, Bijeljina, INTER-COM d.o.o ul. Vrandučka 71b Zenica, ALF-OM d.o.o. ul. Mladena Stojanovića 43-45, Banja Luka, ZERICK d.o.o., ul. Mustafe Kamerića 7, Sarajevo, UNIVERZALNO d.o.o ul. Hasana Brkića bb, Sarajevo i EMADO d.o.o. ul. Azize Šaćirbegović 112, Sarajevo, radi utvrđivanja zabranjenog konkurncijskog djelovanja u smislu članka 4. stavak (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, na 16. (šesnaestoj) sjednici održanoj 07.11.2024. godine, donijelo je slijedeće

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da su gospodarski subjekti PR Media Market Prijedor, PR Smart Computer Prijedor i Softkom S d.o.o. Prijedor, izravnom ili neizravnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabave računarske opreme u Gradu Sarajevu u postupcima broj:432-7-1-14/23, broj:231-7-1-116/23 i broj:7909-7-1-27/23, na tržištu javne nabave laptopa u Gradu Bijeljina u postupku broj: 1293-1-1-102/23, na tržištu javne nabave uredske opreme-nabava računala u Gradu Bihaću u postupku broj: 1092-7-1-12/23 i na tržištu javne nabave računarske opreme u Općini Kakanj u postupku broj: 5359-7-1-22/23.
2. Utvrđuje se da su gospodarski subjekti PR Media Market Prijedor, PR Smart Computer Prijedor i Zerick d.o.o. Sarajevo, izravnom ili neizravnom razmjenom informacija, sklopili zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabave laptopa za potrebe vijećnika u Općini Jajce, u postupku broj: 1190-7-1-76/23.
3. Utvrđuje se da su da su gospodarski subjekti PR Media Market Prijedor i PR Smart Computer Prijedor, izravnom ili neizravnom razmjenom informacija, sklopili zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabave računarske opreme u Općini Mrkonjić Grad u postupku broj: 261-7-1-48/23.
4. Utvrđuje se da su gospodarski subjekti PR Media Market Prijedor, Inter-com d.o.o. Zenica, PR Smart Computer Prijedor i Alf-om d.o.o. Banja Luka izravnom ili neizravnom razmjenom informacija zaključili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabave računarske opreme u Kozarskoj Dubici u postupku broj: 13912-7-1-34/23.
5. Utvrđuje se da su gospodarski subjekti PR Media Market Prijedor, PR Smart Computer Prijedor i Softkom S d.o.o. Prijedor, izravnom ili neizravnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabavee računara, računarske i biro opreme u Gradu Bijeljina u postupku broj: 417-7-1-2/23.
6. Utvrđuje se da su gospodarski subjekti PR Media Market Prijedor, PR Smart Computer, Inter-com d.o.o. Zenica i Emado d.o.o. Sarajevo, izravnom ili neizravnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabake računarske opreme u Općini Ključ u postupku broj: 1115-7-1-28/23.
7. Utvrđuje se da su PR Media Market Prijedor, PR Smart Computer Prijedor i Softkom S d.o.o. Prijedor, izravnom ili neizravnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabavke računara i informatičke opreme u Gradu Zvorniku u postupku broj: 23410-1-1-8/23.
8. Utvrđuje se da su gospodarski subjekti PR Media Market Prijedor, Inter-com d.o.o. Zenica i Elur d.o.o. Kiseljak, izravnom ili neizravnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabave računara i računarske opreme u Gradu Prijedoru u postupku broj: 687-1-1-57/23 (Lot 1).

9. Utvrđuje se da su gospodarski subjekti PR Media Market Prijedor i Elur d.o.o. Kiseljak, izravnom ili neizravnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabave računara i računarske opreme u Gradu Prijedoru u postupku broj: 687-1-1-57/23 (Lot 2).
10. Utvrđuje se da su gospodarski subjekti PR Media Market Prijedor, PR Smart Computer Prijedor, Softkom S d.o.o. Prijedor, Inter-com d.o.o. Zenica i Univerzalno d.o.o. Sarajevo izravnom ili neizravnom razmjenom informacija sklopili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na tržištu javne nabave računarske opreme u Gradu Istočno Sarajevo u postupku broj: 1349-1-1-83/23.
11. Utvrđuje se da gospodarski subjekti Media Market, Smart Computer, Univerzalno i Inter-com nisu zaključili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, na tržištu javne nabave računara i računarske opreme u Gradu Prijedoru u postupku broj: 16813-7-1-45/22.
12. Utvrđuje se da gospodarski subjekt Biscommerce d.o.o. Banja Luka, nije zaključio zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, na tržištu javne nabave informatičke opreme u Općini Mrkonjić Grad u postupku broj26-7-1-48/23, na tržištu javne nabave računara i informatičke opreme u Gradu Zvorniku u postupku broj: 23410-1-1-8/23 i na tržištu javne nabave računara i računarske opreme u Gradu Prijedoru u postupku broj: 687-1-1-57/23 (Lot 1).
13. Utvrđuje se da gospodarski subjekt Copitrade d.o.o. Bijeljina, nije zaključio zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, na tržištu javne nabave računara, računarske i biro opreme u Gradu Bijeljina u postupku broj: 417-7-1-2/23.
14. Utvrđuje se da gospodarski subjekta Emado d.o.o. Sarajevo, nije zaključio zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, na tržištu javne nabave računara i informatičke opreme u Gradu Zvorniku u postupku broj: 23410-1-1-8/23.
15. Izriče se novčana kazna gospodarskom subjektu PR Media Market Prijedor u visini od 66.093,12 KM (slovima: šezdesettisućadevedesettri 12/100 KM), zbog kršenja odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, sukladno članku 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijama ovog Rješenja.
16. Izriče se novčana kazna gospodarskom subjektu PR Smart Computer Prijedor u visini od 30.411,68 KM (slovima: tridesettisućačetiristotinejedanaest 68/100 KM), zbog kršenja odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, sukladno članku 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijama ovog Rješenja.
17. Izriče se novčana kazna gospodarskom subjektu Softkom S d.o.o. Prijedor u visini od 2.924,00 KM (slovima: dvijetisućedevetstotinadvadesetčetiri 00/100 KM), zbog kršenja odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, sukladno članku 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijama ovog Rješenja.
18. Izriče se novčana kazna gospodarskom subjektu Zerick d.o.o. Sarajevo u visini od 2.902,54 KM (slovima: dvijetisućededevetstotinadva 54/100 KM), zbog kršenja odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, sukladno članku 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijama ovog Rješenja.
19. Izriče se novčana kazna gospodarskom subjektu Inter-com d.o.o. Zenica u visini od 80.409,96 KM (slovima: osamdesettisućačetiristotinedevet 96/100 KM), zbog kršenja odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, sukladno članku 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijama ovog Rješenja.
20. Izriče se novčana kazna gospodarskom subjektu Alf-om d.o.o. Banja Luka u visini od 41.772,91 KM (slovima: četrdesetjednatisućasedamstotinasedamdesetsedam 91/100 KM), zbog kršenja odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, sukladno članku 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijama ovog Rješenja.
21. Izriče se novčana kazna gospodarskom subjektu Emado d.o.o Sarajevo u visini od 13.450,95 KM (slovima: trinaesttisućačetiristotinepedeset 95/100 KM), zbog kršenja odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, sukladno članku 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijama ovog Rješenja.
22. Izriče se novčana kazna gospodarskom subjektu Elur d.o.o. Kiseljak u visini od 5.468,24 KM (slovima: pettisućačetiristotinešezdesetosam 24/100 KM), zbog kršenja odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, sukladno članku 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijama ovog Rješenja.
23. Izriče se novčana kazna gospodarskom subjektu Univerzalno d.o.o. Sarajevo u visini od 41.494,58 KM (slovima: četrdesetjednatisućačetiristotinedevedestčetiri 58/100 KM), zbog kršenja odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, sukladno članku 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijama ovog Rješenja.
24. Obavezuje se Konkurencijsko vijeće da nadoknadi troškove postupka gospodarskom subjektu Copitrade d.o.o. Bijeljina u iznosu od 438,75 KM (četiristotinetridesetosam i 75/100 KM), u roku od 30 dana od dana dostavljanja Rješenja.
25. Odbija se zahtjev za naknadu troškova gospodarskim subjektim Alf-om d.o.o. Banja Luka i PR Smart Computer Prijedor, kao neutemeljen.
26. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Gospodarski subjekat čiji je identitet poznat Konkurencijskom vijeću (u daljem tekstu: Podnositelj prijave) je putem emaila dana 29.11.2023. godine podnio prijavu o koluzivnom ponašanju sudionika u postupku javne nabave računarske opreme. Konkurencijskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) i Agenciji za javne nabave Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija za javne nabave). Predmetna prijava je podnesena protiv gospodarskih subjekata PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i "Softkom S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb Prijedor, zbog kako je navedeno,

manipulacija na e-aukcije u postupku javne nabave računarske opreme.

Agencija za javne nabave je aktom zaprimljenim dana 01.12.2023. godine pod brojem 01-26-10-2005-3/23, i aktom zaprimljnim dana 07.12.2023. godine pod brojem: 01-26-10-205-4/23, obavijestila Konkurencijsko vijeće da je dana 17.11.2023. godine zaprimila mail od Podnositelja prijave, o postojanju sumnje na dogovor ponuđača PR "SMART COMPUTER", PR "MEDIA MARKET" i "Softkom S" d.o.o. u postupku javne nabave računarske opreme, koji je provodilo Konkurencijsko vijeće u kom je prema Odluci o izboru najpovoljnijeg ponuđača za nabavku računarske opreme, kao najpovoljniji ponuđač izabran PR "MEDIA MARKET" Prijedor, zbog čega Agencija za javne nabave smatra da ova situacija ukazuje na moguću koluziju ponuđača i postupanje iz članka 4. Zakona o konkurenciji.

Prijava podnesena protiv ponuđača PR "SMART COMPUTER", PR "MEDIA MARKET" i "Softkom S" d.o.o. dopunjena je dana 29.12.2023. godine, podacima za postupak javne nabave računara koju je provodio ugovorni organ Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo, ul. Kolodvorska br.10, 71 000 Sarajevo.

Agencija za javne nabave je dana 04.01.2024. godine aktom zaprimljenim pod brojem: 01-26-10-205-6/23 proslijedila podatke koje joj je dostavio Podnositelj prijave, a tiču se postupka javne nabave računarske opreme koji je provodio ugovorni organ JU Srednjoškolski centar Petar Kočić, Zvornik.

Postupajući po naprijed navedenim prijavama, a u cilju prikupljanja podataka vezanih za postupanje ponuđača Smart Computer Prijedor, Softkom d.o.o. Prijedor i Media Market Prijedor u postupcima javnih nabava izvršen je uvid u postupak javne nabave računarske opreme za Konkurencijsko vijeće, kao i u zvaničnu stranicu Agencije za javne nabave www.ejn.gov.ba. na kojoj se nalaze podaci o postupcima javnih nabava u kojima su sudjelovali gospodarski subjekti kao ponuđači.

Utvrđeno je da postoji utemeljena sumnja zabranjenog dogovora/koluzije iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, između ponuđača/gospodarskih subjekata PR SMART COMPUTER Prijedor, PR MEDIA MARKET Prijedor, SOFTKOM S d.o.o. Prijedor, BISCOMMERC d.o.o. Banja Luka, ELUR d.o.o. Kiseljak., COPITRADE d.o.o. Bijeljina, INTER-COM d.o.o. Zenica, ALF-OM d.o.o. Banja Luka, ZERICK d.o.o. Sarajevo, UNIVERZALNO d.o.o. Sarajevo i EMADO d.o.o. Sarajevo, u postupcima javne nabave računarske opreme. Naime, nakon provedene e-aukcije, u pravilu ugovor o predmetnoj nabavci se zaključi sa trećeplasiranim na konačnoj rang listi ponuđača koji su sudjelovali na e-aukciji, koji je malo ili nikako snizio svoju cijenu ponude na e-aukciji, jer su prvoplasirani i drugoplasirani ponuđači koji su se na tim pozicijama našli nakon okončanja e-aukcije, jer su cijenu svojih ponuda na e-aukciji snižavali i više od 50%, odustali od predmetne nabave, odnosno nisu dostavili dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama koju su bili obvezni dostaviti kao izabrani najpovoljniji ponuđač.

1. Stranke u postupku

1.1. PR "MEDIA MARKET" Prijedor

Poduzetnička radnja "MEDIA MARKET, vlasnika s.p. (...)* [1], sa sjedištem u ulici Miloša Obilića bb, registrirana u Odjeljenju za privredu i poduzetništvo Gradske uprave Grada Prijedor, pod registarskim brojem 11/o-149-10, pretežita registrirana djelatnost Trgovina na malo računarima, perifernim jedinicama i softverom u specijaliziranim prodavnicama (šifra pretežite djelatnosti: 47.41)

1.2. PR "SMART COMPUTER" Prijedor

Poduzetnička radnja "SMART COMPUTER" vlasnik s.p. (...)*, sa sjedištem u ulici Vožda Karađorđa bb, Prijedor, registrirana u Odjeljenju za privredu i poduzetništvo Gradske uprave Grada Prijedor, pod brojem 02/o-393-03, pretežita registrirana djelatnost Trgovina na malo računarima, perifernim jedinicama i softverom u specijaliziranim prodavnicama (šifra pretežite djelatnosti: 47.41).

1.3. Softkom S d.o.o. Prijedor

"Softkom S" društvo sa ograničenom odgovornošću za promet i usluge, sa sjedištem u ulici Vožda Karađorđa bb, Prijedor, registriran kod Okružnog gospodarskog suda u Prijedoru, sa matičnim brojem subjekta: 67-01-0027-22, utemeljitelj i vlasnik (...)*% kapitala, fizička osoba (...)*. Temeljna djelatnost subjekta upisa je pod šifrom: 58.29 izdavanje ostalog softvera.

1.4. INTER-COM d.o.o Zenica

Proizvodno, uslužno i trgovačko društvo INTER-COM d.o.o Zenica, sa sjedištem u ul. Vrandučka 71/b, Zenica, registrira kod Općinskog suda u Zenici pod matičnim brojem subjekta upisa: 43-01-0534-09, utemeljitelj i vlasnik (...)*% kapitala fizička osoba (...)*.

1.5 BISCOMMERCE d.o.o. Banja Luka

Biscommerc d.o.o. računari i komunikacije Banja Luka, sa sjedištem u ulici Miše Stupara 32, Banja Luka, registriran kod Okružnog gospodarskog suda u Banja Luci pod matičnim brojem subjekta upisa: 1-2194-00, utemeljitelj i vlasnik kapitala subjekta upisa su (...)*% fizička osoba (...)* i (...)*% fizička osoba (...)*.

1.6. Copitrade d.o.o. Bijeljina

Društvo sa ograničenom odgovornošću za trgovinu i usluge COPITRADE Bijeljina, sa sjedištem u ulici Njegoševa 6, Bijeljina, registriran kod Okružnog gospodarskog suda u Bijeljini pod matičnim brojem subjekta upisa 59-01-002-14, utemeljitelj i vlasnik (...)*% udjela u kapitalu subjekta upisa je fizička osoba (...)*.

1.7 ELUR d.o.o. Kiseljak

ELUR proizvodnja i promet usluge društvo sa ograničenom odgovornošću, sa sjedištem u ulici Žrtava domovinskog rta 2, Kiseljak, registriran u Općinskom sudu u Travniku, pod matičnim brojem subjekta upisa 51-01-009-09, utemeljitelj i vlasnik (...)*% kapitala subjekta upisa je fizička osoba (...)*

1.8. ALF-OM d.o.o. Banja Luka

Društvo za servisiranje i promet biroopreme ALF-OM d.o.o. Banja Luka, sa sjedištem u ulici Mladena Stojanovića 43-45, Banja Luka, registriran kod Okružnog gospodarskog suda u Banja Luci pod matičnim brojem subjekta upisa 1-1898-00, osnivač i vlasnik kaptla subjekta upisa su fizička osoba (...)* sa (...)*% i (...)* sa (...)*% udjela.

1.9 UNIVERZALNO d.o.o Sarajevo

UNIVERZALNO društvo za trgovinu, promet i usluge d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem u ulici Hasana Brkića bb, Sarajevo, registrirano u Općinskom sudu u Sarajevu pod matičnim brojem subjekta upisa 065-01-0829-11, utemeljitelji i vlasnici kapitala subjekta upisa su fizičke osobe (...)* sa (...)*% i (...)* sa (...)*%.

[1] (...)*- podaci predstavljaju poslovnu tajnu

1.10 ZERICK d.o.o. Sarajevo

ZERICK d.o.o. Sarajevo sa sjedištem na adresi Mustafe Kamerića 7, Satrajevo, registriran u Općinskom sudu u Sarajevu pod matičnim brojem subjekta upisa 65-01-0437-17, utemeljitelji i vlasnici kapitala subjekta upisa su fizičke osobe (...)* sa (...)*% i (...)* sa (...)*%.

1.11 EMADO d.o.o. Sarajevo

EMADO društvo za posredništvo, konsalting, trgovinu i usluge d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem na adresi Azize Šaćirvegović 112, Sarajevo, registriran kod Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem subjekta upisa 65-01-0824-13, osnivač i vlasnik (...)*% kapitala subjekta upisa je fizička osoba (...)*

2. Pravni temelj predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u tijeku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o sporazumima male vrijednosti ("Službeni glasnik BiH", br 86/05 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), u smislu članka 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće je koristilo i odredbe Zakona o javnim nabavama ("Službeni glasnik BiH", br 39/14) i Pravilnik o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije ("Službeni glasnik BiH", br. 66/16), te sukladno članku 43. stavak (7) Zakona, u svrhu ocjene predmetnog pitanja, može koristiti sudsku praksu Europskog suda pravde i odluke Europske komisije.

3. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti

Konkurencijsko vijeće je sukladno članku 32. stavak (1) Zakona, donijelo Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj: UP 01-26-3-004-1/24 od 07.03.2024. godine (u daljem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u postupcima javnih nabava, u smislu članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji protiv gospodarskih subjekata:

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i "Softkom S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb Prijedor, postupak javne nabave broj:432-7-1-14/23, postupak javne nabave broj:1293-1-1-102/23, postupak javne nabave broj: 1092-7-1-12/23, postupak javne nabave broj: 231-7-1-116/23 (Direkcija za europske integracije BiH), postupak javne nabave broj: 7909-7-1-27/23, postupak javne nabave broj: 5359-7-1-22/23.

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor, UNIVERZALNO d.o.o ul. Hasana Brkića bb, 71 000 Sarajevo i INTER-COM d.o.o ul. Vrandučka 71b, 72 000 Zenica, postupak javne nabave broj: 16813-7-1-45/22.

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i ZERICK d.o.o. ul. Mustafe Kamerića 7, 71 000 Sarajevo postupak javne nabave broj: 1190-7-1-76/23.

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i BISCOMMERCE d.o.o. ul. Miše Stupara 32, 78 000 Banja Luka, postupak javne nabave 261-7-1-48/23.

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor, INTER-COM d.o.o. ul. Vrandučka 71b, 72 000 Zenica i ALF-OM d.o.o. ul. Mladena Stojanovića 43-45, 78 000 Banja Luka, postupak javne nabave broj: 13912-7-1-34/23.

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i "Softkom S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb Prijedor i COPITRADE d.o.o. ul. Njegoševa 6, 76 300 Bijeljina, postupak javne nabave broj: 417-7-1-2/23.

PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i "Softkom S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb Prijedor, EMADO d.o.o. ul. Azize Šaćirbegović 112, 71 000 Sarajevo i INTER-COM d.o.o ul. Vrandučka 71b, 72 000 Zenica postupak javne nabave broj: 1115-7-1-28/23.

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i "Softkom S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb Prijedor, BISCOMMERCE d.o.o. ul. Miše Stupara 32, 78 000 Banja Luka i EMADO d.o.o. ul. Azize Šaćirbegović 112, 71 000 Sarajevo postupak javne nabave broj: 23410-1-1-8/23.

PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor, INTER-COM d.o.o ul. Vrandučka 71b 72 000 Zenica, BISCOMMERC ul. Miše Stupara 32, 78 000 Banja Luka i ELUR d.o.o Žrtava domovinskog rata 2, 71 250 Kiseljak, postupak javne nabave broj: 687-1-1-57/23 (Lot 1).

PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor, i ELUR d.o.o Žrtava domovinskog rata 2, 71 250 Kiseljak, postupak javne nabave broj: 687-1-1-57/23 (Lot 2).

PR "SMART COMPUTER" ul. Vožda Karađorđa bb, PR "MEDIA MARKET" ul. Miloša Obilića bb, Prijedor i "Softkom S" d.o.o. ul. Vožda Karađorđa bb Prijedor, UNIVERZALNO d.o.o ul. Hasana Brkića bb, 71 000 Sarajevo i INTER-COM d.o.o ul. Vrandučka 71b, 72 000 Zenica, postupak javne nabave broj: 1349-1-1-83/23.

Sukladno članku 33. stavak (1) Zakona, Konkurencijsko vijeće je dana 07.03.2024. godine dostavilo predmetni Zaključak na očitovanje gospodarskim subjektima kako slijedi Softkom S (akt broj: UP 01-26-3-004-5/24), ALF-OM (akt broj: UP 0126-3-004-6/24), EMADO (akt broj: UP 01-26-3-004-7/24), BISCOMMERCE (akt broj: UP 01-26-3-004-8/24), INTER-COM (akt broj: UP 01-26-3-004-9/24), MEDIA MARKET (akt broj: UP 01-26-3-004-10), ELUR (akt broj: UP 01-26-3-004-11/24), ZERICK (akt broj: UP 01-26-3-004-12/24), SMART COMPUTER (akt broj: UP 01-26-3-004-13/24), COPITRADE (akt broj: UP 01-26-3-004-14/24), UNIVERZALNO (akt broj: UP 01-26-3-004-15/24), te istim aktom od gospodarskih subjekata zatražilo dokumentaciju mjerodavnu za predmetni postupak.

Gospodarski subjekat EMADO je u ostavljenom roku dana 19.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-17/24), i u bitnom naveo sljedeće:

"Odbijamo bilo kakvu neosnovanu sumnju o postojanju zabranjenog dogovora/koluzije iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji.

EMADO d.o.o. Sarajevo je odgovorno društvo koje posluje po legalnim zakonskim propisima Federacije BiH i Bosne i Hercegovine. Pored toga ponašamo se kao društvo koje ima isključivo dobre poslovne namjere što potvrđuje dosadašnja praksa našeg poslovanja. Referens lista naših klijenata sa kojima poslujemo izravno potvrđuje navedeno. U narednom tekstu ćemo jasno i argumentirano obrazložiti naše postupke iz vašeg Zaključka, te jasno odbaciti i demantovati bilo kakve sumnje po istom. Navodi koje ste Vi naveli na kraju Vašeg zaključka upravo potvrđuju navedeno, a naveli ste sljedeće: "Gospodarski subjekti su koristili e-aukciju kao alat za namještanje ponuda, odnosno za stvaranje uvjeta da jedan od navedenih ponudača bude izabran kao najpovoljniji ponuđač nakon provedenog postupka e-aukcije. U pravilu, ugovor o predmetnoj nabavci se zaključi sa trećeplasiranim na konačnoj

rang listi ponuđača koji su sudjelovali na e-aukciji, jer su prvoplasirani i drugoplasirani ponuđači koji su u pojedinim postupcima cijene svojih ponuda snižavali i više od 50% odustali od predmetne nabave."

Naše društvo je u Vašem zaključku navedeno u točkama 1. g) i 1. h).

Postupak u točki Zaključak l.h) (Obrazloženje redni broj 11.) nabava računara i informatičke opreme broj: 23410-1-1-8/23 JU SC Petar Kočić Zvornik, gdje ste tabelarno prikazali i evidentno je da niti smo sudjelovali u interakcijama smanjivanja cijena na predmetnoj e-aukciji već smo ostali na osnovnoj - ponuđenoj cijeni. Prilikom otvaranja ponuda smo bili rangirani kao drugoplasirani, a na kraju e-aukcije kao petoplasirani sa istom cijenovnom vrijednošću. Kod ove nabave, prvu grešku je napravio Ugovorni organ koji nije, a morao je sukladno Zakonu o JN BiH, prvorangiranom ponuđaču uputiti upit za objašnjenje neprirodno niske cijene. Tokom e-aukcije nismo vršili nikakvu promjenu cijene, (...)*. Iste Vam možemo dostaviti, naravno nakon obostranog potpisivanja Izjava o povjerljivim informacijama - tajnost poslovnih podataka.

Iz navedenog je evidentno da niti smo sudjelovali u snižavanju cijena, kao i to da nismo bili trećerangirani!!!

Druga točka gdje je navedeno naše društvo jeste Zaključak l. g) (Obrazloženje redni broj 8) Nabava računarske opreme, broj.1115-7-1-28/23 ugovorni organ Općina Ključ iz Izvješća o tijeku i završetku (isti posjedujete, jer je javno dostupan na Portalu).

Evidentno je da smo bili prvorangirani, da nismo vršili nikakvo smanjenje cijena te da smo završili kao drugorangirani, jer je neki drugi ponuđač smanjenjem cijene (1,29%) imao povoljniju cijenu. Na predmetnoj e-aukciji nismo niti sudjelovali usljed loše planiranog proračuna od strane Ugovornog organa, a zbog čega je cijena bila jako neprofitabilna i nije bila predmetom bilo kakvog mogućeg snižavanja na e-aukciji.

Također smo navedeni u Obrazloženju rednom broju 13 (nije navedeno u Zaključku?!) nabava kompjuterske opreme broj: 5359-7-1-22/23 ugovorni organ Općinski sud Kakanj. Uvidom u Izvješće o tijeku i završetku e-aukcije vidljivo je da nismo vršili nikakvu promjenu cijene (snižavanje) kao i to da smo bili trećerangirani, a nakon e-aukcije završili kao posljednje plasirani (šesto mjesto). I ovdje je jasno da nema nikakvog temelja za sumnju po navedenom članku, jer niti smo sudjelovali u predmetnoj e-aukciji, niti smo dobili predmetni Ugovor.

Iz svega navedenog jasno je da u potpunosti odbacujemo vaš Zaključak u dijelu koji se odnosi na naše društvo, te da ne postoji niti jedna osnovana sumnja na povredu članka 4. stavak (1) točka b) i c)"

Gospodarski subjekat ZERICK je u ostavljenom roku dana 19.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-18/24), i u bitnom naveo slijedeće:

"U "Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti protiv gospodarskih subjekata..." u stavku (1) se navodi: "Pokreće se postupak po službenoj dužnosti radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u postupcima javnih nabavki, u smislu članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji protiv gospodarskih subjekata:

c) PR " SMART COMPUTER " ul Vožda Karađorda bb, PR " Media Market" ul Miloša Obilića bb, Prijedor, i ZERICK d.o.o. ul. Mustafe Kamerića 7, 71 000 Sarajevo postupak javne nabave broj: 1190-7-1-76/23"

1. Izjašnjavamo se da se u ovom slučaju radi o slučajevima koji potpadaju pod članak 8. (Sporazumi male vrijednosti) Zakona o konkurenciji BiH (sl. list BiH br. 48/2005, 76/2007 i 80/2009), i da se zbog toga odredbe članka 4. stavka (1) Zakona o konkurenciji BiH ne primjenjuju na ovaj postupak. Zato predlažemo da Ovaj organ donese RJEŠENJE o nepostojanju povrede ovog Zakona u postupku javne nabave 1190-7-1-76/23. Temelj pokretanja ovog postupka je članak 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji BiH.

U "Zakonu o konkurenciji BiH", sl. list BiH br. 48/2005, 76/2007 i 80/2009), članak 8. (Sporazumi male vrijednosti):

Stavak (1) glasi: "Odredbe članka 4. stavak (1) ovog Zakona ne primjenjuju se na sporazume male vrijednosti.

Stavak (3) glasi: Sporazumi male vrijednosti u smislu ovog Zakona su:

a) Kada ukupni tržišni udjel sudionika sporazuma na mjerodavnom tržištu ne premašuje 10%, u slučaju kada je sporazum zaključen između gospodarskih subjekata koji su stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na istoj razini proizvodnje ili trgovine.

A) Utvrđivanje mjerodavnog tržišta

Procjena mjerodavnog tržišta iznosi oko 1.000.000.000,00 KM u 2022. godini. Ovaj iznos mjerodavnog tržišta je objavljen u izlaganju potpredsjednika VTK BiH gosp. Ahmeta Egrlića na događaju "Digitalizacija, Inovativna prilika za Vaš posao" održanom u Sarajevu u organizaciji Verlab Instituta i VTK BiH, uz podršku EU delegacije i Vlade SR Njemačke kroz projekt "Inovacije i digitalizacije malih i srednjih preduzeća u Bosni i Hercegovini - EU4DigitalSME. Ovaj događaj je organiziran unutar Međunarodne konferencije o medicinskom i biološkom inžinjeringu (CMBEBIH'23) i Mediteranske konferencije za medicinski i biološki inžinjering i računarstvo (MEDICON'23). Printano izvješće o navedenim podacima je u prilogu ovog Izjašnjenja. Također, ovaj iznos mjerodavnog tržišta od 1.000.000.000,00 KM je objavljen i u izlaganju gđe. Elme Ljubčić 2.3.2023. na portalu balkans.aljazeera.net, a prema podacima i procjenama kojim raspolaže "Bit Alijansa" (Asocijacija koja okuplja najveće IT kompanije u BiH). Printano izvješće o navedenim podacima je u prilogu ovog Izjašnjenja.

B) Tržišni udjeli sudionika u 2022. godini.

Prema podacima sa web stranice www.companywall.ba prihodi firmi u KM u ovom postupku su sljedeći:

ZERICK d.o.o. (...)*
KODEKS d.o.o. (...)*
SMART COMPUTER (...)*
PR MEDIAMARKET (...)*
UKUPNO (...)*

Dakle, ukupan tržišni udjel svih sudionika u postupku iznosi (...)* KM ili oko (...)* % mjerodavnog tržišta. Ovaj tržišni udjel je daleko manji od 10% i smatra se neznatnim u smislu članka 8. Zakona o konkurenciji BiH."

Gospodarski subjekat UNIVERZALNO je u ostavljenom roku dana 20.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-19/24), i u bitnom naveo slijedeće:

Dostavljamo dokaze da nismo sudjelovali niti imali zabranjen dogovor/koluziju iz članka 4. stavak (l) točka b) i c) Zakona o konkurenciji između bilo kojih navedenih gospodarskih subjekata (PR SMART COMPUTER Prijedor, PR MEDIA MARKET Prijedor, SOFTKOM S d.o.o. Prijedor, BISCOMMERC d.o.o. Banja Luka, ELUR d.o.o. Kiseljak, COPITRADE d.o.o. Bijeljina, INTER-COM d.o.o. Zenica, ALF-OM d.o.o. Banja luka, ZERICK d.o.o. Sarajevo, EMADO d.o.o. Sarajevo),na temelju tačke 1. stavak b) i k) Zaključka o pokretanju postupka po službenoj dužnosti protiv gospodarskih subjekata PR SMART COMPUTER Prijedor, PR MEDIA

MARKET Prijedor, SOFTOM S d.o.o. Prijedor, BISCOMMERC d.o.o. Banja Luka, ELUR d.o.o. Kiseljak, COPITRADE d.o.o. Bijeljina, INTER-COM d.o.o. Zenica, ALF-OM d.o.o. Banja Luka, ZERICK d.o.o. Sarajevo, UNIVERZALNO d.o.o. Sarajevo, i EMADO d.o.o. Sarajevo, broj UP 01-26-3-004-1/24 od 07.03.2024. godine, (u daljem tekstu Zaključak).

Za točku 1. stavak b) iz Zaključka, dostavljamo dokumente/dokaze da u postupku 16813-7-1-45/22, nismo sudjelovali niti imali zabranjen dogovor/koluziju iz članka 4. stav(l) točka b) i c) Zakona o konkurenciji izmedu navedenih gospodarskih subjekata (PR SMART COMPUTER Prijedor, INTER-COM d.o.o. Zenica i PR MEDIA MARKET Prijedor). Dana 26.12.2022. godine smo skinuli tendersku dokumentaciju sa portala ejn.gov.ba, i počeli sa radom na pripremi ponude za tender u postupku br. 16813-7-1-45/22. Izmjenu tenderske dokumentacije smo skinuli 29.12.2022. godine. Dana 06.01.2023. godine, smo predali ponudu putem brze pošte kako bi stigla na vrijeme za otvaranje ponude. Dana 10.01.2023. godine, dobili smo upit na email od (...)*. U upitu su nas pitali da damo izjavu u vezi tehničke specifikacije, što smo i uradili isti dan, te smo izvornik izjave poslali putem pošte dana 10.01.2023. godine. Dana 12.01.2023. godine smo dobili Obavijest o održavanju e-aukcije putem e-maila Agencije za javne nabave BiH.

Na e-aukciji održanoj dana 17.01.2023. godine, naša ponuda je bila drugorangirana. Dana 24.01.2023. godine, putem pošte smo zaprimili Obavijest o rezultatima postupka konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda za nabavu računara, broj 067-0-Su-23-000-46 od 20.01.2023. godine, Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj 067-0-Su-23-000-43 od 19.01.2023. godine, i Zapisnik o pregledu i ocjeni ponuda. Dana 06.02.2023. godine, putem pošte smo zaprimili Obavijest o rezultatima postupka konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda za nabavu računara, broj 067-0-Su-23-000-081 od 31.01.2023. godine, i Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj 067-0-Su-23-000-080 od 31.01.2023. godine. Istog dana smo kontaktirali dobavljača u vezi naše ponude, kako bismo provjerili je li sva ponuđena roba još uvijek rezervirana i da li se mogu ispoštovati svi uvjeti iz tenderske dokumentacije. Dana 06.02.2023. godine, dobavljač nam je dao revidiranu ponudu, sa rokom isporuke do 45 dana, što nije bilo u skladu sa tenderskom dokumentacijom, pa smo tražili od drugog dobavljača da nam dostavi ponudu. Također, poslali smo upit na e-mail gospodina (...)* u vezi promjene ili izmjene roka isporuke, te smo ga obavijestili da ne možemo ispoštovati rok isporuke od 8 dana koji je naveden u tenderskoj dokumentaciji, odgovor na ovaj email nismo nikada dobili. Zbog promjene stanja na tržištu, dana 08.02.2023. godine, drugi dobavljač nam je dao djelimičnu ponudu, što nas je dovelo u situaciju da ne možemo ispoštovati tenderske uvjete i to je bio razlog zbog čega smo mi odustali od potpisivanja ugovora sa Ugovornim organom. Dana 20.02.2023. godine, smo dobili Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj 067-0-Su-23-000-146 od 15.02.2023. godine i Obavijest o rezultatima postupka konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda za nabavku računara broj 067-0-Su-23-000-148 od 15.02.22023. godine.

Za točku 1. stavak k) iz Zaključka, dostavljamo dokumente/dokaze da u postupku 1349-1-1-83/23 nismo sudjelovali niti imali zabranjen dogovor/koluziju iz članka 4. stav(l) točka b) i c) Zakona o konkurenciji između navedenih gospodarskih subjekata (PR SMART COMPUTER Prijedor, SOFTKOM S d.o.o. Prijedor, INTER-COM d.o.o. Zenica i PR MEDIA MARKET Prijedor). Dana 12.05.2023. godine smo skinuli tendersku dokumentaciju sa portala ejn.gov.ba, i počeli sa radom na pripremi ponude za tender u postupku br. 1349-1-1-83/23. Dana 31.05.2023. godine, smo predali ponudu putem brze pošte kako bi stigla na vrijeme za otvaranje ponude. Dana 02.06.2023. godine, dobili smo Zapisnik sa otvaranja ponuda na e-mail od gđe (...)*. Dana 02.05.2023. godine smo dobili Obavijest o održavanju e-aukcije putem e-maila Agencije za javne nabave BiH.

Na e-aukciji održanoj dana 05.06.2023. godine, naša ponuda je bila drugorangirana. Obzirom da naša kompanija prvobitno nije dobila povoljnu ponudu od dobavljača, nismo bili u mogućnosti da spuštamo cijenu na e-aukciji jer bi doveli kompaniju da posluje u minus odnosno ispod nabavne cijene. (...)* Dana 08.06.2023. godine, putem e-mail pošte od gđe (...)* zaprimili smo Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj 00-5-390-11/23 od 05.06.2023. god i zapisnik o pregledu i ocjeni ponuda br. 00-5-390-10/23 od 05.06.2023"

Gospodarski subjekat ALF-OM je u ostavljenom roku dana 20.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-20/24), i u bitnom naveo sljedeće:

ALF-OM DOO BANJA LUKA ističe da je Zahtjev za pokretanje posupka podnesen protiv istog od strane treće pravne osobe neutemeljen, te isti u cijelosti pobija navode podnositela zahtjeva koji se odnose na samog prijavljenog ALF-OM DOO BANJA LUKA kako slijedi.

Na temelju činjenica iz podnesenog Zahtjeva i priloženih materijalnih dokaza evidentno je da Podnositelj zahtjeva nije dokazao činjenice na temelju kojih bi moglo biti utvrđeno da je kao jedan od sudionika u predmetnom postupku javne nabave ALF-OM DOO BANJA LUKA na temelju bilo kakvih usmenih dogovora niti zaključenih ugovora počinio bilo kakvu vrstvu zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točke b) Zakona o konkurenciji u postupku javne nabavke koji je vođen pred ugovornim organom Osnovni sud u Kozarskoj Dubici, postupak javne nabave računarske opreme, broj: 13912-7-1-34/23.

Prijavljeni ALF-OM DOO BANJA LUKA ima pravni interes da se u navednom postupku također utvrdi da li je postojao zabranjeni sporazum jer je i sam ALF-OM DOO BANJA LUKA kao jedan od konkurenata suštinski nezadovoljan ishodom postupka javne nabave u kojem je i sam sudjelovao i čija ponuda nije odabrana kao najpovoljnija zbog ponuđene cijene od 12.000,00 KM ispod kojeg iznosa isti više i nije snižavao vlastitu ponudu isključivo iz razloga ekonomske neopravdanosti prema vlastitoj kalkulaciji i procjeni, dok su druga dva sudionika istu snizili za 35,71 % odnosno 41,18%.

Ovakvim činom se na neprimjeren način podnosi apsolutno neutemeljena prijava nelojalne konkurencije na tržištu, a u vezi sa navodnim postupcima javnih nabava koje je proveo ugovomi organ Osnovni sud u Kozarskoj Dubici, čineći nespornom činjenicu da je sam ugovorni organ proveo zakonit postupak javne nabave u kojem je jedino i sudjelovao aktivno na e-aukciji prijavljeni ALF-OM DOO BANJA LUKA ali čija ponuda je bila znatno skuplja od druga dva sudionika u postupku, te koji posao isključivo iz tog razloga vlastite procjene neekonomičnosti daljnjeg spuštanja vlastite ponude isti nije više snižavao cijenu na e-aukciji uvidjevši da je i onako previše snizio vlastitu ponudu ispod ekonomske održivosti zbog čega je i odustao od iste.

Temeljiti zaključak o postojanju zabranjenog sporazuma u kojem je sudionik i prijavljeni ALF-OM DOO BANJA LUKA isključivo iz razloga jer je ponuda ponudača ALF-OM DOO BANJA LUKA bila prihvatljiva u konkretnom postupku javne nabave i to za robe iz registrirane djelatnosti prijavljenog, u kojem jedino postupku je isti uzeo aktivno učešće na e-aukciji i nije htio da prihvati posao po cijeni koju je snizio ispod granice

rentabilnosti i isplativosti po vlastitom viđenju i kalkulaciji, evidentno je da nema mjesta niti za indicije protiv prijavljenog o sudjelovanju u takvim radnjama ukoliko su iste i ostvarile obilježje zabranjenog sporazuma, a posebno i iz razloga jer je i sam ALF-OM DOO BANJA LUKA kao trećerangirani ponuđač u konkretnom predmetu sa kojim nije zaključen ugovor zbog navodne "šeme" koja je po indicijama prijavitelja postojala faktički oštećena strana jer niti on nije zaključio ugovor o javnoj nabavi.

Imajući u vidu navedeno, paušalne i neargumentovane su tvrdnje:

Sukladno naprijcd navedenom, utvrđeno jc da postoji utemeljna sumnja zabranjenog dogovora/koluzije iz članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji između ponudača/gospodarskih subjekata PR SMART COMPUTER Prijedor, PR MEDIA MARKET Prijedor, SOFTKOM S d.o.o. Prijcdor, BISCOMMERC d.o.o. Banja Luka, ELUR d.o.o. Kiseljak, COPITRADE d.o.o. Bijeljina, INTER-COM d.o.o. Zenica, ALF-OM d.o.o. Banja Luka, ZERICK d.o.o. Sarajevo, UNIVERZALNO d.o.o. Sarajevo i EMADO d.o.o. Sarajevo, u naprijed navedenim postupcima javne nabave računarske opreme. Gospodarski subjekt su koristili e-aukciju kao alat za namještanje panuda, odnosno za stvaranje uvjeta da jedan od navedenih ponuđača bude izabran kao najpovoljniji ponuđač nakon provedenog postupka e-aukcije. U pravilu, ugovor o predmetnoj nabavi se zaključi sa trećeplasiranim na konačnoj rang listi ponuđača koji su sudjelovali na e-aukciji, jer su prvoplasirani i drugo plasirani ponuđači koji su u pojedinim postupcima cijenu svojih ponuda snižavali i više od 50% odustali od predmetno nabave.

U konkretnom postupku u kojem se kao prijavljeni tereti i ALF-OM DOO BANJA LUKA isti apsolutno nije koristio e-aukciju kao "alat za namještanje ponuda", nego je isti koristio jedini mogući zakonit način prava na sudjelovanje u postupku javne nabave dostavljanjem ponude po ponuđenoj cijeni koja je u konačnici bila neprihvatljiva.

Također, prijavljeni ALF-OM DOO BANJA LUKA apsolutno nije stvarao uvjete "da jedan od navedenih svih prijavljenih ponudača bude izabran kao najpovoljniji ponuđač" jer istom i nisu data takva ovlaštenja koja jasno pripadaju isključivo ugovornim organima koji raspisuju tender, a jedino pravo koje po zakonu pripada ponuđaču ALF-OM DOO BANJA LUKA i koje je svakako iskoristio jeste pravo da dostavi ponudu za robu iz asortimana registrirane djelatnosti.

Čak i pravilo na kojem se insinuira stvarajući prividnu sliku o prijavljenom ALF-OM DOO BANJA LUKA kao jednom od navodnih članova grupe u konkretnom slučaju nije primjenjivo na istog. Naime, prema navodima se ističe: "U pravilu, ugovor o predmetnoj nabavi se zaključi sa trećeplasiranim na konačnoj rang listi ponuđača..."

U postupku u kojem je prijavljen i ALF-OM DOO BANJA LUKA isti jeste trećeplasirani, ali sa njim u konačnici nije zaključen ugovor, nego je isti zaključen sa četvrtoplasiranim ponuđačem SMART COMPUTER, pa se zaključuje da je faktički takvim radnjama ukoliko se utvrde tačnim od strane prvorangirana dva ponuđača koji su nastavili snižavati svoje ponude faktički jedino oštećen ALF-OM DOO BANJA LUKA. Ovakve insinuacije o navodnom postojanju bilo kakvih sporazuma ili dogovora među sudionicima u postupku javne nabave u kojem je sudjelovao i ALF-OM DOO BANJA LUKA su paušalne i ničim dokazane insinuacije koje Podnositelj zahtjeva želi staviti na teret ponuđača ALF-OM DOO BANJA LUKA koji niti u jednom od navedenih slučajeva nije odabran kao najpovoljniji ponuđač.

Uostalom, postavlja se pitanje u čemu se ogleda povreda Zakona o konkurenciji na strani ponuđača ALF-OM DOO BANJA LUKA koji se u predmetnom postupku javne nabave ponašao jednako kao i svaki drugi ponuđač, a to je da je isti dostavio u zatvorenoj koverti ponudu jednako kao i svi drugi ponuđači sa inicijalno ponuđenom cijenom koja je i inicijalno bila prihvatljiva i kao takva uvrštena u sustav e-aukcije, te na jednak način kao i svi drugi snižavao svoju inicijalnu ponudu, a koja u konačnici i nije odabrana kao najpovoljnija jer je za istog bila neprihvatljiva.

U smislu članka 25. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), ističemo da Podnositelj zahtjeva nije dokazao Konkurencijskom vijeću postojanje bilo kakvog sporazuma niti dogovora medu prijavljenim kojim bi bili narušeni bilo koji principi zakona, niti je djelovanje ponuđača ALF-OM DOO BANJA LUKA u bilo kojem smislu nezakonito i u suprotnosti sa odredbama Zakona o konkurenciji.

U konačnici, ALF-OM DOO BANJA LUKA predlaže da Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), donese Rješenje kojim se odbija Zahtjev pravne osobe podnesen protiv pravne osobe ALF-OM DOO BANJA LUKA, radi postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak 1. točka b) i d) Zakona o konkurenciji, kao neutemeljen, uz obvezu da se pravnoj osobi ALF-OM DOO BANJA LUKA nadoknade svi troškove ovog postupka.

Kako se u konkretnom slučaju radi o strankama sa suprotnim interesima, to sukladno članku 39. Zakona o konkurenciji, ALF-OM DOO BANJA LUKA smatra korisnim i predlaže da se u ovoj pravnoj stvari održi usmena rasprava. Molimo da se poziv za održavanje usmene rasprave za ALF-OM DOO BANJA LUKA pošalje na adresu punomoćnika Zlatan Alagić, Musala bb, 71300 Visoko."

Gospodarski subjekat ELUR je u ostavljenom roku dana 20.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-21/24), i u bitnom naveo slijedeće:

"Izjašnjavamo se da u postupku javne nabave 687-1-1-57/23 (Lot 1) i (Lot 2) nismo sklopili zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji niti sa jednim navedenim u konkurentom postupku.

Izjašnjavamo se da se u oba slučaja radi o slučajevima koji potpadaju pod članak 8. (Sporazumi male vrijednosti) Zakona o konkurenciji BiH (sl. list BiH br. 48/2005, 76/2007 i 80/2009) i da se zbog toga odredbe iz članka 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji BiH ne primjenjuju na ovaj postupak. Zato predlažemo da ovaj organ donese RJEŠENJE o nepostojanju povrede ovog Zakona u postupcima javnih nabava 687-1-1-57/23 (Lot 1) i 687-1-1-57/23 (Lot 2).

U postupku javne nabave 687-1-1-57/23 (Lot 1) radilo se o 33 kom HP Laptopa i 1 kom Lenovo laptopa sa proračunom 29.538,00 KM. Firma ELUR je bila jako zainteresirana da dobije ovaj posao jer se na taj način ostvaruje značajan promet sa HP laptopima. Razlog za to je što zvanični distributer ove opreme firma "Com Trade distribution BH" d.o.o. Sarajevo u više proteklih godina u suradnji sa proizvođačem HP objavljivao tzv. "HPINCENTIVE" tj. nagradno natjecanje kojim se mogu ostvariti nagrade u vidu atraktivnih putovanja. Bilo je za očekivati da će se ovo objaviti i za 2023. godinu i cilj firme ELUR je bio da ostvari što veći promet kako bi se zadovoljili kriterijumi natjecanja. U prilogu dostavljamo, kao primjer, Natječajnu informaciju iz 2018.

Iz navedenog razloga na e-aukciji provedenoj 8.5.2023. godine ELUR je u prvom navratu snizio cijenu svoje ponude sa početnih 29.537,00 na 23.900,00 ili 19,08%. Ova cijena je za ELUR bila razumni minimum jer je nabavna cijena opreme bila

(...)* KM (33 kom HP laptopa po ponudi (...)* te bi tu bilo gubitka (...)* KM, što je prihvatljivo u odnosu na potencijalni dobitak atraktivnog nagradnog putovanja (potencijalne vrijednosti 5.000,00- 10.000,00 KM). Međutim INTER-COM je ponudio iznos znatno ispod svoje vjerojatne nabavne cijene, na 21.550,00 KM. Ovakvo nerazumno nuđenje je razljutilo Elur-ovog sudionika na e-aukciji i on je iz revolta snizio cijenu na 19.400,00 KM. ("Evo, radit ću na gubitak samo da ti ne dobiješ ovaj posao!"). Kako je INTER-COM još jednom snizio svoju cijenu na 17.500,00 ELUR je odustao od daljeg snižavanja cijene.

Nakon aukcije, ugovor je ponuđen INTER-COM-u kao prvorangiranom ponuđaču koji nije dostavio dokumente po čl. 45 ZJN.

Nakon toga ugovor je ponuđen ELUR-u kao drugoplasiranom ponuđaču. Pošto je ponuđena cijena ELUR-a bila 19.400,00 KM ELUR je pokušao dobiti sniženje cijena od distributera da bi mogao prihvatiti Ugovor. Kako distributeri COMTRADE i UNI-EXPERT nisu mogli sniziti cijenu, u slučaju prihvatanja Ugovora neto gubitak ELUR-a bi bio (...)*. Ovo je ELUR procijenio kao neprihvatljiv gubitak koji bi bio veći od potencijalnog dobitka nagradnog putovanja na HP INCENTIVE, te je odustao od ugovora neslanjem dokumenata po čl. 45 ZJN. Nakon ovoga Ugovor je ponuđen MEDIA-MARKETu-u kao trećeplasiranom ponuđaču koji je prihvatio ugovor.

Zaključujemo da do situacije da trećeplasirani MEDIA-MARKET dobije ugovor nije došlo zbog zabranjenog sporazuma u postupku javnih nabava nego zbog "inata" u nadmetanju između ELUR-a i INTER-COM-a koji, na kraju, ipak nisu mogli prihvatiti ugovor zbog neprihvatljivo sniženih cijena na e-aukciji.

U postupku javne nabave 687-1-1-57/23 (Lot 2) radilo se o 5 kom velikih crno-bijelih printera formata A3 i 2 velika kolor printera formata A3 sa proračunom 38.462,00 KM, ELUR je ponudio početnu cijenu 28.535,00 KM. Nakon što je došao Zapisnik o otvaranju ponuda ELUR je utvrdio da je napravio računsku grešku. Naime nabavna cijena prema ponudi EA-SERVIS d.o.o. Sarajevo iznosi (...)* KM, što znači da je ponuđena cijena niža od proračuna za (...)* KM. Na e-aukciji 8.5.2023. godine nije bilo nikakvog pomjeranja cijena, te je Ugovorni organ ponudio Ugovor ELUR-u kao prvoplasiranom ponuđaču. Kako bi se prihvatanje ugovora pokazalo kao čist gubitak od (...)* KM, Elur nije dostavio dokumente po čl. 45 te je na taj način odustao od ugovora. Nakon ovoga, ugovor je ponuđen MEDIA-MARKET-u kao drugoplasiranom ponuđaču koji je prihvatio ugovor. Zaključujemo da do situacije da drugoplasirani MEDIA-MARKET dobije ugovor nije došlo zbog zabranjenog sporazuma u postupku javnih nabava, nego zbog toga što je ELUR napravio grešku u ponudi, i zato nije mogao prihvatiti ugovor sa preniskom cijenom.

Osnov pokretanja ovog postupka je članak 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji BiH. U "Zakonu o konkurenciji BiH", sl. list BiH br. 48/2005, 76/2007 i 80/2009), članak 8. (Sporazumi male vrijednosti): Stavak (1) glasi: "Odredbe članka 4. stavak (1) ovog Zakona ne primjenjuju se na sporazume male vrijednosti.

Stavak (3) glasi: Sporazumi male vrijednosti u smislu ovog Zakona su:

a) Kada ukupni tržišni udjel sudionika sporazuma na mjerodavnom tržištu ne premašuje 10%, u slučaju kada je sporazum zaključen izmedu gospodarskih subjekata koji su stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na istoj razini proizvodnje ili trgovine.

A) Utvrđivanje mjerodavnog tržišta

Procjena mjerodavnog tržišta iznosi oko 1.000.000.000,00 KM u 2022. godini. Ovaj iznos mjerodavnog tržišta je objavljen u izlaganju potpredsjednika VTK BiH gosp. Ahmeta Egrlića na događaju "Digitalizacija, Inovativna prilika za Vaš posao" održanom u Sarajevu u organizaciji Verlab Instituta i VTK BiH, uz podršku EU delegacije i Vlade SR Njemačke kroz projekt " Inovacije i digitalizacije malih i srednih preduzeća u Bosni i Hercegovini - EU4DigitalSME. Ovaj događaj je organiziran unutar Međunarodne konferencije o medicinskom i biološkom inžinjeringu (CMBEBIH'23) i Mediteranske konferencije za medicinski i biološki inžinjering i računarstvo (MEDICON'23). Printani izvještaj o navedenim podacima je u prilogu ovog Izjašnjenja. Također, ovaj iznos mjerodavnog tržišta od 1.000.000.000,00 KM je objavljen i u izlaganju gđe. Elme Ljubčić 2.3.2023. na portalu balkans.aljazeera.net, a prema podacima i procjenama kojima raspolaže "Bit Alijansa" (Asocijacija koja okuplja najveće IT kompanije u BiH). Printano izvješće o navedenim podacima je u prilogu ovog Izjašnjenja.

B) Tržišni udjeli sudionika u 2022. godini.

Prema podacima sa web stranice www.companywall.ba prihodi firmi u KM u ovom postupku su sljedeći:

ELUR d.o.o. (...)*
BISCOMMERCE d.o.o. (...)*
INTER-COM d.o.o. (...)*
PR MEDIAMARKET (...)*
UKUPNO (...)*

Dakle, ukupan tržišni udjel svih sudionika u postupku iznosi (...)* KM ili oko (...)*% mjerodavnog tržišta. Ovaj tržišni udjel je daleko manji od 10% i smatra se neznatnim u smislu članka 8. Zakona konkurenciji BiH."

Gospodarski subjekat COPITRADE je u ostavljenom roku dana 21.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-22/24), i u bitnom naveo slijedeće:

"Odvjetnička kancelarija Matić Milana iz Bijeljine, zastupa "Copitrade" d.o.o. Bijeljina, po punomoći u prilogu i punomoćnik će predstavljati "Copitrade" pred Konkurencijskim vijećem.

Dana 11.03.2024. godine je "Copitrade" d.o.o. Bijeljina (u daljem tekstu: Copitrade) zaprimio Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj UP 01-26-3-004-1/24 od 07.03.2024. godine i akt broj UP 01-26-3-004-14/24 od 07.03.2024. godine, bez bilo kakvih priloga, povodom čega treba da se izjasni o pokretanju postupka po službenoj dužnosti "radi utvrđivanja postojanja zabranjog sporazuma u postupcima javnih nabava, u smislu odredbi članka 4. stavak 1. točka b) i c) Zakona o konkurenciji" protiv više gospodarskih subjekata, uključujući i Copitrade.

Prije svega smatramo da je sam Zaključak u odnosu na Copitrade potpuno nejasan, pored činjenice da je neutemeljen. Iz Zaključka od 07.03.2024. godine je vidljio da se na Copitrade odnosi samo točka f) članka 1. Zaključka u odnosu na jedan postupak nabave 417-7-1-2/23 kod Okružnog javnog tužilaštva u Bijeljini. Ostalih 15 postupaka se na bilo kakav način ne odnosi na Copitrade, niti je iz izreke Zaključka vidljivo da su postupci protiv Copitrade pokrenuti u odnosu na ove procedure javne nabave. Copitrade je bio sudionik na samo 2 od 16 postupaka javne nabave, pa nije jasno kako i na koji način je ovaj ponudač mogao biti sudionik bilo kakvih zabranjenih sporazuma u navedenim procedurama.

U vezi sa postupkom kod OJT Bijeljina nije ni sporno da je Copitrade bio sudionik postupka, međutim ponuda koju je dao od 10.400,00 KM je posljedica nemogućnosti da isti u sustav e-nabavke upiše ponudu prije rapidnih i sekundarski

snižavanja cijene ponuđača Softkom doo Prijedor i Smart Computer Prijedor.

Naime, navedena 2 ponuđača su u svega nekoliko sekundi u toj mjeri i brzini snižavali cijenu da Copitrade nije bi u prilici da otkuca-klikne u Portalu javnih nabava cijenu jer je već sljedeća cijena bila u manjem rasponu i opsegu od one koja je ukucana, pa je na kraju jedina cijena koja je mogla biti otkucana ona od 10.400,00 KM. Dakle, radi se o sustavnoj grešci na Portalu javnih nabava i činjenici koja je bila izvan kontrole Copitrade, ali i snalažljivosti dva ponuđača kojima je sustav javne nabave omogućio da usljed uzmjena na Portalu javnih nabava mogu za svega nekoliko sekundi sniziti svoju cijenu na način da svi ostali ponudači budu "paralisani" i u nemogućnosti da "kliknu" ponudu koju daju.

Paradoks cjelokupne situacije u postupanju navedena dva ponuđača je da je isto dopuštena radnja kao posljedica odredbi članka 10. Pravilnika pravilnika o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije kojim je predviđeno da: "(1) Svako snižavanje cijene ponude je moguće u rasponu od 0,1% do 10% od ponuđene cijene. (2) Kada se ukupna cijena odnosi na tehničku specifikaciju koja se sastoji od više pozicija, tada se svaka od pozicija umanjuje za isti procenat koliko iznosi konačno procentualno umanjenje ukupne cijene postignute nakon e-aukcije, te se na tako umanjene cijene nudi zaključenje ugovora najpovoljnijem ponuđaču sukladno članku 72. Zakona. "

Nakon provedenog postupka javne nabave najpovoljnijem ponuđaču se dostavlja ugovor radi potpisivanja, ali Zakon o javnim nabavama ostavlja ponuđačima zakonitu mogućnost da odustanu od svoje ponude u bilo kojoj fazi aktivnom radnjom, prema odredbama članka 57. stavak 2. ZJN kojim je predviđeno da: "Ponuđač može prije isteka roka za dostavu ponuda svoju ponudu izmijeniti, dopuniti ili od nje odustati ili pasivnom radnjom-propuštanjem, sukladno odredbama članka 72. stavak 3, ZJN, kojim je predviđeno da: "(3) Ugovorni organ dostavlja prijedlog ugovora onom ponuđaču čija je ponuda po rang-listi odmah nakon ponude najuspješnijeg ponuđača, u slučaju da najuspješniji ponuđač: a) propusti dostaviti izvorne ili ovjerene preslike dokumentacije iz čl 45. i. 47. ovog zakona, ne starije od tri mjeseca od dana dostavljanja ponude ili zahtjeva za sudjelovanje, u roku koji odredi ugovorni organ; ili b) propusti dostaviti dokumentaciju koja je bila uvjet za potpisivanje ugovora, a koju je bio dužan pribaviti sukladno propisima u Bosni i Hercegovini; ili c) u pisanoj formi odbije dodjelu ugovora; ili d) propusti dostaviti garanciju za izvršenje ugovora sukladno uvjetima iz tenderske dokumentacije i u roku koji mu je odredio ugovorni organ; ili e) propusti potpisati ugovor o nabavi u roku koji mu je odredio ugovorni organ; ili j) odbije zaključiti ugovor pod uvjetima navedenim u tenderskoj dokumentaciji i ponudi koju je dostavio."

Dakle, svaki od navedenih razloga je na zakonu zasnovan način odustanka od ponude i nije zabranjen, kako prije, tokom tako, ali i nakon e-aukcije. Ovo nije neuobičajena i rijetka pojava. Copitrade ističe da iz cjelokupne sadržine Zaključka proizilazi da su predmet analize bile aktivnosti Smart Computer Priiedor, Media Market Prijedor i Softkom Prijedor na svih 16 postupaka, te da su dokazi prikupljani sa Portala javnih nabava, pa iz sadržine ne proizilazi na bilo kakav način da je koluzija nastupila i u odnosu na Copitrade, niti zašto je u odnosu na ovaj subjekt postupak pokrenut.

Osim činjenice da je Copitrade bio sudionik 1 od 16 postupaka koji je predmet kontrole, ne proizilazi bilo kakva druga veza Copitrade i/i bilo kojeg drugog subjekta protiv kojih su postupci pokrenuti. Ne može se a priori prihvatiti kao dokaz koluzivnog ponašanja (da odustajanje od ponude subjekta koji je liticitirao predstavlja postojanje zabranjenog sporazuma u postupku javne nabave jer bi takav pristup imao za posljedicu direktno kršenje odredbi članka 57. stavak 2. i 72. stavak 3. ZJN, te prava sudionika postupka da u bito kojoj fazi postupka aktivnim iti pasivnim ponašanjem odustanu od svojih ponuda, što svakako nije zabranjena radnja.

Ostaje nejasno kako i na koji način u postupku prikupljanja dokaza je Konkurencijskom vijeću promaklo da utvrdi da je Copitrade firma koja već preko 25 godina posluje na području Bosne i Hercegovine sa preko 30 zaposlenih radnika-pretežno informatičke struke i da je do sada sudjelovalo na nekoliko tisuća postupaka javnih nabava, te ima zaključenih preko 2000 ugovora sa raznim organima u Bosni i Hercegovini na svim razinama. Također, pretežit broj firmi prema kojima je povezan uopće Copitrade nisu poznati, niti sa njima imaju poslovnu suradnju.

Sve ovo ukazuje da i odnosu na Copitrade u navedenih 16 (ili samo jednom) postupku ne postoji bilo kakvo zabranjeno postupanje ili zabranjeni sporazum, slijedom čega je krajnje neutemeljeno pokretanje postupka u odnosu na ovaj subjekt, jer nema preduvjeta iz članka 4. stavak 1. točka b) i c) Zakona o konkurenciji."

Gospodarski subjekat MEDIA MARKET je u ostavljenom roku dana 22.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-23/24), i u bitnom naveo sljedeće:

"Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine je dana 07.03.2024 godine donijelo zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj: UP 01-26-3-004-1/24 protiv PR "Media Market radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u postupcima javnih nabava u smislu članka 4. stavak 1. točke b) i c) Zakona o konkurenciji. Zaključak je donesen po prijavi predmetnog subjekta (identitet poznat Konkurencijskom vijeću) protiv gospodarskih subjekata PR " Smart Computer" Prijedor, PR "Media Market Prijedor, "Softkom S" d.o.o. Prijedor, "Biscommerc" d.o.o. Banja Luka, "Elur" d.o.o. Kiseljak, "Copitrade" d.o.o. Bijeljina, "Inter-Com" d.o.o. Zenica, "Alf-om" d.o.o. Banja Luka, "Zerick" d.o.o. Sarajevo, "Univerzalno" d.o.o. Sarajevo i "Emado" d.o.o. Sarajevo.

Navedeni zaključak je donesen zbog navodnih manipulacija u postupku e-aukcije na način da jedan gospodarski subjekat spusti cijenu da bi druga dva po ranije dogovorenim cijenama u nekoliko sekundi spustili cijene ispod tržišnih, nakon čega dva ponuđača koja su najbolje rangirana u tijeku e-aukcije, ne dostave kvalifikacionu dokumentaciju da bi trećeplasirani bio izabran i da bi ugovorni organ s njim zaključio ugovor o predmetnoj nabavi. Smatramo da je navedeni zaključak neutemeljen.

Pitanje provođenja e-aukcije u periodu za koji se teretimo, bilo je regulirano Pravilnikom o uvjetima i načinu provođenja e-aukcije ("Službeni glasnik BiH", broj: 66/16- u daljem tekstu: Pravilnik), a pitanje snižavanja cijena konkretno člankom 8. ovog Pravilnika. Sukladno istim je funkcionirao i sam portal javnih nabava, odnosno sustav provođenja e-aukcija. U konkretnom, ponašanje sudionika e-aukcije nije bilo ni moguće mimo navedenog, tj. spuštanje cijena nikako nije "stvar" kojom su "manipulirali" gospodarski subjekti, već je to mehanizam koji je funkcionirao sukladno zakonskoj regulativi koja je bila na snazi, pa se pomenuto više može kvalificirati kao manjkavost propisa, nego kao njihovo kršenje. Dakle, ponašanje PR "Media Market" nije sadržavalo elemente protivzakonitog ponašanja, niti je imalo za cilj kršenje pozitivnih propisa iz oblasti javnih nabava.

Bitno je napomenuti i to da je Pravilnikom jasno propisano da svi ponuđači imaju uvid u ostale ponude tokom trajanja e-aukcije i istovremeno je svima data mogućnost da izvrše korekcije svojih cijena ukoliko žele. Dakle, niko nikoga

ne može spriječiti da se takmiči sa ostalima i ni jedan ponuđač nema čak ni tehničku mogućnost da spriječi iii onemogući drugog da sudjeluje ili se takmiči. S druge strane, svaki ugovorni organ je imao pravo da prekine e-aukcije, ukoliko bi smatrao da postoje određene nepravilnosti. Kod svih navedenih e-aukcija u zaključku o pokretanju postupka je glavni kriterij za prihvat ponude bila najniža cijena. Smatramo da su svi sudionici mogli da licitiraju i da dostavljaju ponude, sukladno načelu slobode ugovaranja.

Također, kvalifikacija koja se stavlja na teret "spuštanje cijena ispod tržišnih" je više paušalna i više pretpostavka, nego provjereno dokazana i potvrđena činjenica. Šta se u ovom trenutku ima smatrati tržišnom cijenom, imajući u vidu svakodnevne fluktuacije tržišta ili preciznije stalni rast cijena na tržištu u svim mogućim gospodarskim oblastima? Za većinu javnih nabava za koju se teretimo, nismo čak imali ni ponude za robu, jer su često ugovorni organi tražili robu koja je teško dostupna i dobavljiva, odnosno robu koja se uglavnom naručuje iz Kine. Nerijetko se dešavalo da tek nakon e-aukcije (pod uvjetom da smo dobro plasirani) imamo mogućnost da dođemo do cijena robe koja bi bila prihvatljiva za nas, pa je i naše ponašanje na aukcijama i spuštanje cijena nerijetko bilo "na slijepo" (a što vjerujemo i za ostale ponuđače). U slučajevima nama neprihvatljive cijene ili nemogućnosti nabave određene robe za predmetne nabave, bili smo prinuđeni da odustanemo od potpisivanja ugovora sa ugovornim organima.

U dijelu zaključka o pokretanju postupka pred Konkurencijskim vijećem navodi se i to da neki od ponuđača nisu dostavljali odgovore/obrazloženja o neprirodno niskim cijenama, a što su po Zakonu o javnim nabavama bili dužni učiniti.

Člankom 66. Zakona o javnim nabavama je propisano da "Ukoliko ugovorni organ ocijeni da je ponuđena cijena neprirodno niska, pismeno će od ponuđača zahtijevati da obrazloži ponuđenu cijenu. Ako ponuđač ugovornom organu ne ponudi utemeljeno obrazloženje, koje može između ostalog sadržavati i poređenje sa cijenama na tržištu, ugovorni organ će odbaciti ponudu."

Smatramo da u konkretnom slučaju nije povrijeđen Zakon o javnim nabavama, jer gospodarski subjekat je imao mogućnost da ne dostavi obrazloženje, a kao posljedica je to da ugovorni organ odbaci ponudu. Dakle, nije bilo nikakve povrede zakona.

Zabranjeni sporazumi kao nedozvoljeni oblik konkurencijskog djelovanja u pravu konkurencije u našoj državi je reguliran Zakonom o konkurenciji Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09- u daljem tekstu: Zakon o konkurenciji BiH), te je istim regulirano pitanje pojavnih oblika ovih sporazuma, dopušteni izuzeci, posljedice zabranjenih sporazuma, procedure pokretanja i provođenja postupka, te utvrđivanja postojanja zabranjenih sporazuma kao i sankcije za iste. Jedno od osnovnih načela koje važi na polju obligacionog prava jeste načelo autonomije volje stranaka koje podrazumijeva, između ostalog i slobodu ugovaranja. Ovo načelo je ograničeno time da ugovorni partneri ne mogu zaključivati ugovore protivne javnom poretku i prinudnim propisima društva. U tom smislu, država u oblasti konkurencije donosi propise o pravilima ponašanja tržišnih sudionika koja imaju za cilj da osigura pristup tržištu što većem broju tržišnih sudionika i osiguranje istih, ili bar približno istih uvjeta za sve.

Ukoliko se vratimo na samu izreku zaključka o pokretanju postupka po službenoj dužnosti, uočavamo da je isti pokrenut u smislu članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji koji propisuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prećutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, a koji se odnose na izravno ili neizravno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovinskih uvjeta, ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja, podjelu tržišta ili izvora snabdijevanja, primjenu različitih uvjeta za istovjetne tranzakcije s drugim gospodarskim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju i zaključivanje takvih sporazuma kojima se druga strana uvjetuje da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u svezi s predmetom sporazuma. Međutim, u stavku (3) članka 4. ostavlja se mogućnost da takav sporazum ne bude zabranjen ako doprinose unapređenju proizvodnje ili distribucije robe i/ili usluga unutar BiH, ili promociji tehničkog i ekonomskog razvoja, ali pod uvjetom da potrošačima omogućava pravičan udio koristi koja iz njih proizilazi. Da bi se radilo o dopuštenom izuzetku, Zakon propisuje da takvi sporazumi mogu nametati samo ograničenja neophodna za postizanje ciljeva i pri tome ne omogućavaju isključivanje konkurencije u bitnom dijelu predmetnih proizvoda ili usluga.

U konkretnom slučaju nije bilo isključenja konkurencije. Svi su imali pravo da licitiraju. U zaključku se navodi da postoji utemeljena sumnja na postojanje zabranjenog dogovora između PR "Media Market" i ostalih gospodarskih subjekata, ali Zakon o konkurenciji ne pruža stvarnu razinu zaštite konkurencije koja postoji u razvijenim zemljama EU. Zakon zaista pruža mogućnost svim gospodarskim subjektima da traže zaštitu u slučaju kada sumnjaju na postojanje nedozvoljenog konkurencijskog ponašanja, no postavlja se pitanje stvarne ravnopravnosti subjekata u kontekstu trenutačnog stanja tržišta u BiH, imajući u vidu državnu pomoć i propadanje mnogih firmi u postupku stečaja. Smatramo da u konkretnom slučaju nije narušeno tržišno takmičenje, da ne postoji prećutni, niti bilo kakav sporazum između gospodarskih subjekata protiv kojih je pokrenut postupak po službenoj dužnosti. Smtaramo da ničim nije narušena konkurencija, te da svi gospodarski subjekti imaju jednake uvjete za sudjelovanje na e-aukcijama, a strana koja je podnijela prijavu ima teret dokazivanja bilo kakve povrede zakona.

Kako je gore navedeno, temelj pokretanja postupka pred Konkurencijskim vijećem sadržan je u članku 4. Zakona o konkurenciji. Člankom 8. istog zakona je propisano da se odredbe članka 4. stavak (1) ovog zakona ne primjenjuju na sporazume male vrijednosti, te da se sporazumom male vrijednosti smatra sporazum ako je zajedničko učešće sudionika sporazuma i gospodarskih subjekata pod njihovom kontrolom na mjerodavnom tržištu neznatno, izuzev teških ograničenja. Člankom 3. je propisano da su sporazumi male vrijednosti u smislu ovog zakona:

a) ukupni tržišni udio sudionika sporazuma na mjerodavnom tržištu ne premašuje 10% u slučaju kada je sporazum zaključen između gospodarskih subjekata koji su stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na istoj razini proizvodnje ili trgovine;
b) kad tržišni udio svake od strana na mjerodavnom tržištu ne premašuje 15%, u slučaju kada je gospodarski sporazum zaključen između gospodarskih subjekata koji nisu stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na različitim razinama proizvodnje ili trgovine;
c) sporazumi u kojima je teško odrediti da li se radi o sporazumu između konkurentnih ili gospodarskih subjekata koji nisu konkurentni kod kojih će se

primijeniti prag do 10% udjela na mjerodavnom tržištu.

Procjena mjerodavnog tržišta u BiH je javno dostupan podatak, kao i podaci o prihodima gospodarskih subjekata protiv kojih je ovaj postupak pokrenut (isti će Vam biti također dostavljeni uz ovaj odgovor). Ukoliko uporedimo jedne i druge, utvrdit ćemo da su tržišni udjeli sudionika ovog postupka daleko ispod 10% ukupnog tržišnog udjela, pa se postavlja pitanje opravdanosti i utemeljenosti pokretanja ovog postupka.

Također, smatramo da propisi u BiH iz oblasti konkurencije i zabranjenih sporazuma iako su usklađeni sa većinom europskih propisa, ne znače stvarni stepen zaštite konkurencije, kao i zabranu restriktivnih sporazuma, te u tom smislu treba vršiti širu edukaciju gospodarskih subjekata na tom području, posebno organizirati edukacije gospodarskih subjekata na temu zabranjenih sporazuma, a ne djelovati represivno.

Slijedom navedenog predlažemo da se postupak protiv navedenih gospodarskih subjekata obustavi."

Gospodarski subjekat BISCOMMERCE je u ostavljenom roku dana 25.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-24/24), i u bitnom naveo sljedeće:

"Zaključkom Konkurencijskog vijeća BiH, broj i datum veze, protiv gospodarskih subjekata PR "SMART COMPUTER" iz Prijedora, PR "MEDIA MARKET" iz Prijedora, "Softkom S" d.o.o. Prijedor, "UNIVERZALNO" d.o.o. Sarajevo, "INTER-COM" d.o.o. Zenica, "ZERICK" d.o.o. Sarajevo, "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka, "ALF-OM" d.o.o. Banja Luka, "COPITRADE" d.o.o. Bijeljina, "EMADO" d.o.o. Sarajevo i "ELUR" d.o.o. Kiseljak, pokrenut je postupak po službenoj dužnosti radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u postupcima javnih nabava, u smislu članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji.

S obzirom da je u izreci navedenog zaključka navedeno da se postupak, između ostalog, pokreće i protiv "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka u smislu članka 4. stavak (1) točke b) i c) u točno naznačenim postupcima javnih nabava, dajemo odgovor kako slijedi:

1.) BISCOMMERCE d.o.o. Banja Luka je sudjelovao u postupku javne nabave informatičke opreme koji je provodio ugovorni organ Općina Mrkonjić Grad, a za koji je 11.04.2023. godine na portalu javnih nabava objavljena Obavijest o nabav
2.) i pod brojem: 261-7- 1-48-3-19/23.

U predmetnom postupku javne nabave "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka je prvobitno za traženu opremu u Obrascu za cijenu ponude ponudio cijenu od 15.900,00 KM. S obzirom da je bilo predviđeno i provođenje e-aukcije, "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka je u istoj, a cijeneći nabavne cijene za traženu opremu i svoju maržu, odnosno cijeneći financijsku isplativost eventualnog zaključenja ugovora o javnoj nabavi, u postupku e-aukcije, spustilo prvobitno ponuđenu cijenu 13,84%, čime je konačna cijena ponude iznosila 13.700,00 KM slijedom čega je "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka zauzeo treće mjesto na rang listi. Ugovor o javnoj nabavi je zaključen sa drugoplasiranim ponuđačem. Iz naprijed opisanog slijeda događaja u predmetnom postupku javne nabave nesumnjivo proizlazi da nikakvog dogovora ni prećutnog ni izričitog nije bilo između "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka i bilo kojeg drugog ponuđača. Jedini interes "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka za sudjelovanje u navedenom postupku javne nabave je bilo zaključenje ugovora o javnoj nabavi sa Općinom Mrkonjić Grad u postupku javne nabave informatičke opreme po cijeni koja bi za "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka bila ekonomski isplativa.

2.) BISCOMMERCE d.o.o. Banja Luka je sudjelovao u postupku javne nabave računara i informatičke opreme koji je provodio ugovorni organ JU Srednjoškolski centar "Petar Kočić" Zvornik za koji je 02.11.2023. godine na portalu javnih nabava objavljena Obavijest o nabavi pod brojem: 23410-1-1-8-3-3/23. U predmetnom postupku javne nabave "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka je prvobitno za traženu opremu u Obrascu za cijenu ponude ponudio cijenu od 37.664,00 KM. S obzirom da je bilo predviđeno i provođenje e-aukcije, "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka u istoj nije spustio prvobitno ponuđenu cijenu i u konačnom je bio četvrti na rang listi sa prvobitno ponuđenom cijenom. S obzirom da ponuđači koji su bili na rang listi ispred "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka nisu zaključili ugovor sa ugovornim organom, ugovor je dodijeljen "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka. Međutim, imajući u vidu protek vremena od dostavljanja ponude do odluke o dodjeli ugovora "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka, isti nije bio u mogućnosti da prihvati zaključenje takvog ugovora jer je validnost ponude dobavljača od kojeg je "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka dobio ponudu za traženu opreme uveliko istekla, a dobavljač kasnije nije imao na stanju robu karakteristika kakve su tražene od strane Ugovornog organa u tenderskoj dokumentaciji, o čemu posjedujemo valjanu dokumentaciju koju ćemo dostaviti Konkurencijskom vijeću u daljem tijeku postupka, ukoliko to bude potrebno. Iz naprijed opisanog slijeda događaja u predmetnom postupku javne nabave nesumnjivo proizlazi da nikakvog dogovora ni prećutnog ni izričitog nije bilo između "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka i bilo kojeg drugog ponuđača. Jedini interes "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka za sudjelovanje u navedenom postupku javne nabave je bilo zaključenje ugovora o javnoj nabavi sa JU Srednjoškotski centar "Petar Kočić" Zvornik u postupku javne nabave informatičke opreme po cijeni koja bi za "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka bila ekonomski isplativa do kojeg zaključenja nije došlo iz naprijed navedenih razloga koje "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka nije mogao predvidjeti u momentu dostavljanja ponude. "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka nije imao na stanju niti je mogao u predviđenom roku nabaviti računare i informatičku opremu kakvi su traženi od strane ugovornog organa.

3.) BISCOMMERCE d.o.o. Banja Luka je sudjelovao u postupku javne nabave računara i računarske opreme koji je provodio ugovorni organ Grad Prnjavor, a za koji je 30.03.2023. godine na portalu javnih nabava objavljena Obavijest o nabavi pod brojem: 687-1- 1-57-3-56/23. U predmetnom postupku javne nabave "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka je prvobitno za traženu opremu za Lot 1 u Obrascu za cijenu ponude ponudio cijenu od 29.538,00 KM. S obzirom da je bilo predviđeno i provođenje e-aukcije, "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka je u istoj, a cijeneći nabavne cijene za traženu opremu i svoju maržu, odnosno cijeneći financijsku isplativost eventualnog zaključenja ugovora o javnoj nabavi, u postupku e-aukcije, nije spustio prvobitno ponuđenu cijenu čime je konačna cijena ponude iznosila 29.538,00 KM slijedom čega je "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka zauzelo četvrto (posljednje) mjesto na rang listi. Ugovor o javnoj nabavi je zaključen sa trećeplasiranim ponuđačem. Iz naprijed opisanog slijeda događaja u predmetnom postupku javne nabave nesumnjivo proizlazi da nikakvog dogovora ni prećutnog ni izričitog nije bilo između "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka i bilo kojeg drugog ponuđača. Jedini interes "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka za sudjelovanje u navedenom postupku javne nabave je bilo zaključenje ugovora o javnoj nabavi sa Gradom Prnjavor u

postupku javne nabave računara i računarske opreme po cijeni koja bi za "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka bila ekonomski isplativa.

Iz svega naprijed navedenog nesumnjivo proizlazi da nema niti osnova sumnje da je "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka na bilo koji način zajednički djelovao sa nekim od drugih gospodarskih subjekata, sa nekima od njih postigao izričiti ili prećutni dogovor koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije, a koji se odnose na ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja kao ni podjelu tržišta ili izvora snabdijevanja, a kako to propisuju odredbe članka 4. stavak (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji.

"BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka je ozbiljan gospodarski subjekat koji posluje na tržištu Bosne i Hercegovine dugi niz godina obavljajući kao temeljnu djelatnost trgovinu na veliko računarima, perifernom opremom i softverom i kao takvom mu je u interesu i pozdravlja sprječavanje koluzije među ponuđačima u postupcima javnih nabava kako bi se obezbijedila zdrava konkurencija i svi gospodarski subjekti ostvarili upravo svrhu za koju su i utemeljeni i zbog koje posluju.

Upravo i iz samog Zaključka proizlazi da je postupak pokrenut po službenoj dužnosti, zbog postojanja osnova sumnje da su pojedini gospodarski subjekti koristili e-aukciju kao alat za namještanje ponuda, odnosno za stvaranje uvjeta da jedan od ponuđača bude izabran kao najpovoljniji ponuđač nakon provedenog postupka e-aukcije u kojima je, u pravilu, zaključivan ugovor sa trećeplasiranim ponuđačem jer su prvoplasirani i drugoplasirani pouđači koji su u pojedinim postupcima cijenu svojih ponuda snižavali i više od 50%, odustali od predmetne nabave. Nelojalna konkurencija koja se stvara, između ostalog, i na način manipuliranja cijenama u e-aukciji u postupcima javnih nabava je veliki problem svim ozbiljnim gospodarskim subjektima pa tako i nama (Biscommerce doo) a koji sudjeluju u postupcima javnih nabava jer nerijetko nemaju priliku da zaključe ugovor sa ugovornim organima, a sve s ciljem ostvarenja financijskog interesa.

Slijedom navedenog, predlažemo da Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, u odnosu na "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka obustavi pokrenuti postupak.

U prilogu akta dostavljamo i traženu dokumentaciju, a po pozivu Konkurencijskog vijeća BiH, spremni smo dostaviti cjelokupnu dokumentaciju iz navedenih postupaka javnih nabava u kojima smo sudjelovali, kao i drugu dokumentaciju mjerodavnu za ocjenu naših navoda iz ovog akta."

Gospodarski subjekat INTER-COM je u ostavljenom roku dana 25.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-25/24), i u bitnom naveo sljedeće:

"Na temelju Zaključka o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj UP 01-26-3-004-9/24 od 07.03.2024.godine koji smo zaprimili putem pošte dana 11.03.2024.godine kojim ste nam ostavili prostor za odgovor i dostavu mjerodavne dokumentacije za predmetni postupak, dajemo sljedeći odgovor:

Iz dostavljenog zaključka vidimo da smo se našli u ovom predmetu iz razloga što smo sudjelovali u javnim nabavama. Naime, radi približavanja slike, pojasnit ćemo naš sustav rada, koji se sastoji iz trgovine na veliko i malo, proizvodnje pločastog namještaja, proizvodnje radne odjeće, sitni građevinski radovi, ugradnja klima uređaja,... - dakle, širok spektar poslovanja. Samim time, što imamo različita polja rada, imamo i timove koji su zaduženi za realiziranje (nabavu i prodaju) po asortimanima. Većina obavljenih poslova je prijavljivanje na tendere po različitim asortimanima - grupama robe, da ne kažemo da nam je to kao neka vrsta djelatnosti. Po pitanju Zaključka o pokretanju postupka, vidimo da se radi o kompjuterskoj opremi, i da smo pod točkom 14. za nabavu računara i računarske opreme LOT 1, nabava broj 687-1-1-57/23, ugovorni organ Grad Prnjavor, odustali od potpisivanja Ugovora. Kako saznajemo od tima kompjuteraša, u ovom slučaju se desio propust, ustupio se rad e-aukcije jednom pripravniku, koji se takmičarski ponio i snizio cijenu za 40,75%, kasnijom analizom smo ustvrdili da se uopće ne isplati ići u realizaciju predmetnog Ugovora, zaključili smo odustati od dostavljene ponude, kako ne bismo radili u gubitku, ni svi rabati, casas konto, bonusi ne bi mogli izvući pozitivan ishod Ugovora. Također, bismo napomenuli da smo u tom periodu imali veći broj zaključenih ugovora sa drugim dobavljačima, pa nam to i nije bio neki interes realizirati. Smatramo da nismo izvšili povrdu Zakona o javnim nabavama BiH, jer provjerom nas kao ponuđača na Portalu javnih nabavi možete zaključiti da nam nije u interesu da obaramo tendere ili da razvlačimo postupke Ugovornim organima, a sve u cilju javnog interesa."

Gospodarski subjekat SOFTKOM S je u ostavljenom roku dana 27.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-26/24), i u bitnom naveo sljedeće:

"Softkom S d.o.o. Prijedor (u daljem tekstu: Ponuđač) je dana 13.03.2024. godine zaprimio zaključak broj gornji od 07.03.2024. godine, kojim Konkurencijsko vijeće BiH (u daljem tekstu: Vijeće) pokreće postupak po službenoj dužnosti radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u postupcima javnih nabava, u smislu članka 4. stavak (1), točka b) i c) Zakona o konkurenciji protiv Ponuđača i ostalih osoba, u postupcima javnih nabava broj: 432-7-1-14/23, broj: 1293-1-1-10223, broj: 1092-7-1-12/23, broj: 231-7-1-116/23, broj: 7909-7-1-27/23, broj: 5359-7-1-22/23, broj: 417-7-1-2/23, broj: 1115-7-1-28/23, broj: 23410-1-1-8/23 te broj: 1349-1- 1-83/23.

Ponuđač smatra da je predmetni zaključak neutemeljen, te da ne postoji zakonom propisan temelj za pokretanje ovog postupka, ni uvjeti na temelju kojih bi se utvrdilo postojanje zabranjenih sporazuma.

Obzirom da je zaključak pokrenut protiv 11 gospodarskih subjekata, Ponuđač prije svega želi da istakne da nije sudjelovao u svim javnim nabavama koje su pobrojane u zaključku, te u tom smislu iz formalnih razloga prigovara ovakvom zaključku, jer je protiv Ponuđača pokrenut postupak za javne nabave u kojima nije sudjelovao iz kojeg razloga nije i ne može biti stranka u ovom postupku koji se odnosi na navedene postupke.

Ponuđač će u nastavku obrazložiti tvrdnje o neosnovanosti za svaki postupak javne nabave pojedinačno, a u kojima je sudjelovao i za koje se izravno tereti ovim zaključkom:

1. Konkurencijsko vijeće, broj postupka 432-7-1-14/23 Iz obrazloženja predmetnog zaključka Vijeća može se zaključiti da se Ponuđač sumnjiči da je sa PR Media Market i Smart Computer "namjestio" ponude u ovom postupku koje zaključke izvodi iz "znakova" Komisije za javne nabave, a koji se ogledaju u činjenici da su sva tri ponuđača iz Prijedora, da su sva tri ponuđača preuzela tendersku dokumentaciju u vremenskom intervalu od pola sata, da su ova tri ponuđača preuzela ispravku tenderske dokumentacije u roku od nekoliko minuta, da su ponude sva tri ponuđača uvezane na isti način u istovjetnim plavim fasciklama, kao i da su na e-aukcijama snižavali cijene da bi "kasnije odustajali" zbog čega bi trećeplasirani bio izabran kao najpovoljniji ponuđač. Na ovakve navode, Ponuđač pre svega ističe da se preuzimanje dokumentacije vršilo on line, da je svako od

sudionika/ponuđača preuzimao dokumentaciju sa svoje lokacije, što ni na koji način ne ukazuje na povezanost. Uvezivanje tenderske dokumentacije je propisano samom tenderskom procedurom i logično je da sve ponude budu uvezane na isti način a ne samo ova tri ponuđača, u suprotnom bi to, sukladno Zakonu o javnim nabavama, bilo uvjet da se ponuda ne uzme u razmatranje zbog neispunjenosti tehničkih uvjeta. Činjenica da su ponude dostavljene u istim plavim fasciklama, također ne može da predstavlja temelj za utvrđivanje povezanosti, bar ne ozbiljan, jer plave fascikle se mogu kupiti u, doslovno, svakoj knjižari u Bosni i Hercegovini, a prema podacima sa google pretraživača, u Prijedoru postoje svega 3 knjižare, pa pretpostavljamo da svi ovde pomenuti sudionici kancelarijski materijal nabavljaju u ove tri knjižare! Dakle ovakvi zaključci Komisije su u najmanju ruku apsurdni.

Također, u zaključku su navedene tabele kad su ova tri ponuđača preuzela tendersku dokumentaciju, ali nisu navedena vremena preuzimanja ostalih ponuđača. Nadalje, iz dostavljenih lista ponuđača je vidljivo da je System One d.o.o. Sarajevo upravo bio taj čije je umanjenje cijene bilo najveće, dakle veće od svih ostalih ponuđača. Nadalje, ponuđač sa kojim je zaključen ugovor je svoju cijenu spustio za 4,28 % što je sukladno Pravilniku o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije, objavljen u "Sl. glasniku BiH", br. 66 od 06. rujna 2016 (u daljem tekstu: Pravilnik). Ko je, u kojem vremenu, korigirao cijenu je imjerodavno u ovom postupku, naročito imajući u vidu sljedeće činjenice. Pravilnik o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije decidno propisuje da svi ponuđači tokom e-aukcije imaju uvid u sve ostale ponude, svi sudjeluju istovremeno i svima je data mogućnost da korigiraju svoju cijene ukoliko smatraju to opravdanim u datom momentu. Pravilnik propisuje da e-aukcija traje od 10 do 30 minuta, ova aukcija, konkretno je trajala 15 minuta, pa je nejasno šta se, u smislu primjedbi Komisije kao i Vijeća, stavlja na teret ponuđaču/ima, u kom periodu su ponuđači trebali da korigiraju svoje ponude osim ako ne u tih 15 minuta. Nadasve, aukcija je po svojoj definiciji javno nadmetanje ponuđača oko cijene predmeta aukcije, o po svoj prirodi predstavlja upravo takmičenje prisutnih ponuđača ko će prije i ko bolje uvjete ponuditi prodavcu. U odnosu na zaključak Vijeća da Ponuđač nije postupio sukladno zakonu o javnim nabavama, a da je isto bio dužan učiniti, odnosno izjasniti se na poziv ugovornog organa o davanju neprirodno niske ponude, Ponuđač ističe da je takav stavak Vijeća netočan. Naime, nesporno je da zakon o javnim nabavama propisuje da će ugovorni organ, ako ocijeni da je ponuđena cijena neprirodno niska, pismeno od ponuđača zahtijevati da obrazloži ponuđenu cijenu. Međutim, dalje je propisano da, ako ponuđač ugovornom organu ne ponudi osnovano obrazloženje, koje može, između ostalog, sadržavati i poređenje s cijenama na tržištu, ugovorni organ će odbaciti takvu ponudu. Dakle, Ponuđač nije bio u obvezi da da odgovor ugovornom organu, iz kojeg razloga je trpio posljedicu koja se ogleda u odbacivanju njegove ponude.

Dalje, navodi iz zaključka da su 3 ponudača za prvih 12 sekundi trajanja e-aukcije postavili šest ponuda, i time onemogućili ostale ponuđače da sudjeluju usljed neprirodno niske ponude su neutemeljeni u mjerodavnim propisima, kao i u događajima i aktivnostima u samoj e-aukciji. Naime, ukoliko su ostali ponuđači smatrali da su ponude neprirodno niske, ukoliko poznaju propise, znaju da će kao takve biti odbačene, ukoliko Komisija na temelju njihovih naknadnih obrazloženja takve ponude ne prihvati. Ukoliko bi takva ponuda od strane Komisije bila prihvaćena, ponude ostalih ponuđača bi bile neprirodno visoke, što bi moglo da ukazuje na sumnju na korupciju između tih ponuđača sa visokim cijenama i ugovornog organa. Također, nemoguće je, tehnički, da jedan ponuđač onemogući ili spriječi drugog ponuđača da daje ponude i korigira u bilo kojem procentu, na gore ili na dole, naročito imajući u vidu da svi sudionici e-aukcije u svakom momentu imaju uvidu u svaku ponudu svih drugih ponuđača u datoj e-aukciji.

Dakle, iz ponašanja Ponuđača u postupku samog prijavljivanja na tender, u postupku sudjelovanja u tenderu i sudjelovanja u e-aukciji nema ni jednog protivzakonitog akta, niti protivzakonitog ponašanja. Naprotiv, iz ponašanja ostalih sudionika se može zaključiti da nisu bili zainteresirani ni za nadmetanje, pa samim tim ni za dobijanje predmetnog posla. Da je Ugovorni organ imao namjeru da od prvobitno dostavljenih ponuda izabere ponuđača sa najnižom cijenom on ne bi imao potrebe da zakazuje e-aukciju na kojoj se očekuje da će ponude biti dodatno snižene.

2. JZU Dom zdravlja Prijedor, broj postupka 1092-7-1-12/23

U ovom postupku 5 ponuđača je vršilo smanjenje cijene u tijeku e-aukcije, koja je trajala 10 minuta. Tri ponuđača su se kretala u rasponu od 4% umanjenja cijene, ponude prva dva ponuđača su odbačene. Zašto ostala dva ponuđača nisu dalje licitirali zajedno sa ponuđačem sa kojim je zaključen ugovor nije poznato Ponuđaču, niti mu može biti poznato. Nesporno je da su imali priliku za javno nadmetanje, te da ih niko nije u tome sprječavao niti im na bilo koji način ograničavao pravo da sudjeluju na aukciji, niti je to mogao.

Iz podataka koji se nalaze na zvaničnoj internet stranici Agencije za javne nabave, ne postoje nikakve sumnje u regularnost e-aukcije, a da su preduzete od strane Ponuđača. U prilog ovome govori i činjenica da organizator e-aukcije nije preduzeo tokom postupka nikakve mjere prema bilo kojem ponuđaču, pa tako i Ponuđaču.

3. Grad Bijeljina, broj postupka 1293-1-1-10223

U postupku javne nabave laptopa za uredemjesnih zajednica, postupak e-aukcije je trajao 30 minuta. U ovom postupku 5 ponuđača je vršilo smanjenje cijene u tijeku e-aukcije. Tri ponuđača su se kretala u rasponu od 23 do 27,39 % umanjenja cijene, dakle u 4%. Ponuđačima Copitrade i Digitarija su imali mogućnost da u 20 preostalih minuta korigiraju svoje cijene u ovom rasponu od 4% i da budu povoljniji od trećeg ponuđača. Nejasno je kako Ponuđač može biti odgovoran za pasivno ponašanje trećih osoba koja učestvuju u aukciji. Ponuđač posebno napominje da je u slučaju ove javne nabave ugovor zaključen sa ponuđačem koji je svoju cijenu snizio za 27.39 %, za koju Ponuđač nema saznanja da li je traženo objašnjenje od Ugovornog organa imajući u vidu odredbu članka 8. Pravilnika.

Iz podataka koji se nalaze na zvaničnoj internet stranici Agencije za javne nabave, ne postoje nikakve sumnje u regularnost e-aukcije, a da su preduzete od strane Ponuđača. U prilog ovome govori i činjenica da organizator e-aukcije nije preduzeo tijekom postupka nikakve mjere prema bilo kojem ponuđaču, pa tako i Ponuđaču.

4. Okružno tužilaštvo Bijeljina, broj postupka 417-7-1-2/23

U postupku nabave računara i računarske opreme aukcija je trajala 22 minute. Sudjelovalo je 5 ponuđača, s tim da ponuđač Pimaprom nije uopće korigirao cijenu tijekom aukcije, tako da je ponuđač koji je umanjio svoju cijenu za 0,65% bio najbolji ponuđač. Iz ovih podataka ne proizilazi da je Ponuđač na bilo koji način pogodovao drugom tli drugim ponuđačima. Ostali ponuđači nisu željeli da korigiraju svoje cijene pa je logično da i takvo ponašanje nosi posljedice, koje se u ovom slučaju ogledaju u izostanku izbora tog ponuđača od strane ugovornog organa.

5. Općina Ključ, broj postupka 1115-7-1-28/23

U postupku nabave računarske opreme, e-aukcija je trajala 10 minuta. Na istu su se prijavila 4 ponuđača. Ponuđač je korigira svoju cijenu za 1,29%, što je njegovo legitimno pravo i u skladu je sa propisima kojima se uređuju i postupci javnih nabava a i pravila tržišnog natjecanja. Dakle, Ponuđač ni na koji način nije utjecao na dodjelu ovog posla, niti je to mogao.

6. Kantonalno tužilaštvo USK Bihać, broj postupka 1092-7-1-12/23

U ovom postupku nabave računara, e-aukcija je trajala 14 minuta, u kojoj je sudjelovalo 5 ponuđača, u kojoj su dvije ponude odbačene zbog neprirodno niske ponude, ugovor je zaključen sa ponuđačem koji je svoju cijenu spustio za 3,93%, a koja je bila niža cijena u odnosu na Telnet koji je cijenu spustio za 4,04%, pri čemu Emado nije korigirao svoju cijenu. Dakle, svim ponuđačima je bila data ista mogućnost sudjelovanja u nadmetanju, pri čemu ni jedan ponuđač, nema način da onemogući drugog ponuđača da sudjeluje, a dodatno Ponuđač nema ni motiva ni razloga, a ni temelja, da na bilo koji način pogoduje trećim osobama.

7. Direkcija za europske integracije, broj postupka 231-7-1-116/23

U ovom postupku nabave računara, sudjelovalo je 12 ponuđača. E-aukcija je trajala 10 minuta, u kojem periodu su svi učesnici mogli da koriste svoje pravo dato mjerodavnim propisima. U e-aukciji je sudjelovalo 12 ponuđača, od kojih su 2 ponude odbačene, a ugovor je zaključen sa ponuđačem koji je svoju cijenu snizio za 4,65 %, što je sukladno Pravilniku. Dakle, svi ostali ponuđači, njih 9 nije korigiralo svoje cijene tokom e-aukcije, iz čega se može zaključiti da nisu bili zainteresirani za dobijanje ovog posla, te samim tim se njihova neaktivnost ili pasivnost ne može pripisati kao krivica Ponuđaču.

8. Općinski sud Kakanj, broj postupka 5359-7-1-22/23

U postupku javne nabave računarske opreme, postupak e-aukcije je trajao 10 minuta. U ovom postupku je sudjelovalo 6 ponuđača, od kojih je 3 vršilo korekcije cijena, pri čemu su 2 ponude odbačene, a ugovor je zaključen sa gospodarskim subjektom koji je svoju prvobitnu ponudu umanjio za 20,29%. Ostali ponuđači nisu aktivno sudjelovali u aukciji, pa je nejasno čime je Ponuđač i na koji način pogodovao gospodarskom subjektu čija je cijena bila najniža. Ponuđač čija je cijena prihvaćena kao najniža je i nakon smanjena od 20% imao cijenu nižu od sljedećeg po rangiranju za 500 KM, dakle razlika u cijeni izrnađu odabranog ponuđača i sljedećeg rangiranog je 2%.

Iz podataka koji se nalaze na zvaničnoj internet stranici Agencije za javne nabave, ne postoje nikakve sumnje u regularnost e-aukcije, a da su preduzete od strane Ponuđača. U prilog ovome govori i činjenica da organizator e-aukcije nije preduzeo tijekom postupka nikakve mjere prema bilo kojem ponuđaču, pa tako i Ponuđaču. A nesporno je da su svi ponuđači imali priliku da se nadmeću, pa su neki od ponuđača izabrali da se ne nadmeću, u kojoj situaciji se ne može ni očekivati na aukcijama da se posao zaključi.

9. JU Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, broj postupka 1349-1-1-83/23

U postupku nabave računara i računarske opreme, prijavljeno je 5 sudionika na e-aukciju koja je trajala 10 minuta. Iz izvješća o tijeku i završetku e-aukcije nespornim proizilazi da je gospodarski subjekat koji je zaključio posao jedini korigirao svoju cijenu i to za 0,37%, dovoljno da ima nižu cijenu od konkurenta, koji nije, kao ni ostali ponuđači na rang listi, korigirao svoju cijenu. Dakle, Ponuđač ni na koji način nije utjecao na dodjelu ovog posla, niti je to objektivno mogao.

10. Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika 7909-7-1-27/23

U postupku nabavke računarske opreme učestvovalo je 9 ponuđača. E-aukcija je trajala 12 minuta. Iz izvješća je vidljivo da 6 ponuđača nije aktivno sudjelovalo u e-aukciji, iz kojeg razloga je posao dodjeljen ponuđaču koji je svoju ponudu korigovao za 6,45% u odnosu na prvobitno ponuđenu te je time njegova cijena bila niža od sljedećeg konkurenta 400 KM, odnosno manje od 3,5%. Dakle, konkurent koji nije imao najpovoljniju ponudu nije želio da se nadmeće na ovoj aukciji, jer da je svoju cijenu umanjio za 3,5% imao bi ponudu nižu od ponuđača čija je cijena prihvaćena kao najniža. Za takvo postupanje, odnosno pasivno držanje i nesudjelovanje u nadmetanju ne može da bude niko drugi odgovoran, do njega samog. Dakle, Ponuđač ni na koji način nije utjecao na dodjelu ovog posla, niti je to objektivno mogao.

11. Srednjoškolski centar Petar Kočić. broj postupka 23410-1-1-8/23

U postupku nabave računarske opreme učestvovalo je 9 ponuđača. E-aukcija je trajala 20 minuta. Iz izvješća je vidljivo da 6 ponuđača nije aktivno sudjelovalo u e-aukciji, te da je posao dodijeljen društvu Emado koji takođe nije sudjelovao u e-aukciji, kao ni Biscommerce, a čija je ponuda bila niža, ali iz razloga poznatih komisiji Emadu je sa većom cijenom dodijeljen predmetni posao. Dakle, Ponuđač ni na koji način nije utjecao na dodjelu ovog posla, niti je to mogao.

Kako se u ovom postupcima radi o nabavi računara i računarske opreme, treba dodatno imati u vidu da svi gospodarski subjekti imaju svoje načine nabava ove opreme, dakle oni ne prodaju usluge niti prodaju svoj proizvod, nego proizvod koji uvoze pa ga prodaju u BiH. Način uvoza, cijena ove opreme na svjetskom tržištu u momentu narudžbe, transport, količina opreme koja se naruči, kupi da li se naručuje za poznatog kupca ili-se naručuje i skladišti do prodaje, su faktori koji utiču na formiranje prodajne cijene, pa samim tim i na ponašanje sudionika na aukcijama, od kojih zavisi ponuda, u datom momentu kad se prijavljuju na tendere, odnosno u postupke javnih nabava.

Dakle ni u jednom od pobrojanih postupaka nije sudjelovalo manje od 4 sudionika. U takvoj situaciji su svi uvjeti za javno nadmetanje ispunjeni. Ugovorni organ ima pravo da prekine e-aukciju ako smatra da postoje nepravilnosti. Ugovorni organ ima pravo da odbaci ponude sukladno zakonu i pravilniku, što je ovde i činio, da svaku ponudu koja je bila neprirodno niska odbaci i da sljedeće konkurente po cijeni: "ostavi u igri". Netočno je, kako se to navodi u zaključku, da je Ponuđač odustajao od sudjelovanja da bi na taj način pogodovao sljedećem, po visini cijene, ponuđaču, što je vidljivo iz izvješća o provedenim e-aukcijama. Kad se pogledaju rezultati predmetnih e-aukcija, nesporno je da su ponuđači koji su dobili poslove u neznatnom procentu umanjivali svoje ponude ili ih nisu umanjivali, da oni koji nisu umanjivali svoje cijene su bili "lošiji" za par procenata u cijeni, tako da ponuđači čije su ponude odbačene zbog neprirodno niske ponude ni na koji način niti su mogli niti su utjecali na odluku o cijeni drugih ponuđača, koje su oni unosili u sustav, korigirali ili odlučili da ih ne korigiraju.

Stoga, zaključivati da tri gospodarska subjekta, zato što su preuzela tendersku dokumentaciju u kratkom vremenskom periodu, dostavila ponude u istim plavim fasciklama, i korigirala cijene na e-aukciji u 15 sekundi u situaciji u kojoj e-aukcija traje 10, 12 ili 20 minuta, na taj način narušavaju konkurenciju iz odredbe članka 4. stavak 2. Zakona o konkurenciji je u najmanju ruku, paušalno. Nadalje, kako je navedeno u prethodnom pasusu, ta tri gospodarska subjekta nisu ni na koji način mogla utjecati na ponuđače i njihove ponuđene cijene tijekom aukcije, obzirom da su njihove ponude odbačene, a aukcija odnosno nadmetanja su se faktički vodila

između ostalih sudionika, od kojih su neki aktivno sudjelovali, a neki se nisu ni uključivali u proces nadmetanja, što samo po sebi proizvodi posljedice, i na koje niko ne može uticati niti se može staviti na teret bilo kojoj trećoj osobi, jer je volja i odluka samog ponuđača, da se ponaša pasivno u ovakvom načinu provedbe javne nabave. Samo pasivno ponašanje na aukcijama po definiciji same aukcije, znači da taj ponuđač nije ni zainteresiran za nadmetanje pa samim tim ni za ishod samog postupka.

Imajući u vidu sve navedeno, smatramo da je postupak pokrenut neutemeljeno.

U prilogu dostavljamo traženu dokumentaciju iz pratećeg dopisa uz zaključak, broj UP 01-26-3- 004-5/24 od 07.03.2024. godine, izvješća sa e-aukcija koje su pobrojane u ovom izjašnjenju, te dostavljamo punomoć za zastupanje po odvjetniku."

Gospodarski subjekat SMART COMPUTER je u ostavljenom roku dana 27.03.2024. godine dostavio Konkurencijskom vijeću Odgovor na Zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-27/24), i u bitnom naveo sljedeće:

"...Kada je u pitanju predmet broj: 432-7-1-14/23 na početku smatramo da postupak nije pokrenut sukladno članku 32. Zakona. Naime, sukladno Zakonu, zaključak se pokreće na temelju prijave ili po službenoj dužnosti. U konkretnom slučaju, postupak je pokrenut na temelju prijave subjekta čiji je identitet poznat Konkurencijskom vijeću.

Napominjemo da Konkurencijsko vijeće, iako je nadležno za pokretanje postupka po službenoj dužnosti, isti nije pokrenulo sve dok nije zaprimio prijavu od strane, nama anonimnog prijavitelja. Gospodarski subjekat koji prijavljuje nezakonito ponašanje sukladno članku 28. Zakona, u svom zahtjevu mora da naznači svoj naziv i sjedište, odnosno ime i prezime i prebivalište ovlaštene fizičke osobe - podnositelja zahtjeva.

Po navodima iz zaključka, nama anonimni, Podnositelj prijave je 29.11.2023. godine podnio prijavu, istu je dopunio aktom od 30.11.2023. godine (u kojoj je dostavio Odluku o izboru), da bi dopunio prijavu sa još dva akta od 29.12.2023. godine i 04.01.2024. godine.

Dalje, u svom Zaključku Konkurencijsko vijeće ističe: "Postupajući po naprijed navedenim prijavama, izvršen je uvid u postupak javne nabave računarske opreme za Konkurencijsko vijeće, koji je pokrenut, na temelju Odluke o nabavi računarske opreme broj: 01-50-3-150-1/23 od 07.09.2022. godine, kao i Obavijest o nabavi broj: 432-7-1-14-3-1/23 o<3 11.09.2023. godine".

Apsurdno je da Konkurencijsko vijeće u svojim vlastitim postupcima javne nabave postupi tek po prijavi određenog subjekta, što i sami priznajete. Samim tim, ovaj postupak nije pokrenut po službenoj dužnosti nego po zahtjevu gospodarskog subjekta za koji mi i dan danas nezakonito ne znamo ko je.

Sukladno članku 27. stavak (2) Zakona, Konkurencijsko vijeće po službenoj dužnosti pokreće postupak ako postoji utemeljena sumnja da se značajno sprječava, ograničava i narušava tržišna konkurencija. Konkurencijsko vijeće očigledno nije imalo osnovanu sumnju da pokrene postupak i to za postupanje ponuđača u vlastitiom postupku javne nabave, te ste postupili tek po prijavi, nama nepoznatog, subjekta.

U pitanju je nezakonito pokrenut zahtjev sa zlouporabama službenih ovlaštenja od strane Konkurencijskog vijeća. Naime, postupak javne nabave koji je predmet izjašnjenja je vođen pred Konkurencijskim vijećem kao nadležnim tijelom za pitanje konkurencije u Bosni i Hercegovini i Konkurencijsko vijeće priznaje da je ovaj postupak pokrenuo "postupajući po naprijed navedenim prijavama".

Sukladno Zakonu o konkurenciji, ne postoji prijava nego Zahtjev za pokretanje postupka. Konkurencijsko vijeće je bilo dužno da postupi u navedenom slučaju sukladno članku 28. i 32. Zakona i da navedeni podnesak tretira kao Zahtjev za pokretanje postupka iz članka 28. Zakona, naročito jer je po istom postupao. Napominjemo da sukladno člancima 56. i 60. Zakona o upravnom postupku (u daljem tekstu: ZUP), Konkurencijsko vijeće je bio dužno da zaprimi taj podnesak (prijavu) i da je tretira kao zahtjev za pokretanje postupka iz članka 28. Zakona. Pitanje administrativne pristojbe za postupanje pred Konkurencijskim vijećem u smislu Odluke o visini administrativne pristojbe u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18). Sukladno pravilima ZUP-a, nama kao stranci ne smije da ostane nepoznato ime druge stranke po čijem zahtjevu je postupak očigledno pokrenut.

Sukladno članku 115. stavak (1) ZUP-a, 1) Nadležni organ pokrenuće postupak po službenoj dužnosti kad to određuje zakon ili na zakonu zasnovan propis ili kad utvrdi ili sazna da, s obzirom na postojeće činjenično stanje, treba radi zaštite javnog interesa, pokrenuti upravni postupak. Na isto upućuje i gore pomenuti članak 27. stavak (2) Zakona. Očigledno je da Konkurencijsko vijeće u svom vlastitom postupku nije samostalno zaključilo da postoji osnovana sumnja na zlouporabu i da bi trebalo pokrenuti postupak u konkretnom slučaju, nego je postupak pokrenuo poslije prijave tj. zahtjeva nama nepoznate stranke, kako i sami navodite u zahtjevu "Postupajući po naprijed navedenim prijavama...". Ovakvim postupanjem, stiče se utisak da je Konkurecijsko vijeće već unaprijed donijelo odluku u konkretnom predmetu, favoriziranjem pokretača zahtjeva, i da sada samo ima namjeru formalno provesti proceduru radi kažnjavanja određenih gospodarskih subjekata.

Stoga zahtijevamo od Konkurencijskog vijeća da u sam postupak uključi prijavitelja odnosno podnositelja zahtjeva sukladno odredbama ovog Zakona, ZUP-a i vezanih podzakonskih akata i provede postupka sukladno Zakonu.

Isto važi i za prijave odnosno zahtjev za pokretanja postupka u postupku javne nabave broj: 23410-1-1-8/23 u postupku javne nabave kod ugovornog organa JU Srednjoškolski centar "Petar Kočić" Zvornik, i u postupku javne nabave broj: 7909-7-1-27/23 kod ugovornog organa Zavoda za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo.

Dalje, u konkretnom postupku kategorički odbijamo insinuacije da smo bili u kakvom vidu dogovora sa drugim gospodarskim subjektima u "namještanju ponuda između gospodarskih subjekata iz Prijedora" u postupku javne nabave broj: 432-7-1-14/23 kod ugovornog organa Konkurencijskog vijeća.

Ovdje postavljamo osnovano pitanje zašto se gospodarsko društvo System One d.o.o. Sarajevo nije u konkretnom slučaju našlo na "optuženičkoj klupi" sa gospodarskim društvima iz Prijedora iako je taj gospodarski subjekt izabran kao najpovoljniji ponuđač nakon završene e-aukcije!? Da li je po Konkurencijskom vijeću u redu i zakonito da gospodarska društva iz Sarajeva ne pojasne svoju cijenu ponude, a za gospodarska društva iz manjih gradova ta pravila ne važe i na njih se baca sumnja.

Zašto ostala gospodarska društva iz Sarajeva, Digitaria d.o.o. Sarajevo, Zerick d.o.o. Sarajevo, Telnet d.o.o. Sarajevo, Rebus d.o.o. Sarajevo, se ne sumnjiče ako je vidno da isti nisu ni pokušali da se takmiče? Da li su oni išli u korist gospodarskom društvu System One d.o.o.!?

Kada je u pitanju zahtjev za neprirodno nisku ponuđenu cijenu sukladno članku 66. Zakona, Konkurencijsko vijeće i nije imalo pravo u konkretnom slučaju da traži pojašnjenje iz

dva razloga. Prvo, zahtjev za pojašnjenje neprirodno niske cijene se traži prije zakazane e-aukcije jer sukladno članku 3. stavak (1) Pravilnika o e-aukciji, prije zakazivanja e-aukcije ugovorni organ u sustav e-Nabavke unosi sve prihvatljive ponude. Dakle, pitanje pokretanje postupka po zahtjevu gospodarskog subjekta je ovdje ključno iz različitih pitanja kao što su: pravni interes za pokretanje postupka iz članka 27. stavak (3) točka a) Zakona, teret dokazivanja iz članka 36. Zakona, usmene rasprave iz članka 39. Zakona, troškova postupka sukladno članku 108. ZUP-a, rok za pokretanje postupka u smislu članka 32. stavak (2) Zakona, prihvatljivosti ponuđene cijene, odnosno neprirodno niske ponuđene cijene je potrebno utvrditi prije nego se ponuda ocijeni kao prihvatljiva i uključi u e-aukciju.

Drugo, nisu ispunjeni uvjeti za zahtjevanje pojašnjenja u smislu članka 17. stavak (7) Uputstva za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda ("Službeni glasnik BiH", br. 39/14 i 20/15) koji propisuje da ugovorni organ obvezno od ponuđača traži objašnjenje cijene ponude koju smatra neprirodno niskom ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

a) cijena ponude je za više od 50% niža od prosječne cijene preostalih prihvatljivih ponuda, ukoliko su primljene najmanje tri prihvatljive ponude, ili
b) cijena ponude je za više od 20% niža od cijene drugorangirane prihvatljive ponude.

Dakle, ugovorni organ može tražiti od drugorangiranog ponuđača, a to smo u konkretnom slučaju bili mi, pojašnjenje neprirodno niske ponuđene cijene samo u slučaju da je nama dodijeljen ugovor kao prvorangiranom, pa da se naša cijena ponudi sa cijenom tada drugorangiranog ponuđača Softokm d.o.o, Prijedor, iako naša ponuda nije za 20% niža od ponude ponuđača Softokm d.o.o, Prijedor, niti je za 50% niža od prosijeka cijena ostalih ponuđača.

Nismo dostavili pojašnjenje neprirodno niske cijene ponude jer kao drugorangirani ponuđač u konkretnom postupku nismo smatrali ni da je to potrebno, niti da je takav zahtjev ugovornog organa, tj. Konkurencijskog vijeća zakonit u smislu naprijed navedenih odredaba ZJN-a i Uputstva.

Također, netočni su navodi Konkurencijskog vijeća da su ponuđači dužni sukladno Zakonu o javnim nabavama da dostave obrazloženje cijene. Naime, jasno je propisano člankom 66. stavak (1) Zakona da ako ponuđač ugovornom organu ne ponudi utemeljeno obrazloženje, da će ugovorni organ odbaciti ponudu. Dakle, ponuđač i nije obvezan zakonom da dostavi obrazloženje, ali ako ne dostavi trpi posljedicu odbacivanja ponude.

Kada smo zaprimili na kraju Odluku o izboru najpovoljnijeg lonuđača, uvidjeli smo da smo nezakonito ocijenjeni kao neprihvatljivi nakon okončanja e-aukcije i da je ugovor dodijeljen četvrtorangiranom nakon održane e-Aukcije, ali ništa po tom pitanju nismo preuzeli u smislu žalbe na Odluku jer, iako niste mogli da tražite pojašnjenje neprirodno niske cijene od drugorangiranog ponuđača, nismo bili sigurni kakav bi ishod pred KRŽ-om bio te smo smatrali da je za nas previše rizično da se upuštamo u skupi žalbeni postupak.

Samim tim, svaki vid insinuacije da smo sudjelovali u nekim nezakonitim radnjama pred Konkurencijskim vijećem sa ciljem namještanja ponuda smatramo neozbiljnim insinuacijama bez uporišta u zakonu i činjeničnom stanju. Kroz ovaj zahtjev u konkretnom predmetu se uporno inzistira da su sva tri gospodarska subjekta iz Prijedora. Kao da je zabranjeno gospodarskim subjektima iz Prijedora da sudjeluju u istom postupku javne nabave i da jedan od njih na kraju i dobije ugovor. Zašto se protiv System One d.o.o. Sarajevo koji je jedini priznao da je dostavio neprirodno nisku cijenu nije pokrenuo postupak konkretnom slučaju, ostaje nam misterija.

Dalje, šta u dogovoru ponuđača treba da ukaže trenutak preuzimanja tenderske dokumentacije i njenih izmjena i dopuna!? Da li je to neki dokaz dogovornog "zaključavanja tendera" za druge ponuđače!? Od preuzimanja tenderske dokumentacije i njenih izmjena, pa do trenutka učešća u e-aukciji treba da prođe nekoliko faza postupka, tako da vreme preuzimanja ponuda nije ništa drugo nego koincidencija.

Što se tiče uvezivanja, mi zaista ne znamo na koji drugi način se ponuda treba uvezati nego prema zahtjevima iz tenderske dokumentacije - jemstvenikom, na način da onemogućava naknadno vađenje ili umetanje listova ponude. Naravno da su svi ponuđači ustalili način takvog uvezivanja i pretostavka je da su i ostalih 9 ponuđača manje-više na isti način uvezali ponude. Što se tiče plavih fascikala, zaista je neozbiljno tumačiti što su tri ponuđača dostavili ponude u plavim fasciklama, i da to budi sumnju u bilo kakav njihov dogovor!?

Većina ponuđača koriste plave, crvene ili žute fascikle, te smo sigurni da bar još jedan ponuđač mimo nas označenih kao sumnjivim je dostavio ponudu u plavoj fascikli uvezanu na sličan ili identičan način.

Logično je da ponuđači iz grada koji nije u sjedištu ugovornog organa dostavljaju ponude putem brze pošte jer se dostavljanjem običnom ili pak preporučenom pošiljkom rizikuje da će ponuda biti neblagovremena, a lična dostava bi bila preskupa. Logično je također da svi ponuđači cijene zadnji trenutak kad će da pošalju ponudu, vodeći računa da ista blagovremeno dođe na adresu ugovornog organa. Kada ovo povežemo, logično je da će brza pošta tri paketa poslana dan prije iz istog grada sa naznakom istog primatelja, istog krajnjeg datuma i sata zaprimanja-istovremeno dostaviti na adresu primatelja.

Na kraju, Konkurencijsko vijeće navodi: "Na e-aukciji su sva tri ponuđača spustila cijenu i to prvi Media market kako bi došao na prvo mjesto na e-auckiji, a odmah iza njega u nekoliko sekundi druga dva ponuđača iz Prijedora su spuštala cijenu ispod razumne cijene, te tako onemogućili sve ostale da se takmiče na e-aukciji".

Ovom izjavom Konkurencijsko vijeće navodi nekoliko navoda koji jednostavno nisu točni ili su tendenciozni sa ciljem da ukažu na neko nezakonito postupanje. Naime, sukladno Pravilniku, cilj e-aukcije i jeste snižavanja cijene. Sukladno članku 8. stavak (1) Pravilnika o e-aukciji svako snižavanje cijene ponude u slučaju najniže cijene, kao kriterijuma za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 %do 10% najniže početne cijene svih ponuda. Dakle, Media market i nije mogao da spušta cijenu nego na način da dođe do prvog mjesta na rang listi. Isto smo radili i mi do onog momenta do kad smo imali za to ekonomsku opravdanost. Onog momenta kad je gospodarsko društvo System One d.o.o. Sarajevo, spustilo cijenu ispod našeg interesa mi smo odustali od daljeg snižavanja cijena. Upravo tu i leže činjenice iz kojih je vidljivo da navod "tako onemogućili sve ostale da se takmiče na e-aukciji" jednostavno nije točan. Nakon okončane e-aukcije, najpovoljniji ponuđač je upravo bio System One d.o.o. Sarajevo, pa ce postavlja pitanje kako smo mi to "onemogućili ostale da se takmiče na e-aukciji"?

Konkurencijsko vijeće svjesno zanemaruje ovu ključnu činjenicu, i kako smo naglasili naprijed, stiče se utisak da je Konkurecijsko vijeće već unaprijed donijelo odluku u konkretnom predmetu zanemarujući očigledne činjenice. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz da smo mi sa gospodarskim subjektima SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" sudjelovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu. Ovdje nam se stavlja na teret što smo kao gospodarski subjekti

iz malog grada odlučili da učestvujemo u postupku javne nabavke, a što prema Konkurecijskom vijeću budi sumnju u naše zakonito postupanje. Opet napominjemo da je u postupku sudjelovalo pet gospodarskih subjekata iz Sarajeva od kojih je samo jedan aktivno sudjelova u e-aukciji i na kraju i pobjedio u istoj, ali da to ne budi sumnju kod Konkurencijskog vijeća.

U pitanju su dakle čiste insinuacije bez i jednog mjerodavnog dokaza i činjenica koje upućuju na povrede članka 4. Zakona. Snižavanje cijene u kratkom vremenskom periodu predstavlja stvar tehničke mogućnosti u sustavu e-Nabavke koji svaka strana može da iskoristi, i kao takav nije privilegija pojednim sudionicima u postupku e-aukcije. Ključna činjenica je da se nije desilo ono za šta nas Konkurencijsko vijeće tereti, odnosno da smo mi svojom nerazumno niskom cijenom i onemogućili sve ostale da se takmiče u e-aukciji. Mi nismo bili ponuđač sa najnižom cijenom, a čak 6 od 10 prihvatljivih ponuđača uopšte nisu ni aktivno sudjelovali u e-aukciji.

Isto je bitno istaći da između osoba protiv kojih je pokrenut postupak, nisu ni u kakvim poslovnim ili bilo kakvim drugim vezama. Ono što im je zajedničko jeste da su iz Prijedora, dva subjekta imaju sjedište u istoj ulici, svi su registrirani za obavljanje djelatnosti trgovine na malo računarima, perifernim jedinicama i softverom u specijaliziranim prodavnicama (šifra djelatnosti 47.41), a što je i logično jer je ta djelatnost i predmet konkretnog postupka javne nabave. Vlasnik gospodarskog subjekata "SMART COMPUTER" i vlasnik kapitala gospodarskog subjekta "SOFTKOM S" d.o.o. imaju isto prezime Stanar, ali nisu ni u kakvim rodbinskim odnosima. Stanar je često prezime u Prijedoru bez rodbinskih veza.

Stoga, zahjtev u konkretnom postupku treba odbiti kao neutemeljen.

2. Postupak javne nabave broj: 16813-7-1-45/22 kod ugovornog organa Okružni gospodarski sud u Prijedoru

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Gledajući dostavljene tablice vidljivo je da su sva četiri prihvatljiva ponuđača aktivno sudjelovala u e-Aukciji, a da je protiv sva četiri u konkretnom postupku javne nabave pokrenut postupak radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma točkom 1.6) Zaključka.

Na ovu točku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma.

Opreza radi, ovdje bismo samo postavili logično pitanje da ako su sva četiri ponuđača sudjelovala u namještanju ponuda za trećeplasiranog, zašto su uopće i obarali cijenu, zašto jednostavno mi nismo spustili cijenu sa Pravilnikom o e-Aukciji predviđenih minimalnih 0,1% od početne cijene najpovoljnijeg ponuđača i pustili da vrijeme trajanja e-aukcije istekne!? Zašto smo svi uopće i aktivno sudjelovali u e-Aukciji i spuštali cijene, kad smo na način kakoto opisuje Konkurencijsko vijeće, mogli svi da pustimo da prođe vrijeme trajanja e-aukcije, te da prvorangirani i drugorangirani odustanu od same ponude i ugovor se dodjeli nama!? Zašto jednostavno svi nisu odustali od svojih ponuda u korist četvrtoranigranog, pa da se zaključi ugovor na najvišu ponuđenu cijenu!?

U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa gospodarskim subjektima "UNIVERZALNO" Sarajevo, "INTER-COM" Zenica i "MEDIA MARKET" PRIJEDOR sudjelovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.

3.Postupak javne nabave broj: 1190-7-1-76/23 kod ugovornog organa Općina Jajce

Kao što smo naveli i u prethodnom slučaju. Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu točku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma.

Opreza radi, ističemo daje ovdje bitno naglasiti da jedini ponuđač protiv kojegu konkretnom postupku nije pokrenut postupak, "KODEKS" D.O.O., jer je navodno "oštećen" na način da smo namještali ponude, bio trećerangirani u početnoj ocijeni ponuda, a da su prvorangirani i drugorangirani bili "ZERICK" D.O.O. i "SMART COMPUTER" PRIJEDOR.

Da je točno da smo mi sa ostala dva ponuđača protiv kojih je pokrenut postupak zaista koristili e-aukciju kao alat za namještanje postupka, zašto bismo to radili u korist nas, kad je "ZERICK" D.O.O. već bio prvorangirani, a "KODEKS" D.O.O. kao navodno oštećeni nije ni pokušao da dođe na prvo mjesto!? Zar ne bi bilo logičnije da onda tako uigran tim za namještanje, kakvim nas Konkurencijsko vijeće predstavlja, pusti da teče vrijeme i prati reakciju ponuđača koji je "žrtva" našeg "sustava", pa tek po njegovoj reakciji da reagiramo i "zaključavamo" e-aukciju.

U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa gospodarskim subjektima "ZERICK" D.O.O. i "MEDIA MARKET" sudjelovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.

4. Postupak javne nabave broj: 261-7-1-48/23 kod ugovornog organa Općina Mrkonjić Grad

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu točku zahtjeva je nemoguće izjasniti se jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma.

Međutim, opreza radi, ovdje ističemo da su svi sudionici e-aukcije aktivno sudjelovali, spuštali cijene, pa čak i navodni oštećeni ponuđač ZTR MEDIA PORTAL. Postavlja se pitanje kako je on oštećen kada je svoju početnu cijenu spustio za 16,98%, a bio je poslednje rangirani na početnoj ocjeni ponuda, i na kraju je bio posljednje rangirani. Ni jedna od ponuđenih ponuda nije zadovoljila kriterijume za ocjenu neprirodno niske ponuđene cijene u smislu članka 17. uputstva.

Također, ako smo imali u konkretnom slučaju zabranjeni sporazum sa druga dva subjekta protiv kojih je pokrenut postupak, BISCOMMERCE D.O.O. i PR MEDIA MARKET, zar ne bi bilo logično da ugovor prepustimo trećerangiranom BISCOMMERCE-y koji je imao višu cijenu!?

Dakle, niti je onemogućen navodno oštećeni da se takmiči jer je isti aktivno sudjelovao u e-aukciji, i spustio cijenu svoje ponude za 16,98%, bio je zadnji na rang listi i ostao je zadnji. Samim tim nema govora o tome da je spriječen da sudjeluje u našem navodnom udruženom djelovanju. Cijene nisu spuštane na razinu neprirodno niske ponuđene cijene, a ugovor nije dodjeljen trećerangiranom za kojeg također tvrdite da je dio uigranog tima. Razlika između cijene izabranog ponuđača i četvrtorangiranog je manja od 13%.

U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa gospodarskim subjektima BISCOMMERCE D.O.O. i PR MEDIA MARKET sudjelovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju

sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.

Ovdje bismo posebno naglasili da je u konkretnom postupku procijenjena vrijednost javne nabave bila 15.900,KM, a da je početna cijena ponude ponuđača PR MEDIA PORTAL iznosila 1b.728,00KM što je iznad planiranih i obezbijeđenih sredstava, tj. procijenjene vrijednosti nabave, te je ugovorni organ bio dužan odbaciti takvu ponudu kao neprihvatljivu sukladno članku 2. točka l) podtočka 2) ZJN-a, te ista nije mogla uopće sudjelovati u e-aukciji sukladno članku 3. stavak (1) Pravilnika o e-aukciji.

Dokaz:- Obavijest o nabavi broj: 261-7-1-48-3-19/23

5. Postupak javne nabave broj: 1029-7-1-31/23 kod ugovornog organa JZU Dom zdravlja Prijedor

S obzirom da se u izreci zaključka o pokretanju postupka protiv nas ovaj postupak ne nalazi kao jedan od postupaka javnih nabava koji nam se stavlja na teret, o ovoj javnoj nabavi se nećemo izjašnjavati, te ne shvatamo razlog zašto se ovaj postupak nalazi u obrazloženju.

6. Postupak javne nabave broj: 13912-7-1-34/23 kod ugovornog organa Osnovni sud u Kozarskoj Dubici

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu točku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma.

Opreza radi, pretpostavljamo da se u konkretnom slučaju stavlja na teret da su četiri sudionika e-Aukcije, uključujući i nas, sudjelovali u namještanju rezultatima. Stavlja nam se na teret da smo učestvovali zajedno sa gospodarskim subjektima i iz Zenice, i iz Banja Luke. Ovdje Konkurencijsko vijeće gubi na konzistentnosti scenarija o zajedničkom učešću u namještanju e-aukcije.

Naime, u postupku javne nabave broj: 432-7-1-14/23 kod ugovornog organa, Konkurencijsko vijeće, gospodarska društa ALF-OM i INTER-COM DOO ZENICA su među "oštećenima" našim i "postupanjima" gospodarskog društva "MEDIAMARKET", a u ovom postupku su naši saučesnici. E-aukcija pred Osnovnim sudom u Kozarskoj Dubici je održana 12.10.2023. godine, a kod Konkurencijskog vijeća 09.11.2023. godine. Po scenariju Konkurencijskog vijeća, gospodarska društva "SMART COMPUTER" i "MEDIA MARKET" u periodu od manje od mjesec dana "rade" zajedno sa gospodarskim društvima ALF-OM i INTER-COM DOO ZENICA, na namještanju ponuda, a već u sljedećem rade na namještanju ponuda na štetu tih gospodarskih društava. Ova nekonzistencija scenarija ukazuje na to da Konkurencijsko vijeće nema ni indicije da je u konkretnim postupcima došlo do namještanja rezultata e-aukcije, a kamo li ma kakvih činjenica i dokaza. Također, svi privedni subjekti kojima se stavlja na teret koluzivno ponašanje u konkretnom postupku su bili bolje rangirani od navodno oštećenih ponuđača. Da su zaista svi dio uigranog namještanja e-aukcije, zašto bi obarali cijenu u e-aukciji, ako su već bili pozicionirani na način da osumnjičeni ponuđači svakako dobijaju ugovor!? U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa gospodarskim subjektima ALF-OM, INTER-COM DOO ZENICA i PR MEDIA MARKET sudjelovaliučestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.

7. Postupak javne nabave broj: 1293-1-1-1-102/23 kod ugovornog organa Grad Bijeljina

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu točku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem oddrugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, u konkretnom slučaju, ističemo da je vidljivo da je na e-aukciji sudjelovalo sedam ponuđača. Da su od sedam ponuđača, četiri uzela aktivno učešće u e-aukciji, a da su za koluzivno ponašanje osumnjičeni samo mi, SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET". Ono što je također očigledno jeste nekonzistentnost Konkurencijskog vijeća jer npr. iako su bili uvršteni u e-Aukciji, gospodarski subjekti ALF-OM i UNIVERZALNO nisu osumnjičeni iako im je u drugim slučajevima iz ovog postupka stavljeno na teret da namještaju rezultate e-Aukcije zajedno sa nama. Oba ponuđača su se pasivno držala, tj. nisu obarali cijene, a nama se na teret stavlja npr. pasivno držanje u postupku 13912-7-1-34/23, pa se postavlja pitanje konzistentnosti kriterijuma Konkurencijskog vijeća po kojima se neko smatra osumnjičenim. U svakom slučaju, u konkretnom postupku nismo dostavili dokaze iz članka 45. Zakona jer u kratkom roku za dostavljanje istih od momenta prijema odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača nismo uspjeli od naših dobavljača da dobijemo garanciju da ćemo dobiti robu po specifikacijama iz tenderske dokumentacije, po cijeni koja bi opravdala naš ekonomski interes za zaključenje ugovora, uzevši u obzir da se roba mora i dostaviti do sjedišta ugovornog organa. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa gospodarskim subjektima SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" sudjelovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.

8. Postupak javne nabave broj: 417-7-1-2/23 kod ugovornog organa Okružno tužilaštvo u Bijeljini

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu točku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, ovdje bismo opet ukazali na nekonzistentnost Konkurencijskog vijeća kada su u pitanju ponuđači za koje se smatra da su u koluzivnim dogovorima i koji namještaju rezultate e-aukcije. Naime, U postupku broj: 1293-1-1-1-102/23 kod ugovornog organa Grad Bijeljina, preduzeće COPITRADE DOO je n avodno oštećeno dok u ovom postupku je zajedno sa nama i ostalima osumnjičen za koluzivno ponašanje. Sve to ukazuje da Konkurencijsko vijeće nema ni najmanje indicije u pogledu koluzivnog ponašanja, a kamo li da postoje činjenice i odgovarajući dokazi kojima bi se te činjenice potvrdile. Opet se postavlja logično pitanje, ako samo ponuđač PRIMAPROM DOO nije bio u koluzivnom dogovoru sa ostalim ponuđačima u konkretnoj e-aukciji, iz kojeg razloga bi ostala četiri ponuđača spuštala cijenu kada je na početnoj ocijeni ponuda osumnjičeni SOFTKOM S DOO već bio prvorangirani sa višom cijenom od cijene na koju je zaključen ugovor sa drugoosumnjičenim PR MEDIA MARKET-om!? PRIMAPROM nije aktivno sudjelovao, a što je vidljivo iz toga da nije ni jednom promjenio cijenu svoje početne ponude. Razlozi drugih subjekata zašto nisu zaključili ugovor ne znamo i ne možemo govoriti u njihovo ime. Međutim, mi nismo blagovremeno prikupili dokumentaciju iz članka 45. Zakona jer nismo ni očekivali da će se nama kao trećerangiranom ponuditi ugovor u konkretnom postupku, te nas je odluka o našem izboru od strane ugovornog organa poprilično iznenadila. U konkretnom slučaju, nije pružen ni

jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa gospodarskim subjektima COPITRADE DOO, SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" sudjelovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.

9. Postupak javne nabave broj: 1092-7-1-12/23 kod ugovornog organa Kantonalno tužilaštvo USK Bihać

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu točku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, ističemo da je u konkretnom postupku vidljivo da je bilo pet ponuđača, da su tri osumnjičena i to mi, SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET". Ne znamo kako smo spriječili druge da sudjeluju u e-aukciji kad je vidljivo da je TELNET DOO aktivno sudjelovao u e-Aukciji. U konkretnom postupku mi smo nastojali da dobijemo ugovor i aktivno smo se takmičili protiv ponuđača SOFTKOM S. DOO. Nama je dobijanja ugovora u konkretnom postupku bilo veoma važno zbog blizine ugovornog organa kome se treba isporučiti roba našem sjedištu. Međutim, na našu žalost, izgubili smo od konkurenta SOFTKOM S. DOO. Razlozi zbog kojih SOFTKOM S. DOO kao pobjednik tendera nije zaključio ugovor ne znamo i ne možemo govoriti u njihovo ime. Što se nas tiče, nismo dostavili dokumentaciju iz članka 45. Zakona jer nam je poslovna odluka bila da se skoncentrišemo na predstojeće postupke do kraja godine koje smo očekivali, a od naših dobavljača u kratkom roku od kada smo obavješteni od ugovornog organa da nam se nudi ugovor, nismo mogli dobiti kvalitetnu ponudu za robu po specifikacijama ugovornog organa te zaključenje ugovora u konkretnom postupku za nas ne bi bilo najisplativije i vrijedno uloženih resursa i vremena. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa gospodarskim subjektima SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" sudjelovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.

10. Postupak javne nabave broj: 231-7-1-116/23 kod ugovornog organa Direkcija za europske integracije

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu točku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, ističemo da smo u konkretnom postupku nastojali da dobijemo ugovor i aktivno smo se takmičili protiv ponuđača SOFTKOM S. DOO. Međutim, na našu žalost, izgubili smo od konkurenta SOFTKOM S. DOO. Razlozi zbog kojih SOFTKOM S, DOO kao pobjednik tendera nije zaključio ugovor ne znamo i ne možemo govoriti u njihovo ime. Što se nas tiče, nismo dostavili dokumentaciju iz članka 45. Zakona jer nam je poslovna odluka bila da ne zaključujemo ugovor jer od dobavljača nismo dobili komponente zadovoljavajućeg kvaliteta po cijeni koja bi opravdala naše zaključenje ugovora. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa gospodarskim subjektima SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" sudjelovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.

11. Postupak javne nabave broj: 23410-1-1-/23 kod ugovornog organa JU Srednjoškolski centar "Petar Kočić" Zvornik

Na početku, ovdje ističemo da ugovorni organ nije mogao pokretnuti postupak po službenoj dužnosti nego isključivo prema prijavi, nama anonimnog subjekta, i koji ste zaprimili po aktu Agencije za javne nabave broj: 01-26-10-205-6/23. Navedena prijava se morala tretirati kao zahtjev za pokretanje postupka iz članka 28. Zakona i Konkurencijsko vijeće je moralo postupiti po njoj sukladno sa Zakonom i vezanim podzakonskim aktima, a sve iz razloga kako smo naveli na početku ovog odgovora. Dalje, kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu točku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, ovdje ponovo moramo da dovedemo u pitanje konzistentnost scenarija koji nameće Konkurencijsko vijeće. Naime, u postupku broj: 1092-7-1-12/23 kod ugovornog organa Kantonalno tužilaštvo USK Bihać, gospodarsko društvo EMADO DOO je oštećen našim navodnim koluzivnim ponašanjem, a u ovom postupku je on naš saučesnik u navodnom koluzivnom ponašanju. Vremenska razlika između dvije e-aukcije je manja od dva mjeseca tj. kod UO Kantonalno tužilaštvo USK Bihać je održana 26.10.2023. godine, a 18.12.2023. godine kod UO Srednjoškolski centar. Konkurencijsko vijeće izgleda da nam stavlja na teret svako učešće u e-aukciji gdje aktivno sudjelujemo ako ugovor ne bude zaključen sa prvorangiranim. A kako smo naprijed naveli, odluka da ne zaključi ugovor je uobičajena i legitimna odluka svakog ponuđača ponaosob. Iako u konkretnom slučaju, ni mi, ni SOFTKOM S DOO ni MEDIA MARKET, kao osumnjičeni za najveći broj slučajeva u ovom postupku pred Konkurencijskim vijećem nismo zaključili ugovor, Konkurencijsko vijeće proširuje broj osumnjičenih do momenta dok ne nađe onoga sa kojm je ugovor zaključen, pa makar on bio i navodno oštećeni u nekom ranijem postupku e-nabavke koji se nama stavlja na teret. U ovom slučaju se proširuje i na BISCOMMERCE DOO i na EMADO DOO. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa gospodarskim subjektima SOFTKOM S. DOO, "MEDIA MARKET", BISCOMMERCE DOO i na EMADO DOO sudjelovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.

12. Postupak javne nabave broj: 7909-7-1-27/23 kod ugovornog organa Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo

Kao i u izjašnjenju iz prethodne točke, ovdje ističemo da ugovorni organ nije mogao pokretnuti postupak po službenoj dužnosti nego isključivo prema prijavi, nama anonimnog subjekta, i koji ste zaprimili po aktu Agencije za javne nabave broj: 01-26-10-205-6/23. Navedena prijava se morala tretirati kao zahtjev za pokretanja postupka iz člana 28. Zakona i Konkurencijsko vijeće je moralo postupiti po njoj sukladno Zakonu i vezanim podzakonskim aktima, a sve iz razloga kako smo naveli na početku ovog odgovora.

Dalje, kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu točku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, ističemo da smo u konkretnom postupku nastojali da dobijemo ugovor i

aktivno smo se takmičili protiv ponuđača SOFTKOM S. DOO. Na našu radost, završili smo kao pobjednici e-Aukcije. Međutim, odluku o izboru kojom smo izabrani kao najpovoljniji ponuđač smo dobili 28.12.2023. godine, dakle u četvrtak posljednje radne sedmice u godini. Dokaze iz članka 45. smo trebali dostaviti do 02.01.2024. godine. Prvi radni dan u Republici Srpskoj je bio 03.01.2024. godine, tako da nismo bili u mogućnosti da od nadležnih organa prikupimo svu potrebnu dokumentaciju i šaljemo ugovornom organu. Zašto je ugovorni organ požurio sa donošenjem Odluke o izboru i istu nam dostavio u tako nezgodnom periodu, znajući da je nemoguće da dokaze dostavimo do utorka 02.01.2024. godine, je pitanje za ugovorni organ, ne za nas. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa gospodarskim subjektima SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" sudjelovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.

13. Postupak javne nabave broj: 5359-7-1-22/23 kod ugovornog organa Općinski sud u Kaknju

Kategorički odbijamo bilo kakve tvrdnje u konkretnom postupku. Na ovu točku zahtjeva se nemoguće izjasniti jer se iz iste ne vidi šta se nama ili bilo kojem od drugih subjekata stavlja na teret, kakav je činjenični opis i koji su predloženi dokazi koji ukazuju na postojanje navedenih činjenica i zabranjenog sporazuma. Opreza radi, ističemo da smo u konkretnom postupku nastojali da dobijemo ugovor i aktivno smo se takmičili protiv ponuđača SOFTKOM S. DOO. Međutim, na našu žalost, izgubili smo od konkurenta SOFTKOM S. DOO. Razlozi zbog kojih SOFTKOM S. DOO kao pobjednik tendera nije zaključio ugovor ne znamo i ne možemo govoriti u njihovo ime. Što se nas tiče, nismo dostavili dokumentaciju iz članka 45. Zakona jer od naših dobavljača u kratkom roku od kada smo obavješteni od ugovornog organa da nam se nudi ugovor, nismo mogli dobiti kvalitetnu ponudu za robu po specifikacijama ugovornog organa te zaključenje ugovora u konkretnom postupku za nas ne bi bilo najisplativije i vrijedno uloženih resursa i vremena. U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa gospodarskim subjektima SOFTKOM S. DOO i "MEDIA MARKET" sudjelovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.

14. Postupak javne nabave broj: 1349-1-1-83/23 kod ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d.

Na početku, moramo istaći da je od svih postupaka koji nam se stavljaju na teret kao predmet koluzivnog ponašanja, postupak pred JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. je najviše apsurdan. Naime, u ovom postupku, svi učesnici e-aukcije se smatraju da su u zabranjenom dogovoru, pa i mi koji smo jedini spustili cijenu i na kraju zaključili ugovor. Postavljamo sljedeća pitanja:

1. kako smo to koristili e-aukciju za namještanje ponuda u ovom slučaju?
2. Kojeg subjekta smo spriječili da učestvuje u e-aukciji i na koji način?
3. Kako treba da se postupa u e-aukciji, a da Konkurencijskom vijeću ne bude sumnjivo da se radi o nezakonitom postupanju?

U konkretnom slučaju, nije pružen ni jedan jedini dokaz niti činjenični opis koji bi i u najmanjoj mjeri mogao ukazivati da smo mi sa ostalim gospodarskim subjektima učestvovali u bilo kakvom dogovoru ili sporazumu koji za cilji posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu. Na kraju, moramo istaći da je cjelokupan postupak koji je pokrenut protiv nas tendenciozan i zlonamjeran. Konkurencijsko vijeće nije pružilo ni jedan mjerodavan dokaz, opis činjenične radnje i slično, koji bi uopće dovelo do indicija, a ne do osnovane sumnje za pokretanje postupka. Posebno ističemo da ne postoji konzistentnost oko činjeničnog opisa načina izvršenja i u pogledu subjekata koji su sudionici u koluzivnom ponašanju i oštećeni istim. Tako da imamo situacije gdje su jedne te isti gospodarski subjekti u pojedinim postupcima nabava označeni kao naši saučesnici u namještanju rezultata e-aukcije, a u drugim označeni kao oštećeni. Također, u pojedinim predmetima smo osumnjičeni ako mijenjamo cijenu, u drugim ako ne mijenjamo, u pojedinim postupcima se nama stavlja na teret ako navodno oštećeni aktivno sudjeluje u e-Aukciji, a u drugim ne, u pojedinim ako zaključimo ugovor, a u pojedinim ako ne zaključimo.

Eklatantan primjer i dokaz čiste apsurdnosti i nekonzistentnosti pokrenutog postupka su svakako e-aukcije u postupcima broj: 16813-7-1-45/22 kod ugovornog organa Okružni gospodarski sud u Prijedoru i postupak javne nabave broj: 1349-1-1-83/23 kod ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Naime, u oba slučaja je na teretu svih sudionika e-aukcije da su u zabranjenom dogovoru. U slučaju pred Okružnim gospodarskim sudom sumnju u koluzivno ponašanje je utome što su svi učesnici aktivno sudjelovali i snižavali cijene svojih ponuda, te je ugovor dodijeljen trećerangiranom. Sa druge strane, u postupku e-aukcije pred Zavodom, također su svi učesnici označeni da su u zabranjenom dogovoru, a samo je jedan ponuđač spustio svoju cijenu i na kraju zaključio ugovor, Prema tome, iz svega iznesenog, nije jasno kako u suštini trebaju ponuđači da se ponašaju u e-aukciji, a da ne budu osumnjičeni za nezakonito ponašanje!? Po ovom zaključku, nije dozvoljeno snižavati ponudu, ostati pri svojoj ponudi, zaključiti ugovor, odbiti dodjelu ugovora.

Iz svega iznesenog smatramo da nije navedena ni jedna činjenica koja upućuje na zabranjeno ponašanje, da nije dostavljen ni jedan dokaz koji bi ukazao na zabranjeno ponašanje, da je iznesen niz paušalnih navoda, sa priloženim rezultatima e-aukcije koji sami po sebi i zajedno sa ostalim ne navode na zaključak o zabranjenom ponašanju. Naime, radi se o velikom nizu priloženih rezultata e-aukcije kod kojih se ne može zaključiti da postoji bilo kakav konzistetan način ponašanja subjekata protiv kojih je postupak pokrenut, niti konzistentnost subjekata protiv kojih je postupak pokrenut, pa su tako jedni te isti subjekti istovremeno i učesnici i oštećeni navodnim zabranjenim djelovanjem.

"SMART COMPUTER" tvrdi da nije izvršio povredu bilo kojeg članka Zakona o konkurenciji. Te ovim putem predlažemo Konkurencijskom vijeću da sukladno članku 25. Zakona i članka 125. ZUP-a obustavi postupak po svim točkama koje nam se stavljaju na teret."

U daljem tijeku postupka, u cilju utvrđivanja materijalne istine, kao i upoznavanje stranaka u postupku sa podacima koji su prikupljeni od trećih strana koje nisu stranke u postupku, a koji bi mogli biti odlučujući u predmetnom postupku, Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine uputilo zahtjev za dostavljanje podataka gospodarskim subjektima kako slijedi: PR Media Market akt broj: UP 01-26-3-004-69/24, Softkom S d.o.o. Prijedor akt broj: UP 01-26-3-004-70/24, PR Smart Computer akt broj: UP 01-26-3-004-71/24, Copitrade d.o.o. Bijeljina akt broj: UP 01-26-3-004-72/24, Zerick d.o.o Sarajevo akt broj: UP 01-26-3-004-73/24, Biscommerce d.o.o Banja Luka akt broj: UP 01-26-3-004-74/24, Elur d.o.o.

Kiseljak akt broj: UP 01-26-3-004-75/24, Emado d.o.o. Sarajevo akt broj: UP 01-26-3-004-76/24, Inter-com d.o.o Zenica akt broj: UP 01-26-3-004-77/24, Alf-om d.o.o Banja Luka akt broj: UP 01-26-3-004-79/24.

Gospodarski subjekti su postupili po zahtjevu Konkurncijskog vijeća i u ostavljenom roku dostavili traženo kako slijedi: dana 11.06.2024. godine Alf-om d.o.o Banja Luka podnesak broj: UP 01-26-3-004-80/24, Emado d.o.o Sarajevo podnesak broj: UP 01-26-3-004-81/24, dana 12.06.2024. godine Univerzalno d.o.o. Sarajevo podnesak broj: UP 01-26-3-004-83/24, dana 13.06.2024. godine Elur d.o.o. Kiseljak podnesak broj: UP 01-26-3-004-84/24, Biscommerce d.o.o. Banja Luka podnesak broj: UP 01-26-3-004-85/24, Zerick d.o.o Sarajevo podnesak broj: UP 01-26-3-004-86/24, Inter-com d.o.o. Zenica podnesak broj: UP 01-26-3-004-87/24, dana 14.06.2024. godine PR Media Market Prijedor podnesak broj: UP 01-26-3-004-88/24, dana 18.06.2024. godine Copitrade d.o.o Bijeljina podnesak broj: UP01-26-3-004-89/24, PR Smart Computer Prijedor podnesak broj: UP 01-26-3-004-90/24, Softkom S d.o.o. Prijedor podnesak broj: UP 01-26-3-004-91/24.

5. Prikupljanje podataka od trećih osoba

Konkurencijsko vijeće je u tijeku predmetnog postupka utvrđivanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja sukladno članku 35. Zakona o konkurenciji u cilju utvrđivanja materijalne istine u postupku prikupljalo podatke i od drugih pravnih osoba koje nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće je dana 18.03.2024. godine, aktom broj: UP 01-26-3-004-16/24 obavijestilo Agenciju za javne nabavke da je pokrenut postupak po službenoj dužnosti radi utvrđivanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja iz članka 4. stavak 1) tačke b) i c) Zakona, te istim aktom zatražilo da, ukoliko su na portalu ejn.gov.ba primijetili neko neuobičajeno postupanje u postupcima javnih nabava koje ukazuje na dogovaranje gospodarskih subjekat protiv kojih je pokrenut postupak, dostave sve mjerodavne podatke sa kojima raspolažu. Konkurencijsko vijeće je od Agencije za javne nabave Aktom broj: UP 01-26-3-004-29/24, dana 12.04.2024. godine zatražilo podatke sa koje IP adrese su preuzete tenderske dokumentacije i sa koje IP adrese su sudjelovali u e-aukciji gospodarski subjekti protiv kojih se vodi postupak pred Konkurencijskim vijeće, kao i ime osobe zadužene da preuzima/pohranjuje podatke u sustavu e-nabava za svakog od navedenih gospodarskih subjekata.

Agencija za javne nabavke je dana 09.04.2024. godine aktom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-28/24 i dana 09.05.2024. godine aktom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-55/24, dostavila obavijest o dodjeli ugovora i izvješće sa e-aukcije za predmetne postupke, kao i podatke sa koje IP adrese su preuzete tenderske dokumentacije i sa koje IP adrese su sudjelovali u e-aukciji gospodarski subjekti protiv kojih se vodi postupak pred Konkurencijskim vijeće, kao i ime osobe koja je pristupala sustavu e-nabava za svakog od navedenih gospodarskih subjekata.

Konkurencijsko vijeće je dana 26.09.2024. godine, aktom broj: UP 01-26-3-004-106/24 zatražilo od Agencije za javne nabave Bosne i Hercegovine da pojasni kako slijedi: "Da li se u sustavu elektronskih javnih nabava u kome se provodi e-aukcija, dešavalo da sustav automatski unese cijenu ponude koja je jedina moguću u odnosu na već unesenu najnižu cijenu, bez obzira što je ponuđač ukucao drugu cijenu? Ukoliko ste do sada imali takve slučajeve da li je bilo pritužbi od strane ponuđača. Može li ponuđač izbrisati/povući ponudu ako sustav spusti cijenu više nego što je ponuđač želio upisati?"

Sukladno traženom, Agencija za javne nabave je Konkurencijskom vijeću dana 24.10.2024. godine dostavila odgovor (akt broj: UP 01-26-3-004-115/24).

Konkurencijsko vijeće je dana 26.04.2024. godine zatražilo od ugovornih organa koji su provodili postupke javnih nabava koji su predmet postupka pred Konkurencijskim vijećem, da dostave preslike tenderske dokumentacije svih ponuđača koji su sudjelovali u postupku, kao i svu dokumetaciju koju smatraju mjerodavnom za postupak javne nabave, kako slijedi: Kantonalnog tužilaštva USK Bihać (akt broj: UP 01-26-3-004-30/24), DEI (akt broj: UP 01-26-3-004-31), Okružni gospodarski sud u Prijedoru (akt broj: UP 01-26-3-004-32/24), Općina Jajace (akt broj: UP 01-26-3-004-33/24), JZU Dom zdravlja Prijedor (akt broj:UP 01-26-3-004-34/24), Okružno javno tužilaštvo Bijeljina (akt broj: UP 01-26-3-004-35/24), Osnovni sud Kozarska Dubica (akt broj: UP 01-26-3-004-36/24), Općina Ključ (akt broj: UP 01-26-3-004-37/24) Općina Mrkonjić Grad (akt broj: UP 01-26-3-004-38/24), Grad Bijeljina (akt broj: UP 01-26-3-004-39/24), Općinski sud Kakanj (akt broj: UP 01-26-3-004-40/24), Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo (akt broj: UP 01-26-3-004-41/24), JU SŠC "Petar Kočić" Zvornik (akt broj: UP 01-26-3-004-42/24, Grad Prnjavor (akt broj: UP 01-26-3-004-43/24), JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo (akt broj: UP 01-26-3-004-44/24).

Ugovorni organu su u ostavljenom roku dostavli traženu dokumentaciju i to: Zavod za zdravstvenu zaštiti radnika u saobraćaju Sarajevo (podnesak broj: UP 01-26-3-004-45/24 od 03.05.2024. godine), Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. I. Sarajevo (podnesak broj: UP 01-26-3-004-46/24 od 06.05.2024. godine, podnesak broj: UP 01-26-3-004-66/24 od 28.05.2024.god.)), JU SŠC "Petar Kočić" Zvornik (podnesak broj: UP 01-26-3-004-47/24 od 06.05.2024. god, podnesak broj: UP 01-26-3-004-48/24 od 06.05.2024.god, podnesak broj: UP 01-26-3-004-56/24 od 06.05.2024.go i podnesak broj: UP 01-26-3-004-65/24 od 30.05.2024. godine) Kantonalno tužilaštvo USK Bihać podnesak broj: UP 01-26-3-004-49/24 od 06.05.2024. god), Grad Prnjavor (podnesak broj: UP 01-26-3-004-50/24 od 06.05.2024.god) DEI (podnesak broj: UP 01-26-3-004-51/24 od 07.05.2024. god) Općinski sud u Kaknju (podnesak broj: UP 01-26-3-004-52/24 od 08.05.2024. god), Okružni gospodarski sud u Prijedoru (podnesak broj: UP 01-26-3004-53/24 od 08.05.2024.god) Općina Ključ (podnesak broj: UP: 01-26-3-004-54/24 od 08.05.2024. god), Općina Mrkonjić Grad (podnesak broj: UP 01-26-3-004-57/24 od 09.05.2024. god), JZU Dom zdravlja Prijedor (podnesak broj: UP 01-26-3-004-58/24 od 09.05.2024. god), Općina Jajce (podnesak broj: UP 01-26-3-004-59/24 od 10.05.2024. god) Osnovni sud u Kozarskoj Dubici (odnesak broj: UP 01-26-3-004-60/24 od 13.05.2024. god.) Okružno javno tužilaštvo u Bijeljini (podnesak broj: UP 01-26-3-004-62/24 od 17.05.2024. god.).

Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine zatražilo mišljenje u vezi pojašnjenja pojma IP adresa od Ministarsva komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine (akt broj: UP 01-26-3-004-67/24) i gospodarskog subjekta Mtela a.d. Banja Luka (akt broj: UP 01-26-3-004-68/24).

Ministarstvo komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine je aktom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-82/24 od 12.06.2024. godine dostavilo mišljenje o traženom.

Dana 19.06.2024. godine aktom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-92/24 gospodarski subjekat Mtel a.d. Banja Luka je dostavio Odgovor na zahtjev za stručno mišljenje i dostavu podataka.

Konkurencijsko vijeće je aktom broj: UP 01-26-3-004-105/24 dana 25.09.2024. godine od gospodarskog subjekta

Blicnet d.o.o. Banja Luka zatražilo da dostavi podatake o pravnom/fizičkom licu koji koristi dvije ciljne IP adrese navedene u predmetnom aktu.

Gospodarski subejkat Blicnet d.o.o. Banja Luka je dana 07.10.2023. godine podneskom broj: UP 01-26-3-004-110/24, dostavio podatak o korisniku ciljnih IP adresa, prema kome je gospodarski subjekat Media Market, bio korisnik obje ciljne IP adresa, odnosno bio konektiran na jednu IP adresu od 08.12.2021. godine do 13.12.2023. godine, te se od 13.12.2023. godine konektovao na drugu IP adresu koju je koristio do 30.08.2024. godine.

6. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno zemljopisno tržište obuhvata cjelokupan ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj gospodarski subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini mjerodavne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Prilikom definiranja mjerodavnog tržišta u predmetnom postupku Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir sve specifičnosti postupaka javnih nabava.

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja mjerodavnog tržišta uzelo u obzir sam predmet postupka koji se odnosi na utvrđivanje zabranjenog konkurencijskog djelovanja u provedenim postupcima javnih nabava u 2023. godini i to:

- U postupku javne nabave računarske opreme broj: 432-7-1-14-3-1/23 ugovornog organa Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave računarske opreme.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Grada Sarajevo, jer se predmetna nabava odnosi na nabavu računarske opreme za potrebe Konkurencijskog vijeća čije je sjedište u Gradu Sarajevu.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava računarske opreme u postupku javne nabave broj: 432-7-1-14-3-1/23 u Gradu Sarajevu.

- U postupku javne nabave laptopa za urede mjesnih zajednica u sklopu projekta "Jačanje uloge mjesnih zajednica u BiH", broj: 1293-1-1-102/23, ugovornog organa Grad Bijeljina, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave laptopa.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Grada Bijeljina, jer se predmetna nabava odnosi na nabavu laptopa za urede mjesnih zajednica u Gradu Bijeljina.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava laptopa u postupku javne nabave broj: 1293-1-1-102/23 u Gradu Bijeljina.

- U postupku javne nabave uredske opreme-nabava računara, broj: 1092-7-1-12/23, koji je provodio ugovorni organ Kantonalno tužilaštvo USK Bihać, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave uredske opreme-nabava računara.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Grada Bihaća, jer se predmetna nabava odnosi na nabavu uredske opreme-nabava računara za potrebe Kantonalnog tužilaštva USK Bihać čije je sjedište u Gradu Bihaću.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava uredske opreme-nabavka računara u postupku javne nabave broj: 1092-7-1-12/23 u Gradu Bihaću.

- U postupku javne nabave računara 20 komada, broj: 231-7-1-116/23, ugovornog organa Direkcija za europske integracije, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave računara.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno je tržište Grada Sarajevo, jer se predmetna nabavka odnosi na nabavu računara za potrebe Direkcije za europske integracije čije je sjedište u Gradu Sarajevu.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava računara u postupku javne nabave broj: 231-7-1-116/23 u Gradu Sarajevu.

- U postupku nabave računara broj: 7909-7-1-27/23, ugovornog organa Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak nabave računara.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Grada Sarajeva, jer se predmetna nabava odnosi na nabavu računara za potrebe Zavoda za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo čije je sjedište u Gradu Sarajevu.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava računara u postupku javne nabave broj: 7909-7-1-27/23 u Gradu Sarajevu.

- U postupku nabave računarske opreme broj: 5359-7-1-22/23, ugovornog organa Općinski sud Kakanj, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak nabave računarske opreme.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Općine Kakanj, jer se predmetna nabava odnosi na nabavu računarske opreme za potrebe Općine Kakanj.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava računarske opreme u postupku javne nabave broj: 5359-7-1-22/23 u Općini Kakanj.

- U postupku javne nabave računara i računarske opreme, broj: 16813-7-1-45/22 koji je provodio ugovorni organ Okružni gospodarski sud u Prijedoru, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave računara i računarske opreme.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Grad Prijedor, jer se predmetna nabava odnosi na potrebe Okružnog gospodarskog suda u Gradu Prijedoru.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava računara i računarske opreme u postupku javne nabave broj: 16813-7-1-45/22 u Gradu Prijedoru.

- U postupku javne nabave laptopa za potrebe vijećnika Općine Jajce, broj: 1190-7-1-76/23, ugovornog organa Općina Jajce Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave laptopa.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Općina Jajce, jer se predmetna nabava odnosi na nabavu laptopa za potrebe vijećnika u Općinskom vijeću Općine Jajce.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava laptopa u postupku javne nabave broj: 1190-7-1-76/23 u Općini Jajce.

- U postupku javne nabave informatičke opreme, broj: 261-7-1-48/23, ugovornog organa Općina Mrkonjić Grad, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave informatičke opreme.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Općine Mrkonjić Grad, jer se predmetna nabava odnosi na potrebe informatičke opreme u ovoj Općini.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava informatičke opreme u postupku javne nabave broj: 261-7-1-48/23 u Općini Mrkonjić Grad.

- U postupku javne nabave računarske opreme, broj:13912-7-1-34/23, koji je provodio ugovorni organi Osnovni sud u Kozarskoj Dubici, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave računarske opreme.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Općine Kozarska Dubica, jer se predmetna nabava odnosi na potrebe računarske opreme u Osnovnom sudu u Kozarskoj Dubici.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava računarske opreme u postupku javne nabave broj:13912-7-1-34/23 u Općini Kozarska Dubica.

- U postupku javne nabave računara, računarske i biro opreme, broj: 417-7-1-2/23, ugovornog organa Okružno tužilaštvo u Bijeljini, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave računara, računarske i biro opreme.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Grada Bijeljina, jer se predmetna nabava odnosi na nabavu računara, računarske i biro opreme za potrebe Okružnog tužilaštva u Bijeljini.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava računara, računarske i biro opreme u postupku javne nabave broj: 417-7-1-2/23 u Gradu Bijeljina.

- U postupku javne nabave računarske opreme, broj: 1115-7-1-28/23, koji je provodio ugovorni organ Općina Ključ, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave računarske opreme.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Općine Ključ, jer se predmetna nabava odnosi na nabavu računarske opreme za potrebe Općine Ključ.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava računarske opreme u postupku javne nabave broj: 1115-7-1-28/23 u Općini Ključ.

- U postupku nabave računara i informatičke opreme, broj: 23410-1-1-8/23, ugovornog organa JU Srednjoškolski centar "Petar Kočić" Zvornik, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave računara i informatičke opreme.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Grada Zvornik, jer se predmetna nabava odnosi na nabavu računara i računarske opreme za potrebe JU Srednjoškolski centar "Petar Kočić" Zvornik čije je sjdište u Gradu Zvorniku.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava računara i računarske opreme u postupku javne nabave broj: 23410-1-1-8/23 u Gradu Zvorniku.

- U postupku javne nabave računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 Lot1 i 687-1-1-57/23 Lot2, ugovornog organa Grad Prnjavor, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak nabave računara i računarske opreme.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Grada Prnjavora, jer se predmetna nabava odnosi na nabavu računara i računarske opreme za potrebe Grada Prnjavor.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava računara i računarske opreme u postupku javne nabave broj: 687-1-1-57/23 Lot1 i 687-1-1-57/23 Lot2 u Gradu Prnjavor.

- U postupku javne nabave računarske opreme broj: 1349-1-1-83/23, ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak nabave računarske opreme.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Grada Istočno Sarajevo, jer se predmetna nabava odnosi na nabavu računarske opreme za potrebe JP Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva a.d. čije je sjedište u Istočnom Sarajevu.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava računarske opreme u postupku javne nabave broj: 1349-1-1-83/23 u Gradu Istočno Sarajevo.

- U postupak javne nabave uredskog materijala i tonera za laserske štampače i kopir aparat, broj: 1029-7-1-31/23, ugovornog organa JZU Dom zdravlja Prijedor, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave uredskog materijala i tonera za laserske štampače i kopir aparat.

U ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Grada Prijedora, jer se predmetna nabava odnosi na potrebe uredskog materijala i tonera za laserske štampače i kopir aparat informatičke opreme u JZU Dom zdravlja Prijedor.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište je nabava uredskog materijala i tonera za laserske štampače i kopir aparat u postupku javne nabave broj: 1029-7-1-31/23 u Gradu Prijedoru.

Uzevši u obzir da je u predmetnom postupku utvrđeno postojanje zabranjenog sporazuma između dva ili više gospodarskih subjekata koji djeluju na istoj razini prodaje/distribucije (horizontalni sporazumi), koji je za cilj imao ograničiti tržišnu konkurenciju u predmetnim postupcima javih nabava, prethodnim dogovorom radi uticaja na krajnji ishod navedenih postupaka javnih nabava, s ciljem da se unaprijed utvrđenom gospodarskom subjektu omogući sklapanje ugovora o nabavi, Konkurencijsko vijeće ističe kako precizno definiranje mjerodavnog tržišta i tržišne snage gospodarskih subjekata nije potrebno kada je cilj zabranjenog sporazuma sam po sebi protivtržišan kao u ovom slučaju.

Sporazumi o podjeli tržišta sami po sebi imaju za cilj ograničiti tržištu konkurenciju te su zabranjeni člankom 4. Zakona o konkurenciji i člankom 101. stavom 1 Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Ako je sam cilj sporazuma ograničiti tržišnu konkurenciju "podjelom tržišta", zbog toga nije potrebno tačno definirati predmetna tržišta jer je stvarno ili potencijalno natjecanje zasigurno ograničeno (presuda Mannesmannrohren-Werke).

7. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Konkurencijsko vijeće je tokom provedbe ovog postupka iz Zakona o javnim nabavama Bosne i Hercegovine utvrdilo sljedeće:

Sukladno članku 3. stavak 1) Zakona o javnim nabavama ugovorni organi dužan je da postupa transparentno, da se u postupku javne nabave prema kandidatima/ponuđačima ponaša jednako i nediskriminirajuće, na način da osigura pravičnu i aktivnu konkurenciju, s ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava u svezi s predmetom nabave i njegovom svrhom. Članak 4. stavak 1) točka a) Zakona o javnim nabavama propisuje da je ugovorni organ u smislu ovog zakona svaka institucija vlasti u BiH, entitetima, Brčko distriktu BiH, na nivou kantona, grada ili općine (institucija vlasti na državnoj razini, entitetskoj ili lokalnoj razini).

Kandidat/ponuđač kome je dostavljen prijedlog ugovor u postupku javne nabave od strane ugovornog organa u svrhu dokaza o ispunjavanju uvjeta iz članka 45. (osobna sposobnost) i članka 47. (ekonomska i financijska sposobnost) Zakona o javnim nabavama dužan je dostaviti izvornik ili ovjerenu presliku dokumentacije kojom dokazuje traženo iz navedenih članova zakona.

Članak 52. stavak (12) Zakona o javnim nabavama propisuje da su ponuđači u postupku javne nabave, dužni da podnesu svoju ponudu bez narušavanja tržišne konkurencije u smislu zabranjenih dogovora sa ponuđačima, te da je za postupke zaštite tržišne konkurencije nadležno Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine.

Članak 72. stavak (3) Zakona o javim nabavama je propisao :

"Ugovorni organ dostavlja prijedlog ugovora onom ponuđaču čija je ponuda po rang listi odmah nakon najuspješnijeg ponuđača, u slučaju da najuspješniji ponuđač:

a) Propusti dostaviti izvornik ili ovjerenu preliku dokumentacije iz čl. 45. i 47. ovog zakona, ne stariju od tri mjeseca od dana dostavljanja ponude ili zahtjeva za učešće, u roku koji odredi ugovorni organ; ili
b) Propusti dostaviti dokumentciju koja je bila uvjet za potpisivanje ugovora, a koju je bio dužan pribaviti sukladno propisima u Bosni i Hercegovini: ili
c) U pisanoj formi odbije ugovor; ili
d) Propusti dostaviti garancije za izvršenje ugovora sukladno uvjetima iz tenderske dokumentacije i u roku koji mu je odredio ugovorni organ: ili
e) Odbije zaključenje ugovora pod uvjetima navedenim u tenderskoj dokumentaciji i ponudi koju je dostavio."

Prema Pravilniku o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije ugovorni organi su od 01.01.2020. godine dužni za sve postupke javne nabave iz članka 1. stavak (1) ovog pravilnika, kod kojih se koristi najniža cijena kao kriterij za dodjelu ugovora, predvidjeti provedbu e-aukcije u sustavu e-Nabave.

Član 1. stavak 3) Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije propisuje da je e-aukcija način provedbe dijela postupka javne nabave, koji uključuje podnošenje novih cijena, izmijenjenih naniže, ili cijena i novih (poboljšanih) vrijednosti koje se odnose na određene elemente ponuda, a odvija se nakon početne ocjene ponuda i omogućava njihovo rangiranje pomoću automatskih metoda ocjenjivanja u informacionom sustavu e-Nabave (u daljem tekstu: sustav e-Nabave).

Svako snižavanje cijene ponude u slučaju najniže cijene, kao kriterija za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 % do 10 % najniže početne cijene svih ponuda.

Utvrđeno je da su gospodarski subjekti Media Market, Smart Computer i Softkom S, sa dvije iste IP adrese, preuzimali tendersku dokumentaciju sa portala javnih nabava, kao i sudjelovali na e-Aukciji i to za sljedeće postupke javnih nabva: Postupak broj: 231-7-1-116/23 Ugovornog organa DEI; Postupak broj: 1092-7-1-12/23 Ugovornog organa Kantonalno tužilaštvo USK Bihać; Postupak broj: 5359-7-1-22/23, ugovornog organa Općinski sud Kakanj; Postupak broj: 7909-7-1-27/23, ugovornog organa Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo; Postupak broj: 432-7-1-14-3-1/23, ugovornog organa Konkurencijsko vijeće; Postupak broj: 1190-7-1-76/23, ugovornog organa Općina Jajce: Postupak broj: 417-7-1-2/23, ugovornog organa Okružno tužilaštvo u Bijeljini; Postupak broj: 23410-1-1-8/23, ugovornog organa JU Srednjoškolski centar "Petar Kočić" Zvornik; Postupak broj: 1349-1-1-83/23, ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo; Postupak broj: 1115-7-1-28/23, ugovornog organa Općina Ključ.

Na temelju podataka koje je dostavio gospodarski subjekat Blicnet d.o.o. Banja Luka, utvrđeno je da je korisnik obje IP adrese gospodarski subjekat Media Market, tačnije da je bio konektovan na naveden IP adrese, na jednu IP adresu od 08.12.2021. godine do 13.12.2023. godine, a na drugu se konektirao od 13.12.2023. godine do 30.08.2024. godine.

6.1. Zabranjeni sporazum

Člankom 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona je utvrđeno da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prećutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu, a koji se odnose na: Ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja; i Podjelu tržišta ili izvora snabdijevanja. Sporazumi zabranjeni sukladno članku 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji su ništavi.

Sukladno praksi Suda EU, da bi postojao "sporazum" u smislu članka 101. stavak (1) UFEU, koji sadržajno odgovara članku 4. stavak (1) Zakona, dovoljno je da su predmetni gospodarski subjekti izrazili zajedničku volju da se na tržištu ponašaju na određeni način (presuda ACFChemiefarm, točka 112), dok oblik u kojem se ta usklađenost ispoljava nije sam po sebi od odlučujućeg značaja (presuda Volkswagen, točka 37).

Europska komisija u Obavijesti o alatima za borbu protiv tajnih sporazuma u području javnih nabava, navodi kako se pojam tajni sporazum u području javne nabave odnosi na zabranjene sporazume između gospodarskih subjekata s ciljem narušavanja tržišne konkurencije u postupcima dodjele ugovora. Takvi sporazumi mogu imati različite oblike, kao što su prethodno utvrđivanje sadržaja ponuda (naročito cijena) kako bi se utjecalo na ishod postupka, suzdržavanje od podnošenja ponuda, podjela tržišta prema zemljopisnim područjima, javnom naručitelju ili predmetu nabave ili uspostavljanje sustava naizmjeničnog dobijanja ugovora za neke postupke. Cilj je svih tih praksi da se unaprijed utvrđenom ponuđaču omogući sklapanje ugovora uz stvaranje utiska da u postupka nabave postoji konkurencija među sudionicima. Tržišta javne nabave imaju posebne značajke, što ih čini podložnijima tajnim sporazumima u odnosu na druga tržišta. Ugovorni organi obično slijede relativno stabilne obrasce nabave, pri čemu se postupci dodjele često ponavljaju, količine su slične, a specifikacije proizvoda ili usluga standardne i bez većih promjena u poređenju sa prethodnim postupcima.

Sukladno ustaljenoj praksi Suda EU, Europska komisija mora dokazati povredu koju utvrđuje te ponuditi dokaze koji mogu, s dovoljnim stepenom izvjesnosti, dokazati postojanje činjenica koje čine povredu. (presude Baustahlgewebe, točka 58. i Dresdner Bank, točka 59.) Kako bi se dokazalo postojanje povrede članka 101. stavak 1. UFEU-a, Europska komisija treba ponuditi ozbiljne, precizne i usklađene dokaze. Međutim, svaki od dokaza koje je Europska komisija podnijela ne mora nužno zadovoljiti te kriterije u odnosu na svaki element povrede. Dovoljno je da skup indicija na koje se poziva institucija, ocijenjenih zajedno, odgovara tom zahtjevu. (presuda Knauf Gips, točka 47.)

Uobičajeno je da se radnje obuhvaćene takvim zabranjenim konkurencijskim djelovanjima i sporazumima odvijaju potajno, da se sastanci održavaju daleko od očiju javnosti i da je dokumentacija s tim u svezi svedena na minimum, zbog sankcija i kazni za sudionike u tim sporazumima. Stoga se ne može zahtijevati od Europske komisije da dostavi dokumente koji izričito dokazuju uspostavljanje kontakta gospodarskih subjekata o kojima je riječ. Čak i ako Europska komisija pronađe takve dokumente, oni su nepotpuni i malobrojni, zbog čega je često potrebno određene detalje rekonstruirati dedukcijom. O postojanju zabranjenog konkurencijskog djelovanja ili sporazuma može se stoga zaključiti iz određenog broja podudarnosti i indicija koje, posmatrane kao cjelina i u nedostatku drugog dosljednog objašnjenja, mogu činiti dokaz povrede pravila tržišnog natjecanja. (presude Aalborg Portland, točke 55. do 57. i Dresdner Bank, točke 64. i 65.)

Politika tržišne konkurencije je ključno sredstvo za postizanje slobodnog, dinamičnog i efikasnog unutarnjeg tržišta i promoviranje općeg gospodarskog blagostanja. Tržišna konkurencija omogućava gospodarskim subjektima da se ravnopravno takmiče, istovremeno ih ohrabrujući da nastoje ponuditi najbolje proizvode po najnižim cijenama za potrošače. Zahvaljujući tome podstiču se inovacije i dugoročni gospodarski rast.

Kako bi se utvrdilo postojanje zabranjenog sporazuma potrebno je da se radi o sporazumu više gospodarskih subjekata pri čemu sporazum ne mora imati posebnu formu, može biti pisani ili nepisani, prećutni ili jasno dogovoreni, može biti u bilo kojoj formi, i da taj sporazum za cilj ima sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, što je slučaj u ovom postupku.

Europska komisija ima istovjetan stav oko naprijed navedenog, tako je u predmetu broj T41/96 od 26.10.2000. godine, Komisija je zaključila da se koncept sporazuma u smislu članka 85. stavak 1. UFEU, kako ga tumači sudska praksa, fokusira u postojanje podudarnosti volja između najmanje dvije strane, pri čemu je oblik u kome se ona ispoljava nevažan, sve dok predstavlja vjerodostojan izraz namjere stranaka.

Također Europska komisija se s obzirom na praksu da sporazumi u većini slučajeva nisu pisani, bavila i analizom "usklađenog ponašanja" u više predmeta razmatrajući ovu sintagmu u odnosu na činjenicu da sporazum volja ne mora imati određenu formu. Pojam usklađenog ponašanja obuhvata takvu suradnju između gospodarskih subjekata gdje međusobna suradnja nije formalizirana, poput situacija razmjenjivanja podataka o cijenama, prodaji i drugih podataka koji se odnose na uvjete i način prodaje, a u suštini vrši usklađivanje međusobnog ponašanja. Riječ je o ponašanjima koji odstupaju od normalnih okolnosti i samim tim predstavljaju rizik po tržišnu utakmicu.

Pojam usklađenog ponašanja obuhvata takvu suradnju među gospodarskim subjektima gdje međusobna suradnja nije formalizirana. Školski primjer predstavlja situacija međusobnog razmjenjivanja cijena, popusta, podataka o prodaji i drugih podataka koji se odnose na uvjete i način prodaje čime se olakšava usklađivanje međusobnoga ponašanja. Riječ je o ponašanju koje stvara takve uvjete na tržištu koji odstupaju od normalnih okolnosti i samim time predstavljaju rizik za tržišnu konkurenciju. Time se šteti slobodi kretanja robe na zajedničkom tržištu i izboru potrošača u odabiru svojih dobavljača. Ne postoji nikakav dokaz međusobnih kontakata, ali je riječ o ponašanju koje odstupa od uobičajenih uvjeta na tržištu. Zajednička namjera je element koji postoji u usklađenom ponašanju.

Konkurencijsko vijeće je tijekom postupka cijenilo navode, dokaze i materijalnu dokumentaciju, sumnju da je počinjen zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona, te je nakon sagledavanja svih mjerodavnih činjenica i dokaza stranaka u postupku, pojedinačno i zajedno, ustvrdilo da:

a) U postupcima javnih nabava broj:432-7-1-14/23 ugovornog organa Konkurencijsko vijeće, broj:1293-1-1-101/23 ugovornog organa Grad Bijeljina, broj:1092-7-1-12/23 ugovornog organa Kantonalno tužilaštvo USK Bihać, broj:231-7-1-116/23 ugovornog organa Direkcija za europske integracije, broj:7909-7-1-27/23 ugovornog organa Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo i broj: 5359-7-1-22/23 ugovornog organa Općinski sud u Kaknju, Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo slijedeće :

1. Postupak javne nabave računarske opreme za Konkurencijsko vijeće, čija je procijenjena vrijednost nabave 17.000,00 KM sa uračunatim PDV-om, pokrenut na temelju Odluke o nabavci računarske opreme broj: 01-50-3-150-1/23 od 07.09.2023. godine, kao i Obavijesti o nabavci broj: 432-7-1-14-3-1/23 od 11.09.2023. godine. Rok za prijem ponuda je bio 06.11.2023.godine do 10:00 sati.

Na temelju podataka koje je Agencije za javne nabave dostavila Konkurencijskom vijeću, utvrđeno je da su ponuđači Media Market, Smart Computer i Softkom S, preuzeli tendersku dokumentaciju za predmetnu nabavu sa iste IP adrese u tri navrata i to: dana 15.09.2023. godine prema kome je Media Market preuzeo tendersku dokumentaciju u 19:26h, Softkom S u 19:54h i Smart Computer u 20:00h; dana 22.10.2023. godine Media Market preuzeo u 14:46h, Softkom S u 14:49h i Smart Computer u 14:50h; i dana 02.11.2023. godine Media Market preuzeo tendersku dokumentaciju u 16:49h, Softkom S u 16:54h i Smart Computer u 16:55h.

Komisija za javne nabave je na sjednici održanoj 06.11.2023 godine, izvršila analizu pristiglih ponuda i sačinila rang listu ponuđača kako slijedi: Inter-com d.o.o. Zenica (14.200,00KM), System One d.o.o. Sarajevo (14.222,00 KM), Smart Computer (14.410,00 KM), Digitaria d.o.o. Sarajevo (14.426,00 KM), Softkom d.o.o. (14.460,00KM), Zerick d.o.o. Sarajevo (14.500,00 KM), Alf-om Banja Luka (14.510,00 KM), Rebus d.o.o. (14.518,00 KM), Media Market Prijedor (14.521,00 KM), Telnet d.o.o. Sarajevo (14.526,00 KM).

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-aukcije, e-aukcija je održana dana 09.11.2023. godine sa početkom u 12:00:00 sati i završena u 12:15:00 sati.

Ponuđači Softkom S, Smart Computer i Media Market su na e-aukciji sudjelovali sa iste IP adrese.

U tijeku e-Aukcije su ponuđači System One d.o.o. Sarajevo, Smart Computer Prijedor, Softkom d.o.o. Prijedor i Media Market Prijedor podnosili nove cijene ponude. U 12:00:03 sati je ponuđač Media Market prvi podnio novu cijenu

ponude umanjenu za 4,28%, nakon čega je u trajanju od 8 sekundi ponuđač Smart Computer tri puta podnio novu cijenu ponude i svoju ponudu snizio ukupno za 38,24%, a ponuđač je Softkom d.o.o. Prijedor je u trajanju od četiri sekunde dva puta podnosio novu cijenu, ukupno snizivši svoju ponudu za 35,68%. Navedena tri ponuđača su u trajanju od ukupno 12 sekundi snižavali svoje ponude. Podnošenje novih cijena ponuda u toku e-aukcije je trajalo ukupno 27 sekundi. Ponuđač System One d.o.o. je 15 sekundi poslije naprijed navedenih ponuđača, podnio novu cijenu ponude ukupno umanjenu za 38,83%.

Zbog sumnje da su dostavili neprirodno nisku ponudu, Komisija je uputila zahtjev za obrazloženjem neprirodne niske ponude u skladu sa člankom 66. Zakona o javnim nabavama, ponuđačima System One d.o.o. Sarajevo, Smart Computer Prijedor, Softkom d.o.o. Nijedan od navedena tri ponuđača nije obrazložio neprirodno nisku ponudu. Ponuđač System One d.o.o. Sarajevo je obavijestio Konkurencijsko vijeće da priznaje da je njegova ponuda neprirodno niska, te da je ne može ispoštovati, dok ostala dva ponuđača nisu dostavila nikakav odgovor niti obrazloženje, što su bili dužni sukladno Zakonu o javnim nabavama. Sukladno navedenom, ponude ponuđača, System One d.o.o. Sarajevo, Smart Computer Prijedor i Softkom d.o.o. Prijedor, su odbačene kao nepravilne, sukladno članku 2. točka l) pod 3) Zakona o javnim nabavama i **ugovor o predmetnoj nabavci je zaključen sa ponuđačem Media Market, vrijednost ugovora 13.900,00 KM.**

2. Ugovorni organ Grad Bijeljina je pokrenuo postupak javne nabave laptopa za urede mjesnih zajednica u sklopu projekta "Jačanje uloge mjesnih zajednica u BiH", broj postupka: 1293-1-1-101/23.

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-aukcije, e-aukcija je održana dana 14.08.2023. godine sa početkom u 9:00:00 i završena u 9:30:00 sati.

Ponuđači koji su pozvani da sudjeluju na e-akciji, bili su rangirani kako slijedi: Digitrija d.o.o. (6.644,00 KM), Alf-om d.o.o. (6.700,00 KM), Smart Computer (6.720,00 KM) Copitrade d.o.o. (6.720,00 KM), Softkom S d.o.o. (6.744,00 KM), PR Media Market (6.748,00 KM) i Univerzalno d.o.o. (6.750,00 KM).

U tijeku trajanja e-aukcije, su sudjelovali svi ponuđači osim ponuđača Alf-oma i Univezalno. Ponuđač Copitrade je prvi podnio novu cijenu i u tijeku trajanja e-aukcije je podnosio ukupno tri puta snizivši svoju prvobitnu ponudu za 25,6%, ponuđač Media Market je tri puta podnio novu cijenu u tijeku e-aukcije i tako snizio svoju ponudu za ukupno 27,39%, Smart Computer je ukupno pet puta snižavao svoju cijenu ponude, odnosno 55,36%, ponuđač Digitrija d.o.o. je jednom podnio novu cijenu umanjenu za 23,01%, i ponuđač Softkom S je dva puta snižavao svoju cijenu ponude za ukupno 49,58%.

Podnošenje novih cijena ponuda u tijeku e-aukcije je završeno u trajanju od 1 minute i 3 sekunde.

Nakon okončanja e-aukcije, prvoplasirani ponuđač je bio Smart Computer sa cijenom ponude od 3.000,00 KM, drugoplasirani Softkom S sa cijenom ponude od 3.400,00 KM i trećeplasirani Media Market sa cijenom ponude od 4.900,00 KM, dok su druga dva ponuđača koja su podnosili nove cijene u tijeku trajanja e-aukcije, bila četvrtooplasirani, odnosno petoplasirani.

Ugovorni organ je Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 21.08.2023. godine, izabrao ponuđača Smart Computer uz obvezu da dostavi izvornik ili ovjerene preslike dokumenata kojima potvrđuje vjerodostojnost dostavljenih izjava iz članka 45. i 47. Zakona o javnim nabavama. Ponuđač Smart Computer nije dostavio traženu dokumentaciju, pa je ugovorni organ sukladno članku 72. stavak 3 točka c) Zakona o javnim nabavama, dana 13.09.2023. godine Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača izabarao Softkom S, kao ponuđača čija je ponuda po rang listi odmah nakon ponude najuspješnijeg ponuđača. Kako ni ponuđač Softkom S nije dostavio dokumentaciju iz čl. 45. i 47. Zakona o javnim nabavama, Odlukom od 04.10.2023. godine je kao sljedeći najpovoljniji sa rang liste, **izabran ponuđač Media Market sa kojim je i zaključen ugovor o predmetnoj nabavci, vrijednost ugovora 4.900,00 KM bez PDV-a.**

Agencija za javne nabave nije dostavila podatke sa kojih su IP adresa ponuđači preuzeli tendersku dokumentaciju i sudjelovali na e-aukciji, jer navedeni postupak ne postoji u sustavu e-nabava.

3. Ugovorni organ Kantonalno tužilaštvo USK Bihać je proveo postupak javne nabave uredske opreme - nabava računara, broj: 1092-7-1-12/23, procijenjena vrijednost nabave 49.000,00 KM.

Dana 15.09.2023. godine i su sa iste IP adrese preuzeli tendersku dokumentaciju ponuđači PR Media Market u 19:33h , Smart Computer u 20:01 h i Softkom S u 19:52h, kao i dana 10.10.2023. godine PR Media Market u 15:53h , Smart Computer u 15:56 h i Softkom S u 15:55h.

Prema Izvješću o tijeku i trajanju e-aukcije, e-aukcija je održana dana 26.10.2023. godine sa početkom u 11:00:00 sati i završena u 11:14:00 sati.

Početna rang lista ponuđača koji su pozvani da sudjeluju na e-aukciji bila je rangirana kako slijedi: Emado d.o.o. Sarajevo (47.790,00 KM), Smart Computer (48.465,00 KM), Softkom S (48.600,00 KM), Media Market (48.870,00 KM), Telnet d.o.o. (48.978,00 KM).

U tijeku trajanja e-aukcije, prvo podnošenje nove cijene je dao ponuđač Telnet umanjivši svoju ponudu za 4,04%, zatim ponuđač Media Market sa umanjenjem cijene ponude od 3,93%. Ponuđači Smart Computer i Softkom S su u trajanju od 39 sekundi po četiri puta podnijeli nove cijene ponuda, pa je tako Smart Computer ukupno snizio svoju ponudu za 42,23% i Softkom S za 46,5%.

Prema podacima dostavljenim od Agencije za javne nabave, ponuđači Softkom i Smart Computer su sudjelovali u e-aukciji sa iste IP adrese.

Prema Konačnoj rang listi ponuđača koji su sudjelovali u e-aukciji, prvoplasirani ponuđač je Softkom S sa konačnom cijenom ponude od 26.000,00 KM, drugoplasirani Smart Computer sa konačnom cijenom ponude od 28.000,00 KM, Media Market kao trećeplasirani ponuđač sa cijenom ponude od 46.950,00 KM, dok je četvrti ponuđač Telnet d.o.o. sa cijenom od 46.999,00 KM i kao peti na rang listi ponuđač Emado sa cijenom od 47.790,00 KM.

Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 03.11.2023. godine, izabran je ponuđač Softkom S, koji nije dostavio dokaze o ispunjavanju uvjeta iz tenderske dokumentacije, zbog čega je sukladno članku 72. stavak 3) točka a) Zakona o javnim nabavama ugovor dodijeljen drugorangiranom ponuđaču Smart Computer. Kako ni ponuđač Smart Computer, nije dostavio traženu dokumentaciju, dana 29.11.2023. godine donesena je Odluka o izboru **trećerangiranog ponuđač Media Market sa kojim je i zaključen ugovor o nabavi u vrijednosti od 46.950,00 KM bez PDV-a.**

4. U postupku javne nabave računara (20 komada) broj: 231-7-1-116/23, ugovornog organa Direkcija za europske integracije BiH čija je procijenjena vrijednost 38.800,00 KM, dvanaest ponuđača je dostavilo svoje ponude u ostavljenom roku za dostavljanje pounda.

Tendersku dokumentaciju za predmetnu javnu nabavu su dana 24.09.2023. god sa iste IP adrese preuzeli ponuđači PR

Media Market u 18:07h, Smart Computer u 18:19h i Softkom S u 18:15h.

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-aukcije, e-aukcija je održana dana 23.11.2023. godine u 12.00 sati i završena u 12.10.

Ponuđači koji su nakon otvaranja ponuda i ocjene istih pozvani da učestvuju na e-aukciji, bili su rangirani kako slijedi: Iner-com d.o.o. Zenica (37.600,00 KM); STZR Smart Computer Prijedor (38.200,00 KM); Softkom S d.o.o. Prijedor (38.400,00 KM); Aspo Rail d.o.o. Sarajevo (38.500,00KM); King d.o.o. Doboj (38.600,00 KM); PR Media Market Prijedor (38.700,00 KM); Rebus d.o.o. Sarajevo (38.760,00 KM); Elur d.o.o. Kiseljak (38.780,00 KM); Time Code d.o.o. Sarajevo (38.780,00 KM); Network I d.o.o. Bijeljina (38.798,60 KM); Biscommerce d.o.o. Banja Luka (38.800,00 KM); Printex d.o.o. Sarajevo (38.800,00 KM).

U tijeku e-aukcije su samo ponuđači PR Media Market Prijedor, Smart Computer Prijedor i Softkom S podnosili nove cijene. Ponuđač PR Media Market Prijedor je u 12:00:02 sati prvi podnio novu cijenu, umanjenu za 4,65%, ponuđač Smart Computer je u roku od 47 sekundi četiri puta podnosio novu cijenu ponude umanjivši svoju ponudu za 43,72%, dok je ponuđač Softkom S u trajanju od 54 sekunde također četiri puta podnio novu cijenu ponude, čime je cijenu ponude umanjio za 44,79%.

Prema podacima Agencije za javne nabave, ponuđači Softkom S i Media Market su u e-aukciji sudjelovali sa iste IP adrese.

Konačna rang lista ponuđača koji su učestvovali na e-aukcije, bila je kako slijedi: prvoplasirani ponuđač Softkom S sa konačnom cijenom ponude u iznosu od 21.200,00 KM, drugoplasirani ponuđač Smart Computer sa konačnom cijenom ponude u iznosu od 21.500,00 KM i trećeplasirani ponuđač Media Market sa konačnom cijenom ponude u iznosu od 36.900,00 KM, rangiravši ostale ponuđače na poziciju od četvrtog do dvanaestog mjesta.

Ugovorni organ je prema Odluci o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 03.11.2023. godine, izabrao ponuđača Softkom S. Navedena odluka je stavljena van snage zbog toga što izabrani ponuđač nije u zakonskom roku dostavio dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama, te je novom Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 11.12.2023. godine, izabran ponuđač Smart Computer koja je također stavljena van snage zbog nepostupanja izabranog ponuđača sukladno članku 45. Zakona o javnim nabavama. Odlukom o izboru napovoljnijeg ponuđača od 15.12.2023. godine **izabran je ponuđač PR Media Market sa kojim je ugovorni organ Direkcija za europske integracije i zaključila ugovor o predmetnoj nabavi, vrijednost ugovora od 36.900,00 KM bez PDV-a.**

5. Ugovorni organ Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo, proveo je postupak javne nabave računara broj: 7909-7-1-27/23.

Tendersku dokumentaciju za navedeni postupak javne nabave su dana 22.11.2023. godine sa iste IP adrese preuzeli ponuđači Media Market u 10:20h, Smart Computer u 12:07h i Softkom S u 11:34h, kao i dana 24.11.2023. godine Smart Computer i Softkom S u 12:28h i Media Market u 11:32h.

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-aukcije, e-aukcija je održana dana 27.12.2023. godine sa početkom u 9:00:00 sati i završena u 9:12:00 sati.

Ponuđači koji su pozvani da sudjeluju na e-aukciji, prema početnoj rang listi bili su rangirani kako slijedi: Inter-com d.o.o. (12.000,00 KM), Softkom S (12.165,00 KM), Telnet (12.210,00 KM), Smart Computer (12.240,00 KM), PR Media Market (12.240,00 KM), Aspo Rail d.o.o. (12.445,00 KM), Printex (12.450,00 KM), Univerzalno d.o.o. (12.450,00 KM), Fixit d.o.o. (12.450,00 KM).

Na e-aukciji je ponuđač PR Media Market prvi podnio novu cijenu ponude umanjenu za 6,45%, nakon čega su ponuđači Softkom S i Smart Computer u prvih 60 sekundi po pet puta podnijeli nove cijene ponuda, da bi nakon pet minuta od početka e-aukcije podnijeli još po jednu novu cijenu ponude što je bilo ukupno umanjenje cijene 53,27% ponuđača Smart Computer, odnoso 52,4% ponuđača Softkom S.

Ponuđači Softkom S i Media Market su na e-aukciji održanoj dana 27.12.2023. godine sudjelovali sa iste IP adrese.

Nakon okončane e-aukcije, na konačnoj rang listi ponuđača koji su sudjelovali na e-aukciji navedena tri ponuđača su zauzela prve tri pozicije, pa je tako prvoplasirani bio Smart Computer sa konačnom cijenom ponude 5.720,00 KM, drugoplasirani Softkom S sa konačnom cijenom ponude od 5.790,00KM, trećeplasirani PR Media Market sa konačnom cijenom ponude od 11.600,00 KM.

Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 28.12.2023. godine, izabran je ponuđač Smart Computer, uz obvezu da dostavi izvornik ili ovjerene preslike dokumenata kojima potvrđuje vjerodostojnost dostavljenih izjava iz članka 45. Zakona o javnim nabavama. Ponuđač Smart Computer nije dostavio traženu dokumentaciju, pa je ugovorni organ sukladno članku 72. stavak 3) točka c) Zakona o javnim nabavama, izabrao ponuđača Softkom S. Ponuđač Softkom S također nije dostavio dokumentaciju sukladno članku 45. Zakona o javnim nabavama, zbog čega je sukladno sa Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača, izabran **trećerangirani ponuđač PR Media Market sa kojim je i zaključen ugovor o nabavi i isporuci računara, vrijednost ugovora 11.600,00 KM bez uračunatog PDV-a.**

6. Ugovorni organ Općinski sud Kakanj je proveo postupak javne nabave računarske opreme broj: 5359-7-1-22/23.

Tendersku dokumentaciju za navedenu nabavu su sa iste IP adrese, preuzeli ponuđač Media Market dana 26.05.2023. godine u 11:42h, dana 30.05.2023 17.09h i dana 01.06.2023. u 11:40h; ponuđač Smart Computer dana 31.05.2023. godine u 10:24h, dana 01.06.2023. godine u 20:23h; i ponuđač Softkom S dana 3l .05.2023. godine u 10:03h, dana 01.06.2023.godine u 20:24h.

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-aukcije, e-aukcija je održana dana 17.07.2023. godine sa početkom u 10:00 sati i završena u 10:10 sati.

Početna rang lista ponuđača koji su pozvani da sudjeluju na e-aukciji je: Printex (22.025,00 KM), Imtec d.o.o. (25.084,00 KM), Emado (26.385,00 KM), Smart Computer (26.921,00 KM), Softkom S d.o.o. (26.960,00 KM), PR Media Market (26.973,00 KM).

U e-aukciji su ponuđači Media Market, Smart Computer i Softkom S učestvovali sa iste IP adrese, i to na način da je ponuđač Media Market prvi podnio novu cijenu ponude umanjenu za 20,29%, ponuđači Smart Computer i Softkom S su četiri puta podnosili novu cijenu ponude, što je na kraju bilo umanjenje cijene ponude ponuđača Softkom S od 62,91%, a ponuđača Samart Computer od 59,14%. Ponuđača su u ukupnom trajanju od 27 sekundi od početka e-Aukcije, snizili cijene ponuda kako je navedeno.

Na konačnoj rang listi ponuđača koji su učestvovali na e-Aukciji, prvoplasirani je bio ponuđač Softkom S sa konačnom cijenom ponude od 10.000,00 KM, drugoplasirani Smart Computer sa konačnom cijenom ponude od 11.000,00 KM i trećeplasirani Media Market sa konačnom cijenom ponude od 21.500,00 KM.

Prema Obavještenju o dodjeli ugovora koje je Konkurencijskom vijeću dostavila Agencija za javne nabave,

ugovorni organ Općinski sud Kakanj je ugovor za nabavu računarske opreme **zaključio sa ponuđačem PR Media Market, vrijednost ugovora 21.500,00 KM bez PDV-a.**

Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku ispitivalo u okviru Zakona o konkurenciji, a sukladno propisanim nadležnostima, da li je došlo do zabranjenog konkurencijskog djelovanja iz članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji, te je na temelju utvrđenog činjeničnog stanja, dostavljenih dokaza, kao i argumentacije stranaka iznesenih tijekom postupka, neosporno utvrdilo da su gospodarski subjekti Media Market, Smart Computer i Softkom S prekršili odredbe članka 4. stavak (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, odnosno ograničili i podijelili tržište u postupcima javnih nabava kako slijedi: postupak broj: 432-7-1-14/23 ugovornog organa Konkurencijsko vijeće, postupak broj: 1293-1-1-101/23 ugovornog organa Grad Bijeljina, postupak broj: 1092-7-1-12/23 ugovornog organa Kantonalno tužilaštvo USK Bihać, postupak broj: 231-7-1-116/23 ugovornog organa Direkcija za europske integracije, postupak broj: 7909-7-1-27/23 ugovornog organa Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo i postupak broj: 5359-7-1-22/23 ugovornog organa Općinski sud u Kaknju.

U odgovoru na Zaključak o pokretanju postupka, gospodarski subjekti Media Market (akt broj: UP 01-26-3-004-23/24) i Smart Computer (broj akta: UP 01-26-3-004-26/24) i gospodarski subjekat Softkom S u podnesku broj: UP 01-26-3-004-91/23 ističu da je njihovo tržišno sudjelovanje, ukoliko se uzme u obzir njihov prihod, zanemarivo, te da Konkurencijsko vijeće nije imalo temelja za vođenje postupka jer se radi o sporazumima male vrijednosti iz članka 8. Zakona o konkurenciji.

Sporazumom male vrijednosti u smislu odredbi članka 8. stavak 2) Zakona o konkurenciji se smatra sporazum ako je zajedničko tržišno učešće sudionika sporazuma i gospodarskih subjekata pod njihovom kontrolom na mjerodavnom tržištu neznatno, izuzev teških ograničenja.

U stavku 3) točka a) istog članka Zakona je propisano da su sporazumi male vrijednosti ako ukupno tržišno učešće sudionika sporazuma na mjerodavnom tržištu ne premašuje 10% u slučaju kada je sporazum zaključen između gospodarskih subjekta koji su stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na istoj razini proizvodnje ili trgovine.

U skladu sa člankom 6. Odluke o sporazumima male vrijednosti ("Službeni glasnik BiH", br 86/05 i 34/10), sporazumima sudionika i njihovih povezanih gospodarskih subjekata koji iako imaju neznatno tržišno učešće u smislu članka 3. i 4. ove Odluke, a koji za cilj imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije, sukladno čl. 7 i 8. ove Odluke, ne smatraju se sporazumima male vrijednosti.

Prema članku 7. Odluke, teška ograničenja u sporazumima između konkurentnih gospodarskih subjekata, smatraju se ograničenja koja izravno ili neizravo, samostalno ili zajedno sa ostalim sudionicima imaju za cilj utvrđivanje cijena kod prodaje proizvoda trećim osobama, ograničavanju proizvodnje ili prodaje i podjelu tržišta ili kupaca.

Koluzija u postupku javne nabave, odnosno zabranjeni sporazum sklopljen između neovisnih gospodarskih subjekata sadrži teška ograničenja tržišne konkurencije iz članka 7. Odluke, jer ovakvi sporazumi sami po sebi imaju za cilj ograničavanje tržišne konkurencije i podjelu tržišta. Oni predstavljaju najteži oblik povrede pravila tržišne konkurencije naročito iz razloga, što su javne nabave jedan od najkonkretnijih oblika javne potrošnje, jer im je svrha osigurati izvođenje radova, nabavu robe ili usluga koje građani izravno koriste. Cilj svih tajnih sporazuma tj. zabranjenih sporazuma u području javnih nabava je da se unaprijed utvrđenom ponuđaču omogući sklapanje ugovora, a takav sporazum umanjuje korisne učinke poštenog, transparentnog, konkurentnog tržišta javne nabave usmjerenog na ulaganje, jer gospodarskim subjektima ograničavaju pristup tom tržištu, a javnim naručiteljima, ugovornim organima, smanjuju mogućnost izbora. Prisutnost tajnih (zabranjenih) sporazuma na tržištu javne nabave "odvraća" gospodarske subjekte koji poštuju zakon o javnim nabavama, od sudjelovanja u postupcima dodjele ili ulaganja u projekte javnog sektora. Time su naročito pogođeni gospodarski subjekti koji pokušavaju ili trebaju razviti svoje poslovanje, posebno mala i srednja preduzeća. Jednako su pogođeni i gospodarski subjekti koji su željni razviti inovativna rješenja za potrebe javnog sektora (Obavijest o alatima za borbu protiv tajnih sporazuma u području javnih nabavi i smjernice za primjenu s tim povezane osnove za isključenje br. 2021/C/91/01). Zboge čega su neutemeljeni navodi da se zabranjeni sporazum između gospodarskih subjekata Media Market, Smart Computer i Softkom S, može smatrati sporazumom male vrijednosti na koji se ne primjenjuju odredbe članka 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je sa ciljem utvđivanja materijalne istine, kao i upoznavanje stranaka u postupku sa podacima koji su prikupljeni od trećih strana koje nisu stranke u postupku, a koji bi mogli biti odlučujući, dana 03.06.2024. godine uputilo zahtjev za dostavljanje podataka gospodarskim subjektima Media Market (akt broj: UP 01-26-3-004-69/24), Softkom S (akt broj:UP 01-26-3-004-70/24) i Smart Computer (akt broj: UP 01-26-3-004-71/24) kojim je zatraženo da se očituju na postupanja u navedenim postupcima javnih nabavi, kao i na okolnosti da su sa iste IP adrese preuzimali dokumentaciju sa portala Agencije za javne nabave i sudjelovali na e-aukciji.

Gospodarski subjekat Media Market je dana 14.06.2024. godine u podnesku zaprimljenom pod brojem: UP 01-26-3-004-88/24, pored ostalog dao odgovor na pitanje oko IP adresa kako slijedi: " Naime, što se tiče preuzimanja tenderske dokumentacije sa iste IP adrese, ističemo da nismo prekršili nijednu zakonsku odredbu, te da nijednim zakonskim niti podzakonskim aktom to nije zabranjeno, pa je samim tim to imjerodavno za ovaj postupak. Nesporno je da je Prijedor manje mjesto i da se svi međusobno poznajemo, te da sudjelujemo na različitim tenderima širom BiH. To što su gore navedeni ponuđači tendersku dokumentaciju preuzimali sa iste IP adrese, ne znači da su isti imali bilo kakav dogovor, niti da su zajedno sudjelovali na e-aukcijama. Razloga za to može biti više. Imajuću u vidu da na području BiH postoji nekoliko gospodarskih društava kao što su veće grupacije i koje u svom sastavu imaju više gospodarskih subjekata iz iste oblasti privrede koji sudjeluju kao zasebni ponuđači u postupcima javnih nabava, a koji zajedno prikupljaju TD ili je preuzimaju sa istih IP adresa i sve to sukladno pozitivnim propisima, smatramo da u konkretnom slučajnu nema ništa sporno i nezakonito. Važno je naglasiti i to da sam sustav javnih nabava na svom portalu dozvoljava da se više korisnika prijavi putem iste IP adrese, te se navedeno ne može isključivo pripisivati na teret ponuđača. Dakle, smatramo da to ne dokazuje bilo kakav skriveni dogovor."

Dana 18.06.2024. godine gospodarski subjekat Softkom S je dostavio podnesak zaprimljen pod brojem: UP 01-26-3-004-91/23 u kom je naveo: "Navodi Vijeća da je tenderska dokumentacija preuzeta sa iste IP adrese je imjerodavna za ovaj postupak, obzirom da to nije zabranjeno ni jednim aktom ni zakonskim ni podzakonskim. Ovo naročito imajući u vidu da smanjenje troškova u smislu da se koriste isti izvori za prikupljanje podataka, tenderske dokumentacije može biti

legalna i legitimna odluka poslovnih subjekata, pa tako i Ponuđača i ostalih sudionika ovog postupka. Također, za takvu odluku osnov može biti osnov i odluka da više poslovnih subjekata zajednički sudjeluje u istoj javnoj nabavi kao konzorcijum ili u sličnom, opet dozvoljenom formatu....Što se tiče zahtjeva za dostavom ponuda koje su bile osnov za određivanje cijene u predmetnim e-aukcijama, Ponuđač ističe da su se iste trenutne odluke Ponuđača, da se ponude, kretanje cijena na tržištu prate on line, da se većina opreme također i naručuje on line... Dakle, ponuđač ni na koji način nije mogao utjecati na ostale ponuđače i njihove ponuđene cijene tijekom aukcije. Ovo iz nekoliko razloga, a pre svega jer su u predmetnim postupcima njihove ponude odbačene, a aukcija odnosno nadmetanja su se faktički vodila između ostalih sudionika, od kojih su neki aktivno sudjelovali, a neki se nisu ni uključivali u proces nadmetanja, što samo po sebi proizvodi posljedice, i na koje niko ne može utjecati niti se može staviti na teret bilo koje treće osobe, pa tako ni Ponuđaču, jer je volja i odluka samog ponuđača, da se ponaša pasivno u ovakvom načinu provedbe javne nabave. Samo pasivno ponašanje na aukcijama po definiciji same aukcije, znači da taj ponuđač nije ni zainteresiran za nadmetanje pa samim tim ni za ishod samog postupka, a za šta nikako ni po zdravoj logici ni prinudnim propisima ne može biti stavljeno na teret ili obvezu bilo kojoj trećoj osobi. Dakle, iz ponašanja Ponuđača u postupku samog prijavljivanja na tender, u postupku sudjelovanja u tenderu i sudjelovanja u e-aukciji nema ni jednog protivzakonitog akta, niti protivzakonitog ponašanja. S druge strane, iz ponašanja dijela sudionika se može zaključiti da nisu bili zainteresirani ni za nadmetanje, pa samim tim ni za dobijanje predmetnog posla. Da je Ugovorni organ imao namjeru da od prvobitno dostavljenih ponuda izabere ponuđača sa najnižom cijenom on ne bi imao potrebe da zakazuje e-aukciju na kojoj se očekuje da će ponude biti dodatno snižene. Odustajanje od zaključenja ugovora nije protivzakonito, kao što nije nezakonito ni pasivno držanje na aukciji. Također, nemoguće je, tehnički, da jedan ponuđač onemogući ili spriječi drugog ponuđača da daje ponude i koriguje ih u bilo kojem procentu, na gore ili na dole, naročito imajući u vidu da svi sudionici e-aukcije u svakom momentu imaju u vidu u svaku ponudu svih drugih ponuđača u datoj e-aukciji..."

Gospodarski subjekat Smart Computer u odgovoru dostavljenom dana 18.06.2024. godine (broj: UP01-26-3-004-90/24, naveo: "Što se tiče materijalnih dokaza kojima potvrđujemo obrazloženje, a koji prema navodima Konkurencijskog vijeća treba da se sastoje od ponude distributera, mejl korespondecije, ponude dobavljača na temelju kojih smo sačinili ponude za predmetne nabave prije e-aukcije, kao i kalkulaciju na temelju kojih smo utvrdili da nam je ekonomski isplativo da na e-aukciji snizimo cijenu ponude u iznosu na koji su snižene ističemo sljedeće: Kada su u pitanju veliki distributeri, po ranijem iskustvu nama su se dešavale situacije da isti odbiju da nam daju ponudu za pojedine tendere, odnosno postupke javnih nabava, jer navodno imaju zaštićene partnere koje podržavaju u tim postupcima za koji smo i mi zainteresirani. Stoga, naša poslovna odluka, koje se i dan danas pridržavamo, je da od velikih distributera kao naših dobavljača ne tražimo zvanične ponude za pojedinačne postupke javnih nabava i time otkrivamo našu namjeru da sudjelujemo u pojedinim postupcima. Našu pripremu ponuda i početno formiranje cijena pravimo sukladno sa cijenama računara i prateće opreme koje se mogu provjeriti na zvaničnim onlajn stranicama distributera, drugih trgovaca navedenom opremom i ostalih onlajn izvora kao što su onlajn trgovine (AliExpress, e-Vau, OLX i sl), te izravnom telefonskom komunikacijom sa našim dobavljačima. Naravno, prilikom formiranja cijena smo uvijek uzimali u obzir i druge faktore kao što je procijenjena vrijednost nabave, koje računare i računarsku opremu ugovorni organ "tipuje" odnosno favoriziraju tehničkom specifikacijom, očekivanu konkurenciju, traženu količinu, udaljenost ugovornog organa od našeg sjedišta i sl. Dalje, e-Aukcije u pravilu kratko traju, od 10 do 30 minuta, sve sukladno sa Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije. U nekim slučajevima se dešava da odluka o snižavanju cijena bude ishitrena, ispod prethodno planiranih pragova cijene, kao reakcija na trenutna ponašanja drugih sudionika iste, te dolazi do toga da se cijene ponude spuste ispod nivoa ekonomske opravdanosti koja se tek kasnijom kalkulacijom cijena utvrdi. E-aukcija i ne ostavlja vremena za detaljniju kalkulaciju cijena tijekom njenog trajanja jer kao takva zahtijeva brzo reakciono djelovanje. U drugim situacijama, dešava se da jednostavno nema više na tržištu dostupne robe po cijenama koje bi bile ekonomski isplative."

Konkurencijsko vijeće ovakvu argumentaciju vezanu za korištenje iste IP adrese, ne može uvažiti niti smatrati opravdanom iz razloga jer se radi o gospodarskim subjektima koji posluju na horizonatlnom tržištu i sudjeluju u postupcima javnih nabava računarske opreme kao konkurenti, gdje bi se trebali takmičiti i nadmetati, jer se tržišna konkurencija i ogleda u tome odnosu između konkurenata i neizvjesnosti u svezi s namjeravanim postupcima stvarnih i potencijalnih konkurenata. Svaki oblik suradnje i razmjene informacija, koji ima za cilj i/ili posljedicu da sprječava, narušava ili ograničava tržišnu konkurenciju je zabranjen. U predmetnom postupku je dokazano da je ponašanja gospodarskih subjekata u svih šest postupaka u kojima je sa iste IP adrese preuzimana tenderska dokumentacija i sudjelovalo na e-Aukciji imalo za posljedicu ograničavanje tržišne konkurencije i podjelu tržišta.

Gospodarski subjekti Media Market, Smart Computer i Softkom S su u odgovoru na zaključak o pokretanju postupka, kao i podnescima dostavljenim u tijeku postupka, dali uopćene odgovore koji nisu potkrijepljeni nikakvim materijalnim dokazima koji bi se mogli smatrati mjerodavnim za otklanjanje sumnje na postojanje zabranjenog sporazuma u postupcima javnih nabava zbog kojih se ovaj postupak pred Konkurencijskim vijećem vodi. Naime, gospodarski subjekti su prije svega, sa iste IP adresa, preuzimali tendersku dokumentaciju i sa iste IP adrese sudjelovali u e-Aukciji. Navedeno je nesumnjiv dokaz da su razmjenom informacija dogovorili i postupanje u tijeku e-Auckije, prema kome su gospodarski subjekti Smart Computer i Softkom S u trajanju od nekoliko sekundi, kao što je i navedeno u utvrđenom činjeničnom stanju, snižavali cijenu svoje ponude za skoro 50%, nekada i više i time onemogućili ostale sudionike da se nadmeću i podnose nove ekonomski isplative cijene ponude na e-Aukciji, a sve sa ciljem da gospodarski subjekat Media Market bude trećeplasirani na rang listi nakon okončane e-aukcije. Zašto trećeplasirani, zato što sukladno članku 72. stavak 3) Zakona o javnim nabavama, ugovorni organ dostavlja prijedlog ugovora onom ponuđaču čija je ponuda po rang listi odmah nakon najuspješnijeg ponuđača, u slučaju da najuspješniji ponuđač između ostalog, odbije zaključenje ugovora ili ne dostavi traženu dokumentaciju u smislu odredbi članka 45. Zakona o javnim nabavama. Pa tako gospodarski subjekti Smart Computer i Softkom S, kao prvoplasirani, odnosno drugoplasirani, nisu dostavljali traženu dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama i time omogućili da na kraju, gospodarski subjekat Media Market kao trećeplasirani ponuđač, sukladno članku 72. stavak 3) Zakona o javnim nabavama, bude izabran i zaključi ugovor o predmetnoj javnoj nabavci sa ugovornim organom.

Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo da su gospodarski subjekti Media Market, Smart Computer i Softkom S na tržištu nabave računarske opreme u postupcima broj: 432-7-1-14/23 ugovornog organa Konkurencijsko vijeće, broj: 1293-1-1-101/23 ugovornog organa Grad Bijeljina, broj: 1092-7-1-12/23 ugovornog organa Kantonalno tužilaštvo USK Bihać), broj: 231-7-1-116/23 ugovornog organa Direkcija za europske integracije, broj: 7909-7-1-27/23 ugovornog organa Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo i broj: 5359-7-1-22/23 ugovornog organa Općinski sud u Kaknju, izravnom ili neizravnom razmjenom informacija, sklopili zabranjeni sporazum kojim su ograničili i podijelili tržište u smislu odredbi članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji.

Slijedom čega je utvrđeno kao u točki 1. izreke ovog Rješenja.

b) U postupku javne nabave broj: 16813-7-1-45/22 ugovornog organa Okružni gospodarski sud u Prijedoru, Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ Okružni sud u Prijedoru je pokrenuo postupak javne nabave računara i računarske opreme broj: 16813-7-1-45/22, procijenjena vrijednost nabave 10.200,00 KM.

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-aukcije, e-Aukcija je održana 17.01.2023. godine sa početkom u 12:00:00 i završena u 12:36:00.

Početna rang lista ponuđača koji su pozvani da sudjeluju na e-aukciji, bila je kako slijedi: Univerzalno d.o.o. (9.124,00 KM), Inter-com d.o.o. (10.200,00), Smart Computer (10.200,00 KM) i Media Market (10.200,00 KM).

U tijeku e-aukcije, ponuđač Inter-com je u prvih četiri minute dva puta podnio novu cijenu ponude sa ukupnim umanjenjem cijene od 11,27%, ponuđač Smart Computer je jedanaest puta u prvih devet minuta trajanja e-aukcije podnio novu cijenu ponude sa ukupnim umanjenjem od 13,04%, ponuđač Media Market je 23 puta snižavao cijenu svoje ponude što je ukupno iznosilo 26,27%, dok je ponuđač Univerzalno 33 puta u tijeku trajanja cijele e-aukcije snižavao cijenu svoje ponude što je na kraju ukupno iznosilo 17,47%.

Prema konačnoj rang listi nakon okončane e-aukcije, prvoplasirani je bio ponuđač Media Market sa konačnom cijenom od 7.520,00 KM, drugoplasirani Univerzalno sa konačnom cijenom ponude od 7.530,00 KM, trećeplasirani Smart Computer sa konačnom cijenom ponude od 8.870,00 KM i četvrtoplasirani Inter-com sa konačnom cijenom ponude od 9.050,00 KM.

Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 19.01.2023. godine, je izabran ponuđač Media Market, koji je dopisom od 24.01.2023. godine informirao ugovorni organ da nije u mogućnosti da isporuče robu koja je predmet ugovora, zbog čega je prinuđen da odbije dodjelu ugovora u predmetnom postupku javne nabave. Ugovorni organ je odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 31.01.2023. godine, izabarao Univerzalno, koji nije postupio po odredbama član 45. Zakona o javnim nabavama, zbog čega je ugovorni organ dana 15.02.2023. godine donio novu odluku kojom je izabran **trećeplasirani ponuđač Smart Computer sa kojim je i zaključen ugovor o predmetnoj nabavi, vrijednost ugovora 8.870,00 KM.**

Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku ispitivalo u okviru Zakona o konkurenciji, a sukladno propisanim nadležnostima, da li je došlo do zabranjenog konkurencijskog djelovanja iz članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji, te je na temelju utvrđenog činjeničnog stanja, dostavljenih dokaza, kao i argumentacije stranaka iznesenih tijekom postupka, ustvrdilo da gospodarski subjekti Media Market, Smart Computer, Univerzalno i Inter-com nisu prekršili odredbe članka 4. stavak (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, u postupku računara i računarske opreme broj: 16813-7-1-45/22 ugovornog organa Okružni sud u Prijedoru.

U cilju utvđivanja materijalne istine, kao i upoznavanje stranaka u postupku sa podacima koji su prikupljeni od trećih strana koje nisu stranke u postupku, a koji bi mogli biti odlučujuće, Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine uputilo zahtjev za dostavljanje podataka gospodarskom subjektu Media Market (akt broj: UP01-26-3-004-69/24), gospodarskom subjektu Inter-Com (akt broj:UP01-26-3-004-77/24) i gospodarskom subjektu Univerzalno (akt broj: UP 01-26-3-004-78/24).

Gospodarski subjekat Media Market je u odgovoru zaprimljenom 14.06.2024. godine (broj akta: UP 01-26-3-004-88/24) naveo: "Postupak javne nabave broj: 16813-7-1-45/22 Ugovornog organa Okružni gospodarski sud u Prijedoru i općina Mrkonjić Grad, potpisivanje ugovora smo odbili iz razloga što nismo mogli da isporučimo robu i što od dobavljača nismo ni dobili ponudu.", odnosno dao je isto obrazloženje kao i ugovornom organu kada je odustao od zaključenja ugovora o predmetnoj nabavi.

Kako nije dostavio materijalne dokaze za navedeno, postojala je utemeljena sumnja da se radi o koluzivnom ponašanju između ponuđača Media Market, Univerzalno i Smart Computer, odnosno paternu ponašanja utvrđenom u naprijed navedenim postupcima javnih nabava. Međutim, gospodarski subjekat Univerzalno, postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća, podneskom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-83/24 od 12.06.2024. godine, dostavio je materijalne dokaze kojima su potvrđeni navodi iz Odgovora na zaključak o pokretanju postupa (akt broj: UP 01-26-3-00419/24) u vezi roka za isporuku robe za predmetnu nabavu, kao i to da se obraćao ugovornom organu za pomjeranje roka isporuke robe, čime je otklonio sumnju na postojanje dogovora sa ponuđačima Media Market i Smart Computer. U toku svih trideset minuta koliko je trajala e-aukcija, ponuđači su podnosili nove cijene ponude, koje su po završetku e-aukcije iznosile od 11,27% do 26.27% umanjenje cijene ponude. U tijeku trajanja e-aukcije, nije utvrđen dosadašnji obrazac koluzivnog ponašanja prema kome dva ponuđača na samom početku e-aukcije nekoliko puta podnesu novu cijenu ponude i smanje cijenu svojih ponuda i oko 50%, a treći za kog se namješta zaključenje ugovora ne podnosi novu cijenu uopće ili je podnese sa neznatnim umanjenjem kako bi omogućio da bude trećeplasirani nakon okončanja e-aukcije. Konkurencijsko vijeće je protiv gospodarskog subjekta Inter-Com pokrenula postupak za predmetnu nabavu zbog istovjetne cijene dostavljene ponude kao kod ponuđača Media Market i Smart Computer, zbog čega je postojala sumnja da je gospodarski subjekat dio koluzije. Uvidom u Obrazac za cijenu ponude iz ponuda navedenih ponuđača koje je na zahtjev Konkurencijskog vijeća dostavio ugovorni organ Okružni gospodarski sud u Prijedoru, utvrđeno je da su jedinične cijene robe po stavkama različite, odnosno iako je ukupna cijena ponude ista, računari, operativni sustav, micrososft office home and buisiness 2019 imaju pojedinačne cijene različite kod svih ponuđača, zbog čega je odklonjena sumnja na postojanje koluzivnog ponašanja.

Imajući u vidu naprijed navedeno, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da gospodarski subjekti Media Market, Smart Computer, Univerzalno i Inter-com nisu zaključili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, u postupku nabave računara i računarske opreme

broj: 16813-7-1-45/22 ugovornog organa Okružni sud u Prijedoru.

Slijedom čega je odlučeno u točki 11. izreke ovog Rješenja.

c) U postupku javne nabave broj:1190-7-1-76/23, ugovornog organa Općina Jajce, Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ Općina Jajce je proveo postupak javne nabave laptopa za potrebe vijećnika Općine Jajce, broj: 1190-7-1-76/23, procijenjena vrijednost nabave 21.000,00 KM.

Početna rang lista ponuđača koji su pozvani da sudjeluju na e-Aukciji je bila kako slijedi: Zerick (20.930,00 KM), Smart Computer (20.977,00 KM), Kodeks (20.982,00 KM) i Media Market (21.000,00 KM).

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-Aukcije, e-Aukcija je održana 07.07.2023. godine sa početkom u 12:00:00 sati i završena u 12:10:00 sati, na kojoj su sudjelovali ponuđači Media Market, Smart Computer i Zerick. Ponuđači su u prvih 31 sekundu podnosili nove cijene ponuda i to ponuđač Smart Computer je prvi podnio novu cijenu ponude umanjenu za 0,61%, poslije čega više nije snižavao svoju ponudu, dok su u 26 sekundi, ponuđači Media Market i Zerick podnosili nove cijene ponude, pa je Media Market svoju cijenu snizio za 42,86%, a ponuđač Zerick za ukupno 33,11%.

Prema podacima dobijenim od Agencije za javne nabave, ponuđači Media Market i Smart Computer su na e-aukciji sudjelovali sa iste IP adrese.

Prema konačnoj rang listi ponuđača koji su sudjelovali na e-Aukcij, prvoplasirani je bio ponuđač Media Market sa konačnom cijenom ponude od 12.000,00 KM, drugoplasirani Zerick sa konačnom cijenom ponude od 14.000,00 KM, trećeplasirani Smart Computer 20.850,00 KM i četveroplasirani Kodeks sa konačnom cijenom ponude od 20.982,00 KM.

Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 31.07.2023. godine kao najpovoljniji ponuđača izabran je Media Market, koji je dopisom obavijestio ugovorni organ da nije u mogućnosti isporučiti robu koja je predmet nabave. Ugovorni organ je dana 04.08.2023. godine donio Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača kojom je sukladno Zakonu o javnim nabavama, zaključenje ugovora ponuđeno sljedećem ponuđaču sa rang liste i to ponuđaču Zerick d.o.o. Sarajevo. Dobavljač Zerick je e-mailom od 10.08.2023 obavijestio ugovorni organ da nije dobio podršku distributera, za isporuku opreme u svezi s cijenom opreme, roka dobavljanja i ostalog, zbog čega mora odustati od daljeg postupka. Dana 16.08.2023. godine, ugovorni organ je izabrao **trećerangiranog ponuđača Smart Computer sa kojim je i zaključen ugovor o predmetnoj nabavi, vrijednost ugovora 20.850,00 KM bez uračunatog PDV-a.**

U cilju utvđivanja materijalne istine, kao i upoznavanje stranaka u postupku sa podacima koji su prikupljeni od trećih strana koje nisu stranke u postupku, a koji bi mogli biti odlučujuće, Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine uputilo zahtjev za dostavljanje podataka gospodarskom subjektu Media Market.

Postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća (akt broj: UP 01-26-3-004-69/24), Media Market je dana 14.06.2024. godine dostavio odgovor na okolnosti utvrđene u predmetnom postupku nabave (akta broj: UP 01-26-3-004-88/24): "Od našeg dobavljača KimTec d.o.o. tražili smo ponudu za predmetnu robu, ali istu nikad nismo dobili. Naknadno, poslije e-aukcije sami smo pokušali napraviti ponudu na temelju jediničnih cijena koje su u tom trenutku bile na web-shopovima naših dobavljača. Međutim, ta količina nama nije bila dobavljiva u doglednom roku."

Konkurencijsko vijeće navedeno nije uzelo kao argument za odustajaje od zaključenja ugovora za predmetnu nabavu, nego samo još jedan pokazatelji ozbiljne namjere da se po svaku cijenu pogoduje gospodarskom subjektu Smart Computer. Postojanje razmjene informacija i komunikacije među gospodarskim subjektima, je dokazano i kroz činjenica da su sa iste IP adrese učestvovali u e-Aukciji.

Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine aktom broj: UP 01-26-3-004-73/24 od gospodarskog subjekta Zerick zatražilo da dostavi dodatne podatke u vezi postupka javne nabave. Gospodarski subjekat Zerick je dana 13.06.2024. godine (akt broj: UP 01-26-3-004-86/24) dostavio odgovor kako slijedi:

"Mi smo kao što vidite u priloženim mailovima (...)* dobili akcijsku cijenu za laptop Acer model NX.ADDEX.00A po cijeni od (...)* KM netto, i sa cijenom uvećanom za našu maržu sudjelovali na tenderu za Općinu Jajce, s obzirom da cijena koja je dobivena nakon e-aukcije (mi smo bili na 14.000,00 KM neto) bila ispod nabavne cijene (...)* KM mi nismo bili u stanju prihvatiti ponudu Ugovornog organa kao drugoplasirani sa ponuđenom cijenom od 14.000,00 KM i zbog tog razloga smo odustali od daljeg sudjelovanja za nabavu laptopa za potrebe vijećnika Općine Jajce."

Gospodarski subjekat je uz odgovor dostavio ponudu distributera od 08.05.2023. godine sa akcijskom cijenom laptopa Acer model NX.ADDEX.00A, kao i email korespodenciju zaključno sa 11.07.2023. godine gdje je potvrđeno da i dalje stoji navedena cijene laptopa iz ponude od 08.05.2023. godine, bez dostavljanja dokaza da je distributer promijenio cijenu laptopa, kao i to da je uopće pitan o cijeni laptopa nakon što je gospodarski subjekat Zerick izabran kao najpovoljniji ponuđač.

Konkurencijsko vijeće je cijenilo naprijed navedenu argumentaciju gospodarskog subjekta Zerick i ustvrdilo da se ista ne može uvažiti kao mjerodavan dokaz i opravdan razlog zbog kog je snižena cijene ponude na e-aukciji ispod granica ekonomske isplativosti za realiziranje ove nabave. Naime, materijalni dokazi ne idu u prilogu navodima, ako posmatramo pravila tržišne ekonomije. Ponuđaču je distributer ponudio akcijsku cijena laptopa u svibnju mjesecu, i rezervirao robu za predmetnu nabavu po ponuđenoj cijeni, i onda ponuđač na e-aukciji koja je održana u srpnju mjesecu, podnese novu cijenu kojom je umanjio svoju ponudu za 33,11% i svjesno ode ispod nabavne **akcijske cijene** ponude distributera. Ovakvo postupanje gospodarskog subjekta je pokazatelj nepoštivanja pravila tržišta u pogledu ponude i potražnje, a kao najvažnije odsustvo stvarne namjere da se posao za predmetnu nabavu i dobije. Nadalje, gospodarski subjekt se u odgovoru dostavljenom na zaključak o pokretanju postupka, isto kao i gospodarski subjekti Media Market i Smart Computer, referira na odredbe članka 8. Zakona o konkurenciji. Slične ili iste izjave su prvi od pokazatelja mogućeg dogovora, razmjene informacija između gospodarskih subjekata prema OECD-ovim Smjernicama za borbu protiv namještanja ponuda u postupcima javnih nabava.

U predmetnom postupku javne nabave, gospodarski subjekti Media Market i Smart Computer, koluzivnim ponašanjem sa gospodarskim subjektom Zerick, su omogućili gospodarskom subjektu Smart Computer zaključenje ugovora, tako što su gospodarski subjekti Media Market i Zerick, po već utvrđenom obrascu koji je Media Market, zajedno sa gospodarskim subjektima Smart Computer i Softkom S, koristio u tijeku e-Aukcije, snizili cijene svojih ponuda za 33,11%, odnosno 42,86%, i time omogućili gospodarskom subjektu Smart Computer da bude trećerangirani. Nakon što su gospodarski subjekti Media Market i Zerick, sa skoro istim

obrazloženjem odustali od zaključenja ugovora, sukladno članku 72. stavak 3) Zakona o javnim nabavama, ugovor je dodijeljen trećerangiranom ponuđaču Smart Computer, sa kojim je i zaključen.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su gospodarski subjekti Media Market, Smart Computer i Zerick, zaključili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji u postupku javne nabave broj: 1190-7-1-76/23, ugovornog organa Općina Jajce.

Slijedom čega je odlučeno kao u točki 2. izreke ovog Rješenja.

d) U postupku javne nabave broj: 261-7-1-48/23, ugovorni organ Općina Mrkonjić Grad, Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ Općina Mrkonjić Grad je proveo postupak javne nabave informatičke opreme, broj: 261-7-1-48/23, procijenjena vrijednost nabave 15.900,00 KM.

Uvidom u Izvješće o tijeku i završetku e-aukcije, utvrđeno je da je početna rang lista ponuđača koji su pozvani na e-Aukciju bila kako slijedi: Biscomerce (15.900,00 KM), Smart Computer (15.900,00 KM), Media Market (15.900,00 KM), Media Portal (16.728,00 KM).

U predmetnom postupku javne nabave, e-Aukcija je održana 27.04.2023. godine sa početkom u 10:15:00 sati i završena u 10:27:00 sati.

U tijeku trajanja e-aukcije, u prvih devet minuta su novu cijenu ponude podnosili ponuđači Media Portal ukupno umanjivši svoju cijenu ponude za 16,91%, Biscommerce sa umanjenjem cijene od 13,84%, i Smart Computer koji je svoju cijenu ponude umanjio za 13,96%, nakon čega je ponuđač Media Market jednim podnošenjem nove cijene, svoju ponude umanjio za 23,9%.

Prema konačnoj rang listi ponuđača koji su sudjelovali na e-Aukciji prvorangirani je bio ponuđač Media Market sa konačnom cijenom ponude od 12.100,00 KM, drugorangirani Smart Computer sa konačnom cijenom ponude od 13.680,00 KM, trećerangirani Biscommerce 13.700,00 KM i na četvrtoj poziciji ponuđač Media Portal sa konačnom cijenom ponude od 13.900,00 KM.

Ugovorni organ je Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 28.04.2023. godine izabrao ponuđača Media Market, koji je odustao od zaključenja ugovora iz razloga što nije u mogućnosti isporučiti robu koja je predmet ugovora. Sukladno članku 72. stavak (3) Zakona o javnim nabavama, ugovorni organ je zaključenje ugovora ponudio drugorangiranom ponuđaču Smart Computer sa kojim je zaključen ugovor o predmetnoj nabavi, vrijednost ugovora 13.680,00 KM bez uračunatog PDV-a.

Konkurencijsko vijeće je prilikom analize Izvješća o tijeku i završetku e-aukcije uočilo da ponuđači vrlo često, ukoliko je u postupku javne nabave predviđena e-aukcija, dostavljaju cijenu ponude istovjetnu kao procijenjena vrijednost javne nabave koju je ustvrdio ugovorni organ, što je stvorilo sumnje na postojanje dogovora među ponuđačima. Gospodarski subjekat Biscommerce je u postupku javne nabave broj: 261-7-1-48/23, imao istu cijenu ponude za predmetnu nabavu informatičke opreme u iznosu od 15.900,00 KM kao ponuđači Media Marke i Smart Computer. Uvidom u Obrazac za cijenu ponude iz ponuda navedenih ponuđača koje je na zahtjev Konkurencijskog vijeća dostavio ugovorni organ Općina Mrkonjić Grad, utvrđeno je da su jedinične cijene robe po stavkama bitno različite u ponudi Biscommerce, u odnosu na jedinične cijene robe iz ponuda Media Market i Smart Computer, što otklanja sumnju na dogovor između ponuđača u tom dijelu.

U pogledu snižavanja cijene u toku e-aukcije, prema podacima iz Izvješća o tijeku i završetku e-Aukcije utvrđeno je da je nadmetanje na e-Aukciji između ponuđača Smart Computer, Biscommerce i Media Portal, za ponuđača Biscommerce bilo nadmetanje sa stvarnom namjerom da bude izabran kao najpovoljniji ponuđač, kao i da odustane u trenutku kada podnošenje nove cijene za njega više nije ekonomski isplativo. Gospodarski subjekat Biscommerce je u tijeku postupka pred Konkurencijskim vijećem dostavio ponude distributera, kao i druge mjerodavne dokaze (podnesak broj: UP 01-26-3-004-85/24) iz kojih je utvrđeno da je cijenu svoje ponude u tijeku e-Aukcije, umanjio u granicama ekonomske isplativosti, te od daljeg podnošenja nove cijene odustao kada mu je postalo financijski neisplativo. Točnije, nije utvrđen princip ponašanja u tijeku e-Auckije koji su do sada prakticirali gospodarski subjekti Smart Computer i Media Market, čime je otklonjena sumnja na postojanje dogovora između navedenih gospodarskih subjekta i gospodarskog subjekta Biscommerce.

Imajući u vidu naprijed navedeno, Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo da gospodarski subjekat Biscommerce, nije zaključio zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji, u postupku nabave informatičke opreme broj: 261-7-1-48/23, ugovornog organa Općina Mrkonjić Grad.

Slijedom čega je odlučeno kao u točki 12. izreke ovog Rješenja.

U dijelu postupka koji se odnosi na zabranjeno konkurencijsko djelovanje, odnosno koluziju u postupku javne nabave broj: 261-7-1-48/23, ugovornog organa Općina Mrkonjić Grad, uvidom u preslike ponuda koje je dostavio ugovorni organ, Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo da ponude gospodarskih subjekata Smart Computer i Media Market, osim istovjetna cijena ponude od 15.90,00 KM prije e-Aukcije, iz Obrazca za cijenu ponude utvrđeno je da su jedinične cijene od šest stavki, za četiri stavke identične, dok se jedinične cijene za dvije stavke neznatno razlikuju. Na temelju ponašanja gospodarskog subjekta Media Market u tijeku trajanja e-Aukcije, utvrđeno je da je gospodarski subjekat Media Market podnio novu cijenu ponude onog trenutka kada je gospodarski subjekat Smart Computer završio nadmetanje u tijeku e-Aukcije sa ponuđačima Media Portal i Biscommerce i bio prvoplasirani u tom nadmetanju. Umanjenjem cijene ponude od 23,9%, gospodarski subjekat Media Market je izbio na prvu poziciju, te onemogućio druge ponuđače da se nadmeću zbog ekonomske neisplativosti, čime je gospodarskom subjektu Smart Computer obezbijedio zaključenje ugovora za predmetnu nabavu.

Gospodarski subjekat Media Market je u odgovoru zaprimljenom 14.06.2024. godine (broj akta: UP 01-26-3-004-88/24) naveo: "Postupak javne nabave broj: 16813-7-1-45/22 Ugovornog organa Okružni gospodarski sud u Prijedoru i općina Mrkonjić Grad, potpisivanje ugovora smo odbili iz razloga što nismo mogli da isporučimo robu i što od dobavljača nismo ni dobili ponudu."

Ako se uzme u obzir šta je gospodarski subjekta Media Market naveo u svom odgovoru dostavljenom Konkurencijskom vijeću (podnesak broj: UP 01-26-3-004-88/24), snižavanjem cijene ponude u iznosu od 23,9%, u slučaju kada nemate ponudu distributera, ukazuje na odsustvo stvarne namjere ponuđača da nadmetanje na e-Aukciji ishoduje zaključenjem ugvora za predmetnu nabavu. Uzevši u obzir ponašanje gospodarskih subjekata Media Market i Smart Computer u postupcima u kojima je Konkurencijsko vijeće ustvrdilo povredu, ovim je samo dokazano odsustvo trećeg ponuđača sa kojim imaju dogovor, ali su dogovorenim ponašanjem pokazanim u e-aukciji, omogućili da Smart Computer bude izabran kao najpovoljniji ponuđač. Postojanje

zabranjenog konkurencijskog djelovanja ili sporazuma može se zaključiti iz određenog broja podudarnosti i indicija koje, posmatrane kao cjelina mogu činiti dokaz povrede pravila tržišne konkurencije (presude Aalborg Portland, tačke 55. do 57. i Dresdner Bank, tačke 64. i 65.), što je u ovom slučaju nesumnjivo i utvrđeno.

Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo da su gospodarski subjekti Media Market i Smart Computer, zaključili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji u postupku javne nabave broj: 261-7-1-48/23, ugovornog organa Općina Mrkonjić Grad

Slijedom čega je odlučeno u točki 3. izreke ovog Rješenja.

e) Konkurencijsko vijeće je u postupku javne nabave broj: 13912-7-1-34/23 ugovornog organa Osnovni sud u Kozarskoj Dubicu, utvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ Osnovni sud u Kozarskoj Dubici je proveo postupak javne nabave računarske opreme broj: 13912-7-1-34/23, procijenjena vrijednost nabave 17.000,00 KM. Početna rang lista ponuđača koji su pozvani na e-aukciju bila je rangirana kako slijedi: Media Market (14.000,00 KM), Alf-om (17.000,00 KM), Inter-com (17.000,00 KM), Smart Computer (17.000,00 KM), King (17.075,00 KM), Prointer (17.080,00 KM) i Elur (17.09,00 KM).

Za predmetnu javnu nabavu, e-aukcija je održana dana 12.10.2023. godine sa početkom u 9:00:00 sati i završena u 09:15:00 sati. Na e-aukciji u roku od 1:30 minuta je ponuđač Inter-com podnio novu cijenu ponude 2 puta, ukupno snizivši cijenu za 41,18%, ponuđač Media Market je dva puta podnio novu cijenu ponude što je bilo ukupno umanjenje od 35,71% i ponuđač Alf-om je jednom podnio novu cijenu, umanjivši svoju cijenu ponude za 29,14%.

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-aukcije, na konačnoj rang listi ponuđača koji su sudjelovali u e-Aukciji, prvoplasirani je bio ponuđač Media Market s konačnom cijenom ponude od 9.000,00 KM, drugoplasirani ponuđač Inter-com sa konačnom cijenom ponude od 10.000,00 KM, terećeplasirani ponuđač Alf-om sa konačnom cijenom ponude od 12.000,00 KM, četveroplasirano ponuđač Smart Computer sa konačnom cijenom ponude od 17.000,00 KM, dok su ih slijedili ponuđači King, Prointer i Elur, sa cijenama kao na početnoj rang listi prije održane e-aukcije.

Ponuđači Media Market, Alf-om i Inter-com su odustali od potpisivanja ugovora, prije nogo je ugovorni organ i donio odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača. Pa su tako dan nakon okočane e-aukcije 13.10.2023. godine ponuđači Media Market i Alfom sačinili dopis kojim su odustali od potpisivanja ugovora. Ponuđač Media Market je u dopisu od 13.10.2023. godine naveo da nije u mogućnosti da isporuči robu koja je predmet ugovora, pa je prinuđen da odbije dodijeljeni ugovor u predmetnom postupku javne nabave. Gospodarski subjekat Alf-om dana dopisom od 13.10.2023. godine dostavio obavijest da mora povući ponudu za nabavu računarske opreme zbog promjena na tržištu nisu u mogućnosti da isporuče ponuđenu opremu.

Gospodarski subjekat Intercom je također dopisom, čiji datum izrade nije vidljiv iz samog akta, informirao ugovorni organ da nije u mogućnosti potpisati ugovor zbog promjenjenih okolnosti koje nisu bile poznate u vrijeme pripremanja ponude i e-aukcije, a odnose se na kalkulaciju cijena, te znatno povećanje tržišnih cijena kao i zbog lične procjene rizičnosti isporuke predmetne nabave.

Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 17.10.2023. godine, ugovornog organa Osnovni sud u Kozarskoj Dubici je kao najpovoljniji ponuđač **izabran Smart Computer**, sa kojim je zaključen ugovor za predmetnu nabavu, vrijednost ugovora 17.000,00 KM bez uračunatog PDV-a.

Uvidom u preslike ponude ponuđača Alf-om i Smart Computer, utvrđeno je da osim što im je ista konačna cijena ponude 17.000,00 KM, u Obrasci za cijenu ponude, istovjetne su im cijene robe koja je predmet nabave po svim stavkama, za razliku od ponuđača Inter-com čije se cijene robe po stavkama razlikuju.

U cilju utvđivanja materijalne istine, kao i upoznavanje stranaka u postupku sa podacima koji su prikupljeni od trećih strana koje nisu stranke u postupku, a koji bi mogli biti odlučujuće, Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine, gospodarskom subjektu Media Market (akt broj: UP 01-26-3-004-69/24), gospodarskom subjektu Inter-Com (akt broj:UP 01-26-3-004-77/24) i gospodarskom subjektu Alf-om (akt broj: UP 01-26-3-004-79/24) zatražilo da se očituju na okolnosti koje se tiču predmetnog postupka, te da dostave materijalne dokaze koji potvrđuju navedeno.

Privredni subjekat ALF-OM je u odgovoru dostavljenom dana 11.06.2024. godine (akt broj: UP 01-26-3-004-80/24), naveo kako slijedi:

"U momentu pokretanja predmetnog posptupka, radi potreba pripreme ponude prilikom traženja predmeta nabave, računari i štampači koji su zadovoljavali tražene specifikacije iz uvjeta u TD nisu bili dostupni, ali su bili u katalogu jednog od dobavljača ALF-OM DOO BANJA LUKA jer su imali iste u svojoj ponudi i ranije. Ističe se da je kalkulacija od dobavljača ALF-OM DOO BANJA LUKA rađena prema obračunu po starijim cijenama, očekujući da će se predmetna roba ponovo pojaviti dok dođe do realizacije ugovora računajući na vremenski protok od momenta preuzimanja tenderske dokumentacije, pripreme ponude, eventualnog potpisa ugovora pa do konačne isporuke. Nakon okončane e-aukcije dobavljač ALF-OM DOO BANJA LUKA je izvršio provjeru stanja i konstatirao da istih još nije bilo kod svog dobavljača na stanju. Kako je rok isporuke prema uvjetima iz TD opredijeljen na 5 dana, te kako je vjerovatnoća da se isti ispoštuje svedena na minimum, jedina ispravna i zakonom dozvoljena opcija je bila da ponuđač ALF- OM DOO BANJA LUKA odustane od ponude. Ističe se da predmetni postupak faktički i nije bio kompliciran postupak, jer su istim uvjetima iz TD zahtijevane samo 2 stavke, pa je ponuđač kalkulaciju sa ponudom pravio uz pretpostavku pokušaja učešća na tenderu očekujući da će se roba u međuvremenu od momenta saznanja za nabavu do momenta isporuke kod dobavljača i pojaviti, što se u konačnici i nije desilo, tako da istu ALF-OM DOO BANJA LUKA nije faktički niti mogao da isporuči. U konačnici, faktički razlog odustanka od ponude je taj što je predmetna roba nakon okončanja E-aukcije za ponuđača ALF-OM DOO BANJA LUKA bila nedostupna pa istu imenovani i nije mogao isporučiti ugovornom organu čak i da je ostao pri svojoj ponudi.

U prilog navedenim tvrdnjama ukazuje se na podatke sa B2B portala dobavljača gdje je evidentno da i dalje nema mobilnih printera, dok je situacija prilikom spremanja ponude bila sljedeća: Ističe se da je priložena kalkulacija sa starim standardnim cijenama. Računajući da će biti još i količinskog popusta i da će nove cijene vjerovatno biti u startu niže, sa spuštanjem na 12.000,00 KM ponuđač ALF-OM DOO BANJA LUKA je mogao prema slobodnoj procjeni očekivati minimalno (...)*% zarade. Ističe se da u konkretnom slučaju s obzirom na vrijednost i predmet nabave ne bi bilo po obimu znatno posla, pa je u konačnici ostao samo rizik od kašnjenja isporuke koji rizik se na kraju i ostvario jer predmetne robe nije bilo na tržištu sa takvim značajkama. Također, ističe se da je ponuda pripremljena i prilagođena vrijednosti nabave prema procijenjenoj vrijednosti nabave od strane samog UO tj. do predviđenog proračuna za traženu robu, a koja procijenjena

vrijednost iz tabele je samo okvirna cijena. Također, očitujući se na zahtjev ističemo da je predmetna nabava iz jako širokog asortimana predmeta nabave, u pitanju su računari i računarska oprema koja se kod drugih prodavaca može naći i za manje novca, prema slobodnoj procjeni i za 930,00 KM po komadu, a valja spomenuti i činjenicu da se u nekim slučajevima kupoprodajne aktivnosti rade samo zbog prikazivanja prometa, i to sa minimalnim maržama ili čak i bez marže i to naročito pred kraj godine kako bi se dostigle kvote i bili odobreni povrati od dobavljača."

Gospodarski subjekat Inter-com je u svom odgovoru od dana 13.06.2024. godine (akt broj: UP 01-26-3-004-87/24) istakao:

"Za postupak Osnovni sud u Kozarskoj Dubici 13912-7-1-34/23 nudili smo model HP Pro Mini 400 G9. Za vrijeme kompletiranja ponude nismo uvidjeli da nam je distributer dao ponudu bez operativnog sustava te smo računali na cijenu koju nam je prvobito dao te nas nije obavjestio o istom. Kada smo dodali cijenu operativnog sustava koja po komadu iznosi (...)* KM nismo uopće bili konkurentni niti u mogućnosti potpisati ugovor jer nam nije bilo isplativo te u cilju uštede morali smo odustati od ugovora. Što se tiče Vašeg zahtjeva zašto smo imali istu cijenu kao ostali ponuđači općepoznato je da kada se radi o postupku koji ima eAukciju većina ponuđača ide do procijenjenje cijene nabave tako da nemamo nikakve veze sa tim što i ostali ponuđači idu do procijenjene vrijednosti nabave u svojim ponudama."

Gospodarski subjekat Media Market je dana 14.06.2024. godine u podnesku u zaprimljenom pod brojem: UP 01-26-3-004-88/24, naveli:

"Ističemo da je to naša zakonska mogućnost i stvar naše osobne procjene, da li ćemo odustati od zaključenja ugovora ili ne. Nije neuobičajno u postupcima javnih nabava u BiH, kao i u Europskoj uniji da izabrani ponuđač ne zaključi dodijeljeni ugovor zbog određenih faktora. Upravo iz tog razloga, Zakon o javnim nabavama je predvidio mogućnost dodjele ugovora sljedećem na rang listi u sukladno članku 72 st.3. ZJN koji predviđa više mogućnosti za to od nedostavljanja dokumentacije, pa do izričitog odbijanja zaključenja ugovora. Razloga za nezaključivanje ugovora može biti više. Kao što smo već u prethodnom izjašnjenju naveli, odluke ponuđača su trenutačne i ovise od kretanja cijena na tržištu, rokova isporuke dobavljača, odluke dobavljača da ne isporuči robu ponuđaču jer ponuđač nema u tom trenutku dovoljno financijskih sredstava za avansnu uplatu, roba koja je u trenutku ponude bila dobavljiva ali na zakazivanju e-aukcije više nije i sl. Sve su to stvari koje utječu na to da ponuđač ne može da ispoštuje svoju obvezu i u tom slučaju odustane od zaključenja ugovora..."

Konkurencijsko vijeće naprijed navedeno obrazloženja gospodarskih subjekata, bez dostavljanja bilo kakvih materijalnih dokaza, ne može uzeti kao opravdanje za odustajanje od zaključivanja ugovora sa ugovornim organom za nabavu računarske opreme u postupku javne nabvke broj: 13912-7-1-34/23. Pojam "usklađenog djelovanja" razlikuje se od pojma "sporazuma" s isključivom namjerom da obuhvati različite oblike suradnje među gospodarskim subjektima koji, sa subjektivnog gledišta, imaju istu narav te se razlikuju samo po svom intenzitetu i oblicima u kojima se očituju. (presude Anic, točka 112. i T-Mobile Netherlands, točka 23.) Usklađeno ponašanje gospodarskih subjekata obuhvata takvu suradnju među gospodarskim subjektima koja nije formalizirana, ali izravnom ili neizravnom razmjenom informacija, vrši se usklađivanje međusobnog ponašanja. Usklađenim međusobnim ponašanjem, izostaje takmičenje gospodarskih subjekata kao konkurenata na mjerodavnom tržištu, kojim se podstiče razvoj, inovacija, kao i nastojanje da se ponudi najbolji proizvodi/ili usluga po najnižim cijenama za potrošače, nego se istim narušava, sprječava ili ograničava tržišna konkurencija.

Naime, utvrđeno je da su gospodarski subjekti Media Market, Inter-com i Alf-om u toku e-aukcije u kratkom vremenskom periodu snizili cijenu svojih ponuda, utvrđeno je da su Alfom i Smart Computer imali iste jedinične cijene robe za predmetnu nabavu, da su Media Market, Inter-com i Alfom, dan nakon e-aukcije napisali dopis kojim obavještavaju ugovornog organa o odustajanju od mogućeg zaključenja ugovora, sa skoro identičnim razlogom i obrazloženjem odustajanja. Ovakvo postupanje gospodarskih subjekata je nesumnjivo usklađeno djelovanje u navedenom postupku javne nabave i pogodovanje gospodarskom subjektu Smart Computer da zaključi ugovor za predmetnu nabavu, što predstavlja zabranjeni sporazum između konkurenata na horizontalnom tržištu u smislu članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su gospodarski subjekti Media Market, Inter-com, Smart Computer i Alf-om zaključili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) pod b) i c) Zakona o konkurenciji u postupku javne nabave broj: 13912-7-1-34/23, ugovornog organa Osnovni sud u Kozarskoj Dubici.

Slijedom navedenog je odlučilo kao u točki 4. izreke ovog Rješenja.

f) Konkurencijsko vijeće je u postupku javne nabave broj:417-7-1-2/23, ugovornog organa Okružno javno tužilaštvo u Bijeljini, utvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ Okružno tužilaštvo Bijeljina je proveo postupak računara, računarske i biro opreme, broj: 417-7-1-2/23, procijenjena vrijednost nabave 20.000,00 KM.

Ponuđači Media Market i Softkom S su tendersku dokumentaciju za navedeni postupak javne nabave preuzeli sa iste IP adrese i to ponuđač Media Market dana 10.04.2023. godine u 9:24h, Softkom S dana 15.04.2023. godine u 10:33h.

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-aukcije, početna rang lista ponuđača koji su pozvani da sudjeluju u e-aukciji je: Softkom S (19.832,00 KM), Primaprom (19.852,00 KM), Smart Computer (19.870,00 KM), Media Market (19.929,00 KM) i Copitrade (19.929,70 KM).

E-Aukcija je održana dana 24.04.2023. godine sa početkom u 12:00:00 i završena u 12:22:00 sati, na kojoj su ponuđači Media Market, Softkom S i Smart Computer sudjelovali sa iste IP adrese. Prvo sniženje cijene je podnio ponuđač Media Market, snizivši svoju cijenu ponude za ukupno 0,65%, nakon njega su u roku od minut i sedam sekundi, ponuđači Smart Computer i Softkom S po pet puta podnosili novu cijenu ponude, ukupno snizivši cijenu ponude za 47,16% Smart Computer, odnosno 47,46% Softkom S. Ponuđač Copitrade je nakon 17 minuta i 8 sekundi, i to prvi put, podnio novu cijenu ponude koja je bila umanjena za 47,82%.

Konačna rang lista ponuđača koji su sudjelovali u e-aukciji je bila takva da je prvorangirani ponuđač bio Copitrade sa konačnom cijenom ponude od 10.400,00 KM, drugorangirani Softkom S sa konačnom cijenom ponude od 10.420,00 KM, trećerangirani Smart Computer sa konačnom cijenom ponude od 10.500,00 KM, četvrtorangirani Media Market sa konačnom cijenom ponude od 19.800,00 KM i i posljednji na rang listi ponuđač Primaprom sa konačnom cijenom ponude od 19.852,20 KM.

Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 03.05.2023. godine, izabran je ponuđač Copitrade d.o.o. Bijeljina. Izabrani ponuđač nije dostavio dokumentaciju iz članka 45. ZJN u roku od 5 dana. Odlukom o izboru napovoljnijeg ponuđača od 11.05.2023. godine je izabran ponuđač Softkom S, koji je dana 15.05.2023. godine obavijestio ugovorni organ da odustaje od zaključenja ugovora zbog

nemogućnosti dobavljača da mu isporuči robu. Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 16.05.2023. godine je izabran ponuđač Smart Computer, koji je 18.05.2023. godine emailom obavijestio ugovorni organ da zbog propusta dobavljača i nemogućnosti da isporuči robu po ponuđenim cijenama mora da odustane od zaključenja ugovora. Dana 22.05.2023. godine, Odukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača, **izabran je ponuđač Media Market sa kojim je zaključen ugovor o predmetnoj nabavi, vrijednost ugovora 19.800,00 KM**.

Gospodarski subjekat Copitrade je u Odgovoru na Zaključak o pokretanju postupka od 21.03.2024. godine (podnesak broj: UP 01-26-3-004-22/24) i Odgovoru na Zahtjev od 03.06.2024. godine (podnesak broj: UP 01-26-3-004-89 od 18.06.2024. godine), u bitnom naveo da su gospodarski subjekti Smart Computer i Softkom S u toj mjeri i takvom brzinom snižavali cijene svojih ponuda da ponuđač Copitrade nije bio u prilici da otkuca-klikne na Portalu javnih nabava bilo koju cijenu. Onog trenutka kada je u sustavu potvrdio ponuđenu cijenu koja je bila veća od prihvaćene, sustav je automatski ponudu smanjio na jedinu moguću cijenu u tom trenutku, koja je bila daleko niža od one koja je ukucana.

Konkurencijsko vijeće je od Agencije za javne nabave zatražilo pojašnjenje navoda gospodarskog subjekta Copitrade, na šta je dana 24.10.2024. godine Agencija za javne nabave dostavila odgovor (podnesak broj: UP 01-26-3-004-115/24) kako slijedi: predmetna e-aukcija je održana u 2023. godini što znači da se odvijala po pravilima starog pravilnika o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije. Po navedenom Pravilniku sustav je računao opseg od 0,1% do 10% od početne cijene svih ponuda i onda tu apsolutnu vrijednost (vrijednost izračunatu u prvom krugu) odbija u svakom krugu od najniže cijene u tom krugu. Ponuđač ukoliko želi unijeti novu korigiranu ponudu, ista mora biti u izračunatom opsegu. Ponuđač Copitrade je pokušao podnijeti ponudu dva puta, jednom je podnio cijenu koja nije u dozvoljenom opsegu i koju sustav nije prihvatio, dok je drugi put podnio ispravnu cijenu koju je sustav prihvatio.

Konkurencijsko vijeće je cijeneći navedeno, utvrdilo da gospodarski subjekta Copitrade, nije zaključio zabranjeni sporazuma iz članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona u postupku javne nabave računara, računarske i biro opreme, broj: 417-7-1-2/23 ugovornog organa Okružno tužilaštvo u Bijeljini.

Slijedom navedenog je odlučeno kao u točki 13.izreke ovog Rješenja.

Dana 18.06.2024. godine gospodarski subjekat Softkom S je dostavio podnesak zaprimljen pod brojem: UP 01-26-3-004-91/23 u kom je naveo: "U postupku nabave računara i računarske opreme aukcija je trajala 22 minute. Sudjelovalo je 5 ponuđača, s tim da ponuđač Pimaprom nije uopće korigirao cijenu tijekom aukcije, tako da je ponuđač koji je umanjio svoju cijenu za 0,65% bio najbolji ponuđač. Iz ovih podataka ne proizilazi da je Ponuđač na bilo koji način pogodovao drugom ili drugim ponuđačima. Ostali ponuđači nisu željeli da korigiraju svoje cijene pa je logično da i takvo ponašanje nosi posljedice, koje se u ovom slučaju ogledaju u izostanku izbora tog ponuđača od strane ugovornog organa."

U postupku javne nabave računara, računarske i biro opreme, broj: 417-7-1-2/23 ugovornog organa Okružno tužilaštvo u Bijeljini, utvrđeno ja da su gospodarski subjekti Media Market, Smart Computer i Softkom S preuzeli tendersku dokumentaciju sa iste IP adrese, te sa iste IP adrese sudjeluju u e-aukciji. Što je dokaz o postojanju dogovora da ponuđači Smart Computer i Softkoma S, u kratkom vremenskom roku snize cijenu svojih ponuda kako bi ponuđaču Media Market omogućili da bude trećeplasirani na rang listi nakon okončane e-aukcije, sa ciljem da nakon što ponuđači Smart Computer i Softkom S ne dostave traženu dokumentaciju u smislu odredbi članka 45. Zakona o javnim nabavama, ponuđač Media Market sukladno članku 72. stavak 3) Zakona o javnim nabavama, bude izabran kao najpovoljniji ponuđač i sa ugovornim organom zaključi ugovor za predmetnu nabavu. U navedenom ih je "omeo" ponuđač Copitrade koji je isto tako snizio svoju ponudu u tijeku e-aukcije i to pred sami kraj e-aukcije. Gospodarski subjekat Copitrade nije dostavio dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama, iz naprijed utvrđenih razlogu, zbog čega je ugovorni organ ponudio zaključenje ugovora gospodarskim subjektima Softkom S i Smart Computer. Gospodarski subjekti Softkom S i Smart Computer su suštinski dali isto obrazloženje razloga za odustajanje od zaključenja ugovora, zbog čega je ugovorni organ zaključenje ugovora ponudio gospodarskom subjektu Media Market i sa istim i zaključio ugovor o predmetnoj nabavi. Kako se iz utvrđenog ponašanja u ovom postupku dalo i zaključiti, nakon odustajanja gospodarskog subjekta Copitrade, gospodarski subjekti su nesmetano realizirali prvobitni plan.

Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo da su gospodarski subjekti Media Market, Smart Computer i Softkom S na tržištu nabave računara, računarske i biro opreme, broj: 417-7-1-2/23 koju je provodio ugovorni organ Okružno tužilaštvo u Bijeljini u Gradu Bijeljina zaključili zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u točki 5. izreke ovog Rješenja.

g) Konkurencijsko vijeće je u postupku javne nabave broj: 1115-7-1-28/23 ugovornog organa Općina Ključ, ustrvdilo sljedeće:

Ugovorni organ Općina Ključ je proveo postupak javne nabave računarske opreme broj: 1115-7-1-28/23, procijenjena vrijednost nabave 11.112,00 KM.

Tendersku dokumentaciju za postupak javne nabave računarske opreme je sa iste IP adrese dana 02.05.2023. godine u 14:17 preuzeo ponuđač Media Market, a dana 11.05.2023. godine preuzeli ponuđači Softkom S (19:33h) i Smart Computer (19:35h). Gospodarski subjekat Samrt Computer nije sudjelovao u postupku javne nabave, odnosno nije dostavio ponudu ugovornom organu.

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-Aukcije početna rang lista ponuđača koji su pozvani da sudjeluju na e-Aukciji je bila kako slijedi: Emado (10.980,00 KM), Media Market (11.100,00 KM), Inter-com (11.112,00 KM) i Softkom S (11.112,00 KM).

Dana 17.05.2023. godine je održana e-Aukcija sa početkom u 14:20:00 sati i završena u 14:30:00 sati, na kojoj je samo ponuđač Softkom S podnio novu cijenu ponude umanjivši svoju ponudu ukupno 1,29%.

Prema konačnoj rang listi ponuđača koji su sudjelovali u e-aukciji, prvorangirani je Softkom S sa konačnom cijenom ponude od 10.969,00 KM, drugorangirani Emado sa konačnom cijenom ponude od 10.980,00 KM, trećerangirani Media Market sa konačnom cijenom ponude od 11.100,00 KM i Inter-com sa konačnom cijenom ponude od 11.112,00 KM.

Konkurencijsko vijeće je dana 03.06.2024. godine akt broj: UP 01-26-3-004-76/24, uputilo zahtjev za dostavljanje podataka gospodarskom subjektu Emado, kojim je zatraženo da dostavi ponudu dobavljača sa svim specifikacijama, pojedinačnim cijenama i rokom isporuke robe na temelju koje je sačinio ponudu koju je dostavio ugovornom organu Općina Ključ u postupku javne nabave računarske opreme broj: 1115-7-1-28/23, te da obrazloži na čemu temelji izjavu da je cijena ugovornog organa Općina Ključ za predmetnu nabavu bila loše

procijenjena odnosno neprofitabilna i nije bilo moguće snižavanje cijene na e-aukciji.

Gospodarski subjekat Emado je u odgovoru dostavljenom dana 11.06.2024. godine, podnesak broj: UP 01-26-3-004-81/24 i dana 04.10.2024. godine podnesak broj: UP 01-26-3-004-109/24, prije svega se poziva na sporazume male vrijednosti u smislu odredbi članka 8. Zakona, kao gospodarski subjekti Media Market i Smart Computer, te ističe sljedeće:

"Možemo ostati pri našoj izjavi da je cijena ugovornog organa bila loše procijenjena tj. za naše poslovne principe neprofitabilna. Samo ako analiziramo transportne troškove na relaciji Sarajevo-Kijuč kao i obvezu garancije i podrške u roku od dvanaest mjeseci jasno da ponuđaču koji se nalazi 4x bliže od naše lokacije ovo može mnogo isplativije realizirati. Ujedno napominjem da nemamo potrebu, kao niti obvezu bilo kome pa ni vama - Konkurencijskom vijeću BiH obrazlagati naše poslovne kalkulacije. Imamo potpunu poslovnu-tržišnu slobodu da definiramo naše cijene kao i odluku da li ćemo na nekoj e-Aukciji sudjelovati ili ne.", kao i sljedeće: "U cilju korektnosti i poštivanje vaše (naše) institucije u par rečenica ću objasniti zašto smo "uopće sudjelovali" često se desi da budemo jedini ponuđač i tada dobijemo javnu nabavu sa cijenom koju smo ponudili, što nam je financijski prihvatljivo; sudjelovanjem pratimo ponuđače i ugovorne organe te stičemo informacije koje su nam bitne za daljnje natječaje; istini za volju, ovdje smo možda i zaboravili na e-aukciju pa je tako i protekla bez nas (često se desi od jednostavne zaboravnosti do toga kada vidimo koliko je ponuđaća u zapisniku odustanemo od e-aukcije jer je samo gubljenje vremena) i još niz marketinških preopoznatljivosti, kontinuiranost poslovanja i sličnih poslovnih boniteta....(...)*"

Konkurencijsko vijeće je u cilju utvđivanja materijalne istine, dana 03.06.2024. godine, uputilo zahtjev (akt broj: UP 01-26-3-004-69/24) gospodarskom subjektu Media Market da se očituje zašto nije sudjelovao u e-aukciji u postupku javne nabave računarske opreme, broj: 1115-7-1-28/23, ugovornog organ Općina Ključ.

Gospodarski subjekat Media Market je u podnesku broj: UP 01-26-3-004-88/24 od 14.06.2024. godine naveo da na e-aukciji u postupku broj:1115-7-1-28/23 ugovornog organa općina Ključ, nije sudjelovao, jer je na istu zaboravio.

Aktom broj: UP 01-26-3-004-77/24 od 03.06.2024. godine, upućen je zahtjev gospodarskom subjektu Inter-Com da se očituju na okolnost da je u postupku javne nabave računarske opreme, broj: 1115-7-1-28/23, ugovornog organa Općina Ključ imao istovjetnu cijenu ponude kao ponuđač Softkom S prije e-aukcije, i zašto nije sudjelovao na e-aukciji, kada je na e-aukciji samo ponuđač Softkom S jednom podnio novu cijenu ponude umanjenu za 1,29%.

Gospodarski subjekta Inter-com je u svom odgovoru dostavljenom dana 13.06.2024. godine, podnesak broj: UP 01-26-3-004-87/24, naveo: "Što se tiče Vašeg zahtjeva zašto smo imali istu cijenu kao ostali ponuđači općepoznato je da kada se radi o postupku koji ima eAukciju većina ponuđača ide do procijenjenje cijene nabave tako da nemamo nikakve veze sa tim što i ostali ponuđači idu do procijenjene vrijednosti nabave u svojim ponudama. Na eAukciji nismo sudjelovali jer smo neposredno prije e-aukcije od dobavljača iz Kine dobili informaciju da će pošiljka kasniti 90 dana što po automatizmu znači da nismo konkurentni na postupku gdje smo nudili robu koja je na toj pošiljci te smo bili primorani da ne sudjelujemo jer ne bismo mogli izvršiti ugovor".

Konkurencijsko vijeće očitovanje gospodarskog subjekta Emado, ne može uzeti kao dokaz za nepostojanje koluzivnog ponašanja, ako je procijenjena vrijednost predmetne nabave bila neprofitabilna gospodarskom subjektu, naročito kada se analiziraju svi navedeni razlozi, koji se tiču troškova transporta robe, obvezne garancije i podrške u roku od dvanaest mjeseci. Konkurencijsko vijeće postavlja pitanje, zašto bi bilo koji ponuđač sudjelovao u postupku javne nabave, ako mu nije financijski isplativa. Šta je svrha sudjelovanja u postupku javne nabave, ako nije da vaša ponuda bude izabrana i da dobijete posao. Iz naprijed navedenog nedvosmisleno proizilazi da gospodarski subjekat Emado nije imao namjeru da u ovom postupku bude izabran kao najpovoljniji ponuđa. Ovdje je očigledna namjera da se pogoduje gospodarskom subjektu Smart Computer, što gospodarski subjekta Emado svojom izjavom da ponuđač koji se nalazi četiri puta bliže od njihove lokacije može isplativije realizirati ugovor, vrlo otvoreno i pokazuje. Gospodarski subjekti Media Market, Smart Computer i Emado ni nakon pokretanja postupka pred Konkurencijskim vijećem nisu prestali sa zabranjenim djelovanjima, jer u svojim odgovorima Konkurencijskom vijeću daju istovjetne izjave (izjave kojima se poziva na sporazume male vrijednosti iz članka 8. Zakona o konkurenciji ili na to da su možda zaboravili na e-aukciju). Argumentacija gospodarskog subjekta Inter-Com uvijek sadrži potencijalno moguće opravdanje za određena postupanja u postupcima javnih nabavi, ali nikada nije potkrijepljena materijalnim dokazima, a ishod postupanja u postupku javne nabave je uvijek takav da se pogoduje gospodarskim subjektima Media Market, Smart Computer i Softkom S, u dobijanju posla.

Ovakovo postupanje gospodarskih subjekata je primjer kada se zabranjeni sporazum metodom dedukcije može utvrditi iz određenog broja podudarnosti i indicija koje, posmatrane kao cjelina mogu biti dokaz povrede pravila tržišne konkurencije (presude Aalborg Portland, tačke 55. do 57. i Dresdner Bank, točke 64. i 65.).

Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo da su gospodarski subjekti Media Market, Smart Computer, Inter-Com i Emado, usklađenim djelovanjem, ograničili i podijelili tržište sukladno članku 4. stavak (1), točke b) i c) Zakona o javnim nabavama u postupku javne nabave računarske opreme u Općini Ključ u postupku broj: 1115-7-1-28/23 ugovornog organa Općina Ključ.

Slijedom čega je odlučeno kao u točki 6. izreke ovog Rješenja.

h) Konkurencijsko vijeće je u postupku javne nabave broj: 23410-1-1-8/23 ugovornog organa JUSŠC "Petar Kočić" Zvornik, ustvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ JUSŠC "Petar Kočić" Zvornik, je proveo postupak javne nabave računara i informatičke opreme broj: 23410-1-1-8/23, procijenjena vrijednost nabave 51.248,00 KM.

Dana 06.11.2023. godine su sa iste IP adrese preuzeli tendersku dokumentaciju ponuđači Media Market u 15:15h, Softom S u 16:10h, Smart Computer u 16:24h.

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-aukcije, početna rang lista ponuđača koji su pozvani da sudjeluju u e-aukciji je bila: Biscommerce (37.664,00 KM), Emado (50.300,00 KM), System One (50.680.00 KM), Smart Computer (50.950,00), Alf-om (51.000,00 KM), Softkom S (51.125,00 KM), Media Market 51.220,00 KM, Elur (51.243,00 KM), BMG Elektronik (51.247,00 KM).

Za javnu nabavu računara i informatičke opreme broj: 23410-1-1-8/23, e-aukcija je održana dana 18.12.2023. godine sa početkom u 10:00:00 sati i završena u 10:20:00 sati. Ponuđači Media Market i Smart Computer su na e-aukciji učestvovali sa iste IP adrese. Na e-aukciji su učestvovali samo ponuđači Media Market, Softkom S i Smart Computer, i to su u trajanju od 4 sekunde podnijeli nove cijene umanjivši svoju cijenu ponude za 35,62% ponuđač Smart Computer, 30,37% Softkom S i 26,79% ponuđač Media Market.

Prema konačnoj rang listi ponuđača koji su sudjelovali na e-aukciji, ponuđači Media Market, Softkom S i Smart Computer su nakon e-aukcije potisnuli prvoplasiranog ponuđača Biscommerce, pa je prvoplasirani bio Smart Computer sa konačnom cijenom od 32.800,00 KM, drugoplasirani Softkom S sa konačnom cijenom od 35.600,00 KM, trećeplasirani Media Market sa konačnom cijenom 37.500,00 KM, četvrtoplasirani Biscommerce sa konačnom cijenom 37.664,00 KM, petoplasirani Emado sa konačnom cijenom ponude od 50.300,00 KM, i ostali ponuđači na pozicijama od šestog do devetog mjesta.

Prema podacima koje je dostavio ugovorni organ JUSŠC "Petar Kočić" Zvornik podneskom zaprimljenim dana 30.05.2024. godine, broj: UP 01-26-3-004-65/24, utvrđeno je da je Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 18.12.2023. godine izabran ponuđač Smart Computer, odnosno odlukom od 29.12.2023. godine, je izabran Softkom S kao najpovoljniji. Izabrani ponuđači Smart Computer i Softkom S nisu dostavili dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama, zbog čega je Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 15.01.2024. godine izabran ponuđač Media Market, koji je aktom od 17.01.2024. godine, obavijestio ugovorni organ da nije u mogućnosti da isporuči robu koja je predmet ugovora, pa je prinuđen da odbije dodjelu ugovora u predmetnom postupku javne nabave. Dana 17.01.2024. godine je donesena Odluka o izboru četvrtoplasiranog ponuđača Biscommerce, koji nije dostavio dokumentaciju sukladno članku 45. Zakona o javnim nabavama, zbog čega je ugovorni organ morao donijeti novu odluku dana 29.01.2024. godine kojom je izabran petoplasirani ponuđač Emado, sa kojim je i zaključen ugovor za predmetnu nabavu, vrijednost ugovora 50.300,00 KM bez uračunatog PDV-a.

Postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća na okolnosti utvrđene u postupku javne nabave računara i informatičke opreme broj: 23410-1-1-8/23, gospodarski subjekat Biscommerce je dana 13.06.2024. godine, podneskom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-85/24 i dana 10.10.2024. godine podneskom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-112/24, dostavio sljedeći odgovor: "U prilogu dostavljamo ponudu dobavljača Comtrade Distribution doo Sarajevo na kojoj se jasno vidi cijena, rok isporuke i validnost ponude kao i ostale značajke navedene u našoj ponudi. U ponudi je navedeno da je validnost ponude (...)* dana od dana otvaranja tendera odnosno (...)* dana od 11.12.2023.god što znači do 31.12.2023. godine, odluku o izboru "nas" kao četvrtoplasiranog ponuđača dobili smo 18.01.2024. godine. Nakon toga smo kontaktirali dobavljača i dobili smo odgovor nemaju opremu na stanju i nisu u mogućnosti isporučiti po uvjetima iz komercijalne ponude koju smo dobili za navedeni postupak. Iz naprijed opisanog slijeda događaja u predmetnom postupku javne nabave nesumnjivo proizlazi da nikakvog dogovora ni prećutnog ni izričitog nije bilo između "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka i bilo kojeg drugog ponuđača. Jedini interes "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka za sudjelovanje u navedenom postupku javne nabave je bilo zaključenje ugovora o javnoj nabavi sa JU Srednjoškolski centar "Petar Koćić" Zvornik u postupku javne nabave informatičke opreme po cijeni koja bi za "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka bila ekonomski isplativa do kojeg zaključenja nije došlo iz naprijed navedenih razloga koje "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka nije mogao predvidjeti u momentu dostavljanja ponude, "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka nije imao na stanju niti je mogao u predviđenom roku nabaviti računare i informatičku opremu kakvi su traženi od strane ugovornog organa."

Postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća, gospodarski subjekat Emado je u odgovoru dostavljenom dana 04.10.2024. godine podnesak broj: UP 01-26-3-004-109/24, se prije svega osvrnuo na sporazume male vrijednosti iz članka 8. Zakona o konkurenciji i istakao da mu nije prihvatljivo da ovakve nabave čija je vrijednost 10.000,00 KM kao i vrijednosti 50.000,00KM mogu bitnije utjecati na tržišnu konkurentnost BiH, naglasivši da sa sudionicima (ponuđačima) predmetnih nabava nije imao bilo kakve kontakte koji bi imali za cilj narušavanja bilo kojeg članka Zakona o konkurenciji, te istakao kako slijedi: "Našu cijenu nismo niti dirali iz razloga što je po zapisniku Ugovorni organ dozvolio nastup ponuđaču koji je bio cca 30% jeftiniji od naše cijene te nije (svjesno ili ne, se oglušio od zakonom predviđene odredbe Zakona o javnim nabavama BiH član 66. - Neprirodno ponuđena cijena) a bio je dužan zatražiti pismeno očitanje od takvog ponuđača. Druga tri ponuđaća su iz sebi poznatog razloga se takmičili na eAukciji gdje cijena prvorangiranog iz zapisnika već bila ispod cijenovne vrijednosti nabavne cijene opreme. Poslije dugo vremena (više od dva mjeseca) nama je došla odluka o dodjeli ugovora, pošto su prethodno četvorica prvorangiranih odustali, a što je i bilo jasno po cijenama koje su bile ponuđene. Ne vidimo nikakav razlog zbog kojeg bi Konkurencijskom vijeću ova nabava bila sumnjiva. Također je potrebno istaći da, (...)*. Takav način poslovanja niti je u suprotnosti sa bilo kojim pozitivnim Zakonom naše države niti na bilo koji način destruktivno dijeluje na tržišnu konkurentnost na području BiH. To nam omogućavaju ugovorni organi sa formama TD koje objavljuju. Nama je cilj apliciranja na što većem broju javnih nabavi pa iznalazimo razna riješenja da bismo povećali broj aplikacija, tako da vrijeme koristimo na jako racionalan način."

Gospodarski subjekat Media Market je u odgovoru dostavljenom 14.06.2024. godine (broj akta: UP 01-26-3-004-88/24), naveo kako slijedi: "Na ovu javnu nabavu smo konkurirali jer ugovorni organ nije zahtijevao da se upiše model ili dostavi tehnički list za ponuđenu robu, pa smo se nadali da ćemo naknadno nabaviti traženu robu. Od potpisivanja Ugovora odustali smo zbog toga što smo od dobavljača naknadno, usmenim putem, dobili informaciju da na lageru nemaju količinu od 51 računara."

U odgovoru dostavljenom na zahtjev Konkurencijskog vijeća dana 18.06.2024. godine (akt broj: UP 01-26-3-004-90/23), gospodarski subjekat Smart Computer je naveo kako slijedi: "U konkretnom slučaju naša autonomna odluka sukladno zakonu je bila da ne zaključujemo ugovor sa ovim ugovornim organom na ovoliki iznos jer bi nam dobit u ovom poslu, po ovoj cijeni bila izuzetno mala ili praktično nepostojeća, naročito ako se uzme u obzir udaljenost ugovornog organa od našeg sjedišta, a rizik isporuke te količine robe bez jasnih podataka o solventnosti i bonitetu ugovornog organa prevelika. Stoga, legitimna poslovna odluka je bila da ne rizikujemo i ne zaključujemo ugovor."

Dana 18.06.2024. godine gospodarski subjekat Softkom S je dostavio podnesak zaprimljen pod brojem: UP 01-26-3-004-91/23 u kom je naveo: "U postupku nabave računarske opreme sudjelovalo je 9 ponuđača. E-aukcija je trajala 20 minuta. Iz izvješća je vidljivo da 6 ponuđača nije aktivno sudjelovalo u e-aukciji, te da je posao dodijeljen društvu Emado koji također nije sudjelovao u e-aukciji, kao ni Biscommerce, a čija je ponuda bila niža, ali iz razloga poznatih komisiji Emadu je sa većom cijenom dodijeljen predmetni posao. Dakle, Ponuđač ni na koji način nije utjecao na dodjelu ovog posla, niti je to mogao."

Uvidom u dostavljenu dokumentacije gospodarskog subjekta Biscommerce utvrđeno je da je ponuda važila (...)* dana od dana otvaranja tendera, te uvidom u Zapisnik sa

otvaranja ponuda koji je dostavio ugovorni organ JUSŠC "Petar Kočić" Zvornik utvrđeno je da je otvaranje ponuda bilo 11.12.203. godine, što znači da je rok važenja ponude za predmetnu nabavu istekao 31.12.2023. godine. Odluka o izboru četvrtoplasiranog ponuđača donesena 17.01.2024. godine, odnosno nakon isteka ponude koju je imao od distributera, slijedom čega Konkurencijsko vijeće navedene dokaze i argumentaciju gospodarskog subjekta Biscommerce cijeni kao mjerodavan dokaz o nepostojanju koluzivnog ponašanja u predmetnom postupku javne nabave.

Nadalje, gospodarski subjekti Smart Computer, Media Market i Softkom S su u ovom postupku javne nabave još jednom u praksi, pokazali usklađeno djelovanje i primjenom već utvrđenog paterna, omogućili sebi da nakon okončanja e-aukcije, zauzmu prve tri pozicije, što je dokazano i kroz podatke o preuzimanju tenderske dokumentacije sa iste IP adrese, kao i sudjelovanje na e-aukciji. Međutim, razlika od ostalih postupaka javnih nabava za koje je utvrđeno zabranjeno konkurencijsko djelovanje u kojima je bio jasan cilj da jedan od njih trojice dobije posao, odnosno zaključi ugovor, i onemoguće ostale da podnose nove cijene ekonomski isplativih ponuda u e-aukciji, kako ih ne bi osujetili u njihovim namjerama. U ovom postupku javne nabave nije jasan cilj, jasna je samo posljedica koja je nastupila za gospodarski subjekat Biscommerce i da je na kraju izabran petoplasirani ponuđa Emado sa kojim je i zaključen ugovor.

Činjenica je da je u postupku javne nabave računarske opreme ugovornog organa Općina Ključ, utvrđena koluzija sa gospodarskim subjektom Emado, ali u ovom postupku se to ne može sa sigurnošću utvrditi, bez obzira što je gospodarski subjekta Emado na kraju zaključio ugovor za predmetnu nabavu. Naime, Konkurencijsko vijeće ne raspolaže dokazom da su gospodarski subjekti Smart Computer, Media Market i Softkom S, znali, imali informaciju da će isteći ponuda gospodarskom subjektu Boscommerce i da će ga time onemogućiti da bude izabran kao četveroplasirani ponuđač, čime će omogućiti u skladu sa članom 72. stavak 3) Zakona o javnim nabavama, da gospodarski subjekat Emado, bude izabran kao petoplasirani ponuđač.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da gospodarski subjekti Biscommerce i Emado nisu zaključili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak 1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji, u postupku javne nabave broj: 23410-1-1-8/23 ugovornog organa JUSŠC "Petar Kočić" Zvornik.

Slijedom čega je utvrđeno kao u točki 12. i 14. izreke ovog Rješenja.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su gospodarski subjekti Smart Computer, Media Market i Softkom S zaključili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak 1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji, u postupku javne nabave broj: 23410-1-1-8/23 ugovornog organa JUSŠC "Petar Kočić" Zvornik.

Slijedom čega je utvrđeno kao u točki 7. dispozitiva ovog Rješenja.

i) Konkurencijsko vijeće je u postupku javne nabave broj: 687-1-1-57/23 (Lot1), ugovornog organa Grad Prnjavor, utvrdilo kako slijedi:

Ugovorni organ Grad Prnjavor je proveo postupak javne nabave računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1) čija je procijenjena vrijednost nabave bila 29.538,00 KM.

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-aukcije, početna rang lista ponuđača koji su pozvani da sudjeluju u e-Aukciji je bila kako slijedi: Elur (29.537,00 KM), Biscommerce (29.538,00 KM), Inter-Com (29.538,00 KM) i Media Market (29.538,00 KM).

Dana 10.05.2023. godine je održana e-aukcija sa početkom u 13:00:00 sati i završena u 13:10:00 sati, ponuđač Media Market je prvi podnio novu cijenu ponude umanjenu od svoje cijene ponude za 0,13%, nakon čega su u trajanju od 19 sekundi ponuđači Inter-Com i Elur, podnosili nove cijene ponude ukupno umanjivši svoju prvobitnu ponudu ponuđač Inter-Com za 40,75% i Elur za 34,32%.

Prema konačnoj rang listi ponuđača koji su sudjelovali u e-Aukciji, prvoplasirani je bio Inter-Com sa konačnom cijenom ponude od 17.500,00 KM, drugoplasirani Elur sa konačnom cijenom ponude od 19.400,00 KM, trećeplasirani Media Market sa konačnom cijenom ponude od 29.500,00 KM i četvrtoplasirani Bisccomerce sa konačnom cijenom ponude od 29.538,00 KM.

Ugovorni organ je dana 11.05.2023. godine donio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača kojom je izabran ponuđač Inter-com, kako naveden ponuđač nije dostavio dokumentaciju sukladno članku 45. Zakona o javnima nabavama, prema članku 72. stavak (3) istog zakona, Odlukom od 02.06.2023. godine je bio izabran sljedeći rangirani ponuđač na listi ponuđač Elur, koji također nije dostavio traženu dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama. Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 13.06.2023. godine, izabaran **trećeplasirani ponuđa Media Market sa kojim je i zaključen ugovor o javnoj nabavi računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1), vrijednost ugovora 29.500,00 KM**.

Postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća na okolnosti utvrđene u postupku javne nabave računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1), gospodarski subjekat Biscommerce je dana 13.06.2024. godine, podneskom zaprimljenim pod brojem: UP 01-26-3-004-85/24, dao je sljedeće obrazloženje: "BISCOMMERCE d.o.o. Banja Luka je sudjelovao u postupku javne nabave računara i računarske opreme koji je provodio ugovorni organ Grad Prnjavor, a za koji je 30.03.2023. godine na portalu javnih nabava objavljena Obavijest o nabavi pod brojem: 687-1-1-57-3-56/23. U predmetnom postupku javne nabave "BISCOMMERCE" d.o.o. Banja Luka je prvobitno za traženu opremu za Lot 1 u Obrascu za cijenu ponude ponudio cijenu od 29.538,00 KM, koja je I bila procijenjena vrijednost nabave. U većini slučajeva kod javnih nabava cijena naše ponude ide do procijenjene vrijednosti ugovornog organa. I sami se možete uvjeriti da je to praksa većine ponuđača na različitim postupcima. U toku trajanja e-aukcije (u prilogu izvješće o tijeku i završetku e-aukcije) možete vidjeti da su određeni ponuđači u samo par sekundi nakon početka e-aukcije spustili svoje ponude daleko ispod naše nabavne cijene i iz tog razloga nismo ni korigirali cijenu u samoj e-aukciji".

Konkurencijsko vijeće je uvažilo navode i obrazloženje gospodarskog subjekta Biscommerce, koji su potkrijepljeni dostavljenim materijalnim dokazima. Kako ni u ostalim postupcima javnih nabava zbog kojih je pokrenut predmetni postupak protiv gospodarskig subjekta Biscommerce, ni za navedeni postupak javne nabave računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1) ugovornog organa Grad Prnjavor nije utvrđeno postojanje dogovora sa ponuđačima Media Market, Intercom i Elur, sa ciljem zabranjenog konkurencijskog djelovanja.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da gospodarski subjekat Biscommerce u postupku javne nabave računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1) ugovornog organa Grad Prnjavor, nije prekršio odredbe članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji.

Slijedom čega je utvrđeno kao u točki 12. izreke ovog Rješenja.

Gospodarski subjekat Inter-com postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća od 03.06.2024. godine, u ostavljenom roku dana 13.06.2024. godine, dostavio odgovor (podnesak broj:UP 01-26-3-004-87/24), u kom je naveo: "Što se tiče Vašeg zahtjeva zašto smo imali istu cijenu kao ostali ponuđači općepoznato je da kada se radi o postupku koji ima eAukciju većina ponuđača ide do procijenjenje cijene nabave tako da nemamo nikakve veze sa tim što i ostali ponuđači idu do procijenjene vrijednosti nabave u svojim ponudama. Distributer nam je za ovaj postupak nudio model Hp 15s-fq3023nm. Za vrijeme kompletiranja ponude nismo uvidjeli da nam je distributer dao ponudu bez operativnog sustava koji je morao ići na laptope te smo računali na cijenu koju nam je prvobito dao te nas nije obavijestio o istom. Kada smo dodali cijenu operativnog sustava koja po komadu iznosi (...)*KM nismo uopće bili konkurentni niti u mogućnosti potpisati ugovor jer nam nije bilo isplativo te u cilju uštede morali smo odustati od ugovora. Većina naših ponuda od distributera zasniva se telefonskim putem tako da nemamo pisani trag o istoj, također informacije o izmjeni cijena, pada i porasta dolara te troškova zrakoplovnim prijevozom, preno se nam telefonskim putem."

Gospodarski subjekat Inter-com, kao i u predhodnim odgovorima, svoje navode ne potkrepljuje materijalnim dokazima, iako uvijek daje razloge za navedeno postupanje u postupku javne nabave, zbog čega ih Konkurencijsko vijeće ne može uzeti kao materijalni dokaz kojim je otklonjena sumnja na postojanje dogovora.

Gospodarski subjekat Elur, postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća od 03.06.2023. godine, akt broj: UP 01-26-3-004-75/24, na okolnosti iz postupka javne nabave računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1), u ostavljenom roku dana dostavio odgovor, podnesak zaprimljen pod brojem: UP 01-26-3-004-84/24, kako slijedi: "Na e-aukciji provedenoj 8.5.2023. ELUR je u prvom navratu snizio cijenu svoje ponude sa početnih 29.537,00 na 23.900,00 ili 19,08%. Ova cijena je za ELUR bila razumni minimum jer je nabavna cijena opreme bila (...)* KM te bi tu bilo gubitka (...)* KM, što je prihvatljivo u odnosu na potencijalni dobitak atraktivnog nagradnog putovanja (potencijalne vrijednosti 5.000,00 do 10.000,00 KM) organiziranog od strane Comtrade-a koji je distributer HP u BiH. Međutim, INTER-COM je zatim snizio cijenu znatno ispod nabavne cijene, na 21.550,00 KM. Ovakvo nerazumno nuđenje je razljutilo Elur-ovog sudionika na e-aukciji i on je iz revolta snizio cijenu na 19.400,00 KM. ("Evo, radit ću na gubitak samo da ti ne dobiješ ovaj posao!"). Dakle, sniženje cijene nije vođeno ekonomskom kalkulacijom nego emocionalnim afektom. Kako je INTER-COM još jednom snizio svoju cijenu na 17.500,00 ELUR je odustao od daljeg snižavanja cijene. Kada je ugovor ponuđen ELUR-u kao drugoplasiranom ponuđaču sa ponuđenom cijenom 19.400,00 KM, u slučaju prihvatanja Ugovora neto gubitak ELUR-a bi bio (...)* KM. Ovo je ELUR procijenio kao neprihvatljiv gubitak koji bi bio veći od potencijalnog dobitka nagradnog putovanja na HP INCENTIVE (vrijednosti 5.000,00 do 10.000,00 KM) te je odustao od ugovora neslanjem dokumenata po čl. 45 ZJN. Firma ELUR je bila jako zainteresirana da dobije ovaj posao jer se na taj način ostvaruje značajan promet sa HP laptopima. Razlog za to je što zvanični distributer ove opreme firma "Com Trade distribution BH" d.o.o. Sarajevo u više proteklih godina u suradnji sa proizvođačem HP objavljivao tzv. "HP INCENTIVE" tj. nagradno natjecanje kojim se mogu ostvariti nagrade u vidu atraktivnih putovanja za kupce koji ostvare zahtijevani promet. Ovaj oglas se objavljuje obično u VII ili VIII mjesecu tekuće godine. Bilo je za očekivati da će se ovo objaviti i za 2023. godinu i cilj firme ELUR je bio da ostvari što veći promet kako bi se zadovoljili kriterijumi natjecanja. U prilogu dostavljamo, kao primjer, Natječajnu informaciju iz 2018. Da bi se dobila ova informacija potrebno je već u prvoj polovini godine ostvariti određeni promet, jer u protivnom se ne dobiva ovaj oglas. Sniženje cijena smo zatražili telefonskim putem od prodavača ComTrade-a. Kako smo dobili informaciju da se cijena ne može snižavati tako nismo niti uputili pismeni zahtjev sa novom ponudom sa sniženim cijenama."

Konkurencijsko vijeće ovakvu argumentaciju ne može uzeti kao prihvatljivu i legitiman poslovni razlog, naročito kada se uzme u obzir da se bazira na nekim budućim neizvjesnim događajima. Također, dokaz o postojanju i nastavku suradnje sa gospodarskim subjektom Media Market se ogleda i kroz pozivanja na članak 8. Zakona o konkurenciji. Naime, gospodarski subjekat Elur je u odgovoru na zaključak (podnesak broj: UP 01-26-3-004-21/24) naveo kako slijedi: "Izjašnjavamo se da u postupku javne nabave 687-1-1-57/23 (Lot 1) i (Lot 2) nismo sklopili zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji niti sa jednim navedenim konkurentom u postupku. Izjašnjavamo se da se u oba slučaja radi o slučajevima koji potpadaju pod članak 8. (Sporazumi male vrijednosti) Zakona o konkurenciji BiH (sl. list BiH br. 48/2005, 76/2007 i 80/2009), i da se zbog toga odredbe članka 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji BiH ne primjenjuju na ovaj postupak."

U pogledu sporazuma malih vrijednosti, Konkurencijsko vijeće će i u ovom dijelu rješenja istaći da su ovakvi navodi neutemeljeni jer se radi o sporazumima koji sadrže teška ograničenja, odnosno sami po sebi imaju za cilj ograničavanje tržišne konkurencije i podjelu tržišta.

Prema točkama 64. i 65. iz presude Aalborg Portland, tačke 55. do 57. i Dresdner Bank, određeni broj podudarnosti i indicija posmatran kao cjelina može činiti dokaz povrede pravila tržišne konkurencije. Postojanje koluzije u navedenom postupku javne nabave ugovornog organa Grad Prnjavor između gospodarskih subjekata Media Market, Inter-com i Elur, utvrđeno je kroz obrazac ponašanja koje je gospodarski subjekat Media Market prakticirao sa ponuđačima Smart Computer i Softkom S u postupcima javne nabave koje je u točki 1. izreke ovog Rješenja utvrđeno. Naime, nakon što je gospodarski subjekt Media Market na e-Aukciji snizio svoju ponudu 0,13%, tek toliko da bude prvoplasirani, ponuđači Inter-com i Elur su u trajanju od 19 sekundi, snizili cijenu svoje ponude za 40,75%, odnosno 34,32%, čime su ponuđaču Media Market omogućili da bude trećeplasirani na rang listi nakon okončane e-aukcije. Cilj ovakvog postupanja ponuđači Inter-com i Elur na e-Aukciji u predmetnom postupku javne nabave, da ponuđač Media Market sukladno članku 72. stavak 3) Zakona o javnim nabavama, kao trećerangirani bude izabran i da zaključi ugovor za predmetnu nabavu.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su gospodarski subjekti Media Market, Inter-com i Elur na tržištu javne nabave računara i računarske opreme u Gradu Prinjavor u postupku broj: 687-1-1-57/23 (Lot1) ugovornog organa Grad Prnjavor, narušili i ograničili tržišnu konkurenciju iz članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji.

Slijedom navedenog je odlučeno kao u točki 8. izreke ovog Rješenja.

j) Konkurencijsko vijeće je u postupku javne nabave broj: 687-1-1-57/23 (Lot2), ugovornog organa Grad Prnjavor, ustvrdilo kako slijedi:

Ugovorni organ Grad Prnjavor je proveo postupak javne nabave računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot2) čija je procijenjena vrijednost nabave bila 38.462,00 KM.

Početna rang lista ponuđača koji su pozvani da sudjeluju u e-aukciji je bila kakao slijedi: Elur (28.535,00 KM) i Media

Market (38.400,00 KM). Prema Izvješću o toku i završetku e-aukcije, e-aukcija je održana dana 10.05.2023. godine sa početkom u 13:30:00 sati i završena u 13:40:00 sati, na kojoj ni jedan ponuđač nije podnosio novu cijenu ponude, zbog čega je rang lista nakon održane e-aukcije istovjetna kao i lista ponuđača koji su pozvani da sudjeluju na e-aukciji.

Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača je izabran Elur, koji nije dostavio dokumentaciju sukladno članku 45. Zakona o javnim nabavama, zbog čega je izabran ponuđač Media Market i sa njim je ugovorni organ i zaključio ugovor o predmenoj javnoj nabavi, vrijednost ugovor 38.400,00 KM.

Postupajući po zahtjevu Konkurencijskog vijeća od 03.06.2023. godine, akt broj: UP 01-26-3-004-75/24, na okolnosti iz postupka javne nabave računara i računarske opreme broj: 687-1-1-57/23 (Lot1), gospodarski subjekat Elur je u ostavljenom roku dostavio odgovor, podnesak zaprimljen pod brojem: UP 01-26-3-004-84/24, kako slijedi: "U postupku javne nabave Lot 2 radilo se o 5 kom crno-bijelih printera formata A3 i 2 kolor printera formata A3 sa proračunom 38.462,00 KM. Za ovu robu ELUR je dobio samo ponudu od EA-SERVIS d.o.o. Sarajevo. Nakon što je došao Zapisnik o otvaranju ponuda ELUR je utvrdio da je napravio računsku grešku. Naime nabavna cijena prema ponudi EA-SERVIS d.o.o. Sarajevo iznosi (...)* KM, a ELUR je greškom ponudio cijenu 28.535,00 KM, što je niže od nabavne cijene za (...)* KM. Ugovorni organ je ponudio Ugovor ELUR-u kao prvoplasiranom ponuđaču. Kako bi se prihvatanje ugovora pokazalo kao čist gubitak od (...)* KM, Elur nije dostavio dokumente po čl. 45. te je na taj način odustao od ugovora."

Konkurencijsko vijeće, naprijed navedeno obrazloženje, ne može uvažiti, prije svega jer gospodarski subjekat Elur nije obavijestio ugovorni organ da odustaje od postupka javne nabave odmah po dobijanju Zapisnika o otvaranju ponuda, nego je ostavio ugovorni organ cijelo vrijeme u zabludi, bez ijednog akta činjenja kojim bi dao doznanja ugovornom organu da ne može ispoštovati cijenu ponude koja je kako sam navodi greškom upisana kao takva. Također, gospodarski subjekat Elur je zajedno sa gospodarskim subjektom Inter-com, u istom postupku javne nabave broj: 687-1-1-57/23 ugovornog organa Grad Prnjavor ali za (Lot1), omogućio gospodarskom subjektu Media Market zaključenje ugovora, zbog čega je osnovana sumnja Konkurencijskog vijeća da su razlozi koje gospodarski subjekat navodi, neutemeljeni i da se ne radi o nenamjernoj greški. Zbog utvrđene koluzije gospodarskih subjekata Media Market i Elur, Konkurencijsko vijeće smatra da se i u postupku javne nabave broj: 687-1-1-57/23 za (Lot 2), radi o koluziji koja ima isti cilj, a to je da se gospodarskom subjektu Media Market omogući zaključenje ugovora i za Lot 2 predmetne javne nabave. Nesumnjivi dokaz postojanja razmjene informacija i suradnje gospodarskih subjekata je i činjenica da se oba gospodarska subjekta pozivaju na odredbe člana 8. Zakona o konkurenciji, odnosno ukazuju na to da se njihovo ponašanje u postupcima javnih nabava sukladno navedenim člankom zakona, ne može smatrati zabranjenim sporazumom.

Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo da su gospodarski subjekti Media Market i Elur na tržištu javne nabave računara i računarske opreme Lot 2, zaključili zabranjeni sporazum u smislu odredbi članka 4. stavak (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji.

Slijedom navedenog je odlučeno kao u točki 9. izreke ovog Rješenja.

k) U postupku javne nabave računarske opreme broj: 1349-1-1-83/23, ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo, Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo sljedeće:

Ugovorni organ JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo, je proveo postupak javne nabave računarske opreme broj: 1349-1-1-83/23, procijenjena vrijednost nabave 40.000,00 KM.

Tendersku dokumentaciju su sa iste IP adrese dana 11.05.2023. godine, preuzeli gospodarski subjekti Smart Computer (14:55h) i Softkom S (15:13h).

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-aukcije, početna rang lista ponuđača koji su pozvani da sudjeluju u e-aukciji je bila kako slijedi: Univerzalno (39.884,00 KM), Smart Computer (39.990,00 KM), Inter-Com (40.000,00 KM), Media Market (40.000,00 KM) i Softkom S (40.000,00 KM).

Dana 05.06.2023. godine je održana e-aukcija sa početkom u 09:00:00 sati i završena u 09:10:00 sati. Od pozvanih ponuđača, u e-aukciji je sudjelovao ponuđač Smart Computer, koji je jednom podnio novu cijenu ponude umanjenu za 0,37%.

Prema konačnoj rang listi ponuđača koji su sudjelovali na e-aukciji, prvoplasirani je bio Smart Computer sa konačnom cijenom 39.844,00 KM, drugoplasirani Univerzalno 39.884,00 KM, trećeplasirani Inter-Com 40.000,00 KM, četveroplasirani Media Market 40.000,00 KM, i petoplasirani Softkom S sa konačnom cijenom od 40.000,00 KM.

Ugovorni organ je dana 05.06.2023. godine, donio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača kojom je izabran gospodarski subjekt Smart Computer, sa kojim je i zaključen ugovor o predmetnoj nabavi, vrijednost ugovora 39.844,00 KM.

Gospodarski subjekat Univerzalno je na zahtjev Konkurencijskog vijeća da se očituje na okolnosti u navedenom postupku javne nabave, podneskom broj: UP 01-26-3-004-83/24 od 12.06.2024. godine, dostavio sljedeći odgovor: "Dostavljamo vam dodatne podatke, za stavak (2) iz Zahtjeva u svezi postupka javne nabave računarske opreme broj: 1349-1-1-83/23, ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. 1. Dana 12.05.2023. godine smo skinuli tendersku dokumentaciju sa portala ejn.gov.ba, i počeli sa radom na pripremi ponude za tender u postupku br. 1349-1-1-83/23. Dana 31.05.2023. godine, smo predali ponudu putem brze pošte kako bi stigla na vrijeme za otvaranje ponude. Dana 02.06.2023. godine, dobili smo Zapisnik sa otvaranja ponuda na e-mail od gđe Danijele Štaka, viši stručni saradnik za pravne poslove javnih nabavi. Dana 02.05.2023. godine smo dobili Obavijest o održavanju e-aukcije putem e-maila Agencije za javne nabave BiH. Na e-aukciji održanoj dana 05.06.2023. godine, naša ponuda je bila drugorangirana. Nismo sudjelovali na e-aukciji, jer naš kolega koji je radio na poziciji menadžera nabave za IT opremu, (...)* nije našao povoljnu ponudu od dobavljača. Odnosno, kolega je uzimao cijene sa stranice dobavljača i te naknadno tražio potvrdu od dobavljača Kimtec doo (...)* da potvrdi cijene. Predstavnik dobavljača je telefonskim putem potvrdio cijene sa njihove web strance shop-a. Naša kompanija prvobitno nije dobila povoljnu ponudu od dobavljača, nismo bili u mogućnosti da spuštamo cijenu na e-aukciji jer bi doveli kompaniju da posluje u minus odnosno ispod nabavne cijene. Također, neki od proizvoda su se nalazili na našem lageru. U prilogu vam šaljemo konverzaciju između dobavljača i našeg kolege, te kalkulaciju i Obrazac za cijenu ponude na kojoj je kolega dostavio cijene za ovu ponudu. Kolega (...)* nije u svoju ponudu nije bio uračunao trošak transporta i dnevnicu, zbog toga mi nismo bili u mogućnosti spustiti cijenu naše ponude na e-aukciji, jer bi onda poslovali u minus sa ponudom. Dana 08.06.2023. godine, putem e-mail pošte od (...)*, zaprimili smo Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj 00-5-390-11/23 od 05.06.2023. god i Zapisnik o pregledu i ocjeni ponuda br. 00-5-390-10/23 od 05.06.2023.god."

Gospodarski subjekat Inter-Com je na zahtjev Konkurencijskog vijeća da se očituje na okolnosti u navedenom postupku javne nabave, podneskom broj: UP 01-26-3-004-87/24 od 13.06.2024. godine, dostavio sljedeći odgovor: "Što se tiče postupka 1349-1-1-83/23 JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, komercijalista koji je radio na referatu računarske opreme nije sudjelovao na eAukciji jer je zaboravio na istu te nije bio svjestan da je eAukcija uopće zakazana. Što se tiče Vašeg zahtjeva zašto smo imali istu cijenu kao ostali ponuđači općepoznato je da kada se radi o postupku koji ima eAukciju većina ponuđača ide do procjenjenje cijene nabave tako da nemamo nikakve veze sa tim što i ostali ponuđači idu do procijenjene vrijednosti nabave u svojim ponudama."

Gospodarski subjekat Media Market je u odgovor na zahtjev Konkurencijskog vijeća koji je zaprimljen 14.06.2024. godine, (podnesak broj: UP 01-26-3-004-88/24) istakao: "Na e-aukciji smo bili prijavljeni, ali nismo učestvovali iz razloga što je ponuda od našeg dobavljača stigla pred sam kraj roka za dostavu ponuda, nismo mogli predvidjeti predug rok isporuke robe koji se ne bi uklapao sa rokom isporuke koji je tražio ugovorni organ. Dakle, ovdje se postavlja pitanje kada radimo ispravno: kada spuštamo cijenu iii kada ne spuštamo istu? Izgleda da je problem i jedno i drugo. PRILOG: Ponuda od dobavljača".

Gospodarski subjekat Softkom S je u podnesku zaprimljenom dana 18.06.2024. godine, pod brojem: UP 01-26-3-004-91/23 dao uopćen odgovor, ne referirajući se posebno na predmetni postupak javne nabave.

Uvidom u dokaze i argumentaciju gospodarskog subjekta Univerzalno, utvrđeno je da isti ne dokazuju nista osim hronologije planiranja i pravljenja ponude u odsjecima unutar gospodarskog subjekta Univerzalno. Gospodarski subjekat nije dostavi nikakav materijalni dokaz koji bi opravdao zašto nije sudjelovao u e-aukciji. Email koji je gospodarski subjekat Univerzalno uputio dobavljaču Kimtec, sadrži samo podatake o ugovornom organu, o predmetu nabave, procijenjenoj vrijednosti i roku isporuke za predmetnu nabavu. Prema podacima javno dostupnim na stranici Agencije za javne nabave, gospodarski subjekat Univerzalno je u 2023. godini sudjelovao u 19 e-Aukcija, u kojima je svoju cijenu ponude snižavao u rasponu od 0,5% do 35,4% i kao prvoplasirani ponuđač zaključio ugovor za predmetnu nabavu. U predmetnom postupku javne nabave na e-Aukciji je sudjelovao samo privredni subjekat Smart Computer i samo jednom snizio svoju ponudu, koja je bila za 40,00 KM manja od cijene ponude gospodarskog subjekta Univerzalno, što jasno i nedvosmisleno pokazuje nepostojanje stvarne namjere da se u predmetnom postupku javne nabave sudjeluje s ciljem dobijanja posla, nego da je cilj sudjelovanje da se gospodarskom subjektu Smart Computer, pogoduje da bude izabran kao najpovoljniji ponuđač.

Konkurencijsko vijeće je cijenilo naprijed navedenu argumentaciju gospodarskih subjekata Media Market, Softkom S i Inter-Com i utvrdilo da isti nisu dokazali, odnosno otklonili sumnju na postojanje koluzije u postupku javne nabave računarske opreme broj: 1349-1-1-83/23, ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo. Prije svega, gospodarski subjekat Softkom S se nije ni očitovao, niti dao bilo kakav argument da je u predmetnom postupku javne nabave sudjelovao s ciljem da dobije posao. Utvrđeno je da su sa iste IP adrese, on i gospodarski subjekat Smart Computer preuzeli tendersku dokumentaciju, što je nesumnjiv dokaz suradnje između gospodarskih subjekata koja se manifestirala kroz pasivno držanje na e-Aukciji, odnosno ne sudjelovanje u istoj od strane gospodarskog subjekta Softkom S. Gospodarski subjekta Inter-com je u svom odgovoru naveo da je "zaboravio na e-Aukciju", što Konkurencijsko vijeće ne može uzeti kao prihvatljiv argument. U pogledu obrazloženja koje je dao gospodarski subjekat Media Market, postavlja se pitanje, zašto je uopće podnosio ponudu, odnosno sudjelovao u postupku javne nabave, kada je unaprijed znao, da prema ponudi koju je dobio od distributera, neće moći ispoštovati ugovorni organ u pogledu roka isporuke robe.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo postojanje zabranjenog konkurencijskog djelovanja iz članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji između gospodarskih subjekata Univerzalno, Media Market, Softkom S i Inter-Com na tržištu javne nabave računarske opreme ugovornog organa JP Zavod za udžbenike i nastavna sredstva a.d. Istočno Sarajevo.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u točki 10. izreke ovog Rješenja.

Iz svega naprijed navedenog jasno je da su gospodarski subjekti za koje je utvrđeno da su kršili odredbe Zakona iz članka 4. stavak (1) točke b) i c) postupali mimo pravila tržišne konkurencije, dovodeći svojim usklađenim ponašanjem svjesno i s namjerom, kako ugovorne organe, tako i druge konkurente na tržištu, u zabludu koji su njihove ponude smatrali ozbiljnim sa ciljem zaključenja ugovora. Svojim usklađenim ponašanjem narušili su tržišnu konkurenciju na mjerodavnim tržištima.

8. Novčana kazna

U smislu članka 48. stavak (1) točka b) Zakona, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda gospodarskog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se gospodarski subjekt, ako zaključi zabranjeni sporazum na način propisan odredbama članka 4. Zakona o konkurenciji.

Usklađeno ponašanje gospodarskih subjekata zbog kršenja odredbi članka 4. stavak 2) točke b) i c) Zakona u ovom postupku je vrlo jasno. Analizom 16 postupaka javnih nabava, PR Media Market je zaključio ugovore sa ugovornim organima u 9 postupaka, PR Smart Computer u 5, Softkom d.o.o. u 1 i Emado d.o.o. u 1 postupku. Naime u postupcima javnih nabava koji su navedeni u točki 1. izreke ovog Rješenja, očito je usklađeno ponašanje tri gospodarska subjekta gdje su dva (Softkom i Smart Computer) tokom e aukcija snižavali svoje ponude i preko 50% od početne cijene, dok Media Market to nije radio nego je snižavao cijene u puno manjem procentu. Sve to su radili svjesno i s namjerom da druge konkurente istisnu sa tržišta. U svih 6 ovih postupaka, Media Market je zaključio ugovor o nabavi sa ugovornim organom, dok su Softkom i Smart Computer u svim tim postupcima odustali od zaključenja ugovora iz razloga koje nisu dokazali u ovom postupku. Znači svjesno i s namjerom su dovodili u zabludu ugovorne organe nudeći tijekom e-Aukcija neprirodno niske cijene, kako bi ograničili i podijelili tržište.

U ostalim postupcima javnih nabava od točke 2. do točke 10. izreke Rješenja, Media Market je zaključio 3 ugovora, Smart Computer 5, Softkom 1 i Emado 1.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir naprijed navedeno, namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona o konkurenciji, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu članka 52. Zakona o konkurenciji.

Gospodarski subjekti Media Market je počinio zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji u 15 postupaka javnih nabava, u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 66.093,12 KM (slovima: šezdesettisućadevedesettri 12/100 KM), što

predstavlja (...)* % prihoda gospodarskog subjekta Media Market iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Gospodarski subjekat Smart Computer je počinio zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 13 postupaka javnih nabavi, u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 30.411,68 KM (slovima: tridesethiljadačetiristotinejedanaest 68/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda gospodarskog subjekta Smart Computr iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Gospodarski subjekt Softkom S je počinio zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 9 postupaka javnih nabava u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 2.924,00 KM (slovima: dvijetisućededevetstotinadvadesetčetiri 00/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda gospodarskog subjekta Softkom S iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Gospodarski subjekat Zerick je počinio zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 1 postupku javne nabave u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena novčana kazna u iznosu od 2.902,54 KM (slovima: dvijetisućedevetstotinadva 54/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda gospodarskog subjekta Zerick iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Gospodarski subjekat Inter-Com je počinio zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 4 postupka javnih nabavi u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 80.409,96 KM (slovima: osamdesettisućačetiristotinedevet 96/100 KM), što predstavlja (...)* prihoda gospodarskog subjekta Inter-Com iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Gospodarski subjekta Alf-om je počinio zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 1 postupku javne nabave u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena novčana kazna u iznosu od 41.772,91 KM (slovima: četrdesetjednatisućasedamstotinasedamdesetsedam 91/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda gospodarskog subjekta Alf-om iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Gospodarski subjekat Emado je počinio zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 1 postupku javne nabave u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena novčana kazna u iznosu od 13.450,95 KM (slovima: trinaesttisućačetiristotinepedeset 95/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda gospodarskog subjekta Emado iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Gospodarski subjekat Elur je počinio zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 2 postupka javnih nabavi u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 5.468,24 KM (slovima: pettisućačetiristotinešezdesetosam 24/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda gospodarskog subjekta Elur iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

Gospodarski subjekat Univerzalno je počinio zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, u 1 postupku javne nabave, u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, te je izrečena novčana kazna u iznosu od 41.494,58 KM (slovima: četrdesetjednahiljadačetiristotinedevedestčetiri 58/100 KM), što predstavlja (...)*% prihoda gospodarskog subjekta Univerzalno iz 2022. godine, koji je iznosio (...)* KM.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prisilnim putem, u smislu članka 47. Zakona o konkurenciji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Konkurencijsko vijeće smatra, da je sa ovako izrečenim novčanim kaznama, ostvaren cilj izricanja kazni u smislu odvraćanja od povreda Zakona o konkurenciji, ne samo gospodarskih subjekata protiv kojih se vodio postupak, veći i u odnosu na ostale gospodarske subjekte na koje se primjenjuje Zakon o konkurenciji.

Slijedom navedenog je odlučeno kao u točkama od 15. zaključno sa točkom 23. izreke ovog Rješenja.

9. Troškovi postupka

Punomoćnik gospodarskog subjekta Copitrade, advokat Milan Matić, je dana 21.03.2024. godine, podnio zahtjev za naknadu troškova u postupku (podnesak broj: UP 01-26-3-004-22/24) koji se sastoji od sljedećih troškova: 1) sastav odgovora 2.700,00 KM shodno Tar.br.2 AT RS; 2) paušalna nagrada 675,00 KM shodno Tar.br.12 AT RS (prikupljanje podataka, umnožavanje dokumentacije, pregled spisa, predaja podneska), što ukupno iznosi 3.948,75 KM sa uračunatim PDV-om.

Punomoćnik gospodarskog subjekta Smart Computer, odvjetnik Dražen Vidaković, je dana 27.03.2024. godine podnio zahtjev za naknadu troškova (podnesak broj: UP 01-26-3-004-27/24) kojim je tražena naknada nužnih i opravdanih troškova sastava odgovora u iznosu od 375,00 KM sukladno tarifi Odvjetničke komore Republike Srpske (sukladno sa AT 150 bodova, paušal 25%), kao podneskom broj: UP 01-26-3-004-90/24 od 18.06.2024. godine za sastavak odgovora na zahtjev iznos od 375, KM sukladno tarifi Odvjetničke komore Republike Srpske (sukladno sa AT 150 bodova, paušal 25%), što ukupno iznosi 750 KM.

Punomoćnik gospodarskog subjekta Alf-om d.o.o Banja Luka, odvjetnik Zlatan Alagić, je dana 20.03.2024. godine podnio zahtjev za naknadu troškova (podnesak broj: UP 01-26-3-004-20/24) kojim tražena naknada troškova na ime sastava odgovora na zahtjev od 19.03.2024. godine u iznosu od 1.338,00 KM bez PDV-a i dana 06.11.2024. godine (podnesak broj: UP 01-26-3-004-80/24) tražena naknada za sastavljanje odgovora na zahtjev od 10.06.2024. godine u iznosu od 1.338,00 KM bez PDV-a, što ukupno iznosi 2.676,00 KM bez PDV-a.

Ostale stranke u postupku nisu podnijele zahtjev za nakanadu troškova.

Člankom 108. stavak 1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u rješenju kojim se postupak završava organ koji donosi rješenje određuje ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku imaju isplatiti, a člankom 105. stavak 6) istog Zakona je propisano da troškove stranke i druge osobe u postupku prouzrokovane postupkom pokrenutim po službenoj dužnosti ili u javnom interesu, a koje stranka, odnosno druga osoba u postupku nije izazvala svojim ponašanjem, snosi organ koji je pokrenuo postupak.

Konkurencijsko vijeće je punomoćniku gospodarskog subjekta Copitrade d.o.o Bijeljina, odvjetniku Milanu Matiću, priznalo samo troškove zastupanja koji su bili nužni i opravdani u ovom postupku, pa je sukladno Tarifi o nagradama i naknadama troškova za rad odvjetnika u RS, utvrdilo i priznalo sljedeće troškove: 1) sastavak odgovora u iznosu od 300,00 KM i 2) paušalna nagrada u iznosu od 75,00 KM, ukupno 375,00 KM, što sa uračunatim PDV-om iznosi 438,75 KM, a koji će biti uplaćeni u roku od 30 dana od dana dostavljanja Rješenja.

Slijedom čega je odlučeno kao u točki 24. izreke.

Konkurencijsko vijeće je sukladno odredbama članka 105. stavak 6) Zakona o upravnom postupku, odbilo zahtjev za naknadu troškova punomoćnicima gospodarskih subjekata PR Smart Computer Prijedor i Alf-om d.o.o Banja Luka, kao neutemeljen.

Slijedom čega je odlučeno kao u točki 25. izreke.

10. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijama, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP 01-26-3-004-118/24
07. studenoga 2024. godine Predsjednik
Sarajevo **Ivo Jerkić**, v. r.

178

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1) тачка д), а у вези са члановима 12., 14., 16., 17. и 18. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), рјешавајући по заједничкој Пријави концентрације привредних субјеката "Кончар - електроиндустрија" д.д. за производњу и услуге, Фаллерово шеталиште 22, Загреб, Р.Хрватска и Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Краљевина Холандија заступаног од стране адвоката Џана Смаилагић - Хромић и Езмане Турковић из Адвокатског друштва Marić&Co, Мехмеда Спахе 26, 71000 Сарајево, запримљеној дана 26.07.2024 године под бројем УП-06-26-1-018-1/24, на 17. (седамнаестој) сједници одржаној дана 20.11.2024. године, је донио

РЈЕШЕЊЕ

1. Оцјењује се допуштеном концентрација на релевантном тржишту производње и продаје трансформаторских котлова на територији Босне и Херцеговине која настаје заједничким улагањем привредних субјеката "Кончар - електроиндустрија" д.д. за производњу и услуге, Фаллерово шеталиште 22, Загреб, Р.Хрватска и Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Краљевина Холандија у циљу стицања заједничке контроле над привредним субјектом Кончар Трансформаторски котлови д.о.о. Иве Политеа 64, Загреб, Р. Хрватска.
2. Обавезују се привредни субјекти "Кончар - електроиндустрија" д.д. за производњу и услуге, Фаллерово шеталиште 22, Загреб, Р.Хрватска и Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Краљевина Холандија да плате административну таксу у укупном износу од 5.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
3. Ово Рјешење о концентрацији уписује се у Регистар концентрација.
4. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренцијски савјет је дана 26.07.2024 године, запримио под бројем УП-06-26-1-018-1/24 поднесак који се односи на заједничку Пријаву намјере концентрације привредног субјекта "Кончар - електроиндустрија" д.д. за производњу и услуге, Фаллерово шеталиште 22, Загреб, Р. Хрватска и Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Краљевина Холандија а која се односи на потпуно функционално заједничко улагање у привредном субјекту Кончар Трансформаторски котлови д.о.о. Иве Политеа 64, Загреб, Р.Хрватска.

С обзиром да Пријава није била комплетна, Конкуренцијски савјет је актом број УП-06-26-1-018-2/24 од дана 14.08. 2024 године, затражио допуну исте, те је Подносилац пријаве дана 20.08.2024 године исту допунио поднеском запримљеним под бројем УП-06-26-1-018-3/24 те затражио одобрење додатног рока од 15 дана за доставу недостајуће документације.

У вези запримљеног захтјева за одобрење додатног рока, Конкуренцијски савјет се дана 26.08.2024 године обратио Подносиоцу пријаве актом број УП-06-26-1-018-4/24 којим је тражени рок одобрен.

Подносилац пријаве је дана 03.09.2024 године доставио одговор запримљен под бројем УП-06-26-1-018-5/24 са документацијом која је недостајала.

Подносилац пријаве је дана 06.09.2024 године доставио актом запримљеним под бројем УП-06-26-1-018-6/24 Рјешење Комисије за заштиту конкуренције Републике Србије број 6/0-02-759/2024-5 од 05.09.2024 године којим се предметна концентрација одобрава.

Конкуренцијски савјет је, у складу са чланом 16. став (4) Закона, дана 11.11.2024. године издао Обавјештење о достављеној Пријави број УП-06-26-1-018-8/24 у којем су објављени подаци о намјераваној концентрацији и то у дневним новинама "Дневни лист" и веб страници Конкуренцијског савјета, те том приликом позвало све заинтересоване стране на достављање писаних коментара о провођењу исте.

На издато Обавјештење Конкуренцијски савјет није запримио коментаре.

По пријему документације Конкуренцијски савјет је утврдио да је Пријава комплетна и издао Потврду о пријему комплетне и уредне Пријаве, у складу са чланом 30. став (3) Закона, дана 19.11.2024 године, под бројем УП-06-26-1-018-9/24, те исту доставили актом под бројем УП-06-26-1-018-10/24.

Пријава је поднесена у прописаном року у смислу члана 16. став (1) Закона, те увидом у достављену документацију утврђено је, да је уплаћена административна такса.

Подносилац пријаве је навео, у складу с чланом 30. став (2) Закона, да је изван територије Босне и Херцеговине, Пријаву поднио или ће поднијети и овлаштеном тијелу за оцјену концентрације (...) [1]

1. Учесници концентрације

Учесници предметне концентрације су привредни субјекат "Кончар - електроиндустрија" д.д. за производњу и услуге, Фаллерово шеталиште 22, Загреб, Р.Хрватска и Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Краљевина Холандија .

1.1. Привредни субјекат "Кончар - електроиндустрија" д.д. за производњу и услуге, Фаллерово шеталиште 22, Загреб, Р. Хрватска - Кончар

Привредни субјекат "Кончар - електроиндустрија" д.д. за производњу и услуге, Фаллерово шеталиште 22, Загреб, Р.Хрватска (у даљем тексту Кончар или Подносилац Пријаве) је регистрован при Трговачком суду у Загребу, Р. Хрватска, под МБС 080040936 чија је основна дјелатност производња електромотора, генератора и трансформатора.

[1] Подаци представљају пословну тајну

Кончар је матично предузеће Кончар Групе које у свом саставу има 16 зависних друштава.

Кончар Група производи опрему и постројења за производњу, пренос и дистрибуцију електричне енергије, као и трачничких возила те опреме за примјену у подручју транспорта и индустрије. Кончар група остварује већинско право управљања у друштвима унутар групе кроз већинска чланска права, односно као ималац пословних учешћа или акција.

Иако Кончар није остварио промет на релеватном тржишту Босне и Херцеговине, кроз остале пословне активности Кончар је у 2023 години у БиХ остварио цца око (...) КМ прихода кроз сљедеће подружнице:

(...)

1.1.1. Повезана друштва привредног субјекта Кончар у Босни и Херцеговини

Подносилац пријаве је власник путем свог повезаног лица Далековод Група (Далековод д.д.) у којем има 75,16% учешћа са привредним друштвом ДАЛЕКОВОД Мостар д.о.о., Улица Др Анте Старчевића бб, Мостар, у којем Далековод Група има 100% учешћа и у привредном субјекту Далековод Творница конструкција и стубова а.д. Добој - у стечају.

Такође Далековод д.д. је оснивач подружнице страног правног лица у БиХ Далековод д.д. за инжињеринг, производњу и изградњу, Анте Старчевића бб, Мостар - подружница Мостар.

Друштво Кончар- Инжењеринг д.о.о. за производњу и услуге, Фаллерово шеталиште 22, Загреб, Р. Хрватска је оснивач подружнице у Босни и Херцеговини, КОНЧАР-ИНЖЕЊЕРИНГ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ 1 ТРАНСПОРТ ДД - Подружница Мостар са сједиштем на адреси Др. Анте Старчевића бб и подружница у Бијељини.

1.2. Привредни субјекат Сиеменс Енергу Холдинг Б.В., Стадхоудерслаан 900, 2382 БЛ Зоетерwоуде, Краљевина Холандија

Привредни субјекат Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Краљевина Холандија (у даљем тексту. Сиеменс) је регистрован при Трговачкој комори К. Холандије под бројем 860247326 чији је једини оснивач привредни субјекат Siemens Energy Global GmbH & Co KG, Otto Hahn Ring 6, 81739 Минхен (у даљем тексту: Siemens Група), Федерална Њемачка чија је основна дјелатност финансијски холдинг.

Siemens Група послује у четири главне пословне области: гасне услуге, мрежне технологије, трансформација индустрије и Siemens Gamesa обновљива енергија.

У посљедње три године, обим пословања Siemens Групе у Босни и Херцеговини у сегменту мрежних технологија био је минималан без значајних односа купаца и добављача.

Привредни субјекат Siemens нема у БиХ повезаних друштава (на основу података из Пријаве).

1.3. Привредни субјекат Кончар - Трансформаторски котлови д.о.о. - Циљно друштво

Привредни субјекат Кончар - Трансформаторски котлови д.о.о, Иве Полиетеа 64, Загреб, Р. Хрватска је новоосновано друштво привредног субјекта Кончар и у његовом је 100% власништву. Регистрован је при Трговачком суду у Загребу, Р. Хрватска, под МБС 081540048 чија је основна дјелатност производња и продаја трансформаторских котлова.

Ово друштво још није постало активно те није извјесно да ли ће уопште дјеловати на подручју Босне и Херцеговине и након што постане активно.

Циљно друштво нема повезаних друштава у БиХ.

2. Правни оквир оцјене концентрације

Конкуренцијски савјет у провођењу поступка оцјене допуштености концентрације примијенио је одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", број 18/06 и 34/10), Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја ("Службени гласник БиХ", број 34/10) те Одлуке о начину подношења пријаве и критеријума за оцјену концентрација привредних субјеката ("Службени гласник БиХ", број 34/10).

3. Правни основ предметне трансакције

Правни основ предметне трансакције је Уговор о заједничком улагању закључен дана 12.07.2024 године који су закључили привредни субјекти Кончар и Siemens а који се односи на продају 40% учешћа у основном капиталу Циљног друштва привредном субјекту Siemens, те након одобрења предметне трансакције оба Подносиоца пријаве намјеравају реализовати заједничко улагање у сврху заједничког капиталног финансирања изградње новог производног објекта и пословне зграде Циљног друштва.

Након изградње производног објекта Циљног друштва и под условима из предметног уговора, (...).

Након провођења концентрације, заједничко улагање ће на трајној основи извршавати све функције независних привредних субјеката.

По провођењу предложене концентрације, привредни субјекат Кончар ће имати у заједничком улагању 60% учешћа са правом гласа, док ће Siemens имати 40% учешћа.

Након провођења предложене концентрације, заједничко улагање ће на трајној основи извршавати све функције независних привредних субјеката.

Слиједом наведеног, Конкуренцијски савјет је утврдио да је правни облик предметне концентрације представља заједничко улагање на дугорочној основи, два или више независних привредних субјеката, који дјелује као независан привредни субјекат, у смислу члана 12. став (1) тачка ц) Закона.

4. Обавеза пријаве концентрације

Обавеза пријаве концентрације привредних субјеката са сједиштем у Босни и Херцеговини, у смислу члана 14. став (1) под б) Закона, у вези са чланом 2. Одлуке о начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрације привредних субјеката, постоји ако укупни годишњи приход сваког од најмање два привредна субјекта учесника концентрације остварен продајом роба и/или услуга на тржишту Босне и Херцеговине износи најмање 8.000.000,00 КМ по завршном рачуну у години која је претходила концентрацији, или ако је њихово заједничко учешће на релевантном тржишту веће од 40,00%.

Према подацима из Пријаве, укупни годишњи приходи привредних субјеката учесника концентрације (и њихових повезаних привредних субјеката), на дан 31. децембар 2023. године, као години која претходи концентрацији, износи:

Табела 1.

	Кончар	**Siemens**
	КМ	**КМ**
Свијет	(...)	(...)
БиХ	(...)	(...)

Извор: Подаци из Пријаве о намјери концентрације

(на основу достављених консолидованих извјештаја Кончар групе и Siemens Energy)

Средњи курс Централне Банке на дан 28.08.2024 године - 1,955830 КМ

Годишњи приходи учесника концентрације представљају укупне приходе (без пореза на додатну вриједност и других пореза који се директно односе на учеснике концентрације на тржишту Босне и Херцеговине), у смислу члана 9. тачка х) Одлуке о начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрација привредних субјекта.

Конкуренцијски савјет је утврдио да су учесници предметне концентрације испунили услов укупног годишњег прихода на свјетском тржишту, у смислу члана 14. став (1) тачка а) Закона те су испунили услов укупног годишњег прихода на тржишту Босне и Херцеговине (Табела 1.), док нису остварили учешће од најмање 40,0% на релевантном тржишту , у смислу члана 14. став (1) тачка б) Закона.

Будући да учесници концентрације су испунили услове из члана 14. став 1) Закона подлијежу обавези пријаве концентрације.

5. Релевантно тржиште предметне концентрације

Релевантно тржиште концентрације, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа/услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у производном смислу обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјењивим, под прихватљивим условима, имајући у виду посебно њихове битне особине, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Надаље према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухваћа цјелокупну или дио територије Босне и Херцеговине на којем привредни субјект дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

У вези са Трансакцијом, Подносилац пријаве предлаже да се одреди као тржиште производње и продаје трансформаторских котлова, те да географске тржиште буде територија Босне и Херцеговине, с обзиром да и Подносиоци пријаве и Циљно друштво у могућности су да нуде своје услуге на цијелој територији.

Слиједом наведеног, Конкуренцијски савјет је као релеватно тржиште одредио тржиште производње и продаје трансформаторских котлова на територији Босне и Херцеговине.

5.1. Анализа релеватног тржишта

Подносилац пријаве истиче да ни Циљно друштво, као ни привредни субјекти Кончар и Siemens нису активни на релеватном тржишту у Босни и Херцеговини, те није уопште познато хоће ли Циљно друштво уопште пословати на подручју БиХ.

Сходно томе, не постоји тржишно учешће учесника концентрације, као нити њихових главних конкурената на релевантном тржишту производње и продаје трансформаторских котлова на територији Босне и Херцеговине.

Предложена концентрација не угрожава конкуренцију на релеватном тржишту у БиХ, с обзиром да се дјелатности Кончар и Siemens не преклапају и нису активни на релевантном тржишту.

Стога, како се ради о концентрацији привредних субјеката који не дјелују на релеватном тржишту, Конкуренцијски савјет сматра да за оцјену предметне концетрације нису одлучујући подаци о другим учесницима и конкуренцији на релевантном тржишту.

6. Оцјена концентрације

Конкуренцијски савјет у смислу члана 17. Закона је анализом достављених података Подносиоца пријаве, оцијенио да провођењем предметне концентрације неће нарушити конкуренцију на релевантном тржишту имајући у виду да концентрација неће довести до хоризонталног преклапања у пословању учесника у концентрацији, а с обзиром на то да Подносиоци пријаве и Циљно друштво нису активни на релевантном тржишту, те да ће релевантно тржиште остати као и прије предметне трансакције.

Према достављеним подацима, ово заједничко улагање има за циљ јачање производних капацитета, поједностављење продаје дијела будућих капацитета Siemens-a, подстицање међусобне размјене знања и стручности, ублажавање ризика и значајно повећавање глобалне понуде трансформаторских спремника.

Повећане количине генериране проширењем производње намјењене су снабдјевању европских творница енергетских трасформатора Siemens-a углавном у Њемачкој, Аустрији и Хрватској.

У складу са наведеним, Конкуренцијски савјет сматра да предметна концентрација неће спрјечавати, ограничавати нити нарушити тржишну конкуренцију на релевантном тржишту, те је одлучио као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

7. Административна такса

Подносилац Пријаве на ово Рјешење, у складу са чланом 2. Тарифни број 107. тачка д) подтачка 1. Одлуке о висини административних такси у вези с процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06,18/11 и 75/18) је дужан платити административну таксу у укупном износу од 5.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

У складу са одредбом члана 3. став. тачка б) Одлуке о висини административних такси у вези с процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом, Подносиоци Пријаве након извршене уплате су дужни уплатницу као доказ о извршеној уплати административне таксе доставити Конкуренцијском савјету, прије достављања Рјешења.

Уколико Подносилац Пријаве не изврши уплату административне таксе, Конкуренцијски савјет ће покренути поступак принудне наплате по процедури која је прописана чланом 18. Закона о административним таксама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" број 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 и 3/10).

Слиједом наведеног Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 2. диспозитива овог Рјешења.

8. Поука о правном лијеку

Ово Рјешење је коначно и против истога није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објаве овог Рјешења.

Број УП-06-26-1-018-11/24
20. новембра 2024. године
Сарајево

Предсједник
Иво Јеркић, с. р.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 42. stav (1) tačka d), a u vezi sa članovima 12., 14., 16., 17. i 18. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), rješavajući po zajedničkoj Prijavi koncentracije privrednih subjekata "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R.Hrvatska i Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija zastupanog od strane advokata Džana Smailagić - Hromić i Ezmane Turković iz Advokatskog društva Marić&Co, Mehmeda Spahe 26, 71000 Sarajevo, zaprimljenoj dana 26.07.2024. godine pod brojem UP-06-26-1-018-1/24, na 17. (sedamnaestoj) sjednici održanoj dana 20.11.2024. godine, je donijelo

RJEŠENJE

1. Ocjenjuje se dopuštenom koncentracija na relevantnom tržištu proizvodnje i prodaje transformatorskih kotlova na teritoriji Bosne i Hercegovine koja nastaje zajedničkim ulaganjem privrednih subjekata "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R.Hrvatska i Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija u cilju sticanja zajedničke kontrole nad privrednim subjektom Končar Transformatorski kotlovi d.o.o. Ive Politea 64, Zagreb, R.Hrvatska.
2. Obavezuju se privredni subjekti "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R.Hrvatska i Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija da plate administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.
3. Ovo Rješenje o koncentraciji upisuje se u Registar koncentracija.
4. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je dana 26.07.2024. godine, zaprimilo pod brojem UP-06-26-1-018-1/24 podnesak koji se odnosi na zajedničku Prijavu namjere koncentracije privrednog subjekta "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R.Hrvatska i Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija a koja se odnosi na potpuno funkcionalno zajedničko ulaganje u privrednom subjektu Končar Transformatorski kotlovi d.o.o. Ive Politea 64, Zagreb, R.Hrvatska.

S obzirom da Prijava nije bila kompletna, Konkurencijsko vijeće je aktom broj UP-06-26-1-018-2/24 od dana 14.08.2024. godine, zatražilo dopunu iste, te je Podnosilac prijave dana 20.08.2024. godine istu dopunio podneskom zaprimljenim pod brojem UP-06-26-1-018-3/24 te zatražio odobrenje dodatnog roka od 15 dana za dostavu nedostajuće dokumentacije .

U vezi zaprimljenog zahtjeva za odobrenje dodatnog roka, Konkurencijsko vijeće se dana 26.08.2024. godine obratilo Podnosiocu prijave aktom broj UP-06-26-1-018-4/24 kojim je traženi rok odobren.

Podnosilac prijave je dana 03.09.2024. godine dostavio odgovor zaprimljen pod brojem UP-06-26-1-018-5/24 sa dokumentacijom koja je nedostajala.

Podnosilac prijave je dana 06.09.2024. godine dostavio aktom zaprimljenim pod brojem UP-06-26-1-018-6/24 Rješenje Komisije za zaštitu konkurencije Republike Srbije broj 6/0-02-759/2024.-5 od 05.09.2024. godine kojim se predmetna koncentracija odobrava.

Konkurencijsko vijeće je, u skladu sa članom 16. stav (4) Zakona, dana 11.11.2024. godine izdalo Obavještenje o dostavljenoj Prijavi broj UP-06-26-1-018-8/24 u kojem su objavljeni podaci o namjeravanoj koncentraciji i to u dnevnim novinama "Dnevni list" i web stranici Konkurencijskog vijeća, te tom prilikom pozvalo sve zainteresovane strane na dostavljanje pisanih komentara o provođenju iste.

Na izdato Obavještenje Konkurencijsko vijeće nije zaprimilo komentare.

Po prijemu dokumentacije Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Prijava kompletna i izdalo Potvrdu o prijemu kompletne i uredne Prijave, u skladu sa članom 30. stav (3) Zakona, dana 19.11.2024. godine, pod brojem UP-06-26-1-018-9/24, te istu dostavili aktom pod brojem UP-06-26-1-018-10/24.

Prijava je podnesena u propisanom roku u smislu člana 16. stav (1) Zakona, te uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je, da je uplaćena administrativna taksa.

Podnosilac prijave je naveo, u skladu s članom 30. stav (2) Zakona, da je izvan teritorije Bosne i Hercegovine, Prijavu podnio ili će podnijeti i ovlaštenom tijelu za ocjenu koncentracije (...) [1]

1. Učesnici koncentracije

Učesnici predmetne koncentracije su privredni subjekt "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R.Hrvatska i Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija .

1.1. Privredni subjekt "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R.Hrvatska - Končar

Privredni subjekt "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R.Hrvatska (u daljem tekstu Končar ili Podnosilac Prijave) je registrovan pri Trgovačkom sudu u Zagrebu, R. Hrvatska, pod MBS 080040936 čija je osnovna djelatnost proizvodnja elektromotora, generatora i transformatora.

Končar je matično preduzeće Končar Grupe koje u svom sastavu ima 16 zavisnih društava.

Končar Grupa proizvodi opremu i postrojenja za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije, kao i tračničkih vozila te opreme za primjenu u području transporta i industrije. Končar grupa ostvaruje većinsko pravo upravljanja u društvima unutar grupe kroz većinska članska prava, odnosno kao imalac poslovnih udjela ili dionica.

Iako Končar nije ostvario promet na relevatnom tržištu Bosne i Hercegovine, kroz ostale poslovne aktivnosti Končar je u 2023 godini u BiH ostvario cca oko (...) KM prihoda kroz sljedeće podružnice:

(...).

[1] Podaci predstavljaju poslovnu tajnu

1.1.1. Povezana društva privrednog subjekta Končar u Bosni i Hercegovini

Podnosilac prijave je vlasnik putem svog povezanog lica Dalekovod Grupa (Dalekovod d.d.) u kojem ima 75,16% udjela sa privrednim društvom DALEKOVOD Mostar d.o.o., Ulica Dr Ante Starčevića bb, Mostar, u kojem Dalekovod Grupa ima 100% udjela i u privrednom subjektu Dalekovod Tvornica konstrukcija i stubova a.d. Doboj - u stečaju.

Također Dalekovod d.d. je osnivač podružnice stranog pravnog lica u BiH Dalekovod d.d. za inžinjering, proizvodnju i izgradnju, Ante Starčevića bb, Mostar - podružnica Mostar.

Društvo Končar- Inženjering d.o.o. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R. Hrvatska je osnivač podružnice u Bosni i Hercegovini, KONČAR-INŽENJERING ZA ENERGETIKU 1 TRANSPORT DD -Podružnica Mostar sa sjedištem na adresi Dr. Ante Starčevića bb i podružnica u Bijeljini.

1.2. Privredni subjekt Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija

Privredni subjekat Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija (u daljem tekstu. Siemens) je registrovan pri Trgovačkoj komori K. Holandije pod brojem 860247326 čiji je jedini osnivač privredni subjekat Siemens Energy Global GmbH & Co KG, Otto Hahn Ring 6, 81739 Minhen (u daljem tekstu: Siemens Grupa), Federalna Njemačka čija je osnovna djelatnost finansijski holding.

Siemens Grupa posluje u četiri glavne poslovne oblasti: gasne usluge, mrežne tehnologije, transformacija industrije i Siemens Gamesa obnovljiva energija.

U posljednje tri godine, obim poslovanja Siemens Grupe u Bosni i Hercegovini u segmentu mrežnih tehnologija bio je minimalan bez značajnih odnosa kupaca i dobavljača.

Privredni subjekat Siemens nema u BiH povezanih društava (na osnovu podataka iz Prijave).

1.3. Privredni subjekat Končar - Transformatorski kotlovi d.o.o. - Ciljno društvo

Privredni subjekat Končar - Transformatorski kotlovi d.o.o, Ive Polietea 64, Zagreb, R. Hrvatska je novoosnovano društvo privrednog subjekta Končar i u njegovom je 100% vlasništvu. Registrovan je pri Trgovačkom sudu u Zagrebu, R. Hrvatska, pod MBS 081540048 čija je osnovna djelatnost proizvodnja i prodaja transformatorskih kotlova.

Ovo društvo još nije postalo aktivno te nije izvjesno da li će uopšte djelovati na području Bosne i Hercegovine i nakon što postane aktivno.

Ciljno društvo nema povezanih društava u BiH.

2. Pravni okvir ocjene koncentracije

Konkurencijsko vijeće u provođenju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije primijenilo je odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", broj 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10) te Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterija za ocjenu koncentracija privrednih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10).

3. Pravni osnov predmetne transakcije

Pravni osnov predmetne transakcije je Ugovor o zajedničkom ulaganju zaključen dana 12.07.2024. godine koji su zaključili privredni subjekti Končar i Siemens a koji se odnosi na prodaju 40% udjela u osnovnom kapitalu Ciljnog društva privrednom subjektu Siemens, te nakon odobrenja predmetne transakcije oba Podnosioca prijave namjeravaju realizovati zajedničko ulaganje u svrhu zajedničkog kapitalnog finansiranja izgradnje novog proizvodnog objekta i poslovne zgrade Ciljnog društva .

Nakon izgradnje proizvodnog objekta Ciljnog društva i pod uslovima iz predmetnog ugovora, (...).

Nakon provođenja koncentracije, zajedničko ulaganje će na trajnoj osnovi izvršavati sve funkcije nezavisnih privrednih subjekata.

Po provođenju predložene koncentracije, privredni subjekat Končar će imati u zajedničkom ulaganju 60% udjela sa pravom glasa, dok će Siemens imati 40% udjela.

Nakon provođenja predložene koncentracije, zajedničko ulaganje će na trajnoj osnovi izvršavati sve funkcije nezavisnih privrednih subjekata.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je pravni oblik predmetne koncentracije predstavlja zajedničko ulaganje na dugoročnoj osnovi, dva ili više nezavisnih privrednih subjekata, koji djeluje kao nezavisan privredni subjekat, u smislu člana 12. stav (1) tačka c) Zakona.

4. Obaveza prijave koncentracije

Obaveza prijave koncentracije privrednih subjekata sa sjedištem u Bosni i Hercegovini, u smislu člana 14. stav (1) pod b) Zakona, u vezi sa članom 2. Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracije privrednih subjekata, postoji ako ukupni godišnji prihod svakog od najmanje dva privredna subjekta učesnika koncentracije ostvaren prodajom roba i/ili usluga na tržištu Bosne i Hercegovine iznosi najmanje 8.000.000,00 KM po završnom računu u godini koja je prethodila koncentraciji, ili ako je njihov zajednički udio na relevantnom tržištu veći od 40,00%.

Prema podacima iz Prijave, ukupni godišnji prihodi privrednih subjekata učesnika koncentracije (i njihovih povezanih privrednih subjekata), na dan 31. decembar 2023. godine, kao godini koja prethodi koncentraciji, iznosi:

Tabela 1.

	Končar	Siemens
	KM	KM
Svijet	(...)	(...)
BiH	(...)	(...)

Izvor: Podaci iz Prijave o namjeri koncentracije

(na osnovu dostavljenih konsolidovanih izvještaja Končar grupe i Siemens Energy)

Srednji kurs Centralne Banke na dan 28.08.2024. godine - 1,955830 KM

Godišnji prihodi učesnika koncentracije predstavljaju ukupne prihode (bez poreza na dodatnu vrijednost i drugih poreza koji se direktno odnose na učesnike koncentracije na tržištu Bosne i Hercegovine), u smislu člana 9. tačka h) Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija privrednih subjekta.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su učesnici predmetne koncentracije ispunili uslov ukupnog godišnjeg prihoda na svjetskom tržištu, u smislu člana 14. stav (1) tačka a) Zakona te su ispunili uslov ukupnog godišnjeg prihoda na tržištu Bosne i Hercegovine (Tabela 1.), dok nisu ostvarili udjel od najmanje 40,0% na relevantnom tržištu , u smislu člana 14. stav (1) tačka b) Zakona.

Budući da učesnici koncentracije su ispunili uslove iz člana 14. stav 1) Zakona podliježu obavezi prijave koncentracije.

5. Relevantno tržište predmetne koncentracije

Relevantno tržište koncentracije, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta,

čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu posebno njihove bitne osobine, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Nadalje prema članu 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u geografskom smislu obuhvaća cjelokupnu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojem privredni subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuje od uslova tržišne konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

U vezi sa Transakcijom, Podnosilac prijave predlaže da se odredi kao tržište proizvodnje i prodaje transformatorskih kotlova, te da geografske tržište bude teritorija Bosne i Hercegovine, s obzirom da i Podnosioci prijave i Ciljno društvo u mogućnosti su da nude svoje usluge na cijeloj teritoriji.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je kao relevatno tržište odredilo tržište proizvodnje i prodaje transformatorskih kotlova na teritoriji Bosne i Hercegovine.

5.1. Analiza relevatnog tržišta

Podnosilac prijave ističe da ni Ciljno društvo, kao ni privredni subjekti Končar i Siemens nisu aktivni na relevatnom tržištu u Bosni i Hercegovini, te nije uopšte poznato hoće li Ciljno društvo uopšte poslovati na području BiH.

Shodno tome, ne postoji tržišno učešće učesnika koncentracije, kao niti njihovih glavnih konkurenata na relevantnom tržištu proizvodnje i prodaje transformatorskih kotlova na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Predložena koncentracija ne ugrožava konkurenciju na relevatnom tržištu u BiH, s obzirom da se djelatnosti Končar i Siemens ne preklapaju i nisu aktivni na relevantnom tržištu.

Stoga, kako se radi o koncentraciji privrednih subjekata koji ne djeluju na relevatnom tržištu, Konkurencijsko vijeće smatra da za ocjenu predmetne koncetracije nisu odlučujući podaci o drugim učesnicima i konkurenciji na relevantnom tržištu.

6. Ocjena koncentracije

Konkurencijsko vijeće u smislu člana 17. Zakona je analizom dostavljenih podataka Podnosilaca prijave, ocijenilo da provođenjem predmetne koncentracije neće narušiti konkurenciju na relevantnom tržištu imajući u vidu da koncentracija neće dovesti do horizontalnog preklapanja u poslovanju učesnika u koncentraciji, a s obzirom na to da Podnosioci prijave i Ciljno društvo nisu aktivni na relevantnom tržištu, te da će relevantno tržište ostati kao i prije predmetne transakcije.

Prema dostavljenim podacima, ovo zajendičko ulaganje ima za cilj jačanje proizvodnih kapaciteta, pojednostavljenje prodaje dijela budućih kapaciteta Siemens-a, podsticanje međusobne razmjene znanja i stručnosti, ublažavanje rizika i značajno povećavanje globalne ponude transformatorskih spremnika.

Povećane količine generirane proširenjem proizvodnje namjenjene su snabdjevanju evropskih tvornica energetskih trasformatora Siemens-a uglavnom u Njemačkoj, Austriji i Hrvatskoj.

U skladu sa navedenim, Konkurencijsko vijeće smatra da predmetna koncentracija neće sprječavati, ograničavati niti narušiti tržišnu konkurenciju na relevantnom tržištu, te je odlučilo kao u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja.

7. Administrativna taksa

Podnosilac Prijave na ovo Rješenje, u skladu sa članom 2. Tarifni broj 107. tačka d) podtačka 1. Odluke o visini administrativnih taksi u vezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06,18/11 i 75/18) je dužan platiti administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

U skladu sa odredbom člana 3. stav. tačka b) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnosioci Prijave nakon izvršene uplate su dužni uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne takse dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnosilac Prijave ne izvrši uplatu administrativne takse, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana članom 18. Zakona o administrativnim taksama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Slijedom navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 2. dispozitiva ovog Rješenja.

8. Pouka o pravnom lijeku

Ovo Rješenje je konačno i protiv istoga nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objave ovog Rješenja.

Broj UP-06-26-1-018-11/24
20. novembra 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e), članka 42. stavak (1) točka d), a u svezi sa člancima 12., 14., 16., 17. i 18. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), rješavajući po zajedničkoj Prijavi koncentracije gospodarskih subjekata "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R.Hrvatska i Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija zastupanog od strane odvjetnika Džana Smailagić - Hromić i Ezmane Turković iz Advokatskog društva Marić&Co, Mehmeda Spahe 26, 71000 Sarajevo, zaprimljenoj dana 26.07.2024. godine pod brojem UP-06-26-1-018-1/24, na 17. (sedamnaestoj) sjednici održanoj dana 20.11.2024.. godine, je donijelo

RJEŠENJE

1. Ocjenjuje se dopuštenom koncentracija na mjerodavnom tržištu proizvodnje i prodaje transformatorskih kotlova na teritoriju Bosne i Hercegovine koja nastaje zajedničkim ulaganjem gospodarskih subjekata "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R.Hrvatska i Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija u cilju stjecanja zajedničke kontrole nad gospodarskim subjektom Končar Transformatorski kotlovi d.o.o. Ive Politea 64, Zagreb, R.Hrvatska.
2. Obvezuju se gospodarski subjekti "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R.Hrvatska i Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija da plate

administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

3. Ovo Rješenje o koncentraciji upisuje se u Registar koncentracija.
4. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je dana 26.07.2024. godine, zaprimilo pod brojem UP-06-26-1-018-1/24 podnesak koji se odnosi na zajedničku Prijavu namjere koncentracije gospodarskog subjekta "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R.Hrvatska i Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija a koja se odnosi na potpuno funkcionalno zajedničko ulaganje u gospodarskom subjektu Končar Transformatorski kotlovi d.o.o. Ive Politea 64, Zagreb, R.Hrvatska.

S obzirom da Prijava nije bila kompletna, Konkurencijsko vijeće je aktom broj UP-06-26-1-018-2/24 od dana 14.08. 2024. godine, zatražilo dopunu iste, te je Podnosilac prijave dana 20.08.2024. godine istu dopunio podneskom zaprimljenim pod brojem UP-06-26-1-018-3/24 te zatražio odobrenje dodatnog roka od 15 dana za dostavu nedostajuće dokumentacije .

U svezi zaprimljenog zahtjeva za odobrenje dodatnog roka, Konkurencijsko vijeće se dana 26.08.2024. godine obratilo Podnositelju prijave aktom broj UP-06-26-1-018-4/24 kojim je traženi rok odobren.

Podnositelj prijave je dana 03.09.2024. godine dostavio odgovor zaprimljen pod brojem UP-06-26-1-018-5/24 sa dokumentacijom koja je nedostajala.

Podnositelj prijave je dana 06.09.2024. godine dostavio aktom zaprimljenim pod brojem UP-06-26-1-018-6/24 Rješenje Komisije za zaštitu konkurencije Republike Srbije broj 6/0-02-759/2024.-5 od 05.09.2024. godine kojim se predmetna koncentracija odobrava.

Konkurencijsko vijeće je, sukladno sa člankom 16. stavak (4) Zakona, dana 11.11.2024.. godine izdalo Obavijest o dostavljenoj Prijavi broj UP-06-26-1-018-8/24 u kojem su objavljeni podatci o namjeravanoj koncentraciji i to u dnevnim novinama "Dnevni list" i web stranici Konkurencijskog vijeća, te tom prilikom pozvalo sve zainteresirane strane na dostavljanje pisanih komentara o provođenju iste.

Na izdanu Obavijest Konkurencijsko vijeće nije zaprimilo komentare.

Po prijemu dokumentacije Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Prijava kompletna i izdalo Potvrdu o primitku kompletne i uredne Prijave, sukladno sa člankom 30. stavak (3) Zakona, dana 19.11.2024. godine, pod brojem UP-06-26-1-018-9/24, te istu dostavili aktom pod brojem UP-06-26-1-018-10/24.

Prijava je podnesena u propisanom roku u smislu članka 16. stavak (1) Zakona, te uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je, da je uplaćena administrativna pristojba.

Podnositelj prijave je naveo, sukladno s člankom 30. stavak (2) Zakona, da je izvan teritorija Bosne i Hercegovine, Prijavu podnio ili će podnijeti i ovlaštenom tijelu za ocjenu koncentracije (...) [1].

1. Sudionici koncentracije

Sudionici predmetne koncentracije su gospodarski subjekt "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R.Hrvatska i Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija.

1.1. Gospodarski subjekt "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R. Hrvatska - Končar

Gospodarski subjekt "Končar - elektroindustrija" d.d. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R.Hrvatska (u daljnjem tekstu Končar ili Podnositelj Prijave) je registriran pri Trgovačkom sudu u Zagrebu, R. Hrvatska, pod MBS 080040936 čija je temeljna djelatnost proizvodnja elektromotora, generatora i transformatora.

Končar je matično poduzeće Končar Grupe koje u svom sastavu ima 16 ovisnih društava.

Končar Grupa proizvodi opremu i postrojenja za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije, kao i tračničkih vozila te opreme za primjenu u području transporta i industrije. Končar grupa ostvaruje većinsko pravo upravljanja u društvima unutar grupe kroz većinska članska prava, odnosno kao imatelj poslovnih udjela ili dionica.

Iako Končar nije ostvario promet na mjerodavnom tržištu Bosne i Hercegovine, kroz ostale poslovne aktivnosti Končar je u 2023 godini u BiH ostvario cca oko (...) KM prihoda kroz sljedeće podružnice:

(...).

1.1.1. Povezana društva gospodarskog subjekta Končar u Bosni i Hercegovini

Podnositelj prijave je vlasnik putem svoje povezane osobe Dalekovod Grupa (Dalekovod d.d.) u kojem ima 75,16% udjela sa gospodarskim društvom DALEKOVOD Mostar d.o.o., Ulica Dr Ante Starčevića bb, Mostar, u kojem Dalekovod Grupa ima 100% udjela i u gospodarskom subjektu Dalekovod Tvornica konstrukcija i stubova a.d. Doboj - u stečaju.

Također Dalekovod d.d. je osnivač podružnice strane pravne osobe u BiH Dalekovod d.d. za inžinjering, proizvodnju i izgradnju, Ante Starčevića bb, Mostar - podružnica Mostar.

Društvo Končar- Inženjering d.o.o. za proizvodnju i usluge, Fallerovo šetalište 22, Zagreb, R. Hrvatska je osnivač podružnice u Bosni i Hercegovini, KONČAR-INŽENJERING ZA ENERGETIKU 1 TRANSPORT DD -Podružnica Mostar sa sjedištem na adresi Dr. Ante Starčevića bb i podružnica u Bijeljini.

1.2. Gospodarski subjekt Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija

Gospodarski subjekt Siemens Energy Holding B.V., Stadhouderslaan 900, 2382 BL Zoeterwoude, Kraljevina Holandija (u daljnjem tekstu. Siemens) je registriran pri Trgovačkoj komori K. Holandije pod brojem 860247326 čiji je jedini osnivač gospodarski subjekt Siemens Energy Global GmbH & Co KG, Otto Hahn Ring 6, 81739 Minhen (u daljnjem tekstu: Siemens Grupa), Federalna Njemačka čija je temeljna djelatnost financijski holding.

Siemens Grupa posluje u četiri glavne poslovne oblasti: gasne usluge, mrežne tehnologije, transformacija industrije i Siemens Gamesa obnovljiva energija.

U posljednje tri godine, opseg poslovanja Siemens Grupe u Bosni i Hercegovini u segmentu mrežnih tehnologija bio je minimalan bez značajnih odnosa kupaca i dobavljača.

Gospodarski subjekt Siemens nema u BiH povezanih društava (na temelju podataka iz Prijave).

1.3. Gospodarski subjekt Končar - Transformatorski kotlovi d.o.o. - Ciljno društvo

Gospodarski subjekt Končar - Transformatorski kotlovi d.o.o, Ive Polietea 64, Zagreb, R. Hrvatska je novoosnovano

[1] Podaci predstavljaju poslovnu tajnu

društvo gospodarskog subjekta Končar i u njegovom je 100% vlasništvu. Registriran je pri Trgovačkom sudu u Zagrebu, R. Hrvatska, pod MBS 081540048 čija je temeljna djelatnost proizvodnja i prodaja transformatorskih kotlova.

Ovo društvo još nije postalo aktivno te nije izvjesno da li će uopće djelovati na području Bosne i Hercegovine i nakon što postane aktivno.

Ciljno društvo nema povezanih društava u BiH.

2. Pravni okvir ocjene koncentracije

Konkurencijsko vijeće u provedbi postupka ocjene dopuštenosti koncentracije primijenilo je odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", broj 18/06 i 34/10), Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10) te Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterija za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10).

3. Pravni temelj predmetne tranzakcije

Pravni temelj predmetne tranzakcije je Ugovor o zajedničkom ulaganju zaključen dana 12.07.2024. godine koji su zaključili gospodarski subjekti Končar i Siemens a koji se odnosi na prodaju 40% udjela u osnovnom kapitalu Ciljnog društva gospodarskom subjektu Siemens, te nakon odobrenja predmetne transakcije oba Podnositelja prijave namjeravaju realizirati zajedničko ulaganje u svrhu zajedničkog kapitalnog financiranja izgradnje novog proizvodnog objekta i poslovne zgrade Ciljnog društva.

Nakon izgradnje proizvodnog objekta Ciljnog društva i pod usvjetima iz predmetnog ugovora, (...).

Nakon provođenja koncentracije, zajedničko ulaganje će na trajnoj osnovi izvršavati sve funkcije neovisnih gospodarskih subjekata.

Po provođenju predložene koncentracije, gospodarski subjekt Končar će imati u zajedničkom ulaganju 60% udjela sa pravom glasa, dok će Siemens imati 40% udjela.

Nakon provođenja predložene koncentracije, zajedničko ulaganje će na trajnoj osnovi izvršavati sve funkcije neovisnih gospodarskih subjekata.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je pravni oblik predmetne koncentracije predstavlja zajedničko ulaganje na dugoročnoj osnovi, dva ili više neovisnih gospodarskih subjekata, koji djeluje kao neovisan gospodarski subjekt, u smislu članka 12. stavak (1) točka c) Zakona.

4. Obveza prijave koncentracije

Obveza prijave koncentracije gospodarskih subjekata sa sjedištem u Bosni i Hercegovini, u smislu članka 14. stavak (1) pod b) Zakona, u svezi sa člankom 2. Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracije gospodarskih subjekata, postoji ako ukupni godišnji prihod svakog od najmanje dva gospodarska subjekta sudionika koncentracije ostvaren prodajom roba i/ili usluga na tržištu Bosne i Hercegovine iznosi najmanje 8.000.000,00 KM po završnom računu u godini koja je prethodila koncentraciji, ili ako je njihov zajednički udjel na mjerodavnom tržištu veći od 40,00%.

Prema podatcima iz Prijave, ukupni godišnji prihodi gospodarskih subjekata sudionika koncentracije (i njihovih povezanih gospodarskih subjekata), na dan 31. prosinac 2023. godine, kao godini koja prethodi koncentraciji, iznosi:

Tabela 1.

	Končar	Siemens
	KM	KM
Svijet	(...)	(...)
BiH	(...)	(...)

Izvor: Podatci iz Prijave o namjeri koncentracije

(na temelju dostavljenih konsolidiranih izvješća Končar grupe i Siemens Energy)

Srednji kurs Centralne Banke na dan 28.08.2024. godine - 1,955830 KM

Godišnji prihodi sudionika koncentracije predstavljaju ukupne prihode (bez poreza na dodatnu vrijednost i drugih poreza koji se izravno odnose na sudionike koncentracije na tržištu Bosne i Hercegovine), u smislu članka 9. točka h) Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su sudionici predmetne koncentracije ispunili uvjet ukupnog godišnjeg prihoda na svjetskom tržištu, u smislu članka 14. stavak (1) točka a) Zakona te su ispunili uvjet ukupnog godišnjeg prihoda na tržištu Bosne i Hercegovine (Tablica 1.), dok nisu ostvarili udjel od najmanje 40,0% na mjerodavnom tržištu, u smislu članka 14. stavak (1) točka b) Zakona.

Budući da sudionici koncentracije su ispunili uvjete iz članka 14. stavak 1) Zakona podliježu obvezi prijave koncentracije.

5. Mjerodavno tržište predmetne koncentracije

Mjerodavno tržište koncentracije, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu posebno njihove bitne značajke, kvalitetu, uobičajenu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene.

Nadalje prema članku 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća cjelokupan ili dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini mjerodavnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuje od uvjeta tržišne konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

U svezi sa Transakcijom, Podnositelj prijave predlaže da se odredi kao tržište proizvodnje i prodaje transformatorskih kotlova, te da zemljopisno tržište bude teritorij Bosne i Hercegovine, s obzirom da i Podnositelji prijave i Ciljno društvo u mogućnosti su da nude svoje usluge na cijelom teritoriju.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je kao mjerodavno tržište odredilo tržište proizvodnje i prodaje transformatorskih kotlova na teritoriju Bosne i Hercegovine.

5.1. Analiza mjerodavnog tržišta

Podnositelj prijave ističe da ni Ciljno društvo, kao ni gospodarski subjekti Končar i Siemens nisu aktivni na rmjerodavnom tržištu u Bosni i Hercegovini, te nije uopće poznato hoće li Ciljno društvo uopće poslovati na području BiH.

Shodno tome, ne postoji tržišni udjel sudionika koncentracije, kao niti njihovih glavnih konkurenata na mjerodavnom tržištu proizvodnje i prodaje transformatorskih kotlova na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Predložena koncentracija ne ugrožava konkurenciju na mjerodavnom tržištu u BiH, s obzirom da se djelatnosti Končar i Siemens ne preklapaju i nisu aktivni na mjerodavnom tržištu.

Stoga, kako se radi o koncentraciji gospodarskih subjekata koji ne djeluju na mjerodavnom tržištu, Konkurencijsko vijeće smatra da za ocjenu predmetne koncetracije nisu odlučujući

podatci o drugim sudionicima i konkurenciji na mjerodavnom tržištu.

6. Ocjena koncentracije

Konkurencijsko vijeće u smislu članka 17. Zakona je analizom dostavljenih podataka Podnositelja prijave, ocijenilo da provođenjem predmetne koncentracije neće narušiti konkurenciju na mjerodavnom tržištu imajući u vidu da koncentracija neće dovesti do horizontalnog preklapanja u poslovanju sudionika u koncentraciji, a s obzirom na to da Podnositelji prijave i Ciljno društvo nisu aktivni na mjerodavnom tržištu, te da će mjerodavno tržište ostati kao i prije predmetne transakcije.

Prema dostavljenim podatcima, ovo zajendičko ulaganje ima za cilj jačanje proizvodnih kapaciteta, pojednostavljenje prodaje dijela budućih kapaciteta Siemens-a, podsticanje međusobne razmjene znanja i stručnosti, ublažavanje rizika i značajno povećavanje globalne ponude transformatorskih spremnika.

Povećane količine generirane proširenjem proizvodnje namjenjene su opskrbi europskih tvornica energetskih trasformatora Siemens-a uglavnom u Njemačkoj, Austriji i Hrvatskoj.

Sukladno sa navedenim, Konkurencijsko vijeće smatra da predmetna koncentracija neće sprječavati, ograničavati niti narušiti tržišnu konkurenciju na mjerodavnom tržištu, te je odlučilo kao u točki 1. izreke ovog Rješenja.

7. Administrativna pristojba

Podnositelj Prijave na ovo Rješenje, sukladno sa člankom 2. Tarifni broj 107. točka d) podtočka 1. Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06,18/11 i 75/18) je dužan platiti administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

Sukladno sa odredbom članka 3. stavak . točka b) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnositelji Prijave nakon izvršene uplate su dužni uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne pristojbe dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnositelj Prijave ne izvrši uplatu administrativne pristojbe, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana člankom 18. Zakona o administrativnim pristojbama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Slijedom navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 2. izreke ovog Rješenja.

8. Pouka o pravnom lijeku

Ovo Rješenje je konačno i protiv istoga nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objave ovog Rješenja.

Broj UP-06-26-1-018-11/24
20. studenoga 2024. godine — Predsjednik
Sarajevo — **Ivo Jerkić**, v. r.

179

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1), а у вези с чланом 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), члана 105. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), у поступку покренутом по Захтјеву поднесеном од стране привредног субјекта Унифарм д.о.о Лукавац, Бистрац, Ново Насеље б.б., 75 300 Лукавац, заступаног од стране адвоката Златана Балта, фра Анђела Звиздовића 1., 71 000 Сарајево, против Владе Херцегбосанске жупаније, Стјепана II Котроманића б.б., 80 101 Ливно, заступана по пуномоћнику адвокату Џемилу Сабрихафизовићу, Косте Хермана 11., 71 000 Сарајево ради утврђивања постојања забрањених конкуренцијских дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији, запримљеног под бројем УП-06-26-3-029-1/21, а поступајући по Пресуди Суда Босне и Херцеговине број С1 3 У 044380 22 У од 27. јуна 2024. године, на 12. (дванаестој) сједници одржаној дана 12. септембра 2024. године, је донио

РЈЕШЕЊЕ

1. Одбија се захтјев привредног субјекта Унифарм д.о.о Лукавац, поднесен против Владе Херцегбосанске жупаније, Ливно ради доношења Одлуке о листи лијекова које се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Херцегбосанске жупаније број 01-02-26-2/21 од 22. априла 2021. године ("Народне новине Херцегбосанске жупаније", број 4/2021), у смислу одредби члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, као неоснован.
2. Одбија се приједлог за доношење рјешења о привременој мјери, поднесен од привредног субјекта Унифарм д.о.о Лукавац, Бистрац, Ново Насеље б.б., 75 300 Лукавац, против Владе Херцегбосанске жупаније, Стјепана II Котроманића б.б., 80 101 Ливно, као неоснован.
3. Одбија се захтјев Унифарм д.о.о Лукавац, Бистрац, Ново Насеље б.б., 75 300 Лукавац за накнадом трошкова поступка.
4. Обавезује се привредни субјекат Унифарм д.о.о. Лукавац, Ново насеље бб, 75 300 Лукавац да плати административну таксу на Рјешење, у износу од 1.500,00 КМ, у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
5. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", Службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Овим Рјешењем извршава се Пресуда Суда Босне и Херцеговине број С1 3 У 044380 22 У од 27. 6. 2024. године (у даљем тексту: Пресуда), којом се Тужба тужиоца Унифарм д.о.о Лукавац, Бистрац, Ново Насеље б.б., 75 300 Лукавац уважава, а Конкуренцијском савјету се налаже да у року од 15 дана од дана пријема Пресуде одлучи по захтјеву тужиоца у вези с Одлуком Владе Херцегбосанске жупаније број 01-02-26-2/21 од 22. травња 2021. године, а ради постојања забрањеног споразума из члана 4. став 1. тачка б) Закона о конкуренцији, те је наложено туженој да надокнади трошкове поступка у износу од 380,00 КМ у року од 15 дана од дана достављања Пресуде, док је у преосталом дијелу потраживаних трошкова захтјев одбијен као неоснован.

Конкуренцијски савјет је дана 19. јула 2021. године запримио под бројем УП-06-26-3-029-1/21 Захтјев за покретање поступка од стране Унифарм д.о.о Лукавац, Бистрац, Ново Насеље б.б., 75 300 Лукавац (у даљем тексту: Подносилац захтјева или УНИФАРМ), против Владе Херцегбосанске жупаније, Стјепана II Котроманића

б.б., 80 101 Ливно, Босна и Херцеговина (у даљем тексту: Противна страна или Влада ХБК), а у свези са Одлуком број 01-02-26-2/21од 22. априла 2021. године, о листи лијекова које се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Херцегбосанског кантона (у даљем тексту: Одлука о Новој листи лијекова ХБК), а ради утврђивања забрањеног споразума из члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон). Подносилац захтјева је дана 8. августа 2021. године доставио и поднесак број УП-06-26-3-029-2/21.

Комплетирањем предметног Захтјева, Конкуренцијски савјет је на основу члана 28. став (3) Закона дана 16. децембра 2021. године издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева, број УП-06-26-3-029-3/21.

Конкуренцијски савјет је оцијенио да повреде Закона, на које Подносилац захтјева указује, није могуће утврдити без провођења поступка, те је у складу са чланом 32. став (2) Закона, дана 16. децембра 2021. године, донио Закључак о покретању поступка број УП-06-26-3-029-5/21 (у даљем тексту: Закључак), ради утврђивања постојања забрањених конкуренцијских дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјекат Унифарм д.о.о Лукавац, Бистрац, Ново Насеље б.б., 75 300 Лукавац, и Влада Херцегбосанске жупаније, Стјепана II Котроманића б.б., 80 101 Ливно.

1.1. Привредни субјекат УНИФАРМ

Привредни субјекат Унифарм д.о.о Лукавац, Бистрац, Ново Насеље б.б., 75 300 Лукавац, је регистрован у Општинском суду Тузла под матичним бројем И-12681, и са уписаним капиталом од 2.000 КМ.

Лице овлаштено за заступање је Сабит Омић, директор. Основна дјелатност је промет лијекова на велико.

1.2. Влада Херцегбосанске жупаније

Влада Херцегбосанске жупаније, Стјепана II Котроманића б.б., 80 101 Ливно као доносилац Одлуке број 01-02-26-2/21од 22. априла 2021. године, о листи лијекова које се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Херцегбосанске жупаније, чије се утврђивање усаглашености са Законом о конкуренцији тражи.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкуренцијски савјет је у току поступка примијенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), и одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07 и 93/09), у смислу члана 26. Закона.

Такође, Конкуренцијски савјет је користио и одредбе Закона о лијековима и медицинским средствима ("Службени гласник БиХ" бр. 58/08), Закон о лијековима ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", број 109/2012), Правилник о начину контроле цијена, начину обликовања цијена лијекова и начину извјештавања о цијенама лијекова у БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 82/11), Правилник о поступку и начину издавања дозволе за стављање лијека у промет ("Службени гласник БиХ", бр. 75/11), Правилник о ближим критеријумима за избор лијекова, поступку и начину израде листе лијекова у ФБиХ, начину стављања и скидања лијекова са листе лијекова, обавезама Министарства здравства, Завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова уврштених на листе лијекова, као и кориштење лијекова ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 45/13), Одлука о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине чији саставни дио је Листа есенцијалних лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 56/13 и 74/14), и Одлуком о измјени и допуни одлуке о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 94/15).

Споразум о стабилизацији и придруживању између европских заједница и његових држава чланица, с једне стране и Босне и Херцеговине с друге стране ("Службени гласник БиХ – међународни уговори" бр. 10/08), (у даљем тексту: Споразум о стабилизацији и придруживању) одредба чл. 71. о примјени критеријума и правне стечевине Европске уније, те члана 43. став (1) Закона, које омогућује Конкуренцијском савјету у сврху оцјене датог случаја, да се може користити судском праксом Европског суда правде и одлукама Европске комисије.

3. Поступак по Захтјеву за покретање поступка

У свом Захтјеву, Подносилац захтјева, описује чињенично стање и околности које су разлог за подношење Захтјева те укратко наводе слиједеће:

- Захтјев се подноси ради кршења члана 4. став (1) тачка (б) Закона о конкуренцији БиХ од стране Владе Херцегбосанске жупаније (Кантона 10), а у складу с чланом 27. став (3) Закона.

Према наводима Подносиоца, предметни Захтјев се односи на незаконито поступање од стране Владе ХБК приликом сачињавања Листе лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Херцегбосанске жупаније (у даљем тексту: Нова позитивна листа лијекова ХБК). Наиме, Влада ХБК је приликом сачињавања Листе лијекова ХБК потпуно неосновано са листе изоставила 38 лијекова Подносиоца захтјева, иако је Подносилац захтјева доставио уредну пријаву и документацију за увртавање наведених лијекова на листу, и иако су на листу увртени лијекови исте врсте од других (првенствено домаћих) произвођача који имају исту цијену као и лијекови Подносиоца захтјева. На овај начин се директно дискриминише и ставља у неповољнији положај Подносилац захтјева и лијекови које он заступа у односу на друге (првенствено домаће) произвођаче лијекова, јер се овим путем Подносиоца захтјева потпуно онемогућава приступ мјеродавном тржишту увртавања лијекова на позитивну листу лијекова који се прописују и издају осигураним лицима на терет Завода за здравствено осигурање Херцегбосанског кантона у Херцегбосанској жупанији, односно директно га се искључује са наведеног тржишта, чиме се и смањује могућност избора за пацијенте и што ни на који начин не доприноси добробити пацијената (корисника лијекова). Тиме је Влада ХБК спријечила, ограничила и нарушила тржишну конкуренцију на релевантном тржишту, и то ограничавањем и контролом тржишта, што представља забрањени споразум у смислу члана 4. став (л) тачка (б) Закона, а што је неспорно потврђено и на основу претходне праксе Конкуренцијског савјета БиХ и Суда Босне и Херцеговине, у више предмета.

- Влада ХБК је дана 22. 4. 2021. године донијела Одлуку број 01-02-26-2/21 о листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет

средстава обавезног здравственог осигурања Херцегбосанске жупаније - Одлука о Новој Позитивној Листи Лијекова ХБЖ.

Подносилац Захтјева у свом Захтјеву даље наводи и, како у члану III наведене Одлуке о Новој Позитивној Листи Лијекова ХБЖ, је изричито наведено да се ограничава број заштићених назива лијекова, те да приоритет за увршатавање на Позитивну листу лијекова ХБК имају лијекови домаће индустрије, као и лијекови оригинатора, а затим, тек по потреби, лијекови иноземне фармацеутске индустрије:

"Позитивна листа лијекова ХБЖ сачињена је у складу с одредбама члана 9. става 2. Закона о лијековима ("Службене новине Федерације БиХ", број 109/12), тако да се ограничава број заштићених назива лијекова, поштујући правило утврђено чланом 9. ставом 3. истог Закона, којим је утврђено да се на листу лијекова обавезно увршатавају лијекови домаће индустрије, као и лијекови оригинатора, а затим, по потреби лијекови иноземне фармацеутске индустрије, у складу са Правилником о ближим критеријумима за избор лијекова, поступку и начину израде листи лијекова у Федерацији Босне и Херцеговме, начину стављања и скидања лијекова са листи лијекова, обавезама министарстава здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова увршетених на листе ијекова, као и кориштење лијекова ("Службене новине Федерације БиХ", број 45/13 и 7/19) (у даљем тексту: Правилник) и у складу с Закључком Владе ХБК број 09-02-26-1/21 од 4.2.2021. године.

Наведена Одлука о Новој Позитивној листи лијекова ХБК се примјењује од дана 1.6.2021. године, и њоме је стављена изван снаге претходна (из 2020. године) Одлука о Листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Херцегбосанске жупаније- Позитивна листа лијекова ХБЖ ("Народне новине ХБЖ" број 4/20) ("Претходна Позитивна Листа Лијекова ХБК").

Поред наведеног, у Захтјеву се истиче и да Одлука о Новој Позитивној листи лијекова ХБЖ свакако није ни у складу са хијерархијски вишим прописима, тј. да није у складу са Законом о лијековима ФБиХ нити Правилником о ближим критеријумима за избор лијекова, поступку и начину израде листи лијекова у ФБиХ. Наиме, чланом 9. Закона о лијековима ("Службене новине ФБиХ", број 109/12) је прописано да се може ограничити број заштићених назива лијекова, али уз испуњење одређених критеријума и да се могуће ограничење броја заштићених назива лијекова ближе утврђује правилником федералног министарства. Ни један од наведених критеријума не даје предност домаћим произвођачима, него су сви критеријуми једнаки за све учеснике.

Ради провођења наведеног Закона о лијековима ФБиХ, Федерално министарство здравства је донијело Правилник о ближим критеријумима за избор лијекова, поступку и начину израде листи лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начину стављања и скидања лијекова са листи лијекова, обавезама министарства здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова увршетених у листе лијекова, као и кориштење лијекова ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 45/13).

Након што је донијет означени Правилник, Влада ФБиХ доноси и Одлуку о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр: 33/19), а касније измјене и допуне исте одлуке, којом је у тачки IX прописано да су приликом израде позитивних листи лијекова кантона, контони дужни примјењивати критеријуме утврђене чланом 9. и 11. Правилника, као и поступак и начин израде позитивне листе лијекова кантона који је утврђен одредбама истог правилника.

Тачком VIII став (1) наведене одлуке наведено је да је федерална листа обавезујућа за све кантоне, и то А федерална листа лијекова која обавезно мора бити садржана у листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања кантона, а што је и наведено у изнад наведеном Правилнику.

Подносилац захтјева наводи и како из свега изнад наведеног, је јасно да је прописано како се доносе листе, те да је наведеним законским прописима наведен тачан поступак скидања и стављања лијекова са листи. Међутим, Влада ХБЖ се приликом сачињавања Нове позитивне листе лијекова ХБЖ није придржавала изнад наведене процедуре.

На основу овако усвојене Одлуке о новој позитивној листи лијекова ХБЖ, са Нове позитивне листе лијекова ХБЖ је од дана 1. 6. 2021. године уклоњено више (38) лијекова које заступа Подносилац захтјева, а који су претходно били увршетени у Претходну позитивну листу лијекова ХБЖ, иако наведено уклањање лијекова Подносиоца захтјева нема никакво законско упориште.

Даље у свом захтјеву Подносилац наводи како је Влада ХБЖ са Нове позитивне листе лијекова ХБЖ незаконито уклонила лијекове Подносиоца захтјева, уврстила ограничени број лијекова и то углавном преферирајући домаће произвођаче науштрб страних произвођача лијекова, што је противно примјењивим прописима.

Тако Подносилац наводи примјера ради, за врсту лијека (генерички назив лијека) Омепразол је у Претходној Позитивној листи лијекова ХБЖ било увршетено укупно 13 лијекова од 11 различитих произвођача (укључујући два лијека која заступа Подносилац захтјева). У Новој позитивној листи лијекова за исту врсту лијека (исти генерички назив лијека - генерички назив лијека уствари означава ,,породицу" или ,,групу" лијекова који се користе за одређено стање/болест), Омепразол је увршетено само 3 (три) различита лијека од 3 (три) различита произвођача, и то искључиво домаћих произвођача - лијек Ulcosan произвођача Босналијек д.д. Сарајево, лијек Target Plus произвођача Фармавита д.о.о. Сарајево и лијек Helicol произвођача ZADA Pharmaceuticals д.о.о. Лукавац (редни бројеви 3. до 5. у Новој позитивној листи лијекова ХБЖ). Дакле, за врсту лијека (један генерички назив лијека) - Омепразол, је у Новој Позитивној Листи Лијекова ХБЗ избор смањен са 13 лијекова и 11 произвођача, на само 3 лијека и 3 произвођача, и то искључиво домаћа босанскохерцеговачка произвођача лијекова (Босналијек, Фармавита, ZADA Pharmaceuticals). Слична је ситуација и са врстом лијека (генеричким називом лијека) Карведиол. У Претходној Позитивној листи лијекова ХБЖ је за врсту лијека Карведиол био увршетен 31 (тридесет један) лијек од 9 (девет) различитих произвођача (редни бројеви 419. до 449. Претходне Позитивне листе лијекова ХБЖ. У Новој Позитивној листи лијекова за исту врсту лијека (исти генерички назив лијека) Карведиол је увршетено само 13 (тринаест) различитих лијекова од 4 (четири) различита произвођача, од којих су сва 4 (четири) домаћа произвођача - Босналијек д.д. Сарајево, Фармавита д.о.о. Сарајево, Хемофарм д.о.о. Бања Лука и ZADA Pharmaceuticals д.о.о. Лукавац (редни бројеви 242. до 254. у Новој позитивној листи лијекова ХБЖ).

Подносилац Захтјева је за генеричке називе лијекова које заступа, а који нису уврштени на листу, припремио табелу која пореди број, назив и произвођаче лијекова који су били уврштени у Претходну Позитивну листу лијекова ХБЖ у односу на оне који су уврштени у Нову Позитивну листу лијекова ХБЖ, која је приложена уз Захтјев.

Подносилац Захтјева се својим Дописом од дана 17. 6. 2021. године обратио предсједнику и свим члановима Владе ХБЖ као и предсједнику скупштине ХБЖ, те их упозорио на незаконитост Нове Позитивне листе лијекова ХБЖ и на чињеницу да на овај начин Влада ХБЖ крши одредбе Закона о конкуренцији, те којим је затражио од Владе ХБЖ да измијени Одлуку о Новој Позитивној листи лијекова и исту усклади са одредбама Закона о конкуренцији.

- Повреда Закона о конкуренцији од стране Владе ХБЖ – постојање забрањеног споразума из члана 4. став (1) тачка (б) Закона о конкуренцији;

У свом захтјеву Подносилац даље наводи да су чланом 1. Закона о конкуренцији утврђена правила, те прописане мјере и поступци заштите тржишне конкуренције. Орган надлежан за пружање заштите у овом сегменту јесте Конкуренцијски савјет, због чега Подносилац захтјева и подноси Захтјев.

Одредбе Закона о конкуренцији се у смислу члана 2. Закона односе на сва правна и физичка лица које могу својим дјеловањем спрјечавати, ограничавати или нарушавати тржишну конкуренцију на територији Босне и Херцеговине или њеног значајног дијела. Чланом 2. став (1) тачка (б) Закона о конкуренцији је изричито прописано да је овај закон примјењив и на "органе државне управе и локалне самоуправе, када посредно или непосредно учествују или утичу на тржиште". У предметном случају, ова одредба се односи и на Владу ХБЖ, јер је оспореном Одлуком о Новој позитивној листи лијекова ХБЖ изравно утицала на релевантно тржиште.

У складу са претходном праксом Конкуренцијског савјета (нпр. Рјешење Конкуренцијског вијећа бр. 02-26-3-014-22-II/15 од 8. 3. 2016. године - Унифарм д.о.о. Лукавац против Владе Тузланског Кантона), Подносилац Захтјева сматра да је у предметном случају релевантно тржиште за предметни поступак тржиште увртавања лијекова на позитивну листу лијекова који се прописују и издају осигураним особама на терет Завода за здравствено осигурање Херцегбосанске жупаније у Херцегбосанској жупанији.

Подносилац Захтјева сматра и да је неспорно да Одлука о Новој позитивној листи лијекова ХБЖ коју је донијела Влада ХБЖ представља забрањени споразум у смислу члана 4. став (л) тачка (б) Закона. У образложењу Одлуке о Новој позитивној листи лијекова ХБЖ је чак изричито наведено да се ограничава број лијекова који се ставља на листу, те се изричито наводи да предност стављања на листу имају лијекови домаћих произвођача, те оригинатори (произвођачи оригиналног лијека).

"Позитивна листа лијекова ХБЖ сачињена је у складу с одредбама члана 9. става 2. Закона о лијековима ("Службене новине Федерације БиХ", број 109/12), тако да се ограничава број заштићених назива лијекова, поштујући правило утврђено чланом 9. ставом 3. истог Закона, којим је утврђено да се на листу лијекова обавезно уврштавају лијекови домаће индустрије, као и лијекови оригинатора, а затим, по потреби лијекови иноземне фармацеутске индустрије, у складу са Правилником о ближим критеријима за избор лијекова, поступку и на ину израде листи лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начину стављања и скидања лијекова са листи лијекова, обавезама министарстава здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова уврштених на листе ијекова, као и кориштење лијекова ("Службене новине Федерације БиХ", број 45/13 и 7/19) и у складу с Закључком Владе ХБЖ број 09-02-26-1/21 од 4.2.2021. године."

Даље у захтјеву подносилац наводи да се на овај начин ограничава приступ релевантном тржишту страним произвођачима лијекова и произвођачима генеричких лијекова, с обзиром да исти нису стављени на Нову Позитивну листу лијекова ХБЖ, што значи да љекари у ХБЖ не могу прописати наведене лијекове пацијентима (корисницима лијекова) на терет Завода здравственог осигурања ХБЖ. Како је релевантно тржиште дефинисано као тржиште увртавања лијекова на позитивну листу лијекова који се прописују и издају осигураним особама на терет Завода за здравствено осигурање Херцегбосанске жупаније у Херцегбосанској жупанији, то је лицима која заступају стране произвођаче лијекова и произвођаче генеричких лијекова (као што је Подносилац Захтјева) потпуно онемогућен приступ наведеном тржишту, иако су сви предметни лијекови које заступа Подносилац Захтјева валидно регистрирани код АЛМБИХ за стављање у промет у БиХ. На овај начин Влада ХБЖ грубо спрјечава, ограничава и/или нарушава тржишну конкуренцију на релевантном тржишту, тако што ограничава и контролира тржиште, а што је супротно члану 4. став (1) тачка (б) Закона.

Подносилац захтјева сматра да је неспорно да је доношењем Одлуке о Новој Позитивној листи лијекова ХБЖ дошло до ограничавања и нарушавања конкуренције на релевантном тржишту, када се одређеним лијековима (страних произвођача) у потпуности онемогућава приступ релевантном тржишту, а са друге стране се фаворизују домаћи произвођачи и оригинатори, који се уврштавају у наведену Нову Позитивну листу лијекова ХБЖ, чиме долази до смањења конкуренције између лијекова на тржишту и до мањег избора за пацијенте (кориснике лијекова), али и за љекаре који прописују лијекове, што може довести до угрожавања добробити пацијената.

У захтјеву се наводи како је очигледно да Нова Позитивна листа лијекова ХБЖ изразито фаворизује и доводи у положај домаће произвођаче лијекова - Босналијек д.д. Сарајево, Фармавита д.о.о. Сарајево, Хемофарм д.о.о. Бања Лука и Zada Pharmaceuticals д.о.о. Лукавац, а на штету Подносилац Захтјева и других страних произвођача лијекова и њихових заступника.

Не постоји никакав основан или ваљан разлог нити законско упориште за овакво поступање, с обзиром да су цијене за лијекове које заступа Подносилац Захтјева идентичне као цијене других лијекова исте врсте који јесу уврштени у Нову Позитивну листу лијекова ХБЖ, с обзиром да се цијене прописују од стране надлежног завода здравственог осигурања, а да је Подносилац Захтјева пристао на такву цијену. Наиме, цијене свих лијекова исте врсте (истог генеричког назива) свих произвођача који су уврштени на позитивну/есенцијалну листи лијекова су идентичне, с обзиром да су то цијене које су одређене од стране надлежног завода за здравствено осигурање (напомена: у самој листи позитивних/есенцијалних лијекова може бити приказана различита цијена, међутим то је само због разлика у паковањима, нпр. због разлике у броју таблета у паковању, броју доза или у јачини активне супстанце - међутим, када се изједначе те разлике у паковањима, цијена по количини лијека, нпр. по једној

таблети их по истој јачини лијека је идентична, што значи да суштински ти лијекови имају исте цијене), а што је и дефинирано Одлуком о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 33/19).

Подносилац Захтјева наводи како је на такве цијене пристао, те је био спреман да своје лијекове нуди по идентичним цијенама као други произвођачи који јесу уврштени на Нову Позитивну листу лијекова ХБЖ, тј. према оној цијени коју одреди Завод за здравствено осигурање ХБЖ, а која је идентична лијековима који јесу уврштени на Нову Позитивну листу лијекова ХБЖ. Ово даље значи да увртавањем лијекова које заступа Подносилац Захтјева на Нову Позитивну листу лијекова ХБЖ не би дошло до било каквог повећања трошкова за Владу ХБЖ ни Завод здравственог осигурања ХБЖ. Трошкови би остали исти без обзира на број лијекова исте врсте који се налазе на листи, с обзиром да је за све те лијекове одређена иста цијена, односно исти износ који покрива Завод здравственог осигурања ХБЖ.

Дакле, Подносилац у захтјеву закључује како без обзира да ли се за одређену категорију (врсту) лијека на Нову Позитивну листу лијекова ХБЖ уврсте 3 лијека или 10 лијекова, трошкови за Завод здравственог осигурања ХБЖ ће бити исти, јер је са све лијекове одређена иста цијена коју плаћа Завод, а пацијент ће свакако користити само један од понуђених лијекова који сви имају исту цијену. Ово значи да не постоји никакав ваљан разлог, оправдање или законско упориште за ограничавање броја лијекова одређене врсте на Нову Позитивну листу лијекова ХБЖ, него би сви лијекови који регистрирани на тржишту БиХ за које носиоци тржишне дозволе траже стављање на листу, морали бити уврштени у Нову Позитивну листу лијекова ХБЖ, а лако би се осигурала равноправна конкуренција на тржишту, равноправан третман свих произвођача, те више избора лијекова за кориснике лијекова. Ограничење броја понуђача/произвођача који могу нудити свој производ на одређеном тржишту јесте изравно и неспорно ограничење конкуренције, које може бити оправдано само у изузетним околностима, а које овдје не постоје. У том смислу, чак ни одредба члана 9. Закона о лијековима ФБиХ која наводи да се може ограничити број заштићених назива лијекова (тј. број конкретних производа) који се стављају на листе, није у складу са Законом о конкуренцији.

Подносилац Захтјева истиче да федерална и кантонална дјела могу ограничити позитивне/есенцијалне листе лијекова само у смислу која врста лијекова (који генерички називи лијекова) ће бити уврштена на листу - односно, у суштини, за које болести/стања ће бити уврштени лијекови на есенцијалну листу, а за која неће. Тако, примјера ради, је потпуно оправдано да надлежни завод за здравствено осигурање одлучи да ће на позитивну/есенцијалну листу ставити лијекове који нпр. служе за лијечење болести срца, међутим да неће ставити на листу лијекове који служе за третирање алергија. Међутим, за ону врсту лијекова (генерички назив лијека) коју одлучи да стави на позитивну/есенцијалну листу, на листи морају бити прихваћени сви лијекови те врсте (тог генеричког назива) који су регистровани на територији БиХ код АЛМБиХ.

У захтјеву је наведено и како генерички назив лијека уствари означава "породицу" или "групу" лијекова који се користе за одређено стање или болест, која група (генерички назив) има и своју АТЦ шифру која означава о којој врсти лијека се ради. Тако одређеном генеричком називу лијека (тј. одређеној врсти или групи лијека) припада више појединачних лијекова различитих произвођача, који имају своја посебна имена лијека (тзв. заштићене називе лијекова). Примјера ради, група лијекова генеричког назива Карведиол (АТЦ шифра Ц07АГ02) се користи приликом лијечења срчаних проблема, а унутар те групе лијекова генеричког назива Карведиол постоји велики број специфичних лијекова различитих произвођача (нпр. Карведилол од Реплек Фарм, Миленол од Хемофарм, Coryol од Крке, Coronis од Bilim Pharmaceuticals, итд.).

Према наводима из захтјева сви посебни лијекови (тј. сви заштићени називи лијекова) који су одобрени за стављање на тржиште БиХ и регистрирани код АЛМБиХ под истим генеричким називом и истом АТЦ шифром, су сигурни за кориштење и могу се користити за лијечење/третирање истих болести или стања код пацијената. Самим тим, не постоји никакав оправдан разлог или законско упориште зашто би неки од тих посебних лијекова био изостављен са позитивне/есенцијалне листе лијекова, посебно када се узме у обзир да на позитивној/есенцијалној листи лијекова сви лијекови једне групе (истог генеричког назива) имају исту цијену.

Подносилац Захтјева истиче да је неспорно да се Закон о конкуренцији примјењује и на Владу ХБЖ и на све одлуке Владе ХБЖ које могу својим дјеловањем спрјечавати, ограничавати их нарушавати тржишну конкуренцију на цијелој територији Босне и Херцеговине их значајнијем дијелу тржишта, с обзиром да се у складу са чланом 2 став (л) тачка (б) Закона исти примјењује и на све органе власти/институције на свим нивоима у БиХ, без обзира на правни статус, оснивaче их власништво, а који својим дјеловањем спрјечавају, ограничавају их нарушавају тржишну конкуренцију у БиХ. Ово је неспорно потврђено и праксом Конкуренцијског савјета и праксом Суда Босне и Херцеговине.

У свом одговору, Подносилац захтјева наводи како ће се Влада ХБЖ вјероватно бранити позивањем на законске одредбе Закона о лијековима ФБиХ, те Правилника о ближим критеријумима за избор лијекова, поступку и начину израде листи лијекова у ФБиХ, начину стављања и скидања са листи лијекова, обавезама министарства здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова уврштених у листе лијекова, као и кориштење лијекова, те Одлуке о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ. Изнад наведеним прописима је наведен тачан поступак скидања и стављања лијекова са листи, те нити једном тачком Закона и Правилника није наведено да се на листу стављају домаћи произвођачи или оргинатори, већ је наведено да постоји могућност и индиције да Федерално Министарство здравства може донијети такву одлуку, а што није учињено, а и да јесте донесена таква одлука иста би била супротна Закону о конкуренцији.

Поред наведеног, Подносилац Захтјева истиче да свакако таква ограничења броја лијекова (заштићених назива лијекова), чак и ако би била учињена у складу са Законом о лијековима ФБиХ, нису у складу са Законом о конкуренцији, те да свако ограничење броја лијекова одређене групе (генеричког назива и АТЦ шифре) која могу бити уврштена на позитивне/есенцијалне листе представља кршење Закона о конкуренцији.

С обзиром на све наведено, Подносилац Захтјева сматра да Одлука Владе ХБЖ о Новој Позитивној листи лијекова ХБЖ и изостављање 38 (тридесет осам) лијекова које заступа Подносилац Захтјева са Нове Позитивне листе

лијекова ХБЖ, представља забрањени споразум, те да из наведених разлога наведена Одлука Владе ХБЖ о Новој Позитивној листи лијекова ХБЖ мора бити оглашена ништавом и стављена изван снаге, с обзиром да се истим спрјечава и ограничава конкуренција на тржишту и доводи Подносиоца Захтјева у неповољнији положај.

У складу с тим, Подносилац Захтјева предлаже Конкуренцијском савјетом БиХ да донесе рјешење којим се утврђује повреда, те наложи отклањање повреде.

Надаље, како се у поднесеном захтјеву наводи, у складу са чланом 40. Закона о конкуренцији, Конкуренцијски савјет може донијети Рјешење о привременој мјери, на основу прелиминарно утврђене повреде, а када сматра да поједине радње спрјечавају, ограничавају или нарушавају тржишну конкуренцију, пријете настанку идиректног штетног утицаја за поједине привредне субјекте, односно поједине гране привреде или за интересе потрошача.

Стога, подносилац захтјева тражи и доношење привремене мјере, из разлога што сматра како је неспорно и да је prima facie видљиво да је Влада ХБЖ починила повреду Закона о конкуренцији, с обзиром да је за исту или сличну врсту поступака и радњи које је починила Влада ХБЖ већ више пута оцијењено да се ради о кршењу члана 4. став (1) тачка (б) Закона о Конкуренцији, и од стране Конкуренцијског савјета и од стране Суда БиХ.

Наведено поступање од стране Владе ХБЖ неспорно наноси штету подносиоцу, обзиром да пацијенти нису у могућности набавити лијекове подносиоца на терет Завода здравственог осигурања Херцегбосанске жупаније, што посљедично доводи до смањених прихода подносиоца.

С обзиром на наведено, у складу са чланом 40. Закона о конкуренцији, подносилац предлаже Конкуренцијском савјету да донесе привремену мјеру којом на период од три мјесеца ставља изван снаге и примјене Одлуку о новој позитивној листи лијекова ХБЖ, те да се за наведено вријеме примјењује Претходна позитивна листа лијекова ХБЖ.

4. Поступак по Закључку о покретању поступка

На основу горе наведеног, Конкуренцијски савјет је оцијенио да повреде Закона, на које Подносилац захтјева указује, није могуће утврдити без проведбе поступка, те је у складу са чланом 32. став (2) Закона, на 97. сједници одржаној дана 16. децембра 2021. године, донио Закључак о покретању поступка, број УП-06-26-3-029-5/21 (у даљем тексту: Закључак), ради утврђивања постојања забрањених конкуренцијских дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона.

Конкуренцијски савјет, у складу са чланом 33. став (1) Закона, је доставио Захтјев и Закључак на одговор противној страни у поступку, Влади ХБЖ, актом број УП-06-26-3-029-10/21 дана 16. децембра 2021. године.

Конкуренцијски савјет је доставио Закључак Подносиоцу захтјева, актом број УП-06-26-3-029-9/21 дана 16. децембра 2021. године.

Влада ХБЖ је у одобреном року доставила одговор на Захтјев и Закључак Конкуренцијском савјету, у смислу члана 33. став (3) Закона, поднеском број УП-06-26-3-029-11/21 дана 18. јануара 2022. године, у којем оспорава Захтјев, те сматра да исти треба одбити као неоснован, те у вези са појединачним наводима Подносиоца захтјева, Влада ХБЖ у битном наводи сљедеће:

- Да је актом број УП-06-26-3-029-10/21 од 16.12.2021. године Конкуренцијски савјет затражио достављање одговора на Захтјев за покретање поступка и Закључак о покретању поступка број УП-06-26-3-029-5/21 од 16.12.2021. године, поднесеном од стране Унифарм д.о.о Лукавац, ради утврђивања постојања забрањеног споразума из члана 4. става (1) тачка б) Закона о конкуренцији, те у смислу члана 33. Закона о конкуренцији, доставља се одговор како слиједи:
- Да је чланом 19. став 1. Закона о Влади Херцегбосанске жупаније је прописано да Влада у остваривању својих овласти између осталих аката доноси и закључке.
- Да се чланом 20. став 4. истог Закона утврђују ставови од значаја за провођење политике, уређују унутарњи односи у Влади и одређују задаци тијелима кантоналне управе и службама Владе.
- Да је Влада Херцегбосанске жупаније својим Закључком број 01-02-26-1/21 од 4. фебруара 2021. године обавезала Комисију за стављање и скидање лијекова на листу лијекова Херцегбосанске жупаније, као и Министарство рада, здравства, социјалне скрби и прогнаних Херцегбосанске жупаније да с циљем подржавања развоја домаће индустрије, а на основу Закона о лијековима ("Службене новине Федерације БиХ", број 109/12) изради приједлог Листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода за здравствено осигурање Херцегбосанске жупаније (Позитивна листа лијекова) том приликом, у складу са одредбама члана 9. става 2. Закона, на листи ограничи број заштићених назива лијекова, поштујући правило утврђено чланом 9. ставом 3. истог Закона, којим је утврђено да се на листу лијекова обавезно уврштавају лијекови домаће индустрије, као и лијекови оригинатора, а затим, по потреби лијекови иноземне фармацеутске индустрије.

Наведено подразумијева примјену Закона о лијековима и медицинским средствима ("Службени гласник БиХ", број 58/08) и Закон о лијековима ("Службене новине Федерације БиХ", број 109/12), као и прописа донијетих на основу ових закона.

Влада ХБЖ у одговору на Закључак, наводи надлежности овлаштених тијела из области фармацеутике на државној разини:

- Парламентарна Скупштина БиХ је у 2008. години донијела Закона о лијековима и медицинским средствима ("Службени гласник БиХ", број 58/08) (у даљем тексту: Државни закон о лијековима) којим је основана Агенција за лијекове и медицинска средства БиХ (у даљем тексту: Агенција) као регулаторно тијело на нивоу БиХ из области фармацеутике.

Једна од важнијих функција Агенције је припрема Есенцијалне листе лијекова БиХ. Есенцијална листа БиХ, као и минимум лијекова у болничкој здравственој заштити још увијек нису утврђени од стране Савјета министара БиХ, а у смислу Државног закона о лијековима. Наиме,у складу са Законом, Савјет министара БиХ, најмање сваке двије године, на приједлог Стручног вијећа Агенције, а уз претходно прибављену сагласност ентитетских министарстава здравства и Одјела за здравство Брчко Дистрикта, утврђује Есенцијалну листу лијекова у БиХ. Иста представља минимум лијекова који се прописују и издају на терет средства обавезног здравственог осигурања.

Када Есенцијална листа лијекова БиХ буде донијета, обавезан је исту имплементирати у федералне листе лијекова, а у складу са федералним прописима о лијековима. Из изложеног слиједи да се Есенцијална листа лијекова у БиХ доноси на државном нивоу, а средства за њено имплементирање осигуравају на ентитетском нивоу, а у Федерацији БиХ и на кантоналном нивоу. У складу са чланом 6. федералног Закона о лијековима предвиђено је да се цијене лијекова на Листи лијекова обавезног здравственог осигурања Ф БИХ ускладе са максималним државним цијенама лијекова. Оабвеза кантона је да цијене лијекова на кантоналним позитивним листама ускладе с новообјављеним федералним цијенама. У складу с тачком II Одлуке, цијене лијекова са Федералне есенцијалне листе, усклађене с максималним државним цијенама, аутоматски су обавезујуће и за лијекове на позитивним листама лијекова кантона.

Влада ХБЖ у одговору на Закључак, наводи и надлежности овлаштених тијела из области фармацеутике на федералној разини:

- Парламент Федерације БиХ је у 2012. години, с циљем усклађивања тадашњег федералног Закона о лијековима односно реализације законске обавезе која проистиче из члана 141. Државног закона о лијековима, донио Закон о лијековима (у даљњем тексту: Федерални закон о лијековима), који је објављен у "Службеним новинама Федерације БиХ", број 109/12. У складу са одредбама члана 5. става 2. цитираног Закона, федерални министар здравства доноси Правилник о ближим критеријумима за избор лијекова, поступку и начину израде листи лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начину стављања и скидања лијекова са листи лијекова, обавезама министарстава здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова увртених на листе лијекова, као и кориштење лијекова, а који је основ за креирање листи лијекова у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 45/13 и 7/19).

Ревизија листи лијекова, у складу са чланом 17. Правилника, обавља се једном годишње, и то се, прво, обави ревизија федералне листе лијекова, а након објављених федералних листи лијекова, кантонална министарства здравства обављају поступак сачињавања и предлагања нових кантоналних листи у складу са са Федералним законом о лијековима и цитираним правилником.

Чланом 5. Федералног закона о лијековима утврђена је обавеза Владе Федерације БиХ да, на приједлог федералног министра здравства, доноси Листу лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине и Листу лијекова у болничкој здравственој заштити Федерације Босне и Херцеговине, уз примјену напријед наведеног Правилника.

Цијене лијекова утврђене на Листи лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине не могу бити више од максималних велепродајних цијена лијекова у БиХ, те се редовно усаглашавају са максималним велепродајним цијенама лијекова у БиХ, а у складу са чланом 6. Закона о лијековима, као и одредбама овог правилника. Цијене лијекова утврђене Листом лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине обавезујуће су и за позитивне листе лијекова кантона.

Чланом 8. Закона је утврђено да Листу лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања кантона (Позитивна листа лијекова), као и болничку листу лијекова кантона доноси Влада кантона на приједлог министра здравства. Лијекови са Федералне листе лијекова обавезно улазе у састав кантоналних листи лијекова. Није дозвољено проширивање кантоналних листи лијекова уколико кантон није у могућности потпуно покрити трошкове финансирања свих лијекова са Федералне листе лијекова.

Чланом 9. Закона утврђено је да се на кантоналне листе лијекова могу уврстити само они заштићени називи лијекова који испуњавају услове прописане Државним законом о лијековима и прописима донесеним на основу тог Закона. Истим чланом је предвиђена могућност ограничења броја заштићених назива лијекова који испуњавају прописане услове, а према искуству у терапијској примјени, сигурности у снабдијевању и сл. С циљем подржавања развоја домаће индустрије Законом је утврђено обавезно увртавање лијекова домаће индустрије на кантоналне листе, уз услов да испуњавају услове прописане Законом (регистрација, налаз прве серије након регистрације, и си).

Правилником је утврђено да се Федерална листа лијекова сачињава према генеричким називима лијекова и да обавезно садржи цијене лијекова. Позитивне листе лијекова кантона поред података који су садржани у федералној листи обавезно садрже и сљедеће податке: заштићени назив лијека, назив произвођача лијека и процентуално учешће ЗЗО у цијени лијека.

Чланом 11. Правилника предвиђено је да се код ограничавања броја заштићених назива лијекова на кантоналним листама лијекова приликом увртавања заштићених назива имају примјењивати, поред критеријума из члана 9. овог Правилника, и критерији утврђени чланом 9. ставом 2. Федералног закона, као и редослијед произвођача лијекова односно носиоца дозволе за стављање лијека у промет утврђен у члану 9. ставу 3. истог Закона. Ово подразумијева да се с циљем подржавања развоја домаће фармацеутске индустрије на позитивну листу лијекова кантона, као и листу лијекова у болничкој здравственој заштити на подручју кантона обавезно увртавају лијекови домаће фармацеутске индустрије који испуњавају услове из става 1. истог члана, затим лијекови оргинатора, а након тога по потреби и лијекови иноземне фармацеутске индустрије.

Чланом 17. Правилника је утврђено да се ревизија листи лијекова у ФБиХ обавља једном годишње, тако што федерално министарство здравства сачињава и предлаже листе лијекова из своје надлежности, као и цијене лијекова у поступку преговарања са произвођачима лијекова, а након објављивања федералне листе лијекова и њеног ступања на снагу, кантонална министарства, у року који је предвиђен Одлуком, сачињавају и предлажу кантоналне листе лијекова сукладно с федералним законом и Правилником.

Влада ХБЖ у одговору на Закључак, наводи надлежности овлаштених тијела из области фармацеутике на кантоналном нивоу:

- Чланом 8. Федералног закона о лијековима утврђена је обавеза да федерална листа лијекова буде инкорпорирана у позитивну листу лијекова кантона и болничку листу лијекова кантона. Приликом имплементације члана 8. Федералног закона о лијековима, кантони морају примијенити све параметре који су наведени у

Федералној листи лијекова, што се свакако односи и на велепродајну цијену лијекова.

У Позитивној листи лијекова ревизија од 9.4.2020. године.

Позитивна листа лијекова ХБЖ садржи 270 ИНН-ова, (бројано аналогно нумерацији важеће Федералне листе лијекова), од чега: 180 са А листе Федералне листе лијекова, 56 са Б, 2 са листе препорученог садржаја приоритетних програма и 32 неесенцијалних лијекова (нису дио Федералне листе лијекова).

За 21 ИНН са Листе нема понуде од стране произвођача (3 са А листе, 6 са Б листе и 12 неесенцијалних).

У односу на важећу А Федералну листу лијекова (185 ИНН-ова) недостаје 5 ИНН-ова, док су истовремено на листу увршетени лијекови са Б Федералне листе, листе препорученог садржаја и лијекови који нису дио Федералне листе лијекова тј. неесенцијални лијекови.

Укупан број заштићених назива, облика и јачина и паковања је 1.506.

У 2019. години прописивано је 170 лијекова са А листе, уз постотак учешћа: 100%-98; 75%-8; 50%-63; 25%-л.

У 2019. години прописивано је 47 лијекова са Б листе, уз постотак учешћа: 100%-19; 50%-20; 30%-4; 25%-3; 20%-л.

У 2019. години прописано је 12 неесенцијалних лијекова, уз постотак учешћа: 100%-4; 50%-8.

У 2019. години прописан је 1 лијек са листе препорученог садржаја, уз постотак учешћа од 100%.

Влада ХБЖ у одговору на Закључак, је доставила податке о потрошњи за лијекове, како слиједи:

- Потрошња за лијекове са позитивне листе у 2019. је укупно износила 4.218.212 КМ са ПДВ-ом, од чега је ЗЗО финансирао износ од 3.121.154 КМ, а пацијенти 1.097.058 КМ. За лијекове са А федералне листе пацијенти су издвојили 775.686 КМ са ПДВ-ом, док је истовремено ЗЗО за лијекова са 13 фед. листе издвојио 340.028 са ПДВ-ом, за лијекове са листе препорученог садржаја 27.8 17 са ПДВ-ом и за нцесенцијалне лијекове 35.286 са ПДВ-ом.

Потрошња 2019. (без ПДВ-а)

Структура	УКУПНО	ЗЗО	ПАЦИЈЕНТИ
А	2.986.076	2.323.097	662.980
Б	540.317	290.623	249.694
ПП	23.775	23.775	0
Неесенцијални лијекови	55.143	30.159	24.983
ТОТАЛ	3.605.311	2.667.654	937.657

Потрошња 2019. (са ПДВ-ом)

Структура	УКУПНО	ЗЗО	ПАЦИЈЕНТИ
А	3.493.708	2.718.023	775.686
Б	632.170	340.028	292.142
ПП	27.817	27.817	0
Неесенцијални лијекови	64.517	35.286	29.230
ТОТАЛ	4.218.212	3.121.154	1.097.058

У одговору на Закључак о покретању поступка Влада ХБЖ наводи како је чланом 9. Закона о лијековима ФБиХ предвиђена могућност ограничења броја заштићених назива лијекова који испуњавају прописане услове, а према искуству у терапијској примјени, сигурности у снабдијевању итд. С циљем подржавања развоја домаће индустрије, Законом је утврђено обавезно увршатавање лијекова домаће индустрије на кантоналне листе, уз испуњавање законских услова. У земљама Европске уније је пракса да се кроз различите видове подршке даје потицај домицилној генеричкој индустрији. Таква пракса је била препозната и успјешно имплементирана у неким кантонима. Позиционирање домаће производње и давање адекватног мјеста на тржишту домаћим производима доноси низ бенефита широј друштвеној заједници, при томе увијек стављајући у први план интерес пацијената и никада не доводећи у питање врхунску квалитету и дјелотворност генеричких лијекова који се производе. С друге стране, ничим оправдано погодовање даљем повећању увоза лијекова какво имамо сада, значи још већи извоз финансијских средстава из БиХ, а тиме и низ индиректних посљедица изван здравственог система. Стране генеричке компаније путем својих представништава послују искључиво комерцијално, запошљавају минималан број упосленика, док сав остварени приход повлаче у своје матичне земље и тиме доприносе расту економија тих земаља. За разлику од њих, домаћи произвођачи континуирано улажу у развој, инвестиције и запошљавање, уз снажну друштвену и социјалну одговорност, те активан допринос изградњи одрживог здравственог система.

Влада ХБЖ у одговору на Закључак, је доставила податке о тржишту лијекова у БИХ и Федерацији БИХ како слиједи:

- Према службеном Извјештају о промету лијекова у БиХ за 2018. годину, који годишње сачињава Агенција за лијекове и медицинска средства БиХ и публицира сваког јуна текуће године за претходну годину, укупно тржиште лијекова у БиХ износило је 634,3 милиона КМ, од чега се на промет пет домаћих произвођача односи 121,3 милона КМ или 19,13%, а на увоз лијекова иноземних произвођача 513 милиона КМ или 80,87%.

Према службено доступним подацима велепрометника који су обједињени у ИМС извјештају за 2018. годину (IQVIA- IMS Health and Quintiles) укупно тржиште лијекова у БиХ у 2018. години (извор: ИМС 2018) је износило цца 594,1 милиона КМ по произвођачким цијенама (у малопродаји цца 1 милијарда КМ), од чега: ФБиХ 383,7 милиона КМ (65%), РС 196,6 милиона КМ (33%), БД 13,8 милиона КМ (2%).

Финансијско учешће домаћих и ино произвођача лијекова у БиХ/ФБиХ за 2018. годину према ИМС извјештају (IQVIA- IMS Health and Quintiles):

	ПРОДАЈА (мил	. КМ)		ТРЖИШНО УЧЕШЋЕ		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
БиХ УКУПНО	579,5	580,2	594,2	100%	100%	100%
ДОМАЋИ ПРОИЗВОЂАЧИ	116,9	117,7	120	20%	20%	20%
ИНО ПРОИЗВОЂАЧИ	462,6	462,5	474,2	80%	80%	80%

	ПРОДАЈА (мил	. КМ)		ТРЖИШНО УЧЕШЋЕ		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
ФБиХ УКУПНО	374,5	373,7	383,7	100%	100%	100%
ФБиХ ПРОИЗВОЂАЧИ	65,5	65,4	64,3	17%	18%	17%
ИНО ПРОИЗВОЂАЧИ	309	308,3	319,4	83%	82%	83%

Из извјештаја је видљиво да се од укупног промета лијековима у БиХ, 20% односи на лијекове домаће индустрије, док иноземна фармацеутска индустрија покрива 80% укупног промета лијековима у БиХ. Када је у питању тржиште лијековима у Федерацији БиХ ситуација је још више неповољна за домаћу индустрију. Однос је сљедећи: 17% прометује домаћа, а 83% иноземна индустрија. Успоредбе ради, у наставку наводимо податке из Р Хрватске и Р Словеније када је у питању промет генеричких лијекова. Укупно тржиште генеричких лијекова у Р Хрватској у 2018. г (извор: ИМС 2018) је износило

712,1 милиона КМ, од чега су готово 50% прометовала четири домаћа произвођача лијекова (Плива, Белупо, ЈГЛ, ПхармаС). Укупно тржиште генеричких лијекова у Р Словенији у 2018. г (извор: ИМС 2018) је износило 307 милиона КМ, од чега су више од 60% прометовала два домаћа произвођача лијекова (Крка, Лек).

Влада ХБЖ у одговору на Закључак, такође, се позвала и на спорове пред Конкуренцијским савјетом БиХ, те навела сљедеће:

- Пред Конкуренцијским савјетом БиХ током 2017. године окончана су два поступка која су покренута на захтјев компаније "Крка Фарма д.о.о. Сарајево" и "Крка д.д. Ново Место, Словенија" као и "Удружења представника страних произвођача лијекова у БиХ" а против Одлуке о листи лијекова коју је донијела Влада КС ("Службене новине Кантона Сарајево", бр. 27/16). Конкуренцијски савјет БиХ је током 2017. године одбио оба захтјева против Одлуке о листи лијекова коју је донијела Влада КС као неоснована, те наложио подносиоцима захтјева да покрију цјелокупне трошкове поступка (образложено на страни 29. и 30. приложеног Рјешења бр. 01-26-3-027-50-II/16, од 30.05.2017. године и стр. 22. 23. и 24. Рјешења бр. 02-37-36079-3/16 од 12.06.2017. године - Рјешења доступна на службеној веб страници Конкуренцијског савјета БиХ www. bihkonk.gov.ba/).

Након што нису успјели у намјери да оспоре Одлуку о листи лијекова Владе Кантона Сарајево, представници иностраних генеричких произвођача лијекова, овај пут преко "Новартис БА д.о.о. Сарајево" у својству представника "Лек д.д. Љубљана" (која је иначе и чланица "Удружења представника страних произвођача лијекова у БиХ") су пред Конкуренцијским савјетом БиХ покушали оспорити члан 11. федералног Правилника о ближим критеријумима за избор лијекова, поступку и начину израде листи лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начину стављања и скидања лијекова са листи лијекова, обавезама министарстава здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова" ("Службене новине Федерације БиХ", број 45/13)., подношењем захтјева Конкуренцијском савјету да утврди члан 11. споменутог правилника представља забрањени споразум из члана 4. Закона о конкуренцији. И овај поступак пред Конкуренцијским савјетом БиХ је окончан крајем 2018. године на начин да је Конкуренцијски савјет БиХ донио рјешење којим је одбио захтјев привредног субјекта "Новартис БА д.о.о. Сарајево" поднесен против Федералног министарства здравства, као неоснован. (Рјешење доступно на службеној веб страници Конкуренцијског савјет БиХ www. bihkonk.gov.ba/).

Конкуренцијски савјет БиХ је наведена Рјешења донио на основу важеће законске регулативе, односно одредби релевантног "Закона о лијековима" (Службене новине ФБиХ бр. 109/12) којим је јасно утврђена надлежност Владе ФБиХ, те Влада кантона, да доносе листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава ЗЗО. Исти закон је чланом 9. ставом 2. овластио кантоналне Владе да могу ограничити број заштићених назива лијекова и наметнуо обавезу да се на кантоналне листе лијекова обавезно увршатавају лијекови домаћих произвођача (члан 9. став 3.).

У наставку, како се наводи у одговору на Закључак достављен од стране Владе ХБЖ, ради бољег разумијевања ове проблематике даје се појашњење појединих одредби Закона о конкуренцији и преглед праксе Европске комисије и Европског суда правде из области заштите тржишне конкуренције. Чланом 2. Закона о конкуренцији је прописано на кога се све закон примјењује и неспорно је да је ранија пракса Конкуренцијског савјета у неколико случајева обухваћала и органе извршне власти, што је по својој правној природи Влада Кантона Сарајево. Закон о конкуренцији у члану 2. дефинира на кога се све примјењује Закон о конкуренцији, користећи појам "привредни субјекат" и таксативно набраја који све субјекти потпадају под тај појам, те укључује и органе државне управе и локалне самоуправе. Правила и пракса ЕУ имају другачији приступ. Користи се појам предузетник ("undertaking"), који није дефинисан Споразумом о функционисању ЕУ (TFEU) као што је случај са појмом "привредни субјекат" у Закону о конкуренцији, али своје значење је добио кроз судску праксу у виду врло широке дефиниције која подразумијева да појам предузетник "обухваћа сваки субјекат ангажиран у некој економској активности, без обзира од његов правни статус и начин финансирања". Субјекти ангажовани у економским активностима морају поштовати начела конкуренције, док субјекти који обављају задатке у јавном интересу не потпадају под примјену ових правила.

Према члану 43. ставу (7) Закона о конкуренцији, Конкуренцијски савјет може користити судску праксу Европског суда и одлуке Европске комисије, а према члану 71. Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) између ЕУ и Босне и Херцеговине (који је ступио на снагу 01.06.2015. године) наступила је обавеза да се свака пракса оцјењује "на основу критеријума који произлазе из примјене конкуренцијских правила важећих у Заједници, посебно чл. 81., 82., 86. и 87. Уговора о ЕЗ и инструмената за тумачење које су усвојиле институције Заједнице".

Надаље, у одговору на Закључак Влада ХБЖ наводи и како по хијерархији правних аката међународни споразуми (а ССП то јесте) имају већу правну снагу од закона, приликом оцјене конкретног случаја се имају узети у обзир и примијенити и одредбе ССП, а не само одредбе Закона о конкуренцији БиХ.

Влада ХБЖ наводи како из наведеног недвојбено произлази да је за правилну примјену Закона о конкуренцији нужно узети у обзир и примијенити и стајалишта која заузима Европски суд правде и Европска комисија у примјени прописа који се односе на заштиту конкуренције.

Дугогодишња пракса Европског суда и Европске комисије је да се правила конкуренције не примјењују у ситуацијама када држава (владе) проводе своја суверена овлаштења и обављају задатке у јавном интересу, као што је социјална функција коју обављају здравствени фондови и друге организације заснована искључиво на друштвеној солидарности. На основу свега наведеног Конкуренцијски савјет БиХ је закључио да извршавање јавних законом регулираних овласти (као што је и доношење листи лијекова) изван домета Закона о конкуренцији и захтјеве одбило као неосноване. Овакав став Конкуренцијског савјета је потврђен и низом пресуда Суда Босне и Херцеговине. Везано за раније ставове Савјета, када је исто примјењивало одредбе Закона о конкуренцији на органе извршне власти и нпр. улазило у оцјену да ли правилник представља забрањени споразум, Суд Босне и Херцеговине је заузео потпуно супротан став. Тако је нпр. Конкуренцијски савјет рјешењем број 06-26-3-007-36-II/16 од 14.07.2016. године утврдио да Федерално министарство

околиша и туризма Правилником о управљану амбалажом и амбалажним отпадом ограничило и нарушило тржишну конкуренцију у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона. У управном спору против наведеног рјешења Суд Босне и Херцеговине је донио пресуду број СИ 3 У 022692 16 У од 10.11.2017. године којом је поништио рјешење Конкуренцијског савјета и вратио на поновно рјешавање.

У достављеном одговору на Закључак Влада ХБЖ наводи како испитујући законитост рјешења, као основно питање које се поставило пред суд јесте управо питање да ли правилник, као акт јавне власти, долази у обим члана 4. Закона тј. да ли може представљати Забрањени споразум. У том смислу Суд БиХ заузима сљедећи став: "Правилник доноси, на основу овлаштења из закона, надлежно министарство, као сегмент извршне власти. Имајући у виду начин оснивања министарства, његову природу, циљеве и основу настанка, ради се о органу државне власти који доношењем предметног општег акта врши власт која му је повјерена. Министарство је, дакле, облик организовања и дјеловања јавне власти и није привредно предузеће, па је предметни правилник, општи акт, донио орган власти, у оквиру својих овлаштења и на основу закона. Правилник је, стога, по схваћању овог савјета, општи акт јавне власти и дио националног законодавства, који не представља продукт договора између два или више субјеката, управо из разлога јер је донесен ауторитетом јавне власти."

Користећи се праксом Европског суда правде Суд БиХ даље закључује да "Све изнесене чињенице, а и пракса Европског суда упућује на закључак да правилник министарства не може по својој природи имати елементе уговора, ни бити сматран уговором, као што ни министарство није подузеће, односно, привредни субјекат, да би могло, у конкретној ситуацији, доћи под обим члана 4. Закона о конкуренцији." Такође, став да субјекти ангажирани у економским активностима морају поштовати принципе конкуренције, док субјекти који обављају задатке у јавном интересу не потпадају под примјену ових правила, потврђен је и пресудом Суда Босне и Херцеговине број СИ 3 У 02474210 У 2 од 05.04.2010. године у којој је Суд јасно изразио сљедеће стајалиште: "Када се јавна установа или органи власти појаве на тржишту, да би се могло цијенити да ли њихово поступање може доћи под обим члана 4. Закона о конкуренцији, неопходно је, првенствено, испитати да ли се ради о извршавању јавног овлаштења, или о поступању које може имати само привредни субјекат."Имајући у виду ставове Конкуренцијског савјета и Суда Босне и Херцеговине изнесене у цитираним одлукама, који су потпуно усаглашени са праксом Европске комисије и Европског суда правде, неочекиване су и врло изненађујуће пресуде Суда БиХ којим је исти поништио рјешења Конкуренцијског савјета којим је ово одбило захтјеве компанија "Крка Фарма д.о.о. Шарајево" и "Крка д.д. Ново Место, Словенија" као и "Удружења представника страних произвођача лијекова у БиХ" поднесене против Одлуке о листи лијекова коју је донијела Влада КС ("Службене новине Кантона Сарајево" бр. 27/16). Овакав приступ Суда БиХ, који је потпуно супротан ставовима Суда БиХ заузетим у ранијим пресудама, на извјестан начин буди сумњу у постојање активности лобија иностраних произвођача лијекова.

Влада ХБЖ наводи како у досадашњој пракси Конкуренцијског савјета у ситуацијама када Суд БиХ из било ког разлога поништи рјешење и предмет врати на поновно рјешавање, Конкуренцијски савјет је у свим случајевима и у поновљеном поступку доносило исту мериторну одлуку као и у претходном поступку, уз додатна и/или адекватнија образложења истих. Тако је било и овај пут. У поновљеном поступку који се водио на захтјев Удружења представника страних произвођача лијекова у БиХ против Владе КС, Конкуренцијски савјет БиХ је донио исту одлуку као и у претходном поступку, односно потврдио претходно Рјешење којим је одбијен захтјев Удружења страних произвођача лијекова у БиХ у корист Владе КС. Исто се догодило и у другом поновљеном поступку који се водио на захтјев Крка Фарма д.о.о. Сарајево" и "Крка д.д. Ново Место, Словенија против Владе Кантона Сарајево. Наиме, Конкуренцијски савјет БиХ је на сједници одржаној 23.05.2019. донио Рјешење којим се одбија захтјев Крка Фарма д.о.о. Сарајево" и "Крка д.д. Ново Место, Словенија против Владе Кантона Сарајево ради утврђивања постојања забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији, као неоснован.

Према становишту Владе ХБЖ из достављеног одговора на закључак примјена закона о конкуренцији на тијела јавне власти када врше власт која им је повјерена Правила и пракса институција ЕУ, у области конкуренцијског права, већ дуже вријеме сматрају да државни органи, односно одлуке које доносе у оквиру своје надлежности, не могу бити процесуирани пред Конкуренцијским савјетом, осим када државни орган учествује као привредни субјекат на тржишту (купује или продаје робу и услуге). Све оне активности које одређени субјекат, односно "тијело јавне власти" обавља у складу са својим законским надлежностима, односно активности које обавља на основу посебног прописа, у овом случају Закона о лијековима ФБиХ и Правилника о ближим критеријумима, не могу се примјењивати прописи о заштити тржишне конкуренције, будући да се у конкретним случајевима Влада ХБЖ и Федерално министарство здравства не могу сматрати привредним субјектом у смислу чл. 2. Закона. Конкуренцијски савјет има законску основу да обавезно примјени права правила и правна становишта ЕУ, у области конкуренцијског права. Потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању, постаје обавезно усклађивање правила и праксе БиХ са конкуренцијским правом ЕУ. Овакав став је у складу са праксом институција ЕУ, Европске комисије и Европског суда правде у поступцима, који су се водили против државних органа у појединим земљама чланицама ЕУ, у вези са примјеном конкуренцијског права. Значајно је напоменути да је на овај начин поступао и Суд БиХ у чињенично и правно сличним случајевима и том приликом заузео јасан став да "Када се јавна установа или тијела власти појаве на тржишту, да би се могло цијенити да ли њихово поступање може доћи под обим члана 4. Закона о конкуренцији, нужно је, првенствено, испитати ради ли се о извршавању јавне овласти или о поступању које може имати само привредни субјекат."

У достављеном одговору на Закључак Влада ХБЖ наводи како имајући у виду начин успостављања владе, њену природу, циљеве и основе настанка, несумњиво је да се ради о органу државне власти који доношењем предметне одлуке - односно листе 1 ијекова, врши власт која му је повјерена. У том смислу, Влада је, дакле, облик организовања и дјеловања јавне власти и није привредно друштво, па је предметна одлука о листи лијекова, општи акт, односно пропис који је донијело тијело власти, у оквиру својих овласти и на основу закона. Таква одлука, представља ошти акт јавне власти, она је дио националног законодавства продукт договора између два или више субјеката, управо из разлога, јер је донесена ауторитетом

јавне власти. Према томе, доношење одлуке о позитивној листи лијекова очигледно не представља економску активност. Наиме, одредбама члана 33. Закона о здравственом осигурању ФБиХ и члана 8. Закона о лијековима, утврђене су надлежности владе кантона у погледу доношења листе лијекова, који се издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања. Нити један други субјекат нема надлежност за доношење такве листе, и не може се законито бавити истом активношћу, што значи да не може бити ни потенцијални конкурент у поступку доношења позитивне листе лијекова. Напријед наведене чињенице, указују на основаност примјене становишта релевантних европских институција које гласи: "Уколико не постоји могућност да приватна фирма врши исту активност, тада нема сврхе примјењивати правила конкуренције.".

На одговор Владе ХБЖ, дана 21. фебруара 2022. године, Конкуренцијски савјет је под бројем УП-06-26-3-029-13/21 запримило Очитовање подносиоца захтјева на одговор Владе ХБЖ.

У свом изјашњењу Подносилац у кратким цртама наводи сљедеће:

- Наводи које Влада ХБЖ износи у свом Одговору су потпуно ирелевантни за рјешавање предметног поступка, те је Влада ХБЖ изричито потврдила даје фаворизовала домаће произвођаче лијекова те да је из тих разлога са Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ "избацила" одређене лијекове страних произвођача лијекова, укључујући лијекове које заступа и дистрибуише Подносилац Захтјева.
- Устаљена пракса и Конкуренцијског савјета и Суда БиХ јесте да се Закон о конкуренцији БиХ примјењује и на јавна тијела када врше своја овлаштења ако на тај начин утичу на конкуренцију на тржишту, као што је случај у овом предмету. Пракса из права конкуренције Европске Уније у том смислу није релевантна, јер је Закон о конкуренцији БиХ ово питање регулисао другачије него право конкуренције Европске Уније.
- Влада ХБЖ је изричито признала да је сврха нове позитивне листе лијекова ХБЖ фаворизовање домаћих произвођача лијекова, а на штету страних произвођача лијекова

Као прво, Подносилац Захтјева истиче да је Влада ХБЖ изричито признала, на страни 1. свог Одговора, да је сврха доношења Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ да се фаворизују ("заштите") домаћи произвођачи лијекова. Исто је потврђено и у Закључку Владе ХБЖ бр. 01-02-26-1/21 од дана 04.02.2021. године, који је Влада ХБЖ доставила у прилогу свог Одговора.

- У достављеном очитовању подносилац захтјева наводи како није оспоравао овлаштење Владе ХБЖ да донесе Нову Позитивну Листу Лијекова ХБЖ - међутим, приликом вршења таквих овлаштења Влада ХБЖ је обавезна поштовати одредбе Закона о конкуренцији БиХ, као и међународних споразума које је потписала БиХ. У великом дијелу свог Одговора, Влада ХБЖ цитира законске и подзаконске одредбе које јој дају овлаштење да донесе Нову Позитивну Листу Лијекова ХБЖ. Ово није спорно, те су ови наводи Владе ХБЖ ирелевантни за предметни поступак. Међутим, приликом коришћења таквог овлаштења, Влада ХБЖ нема право да поступа како год жели, него је обавезна да поштује Закон о конкуренцији БиХ, с обзиром да је за питања ограничења конкуренције искључиво релевантан Закон о конкуренцији БиХ, те да сви други правни акти у БиХ морају бити усклађени са њим, а ако нису и ако исти ограничавају конкуренцију супротно одредбама Закона о конкуренцији БиХ, Закон о конкуренцији БиХ ће имати вишу правну снагу.

Приликом доношења Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ, Влада ХБЖ, као јавни орган, је такође обавезна да поштује међународне обавезе које је преузела Босна и Херцеговина. У том смислу, међународни документи које је потписала и ратификовала Босна и Херцеговина (Споразум о стабилизацији и придруживању са ЕУ, Централноевропски споразуму о слободној трговини - ЦЕФТА, Споразум о слободној трговини са Републиком Турском) сви садрже обавезе о примјењивању и поштивању права конкуренције, те садрже забрану дискриминације правних лица из држава чланица ових споразума, односно забрану количинских ограничења увоза или мјера са једнаким ефектом којим се дискриминирају производи из држава чланица ових споразума.

- Подносилац захтјева у достављеном очитовању на одговор Владе ХБЖ наводи како Нова Позитивна Листа Лијекова ХБЖ није у складу са Законом о лијековима ФБиХ нити са релевантним правилником, а чак и да јесте, то не може озаконити кршење Закона о конкуренцији БиХ. Влада ХБЖ у свом Одговору наводи даје Нову Позитивну Листу Лијекова ХБЖ донијела у складу са одредбама Закона о лијековима ФБиХ и Правилником о ближим критеријумима за избор лијекова, поступак и начин израде лијекова у ФБиХ, начину стављања и скидања лијекова са листи лијекова, обавезама министарстава здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова уврштених на листе лијекова, као и коришћење лијекова ФБиХ ("Правилник"), односно да је лијекове страних произвођача лијекова изоставила са Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ на основу ових прописа.

Подносилац Захтјева сматра да то није тачно, односно да нити Закон о лијековима ФБиХ нити Правилник не предвиђају и не омогућују дискриминисање страних произвођача лијекова и избацивање њихових лијекова са Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ.

Наиме, члан 9. Закона о лијековима ФБиХ наводи да се може ограничити број заштићених назива лијекова, међутим на основу одређених објективних критеријума, што не укључује дискриминацију страних произвођача лијекова. Члан 9. став 3. Закона прописује да се ради промоције домаћих произвођача лијекова њихови производи обавезно уврштавају на есенцијалне листе, али уз лијекове страних произвођача лијекова. Дакле, члан 9. Закона о лијековима ФБиХ ни на који начин не прописује да се могу избацити лијекови страних произвођача лијекова са Позитивне (есенцијалне) листе лијекова ради фаворизовања домаћих произвођача лијекова.

Надаље, Подносилац Захтјева истиче да је свакако ирелевантно што Закон о лијековима ФБиХ омогућава ограничење броја заштићених назива лијекова на кантоналним есенцијалним листама ако такво ограничење није у складу са Законом о конкуренцији БиХ и међународним обавезама БиХ, као у предметном случају.

Као што је Подносилац Захтјева детаљно описао у досадашњем току поступка, неовисно да ли Закон о лијековима ФБиХ или Правилник омогућавају ограничење броја заштићених назива лијекова на кантоналним есенцијалним листама, такво ограничење несумњиво представља ограничење конкуренције на тржишту, јер сви лијекови исте категорије (АТЦ групе) морају бити увршћени на есенцијалну листу, како би се осигурала правична конкуренција међу њима, посебно с обзиром да сви лијекови исте врсте на есенцијалној листи имају идентичну цијену. Избацивање одређених лијекова страних произвођача са позитивне (есенцијалне) листе лијекова има и негативан утицај на пацијенте, јер смањује могућност избора лијекова за пацијенте. Примјера ради, могуће је да одређени пацијент има алергијску реакцију или друге нуспојаве од одређеног лијека, те да му је потребно прописати исту врсту лијека од другог произвођача. Смањивањем избора лијекова се љекаре онемогућава да пацијенту пропишу други лијек на терет Завода здравственог осигурања ХБЖ, што значи да пацијент нема могућност промјене лијека ако му је то потребно. Исти је случај и ако дође до проблема у производњи домаћих лијекова - како су у неким категоријама (АТЦ групама) лијекова на позитивној (есенцијалној) листи остали само домаћи произвођачи, у таквом случају пацијенти остају без могућности коришћења алтернативних лијекова. Када лијекови одређеног произвођача буду увршћени на позитивну (есенцијалну) листу лијекова, дистрибутери тих производа имају обавезу да одржавају залихе тих лијекова за период који је одређен од стране надлежних тијела (нпр. један мјесец, три мјесеца, итд). Стављање већег броја лијекова не есенцијалне листе се повећава и стабилност снабдијевања лијековима, јер у случају да нпр. дође до поремећаја у дистрибуцији неког лијека, или његовог повлачења са тржишта, постоје залихе других лијекова исте категорије који га могу замијенити и чије залихе су осигуране код дистрибутера.

- Подносилац захтјева у достављеном очитовању на одговор Владе ХБЖ наводи како наводи Владе ХБЖ о количини промета лијекова домаћих произвођача лијекова и страних произвођача лијекова на нивоу БиХ су ирелевантни за овај поступак, те је њихов циљ довођење у заблуду Конкуренцијског савјета БиХ. У Одговору, Влада ХБЖ наводи податке о потрошњи за лијекове у ХБЖ у 2019. години, те о продаји домаћих и страних лијекова на нивоу ФБиХ у 2016, 2017. и 2018. години, гдје наводи да је на нивоу БиХ лијекови страних произвођача учествују са око 80% у укупној продаји лијекова у БиХ, односно око 83% на нивоу ФБиХ. Ови наводи Владе ХБЖ су ирелевантни за предметни поступак, те њима Влада ХБЖ покушава да доведе Конкуренцијски савјет БиХ у заблуду.

Подносилац захтјева предњу тврдњу заснива на слиједећим подацима, како је наведено, као прво, истиче да ови подаци нису релевантни јер се предметни поступак води због незаконитог забрањеног споразума, тј. ради кршења члана 4(1)(б) од стране Владе ХБЖ, а не ради злоупотребе доминантног положаја, тако да су ови тржишни удјели ирелевантни.

Неспорно је да страни произвођачи генерално имају већу продају лијекова у БиХ од домаћих произвођача. Међутим, то је потпуно логично и очекивано, с обзиром на обим производње лијекова који имају страни произвођачи у односу на домаће произвођаче, с обзиром на пуно већи број страних произвођача лијекова, на број лијекова који нуде, и чињеницу да су неки од њих водећи свјетски произвођачи у развоју нових лијекова, те да развој нових врста лијекова може коштати и више милијарди КМ. Домаћи произвођачи лијекова уопште не производе лијекове у великом броју категорија (АТЦ група) лијекова, те чак имају повлаштен положај и огроман тржишни удио у односу на оне лијекове које производе.

Примјера ради, за групу лијекова Царведилол (АТЦ група Ц07АГ02), гдје и домаћи и страни произвођачи нуде своје лијекове, гдје је видљиво да у су продаји те врсте лијекова у 2020. години домаћи произвођачи имали чак 79% тржишног учешћа.

- Подносилац наводи како се Закон о конкуренцији БиХ примјењује на усвајање Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ од стране Владе ХБЖ, те се Влада ХБЖ позива на праксу из Европске уније која није примјењива због специфичности у Закону о конкуренцији БиХ, те се позива на застарјелу праксу Конкуренцијског савјета БиХ и Суда БиХ.

Подносилац Захтјева сматра да је неспорно да се Конкуренцијски савјет БиХ у свом раду генерално може служити праксом из Европске Уније (и то не само правним схваћањима судова, него и схваћањима Европске Комисије и законодавством Европске Уније), тј. за сва она питања у којима је садржај Закона о конкуренцији БиХ и подзаконских аката једнак садржају права конкуренције Европске Уније. Ово се односи на велику већину питања из области права конкуренције, с обзиром да је право конкуренције у БиХ темељено на праву конкуренције Европске Уније, те да је садржај правила конкуренције БиХ у највећој мјери једнак садржају права конкуренције Европске Уније. Ништа од овога није спорно. Међутим, правила и законодавство права конкуренције у БиХ и у Европској Унији, иако је веома слично и de facto исто за већину питања, ипак није идентично за сва питања, те постоје одређене разлике, што је потврдио и сам Конкуренцијски савјет БиХ и Суд БиХ.

У свом очитовању на одговор Владе ХБЖ, Подносилац наводи како је неспорно да је фаворизовање домаћих произвођача и дискриминација страних противно основним принципима јединственог тржишта Европске Уније, те постоји огроман број случајева у праву Европске Уније који то потврђују - ово је један од четири ступа заједничког тржишта Европске Уније (слобода кретања робе, услуга, капитала и особа). Поред тога, Влада ХБЖ занемарује да све државе чланице имају своје законе о конкуренцији и национална тијела за заштиту конкуренције, која могу имати другачија овлаштења од Европске Комисије. Са друге стране, Конкуренцијски савјет БиХ се бави осигурањем примјене Закона о конкуренцији БиХ само на националном нивоу, те у том смислу може имати шира овлаштења, те надлежности над националним јавним органима у БиХ, као што то има у складу са чланом 2. став 1. тачка б) Закона о конкуренцији БиХ. Оваква одредба је посебно неопходна с обзиром на релативно скоро увођење права конкуренције у правни систем Босне и Херцеговине, те непознавање правила права конкуренције од стране јавних органа, ради чега је потребно овлаштење посебног компетентног тијела (Конкуренцијског савјета БиХ) да би се осигурало поштовање права конкуренције од стране јавних органа. Из истог разлога и члан 25. став 2. Закона о конкуренцији БиХ прописује да су сва јавна тијела (укључујући и законодавна

тијела) обавезна доставити на мишљење Савјету прописе којима се може нарушавати конкуренција.

Подносилац Захтјева истиче да је овакво овлаштење Конкуренцијског савјета БиХ и примјењивост Закона о конкуренцији БиХ на јавне органе када утичу на конкуренцију на тржишту (без обзира што се сами не баве економском активношћу и не учествују сами на тржишту) потврђена и од стране самог Конкуренцијског савјета БиХ (а што ће бити цитирано у наставку).

Даље истиче и да је ово став који је заузео и сам Конкуренцијски савјет БиХ, које јасно, недвосмислено, и без икаквог простора за супротно тумачење изричито навео да се Закон о Конкуренцији примјењује на све јавне органе када својим радњама утичу на конкуренцију на тржишту (што дакле, укључује и када врше јавна овлаштења, без обзира што не врше никакву економску активност), те да такво тумачење Закона о конкуренцији не може бити ограничено правилима конкуренције Европске Уније, која се односе на јавна тијела, с обзиром на специфичности Закона о конкуренцији БиХ. Тако у Рјешењу бр. 06-26-3-40-96-II/14 од дана 23.01.2020. године (Санаса против Федералног министарства здравства), а исто је поновно изричито потврђено и нпр. у Рјешењу бр. 04-26-3-019-88-Х/л6 од дана 12.03.2021. године (Приватне здравствене установе против Завода здравственог осигурања Кантона Сарајево и Министарства здравства Кантона Сарајево).

Подносилац Захтјева наводи да не тврди да Влада ХБЖ не смије доносити позитивне (есенцијалне) листе лијекова или да нема овлаштење за исто - неспорно је да доношење позитивних листи лијекова спада у законска овлаштења Владе ХБЖ. Међутим, приликом вршења тих овлаштења, Влада ХБЖ мора поштовати и одредбе Закона о конкуренцији БиХ, односно мора поштовати примјењива правила конкуренције, како не би довела одређене привредне субјекте у неравноправан положај. Управо ово је закључио и Конкуренцијски савјет БиХ, у Рјешењу бр. УП-03-26-3-038-71/19 од 13.01.2021. године (Multi Lab против Владе Федерације Босне и Херцеговине и Федералног министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства), у вези са потицајима за ветеринарство (који такође представљају вршење јавне функције), гдје је Конкуренцијски савјет нашао да су Влада ФБиХ и Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства привредни субјекти у смислу члана 2 (2) Закона о конкуренцији, те да постоји забрањени споразум у смислу члана 4 (1)(б) Закона о конкуренцији.

Подносилац захтјева даље наводи како је дугогодишња утврђена и неспорна пракса Суда Босне и Херцеговине, која је потврђена и у Пресуди Суда Босне и Херцеговине бр. СИ 3 У 031711 19 од дана 10.12.2020. године (Новатис против Федералног министарства здравства), који је потврдио све изнад наведено из Пресуде суда Босне и Херцеговине број СИ 3 У 021563 16 У од дана 09.06.2017. године, те додао:

"Испитујући законитост оспореног акта, основно питање које се поставило пред овај суд јесте питање да ли је министарство учесник на релевантном тржишту у смислу члана 2. Закона о конкуренцији, те да ли Правилник као акт министарства, долази у обим члана 4. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", број 48/05, 76/07 80/09). Према одредбама члана 2. став 1. тачке б) Закона о конкуренцији БиХ, овај закон се примјењује на сва физичка и правна лица, које посредно или непосредно учествују у промету роба и услуга и која својим дјеловањем спрјечавају, ограничавају или нарушавају тржишну конкуренцију и то на тијела државне управе и локалне самоуправе, када директно или индиректно учествују или утичу на тржиште БиХ. Прије свега, овај судски Савјет налази да је тужени [Конкуренцијски савјет БиХ] погрешно примијенио Закон о конкуренцији утврђујући да министарство није учесник на тржишту, односни није привредни субјекат те одлуке министарства не потпадају под примјену Закона о конкуренцији БиХ. "

Поред овога, Подносилац Захтјева истиче да су потпуно нетачни и неосновани наводи Владе ХБЖ да је одредба члана 2(1)(б) Закона о конкуренцији БиХ и примјењивање Закона о конкуренцији БиХ на Владу ХБЖ приликом доношења Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ противно одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између БиХ и ЕУ, тј. члану 71. истог. Овакви наводи не само да су потпуно неосновани, него су исти и веома иронични с обзиром да је управо Влада ХБЖ та која крши одредбе Споразума о стабилизацији и придруживању и других међународних споразума БиХ. Закон о конкуренцији БиХ и чланак 2 (1) (б) истог ни на који начин није у супротности са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању, јер се истим не умањује обим нити садржај примјене права конкуренције Европске Уније.

Подносилац наводи како у великој већини питања је садржајем Закон о конкуренцији БиХ једнак праву конкуренције Европске Уније (примјера ради, да ли неко поступање представља злоупотребу доминантног положаја или не, да ли се одређено поступање сматра ограничавањем конкуренције, и слично). У складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању, БиХ је обавезна да у свој правни систем преузме и инкорпорира правила конкуренције Европске Уније, како би се осигурао једнак третман свих учесника на тржишту, те како би се осигурала правична конкуренција, која у коначници треба да буде у корист потрошача. Ова правила из права конкуренције Европске Уније и јесу инкорпорирана у правни систем БиХ, кроз Закон о конкуренцији БиХ. У складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању, БиХ не би требала сужавати обим и садржај права конкуренције у односу на право Европске Уније. Међутим ништа не спрјечава БиХ да обим свог права конкуренције прошири ради прилагођавања специфичним околностима који се односе на БиХ, што је и урађено чланом 2(1)(б) Закона о конкуренцији БиХ, а као што и многе друге државе раде у својим националним законодавствима о праву конкуренције.

- Подносилац захтјева у достављеном очитовању на одговор Владе ХБЖ наводи како је Влада ХБЖ доношењем Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ прекршила одредбе Споразума о стабилизацији и придруживању, Централноевропског споразума о слободној трговини (ЦЕФТА), те Споразума о слободној трговини са Републиком Турском. Подносилац Захтјева сматра да је иронично да се Влада ХБЖ позива на одредбе Споразума о стабилизацији и придруживању како би „одбранила" своје незаконито поступање, када је фаворизовање домаћих произвођача супротно основним начелима Споразума о стабилизацији и придруживању, као и другим међународним обавезама Босне и Херцеговине. Дакле, поред чињенице да крши одредбе Закона о конкуренцији БиХ (који је инкорпорирао одредбе члана 71. став 1. и 2. Споразума о стабилизацији и придруживању, Подносилац

Захтјева такође истиче да својим поступањем управо Влада ХБЖ крши одредбе Споразума о стабилизацији и придруживању између БиХ и Европске Уније („ССП"), као и одредбе Централноевропског споразума о слободној трговини (ЦЕФТА) и Уговора о слободној трговини између Босне и Херцеговине и Републике Турске.

Наводи се како као прво, мјере Владе ХБЖ (дакле, доношење Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ) крше одредбе Споразума о стабилизацији и придруживању о забрани увођења количинских ограничења увоза и мјера једнаког учинка. Суштински, како се наводи ова одредба забрањује све мјере и прописе који могу директно или индиректно ограничити трговину између потписница ССП, а нарочито све врсте мјера које директно или индиректно дискриминирају производе поријеклом из потписница ССП, у овом случају поријеклом из Европске Уније. Суд правде Европске Уније је дефинисао да се набрана количинског ограничења односи на мјере које, овисно о околностима, потпуно или дјеломично, ограничавају увоз, извоз или транзит робе. Све остале мјере које не потпадају директно под ову дефиницију, а ипак представљају својеврсно ограничење, имају се сматрати мјерама с једнаким ефектом као количинска ограничења. Ово обухваћају мјере које се тичу нпр. облика, паковања, садржаја, означавања, рекламирања производа. Овакве су мјере често "у сјени" и тешко их је препознати.

Дакле, у свом очитовању Подносилац захтјева закључује како у складу са чланом 21. ССП, недозвољене су све мјере којима се директно дискриминишу производи из држава чланице Европске Уније или мјере једнаког ефекта (дакле, које имају ефекат дискриминације производа из Еувропске Уније), односно којима се фаворизују производи из Босне и Херцеговине, а како то чини Влада ХБЖ. Ово је неспорно из дуготрајне и устаљене праксе Суда правде Европске Уније. Тако је још 1973. године Суд правде Европске Уније у предмету C-8/74, Procureur du Roi v Benoit and Gustave Dassonville 2, који представља један од основних случајева у праву Европске Уније у вези слободе кретања роба, навео шта се има сматрати недопуштеном мјером са једнаким ефектом као количинско ограничење увоза (тзв. Dassonville формула). Иако није постојала директна дискриминација страних производа, у овом предмету, Суд правде Европске Уније је у својој пресуди навео да се све мјере подузете за проведбу ове кампање од стране Ирске владе имају сматрати мјерама усмјереним на потицање купње искључиво ирских производа, што представља мјеру с једнаким ефектом као количинско ограничење, а што није дозвољено у складу са правом Европске Уније (а које идентично правило је прописано чланом 21. Споразума о стабилизацији и придруживању између БиХ и ЕУ). У складу са наведеним, с обзиром да су у Buy Irish предмету мјере за промоцију домаћих производа оцијењене као незаконите мјере које имају једнак ефекат као количинско ограничење увоза, које су много мање рестриктивне него мјере у предметном поступку, неспорно је да мјере којима Влада ХБЖ директно и отворено дискриминира производе произвођача лијекова из Европске Уније (дакле које су изричито дискриминаторне према производима из, између осталог, Европске Уније) јер исте избацују са есенцијалних листи лијекова, ради фаворизовања домаћих произвођача лијекова (што је Влада ХБЖ изричито и признала), представљају мјере које имају једнак ефекат као количинско ограничење увоза, а што је директно кршење Споразума о Стабилизацији и Придруживању између БиХ и ЕУ.

У складу са наведеним, Подносилац сматра како је јасно да Нова Позитивна Листа Лијекова ХБЖ представља мјеру која је једнаког ефекта као количинска ограничења увоза, што представља кршење Споразума о Стабилизацији и Придруживању између БиХ и ЕУ, те тиме доводи у питање и напредак БиХ ка придруживању у Европску Унију.

При овоме, Подносилац Захтјева истиче даје исти заступник произвођача лијекова из Европске Уније - Sopharma AD Бугарска, те да је лијек тог друштва избачен са Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ. Надаље, имајући у виду да већина лијекова које је Подносилац Захтјева пријавио да буду уврштени на Нову Позитивну Листу Лијекова ХБЖ потиче од произвођача лијекова из Републике Турске (произвођачи Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S., Турска и Deva Holding A.S., Турска), Подносилац Захтјева истиче даје Влада ХБЖ прекршила и одредбе Споразума о слободној трговини између БиХ и Републике Турске.

Наведени Споразум је потписан 03.07.2002. године, ратификован је од стране Босне и Херцеговине дана 26.03.2003. године, а ступио је на снагу за Босну и Херцеговину дана 01.07.2003 године, објављен у "Службеном гласнику БиХ" - Међународни уговори број 6/03 - "Претходни Споразум са Турском"), те је исти био на снази у вријеме доношења Одлуке о Новој Позитивној Листи Лијекова ХБЖ, те у вријеме почетка примјене Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ.

Подносилац Захтјева истиче да је Босна и Херцеговина је дана 02.05.2019. године потписала нови Споразум о слободној трговини са Републиком Турском, који је ратификован дана 13.05.2020. године, а ступио на снагу за Босну и Херцеговину дана 01.08.2021. године, објављен у "Службеном гласнику БиХ" - Међународни уговори број 08/20 ("Нови Споразум са Турском"). Ступањем на снагу наведеног споразума је престао важити Споразум са Турском. Садржајно, у вези одредбе на које се позива Подносилац Захтјева, су ови споразуми једнаки, те и члан 2.5. Новог Споразума са Турском.

Поред наведеног, Подносилац Захтјева истиче даје у тренутку доношења Одлуке о Новој Позитивној Листи Лијекова ХБЖ, односно усвајања Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ, на снази свакако био Претходни Споразум Турском, међутим поступање Владе ХБЖ представља кршење и Претходног Споразума са Турском и Новог Споразума с Турском.

Надаље, са Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ су избачени и лијекови произвођача из Сјеверне Македоније - Replek Farm dooel Скопље, Сј. Македонија, којег заступа Подносилац Захтјева, те овакво поступање Владе ХБЖ крши и одредбе Централноевропског споразума о слободној трговини („ЦЕФТА"), којем су чланице и БиХ и Сјеверна Македонија, а који је ратификован 2007. године. Наиме члан 3. ЦЕФТА споразума у члан 3. Количинска ограничења и члан 19, Државни монополи и државна трговинска предузећа.

- Подносилац захтјева у достављеном очитовању на одговор Владе ХБЖ наводи како поступање Владе ХБЖ представља тешко ограничење конкуренције, које је само по себи незаконито, без обзира на практичне посљедице тог ограничења, нема потребе доказивати ефекте или посљедице таквог ограничења конкуренције.

Подносилац Захтјева наводи како сматра да је неспорно да поступање Владе ХБЖ и усвајање Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ представља тешко ограничење конкуренције, противно члану 4. став (1) тачка (б) Закона о конкуренцији БиХ. У предметном случају, Влада ХБЖ директно ограничава релевантно тржиште, на начин што дозвољава продају на релевантном тржишту одређеним лијековима (домаћих произвођача), а не дозвољава продају других лијекова (страних произвођача), који су у директном такмичењу.

Дакле, као што смо детаљно навели у нашем Захтјеву, примјера ради, за врсту лијека (генерички назив лијека) Омепразол је у Претходној Позитивној Листи Лијекова ХБЖ било уврштено укупно 13 лијекова од 11 различитих произвођача, а према Новој Позитивној Листи Лијекова за исту врсту лијека (исти генерички назив лијека), је уврштено само 3 (три) различита лијека од 3 (три) различита произвођача, и то искључиво домаћих произвођача - лијек Ulcosan произвођача Босналијек дд Сарајево, лијек Target Plus произвођача Фармавита доо Сарајево и лијек Helicol произвођача ZADA Pharmaceuticals доо Лукавац.

Подносилац захтјева наводи како ово значи да иако код Агенције за лијекове и медицинска средства БиХ има регистровано ових 13 лијекова од 11 произвођача, који су у међусобној конкуренцији једни са другима, те који сви испуњавају све медицинске, квалитативне и законске услове за стављање на тржиште, Новом Позитивном Листом Лијекова ХБЖ је на тржишту доступно само 3 лијека од 3 домаћа произвођача, што значи да су лијекови 8 страних произвођача избачени са релевантног тржишта и да им је онемогућено да се такмиче са овим лијековима домаћих произвођача. Иста је ситуација и за остале категорије лијекова на Новој Позитивној Листи Лијекова ХБЖ у којима су избачени лијекови које заступа Подносилац Захтјева, гдје се смањује број доступних лијекова те се избацују лијекови које заступа Подносилац Захтјева (као и лијекови других страних произвођача), ради фаворизовања и заштите домаћих произвођача лијекова.

Подносилац Захтјева образлаже да би заиста постојала правична конкуренција и једнаки услови на тржишту, за ону врсту лијекова (генерички назив лијека) која се ставља на позитивну/есенцијалну листу, на листи морају бити прихваћени сви лијекови те врсте (тог генеричког назива - АТЦ Групе) који су регистровани на територији БиХ код АЛМБиХ и који испуњавају услове за стављање на тржиште, посебно с обзиром да сви лијекови који се налазе на позитивној (есенцијалној) листи лијекова имају исту цијену, те дакле тиме не долази до повећања трошкова за Завод здравственог осигурања ХБЖ. Лијекови који се стављају на Нову Позитивну Листу Лијекова ХБЖ се издају на терет Завода здравственог осигурања ХБЖ, и издају се искључиво на рецепт љекара. Дакле, за лијекове који су уврштени на Нову Позитивну Листу Лијекова ХБЖ пацијенти не морају плаћати за куповину тих лијекова, него трошак тих лијекова сноси Завод здравственог осигурања ХБЖ.

Подносилац захтјева наводи и како са друге стране, лијекове које се не налазе на Новој Позитивној Листи Лијекова ХБЖ пацијенти морају сами платити. С обзиром на чињеницу да неки од ових лијекова могу бити веома скупи, те на генерално лоше финансијско стање просјечног пацијента у БиХ, јасно је да у том случају љекари неће прописивати лијекове који се не налазе на позитивној (есенцијалној) листи лијекова, јер их пацијенти не могу приуштити, што значи да ће продаја тих лијекова који се више не налазе на позитивној (есенцијалној) листи лијекова драстично опасти или чак потпуно престати. Како Влада ХБЖ свјесно и изричито искључује одређене лијекове страних произвођача са Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ, ради, како је сама признала, фаворизовања домаћих произвођача лијекова, неспорно је да не постоје исти услови на тржишту за све учеснике на тржишту, односно да Влада ХБЖ нарушава правичну конкуренцију на тржишту (јер домаћим произвођачима лијекова олакшава пословање а страним произвођачима лијекова отежава пословање), а што је супротно члану 4 (1)(б) Закона о конкуренцији БиХ.

Подносилац Захтјева сматра да је неспорно да овакво поступање Владе ХБЖ представља ограничавање тржишта, које је супротно члану 4(1)(б) Закона о конкуренцији БиХ. У складу са овим, Подносилац Захтјева истиче да се ограничења конкуренције која су изричито наведена у члану 4 (1) Закона сматрају тешким ограничењима конкуренције, која имају за свој циљ ограничење конкуренције (restriction of competition by object). Ово значи да поступање Владе ХБЖ представља ограничавање тржишта из члана 4 (1)(б) Закона о конкуренцији БиХ, за које се по сили закона сматра да представља тешко ограничење конкуренције, и да има за свој циљ ограничење конкуренције. У складу са устаљеном праксом из права конкуренције Европске Уније, а која је прихваћена и од стране Савјета, код повреда права конкуренције које за циљ имају ограничење конкуренције није потребно доказивати анти-конкурентске посљедице или ефекте на тржиште или на потрошаче таквих повреда, јер се исте по сили закона сматрају незаконитим ограничењем конкуренције, чак и ако нису произвеле никакве анти-конкурентске посљедице.

Подносилац Захтјева се у свом очитовању позвао на одлуку Европског суда Правде, у предмету C-228/18 Gazdasdgi Versenyhivatalprotiv Budapest Bank Nyrt. и др.5:

55. Уводно ваља подсјетити да споразум - како би био обухваћен забраном из члана 101. ставка 1. УФЕУ-а - мора имати "за циљ или посљедицу" спрјечавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на унутарњем тржишту. У складу са устаљеном судском праксом Суда од пресуде од 30. јуна 1966., LTM (56/65, EU:C:1966:38), алтернативност те претпоставке, означена везником "или", доводи понајприје до нужности разматрања самог циља споразума (пресуде од 26.новембра 2015., Maxima Латвија, C-345/14, EU:C:2015:784, т. 16., и од 20. јануара 2016., Toshiba Corporation/Комисија, C-373/14 П, EU:C:2016:26, т. 24.).

34. Стога, када је утврђен протутржишни циљ неког споразума, није потребно истраживати његове ефекте на тржишну конкуренције (пресуде од 26. новембра 2015., Maxima Латвија, C-345/14, EU:C:2015:784, т. 17., и од 20. јануара 2016., Toshiba Corporation/Комисија, C-373/14 П, EU:C:2016:26, т. 25.).[...]

Стога је утврђено да се за одређена колузивна понашања, попут оних која воде до тога да картели хоризонтално одређују цијене, може сматрати да по својој нарави могу имати негативне ефекте посебно на цијену, количину или квалитет производа и услуга, тако да би се могло сматрати непотребним, у доказивати да имају конкретне ефекте на тржиште. Наиме, искуство показује да такво понашање узрокује смањење производње и повећање цијена, које доводи до лоше расподјеле средстава особито на штету потрошача (пресуде од 11. септембра 2014., ЦБ/Комисија, C-67/13 П, EU:C:2014:2204, т. 51., и од 26. новембра 2015., Махима Латвија, C-345/14, EU:C:2015:784, т. 19.).

- Подносилац захтјева у достављеном очитовању на одговор Владе ХБЖ је доставио и додатно објашњење функционисања есенцијалних листи. Есенцијалне листе лијекова у суштини представљају листе лијекова у којима надлежни завод здравственог осигурања сноси трошкове тих лијекова, тако да пацијенти не морају плаћати те лијекове (добију их бесплатно), или плаћају само одређени дио (партиципацију) цијене лијека. Позитивне (есенцијалне) листе лијекова се у правилу дијеле на А и Б листе, гдје се на А листу стављају лијекови који се сматрају кључним за здравље пацијената, и гдје завод здравственог осигурања у правилу сноси 100% цијене лијекова који се налазе на А листи, док се на Б листи налазе лијекови гдје завод здравственог осигурања сноси само дио трошкова (одређен процент трошкова, овисно од лијека), док остатак трошкова сноси сам пацијент. Лијекове који нису ни на А ни на Б позитивној (есенцијалној) листи пацијент мора у цијелости платити сам. Нова Позитивна Листа Лијекова ХБЖ је А позитивна (есенцијална) листа, те је Захтјев Подносиоца Захтјева усмјерен само на ту листу. Позитивне (есенцијалне) листе се прво доносе на нивоу Федерације БиХ. Међутим, у федералној позитивној (есенцијалној) листи се наводе само категорије (АТЦ групе) лијекова, а не поједини лијекови (специфични заштићени називи лијекова). Примјера ради, на федералној есенцијалној листи лијекова је само наведено да је уврштена категорија лијека карведилол (АТЦ Група Ц07АГ02) - на федералној листи није наведен нити један специфичан лијек из те групе.

У очитовању Подносилац наводи и како је сврха федералне позитивне (есенцијалне) листе лијекова да одреди које категорије (врсте) лијекова су толико значајне за здравље становништава да ће њихов трошак сносити завод здравственог осигурања - примјера ради, на листу се уврштава врста лијекова карведилол који се користе за третман срчаних проблема, тако да пацијент који има ту врсту срчаних проблема може добити рецепт од љекара и добити тај лијек бесплатно. Са друге стране, врста лијекова који се користе, примјера ради, за ублажавање симптома прехладе и грипе се не сматра толико значајним за здравље пацијената да би трошкове сносио завод здравственог осигурања, те они нису на позитивној (есенцијалној) листи и потрошачи трошкове истих у цијелости сносе сами. Дакле, закључује се, како је сврха федералне листе да одреди за коју врсту (категорију) лијекова ће заводи здравственог осигурања сносити трошкове. На основу такве федералне позитивне (есенцијалне) листе лијекова, жупаније праве своје позитивне (есенцијалне) листе лијекова, на које уврштавају појединачне (специфичне лијекове) произвођача лијекова који се пријаве за уврштавање на листу. Кантонална листа лијекова не смије обухватати мање категорија (врста) лијекова од федералне, али може обухватати више категорија лијекова, ако кантон то може финансирати. Произвођачи или заступници и дистрибутери лијекова потом пријављују своје лијекове на позитивне листе лијекова кантона, у складу са одредбама Правилника о ближим критеријумима за избор лијекова, поступку и начину израде листи лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начину стављања и скидања лијекова са листи лијекова, обавезама министарстава здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова уврштених на листе лијекова, као и коришћење лијекова ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 45/2013 и 7/2019). Наведени правилник нити једном ријечју не омогућава изостављање или скидање лијекова страних произвођача лијекова са позитивне (есенцијалне) листе кантона ради фаворизовања домаћих произвођача.

Подносилац Захтјева такође истиче да сви лијекови који су регистровани код Агенције за лијекова и медицинска средства БиХ испуњавају све услове у смислу сигурности и квалитета ради стављања на тржиште, те Агенција приликом давања дозволе за стављање лијека на тржиште контролише сваки лијек и провјерава његову сигурност и квалитет. Сви лијекови одређене категорије (АТЦ групе) који су регистровани код Агенције за лијекове и медицинска средства БиХ и који имају дозволу за стављање на тржиште се сматрају сигурним и квалитетним за коришћење, те се могу користити за третман релевантних стања код пацијента, што значи да су међусобно замјењиви и међусобни конкуренти. Такође, у очитовању се наглашава да сви лијекови одређене категорије лијекова када се уврсте на позитивну листу лијекова имају идентичну цијену. Ово је из разлога што надлежни завод здравственог осигурања одреди максималне цијене које се плаћају за одређену категорију лијека, те дистрибутер/произвођач лијека приликом подношења пријаве за уврштавање лијека на листу мора дати изјаву да пристаје на ту цијену лијека.

При овоме, Подносилац захтјева напомиње да у самој листи позитивних/есенцијалних лијекова може бити приказан различит износ за лијекове исте категорије, међутим то је само због разлика у паковањима, нпр. због разлике у броју таблета у паковању, броју доза или у јачини активне супстанце (нпр. 2,5 мг или 5 мг), и си. (нпр.паковање од 10 таблета кошта 5 КМ, а паковање од 20 таблета кошта 10 КМ). Међутим, када се изједначе те разлике у паковањима, цијена по количини лијека, нпр. по једној таблети или по истој јачини лијека је идентична, што значи да ти лијекови имају идентичне цијене, а што је и дефинисано Одлуком о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 33/19), која је била на снази у вријеме Доношења Нове Позитивне Листе Лијекова ХБЖ, те усклади са тренутно важећом Одлуком о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 106/2021). То значи да ако на позитивној (есенцијалној) листи лијекова има 10 различитих лијекова 10 различитих произвођача, завод здравственог осигурања плаћа исту цијену без обзира који лијек буде прописан пацијенту. Ово такође значи да за завод здравственог осигурања нема повећања трошкова ако је већи број лијекова на позитивној (есенцијалној) листи - без обзира да ли се на листи за одређену категорију налази 3 или 30 лијекова, трошкови су за завод исти, јер су цијене свих тих лијекова идентичне, а пацијенту се свакако прописује само један лијек.

Подносилац Захтјева такође истиче да када се уврсте лијекови на позитивну (есенцијалну) листу, дистрибутер тих лијекова има обавезу одржавања залиха које покривају временски период који је одређен од завода здравственог осигурања (нпр. 3 мјесеца), ради осигурања стабилности понуде лијекова, што додатно иде у корист пацијентима.

5. Усмена расправа, даљи ток поступка

У даљем току поступка, будући да се ради о поступку са странкама са супротним интересима, Конкуренцијски савјет је заказао усмену расправу, у складу са чланом 39. Закона, за дан 14. априла 2022. године (позив достављени Подносиоцу захтјева актом број УП-06-26-3-029-15/21 дана 28. марта 2022. године и Влади ХБЖ актом број УП-06-26-3-029-16/21 дана 28. марта 2022. године).

Дана 6. априла 2022. године запримљено је обавјештење од стране Владе ХБЖ о немогућности учешћа на усменој расправи, па је слиједом истог Конкуренцијски савјет одгодио одржавање усмене расправе, за дан 19. април 2022. године (позив достављени Подносиоцу захтјева актом број УП-06-26-3-029-19/21 дана 6. април 2022. године и Влади ХБЖ актом број УП-06-26-3-029-20/21 дана 6. априла 2022. године).

На усменој расправи одржаној у просторијама Конкуренцијског савјета (Записник број УП-06-26-3-029-21/21 од 19. априла 2022. године), испред Подносиоца захтјева присуствовао је пуномоћник Златан Балта, адвокат и директор Сабит Омић, а испред Владе ХБЖ присуствовао је Џемил Сабрихафизовић, адвокат по пуномоћи.

Подносилац захтјева и Противна страна су на усменој расправи навели да остају код свих захтјева и навода изнесених у досадашњем поступку. Након расправе и изношења аргумената на усменој расправи, између супротних стана у поступку, и водилац поступка је затражио очитовања и разјашњења одређених нејасноћа. Странке су се очитовале о свим наводима, а што је и евидентирано Записником са усмене расправе број УП-06-26-3-029-21/21 од 19. априла 2022. године. Такође странке су упознате са својим правима, те могућношћу да се накнадно доставе и додатна писана појашњења путем поднесака у року од 15 дана.

Дана 29. априла 2022. године запримљен је поднесак Подносиоца захтјева број УП-06-26-3-029-22/21 у којем је доставио додатна појашњења и становишта Поносиоца захтјева, те бројне примјере из праксе, након одржане усмене расправе. Достављени поднесак Подносиоца захтјева је упућен противној страни ради евентуалног очитовања актом КВ број УП-06-26-3-029-22/21, на коју се пуномоћник Владе ХБЖ није очитовао.

Дана 26. маја 2022. године, Конкуренцијски савјет је донио Закључак о продужењу рока за доношење коначног Рјешења број УП-06-26-3-029-23/21, за додатна три мјесеца, из разлога што је било потребно оставити и додатно вријеме за прикупљање свих расположивих доказа, ставова Подносиоца захтјева о достављеном очитовању Противне стране, а имајући у виду чињеницу да се ради о сложеној проблематици.

Дана 10. октобра 2022. године Конкуренцијски савјет је странкама у поступку упутио обавјештење странкама у поступку број УП-06-26-3-029-26/21 и број УП-06-26-3-029-27/21 у којој су странке обавијештене о чињеници протека рока из члана 41. Закона о конкуренцији.

Дана 25. октобра 2022. године УНИФАРМ се актом број УП-06-26-3-029-29/21 са захтјевом за доношење коначног управног акта у складу са чланом 21. став 2. Закона о управним споровима БиХ.

6. Пресуда Суда БиХ број С1 3 У 044380 22 У

У даљем току поступка УНИФАРМ је тужио Конкуренцијски савјет ради шутње управе, а дана 27. јуна 2024. године Суд БиХ је донио Пресуду број С1 3 У 044380 22 У којом се Тужба тужиоца Унифарм д.о.о Лукавац, Бистрац, Ново Насеље б.б., 75 300 Лукавац уважава, а Конкуренцијском савјету се налаже да у року од 15 дана од дана пријема Пресуде одлучи по захтјеву тужиоца у вези с Одлуком Владе Херцегбосанске жупаније број 01-02-26-2/21 од 22. травња 2021. године, а ради постојања забрањеног споразума из члана 4. став 1. тачка б) Закона о конкуренцији, те је наложено туженој да надокнади трошкове поступка у износу од 380,00 КМ у року од 15 дана од дана достављања Пресуде, док је у преосталом дијелу потраживаних трошкова захтјев одбијен као неоснован.

Дана 4. јула 2024. године упућен је захтјев подноситељу број УП-06-26-3-029-34/21 као и противној страни акт број УП-06-26-3-029-35/21 за очитовањем на пресуду.

Дана 12. јула 2024. године запримљен је одговор пуномоћника подносиоца захтјева запримљен под бројем УП-06-26-3-029-36/21, а дана 15. јула 2024. године одговор пуномоћника Владе ХБЖ запримљен под бројем УП-06-26-3-029-37/21.

7. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

Након сагледавања релевантних чињеница и доказа утврђених током поступка, чињеница изнијетих на усменој расправи, података и документације мјеродавних институција, појединачно и заједно, те на основу изведених доказа Конкуренцијски савјет је утврдио сљедеће:

У битном, привредни субјекат УНИФАРМ, тражи од Конкуренцијског савјета оцјену постојања забрањеног споразума из члана 4. став (1) тачка б) Закона, а који је настао доношењем Одлуке о Листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Херцегбосанске жупаније, број 01-02-26-2/21 од 22. априла 2022. године ("Народне новине ХБЖ" број 4/21) од стране Владе ХБЖ, а из разлога јер 38 лијекова страних произвођача, које увози и заступа подносилац захтјева УНИФАРМ није уврштено у Листу лијекова ХБЖ, а у односу на претходно важећу листу.

У битном Влада ХБЖ, наводи како је Листа лијекова ХБЖ донесена у складу са Законом о лијековима ("Службене новине Федерације БиХ", број 109/12) и Правилнику о ближим критеријумима за избор лијекова, поступку и начину израде листи лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начину стављања и скидања лијекова са листи лијекова, обавезама министарстава здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова уврштених на листе лијекова, као и кориштење лијекова ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 45/13 и 7/19), јер наведени прописи предвиђају могућност неуврштавања на листу лијекове страних произвођача лијекова, те да се на Владу ХБЖ у конкретном случају не примјењује Закон о конкуренцији.

Прије свега, у овом поступку Конкуренцијски савјет је утврдио како Влада Херцегбосанске жупаније није привредни субјекат, те се у смислу члана 2. Закона о конкуренцији, исти не примјењује на Одлуке Владе ХБЖ које доноси у складу са својим надлежностима из сљедећих разлога:

Закон о Влади Херцегбосанске жупаније ("Народне новине ХБЖ", број 2/1996) у члану 1. наводи: "Влада Херцегбосанске жупаније извршно тијело Херцегбосанске жупаније, које обавља извршну власт у жупанији."

Такође, Влада Херцегбосанске жупаније није тијело управе због чега не може бити ни учесник у овом поступку из сљедећих разлога:

Одредбом члана 47. Закона о организацији тијела управе у Федерацији БиХ, који се сматра основбим

законом за организовање и дјеловање тијела управе на свим нивоима власти у Федерацији БиХ, прописано је, да су кантонална тијела управе кантонална министарства и кантоналне управе. Оснивају се за вршење управних и стручних послова из надлежности антона, из једне или више сродних области у којима тијела управе, у цјелини или у већем обиму, непосредно извршавају или осигуравају извршавање закона и других прописа и одговарају за њихово извршење.

Жупанијска тијела управе и управне организације Херцегбосанске жупаније утемељене су Законом о устројству и дјелокругу жупанијске управе ("Народне новине Херцегбосанске жупаније" број 15/99, - прочишћени текст), а чланом 6. између осталог је прописано да "Министарство рада, здравства, социјалне скрби и прогнаних Херцегбосанске жупаније обавља управне и стручне послове који се односе на: …. – обављање стручних и других послова који се односе на здравство, …."

Према одредби члана 20. Закона о организацији тијела управе у Федерацији БиХ, тијела управе су дужна у пословима из своје надлежности да припремају законе и друге прописе када о томе одлучи тијело законодавне или извршне власти, што је била обвеза Министарства у конкретном случају. Свако тијело управе у својој надлежности мора имати одређене управне послове, јер ти послови дају карактер одређеном тијелу да спада у категорију тијела управе; под појмом надлежности подразумијева се овлаштење и дјелокруг тијела управе да обавља тачно одређене управне, стручне и друге послове у односу на питања која су стављена у дјелокруг тог тијела. То истовремено значи да тијело управе не може одбити извршење одређеног задатка који је стављен у надлежност тог тијела управе, јер је само то тијело овлаштено за његово извршење, а не неки друго тијело.

Карактеристика надлежности огледа се у чињеници што она није утврђена законом којим је утврђен дјелокруг тијела управе, већ се она утврђује материјалним законом којим се регулише одређена управна област која спада у дјелокруг тијела управе.

Владе као тијело извршне власти утврђују ставове и смјернице за даљи рад тијела управе и управних организација и дају смјернице у којем правцу треба усмјеравати активности на вршење законом утврђених послова и на који начин треба рјешавати проблеме који постоје.

Чланом 7. Закона о организацији тијела управе Федерације БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", број 35/05) прописано је да владе врше координацију, усклађивање и усмјеравање рада тијела управе и управних организација, као и надзор над њиховим радом у складу са уставима и законима.

Влада као тијело извршне власти осигурава да се тијела управе и управне организације баве оним пословима који су актуелни и који су законом и другим прописима стављени у њихову надлежност.

Тијела управе су дужни у пословима из своје надлежности да припремају законе и друге прописе када о томе одлучи тијело законодавне или извршне власти, што је била обавеза Министарства рада, здравства, социјалне скрби и прогнаних Херцегбосанске жупаније у конкретном случају.

Тијела управе одговорна су у оквиру своје надлежности и у њиховој надлежности се налазе послови у којима се најнепосредније остварују послови из надлежности тијела извршне власти, Владе Жупаније. Одговорност за вршење тих послова Влада остварује путем руковододиоца (министра) министарства који су чланови Владе. На тај начин владе путем министара остварују своју функцију извршне власти.

Даље, члан 2. став (1) Закона о конкуренцији **(Примјена)** гласи:

(1) Овај закон примјењује се на све правна и физичка лица које се посредно или непосредно баве производњом, продајом роба и пружањем услуга учествују у промету роба и услуга и која могу својим дјеловањем спрјечавати, ограничавати или нарушавати тржишну конкуренцију на цијелој територији Босне и Херцеговине или значајнијем дијелу тржишта (у даљем тексту: привредни субјекти), и то на:
   a) **привредна друштва**, предузећа и предузетнике и њихова удружења без обзира на облик власништва, сједиште или пребивалиште;
   b) **органе државне управе и локалне самоуправе,** када посредно или непосредно учествују или утичу на тржиште;
   c) **остала физичка или правна лица** које непосредно или посредно, стално повремено или једнократно учествују на тржишту, без обзира на правни статус, облик власништва, сједиште или пребивалиште, као што су спортске организације, установе, задруге, носиоци права интелектуалног власништва.

Из предњег је видљиво, да је чланом 2. (примјена) Закона о конкуренцији, прописано да се исти Закон примјењује на врло широки број правних или физичких лица, било да су то привредна друштва, предузећа, предузетници, удружења, без обзира на облик власништва, сједиште или пребивалиште, затим на тијела државне управе и локалне самоуправе, те сва остала физичка или правна лица без обзира на правни статус, облик власништва, сједиште или пребивалиште, као што су удружења, спортске организације, установе, задруге, носиоци права интелектуалног власништва, а у складу са наведеним Закон о конкуренцији све субјекте, на које се исти односи назива заједничким именом привредни субјекти.

Овако широко дефинисан појам привредног субјекта ограничен је на начин да се тражи испуњење и још једног додатног услова, а то је да се исти "посредно или непосредно баве производњом, продајом роба и пружањем услуга, да учествују у промету роба и услуга и која могу својим дјеловањем спрјечавати, ограничавати или нарушавати тржишну конкуренцију", те да исти "учествују или утјечу на тржиште".

Својим дјеловањем, у складу са својим надлежностима Влада Херцегбосанске жупаније, доношењем Одлуке о којој је ријеч у овом конкретном поступку, ни на који начин се није понашала као привредни субјект који дјелује на тржишту.

Према најкраћој дефиницији тржишта, тржиште је мјесто гдје се сусрећу понуда и потражња, а савршено конкурентно тржиште је оно које се састоји од великог броја малих независних субјеката од којих нити једно не може утицати на тржишне цијене.

Задаћа Конкуренцијског савјета је да прати и надгледа тржиште, те уколико дође до злоупотреба на тржишту у виду договора привредних субјеката кроз Забрањене споразуме, или пак уколико неки привредни субјекат толико ојача на тржишту па се може понашати у значајној мјери независно од осталих, те се у том смислу утврди

злоупотреба доминатног положаја, наведене привредне субјекте има могућност казнити.

Одлука о листи лијекова ХБЖ које се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Херцегбосанске Жупаније број 01-02-26-2/21 од 22. априла 2021. године ("Народне новине Херцегбосанске жупаније" број 4/2021), представља поступање Владе Херцегбосанске жупаније сукладно својим изричитим законским надлежностима, а не поступање на тржишту, које би имало за циљ спрјечавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције. Наиме, Влада Херцегбосанске жупаније је била обавезна донијети Одлуку о листи лијекова који се издају на рецепт, јер та обавеза произилази из Закона о лијековима ФБиХ.

Конкуренцијски савјет је неспорно утврдио како Влада ХБЖ доношењем Одлуке о листи лијекова ХБЖ не обавља привредну дјелатност, не учествује у производњи и/или промету роба, односно пружању услуга, тиме ни посредно ни непосредно не учествује на тржишту, те се и због тог разлога не може сматрати "привредним субјектом" у смислу Закона о конкуренцији.

Како би даље образложило наведено Конкуренцијски савјет наглашава, како је потребно разликовати тржишну активност од активности које се обављају проведбом законских надлежности, те да се Закон о конкуренцији односи на субјекте који дјелују на тржишту (супротно од јавног), на којем се врши размјена роба и услуга, који сносе одређене ризике економске или финансијске, или пак имају могућност остваривања профита.

А дјелатности за које је држава/законодавац одредила да су од посебног интереса, подвео је под јавне услуге, те у том смислу и искључио конкуренцију, или пак дао овласти да одређено државно тијело, одређује и управља таквим дјелатностима (посебице имајући у виду здравствени систем).

Као илустрацију за разликовање "јавних услуга" и тржишног понашања, може послужити и чињеница да на одређеним тржиштима, гдје су законима основани регулатори тржишта, који у својим надлежностима често имају, нпр. утврђивање цијена одређеним услугама, или могућност да одређеним субјектима дају повлаштени положај на тржишту у односу на постојеће, или одређене повластице, а с циљем увођења нових субјеката на тржиште, или пак ради остваривања тзв. регулаторних циљева.

Обзиром да Конкуренцијски савјет у сврху оцјене датог случаја, а у складу са чл. 43. став (7) Закона може користити судском праксом Европског суда правде и одлукама Европске комисије, овакав став су заузела и наведена тијела.

Тако је, што није спорно, пракса институција Европске уније утврдила у својим одлукама, да готово сва физичка или правна лица могу потпадати под оцјену о постојању злоупотребе из Закона, односно постојања забрањеног споразума.

Тако, у пракси европских институција, као привредни субјекат сматрани су, како појединци (нпр. проналазач који даје лиценцу за коришћење патентираног изума - Одлука 76/29/ЕЕЦ, случај AOIP/Beyard, OJ L 6/8/76), и инвеститори (нпр. случај Reuter/BASF (1976) OJ L 254/40), тако мултинационалне компаније, оперски пјевачи (нпр. случај RAI/United, OJ L 157/939/78), адвокати (нпр. случај Wouters C-309/99), љекари (нпр. случај Pavlov C-180/98 и C-184/98), спортска удружења (нпр. случај World Cup 1990 Package Tours, Одлука 92/52/ЕЕЦ, OJ Л326/31/92), државне агенције (нпр. случај British Telecom C-392/93), јавне корпорације, али и "све између".

Како се поставити према "јавним тијелима" у којима се недвосмислено подразумијева и Влада ХБЖ, према Мишљењу независног адвоката Јакобса у предмету C-67/96, etc. Albany International BV protiv SBT (1999) ZSP I-5751 које гласи:

"Када је ријеч о привредном субјекту као субјекту права тржишне конкуренције, користи се тзв. функционални приступ. Наиме, одређени субјекат може у једној ситуацији поступати као привредни субјект, обављати неку привредну дјелатност, а у другој ситуацији може извршавати своје јавне овласти. У сваком конкретном случају потребно је размотрити какву функцију обавља одређено тијело како би се могло оцијенити може ли га се сматрати привредним субјектом у смислу права конкуренције."

Овдје је неспорно утврђено, да "јавно тијело" када обавља своје "јавне овласти", односно проводи активности из своје надлежности, да у таквим случајевима нема мјеста тржишној конкуренцији.

За оцјену примјене правила конкуренције примјењује се функционални приступ, па тако су за оцјену примјене издвојени и одређени критерији, а то су:

- привредни субјекат мора нудити добра и услуге на тржишту,
- сносити економски или финансијски ризик пословања, те
- имати могућност остваривања профита;

Конкуренцијска правила настоје промовисати дјелотворну тржишну конкуренцију. Ипак, у слободној тржишној економији, потребно је задржати и одређене секторе који би били предмет државне интервенције или државне контроле, тако нпр. здравствене услуге, или пружање основних комуналних услуга су још увијек предмет државне контроле. Такође, у Европској унији пољопривредна политика је контролисана и предмет је додјеле државних потицаја што представља и један вид антиконкуренцијских дјеловања (изван контроле правила о тржишној конкуренцији).

Све странке у овом поступку су се позивале на случајеве Европског суда правде, па тако: Poucet & Pistre (C-159/91 i 160/91), Bayer (T-41/96), Fenin (C-205/3), Wouters (C-309/99), Ambulanz Glöckner (C-475/99) …и др., у којима су наводили случајеви када је Европски суд правде, искључио конкуренцију ради тога што странка у поступку није сматрана привредним субјектом, или пак утврдио нарушавање конкуренције, гдје је оцијенио као привредним субјектом неко тијело јавне власти.

Конкуренцијски савјет је утврдио како је Влада ХБЖ донијела Одлуку о листи лијекова које се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Херцегбосанске Жупаније број 01-02-26-2/21од 22. априла 2021. године ("Народне новине Херцегбосанске жупаније", број 4/2021), те да је у складу са свим важећим прописима иста релевантна за доношење предметне листе.

Влада ХБЖ је Одлуку којом се утврђује Листа лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обвезног здравственог осигурања ХБЖ, донијела дана 22. априла 2021. године под бројем 01-02-26-2/21, те је даном ступања на снагу исте, престала важити претходно важећа Одлука о листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања ХБЖ – Позитивна листа лијекова ХБЖ ("Народне новине ХБЖ", број 4/20), приликом чега је

одређено да се предметна Одлука примјењује почев од 1. јуна 2021. године.

Конкуренцијски савјет је извршио увид у Закон о лијековима и и **члан 9**. који гласи:

(1) На позитивну листу лијекова кантона, као и листу лијекова у болничкој здравственој заштити на подручју кантона увршатавају се само они заштићени називи лијекова који испуњавају услове прописане Државним законом и прописима донесеним на основу тог закона, посебно посједовање важеће дозволе за стављање лијека у промет у БиХ издате од Агенције, те позитивних налаза о урађеној контроли квалитета лијека од Контролне лабораторије Агенције.

(2) На позитивној листи лијекова кантона, као и листи лијекова у болничкој здравственој заштити на подручју кантона **може се ограничити број заштићених назива лијекова који испуњавају услове из става 1. овог члана** у складу са утврђеним доктринарним приступима у кориштењу лијекова за обољења за која се користе лијекови са листи лијекова у Федерацији; искуству у терапијској примјени код пацијената за дати заштићени назив лијека; сигурности снабдијевања лијековима, узимајући у обзир хисторијске податке у смислу (не)редовног снабдијевања лијековима у Федерацији; постојање евидентираних нуспојава за специфичан заштићени назив лијека; квалитет и вјеродостојност података о заштићеном називу лијека из референтних извора; статус заштићеног назива лијека у здравственим системима држава Европске уније и сл.

(3) **Са циљем подржавања развоја домаће фармацеутске индустрије на позитивну листу лијекова кантона, као и листу лијекова у болничкој здравственој заштити на подручју кантона обавезно се увршатавају и лијекови домаће фармацеутске индустрије који испуњавају услове из става 1. овог члана** и то поред лијекова - оргинатора као и лијекова иноземне фармацеутске индустрије.

(4) Критеријуми и услови за могуће ограничење броја заштићених назива лијекова из ст. 1. и 2. овог члана ближе се утврђују правилником федералног министра из члана 5. став 5. овог закона.

У поступку Конкуренцијски савјет је неспорно утврдио и како Закон о лијековима омогућава "ограничавање броја заштићених назива лијекова" на листама, међутим, Конкуренцијски савјет није надлежан да прати и оцјењује услове и критеријуме ради којих су лијекови изостављени са листе, као и услове и критеријуме, ради којих су одређени лијекови стављени на листу.

Наиме, Закон о лијековима је прописао које су стручне особе надлежне за листу лијекова, те њихову хијерархију приликом доношења одлуке.

Такође, као небитне наводе Конкуренцијски савјет је оцијенио наводе Владе ХБЖ о постотном учешћу страних произвођача на листи, те остварену добит истих, у односу на домаће прозивођаче. Наиме, чињеница је и да домаћи произвођачи немају у понуди све лијекове који се стављају на листе, као и да су неки домаћи произвођачи тек однедавно почели пословати и производити лијекове, па је стога и разумљиво да бројни страни произвођачи имају веће учешће на тржишту, од укупно свих домаћих, који су заступљени на листама.

Конкуренцијски савјет указује да је у посљедњем Извјештају о БиХ за 2023. годину, као документу у којем Европска комисија објављује информације о напретку Босне и Херцеговине у процесу европских интеграција, између осталог, наведено да Босна и Херцеговина треба да предузме мјере како би престала пракса појединих кантона да одређене увезене лијекове искључују са листа лијекова који се могу издавати на рецепт на терет обавезног здравственог осигурања.

Из наведеног је јасно да је доношење листи лијекова који се могу издавати на рецепт на терет обавезног здравственог осигурања, од стране извршних органа власти појединих кантона, препознато искључиво као једнострана трговинска мјера Босне и Херцеговине, у оквиру закљученог ССП-а, те Европска комисија надаље даје препоруку искључиво владама кантона да се прекине са оваквом праксом уређења трговине.

Слиједом чега, Конкуренцијски савјет даје препоруку Влади КС да путем надлежног министарства, осигура заступљеност свих лијекова на листи лијекова који се издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања, а који имају дозволу за стављање у промет, издату од стране Агенције за лијекове и медицинска средства БиХ, односно листа би требала да садржи све интернационалне називе незаштићених лијекова – ИНН (генеричке називе) и заштићене називе лијекова како је то разрађено чланом 5. ставом (2) Правилника о ближим критеријумима за избор лијекова, поступку и начину израде листи лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начину стављања и скидања лијекова са листи лијекова, обавезама министарства здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова увртених на листе лијекова, као и кориштење лијекова ("Службене новине ФБиХ" бр. 45/13 и 7/19) који испуњавају услове из члана 9. истог Правилника чији генерички називе се налазе на федералној листи. Такође, подсјећамо да ни Директива Савјета 89/105/ЕЕЗ од 21.12.1988. о транспарентним мјерилима којима се утврђује одређивање цијена лијекова за људску употребу и њихово увртење у националне системе здравственог осигурања (СЛ Л 40, 11. 2. 1989.), у којој се утврђују мјерила за стављање лијекова на листу лијекова Завода здравственог осигурања, не предвиђа било какво ограничавање броја произвођача на листи лијекова, а посебно не на основу географског поријекла произвођача.

На основу свега наведеног Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 1. диспозитива овога Рјешења.

8. Привремена мјера

Анализирајући истакнуте наводе и понуђене доказе Подносиоца захтјева везано за затражену привремену мјеру, имајућу у виду одредбе члана 36. Закона према којим је терет доказивања на странци која је поднијела захтјев за покретање поступка, Конкуренцијски савјет на основу истих није у вријеме подношење захтјева могао утврдити прелиминарну повреду у смислу члана 40. став (1) Закона која би могла краткорочно штетно утицати на поједине привредне субјекте, па самим тиме није могао правовремено одредити привремену мјеру.

На основу горе наведеног Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 2. диспозитива овога Рјешења.

9 Трошкови поступка

Дана 29. априла 2022. године, поднеском број УП-06-26-3-029-22/21, пуномоћник Подносиоца захтјева Златан Балта, адвокат је приложио и трошковник. Противна страна није достављала трошковник.

Конкуренцијски савјет је приликом одређивања трошкова поступка узео у обзир одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02,

12/04 и 88/07 и 93/09), и то члан 105. став (2) Закона о управном поступку када у поступку учествују двије или више странака са супротним интересима, странка која је изазвала поступак, а на чију је штету поступак окончан, дужна је противној страни надокнадити оправдане трошкове који су тој страни настали учешћем у поступку.

Према члану 105. став (3) Закона о управном поступку трошкови за правно заступање надокнађују се само у случајевима кад је такво заступање било нужно и оправдано.

Како пуномоћник Подносиоца захтјева адвокат Златан Балта није успио у свом Захтјеву, па му се одбија захтјев на накнаду трошкова поступка, а пуномоћник противне стране није тражио трошкове поступка.

На основу горе наведеног, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 3. диспозитива овога Рјешења.

10. Административна такса

Подносилац захтјева на ово рјешење у складу са чланом 2. Тарифни број 107 став (1) тачка г) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06, 18/11 и 75/18) обавезан је платити административну таксу у износу од 1.500,00 КМ, у корист буџета институција Босне и Херцеговине, те доказ о уплати исте, доставити Конкуренцијском савјету прије уручења Рјешења.

Уколико Подносилац захтјева не изврши уплату прописане административне таксе, Конкуренцијски савјет ће покренути поступак принудне наплате по процедури прописаној чланом 18. Закона о административним таксама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр.16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 и 3/10).

На основу горе наведеног, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 4. диспозитива овога Рјешења.

11. Поука о правном лијеку

Против овога Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна странка може покренути Управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овога Рјешења.

Број УП-06-26-3-029-41/21
12. септембра 2024. године
Сарајево

Предсједник
Иво Јеркић, с. р.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 42. stav (1), a u vezi s članom 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), člana 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u postupku pokrenutom po Zahtjevu podnesenom od strane privrednog subjekta Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac, zastupanog od strane advokata Zlatana Balta, fra Anđela Zvizdovića 1., 71 000 Sarajevo, protiv Vlade Hercegbosanske županije, Stjepana II Kotromanića b.b., 80 101 Livno, zastupana po punomoćniku advokatu Džemilu Sabrihafizoviću, Koste Hermana 11., 71 000 Sarajevo radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu člana 4. stav (1) tačke b) Zakona o konkurenciji, zaprimljenog pod brojem UP-06-26-3-029-1/21, a postupajući po Presudi Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 044380 22 U od 27. juna 2024. godine, na 12. (dvanaestoj) sjednici održanoj dana 12. septembra 2024. godine, je donijelo

RJEŠENJE

1. Odbija se zahtjev privrednog subjekta Unifarm d.o.o. Lukavac, podnesen protiv Vlade Hercegbosanske županije, Livno radi donošenja Odluke o listi lijekova koje se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske županije broj 01-02-26-2/21 od 22. aprila 2021. godine ("Narodne novine Hercegbosanske županije", broj 4/2021), u smislu odredbi člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, kao neosnovan.
2. Odbija se prijedlog za donošenje rješenja o privremenoj mjeri, podnesen od privrednog subjekta Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac, protiv Vlade Hercegbosanske županije, Stjepana II Kotromanića b.b., 80 101 Livno, kao neosnovan.
3. Odbija se zahtjev Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac za naknadom troškova postupka.
4. Obavezuje se privredni subjekt Unifarm d.o.o. Lukavac, Novo naselje bb, 75 300 Lukavac da plati administrativnu taksu na Rješenje, u iznosu od 1.500,00 KM, u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.
5. Ovo Rješenje je konačno i biće objavljeno u "Službenom glasniku BiH", Službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Ovim Rješenjem izvršava se Presuda Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 U 044380 22 U od 27.6.2024. godine (u daljem tekstu: Presuda), kojom se Tužba tužioca Unifarm d.o.o. Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac uvažava, a Konkurencijskom vijeću se nalaže da u roku od 15 dana od dana prijema Presude odluči po zahtjevu tužioca u vezi s Odlukom Vlade Hercegbosanske županije broj 01-02-26-2/21 od 22. travnja 2021. godine, a radi postojanja zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav 1. tačka b) Zakona o konkurenciji, te je naloženo tuženoj da nadoknadi troškove postupka u iznosu od 380,00 KM u roku od 15 dana od dana dostavljanja Presude, dok je u preostalom dijelu potraživanih troškova zahtjev odbijen kao neosnovan.

Konkurencijsko vijeće je dana 19. jula 2021. godine zaprimio pod brojem UP-06-26-3-029-1/21 Zahtjev za pokretanje postupka od strane Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac (u daljem tekstu: Podnosilac zahtjeva ili UNIFARM), protiv Vlade Hercegbosanske županije, Stjepana II Kotromanića b.b., 80 101 Livno, Bosna i Hercegovina (u daljem tekstu: Protivna strana ili Vlada HBK), a u svezi sa Odlukom broj 01-02-26-2/21od 22. aprila 2021. godine, o listi lijekova koje se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanskog kantona (u daljem tekstu: Odluka o Novoj listi lijekova HBK), a radi utvrđivanja zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljem tekstu: Zakon). Podnosilac zahtjeva je dana 8. avgusta 2021. godine dostavio i podnesak broj UP-06-26-3-029-2/21.

Kompletiranjem predmetnog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je na osnovu člana 28. stav (3) Zakona dana 16. decembra 2021. godine izdalo Potvrdu o prijemu kompletnog i urednog Zahtjeva, broj UP-06-26-3-029-3/21.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnosilac zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provođenja postupka, te je u skladu sa članom 32. stav (2) Zakona, dana 16. decembra 2021. godine, donijelo Zaključak o pokretanju postupka broj: UP-06-26-3-029-5/21 (u daljem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja postojanja zabranjenih

konkurencijskih djelovanja u smislu člana 4. stav (1) tačke b) Zakona.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su privredni subjekt Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac, i Vlada Hercegbosanske županije, Stjepana II Kotromanića b.b., 80 101 Livno.

1.1. Privredni subjekt UNIFARM

Privredni subjekt Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac, je registrovan u Općinskom sudu Tuzla pod matičnim brojem: I-12681, i sa upisanim kapitalom od 2.000 KM.

Lice ovlašteno za zastupanje je Sabit Omić, direktor. Osnovna djelatnost je promet lijekova na veliko.

1.1. Vlada Hercegbosanske županije

Vlada Hercegbosanske županije, Stjepana II Kotromanića b.b., 80 101 Livno kao donosilac Odluke broj 01-02-26-2/21od 22. aprila 2021. godine, o listi lijekova koje se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske županije, čije se utvrđivanje usaglašenosti sa Zakonom o konkurenciji traži.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09), u smislu člana 26. Zakona.

Također, Konkurencijsko vijeće je koristilo i odredbe Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", br. 58/08), Zakon o lijekovima FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/2012), Pravilnik o načinu kontrole cijena, načinu oblikovanja cijena lijekova i načinu izvještavanja o cijenama lijekova u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 82/11), Pravilnik o postupku i načinu izdavanja dozvole za stavljanje lijeka u promet ("Službeni glasnik BiH", br. 75/11), Pravilnik o bližim kriterijumima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade liste lijekova u FBiH, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa liste lijekova, obavezama Ministarstva zdravstva, Zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/13), Odluka o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine čiji sastavni dio je Lista esencijalnih lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 56/13 i 74/14), i Odlukom o izmjeni i dopuni odluke o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 94/15).

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njegovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine s druge strane ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori" br. 10/08), (u daljem tekstu: Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju) odredba čl. 71. o primjeni kriterijuma i pravne stečevine Evropske unije, te člana 43. stav (1) Zakona, koje omogućuje Konkurencijskom vijeću u svrhu ocjene datog slučaja, da se može koristiti sudskom praksom Evropskog suda pravde i odlukama Evropske komisije.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnosilac zahtjeva, opisuje činjenično stanje i okolnosti koje su razlog za podnošenje Zahtjeva te ukratko navode slijedeće:

- Zahtjev se podnosi radi kršenja člana 4. stav (1) tačka (b) Zakona o konkurenciji BiH od strane Vlade Hercegbosanske županije (Kantona 10), a u skladu s članom 27. stav (3) Zakona.

Prema navodima Podnosioca, predmetni Zahtjev se odnosi na nezakonito postupanje od strane Vlade HBK prilikom sačinjavanja Liste lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske županije (u daljem tekstu: Nova pozitivna lista lijekova HBK). Naime, Vlada HBK je prilikom sačinjavanja Liste lijekova HBK potpuno neosnovano sa liste izostavila 38 lijekova Podnosioca zahtjeva, iako je Podnosilac zahtjeva dostavio urednu prijavu i dokumentaciju za uvrštavanje navedenih lijekova na listu, i iako su na listu uvršteni lijekovi iste vrste od drugih (prvenstveno domaćih) proizvođača koji imaju istu cijenu kao i lijekovi Podnosioca zahtjeva. Na ovaj način se direktno diskriminiše i stavlja u nepovoljniji položaj Podnosilac zahtjeva i lijekovi koje on zastupa u odnosu na druge (prvenstveno domaće) proizvođače lijekova, jer se ovim putem Podnosioca zahtjeva potpuno onemogućava pristup relevantnom tržištu uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim licima na teret Zavoda za zdravstveno osiguranje Hercegbosanskog kantona u Hercegbosanskoj županiji, odnosno direktno ga se isključuje sa navedenog tržišta, čime se i smanjuje mogućnost izbora za pacijente i što ni na koji način ne doprinosi dobrobiti pacijenata (korisnika lijekova). Time je Vlada HBK spriječila, ograničila i narušila tržišnu konkurenciju na relevantnom tržištu, i to ograničavanjem i kontrolom tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (l) tačka (b) Zakona, a što je nesporno potvrđeno i na osnovu prethodne prakse Konkurencijskog vijeća BiH i Suda Bosne i Hercegovine, u više predmeta.

- Vlada HBK je dana 22. 4. 2021. godine donijela Odluku broj: 01-02-26-2/21 o listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske županije - Odluka o Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ.

Podnosilac Zahtjeva u svom Zahtjevu dalje navodi i, kako u članu III navedene Odluke o Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ, je izričito navedeno da se ograničava broj zaštićenih naziva lijekova, te da prioritet za uvrštavanje na Pozitivnu listu lijekova HBŽ imaju lijekovi domaće industrije, kao i lijekovi originatora, a zatim, tek po potrebi, lijekovi inozemne farmaceutske industrije:

"Pozitivna lista lijekova HBŽ sačinjena je u skladu s odredbama člana 9. stava 2. Zakona o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/12), tako da se ograničava broj zaštićenih naziva lijekova, poštujući pravilo utvrđeno članom 9. stavom 3. istog Zakona, kojim je utvrđeno da se na listu lijekova obavezno uvrštavaju lijekovi domaće industrije, kao i lijekovi originatora, a zatim, po potrebi lijekovi inozemne farmaceutske industrije, u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovme, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste ijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH", broj 45/13 i 7/19) (u daljem tekstu: Pravilnik) i u skladu s Zaključkom Vlade HBK broj 09-02-26-1/21 od 4.2.2021. godine.

Navedena Odluka o Novoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ se primjenjuje od dana 1.6.2021. godine, i njome je stavljena izvan snage prethodna (iz 2020. godine) Odluka o Listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske županije- Pozitivna

lista lijekova HBŽ ("Narodne novine HBŽ", broj 4/20) ("Prethodna Pozitivna Lista Lijekova HBŽ").

Pored navedenog, u Zahtjevu se ističe i da Odluka o Novoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ svakako nije ni u skladu sa hijerarhijski višim propisima, tj. da nije u skladu sa Zakonom o lijekovima FBiH niti Pravilnikom o bližim kriterijumima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u FBiH. Naime, članom 9. Zakona o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/12) je propisano da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova, ali uz ispunjenje određenih kriterijuma i da se moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova bliže utvrđuje pravilnikom federalnog ministarstva. Ni jedan od navedenih kriterijuma ne daje prednost domaćim proizvođačima, nego su svi kriterijumi jednaki za sve učesnike.

Radi provođenja navedenog Zakona o lijekovima FBiH, Federalno ministarstvo zdravstva je donijelo Pravilnik o bližim kriterijumima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih u liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH", br: 45/13).

Nakon što je donijet označeni Pravilnik, Vlada FBiH donosi i Odluku o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br: 33/19), a kasnije izmjene i dopune iste odluke, kojom je u tački IX propisano da su prilikom izrade pozitivnih listi lijekova kantona, kontoni dužni primjenjivati kriterijume utvrđene članom 9. i 11. Pravilnika, kao i postupak i način izrade pozitivne liste lijekova kantona koji je utvrđen odredbama istog pravilnika.

Tačkom VIII stav (1) navedene odluke navedeno je da je federalna lista obavezujuća za sve kantone, i to A federalna lista lijekova koja obavezno mora biti sadržana u listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja kantona, a što je i navedeno u iznad navedenom Pravilniku.

Podnosilac zahtjeva navodi i kako iz svega iznad navedenog, je jasno da je propisano kako se donose liste, te da je navedenim zakonskim propisima naveden tačan postupak skidanja i stavljanja lijekova sa listi. Međutim, Vlada HBŽ se prilikom sačinjavanja Nove pozitivne liste lijekova HBŽ nije pridržavala iznad navedene procedure.

Na osnovu ovako usvojene Odluke o novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ, sa Nove pozitivne liste lijekova HBŽ je od dana 1. 6. 2021. godine uklonjeno više (38) lijekova koje zastupa Podnosilac zahtjeva, a koji su prethodno bili uvršteni u Prethodnu pozitivnu listu lijekova HBŽ, iako navedeno uklanjanje lijekova Podnosioca zahtjeva nema nikakvo zakonsko uporište.

Dalje u svom zahtjevu Podnosilac navodi kako je Vlada HBŽ sa Nove pozitivne liste lijekova HBŽ nezakonito uklonila lijekove Podnosioca zahtjeva, uvrstila ograničeni broj lijekova i to uglavnom preferirajući domaće proizvođače nauštrb stranih proizvođača lijekova, što je protivno primjenjivim propisima.

Tako Podnosilac navodi primjera radi, za vrstu lijeka (generički naziv lijeka) Omeprazol je u Prethodnoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ bilo uvršteno ukupno 13 lijekova od 11 različitih proizvođača (uključujući dva lijeka koja zastupa Podnosilac zahtjeva). U Novoj pozitivnoj listi lijekova za istu vrstu lijeka (isti generički naziv lijeka - generički naziv lijeka ustvari označava "porodicu" ili "grupu" lijekova koji se koriste za određeno stanje/bolest), Omeprazol je uvršteno samo 3 (tri) različita lijeka od 3 (tri) različita proizvođača, i to isključivo domaćih proizvođača - lijek Ulcosan proizvođača Bosnalijek d.d. Sarajevo, lijek Target Plus proizvođača Farmavita d.o.o. Sarajevo i lijek Helicol proizvođača ZADA Pharmaceuticals d.o.o. Lukavac (redni brojevi 3. do 5. u Novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ). Dakle, za vrstu lijeka (jedan generički naziv lijeka) - Omeprazol, je u Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBZ izbor smanjen sa 13 lijekova i 11 proizvođača, na samo 3 lijeka i 3 proizvođača, i to isključivo domaća bosanskohercegovačka proizvođača lijekova (Bosnalijek, Farmavita, ZADA Pharmaceuticals). Slična je situacija i sa vrstom lijeka (generičkim nazivom lijeka) Karvediol. U Prethodnoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ je za vrstu lijeka Karvediol bio uvršten 31 (trideset jedan) lijek od 9 (devet) različitih proizvođača (redni brojevi 419. do 449. Prethodne Pozitivne liste lijekova HBŽ. U Novoj Pozitivnoj listi lijekova za istu vrstu lijeka (isti generički naziv lijeka) Karvediol je uvršteno samo 13 (trinaest) različitih lijekova od 4 (četiri) različita proizvođača, od kojih su sva 4 (četiri) domaća proizvođača - Bosnalijek d.d. Sarajevo, Farmavita d.o.o. Sarajevo, Hemofarm d.o.o. Banja Luka i ZADA Pharmaceuticals d.o.o. Lukavac (redni brojevi 242. do 254. u Novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ).

Podnosilac Zahtjeva je za generičke nazive lijekova koje zastupa, a koji nisu uvršteni na listu, pripremio tabelu koja poredi broj, naziv i proizvođače lijekova koji su bili uvršteni u Prethodnu Pozitivnu listu lijekova HBŽ u odnosu na one koji su uvršteni u Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, koja je priložena uz Zahtjev.

Podnosilac Zahtjeva se svojim Dopisom od dana 17.6.2021. godine obratio predsjedniku i svim članovima Vlade HBŽ kao i predsjedniku skupštine HBŽ, te ih upozorio na nezakonitost Nove Pozitivne liste lijekova HBŽ i na činjenicu da na ovaj način Vlada HBŽ krši odredbe Zakona o konkurenciji, te kojim je zatražio od Vlade HBŽ da izmijeni Odluku o Novoj Pozitivnoj listi lijekova i istu uskladi sa odredbama Zakona o konkurenciji.

- Povreda Zakona o konkurenciji od strane Vlade HBŽ - postojanje zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav (1) tačka (b) Zakona o konkurenciji;

U svom zahtjevu Podnosilac dalje navodi da su članom 1. Zakona o konkurenciji utvrđena pravila, te propisane mjere i postupci zaštite tržišne konkurencije. Organ nadležan za pružanje zaštite u ovom segmentu jeste Konkurencijsko vijeće, zbog čega Podnosilac zahtjeva i podnosi Zahtjev.

Odredbe Zakona o konkurenciji se u smislu člana 2. Zakona odnose na sva pravna i fizička lica koje mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na teritoriji Bosne i Hercegovine ili njenog značajnog dijela. Članom 2. stav (l) tačka (b) Zakona o konkurenciji je izričito propisano da je ovaj zakon primjenjiv i na "organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno učestvuju ili utiču na tržište". U predmetnom slučaju, ova odredba se odnosi i na Vladu HBŽ, jer je osporenom Odlukom o Novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ izravno uticala na relevantno tržište.

U skladu sa prethodnom praksom Konkurencijskog vijeća (npr. Rješenje Konkurencijskog vijeća br. 02-26-3-014-22-II/15 od 8. 3. 2016. godine - Unifarm d.o.o. Lukavac protiv Vlade Tuzlanskog Kantona), Podnosilac Zahtjeva smatra da je u predmetnom slučaju relevantno tržište za predmetni postupak tržište uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret Zavoda za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije u Hercegbosanskoj županiji.

Podnosilac Zahtjeva smatra i da je nesporno da Odluka o Novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ koju je donijela Vlada HBŽ predstavlja zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (l) tačka

(b) Zakona. U obrazloženju Odluke o Novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ je čak izričito navedeno da se ograničava broj lijekova koji se stavlja na listu, te se izričito navodi da prednost stavljanja na listu imaju lijekovi domaćih proizvođača, te originatori (proizvođači originalnog lijeka).

"Pozitivna lista lijekova HBŽ sačinjena je u skladu s odredbama člana 9. stava 2. Zakona o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/12), tako da se ograničava broj zaštićenih naziva lijekova, poštujući pravilo utvrđeno članom 9. stavom 3. istog Zakona, kojim je utvrđeno da se na listu lijekova obavezno uvrštavaju lijekovi domaće industrije, kao i lijekovi originatora, a zatim, po potrebi lijekovi inozemne farmaceutske industrije, u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijma za izbor lijekova, postupku i na inu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste ijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH", broj 45/13 i 7/19) i u skladu s Zaključkom Vlade HBŽ broj 09-02-26-1/21 od 4,2.2021. godine."

Dalje u zahtjevu podnosilac navodi da se na ovaj način ograničava pristup relevantnom tržištu stranim proizvođačima lijekova i proizvođačima generičkih lijekova, s obzirom da isti nisu stavljeni na Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, što znači da ljekari u HBŽ ne mogu propisati navedene lijekove pacijentima (korisnicima lijekova) na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja HBŽ. Kako je relevantno tržište definisano kao tržište uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret Zavoda za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije u Hercegbosanskoj županiji, to je licima koja zastupaju strane proizvođače lijekova i proizvođače generičkih lijekova (kao što je Podnosilac Zahtjeva) potpuno onemogućen pristup navedenom tržištu, iako su svi predmetni lijekovi koje zastupa Podnosilac Zahtjeva validno registrirani kod ALMBIH za stavljanje u promet u BiH. Na ovaj način Vlada HBŽ grubo sprječava, ograničava i/ili narušava tržišnu konkurenciju na relevantnom tržištu, tako što ograničava i kontrolira tržište, a što je suprotno članu 4. stav (1) tačka (b) Zakona.

Podnosilac zahtjeva smatra da je nesporno da je donošenjem Odluke o Novoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ došlo do ograničavanja i narušavanja konkurencije na relevantnom tržištu, kada se određenim lijekovima (stranih proizvođača) u potpunosti onemogućava pristup relevantnom tržištu, a sa druge strane se favorizuju domaći proizvođači i originatori, koji se uvrštavaju u navedenu Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, čime dolazi do smanjenja konkurencije između lijekova na tržištu i do manjeg izbora za pacijente (korisnike lijekova), ali i za ljekare koji propisuju lijekove, što može dovesti do ugrožavanja dobrobiti pacijenata.

U zahtjevu se navodi kako je očigledno da Nova Pozitivna lista lijekova HBŽ izrazito favorizuje i dovodi u položaj domaće proizvođače lijekova - Bosnalijek d.d. Sarajevo, Farmavita d.o.o. Sarajevo, Hemofarm d.o.o. Banja Luka i Zada Pharmaceuticals d.o.o. Lukavac, a na štetu Podnosilac Zahtjeva i drugih stranih proizvođača lijekova i njihovih zastupnika.

Ne postoji nikakav osnovan ili valjan razlog niti zakonsko uporište za ovakvo postupanje, s obzirom da su cijene za lijekove koje zastupa Podnosilac Zahtjeva identične kao cijene drugih lijekova iste vrste koji jesu uvršteni u Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, s obzirom da se cijene propisuju od strane nadležnog zavoda zdravstvenog osiguranja, a da je Podnosilac Zahtjeva pristao na takvu cijenu. Naime, cijene svih lijekova iste vrste (istog generičkog naziva) svih proizvođača koji su uvršteni na pozitivnu/esencijalnu listi lijekova su identične, s obzirom da su to cijene koje su određene od strane nadležnog zavoda za zdravstveno osiguranje (napomena: u samoj listi pozitivnih/esencijalnih lijekova može biti prikazana različita cijena, međutim to je samo zbog razlika u pakovanjima, npr. zbog razlike u broju tableta u pakovanju, broju doza ili u jačini aktivne supstance - međutim, kada se izjednače te razlike u pakovanjima, cijena po količini lijeka, npr. po jednoj tableti ih po istoj jačini lijeka je identična, što znači da suštinski ti lijekovi imaju iste cijene), a što je i definirano Odlukom o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/19).

Podnosilac Zahtjeva navodi kako je na takve cijene pristao, te je bio spreman da svoje lijekove nudi po identičnim cijenama kao drugi proizvođači koji jesu uvršteni na Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, tj. prema onoj cijeni koju odredi Zavod za zdravstveno osiguranje HBŽ, a koja je identična lijekovima koji jesu uvršteni na Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ. Ovo dalje znači da uvrštavanjem lijekova koje zastupa Podnosilac Zahtjeva na Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ ne bi došlo do bilo kakvog povećanja troškova za Vladu HBŽ ni Zavod zdravstvenog osiguranja HBŽ. Troškovi bi ostali isti bez obzira na broj lijekova iste vrste koji se nalaze na listi, s obzirom da je za sve te lijekove određena ista cijena, odnosno isti iznos koji pokriva Zavod zdravstvenog osiguranja HBŽ.

Dakle, Podnosilac u zahtjevu zaključuje kako bez obzira da li se za određenu kategoriju (vrstu) lijeka na Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ uvrste 3 lijeka ili 10 lijekova, troškovi za Zavod zdravstvenog osiguranja HBŽ će biti isti, jer je sa sve lijekove određena ista cijena koju plaća Zavod, a pacijent će svakako koristiti samo jedan od ponuđenih lijekova koji svi imaju istu cijenu. Ovo znači da ne postoji nikakav valjan razlog, opravdanje ili zakonsko uporište za ograničavanje broja lijekova određene vrste na Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, nego bi svi lijekovi koji registrirani na tržištu BiH za koje nosioci tržišne dozvole traže stavljanje na listu, morali biti uvršteni u Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, a lako bi se osigurala ravnopravna konkurencija na tržištu, ravnopravan tretman svih proizvođača, te više izbora lijekova za korisnike lijekova. Ograničenje broja ponuđača/proizvođača koji mogu nuditi svoj proizvod na određenom tržištu jeste izravno i nesporno ograničenje konkurencije, koje može biti opravdano samo u izuzetnim okolnostima, a koje ovdje ne postoje. U tom smislu, čak ni odredba člana 9. Zakona o lijekovima FBiH koja navodi da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova (tj. broj konkretnih proizvoda) koji se stavljaju na liste, nije u skladu sa Zakonom o konkurenciji.

Podnosilac Zahtjeva ističe da federalna i kantonalna djela mogu ograničiti pozitivne/esencijalne liste lijekova samo u smislu koja vrsta lijekova (koji generički nazivi lijekova) će biti uvrštena na listu - odnosno, u suštini, za koje bolesti/stanja će biti uvršteni lijekovi na esencijalnu listu, a za koja neće. Tako, primjera radi, je potpuno opravdano da nadležni zavod za zdravstveno osiguranje odluči da će na pozitivnu/esencijalnu listu staviti lijekove koji npr. služe za liječenje bolesti srca, međutim da neće staviti na listu lijekove koji služe za tretiranje alergija. Međutim, za onu vrstu lijekova (generički naziv lijeka) koju odluči da stavi na pozitivnu/esencijalnu listu, na listi moraju biti prihvaćeni svi lijekovi te vrste (tog generičkog naziva) koji su registrovani na teritoriji BiH kod ALMBiH.

U zahtjevu je navedeno i kako generički naziv lijeka ustvari označava "porodicu" ili "grupu" lijekova koji se koriste za određeno stanje ili bolest, koja grupa (generički naziv) ima i svoju ATC šifru koja označava o kojoj vrsti lijeka se radi. Tako određenom generičkom nazivu lijeka (tj. određenoj vrsti ili grupi lijeka) pripada više pojedinačnih lijekova različitih proizvođača, koji imaju svoja posebna imena lijeka (tzv.

zaštićene nazive lijekova). Primjera radi, grupa lijekova generičkog naziva Karvediol (ATC šifra C07AG02) se koristi prilikom liječenja srčanih problema, a unutar te grupe lijekova generičkog naziva Karvediol postoji veliki broj specifičnih lijekova različitih proizvođača (npr. Karvedilol od Replek Farm, Milenol od Hemofarm, Coryol od Krke, Coronis od Bilim Pharmaceuticals, itd.).

Prema navodima iz zahtjeva svi posebni lijekovi (tj. svi zaštićeni nazivi lijekova) koji su odobreni za stavljanje na tržište BiH i registrirani kod ALMBiH pod istim generičkim nazivom i istom ATC šifrom, su sigurni za korištenje i mogu se koristiti za liječenje/tretiranje istih bolesti ili stanja kod pacijenata. Samim tim, ne postoji nikakav opravdan razlog ili zakonsko uporište zašto bi neki od tih posebnih lijekova bio izostavljen sa pozitivne/esencijalne liste lijekova, posebno kada se uzme u obzir da na pozitivnoj/esencijalnoj listi lijekova svi lijekovi jedne grupe (istog generičkog naziva) imaju istu cijenu.

Podnosilac Zahtjeva ističe da je nesporno da se Zakon o konkurenciji primjenjuje i na Vladu HBŽ i na sve odluke Vlade HBŽ koje mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ih narušavati tržišnu konkurenciju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine ih značajnijem dijelu tržišta, s obzirom da se u skladu sa članom 2 stav (l) tačka (b) Zakona isti primjenjuje i na sve organe vlasti/institucije na svim nivoima u BiH, bez obzira na pravni status, osnivače ih vlasništvo, a koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ih narušavaju tržišnu konkurenciju u BiH. Ovo je nesporno potvrđeno i praksom Konkurencijskog vijeća i praksom Suda Bosne i Hercegovine.

U svom odgovoru, Podnosilac zahtjeva navodi kako će se Vlada HBŽ vjerojatno braniti pozivanjem na zakonske odredbe Zakona o lijekovima FBiH, te Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u FBiH, načinu stavljanja i skidanja sa listi lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih u liste lijekova, kao i korištenje lijekova, te Odluke o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH. Iznad navedenim propisima je naveden tačan postupak skidanja i stavljanja lijekova sa listi, te niti jednom tačkom Zakona i Pravilnika nije navedeno da se na listu stavljaju domaći proizvođači ili orginatori, već je navedeno da postoji mogućnost i indicije da Federalno Ministarstvo zdravstva može donijeti takvu odluku, a što nije učinjeno, a i da jeste donesena takva odluka ista bi bila suprotna Zakonu o konkurenciji.

Pored navedenog, Podnosilac Zahtjeva ističe da svakako takva ograničenja broja lijekova (zaštićenih naziva lijekova), čak i ako bi bila učinjena u skladu sa Zakonom o lijekovima FBiH, nisu u skladu sa Zakonom o konkurenciji, te da svako ograničenje broja lijekova određene grupe (generičkog naziva i ATC šifre) koja mogu biti uvrštena na pozitivne/esencijalne liste predstavlja kršenje Zakona o konkurenciji.

S obzirom na sve navedeno, Podnosilac Zahtjeva smatra da Odluka Vlade HBŽ o Novoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ i izostavljanje 38 (trideset osam) lijekova koje zastupa Podnosilac Zahtjeva sa Nove Pozitivne liste lijekova HBŽ, predstavlja zabranjeni sporazum, te da iz navedenih razloga navedena Odluka Vlade HBŽ o Novoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ mora biti oglašena ništavom i stavljena izvan snage, s obzirom da se istim sprječava i ograničava konkurencija na tržištu i dovodi Podnosioca Zahtjeva u nepovoljniji položaj.

U skladu s tim, Podnosilac Zahtjeva predlaže Konkurencijskom vijeću BiH da donese rješenje kojim se utvrđuje povreda, te naloži otklanjanje povrede.

Nadalje, kako se u podnesenom zahtjevu navodi, u skladu sa članom 40. Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće može donijeti Rješenje o privremenoj mjeri, na osnovu preliminarno utvrđene povrede, a kada smatra da pojedine radnje sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju, prijete nastanku idirektnog štetnog uticaja za pojedine privredne subjekte, odnosno pojedine grane privrede ili za interese potrošača.

Stoga, podnosilac zahtjeva traži i donošenje privremene mjere, iz razloga što smatra kako je nesporno i da je prima facie vidljivo da je Vlada HBŽ počinila povredu Zakona o konkurenciji, s obzirom da je za istu ili sličnu vrstu postupaka i radnji koje je počinila Vlada HBŽ već više puta ocijenjeno da se radi o kršenju člana 4. stav (1) tačka (b) Zakona o Konkurenciji, i od strane Konkurencijskog vijeća i od strane Suda BiH.

Navedeno postupanje od strane Vlade HBŽ nesporno nanosi štetu podnosiocu, obzirom da pacijenti nisu u mogućnosti nabaviti lijekove podnosioca na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske županije, što posljedično dovodi do smanjenih prihoda podnosioca.

S obzirom na navedeno, u skladu sa članom 40. Zakona o konkurenciji, podnosilac predlaže Konkurencijskom vijeću da donese privremenu mjeru kojom na period od tri mjeseca stavlja izvan snage i primjene Odluku o novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ, te da se za navedeno vrijeme primjenjuje Prethodna pozitivna lista lijekova HBŽ.

4. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka

Na osnovu gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnosilac zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provođenja postupka, te je u skladu sa članom 32. stav (2) Zakona, na 97. sjednici održanoj dana 16. decembra 2021. godine, donijelo Zaključak o pokretanju postupka, broj UP-06-26-3-029-5/21 (u daljem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu člana 4. stav (1) tačke b) Zakona.

Konkurencijsko vijeće, u skladu sa članom 33. stav (1) Zakona, je dostavilo Zahtjev i Zaključak na odgovor protivnoj strani u postupku, Vladi HBŽ, aktom broj UP-06-26-3-029-10/21 dana 16. decembra 2021. godine.

Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak Podnosiocu zahtjeva, aktom broj UP-06-26-3-029-9/21 dana 16. decembra 2021. godine.

Vlada HBŽ je u odobrenom roku dostavila odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću, u smislu člana 33. stav (3) Zakona, podneskom broj UP-06-26-3-029-11/21 dana 18. januara 2022. godine, u kojem osporava Zahtjev, te smatra da isti treba odbiti kao neosnovan, te u vezi sa pojedinačnim navodima Podnosioca zahtjeva, Vlada HBŽ u bitnom navodi sljedeće:

- Da je aktom broj UP-06-26-3-029-10/21 od 16.12.2021. godine Konkurencijsko vijeće zatražilo dostavljanje odgovora na Zahtjev za pokretanje postupka i Zaključak o pokretanju postupka broj UP-06-26-3-029-5/21 od 16.12.2021. godine, podnesenom od strane Unifarm d.o.o Lukavac, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma iz člana 4. stava (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, te u smislu člana 33. Zakona o konkurenciji, dostavlja se odgovor kako slijedi:
- Da je članom 19. stav 1. Zakona o Vladi Hercegbosanske županije je propisano da Vlada u ostvarivanju svojih ovlasti između ostalih akata donosi i zaključke.
- Da se članom 20. stav 4. istog Zakona utvrđuju stavovi od značaja za provođenje politike, uređuju

unutarnji odnosi u Vladi i određuju zadaci tijelima kantonalne uprave i službama Vlade.

- Da je Vlada Hercegbosanske županije svojim Zaključkom broj 01-02-26-1/21 od 4. februara 2021. godine obavezala Komisiju za stavljanje i skidanje lijekova na listu lijekova Hercegbosanske županije, kao i Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih Hercegbosanske županije da s ciljem podržavanja razvoja domaće industrije, a na osnovu Zakona o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/12) izradi prijedlog Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije (Pozitivna lista lijekova) tom prilikom, u skladu sa odredbama člana 9. stava 2. Zakona, na listi ograniči broj zaštićenih naziva lijekova, poštujući pravilo utvrđeno članom 9. stavom 3. istog Zakona, kojim je utvrđeno da se na listu lijekova obavezno uvrštavaju lijekovi domaće industrije, kao i lijekovi originatora, a zatim, po potrebi lijekovi inozemne farmaceutske industrije.

Navedeno podrazumijeva primjenu Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 58/08) i Zakon o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/12), kao i propisa donijetih na osnovu ovih zakona.

Vlada HBŽ u odgovoru na Zaključak, navodi nadležnosti ovlaštenih tijela iz oblasti farmaceutike na državnom nivou:

- Parlamentarna Skupština BiH je u 2008. godini donijela Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 58/08) (u daljem tekstu: Državni zakon o lijekovima) kojim je osnovana Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH (u daljem tekstu: Agencija) kao regulatorno tijelo na nivou BiH iz oblasti farmaceutike.

Jedna od važnijih funkcija Agencije je priprema Esencijalne liste lijekova BiH. Esencijalna lista BiH, kao i minimum lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti još uvijek nisu utvrđeni od strane Vijeća ministara BiH, a u smislu Državnog zakona o lijekovima. Naime,u skladu sa Zakonom, Vijeće ministara BiH, najmanje svake dvije godine, na prijedlog Stručnog vijeća Agencije, a uz prethodno pribavljenu saglasnost entitetskih ministarstava zdravstva i Odjela za zdravstvo Brčko Distrikta, utvrđuje Esencijalnu listu lijekova u BiH. Ista predstavlja minimum lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstva obaveznog zdravstvenog osiguranja. Kada Esencijalna lista lijekova BiH bude donijeta, obavezan je istu implementirati u federalne liste lijekova, a u skladu sa federalnim propisima o lijekovima. Iz izloženog slijedi da se Esencijalna lista lijekova u BiH donosi na državnom nivou, a sredstva za njeno implementiranje osiguravaju na entitetskom nivou, a u Federaciji BiH i na kantonalnom nivou. U skladu sa članom 6. federalnog Zakona o lijekovima predviđeno je da se cijene lijekova na Listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja F BIH usklade sa maksimalnim državnim cijenama lijekova. Oabveza kantona je da cijene lijekova na kantonalnim pozitivnim listama usklade s novoobjavljenim federalnim cijenama. U skladu s tačkom II Odluke, cijene lijekova sa Federalne esencijalne liste, usklađene s maksimalnim državnim cijenama, automatski su obavezujuće i za lijekove na pozitivnim listama lijekova kantona.

Vlada HBŽ u odgovoru na Zaključak, navodi i nadležnosti ovlaštenih tijela iz oblasti farmaceutike na federalnoj razini:

- Parlament Federacije BiH je u 2012. godini, s ciljem usklađivanja tadašnjeg federalnog Zakona o lijekovima odnosno realizacije zakonske obaveze koja proističe iz člana 141. Državnog zakona o lijekovima, donio Zakon o lijekovima (u daljnjem tekstu: Federalni zakon o lijekovima), koji je objavljen u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 109/12. U skladu sa odredbama člana 5. stava 2. citiranog Zakona, federalni ministar zdravstva donosi Pravilnik o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova, a koji je osnov za kreiranje listi lijekova u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/13 i 7/19).

Revizija listi lijekova, u skladu sa članom 17. Pravilnika, obavlja se jednom godišnje, i to se, prvo, obavi revizija federalne liste lijekova, a nakon objavljenih federalnih listi lijekova, kantonalna ministarstva zdravstva obavljaju postupak sačinjavanja i predlaganja novih kantonalnih listi u skladu sa sa Federalnim zakonom o lijekovima i citiranim pravilnikom.

Članom 5. Federalnog zakona o lijekovima utvrđena je obaveza Vlade Federacije BiH da, na prijedlog federalnog ministra zdravstva, donosi Listu lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine i Listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti Federacije Bosne i Hercegovine, uz primjenu naprijed navedenog Pravilnika.

Cijene lijekova utvrđene na Listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ne mogu biti više od maksimalnih veleprodajnih cijena lijekova u BiH, te se redovno usaglašavaju sa maksimalnim veleprodajnim cijenama lijekova u BiH, a u skladu sa članom 6. Zakona o lijekovima, kao i odredbama ovog pravilnika. Cijene lijekova utvrđene Listom lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine obavezujuće su i za pozitivne liste lijekova kantona.

Članom 8. Zakona je utvrđeno da Listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja kantona (Pozitivna lista lijekova), kao i bolničku listu lijekova kantona donosi Vlada kantona na prijedlog ministra zdravstva. Lijekovi sa Federalne liste lijekova obavezno ulaze u sastav kantonalnih listi lijekova. Nije dozvoljeno proširivanje kantonalnih listi lijekova ukoliko kanton nije u mogućnosti potpuno pokriti troškove finansiranja svih lijekova sa Federalne liste lijekova.

Članom 9. Zakona utvrđeno je da se na kantonalne liste lijekova mogu uvrstiti samo oni zaštićeni nazivi lijekova koji ispunjavaju uslove propisane Državnim zakonom o lijekovima i propisima donesenim na osnovu tog Zakona. Istim članom je predviđena mogućnost ograničenja broja zaštićenih naziva lijekova koji ispunjavaju propisane uslove, a prema iskustvu u terapijskoj primjeni, sigurnosti u snabdijevanju i sl. S ciljem podržavanja razvoja domaće industrije Zakonom je utvrđeno obavezno uvrštavanje lijekova domaće industrije na kantonalne liste, uz uslov da ispunjavaju uslove propisane Zakonom (registracija, nalaz prve serije nakon registracije, i sl.).

Pravilnikom je utvrđeno da se Federalna lista lijekova sačinjava prema generičkim nazivima lijekova i da obavezno sadrži cijene lijekova. Pozitivne liste lijekova kantona pored podataka koji su sadržani u federalnoj listi obavezno sadrže i sljedeće podatke: zaštićeni naziv lijeka, naziv proizvođača lijeka i procentualno učešće ZZO u cijeni lijeka.

Članom 11. Pravilnika predviđeno je da se kod ograničavanja broja zaštićenih naziva lijekova na kantonalnim listama lijekova prilikom uvrštavanja zaštićenih naziva imaju primjenjivati, pored kriterijuma iz člana 9. ovog Pravilnika, i

kriteriji utvrđeni članom 9. stavom 2. Federalnog zakona, kao i redoslijed proizvođača lijekova odnosno nosioca dozvole za stavljanje lijeka u promet utvrđen u članu 9. stavu 3. istog Zakona. Ovo podrazumijeva da se s ciljem podržavanja razvoja domaće farmaceutske industrije na pozitivnu listu lijekova kantona, kao i listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona obavezno uvrštavaju lijekovi domaće farmaceutske industrije koji ispunjavaju uslove iz stava 1. istog člana, zatim lijekovi orginatora, a nakon toga po potrebi i lijekovi inozemne farmaceutske industrije.

Članom 17. Pravilnika je utvrđeno da se revizija listi lijekova u FBiH obavlja jednom godišnje, tako što federalno ministarstvo zdravstva sačinjava i predlaže liste lijekova iz svoje nadležnosti, kao i cijene lijekova u postupku pregovaranja sa proizvođačima lijekova, a nakon objavljivanja federalne liste lijekova i njenog stupanja na snagu, kantonalna ministarstva, u roku koji je predviđen Odlukom, sačinjavaju i predlažu kantonalne liste lijekova sukladno s federalnim zakonom i Pravilnikom.

Vlada HBŽ u odgovoru na Zaključak, navodi nadležnosti ovlaštenih tijela iz oblasti farmaceutike na kantonalnom nivou:

- Članom 8. Federalnog zakona o lijekovima utvrđena je obaveza da federalna lista lijekova bude inkorporirana u pozitivnu listu lijekova kantona i bolničku listu lijekova kantona. Prilikom implementacije člana 8. Federalnog zakona o lijekovima, kantoni moraju primijeniti sve parametre koji su navedeni u Federalnoj listi lijekova, što se svakako odnosi i na veleprodajnu cijenu lijekova.

U Pozitivnoj listi lijekova revizija od 9.4.2020. godine.

Pozitivna lista lijekova HBŽ sadrži 270 INN-ova, (brojano analogno numeraciji važeće Federalne liste lijekova), od čega: 180 sa A liste Federalne liste lijekova, 56 sa B, 2 sa liste preporučenog sadržaja prioritetnih programa i 32 neesencijalnih lijekova (nisu dio Federalne liste lijekova).

Za 21 INN sa Liste nema ponude od strane proizvođača (3 sa A liste, 6 sa B liste i 12 neesencijalnih).

U odnosu na važeću A Federalnu listu lijekova (185 INN-ova) nedostaje 5 INN-ova, dok su istovremeno na listu uvršteni lijekovi sa B Federalne liste, liste preporučenog sadržaja i lijekovi koji nisu dio Federalne liste lijekova tj. neesencijalni lijekovi.

Ukupan broj zaštićenih naziva, oblika i jačina i pakovanja je 1.506.

U 2019. godini propisivano je 170 lijekova sa A liste, uz postotak udjela: 100%-98; 75%-8; 50%-63; 25%-l.

U 2019. godini propisivano je 47 lijekova sa B liste, uz postotak udjela: 100%-19; 50%-20; 30%-4; 25%-3; 20%-l.

U 2019. godini propisano je 12 neesencijalnih lijekova, uz postotak udjela: 100%-4; 50%-8.

U 2019. godini propisan je 1 lijek sa liste preporučenog sadržaja, uz postotak udjela od 100%.

Vlada HBŽ u odgovoru na Zaključak, je dostavila podatke o potrošnji za lijekove, kako slijedi:

- Potrošnja za lijekove sa pozitivne liste u 2019. je ukupno iznosila 4.218.212 KM sa PDV-om, od čega je ZZO finansirao iznos od 3.121.154 KM, a pacijenti 1.097.058 KM. Za lijekove sa A federalne liste pacijenti su izdvojili 775.686 KM sa PDV-om, dok je istovremeno ZZO za lijekova sa 13 fed. liste izdvojio 340.028 sa PDV-om, za lijekove sa liste preporučenog sadržaja 27.8 17 sa PDV-om i za ncesencijalne lijekove 35.286 sa PDV-om.

Potrošnja 2019. (bez PDV-a)

Struktura	UKUPNO	ZZO	PACIJENTI
A	2.986.076	2.323.097	662.980
B	540.317	290.623	249.694
PP	23.775	23.775	0
Neesencijalni lijekovi	55.143	30.159	24.983
TOTAL	3.605.311	2.667.654	937.657

Potrošnja 2019. (sa PDV-om)

Struktura	UKUPNO	ZZO	PACIJENTI
A	3.493.708	2.718.023	775.686
B	632.170	340.028	292.142
PP	27.817	27.817	0
Neesencijalni lijekovi	64.517	35.286	29.230
TOTAL	4.218.212	3.121.154	1.097.058

U odgovoru na Zaključak o pokretanju postupka Vlada HBŽ navodi kako je članom 9. Zakona o lijekovima FBiH predviđena mogućnost ograničenja broja zaštićenih naziva lijekova koji ispunjavaju propisane uslove, a prema iskustvu u terapijskoj primjeni, sigurnosti u snabdijevanju itd. S ciljem podržavanja razvoja domaće industrije, Zakonom je utvrđeno obavezno uvrštavanje lijekova domaće industrije na kantonalne liste, uz ispunjavanje zakonskih uslova. U zemljama Evropske unije je praksa da se kroz različite vidove podrške daje poticaj domicilnoj generičkoj industriji. Takva praksa je bila prepoznata i uspješno implementirana u nekim kantonima. Pozicioniranje domaće proizvodnje i davanje adekvatnog mjesta na tržištu domaćim proizvodima donosi niz benefita široj društvenoj zajednici, pri tome uvijek stavljajući u prvi plan interes pacijenata i nikada ne dovodeći u pitanje vrhunsku kvalitetu i djelotvornost generičkih lijekova koji se proizvode. S druge strane, ničim opravdano pogodovanje daljem povećanju uvoza lijekova kakvo imamo sada, znači još veći izvoz finansijskih sredstava iz BiH, a time i niz indirektnih posljedica izvan zdravstvenog sistema. Strane generičke kompanije putem svojih predstavništava posluju isključivo komercijalno, zapošljavaju minimalan broj uposlenika, dok sav ostvareni prihod povlače u svoje matične zemlje i time doprinose rastu ekonomija tih zemalja. Za razliku od njih, domaći proizvođači kontinuirano ulažu u razvoj, investicije i zapošljavanje, uz snažnu društvenu i socijalnu odgovornost, te aktivan doprinos izgradnji održivog zdravstvenog sistema.

Vlada HBŽ u odgovoru na Zaključak, je dostavila podatke o tržištu lijekova u BIH i Federaciji BIH kako slijedi:

- Prema službenom Izvještaju o prometu lijekova u BiH za 2018. godinu, koji godišnje sačinjava Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH i publicira svakog juna tekuće godine za prethodnu godinu, ukupno tržište lijekova u BiH iznosilo je 634,3 miliona KM, od čega se na promet pet domaćih proizvođača odnosi 121,3 milona KM ili 19,13%, a na uvoz lijekova inozemnih proizvođača 513 miliona KM ili 80,87%.

Prema službeno dostupnim podacima veleprometnika koji su objedinjeni u IMS izvještaju za 2018. godinu (IQVIA- IMS Health and Quintiles) ukupno tržište lijekova u BiH u 2018. godini (izvor: IMS 2018) je iznosilo cca 594,1 miliona KM po proizvođačkim cijenama (u maloprodaji cca 1 milijarda KM), od čega: FBiH 383,7 miliona KM (65%), RS 196,6 miliona KM (33%), BD 13,8 miliona KM (2%).

Finansijski udio domaćih i ino proizvođača lijekova u BiH/FBiH za 2018. godinu prema IMS izvještaju (IQVIA- IMS Health and Quintiles):

	PRODAJA (mil		(KM)	TRŽIŠNI UDIO		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
BiH UKUPNO	579,5	580,2	594,2	100%	100%	100%
DOMAĆI PROIZVOĐAČI	116,9	117,7	120	20%	20%	20%
INO PROIZVOĐAČI	462,6	462,5	474,2	80%	80%	80%

	PRODAJA (mil)		(KM)	TRŽIŠNI UDIO		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018

FBiH UKUPNO	**374,5**	**373,7**	**383,7**	**100%**	**100%**	**100%**
FBiH PROIZVOĐAČI	65,5	65,4	64,3	17%	18%	17%
INO PROIZVOĐAČI	309	308,3	319,4	83%	82%	83%

Iz izvještaja je vidljivo da se od ukupnog prometa lijekovima u BiH, 20% odnosi na lijekove domaće industrije, dok inozemna farmaceutska industrija pokriva 80% ukupnog prometa lijekovima u BiH. Kada je u pitanju tržište lijekovima u Federaciji BiH situacija je još više nepovoljna za domaću industriju. Odnos je sljedeći: 17% prometuje domaća, a 83% inozemna industrija. Usporedbe radi, u nastavku navodimo podatke iz R Hrvatske i R Slovenije kada je u pitanju promet generičkih lijekova. Ukupno tržište generičkih lijekova u R Hrvatskoj u 2018. g (izvor: IMS 2018) je iznosilo 712,1 miliona KM, od čega su gotovo 50% prometovala četiri domaća proizvođača lijekova (Pliva, Belupo, JGL, PharmaS). Ukupno tržište generičkih lijekova u R Sloveniji u 2018. g (izvor: IMS 2018) je iznosilo 307 miliona KM, od čega su više od 60% prometovala dva domaća proizvođača lijekova (Krka, Lek).

Vlada HBŽ u odgovoru na Zaključak, također, se pozvala i na sporove pred Konkurencijskim vijećem BiH, te navela sljedeće:

- Pred Konkurencijskim vijećem BiH tokom 2017. godine okončana su dva postupka koja su pokrenuta na zahtjev kompanije "Krka Farma d.o.o. Sarajevo" i "Krka d.d. Novo Mesto, Slovenija" kao i "Udruženja predstavnika stranih proizvođača lijekova u BiH" a protiv Odluke o listi lijekova koju je donijela Vlada KS ("Službene novine Kantona Sarajevo" br. 27/16). Konkurencijsko vijeće BiH je tokom 2017. godine odbilo oba zahtjeva protiv Odluke o listi lijekova koju je donijela Vlada KS kao neosnovana, te naložio podnosiocima zahtjeva da pokriju cjelokupne troškove postupka (obrazloženo na strani 29. i 30. priloženog Rješenja br. 01-26-3-027-50-II/16, od 30.05.2017. godine i str. 22. 23. i 24. Rješenja br. 02-37-36079-3/16 od 12.06.2017. godine - Rješenja dostupna na službenoj web stranici Konkurencijskog vijeća BiH www. bihkonk.gov.ba/).

Nakon što nisu uspjeli u namjeri da ospore Odluku o listi lijekova Vlade Kantona Sarajevo, predstavnici inostranih generičkih proizvođača lijekova, ovaj put preko "Novartis BA d.o.o. Sarajevo" u svojstvu predstavnika "Lek d.d. Ljubljana" (koja je inače i članica "Udruženja predstavnika stranih proizvođača lijekova u BiH") su pred Konkurencijskim vijećem BiH pokušali osporiti član 11. federalnog Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova" ("Službene novine Federacije BiH", broj 45/13)., podnošenjem zahtjeva Konkurencijskom vijeću da utvrdi član 11. spomenutog pravilnika predstavlja zabranjeni sporazum iz člana 4. Zakona o konkurenciji. I ovaj postupak pred Konkurencijskim vijećem BiH je okončan krajem 2018. godine na način da je Konkurencijsko vijeće BiH donijelo rješenje kojim je odbilo zahtjev privrednog subjekta "Novartis BA d.o.o. Sarajevo" podnesen protiv Federalnog ministarstva zdravstva, kao neosnovan. (Rješenje dostupno na službenoj web stranici Konkurencijskog vijeća BiH www. bihkonk.gov.ba/).

Konkurencijsko vijeće BiH je navedena Rješenja donijelo na osnovu važeće zakonske regulative, odnosno odredbi relevantnog "Zakona o lijekovima" ("Službene novine Federacije BiH", br. 109/12) kojim je jasno utvrđena nadležnost Vlade FBiH, te Vlada kantona, da donose liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava ZZO. Isti zakon je članom 9. stavom 2. ovlastio kantonalne Vlade da mogu ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova i nametnuo obavezu da se na kantonalne liste lijekova obavezno uvrštavaju lijekovi domaćih proizvođača (član 9. stav 3.).

U nastavku, kako se navodi u odgovoru na Zaključak dostavljen od strane Vlade HBŽ, radi boljeg razumijevanja ove problematike daje se pojašnjenje pojedinih odredbi Zakona o konkurenciji i pregled prakse Evropske komisije i Evropskog suda pravde iz oblasti zaštite tržišne konkurencije. Članom 2. Zakona o konkurenciji je propisano na koga se sve zakon primjenjuje i nesporno je da je ranija praksa Konkurencijskog vijeća u nekoliko slučajeva obuhvaćala i organe izvršne vlasti, što je po svojoj pravnoj prirodi Vlada Kantona Sarajevo. Zakon o konkurenciji u članu 2. definira na koga se sve primjenjuje Zakon o konkurenciji, koristeći pojam "privredni subjekat" i taksativno nabraja koji sve subjekti potpadaju pod taj pojam, te uključuje i organe državne uprave i lokalne samouprave. Pravila i praksa EU imaju drugačiji pristup. Koristi se pojam preduzetnik ("undertaking"), koji nije definisan Sporazumom o funkcionisanju EU (TFEU) kao što je slučaj sa pojmom "privredni subjekt" u Zakonu o konkurenciji, ali svoje značenje je dobio kroz sudsku praksu u vidu vrlo široke definicije koja podrazumijeva da pojam preduzetnik "obuhvaća svaki subjekt angažiran u nekoj ekonomskoj aktivnosti, bez obzira od njegov pravni status i način finansiranja". Subjekti angažovani u ekonomskim aktivnostima moraju poštovati načela konkurencije, dok subjekti koji obavljaju zadatke u javnom interesu ne potpadaju pod primjenu ovih pravila.

Prema članu 43. stavu (7) Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće može koristiti sudsku praksu Evropskog suda i odluke Evropske komisije, a prema članu 71. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) između EU i Bosne i Hercegovine (koji je stupio na snagu 01.06.2015. godine) nastupila je obaveza da se svaka praksa ocjenjuje "na osnovu kriterija koji proizlaze iz primjene konkurencijskih pravila važećih u Zajednici, posebno čl. 81., 82., 86. i 87. Ugovora o EZ i instrumenata za tumačenje koje su usvojile institucije Zajednice".

Nadalje, u odgovoru na Zaključak Vlada HBŽ navodi i kako po hijerarhiji pravnih akata međunarodni sporazumi (a SSP to jeste) imaju veću pravnu snagu od zakona, prilikom ocjene konkretnog slučaja se imaju uzeti u obzir i primijeniti i odredbe SSP, a ne samo odredbe Zakona o konkurenciji BiH.

Vlada HBŽ navodi kako iz navedenog nedvojbeno proizlazi da je za pravilnu primjenu Zakona o konkurenciji nužno uzeti u obzir i primijeniti i stajališta koja zauzima Evropski sud pravde i Evropska komisija u primjeni propisa koji se odnose na zaštitu konkurencije. Dugogodišnja praksa Evropskog suda i Evropske komisije je da se pravila konkurencije ne primjenjuju u situacijama kada država (vlade) provode svoja suverena ovlaštenja i obavljaju zadatke u javnom interesu, kao što je socijalna funkcija koju obavljaju zdravstveni fondovi i druge organizacije zasnovana isključivo na društvenoj solidarnosti. Na osnovu svega navedenog Konkurencijsko vijeće BiH je zaključilo da izvršavanje javnih zakonom reguliranih ovlasti (kao što je i donošenje listi lijekova) izvan dometa Zakona o konkurenciji i zahtjeve odbilo kao neosnovane. Ovakav stav Konkurencijskog vijeća je potvrđen i nizom presuda Suda Bosne i Hercegovine. Vezano za ranije stavove Vijeća, kada je isto primjenjivalo odredbe Zakona o konkurenciji na organe izvršne vlasti i npr. ulazilo u ocjenu da li pravilnik predstavlja zabranjeni sporazum, Sud Bosne i Hercegovine je zauzeo potpuno suprotan stav. Tako je npr. Konkurencijsko vijeće rješenjem broj 06-26-3-007-36-II/16 od 14.07.2016. godine utvrdilo da Federalno ministarstvo okoliša i turizma Pravilnikom o upravljanu ambalažom i

ambalažnim otpadom ograničilo i narušilo tržišnu konkurenciju u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona. U upravnom sporu protiv navedenog rješenja Sud Bosne i Hercegovine je donio presudu broj SI 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine kojom je poništio rješenje Konkurencijskog vijeća i vratio na ponovno rješavanje.

U dostavljenom odgovoru na Zaključak Vlada HBŽ navodi kako ispitujući zakonitost rješenja, kao osnovno pitanje koje se postavilo pred sud jeste upravo pitanje da li pravilnik, kao akt javne vlasti, dolazi u obim člana 4. Zakona tj. da li može predstavljati Zabranjeni sporazum. U tom smislu Sud BiH zauzima sljedeći stav: "Pravilnik donosi, na osnovu ovlaštenja iz zakona, nadležno ministarstvo, kao segment izvršne vlasti. Imajući u vidu način osnivanja ministarstva, njegovu prirodu, ciljeve i osnovu nastanka, radi se o organu državne vlasti koji donošenjem predmetnog općeg akta vrši vlast koja mu je povjerena. Ministarstvo je, dakle, oblik organizovanja i djelovanja javne vlasti i nije privredno preduzeće, pa je predmetni pravilnik, opći akt, donio organ vlasti, u okviru svojih ovlaštenja i na osnovu zakona. Pravilnik je, stoga, po shvaćanju ovog vijeća, opći akt javne vlasti i dio nacionalnog zakonodavstva, koji ne predstavlja produkt dogovora između dva ili više subjekata, upravo iz razloga jer je donesen autoritetom javne vlasti."

Koristeći se praksom Evropskog suda pravde Sud BiH dalje zaključuje da "Sve iznesene činjenice, a i praksa Evropskog suda upućuje na zaključak da pravilnik ministarstva ne može po svojoj prirodi imati elemente ugovora, ni biti smatran ugovorom, kao što ni ministarstvo nije poduzeće, odnosno, privredni subjekt, da bi moglo, u konkretnoj situaciji, doći pod obim člana 4. Zakona o konkurenciji." Također, stav da subjekti angažirani u ekonomskim aktivnostima moraju poštovati principe konkurencije, dok subjekti koji obavljaju zadatke u javnom interesu ne potpadaju pod primjenu ovih pravila, potvrđen je i presudom Suda Bosne i Hercegovine broj SI 3 U 02474210 U 2 od 05.04.2010. godine u kojoj je Sud jasno izrazio sljedeće stajalište: "Kada se javna ustanova ili organi vlasti pojave na tržištu, da bi se moglo cijeniti da li njihovo postupanje može doći pod obim člana 4. Zakona o konkurenciji, neophodno je, prvenstveno, ispitati da li se radi o izvršavanju javnog ovlaštenja, ili o postupanju koje može imati samo privredni subjekt."Imajući u vidu stavove Konkurencijskog vijeća i Suda Bosne i Hercegovine iznesene u citiranim odlukama, koji su potpuno usaglašeni sa praksom Evropske komisije i Evropskog suda pravde, neočekivane su i vrlo iznenađujuće presude Suda BiH kojim je isti poništio rješenja Konkurencijskog vijeća kojim je ovo odbilo zahtjeve kompanija "Krka Farma d.o.o. Šarajevo" i "Krka d.d. Novo Mesto, Slovenija" kao i "Udruženja predstavnika stranih proizvođača lijekova u BiH" podnesene protiv Odluke o listi lijekova koju je donijela Vlada KS ("Službene novine Kantona Sarajevo" br. 27/16). Ovakav pristup Suda BiH, koji je potpuno suprotan stavovima Suda BiH zauzetim u ranijim presudama, na izvjestan način budi sumnju u postojanje aktivnosti lobija inostranih proizvođača lijekova.

Vlada HBŽ navodi kako u dosadašnjoj praksi Konkurencijskog vijeća u situacijama kada Sud BiH iz bilo kog razloga poništi rješenje i predmet vrati na ponovno rješavanje, Konkurencijsko vijeće je u svim slučajevima i u ponovljenom postupku donosilo istu meritornu odluku kao i u prethodnom postupku, uz dodatna i/ili adekvatnija obrazloženja istih. Tako je bilo i ovaj put. U ponovljenom postupku koji se vodio na zahtjev Udruženja predstavnika stranih proizvođača lijekova u BiH protiv Vlade KS, Konkurencijsko vijeće BiH je donio istu odluku kao i u prethodnom postupku, odnosno potvrdio prethodno Rješenje kojim je odbijen zahtjev Udruženja stranih proizvođača lijekova u BiH u korist Vlade KS. Isto se dogodilo i u drugom ponovljenom postupku koji se vodio na zahtjev Krka Farma d.o.o. Sarajevo" i "Krka d.d. Novo Mesto, Slovenija protiv Vlade Kantona Sarajevo. Naime, Konkurencijsko vijeće BiH je na sjednici održanoj 23.05.2019. donijelo Rješenje kojim se odbija zahtjev Krka Farma d.o.o. Sarajevo" i "Krka d.d. Novo Mesto, Slovenija protiv Vlade Kantona Sarajevo radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačke b) Zakona o konkurenciji, kao neosnovan.

Prema stanovištu Vlade HBŽ iz dostavljenog odgovora na zaključak primjena zakona o konkurenciji na tijela javne vlasti kada vrše vlast koja im je povjerena Pravila i praksa institucija EU, u oblasti konkurencijskog prava, već duže vrijeme smatraju da državni organi, odnosno odluke koje donose u okviru svoje nadležnosti, ne mogu biti procesuirani pred Konkurencijskim vijećem, osim kada državni organ učestvuje kao privredni subjekt na tržištu (kupuje ili prodaje robu i usluge). Sve one aktivnosti koje određeni subjekt, odnosno "tijelo javne vlasti" obavlja u skladu sa svojim zakonskim nadležnostima, odnosno aktivnosti koje obavlja na osnovu posebnog propisa, u ovom slučaju Zakona o lijekovima FBiH i Pravilnika o bližim kriterijima, ne mogu se primjenjivati propisi o zaštiti tržišne konkurencije, budući da se u konkretnim slučajevima Vlada HBŽ i Federalno ministarstvo zdravstva ne mogu smatrati privrednim subjektom u smislu čl. 2. Zakona. Konkurencijsko vijeće ima zakonsku osnovu da obavezno primjeni prava pravila i pravna stanovišta EU, u oblasti konkurencijskog prava. Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, postaje obavezno usklađivanje pravila i prakse BiH sa konkurencijskim pravom EU. Ovakav stav je u skladu sa praksom institucija EU, Evropske komisije i Evropskog suda pravde u postupcima, koji su se vodili protiv državnih organa u pojedinim zemljama članicama EU, u vezi sa primjenom konkurencijskog prava. Značajno je napomenuti da je na ovaj način postupao i Sud BiH u činjenično i pravno sličnim slučajevima i tom prilikom zauzeo jasan stav da "Kada se javna ustanova ili tijela vlasti pojave na tržištu, da bi se moglo cijeniti da li njihovo postupanje može doći pod obim člana 4. Zakona o konkurenciji, nužno je, prvenstveno, ispitati radi li se o izvršavanju javne ovlasti ili o postupanju koje može imati samo privredni subjekat."

U dostavljenom odgovoru na Zaključak Vlada HBŽ navodi kako imajući u vidu način uspostavljanja vlade, njenu prirodu, ciljeve i osnove nastanka, nesumnjivo je da se radi o organu državne vlasti koji donošenjem predmetne odluke — odnosno liste 1 ijekova, vrši vlast koja mu je povjerena. U tom smislu, Vlada je, dakle, oblik organizovanja i djelovanja javne vlasti i nije privredno društvo, pa je predmetna odluka o listi lijekova, opći akt, odnosno propis koji je donijelo tijelo vlasti, u okviru svojih ovlasti i na osnovu zakona. Takva odluka, predstavlja opći akt javne vlasti, ona je dio nacionalnog zakonodavstva produkt dogovora između dva ili više subjekata, upravo iz razloga, jer je donesena autoritetom javne vlasti. Prema tome, donošenje odluke o pozitivnoj listi lijekova očigledno ne predstavlja ekonomsku aktivnost. Naime, odredbama člana 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju FBiH i člana 8. Zakona o lijekovima, utvrđene su nadležnosti vlade kantona u pogledu donošenja liste lijekova, koji se izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja. Niti jedan drugi subjekt nema nadležnost za donošenje takve liste, i ne može se zakonito baviti istom aktivnošću, što znači da ne može biti ni potencijalni konkurent u postupku donošenja pozitivne liste lijekova. Naprijed navedene činjenice, ukazuju na osnovanost primjene stanovišta relevantnih evropskih institucija koje glasi: "Ukoliko ne postoji mogućnost da

privatna firma vrši istu aktivnost, tada nema svrhe primjenjivati pravila konkurencije.".

Na odgovor Vlade HBŽ, dana 21. februara 2022. godine, Konkurencijsko vijeće je pod brojem: UP-06-26-3-029-13/21 zaprimilo Očitovanje podnosioca zahtjeva na odgovor Vlade HBŽ.

U svom izjašnjenju Podnosilac u kratkim crtama navodi sljedeće:

- Navodi koje Vlada HBŽ iznosi u svom Odgovoru su potpuno irelevantni za rješavanje predmetnog postupka, te je Vlada HBŽ izričito potvrdila daje favorizovala domaće proizvođače lijekova te da je iz tih razloga sa Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ "izbacila" određene lijekove stranih proizvođača lijekova, uključujući lijekove koje zastupa i distribuira Podnosilac Zahtjeva.
- Ustaljena praksa i Konkurencijskog vijeća i Suda BiH jeste da se Zakon o konkurenciji BiH primjenjuje i na javna tijela kada vrše svoja ovlaštenja ako na taj način utiču na konkurenciju na tržištu, kao što je slučaj u ovom predmetu. Praksa iz prava konkurencije Evropske Unije u tom smislu nije relevantna, jer je Zakon o konkurenciji BiH ovo pitanje regulisao drugačije nego pravo konkurencije Evropske Unije.
- Vlada HBŽ je izričito priznala da je svrha nove pozitivne liste lijekova HBŽ favorizovanje domaćih proizvođača lijekova, a na štetu stranih proizvođača lijekova

Kao prvo, Podnosilac Zahtjeva ističe da je Vlada HBŽ izričito priznala, na strani 1. svog Odgovora, da je svrha donošenja Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ da se favorizuju ("zaštite") domaći proizvođači lijekova. Isto je potvrđeno i u Zaključku Vlade HBŽ br. 01-02-26-1/21 od dana 04.02.2021. godine, koji je Vlada HBŽ dostavila u prilogu svog Odgovora.

- U dostavljenom očitovanju podnosilac zahtjeva navodi kako nije osporavao ovlaštenje Vlade HBŽ da donese Novu Pozitivnu Listu Lijekova HBŽ - međutim, prilikom vršenja takvih ovlaštenja Vlada HBŽ je obavezna poštovati odredbe Zakona o konkurenciji BiH, kao i međunarodnih sporazuma koje je potpisala BiH. U velikom dijelu svog Odgovora, Vlada HBŽ citira zakonske i podzakonske odredbe koje joj daju ovlaštenje da donese Novu Pozitivnu Listu Lijekova HBŽ. Ovo nije sporno, te su ovi navodi Vlade HBŽ irelevantni za predmetni postupak. Međutim, prilikom korištenja takvog ovlaštenja, Vlada HBŽ nema pravo da postupa kako god želi, nego je obavezna da poštuje Zakon o konkurenciji BiH, s obzirom da je za pitanja ograničenja konkurencije isključivo relevantan Zakon o konkurenciji BiH, te da svi drugi pravni akti u BiH moraju biti usklađeni sa njim, a ako nisu i ako isti ograničavaju konkurenciju suprotno odredbama Zakona o konkurenciji BiH, Zakon o konkurenciji BiH će imati višu pravnu snagu.

Prilikom donošenja Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ, Vlada HBŽ, kao javni organ, je također obavezna da poštuje međunarodne obaveze koje je preuzela Bosna i Hercegovina. U tom smislu, međunarodni dokumenti koje je potpisala i ratifikovala Bosna i Hercegovina (Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, Centralnoevropski sporazumu o slobodnoj trgovini - CEFTA, Sporazum o slobodnoj trgovini sa Republikom Turskom) svi sadrže obaveze o primjenjivanju i poštivanju prava konkurencije, te sadrže zabranu diskriminacije pravnih lica iz država članica ovih sporazuma, odnosno zabranu količinskih ograničenja uvoza ili mjera sa jednakim efektom kojim se diskriminiraju proizvodi iz država članica ovih sporazuma.

- Podnosilac zahtjeva u dostavljenom očitovanju na odgovor Vlade HBŽ navodi kako Nova Pozitivna Lista Lijekova HBŽ nije u skladu sa Zakonom o lijekovima FBiH niti sa relevantnim pravilnikom, a čak i da jeste, to ne može ozakoniti kršenje Zakona o konkurenciji BiH. Vlada HBŽ u svom Odgovoru navodi daje Novu Pozitivnu Listu Lijekova HBŽ donijela u skladu sa odredbama Zakona o lijekovima FBiH i Pravilnikom o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupak i način izrade lijekova u FBiH, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova FBiH ("Pravilnik"), odnosno da je lijekove stranih proizvođača lijekova izostavila sa Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ na osnovu ovih propisa.

Podnosilac Zahtjeva smatra da to nije tačno, odnosno da niti Zakon o lijekovima FBiH niti Pravilnik ne predviđaju i ne omogućuju diskriminisanje stranih proizvođača lijekova i izbacivanje njihovih lijekova sa Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ.

Naime, član 9. Zakona o lijekovima FBiH navodi da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova, međutim na osnovu određenih objektivnih kriterija, što ne uključuje diskriminaciju stranih proizvođača lijekova. Član 9. stav 3. Zakona propisuje da se radi promocije domaćih proizvođača lijekova njihovi proizvodi obavezno uvrštavaju na esencijalne liste, ali uz lijekove stranih proizvođača lijekova. Dakle, član 9. Zakona o lijekovima FBiH ni na koji način ne propisuje da se mogu izbaciti lijekovi stranih proizvođača lijekova sa Pozitivne (esencijalne) liste lijekova radi favorizovanja domaćih proizvođača lijekova.

Nadalje, Podnosilac Zahtjeva ističe da je svakako irelevantno što Zakon o lijekovima FBiH omogućava ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova na kantonalnim esencijalnim listama ako takvo ograničenje nije u skladu sa Zakonom o konkurenciji BiH i međunarodnim obavezama BiH, kao u predmetnom slučaju. Kao što je Podnosilac Zahtjeva detaljno opisao u dosadašnjem toku postupka, neovisno da li Zakon o lijekovima FBiH ili Pravilnik omogućavaju ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova na kantonalnim esencijalnim listama, takvo ograničenje nesumnjivo predstavlja ograničenje konkurencije na tržištu, jer svi lijekovi iste kategorije (ATC grupe) moraju biti uvršteni na esencijalnu listu, kako bi se osigurala pravična konkurencija među njima, posebno s obzirom da svi lijekovi iste vrste na esencijalnoj listi imaju identičnu cijenu. Izbacivanje određenih lijekova stranih proizvođača sa pozitivne (esencijalne) liste lijekova ima i negativan uticaj na pacijente, jer smanjuje mogućnost izbora lijekova za pacijente. Primjera radi, moguće je da određeni pacijent ima alergijsku reakciju ili druge nuspojave od određenog lijeka, te da mu je potrebno propisati istu vrstu lijeka od drugog proizvođača. Smanjivanjem izbora lijekova se ljekare onemogućava da pacijentu propišu drugi lijek na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja HBŽ, što znači da pacijent nema mogućnost promjene lijeka ako mu je to potrebno. Isti je slučaj i ako dođe do problema u proizvodnji domaćih lijekova - kako su u nekim kategorijama (ATC grupama) lijekova na pozitivnoj (esencijalnoj) listi ostali samo domaći proizvođači, u takvom slučaju pacijenti ostaju bez mogućnosti korištenja

alternativnih lijekova. Kada lijekovi određenog proizvođača budu uvršteni na pozitivnu (esencijalnu) listu lijekova, distributeri tih proizvoda imaju obavezu da održavaju zalihe tih lijekova za period koji je određen od strane nadležnih tijela (npr. jedan mjesec, tri mjeseca, itd). Stavljanje većeg broja lijekova ne esencijalne liste se povećava i stabilnost snabdijevanja lijekovima, jer u slučaju da npr. dođe do poremećaja u distribuciji nekog lijeka, ili njegovog povlačenja sa tržišta, postoje zalihe drugih lijekova iste kategorije koji ga mogu zamijeniti i čije zalihe su osigurane kod distributera.

- Podnosilac zahtjeva u dostavljenom očitovanju na odgovor Vlade HBŽ navodi kako navodi Vlade HBŽ o količini prometa lijekova domaćih proizvođača lijekova i stranih proizvođača lijekova na nivou BiH su irelevantni za ovaj postupak, te je njihov cilj dovođenje u zabludu Konkurencijskog vijeća BiH. U Odgovoru, Vlada HBŽ navodi podatke o potrošnji za lijekove u HBŽ u 2019. godini, te o prodaji domaćih i stranih lijekova na nivou FBiH u 2016, 2017. i 2018. godini, gdje navodi da je na nivou BiH lijekovi stranih proizvođača učestvuju sa oko 80% u ukupnoj prodaji lijekova u BiH, odnosno oko 83% na nivou FBiH. Ovi navodi Vlade HBŽ su irelevantni za predmetni postupak, te njima Vlada HBŽ pokušava da dovede Konkurencijsko vijeće BiH u zabludu.

Podnosilac zahtjeva prednju tvrdnju zasniva na slijedećim podacima, kako je navedeno, kao prvo, ističe da ovi podaci nisu relevantni jer se predmetni postupak vodi zbog nezakonitog zabranjenog sporazuma, tj. radi kršenja člana 4(1)(b) od strane Vlade HBŽ, a ne radi zloupotrebe dominantnog položaja, tako da su ovi tržišni udjeli irelevantni.

Nesporno je da strani proizvođači generalno imaju veću prodaju lijekova u BiH od domaćih proizvođača. Međutim, to je potpuno logično i očekivano, s obzirom na obim proizvodnje lijekova koji imaju strani proizvođači u odnosu na domaće proizvođače, s obzirom na puno veći broj stranih proizvođača lijekova, na broj lijekova koji nude, i činjenicu da su neki od njih vodeći svjetski proizvođači u razvoju novih lijekova, te da razvoj novih vrsta lijekova može koštati i više milijardi KM. Domaći proizvođači lijekova uopće ne proizvode lijekove u velikom broju kategorija (ATC grupa) lijekova, te čak imaju povlašten položaj i ogroman tržišni udio u odnosu na one lijekove koje proizvode.

Primjera radi, za grupu lijekova Carvedilol (ATC grupa C07AG02), gdje i domaći i strani proizvođači nude svoje lijekove, gdje je vidljivo da u su prodaji te vrste lijekova u 2020. godini domaći proizvođači imali čak 79% tržišnog udjela.

- Podnosilac navodi kako se Zakon o konkurenciji BiH primjenjuje na usvajanje Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ od strane Vlade HBŽ, te se Vlada HBŽ poziva na praksu iz Evropske unije koja nije primjenjiva zbog specifičnosti u Zakonu o konkurenciji BiH, te se poziva na zastarjelu praksu Konkurencijskog vijeća BiH i Suda BiH.

Podnosilac Zahtjeva smatra da je nesporno da se Konkurencijsko vijeće BiH u svom radu generalno može služiti praksom iz Evropske Unije (i to ne samo pravnim shvaćanjima sudova, nego i shvaćanjima Evropske Komisije i zakonodavstvom Evropske Unije), tj. za sva ona pitanja u kojima je sadržaj Zakona o konkurenciji BiH i podzakonskih akata jednak sadržaju prava konkurencije Evropske Unije. Ovo se odnosi na veliku većinu pitanja iz oblasti prava konkurencije, s obzirom da je pravo konkurencije u BiH temeljeno na pravu konkurencije Evropske Unije, te da je sadržaj pravila konkurencije BiH u najvećoj mjeri jednak sadržaju prava konkurencije Evropske Unije. Ništa od ovoga nije sporno. Međutim, pravila i zakonodavstvo prava konkurencije u BiH i u Evropskoj Uniji, iako je veoma slično i de facto isto za većinu pitanja, ipak nije identično za sva pitanja, te postoje određene razlike, što je potvrdilo i samo Konkurencijsko vijeće BiH i Sud BiH.

U svom očitovanju na odgovor Vlade HBŽ, Podnosilac navodi kako je nesporno da je favorizovanje domaćih proizvođača i diskriminacija stranih protivno osnovnim principima jedinstvenog tržišta Evropske Unije, te postoji ogroman broj slučajeva u pravu Evropske Unije koji to potvrđuju - ovo je jedan od četiri stupa zajedničkog tržišta Evropske Unije (sloboda kretanja robe, usluga, kapitala i osoba). Pored toga, Vlada HBŽ zanemaruje da sve države članice imaju svoje zakone o konkurenciji i nacionalna tijela za zaštitu konkurencije, koja mogu imati drugačija ovlaštenja od Evropske Komisije. Sa druge strane, Konkurencijsko vijeće BiH se bavi osiguranjem primjene Zakona o konkurenciji BiH samo na nacionalnom nivou, te u tom smislu može imati šira ovlaštenja, te nadležnosti nad nacionalnim javnim organima u BiH, kao što to ima u skladu sa članom 2. stav 1. tačka b) Zakona o konkurenciji BiH. Ovakva odredba je posebno neophodna s obzirom na relativno skoro uvođenje prava konkurencije u pravni sistem Bosne i Hercegovine, te nepoznavanje pravila prava konkurencije od strane javnih organa, radi čega je potrebno ovlaštenje posebnog kompetentnog tijela (Konkurencijskog vijeća BiH) da bi se osiguralo poštovanje prava konkurencije od strane javnih organa. Iz istog razloga i član 25. stav 2. Zakona o konkurenciji BiH propisuje da su sva javna tijela (uključujući i zakonodavna tijela) obavezna dostaviti na mišljenje Vijeću propise kojima se može narušavati konkurencija.

Podnosilac Zahtjeva ističe da je ovakvo ovlaštenje Konkurencijskog vijeća BiH i primjenjivost Zakona o konkurenciji BiH na javne organe kada utiču na konkurenciju na tržištu (bez obzira što se sami ne bave ekonomskom aktivnošću i ne učestvuju sami na tržištu) potvrđena i od strane samog Konkurencijskog vijeća BiH (a što će biti citirano u nastavku).

Dalje ističe i da je ovo stav koji je zauzelo i samo Konkurencijsko vijeće BiH, koje jasno, nedvosmisleno, i bez ikakvog prostora za suprotno tumačenje izričito navelo da se Zakon o Konkurenciji primjenjuje na sve javne organe kada svojim radnjama utiču na konkurenciju na tržištu (što dakle, uključuje i kada vrše javna ovlaštenja, bez obzira što ne vrše nikakvu ekonomsku aktivnost), te da takvo tumačenje Zakona o konkurenciji ne može biti ograničeno pravilima konkurencije Evropske Unije, koja se odnose na javna tijela, s obzirom na specifičnosti Zakona o konkurenciji BiH. Tako u Rješenju br. 06-26-3-40-96 -IT/14 od dana 23.01.2020. godine (Sanasa protiv Federalnog ministarstva zdravstva), a isto je ponovno izričito potvrđeno i npr. u Rješenju br. 04-26-3-019-88-H/l6 od dana 12.03.2021. godine (Privatne zdravstvene ustanove protiv Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo i Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo).

Podnosilac Zahtjeva navodi da ne tvrdi da Vlada HBŽ ne smije donositi pozitivne (esencijalne) liste lijekova ili da nema ovlaštenje za isto - nesporno je da donošenje pozitivnih listi lijekova spada u zakonska ovlaštenja Vlade HBŽ. Međutim, prilikom vršenja tih ovlaštenja, Vlada HBŽ mora poštovati i odredbe Zakona o konkurenciji BiH, odnosno mora poštovati primjenjiva pravila konkurencije, kako ne bi dovela određene privredne subjekte u neravnopravan položaj. Upravo ovo je zaključilo i Konkurencijsko Vijeće BiH, u Rješenju br. UP-03-26-3-038-71/19 od 13.01.2021. godine (Multi Lab protiv Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Federalnog ministarstva

poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva), u vezi sa poticajima za veterinarstvo (koji također predstavljaju vršenje javne funkcije), gdje je Konkurencijsko vijeće našlo da su Vlada FBiH i Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva privredni subjekti u smislu člana 2 (2) Zakona o Konkurenciji, te da postoji zabranjeni sporazum u smislu člana 4 (1)(b) Zakona o Konkurenciji.

Podnosilac zahtjeva dalje navodi kako je dugogodišnja utvrđena i nesporna praksa Suda Bosne i Hercegovine, koja je potvrđena i u Presudi Suda Bosne i Hercegovine br. SI 3 U 031711 19 od dana 10.12.2020. godine (Novatis protiv Federalnog ministarstva zdravstva), koji je potvrdio sve iznad navedeno iz Presude suda Bosne i Hercegovine broj SI 3 U 021563 16 U od dana 09.06.2017. godine, te dodao:

"Ispitujući zakonitost osporenog akta, osnovno pitanje koje se postavilo pred ovaj sud jeste pitanje da li je ministarstvo učesnik na relevantnom tržištu u smislu člana 2. Zakona o konkurenciji, te da li Pravilnik kao akt ministarstva, dolazi u obim člana 4. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", broj 48/05, 76/07 80/09). Prema odredbama člana 2. stav 1. tačke b) Zakona o konkurenciji BiH, ovaj zakon se primjenjuje na sva fizička i pravna lica, koje posredno ili neposredno učestvuju u prometu roba i usluga i koja svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju i to na tijela državne uprave i lokalne samouprave, kada direktno ili indirektno učestvuju ili utiču na tržište BiH. Prije svega, ovo sudsko Vijeće nalazi da je tuženi [Konkurencijsko vijeće BiH] pogrešno primijenio Zakon o konkurenciji utvrđujući da ministarstvo nije učesnik na tržištu, odnosni nije privredni subjekt te odluke ministarstva ne potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji BiH."

Pored ovoga, Podnosilac Zahtjeva ističe da su potpuno netačni i neosnovani navodi Vlade HBŽ da je odredba člana 2(1)(b) Zakona o konkurenciji BiH i primjenjivanje Zakona o konkurenciji BiH na Vladu HBŽ prilikom donošenja Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ protivno odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i EU, tj. članu 71. istog. Ovakvi navodi ne samo da su potpuno neosnovani, nego su isti i veoma ironični s obzirom da je upravo Vlada HBŽ ta koja krši odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i drugih međunarodnih sporazuma BiH. Zakon o konkurenciji BiH i članak 2 (1) (b) istog ni na koji način nije u suprotnosti sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, jer se istim ne umanjuje obim niti sadržaj primjene prava konkurencije Evropske Unije.

Podnosilac navodi kako u velikoj većini pitanja je sadržajem Zakon o konkurenciji BiH jednak pravu konkurencije Evropske Unije (primjera radi, da li neko postupanje predstavlja zloupotrebu dominantnog položaja ili ne, da li se određeno postupanje smatra ograničavanjem konkurencije, i slično). U skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, BiH je obavezna da u svoj pravni sistem preuzme i inkorporira pravila konkurencije Evropske Unije, kako bi se osigurao jednak tretman svih učesnika na tržištu, te kako bi se osigurala pravična konkurencija, koja u konačnici treba da bude u korist potrošača. Ova pravila iz prava konkurencije Evropske Unije i jesu inkorporirana u pravni sistem BiH, kroz Zakon o konkurenciji BiH. U skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, BiH ne bi trebala sužavati obim i sadržaj prava konkurencije u odnosu na pravo Evropske Unije. Međutim ništa ne sprječava BiH da opseg svog prava konkurencije proširi radi prilagođavanja specifičnim okolnostima koji se odnose na BiH, što je i urađeno članom 2(1)(b) Zakona o konkurenciji BiH, a kao što i mnoge druge države rade u svojim nacionalnim zakonodavstvima o pravu konkurencije.

- Podnosilac zahtjeva u dostavljenom očitovanju na odgovor Vlade HBŽ navodi kako je Vlada HBŽ donošenjem Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ prekršila odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA), te Sporazuma o slobodnoj trgovini sa Republikom Turskom. Podnosilac Zahtjeva smatra da je ironično da se Vlada HBŽ poziva na odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kako bi „odbranila" svoje nezakonito postupanje, kada je favoriziranje domaćih proizvođača suprotno osnovnim načelima Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, kao i drugim međunarodnim obavezama Bosne i Hercegovine. Dakle, pored činjenice da krši odredbe Zakona o konkurenciji BiH (koji je inkorporirao odredbe člana 71. stav 1. i 2. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Podnosilac Zahtjeva također ističe da svojim postupanjem upravo Vlada HBŽ krši odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i Evropske Unije („SSP"), kao i odredbe Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) i Ugovora o slobodnoj trgovini između Bosne i Hercegovine i Republike Turske.

Navodi se kako kao prvo, mjere Vlade HBŽ (dakle, donošenje Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ) krše odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju o zabrani uvođenja količinskih ograničenja uvoza i mjera jednakog učinka. Suštinski, kako se navodi ova odredba zabranjuje sve mjere i propise koji mogu direktno ili indirektno ograničiti trgovinu između potpisnica SSP, a naročito sve vrste mjera koje direktno ili indirektno diskriminiraju proizvode porijeklom iz potpisnica SSP, u ovom slučaju porijeklom iz Evropske Unije. Sud pravde Evropske Unije je definisao da se nabrana količinskog ograničenja odnosi na mjere koje, ovisno o okolnostima, potpuno ili djelomično, ograničavaju uvoz, izvoz ili tranzit robe. Sve ostale mjere koje ne potpadaju direktno pod ovu definiciju, a ipak predstavljaju svojevrsno ograničenje, imaju se smatrati mjerama s jednakim efektom kao količinska ograničenja. Ovo obuhvaćaju mjere koje se tiču npr. oblika, pakovanja, sadržaja, označavanja, reklamiranja proizvoda. Ovakve su mjere često "u sjeni" i teško ih je prepoznati.

Dakle, u svom očitovanju Podnosilac zahtjeva zaključuje kako u skladu sa članom 21. SSP, nedozvoljene su sve mjere kojima se direktno diskriminiraju proizvodi iz država članice Evropske Unije ili mjere jednakog efekta (dakle, koje imaju efekat diskriminacije proizvoda iz Euvropske Unije), odnosno kojima se favorizuju proizvodi iz Bosne i Hercegovine, a kako to čini Vlada HBŽ. Ovo je nesporno iz dugotrajne i ustaljene prakse Suda pravde Evropske Unije. Tako je još 1973. godine Sud pravde Evropske Unije u predmetu C-8/74, Procureur du Roi v Benoit and Gustave Dassonville 2, koji predstavlja jedan od osnovnih slučajeva u pravu Evropske Unije u vezi slobode kretanja roba, naveo šta se ima smatrati nedopuštenom mjerom sa jednakim efektom kao količinsko ograničenje uvoza (tzv. Dassonville formula). Iako nije postojala direktna diskriminacija stranih proizvoda, u ovom predmetu, Sud pravde Evropske Unije je u svojoj presudi naveo da se sve mjere poduzete za provedbu ove kampanje od strane Irske vlade imaju smatrati mjerama usmjerenim na poticanje kupnje isključivo irskih proizvoda, što predstavlja mjeru s jednakim efektom kao količinsko ograničenje, a što nije dozvoljeno u skladu sa pravom Evropske Unije (a koje identično pravilo je propisano članom 21. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i EU). U skladu sa navedenim, s obzirom da su u

Buy Irish predmetu mjere za promociju domaćih proizvoda ocijenjene kao nezakonite mjere koje imaju jednak efekat kao količinsko ograničenje uvoza, koje su mnogo manje restriktivne nego mjere u predmetnom postupku, nesporno je da mjere kojima Vlada HBŽ direktno i otvoreno diskriminira proizvode proizvođača lijekova iz Evropske Unije (dakle koje su izričito diskriminatorne prema proizvodima iz, između ostalog, Evropske Unije) jer iste izbacuju sa esencijalnih listi lijekova, radi favorizovanja domaćih proizvođača lijekova (što je Vlada HBŽ izričito i priznala), predstavljaju mjere koje imaju jednak efekat kao količinsko ograničenje uvoza, a što je direktno kršenje Sporazuma o Stabilizaciji i Pridruživanju između BiH i EU.

U skladu sa navedenim, Podnosilac smatra kako je jasno da Nova Pozitivna Lista Lijekova HBŽ predstavlja mjeru koja je jednakog efekta kao količinska ograničenja uvoza, što predstavlja kršenje Sporazuma o Stabilizaciji i Pridruživanju između BiH i EU, te time dovodi u pitanje i napredak BiH ka pridruživanju u Evropsku Uniju.

Pri ovome, Podnosilac Zahtjeva ističe daje isti zastupnik proizvođača lijekova iz Evropske Unije - Sopharma AD Bugarska, te da je lijek tog društva izbačen sa Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ. Nadalje, imajući u vidu da većina lijekova koje je Podnosilac Zahtjeva prijavio da budu uvršteni na Novu Pozitivnu Listu Lijekova HBŽ potiče od proizvođača lijekova iz Republike Turske (proizvođači Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S., Turska i Deva Holding A.S., Turska), Podnosilac Zahtjeva ističe daje Vlada HBŽ prekršila i odredbe Sporazuma o slobodnoj trgovini između BiH i Republike Turske.

Navedeni Sporazum je potpisan 03.07.2002. godine, ratifikovan je od strane Bosne i Hercegovine dana 26.03.2003. godine, a stupio je na snagu za Bosnu i Hercegovinu dana 01.07.2003 godine, objavljen u "Službenom glasniku BiH" - Međunarodni ugovori broj 6/03 - "Prethodni Sporazum sa Turskom"), te je isti bio na snazi u vrijeme donošenja Odluke o Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ, te u vrijeme početka primjene Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ.

Podnosilac Zahtjeva ističe da je Bosna i Hercegovina je dana 02.05.2019. godine potpisala novi Sporazum o slobodnoj trgovini sa Republikom Turskom, koji je ratifikovan dana 13.05.2020. godine, a stupio na snagu za Bosnu i Hercegovinu dana 01.08.2021. godine, objavljen u "Službenom glasniku BiH" - Međunarodni ugovori broj: 08/20 ("Novi Sporazum sa Turskom"). Stupanjem na snagu navedenog sporazuma je prestao važiti Sporazum sa Turskom. Sadržajno, u vezi odredbe na koje se poziva Podnosilac Zahtjeva, su ovi sporazumi jednaki, te i član 2.5. Novog Sporazuma sa Turskom.

Pored navedenog, Podnosilac Zahtjeva ističe daje u trenutku donošenja Odluke o Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ, odnosno usvajanja Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ, na snazi svakako bio Prethodni Sporazum Turskom, međutim postupanje Vlade HBŽ predstavlja kršenje i Prethodnog Sporazuma sa Turskom i Novog Sporazuma s Turskom.

Nadalje, sa Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ su izbačeni i lijekovi proizvođača iz Sjeverne Makedonije - Replek Farm dooel Skoplje, Sj. Makedonija, kojeg zastupa Podnosilac Zahtjeva, te ovakvo postupanje Vlade HBŽ krši i odredbe Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini ("CEFTA"), kojem su članice i BiH i Sjeverna Makedonija, a koji je ratifikovan 2007. godine. Naime član 3. CEFTA sporazuma u član 3. Količinska ograničenja i član 19, Državni monopoli i državna trgovinska preduzeća.

- Podnosilac zahtjeva u dostavljenom očitovanju na odgovor Vlade HBŽ navodi kako postupanje Vlade HBŽ predstavlja teško ograničenje konkurencije, koje je samo po sebi nezakonito, bez obzira na praktične posljedice tog ograničenja, nema potrebe dokazivati efekte ili posljedice takvog ograničenja konkurencije.

Podnosilac Zahtjeva navodi kako smatra da je nesporno da postupanje Vlade HBŽ i usvajanje Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ predstavlja teško ograničenje konkurencije, protivno članu 4. stav (1) tačka (b) Zakona o konkurenciji BiH. U predmetnom slučaju, Vlada HBŽ direktno ograničava relevantno tržište, na način što dozvoljava prodaju na relevantnom tržištu određenim lijekovima (domaćih proizvođača), a ne dozvoljava prodaju drugih lijekova (stranih proizvođača), koji su u direktnom takmičenju.

Dakle, kao što smo detaljno naveli u našem Zahtjevu, primjera radi, za vrstu lijeka (generički naziv lijeka) Omeprazol je u Prethodnoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ bilo uvršteno ukupno 13 lijekova od 11 različitih proizvođača, a prema Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova za istu vrstu lijeka (isti generički naziv lijeka), je uvršteno samo 3 (tri) različita lijeka od 3 (tri) različita proizvođača, i to isključivo domaćih proizvođača - lijek Ulcosan proizvođača Bosnalijek dd Sarajevo, lijek Target Plus proizvođača Farmavita doo Sarajevo i lijek Helicol proizvođača ZADA Pharmaceuticals doo Lukavac.

Podnosilac zahtjeva navodi kako ovo znači da iako kod Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH ima registrovano ovih 13 lijekova od 11 proizvođača, koji su u međusobnoj konkurenciji jedni sa drugima, te koji svi ispunjavaju sve medicinske, kvalitativne i zakonske uslove za stavljanje na tržište, Novom Pozitivnom Listom Lijekova HBŽ je na tržištu dostupno samo 3 lijeka od 3 domaća proizvođača, što znači da su lijekovi 8 stranih proizvođača izbačeni sa relevantnog tržišta i da im je onemogućeno da se takmiče sa ovim lijekovima domaćih proizvođača. Ista je situacija i za ostale kategorije lijekova na Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ u kojima su izbačeni lijekovi koje zastupa Podnosilac Zahtjeva, gdje se smanjuje broj dostupnih lijekova te se izbacuju lijekovi koje zastupa Podnosilac Zahtjeva (kao i lijekovi drugih stranih proizvođača), radi favorizovanja i zaštite domaćih proizvođača lijekova.

Podnosilac Zahtjeva obrazlaže da bi zaista postojala pravična konkurencija i jednaki uslovi na tržištu, za onu vrstu lijekova (generički naziv lijeka) koja se stavlja na pozitivnu/esencijalnu listu, na listi moraju biti prihvaćeni svi lijekovi te vrste (tog generičkog naziva - ATC Grupe) koji su registrovani na teritoriji BiH kod ALMBiH i koji ispunjavaju uslove za stavljanje na tržište, posebno s obzirom da svi lijekovi koji se nalaze na pozitivnoj (esencijalnoj) listi lijekova imaju istu cijenu, te dakle time ne dolazi do povećanja troškova za Zavod zdravstvenog osiguranja HBŽ. Lijekovi koji se stavljaju na Novu Pozitivnu Listu Lijekova HBŽ se izdaju na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja HBZ, i izdaju se isključivo na recept ljekara. Dakle, za lijekove koji su uvršteni na Novu Pozitivnu Listu Lijekova HBŽ pacijenti ne moraju plaćati za kupovinu tih lijekova, nego trošak tih lijekova snosi Zavod zdravstvenog osiguranja HBŽ.

Podnosilac zahtjeva navodi i kako sa druge strane, lijekove koje se ne nalaze na Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ pacijenti moraju sami platiti. S obzirom na činjenicu da neki od ovih lijekova mogu biti veoma skupi, te na generalno loše finansijsko stanje prosječnog pacijenta u BiH, jasno je da u tom slučaju ljekari neće propisivati lijekove koji se ne nalaze na pozitivnoj (esencijalnoj) listi lijekova, jer ih pacijenti ne mogu priuštiti, što znači da će prodaja tih lijekova koji se više ne nalaze na pozitivnoj (esencijalnoj) listi lijekova drastično opasti ili čak potpuno prestati. Kako Vlada HBŽ svjesno i izričito isključuje određene lijekove stranih proizvođača sa Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ, radi, kako je sama priznala,

favorizovanja domaćih proizvođača lijekova, nesporno je da ne postoje isti uslovi na tržištu za sve učesnike na tržištu, odnosno da Vlada HBŽ narušava pravičnu konkurenciju na tržištu (jer domaćim proizvođačima lijekova olakšava poslovanje a stranim proizvođačima lijekova otežava poslovanje), a što je suprotno članu 4 (1)(b) Zakona o konkurenciji BiH.

Podnosilac Zahtjeva smatra da je nesporno da ovakvo postupanje Vlade HBŽ predstavlja ograničavanje tržišta, koje je suprotno članu 4(1)(b) Zakona o konkurenciji BiH. U skladu sa ovim, Podnosilac Zahtjeva ističe da se ograničenja konkurencije koja su izričito navedena u članu 4 (1) Zakona smatraju teškim ograničenjima konkurencije, koja imaju za svoj cilj ograničenje konkurencije (restriction of competition by object). Ovo znači da postupanje Vlade HBŽ predstavlja ograničavanje tržišta iz člana 4 (1)(b) Zakona o konkurenciji BiH, za koje se po sili zakona smatra da predstavlja teško ograničenje konkurencije, i da ima za svoj cilj ograničenje konkurencije. U skladu sa ustaljenom praksom iz prava konkurencije Evropske Unije, a koja je prihvaćena i od strane Vijeća, kod povreda prava konkurencije koje za cilj imaju ograničenje konkurencije nije potrebno dokazivati anti-konkurentske posljedice ili efekte na tržište ili na potrošače takvih povreda, jer se iste po sili zakona smatraju nezakonitim ograničenjem konkurencije, čak i ako nisu proizvele nikakve anti-konkurentske posljedice.

Podnosilac Zahtjeva se u svom očitovanju pozvao na odluku Evropskog suda Pravde, u predmetu C-228/18 Gazdasdgi Versenyhivatalprotiv Budapest Bank Nyrt. i dr.5:

55. Uvodno valja podsjetiti da sporazum - kako bi bio obuhvaćen zabranom iz člana 101. stavka 1. UFEU-a - mora imati "za cilj ili posljedicu" sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na unutarnjem tržištu. U skladu sa ustaljenjom sudskom praksom Suda od presude od 30. juna 1966., LTM (56/65, EU:C:1966:38), alternativnost te pretpostavke, označena veznikom "ili", dovodi ponajprije do nužnosti razmatranja samog cilja sporazuma (presude od 26, novembra 2015., Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, t. 16., i od 20. januara 2016., Toshiba Corporation/Komisija, C-373/14 P, EU:C:2016:26, t. 24.).

34. Stoga, kada je utvrđen protutržišni cilj nekog sporazuma, nije potrebno istraživati njegove efekte na tržišnu konkurencije (presude od 26. novembra 2015., Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, t. 17., i od 20. januara 2016., Toshiba Corporation/Komisija, C-373/14 P, EU:C:2016:26, t. 25.).[...]

Stoga je utvrđeno da se za određena koluzivna ponašanja, poput onih koja vode do toga da karteli horizontalno određuju cijene, može smatrati da po svojoj naravi mogu imati negativne efekte posebno na cijenu, količinu ili kvalitet proizvoda i usluga, tako da bi se moglo smatrati nepotrebnim, u dokazivati da imaju konkretne efekte na tržište. Naime, iskustvo pokazuje da takvo ponašanje uzrokuje smanjenje proizvodnje i povećanje cijena, koje dovodi do loše raspodjele sredstava osobito na štetu potrošača (presude od 11. septembra 2014., CB/Komisija, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, t. 51., i od 26. novembra 2015., Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, t. 19.).

- Podnosilac zahtjeva u dostavljenom očitovanju na odgovor Vlade HBŽ je dostavio i dodatno objašnjenje funkcionisanja esencijalnih listi. Esencijalne liste lijekova u suštini predstavljaju liste lijekova u kojima nadležni zavod zdravstvenog osiguranja snosi troškove tih lijekova, tako da pacijenti ne moraju plaćati te lijekove (dobiju ih besplatno), ili plaćaju samo određeni dio (participaciju) cijene lijeka. Pozitivne (esencijalne) liste lijekova se u pravilu dijele na A i B liste, gdje se na A listu stavljaju lijekovi koji se smatraju ključnim za zdravlje pacijenata, i gdje zavod zdravstvenog osiguranja u pravilu snosi 100% cijene lijekova koji se nalaze na A listi, dok se na B listi nalaze lijekovi gdje zavod zdravstvenog osiguranja snosi samo dio troškova (određen procent troškova, ovisno od lijeka), dok ostatak troškova snosi sam pacijent. Lijekove koji nisu ni na A ni na B pozitivnoj (esencijalnoj) listi pacijent mora u cijelosti platiti sam. Nova Pozitivna Lista Lijekova HBŽ je A pozitivna (esencijalna) lista, te je Zahtjev Podnosioca Zahtjeva usmjeren samo na tu listu. Pozitivne (esencijalne) liste se prvo donose na nivou Federacije BiH. Međutim, u federalnoj pozitivnoj (esencijalnoj) listi se navode samo kategorije (ATC grupe) lijekova, a ne pojedini lijekovi (specifični zaštićeni nazivi lijekova). Primjera radi, na federalnoj esencijalnoj listi lijekova je samo navedeno da je uvrštena kategorija lijeka karvedilol (ATC Grupa C07AG02) - na federalnoj listi nije naveden niti jedan specifičan lijek iz te grupe.

U očitovanju Podnosilac navodi i kako je svrha federalne pozitivne (esencijalne) liste lijekova da odredi koje kategorije (vrste) lijekova su toliko značajne za zdravlje stanovništava da će njihov trošak snositi zavod zdravstvenog osiguranja - primjera radi, na listu se uvrštava vrsta lijekova karvedilol koji se koriste za tretman srčanih problema, tako da pacijent koji ima tu vrstu srčanih problema može dobiti recept od ljekara i dobiti taj lijek besplatno. Sa druge strane, vrsta lijekova koji se koriste, primjera radi, za ublažavanje simptoma prehlade i gripe se ne smatra toliko značajnim za zdravlje pacijenata da bi troškove snosio zavod zdravstvenog osiguranja, te oni nisu na pozitivnoj (esencijalnoj) listi i potrošači troškove istih u cijelosti snose sami. Dakle, zaključuje se, kako je svrha federalne liste da odredi za koju vrstu (kategoriju) lijekova će zavodi zdravstvenog osiguranja snositi troškove. Na osnovu takve federalne pozitivne (esencijalne) liste lijekova, županije prave svoje pozitivne (esencijalne) liste lijekova, na koje uvrštavaju pojedinačne (specifične lijekove) proizvođača lijekova koji se prijave za uvrštavanje na listu. Kantonalna lista lijekova ne smije obuhvatati manje kategorija (vrsta) lijekova od federalne, ali može obuhvatati više kategorija lijekova, ako kanton to može finansirati. Proizvođači ili zastupnici i distributeri lijekova potom prijavljuju svoje lijekove na pozitivne liste lijekova kantona, u skladu sa odredbama Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova FBiH („Sl. novine FBiH", br. 45/2013 i 7/2019). Navedeni pravilnik niti jednom riječju ne omogućava izostavljanje ili skidanje lijekova stranih proizvođača lijekova sa pozitivne (esencijalne) liste kantona radi favorizovanja domaćih proizvođača.

Podnosilac Zahtjeva takođe ističe da svi lijekovi koji su registrovani kod Agencije za lijekova i medicinska sredstva BiH ispunjavaju sve uslove u smislu sigurnosti i kvaliteta radi stavljanja na tržište, te Agencija prilikom davanja dozvole za stavljanje lijeka na tržište kontroliše svaki lijek i provjerava njegovu sigurnost i kvalitet. Svi lijekovi određene kategorije (ATC grupe) koji su registrovani kod Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH i koji imaju dozvolu za stavljanje na tržište se smatraju sigurnim i kvalitetnim za korištenje, te se mogu koristiti za tretman relevantnih stanja kod pacijenta, što znači da su međusobno zamjenjivi i međusobni konkurenti.

Također, u očitovanju se naglašava da svi lijekovi određene kategorije lijekova kada se uvrste na pozitivnu listu lijekova imaju identičnu cijenu. Ovo je iz razloga što nadležni zavod zdravstvenog osiguranja odredi maksimalne cijene koje se plaćaju za određenu kategoriju lijeka, te distributer/proizvođač lijeka prilikom podnošenja prijave za uvrštavanje lijeka na listu mora dati izjavu da pristaje na tu cijenu lijeka.

Pri ovome, Podnosilac zahtjeva napominje da u samoj listi pozitivnih/esencijalnih lijekova može biti prikazan različit iznos za lijekove iste kategorije, međutim to je samo zbog razlika u pakovanjima, npr. zbog razlike u broju tableta u pakovanju, broju doza ili u jačini aktivne supstance (npr. 2,5 mg ili 5 mg), i si. (npr.pakovanje od 10 tableta košta 5 KM, a pakovanje od 20 tableta košta 10 KM). Međutim, kada se izjednače te razlike u pakovanjima, cijena po količini lijeka, npr. po jednoj tableti ili po istoj jačini lijeka je identična, što znači da ti lijekovi imaju identične cijene, a što je i definisano Odlukom o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH ("Službene novine FBiH", br. 33/19), koja je bila na snazi u vrijeme Donošenja Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ, te uskladu sa trenutno važećom Odlukom o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 106/2021). To znači da ako na pozitivnoj (esencijalnoj) listi lijekova ima 10 različitih lijekova 10 različitih proizvođača, zavod zdravstvenog osiguranja plaća istu cijenu bez obzira koji lijek bude propisan pacijentu. Ovo također znači da za zavod zdravstvenog osiguranja nema povećanja troškova ako je veći broj lijekova na pozitivnoj (esencijalnoj) listi - bez obzira da li se na listi za određenu kategoriju nalazi 3 ili 30 lijekova, troškovi su za zavod isti, jer su cijene svih tih lijekova identične, a pacijentu se svakako propisuje samo jedan lijek.

Podnosilac Zahtjeva također ističe da kada se uvrste lijekovi na pozitivnu (esencijalnu) listu, distributer tih lijekova ima obavezu održavanja zaliha koje pokrivaju vremenski period koji je određen od zavoda zdravstvenog osiguranja (npr. 3 mjeseca), radi osiguranja stabilnosti ponude lijekova, što dodatno ide u korist pacijentima.

5. Usmena rasprava, dalji tok postupka

U daljem toku postupka, budući da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, u skladu sa članom 39. Zakona, za dan 14. aprila 2022. godine (poziv dostavljeni Podnosiocu zahtjeva aktom broj UP-06-26-3-029-15/21 dana 28. marta 2022. godine i Vladi HBŽ aktom broj UP-06-26-3-029-16/21 dana 28. marta 2022. godine).

Dana 6. aprila 2022. godine zaprimljeno je obavještenje od strane Vlade HBŽ o nemogućnosti učešća na usmenoj raspravi, pa je slijedom istog Konkurencijsko vijeće odgodilo održavanje usmene rasprave, za dan 19. april 2022. godine (poziv dostavljeni Podnosiocu zahtjeva aktom broj UP-06-26-3-029-19/21 dana 6. april 2022. godine i Vladi HBŽ aktom broj UP-06-26-3-029-20/21 dana 6. aprila 2022. godine).

Na usmenoj raspravi održanoj u prostorijama Konkurencijskog vijeća (Zapisnik broj: UP-06-26-3-029-21/21 od 19. aprila 2022. godine), ispred Podnosioca zahtjeva prisustvovao je punomoćnik Zlatan Balta, advokat i direktor Sabit Omić, a ispred Vlade HBŽ prisustvovao je Džemil Sabrihafizović, advokat po punomoći.

Podnosilac zahtjeva i Protivna strana su na usmenoj raspravi naveli da ostaju kod svih zahtjeva i navoda iznesenih u dosadašnjem postupku. Nakon rasprave i iznošenja argumenata na usmenoj raspravi, između suprotnih stana u postupku, i vodilac postupka je zatražio očitovanja i razjašnjenja određenih nejasnoća. Stranke su se očitovale o svim navodima, a što je i evidentirano Zapisnikom sa usmene rasprave broj: UP-06-26-3-029-21/21 od 19. aprila 2022. godine. Također stranke su upoznate sa svojim pravima, te mogućnošću da se naknadno dostave i dodatna pisana pojašenjenja putem podnesaka u roku od 15 dana.

Dana 29. aprila 2022. godine zaprimljen je podnesak Podnosioca zahtjeva broj: UP-06-26-3-029-22/21 u kojem je dostavio dodatna pojašnjenja i stanovišta Ponosioca zahtjeva, te brojne primjere iz prakse, nakon održane usmene rasprave. Dostavljeni podnesak Podnosioca zahtjeva je upućen protivnoj strani radi eventualnog očitovanja aktom KV broj UP-06-26-3-029-22/21, na koju se punomoćnik Vlade HBŽ nije očitovao.

Dana 26. maja 2022. godine, Konkurencijsko vijeće je donijelo Zaključak o produženju roka za donošenje konačnog Rješenja broj UP-06-26-3-029-23/21, za dodatna tri mjeseca, iz razloga što je bilo potrebno ostaviti i dodatno vrijeme za prikupljanje svih raspoloživih dokaza, stavova Podnosioca zahtjeva o dostavljenom očitovanju Protivne strane, a imajući u vidu činjenicu da se radi o složenoj problematici.

Dana 10. oktobra 2022. godine Konkurencijsko vijeće je strankama u postupku uputilo obavještenje strankama u postupku broj UP-06-26-3-029-26/21 i broj UP-06-26-3-029-27/21 u kojoj su stranke obaviještene o činjenici proteka roka iz člana 41. Zakona o konkurenciji.

Dana 25. oktobra 2022. godine UNIFARM se aktom broj UP-06-26-3-029-29/21 sa zahtjevom za donošenje konačnog upravnog akta u skladu sa članom 21. stav 2. Zakona o upravnim sporovima BiH.

6. PRESUDA Suda BiH broj: S1 3 U 044380 22 U

U daljem toku postupka UNIFARM je tužio Konkurencijsko vijeće radi šutnje uprave, a dana 27. juna 2024. godine Sud BiH je donio Presudu broj: S1 3 U 044380 22 U kojom se Tužba tužioca Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac uvažava, a Konkurencijskom vijeću se nalaže da u roku od 15 dana od dana prijema Presude odluči po zahtjevu tužioca u vezi s Odlukom Vlade Hercegbosanske županije broj: 01-02-26-2/21 od 22. travnja 2021. godine, a radi postojanja zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav 1. tačka b) Zakona o konkurenciji, te je naloženo tuženoj da nadoknadi troškove postupka u iznosu od 380,00 KM u roku od 15 dana od dana dostavljanja Presude, dok je u preostalom dijelu potraživanih troškova zahtjev odbijen kao neosnovan.

Dana 4. jula 2024. godine upućen je zahtjev podnositelju broj UP-06-26-3-029-34/21 kao i protivnoj strani akt broj UP-06-26-3-029-35/21 za očitovanjem na presudu.

Dana 12. jula 2024. godine zaprimljen je odgovor punomoćnika podnosioca zahtjeva zaprimljen pod brojem UP-06-26-3-029-36/21, a dana 15. jula 2024. godine odgovor punomoćnika Vlade HBŽ zaprimljen pod brojem UP-06-26-3-029-37/21.

7. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja relevantnih činjenica i dokaza utvrđenih tokom postupka, činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, podataka i dokumentacije mjerodavnih institucija, pojedinačno i zajedno, te na osnovu izvedenih dokaza Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

U bitnom, privredni subjekt UNIFARM, traži od Konkurencijskog vijeća ocjenu postojanja zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav (1) tačka b) Zakona, a koji je nastao donošenjem Odluke o Listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske županije, broj: 01-02-26-2/21 od 22. aprila 2022. godine ("Narodne novine HBŽ", broj 4/21) od strane Vlade HBŽ, a iz razloga jer 38 lijekova stranih proizvođača, koje uvozi i zastupa podnosilac zahtjeva UNIFARM nije

uvršteno u Listu lijekova HBŽ, a u odnosu na prethodno važeću listu.

U bitnom Vlada HBŽ, navodi kako je Lista lijekova HBŽ donesena u skladu sa Zakonom o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/12) i Pravilniku o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/13 i 7/19), jer navedeni propisi predviđaju mogućnost neuvrštavanja na listu lijekove stranih proizvođača lijekova, te da se na Vladu HBŽ u konkretnom slučaju ne primjenjuje Zakon o konkurenciji.

Prije svega, u ovom postupku Konkurencijsko vijeće je utvrdilo kako Vlada Hercegbosanske županije nije privredni subjekt, te se u smislu člana 2. Zakona o konkurenciji, isti ne primjenjuje na Odluke Vlade HBŽ koje donosi u skladu sa svojim nadležnostima iz slijedećih razloga:

Zakon o Vladi Hercegbosanske županije ("Narodne novine HBŽ" broj 2/1996) u članu 1. navodi: "Vlada Hercegbosanske županije izvršno tijelo Hercegbosanske županije, koje obavlja izvršnu vlast u županiji."

Također, Vlada Hercegbosanske županije nije tijelo uprave zbog čega ne može biti ni učesnik u ovom postupku iz sljedećih razloga:

Odredbom člana 47. Zakona o organizaciji tijela uprave u Federaciji BiH, koji se smatra osnovbim zakonom za organizovanje i djelovanje tijela uprave na svim nivoima vlasti u Federaciji BiH, propisano je, da su kantonalna tijela uprave kantonalna ministarstva i kantonalne uprave. Osnivaju se za vršenje upravnih i stručnih poslova iz nadležnosti antona, iz jedne ili više srodnih oblasti u kojima tijela uprave, u cjelini ili u većem obimu, neposredno izvršavaju ili osiguravaju izvršavanje zakona i drugih propisa i odgovaraju za njihovo izvršenje.

Županijska tijela uprave i upravne organizacije Hercegbosanske županije utemeljene su Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu županijske uprave ("Narodne novine Hercegbosanske županije", broj 15/99, - pročišćeni tekst), a članom 6. između ostalog je propisano da "Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih Hercegbosanske županije obavlja upravne i stručne poslove koji se odnose na: …. – obavljanje stručnih i drugih poslova koji se odnose na zdravstvo, …."

Prema odredbi člana 20. Zakona o organizaciji tijela uprave u Federaciji BiH, tijela uprave su dužna u poslovima iz svoje nadležnosti da pripremaju zakone i druge propise kada o tome odluči tijelo zakonodavne ili izvršne vlasti, što je bila obveza Ministarstva u konkretnom slučaju. Svako tijelo uprave u svojoj nadležnosti mora imati određene upravne poslove, jer ti poslovi daju karakter određenom tijelu da spada u kategoriju tijela uprave; pod pojmom nadležnosti podrazumijeva se ovlaštenje i djelokrug tijela uprave da obavlja tačno određene upravne, stručne i druge poslove u odnosu na pitanja koja su stavljena u djelokrug tog tijela. To istovremeno znači da tijelo uprave ne može odbiti izvršenje određenog zadatka koji je stavljen u nadležnost tog tijela uprave, jer je samo to tijelo ovlašteno za njegovo izvršenje, a ne neki drugo tijelo.

Karakteristika nadležnosti ogleda se u činjenici što ona nije utvrđena zakonom kojim je utvrđen djelokrug tijela uprave, već se ona utvrđuje materijalnim zakonom kojim se reguliše određena upravna oblast koja spada u djelokrug tijela uprave.

Vlade kao tijelo izvršne vlasti utvrđuju stavove i smjernice za dalji rad tijela uprave i upravnih organizacija i daju smjernice u kojem pravcu treba usmjeravati aktivnosti na vršenje zakonom utvrđenih poslova i na koji način treba rješavati probleme koji postoje.

Članom 7. Zakona o organizaciji tijela uprave Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05) propisano je da vlade vrše koordinaciju, usklađivanje i usmjeravanje rada tijela uprave i upravnih organizacija, kao i nadzor nad njihovim radom u skladu sa ustavima i zakonima.

Vlada kao tijelo izvršne vlasti osigurava da se tijela uprave i upravne organizacije bave onim poslovima koji su aktuelni i koji su zakonom i drugim propisima stavljeni u njihovu nadležnost.

Tijela uprave su dužni u poslovima iz svoje nadležnosti da pripremaju zakone i druge propise kada o tome odluči tijelo zakonodavne ili izvršne vlasti, što je bila obaveza Ministarstva rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih Hercegbosanske županije u konkretnom slučaju.

Tijela uprave odgovorna su u okviru svoje nadležnosti i u njihovoj nadležnosti se nalaze poslovi u kojima se najneposrednije ostvaruju poslovi iz nadležnosti tijela izvršne vlasti, Vlade Županije. Odgovornost za vršenje tih poslova Vlada ostvaruje putem rukovododioca (ministra) ministarstva koji su članovi Vlade. Na taj način vlade putem ministara ostvaruju svoju funkciju izvršne vlasti.

Dalje, član 2. stav (1) Zakona o konkurenciji **(Primjena)** glasi:

(1) Ovaj zakon primjenjuje se na sve pravna i fizička lica koje se posredno ili neposredno bave proizvodnjom, prodajom roba i pružanjem usluga učestvuju u prometu roba i usluga i koja mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine ili značajnijem dijelu tržišta (u daljem tekstu: privredni subjekti), i to na:
   a) **privredna društva**, preduzeća i preduzetnike i njihova udruženja bez obzira na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište;
   b) **organe državne uprave i lokalne samouprave**, kada posredno ili neposredno učestvuju ili utiču na tržište;
   c) **ostala fizička ili pravna lica** koje neposredno ili posredno, stalno povremeno ili jednokratno učestvuju na tržištu, bez obzira na pravni status, oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, kao što su sportske organizacije, ustanove, zadruge, nosioci prava intelektualnog vlasništva.

Iz prednjeg je vidljivo, da je članom 2. (primjena) Zakona o konkurenciji, propisano da se isti Zakon primjenjuje na vrlo široki broj pravnih ili fizičkih lica, bilo da su to privredna društva, preduzeća, preduzetnici, udruženja, bez obzira na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, zatim na tijela državne uprave i lokalne samouprave, te sva ostala fizička ili pravna lica bez obzira na pravni status, oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, kao što su udruženja, sportske organizacije, ustanove, zadruge, nosioci prava intelektualnog vlasništva, a u skladu sa navedenim Zakon o konkurenciji sve subjekte, na koje se isti odnosi naziva zajedničkim imenom privredni subjekti.

Ovako široko definisan pojam privrednog subjekta ograničen je na način da se traži ispunjenje i još jednog dodatnog uslova, a to je da se isti "posredno ili neposredno bave proizvodnjom, prodajom roba i pružanjem usluga, da učestvuju u prometu roba i usluga i koja mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju", te da isti "učestvuju ili utječu na tržište".

Svojim djelovanjem, u skladu sa svojim nadležnostima Vlada Hercegbosanske županije, donošenjem Odluke o kojoj je

riječ u ovom konkretnom postupku, ni na koji način se nije ponašala kao privredni subjekt koji djeluje na tržištu.

Prema najkraćoj definiciji tržišta, tržište je mjesto gdje se susreću ponuda i potražnja, a savršeno konkurentno tržište je ono koje se sastoji od velikog broja malih nezavisnih subjekata od kojih niti jedno ne može uticati na tržišne cijene.

Zadaća Konkurencijskog vijeća je da prati i nadgleda tržište, te ukoliko dođe do zloupotreba na tržištu u vidu dogovora privrednih subjekata kroz Zabranjene sporazume, ili pak ukoliko neki privredni subjekt toliko ojača na tržištu pa se može ponašati u značajnoj mjeri nezavisno od ostalih, te se u tom smislu utvrdi zloupotreba dominatnog položaja, navedene privredne subjekte ima mogućnost kazniti.

Odluka o listi lijekova HBŽ koje se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske Županije broj: 01-02-26-2/21 od 22. aprila 2021. godine ("Narodne novine Hercegbosanske županije" broj: 4/2021), predstavlja postupanje Vlade Hercegbosanske županije sukladno svojim izričitim zakonskim nadležnostima, a ne postupanje na tržištu, koje bi imalo za cilj spriječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije. Naime, Vlada Hercegbosanske županije je bila obavezna donijeti Odluku o listi lijekova koji se izdaju na recept, jer ta obaveza proizilazi iz Zakona o lijekovima FBiH.

Konkurencijsko vijeće je nesporno utvrdilo kako Vlada HBŽ donošenjem Odluke o listi lijekova HBŽ ne obavlja privrednu djelatnost, ne učestvuje u proizvodnji i/ili prometu roba, odnosno pružanju usluga, time ni posredno ni neposredno ne učestvuje na tržištu, te se i zbog tog razloga ne može smatrati "privrednim subjektom" u smislu Zakona o konkurenciji.

Kako bi dalje obrazložilo prednje Konkurencijsko vijeće naglašava, kako je potrebno razlikovati tržišnu aktivnost od aktivnosti koje se obavljaju provedbom zakonskih nadležnosti, te da se Zakon o konkurenciji odnosi na subjekte koji djeluju na tržištu (suprotno od javnog), na kojem se vrši razmjena roba i usluga, koji snose određene rizike ekonomske ili finansijske, ili pak imaju mogućnost ostvarivanja profita.

A djelatnosti za koje je država/zakonodavac odredila da su od posebnog interesa, podveo je pod javne usluge, te u tom smislu i isključio konkurenciju, ili pak dao ovlasti da određeno državno tijelo, određuje i upravlja takvim djelatnostima (posebice imajući u vidu zdravstveni sistem).

Kao ilustraciju za razlikovanje "javnih usluga" i tržišnog ponašanja, može poslužiti i činjenica da na određenim tržištima, gdje su zakonima osnovani regulatori tržišta, koji u svojim nadležnostima često imaju, npr. utvrđivanje cijena određenim uslugama, ili mogućnost da određenim subjektima daju povlašteni položaj na tržištu u odnosu na postojeće, ili određene povlastice, a s ciljem uvođenja novih subjekata na tržište, ili pak radi ostvarivanja tzv. regulatornih ciljeva.

Obzirom da Konkurencijsko vijeće u svrhu ocjene datog slučaja, a u skladu sa čl. 43. stav (7) Zakona može koristiti sudskom praksom Evropskog suda pravde i odlukama Evropske komisije, ovakav stav su zauzela i navedena tijela.

Tako je, što nije sporno, praksa institucija Evropske unije utvrdila u svojim odlukama, da gotovo sva fizička ili pravna lica mogu potpadati pod ocjenu o postojanju zloupotrebe iz Zakona, odnosno postojanja zabranjenog sporazuma.

Tako, u praksi evropskih institucija, kao privredni subjekt smatrani su, kako pojedinci (npr. pronalazač koji daje licencu za korištenje patentiranog izuma – Odluka 76/29/EEC, slučaj AOIP/Beyard, OJ L 6/8/76), i investitori (npr. slučaj Reuter/BASF (1976) OJ L 254/40), tako multinacionalne kompanije, operski pjevači (npr. slučaj RAI/United, OJ L 157/939/78), advokati (npr. slučaj Wouters C-309/99), liječnici (npr. slučaj Pavlov C-180/98 i C-184/98), sportska udruženja (npr. slučaj World Cup 1990 Package Tours, Odluka 92/52/EEC, OJ L326/31/92), državne agencije (npr. slučaj British Telecom C-392/93), javne korporacije, ali i "sve između".

Kako se postaviti prema "javnim tijelima" u kojima se nedvosmisleno podrazumijeva i Vlada HBŽ, prema Mišljenju nezavisnog advokata Jakobsa u predmetu C-67/96, etc. Albany International BV protiv SBT (1999) ZSP I-5751 koje glasi:

"Kada je riječ o privrednom subjektu kao subjektu prava tržišne konkurencije, koristi se tzv. funkcionalni pristup. Naime, određeni subjekt može u jednoj situaciji postupati kao privredni subjekt, obavljati neku privrednu djelatnost, a u drugoj situaciji može izvršavati svoje javne ovlasti. U svakom konkretnom slučaju potrebno je razmotriti kakvu funkciju obavlja određeno tijelo kako bi se moglo ocijeniti može li ga se smatrati privrednim subjektom u smislu prava konkurencije."

Ovdje je nesporno utvrđeno, da "javno tijelo" kada obavlja svoje "javne ovlasti", odnosno provodi aktivnosti iz svoje nadležnosti, da u takvim slučajevima nema mjesta tržišnoj konkurenciji.

Za ocjenu primjene pravila konkurencije primjenjuje se funkcionalni pristup, pa tako su za ocjenu primjene izdvojeni i određeni kriteriji, a to su:

- privredni subjekt mora nuditi dobra i usluge na tržištu,
- snositi ekonomski ili finansijski rizik poslovanja, te
- imati mogućnost ostvarivanja profita;

Konkurencijska pravila nastoje promovisati djelotvornu tržišnu konkurenciju. Ipak, u slobodnoj tržišnoj ekonomiji, potrebno je zadržati i određene sektore koji bi bili predmet državne intervencije ili državne kontrole, tako npr. zdravstvene usluge, ili pružanje osnovnih komunalnih usluga su još uvijek predmet državne kontrole. Također, u Evropskoj uniji poljoprivredna politika je kontrolisana i predmet je dodjele državnih poticaja što predstavlja i jedan vid antikonkurencijskih djelovanja (izvan kontrole pravila o tržišnoj konkurenciji).

Sve stranke u ovom postupku su se pozivale na slučajeve Evropskog suda pravde, pa tako: Poucet & Pistre (C-159/91 i 160/91), Bayer (T-41/96), Fenin (C-205/3), Wouters (C-309/99), Ambulanz Glöckner (C-475/99) …i dr., u kojima su navodili slučajevi kada je Evropski sud pravde, isključio konkurenciju radi toga što stranka u postupku nije smatrana privrednim subjektom, ili pak utvrdio narušavanje konkurencije, gdje je ocijenio kao privrednim subjektom neko tijelo javne vlasti.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo kako je Vlada HBŽ donijela Odluku o listi lijekova koje se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske Županije broj 01-02-26-2/21od 22. aprila 2021. godine ("Narodne novine Hercegbosanske županije", broj 4/2021), te da je u skladu sa svim važećim propisima ista relevantna za donošenje predmetne liste.

Vlada HBŽ je Odluku kojom se utvrđuje Lista lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja HBŽ, donijela dana 22. aprila 2021. godine pod brojem: 01-02-26-2/21, te je danom stupanja na snagu iste, prestala važiti prethodno važeća Odluka o listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja HBŽ - Pozitivna lista lijekova HBŽ ("Narodne novine HBŽ", broj 4/20), prilikom čega je određeno da se predmetna Odluka primjenjuje počev od 1. juna 2021. godine.

Konkurencijsko vijeće je izvršilo uvid u Zakon o lijekovima i **član 9**. koji glasi:

(1) Na pozitivnu listu lijekova kantona, kao i listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona uvrštavaju se samo oni zaštićeni nazivi lijekova koji ispunjavaju uslove propisane Državnim zakonom i propisima donesenim na osnovu tog zakona, posebno posjedovanje važeće dozvole za stavljanje lijeka u promet u BiH izdate od Agencije, te pozitivnih nalaza o urađenoj kontroli kvaliteta lijeka od Kontrolne laboratorije Agencije.

(2) Na pozitivnoj listi lijekova kantona, kao i listi lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona **može se ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova koji ispunjavaju uslove iz stava 1. ovog člana** u skladu sa utvrđenim doktrinarnim pristupima u korištenju lijekova za oboljenja za koja se koriste lijekovi sa listi lijekova u Federaciji; iskustvu u terapijskoj primjeni kod pacijenata za dati zaštićeni naziv lijeka; sigurnosti snabdijevanja lijekovima, uzimajući u obzir historijske podatke u smislu (ne)redovnog snabdijevanja lijekovima u Federaciji; postojanje evidentiranih nuspojava za specifičan zaštićeni naziv lijeka; kvalitet i vjerodostojnost podataka o zaštićenom nazivu lijeka iz referentnih izvora; status zaštićenog naziva lijeka u zdravstvenim sistemima država Evropske unije i sl.

(3) **Sa ciljem podržavanja razvoja domaće farmaceutske industrije na pozitivnu listu lijekova kantona, kao i listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona obavezno se uvrštavaju i lijekovi domaće farmaceutske industrije koji ispunjavaju uslove iz stava 1. ovog člana** i to pored lijekova - orginatora kao i lijekova inozemne farmaceutske industrije.

(4) Kriteriji i uslovi za moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova iz st. 1. i 2. ovog člana bliže se utvrđuju pravilnikom federalnog ministra iz člana 5. stav 5. ovog zakona.

U postupku Konkurencijsko vijeće je nesporno utvrdilo i kako Zakon o lijekovima omogućava "ograničavanje broja zaštićenih naziva lijekova" na listama, međutim, Konkurencijsko vijeće nije nadležno da prati i ocjenjuje uvjete i kriterije radi kojih su lijekovi izostavljeni sa liste, kao i uvjete i kriterije, radi kojih su određeni lijekovi stavljeni na listu.

Naime, Zakon o lijekovima je propisao koje su stručne osobe nadležne za listu lijekova, te njihovu hijerarhiju prilikom donošenja odluke.

Također, kao nebitne navode Konkurencijsko vijeće je ocijenilo navode Vlade HBŽ o postotnom udjelu stranih proizvođača na listi, te ostvarenu dobit istih, u odnosu na domaće prozivođače. Naime, činjenica je i da domaći proizvođači nemaju u ponudi sve lijekove koji se stavljaju na liste, kao i da su neki domaći proizvođači tek odnedavno počeli poslovati i proizvoditi lijekove, pa je stoga i razumljivo da brojni strani proizvođači imaju veći udio na tržištu, od ukupno svih domaćih, koji su zastupljeni na listama.

Konkurencijsko vijeće ukazuje da je u posljednjem Izvještaju o BiH za 2023. godinu, kao dokumentu u kojem Evropska komisija objavljuje informacije o napretku Bosne i Hercegovine u procesu evropskih integracija, između ostalog, navedeno da Bosna i Hercegovina treba da preduzme mjere kako bi prestala praksa pojedinih kantona da određene uvezene lijekove isključuju sa lista lijekova koji se mogu izdavati na recept na teret obaveznog zdravstvenog osiguranja.

Iz navedenog je jasno da je donošenje listi lijekova koji se mogu izdavati na recept na teret obaveznog zdravstvenog osiguranja, od strane izvršnih organa vlasti pojedinih kantona, prepoznato isključivo kao jednostrana trgovinska mjera Bosne i Hercegovine, u okviru zaključenog SSP-a, te Evropska komisija nadalje daje preporuku isključivo vladama kantona da se prekine sa ovakvom praksom uređenja trgovine.

Slijedom čega, Konkurencijsko vijeće daje preporuku Vladi KS da putem nadležnog ministarstva, osigura zastupljenost svih lijekova na listi lijekova koji se izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja, a koji imaju dozvolu za stavljanje u promet, izdatu od strane Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH, odnosno lista bi trebala da sadrži sve internacionalne nazive nezaštićenih lijekova - INN (generičke nazive) i zaštićene nazive lijekova kako je to razrađeno članom 5. stavom (2) Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH" br. 45/13 i 7/19) koji ispunjavaju uslove iz člana 9. istog Pravilnika čiji generički nazive se nalaze na federalnoj listi. Također, podsjećamo da ni Direktiva Vijeća 89/105/EEZ od 21.12.1988. o transparentnim mjerilima kojima se utvrđuje određivanje cijena lijekova za ljudsku upotrebu i njihovo uvrštenje u nacionalne sisteme zdravstvenog osiguranja (SL L 40, 11. 2. 1989.), u kojoj se utvrđuju mjerila za stavljanje lijekova na listu lijekova Zavoda zdravstvenog osiguranja, ne predviđa bilo kakvo ograničavanje broja proizvođača na listi lijekova, a posebno ne na osnovu geografskog porijekla proizvođača.

Na osnovu svega navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 1. dispozitiva ovoga Rješenja.

8. Privremena mjera

Analizirajući istaknute navode i ponuđene dokaze Podnosioca zahtjeva vezano za zatraženu privremenu mjeru, imajuću u vidu odredbe člana 36. Zakona prema kojim je teret dokazivanja na stranci koja je podnijela zahtjev za pokretanje postupka, Konkurencijsko vijeće na osnovu istih nije u vrijeme podnošenje zahtjeva mogao utvrditi preliminarnu povredu u smislu člana 40. stav (1) Zakona koja bi mogla kratkoročno štetno utjecati na pojedine privredne subjekte, pa samim time nije mogao pravovremeno odrediti privremenu mjeru.

Na osnovu gore navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 2. dispozitiva ovoga Rješenja.

9. Troškovi postupka

Dana 29. aprila 2022. godine, podneskom broj UP-06-26-3-029-22/21, punomoćnik Podnosioca zahtjeva Zlatan Balta, advokat je priložio i troškovnik. Protivna strana nije dostavljala troškovnik.

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja troškova postupka uzelo u obzir odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04 i 88/07 i 93/09), i to član 105. stav (2) Zakona o upravnom postupku kada u postupku sudjeluju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su toj stranci nastali učešćem u postupku.

Prema članu 105. stav (3) Zakona o upravnom postupku troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Kako punomoćnik Podnosioca zahtjeva advokat Zlatan Balta nije uspio u svom Zahtjevu, pa mu se odbija zahtjev na naknadu troškova postupka, a punomoćnik protivne strane nije tražio troškove postupka.

Na osnovu gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 3. dispozitiva ovoga Rješenja.

10. Administrativna taksa

Podnosilac zahtjeva na ovo rješenje u skladu sa članom 2. Tarifni broj 107 stav (1) tačka g) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) obavezan je platiti administrativnu taksu u iznosu od 1.500,00 KM, u korist budžeta institucija Bosne i Hercegovine, te dokaz o uplati iste, dostaviti Konkurencijskom vijeću prije uručenja Rješenja.

Ukoliko Podnosilac zahtjeva ne izvrši uplatu propisane administrativne takse, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri propisanoj članom 18. Zakona o administrativnim taksama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Na osnovu gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 4. dispozitiva ovoga Rješenja.

11. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP-06-26-3-029-41/21
12. septembra 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e), članka 42. stavak (1), a u vezi s člankom 4. stavak (1) tačka b) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), članka 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u postupku pokrenutom po Zahtjevu podnesenom od strane gospodarskog subjekta Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac, zastupanog od strane odvjetnika Zlatana Balta, fra Anđela Zvizdovića 1., 71 000 Sarajevo, protiv Vlade Hercegbosanske županije, Stjepana II Kotromanića b.b., 80 101 Livno, zastupana po punomoćniku odvjetniku Džemilu Sabrihafizoviću, Koste Hermana 11., 71 000 Sarajevo radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu članka 4. stavak (1) točke b) Zakona o konkurenciji, zaprimljenog pod brojem UP-06-26-3-029-1/21, a postupajući po Presudi Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 U 044380 22 U od 27. lipnja 2024. godine, na 12. (dvanaestoj) sjednici održanoj dana 12. rujna 2024. godine, je donijelo

RJEŠENJE

1. Odbija se zahtjev gospodarskog subjekta Unifarm d.o.o Lukavac, podnesen protiv Vlade Hercegbosanske županije, Livno radi donošenja Odluke o listi lijekova koje se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske Županije broj 01-02-26-2/21 od 22. travnja 2021. godine ("Narodne novine Hercegbosanske županije", broj 4/2021), u smislu odredbi članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, kao neutemeljen.
2. Odbija se prijedlog za donošenje rješenja o privremenoj mjeri, podnesen od gospodarskog subjekta Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac, protiv Vlade Hercegbosanske županije, Stjepana II Kotromanića b.b., 80 101 Livno, kao neutemeljen.
3. Odbija se zahtjev Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac za naknadom troškova postupka.
4. Obvezuje se gospodarski subjekt Unifarm d.o.o. Lukavac, Novo naselje bb, 75 300 Lukavac da plati administrativnu pristojbu na Rješenje, u iznosu od 1.500,00 KM, u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.
5. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", Službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Ovim Rješenjem izvršava se Presuda Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 U 044380 22 U od 27.6.2024. godine (u daljnjem tekstu: Presuda), kojom se Tužba tužitelja Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac uvažava, a Konkurencijskom vijeću se nalaže da u roku od 15 dana od dana prijema Presude odluči po zahtjevu tužitelja u vezi s Odlukom Vlade Hercegbosanske županije broj 01-02-26-2/21 od 22. travnja 2021. godine, a radi postojanja zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak 1. točka b) Zakona o konkurenciji, te je naloženo tuženoj da nadoknadi troškove postupka u iznosu od 380,00 KM u roku od 15 dana od dana dostavljanja Presude, dok je u preostalom dijelu potraživanih troškova zahtjev odbijen kao neutemeljen.

Konkurencijsko vijeće je dana 19. srpnja 2021. godine zaprimilo pod brojem UP-06-26-3-029-1/21 Zahtjev za pokretanje postupka od strane Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac (u daljnjem tekstu: Podnositelj zahtjeva ili UNIFARM), protiv Vlade Hercegbosanske županije, Stjepana II Kotromanića b.b., 80 101 Livno, Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: Protivna strana ili Vlada HBŽ), a u vezi sa Odlukom broj 01-02-26-2/21od 22. travnja 2021. godine, o listi lijekova koje se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske Županije (u daljnjem tekstu: Odluka o Novoj listi lijekova HBŽ), a radi utvrđivanja zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljnjem tekstu: Zakon). Podnositelj zahtjeva je dana 8. kolovoza 2021. godine dostavio i podnesak broj UP-06-26-3-029-2/21.

Kompletiranjem predmetnog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je na temelju članka 28. stavak (3) Zakona dana 16. prosinca 2021. godine izdalo Potvrdu o prijemu kompletnog i urednog Zahtjeva, broj UP-06-26-3-029-3/21.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnositelj zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provedbe postupka, te je sukladno članku 32. stavak (2) Zakona, dana 16. prosinca 2021. godine, donijelo Zaključak o pokretanju postupka broj UP-06-26-3-029-5/21 (u daljnjem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu članka 4. stavak (1) točke b) Zakona.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su gospodarski subjekt Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac, i Vlada Hercegbosanske županije, Stjepana II Kotromanića b.b., 80 101 Livno.

1.1 Gospodarski subjekt UNIFARM

Gospodarski subjekt Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac, je registriran u Općinskom sudu Tuzla pod matičnim brojem I-12681, i sa upisanim kapitalom od 2.000 KM.

Osoba ovlaštena za zastupanje je Sabit Omić, direktor. Temeljna djelatnost je promet lijekova na veliko.

1.1. Vlada Hercegbosanske županije

Vlada Hercegbosanske županije, Stjepana II Kotromanića b.b., 80 101 Livno kao donositelj Odluke broj 01-02-26-2/21od

22. travnja 2021. godine, o listi lijekova koje se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske Županije, čije se utvrđivanje usuglašenosti sa Zakonom o konkurenciji traži.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u tijeku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09), u smislu članka 26. Zakona.

Također, Konkurencijsko vijeće je koristilo i odredbe Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH" br. 58/08), Zakon o lijekovima FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj109/2012), Pravilnik o načinu kontrole cijena, načinu oblikovanja cijena lijekova i načinu izvještavanja o cijenama lijekova u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 82/11), Pravilnik o postupku i načinu izdavanja dozvole za stavljanje lijeka u promet ("Službeni glasnik BiH", br. 75/11), Pravilnik o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade liste lijekova u FBiH, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa liste lijekova, obvezama Ministarstva zdravstva, Zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/13), Odluka o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine čiji sastavni dio je Lista esencijalnih lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 56/13 i 74/14), i Odlukom o izmjeni i dopuni odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 94/15).

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između europskih zajednica i njegovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine s druge strane ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", br. 10/08), (u daljnjem tekstu: Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju) odredba čl. 71. o primjeni kriterija i pravne stečevine Europske unije, te članka 43. stavak (1) Zakona, koje omogućuje Konkurencijskom vijeću u svrhu ocjene danog slučaja, da se može koristiti sudskom praksom Europskog suda pravde i odlukama Europske komisije.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnositelj zahtjeva, opisuje činjenično stanje i okolnosti koje su razlog za podnošenje Zahtjeva te ukratko navode slijedeće:

- Zahtjev se podnosi radi kršenja članka 4. stavak (1) točka (b) Zakona o konkurenciji BiH od strane Vlade Hercegbosanske županije (Kantona 10), a sukladno članku 27. stavak (3) Zakona.

Prema navodima Podnositelja, predmetni Zahtjev se odnosi na nezakonito postupanje od strane Vlade HBŽ prilikom sačinjavanja Liste lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske Županije (u daljnjem tekstu: Nova pozitivna lista lijekova HBŽ). Naime, Vlada HBŽ je prilikom sačinjavanja Liste lijekova HBŽ potpuno neutemeljeno sa liste izostavila 38 lijekova Podnositelja zahtjeva, iako je Podnositelj zahtjeva dostavio urednu prijavu i dokumentaciju za uvrštavanje navedenih lijekova na listu, i iako su na listu uvršteni lijekovi iste vrste od drugih (prvenstveno domaćih) proizvođača koji imaju istu cijenu kao i lijekovi Podnositelja zahtjeva. Na ovaj način se izravno diskriminira i stavlja u nepovoljniji položaj Podnositelj zahtjeva i lijekovi koje on zastupa u odnosu na druge (prvenstveno domaće) proizvođače lijekova, jer se ovim putem Podnositelju zahtjeva potpuno onemogućava pristup mjerodavnom tržištu uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret Zavoda za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije u Hercegbosanskoj županiji, odnosno izravno ga se isključuje sa navedenog tržišta, čime se i smanjuje mogućnost izbora za pacijente i što ni na koji način ne doprinosi dobrobiti pacijenata (korisnika lijekova). Time je Vlada HBŽ spriječila, ograničila i narušila tržišnu konkurenciju na mjerodavnom tržištu, i to ograničavanjem i kontrolom tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (l) točka (b) Zakona, a što je nesporno potvrđeno i na osnovu prethodne prakse Konkurencijskog vijeća BiH i Suda Bosne i Hercegovine, u više predmeta.

- Vlada HBŽ je dana 22. 4. 2021. godine donijela Odluku broj 01-02-26-2/21 o listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske Županije - Odluka o Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ.

Podnositelj Zahtjeva u svom Zahtjevu dalje navodi i, kako u članku III navedene Odluke o Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ, je izričito navedeno da se ograničava broj zaštićenih naziva lijekova, te da prioritet za uvrštavanje na Pozitivnu listu lijekova HBŽ imaju lijekovi domaće industrije, kao i lijekovi originatora, a zatim, tek po potrebi, lijekovi inozemne farmaceutske industrije:

"Pozitivna lista lijekova HBŽ sačinjena je sukladna s odredbama članka 9. stavka 2. Zakona o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/12), tako da se ograničava broj zaštićenih naziva lijekova, poštujući pravilo utvrđeno člankom 9. stavkom 3. istog Zakona, kojim je utvrđeno da se na listu lijekova obvezno uvrštavaju lijekovi domaće industrije, kao i lijekovi originatora, a zatim, po potrebi lijekovi inozemne farmaceutske industrije sukladno sa Pravilnikom o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovme, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obvezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste ijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH", broj 45/13 i 7/19) (u daljnjem tekstu: Pravilnik) i sukladno s Zaključkom Vlade HBŽ broj 09-02-26-1/21 od 4.2.2021. godine.

Navedena Odluka o Novoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ se primjenjuje od dana 1. 6. 2021. godine, i njome je stavljena izvan snage prethodna (iz 2020. godine) Odluka o Listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske županije - Pozitivna lista lijekova HBŽ ("Narodne novine HBŽ", broj 4/20) ("Prethodna Pozitivna Lista Lijekova HBŽ").

Pored navedenog, u Zahtjevu se ističe i da Odluka o Novoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ svakako nije ni u skladu sa hijerarhijski višim propisima, tj. da nije sukladna sa Zakonom o lijekovima FBiH niti Pravilnikom o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u FBiH. Naime, člankom 9. Zakona o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/12) je propisano da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova, ali uz ispunjenje određenih kriterija i da se moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova bliže utvrđuje pravilnikom federalnog ministarstva. Ni jedan od navedenih kriterija ne daje prednost domaćim proizvođačima, nego su svi kriteriji jednaki za sve sudionike.

Radi provedbe navedenog Zakona o lijekovima FBiH, Federalno ministarstvo zdravstva je donijelo Pravilnik o bližim kriterijumima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obvezama ministarstva

zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih u liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/13).

Nakon što je donijet označeni Pravilnik, Vlada FBiH donosi i Odluku o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br, 33/19), a kasnije izmjene i dopune iste odluke, kojom je u točki IX propisano da su prilikom izrade pozitivnih listi lijekova županija, županije dužne primjenjivati kriterije utvrđene člankom 9. i 11. Pravilnika, kao i postupak i način izrade pozitivne liste lijekova županije koji je utvrđen odredbama istog pravilnika.

Točkom VIII stavak (1) navedene odluke navedeno je da je federalna lista obvezujuća za sve županije, i to A federalna lista lijekova koja obvezno mora biti sadržana u listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja županija, a što je i navedeno u iznad navedenom Pravilniku.

Podnositelj zahtjeva navodi i kako iz svega iznad navedenog, je jasno da je propisano kako se donose liste, te da je navedenim zakonskim propisima naveden točan postupak skidanja i stavljanja lijekova sa listi. Međutim, Vlada HBŽ se prilikom sačinjavanja Nove pozitivne liste lijekova HBŽ nije pridržavala iznad navedene procedure.

Na temelju ovako usvojene Odluke o novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ, sa Nove pozitivne liste lijekova HBŽ je od dana 1. 6. 2021. godine uklonjeno više (38) lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva, a koji su prethodno bili uvršteni u Prethodnu pozitivnu listu lijekova HBŽ, iako navedeno uklanjanje lijekova Podnositelja zahtjeva nema nikakvo zakonsko uporište.

Dalje u svom zahtjevu Podnositelj navodi kako je Vlada HBŽ sa Nove pozitivne liste lijekova HBŽ nezakonito uklonila lijekove Podnositelja zahtjeva, uvrstila ograničeni broj lijekova i to uglavnom preferirajući domaće proizvođače nauštrb stranih proizvođača lijekova, što je protivno primjenjivim propisima.

Tako Podnositelj navodi primjera radi, za vrstu lijeka (generički naziv lijeka) Omeprazol je u Prethodnoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ bilo uvršteno ukupno 13 lijekova od 11 različitih proizvođača (uključujući dva lijeka koja zastupa Podnositelj zahtjeva). U Novoj pozitivnoj listi lijekova za istu vrstu lijeka (isti generički naziv lijeka - generički naziv lijeka ustvari označava ,,porodicu" ili ,,grupu" lijekova koji se koriste za određeno stanje/bolest), Omeprazol je uvršteno samo 3 (tri) različita lijeka od 3 (tri) različita proizvođača, i to isključivo domaćih proizvođača - lijek Ulcosan proizvođača Bosnalijek d.d. Sarajevo, lijek Target Plus proizvođača Farmavita d.o.o. Sarajevo i lijek Helicol proizvođača ZADA Pharmaceuticals d.o.o. Lukavac (redni brojevi 3. do 5. u Novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ). Dakle, za vrstu lijeka (jedan generički naziv lijeka) - Omeprazol, je u Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBZ izbor smanjen sa 13 lijekova i 11 proizvođača, na samo 3 lijeka i 3 proizvođača, i to isključivo domaća bosanskohercegovačka proizvođača lijekova (Bosnalijek, Farmavita, ZADA Pharmaceuticals). Slična je situacija i sa vrstom lijeka (generičkim nazivom lijeka) Karvediol. U Prethodnoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ je za vrstu lijeka Karvediol bio uvršten 31 (trideset jedan) lijek od 9 (devet) različitih proizvođača (redni brojevi 419. do 449. Prethodne Pozitivne liste lijekova HBŽ. U Novoj Pozitivnoj listi lijekova za istu vrstu lijeka (isti generički naziv lijeka) Karvediol je uvršteno samo 13 (trinaest) različitih lijekova od 4 (četiri) različita proizvođača, od kojih su sva 4 (četiri) domaća proizvođača - Bosnalijek d.d. Sarajevo, Farmavita d.o.o. Sarajevo, Hemofarm d.o.o. Banja Luka i ZADA Pharmaceuticals d.o.o. Lukavac (redni brojevi 242. do 254. u Novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ).

Podnositelj Zahtjeva je za generičke nazive lijekova koje zastupa, a koji nisu uvršteni na listu, pripremio tabelu koja poredi broj, naziv i proizvođače lijekova koji su bili uvršteni u Prethodnu Pozitivnu listu lijekova HBŽ u odnosu na one koji su uvršteni u Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, koja je priložena uz Zahtjev.

Podnositelj Zahtjeva se svojim Dopisom od dana 17. 6. 2021. godine obratio predsjedniku i svim članovima Vlade HBŽ kao i predsjedniku skupštine HBŽ, te ih upozorio na nezakonitost Nove Pozitivne liste lijekova HBŽ i na činjenicu da na ovaj način Vlada HBŽ krši odredbe Zakona o konkurenciji, te kojim je zatražio od Vlade HBŽ da izmijeni Odluku o Novoj Pozitivnoj listi lijekova i istu uskladi sa odredbama Zakona o konkurenciji.

- Povreda Zakona o konkurenciji od strane Vlade HBŽ – postojanje zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak (1) točka (b) Zakona o konkurenciji;

U svom zahtjevu Podnositelj dalje navodi da su člankom 1. Zakona o konkurenciji utvrđena pravila, te propisane mjere i postupci zaštite tržišne konkurencije. Organ nadležan za pružanje zaštite u ovom segmentu jeste Konkurencijsko Vijeće, zbog čega Podnositelj zahtjeva i podnosi Zahtjev.

Odredbe Zakona o Konkurenciji se u smislu članka 2. Zakona odnose na sve pravne i fizičke osobe koje mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na teritoriji Bosne i Hercegovine ili njenog značajnog dijela. Člankom 2. stavak (l) točka (b) Zakona o konkurenciji je izričito propisano da je ovaj zakon primjenjiv i na "organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište". U predmetnom slučaju, ova odredba se odnosi i na Vladu HBŽ, jer je osporenom Odlukom o Novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ izravno utjecala na mjerodavno tržište.

U skladu sa prethodnom praksom Konkurencijskog vijeća (npr. Rješenje Konkurencijskog vijeća br. 02-26-3-014-22-II/15 od 8. 3. 2016. godine - Unifarm d.o.o. Lukavac protiv Vlade Tuzlanskog Kantona), Podnositelj Zahtjeva smatra da je u predmetnom slučaju mjerodavno tržište za predmetni postupak tržište uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret Zavoda za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije u Hercegbosanskoj županiji.

Podnositelj Zahtjeva smatra i da je nesporno da Odluka o Novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ koju je donijela Vlada HBŽ predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (l) točka (b) Zakona. U obrazloženju Odluke o Novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ je čak izričito navedeno da se ograničava broj lijekova koji se stavlja na listu, te se izričito navodi da prednost stavljanja na listu imaju lijekovi domaćih proizvođača, te originatori (proizvođači originalnog lijeka).

"Pozitivna lista lijekova HBŽ sačinjena je sukladno odredbama članka 9. stavka 2. Zakona o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/12), tako da se ograničava broj zaštićenih naziva lijekova, poštujući pravilo utvrđeno člankom 9. stavkom 3. istog Zakona, kojim je utvrđeno da se na listu lijekova obavezno uvrštavaju lijekovi domaće industrije, kao i lijekovi originatora, a zatim, po potrebi lijekovi inozemne farmaceutske industrije, sukladno sa Pravilnikom o bližim kriterijma za izbor lijekova, postupku i na inu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obvezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste ijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH", broj 45/13 i 7/19) i

sukladno s Zaključkom Vlade HBŽ broj 09-02-26-1/21 od 4.2.2021. godine."

Dalje u zahtjevu podnositelj navodi da se na ovaj način ograničava pristup mjerodavnom tržištu stranim proizvođačima lijekova i proizvođačima generičkih lijekova, s obzirom da isti nisu stavljeni na Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, što znači da liječnici u HBŽ ne mogu propisati navedene lijekove pacijentima (korisnicima lijekova) na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja HBŽ. Kako je mjerodavno tržište definirano kao tržište uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret Zavoda za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije u Hercegbosanskoj županiji, to je osobama koja zastupaju strane proizvođače lijekova i proizvođače generičkih lijekova (kao što je Podnositelj Zahtjeva) potpuno onemogućen pristup navedenom tržištu, iako su svi predmetni lijekovi koje zastupa Podnositelj Zahtjeva validno registrirani kod ALMBIH za stavljanje u promet u BiH. Na ovaj način Vlada HBŽ grubo spriječava, ograničava i/ili narušava tržišnu konkurenciju na mjerodavnom tržištu, tako što ograničava i kontrolira tržište, a što je suprotno članku 4. stavak (1) točka (b) Zakona.

Podnositelj zahtjeva smatra da je nesporno da je donošenjem Odluke o Novoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ došlo do ograničavanja i narušavanja konkurencije na mjerodavnom tržištu, kada se određenim lijekovima (stranih proizvođača) u potpunosti onemogućava pristup mjerodavnom tržištu, a sa druge strane se favoriziraju domaći proizvođači i originatori, koji se uvrštavaju u navedenu Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, čime dolazi do smanjenja konkurencije između lijekova na tržištu i do manjeg izbora za pacijente (korisnike lijekova), ali i za liječnike koji propisuju lijekove, što može dovesti do ugrožavanja dobrobiti pacijenata.

U zahtjevu se navodi kako je očigledno da Nova Pozitivna lista lijekova HBŽ izrazito favorizira i dovodi u položaj domaće proizvođače lijekova - Bosnalijek d.d. Sarajevo, Farmavita d.o.o. Sarajevo, Hemofarm d.o.o. Banja Luka i Zada Pharmaceuticals d.o.o. Lukavac, a na štetu Podnositelj Zahtjeva i drugih stranih proizvođača lijekova i njihovih zastupnika.

Ne postoji nikakav osnovan ili valjan razlog niti zakonsko uporište za ovakvo postupanje, s obzirom da su cijene za lijekove koje zastupa Podnositelj Zahtjeva identične kao cijene drugih lijekova iste vrste koji jesu uvršteni u Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, s obzirom da se cijene propisuju od strane nadležnog zavoda zdravstvenog osiguranja, a da je Podnositelj Zahtjeva pristao na takvu cijenu. Naime, cijene svih lijekova iste vrste (istog generičkog naziva) svih proizvođača koji su uvršteni na pozitivnu/esencijalnu listi lijekova su identične, s obzirom da su to cijene koje su određene od strane nadležnog zavoda za zdravstveno osiguranje (napomena: u samoj listi pozitivnih/esencijalnih lijekova može biti prikazana različita cijena, međutim to je samo zbog razlika u pakovanjima, npr. zbog razlike u broju tableta u pakovanju, broju doza ili u jačini aktivne supstance - međutim, kada se izjednače te razlike u pakovanjima, cijena po količini lijeka, npr. po jednoj tableti ih po istoj jačini lijeka je identična, što znači da suštinski ti lijekovi imaju iste cijene), a što je i definirano Odlukom o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/19).

Podnositelj Zahtjeva navodi kako je na takve cijene pristao, te je bio spreman da svoje lijekove nudi po identičnim cijenama kao drugi proizvođači koji jesu uvršteni na Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, tj. prema onoj cijeni koju odredi Zavod za zdravstveno osiguranje HBŽ, a koja je identična lijekovima koji jesu uvršteni na Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ. Ovo dalje znači da uvrštavanjem lijekova koje zastupa Podnositelj Zahtjeva na Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ ne bi došlo do bilo kakvog povećanja troškova za Vladu HBŽ ni Zavod zdravstvenog osiguranja HBŽ. Troškovi bi ostali isti bez obzira na broj lijekova iste vrste koji se nalaze na listi, s obzirom da je za sve te lijekove određena ista cijena, odnosno isti iznos koji pokriva Zavod zdravstvenog osiguranja HBŽ.

Dakle, Podnositelj u zahtjevu zaključuje kako bez obzira da li se za određenu kategoriju (vrstu) lijeka na Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ uvrste 3 lijeka ili 10 lijekova, troškovi za Zavod zdravstvenog osiguranja HBŽ će biti isti, jer je sa sve lijekove određena ista cijena koju plaća Zavod, a pacijent će svakako koristiti samo jedan od ponuđenih lijekova koji svi imaju istu cijenu. Ovo znači da ne postoji nikakav valjan razlog, opravdanje ili zakonsko uporište za ograničavanje broja lijekova određene vrste na Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, nego bi svi lijekovi koji registrirani na tržištu BiH za koje nositelji tržišne dozvole traže stavljanje na listu, morali biti uvršteni u Novu Pozitivnu listu lijekova HBŽ, a lako bi se osigurala ravnopravna konkurencija na tržištu, ravnopravan tretman svih proizvođača, te više izbora lijekova za korisnike lijekova. Ograničenje broja ponuđača/proizvođača koji mogu nuditi svoj proizvod na određenom tržištu jeste izravno i nesporno ograničenje konkurencije, koje može biti opravdano samo u izuzetnim okolnostima, a koje ovdje ne postoje. U tom smislu, čak ni odredba članka 9. Zakona o lijekovima FBiH koja navodi da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova (tj. broj konkretnih proizvoda) koji se stavljaju na liste, nije sukladna sa Zakonom o konkurenciji.

Podnositelj Zahtjeva ističe da federalna i županijska djela mogu ograničiti pozitivne/esencijalne liste lijekova samo u smislu koja vrsta lijekova (koji generički nazivi lijekova) će biti uvrštena na listu - odnosno, u suštini, za koje bolesti/stanja će biti uvršteni lijekovi na esencijalnu listu, a za koja neće. Tako, primjera radi, je potpuno opravdano da nadležni zavod za zdravstveno osiguranje odluči da će na pozitivnu/esencijalnu listu staviti lijekove koji npr. služe za liječenje bolesti srca, međutim da neće staviti na listu lijekove koji služe za tretiranje alergija. Međutim, za onu vrstu lijekova (generički naziv lijeka) koju odluči da stavi na pozitivnu/esencijalnu listu, na listi moraju biti prihvaćeni svi lijekovi te vrste (tog generičkog naziva) koji su registrovani na teritoriji BiH kod ALMBiH.

U zahtjevu je navedeno i kako generički naziv lijeka ustvari označava "obitelj" ili "grupu" lijekova koji se koriste za određeno stanje ili bolest, koja grupa (generički naziv) ima i svoju ATC šifru koja označava o kojoj vrsti lijeka se radi. Tako određenom generičkom nazivu lijeka (tj. određenoj vrsti ili grupi lijeka) pripada više pojedinačnih lijekova različitih proizvođača, koji imaju svoja posebna imena lijeka (tzv. zaštićene nazive lijekova). Primjera radi, grupa lijekova generičkog naziva Karvediol (ATC šifra C07AG02) se koristi prilikom liječenja srčanih problema, a unutar te grupe lijekova generičkog naziva Karvediol postoji veliki broj specifičnih lijekova različitih proizvođača (npr. Karvedilol od Replek Farm, Milenol od Hemofarm, Coryol od Krke, Coronis od Bilim Pharmaceuticals, itd.).

Prema navodima iz zahtjeva svi posebni lijekovi (tj. svi zaštićeni nazivi lijekova) koji su odobreni za stavljanje na tržište BiH i registrirani kod ALMBiH pod istim generičkim nazivom i istom ATC šifrom, su sigurni za korištenje i mogu se koristiti za liječenje/tretiranje istih bolesti ili stanja kod pacijenata. Samim tim, ne postoji nikakav opravdan razlog ili zakonsko uporište zašto bi neki od tih posebnih lijekova bio izostavljen sa pozitivne/esencijalne liste lijekova, posebno kada se uzme u obzir da na pozitivnoj/esencijalnoj listi lijekova svi lijekovi jedne grupe (istog generičkog naziva) imaju istu cijenu.

Podnositelj Zahtjeva ističe da je nesporno da se Zakon o konkurenciji primjenjuje i na Vladu HBŽ i na sve odluke Vlade

HBŽ koje mogu svojim djelovanjem sprečavati, ograničavati ih narušavati tržišnu konkurenciju na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine ih značajnijem dijelu tržišta, s obzirom da se sukladno sa člankom 2 stavak (l) točka (b) Zakona isti primjenjuje i na sve organe vlasti/institucije na svim razinama u BiH, bez obzira na pravni status, osnivače ih vlasništvo, a koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ih narušavaju tržišnu konkurenciju u BiH. Ovo je nesporno potvrđeno i praksom Konkurencijskog vijeća i praksom Suda Bosne i Hercegovine.

U svom odgovoru, Podnositelj zahtjeva navodi kako će se Vlada HBŽ vjerojatno braniti pozivanjem na zakonske odredbe Zakona o lijekovima FBiH, te Pravilnika o bližim kriterijumima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u FBiH, načinu stavljanja i skidanja sa listi lijekova, obvezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih u liste lijekova, kao i korištenje lijekova, te Odluke o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH. Iznad navedenim propisima je naveden točan postupak skidanja i stavljanja lijekova sa listi, te niti jednom točkom Zakona i Pravilnika nije navedeno da se na listu stavljaju domaći proizvođači ili orginatori, već je navedeno da postoji mogućnost i indicije da Federalno Ministarstvo zdravstva može donijeti takvu odluku, a što nije učinjeno, a i da jeste donesena takva odluka ista bi bila suprotna Zakonu o konkurenciji.

Pored navedenog, Podnositelj Zahtjeva ističe da svakako takva ograničenja broja lijekova (zaštićenih naziva lijekova), čak i ako bi bila učinjena sukladno sa Zakonom o lijekovima FBiH, nisu sukladna sa Zakonom o konkurenciji, te da svako ograničenje broja lijekova određene grupe (generičkog naziva i ATC šifre) koja mogu biti uvrštena na pozitivne/esencijalne liste predstavlja kršenje Zakona o konkurenciji.

S obzirom na sve navedeno, Podnositelj Zahtjeva smatra da Odluka Vlade HBŽ o Novoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ i izostavljanje 38 (trideset osam) lijekova koje zastupa Podnositelj Zahtjeva sa Nove Pozitivne liste lijekova HBŽ, predstavlja zabranjeni sporazum, te da iz navedenih razloga navedena Odluka Vlade HBŽ o Novoj Pozitivnoj listi lijekova HBŽ mora biti oglašena ništavom i stavljena izvan snage, s obzirom da se istim sprječava i ograničava konkurencija na tržištu i dovodi Podnositelja Zahtjeva u nepovoljniji položaj.

Sukladno tome, Podnositelj Zahtjeva predlaže Konkurencijskom Vijeću BiH da donese rješenje kojim se utvrđuje povreda, te naloži otklanjanje povrede.

Nadalje, kako se u podnesenom zahtjevu navodi, sukladno članku 40. Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko Vijeće može donijeti Rješenje o privremenoj mjeri, na temelju preliminarno utvrđene povrede, a kada smatra da pojedine radnje spriječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju, prijete nastanku izravnog štetnog utjecaja za pojedine gospodarske subjekte, odnosno pojedine grane gospodarstva ili za interese potrošača.

Stoga, podnositelj zahtjeva traži i donošenje privremene mjere, iz razloga što smatra kako je nesporno i da je prima facie vidljivo da je Vlada HBŽ počinila povredu Zakona o konkurenciji, s obzirom da je za istu ili sličnu vrstu postupaka i radnji koje je počinila Vlada HBŽ već više puta ocijenjeno da se radi o kršenju članka 4. stavak (1) točka (b) Zakona o Konkurenciji, i od strane Konkurencijskog vijeća i od strane Suda BiH.

Navedeno postupanje od strane Vlade HBŽ nesporno nanosi štetu podnositelju, obzirom da pacijenti nisu u mogućnosti nabaviti lijekove podnositelja na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske županije, što posljedično dovodi do smanjenih prihoda podnositelja.

S obzirom na navedeno, sukladno članku 40. Zakona o konkurenciji, podnositelj predlaže Konkurencijskom vijeću da donese privremenu mjeru kojom na razdoblje od tri mjeseca stavlja izvan snage i primjene Odluku o novoj pozitivnoj listi lijekova HBŽ, te da se za navedeno vrijeme primjenjuje Prethodna pozitivna lista lijekova HBŽ.

4. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka

Na temelju gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnositelj zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provedbe postupka, te je sukladno članku 32. stavak (2) Zakona, na 97. sjednici održanoj dana 16. prosinca 2021. godine, donijelo Zaključak o pokretanju postupka, broj UP-06-26-3-029-5/21 (u daljnjem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu članka 4. stavak (1) točke b) Zakona.

Konkurencijsko vijeće, sukladno članku 33. stavak (1) Zakona, je dostavilo Zahtjev i Zaključak na odgovor protivnoj strani u postupku, Vladi HBŽ, aktom broj UP-06-26-3-029-10/21 dana 16. prosinca 2021. godine.

Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak Podnositelju zahtjeva, aktom broj UP-06-26-3-029-9/21 dana 16. prosinca 2021. godine.

Vlada HBŽ je u odobrenom roku dostavila odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću, u smislu članka 33. stavak (3) Zakona, podneskom broj UP-06-26-3-029-11/21 dana 18. siječnja 2022. godine, u kojem osporava Zahtjev, te smatra da isti treba odbiti kao neutemeljen, te u vezi sa pojedinačnim navodima Podnositelja zahtjeva, Vlada HBŽ u bitnom navodi slijedeće:

- Da je aktom broj UP-06-26-3-029-10/21 od 16.12.2021. godine Konkurencijsko vijeće je zatražilo dostavljanje odgovora na Zahtjev za pokretanje postupka i Zaključak o pokretanju postupka broj UP-06-26-3-029-5/21 od 16.12.2021. godine, podnesenom od strane Unifarm d.o.o Lukavac, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavka (1) točka b) Zakona o konkurenciji, te u smislu članka 33. Zakona o konkurenciji, dostavlja se odgovor kako slijedi:
- Da je člankom 19. stavak 1. Zakona o Vladi Hercegbosanske županije je propisano da Vlada u ostvarivanju svojih ovlasti između ostalih akata donosi i zaključke.
- Da se člankom 20. stavak 4. istog Zakona utvrđuju stavovi od značaja za provedbu politike, uređuju unutarnji odnosi u Vladi i određuju zadatci tijelima županijske uprave i službama Vlade.
- Da je Vlada Hercegbosanske županije svojim Zaključkom broj 01-02-26-1/21 od 4. veljače 2021. godine obvezala je Povjerenstvo za stavljanje i skidanje lijekova na listu lijekova Hercegbosanske županije, kao i Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih Hercegbosanske županije da s ciljem podržavanja razvoja domaće industrije, a temeljem Zakona o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/12) izradi prijedlog Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije (Pozitivna lista lijekova) tom prilikom, sukladno odredbama članka 9. stavka 2. Zakona, na listi ograniči broj zaštićenih naziva lijekova, poštujući pravilo utvrđeno člankom 9. stavkom 3. istog Zakona, kojim je utvrđeno da se na listu lijekova obavezno uvrštavaju lijekovi domaće

industrije, kao i lijekovi originatora, a zatim, po potrebi lijekovi inozemne farmaceutske industrije.

Navedeno podrazumijeva primjenu Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 58/08) i Zakon o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/12), kao i propisa donijetih na temelju ovih zakona.

Vlada HBŽ u odgovoru na Zaključak, navodi nadležnosti ovlaštenih tijela iz oblasti farmaceutike na državnoj razini:

- Parlamentarna Skupština BiH je u 2008. godini donijela Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 58/08) (u daljnjem tekstu: Državni zakon o lijekovima) kojim je utemeljena Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH (u daljnjem tekstu: Agencija) kao regulatorno tijelo na razini BiH iz oblasti farmaceutike.

Jedna od važnijih funkcija Agencije je priprema Esencijalne liste lijekova BiH. Esencijalna lista BiH, kao i minimum lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti još uvijek nisu utvrđeni od strane Vijeća ministara BiH, a u smislu Državnog zakona o lijekovima. Naime, sukladno Zakonu, Vijeće ministara BiH, najmanje svake dvije godine, na prijedlog Stručnog vijeća Agencije, a uz prethodno pribavljenu suglasnost entitetskih ministarstava zdravstva i Odjela za zdravstvo Brčko Distrikta, utvrđuje Esencijalnu listu lijekova u BiH. Ista predstavlja minimum lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstva obveznog zdravstvenog osiguranja. Kada Esencijalna lista lijekova BiH bude donijeta, obvezan je istu implementirati u federalne liste lijekova, a sukladno federalnim propisima o lijekovima. Iz izloženog slijedi da se Esencijalna lista lijekova u BiH donosi na državnoj razini, a sredstva za njeno implementiranje osiguravaju na entitetskoj razini, a u Federaciji BiH i na županijskoj razini. Sukladno članku 6. federalnog Zakona o lijekovima predviđeno je da se cijene lijekova na Listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja F BIH usklade sa maksimalnim državnim cijenama lijekova. Obveza županija je da cijene lijekova na županijskim pozitivnim listama usklade s novoobjavljenim federalnim cijenama. Sukladno s točkom II Odluke, cijene lijekova sa Federalne esencijalne liste, usklađene s maksimalnim državnim cijenama, automatski su obvezujuće i za lijekove na pozitivnim listama lijekova županija.

Vlada HBŽ u odgovoru na Zaključak, navodi i nadležnosti ovlaštenih tijela iz oblasti farmaceutike na federalnoj razini:

- Parlament Federacije BiH je u 2012. godini, s ciljem usklađivanja tadašnjeg federalnog Zakona o lijekovima odnosno realizacije zakonske obaveze koja proističe iz članka 141. Državnog zakona o lijekovima, donio Zakon o lijekovima (u daljnjem tekstu: Federalni zakon o lijekovima), koji je objavljen u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 109/12. Sukladno odredbama članka 5. stavka 2. citiranog Zakona, federalni ministar zdravstva donosi Pravilnik o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obvezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova, a koji je temelj za kreiranje listi lijekova u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/13 i 7/19).

Revizija listi lijekova, sukladno članku 17. Pravilnika, obavlja se jednom godišnje, i to se, prvo, obavi revizija federalne liste lijekova, a nakon objavljenih federalnih listi lijekova, županijska ministarstva zdravstva obavljaju postupak sačinjavanja i predlaganja novih županijskih listi sukladno sa Federalnim zakonom o lijekovima i citiranim pravilnikom.

Člankom 5. Federalnog zakona o lijekovima utvrđena je obveza Vlade Federacije BiH da, na prijedlog federalnog ministra zdravstva, donosi Listu lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine i Listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti Federacije Bosne i Hercegovine, uz primjenu naprijed navedenog Pravilnika.

Cijene lijekova utvrđene na Listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ne mogu biti više od maksimalnih veleprodajnih cijena lijekova u BiH, te se redovito usuglašavaju sa maksimalnim veleprodajnim cijenama lijekova u BiH, a sukladno članku 6. Zakona o lijekovima, kao i odredbama ovog pravilnika. Cijene lijekova utvrđene Listom lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine obavezujuće su i za pozitivne liste lijekova županija.

Člankom 8. Zakona je utvrđeno da Listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja županija (Pozitivna lista lijekova), kao i bolničku listu lijekova županija donosi Vlada županije na prijedlog ministra zdravstva. Lijekovi sa Federalne liste lijekova obvezno ulaze u sastav županijskih listi lijekova. Nije dozvoljeno proširivanje županijskih listi lijekova ukoliko županija nije u mogućnosti potpuno pokriti troškove financiranja svih lijekova sa Federalne liste lijekova.

Člankom 9. Zakona utvrđeno je da se na županijske liste lijekova mogu uvrstiti samo oni zaštićeni nazivi lijekova koji ispunjavaju uvjete propisane Državnim zakonom o lijekovima i propisima donesenim na osnovu tog Zakona. Istim člankom je predviđena mogućnost ograničenja broja zaštićenih naziva lijekova koji ispunjavaju propisane uvjete, a prema iskustvu u terapijskoj primjeni, sigurnosti u opskrbi i sl. S ciljem podržavanja razvoja domaće industrije Zakonom je utvrđeno obvezno uvrštavanje lijekova domaće industrije na županijske liste, uz uvjet da ispunjavaju uvjete propisane Zakonom (registracija, nalaz prve serije nakon registracije, i sl.).

Pravilnikom je utvrđeno da se Federalna lista lijekova sačinjava prema generičkim nazivima lijekova i da obvezno sadrži cijene lijekova. Pozitivne liste lijekova županija pored podataka koji su sadržani u federalnoj listi obavezno sadrže i sljedeće podatke: zaštićeni naziv lijeka, naziv proizvođača lijeka i procentualno sudjelovanje ZZO u cijeni lijeka.

Člankom 11. Pravilnika predviđeno je da se kod ograničavanja broja zaštićenih naziva lijekova na županijskim listama lijekova prilikom uvrštavanja zaštićenih naziva imaju primjenjivati, pored kriterija iz članka 9. ovog Pravilnika, i kriteriji utvrđeni člankom 9. stavkom 2. Federalnog zakona, kao i redoslijed proizvođača lijekova odnosno nositelja dozvole za stavljanje lijeka u promet utvrđen u članku 9. stavku 3. istog Zakona. Ovo podrazumijeva da se s ciljem podržavanja razvoja domaće farmaceutske industrije na pozitivnu listu lijekova županije, kao i listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području županije obvezno uvrštavaju lijekovi domaće farmaceutske industrije koji ispunjavaju uvjete iz stavka 1. istog članka, zatim lijekovi orginatora, a nakon toga po potrebi i lijekovi inozemne farmaceutske industrije.

Člankom 17. Pravilnika je utvrđeno da se revizija listi lijekova u FBiH obavlja jednom godišnje, tako što federalno ministarstvo zdravstva sačinjava i predlaže liste lijekova iz svoje nadležnosti, kao i cijene lijekova u postupku pregovaranja sa proizvođačima lijekova, a nakon objavljivanja federalne liste lijekova i njenog stupanja na snagu, županijska ministarstva, u roku koji je predviđen Odlukom, sačinjavaju i predlažu

županijske liste lijekova u skladu s federalnim zakonom i Pravilnikom.

Vlada HBŽ u odgovoru na Zaključak, navodi nadležnosti ovlaštenih tijela iz oblasti farmaceutike na županijskoj razini:

- Člankom 8. Federalnog zakona o lijekovima utvrđena je obveza da federalna lista lijekova bude inkorporirana u pozitivnu listu lijekova županija i bolničku listu lijekova županija. Prilikom implementacije članka 8. Federalnog zakona o lijekovima, županije moraju primijeniti sve parametre koji su navedeni u Federalnoj listi lijekova, što se svakako odnosi i na veleprodajnu cijenu lijekova.

U Pozitivnoj listi lijekova revizija od 9.4.2020. godine.

Pozitivna lista lijekova HBŽ sadrži 270 INN-ova, (brojano analogno numeraciji važeće Federalne liste lijekova), od čega: 180 sa A liste Federalne liste lijekova, 56 sa B, 2 sa liste preporučenog sadržaja prioritetnih programa i 32 neesencijalnih lijekova (nisu dio Federalne liste lijekova).

Za 21 INN sa Liste nema ponude od strane proizvođača (3 sa A liste, 6 sa B liste i 12 neesencijalnih).

U odnosu na važeću A Federalnu listu lijekova (185 INN-ova) nedostaje 5 INN-ova, dok su istovremeno na listu uvršteni lijekovi sa B Federalne liste, liste preporučenog sadržaja i lijekovi koji nisu dio Federalne liste lijekova tj. neesencijalni lijekovi.

Ukupan broj zaštićenih naziva, oblika i jačina i pakovanja je 1.506.

U 2019. godini propisivano je 170 lijekova sa A liste, uz postotak sudjelovanja: 100%-98; 75%-8; 50%-63; 25%-l.

U 2019. godini propisivano je 47 lijekova sa B liste, uz postotak sudjelovanja: 100%-19; 50%-20; 30%-4; 25%-3; 20%-l.

U 2019. godini propisano je 12 neesencijalnih lijekova, uz postotak sudjelovanja: 100%-4; 50%-8.

U 2019. godini propisan je 1 lijek sa liste preporučenog sadržaja, uz postotak sudjelovanja od 100%.

Vlada HBŽ u odgovoru na Zaključak, je dostavila podatke o potrošnji za lijekove, kako slijedi:

- Potrošnje za lijekove sa pozitivne liste u 2019. je ukupno iznosila 4.218.212 KM sa PDV-om, od čega je ZZO financirao iznos od 3.121.154 KM, a pacijenti 1.097.058 KM. Za lijekove sa A federalne liste pacijenti su izdvojili 775.686 KM sa PDV-om, dok je istovremeno ZZO za lijekova sa 13 fed. liste izdvojio 340.028 sa PDV-om, za lijekove sa liste preporučenog sadržaja 27.8 17 sa PDV-om i za ncesencijalne lijekove 35.286 sa PDV-om.

Potrošnja 2019. (bez PDV-a)

Struktura	UKUPNO	ZZO	PACIJENTI
A	2.986.076	2.323.097	662.980
B	540.317	290.623	249.694
PP	23.775	23.775	0
Neesencijalni lijekovi	55.143	30.159	24.983
TOTAL	3.605.311	2.667.654	937.657

Potrošnja 2019. (sa PDV-om)

Struktura	UKUPNO	ZZO	PACIJENTI
A	3.493.708	2.718.023	775.686
B	632.170	340.028	292.142
PP	27.817	27.817	0
Neesencijalni lijekovi	64.517	35.286	29.230
TOTAL	4.218.212	3.121.154	1.097.058

U odgovoru na Zaključak o pokretanju postupka Vlada HBŽ navodi kako je člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH predviđena mogućnost ograničenja broja zaštićenih naziva lijekova koji ispunjavaju propisane uvjete, a prema iskustvu u terapijskoj primjeni, sigurnosti u opskrbi itd. S ciljem podržavanja razvoja domaće industrije, Zakonom je utvrđeno obvezno uvrštavanje lijekova domaće industrije na županijske liste, uz ispunjavanje zakonskih uvjeta. U zemljama Europske unije je praksa da se kroz različite vidove podrške daje poticaj domicilnoj generičkoj industriji. Takva praksa je bila prepoznata i uspješno implementirana u nekim županijama. Pozicioniranje domaće proizvodnje i davanje adekvatnog mjesta na tržištu domaćim proizvodima donosi niz benefita široj društvenoj zajednici, pri tome uvijek stavljajući u prvi plan interes pacijenata i nikada ne dovodeći u pitanje vrhunsku kvalitetu i djelotvornost generičkih lijekova koji se proizvode. S druge strane, ničim opravdano pogodovanje daljnjem povećanju uvoza lijekova kakvo imamo sada, znači još veći izvoz financijskih sredstava iz BiH, a time i niz neizravnih posljedica izvan zdravstvenog sustava. Strane generičke kompanije putem svojih predstavništava posluju isključivo komercijalno, zapošljavaju minimalan broj uposlenika, dok sav ostvareni prihod povlače u svoje matične zemlje i time doprinose rastu ekonomija tih zemalja. Za razliku od njih, domaći proizvođači kontinuirano ulažu u razvoj, investicije i zapošljavanje, uz snažnu društvenu i socijalnu odgovornost, te aktivan doprinos izgradnji održivog zdravstvenog sustava.

Vlada HBŽ u odgovoru na Zaključak, je dostavila podatke o tržištu lijekova u BIH i Federaciji BIH kako slijedi:

- Prema službenom Izvješću o prometu lijekova u BiH za 2018. godinu, koji godišnje sačinjava Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH i publicira svakog lipnja tekuće godine za prethodnu godinu, ukupno tržište lijekova u BiH iznosilo je 634,3 milijuna KM, od čega se na promet pet domaćih proizvođača odnosi 121,3 milijuna KM ili 19,13%, a na uvoz lijekova inozemnih proizvođača 513 milijuna KM ili 80,87%.

Prema službeno dostupnim podatcima veleprometnika koji su objedinjeni u IMS izvještaju za 2018. godinu (IQVIA-IMS Health and Quintiles) ukupno tržište lijekova u BiH u 2018. godini (izvor: IMS 2018) je iznosilo cca 594,1 milijuna KM po proizvođačkim cijenama (u maloprodaji cca 1 milijarda KM), od čega: FBiH 383,7 milijuna KM (65%), RS 196,6 milijuna KM (33%), BD 13,8 milijuna KM (2%).

Financijski udio domaćih i ino proizvođača lijekova u BiH/FBiH za 2018. godinu prema IMS izvješću (IQVIA- IMS Health and Quintiles):

	PRODAJA (mil)		(KM)	TRŽIŠNI UDIO		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
BiH UKUPNO	579,5	580,2	594,2	100%	100%	100%
DOMAĆI PROIZVOĐAČI	116,9	117,7	120	20%	20%	20%
INO PROIZVOĐAČI	462,6	462,5	474,2	80%	80%	80%

	PRODAJA (mil)		(KM)	TRŽIŠNI UDIO		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
FBiH UKUPNO	374,5	373,7	383,7	100%	100%	100%
FBiH PROIZVOĐAČI	65,5	65,4	64,3	17%	18%	17%
INO PROIZVOĐAČI	309	308,3	319,4	83%	82%	83%

Iz izvješća je vidljivo da se od ukupnog prometa lijekovima u BiH, 20% odnosi na lijekove domaće industrije, dok inozemna farmaceutska industrija pokriva 80% ukupnog prometa lijekovima u BiH. Kada je u pitanju tržište lijekovima u Federaciji BiH situacija je još više nepovoljna za domaću industriju. Odnos je sljedeći: 17% prometuje domaća, a 83% inozemna industrija. Usporedbe radi, u nastavku navodimo podatke iz R Hrvatske i R Slovenije kada je u pitanju promet generičkih lijekova. Ukupno tržište generičkih lijekova u R Hrvatskoj u 2018. g (izvor: IMS 2018) je iznosilo 712,1 milijuna KM, od čega su gotovo 50% prometovala četiri domaća proizvođača lijekova (Pliva, Belupo, JGL, PharmaS). Ukupno tržište generičkih lijekova u R Sloveniji u 2018. g

(izvor: IMS 2018) je iznosilo 307 milijuna KM, od čega su više od 60% prometovala dva domaća proizvođača lijekova (Krka, Lek).

Vlada HBŽ u odgovoru na Zaključak, također, se pozvala i na sporove pred Konkurencijskim vijećem BiH, te navela slijedeće:

- Pred Konkurencijskim vijećem BiH tijekom 2017. godine okončana su dva postupka koja su pokrenuta na zahtjev kompanije "Krka Farma d.o.o. Sarajevo" i "Krka d.d. Novo Mesto, Slovenija" kao i "Udruženja predstavnika stranih proizvođača lijekova u BiH" a protiv Odluke o listi lijekova koju je donijela Vlada KS ("Službene novine Kantona Sarajevo" br. 27/16). Konkurencijsko vijeće BiH je tokom 2017. godine odbilo oba zahtjeva protiv Odluke o listi lijekova koju je donijela Vlada KS kao neosnovana, te naložilo podnositeljima zahtjeva da pokriju cjelokupne troškove postupka (obrazloženo na strani 29. i 30. priloženog Rješenja br. 01-26-3-027-50-II/16, od 30.05.2017. godine i str. 22. 23. i 24. Rješenja br. 02-37-36079-3/16 od 12.06.2017. godine - Rješenja dostupna na službenoj web stranici Konkurencijskog vijeća BiH www. bihkonk.gov.ba/).

Nakon što nisu uspjeli u namjeri da ospore Odluku o listi lijekova Vlade Kantona Sarajevo, predstavnici inostranih generičkih proizvođača lijekova, ovaj put preko "Novartis BA d.o.o. Sarajevo" u svojstvu predstavnika "Lek d.d. Ljubljana" (koja je inače i članica "Udruženja predstavnika stranih proizvođača lijekova u BiH") su pred Konkurencijskim vijećem BiH pokušali osporiti članak 11. federalnog Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obvezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova" ("Službene novine Federacije BiH", broj 45/13)., podnošenjem zahtjeva Konkurencijskom vijeću da utvrdi članak 11. spomenutog pravilnika predstavlja zabranjeni sporazum iz članka 4. Zakona o konkurenciji. I ovaj postupak pred Konkurencijskim vijećem BiH je okončan krajem 2018. godine na način da je Konkurencijsko vijeće BiH donijelo rješenje kojim je odbilo zahtjev gospodarskog subjekta "Novartis BA d.o.o. Sarajevo" podnesen protiv Federalnog ministarstva zdravstva, kao neosnovan. (Rješenje dostupno na službenoj web stranici Konkurencijskog vijeća BiH www. bihkonk.gov.ba/).

Konkurencijsko vijeće BiH je navedena Rješenja donijelo na temelju važeće zakonske regulative, odnosno odredbi mjerodavnog "Zakona o lijekovima" ("Službene novine Federacije BiH", br. 109/12) kojim je jasno utvrđena nadležnost Vlade FBiH, te Vlada županija, da donose liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava ZZO. Isti zakon je člankom 9. stavkom 2. ovlastio županijske Vlade da mogu ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova i nametnuo obvezu da se na županijske liste lijekova obvezno uvrštavaju lijekovi domaćih proizvođača (članak 9. stavak 3.).

U nastavku, kako se navodi u odgovoru na Zaključak dostavljen od strane Vlade HBŽ, radi boljeg razumijevanja ove problematike daje se pojašnjenje pojedinih odredbi Zakona o konkurenciji i pregled prakse Europske komisije i Europskog suda pravde iz oblasti zaštite tržišne konkurencije. Člankom 2. Zakona o konkurenciji je propisano na koga se sve zakon primjenjuje i nesporno je da je ranija praksa Konkurencijskog vijeća u nekoliko slučajeva obuhvaćala i organe izvršne vlasti, što je po svojoj pravnoj prirodi Vlada Kantona Sarajevo. Zakon o konkurenciji u članku 2. definira na koga se sve primjenjuje Zakon o konkurenciji, koristeći pojam "gospodarski subjekt" i taksativno nabraja koji sve subjekti potpadaju pod taj pojam, te uključuje i organe državne uprave i lokalne samouprave. Pravila i praksa EU imaju drugačiji pristup. Koristi se pojam poduzetnik ("undertaking"), koji nije definiran Sporazumom o funkcioniranju EU (TFEU) kao što je slučaj sa pojmom "gospodarski subjekt" u Zakonu o konkurenciji, ali svoje značenje je dobio kroz sudsku praksu u vidu vrlo široke definicije koja podrazumijeva da pojam poduzetnik "obuhvaća svaki subjekt angažiran u nekoj ekonomskoj aktivnosti, bez obzira od njegov pravni status i način financiranja". Subjekti angažirani u ekonomskim aktivnostima moraju poštovati načela konkurencije, dok subjekti koji obavljaju zadatke u javnom interesu ne potpadaju pod primjenu ovih pravila.

Prema članku 43. stavku (7) Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće može koristiti sudsku praksu Europskog suda i odluke Europske komisije, a prema članku 71. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) između EU i Bosne i Hercegovine (koji je stupio na snagu 01.06.2015. godine) nastupila je obveza da se svaka praksa ocjenjuje "na osnovu kriterija koji proizlaze iz primjene konkurencijskih pravila važećih u Zajednici, posebno čl. 81., 82., 86. i 87. Ugovora o EZ i instrumenata za tumačenje koje su usvojile institucije Zajednice".

Nadalje, u odgovoru na Zaključak Vlada HBŽ navodi i kako po hijerarhiji pravnih akata međunarodni sporazumi (a SSP to jeste) imaju veću pravnu snagu od zakona, prilikom ocjene konkretnog slučaja se imaju uzeti u obzir i primijeniti i odredbe SSP, a ne samo odredbe Zakona o konkurenciji BiH.

Vlada HBŽ navodi kako iz navedenog nedvojbeno proizlazi da je za pravilnu primjenu Zakona o konkurenciji nužno uzeti u obzir i primijeniti i stajališta koja zauzima Europski sud pravde i Europska komisija u primjeni propisa koji se odnose na zaštitu konkurencije. Dugogodišnja praksa Europskog suda i Europske komisije je da se pravila konkurencije ne primjenjuju u situacijama kada država (vlade) provode svoja suverena ovlaštenja i obavljaju zadatke u javnom interesu, kao što je socijalna funkcija koju obavljaju zdravstveni fondovi i druge organizacije zasnovana isključivo na društvenoj solidarnosti. Na osnovu svega navedenog Konkurencijsko vijeće BiH je zaključilo da izvršavanje javnih zakonom reguliranih ovlasti (kao što je i donošenje listi lijekova) izvan dometa Zakona o konkurenciji i zahtjeve odbilo kao neutemeljene. Ovakav stav Konkurencijskog vijeća je potvrđen i nizom presuda Suda Bosne i Hercegovine. Vezano za ranije stavove Vijeća, kada je isto primjenjivalo odredbe Zakona o konkurenciji na organe izvršne vlasti i npr. ulazilo u ocjenu da li pravilnik predstavlja zabranjeni sporazum, Sud Bosne i Hercegovine je zauzeo potpuno suprotan stav. Tako je npr. Konkurencijsko vijeće rješenjem broj 06-26-3-007-36-II716 od 14.07.2016. godine utvrdilo da Federalno ministarstvo okoliša i turizma Pravilnikom o upravljanu ambalažom i ambalažnim otpadom ograničilo i narušilo tržišnu konkurenciju u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona. U upravnom sporu protiv navedenog rješenja Sud Bosne i Hercegovine je donio presudu broj SI 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine kojom je poništio rješenje Konkurencijskog vijeće i vratio na ponovno rješavanje.

U dostavljenom odgovoru na Zaključak Vlada HBŽ navodi kako ispitujući zakonitost rješenja, kao osnovno pitanje koje se postavilo pred sud jeste upravo pitanje da li pravilnik, kao akt javne vlasti, dolazi u opseg članka 4. Zakona tj. da li može predstavljati Zabranjeni sporazum. U tom smislu Sud BiH zauzima slijedeći stav: "Pravilnik donosi, na osnovu ovlaštenja iz zakona, nadležno ministarstvo, kao segment izvršne vlasti. Imajući u vidu način osnivanja ministarstva,

njegovu prirodu, ciljeve i osnovu nastanka, radi se o organu državne vlasti koji donošenjem predmetnog općeg akta vrši vlast koja mu je povjerena. Ministarstvo je, dakle, oblik organiziranja i djelovanja javne vlasti i nije gospodarsko poduzeće, pa je predmetni pravilnik, općti akt, donio organ vlasti, u okviru svojih ovlaštenja i na osnovu zakona. Pravilnik je, stoga, po shvaćanju ovog vijeća, opšti akt javne vlasti i dio nacionalnog zakonodavstva, koji ne predstavlja produkt dogovora između dva ili više subjekata, upravo iz razloga jer je donesen autoritetom javne vlasti."

Koristeći se praksom Europskog suda pravde Sud BiH dalje zaključuje da "Sve iznesene činjenice, a i praksa Europskog suda upućuje na zaključak da pravilnik ministarstva ne može po svojoj prirodi imati elemente ugovora, ni biti smatran ugovorom, kao što ni ministarstvo nije poduzeće, odnosno, gospodarski subjekt, da bi moglo, u konkretnoj situaciji, doći pod opseg članka 4. Zakona o konkurenciji." Također, stav da subjekti angažirani u ekonomskim aktivnostima moraju poštovati principe konkurencije, dok subjekti koji obavljaju zadatke u javnom interesu ne potpadaju pod primjenu ovih pravila, potvrđen je i presudom Suda Bosne i Hercegovine broj SI 3 U 02474210 U 2 od 05.04.2010. godine u kojoj je Sud jasno izrazio slijedeće stajalište: "Kada se javna ustanova ili organi vlasti pojave na tržištu, da bi se moglo cijeniti da li njihovo postupanje može doći pod opseg članka 4. Zakona o konkurenciji, neophodno je, prvenstveno, ispitati da li se radi o izvršavanju javnog ovlaštenja, ili o postupanju koje može imati samo gospodarski subjekt."Imajući u vidu stavove Konkurencijskog vijeća i Suda Bosne i Hercegovine iznesene u citiranim odlukama, koji su potpuno usuglašeni sa praksom Europske komisije i Europskog suda pravde, neočekivane su i vrlo iznenađujuće presude Suda BiH kojim je isti poništio rješenja Konkurencijskog vijeća kojim je ovo odbilo zahtjeve kompanija "Krka Farma d.o.o. Šarajevo" i "Krka d.d. Novo Mesto, Slovenija" kao i "Udruženja predstavnika stranih proizvođača lijekova u BiH" podnesene protiv Odluke o listi lijekova koju je donijela Vlada KS ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 27/16). Ovakav pristup Suda BiH, koji je potpuno suprotan stavovima Suda BiH zauzetim u ranijim presudama, na izvjestan način budi sumnju u postojanje aktivnosti lobija inostranih proizvođača lijekova.

Vlada HBŽ navodi kako u dosadašnjoj praksi Konkurencijskog vijeća u situacijama kada Sud BiH iz bilo kog razloga poništi rješenje i predmet vrati na ponovno rješavanje, Konkurencijsko vijeće je u svim slučajevima i u ponovljenom postupku donosilo istu meritornu odluku kao i u prethodnom postupku, uz dodatna i/ili adekvatnija obrazloženja istih. Tako je bilo i ovaj put. U ponovljenom postupku koji se vodio na zahtjev Udruženja predstavnika stranih proizvođača lijekova u BiH protiv Vlade KS, Konkurencijsko vijeće BiH je donijelo istu odluku kao i u prethodnom postupku, odnosno potvrdilo prethodno Rješenje kojim je odbijen zahtjev Udruženja stranih proizvođača lijekova u BiH u korist Vlade KS. Isto se dogodilo i u drugom ponovljenom postupku koji se vodio na zahtjev Krka Farma d.o.o. Sarajevo" i "Krka d.d. Novo Mesto, Slovenija protiv Vlade Kantona Sarajevo. Naime, Konkurencijsko vijeće BiH je na sjednici održanoj 23.05.2019. donijeo Rješenje kojim se odbija zahtjev Krka Farma d.o.o. Sarajevo" i "Krka d.d. Novo Mesto, Slovenija protiv Vlade Kantona Sarajevo radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točke b) Zakona o konkurenciji, kao neosnovan.

Prema stajalištu Vlade HBŽ iz dostavljenog odgovora na zaključak primjena zakona o konkurenciji na tijela javne vlasti kada vrše vlast koja im je povjerena Pravila i praksa institucija EU, u oblasti konkurencijskog prava, već duže vrijeme smatraju da državni organi, odnosno odluke koje donose u okviru svoje nadležnosti, ne mogu biti procesuirani pred Konkurencijskim vijećem, osim kada državni organ sudjeluje kao gospodarski subjekt na tržištu (kupuje ili prodaje robu i usluge). Sve one aktivnosti koje određeni subjekt, odnosno "tijelo javne vlasti" obavlja sukladno svojim zakonskim nadležnostima, odnosno aktivnosti koje obavlja temeljem posebnog propisa, u ovom slučaju Zakona o lijekovima FBiH i Pravilnika o bližim kriterijima, ne mogu se primjenjivati propisi o zaštiti tržišne konkurencije, budući da se u konkretnim slučajevima Vlada HBŽ i Federalno ministarstvo zdravstva ne mogu smatrati gospodarskim subjektom u smislu čl. 2. Zakona. Konkurencijsko vijeće ima zakonsku osnovu da obvezno primjeni prava pravila i pravna stajališta EU, u oblasti konkurencijskog prava. Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, postaje obvezno usklađivanje pravila i prakse BiH sa konkurencijskim pravom EU. Ovakav stav je sukladan praksi institucija EU, Europske komisije i Europskog suda pravde u postupcima, koji su se vodili protiv državnih organa u pojedinim zemljama članicama EU, u vezi sa primjenom konkurencijskog prava. Značajno je napomenuti da je na ovaj način postupao i Sud BiH u činjenično i pravno sličnim slučajevima i tom prilikom zauzeo jasan stav da "Kada se javna ustanova ili tijela vlasti pojave na tržištu, da bi se moglo cijeniti da li njihovo postupanje može doći pod opseg članka 4. Zakona o konkurenciji, nužno je, prvenstveno, ispitati radi li se o izvršavanju javne ovlasti ili o postupanju koje može imati samo gospodarski subjekt."

U dostavljenom odgovoru na Zaključak Vlada HBŽ navodi kako imajući u vidu način uspostavljanja vlade, njenu prirodu, ciljeve i osnove nastanka, nedvojbeno je da se radi o organu državne vlasti koji donošenjem predmetne odluke - odnosno liste 1 ijekova, vrši vlast koja mu je povjerena. U tom smislu, Vlada je, dakle, oblik organiziranja i djelovanja javne vlasti i nije gospodarsko društvo, pa je predmetna odluka o listi lijekova, općti akt, odnosno propis koji je donijelo tijelo vlasti, u okviru svojih ovlasti i na temelju zakona. Takva odluka, predstavlja općti akt javne vlasti, ona je dio nacionalnog zakonodavstva produkt dogovora između dva ili više subjekata, upravo iz razloga, jer je donesena autoritetom javne vlasti. Prema tome, donošenje odluke o pozitivnoj listi lijekova očigledno ne predstavlja ekonomsku aktivnost. Naime, odredbama članka 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju FBiH i članka 8. Zakona o lijekovima, utvrđene su nadležnosti vlade kantona u pogledu donošenja liste lijekova, koji se izdaju na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja. Niti jedan drugi subjekt nema nadležnost za donošenje takve liste, i ne može se zakonito baviti istom aktivnošću, što znači da ne može biti ni potencijalni konkurent u postupku donošenja pozitivne liste lijekova. Naprijed navedene činjenice, ukazuju na osnovanost primjene stajališta mjerodavnih europskih institucija koje glasi: "Ukoliko ne postoji mogućnost da privatna tvrtka vrši istu aktivnost, tada nema svrhe primjenjivati pravila konkurencije.".

Na odgovor Vlade HBŽ, dana 21. veljače 2022. godine, Konkurencijsko viječe je pod brojem UP-06-26-3-029-13/21 zaprimilo Očitovanje podnositelja zahtjeva na odgovor Vlade HBŽ.

U svom izjašnjenju Podnositelj u kratkim crtama navodi slijedeće:

- Navodi koje Vlada HBŽ iznosi u svom Odgovoru su potpuno irelevantni za rješavanje predmetnog postupka, te je Vlada HBŽ izričito potvrdila daje favorizirala domaće proizvođače lijekova te da je iz tih razloga sa Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ "izbacila" određene lijekove stranih proizvođača

lijekova, uključujući lijekove koje zastupa i distribuira Podnositelj Zahtjeva.

- Ustaljena praksa i Konkurencijskog vijeća i Suda BiH jeste da se Zakon o konkurenciji BiH primjenjuje i na javna tijela kada vrše svoje ovlasti ako na taj način utječu na konkurenciju na tržištu, kao što je slučaj u ovom predmetu. Praksa iz prava konkurencije Euvropske Unije u tom smislu nije mjerodavna, jer je Zakon o konkurenciji BiH ovo pitanje regulirao drugačije nego pravo konkurencije Europske Unije.
- Vlada HBŽ je izričito priznala da je svrha nove pozitivne liste lijekova HBŽ favoriziranje domaćih proizvođača lijekova, a na štetu stranih proizvođača lijekova

Kao prvo, Podnosilac Zahtjeva ističe daje Vlada HBŽ izričito priznala, na strani 1. svog Odgovora, da je svrha donošenja Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ da se favoriziraju ("zaštite") domaći proizvođači lijekova. Isto je potvrđeno i u Zaključku Vlade HBŽ br. 01-02-26-1/21 od dana 04.02.2021. godine, koji je Vlada HBŽ dostavila u prilogu svog Odgovora.

- U dostavljenom očitovanju podnositelj zahtjeva navodi kako nije osporavao ovlast Vlade HBŽ da donese Novu Pozitivnu Listu Lijekova HBŽ - međutim, prilikom vršenja takvih ovlasti Vlada HBŽ je obvezna poštovati odredbe Zakona o konkurenciji BiH, kao i međunarodnih sporazuma koje je potpisala BiH. U velikom dijelu svog Odgovora, Vlada HBŽ citira zakonske i podzakonske odredbe koje joj daju ovlasti da donese Novu Pozitivnu Listu Lijekova HBŽ. Ovo nije sporno, te su ovi navodi Vlade HBŽ irelevantni za predmetni postupak. Međutim, prilikom korištenja takve ovlasti, Vlada HBŽ nema pravo da postupa kako god želi, nego je obavezna da poštuje Zakon o konkurenciji BiH, s obzirom da je za pitanja ograničenja konkurencije isključivo mjerodavan Zakon o konkurenciji BiH, te da svi drugi pravni akti u BiH moraju biti usklađeni sa njim, a ako nisu i ako isti ograničavaju konkurenciju suprotno odredbama Zakona o konkurenciji BiH, Zakon o konkurenciji BiH će imati višu pravnu snagu.

Prilikom donošenja Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ, Vlada HBŽ, kao javni organ, je također obvezna da poštuje međunarodne obveze koje je preuzela Bosna i Hercegovina. U tom smislu, međunarodni dokumenti koje je potpisala i ratifikovala Bosna i Hercegovina (Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, Centralnoeuropski sporazumu o slobodnoj trgovini - CEFTA, Sporazum o slobodnoj trgovini sa Republikom Turskom) svi sadrže obveze o primjenjivanju i poštivanju prava konkurencije, te sadrže zabranu diskriminacije pravnih osoba iz država članica ovih sporazuma, odnosno zabranu količinskih ograničenja uvoza ili mjera sa jednakim učinkom kojim se diskriminiraju proizvodi iz država članica ovih sporazuma.

- Podnositelj zahtjeva u dostavljenom očitovanju na odgovor Vlade HBŽ navodi kako Nova Pozitivna Lista Lijekova HBŽ nije u skladu sa Zakonom o lijekovima FBiH niti sa mjerodavnim pravilnikom, a čak i da jeste, to ne može ozakoniti kršenje Zakona o konkurenciji BiH. Vlada HBŽ u svom Odgovoru navodi daje Novu Pozitivnu Listu Lijekova HBŽ donijela sukladno sa odredbama Zakona o lijekovima FBiH i Pravilnikom o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupak i način izrade lijekova u FBiH, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obvezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova FBiH ("Pravilnik"), odnosno da je lijekove stranih proizvođača lijekova izostavila sa Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ na temelju ovih propisa.

Podnositelj Zahtjeva smatra da to nije točno, odnosno da niti Zakon o lijekovima FBiH niti Pravilnik ne predviđaju i ne omogućuju diskriminiranje stranih proizvođača lijekova i izbacivanje njihovih lijekova sa Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ.

Naime, članak 9. Zakona o lijekovima FBiH navodi da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova, međutim na osnovu određenih objektivnih kriterija, što ne uključuje diskriminaciju stranih proizvođača lijekova. Članak 9. stavak 3. Zakona propisuje da se radi promocije domaćih proizvođača lijekova njihovi proizvodi obvezno uvrštavaju na esencijalne liste, ali uz lijekove stranih proizvođača lijekova. Dakle, članak 9. Zakona o lijekovima FBiH ni na koji način ne propisuje da se mogu izbaciti lijekovi stranih proizvođača lijekova sa Pozitivne (esencijalne) liste lijekova radi favoriziranja domaćih proizvođača lijekova.

Nadalje, Podnositelj Zahtjeva ističe da je svakako irelevantno što Zakon o lijekovima FBiH omogućava ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova na županijskim esencijalnim listama ako takvo ograničenje nije u skladu sa Zakonom o konkurenciji BiH i međunarodnim obvezama BiH, kao u predmetnom slučaju. Kao što je Podnostelj Zahtjeva detaljno opisao u dosadašnjem tijeku postupka, neovisno da li Zakon o lijekovima FBiH ili Pravilnik omogućavaju ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova na županijskim esencijalnim listama, takvo ograničenje nesumnjivo predstavlja ograničenje konkurencije na tržištu, jer svi lijekovi iste kategorije (ATC grupe) moraju biti uvršteni na esencijalnu listu, kako bi se osigurala pravična konkurencija među njima, posebno s obzirom da svi lijekovi iste vrste na esencijalnoj listi imaju identičnu cijenu. Izbacivanje određenih lijekova stranih proizvođača sa pozitivne (esencijalne) liste lijekova ima i negativan uticaj na pacijente, jer smanjuje mogućnost izbora lijekova za pacijente. Primjera radi, moguće je da određeni pacijent ima alergijsku reakciju ili druge nuspojave od određenog lijeka, te da mu je potrebno propisati istu vrstu lijeka od drugog proizvođača. Smanjivanjem izbora lijekova se ljekare onemogućava da pacijentu propišu drugi lijek na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja HBŽ, što znači da pacijent nema mogućnost promjene lijeka ako mu je to potrebno. Isti je slučaj i ako dođe do problema u proizvodnji domaćih lijekova - kako su u nekim kategorijama (ATC grupama) lijekova na pozitivnoj (esencijalnoj) listi ostali samo domaći proizvođači, u takvom slučaju pacijenti ostaju bez mogućnosti korištenja alternativnih lijekova. Kada lijekovi određenog proizvođača budu uvršteni na pozitivnu (esencijalnu) listu lijekova, distributeri tih proizvoda imaju obvezu da održavaju zalihe tih lijekova za period koji je određen od strane nadležnih tijela (npr. jedan mjesec, tri mjeseca, itd). Stavljanje većeg broja lijekova ne esencijalne liste se povećava i stabilnost opskrbe lijekovima, jer u slučaju da npr. dođe do poremećaja u distribuciji nekog lijeka, ili njegovog povlačenja sa tržišta, postoje zalihe drugih lijekova iste kategorije koji ga mogu zamijeniti i čije zalihe su osigurane kod distributera.

- Podnositelj zahtjeva u dostavljenom očitovanju na odgovor Vlade HBŽ navodi kako navodi Vlade HBŽ o količini prometa lijekova domaćih proizvođača lijekova i stranih proizvođača lijekova na razini BiH

su irelevantni za ovaj postupak, te je njihov cilj dovođenje u zabludu Konkurencijskog vijeća BiH. U Odgovoru, Vlada HBŽ navodi podatke o potrošnji za lijekove u HBŽ u 2019. godini, te o prodaji domaćih i stranih lijekova na nivou FBiH u 2016, 2017. i 2018. godini, gdje navodi da je na razini BiH lijekovi stranih proizvođača sudjeluju sa oko 80% u ukupnoj prodaji lijekova u BiH, odnosno oko 83% na razini FBiH. Ovi navodi Vlade HBŽ su irelevantni za predmetni postupak, te njima Vlada HBŽ pokušava da dovede Konkurencijsko vijeće BiH u zabludu.

Podnositelj zahtjeva prednju tvrdnju temelji na slijedećim podatcima, kako je navedeno, kao prvo, ističe da ovi podatci nisu mjerodavni jer se predmetni postupak vodi zbog nezakonitog zabranjenog sporazuma, tj. radi kršenja članka 4(1)(b) od strane Vlade HBŽ, a ne radi zlouporabe vladajućeg položaj, tako da su ovi tržišni udjeli irelevantni.

Nesporno je da strani proizvođači generalno imaju veću prodaju lijekova u BiH od domaćih proizvođača. Međutim, to je potpuno logično i očekivano, s obzirom na obim proizvodnje lijekova koji imaju strani proizvođači u odnosu na domaće proizvođače, s obzirom na puno veći broj stranih proizvođača lijekova, na broj lijekova koji nude, i činjenicu da su neki od njih vodeći svjetski proizvođači u razvoju novih lijekova, te da razvoj novih vrsta lijekova može koštati i više milijardi KM. Domaći proizvođači lijekova uopće ne proizvode lijekove u velikom broju kategorija (ATC grupa) lijekova, te čak imaju povlašten položaj i ogroman tržišni udio u odnosu na one lijekove koje proizvode.

Primjera radi, za grupu lijekova Carvedilol (ATC grupa C07AG02), gdje i domaći i strani proizvođači nude svoje lijekove, gdje je vidljivo da u su prodaji te vrste lijekova u 2020. godini domaći proizvođači imali čak 79% tržišnog udjela.

- Podnositelj navodi kako se Zakon o konkurenciji BiH primjenjuje na usvajanje Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ od strane Vlade HBŽ, te se Vlada HBŽ poziva na praksu iz Europske unije koja nije primjenjiva zbog specifičnosti u Zakonu o konkurenciji BiH, te se poziva na zastarjelu praksu Konkurencijskog vijeća BiH i Suda BiH.

Podnositelj Zahtjeva smatra da je nesporno da se Konkurencijsko vijeće BiH u svom radu generalno može služiti praksom iz Europske Unije (i to ne samo pravnim shvaćanjima sudova, nego i shvaćanjima Europske Komisije i zakonodavstvom Europske Unije), tj. za sva ona pitanja u kojima je sadržaj Zakona o konkurenciji BiH i podzakonskih akata jednak sadržaju prava konkurencije Europske Unije. Ovo se odnosi na veliku većinu pitanja iz oblasti prava konkurencije, s obzirom da je pravo konkurencije u BiH temeljeno na pravu konkurencije Europske Unije, te da je sadržaj pravila konkurencije BiH u najvećoj mjeri jednak sadržaju prava konkurencije Europske Unije. Ništa od ovoga nije sporno. Međutim, pravila i zakonodavstvo prava konkurencije u BiH i u Europskoj Uniji, iako je veoma slično i de facto isto za većinu pitanja, ipak nije identično za sva pitanja, te postoje određene razlike, što je potvrdilo i samo Konkurencijsko vijeće BiH i Sud BiH.

U svom očitovanju na odgovor Vlade HBŽ, Podnositelj navodi kako je nesporno da je favoriziranje domaćih proizvođača i diskriminacija stranih protivno osnovnim principima jedinstvenog tržišta Europske Unije, te postoji ogroman broj slučajeva u pravu Europske Unije koji to potvrđuju - ovo je jedan od četiri stupa zajedničkog tržišta Europske Unije (sloboda kretanja robe, usluga, kapitala i osoba). Pored toga, Vlada HBŽ zanemaruje da sve države članice imaju svoje zakone o konkurenciji i nacionalna tijela za zaštitu konkurencije, koja mogu imati drugačije ovlasti od Europske Komisije. Sa druge strane, Konkurencijsko vijeće BiH se bavi osiguranjem primjene Zakona o konkurenciji BiH samo na nacionalnoj razini, te u tom smislu može imati šire ovlasti, te nadležnosti nad nacionalnim javnim organima u BiH, kao što to ima sukladno sa člankom 2. stavak 1. točka b) Zakona o konkurenciji BiH. Ovakva odredba je posebno neophodna s obzirom na relativno skoro uvođenje prava konkurencije u pravni sustav Bosne i Hercegovine, te nepoznavanje pravila prava konkurencije od strane javnih organa, radi čega je potrebna ovlast posebnog kompetentnog tijela (Konkurencijskog vijeća BiH) da bi se osiguralo poštovanje prava konkurencije od strane javnih organa. Iz istog razloga i članak 25. stavak 2. Zakona o konkurenciji BiH propisuje da su sva javna tijela (uključujući i zakonodavna tijela) obvezna dostaviti na mišljenje Vijeću propise kojima se može narušavati konkurencija.

Podnositelj Zahtjeva ističe da je ovakva ovlast Konkurencijskog vijeća BiH i primjenjivost Zakona o konkurenciji BiH na javne organe kada utječu na konkurenciju na tržištu (bez obzira što se sami ne bave ekonomskom aktivnošću i ne učestvuju sami na tržištu) potvrđena i od strane samog Konkurencijskog vijeća BiH (a što će biti citirano u nastavku).

Dalje ističe i da je ovo stav koji je zauzelo i samo Konkurencijsko vijeće BiH, koje jasno, nedvosmisleno, i bez ikakvog prostora za suprotno tumačenje izričito navelo da se Zakon o Konkurenciji primjenjuje na sve javne organe kada svojim radnjama utiču na konkurenciju na tržištu (što dakle, uključuje i kada vrše javne ovlasti, bez obzira što ne vrše nikakvu ekonomsku aktivnost), te da takvo tumačenje Zakona o konkurenciji ne može biti ograničeno pravilima konkurencije Europske Unije, koja se odnose na javna tijela, s obzirom na specifičnosti Zakona o konkurenciji BiH. Tako u Rješenju br. 06-26-3-40-96 -IT/14 od dana 23.01.2020. godine (Sanasa protiv Federalnog ministarstva zdravstva), a isto je ponovno izričito potvrđeno i npr. u Rješenju br. 04-26-3-019-88-H/l6 od dana 12.03.2021. godine (Privatne zdravstvene ustanove protiv Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo i Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo).

Podnositelj Zahtjeva navodi da ne tvrdi da Vlada HBŽ ne smije donositi pozitivne (esencijalne) liste lijekova ili da nema ovlaštenje za isto - nesporno je da donošenje pozitivnih listi lijekova spada u zakonska ovlaštenja Vlade HBŽ. Međutim, prilikom vršenja tih ovlasti, Vlada HBŽ mora poštovati i odredbe Zakona o konkurenciji BiH, odnosno mora poštovati primjenjiva pravila konkurencije, kako ne bi dovela određene privredne subjekte u neravnopravan položaj. Upravo ovo je zaključilo i Konkurencijsko Vijeće BiH, u Rješenju br. UP-03-26-3-038-71/19 od 13.01.2021. godine (Multi Lab protiv Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva), u vezi sa poticajima za veterinarstvo (koji također predstavljaju vršenje javne funkcije), gdje je Konkurencijsko vijeće našlo da su Vlada FBiH i Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva privredni subjekti u smislu člana 2 (2) Zakona o Konkurenciji, te da postoji zabranjeni sporazum u smislu člana 4 (1)(b) Zakona o Konkurenciji.

Podnositelj zahtjeva dalje navodi kako je dugogodišnja utvrđena i nesporna praksa Suda Bosne i Hercegovine, koja je potvrđena i u Presudi Suda Bosne i Hercegovine br. SI 3 U 031711 19 od dana 10.12.2020. godine (Novatis protiv Federalnog ministarstva zdravstva), koji je potvrdio sve iznad navedeno iz Presude suda Bosne i Hercegovine broj SI 3 U 021563 16 U od dana 09.06.2017. godine, te dodao:

"Ispitujući zakonitost osporenog akta, osnovno pitanje koje se postavilo pred ovaj sud jeste pitanje da li je ministarstvo sudionik na mjerodavnom tržištu u smislu članka 2. Zakona o konkurenciji, te da li Pravilnik kao akt ministarstva, dolazi u opseg članka 4. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", broj 48/05, 76/07 80/09). Prema odredbama članka 2. stavak 1. točke b) Zakona o konkurenciji BiH, ovaj zakon se primjenjuje na sve fizičke i pravne osobe, koje posredno ili neposredno sudjeluju u prometu roba i usluga i koja svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju i to na tijela državne uprave i lokalne samouprave, kada izravno ili neizravno sudjeluju ili utječu na tržište BiH. Prije svega, ovo sudsko Vijeće nalazi da je tuženi [Konkurencijsko vijeće BiH] pogrešno primijenio Zakon o konkurenciji utvrđujući da ministarstvo nije sudionik na tržištu, odnosni nije gospodarski subjekt te odluke ministarstva ne potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji BiH. "

Pored ovoga, Podnositelj Zahtjeva ističe da su potpuno netočni i neosnovani navodi Vlade HBŽ da je odredba članka 2(1)(b) Zakona o konkurenciji BiH i primjenjivanje Zakona o konkurenciji BiH na Vladu HBŽ prilikom donošenja Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ protivno odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i EU, tj. Članku 71. istog. Ovakvi navodi ne samo da su potpuno neutemeljeni, nego su isti i veoma ironični s obzirom da je upravo Vlada HBŽ ta koja krši odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i drugih međunarodnih sporazuma BiH. Zakon o konkurenciji BiH i članak 2 (1) (b) istog ni na koji način nije u suprotnosti sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, jer se istim ne umanjuje opseg niti sadržaj primjene prava konkurencije Europske Unije.

Podnositelj navodi kako u velikoj većini pitanja je sadržajem Zakon o konkurenciji BiH jednak pravu konkurencije Europske Unije (primjera radi, da li neko postupanje predstavlja zlouporabu vladajućeg položaja ili ne, da li se određeno postupanje smatra ograničavanjem konkurencije, i slično). Sukladno sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, BiH je obvezna da u svoj pravni sustav preuzme i inkorporira pravila konkurencije Europske Unije, kako bi se osigurao jednak tretman svih sudionika na tržištu, te kako bi se osigurala pravična konkurencija, koja u konačnici treba da bude u korist potrošača. Ova pravila iz prava konkurencije Europske Unije i jesu inkorporirana u pravni sustav BiH, kroz Zakon o konkurenciji BiH. Sukladno sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, BiH ne bi trebala sužavati opseg i sadržaj prava konkurencije u odnosu na pravo Europske Unije. Međutim ništa ne sprječava BiH da opseg svog prava konkurencije proširi radi prilagođavanja specifičnim okolnostima koji se odnose na BiH, što je i urađeno člankom 2(1)(b) Zakona o konkurenciji BiH, a kao što i mnoge druge države rade u svojim nacionalnim zakonodavstvima o pravu konkurencije.

- Podnositelj zahtjeva u dostavljenom očitovanju na odgovor Vlade HBŽ navodi kako je Vlada HBŽ donošenjem Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ prekršila odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Centralnoeuropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA), te Sporazuma o slobodnoj trgovini sa Republikom Turskom. Podnositelj Zahtjeva smatra da je ironično da se Vlada HBŽ poziva na odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kako bi "odbranila" svoje nezakonito postupanje, kada je favoriziranje domaćih proizvođača suprotno osnovnim načelima Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, kao i drugim međunarodnim obvezama Bosne i Hercegovine. Dakle, pored činjenice da krši odredbe Zakona o konkurenciji BiH (koji je inkorporirao odredbe članka 71. stavak 1. i 2. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Podnositelj Zahtjeva također ističe da svojim postupanjem upravo Vlada HBŽ krši odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i Europske Unije ("SSP"), kao i odredbe Centralnoeuropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) i Ugovora o slobodnoj trgovini između Bosne i Hercegovine i Republike Turske.

Navodi se kako kao prvo, mjere Vlade HBŽ (dakle, donošenje Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ) krše odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju o zabrani uvođenja količinskih ograničenja uvoza i mjera jednakog učinka. Suštinski, kako se navodi ova odredba zabranjuje sve mjere i propise koji mogu izravno ili neizravno ograničiti trgovinu između potpisnica SSP, a naročito sve vrste mjera koje direktno ili indirektno diskriminiraju proizvode porijeklom iz potpisnica SSP, u ovom slučaju porijeklom iz Europske Unije. Sud pravde Europske Unije je definirao da se nabrana količinskog ograničenja odnosi na mjere koje, ovisno o okolnostima, potpuno ili djelomično, ograničavaju uvoz, izvoz ili tranzit robe. Sve ostale mjere koje ne potpadaju izravno pod ovu definiciju, a ipak predstavljaju svojevrsno ograničenje, imaju se smatrati mjerama s jednakim učinkom kao količinska ograničenja. Ovo obuhvaćaju mjere koje se tiču npr. oblika, pakiranja, sadržaja, označavanja, reklamiranja proizvoda. Ovakve su mjere često "u sjeni" i teško ih je prepoznati.

Dakle, u svom očitovanju Podnositelj zahtjeva zaključuje kako sukladno sa člankom 21. SSP, nedozvoljene su sve mjere kojima se izravno diskriminiraju proizvodi iz država članice Europske Unije ili mjere jednakog učinka (dakle, koje imaju učinak diskriminacije proizvoda iz Europske Unije), odnosno kojima se favoriziraju proizvodi iz Bosne i Hercegovine, a kako to čini Vlada HBŽ. Ovo je nesporno iz dugotrajne i ustaljene prakse Suda pravde Europske Unije. Tako je još 1973. godine Sud pravde Europske Unije u predmetu C-8/74, Procureur du Roi v Benoit and Gustave Dassonville 2, koji predstavlja jedan od temeljnih slučajeva u pravu Europske Unije u vezi slobode kretanja roba, naveo šta se ima smatrati nedopuštenom mjerom sa jednakim učinkom kao količinsko ograničenje uvoza (tzv. Dassonville formula). Iako nije postojala izavna diskriminacija stranih proizvoda, u ovom predmetu, Sud pravde Europske Unije je u svojoj presudi naveo da se sve mjere poduzete za provedbu ove kampanje od strane Irske vlade imaju smatrati mjerama usmjerenim na poticanje kupnje isključivo irskih proizvoda, što predstavlja mjeru s jednakim učinkom kao količinsko ograničenje, a što nije dozvoljeno sukladno sa pravom Evropske Unije (a koje identično pravilo je propisano člankom 21. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i EU). Sukladno sa navedenim, s obzirom da su u Buy Irish predmetu mjere za promociju domaćih proizvoda ocijenjene kao nezakonite mjere koje imaju jednak učinak kao količinsko ograničenje uvoza, koje su mnogo manje restriktivne nego mjere u predmetnom postupku, nesporno je da mjere kojima Vlada HBŽ izravno i otvoreno diskriminira proizvode proizvođača lijekova iz Europske Unije (dakle koje su izričito diskriminatorne prema proizvodima iz, između ostalog, Europske Unije) jer iste izbacuju sa esencijalnih listi lijekova, radi favoriziranja domaćih proizvođača lijekova (što je Vlada HBŽ izričito i priznala), predstavljaju mjere koje imaju jednak učinak kao količinsko ograničenje uvoza, a što je izravno kršenje Sporazuma o Stabilizaciji i Pridruživanju između BiH i EU.

Sukladno sa navedenim, Podnositelj smatra kako je jasno da Nova Pozitivna Lista Lijekova HBŽ predstavlja mjeru koja

je jednakog učinka kao količinska ograničenja uvoza, što predstavlja kršenje Sporazuma o Stabilizaciji i Pridruživanju između BiH i EU, te time dovodi u pitanje i napredak BiH ka pridruživanju u Europsku Uniju.

Pri ovome, Podnositelj Zahtjeva ističe daje isti zastupnik proizvođača lijekova iz Europske Unije - Sopharma AD Bugarska, te da je lijek tog društva izbačen sa Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ. Nadalje, imajući u vidu da većina lijekova koje je Podnositelj Zahtjeva prijavio da budu uvršteni na Novu Pozitivnu Listu Lijekova HBŽ potiče od proizvođača lijekova iz Republike Turske (proizvođači Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S., Turska i Deva Holding A.S., Turska), Podnositelj Zahtjeva ističe daje Vlada HBŽ prekršila i odredbe Sporazuma o slobodnoj trgovini između BiH i Republike Turske.

Navedeni Sporazum je potpisan 03.07.2002. godine, ratifikovan je od strane Bosne i Hercegovine dana 26.03.2003. godine, a stupio je na snagu za Bosnu i Hercegovinu dana 01.07.2003 godine, objavljen u "Službenom glasniku BiH" - Međunarodni ugovori broj 6/03 - "Prethodni Sporazum sa Turskom"), te je isti bio na snazi u vrijeme donošenja Odluke o Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ, te u vrijeme početka primjene Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ.

Podnositelj Zahtjeva ističe da je Bosna i Hercegovina je dana 02.05.2019. godine potpisala novi Sporazum o slobodnoj trgovini sa Republikom Turskom, koji je ratifikovan dana 13.05.2020. godine, a stupio na snagu za Bosnu i Hercegovinu dana 01.08.2021. godine, objavljen u "Službenom glasniku BiH" - Međunarodni ugovori broj 08/20 ("Novi Sporazum sa Turskom"). Stupanjem na snagu navedenog sporazuma je prestao važiti Sporazum sa Turskom. Sadržajno, u vezi odredbe na koje se poziva Podnositelj Zahtjeva, su ovi sporazumi jednaki, te i članak 2.5. Novog Sporazuma sa Turskom.

Pored navedenog, Podnositelj Zahtjeva ističe daje u trenutku donošenja Odluke o Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ, odnosno usvajanja Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ, na snazi svakako bio Prethodni Sporazum Turskom, međutim postupanje Vlade HBŽ predstavlja kršenje i Prethodnog Sporazuma sa Turskom i Novog Sporazuma s Turskom.

Nadalje, sa Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ su izbačeni i lijekovi proizvođača iz Sjeverne Makedonije - Replek Farm dooel Skoplje, Sj. Makedonija, kojeg zastupa Podnosilac Zahtjeva, te ovakvo postupanje Vlade HBŽ krši i odredbe Centralnoeuropskog sporazuma o slobodnoj trgovini ("CEFTA"), kojem su članice i BiH i Sjeverna Makedonija, a koji je ratifikovan 2007. godine. Naime članak 3. CEFTA sporazuma u član 3. Količinska ograničenja i član 19, Državni monopoli i državna trgovinska poduzeća.

- Podnositelj zahtjeva u dostavljenom očitovanju na odgovor Vlade HBŽ navodi kako postupanje Vlade HBŽ predstavlja teško ograničenje konkurencije, koje je samo po sebi nezakonito, bez obzira na praktične posljedice tog ograničenja, nema potrebe dokazivati učinke ili posljedice takvog ograničenja konkurencije.

Podnositelj Zahtjeva navodi kako smatra da je nesporno da postupanje Vlade HBŽ i usvajanje Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ predstavlja teško ograničenje konkurencije, protivno članku 4. stavak (1) točka (b) Zakona o konkurenciji BiH. U predmetnom slučaju, Vlada HBŽ izravno ograničava mjerodavno tržište, na način što dozvoljava prodaju na mjerodavnom tržištu određenim lijekovima (domaćih proizvođača), a ne dozvoljava prodaju drugih lijekova (stranih proizvođača), koji su u izravnom takmičenju.

Dakle, kao što smo detaljno naveli u našem Zahtjevu, primjera radi, za vrstu lijeka (generički naziv lijeka) Omeprazol je u Prethodnoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ bilo uvršteno ukupno 13 lijekova od 11 različitih proizvođača, a prema Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova za istu vrstu lijeka (isti generički naziv lijeka), je uvršteno samo 3 (tri) različita lijeka od 3 (tri) različita proizvođača, i to isključivo domaćih proizvođača - lijek Ulcosan proizvođača Bosnalijek dd Sarajevo, lijek Target Plus proizvođača Farmavita doo Sarajevo i lijek Helicol proizvođača ZADA Pharmaceuticals doo Lukavac.

Podnositelj zahtjeva navodi kako ovo znači da iako kod Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH ima registrovano ovih 13 lijekova od 11 proizvođača, koji su u međusobnoj konkurenciji jedni sa drugima, te koji svi ispunjavaju sve medicinske, kvalitativne i zakonske uslove za stavljanje na tržište, Novom Pozitivnom Listom Lijekova HBŽ je na tržištu dostupno samo 3 lijeka od 3 domaća proizvođača, što znači da su lijekovi 8 stranih proizvođača izbačeni sa mjerodavnog tržišta i da im je onemogućeno da se takmiče sa ovim lijekovima domaćih proizvođača. Ista je situacija i za ostale kategorije lijekova na Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ u kojima su izbačeni lijekovi koje zastupa Podnositelj Zahtjeva, gdje se smanjuje broj dostupnih lijekova te se izbacuju lijekovi koje zastupa Podnositelj Zahtjeva (kao i lijekovi drugih stranih proizvođača), radi favoriziranja i zaštite domaćih proizvođača lijekova.

Podnositelj Zahtjeva obrazlaže da bi zaista postojala pravična konkurencija i jednaki uvjeti na tržištu, za onu vrstu lijekova (generički naziv lijeka) koja se stavlja na pozitivnu/esencijalnu listu, na listi moraju biti prihvaćeni svi lijekovi te vrste (tog generičkog naziva - ATC Grupe) koji su registrirani na teritoriju BiH kod ALMBiH i koji ispunjavaju uslove za stavljanje na tržište, posebno s obzirom da svi lijekovi koji se nalaze na pozitivnoj (esencijalnoj) listi lijekova imaju istu cijenu, te dakle time ne dolazi do povećanja troškova za Zavod zdravstvenog osiguranja HBŽ. Lijekovi koji se stavljaju na Novu Pozitivnu Listu Lijekova HBŽ se izdaju na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja HBZ, i izdaju se isključivo na recept ljekara. Dakle, za lijekove koji su uvršteni na Novu Pozitivnu Listu Lijekova HBŽ pacijenti ne moraju plaćati za kupovinu tih lijekova, nego trošak tih lijekova snosi Zavod zdravstvenog osiguranja HBŽ.

Podnositelj zahtjeva navodi i kako sa druge strane, lijekove koje se ne nalaze na Novoj Pozitivnoj Listi Lijekova HBŽ pacijenti moraju sami platiti. S obzirom na činjenicu da neki od ovih lijekova mogu biti veoma skupi, te na generalno loše financijsko stanje prosječnog pacijenta u BiH, jasno je da u tom slučaju ljekari neće propisivati lijekove koji se ne nalaze na pozitivnoj (esencijalnoj) listi lijekova, jer ih pacijenti ne mogu priuštiti, što znači da će prodaja tih lijekova koji se više ne nalaze na pozitivnoj (esencijalnoj) listi lijekova drastično opasti ili čak potpuno prestati. Kako Vlada HBŽ svjesno i izričito isključuje određene lijekove stranih proizvođača sa Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ, radi, kako je sama priznala, favoriziranja domaćih proizvođača lijekova, nesporno je da ne postoje isti uvjeti na tržištu za sve sudionike na tržištu, odnosno da Vlada HBŽ narušava pravičnu konkurenciju na tržištu (jer domaćim proizvođačima lijekova olakšava poslovanje a stranim proizvođačima lijekova otežava poslovanje), a što je suprotno članku 4 (1)(b) Zakona o konkurenciji BiH.

Podnositelj Zahtjeva smatra da je nesporno da ovakvo postupanje Vlade HBŽ predstavlja ograničavanje tržišta, koje je suprotno članku 4(1)(b) Zakona o konkurenciji BiH. U skladu sa ovim, Podnositelj Zahtjeva ističe da se ograničenja konkurencije koja su izričito navedena u članku 4 (1) Zakona smatraju teškim ograničenjima konkurencije, koja imaju za svoj cilj ograničenje konkurencije (restriction of competition by object). Ovo znači da postupanje Vlade HBŽ predstavlja ograničavanje tržišta iz članka 4 (1)(b) Zakona o konkurenciji

BiH, za koje se po sili zakona smatra da predstavlja teško ograničenje konkurencije, i da ima za svoj cilj ograničenje konkurencije. Sukladno sa ustaljenom praksom iz prava konkurencije Europske Unije, a koja je prihvaćena i od strane Vijeća, kod povreda prava konkurencije koje za cilj imaju ograničenje konkurencije nije potrebno dokazivati anti-konkurentske posljedice ili učinke na tržište ili na potrošače takvih povreda, jer se iste po sili zakona smatraju nezakonitim ograničenjem konkurencije, čak i ako nisu proizvele nikakve anti-konkurentske posljedice.

Podnositelj Zahtjeva se u svom očitovanju pozvao na odluku Europskog suda Pravde, u predmetu C-228/18 Gazdasdgi Versenyhivatalprotiv Budapest Bank Nyrt. i dr.5:

55. Uvodno valja podsjetiti da sporazum - kako bi bio obuhvaćen zabranom iz članka 101. stavka 1. UFEU-a - mora imati "za cilj ili posljedicu" sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu. Sukladno ustaljenoj sudskoj praksi Suda od presude od 30. lipnja 1966., LTM (56/65, EU:C:1966:38), alternativnost te pretpostavke, označena veznikom "ili", dovodi ponajprije do nužnosti razmatranja samog cilja sporazuma (presude od 26, studenoga 2015., Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, t. 16., i od 20. siječnja 2016., Toshiba Corporation/Komisija, C-373/14 P, EU:C:2016:26, t. 24.).

34. Stoga, kada je utvrđen protutržišni cilj nekog sporazuma, nije potrebno istraživati njegove učinke na tržišno natjecanje (presude od 26. studenoga 2015., Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, t. 17., i od 20. siječnja 2016., Toshiba Corporation/Komisija, C-373/14 P, EU:C:2016:26, t. 25.).[...]

Stoga je utvrđeno da se za određena koluzivna ponašanja, poput onih koja vode do toga da karteli horizontalno određuju cijene, može smatrati da po svojoj naravi mogu imati negativne učinke osobito na cijenu, količinu ili kvalitetu proizvoda i usluga, tako da bi se moglo smatrati nepotrebnim, u dokazivati da imaju konkretne učinke na tržište. Naime, iskustvo pokazuje da takvo ponašanje uzrokuje smanjenje proizvodnje i povećanje cijena, koje dovodi do loše raspodjele sredstava osobito na štetu potrošača (presude od 11. rujna 2014., CB/Komisija, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, t. 51., i od 26. studenoga 2015., Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, t. 19.).

- Podnositelj zahtjeva u dostavljenom očitovanju na odgovor Vlade HBŽ je dostavio i dodatno objašnjenje funkcioniranja esencijalnih listi. Esencijalne liste lijekova u suštini predstavljaju liste lijekova u kojima nadležni zavod zdravstvenog osiguranja snosi troškove tih lijekova, tako da pacijenti ne moraju plaćati te lijekove (dobiju ih besplatno), ili plaćaju samo određeni dio (participaciju) cijene lijeka. Pozitivne (esencijalne) liste lijekova se u pravilu dijele na A i B liste, gdje se na A listu stavljaju lijekovi koji se smatraju ključnim za zdravlje pacijenata, i gdje zavod zdravstvenog osiguranja u pravilu snosi 100% cijene lijekova koji se nalaze na A listi, dok se na B listi nalaze lijekovi gdje zavod zdravstvenog osiguranja snosi samo dio troškova (određen procent troškova, ovisno od lijeka), dok ostatak troškova snosi sam pacijent. Lijekove koji nisu ni na A ni na B pozitivnoj (esencijalnoj) listi pacijent mora u cijelosti platiti sam. Nova Pozitivna Lista Lijekova HBŽ je A pozitivna (esencijalna) lista, te je Zahtjev Podnositelja Zahtjeva usmjeren samo na tu listu. Pozitivne (esencijalne) liste se prvo donose na razini Federacije BiH. Međutim, u federalnoj pozitivnoj (esencijalnoj) listi se navode samo kategorije (ATC grupe) lijekova, a ne pojedini lijekovi (specifični zaštićeni nazivi lijekova). Primjera radi, na federalnoj esencijalnoj listi lijekova je samo navedeno da je uvrštena kategorija lijeka karvedilol (ATC Grupa C07AG02) - na federalnoj listi nije naveden niti jedan specifičan lijek iz te grupe.

U očitovanju Podnositelj navodi i kako je svrha federalne pozitivne (esencijalne) liste lijekova da odredi koje kategorije (vrste) lijekova su toliko značajne za zdravlje stanovništava da će njihov trošak snositi zavod zdravstvenog osiguranja - primjera radi, na listu se uvrštava vrsta lijekova karvedilol koji se koriste za tretman srčanih problema, tako da pacijent koji ima tu vrstu srčanih problema može dobiti recept od ljekara i dobiti taj lijek besplatno. Sa druge strane, vrsta lijekova koji se koriste, primjera radi, za ublažavanje simptoma prehlade i gripe se ne smatra toliko značajnim za zdravlje pacijenata da bi troškove snosio zavod zdravstvenog osiguranja, te oni nisu na pozitivnoj (esencijalnoj) listi i potrošači troškove istih u cijelosti snose sami. Dakle, zaključuje se, kako je svrha federalne liste da odredi za koju vrstu (kategoriju) lijekova će zavodi zdravstvenog osiguranja snositi troškove. Na temelju takve federalne pozitivne (esencijalne) liste lijekova, županije prave svoje pozitivne (esencijalne) liste lijekova, na koje uvrštavaju pojedinačne (specifične lijekove) proizvođača lijekova koji se prijave za uvrštavanje na listu. Županijska lista lijekova ne smije obuhvaćati manje kategorija (vrsta) lijekova od federalne, ali može obuhvatati više kategorija lijekova, ako županija to može financirati. Proizvođači ili zastupnici i distributeri lijekova potom prijavljuju svoje lijekove na pozitivne liste lijekova županija, sukladno odredbama Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obvezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/2013 i 7/2019). Navedeni pravilnik niti jednom riječju ne omogućava izostavljanje ili skidanje lijekova stranih proizvođača lijekova sa pozitivne (esencijalne) liste županija radi favoriziranja domaćih proizvođača.

Podnositelj Zahtjeva također ističe da svi lijekovi koji su registrovani kod Agencije za lijekova i medicinska sredstva BiH ispunjavaju sve uslove u smislu sigurnosti i kvalitete radi stavljanja na tržište, te Agencija prilikom davanja dozvole za stavljanje lijeka na tržište kontroliše svaki lijek i provjerava njegovu sigurnost i kvalitetu. Svi lijekovi određene kategorije (ATC grupe) koji su registrovani kod Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH i koji imaju dozvolu za stavljanje na tržište se smatraju sigurnim i kvalitetnim za korištenje, te se mogu koristiti za tretman relevantnih stanja kod pacijenta, što znači da su međusobno zamjenjivi i međusobni konkurenti. Također, u očitovanju se naglašava da svi lijekovi određene kategorije lijekova kada se uvrste na pozitivnu listu lijekova imaju identičnu cijenu. Ovo je iz razloga što nadležni zavod zdravstvenog osiguranja odredi maksimalne cijene koje se plaćaju za određenu kategoriju lijeka, te distributer/proizvođač lijeka prilikom podnošenja prijave za uvrštavanje lijeka na listu mora dati izjavu da pristaje na tu cijenu lijeka.

Pri ovome, Podnositelj zahtjeva napominje da u samoj listi pozitivnih/esencijalnih lijekova može biti prikazan različit iznos za lijekove iste kategorije, međutim to je samo zbog razlika u pakiranjima, npr. zbog razlike u broju tableta u pakiranju, broju doza ili u jačini aktivne supstance (npr. 2,5 mg ili 5 mg), i si. (npr.pakovanje od 10 tableta košta 5 KM, a pakovanje od 20 tableta košta 10 KM). Međutim, kada se izjednače te razlike u pakovanjima, cijena po količini lijeka,

npr. po jednoj tableti ili po istoj jačini lijeka je identična, što znači da ti lijekovi imaju identične cijene, a što je i definirano Odlukom o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/19), koja je bila na snazi u vrijeme Donošenja Nove Pozitivne Liste Lijekova HBŽ, te uskladu sa trenutno važećom Odlukom o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 106/2021). To znači da ako na pozitivnoj (esencijalnoj) listi lijekova ima 10 različitih lijekova 10 različitih proizvođača, zavod zdravstvenog osiguranja plaća istu cijenu bez obzira koji lijek bude propisan pacijentu. Ovo također znači da za zavod zdravstvenog osiguranja nema povećanja troškova ako je veći broj lijekova na pozitivnoj (esencijalnoj) listi - bez obzira da li se na listi za određenu kategoriju nalazi 3 ili 30 lijekova, troškovi su za zavod isti, jer su cijene svih tih lijekova identične, a pacijentu se svakako propisuje samo jedan lijek.

Podnositelj Zahtjeva također ističe da kada se uvrste lijekovi na pozitivnu (esencijalnu) listu, distributer tih lijekova ima obvezu održavanja zaliha koje pokrivaju vremenski period koji je određen od zavoda zdravstvenog osiguranja (npr. 3 mjeseca), radi osiguranja stabilnosti ponude lijekova, što dodatno ide u korist pacijentima.

5. Usmena rasprava, daljnji tijek postupka

U daljem tijeku postupka, budući da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, sukladno članku 39. Zakona, za dan 14. travnja 2022. godine (poziv dostavljeni Podnositelju zahtjeva aktom broj UP-06-26-3-029-15/21 dana 28. ožujka 2022. godine i Vladi HBŽ aktom broj UP-06-26-3-029-16/21 dana 28. ožujka 2022. godine).

Dana 6. travnja 2022. godine zaprimljena je obavijest od strane Vlade HBŽ o nemogućnosti sudjelovanja na usmenoj raspravi, pa je slijedom istog Konkurencijsko vijeće odgodilo održavanje usmene rasprave, za dan 19. travnja 2022. godine (poziv dostavljeni Podnositelju zahtjeva aktom broj UP-06-26-3-029-19/21 dana 6. travnja 2022. godine i Vladi HBŽ aktom broj UP-06-26-3-029-20/21 dana 6. travnja 2022. godine).

Na usmenoj raspravi održanoj u prostorijama Konkurencijskog vijeća (Zapisnik broj UP-06-26-3-029-21/21 od 19. travnja 2022. godine), ispred Podnositelja zahtjeva nazočio je punomoćnik Zlatan Balta, odvjetnik i direktor Sabit Omić, a ispred Vlade HBŽ nazočio je Džemil Sabrihafizović, odvjetnik po punomoći.

Podnositelj zahtjeva i Protivna strana su na usmenoj raspravi naveli da ostaju kod svih zahtjeva i navoda iznesenih u dosadašnjem postupku. Nakon rasprave i iznošenja argumenata na usmenoj raspravi, između suprotnih stana u postupku, i voditelj postupka je zatražio očitovanja i razjašnjenja određenih nejasnoća. Stranke su se očitovale o svim navodima, a što je i evidentirano Zapisnikom sa usmene rasprave broj UP-06-26-3-029-21/21 od 19. travnja 2022. godine. Također stranke su upoznate sa svojim pravima, te mogućnošću da se naknadno dostave i dodatna pisana pojašenjenja putem podnesaka u roku od 15 dana.

Dana 29. travnja 2022. godine zaprimljen je podnesak Podnositelja zahtjeva broj UP-06-26-3-029-22/21 u kojem je dostavio dodatna pojašnjenja i stajališta Ponositelja zahtjeva, te brojne primjere iz prakse, nakon održane usmene rasprave. Dostavljeni podnesak Podnositelja zahtjeva je upućen protivnoj strani radi eventualnog očitovanja aktom KV broj UP-06-26-3-029-22/21, na koju se punomoćnik Vlade HBŽ nije očitovao.

Dana 26. svibnja 2022. godine, Konkurencijsko vijeće je donijelo Zaključak o produljenju roka za donošenje konačnog Rješenja broj UP-06-26-3-029-23/21, za dodatna tri mjeseca, iz razloga što je bilo potrebno ostaviti i dodatno vrijeme za prikupljanje svih raspoloživih dokaza, stavova Podnositelja zahtjeva o dostavljenom očitovanju Protivne strane, a imajući u vidu činjenicu da se radi o složenoj problematici.

Dana 10. listopada 2022. godine Konkurencijsko vijeće je strankama u postupku uputilo obavijest strankama u postupku broj UP-06-26-3-029-26/21 i broj UP-06-26-3-029-27/21 u kojoj su stranke obaviještene o činjenici proteka roka iz članka 41. Zakona o konkurenciji.

Dana 25. listopada 2022. godine UNIFARM se aktom broj UP-06-26-3-029-29/21 sa zahtjevom za donošenje konačnog upravnog akta sukladno članku 21. stavak 2. Zakona o upravnim sporovima BiH.

6. Presuda Suda BiH broj S1 3 U 044380 22 U

U daljem tijeku postupka UNIFARM je tužio Konkurencijsko vijeće radi šutnje uprave, a dana 27. lipnja 2024. godine Sud BiH je donio Presudu broj S1 3 U 044380 22 U kojom se Tužba tužitelja Unifarm d.o.o Lukavac, Bistrac, Novo Naselje b.b., 75 300 Lukavac uvažava, a Konkurencijskom vijeću se nalaže da u roku od 15 dana od dana prijema Presude odluči po zahtjevu tužitelja u vezi s Odlukom Vlade Hercegbosanske županije broj 01-02-26-2/21 od 22. travnja 2021. godine, a radi postojanja zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak 1. točka b) Zakona o konkurenciji, te je naloženo tuženoj da nadoknadi troškove postupka u iznosu od 380,00 KM u roku od 15 dana od dana dostavljanja Presude, dok je u preostalom dijelu potraživanih troškova zahtjev odbijen kao neutemeljen.

Dana 4. srpnja 2024. godine upućen je zahtjev podnositelju broj UP-06-26-3-029-34/21 kao i protivnoj strani akt broj UP-06-26-3-029-35/21 za očitovanjem na presudu.

Dana 12. srpnja 2024. godine zaprimljen je odgovor punomoćnika podnositelja zahtjeva zaprimljen pod brojem UP-06-26-3-029-36/21, a dana 15. srpnja 2024. godine odgovor punomoćnika Vlade HBŽ zaprimljen pod brojem UP-06-26-3-029-37/21.

7. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica i dokaza utvrđenih tijekom postupka, činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, podataka i dokumentacije mjerodavnih institucija, pojedinačno i zajedno, te na temelju izvedenih dokaza Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

U bitnom, gospodarski subjekt UNIFARM, traži od Konkurencijskog vijeća ocjenu postojanja zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona, a koji je nastao donošenjem Odluke o Listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske županije, broj 01-02-26-2/21 od 22. travnja 2022. godine ("Narodne novine HBŽ" broj 4/21) od strane Vlade HBŽ, a iz razloga jer 38 lijekova stranih proizvođača, koje uvozi i zastupa podnositelj zahtjeva UNIFARM nije uvršteno u Listu lijekova HBŽ, a u odnosu na prethodno važeću listu.

U bitnom Vlada HBŽ, navodi kako je Lista lijekova HBŽ donesena sukladno Zakonu o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/12) i Pravilniku o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obvezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/13 i 7/19), jer navedeni propisi predviđaju mogućnost neuvrštavanja na listu lijekove stranih proizvođača lijekova, te da se na Vladu HBŽ u konkretnom slučaju ne primjenjuje Zakon o konkurenciji.

Prije svega, u ovom postupku Konkurencijsko vijeće je utvrdilo kako Vlada Hercegbosanske županije nije gospodarski subjekt, te se u smislu članka 2. Zakona o konkurenciji, isti ne primjenjuje na Odluke Vlade HBŽ koje donosi sukladno svojim nadležnostima iz slijedećih razloga:

Zakon o Vladi Hercegbosanske županije ("Narodne novine HBŽ" broj 2/1996) u članku 1. navodi: "Vlada Hercegbosanske županije izvršno tijelo Hercegbosanske županije, koje obavlja izvršnu vlast u županiji."

Također, Vlada Hercegbosanske županije nije tijelo uprave zbog čega ne može biti ni sudionik u ovom postupku iz sljedećih razloga:

Odredbom članka 47. Zakona o organizaciji tijela uprave u Federaciji BiH, koji se smatra temeljnim zakonom za organiziranje i djelovanje tijela uprave na svim razinama vlasti u Federaciji BiH, propisano je, da su županijska tijela uprave županijska ministarstva i županijske uprave. Osnivaju se za vršenje upravnih i stručnih poslova iz nadležnosti županija, iz jedne ili više srodnih oblasti u kojima tijela uprave, u cjelini ili u većem opsegu, neposredno izvršavaju ili osiguravaju izvršavanje zakona i drugih propisa i odgovaraju za njihovo izvršenje.

Županijska tijela uprave i upravne organizacije Hercegbosanske županije utemeljene su Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu županijske uprave ("Narodne novine Hercegbosanske županije" broj 15/99, - pročišćeni tekst), a člankom 6. između ostalog je propisano da "Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih Hercegbosanske županije obavlja upravne i stručne poslove koji se odnose na: …. – obavljanje stručnih i drugih poslova koji se odnose na zdravstvo, …."

Prema odredbi članka 20. Zakona o organizaciji tijela uprave u Federaciji BiH, tijela uprave su dužna u poslovima iz svoje nadležnosti da pripremaju zakone i druge propise kada o tome odluči tijelo zakonodavne ili izvršne vlasti, što je bila obveza Ministarstva u konkretnom slučaju. Svako tijelo uprave u svojoj nadležnosti mora imati određene upravne poslove, jer ti poslovi daju karakter određenom tijelu da spada u kategoriju tijela uprave; pod pojmom nadležnosti podrazumijeva se ovlaštenje i djelokrug tijela uprave da obavlja točno određene upravne, stručne i druge poslove u odnosu na pitanja koja su stavljena u djelokrug tog tijela. To istovremeno znači da tijelo uprave ne može odbiti izvršenje određenog zadatka koji je stavljen u nadležnost tog tijela uprave, jer je samo to tijelo ovlašteno za njegovo izvršenje, a ne neki drugo tijelo.

Karakteristika nadležnosti ogleda se u činjenici što ona nije utvrđena zakonom kojim je utvrđen djelokrug tijela uprave, već se ona utvrđuje materijalnim zakonom kojim se regulira određena upravna oblast koja spada u djelokrug tijela uprave.

Vlada kao tijelo izvršne vlasti utvrđuju stavove i smjernice za daljnji rad tijela uprave i upravnih organizacija i daju smjernice u kojem pravcu treba usmjeravati aktivnosti na vršenje zakonom utvrđenih poslova i na koji način treba rješavati probleme koji postoje.

Člankom 7. Zakona o organizaciji tijela uprave Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05) propisano je da vlade vrše koordinaciju, usklađivanje i usmjeravanje rada tijela uprave i upravnih organizacija, kao i nadzor nad njihovim radom sukladno sa ustavima i zakonima.

Vlade kao tijelo izvršne vlasti osigurava da se tijela uprave i upravne organizacije bave onim poslovima koji su aktualni i koji su zakonom i drugim propisima stavljeni u njihovu nadležnost.

Tijela uprave su dužni u poslovima iz svoje nadležnosti da pripremaju zakone i druge propise kada o tome odluči tijelo zakonodavne ili izvršne vlasti, što je bila obveza Ministarstva rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih Hercegbosanske županije u konkretnom slučaju.

Tijela uprave odgovorna su u okviru svoje nadležnosti i u njihovoj nadležnosti se nalaze poslovi u kojima se najneposrednije ostvaruju poslovi iz nadležnosti tijela izvršne vlasti, Vlade Županije. Odgovornost za vršenje tih poslova Vlada ostvaruje putem rukovoditelja (ministra) ministarstva koji su članovi Vlade. Na taj način vlade putem ministara ostvaruju svoju funkciju izvršne vlasti.

Dalje, članak 2. stavak (1) Zakona o konkurenciji **(Primjena)** glasi:

(1) Ovaj zakon primjenjuje se na sve pravne i fizičke osobe koje se posredno ili neposredno bave proizvodnjom, prodajom roba i pružanjem usluga sudjeluju u prometu roba i usluga i koja mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine ili značajnijem dijelu tržišta (u daljem tekstu: gospodarski subjekti), i to na:
   a) **gospodarska društva**, poduzeća i poduzetnike i njihove udruge bez obzira na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište;
   b) **organe državne uprave i lokalne samouprave**, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište;
   c) **ostale fizičke ili pravne osobe** koje neposredno ili posredno, stalno povremeno ili jednokratno sudjeluju na tržištu, bez obzira na pravni status, oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, kao što su športske organizacije, ustanove, zadruge, nositelji prava intelektualnog vlasništva.

Iz prednjeg je vidljivo, da je člankom 2. (primjena) Zakona o konkurenciji, propisano da se isti Zakon primjenjuje na vrlo široki broj pravnih ili fizičkih osoba, bilo da su to gospodarska društva, poduzeća, poduzetnici, udruge, bez obzira na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, zatim na tijela državne uprave i lokalne samouprave, te sve ostale fizičke ili pravne osobe bez obzira na pravni status, oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, kao što su udruženja, sportske organizacije, ustanove, zadruge, nositelji prava intelektualnog vlasništva, a sukladno prednjem Zakon o konkurenciji sve subjekte, na koje se isti odnosi naziva zajedničkim imenom gospodarski subjekti.

Ovako široko definiran pojam gospodarskog subjekta ograničen je na način da se traži ispunjenje i još jednog dodatnog uvjeta, a to je da se isti "posredno ili neposredno bave proizvodnjom, prodajom roba i pružanjem usluga, da sudjeluju u prometu roba i usluga i koja mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju", te da isti "sudjeluju ili utiču na tržište".

Svojim djelovanjem, sukladno svojim nadležnostima Vlada Hercegbosanske županije, donošenjem Odluke o kojoj je riječ u ovom konkretnom postupku, ni na koji način se nije ponašala kao gospodarski subjekt koji djeluje na tržištu.

Prema najkraćoj definiciji tržišta, tržište je mjesto gdje se susreću ponuda i potražnja, a savršeno konkurentno tržište je ono koje se sastoji od velikog broja malih neovisnih subjekata od kojih niti jedno ne može utjecati na tržišne cijene.

Zadaća Konkurencijskog vijeća je da prati i nadgleda tržište, te ukoliko dođe do zlouporaba na tržištu u vidu dogovora gospodarskih subjekata kroz Zabranjene sporazume, ili pak ukoliko neki gospodarski subjekt toliko ojača na tržištu pa se može ponašati u značajnoj mjeri neovisno od ostalih, te se u tom smislu utvrdi zlouporaba vladajućeg položaja, navedene gospodarske subjekte ima mogućnost kazniti.

Odluka o listi lijekova HBŽ koje se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja

Hercegbosanske Županije broj 01-02-26-2/21 od 22. travnja 2021. godine ("Narodne novine Hercegbosanske županije", broj 4/2021), predstavlja postupanje Vlade Hercegbosanske županije sukladno svojim izričitim zakonskim nadležnostima, a ne postupanje na tržištu, koje bi imalo za cilj sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije. Naime, Vlada Hercegbosanske županije je bila obvezna donijeti Odluku o listi lijekova koji se izdaju na recept, jer ta obveza proizilazi iz Zakona o lijekovima FBiH.

Konkurencijsko vijeće je nesporno utvrdilo kako Vlada HBŽ donošenjem Odluke o listi lijekova HBŽ ne obavlja gospodarsku djelatnost, ne sudjeluje u proizvodnji i/ili prometu roba, odnosno pružanju usluga, time ni posredno ni neposredno ne sudjeluje na tržištu, te se i zbog tog razloga ne može smatrati "gospodarskim subjektom" u smislu Zakona o konkurenciji.

Kako bi dalje obrazložilo prednje Konkurencijsko vijeće naglašava, kako je potrebno razlikovati tržišnu aktivnost od aktivnosti koje se obavljaju provedbom zakonskih nadležnosti, te da se Zakon o konkurenciji odnosi na subjekte koji djeluju na tržištu (suprotno od javnog), na kojem se vrši razmjena roba i usluga, koji snose određene rizike ekonomske ili financijske, ili pak imaju mogućnost ostvarivanja profita.

A djelatnosti za koje je država/zakonodavac odredila da su od posebnog interesa, podveo je pod javne usluge, te u tom smislu i isključio konkurenciju, ili pak dao ovlasti da određeno državno tijelo, određuje i upravlja takvim djelatnostima (posebice imajući u vidu zdravstveni sustav).

Kao ilustraciju za razlikovanje "javnih usluga" i tržišnog ponašanja, može poslužiti i činjenica da na određenim tržištima, gdje su zakonima osnovani regulatori tržišta, koji u svojim nadležnostima često imaju, npr. utvrđivanje cijena određenim uslugama, ili mogućnost da određenim subjektima daju povlašteni položaj na tržištu u odnosu na postojeće, ili određene povlastice, a s ciljem uvođenja novih subjekata na tržište, ili pak radi ostvarivanja tzv. regulatornih ciljeva.

Obzirom da Konkurencijsko vijeće u svrhu ocjene danog slučaja, a sukladno čl. 43. stavak (7) Zakona može koristiti sudskom praksom Europskog suda pravde i odlukama Europske komisije, ovakav stav su zauzela i navedena tijela.

Tako je, što nije sporno, praksa institucija Europske unije utvrdila u svojim odlukama, da gotovo sve fizičke ili pravne osobe mogu potpadati pod ocjenu o postojanju zlouporabe iz Zakona, odnosno postojanja zabranjenog sporazuma.

Tako, u praksi europskih institucija, kao gospodarski subjekt smatrani su, kako pojedinci (npr. pronalazač koji daje licencu za korištenje patentiranog izuma - Odluka 76/29/EEC, slučaj AOIP/Beyard, OJ L 6/8/76), i investitori (npr. slučaj Reuter/BASF (1976) OJ L 254/40), tako multinacionalne kompanije, operski pjevači (npr. slučaj RAI/United, OJ L 157/939/78), odvjetnici (npr. slučaj Wouters C-309/99), liječnici (npr. slučaj Pavlov C-180/98 i C-184/98), sportske udruge (npr. slučaj World Cup 1990 Package Tours, Odluka 92/52/EEC, OJ L326/31/92), državne agencije (npr. slučaj British Telecom C-392/93), javne korporacije, ali i "sve između".

Kako se postaviti prema "javnim tijelima" u kojima se nedvosmisleno podrazumijeva i Vlada HBŽ, prema Mišljenju neovisnog odvjetnika Jakobsa u predmetu C-67/96, etc. Albany International BV protiv SBT (1999) ZSP I-5751 koje glasi:

"Kada je riječ o gospodarskom subjektu kao subjektu prava tržišne konkurencije, koristi se tzv. funkcionalni pristup. Naime, određeni subjekt može u jednoj situaciji postupati kao gospodarski subjekt, obavljati neku gospodarsku djelatnost, a u drugoj situaciji može izvršavati svoje javne ovlasti. U svakom konkretnom slučaju potrebno je razmotriti kakvu funkciju obavlja određeno tijelo kako bi se moglo ocijeniti može li ga se smatrati gospodarskim subjektom u smislu prava konkurencije."

Ovdje je nesporno utvrđeno, da "javno tijelo" kada obavlja svoje "javne ovlasti", odnosno provodi aktivnosti iz svoje nadležnosti, da u takvim slučajevima nema mjesta tržišnom natjecanju.

Za ocjenu primjene pravila konkurencije primjenjuje se funkcionalni pristup, pa tako su za ocjenu primjene izdvojeni i određeni kriteriji, a to su:

- gospodarski subjekt mora nuditi dobra i usluge na tržištu,
- snositi ekonomski ili financijski rizik poslovanja, te
- imati mogućnost ostvarivanja profita;

Natjecateljska pravila nastoje promicati djelotvornu tržišnu konkurenciju. Ipak, u slobodnoj tržišnoj ekonomiji, potrebno je zadržati i određene sektore koji bi bili predmet državne intervencije ili državne kontrole, tako npr. zdravstvene usluge, ili pružanje osnovnih komunalnih usluga su još uvijek predmet državne kontrole. Također, u Europskoj uniji poljoprivredna politika je kontrolirana i predmet je dodjele državnih poticaja što predstavlja i jedan vid antikonkurencijskih djelovanja (izvan kontrole pravila o tržišnoj konkurenciji).

Sve stranke u ovom postupku su se pozivale na slučajeve Europskog suda pravde, pa tako: Poucet & Pistre (C-159/91 i 160/91), Bayer (T-41/96), Fenin (C-205/3), Wouters (C-309/99), Ambulanz Glöckner (C-475/99) …i dr., u kojima su navodili slučajevi kada je Europski sud pravde, isključio konkurenciju radi toga što stranka u postupku nije smatrana gospodarskim subjektom, ili pak utvrdio narušavanje konkurencije, gdje je ocijenio kao gospodarskim subjektom neko tijelo javne vlasti.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo kako je Vlada HBŽ donijela Odluku o listi lijekova koje se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja Hercegbosanske Županije broj 01-02-26-2/21od 22. travnja 2021. godine ("Narodne novine Hercegbosanske županije", broj 4/2021), te da je sukladno svim važećim propisima ista mjerodavna za donošenje predmetne liste.

Vlada HBŽ je Odluku kojom se utvrđuje Lista lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja HBŽ, donijela dana 22. travnja 2021. godine pod brojem 01-02-26-2/21, te je danom stupanja na snagu iste, prestala važiti prethodno važeća Odluka o listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja HBŽ - Pozitivna lista lijekova HBŽ ("Narodne novine HBŽ", broj 4/20), prilikom čega je određeno da se predmetna Odluka primjenjuje počev od 1. lipnja 2021. godine.

Konkurencijsko vijeće je izvršilo uvid u Zakon o lijekovima i i **članak 9**. koji glasi:

(1) Na pozitivnu listu lijekova županija, kao i listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području županija uvrštavaju se samo oni zaštićeni nazivi lijekova koji ispunjavaju uvjete propisane Državnim zakonom i propisima donesenim na temelju tog zakona, posebno posjedovanje važeće dozvole za stavljanje lijeka u promet u BiH izdate od Agencije, te pozitivnih nalaza o urađenoj kontroli kvalitete lijeka od Kontrolnog laboratorija Agencije.

(2) Na pozitivnoj listi lijekova kantona, kao i listi lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području županija **može se ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova koji ispunjavaju uvjete iz stavka 1. ovog članka** u skladu sa utvrđenim doktrinarnim pristupima u korištenju lijekova za oboljenja za koja se koriste lijekovi sa listi lijekova u Federaciji; iskustvu u terapijskoj primjeni kod pacijenata

za dati zaštićeni naziv lijeka; sigurnosti opskrbe lijekovima, uzimajući u obzir historijske podatke u smislu (ne)redovite opskrbe lijekovima u Federaciji; postojanje evidentiranih nuspojava za specifičan zaštićeni naziv lijeka; kvaliteut i vjerodostojnost podataka o zaštićenom nazivu lijeka iz referentnih izvora; status zaštićenog naziva lijeka u zdravstvenim sistemima država Europske unije i sl.

(3) **Sa ciljem podržavanja razvoja domaće farmaceutske industrije na pozitivnu listu lijekova županija, kao i listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona obvezno se uvrštavaju i lijekovi domaće farmaceutske industrije koji ispunjavaju uvjete iz stavka 1. ovog članka** i to pored lijekova - orginatora kao i lijekova inozemne farmaceutske industrije.

(4) Kriteriji i uvjeti za moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova iz st. 1. i 2. ovog člana bliže se utvrđuju pravilnikom federalnog ministra iz članka 5. stavak 5. ovog zakona.

U postupku Konkurencijsko vijeće je nesporno utvrdilo i kako Zakon o lijekovima omogućava "ograničavanje broja zaštićenih naziva lijekova" na listama, međutim, Konkurencijsko vijeće nije nadležno da prati i ocjenjuje uvjete i kriterije radi kojih su lijekovi izostavljeni sa liste, kao i uvjete i kriterije, radi kojih su određeni lijekovi stavljeni na listu.

Naime, Zakon o lijekovima je propisao koje su stručne osobe nadležne za listu lijekova, te njihovu hijerarhiju prilikom donošenja odluke.

Također, kao nebitne navode Konkurencijsko vijeće je ocijenilo navode Vlade HBŽ o postotnom udjelu stranih proizvođača na listi, te ostvarenu dobit istih, u odnosu na domaće prozivođače. Naime, činjenica je i da domaći proizvođači nemaju u ponudi sve lijekove koji se stavljaju na liste, kao i da su neki domaći proizvođači tek odnedavno počeli poslovati i proizvoditi lijekove, pa je stoga i razumljivo da brojni strani proizvođači imaju veći udio na tržištu, od ukupno svih domaćih, koji su zastupljeni na listama.

Konkurencijsko vijeće ukazuje da je u posljednjem Izvješću o BiH za 2023. godinu, kao dokumentu u kojem Europska komisija objavljuje informacije o napretku Bosne i Hercegovine u procesu europskih integracija, između ostalog, navedeno da Bosna i Hercegovina treba da poduzme mjere kako bi prestala praksa pojedinih kantona da određene uvezene lijekove isključuju sa lista lijekova koji se mogu izdavati na recept na teret obaveznog zdravstvenog osiguranja.

Iz navedenog je jasno da je donošenje listi lijekova koji se mogu izdavati na recept na teret obaveznog zdravstvenog osiguranja, od strane izvršnih organa vlasti pojedinih kantona, prepoznato isključivo kao jednostrana trgovinska mjera Bosne i Hercegovine, u okviru zaključenog SSP-a, te Europska komisija nadalje daje preporuku isključivo vladama kantona da se prekine sa ovakvom praksom uređenja trgovine.

Slijedom čega, Konkurencijsko vijeće daje preporuku Vladi KS da putem nadležnog ministarstva, osigura zastupljenost svih lijekova na listi lijekova koji se izdaju na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja, a koji imaju dozvolu za stavljanje u promet, izdatu od strane Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH, odnosno lista bi trebala da sadrži sve internacionalne nazive nezaštićenih lijekova – INN (generičke nazive) i zaštićene nazive lijekova kako je to razrađeno članom 5. stavom (2) Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine FBiH" br. 45/13 i 7/19) koji ispunjavaju uslove iz člana 9. istog Pravilnika čiji generički nazive se nalaze na federalnoj listi. Također, podsjećamo da ni Direktiva Vijeća 89/105/EEZ od 21.12.1988. o transparentnim mjerilima kojima se utvrđuje određivanje cijena lijekova za ljudsku upotrebu i njihovo uvrštenje u nacionalne sustave zdravstvenog osiguranja (SL L 40, 11. 2. 1989.), u kojoj se utvrđuju mjerila za stavljanje lijekova na listu lijekova Zavoda zdravstvenog osiguranja, ne predviđa bilo kakvo ograničavanje broja proizvođača na listi lijekova, a posebno ne na temelju zemljopisnog porijekla proizvođača.

Na temelju svega navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 1. izreke ovoga Rješenja.

8. Privremena mjera

Analizirajući istaknute navode i ponuđene dokaze Podnositelja zahtjeva vezano za zatraženu privremenu mjeru, imajuću u vidu odredbe članka 36. Zakona prema kojim je teret dokazivanja na stranci koja je podnijela zahtjev za pokretanje postupka, Konkurencijsko vijeće na temelju istih nije u vrijeme podnošenje zahtjeva mogao utvrditi preliminarnu povredu u smislu članka 40. stavak (1) Zakona koja bi mogla kratkoročno štetno utjecati na pojedine gospodarske subjekte, pa samim time nije mogao pravovremeno odrediti privremenu mjeru.

Na temelju gore navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 2. izreke ovoga Rješenja.

9. Troškovi postupka

Dana 29. travnja 2022. godine, podneskom broj UP-06-26-3-029-22/21, punomoćnik Podnositelja zahtjeva Zlatan Balta, odvjetnik je priložio i troškovnik. Protivna strana nije dostavljala troškovnik.

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja troškova postupka uzelo u obzir odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04 i 88/07 i 93/09), i to članak 105. stavak (2) Zakona o upravnom postupku kada u postupku sudjeluju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su toj stranci nastali sudjelovanjem u postupku.

Prema članku 105. stavak (3) Zakona o upravnom postupku troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Kako punomoćnik Podnositelja zahtjeva odvjetnik Zlatan Balta nije uspio u svom Zahtjevu, pa mu se odbija zahtjev na naknadu troškova postupka, a punomoćnik protivne strane nije tražio troškove postupka.

Na temelju gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 3. izreke ovoga Rješenja.

10. Administrativna pristojba

Podnositelj zahtjeva na ovo rješenje sukladno sa člankom 2. Tarifni broj 107 stavak (1) točka g) Odluke o visini administrativnih pristojbi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) obvezan je platiti administrativnu pristojbu u iznosu od 1.500,00 KM, u korist proračuna institucija Bosne i Hercegovine, te dokaz o uplati iste, dostaviti Konkurencijskom vijeću prije uručenja Rješenja.

Ukoliko Podnositelj zahtjeva ne izvrši uplatu propisane administrativne pristojbe, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri propisanoj člankom 18. Zakona o administrativnim prostojbama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br.16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Na temelju gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 4. izreke ovoga Rješenja.

11. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP-06-26-3-029-41/21
12. rujna 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić, v. r.

С А Д Р Ж А Ј

ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

170 Закон о заштити личних података (српски језик) 1
Zakon o zaštiti ličnih podataka (bosanski jezik) 35
Zakon o zaštiti osobnih podataka (hrvatski jezik) 66
171 Рјешење о именовању (српски језик) 97
Rješenje o imenovanju (bosanski jezik) 98
Rješenje o imenovanju (hrvatski jezik) 98

САВЈЕТ МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

172 Одлука о измјени Одлуке о именовању чланова одбора за Роме при Савјету министара Босне и Херцеговине (српски језик) 98
Odluka o izmjeni Odluke o imenovanju članova odbora za Rome pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 98
Odluka o izmjeni Odluke o imenovanju članova odbora za Rome pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 99
173 Одлука о утврђивању једнократне накнаде за рад Комисије за куповину објекта за смјештај дипломатско-конзуларног представништва Босне и Херцеговине у Подгорици (српски језик) 99
Odluka o utvrđivanju jednokratne naknade za rad Komisije za za kupovinu objekta za smještaj diplomatsko-konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine u Podgorici (bosanski jezik) 100
Odluka o utvrđivanju jednokratne naknade za rad Povjerenstva za kupovinu objekta za smještaj diplomatsko-konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine u Podgorici (hrvatski jezik) 100
174 Одлука о измјени Одлуке о успостављању Комисије за сарадњу са НАТО-ом Босне и Херцеговине (српски језик) 101
Odluka o izmjeni Odluke o uspostavljanju Komisije za saradnju sa NATO-om Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 101
Odluka o izmjeni Odluke o uspostavljanju Povjerenstva za suradnju s NATO-om Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 101
175 Одлука о најмањем износу средстава потребном за издржавање странца за вријеме намјераваног боравка у Босни и Херцеговини за 2025. годину (српски језик) 102
Odluka o najmanjem iznosu sredstava potrebnom za izdržavanje stranca za vrijeme namjeravanog boravka u Bosni i Hercegovini za 2025. godinu (bosanski jezik) 102
Odluka o najmanjem iznosu sredstava potrebnom za izdržavanje stranca za vrijeme namjeravanog boravka u Bosni i Hercegovini za 2025. godinu (hrvatski jezik) 102
176 Одлука о именовању чланова - представника Босне и Херцеговине у Заједничком комитету за сарадњу у области науке и технологије између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Републике Турске (српски језик) 103
Odluka o imenovanju članova - predstavnika Bosne i Hercegovine u zajedničkom odboru za saradnju u oblasti nauke i tehnologije između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Turske (bosanski jezik) 103
Odluka o imenovanju članova - predstavnika Bosne i Hercegovine u zajedničkom odboru za suradnju u području znanosti i tehnologije između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Turske (hrvatski jezik) 104

КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

177 Рјешење број УП 01-26-3-004-118/24 (српски језик) 105
Rješenje broj UP 01-26-3-004-118/24 (bosanski jezik) 150
Rješenje broj UP 01-26-3-004-118/24 (hrvatski jezik) 192
178 Рјешење број УП-06-26-1-018-11/24 (српски језик) 234
Rješenje broj UP-06-26-1-018-11/24 (bosanski jezik) 237
Rješenje broj UP-06-26-1-018-11/24 (hrvatski jezik) 239
179 Рјешење број УП-06-26-3-029-41/21 (српски језик) 242
Rješenje broj UP-06-26-3-029-41/21 (bosanski jezik) 262
Rješenje broj UP-06-26-3-029-41/21 (hrvatski jezik) 280

© JP NIO Službeni list BiH - Svakom zloupotrebom kupac se obavezuje da plati nastalu štetu - Sva prava zadržava
službena
glasila
2024.
JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39, Sarajevo
Bosna i Hercegovina
tel/fax: ++387 33 722 079
722 054
722 041
e-mail: slist@sllist.ba
www.sluzbenilist.ba

SLUŽBENI GLASNIK BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Издавач: ЈП НИО Службени лист БиХ
Ц. Биједића 39/III, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина
Директор и одговорни уредник: Драган Прусина
Техничка припрема:
Уредништво ЈП НИО Службени лист БиХ
Штампа: УНИОНИНВЕСТПЛАСТИКА д. д. Сарајево
За штампарију: Мухамед Мирвић
Телефони:

Централа:	033 72 20 30
Директор:	033 72 20 61
Уредништво:	033 72 20 38
Рачуноводство:	033 72 20 48
Служба за правне и опште послове:	033 72 20 51
Претплата:	033 72 20 54
Огласни одјел:	033 72 20 49 и 72 20 50
Комерцијала са пословницом и продајом:	033 72 20 43

Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши УНАПРИЈЕД у корист рачуна:

UNICREDIT BANK ДД	338-320-22000052-11
ASA BANKA ДД Сарајево	134-470-10067655-09
ADDIKO BANK АД Бања Лука, филијала Брчко	552-000-00000017-12
RAIFFEISEN BANK DD BiH Сарајево	161-000-00071700-57

Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка листа.

Идентификацијски број	4200226120002
Порески број	01071019
ПДВ број	200226120002

Претплата за I полугодиште 2025. године на "Службени гласник Босне и Херцеговине", 120,00 КМ.
Web издање: http: //www.sluzbenilist.ba
Годишња претплата 240,00 КМ по кориснику
e-mail: redakcija@sllist.ba - oglasi@sllist.ba - pretplata@sllist.ba - racunovodstvo@sllist.ba - jnb.komercijala@sllist.ba